

BNCR

S.S.
875
(08)
C 788
/33²

no. p. 25-26 i state u state

22.5.1977

Č. 2. 1.

Ap. 55.575 (05) c 70/03²

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,
CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,
AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE

CONTINUATA.

PARS II.
PROCOPIUS.
VOLUMEN II.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXXIII

P R O C O P I U S

EX RECENSIONE

GUILIELMI DINDORFII.

VOL. II.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXXXIII.

SS 20/49

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ

I S T O P I A I.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΗΣ Β' ΤΕΤΡΑΔΟΣ Η Α'.

H 165
P 307
V 1

ΙΣΤΟΡΙΩΝ — Η Α'.] ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΤΕΤΡΑΔΟΣ ΤΩΝ
ΚΑΤ' ΑΥΤΟΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛ. Α'. P. Ιστορία τῶν γερθι-
κῶν πολέμων, οὗς διὰ βελισαρίου στρατηγοῦ ἰουστινιανὸς βασι-
λεὺς συνιστήσατο ἐν τέσσαρσι τόμοις διηρημένη. ἀρχὴ τοῦ πρώ-
του τόμου L.

PROCOPII CAESARIENSIS
HISTORIARUM TETRADIS II.
LIBER I.

ARGUMENTUM.

EX EDITIONE MALTRETI.

*Byzantii Zeno imperat, in Occidente Augustulus. Oreste huius patre occiso, regnat Odoacer. Theodericus Gotthorum Rex e Thracia in Italiam migrat, Zenonis impulsu. Ravennam, cuius situs describitur, obsidet. Odoacrum e medio tollit. Potitus Italia, subditis cum laude praestet. In ferculo videre sibi visus caput Symmachi, quem cum Boetio inique occide-
rat; territus ac lugens moritur. (Cap. 1.) Theoderici successor Atalaricus puer a matre Amalasuntha, laudatissima femina, praeceptoribus tradi-
ditur, literis imbuendus. Earum sorores Gotthi, Reginam vituperant. Ipsius constantia, et in difflanda conspiratione prudentia. (2.) Theodati genus, mores, consilium. Missi Byzantio Legati ad Rom. Pontificem, Procopii de religionis iudicium. Aegrotante Atalarico, sibi timens a Got-
this Amalasuntha cum Alexandro de Italia Iustiniano dedenda clanculum agit; dum in speciem expostulatoriae utrinque literae commoant. Byzan-
tium Legati redeunt. Imperator Petrum in Italiam destinat. (3.) Ama-
lasuntha Theodati rapacitatem coerces. Eundem, Atalarico mortuo, stu-
det sibi conciliare, et ad regnum vocat. In carcerem mittitur ab ingra-
tissimo Rege, cui Petrus Iustiniani Legatus, post Amalasunthae cadem, bellum denuntiat. (4.) Iustinianus bellum Gotthicum suscipit. Mundum in Dalmatiae, Belisarium cum classe in Siciliam mittit. Ad Francorum Principes scribit. Mundus Salonas capit. Belisarius universa Sicilia po-
tius, Consulatum suum munificentia claudit. (5.) Theodatus cum Petro Iustiniani Legato paciscitur. Eiusdem demissio animi lepide expressa col-*

loquio. Theodati et Iustiniani mutuae literae. (6.) Mundi filiusque eius interitum praedixisse Sibylla creditur. Theodatus fidem fallit, et Imperatoris Legatos male accipit. De Legationum iure colloquium. Iustiniani ad Gotthorum Optimates epistola. Ab eo missus cum exercitu Constantianus Dalmatiam recipit. Exit annus belli Gotthici primus. (7.) Ingressus Italiam Belisarius, Ebrimirum Theodati generum in fidem recipit. Neapolin obsidet. Inceptum hoc dissuadenti Stephano eivi Neapolitano respondet. Initum a civibus deditionis faciendae consilium Pastor et Asclepiodotus oratione sua evertunt (8.) Theodatus Gotthorum Rex futurum belli exitum prodigio discit. Belisarii in Neapolitanos conatus irriti. Vis, qua urbs capi poterat, cognita et occulte muuta, ad deditionem inuitat, expugnationum mala commemorans. (9.) Belisarius in urbem Neapolin parat irrumpere: suos tandem per aquaeductum immittit. Urbis eaptae clades. Belisarius ad clementiam hortatur exercitum. Repentinus Pastoris obitus. Stephani et Asclepiodoti convitia mutua. Asclepiodotum populus in frusta concidit. (10.) Gotthorum Rex ereatus Vitigis, de medio Theodatum tollit. Eius ad Gotthos oratio de prudenti eunctione et belli apparatu. Relicto Romae praesidio, Ravennam concedit. Matasuntham Amalasunthae filiam uxorem ducit. (11.) Aliquarum Orbis partium descriptio. Fatores Francorum sedes. Visigotthorum ditio. Arborychi et Franci in unam gentem coalescunt. Visigothi omnem Galliam obtinent. Franci cum Theoderico Italiae Rege foedus ineunt: Burgundiones vincunt: Alaricum Visigotthorum Regem occidunt. Carcassonem obsident frustra. Theoderici res gestae in Gallia. Theudis tyrannus. (12.) Franci Thoringos et Burgundiones debellant. Sororem Regis Francorum Amalaricus uxorem ducit: cum Atalarico pueiscitur: a Francis in proelio vita spoliatur. Theodati cum Francis pacta conventa: de quibus implendis orationem Vitigis ad suos habet. Cum Francorum Regibus societatem pangit. (13.) Belisarius relicto Neapoli et Cumis praesidio, Romam petit. Dedunt se Romani. Viae Appiae descriptio. Gotthi Roma excedunt. Eam ingreditur Belisarius, et ad obsidionem ferendam necessaria parat. (14.) Partem Samnii recipit Belisarius. Beneoentum eum olim dictum Maleocentum. Eius conditor Diomedes, stupendos apri Calydonii dentes ibi reposuit. Ibidem Aeneae dedit Palladium Troianum, cuius imago describitur: item sinus Ionijs, Magna Graecia, aliaeque partes Italiae. (15.) Belisarius copias in Tusciam mittit. Narniam Bessas recipit: Spoletium et Perusiam Constantinus. Huius victoria. Vitigis, exercitu in Dalmatiam missio, Romam properat. Gotthi Salonas obsident. (16.) Belisarius Constantinum ac Bessam e Tuscia Romam reocat. Narniae situs. Vitigis Romam accedit. Pontem Belisarius munit. Fuga eustodum pontis. (17.) In acerrimo praelio Belisarius, equo Bala inoectus, rem fortiter ac feliciter gerit. Fugati Gotthi, Romanos fugant. Redintegratur praelium. Belisarius ad muros se recipit: iterum Gotthos fundit. Ficiandi Gotthi casus mirabilis. Vitigis eives Romanos ad defectionem sollicitat. (18.) Castra septem faciunt Gotthi: urbis aquaeductus incidunt; excitatas a Belisario molestrinas evertunt. Has reparat Belisarius. (19.) Victoria Belisario puerorum ludo portenditur. Obsidionem eives Romanis impatienter ferunt. Legatos mittit Vitigis ad Belisarium. Mutuae orationes. (20.) Vitigis ad oppugnationem inferendam se comparat. Aristis, balistae, et lupi, machinarum bellicarum descriptio. (21.) Belisarius admotas ab hostibus machinas ridet. Illius in sagittis mittendis dexteritas mira. Vitigis a porta Solaria ad Praenentinam se confert. Moles Adriani acriter oppugnata, acerris propugnatur. (22.) Conatus Gotthorum irriti. Muri Romani pars in D. Petri tutela. Tormenti ictus mirabilis. Ad Fivarium et portam Solariam ingens Gotthorum strages. (23.) Belisarii ad Iustinianum August. epistola. Ominous lapsus imaginis Theoderici Gottho-

rum Regis. Oraculum Sibyllinum. (24.) Belisarius inutilem multitudinem mandata in Campaniam: Silverium Papam in Græciam relegat: Vitigilium ad Pontificatum provehit: et custodiis providet. Templum Iani conantur quidam recludere. (25.) Vitigis Senatorum obsides necat. Portum occupat. Belisarius ab urbe Ostia commeatus difficulter accipit. (26.) Copias accipit Belisarius: praeliis fatigat hostes, ac ter vincit. Frustra illum conatur Vitigis imitari. Discrimen inter Gotthorum et Rom. copias. (27.) Ad Romanos, poscentes praelium, oratio Belisarii. Idem exercitum instruit ad equestre certamen. Oratione principii inductus, pedites in aciem admittit. (28.) Vitigis Gotthos hortatur ad praelium. Romani initio victores, postmodum profligantur. (29.)

α'. **Τ**ὰ μὲν οὖν ἐν Αἰθίῃ πράγματα τῆδε Ῥωμαίοις ἐχώρησεν. ἐγὼ δὲ ἐπὶ πόλεμον τὸν Γότθικὸν εἶμι, ἐπειπὼν πρότερον ὅσα
 P 308 Γότθοις τε καὶ Ἰταλιώταις πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου γενέσθαι ξυν-
 ἔβη. ἐπὶ Ζήνωνος ἐν Βυζαντίῳ βασιλεύοντος Ἀύγουστος εἶχε
 τὸ ἐσπέριον κράτος, ὃν καὶ Ἀυγούστουλον ὑποκοριζόμενοι ἐκά- 5
 λουν Ῥωμαῖοι, ὅτι δὴ μεράκιον ὢν ἔτι τὴν βασιλείαν παρελάβεν,
 ἦν οἱ Ὀρέστις ὁ πατὴρ διωκεῖτο ξυνειτώτατος ὢν. ἐτύγγανον δὲ
 Ῥωμαῖοι χρόνῳ τινὶ πρότερον Σκίρρους τε καὶ Ἀλανοὺς καὶ ἄλλα
 ἅττα Γότθικὰ ἔθνη ἐς ξυμμαχίαν ἐπαγαγόμενοι· ἐξ οὗ δὴ αὐτοῖς
 πρὸς τε Ἀλαρίχου καὶ Ἀτίλα συνηνέχθη παθεῖν ὅπερ μοι ἐν τοῖς 10
 B ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη. ὅσῳ τε τὰ τῶν βαρβάρων ἐν αὐτοῖς
 ἤκμαζε, τοσούτῳ τὸ τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν ἀξίωμα ἤδη ἐπέ-
 ληγε καὶ τῷ ἐνπρεπῇ τῆς ξυμμαχίας ὀνόματι πρὸς τῶν ἐπηλύδων
 τυραννούμενοι ἐβιάζοντο· ὥστε αὐτοὺς ἀναλῆθ' ἄλλα τε πολλὰ
 V 2 οὗ τε ἰκονόλους ἡνάγκαζον καὶ τελευτῶντες ξύμπαντας πρὸς αὐ- 15
 τοὺς νείμασθαι τοὺς ἐπὶ τῆς Ἰταλίας ἀγροὺς ἤξιουν. ὢν δὴ τὸ
 τριτημόριον σφίσι δίδόναι τὸν Ὀρέστιν ἐκέλευον, ταῦτά τε ποιή-
 σαι αὐτὸν ὡς ἥκιστα ὁμολογοῦντα εὐθὺς ἔκτειναν. ἦν δέ τις ἐν
 αὐτοῖς Ὀδοάκρος ὄνομα, ἐς τοὺς βασιλέως δορυφόρους τελεῶν,

1. Τὰ μὲν — εἶμι] Haec postremis superioris libri verbis adiungunt AHL. *ibid.* τῆδε] τανύη Lm. 2. ἐπειπὼν] ἐπειπὼν?
 3. τε om. L. 5. Ἀυγούστουλον] Ἀύγουστοῦλον P. 10. Ἀε-
 τίλα Grotius et Maltretus. Libri Ἀτάλα. 11. ὅσῳ Scaliger.
 Libri ὄρε. 12. „ἐπέληγε] ἐπήλυγε Reg.“ MALT. Sic LHm.

1. Ita quidem in Africa processit Romana res: ego vero ad bellum Gotthicum venio, praevia rerum narratione, quae ante illud Gotthis et Italis contigerunt. Uno tempore, Byzantii Zeno, in Occidente imperavit Augustus, quem Romani, diminuto blande vocabulo, appellaverunt Augustulum; propterea quod Imperium susceperat adolescentulus. Id vero Orestes ipsius pater, singulari prudentia vir, administravit. Aliquanto ante Romani Scirros, Alanos, et alios quasdam gentes Gotthicas in societatem asciverant; ex quo illas ab Alarico Attilaque clades acceperant, quas in superioribus libris descripsi. Sed quantum et fortunae et dignitatis addebant militiae Barbarae, tantum Romanae detrahebant subque bonesto foederis nomine ab extraneis tyrannice opprimebantur. Horum certe impudentia eo crevit, ut post alia multa ab invitis expressa, demum agros omnes Italiae dividere inter se voluerint, et cum tertiam eorum partem ab Oreste exigenter, abnuentem cum illico vita spoliarent. Inter ipsos quidam erat, Odoacer nomine, Protector Caesarianus: qui tunc, si illo-

οἷς αὐτοὺς τότε ποιήσιν τὰ ἐπαγγελλόμενα ὁμολόγησιν, ἤνπερ αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καταστήσωνται. οὕτω τὴν τυραννίδα παρ-
 ραβίων ἄλλο μὲν οὐδὲν τὸν βασιλεῖα κακὸν ἰδρασιν, ἐν ἰδιώτου C
 δὲ λόγῳ βιοτεύειν τὸ λοιπὸν εἶπαι. καὶ τοῖς βαρβάρους τὸ τρίτη-
 5 μύριον τῶν ἀγρῶν παρασχόμενος τούτῳ τε τῷ τρόπῳ αὐτοὺς βι-
 βαιότατα ἐταιρισάμενος τὴν τυραννίδα ἐς ἔτη ἐκρατύνητο δέκα.

Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ Γότθοι, οἳ ἐπὶ Θράκης
 δόντος βασιλεῖος κατέκηντο, ὅπλα ἐπὶ Ῥωμαίοις, Θεωδερίχου
 σφίσις ἤγονμίνου, ἀντήσαν, ἀνδρὸς πατρικίου τε καὶ ἐς τὸν
 10 ἐπάτων δίφρον ἀναβεβηκότος ἐν Βυζαντίῳ. Ζήνων δὲ βασιλεὺς,
 τὰ παρόντα εὖ τίθεσθαι ἐπιστάμενος, Θεωδερίχῳ παρήγει ἐς Ἰτα-
 λίαν πορεύεσθαι καὶ Ὀδοάκῳ ἐς χεῖρας ἰόντι τὴν ἐσπερίαν ἐπι- D
 κράτησιν αὐτῷ τε καὶ Γότθοις πορῆζεσθαι. ἄμεινον γάρ οἱ εἶναι,
 ἄλλως τε καὶ ἐπ' ἀξίωμα βουλῆς ἤκοντι, τύραννον βιασαμένῳ
 15 Ῥωμαίων τε καὶ Ἰταλιωτῶν ἄρχειν ἀπάντων ἢ βασιλεὶ διαμαχο-
 μένῳ ἐς τόσον κινδύνου ἵναι. Θεωδερίχος δὲ ἡσθὺς τῇ ὑποθήκῃ
 ἐς Ἰταλίαν ἦκε, καὶ αὐτῷ ὁ τῶν Γότθων λεὼς εἶπετο, παῖδάς τε
 καὶ γυναῖκας ἐν ταῖς ὑμάξαις ἐνθάδενοι καὶ τὰ ἐπιπλά ὅσα φέρειν
 20 οἱοί τε ἦσαν. ἐπειδὴ τε κόλπου ἄγχιστα τοῦ Ἰονίου ἐγένοντο,
 20 διαπορθμυέσθαι, νηῶν σφίσις οὐ παρουσῶν, ἥκιστα εἶχον·
 περιόντες δὲ τὴν τοῦ κόλπου περίοδον πρόσω ἐχώρουν διὰ τε

1. οἷς αὐτοῖς] ὅς αὐτοῖς Grotius. 2. τὴν] τε L. τὲ καὶ H:
 τὴν Hm. 4. βιοτεύειν L. corr. βιωτεύειν P. ibid. εἶπαι L.
 ἦσαν P. 12. ἐς χεῖρας] ἐς χεῖρας L. 17. ἦκε Lm. ἦκει P.
 18. ἐπιπλά] ἐπίπλα L. 21. περιόντες] περιόντες L.

rum opera principatum consequeretur, se voti compotes facturum recepit. Qua via arrepta tyrannide, Imperatori nihil praeterea mali intulit, vivere privatum sinens; tertiaeque agrorum parte concessa Barbaris, eos sibi devinxit penitus, ac tyrannidem per annos decem firmavit.

Sob idem tempus Gotthi, qui Imperatoris permissu Thraciam inco-
 lebant, in Romanos rebellavere, duce Theoderico, qui vir erat Patricius,
 et Byzantii sellam Consularem ascenderat. At Zeno Aug. rationem opti-
 mam e re nata inire callens, Theoderico sussit, ut Italiam peteret, et,
 cum Odoacro collata manu, sibi Gotthisque Imperium Occidentis para-
 ret: cum esset convenientius, praesertim Senatori, tyrannum exigere, et
 Romanis atque Italis praeesse omnibus, quam armis cum Imperatore con-
 tendere, et in tantum venire discrimen. Eo delectatus consilio Theode-
 ricus, in Italiam proficiscitur. Gotthi se comites adiunxerunt, parvulis
 foeminisque in plastra impositis cum suppellectili, quantacunque deferri
 potuit. Ubi ventum est ad sinum Ionium, quoniam traucere nequibant,
 defecti navibus, illum circumeundo, per Taulantiorum aliorumque eius

- Ταυλαντίων καὶ τῶν ταύτῃ ἐθνῶν. τούτοις δὲ οἱ ἀμφὶ Ὀδοά-
 P 309 κρον ὑπαντίασαντες μάχαις τε ἤσσηθίντες πολλαῖς ἔν τε Ῥαβέννη
 σὺν τῷ ἡγεμόνι σφᾶς αὐτοὺς ἔρξαν καὶ ἐν τοῖς μάλιστα τῶν ἄλ-
 λων χωρίων ἰσχυροῖς οὖσι. καθεστηκότες δὲ ἐς πολιορκίαν οἱ
 Γότθοι τὰ μὲν ἄλλα χωρία ξέμπαντα τρόπῳ δὲ οὔτῳ ἐκάστω τε 5
 H 166 τύχῃεν ἔλκον, Καισάνην δὲ τὸ φρούριον, ὅπερ σταδίοις τριακο-
 σίοις Ῥαβέννης διέχει, Ῥάβεννάν τε αὐτὴν, ἔνθα καὶ Ὀδοάκρον
 συμπέπτωκεν εἶναι, οὔτε ὁμολογῆσαι οὔτε βιά ἐλεῖν ἰσχυρον. Ῥά-
 βεινα γὰρ αὕτη ἐν πεδίῳ μὲν κεῖται ἱππίῳ, ἐς τοῦ Ἰονίου κύλ-
 B πον τὰ ἔσχατα, δυοῖν σταδίων διειρηγομένη μέτρῳ τὸ μὴ ἐπι- 10
 θαλάσσιος εἶναι, οὐκ ἐνέφοδος δὲ οὔτε ναυσὶν οὔτε πεζῶν στρα-
 τῷ φαίνεται οὔσα. αἷ τε γὰρ νῆες καταίρειν ἐς τὴν ἐκείνην ἀκτὴν
 ἥκιστα ἔχουσιν, ἐπεὶ αὐτῇ ἡ θάλασσα ἐμπόδιός ἐστι βράχος
 ποιουμένη οὐκ ἔσσαν ἢ κατὰ σταδίους τριάκοντα, καὶ ἀπ' αὐτοῦ
 τὴν ἡώρα ταύτην, καίπερ τοῖς πλείουσιν ἀγχιιστὶ ὄρωμένην, τῇ 15
 τοῦ βράχους περιουσίᾳ ἐκαστάτῳ ξυμβαίνει εἶναι, καὶ τῷ πεζῷ
 στρατῷ ἐσβατὴ οὐδαμῇ γίγνεται. Πύδος τε γὰρ ὁ ποταμὸς, ὃν
 καὶ Ἡριδανὸν καλοῦσιν, ἐξ ὁρέων τῶν Κελτικῶν ταύτῃ φερόμε-
 νος καὶ ποταμοὶ ἄλλοι ναυσίποροι ξὺν λίμναις τισὶ πανταχόθεν
 C αὐτὴν περιβάλλοντες ἀμφέρουντο ποιοῦσι τὴν πόλιν. ἐνταῦθα 20

1. Ταυλαντίων P ex Reg. et Hoeschelins ex Strabone VII. p. 326. Ταυλαντίων I. l. m. ταυλαντίων H. Taulantiorum Pers. 2. μά-
 χαις] μάχη L: illud Lm. ibid. Ῥαβέννη] Ῥαβέννη L. 4. ἐς]
 εἰς L. 6. Καισάνην Pm. Caesenam Pers. καισάνην HP.
 10. δυοῖν] δυοῖν L. 13. αὐτῇ] αὐτῇ L. 15. τὴν add. L.
 ibid. ἡώρα] ἡώρα P.

accolarum oras progressi sunt. Ipsae factae obviam Odoacri copiae, et multis fuisse congressibus, cum suo Principe Ravennae se commiserunt, aliisque munitissimis locis: quae Gothi cum obsedissent, pleraque variis, prout cuiusque sors tulit, cepere modis: Caesenam autem castellum, Ravenna stadiis ccc. dissitum, necnon Ravennam ipsam, ubi erat Odoacer, in potestatem suam nec vi, nec deditione redigere non valuerunt. Est enim Ravenna plano in campo posita ad extremum sinum Ionium; a quo stadiis duobus distat. Neque enim maritima est, nec videtur aq̄rī classibus facile posse, immo nec pedestribus copiis. Quippe naves ad litus illud appellī nequeunt, prohibita brevibus, quae in mare ad xxx. saltem procurrunt stadia, ac circuitu suo longissime eos ipsos a litore summovent, qui illud habent in conspectu proxime navigantes. Pedestrem vero exercitum excludunt aquae, quibus Padus amnis, quem et Eridanum vocant, e montibus Gallicis eo decurrens, allique fluvii, navigabiles, et lacus, urbem illam undique ambiunt. Ibi quotidie quiddam fit, sane per mirum. Diluvio mare, in morem fluminis, tanto spatio, quantum expeditus viator uno die conficiat, in terram effundit sese, et naves p̄ntitur

γίνεται τε ἐς ἡμέραν ἐκάστην θανάσιον ὁδόν. ἡ θάλασσα πρῶτ' ποιουμένη σχῆμα ποταμοῦ ἡμέρας ὁδὸν ἐνζώνῳ ἀνδρὶ ἐς γῆν ἀναβαίνει καὶ πλούμιον αὐτὴν παρεχομένη ἐν μέσῃ ἡπείρῳ, αὐθις ἀναλύουσα τὸν πορθμὸν, ἀναστρέφει ἀμφὶ δεξιῇ ὄψιν, καὶ 5 ἐφ' αὐτὴν ξυνάγει τὸ ῥεῦμα. ὅσοι οὖν ἐς τὴν πόλιν ἱσχομίζεον τὰ ἐπιτήδεια ἢ ἐνθιένδε ἐκφέρειν κατ' ἐμπορίαν ἢ κατ' ἄλλην ἔχουσιν αἰτίαν, τὰ φορτία ἐν τοῖς πλοίοις ἐνθιέμενοι, κατασπύσαντες τε αὐτὰ ἐν τῷ χωρίῳ οὗ δὴ ὁ πορθμὸς γίνεσθαι εἰώθε, προσδέχονται τὴν ἐπιρροήν. καὶ ἐπειδὴ αὕτη ὑγίηται, τὰ τε 10 πλοῖα κατὰ βραχὺ ἐκ γῆς ἐπαιρόμενα πλεῖ καὶ οἱ ἀμφὶ ναῦται ἔργον ἔχόμενοι ναυτίλλονται ἤδη. καὶ τοῦτο οὐκ ἐνταῦθα μόνον, ἀλλ' εἰς ἅπασαν τὴν ἐκίνην ἀκτὴν ἐς αἰὲ γίγνεται, ἕχρι ἐς Ἀκυλῆαν πόλιν. οὐ μέντοι κατὰ ταῦτα ἐς τὸν ἅπαντα χρόνον γίνε- V 3 σθαι εἰώθειν, ἀλλ' ἡνίκα μὲν βραχὺ φαίνεται τὸ τῆς σελήνης 15 φῶς, οὐδὲ ἡ τῆς θαλάσσης πρῶτος ἰσχυρὰ γίνεται, μετὰ δὲ τὴν πρώτην διχότομον ἄχρι ἐς τὴν ἑτέραν κυρτερὰ μᾶλλον ἢ ἐπιρροὴ γίνεσθαι πέφυκε. ταῦτα μὲν οὖν ὧδέ πη ἔχει.

Ἐπεὶ δὲ τρίτον ἔτος Γότθοις τε καὶ Θεοδερῖχῳ Ῥάβενναν πολιορκοῦσιν ἐτέριπτο ἤδη, οἱ τε Γότθοι ἀχθόμενοι τῇ προσ- 20 ὀρίᾳ καὶ οἱ ἀμφὶ Ὀδόουκρον πιεζόμενοι τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ, ἔπο' διαλλακτῇ τῷ Ῥαβέννης ἱερεὶ ἐς λόγους ἀλλήλοισι ξυνίασι; ἐφ' ᾧ Θεοδερῖχος τε καὶ Ὀδόουκρος ἐν Ῥαβέννῃ ἐπὶ τῇ ἴσῃ P 310

8. γίνεσθαι εἰώθε (εἰώθειν P)] εἰώθε γίνεσθαι L. 11. ναυτίλλονται] ναυτίλονται H. 12. ἐκίνη] ἐκίνησθαι HL. 13. γίνεσθαι L. γίνεσθαι P. 16. ἐς τὴν] εἰς τὴν L. 19. ἀχθόμενοι] ἐχθόμενοι H.

in media continente. Vesperi traiectionem, quem dedit, aufert, atque, aestu recedente, ad se undas reducit. Itaque quicumque res, vitae usibus accommodatas, in urbem commercii gratia aliamve ob causam inferre volunt, vel inde evehere, impositis mercibus in navigia, hisque eum in locum tractis, unde transmitti solet, accessum maris expectant. Affluente aestu, humo sensim sublatae naves feruntur, et nautae, admota iam operi manu, navigant. Quod non hic solum, sed in toto illo etiam littore ad urbem usque Aquileiam continenter fit, haud tamen semper pari modo ac ratione. Cum enim Luna minus inbar terris ostendit, tunc mitius exundat mare: at ex quo Luna medium implevit orbem, donec decrescens aequa iterum portione divisa fuerit, aestus magis fervere solet. Sed de his hactenus.

Iam annos tres Theodericus et Gotthi Ravennam circumsederant frustra, cum hinc Gotthos obsidionis taedium, inde Odoacri defensores penuria cibarium ad hanc perpulit pactionem, cuius conciliator fuit Antistes Ravennae; ut in ea urbe Theodericus atque Odoacer ex aequo

καὶ ὁμοίᾳ διαίτῃ ἔξουσιν. καὶ χρόνον μὲν τινα διεσώσαντο τὰ
 ξυγκείμενα, μετὰ δὲ Θεοδέριχος Ὀδόακρον λαβὼν, ὥς φασιν,
 ἐπιβουλῇ ἐς αὐτὸν χρώμενον, τρόπῳ τε δολερῷ ἐπὶ θοίνην κατέ-
 σας ἔκτεινε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ βαρβάρων τῶν πολέμιων προσποιη-
 σάμενος ὅσους περιεῖναι ξυνέπειεν αὐτὸς ἔσχε τὸ Γότθων τε καὶ 5
 Ἰταλιωτῶν κράτος. καὶ βασιλέως μὲν τοῦ Ῥωμαίων οὔτε τοῦ
 σχήματος οὔτε τοῦ ὀνόματος ἐπιβατεῦσαι ἤξιωσεν, ἀλλὰ ῥῆξ τε
 διεβίω καλούμενος (οὕτω γὰρ σφῶν τοὺς ἡγεμόνας οἱ βάρβαροι
 Β. καλεῖν νεομίκασιν), τῶν μέντοι κατηκόνων τῶν αὐτοῦ προὔστη
 ξύμπαντα περιβαλλόμενος ὅσα τῷ φύσει βασιλεῖ ἔρμοσται. δι- 10
 καιοσύνῃς τε γὰρ ὑπερφύως ἐπεμελήσατο καὶ τοὺς νόμους ἐν τῷ
 βεβαίῳ διεσώσατο, ἐκ τε βαρβάρων τῶν περιοίκων ἀσφαλῶς τὴν
 χώραν διεφύλαξε, ξυνέσειώς τε καὶ ἀνδρείας ἐς ἄκρον ἐληλύθει
 ὥς μάλιστα. καὶ ἀδίκημα σχεδὸν τι οὐδὲν οὔτε αὐτὸς ἐς τοὺς
 ἀρχομένους ἐργάζετο οὔτε τῷ ἄλλῳ τὰ τοιαῦτα ἐκχειρηκότι ἐπὶ- 15
 τρεπε, πλὴν γε δὴ ὅτι τῶν χωρίων τὴν μοῖραν ἐν σφίσι αὐτοῖς
 C Γότθοι ἐνείμαντο, ἅπερ Ὀδόακρος τοῖς στασιώταις τοῖς αὐτοῦ
 ἔδωκεν. ἦν τε ὁ Θεοδέριχος λόγῳ μὲν τύραννος, ἔργῳ δὲ βα-
 σιλεὺς ἀληθής, τῶν ἐν ταύτῃ τῇ τιμῇ ἔξ ἀρχῆς ἡνδοκιμηκότων

10. τῷ φύσει βασιλεῖ Suidas s. v. Θεοδέριχος. Legebatur τῶν φύ-
 σει βασιλέων. 12. περιοίκων] περιουκούντων Suidas. 13. ξυν-
 ισοῦς τε] γὰρ add. Suidas. *ibid.* ἐς] εἰς Suidas. *ibid.* ἐλη-
 λυθει] ἐληλύθεν Suidas. 14. ἀδίκημα] δίκη μὴ HL: illud Scal-
 liger cum Suida. *ibid.* ἐς τοὺς] εἰς τοὺς Suidas. 15. τὰ
 τοιαῦτα Suidas. Aberat τὰ. *ibid.* ἐκχειρηκότι Scaliger cum
 Suida. Libri ἐκχευορκότι. 17. Γότθοι] γότθοις H. *ibid.*
 ἅπερ] οὐπερ HL. ὥνπερ Scaliger. ἦνπερ Classenus. 19. ἡνδο-
 κιμηκότων Suidas. Vulgo ἐνδοκιμηκότων.

viverent. Aliquandiu quidem mansere pacta: postea vero Theodericus, detecta, ut perhibent, fraude, quam Odoacer ipsi struebat, eum dolose ad epulas invitatum occidit. Exiit Barbaris hostibus, quicumque supererant, ad se pellectis, in sua ditlone Gotthos atque Italos habuit. Ac licet Romani imperatoris nec insignia, nec nomen usurpare voluerit, sed vixerit contentus Regis appellatlone, qua Barbari supremos Principes suos donare consueverunt, tamen subditis ita praefuit, ut ipsi nihil defuerit eorum, quae sunt Augustorum moribus consentanea. Nam et iustitiae cultor fuit eximius, et auctoritatis legum assertor. Provincias suas a vicinis Barbaris intactas custodit, ad apicem proventus non prudentiae modo, verum etiam fortitudinis. Nulla fere iniuria subditos affecit ipse, neque ulli, qui tanta admisisset, induluit; nisi quod partem agrorum, quos Odoacer factioni suae concesserat, inter se Gotthi dividerunt. Verbo tyrannus fuit Theodericus, re ipsa verus imperator, eorum nemini postponendus, qui ab ortu Imperii in illo honoris gradu excelluerunt.

οὐδενὸς ἦσσαν, ἔρωσ τε αὐτοῦ ἐν τε Γότθοις καὶ Ἰταλιώταις πολὺς ἤχμασε, καὶ ταῦτα καὶ ἄπο τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου. ἑτέρων γὰρ ἕτερα ἐν ταῖς πολιτείαις αἰετ αἰρουμένων τὴν ἐφεστῶσαν ἀρχὴν συμβαίνει ἀρέσκειν μὲν ἐν τῷ παραντίκα οἷς ἂν ἐν ἡδονῇ 5 τὰ πρᾶσσόμενα ᾖ, λυπεῖν δὲ, ἣν τῆς γνώμης ἀπ' ἐναντίας χωρήσειν. ἔτη δὲ ἐπιβιούς ἐπτά καὶ τριάκοντα ἐτελεύτησε, φοβερὸς μὲν τοῖς πολεμίοις γεγονὼς ἅπασι, πόθον δὲ αὐτοῦ πολὺν H 167 τινὰ ἐς τοὺς ὑπερκόους ἀπολιπών. ἐτελεύτησε δὲ τρώπῳ τοιῷδε. D

Σύμμαχος καὶ Βοήτιος, ὁ τούτου γαμβρὸς, εὐπατριδαί μὲν 10 τὸ ἀνέκαθεν ἦσθη, πρῶτῳ δὲ βούλῃς τῆς Ῥωμαίων καὶ ὑπάτῳ ἐγένεσθην. ὅμῳ τε φιλοσοφίαν ἀσκήσαντε καὶ δικαιοσύνης ἐπιμελησαμένῳ οὐδενὸς ἦσσαν, πολλοῖς τε ἀστῶν καὶ ξένων χρήμασι τὴν ἀπορίαν λασημένῳ καὶ δόξης ἐπὶ μέγα χωρήσαντε ἀνδρας ἐς θρόνον τοὺς πικροτάτους ἐπηγαγέτην. οἷς δὴ συκοφαν- 15 τοῖσι Θεωδέρικος ἀναπεισθεὶς, ὥτε νεωτέροις πράγμασιν ἐλχειροῦντας, τῷ ἀνδρὶ τούτῳ ἔκτεινε καὶ τὰ χρήματα ἐς τὸ δημόσιον ἀνάγραπτα ἐποίησατο. δειπνοῦντι δὲ οἱ ὀλίγαις ἡμέραις ὕστερον λχθύος μεγάλου κεφαλὴν οἱ θειράποντες παρετίθεσαν. αὐτῇ Θεωδέρικῳ ἔδοξε κεφαλὴ Σύμμαχον νεοσφαγοῦς εἶναι. καὶ 20 τοῖς μὲν ὁδοῦσιν ἐς χεῖλος τὸ κάτω ἐμπεπηγόσι, τοῖς δὲ ὁρθαλ- P 311 μοῖς βλοσυρόν τι καὶ μανικὸν ὄρωσιν, ἀπειλοῦντί οἱ ἐπὶ πλεῖστον

1. ἦσσαν] ἦσαν Suidas. 2. ἄπο] ἀπό P. 3. ἕτερα] ἕτεροι H et L a pr. m. ἕτερα ab Scaligero est. 7. αὐτοῦ L corr. Vulgo αὐτοῦ. 12. ἀστῶν Grotius. Libri αὐτῶν. cisiu Pers. Maltretus πολλοῖς τε αὐτῶν ἐν πολιτῶν τε μετατίθεται. 14. δὴ om. L.

Illum Itali iuxta ac Gotthi amabant plurimum, contra humani morem ingenii. Nam cum in rerum administratione civilium alius aliud optare soleat, qui cum potestate est, continuo quidem placet quibus, quae agit, iucunda accidunt, ac illis displicet, quorum votis adversatur. Cum superstes annos xxxvii. fuisset, hostibusque omnibus formidabilis, ex vita discessit, magnam sui desiderium relinquens subditis. Sic autem illius obitus contigit.

Symmachus, eiusque gener Boetius, nobilissimo loco nati, iidemque viri Consulares, in Senatu aminebant. A Philosophia nemo illis erat instructor, nemo studiosior aequitatis. Accedebat benignitas, qua inopiam cum civium tum peregrinorum levabant. Hinc magnam adepti gloriam, sibi invidiam cumularunt apud homines acerbissimos: quorum calumniis inductus Theodericus, ambos studii novarum rerum insimulatos morte affecit, eorumque bona publicavit. Paucis post diebus coenanti ipsi, cum piscis grandioris caput ministri apposuissent, visum est id Symmacho caput esse, recens obruncti: quod dentibus inferiori labro impressis, et oculis torve truculenterque tuentibus, graviter minantis haberet spe-

ἐλάκει. περιδείξ δὲ τοῦ τέρατος τῷ ἐπερβάλλοιτι γεγονώς καὶ
 ῥιγώσας ἐκτύπως ἐς κοίτην τὴν αὐτοῦ ἀπεχώρησε δρόμῳ, τρι-
 βιώνά τε πολλά οἱ ἐπιθεῖναι κελύσας ἰσὺ γὰρ. μετὰ δὲ ἅπαντα
 ἐς Ἑλπίδιον τὸν ἱατρὸν τὰ ξυμπιπύοντι ἐξενιγκῶς τὴν ἐς Σύμμα-
 χόν τε καὶ Βοήτιον ἀμυρτάδα ἔκλειεν. ἀποκλαίσας δὲ καὶ πε-
 ριαλγίους τῇ συμφορῇ οὐ πολλῶ ὕστερον ἐτελεύτησεν, ἀδίκημα
 B τοῦτο πρῶτον καὶ τελευταῖον ἐς τοὺς ἐπὶ χόους τοὺς αὐτοῦ δρῶ-
 σας, ὅτι δὴ οὐ διερευνησάμενος, ὥσπερ εἰώθει, τὴν περὶ τοῖν
 ἀνδρῶν γνῶσιν ἔνεγκε.

- V 4 β'. Τελευτήσαντός τε αὐτοῦ παρέλαβε τὴν βασιλείαν Ἀτα- 10
 C λάρχιος, ὁ Θεοδορίου Θυγατριδοῦς, ὅκτω γενόνος ἔτη καὶ ἐπὶ
 τῇ μητρὶ Ἀμαλασοῦνθῃ τρεῖς ὄντος. ὁ γὰρ οἱ πατὴρ ἤδη ἔξ
 ἀνθρώπων ἡγήνατο. χρόνῳ τε οὐ πολλῶ ὕστερον Ἰουστινιανὸς
 ἐν Βυζαντίῳ τὴν βασιλείαν παρέλαβεν. Ἀμαλασοῦνθα δὲ, ἅτε
 τοῦ παιδὸς ἐπίτροπος οὔσα, τὴν ἀρχὴν διωκεῖτο, ξυνέσις μὲν 15
 καὶ δικαιοσύνης ἐπὶ πλείστον ἐλθοῦσα, τῆς δὲ φύσεως ἐς ἄγαν τὸ
 ἀρρενωπὸν ἐνδεικνυμένη. ὅσον τε χρόνον τῆς πολιτείας προῦ-
 στη, οὐδένα τῶν πάντων Ῥωμαίων ἐς τὸ σῶμα ἐκέλευεν ἢ χρη-
 μασιν ἐξημίωσεν. οὐ μὲν οὐδὲ Γότθοις ξυνιχώρησεν ἐς τὴν
 ἐκείνων ἀδικίαν ὀργῶσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς Συμμαχόν τε καὶ Βοε- 20
 τίον παισὶ τὴν οὐσίαν ἀπέδωκεν. ἡ μὲν οὖν Ἀμαλασοῦνθα τὸν

4. ἐς Ἑλπ.] ἐς ἑλπ. L. 7. αὐτοῦ L. corr. Vulgo αὐτοῦ.
 10. Ἀταλάρχιος] ἀτάριχος L. hic, ut alibi illud Lm. 14. ἀμα-
 λασοῦνθα L. Ἀμαλασοῦνθα P. constanter. 17. ἐνδεικνυμένη]
 ἐπιδεικνυμένη Suidas s. v. Ἀμαλασοῦνθα. ibid. πολιτείας] πό-
 λεως Suidas. 20. τε καὶ] τε om. L.

ciem. Ingenti prodigio territus, rigensque frigore extra modum, ad cu-
 bile properat, complures imponi sibi lacernae iubet, se sub iis tenet se-
 se: deinde exposita rei serie Elpidio medico, commissum in Symmachum
 ac Boetium aculus desilevit. Id lamentatus, et animi dolore pressus, quem
 calamitas afferebat, paulo post oblit. In subditos haec prima fuit ea-
 demque postrema eius iniuria; quam fecit, in utrumque virum senten-
 tiam ferens, causa, praeter consuetudinem, non cognita diligenter.

2. Mortuo Theoderico, in regnum successit eius ex filia nepos
 Atalaricus; qui annos tum octo natus, et orbis patre, ab Amalasuntha
 matre educabatur: nec multo post Byzantii Iustinianus Imperium susce-
 pit. Administrabat regnum Amalasuntha, quippe quae filii tutelam ge-
 reret, prudentia pollens, aequi servantissima, ac virilem supra modum
 animum ostendens. Quandiu rem tractavit publicam, nec poena corporis,
 nec multa Romanorum quemquam multavit: iniquam nocendi ipsis cu-
 pidinem, qua ardebant Gotthi, repressit: Symmachi ac Boetii liberos in
 paterna bona restituit. Filium autem ad Romanorum principum vitam

παῖδα ἐβούλετο τοῖς Ῥωμαίων ἄρχουσι τὰ ἐς τὴν δίκαιαν οὐδότη-
 πον καταστήσασθαι καὶ φοιτᾶν ἐς γραμματιστοῦ ἤδη ἡνᾶγκαζε. D
 τρεῖς τε ἀπολιξαμένη τῶν ἐν Γότθοις γερόντων, οἷσπερ ἡπί-
 στατο μᾶλλον ἀπάντων ξυνητοῖς τε καὶ ἐπικεικῆς εἶναι, ξυνδαι-
 5 τᾶσθαι Ἀταλαρίχῳ ἐκέλευε. Γότθοις δὲ ταῦτα οὐδ' αὖ μὴ ἤρεσκε.
 τῇ γὰρ ἐς τοὺς ἐπὶ κρούους ἀδικίας ἐκιδνμία βυρβαρικώτερον πρὸς
 αὐτοῦ ἄγεσθαι ἤθελον. καὶ ποτε ἡ μὲν μήτηρ ἁμαρτάνοντά τι
 ἐν τῷ κοιτῶνι τὸν παῖδα λαβοῦσα ἐρράπισε, καὶ ὅς δεδακνυμέ-
 νος ἐς τὴν ἀνδρωνίτιν ἐνθένδε ἀπῆλθε. Γότθοι δὲ αὐτῇ ἐντυ-
 10 χόντες δεινὰ ἐποιούντο καὶ τῇ Ἀμαλασοῦνθῃ λοιδοροῦμενοι ἰσχυ-
 ρίζοντο βούλεσθαι αὐτὴν τὸν παῖδα ἐξ ἀνθρώπων ἀφαιεῖν ὅτι P 312
 τάχιστα, ὅπως αὐτὴ ἐτέρῳ ἀνδρὶ ἐς κοίτην ἐλθοῦσα Γότθων τε
 καὶ Ἰταλιωτῶν ξὺν αὐτῷ ἄρχοι. ξυλλεγόντες τε, ὅσοι δὲ ἐν αὐ-
 τοῖς λόγμοι ἦσαν καὶ παρὰ τὴν Ἀμαλασοῦνθην ἐλθόντες ἡτιῶντο
 15 οὐκ ὀρθῶς σφίσιν οὐδὲ ἡ ξυμφέροι τὸν βασιλέα παιδεύεσθαι.
 γράμματά τε γὰρ παρὰ πολὺ κειρωρίσθαι ἀνδρείας καὶ διδασκαλλας
 γερόντων ἀνθρώπων ἐς τὸ δειλὸν καὶ τὸ ταπεινὸν ἀποκρίνεσθαι ἐκ
 τοῦ ἐπὶ πλεῖστον. δεῖν τοίνυν τὸν ἐν τινι ἔργῳ τολμητὴν τε καὶ
 δούξῃ μέγαν ἐσόμενον θέρβου τοῦ ἐκ διδασκάλων ἀπυλλαγέντα τὰς

5. ἐκέλευε] ἐκέλευσε Suidas. *ibid.* δὲ addidi ex Snida. 6. ἐπὶ κρούους] ἐπὶ κρούους L. 7. ἄγεσθαι] ἄρχεσθαι Suidas. *ibid.* μὲν om. Suidas. 9. τὴν ἀνδρωνίτιν Reg. et Suidas. τὴν ἀνδρωνίτιδα P. τὸν ἀνδρωνίτην HL. 11. βούλεσθαι] γε add. Suidas. 13. ἐν om. L. 15. οὐδὲ ἡ P cum Scaligero. οὐδέι HL. οὐδέι oi Suidas. 15. ξυμφέροι τὸν βασιλέα] τὸν βασιλέα ξυμφέροι HL. ξυμφέροι om. Suidas. 16. παρὰ om. Suidas. *ibid.* κειρωρίσθαι Suidas. κειρωρίσθαι P. *ibid.* ἀνδρείας] ἀνδρείας Suidas. *ibid.* διδασκαλλας Suidas. διδασκαλία P. 17. ἐς τὸ] ἐς τε Suidas. *ibid.* ἀποκρίνεσθαι Suidas. ἀποκρίνεται P.

et mores institui voluit, adiecitque ludum literarum frequentare. Eundem ad tres viros applicuit, e senibus Gotthis delectos, quos omnium intelligentissimos noverat. Haec Gotthis minime placebant, more magis barbaro gubernari volentibus ab Atalarico, quo licentius iniurias imponebant subditis. Aliquando mater, cum in cubiculo peccantem aliquid deprehendisset, colaphum illi infregit: is vero flens, se inde proripuit in andronitidem. Tum Gotthi, in quos incidit, exandescere, in Amalasuntham convitia iacere, et affirmare eo spectare eius consilia, ut morte quamprimum deleteret filium, et alteri viro nupta, cum eo Gotthis atque Italia imperaret. Subinde collecti spectatissimi quique, Amalasuntham adeunt, et queruntur, nec honeste Regem, nec commode sibi educari: literas a fortitudine longe esse disiunctas, traditamque a senibus institutionem in timiditatem et animi humilitatem plerumque verti: itaque oportere, ut in re bellica futurus animosus gloriae insignis, amoto docto-

B ἐν τοῖς ὄπλοις μέλτας ποιῆσθαι. ἔλεγον δὲ ὡς οὐδὲ Θεωδέριχος ποτε Γότθων τινὰς τοὺς παῖδας ἐς γραμματιστοῦ πέμπειν ἐβόη. λέγειν γὰρ ἄπασιν ὥς, ἥνπερ αὐτοῖς τὸ ἀπὸ τοῦ σκύτους ἐπιγίνεται δόλος, οὐ μήποτε ξίφους ἢ δορατίου ὑπερφρονεῖν ἀξιώσουσιν. ἐννοεῖν τε αὐτὴν ἰδικαλοῦν ὥς ἄρα οἱ Θεωδέριχος χῶ-5 ρας τε τοσαύτης κύριος γεγονώς καὶ βασιλείαν οὐδαμῶθεν αὐτῷ προσήκουσαν περιβαλλόμενος τελευτήσῃ, καίπερ περὶ γραμμάτων οὐδὲ ὅσον ἀκοὴν ἔχων. οἰκοῦν, ὧ δέσποινα, ἔφασαν, παιδαγωγὸς μὲν τούτους χαίρειν τανῦν ἔα, σὺ δὲ Ἀταλαρίχῳ ὁμο- C διαίτους ἡλικίας τινὰς δίδου, οἵπερ αὐτῷ τὰ ἐς τὴν ἡλικίαν ξυν-10 ακμάζοντες ἐς τὴν ἀρχὴν κατὰ γε τὸν βάρβαρον νόμον ὀρμήσουσι.

H 168 Ταῦτα ἐπειδὴ ἤκουσεν Ἀμαλασοῦνθα, οὐκ ἐπήνισε μὲν, δεισασα δὲ τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐπιβουλὴν δόκησιν τε παρείχετο ὥς πρὸς ἡδονῆς αὐτῇ οἱ λόγοι ἐγένοντο, καὶ ξυνεχώρει ἅπαντα 15 ὅσων οἱ βάρβαροι αὐτῆς ἔχοντες. τῶν τε γερόντων Ἀταλάριχον ἐκλειοπόντων παῖδες αὐτῷ τινες ξυνῆσαν κοινωνοὶ τῆς διαίτης ἱσθμενοὶ, οὐπω μὲν ἡβηκότες, χρόνῳ δὲ ρῶ πολλῷ προτερεύοντες, οἵπερ αὐτὸν, ἐπειδὴ τάχιστα ἐς ἡβὴν ἤλθεν, ἐς τε μέθην D καὶ γυναικῶν μίξεις παρακαλοῦντες, κακοήθη τε διαφερόντως 20 εἶναι καὶ τῇ μητρὶ ὑπὸ ἀβελτερίας ἀπειθέστερον κατεστῆσαντο.

3. ἦν] ὃν Suidas. 4. ξίφους] ξίφει HL: illud Hm. 7. καί-
 παρ Pm et Scaliger. Vulgo καί. 9. τανῦν om. Suidas. ibid.
 ὁμοδιαίτους] παῖδας ὁμοδιαίτους Suidas. 10. αὐτοῖ] αὐτὸν
 Suidas. 11. ἀρχὴν] ἀρετὴν Suidas. 13. ἐπήνεος] ἐπένεος
 Suidas. 14. τῶν ἀνθρώπων] ἐξ αὐτῶν Suidas. ibid. ἐπι-
 βουλὴν] βουλὴν L. 21. ἀβελτερίας] Vulgo ἀβελτηρίας.

rum metu, armis exerceatur. Theodericum allegant, nunquam passum Gothorum liberos ad ludī magistros mitti; cum diceret omnibus, eos nunquam hastam aut gladium despecturos mente intrepida, si scuticam tremuissent. Subiiciunt debere ipsam reputare cum animo, ereptum sibi fato Theodericum, postquam toti potitus provinciis, regnumque alienum adeptus esset; quamvis literas ne tantillum quidem anribus admisisset. Ergo, inquit, hos, domina, paedagogos in praesens valere iube, et Atalarico convictores aliquot aequales adhibe, qui aetate cum ipso florentes, ad generosae et more Barbaro regnandum impellant.

Quae cum audisset Amalasanthia, etsi parum probabat, tamen verita ne quid Barbari moverent, sibi, quae dixissent, grata accidere simulavit, et quicquid postulabant, concessit. Amotis ab Atalarici latere senibus, aggregantur in ipsius convictum pueri nondum puberes, nec longe aetate eum praecedentes. Simul ut pubertatem attigit, eorum impulsu praeceps in temulentiam et foeminarum concubitus, evasit insigniter nequam, atque in matrem cum tanta vecordia contumax, ut de illa nil laboraret;

ὥστε οὐδὲ μεταποιεῖσθαι αὐτῆς τὸ παράπαν ἡξίου, καίπερ τῶν
 βαρβάρων ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἐπ' αὐτὴν ἦδη ξυνοισταμένων, οἱ γε
 καὶ τῶν βασιλείων ἀναχωρεῖν τὴν ἀνθρωπον ἀνέδην ἐκέλευον. V 5
 Ἀμαλασοῦνθα δὲ οὔτε κατωρρώθησε τὴν τῶν Γότθων ἐπιβουλὴν
 5 οὔτε οἷα γυνὴ ἐμαλακίσθη, ἀλλ' ἔτι τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα ἐνδει-
 κνυμένη, τρεῖς ἀπολέξασα τοὺς ἐν τοῖς βαρβάροις λογιμωτάτους
 τε καὶ αὐτῇ αἰτιωτάτους τῆς στάσεως, ἐκέλευεν ἐς τὰς τῆς Ἰτα-
 λίας ἰσχατιὰς λέναι, οὐχ ἅμα μέντοι, ἀλλ' ὥς πορρωτάτω ἀλ-
 λήλων· τῷ δὲ λόγῳ ἰστέλλοντο, ἐφ' ᾧ τὴν χώραν φυλάζουσιν ἐκ
 10 τῆς τῶν πολέμιων ἐφόδου. ἀλλ' οὐδέν τι ἦσσαν οἱ ἄνδρες οὔτοι
 διὰ τε τῶν φίλων καὶ τῶν συγγενῶν ξυνήεσαν, καίπερ μακρὰν
 ὁδὸν πορευόμενοι ἐς αὐτοὺς ἴπαντες, καὶ Ἀμαλασοῦνθῃ τὰ ἐς
 τὴν ἐπιβουλὴν ἐξηρτύοντο. ἥπερ οὐκέτι φέρειν ἢ γυνὴ οἷα τε P 313
 οὔσα ἐπενοῖε τοιάδε. πέμψασα ἐς Βυζάντιον Ἰουστινιανοῦ βα-
 15 σιλέως ἀνεπυνθάνετο εἴπερ αὐτῷ βουλομένη εἴη Ἀμαλασοῦνθῃ
 τὴν Θεωδερῖχον παρ' αὐτὸν ἔκειν. βούλεισθαι γὰρ αὐτὴν ἐξ
 Ἰταλίας ἀπαλλάσσεσθαι ὅτι τάχιστα. βασιλεὺς τε τῷ λόγῳ
 ἡσθεὶς ἐλθεῖν τε τὴν γυναῖκα ἐκέλευε καὶ τὸν ἐν Ἐπιδάμνῳ οἶκον
 τὸν κάλλιστον ἐν παρασκευῇ ἐπέστελλε γενέσθαι, εἰς ὅνπερ ἐπει-
 20 δὴν Ἀμαλασοῦνθα ἴοι, καταλύοι τε αὐτόσε, καὶ χροῖον διατρέ-
 ψασα ὅσον ἂν αὐτῇ βουλομένη εἴη, οὕτω δὴ κομίζεται ἐς Βυ-
 ζάντιον. ταῦτα ἐπεὶ Ἀμαλασοῦνθα ἔγνω, ἄνδρας ἀπολέξασα B

8. ἀνέδην] ἀναίδην L. 14. οὔσα] ἦν HL: illud Hm. 18. ἐν
 Ἐπιδάμνῳ] ἐν om. L: habet Lm. 19. εἰς add. Scaliger. *ibid.*
 ὅνπερ Scaliger. Libri ὅπερ. ὥσπερ P ex Maltreti conjectura.
 20. αὐτόσε] αὐτοῦ L: αὐτόσε L corr.

quamvis iam Barbari in sam aperte conspirarent, et Regia facessere im-
 pudenter iuberent. Quam Gothorum molitionem non extimuit Amalasun-
 tha, nec muliebriter contraxit animum; sed regiam adhuc probans aucto-
 ritatem, e Barbaris selegit tres nobilissimos, et seditionis, qua peteba-
 tur, auctores praecipuos; eosque, per causam tuendi fines ab hostium
 irruptione, in extremam amandavit Italiam, non simul, sed ita ut longia-
 lime inter se abessent. Nihil hi tamen minus, amicorum et propinquo-
 rum ope, consilia communicabant, viae longinquitatem vincente internun-
 tiorum omnium studio; et Amalasunthae perniciem parabant. Rem illa
 non valens ferre diutius, rationem hanc secum iniit. Byzantium misit
 rogatum Iustinianum Imperatorem, vellent aui ad eundem potestatem fa-
 cere Theoderici filiae Amalasunthae, constitutum habenti quamprimum
 cedere ex Italia? Quo nuntio laetus Imperator, foeminam ad se invitat,
 et Epidamni domum pulcherrimam parari iubet, ut, postquam Amalasun-
 tha venerit, in ea diversetur, et inibi morata, quandiu collibitum fuerit,
 Byzantium petat. Certior de his facta Amalasuntha, delectis inter Got-

Γότθους, ὁρμητηρίους τε καὶ αὐτῇ ἐς τὰ μάλιστα ἐπιτηδείους, ἔστειλλεν ἐφ' ᾧ τοὺς τρεῖς ἀποκτενοῦσιν, ὧν ἕρτι ἐμνήσθην, ἕτε τῆς στάσεως αἰτιωτάτους αὐτῇ γενομένους. αὐτὴ δὲ ἄλλα τε χρήματα καὶ τετρακόσια χρυσοῦ κεντηνάρια ἐν νηὶ μιᾷ ἐνθιμένη, ἐς ταύτην τε ἐμβιβάσασα τῶν εὐπιστοτάτων τινάς, πλείν μὲν 5 ἐνέλευσιν εἰς Ἐπίδαμνον, ἀφικομένους δὲ ὁρμᾶσθαι μὲν ἐν τῷ ταύτης λιμένι, τῶν δὲ φορτίων, ἕως αὐτῇ ἐπιστέλλει, μηδ' ὅτιοῦν ἐκφορεῖν τῆς νεώς. ἔπρασσε δὲ ταῦτα, ὅπως, ἦν μὲν ἀπολω- C λέναι τοὺς τρεῖς πύθεται, μένη τε αὐτοῦ καὶ τὴν ναὺν μεταπέμ- ποιτο, οὐδὲν ἔτι ἔχονσα πρὸς τῶν ἐχθρῶν δέος· ἦν δὲ αὐτῶν 10 τινα περιεῖναι ξυμβαίνει, οἰδεμιᾶς οἱ ἀγαθῆς ἀπολελειμμένης ἐλ- πίδος, πλείοι τε κατὰ τάχος καὶ ἐς γῆν τὴν βασιλῆως ξὺν τοῖς χρήμασι διασώζοιτο. τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ Ἀμαλασοῦνθα ἐς Ἐπί- δαμνον τὴν ναὺν ἔστειλε, καὶ ἐπεὶ ἀφίκετο ἐς τὸν Ἐπιδαμνίων λιμένα, οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες τὰ ἐντεταλμένα ἐποίουν. ὁλλῶ 15 δὲ ἔσπερον Ἀμαλασοῦνθα τῶν φόνων οἱ ἐξηρῆσμένων ἥπερ ἐβούλετο τὴν τε ναὺν μετεπέμπετο καὶ μένονσα ἐπὶ Ῥαβέννης τὴν ἀρχὴν ὡς ἀσφαλίστατα ἐκρατύνητο.

D γ'. Ἦν δὲ τις ἐν Γότθοις Θεωδάτος ὄνομα, τῆς Θεωδε- ρίχου ἀδελφῆς Ἀμαλαφρίδης υἱός, πόρρω πονεῖν ἤλικίης ἔκων, 20 P 314 λόγων μὲν Λατίνων μεταλαχὼν καὶ δογματίων Πλατωνικῶν, πο-

1. αὐτῇ] αὐτῆς L. 6. εἰς Ἐπίδαμνον] εἰς superscr. in L. ibid. μὲν om. L. 7. ἐπιστέλλει] ἐπιστέλλῃ L. corr. 11. ἐμ- βαίνει L. ἐμβάειν P. 13. τοιαύτῃ μὲν] μὲν om. L. 20. Ἀμα- λαφρίδης Grotius. Vulgo Ἀμαλαφρίδος. ex sorore Amalafride Fors.

thos viris strenuis, sibi que addictissimis, trium illorum caedem demandat, quos auctores fuisse praecipuos excitati in eam motus proxime dixi. Tum praeter alias opes, quadraginta millibus auri pondio in navem impositis, cum quibusdam e numero fidissimorum, his, ut Epidamnium navigent, imperat: eo cum pervenerint, ad portum quidem applicant; oorum vero, quae navi commissa sint, nihil exponant; donec ipsa quid fieri velit mandaverit. Ideo haec agebat, ut, si tres illos de medio sublatos resciret, non moveret se loco, et navim revocaret, secuta iam ab inimicis: sin cuiquam illorum vita supersesset, sibi que adeo nihil bono esset reliquum spei, celeris navigatione in Caesarano ditionis oras cum auro sese roci- peret, evaderetque. Hoc Amalasuntha consilio navem Epidamnium misit: qua ad portum illius urbis appulsa, parvero mandatis, qui pecuniam ser- vabsut. Paulo post Amalasuntha, peractis ex animi sententia caedibus, quas imperaverat, navim revocavit, et Ravennae manens, sceptrum manu validissima tenuit.

3. Inter Gotthos quidam erat, nomine Theodatus, filius Amalafridae sororis Theoderici, propecta iam aetate homo, ac Latinis quidem li- teris et philosophia Platonis imbutus, sed rei bellicae plano radis, sum-

λέμων δὲ ἀμελετήτως παντάπασιν ἔχων, μακράν τε ἀπολειψάμε-
 νος τοῦ δραστηρίου, ἐς μέντοι φιλοχρηματίαν δαιμονίως ἱσπου-
 δακώς. οὗτος ὁ Θεοδώτος πλείστων μὲν τῶν ἐν Τούσκοις χω-
 ρίων κύριος ἐγγόνει, βιαζόμενος δὲ καὶ τὰ λειπόμενα τοῖς κεκτε-
 5 μένους ἀφαιρεῖσθαι ἐν σπουδῇ εἶχε. γείτονας γὰρ ἔχειν συμ-
 φορά τις Θεοδάτῳ ἰδοῦναι. ταύτην αὐτῷ Ἀμαλυσούνθῃ
 τὴν προθυμίαν ἀναστῆλιν ἡπείγετο, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἡχθετό τε
 αὐτῇ ἐς αὐὴ καὶ χαλεπῶς εἶχεν. ἐβουλευέτο οὖν Ἰουστινιανῇ βα-
 10 σιλεῖ Τουσκίαν ἐνδοῦναι, ἐφ' ᾧ χρήματά τε πολλὰ καὶ βουλῆς V 6
 10 πρὸς αὐτοῦ ἀξίωμα κομισάμενος ἐν Βυζαντίῳ τὸ λοιπὸν διατρέ- B
 βοι. ταῦτα Θεοδάτου βιβουλευμένον πρέσβεις ἐκ Βυζαντίου
 παρὰ τὸν Ῥώμης ἀρχιερεῖα ἤκον, ὃ τε τῆς Ἐφέσου ἱερεὺς Ὑπά-
 τιος καὶ Δημήτριος ἐκ τῶν ἐν Μακεδόσι Φιλιππων, δόξης ἔνεκεν,
 ἦν Χριστιανοὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἀντιλέγουσιν ἀμφιγροῦντες· τὰ
 15 δὲ ἀντιλεγόμενα ἐγὼ ἐξιπισταίμενος ὥς ἦκιστα ἐπιμνήσομαι. H 169
 ἀπονοίας γὰρ μυκιάδους τινὸς ἡγοῦμαι εἶναι διερευνᾶσθαι τὴν
 τοῦ Θεοῦ φύσιν, ὅποια ποτέ ἐστιν. ἀνθρώπῳ γὰρ οὐδὲ τὰ ἀν-
 θρώπεια ἐς τὸ ἀκριβὲς, οἶμαι, καταληπτὰ, μή τοι γε δὴ τὰ ἐς
 Θεοῦ φύσιν ἤκοντα. ἐμοὶ μὲν οὖν ταῦτα ἀνιδύνως σεισσωπῆσθαι C
 20 μόνῳ τῷ μὴ ἀπιστῆσαι τὰ τετιμημένα. ἐγὼ γὰρ οὐκ ἂν οὐδέ
 ἄλλο περὶ Θεοῦ ὅ τι ἂν εἴποιμι ἢ ὅτι ἀγαθὸς τε παντάπασιν εἴη
 καὶ εὖμπαντα ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τῇ αὐτοῦ ἔχει. λεγέτω δὲ ὥσπερ γι-

9. χρήματά τε] τε χρήματα L. 13. ἐκ τῶν HL. ἐκ om. P.
 14. ἀμφιγροῦντες] Vulgo ἀμφαγροῦντες. 20. μόνῳ τῷ] μόνῳ,
 τὸ HL. ibid. γὰρ οὐκ ἂν οὐδὲ HL. γὰρ ἂν οὐδὲν P.
 21. ὃ τι] ὅτι HL. ὅτι οὖν P. 22. αὐτοῦ] Vulgo αὐτοῦ.

me ignavus, et avaritiae deditus extra modum. Hic agrorum Tusciae partem maximam cum possideret, e reliquis exturbare dominos conitebatur, genus quoddam infelicitatis esse ducens, habere vicinos. Quam hominis cupiditate omni studio reprimebat Amalasuntha: ideoque hanc ille inexprimibili odio prosequabatur, victusque impatentia, Tusciam in Iustiniani Aug. potestatem tradere cogitabat, ut ab eo multa auctus pecunia, et in Senatum allectus, deinceps Byzantii vitam ageret. Cum id Theodato deliberatum esset, Legati ad Romanum Pontificem venerunt Hypatius Ephesorum Antistes, ac Demetrius Philippensium, qui sunt in Macedonia, ut de religionis dogmate agerent, in quo dubiis sententiis inter se Christiani dissentiunt. Eam controversiam etsi ipse probe tenes, minime tamen commemorabo; quod insanæ arrogantiae esse putem, Dei quae sit natura disquirere: nam, ut equidem sentio, nequit homo vel humana, nedom Dei naturam perfecte assequi. Ac mihi quidem, quae nou aliter quam pia credulitate bene coluntur, ea praeterire silentio tutum est, idque unum affirmare de Deo lubet, esse illum summe bonum, ac sua potentia res universas complecti. Quisque autem, vel sacerdos

Procopius. II.

νώσκειν ἕκαστος ὑπὲρ αὐτῶν οἶται, καὶ ἱερὺς καὶ ἰδιώτης. Θεωδάτος δὲ ξυγγινόμενος λάθρα τοῖς πρὸς βασι τοῖς ἀγγέλειν ἐπέστειλεν Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ ἅπερ αὐτῷ βεβουλευμένα εἶη, ἐξ-
επιπὼν ὅσα μοι ἄρτι διδῆλωται.

Ἐν τούτῳ δὲ Ἀταλάριχος ἐς κραιπάλην ἐμπεπτωκὺς ὄρον 5
D οὐκ ἔχουσιν νοσήματι μαρασμοῦ ἦλθον. διὸ δὴ Ἀμαλασοῦνθα
διηπορεῖτο. οὔτε γὰρ ἐπὶ τῇ τοῦ παιδὸς γνώμῃ τὸ θαρρεῖν εἶχεν,
εἰς τοῦτο ἀτοπίας ἐληλακότος, εἴ τι αὐτὸς Ἀταλάριχος ἐξ ἀν-
θρώπων ἀφανίζεται, οὐκ ὥστε αὐτῆς τὸν βίον ἐν τῷ ἀσφαλεῖ τὸ
λοιπὸν ἔσσεσθαι, Γότθων τοῖς λογιμωτάτοις προσκικρονκυῖα. 10
διὸ δὴ τὸ Γότθων τε καὶ Ἰταλιωτῶν κράτος ἐνδιδόναι Ἰουστινια-
νῷ βασιλεῖ, ὅπως αὐτῇ σώζοιτο, ἔθελεν. ἐτίγγαν δὲ Ἀλέξαν-
δρος, ἀνὴρ ἐκ βουλῆς, ξέν τε Δημητρίῳ καὶ Ὑπατίῳ ἐνταῦθα
ἦκων. ἐπειδὴ γὰρ τὸ μὲν Ἀμαλασοῦνθης πλοῦτον ἐν τῷ Ἐπιδά-
μνον λιμένι βασιλεὺς ὀρμίζεσθαι ἔχουσιν, αὐτὴν δὲ μέλλειν, 15
καίπερ χρόνον τριβίντος συγχοῦ, ἐπεμψε τὸν Ἀλέξανδρον, ἐφ'
P 315 ᾧ κατασκευάμενος ἅπαντα τὰ ἀμφὶ τῇ Ἀμαλασοῦνθῃ ἀγγέλλει·
τῷ δὲ λόγῳ πρεσβυτέρῳ τὸν Ἀλέξανδρον βασιλεὺς ἐπεμψε, τοῖς
τε ἀμφὶ τὸ Λιλύβαιον ξυνταραχθεῖς (ἅπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπρο-
σθεν λόγοις διδῆλωται) καὶ ὅτι Οὐννοι δέκα ἀπὸ τοῦ ἐν Λιβύῃ 20
στρατοπέδου δρασμῶν ἐχόμενοι ἐς Καμπανίαν ἀφίκοντο, Οὐλλα-

7. τῇ om. L. 8. εἴ τε Grotius. αὐτ HL. ἐς ὃ τε Scaliger. αὖ
δὲ P ex conjectura Maltreti. 10. προσκικρονκυῖας Hm. 21. ἀφί-
κοντο L. ἀφίκοντο P.

vel homo privatus, de his pro suo loquatur sensu. Porro Theodatus cum legatis illis clam collocutus, quae dicebam modo, ipsis plane expo-
suit, iniunxitque, ut initum a se consilium Iustiniano Aug. enuntiarent.

Hoc interim spatium Atalaricus, cum in crapulam effuse se immersis-
set, tunc confici coepit. Hinc animi pendens Amalasuntha, quod nec
filii, adeo absurdi, voluntate fidere posset, nec, si moreretur Atalaricus,
suam in tuto vitam postea fore existimaret, Gothorum optimatibus iam
offensas; ut salutis suae consulere, statuit Gothorum Italorumque regnum
in Iustinianum Aug. dittonem transferre. In Italiam se contulerat Alexan-
der Senator, cum Demetrio et Hypatio profectus. Nam ubi navigium,
quod Amalasuntha praemisera, applicitum stare in portu Epidamni, ipsam
autem, multo licet elapso tempore, moram facere Imperator audisset,
Alexandrum destinaverat, re quidem ipsa, ut de Amalasunthae rebus ab
eo peuitis inspectis certior fieret; in speciem vero legationem ipsi de-
derat, se commotum repulsa significans ad Lilybaeum accepta, de qua
dixi in superiore libro; tum quod Hunnos decem ab exercitu Africae di-
lapsos fuga, atque in Campaniam delatos, Uliaris, Neapoli custos appo-

ρίς τε αὐτοὺς, ὃς Νιάπολιν ἐφύλασσειν, Ἀμαλασοῦνθης οὐκ
 ἀκουσίως ἐδίδετο· Γότθοι δὲ Γήπαισι τοῖς ἀμφὶ Σίρμιον πολι-
 μοῖντες, πόλει Γρατιανῇ, ἐν τῇ Ἰλλυριῶν ἐσχατιᾷ κειμένη, ὡς
 πολέμῳ ἐχρήσαντο. ἄνω Ἀμαλασοῦνθι ἐπικαλῶν γράμματά τε
 5 γράψας τὸν Ἀλέξανδρον ἐπέμψεν. ὃς ἐπειδὴ ἐν Ῥώμῃ ἐγένετο,
 τοὺς μὲν ἱερεῖς αὐτοῦ εἶπαι πράσσοντας ὧν ἐνικυ ἤλθον, ἐς δὲ
 Ῥάβινναν αὐτὸς κομισθεὶς καὶ Ἀμαλασοῦνθι ἐς ὅψιν ἦκων, B
 τοὺς τε βασιλέως λόγους ἀπήγγειλε λάθρα καὶ τὰ γράμματα ἐς
 τὸ ἐμφανὲς ἐνιχείρσειν. ἐδύλον δὲ ἡ γραφὴ τάδε, „Τὸ ἐν Αι-
 10 λυβαίῳ φροῦριον, ἡμέτερον ὄν, βίᾳ λαβοῦσα ἔχεις, καὶ βαρβά-
 ρους δραπέτας ἐμοὺς γεγεννημένους δεξαμένη ἀποδοῦναι οὐκ οὐκ
 νῦν ἔγνωκας, ἀλλὰ καὶ Γρατιανῇ τὴν ἐμὴν τὰ ἀνέγκισται, οὐδὲν
 σοι προσήκον, ἐργάσω. ὅθεν ἄρα σοι ἐκλογίζεσθαι προσήκει
 ποῖα ποτὲ τούτοις τελευτῇ γένοιτο.“ τιῦτα ὡς ἀπενεχθέντα ἡ
 15 γυνὴ τὰ γράμματα ἀνελίζατο, ἡμείβετο τοῖσδε, „Βασίλῃ μὲν
 τε καὶ ἀρετῇ μεταποιούμενον, ὁρρανοῦ πυλὶ καὶ ὡς ἥκιστα τῶν
 πρᾶσσομένων ἐπαιθανομένῳ μᾶλλον ξυλλαβεσθαι εἰκὸς ἢ ἐξ οὐ- C
 δεμιῦς αἰτίας διάφορον εἶναι. ἀνθρώπων γὰρ, ἦν μὴ ἐκ τοῦ
 ἀντιπάλου συσταῖν, οὐδεὶς τὴν νίκην ἐπηρεπῇ φέρει. σὺ δὲ τὸ
 20 Αἰλύβιον Ἀταλαρίχῳ ἐπαναστείεις, καὶ φρυγάδας δέκα καὶ στρα-
 τιωτῶν ἐπὶ πολέμους τοὺς σφετέρους λόντων ἀμαρτάδα ξυμπε-

1. αὐτοὺς Grotius et Maltretus. Libri αὐτοῦ. hos Pers. ibid.
 Ἀμαλασοῦνθης Maltretus et L. corr. ἀμαλασοῦνθην L. pr. et H.
 Ἀμαλασοῦνθι Grotius. 2. ἀκουσίως Maltretus. ἐκουσίως HL.
 non invita Pers. 7. ἐς ὅψιν] εἰς ὅψιν L. 19. οὐδεὶς Gro-
 tius. Vulgo οὐδὲ. ibid. φέρει] φέρειν Reg.

situs, accepiasset, non invita Amalasuntha: et Gotthi, dum ad Sirmium
 cum Gepaëdibus bellum gererent, urbem Gratianam, in finibus Illyrici
 sitam, hostiliter vexassent. Amalasunthae haec per literas obliens Im-
 perator, Alexandrum miserat: qui postquam pervenit Romam, ibi Prae-
 sules de rebus, quarum causa, venerant, agentes reliquit; et Ravennam
 profectus, admissusque ad conspectum Amalasunthae, clam quidem ar-
 cana retulit Imperatoris verba; palam vero eiusdem literas reddidit, in
 hanc sententiam scriptas. Lelybaei castellum, quod nostrum est, iniusta
 vi captum retines; necdum placuit remittere Barbaros, quos a me trans-
 fugas acceperis: per summam quoque iniuriam domna gravissima intulisti
 Gratianae meae. Quo tandem haec eruptura sint, tum est cogitare.
 Cum has literas Amalasuntha sibi datas legisset, his verbis rescripsit.
 Magnum et forti animo praeditum Imperatorem magis decet puero orbo
 et quid agatur ignaro opitulari, quam sine causa indicare inimicitias. Ex
 iniquo enim congressu ne victoriam quidem honestam refert. Scilicet Li-
 lybaeum, et fugitivos decem, et quod in urbem amicam milites nostri,
 dum hostes tuos peterent, peccarunt per ignorantiam, minaciter Atalarico

σοῦσαν ἀγνοίᾳ τινὶ ἐς πόλιν φιλῶν. μὴ δῆτα, μὴ σὺ γε, ὦ βασιλεῦ, ἀλλ' ἐνθυμούμενος ἡνίκα ἐπὶ Βανδίλους ἐστράτευσας, V 7 οὐχ ὅσον σοι ἐμποδῶν ἔστημεν, ἀλλὰ καὶ ὁδὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ ἀγορὰν τῶν ἀναγκαιοτάτων σὺν προθυμίᾳ πολλῇ ἔδομεν, ἄλλων τε καὶ ἱππῶν τοσοῦτων τὸ πλῆθος, ἀφ' ὧν σοι ἢ τῶν 5 ἐχθρῶν ἐπικράτησις μάλιστα γέγονε. καίτοι ξέμμαχος ἂν καὶ φίλος δικαίως καλοῖτο οὐχ ὅς ἂν τὴν ὁμαιχμίαν ἐς τοὺς πέλας προσέχοιτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅς ἂν τὸ ἐς πόλεμον ἕκαστον, ὅτου ἂν δέοιτο, ὑπουργεῖν φαίνοιτο. ἐκλογίζου δὲ ὡς τηνικαῦτα ὁ στέλος ὁ σὸς οὔτε ἀλλαχῇ ἐκ τοῦ πελάγους εἶχεν ὅτι μὴ Σικελία 10 προσχεῖν οὔτε τῶν ἐνθέρνδε ὠνηθέντων χωρὶς ἐς Αἰβύτην ἴκναι. ὥστε σοι τὸ τῆς νίκης κεφάλαιον ἔξ ἡμῶν ἐστίν. ὁ γὰρ τοῖς ἀπόροις λύσιν διδοὺς καὶ τὴν ἐνθέρνδε ἀπὸ βασιν ἀποφύγεσθαι δίκαιος. H 170 τί δὲ ἀνθρώπων ἡδίων ἂν ἐχθρῶν ἐπικρατήσεως, ὦ βασιλεῦ, γένοιτο; καὶ μὴν ἑλασσοῦσθαι οὐκ ἐν μετροῖς ἡμῖν ξυμβαίνει, οἷ' 15 P 316 γε οὐχὶ κατὰ τὸν τοῦ πολέμου νόμον τὸ τῶν λαφύρων νειρόμεθα μέρος. νῦν δὲ καὶ τὸ Σικελίας Αἰλεύβαιον, ἄνωθεν Ἰότθους προσῆκον, ἀξιοῦς ἀφαιρεῖσθαι ἡμῶς, πέτραι, ὦ βασιλεῦ, μίαν ὅσον οὐδὲ ἀργυρίου ἀξίαν, ἣν ἀνθυπουργεῖν σοι Ἀταλαρίχῳ εἰκός γε ἦν, ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις ξυναραμένῳ, εἴπερ ἄνωθεν 20 τῆς σῆς βασιλείας οὐσα ἐτύγχανε." ταῦτα μὲν ἐκ τοῦ ξυφανοῦς Ἀμαλασοῦνθα βασιλεὺς ἔγραψε· λάθρα δὲ αὐτῷ ξέμπασαν Ἰτα-

7. ἐς τοὺς] εἰς τοὺς L. 11. τῶν] τῆν L. 19. ἀνθυπουργεῖν Pm. ἀνθυπουργεῖν HP. ἀνθυπικεργεῖν LHm.

commemoratis. Absint procul, absint haec a te, Imperator: quin potius fac memineris nos tunc adversus Vandalos expeditioni non modo non obstituisse, sed tendentibus in hostem copiis libentissime dedisse iter, copiamque emendi annonam, et eum alia, tum equos tanto numero suppeditasse, ut hostem nulla re magis, quam eorum opera, debellaveris. Socii demum et amici nomen meretur, non ille tantum, qui arma cum vicino consociat, verum etiam qui quaelibet ad bellum quodvis necessaria palam subministrat. Id etiam reputa, tunc temporis classem tuam nec alio, quam in Siciliam, recipere se e pelago, nec absque rebus ibi coemptis tenere cursum in Africam potuisse. Quare victoriae summam ascribere nobis debes: siquidem qui negotiū tollit obices, dignus est qui successus gloriam ac praemium ferat. Quid autem homini dulcius, quam potiri hostium, o Imperator? Nos tamen iacturam haud mediocrem passos, quippe spoliis expertes contra quam lex belli iubet, nunc etiam Lilybaeo, in disitione Gotthica iam pridem posito, spoliare vis, uno videlicet scopulo, o Imperator, nullius fere pretii digno: qui si in tuo prius imperio fuisset, eo saltem Atalari-cum, tibi in rebus maxime necessariis auxilium, remunerari debuisset. Imperatori his palam scriptis Amalasuntha, clam recepit tradituram se

λίαν ἐγχειρῖν ὠμολόγησεν. οἱ δὲ πρέσβεις ἐς Βυζάντιον ἐπανή-
κοντες ἅπαντα Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ ἤγγειλαν· Ἀλέξανδρος μὲν
ἄνω τῇ Ἀμαλασοῦνθῃ δοκοῦντα εἶη, Δημήτριός τε καὶ Ὑπάτιος
δοσὰ Θεωδάτου λέγοντος ἤκουσαν, καὶ ὡς δυνάμει μεγάλῃ ἐν Τοῦ-
5 σκοῖς ὁ Θεωδάτος χρώμενος, χώρας τε ἐνταῦθα τῆς πολλῆς κό-
ριος γεγωνῶς, πόνῳ ἂν οὐδενὶ τὰ ὠμολογημένα ἐπιτελεῖν οἷός τε
εἶη. οἷς δὴ περιχαρῆς γεγωνῶς ὁ βασιλεὺς Πέτρον, Ἐλνυρίδην
γένος, ἐκ Θεσσαλονίκης ὁρμώμενον, ἐς τὴν Ἰταλίαν εὐθὺς ἔστει-
λεν, ἕνα μὲν ὄντα τῶν ἐν Βυζαντίῳ ῥητόρων, ἄλλως δὲ ξυτε-
10 τὸν τε καὶ πρῶτον καὶ ἐς τὸ πείθειν ἱκανὸν πεφυκότα.

δ'. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐγένετο τῇδε, ἐν τούτῳ Θεωδάτου C
Τοῦσκοι πολλοὶ Ἀμαλασοῦνθῃ διέβαλλον, βιάσασθαι ἡπατίας
τοὺς ταύτῃ ἀνθρώπους καὶ τοὺς ἀγροὺς ἀγεῖσθαι οὐδενὶ λόγῳ,
τοὺς τε ἄλλους ἡπαντας καὶ οἷχ ἤκιστά γε τὴν βασιλειὸν οἰκίαν
15 αὐτὴν, ἣν δὴ πατριμῶνιον καλεῖν νενομίκευσι. διὸ δὴ ἐς τὰς
εὐθύνας κατέσασα Θεωδάτου ἡ γυνὴ διαρρήδην τε πρὸς τῶν δια-
βαλλόντων ἐληλεγμένον ἀποτινέναι πάντα ἠνάγκασεν, ἄνω οὐ
δέον ἀφελίτο, οὕτω τε αὐτὸν ἀπεπέμψατο. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐς
ἄγαν τῷ ἀνθρώπῳ προσκικρονκυῖα διάσφορος τὸ λοιπὸν ἐγγένει D
20 ἀνιωμένῳ ὑπὸ φιλοχρηματίας ὥς μάλιστα, ὅτι διαμαρτάνειν τε
καὶ βιάζεσθαι ἀδύνατος ἦν.

11. Θεωδάτου] Θεωδαίτον L.
πατριμῶνιον.

15. πατριμῶνιον L. corr. Vulgo

illi universam Italiam. Reversī Byzantium legati, Iustiniano August.
cuncta renuntiant, Alexander quidem Amalasunthae consilia, Demetrius
vero atque Hypsistius quaecunque acceperant ex ore Theodati, et nullo
hunc negotio perficere promissa posse, quod in Tuscia polleteret pluri-
mum, et partem magnam eius provinciae possiderat. His laetus admo-
dum Imperator, extemplo in Italiam Petrum destinat. Erat is natione
Illyrius, patria Thessalonicensis, advocatus Byzantii, prudentia vir sin-
gulari, commodis moribus, et persuadendi vi praeditus.

4. Haec ibi dum aguntur, interea Tusci complures de vi in omnes
provinciae suae incolas apud Amalasuntham accusant Theodatū, ex me-
ra libidine cum in alios quosvis, tum in domus Reginae fundos, quos pa-
trimonium vocitant, involantem. Quamobrem illa accitum ad rationem red-
dendam Theodatū, et ab accusatoribus manifeste convictum quaecunque
malis artibus eripuerat, restituere coëgit, ac tum demum remisit. Inde
cum in summam offensionem hominis incurrisset, deinceps intercessit in-
ter ambo discordia, illum avaritia conficiente, quod nec peccare licen-
tius, nec vi invadere cupita posset.

ὑπὸ τὸν χρόνον τοῦτον Ἀταλάρχος μὲν τῇ νόσῳ καταμα-
 ρανθεὶς ἐτελεύτησεν, ὁκτὼ τῇ ἀρχῇ ἐπιβιούς ἔτι. Ἀμαλυσσύνθῃ
 δὲ (χορὴν γὰρ οἱ γενέσθαι κακῶς) ἐν οὐδενὶ λόγῳ φέσιν τὴν Θεο-
 δάτου ποιησαμένη καὶ ὅσα εἰς αὐτὸν ἔναγχος δράσειεν, οὐδὲν πεί-
 σασθαι ἄχαρι πρὸς αὐτοῦ ὑπέτόπασεν, ἣν τι τὸν ἄνθρωπον ἀγα-
 P 317 θὸν ἐργάζηται μείζον. μεταπεινῶμένη τοίνυν αὐτὸν, ἐπειδὴ
 ἔκει, τιθασεύονσα ἔφασκε χρόνῳ ἐπίστυσθαι ὥς οἱ ὁ παῖς ἐπίδο-
 ξος εἴη, ὅτι δὴ ὀλίγῳ ἔσπερον τελευτήσσει (τῶν τε γὰρ λατρῶν
 πάντων ταῦτὰ γινωσκόντων ἀκηκοέναι καὶ αὐτῇ τοῦ Ἀταλάρχου
 σώματος αἰετ μαραινόμενον αἰσθίσθαι). ἐπεὶ τε αὐτῷ ἀμφὶ 10
 Θεοδάτῳ ἰώρα Γότθους τε καὶ Ἰταλιώτας δόξαν οὐκ ἀγαθὴν τινα
 V 8 ἔχοντας, ἐς δὲ περιεστῆκε τὸ Θεοδερίχου γένος, τοῦτου δὲ αὐ-
 τὸν διακαθῆραι τοῦ αἰσχροῦ ὀνόματος ἐν σπονδῇ οἱ γενέσθαι,
 ὅπως μὴ τι αὐτῷ καλουμένῳ ἐς τὴν βασιλείαν ἐμπόδιον εἴη. ἡμεῖς
 B δὲ καὶ τὸ δίκαιον αὐτὴν ξυνταράξαι, εἴ γε περιστάτῃ τοῖς ἡδι- 15
 κῆσθαι πρὸς αὐτοῦ λέγουσιν, ὥς ἤδη αἰτωμένοις οὐκ ἔχουσιν μὲν
 ὅτῳ τὰ ξυμπεισόντα σφίσιν ἀγγεῖλωσι, δεσπότῃ δὲ τὸν δυσμενῆ
 ἔχουσιν. διὰ ταῦτα μὲν αἰτὸν, οὕτω καθαρὸν γεγεννημένον, ἐς
 τὴν βασιλείαν παρακαλεῖν. δεῖν δὲ αὐτὸν ὅρκους δεινотάτοις κα-
 ταληφθῆναι ὥς ἐς Θεοδάτον μὲν τὸ τῆς ἀρχῆς ὄνομα ἄγοιτο, 20

3. χορῇ] Vulgo χορῇ. 5. ὑπέτόπασεν] ὑπέτόκησεν L. 7. τι-
 θασεύονσα] Vulgo τιθασεύονσα. *ibid.* ὁ παῖς L. ὁ om. P.
 9. ταῦτά] Vulgo ταῦτα. *ibid.* αὐτῇ HL. αὐτῇ P. 10. αἰ-
 σθίσθαι] αἰσθῆναι HL; illud Lm. 11. οὐκ ἀγαθὴν P ex Mal-
 trell emendatione: quod exprimere videtur Pers. non recte sentire.
 ἀναγκασθῆν HL. ἀγαθὴν Scaliger. 12. τοῦτον] τοῦτον HL.
 14. αὐτῷ] αὐτόν HL; αὐτῷ Scaliger. 16. λέγουσιν om. HL.
ibid. ἔχουσιν] ἔχει H. 17. τὰ om. L.

Sub idem tempus tabe exesus obiit Atalaricus; cum in regno annos viii. vixisset. Tunc Amalasuntha, haud dubie peritura, nulla nec indolis Theodati, nec suae in eum recentis severitatis habita ratione, in animum induxit, se illum plane iuvonium experturam, si in ipsum maius aliquod beneficium conferret. Eum igitur accersit, ac post ipsius adventum, delinquit, asseverans, se antea cognovisse quae esset opinio de morte propinqua filii; quippe cum a medicis omnibus praenuntiatam illam audiret, ac videret ipsa Atalarici corpus in dies contabescere; quoniam vero perspicebat, minus commode apud Gotthos et Italos audire Theodatium, ad quem Theoderici genus redactum esset; sibi id cordi fuisse, ut turpi illa existimatione depulsa, ipsi ad regnum vocato nihil obstaret: praeterea se ex amore aequi sollicitam, timuisse, ne quando ab illis circumfusa, qui se iniuria affectos ab eo dicarent, audiret expostulantes, adesse neminem, ad quem, quae passi essent, deferrent, sibi quae infensum dominum imperaret; itaque se ad regnum iam illum invitare, cum esset purus a suspitione, et in famam secundam restitutus: at sanctissime iurandum esse, nomen quidem regiae potestatis ad Theodatium transiturum, rem

αὐτὴ δὲ τὸ ἔργον τοῦ κράτους οὐκ ἔλασσον ἢ πρότερον ἔχοι. ταῦτα ἐπὶ Θεοδάτος ἤκουσεν, ἅπαντα ὅσα ἦν βουλομένη Ἀμαλασοῦνδῃ διωμοκῶς, ἐπὶ λόγῳ τῷ πονηρῷ ὡμολόγησεν, ἐν μνήμῃ ἔχων ὅσα δὴ ἐκείνη πρότερον ἐς αὐτὸν ἐργασμένη ἐτύχα- 5 νεν. οὕτω μὲν Ἀμαλασοῦνθα πρὸς τε γνώμης οἰκείας καὶ τῷ C Θεοδάτῳ δημοσαμένη, ἀπατηθεῖσα ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτὸν κατεστή- σατο. πρόσβεις τε πέμψασα ἐς Βυζάντιον ἄνδρας Γότιθους Ἰου- στινιανῷ βασιλεῖ ταῦτα ἐδήλου.

Θεοδάτος μὲν τὴν ἡγεμονίαν παραλαβὼν, πάντα οἱ τὰ 10 ἐναντία ὧν ἐκείνη τε ἤλπισε καὶ αὐτὸς ἐπέσχετο ἔπρασσε. καὶ Γότιθων τῶν πρὸς αὐτῆς ἀνηρημένων τοὺς ξυγγενεῖς ἐπαγαγόμε- νος, πολλοὺς τε καὶ λίαν λογίμους ἐν Γότιθοις ὄντας, τῶν τε Ἀμαλασοῦνδῃ προσηκόντων ἐκ τοῦ αἰφνιδίου τινὲς ἔκτεινε καὶ αὐτὴν ἐν φυλακῇ ἔσχεν, οὕτω τῶν πρίσβειων ἐς Βυζάντιον ἀφι- 15 κομένων. ἔστι δὲ τις λίμνη ἐν Τοῦσκοις, Βουλσίνη καλουμένη, ἥς δὴ ἐντὸς νῆσος αἰεῖ ἔστι, βραχίῃ μὲν κομιδῇ οὖσα, φρούριον D H 171 δὲ ὀχυρὸν ἔχουσα. ἐνταῦθα Θεοδάτος τὴν Ἀμαλασοῦνθαν κα- θεῖρξας ἐτήρει. δεισας δὲ, ὅπερ ἐγένετο, μὴ βασιλεῖ ἀπ' αὐτοῦ προσκεκρουκῶς εἶη, ἄνδρας ἐκ τῆς Ῥωμαίων βουλῆς Αἰβηρίον τε 20 καὶ Ὀπιλίωνα στείλας ξὺν ἑτέροις τισὶ, παραιτῆσθαι πάσῃ δυ- νάμει βασιλεία ἐπήγγειλεν, ἰσχυριζομένους μηδὲν πρὸς αὐτοῦ

1. αὐτὴ] αὐτὴν HL. ibid. τὸ ἔργον L. τὸ om. HP. 3. πο-
νηρῷ] πονήρῳ P. 14. ἔσχεν] ἔσχον L. 16. νῆσος αἰεῖ ἔστι]
insula una existit Pers. Ergo νῆσος μ.α. 18. βασιλεῖ] βασι-
λείων HL. ibid. αὐτοῦ] αὐτῆς HL. 20. Ὀπιλίωνα] ὀπί-
λιον L. Opilionem Pers.: sed infra Polionem dicit. ibid. πάσῃ]
ᾧ I., sed ᾧ a corr. 21. βασιλεία] βασιλείαν H. βασιλείαν L.
ibid. ἐπήγγειλεν] ἐπήγγειλλεν L.

vero ipsam, ut prius, in Amalasuntha mensuram. Theodatus, his auditis, quidquid placuit Amalasunthae, iurato promisit, sed malo animo ac fraudulenter; quippe memor, uti ante ab eo fuisset habitus. Iuravit quoque Amalasuntha Theodato ex animi sui sententia, ac decepta, Regem illum constituit: qua de re missis Byzantium Legatis Gotthis, Iustinianum Aug. certiore fecit.

Principatum adeptus Theodatus, cum spem Amalasunthae, tum sui promissi fidem prorsus fefellit. Gotthorum enim, ab illa interfectorum, complexus propinquos, quorum magnus in ea gente et numerus erat et splendor; repente quosdam ex Amalasunthae necessariis occidit, adeoque ipsam coniecit in carcerem, priusquam legati Byzantium pervenissent. Est in Tuscia lacus (Vulsinum appellant) et in eo parva admodum insula, castello munita valido. Clausam hic Amalasuntham Theodatus servari iussit, ac veritas, quod accidit, ut eo facto Imperatorem offenderet, Liberium et Opilionem Senatores Romanos, aliosque nonnullos misit, omni

ἄχαρι τῇ Ἀμαλασοῦνθῃ ξυμβῆναι, καίπερ αὐτῷ ἀνήκιστα δεινὰ
 εἰργασμένη τὸ πρότερον. καὶ κατὰ ταῦτά αὐτός τε βασιλεῖ
 ἔγραψε καὶ τὴν Ἀμαλασοῦνθαν οὕτι ἐκουσθῆναι ἐνάγκασε γράψαι.
 P. 318 ταῦτα μὲν οἷν ἐτίθετο τῇδε. Πέτρος δὲ αὐτῷ πρὸς τοῦ βασι-
 λέως ἐντέταλτο ἐντυχεῖν μὲν κρῖνα τῶν ἄλλων ἀπάντων Θεω- 5
 δάτῳ, καὶ δοῦναι τὰ πιστὰ παρεχομένῳ ὥς οὐδὲν ἂν τῶν πρασσο-
 μένων ἐκπυστὸν γένοιτο, οὕτω τε τὰ ἀμφὶ Τουσκίαν ἐν τῷ ἀσφα-
 λεῖ πρὸς αὐτὸν θίσθαι καὶ Ἀμαλασοῦνθῃ ξυγγενόμενον λάθρα
 ξυμπάσης περὶ Ἰταλίας διοικήσασθαι, ὅπῃ ἐκατέρῳ ξυνοίσειν
 μέλλει. ἔς δὲ τὸ ἐμφανὲς ὑπὲρ τε Αἰλυβαίου καὶ τῶν ἄλλων, 10
 ὧν ἐναγχος ἐμνήσθην, πρεσβεύσων ἦμι. οὕτω γάρ τι περὶ τῆς
 Ἀταλαρίχου τελευτῆς ἢ τῆς Θεωδάτου ἀρχῆς ἢ τῶν Ἀμαλασοῦνθῃ
 B ξυμπεπτωκότων βασιλεὺς ἤκηκόει. Πέτρος δὲ ὁδῷ πορευόμενος
 πρῶτον μὲν τοῖς Ἀμαλασοῦνθης πρέσβεσι ξυγγενόμενος τὰ ἀμφὶ
 τῆς Θεωδάτου ἀρχῆς ἔμαθε. γενόμενος δὲ ὀλίγῳ ὕστερον ἐν πό- 15
 λει Αὐλῶνι, ἣ πρὸς κόλπῳ τῷ Ἰονίῳ κεῖται, ἐνταυθὰ τι τοῖς
 ἀμφὶ Λιβηρίον τε καὶ Ὀπιλίωνα ἐντυχόν τὰ ξυμπεσόντα σύμ-
 παντα ἔγνω, ἔς τε βασιλεῖα πάντα ἀνεγχεῶν αὐτοῦ ἔμεινεν.
 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἤκουσε, Γότθους τε
 καὶ Θεωδάτον ξυμταράξαι διανοούμενος, πρὸς μὲν Ἀμαλασοῦν- 20
 C θαν γράμματα ἔγραψε, δηλοῦντα ὅτι αὐτῆς ὡς ἐνὶ μάλιστα με-

2. τε L. vs P. *ibid.* βασιλεῖ Grotius. Vulgo βασιλεὺς. illi
 Pers. 4. τοῦ om. L. 16. Αὐλῶνι] αὐλῶν H et L. a pr. m.
 Apolloniam Pers.

ope deprecari iussos illius odium, affirmando, nihil mali Amalasunthae ir-
 rognasse Theodatum, quamvis ab ea prius acceptum pessime. In eandem
 sententiam literas et ipse Rex dedit, et ab Amalasuntha vel invita ex-
 pressit. Haec ibi sic se habebant. Petrus autem his instructus a Ju-
 stinianio Aug. mandatis, ut clam omnibus convento Theodato, et iureiu-
 rando obstricta illius fide, eorum, de quibus agerent, nihil foras elatum
 iri, cum eo factam pactionem de Tuscia optime stabiliret: occulto iisdem
 cum Amalasuntha colloquio, de omni Italia, prout e re foret utriusque,
 transigeret: veniebat, legationi praetendens speciem controversiae de
 Lilybseo aliisque rebus, quarum mentionem proxime feci. Nihil dum enim
 de Atalarici obitu, Theodati principatu, Amalasunthae casibus Imperator
 audierat. Ac primum quidem in via Petrus cum Legatis Amalasunthae
 collocutus, Regem creatum Theodatum didicit: dein vero in urbe Aulo-
 ne, quae ad sinum Ionium sita est, cum Liberio et Opilione sermone ha-
 bito, quaecumque contingerant ex ipsis cognovit, ibique substitit, de re
 tota admonito Imperatore.

Haec ubi Justinianus Aug. accepit, secum multa ratione, qua Gotthis
 ac Theodato perturbationem iniiceret, Amalasunthae scripsit, se, quod
 posset, defensionem eius suscipere, ac Petro mandavit, ne consilium hoc

ταπεινωθῆναι ἐν σπουδῇ ἔχει· τῷ δὲ Πέτρῳ ἐπέστελλε ταῦτα μη-
 δαμῇ ἀποκρίψασθαι, ἀλλ' αὐτῷ τε Θεοδάτῳ καὶ Γότθοις ἅπασι
 φανερὰ καταστῆσασθαι. πρόσβειον δὲ τῶν ἐξ Ἰταλίας οἱ μὲν
 ἄλλοι, ἐπειδὴ ἐς Βυζάντιον ἐκομίσθησαν, τὸν πάντα λόγον βα-
 5 σιλεῖ ἡγήσαν, καὶ πάντων μάλιστα Λιβέριος. ἦν γὰρ ὁ ἀγῆρ
 καλὸς τε καὶ ἀγαθὸς διαφερόντως, λόγον τε τοῦ ἀληθοῦς ἐπιμε-
 λισθαι ἐξπισιτάμενος· Ὀπίλιον δὲ μόνος ἐνδεδιχίστατα ἰσχυρί- V 9
 ζετο μηδὲν ἐς Ἀμαλασοῦνθαν ἀμαρτεῖν Θεοδάτον. Πέτρον δὲ
 ἀφικομένου ἐς Ἰταλίαν Ἀμαλασοῦνθῃ ξυνίβη ἐξ ἀνθρώπων ἀγα- D
 10 νισθῆναι. Γότθων γὰρ ξυγγενεῖς τῶν ὑπ' ἐκείνης ἀνηρημένων
 Θεοδάτῳ προσελθόντες οὔτε αὐτῷ οὔτε σφίσι τὸν βίον ἐν πῶ
 ἀσφαλεῖ ἰσχυρίζοντο εἶναι, ἦν γι μὴ αὐτοῖς Ἀμαλασοῦνθα ὅτι
 τάχιστα ἐκποδὼν γένηται. ξυγχωροῦντός τε αὐτοῖς, ἐν τῇ νήσῳ
 γενόμενοι τὴν Ἀμαλασοῦνθαν εὐθὺς ἔκτειναν. ὅπερ Ἰταλιώτας
 15 τε ὑπερφυῶς ἅπαντας καὶ τοὺς ἄλλους Γότθους ἠνίασιν. ἀρε-
 τῆς γὰρ πάσης ἡ γυνὴ ἰσχυρότατα ἐπιμελεῖτο, ὥπερ μοι ὀλίγῳ
 ἔμπροσθεν εἴρηται. Πέτρος μὲν οὖν Θεοδάτῳ τε ἀντικρὺς ἑμαρ-
 τύρατο καὶ τοῖς ἄλλοις Γότθοις ὅτι δὴ αὐτοῖς τοῦ δεινοῦ τού-
 20 του ἐξεργασμένου ἀσπονδὸς βασιλεῖ τε καὶ σφίσις ὁ πόλεμος
 ὤρεται. Θεοδάτος τε ὑπὸ ἀβελτηρίας τοὺς Ἀμαλασοῦνθης φρονεῖς
 ἐν τιμῇ πολλῇ ἔχων, Πέτρον τε καὶ βασιλεῖα πείθειν ᾗθειν ὥς P 319
 αὐτοῦ οὐδαμῇ ἐπαινοῦντος, ἀλλ' ὥς μάλιστα ἀκουσίον, Γότ-
 θοις ἰργασθῆναι τὸ μίasma τοῦτο.

20. ἀβελτηρίας] Vulgo ἀβελτηρίας
 κολλῇ τε LHm.

21. κολλῇ] τε κολλῇ H.

teneret additum; sed cum Theodato, tum Gotthis omnibus declararet. Cum autem Legati Italiae Byzantium pervenissent, omnes, Opillione excepto, qui in Amalasuntham nihil deliquisse Theodatum constantissime affirmabat, rem plane, uti se habuerat, Imperatori narrarunt; inprimis Libricinus, vir honestis moribus et bonitate praeditus singulari, qui veritatem contaminare mendacio nesciebat. Posteaquam Petrus in Italiam pervenit, ex vivorum numero extarbata est Amalasuntha. Propinqui enim Gotthorum, quos illa morte affecerat, adiere Theodatum, eique asseverarunt nec ipsum nec se vivere securos posse, nisi Amalasuntham de medio quamprimum tollerent. Anauente illo, nulla interposita mora dati in insulam, necem attulerunt Amalasunthae, et ea re moerorem maximum Italis omnibus ac caeteris Gotthis. Haec enim mulier summa animi firmitate, ut paulo supra dixi, omnium officia virtutum obibat. Quocirca Petrus Theodato Gotthisque caeteris aperte denuntiavit, quandoquidem hoc facinus admisissent, Imperatori bellum cum ipsis fore inextinguibile. At stolidè ineptus Theodatus, cum Amalasunthae interfectoribus plurimum honoris tribueret, Petro et Imperatori persuadere volebat, se minime approbante, quia potius invitiissimo, Gotthos hoc piaculum perpetrasse.

- B ε'. Ἐν τούτῳ δὲ Βελισάριον εὐδοκμηκέναι κατὰ Γέλιμε-
 ρός τε καὶ Βαυθίλιν τετέχνηκε. βασιλεῖς δὲ τὰ ἀμφὶ Ἀμαλα-
 σοῦνθου ξυνηχθέντα μαθὼν εὐθὺς καθίστατο ἐς τὸν πόλεμον,
 ἔνατον ἔτος τὴν βασιλείαν ἔχων. καὶ Μοῦνδον αὐτὸν μὲν τὸν
 Ἰλλυριῶν στρατηγὸν ἐς τὴν Δαλματίαν ἵκναι, τὴν Γότθων κατή- 5
 κοον, καὶ Σαλώνων ἀποπειράσασθαι ἐκέλευεν. ἦν δὲ ὁ Μοῦνδος
 γένος μὲν βάρβαρος διαφερόντως τοῖς τοῦ βασιλέως πράγμα-
 σιν ἔθους καὶ ἀγαθὸς τὰ πολέμια. Βελισάριον δὲ ναυσὶν ἱστέλλει,
 στρατιώτας μὲν ἐκ καταλόγων καὶ ὑποδρατῶν τετρακισχιλίους,
 ἐκ δὲ Ἰσαύρων τρισχιλίους μάλιστα ἔχοντα. ἄρχοντας δὲ ἦσαν 10
 C ἑλλόγμοι μὲν Κωνσταντῖνός τε καὶ Βίσσας, ἐκ τῶν ἐπὶ Θράκης
 χωρίων, Περάνιος δὲ ἐξ Ἰβηρίας τῆς ἄγχιστα Μήδων, γενόμε-
 νος μὲν τῶν ἐκ βασιλέως Ἰβήρων, αὐτόμολος δὲ πρότερον ἐς
 H 172 Ῥωμαίους κατὰ ἔχθος τὸ τῶν Περσῶν ἦκων, καταλόγων δὲ ἱπ-
 πικῶν μὲν Βαλεντῖνός τε καὶ Μάγνος καὶ Ἰννοκέντιος, πεζῶν δὲ 15
 Ἡρωδιανός τε καὶ Παῦλος καὶ Δημήτριος καὶ Οὐρσικίνος, ἀρ-
 χηγὸς δὲ Ἰσαύρων Ἐννης. εἵποντο δὲ καὶ Οὐννοὶ ξύμμαχοι δια-
 κόσιοι καὶ Μαυροῦσιοι τριακόσιοι. στρατηγὸς δὲ αὐτοκράτωρ
 ἐφ' ἅπασιν Βελισάριος ἦν, δορυφόρους τε καὶ ὑπάσπιστάς πολ-
 λοὺς τε καὶ δοκίμους ἔχων. εἶπετο δὲ αὐτῷ καὶ Φώτιος, ὁ τῆς 20
 D γυναικὸς αὐτοῦ Ἀντωνίνης υἱὸς ἐκ γάμων προτέρων, νέος μὲν ὢν

1. Βελισάριον] Vulgo Βελισάριος. 4. ἔνατον] ἔνατον P.
 11. Βίσσας] βίσσος HL. 13. τῶν ἐκ] ἐκ τῶν Grotius.
 14. ἔχθος Maltretus collata p. 326 d. Libri ἔθος. 15. Ἰννο-
 κέντιος] Vulgo Ἰννοκέντιος. 16. Οὐρσικίνος] οὐρσικίνος HL.
 21. αὐτοῦ om. L a pr. m. ibid. Ἀντωνίνης] ἀντωνίνης L.

5. Hoc tempore Belisarius recens de Gelimere Vandalisque repor-
 tata victoria commendabat. Imperator vero, simul, ut de Amalasinthae
 casu factus est certior, bellum suscepit, annum agens imperii nonum, ac
 Mundo, Magistro militum per Illyricum, imperavit, ut in Dalmatiam Got-
 this subditam proficisceretur, et Salonas tentaret. Erat Mundna genere
 vates Barbaro, studiosissimus rerum Imperatoris, ac bello egregius. Be-
 lisarium quoque Augustus cum classe misit, agentem secum quatuor mil-
 litum millia ex numeris militaribus et foederatis, et Isauros ter fere mil-
 le. Praecipui Duces erant Constantinus et Bessas Thracas; Peraninus in
 Iberia, quae Medis vicina est, e domo Regis Iberum ortus, et ad Roma-
 nos iampridem transfuga propter invidios Persarum mores. Equestribus
 numeris praeerant Valentinus, Magnus, et Innocentius; pedestribus, He-
 roclianus, Paulus, Demetrius, et Ursicinus: Isauros docebat Ennes: Hun-
 ni socii sequebantur bis centum, Manri trecenti. Summum belli impe-
 rium penes Belisarium erat, habentem in comitatu Praetorianos hastatos,
 scutatosque, permulto et inclytos. Assumpsit uxoris suae Antoninae
 ex priori marito filium, Photium, adhuc primae lanuginis adolescentem;

ἔτι καὶ πρῶτον ἐπηγήτης, ξυνειτώτατός τε καὶ φύσεως ἰσχυρὸν ἐπὲρ τὴν ἡλικίαν διηλώσας. βασιλεὺς τὰ Βελισάριον ἐπέστελλεν ἐς Καρχηδόνα μὲν τῷ λόγῳ στέλλεσθαι, ἐπειδὴν δὲ ἐς Σικελίαν ἀφίκωνται, ὥς δὴ κατὰ χρεῖαν τινὰ ἐνταῦθα ἀποβάντας πειρᾶσθαι 5 τῆς νίκου. καὶ ἦν μὲν δυνατὰ ἦ, ὑποχειρίαν αὐτῇ οὐδενὶ πόνῳ ποιήσασθαι, κατέχειν τε καὶ αὐτῆς μηκέτι μεθεῖσθαι· ἦν δὲ τι ἐμπόδιον ὑπαντίας, πλεῖν κατὰ τόχος ἐπὶ Λιβύης, οὐδενὶ αἰσθησιν τῆς βουλῆσεως παρεχομένους.

Πέμπας δὲ καὶ παρὰ Φράγγων τοὺς ἡγεμόνας ἔγραψε τάδε P 320
10, Γότθοι Ἰταλίαν τὴν ἡμετέραν βίβη ἐλόντες οὐκ ὅσον αὐτῇ ἀπο-
διδόναί οὐδ' αὖτε ἔγνωσαν, ἀλλὰ καὶ προηδικήκασιν ἡμᾶς οὕτε
φορητὰ οὕτε μέτρια. διόπερ ἡμεῖς μὲν στρατιεῖν ἐπ' αὐτοὺς V 10
ἠναγκάσμεθα, ὑμᾶς δὲ εἰκὸς ξυνδιαφύρειν ἡμῖν πόλεμον τόνδε,
ὃν ἡμῖν κοινὸν εἶναι ποιεῖ δόξα τε θρόνῳ, ἀποσειομένη τὴν Ἀφρικαν-
15 ῶν γνώμην, καὶ τὸ ἐς Γότθους ἀμφοτέρων ἔχθος. τὸσαῦτα
μὲν βασιλεὺς ἔγραψε· καὶ χρήμασιν αὐτοῖς φιλοτιμησάμενος,
πλείονα δώσιν, ἐπειδὴν ἐν τῷ ἔργῳ γίνωνται, ὡμολόγησιν. οἱ
δὲ αὐτῷ ξὺν προθυμίᾳ πολλῇ συμμαχήσουσιν ὑπέσχεοντο. Μοῦνδος
μὲν οὖν καὶ ἡ ξὺν αὐτῷ στρατιὰ ἐς Δαλματίαν ἀφικόμενοι καὶ B
20 Γότθοις τοῖς ἐκείνῃ ὑπαντίσασιν ἐς χεῖρας ἐλθόντες, νικήσαν-
τες τε τῇ ξυμβολῇ, Σάλωνας ἔσχον. Βελισάριος δὲ καταπλεύ-
σας ἐς Σικελίαν Κατάνην ἔλαβεν. ἔνθεν τε ὁρμώμενος Συρα-

1. πρῶτον ἐπηγήτης] Ex Homero. 4. ἀποβάντας] Vulgo ἀπο-
βάντες. 14. κοινόν] κοινωνόν Reg. 20. ὑπαντίσασιν]
ὑπαντιάζουσιν L. corr. 21. Σάλωνας] σαλώνας L. 22. ἐς L.
εἰς P.

in quo excellens prudentia ac naturae vis longe praecurrerant aetatem. Praecepit autem Belisario Imperator, ut ire se Carthaginem simularet: ubi in Siciliam ventum esset, facta per necessitatis causam exsensione, tentaret insulam, ac, si fieri posset, nullo negotio occuparet; receptam teneret ita, ut non dimitteret: sin quid obstaret, cursum celeraret in Africam, dissimulato prorsus consilio.

Tum quoque ad Francorum Principes Legationem cum his literis misit. Quoniam Gotthi non modo Italiam, quam habent, ditioni nostrae ereptam vi, restituere nolunt, sed iniurias etiam nobis, nec mediocres, nec tolerabiles, imposuerunt, non lacessiti; ipsis bellum inferre coacti sumus. Nobiscum vos id suscipere convenit, quod commune facit cum germana religio, erroris Ariani expultrix, tum odium, quo aequè ut nos, disidetis a Gotthis. Haec scripsit Imperator, quibus amplum pecuniae munus addidit, plura pollicitus daturum se, rem aggressis. Ibi socia arma lubentissime promiserunt. In Dalmatiam ingressus Mundus cum exercitu suo, et cum Gotthis, quos obvius habuit, praefatus, illis acie victis, Salonas cepit. Belisarius vero appulsa in Siciliam classe, potitus est Catana:

κούσας τε ὁμολογία καὶ πόλεις τὰς ἄλλας παρῆντο οὐδενὶ πόνῳ· πλήν γε δὴ ὅτι Ἰοῖδοι, οἱ ἐν Πανόρμῳ φυλακὴν εἶχον, θαρροῦντες τῷ περιβόλῳ (ἦν γὰρ ἰσχυρὸν τὸ χωρίον) προσχωρεῖν τε Βελισαρίῳ ἥκιστα ἤθελον καὶ αὐτὸν ἐνθύνει ἀπάγειν τὸν στρατὸν κατὰ τάχος ἐκέλευον. Βελισάριος δὲ λογιζάμενος ἀμή-
 C χανον εἶναι διὰ τῆς ἡμέρας τὸ χωρίον ἐλαῖν ἐσπλεῖν τὸν στόλον εἰς τὸν λιμένα ἐκέλευεν ἄχρι ἐς τὸ τείχος διήκοντα. ἦν γὰρ τοῦ τε περιβόλου ἐκτὸς καὶ παντάπασιν ἀνδρῶν ἔρημος. οὗ δὲ τῶν νηῶν ὀρμουσμένων τοὺς ἰστούς ξυνέβαινε τῶν ἐπάλξεων καθυπερέτους εἶναι. αἰτίκα οὖν τοὺς λέμβους τῶν νηῶν ἅπαντας τοξο- 10 τῶν ἐμπλησάμενος ἀπεκρέμασιν ἄκρων ἰστών. ὅθιν δὴ κατὰ κορυφὴν βαλλόμενοι οἱ πολέμοι ἐς δόος τι ἀμήχανον ἦλθον, καὶ Πάνορμον εἰς τοῦ ὁμολογία Βελισαρίῳ παρέδωκαν. βασιλεὺς τε ἐκ τοῦδε Σικελίαν ὤλην ἐς φόρον ἀπαγωγὴν κατέκοον εἶχε. τῷ δὲ Βελισαρίῳ τότε κρεῖσσον λόγον εὐτίχημα ξυνητέχθη γενέσθαι. 15
 D τῆς γὰρ ὑπατείας λαβὼν τὸ ἄξιωμα ἐπὶ τῷ Βανθίλους νινικηέ- ναι, ταύτης ἔτι ἱχόμενος, ἐπειδὴ παρῆντο Σικελίαν ὤλην, τῇ τῆς ὑπατείας ἰσχάτῃ ἡμέρᾳ ἐς τὰς Συρακούσας ἐσῆλασε, πρὸς τε τοῦ στρατοπέδου καὶ Σικελιωτῶν κροτοῦμενος ἐς τὰ μάλιστα καὶ νόμισμα χρυσοῦ ῥήπτων ἄσασιν. οὐκ ἐξεπίτηδες μέντοι 20 αὐτῷ πεποίητο τοῦτο, ἀλλὰ τις τῷ ἀνθρώπῳ ξυνέβη τέχῃ πᾶσαν ἀγασσασμένῳ τὴν νῆσον Ῥωμαίοις ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐς τὰς Συρακούσας ἰσκληλακίνας, τὴν τε τῶν ὑμάτων ἀρχὴν, οἷχ ἤπερ εἰ-
 θαι ἐν τῷ Βυζαντίου βουλευτηρίῳ, ἀλλ' ἐνταῦθα καταθεμένῳ

18. ἐσῆλασε] ἐίσῆλασε L.

23. ἰσκληλακίνας] Vulgo ἐσκληλακίνας.

inde movens, Syracusas deditione, caeterasque urbes labore nullo recepti, praeter Panormum; cuius moenibus confisi Gotthi praesidarii (et vero locus munitus erat) Bellsario permittere se uoluerunt, mandaruntque ut inde exercitum properaret abducere. Belisarius urbem terra expugnari non posse animadvertens, classem iubet subire portum, usque ad moenia patentem. Erat enim hic extra muros, et ab hominibus plane vacabat. Appulsis eo navibus, accidit, ut earum mali altius quam murorum pinnae evaderent. Quare illico Belisarius omnes navium lembos sagittariis complet, sublatosque a fastigiis malorum suspendit. Inde totis a vertice petiti hostes, et gravissimo correpti metu, statim Panormum Belisario dederunt. Ex eo tempore Siciliam universam vectigalem habuit Imperator: quando cum Bellsario felicius, quam dici possit, actum est. Consulatum enim, quem post victoriam Vandalicam susceperat, adhuc gerens cum Siciliam omnem subegit, extremo illius die Syracusas ingressus est, cum exercitus ac Sicularum ingenti plausu, nummos aureos omnibus spargens. Id quod non ex composito fecit, sed casu quodam evenit ut tota insula iam Romanis recuperata eo die Syracu-

ἐξ ὑπάτων γενέσθαι. Βελισαρίω μὲν οὖν οὕτως δὴ ἐδημηρῆσαι
 ἐνέτευχεν.

5. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα Πέτρος ἔμαθεν, ἐκείμενος πολλῶν ἔτι P 321
 μᾶλλον καὶ διδισσόμενος Θεοδάτον οἰκίῃ ἀνίει. καὶ ὅς ἀπο-
 5 δειλόμενος τε καὶ ἐς ἀφασίαν ἐμπεπτωκὸς, οἷχ' ἦσσαν ἢ εἰ δοριά-
 λωτος ξὺν αὐτῷ Γελλμερι καὶ αὐτὸς ἐγιγόνει, ἐς λόγους τῷ Πέ-
 τρῳ κρύφα τῶν ἄλλων ἀπάντων ἦλθεν, ἐς τε ἑμίμβασιν σφίαιν
 ἦλθεν, ἐφ' ᾧ Θεοδάτος Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ Σικελίας ἐκστήσει-
 ται πάσης, πέμψει δὲ αὐτῷ καὶ στήφανον χρυσῶν ἀνὰ πᾶν ἔτος
 10 κατὰ τριακοσίας ἑλκονταλίτρας, Γότθους τε ἀνδράς μαχημῶς
 ἐς τρισχιλούς, ἤνκα ἂν αὐτῷ βουλομένῳ εἴη. Θεοδάτῳ τε αὐτῷ B
 ἔξουσίαν οὐδαμῇ εἶσθαι τῶν τινα ἱερῶν τε βουλευτῶν ἀποκτιν-
 νῆναι, ἢ ἀνάρκπτον ἐς τὸ δημόσιον αὐτοῦ τὴν οὐσίαν ὅτι μὴ H 173
 βασιλῆως ποιῆσθαι γνῶμη. ἦν δὲ γε τῶν ἐπηκόων τινὰς ἐς τὸ
 15 τῶν πατρικίων ἢ ἄλλο βουλῆς ἀξίωμα Θεοδάτος ἀγαγεῖν βοίλη-
 ται, τοῦτο δὲ οὐκ αὐτὸν δώσειν, ἀλλὰ βασιλεία αἰτήσιν διδο-
 ναι. ἐψημῶντα δὲ Ῥωμαίων τὸν δῆμον, ἀναβοήσιν αἰὲ βα-
 σιλία πρῶτον, ἔπειτα Θεοδάτον, ἔν τε θεάτροις καὶ ἵπποδρο-
 μαῖς καὶ εἰ που ἄλλη τὸ τοιοῦτον γενέσθαι δείξει. εἰκόνα τε
 20 χαλκῇν ἢ ὕλης ἐτέρας μὴ ποτε Θεοδάτῳ μόνῳ κυθίστασθαι, C
 ἀλλὰ γήγενσθαι μὲν αἰὲ ἀμφοτέροις, στήσεσθαι δὲ οὕτως. ἐν V 11
 δεξιοῖς μὲν τὴν βασιλῆως, ἐπὶ θάτερα δὲ τὴν Θεοδάτον. ἐπὶ

5. δοριάλωτος] Vulgo δορνάλωτος. 8. Θεοδάτος] Θεοδάτος L
 hic et alibi. 9. πέμψει] Vulgo πέμψη. 10. γότθους τε L.
 Γότθους δὲ P. 14. γε om. L. 19. τοιοῦτον HL. τοιαῦτο P.

sas invehere, et Consulatu, non, ut mos erat in Byzantii Curia, sed
 ibi deposito, vir Consularis evaderet. Hos Belisarius successus habuit.

6. Haec Petrus cum accepisset, magis ac magis instare, et terro-
 rem offerre Theodato non cessabat. Illa pavidus, nec minus attonitus,
 quam si cum Gelimere captus otiam ipse iam teneretur, cum Petro, ar-
 bitris omnibus remotis, egit. Tandem convenit, ut omni Sicilia Theoda-
 tus Iustiniano Aug. cederet: ad ipsum quotannis coronam mitteret au-
 ream tercentum pondo, ac ter mille bellatores Gothos, quando collibi-
 tum eidem esset: nec liceret Theodato Sacerdotum quemquam, aut Sen-
 atorum, privare vita, vel eius bona publicare, nisi de Imperatoris sen-
 tentia: si quos e subditis ad Patriciatum provehere, vel in Senatum le-
 gere vellet; id illis ne daret ipse; verum peteret ab Imperatore: in spe-
 ctaculis ac ludis Circensibus, et ubicunque faustis populi Rom. acclama-
 tionibus locus est, primum Iustiniano Aug. semper acclimaretur, deinde
 Theodato: huic nunquam soli statua ex aere aliave materia poneretur,
 at utrique semper, et eo quidam ordine, ut quae exprimeret Imperato-

ταύτη μὲν τῇ ξυμβάσει γράψας τὸν πρεσβευτὴν ὁ Θεοδότος ἀπεπέμψατο.

Ὅλγῳ δὲ ὕστερον ψυχῆς ὀρρωδία παραλαβοῖσα τὸν ἄνθρωπον ἔς δειμάτα τε ἀπῆγεν ὅρον οὐκ ἔχοντα καὶ ἔστρεφεν αὐτοῦ τὴν διάνοιαν, διδισσομένην τῷ τοῦ πολέμου ὀνόματι, καὶ 5 ὥς, εἴ γε βασιλεῖ οὐδαμῇ ἀρέσκει τὰ τε αὐτῷ καὶ Πέτρῳ ξυγκέλιμενα, ὁ πόλεμος εὐθὺς ἀπαντήσῃ. αὐτὸς οὖν τὸν Πέτρον D μεταπειψάμενος ἐν Ἀλβανοῖς ἤδη γενόμενον, ἅτε κοινολογούμενος λάθρα τοῦ ἀνθρώπου ἀνεπνύαντο; εἰ τὴν ξύμβασιν βασιλεῖ πρὸς ἡδονῆς ἔσεσθαι οἰεται. καὶ ὥς οὕτω δὴ ὑποτοπάζειν 10 ἔφη. ἦν δέ γε ταῦτα οὐδαμῇ ἀρέσκει τὸν ἄνδρα, τί τὸ ἐνθὺνδε γενήσεται; εἶπεν. ἀπεκρίνατο Πέτρος, πολεμητέα σοι τὸ λοιπὸν, ὦ γενναῖε. τί δέ; δίκαια ταῦτα, ὦ φίλτατε πρεσβευτά; ἔφη ὑπολαβών. καὶ πῶς οὐ δίκαιον, ὦ ἀγαθὲ, εἶπε, τὰ ἐπιτηδεύματα ἐκάστου ψυχῇ φυλάσσεσθαι; τί δὴ τοῦτό ἐστιν; ὁ 15 P 322 Θεοδότος ἠρώτα. ὅτι σοὶ μὲν σπουδὴ πολλὴ φιλοσοφεῖν, ἔφη, Ἰουστινιανῷ δὲ βασιλεῖ Ῥωμαίων γενναίῳ εἶναι. διαφέρει δὲ, ὅτι τῷ μὲν φιλοσοφίαν ἀσκήσαντι θάνατον ἀνθρώποις πορῆσθαι, ἄλλως τε καὶ τοσοῦτοις τὸ πλῆθος, οὐ μήποτε εὐπρεπὲς εἴη, καὶ ταῦτα ἀπὸ τῆς Πλάτωνος διατριβῆς, ἧς δηλονότι μετασχόντα 20 σε μὴ οὐχὶ φόνου παντελῶς ἐλευθέρου εἶναι οὐχ ὅσιον· ἐκίνον δὲ χώρας μεταποιήσασθαι οὐδὲν ἀπεικὸς, ἄνωθεν τῇ ὑπαρχούσῃ

11. ἀρέσκει Scaliger et P. ἀρέσκειν HL.

rem, dexteram, quae Theodatum, sinistram obtineret. Postquam his Theodatus pactis conventis subscripsit, Legatum remisit.

Paulo post invasit hominem horror, et in varios timores, qui modum excedebant, ita adduxit, ut de statu mentem eius dimoverit, vel ipso belli nomine consternatam; cum illud statim afflore intelligeret, si ipsius cum Petro compositionem Imperator non approbaret. Confestim igitur Petrum, cum iam apud Albanos esset, ad colloquium revocat, ac seorsum rogat, num Imperatori gratam fore existimet pactionem confectam? Atque illi affirmanti se ita conlicere, Quid vero postea fiet, inquit, si non placuerit? Cul Petrus, Tibi, ait, praeclare vir, gerendum deinceps bellum. Quid? subicit Theodatus, Idne aequum est, Legate carissime? Tum ita Petrus suscipit: Quidni aequum, o bone, ut ingenio quisque tuo consentanea sectetur studia? Hic quaerenti Theodato, quid hoc sibi vellet, respondit: Tu quidem vehementer amas philosophari; Iustinianus vero generosum praebere se Romanorum Imperatorem. Hoc demum ab illo differt, quod hominibus; praesertim tot numero, interitum afferre Philosophum minime deceat, idque ex disciplina Platonis: cuius tu cum sis consultus, ab omni utique caede puram agere vitam debes. At illum nihil vetat sibi armis vendicare provincias, iure veteri ad

προσηκούσης ἀρχῇ. ταύτῃ ὁ Θεοδάτος τῇ ὑποθήκῃ ἀναπεισθεὶς ὡμολόγησεν Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ τῆς ἡγεμονίας ἐκστήσεσθαι. καὶ κατὰ ταῦτα αὐτός τε καὶ ἡ γυνὴ ὤμωσε. τὸν τε Πέτρον ὁρ- B
κοὺς κατέλαβεν, ὥς οὐ πρότερον ἔκπυστα ταῦτα ποιήσεται, πρὶν
5 αὖν βασιλεία οὐκ ἐνδεχόμενον τὴν προτέραν ξύμβασιν ἶδοι. καὶ
Ῥοῖστικον τῶν τινα ἱερέων καὶ αὐτῷ μάλιστα ἐπιτηδείων, ἄνδρα
Ῥωμαῖον, ἐπὶ ταύτῃ τῇ ὁμολογίᾳ ξὺν αὐτῷ ἐπεμψεν. οἷς δὴ
καὶ γράμματα ἐνεχείρισε.

Πέτρος μὲν οὖν καὶ Ῥοῖστικὸς ἐν Βυζαντίῳ γεγόμενοι τὰ
10 πρότερον δόξαντα βασιλεῖ ἡγγέιλαν, καθάπερ Θεοδάτος σφίσι
ἐπέστειλεν. ἐπεὶ δὲ τοὺς λόγους ἐνδέχεσθαι βασιλεὺς ἥκιστα
ἤθελε, τὰ ἐν ὑστέρω γεγραμμένα ἐπίδειξαν. ἰδὲ γὰρ δὴ ἡ γραφὴ C
ταῦδε „Οὐ γέγονά μιν, βασιλεῦ, ἐπηλύτης αὐλῆς. τετύχηκε
γάρ μοι τετέχθαι τε ἐν βασιλείᾳ θείῳ καὶ τετραφθαι τοῦ γένους
15 ἀξίως· πολέμων τε καὶ τῶν ἐν τοῦτοις θορόβων ἔμμι οὐ παντε-
λῶς ἔμπειρος. περὶ λόγων γὰρ ἀκοὴν ἄνωθεν ἐρωτικῶς ἐσχηκότε
μοι καὶ διατριβὴν ἐς τοῦτο αἰεὶ πεποιημένῳ ξυμβαίνει τῆς ἐν ταῖς
μάχαις ταραχῆς ἐκαστάτω ἐς τόδε εἶναι. ὥστε ἥκιστά με εἰκὸς
τὺς ἐκ τῆς βασιλείας ζηλοῦντα τιμὰς τὸν κατὰ κίνδυνον διώκειν
20 βίον, ἔξδον ἄμφοιν ἐκποδῶν ἵστασθαι. τοῖτοιν γὰρ μοι οὐδέτε-
ρον ἐν ἡδονῇ ἐστι· τὸ μὲν, ὅτι κύρω τετίμηται· πλησμονὴ γὰρ
ἡδίων ἀπάντων· τὸ δὲ, ὅτι τὸ μὴ ἐθισθῆναι ἐς ταραχὴν φέρει.

14. βασιλέως] βασιλείῃς Pm et Grotius. 20. οὐδέτερον Classe-
nus. Vulgo οὐδὲν ἑτερον. 21. τετίμηται] ἡτίμηται Grotius.

ipsius Imperium pertinentes. Hæc inductus commonitione Theodatus, se Iustiniano Aug. cessurum regno spondit, et promissum iureiurando cum uxore firmavit. At una Petrum iurare compulit, non prius ipsum hæc editurum, quam ab Imperatore priorem relictæ pactionem videret: cum eo Rusticum (id viro nomen erat Romano ac Sacerdoti, quo familiarissimo utebatur) ut de his coram transigeret, destinavit, et utrique literas dedit.

Ergo Petrus et Rusticus, postquam advenere Byzantium, ex præscripto Theodati, primum quidem priora pacta Imperatori exponunt: deinde vero. conditionem repudiant, posteriores literas exhibent: quarum hæc erat sententia. Equidem in aula non sum extraneus; cum et in aemulæ Regiæ natus sim, et pro dignitate generis educatus: at bella eorumque tumultus non plane didici unus. Quippe cum a puero Musarum amore captus, rationem cum illis semper habuerim, longissime ab infesto strepitu Martis hæcenus absui: ita ut nihil sit, cur armorum alea plenam nunc sequar vitam, gloriæ regnandi cupidus; quando amoliri utrumque licet, [bellum inquam et regnum]. Mihi certe neutrum aridet: hoc quidem, quoniam satietate muletatur atque fastidio, suavis omnibus moveri solito; illud vero, quia rerum insolentia perturbatio-

- D ἐγὼ δὲ, εἴ μοι χωρὶς γένηται οὐχ ἥσσον ἢ δώδεκα κεντηναρίων
ἐπέτιον γέροντα πρῶτον, περὶ ἐλάσσονος ἢ αὐτῶν τὴν βασι-
λείαν ποιήσωμι, καὶ σοι τὸ Γότθων τε καὶ Ἰταλιωτῶν αὐτίκα
ἐγχειρῶ κράτος. ὥς ἔγωγε ἡδίων ἢ ζὺν τῇ ἀπραγμοσύνῃ γεωρ-
γὸς εἶην ἢ ἐν μερίμναις βασιλικαῖς βίῃν, κινδύνους ἐκ κινδύνων 5
παραπεμπούσας. ἀλλὰ πέμπε ἄνδρα ὡς τάχιστα, ὅτι με Ἰτα-
λίαν τε καὶ τὰ τῆς βασιλείας πράγματα παραδοῦναι προσήκει.“
Θευδάτου· μὲν ἡ γραφὴ τσαῦτα ἐδήλου. βασιλεὺς δὲ ὑπεράγα-
ν ἡσθεὶς ἀμείβεται ὧδε „ Πάλαί μὲν σε ξυνετὸν εἶναι ἀκοῇ εἶχον,
νῦν δὲ καὶ τῇ πείρᾳ μεμαθηκὼς οἶδα οἷς οὐκ ἔγνωκας τὸ τοῦ πο- 10
λέμου παραδοκεῖν πέρας. ὅπῃ ἤδη πεπονθότες τινὲς ἐν ταῖς με-
P 323 γίστοις ἐσφάλησαν. καὶ σοι οὐ ποτε μεταμελήσει φίλους ἡμῶς
H 174 ἀντὶ πολέμων ποιησαμένω. ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἅπερ αἰτεῖς παρ’
ἡμῶν ἔξεις, καὶ προσέσται σοι ἐν ταῖς πρώταις Ῥωμαίων τιμαῖς
V 12 ἀναγράφω εἶναι. νῦν μὲν οὖν Ἀθανάσιον καὶ Πέτρον ἀπέ- 15
σταλκα, ὅπως ὁμολογία τιμὴ ἑκατέρῳ τὸ βέβαιον ἔσται. ἥξει δὲ
ὅσον οὕτω καὶ Βελισάριος παρὰ σέ, πέρας ἅπυσιν ἐπιθήσων
ὅσα ἂν ἐν ἡμῖν ξυγκείμεν ᾖ. ταῦτα βασιλεὺς γράψας Ἀθανά-
σιόν τε τὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀδελφόν, ὃς πρώην ἐς Ἀταλάριχον,
B ὥσπερ ἐρρήθη, ἐπρέσβυσσε, καὶ Πέτρον αὖτις τὸν ῥήτορα ἐπιμ- 20
ψεν, οὐ πρόσθεν ἐμνήσθην, ἐντειλόμενος τὰ μὲν χωρὶς τῆς βα-
σιλέως οἰκίας, ἣν δὴ πατριμῶνιον καλοῦσι, Θευδάτῳ νῆμαι,
17. παρὰ σὲ L. παρὰ σε P. 20. ἐρρήθη] ἐρρήθη P. 22. πα-
τριμῶνιον] Vulgo πατριμόνιον.

nem parit. Si modo habeam praedia, unde mihi quotannis auri pondus autem mille et ducenta proveniant, regnum his posthabedo, ac tibi statim Gotthorum Italorumque imperium tradam: ut qui terram animo vacuo colere malim, quam regales inter sollicitudines vivere, quae me in alia ex aliis pericula mittant. Age, cum oculus huc virum destina, cui conveniat, a me Italiam, et quidquid ad regnum spectat accipere. Haec significabat epistola Theodati: cui Imperator, summa auctus laetitia, in hunc modum rescripsit. Te virum cordatum esse fama pridem acceperam: nunc vero etiam experientia doctus talem agnosco, dum statuis non expectare exitum belli: quae demens expectatio iam quosdam in summi momenti rebus fefellit. At te nunquam poenitebit, quod nos ex hostibus amicos feceris: verum concessis iis, quae postulas, illud accedet, ut amplissimis Romanorum Magistratibus ascribaris. In praesenti Athanasium ac Petrum destino, rem ita composituros, ut ea praeclare stet utriusque nostrum. Belisarius quoque propediem te conveniet, omnibus, quae- cumque inter nos pepigerimus, extremam impositurus manum. Haec ubi scripsit Imperator, Athanasium, fratrem Alexandri, legatione apud Atalaricum antea functi, ut dictum est, iterumque Petrum causidicum, de quo supra memini, misit, cum his mandatis; ut fundos, domum Regis ad- dictos, quos patrimonium vocant, Theodato attribuerent: cum pacta re-

γράμματα ἔειπε καὶ ὄρκους ὀχυρώματα ταῖς ξυνηθείαις ποιησαμένους
οὕτω δὲ ἐκ Σικελίας Βελισάριον μεταπέμψασθαι, ἔφ' ᾧ τὰ τε
βασιλεια καὶ Ἰταλίαν παραλαβὼν ξύμπασαν ἐν φυλακῇ ἔχει. καὶ
Βελισάριον ἐπέστελλεν ὥστε αὐτὸν, ἐπειδὴν μεταπέμψωνται, κατὰ
5 τὰχος ἔχειν.

ζ'. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα βασιλεὺς ἔπρασσε καὶ οἱ πρόβειες οὐ- C
τοι ἐς Ἰταλίαν ἐστέλλοντο, ἐν τούτῳ Γότθοι, ἄλλων τε καὶ Ἀσι-
ναρίου καὶ Γρίππα σφίσιν ἡγουμένων, στρατῷ πολλῷ ἐς Δαλμα-
τίαν ἦγον. Ἐπειδὴ τε Σαλώνων ἀγχιστα ἵκοντο, Μαυρίκιος σφί-
10 σιν, ὁ Μοῦνδον υἱὸς, οὐκ ἐς παράταξιν, ἀλλ' ἐπὶ κατασκοπῇ
ἦκων ξὺν ὀλίγοις τισὶν ἐπηρτίσκει. καρτερεῖς δὲ γενομένης τῆς
προσβολῆς Γότθων μὲν οἱ πρῶτοι καὶ ἄριστοι ἔπεσον, Ῥωμαῖοι
δὲ σχεδὸν ἄναπτες καὶ Μαυρίκιος ὁ στρατηγός. ὑπερ ἐπὶ ἦκουσε
Μοῦνδος, περιώδυνός τε γινόμενος τῇ συμφορᾷ καὶ θυμῷ πολλῷ D
15 ἦδη ἰχώμενος, αὐτίκα μάλα ἐπὶ τοὺς πολέμιους οὐδενὶ κόσμῳ ἦι.
τῆς τε μάχης καρτερεῖς γεγεννημένης τὴν Καδμείαν νίκην Ῥωμαίοις
νικῆσαι ξυνέπεισε. τῶν μὲν γὰρ πολεμίων ἐνταῦθα οἱ πλείστοι
ἔπεσον καὶ ἡ τροπὴ λαμπρὰ ἐγέγονε, Μοῦνδος δὲ κτείνων καὶ ἔποι
παρατόχοι ἐπόμενος κατέχει τὴν διάνοιαν τῇ τοῦ παιδὸς συμ-
20 φορᾷ ὥς ἦκιστα ἔχων ὑφ' ὅτου δὲ τῶν φευγόντων πληγὴς ἔπεσε,
καὶ ἦ τε δολῶς ἐς τοῦτο ἡτελεύτα καὶ τὰ στρατόπεδα ἑκάτερα P 324
διελλύντο. τότε Ῥωμαῖοι ἀνεμνήσθησαν τοῦ Σιβύλλης ἔπους,
ὅπερ ἀδόκimon ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ τέρας αὐτοῖς ἔδοξεν εἶναι. ἔλεγε

1. καὶ ὄρκους] καὶ om. L.

8. Γρίππα] γρίπα HL: Grippa Pers.

9. Σαλώνων] σαλώνων L.

16. καρτερεῖς H. καρτερεῖς P.

tullissent in tabulas, ac iuramentis firmassent, Belisarium accerserent e Sicilia, quo Palatium omnemque Italiam reciperet et custodiret. Ipsi deum Belisario inlonxit ut ab illis accitus maturaret.

2. Dum haec tractat Imperator, et Legati, quos dixi, in Italiam profiscuntur, interea Gotthi cum magno exercitu, Asinario, Grippa, aliisque ducibus, in Dalmatiam veniunt. Quibus ad Salonas progressis occurrit cum exigua manu Maasricius, Mundi filius, explorandi gratia, non pugnandi. Nihilominus acriter commisso certamine, hinc Gotthorum primarii fortissimique, illinc Romani fere omnes cum duce Maasricio ceciderunt. Mandus, accepto nuntio, magnum ex infelici casu dolorem cepit: mox, ira ardens, adversos hostem incomposite propebat. Validissime configitur: ac victoria quidem Romanis cedit, sed Cadmea. Confectis enim pierisque hostium, cum caeteri palam fugerent, Mundus caedens furens, ac temere insequens, nec valens commotum filii casu animum cohibere, a quodam fugientium vulneratus occubuit: tandem hostis urgeri desitus, et uterque exercitus digressus est. Tunc Romani in memoriam revocarunt Sibyllinam oraculum, quod antea decantatum prodigii loco habebat.

Procopius II.

γὰρ τὸ λόγιον ἐκείνο ὡς, ἦνίκα ὦν Ἀφρική ἔχεται, ὁ κόσμος ξὺν τῇ γόνῃ ὀλεῖται. τὸ μέντοι χρηστέριον οὐ τοῦτο ἐδίλουν, ἀλλ' ἐπειπὸν ὅτι δὴ αὐθις ὑπὸ Ῥωμαίοις Λιβύη ἔσται καὶ τοῦτο ἐπαπεν, ὅτι τότε ξὺν τῷ παιδί ἀπολείται Μοῦνδος. λέγει γὰρ ὧδε, ἀερίσας ἄρτα **ϣ ρ δ ρ ε ϣ τ λ α** τερικιστοι. ἐπεὶ δὲ 5 κόσμος τῇ Λατίνων φωνῇ ὁ Μοῦνδος δύναιται, ὥντο ἀμφὶ τῷ κόσμῳ τὸ λόγιον εἶναι. ταῦτα μὲν δὴ ὧδε πη ἔσχεν. ἐς δὲ Σά-
 B λωνας ἐσῆλθεν οἰδεῖς. οἳ τε γὰρ Ῥωμαῖοι ἐπ' οἶκον ἀνχωρήσαν, ἐπεὶ ἀναρχοὶ τὸ παράπαν ἐλείποντο, καὶ οἱ Γότθοι τῶν ἐρίστων οὐδενὸς σφίσιν ἀπολειμμένον ἐς, διὸς ἐλθόντες τὰ 10 ἐκείνη φροῦβιμ ἔσχον· οἷδὲ γὰρ Σαλώνων τῷ περιβόλῳ ἐπίστευον, ἄλλως τε καὶ οὐ λίαν αὐτοῖς εὐνοϊκῶς ἐχόντων Ῥωμαίων, οἳ ταύτῃ ὥκνητο.

Ταῦτα ἐπεὶ Θεοδάτος ἔκρινε, τοὺς πρέσβεις ἤδη πον παρ' αὐτὸν ἔκριντας ἐν οὐδενὶ ἐποίησατο λόγῳ. ἐς γὰρ ἀπιστίαν 15 ἱκανῶς ἐπεφύκει καὶ βέβαιον τὴν διάνοιαν οὐδαμῇ εἶχεν, ἀλλ' αἰεὶ αὐτὸν ἡ πυροῦσα τύχη ἀλόγως τε καὶ τῶν καθ' ἑαυτὸν οὐκ
 C ἐπαῖχος ἐς τε ὀρθωδὶαν ἀπέχευε μέτρον οὐκ ἔχουσαν καὶ αὐθις ἐς ἄφροντον τι ἀντικαθίστη θράσος. καὶ τότε γοῦν τοῦ θανάτου πέρι τοῦ Μοῦνδου τε ἀκούσας καὶ Μαυρικίου ἐπήρθη τε ὑπερά- 20

4. λέγει γὰρ ὧδε] Sibyllinum illud oraculum, quod hic legis, ita casum exhibet Iohannes Opsepaecus in Sibyllinarum oraculorum fragmentis p. 432. ἀερίσας ἄρτα **ϣ ρ δ ρ ε ϣ τ λ α** τερικιστοι. MALT. In marginibus HP scriptum **τ ρ δ ρ ε ϣ τ λ α**. 7. σά-
 λωνας L. Σαλώνας P. 8. ἀνχωρήσαν] ἐχώρησαν L. 9. καὶ
 οἳ L. οἳ H. οἳ δὲ P.

bant. Sic enim illud accipiebant, ut dicerent, post captam Africam, Orbem sua progenie ad interitum redactum iri. Non erat haec sententia vaticinii: sed praenuntiato Africae reditu in ditionem Romanam, id sequebatur; tunc Mundum cum filio periturum. Etenim his verbis constabat: *Africa capta, Mundus cum nato peribis*. Et quoniam Mundus Latine Orbem universum significat, ad Orbem oraculum referebant. Sed haec hactenus. Salonas autem nemo se recepit. Nam et Romani, omnino orbatū ducibus, rediere domum; et Gotthos, amisso exercitus robore, in regionis illius castella metus compulsi. Neque enim Salonarum muris fidebant, praesertim cum Romani, urbis illius incolae, ipsis parum studebant.

Theodatus, bis auditis, Legatos, qui ad ipsum iam venerant, nullo numero habere coepit. Erat enim perfidiosus natura, itaque mobilis, ut Fortuna, quaecunque adesset, eum temere, et contra personae ac muneris dignitatem, iam immodico terrore deliceret; iam audacia efferrer tanta, quantam verbis consequi nequeo. Tunc igitur allato necis Mundi ac Mauricii nuntio supra modum et rerum gestarum conditionem elatus, Le-

γαν καὶ οὐ κατὰ λόγον τῶν πεπραγμένων, καὶ τοὺς πρέσβεις ἤδη
 παρ' αὐτὸν ἤκοντας ἐρραχίλειν ἤξιον. καὶ ἐπειδὴ αὐτῇ Πέτρος V 13
 ποτὲ, ὥτε ὑπερβάντι τὰ βασιλεῖ ὡμολογημένα, εἰλοδορεῖτο, ἔμφω
 Θεοδώτος δημοσίᾳ καλέσας ἐλθεῖ τοιαύδε „Σιμὸν μὲν τί χρῆμα
 5 τῶν πρέσβειων καὶ ἄλλως ἐντίμον καθέστηκεν ἐς πάντας ἄνθρω-
 πους, τοῦτο δὲ τὸ γέρας ἐς τόδε οἱ πρέσβεις ἐν σφίσιν αἰτοῖς
 διασώζουσιν, ἐς ὃ τῇ σφειτέρᾳ ἐπιεικείᾳ φυλάξωσι τὸ τῆς πρε-
 βείας ἄξιωμα. κτεῖναι γὰρ ἄνδρου πρεσβευτὴν ἐνδίκως νενομί-
 κισιν ἄνθρωποι, ὅταν ἡ ἐς βασιλέα ὑβρίσας φαίνεται, ἡ γυ- D
 10 νικὸς ἄλλω ξυνοικοίᾳ ἐς ἐνγὴν ἔλθοι.“ Θεοδώτος μὲν ταῦτα
 ἐς Πέτρον ἀπέροφεν, οὐχ ὅτι γυναικὶ ἐπλησίαζεν, ἀλλ' ὅπως
 ἰσχυρίζαιτο ἐγκλήματα γίνεσθαι ἐς πρεσβευτοῦ θάνατον ἄγοντα.
 οἱ δὲ πρέσβεις ἀμείβονται τοιοῦτε „Οὐ δὴ ταῦτα, ἀ Γέτιων
 ἀρχηγέ, ἥπερ εἶρηκας ἔχει, οὐδ' ἂν σὺ παραπειάσῃσιν οἷχ
 15 ὑγιαίνουσιν ἀνόσια ἔργα ἐς ἀνθρώπων πρέσβεις ἐνδείξαιο. μοιχῶ H 175
 μὲν γὰρ οὐδὲ βουλομένῳ πρεσβευτῇ πάρεστι γίνεσθαι, ᾧ γε οὐδὲ
 ὕδατος μεταλαγχάνειν ὅτι μὴ γνώμῃ τῶν φυλασσόντων ῥαδίον P 325
 ἴσθι. λόγους δὲ, ὅσους ἂν ἐκ τοῦ πέμψαντος ἀκηκοὺς εἶπῃ,
 οὐκ αὐτὸς τὴν ἐντεῦθεν αἰτία, ἣν γε οὐκ ἀγαθοὶ τόχῳσιν ὄντες,
 20 εἰκότως ἂν λάβοι, ἀλλ' ὃ μὲν κελεύσας φέροιτο ἂν δικαίως τὸ
 ἔγκλημα τοῦτο, τῷ δὲ πρεσβευτῇ τὸ τὴν ἐπουργίαν ἐκτελέσαι
 περὶ ἐστὶ μόνον. ὥστε ἡμεῖς σὺν ἅπαντα ἐροῦμεν ὅσα ἀκούσαν-
 τες πρὸς βασιλέως ἐστάλημεν, σὺ δὲ ὅπως ἀκούσῃ πρῶτος (τα-

7. ἐς ὃ τῇ] Vulgo ἐξότου.

gatos, quos iam acceperat, argute iudicari aggressus est, ac die quodam, cum ei Petrus pactionem, quam cum Imperatore confecerat, viola-
 tam exprobrasset, accitis ambobus publice haec verba protulit. *Augusta*
quidem est, et apud omnes gentes verenda admodum Legationis functio.
Hoc autem honore tamdiu Legati merito frauntur, dum Legationis digni-
tatem modestia sua retinent. Etenim iure communi gentium occiditur
Legatus, qui vel in Regem aperte fuit contumeliosus, vel torum cuius-
piam temeravit. His Petrum Theodatus perstrinxit, non quod ille cum
femina rem habuisset; verum ut ostenderet esse crimina, quae Legatum
capitali supplicio obnoxium redderent. Legati vero sic responderunt.
Haec non ita se habent, ut dixisti, Gotthorum Princeps, nec tu Legatos
gravium scelerum reos feceris, levibus vanisque praetextibus. Nequit enim,
ut maxime velit, adulter esse Legatus, qui ne aquam quidem habere faci-
le possit, nisi eorum, a quibus asservatur, permisso. Quod ad verba il-
lius attinet, cum is omnia refert, quae a delegante accepit, si qua est in
his culpa, eam iure sustineat qui imperavit, non Orator, in quo nihil, nisi
ministri operam, spectes. Quare quidquid ex Imperatoris ore exceptum
afferimus, dicemus: tu vero fac animo tranquillo audias: nam perturba-

ραττομένῳ γάρ σοι ἀδικεῖν ἀνθρώπους πρέσβεις λειλέμεται) ὥρα
 σοι ἔκοντι ἐπιτελεῖν ὅσα βασιλεῖ ὡμολόγησας. ἐπ' αὐτὸ γάρ
 τοῦτο ἡμεῖς ἤκομεν. ἐπιστολὴν, ἣν σοι ἔγραψεν, ἤδη λαβὼν
 B ἔχεις, τὰ δὲ γράμματα, ἃ τοῖς Γότθων πρώτοις ἐπέμψεν, οὐκ
 ἄλλοις τισὶν ἢ αὐτοῖς δώσομεν. ταῦτα τῶν πρέσβειων ἐπόν-5
 των, ἐπεὶ παρόντες οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες ἤκουσαν, Θευ-
 δάτῳ ἐγχειρίσαι τὰ γεγραμμένα σφίσιν ἐπέστελλον. εἶχε δὲ ὧδα
 „Επιμελὲς γέγονεν ἡμῖν ἐν πολιτείᾳ ὑμᾶς ἀνελίσθαι τῇ ἡμετέρᾳ,
 ᾧπερ ὑμεῖς ἡσθῆναι εἰκός. οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ ἔλασσοσθαι, ἀλλ'
 ὅπως ἀξιώτεροι ἔσοισθε, ἐς ἡμᾶς ἔξετε. ἄλλως τε οἶκ ἐς ἡθῃ 10
 ξένα ἢ ἄλλως ἀγνώτω Γότθους καλοῦμεν, ἀλλ' ὥς ἐθάσι γινο-
 μένοις ἡμῖν, καὶ ἐπὶ καιροῦ διεστάναι τεύχη. διὰ ταῦτα τοι-
 νυν Ἀθανάσιός τε καὶ Πέτρος ἐστάλησαν; οἷς ὑμῖν ἐς ἅπαντα
 C φυλλαβέσθαι χρειών.“ τοσαῦτα μὲν ἡ γραφὴ ἐδήλου. Θευδά-
 τος δὲ ἅπαντα ἀναλεξάμενος, οὔτε τι ἔργῳ ἐπιτελεῖν ὧν βασιλεῖ 15
 ὑπέσχετο ἔγνω καὶ τοὺς πρέσβεις ἐν φυλακῇ οὐ μετρίᾳ εἶχε.

Βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς ἐπεὶ ταῦτά τε καὶ τὰ ἐν Δαλμα-
 τίᾳ ξυνενιχθέντα ἤκηκόμην, Κωνσταντιανὸν μὲν, ὃς τῶν βασιλι-
 κῶν ἱπποκόμων ἦρχεν, εἰς Ἰλλυριοὺς ἐπέμψε, στρατιάν τε αὐτῷ
 ἐπιστείας ἀγείραι καὶ Σαλῶνων ἀποπειράσασθαι, ὅπως ἂν αὐτῷ 20
 δυνατὸν εἴη. Βελισάριον δὲ ἐς Ἰταλίαν τε κατὰ τάχος ἐκέλευεν
 ἵνα καὶ Γότθοις ὥς πολέμοις χρῆσθαι. Κωνσταντιανὸς μὲν
 D οὖν ἐς Ἐπίδαμνον τε ἀφικόμενος καὶ χρόνον τινὰ διατρίψας ἐν-

9. ᾧπερ L^{pm}. ὥσπερ H^p. 10. ἔσοισθε] ἐσείσθε H.

tus, huc facile prolaberis, ut Legatorum ius viroles. Nunc demum tempus est quacunque Imperatori promisiisti, implere sponte; camque ob causam venimus, et tibi scriptas ab eo literas iam accepisti: quas autem ad Optimates Gotthorum dedit, ipsis tantum reddemus. Haec a Legatis dicta cum audissent, qui aderant, Barbarorum primores, missas ad se literas lussere tradit Theodato: erant autem huiusmodi. Id nobis cordi est, ut vos in nostrae Rei corpus publicae recipiamus: quod vobis iucundissimum esse debet. Tenturos enim ad nos, non imminutio dignitatis, sed accessio manet et cumulus. In primis valeat, quod Gotthos non ad externa et ignota ipsis domicilia invitamus: verum familiares accimus nostros post interruptam aliquanto spatio consuetudinem. Quamobrem Athanasium et Petrum misimus, quorum operam iuvare vos in omnibus decet. Haec erat literarum significatio; quas Theodatus cum perlegisset, longe aversus a praestanda Augusto promissi fide, Legatos severa custodia septos tenuit. Postquam haec Iustinianus Aug. et quae in Dalmatia contigerant, auduit; Constantianum, sacri stabuli Comitem, in Illyricum misit, lussitque exercitum cogere, et Salonnas tentare pro viribus; Belisario manda- vit, ut in Italiam properaret, et pro hostibus haberet Gottbos. Ubi venit Epidamnium Constantianus, aliquandiu moratus ibi, conflavit exerci-

ταῦθα στρατιὰν ἤγειρεν. ἐν τούτῳ δὲ Γότθοι, Γρίππα σφίσι
 ἡγουμένον, στρατῷ ἐτέρῳ ἐς Δυλματίαν ἀφικόμενοι Σάλωνας
 ἔαχον· Κωνσταντιανὸς τε, ἵππεσσι τὰ τῆς παρασκευῆς ὡς ἄρι-
 στα εἶχεν, ἄρας ἐξ Ἐπιδάμου τῷ παντὶ αἰόλῳ ὀρμίζεται ἐς Ἐπί-
 5 δαυρον· ἥ ἐστιν ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἰόνιον κόλπον· ἐνθα δὴ
 ἄνδρας, οὓς ἐπὶ κατασκοπῇ Γρίππας ἐπεμψε, τετύχηκεν εἶναι.
 καὶ αὐτοῖς τὰς τε ναῦς ἐπικατασκοποῦσι καὶ τὸ Κωνσταντιανοῦ
 στρατοπέδον ἔδοξε θάλασσᾳ τε καὶ γῇ ἑξέμπασα στρατιωτῶν
 ἐμπλεῖως εἶναι, παρὰ τε τὸν Γρίππαν ἐπαινήσαντες μυριάδας ἀν-
 10 δρῶν οὐκ ὀλίγας Κωνσταντιανὸν ἐπάγειν ἰσχυρίζοντο. ὁ δὲ
 ἐς δέος τι μέγα ἡμιπεσὼν ἐπαντιάζειν τε τοῖς ἐπιούσιν ἀξύνμορον
 ᾤετο εἶναι καὶ πολιορκεῖσθαι πρὸς τοῦ βασιλέως στρατοῦ, οὗτω
 δὴ θαλασσοκρατοῦντος, ἥκιστα ἤθελε· μάλιστα δὲ αὐτὸν ξυν- P 326
 τάρασσεν ὁ τῶν Σαλώνων περίβολος, ἵππεσσι αὐτοῦ τὰ πολλὰ ἤδη
 15 καταπεπταίκε καὶ τῶν ταύτῃ ᾤκημένων τὰ ἐς Γότθους κομιδῇ
 ὑποπτα ἦν. καὶ διὰ τοῦτο ἐνθένδε παντὶ τῷ στρατῷ ἀπαλλα-
 γαίς ὅτι τάχιστα ἐν τῷ πεδίῳ στρατοπεδεύεται, ὃ μεταξὺ Σαλώ- V 14
 νων καὶ Σκαρδώνης πόλειός ἐστι. Κωνσταντιανὸς δὲ ταῖς να-
 σὶν ἀπώσας πλέων ἐξ Ἐπιδάου, Λίσσην προσέσχευεν, ἥ ἐν τῷ
 20 κόλπῳ κεῖται· ἐνθένδε τε τῶν ἐπομένων τινὰς ἐπεμψεν, ἐφ' ᾧ
 τὰ ἀμφὶ τῷ Γρίππᾳ διερευνώμενοι ὅποιά ποτε ἦ ἰσαγγιλέων.

11. ἐς δέος] ἐς δέος L.

16. ὑποπτα] υποπτον HL: illud Hmlm.

17. ἀπαλλαγῆς] ἀλλογῆς L.

18. Σκαρδώνης Maltretna. Libri Κρότω-

δος. Cremonem Pers.

19. Λίσση Maltretus. Libri Λυσιᾶ.

20. τινὰς] τι-

νά H et L ᾧ pr. m.

16. ὑποπτα] υποπτον HL: illud Hmlm.

17. ἀπαλλαγῆς] ἀλλογῆς L.

18. Σκαρδώνης Maltretna. Libri Κρότω-

δος. Cremonem Pers.

19. Λίσση Maltretus. Libri Λυσιᾶ.

20. τινὰς] τι-

νά H et L ᾧ pr. m.

tum. Interea Gotthi cum aliis copiis, Grippa duce, ingressi Dalmatiam, Salonas obtinuerunt. Optime tandem instructus Constantianus, Epidaurum solvit, classemque universam appellit Epidaurum: quae urbs a dextera est sinum. Ionium ingredientibus. Ibi tum agebant a Grippa missi exploratores: quibus classem et exercitum Constantiani insipientibus, et mare et terra armato, plena milite visa sunt. Itaque ad Grippam reversi, Constantianum non paucas virorum myriadas secum ducere asseverarunt. Quo ille nuntio perculsus, nec tutum esse ducebat ire obviam adventantibus, nec cingi obsidione a Caesarianis volebat, tam valide maris imperium obtinentibus. Salonarum praesertim muri, quorum iam pars magna corruerat, eum habebant sollicitum, et civium in Gotthos voluntas ipsi valde inspecta erat. Quocirca inde cum omnibus copiis quam celerrime egressus, in campo, Salonas et urbem Scardonam interiacente, castra metatur. Profectus Epidauro Constantianus universa cum classe navigat, et ad Lissam, quae in sinu sita est, applicat. Tum quosdam e suis mittit, recuntiaturos, quae de rebus Grippae exploratis comper-

- B ἀφ' ἧν δὴ τὸν πάντα λόγον πυθόμενος εὐθὺς Σαλώνων κατὰ τά-
χος ἔπλει. καὶ ἐπειδὴ αὐτῆς ἄγχιον ἐγγόνει, ἀποβιάσας τὸ
στράτευμα ἐς τὴν ἡπυρον αὐτὸς μὲν ἐνταῦθα ἡσέχαζε, πεντα-
κοσίους δὲ τοῦ στρατεύθ' ἀπολίσας Σιφύλλαν τε αὐτοῖς ἄρχοντα
ἐπιστήσας, τῶν δορυφόρων τῶν αὐτοῦ ἓνα, ἐκίλενε τὴν στεινο- 5
χωρίαν καταλαβεῖν, ἣν δὴ ἐν τῷ τῆς πόλεως προαστείῳ ἐπύθειτο
εἶναι. καὶ Σιφύλλας μὲν κατὰ ταῦτα ἐποίη. Κωνσταντιανὸς
δὲ καὶ ἡ στρατιὰ πᾶσα ἐς Σάλωνα τῇ ἑσπερίᾳ ἐσιλίσαντες αὐ-
τὴν περὶ καὶ ταῖς ναοὶ προσωρμίσαντο. Κωνσταντιανὸς μὲν
Σαλώνων τοῦ περιβόλου ἐπιμελεῖτο, ἀνοικοδομοίμενος σπονδῇ 10
C ἅπαντα ὅσα αὐτοῦ καταπιπτόκει· Γρίππας δὲ καὶ ὁ τῶν Γότ-
H 176 θων στρατὸς, ἐπειδὴ Ῥωμαῖοι Σάλωνα ἔσχον, ἐβδόμῃ ἡμέρᾳ ἐν-
θένδε ἀναστάντες ἐπὶ Ραβέννης ἀπικομίσθισαν, οὕτω τε Κων-
σταντιανὸς Δαλματίαν τε καὶ Λιβουρνήν ξέμπασαν ἔσχε, Γότ-
θους προσαγωγόμενος ἅπαντας, οἳ ταύτῃ ἴδοντο. τὰ μὲν οὕτω 15
ἀμφὶ Δαλματίαν ταύτῃ πῇ ἔσχε· καὶ ὁ χεῖμων ἔλγε, καὶ πρῶ-
τον ἔτος ἐτελεῖται τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνεγράφατο.
D ἡ. Βελισάριος δὲ φύλακας ἔν τε Συρακοῦσιν καὶ Πανόρμῳ
ἀπολιπὼν τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐκ Μεσσήνης διέβη ἐς Ῥήγιον (ἐνθα
δὴ οἱ ποιεῖται τὴν τε Σκύλλαν γεγενῆσθαι μύθοιοιοῦσι καὶ Χάρυβ- 20
διν), καὶ αὐτῷ προσεχώρουσαν ἐστημίρην οἱ ταύτῃ ἄνθρωποι. τῶν
τε γὰρ χωρίων, ἀτιμίστων στίσις ἐκ παλαιοῦ ὄντων, γαλακὴν

2. αὐτῆς] αὐτοῖς L. 9. τε om. L. 11. καταπιπτόκει] κατε-
πιπτόκει L. 19. Μεσσήνης] μεσύνης H. Μεσσήνης P. Μεσση-
νης Grotius ex MS.

riat. Ab his ordine edoctus omnia, recta Salonas cursum intendit. Pro-
ximo urbem delatus, expositis in terram copiis, ipse quidem ibi consti-
tuit; delectis vero quingentis, cum Siphyllan, e suis unum Protectoribus,
praeposuisset, inlunxit ut angustias occuparent, quas in suburbis esse
audiverat. Siphyllas mandata fecit. Postridie Constantianus omnisque
exercitus Salonas terra marique ingressi, in porta classem religerunt.
Tum curam Constantianus ad reparandas propere ruinas omnes murorum
contulit. Grippas autem et Gotthorum exercitus, septimo post captas a
Romanis Salonas die, inde moventes, Ravennam redierunt. Ita demum
Constantianus Dalmatiam Liburniamque omnem obtinuit, concillatis sibi
omnibus Gotthis, illarum partium incolis. Eo loci erant Dalmatiae res.
Pariter cum hyeme primus annus exiit huius belli, quod literis commisit
Procopius.

8. Belisarius, relicto Syracusis et Panormi praesidio, cum caeteris
copiis Messana traiecit Rhegium; ubi Scyllam et Charybdin fuisse Poë-
tae fabulantur. Quotidie confluebant indigennes, in eius fidem se confe-
rentes; cum oppida sua, a multo iam tempore nuda moenibus, tueri nol-

αὐτῶν οὐδ' αὖτις εἶχον καὶ κατὰ ἔχθος τῶν Γότθων μάλιστα· τῇ γὰρ παροίῃ ἀρχῇ, ὡς τὸ εἶκος, ἤχθοντο. ἐκ δὲ Γότθων αὐτόμολος παρὰ Βελισάριον Ἐβριμουῦθ' ἐξέναισι τοῖς ἐπομένους ἦλθεν, ὁ Θεοδάτου γαμβρὸς, ὃς τῇ ἐκείνου θυγατρὶ Θεοδενάν- P 327
 5 θῇ ζυνώκει. αὐτίκα τε παρὰ βασιλείως σταλεις, γερῶν τε ἄλλων ἔτυχε καὶ ἐς τὸ πατρικίων ἀξίωμα ἦλθε. τὸ δὲ στράτευμα ἐκ Ῥηγίου περὶ διὰ Βροντίων τε καὶ Λευκανῶν ἦει, παρεκκολοῦσθαι τε ὄγγισται τῆς ἡπείρου ὁ τῶν νηῶν στόλος. ἐπει δὲ ἐς Καμπανίαν ἀφίκοντα, πόλει ἐγγίεντον ἐπιθαλάσσια, Νεαπόλει ὄνομα,
 10 χωρίῳ τε ἔχρ' αὖ καὶ Γότθων πολλὴν φρουρὰν ἐχούσῃ. καὶ τὰς μὲν ναῖς Βελισάριος ἐκέλευεν ἐν τῇ λιμένι ἕξω βελῶν ὄντι ἐρμίζεσθαι, αὐτὸς δὲ τῆς πόλεως ἐγγύς στρατοπέδον ποιησόμενος πρῶτον μὲν τὸ φρουρίον, ὃ ἐν τῇ προυσιῇ ἐστίν, ὁμολογία εἶλεν, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει δεομένοις ἐπέτρεπε τῶν τι-
 15 νας λογίμων ἐς τὸ ἀστυπέδον πέμψαι, ἐφ' ᾧ ἐπιβασί τε ὅσα B αὐτοῖς βουλευμένοις ἐστὶ καὶ τοὺς λόγους ἀκούσαντες τοὺς αὐτοῖς ἐς τὸ πᾶν ἀναγγεῖλωσιν. αὐτίκα οὖν οἱ Νεαπολίται Στέφανον πέμπουσιν. ὃς ἐπεὶ παρὰ Βελισάριον ἦκεν, ἔλεξε τριάδε, „Οἱ δίκαια ποιεῖς, ὦ στρατηγέ, ἐπ' ἄνδρας Ῥωμαίους καὶ οἳ δὲν
 20 ἀδικοῦντας στρατεύων, οἳ πόλιν τε μικρὰν οἰκοῦμεν καὶ βαρβάρων δεσποτῶν φρουρὰν ἔχοντες, ὥστε οἳ δὲ ἀντιπρῆξαι, ἣν ἐθέλωμεν, ἐφ' ἡμῖν εἶναι. ἀλλὰ καὶ φρουροῖς τοῖσδε ξυμβαίνει παῖ-

3. Ἐβριμουῦθ' P ex Reg. Ebrimirus Pers ἰβριμου H. ἰβρι-
 μος Hm. ibid. καὶ αὖ L.Hh. πᾶσι HP. 7. Βροντίων] βρον-
 τίων H: illud Hm. 10. χωρίῳ τε ἔχρ' αὖ] χωρίον τε ἔχρ' αὖ L.
 15. ἐς τὸ] εἰς τὸ L. 18. ἔλεξε] ἐλεγε L.

lent, maximeque odissent Gotthos, dominatu, quo tunc premebantur, of-
 fensi merito. E Gotthis Ebrimth, gener Theodati, cuius filiam Theo-
 denantham uxorem duxerat, cum omni suo comitatu ad Belisarium trans-
 fugit, et statim ad Imperatorem profectus, præter honores alios, Patri-
 cii dignitatem obtinuit. Rhegio exercitus terrestri itinere per Brutiorum
 et Lucanorum oras processit, prosequente classe non procul a continen-
 te. Ingressi Campaniam devenerunt ad urbem maritimam (Neapollin
 vocant) munitam admodum, et magno Gotthorum praesidio instructam.
 Ac naves quidem Belisarius in portu extra teli factum haerere iussit:
 ipse vero prope urbem metatus, ante omnia castellum suburbanum dedi-
 ticne cepit: deinde civibus, quod petebant, concessit, ut quosdam ex
 Optimatibus in castra mitterent, qui quaecunque vellent elocuti, vicissim
 quae ex ipso audissent, publice renuntiarent. Confestim Neapolitani
 Stephanum destinant, qui ad Belisarium admissus, ita disseruit. *Inique
 facis, Magister militum, cum bellum infers Romanis insontibus, et urbis
 parvae incolis, ita constrictis Barbarorum dominorum praesidio, ut, si li-
 beat repugnare, non liceat. Accedit quod isti praesidium apud nos agita-*

δύς τε καὶ γυναῖκας καὶ τὰ τιμωτάτα ὑπὸ ταῖς Θεοδοτίου χερσὶν ἀπολιποῦσιν ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ φυλακῇ ἦκειν. οὐκοῦν, ἦν τι ἐς
 C ὑμᾶς πράξωσιν, οὐ τὴν πόλιν, ἀλλὰ σφᾶς αὐτοὺς καταπροδι-
 δόντες φανήσονται. εἰ δὲ δεῖ τάληθες οὐδὲν ὑπαστειλαμένους
 V 15 εἰπεῖν, οὐδὲ τὰ ξύμφορα ὑμῖν αὐτοῖς βουλευσάμενοι ἐφ' ἡμᾶς ἤ-
 κετε. Ῥώμην μὲν γὰρ ἐλοῦσιν ὑμῖν καὶ Νεάπολιν οὐδενὶ πάντῳ
 ὑποχειρία ἔσται, ἐκείνης δὲ, ὡς τὸ εἶκος, ἀποκρουσθέντες οὐδὲ
 ταύτην ἀσφαλῶς ἔξετε. ὥστε τητρώτως ὁ χρόνος ὑμῖν ἐν τῇ
 προεδρείᾳ τετράφεται ταύτῃ. τὸσαῦτα μὲν Στέφανος εἶπε.

Βελισάριος δὲ ἀμείβεται ὥδε, „τὸ μὲν εἴ ἢ ἄλλως ἡμᾶς 10
 βουλευσάμενους ἐνθάδε ἦκειν οὐ Νεαπολίταις σκοπεῖν δώσομεν.
 ἃ δὲ ἔστι τῆς ἡμετέρας πόλεως ἄξια, βουλόμεθα σκοποῦμένους
 D ὑμᾶς οὕτω δὴ πράσσειν ὅσα ἂν ξυνοίαιεν ὑμῖν αὐτοῖς μὲν
 δεῖξασθαι τοῖνον τὸν βασιλέως στρατὸν ἐπὶ τῇ ἡλευθείᾳ τε ὑμῶν
 καὶ τῶν ἄλλων Ἰταλιωτῶν ἦκοντα, καὶ μὴ τὰ πάντων ἀναιρό- 15
 τάτα ἐφ' ὑμῖν ἵλησθαι. ὅσοι μὲν γὰρ δουλείαν ἢ ἄλλο τι ἀνα-
 δυόμενοι τῶν ἀσχετῶν ἐς πόλεμον χωροῦσιν, οὗτοι δὴ ἐν γε τῷ
 ἀγῶνι ἐνήμεροῦντες ἐντυχήματα διπλᾶ ἔχουσι, ξὺν τῇ νίκῃ καὶ
 τὴν τῶν κακῶν ἡλευθείαν κτησάμενοι, καὶ ἡσώμενοι φέρονται
 τι αὐτοῖς παραμύθιον, τὸ μὴ ἐκόντες τῇ χεῖρονι ἐπιθεταὶ τύχῃ 20
 οἷς δὲ παρὸν ἀμαχητὶ ἡλευθέρους εἶναι, οἱ δὲ ὅπως τὴν δουλείαν
 βέλβαιον ἔξουσιν ἐς ἀγῶνα καθιστῶνται, οὗτοι δὴ καὶ νενικηκό-

3. ὑμᾶς Grotius. Vulgo ἡμᾶς.

9. προεδρεία] Vulgo προεδ-

ρεία. 12. ὑμετέρας Grotius. ἡμετέρας P. 15. ἀναιρότατα]
 Vulgo ἀναιρώτατα.

turi venerunt, relictis sub Theodati manu liberis, uxoribus, rebusque pre-
 tiosissimis. Quare si quid in eum moliti nobiscum fuerint, se ipsi potius
 prodidisse videbuntur, quam urbem. Ac si verum libere fatendum est,
 vestris rationibus adversatur susceptum a vobis consilium nos invadendi.
 Vos quidem, ubi Romam ceperitis, Neapoli quoque nullo negotio potiemini:
 ad illa autem repulsi, neque hanc, ut patet, obtinebitis tuto. Itaque
 tempus in hac obsidione inutiliter traducetis. Hactenus Stephanus.

At Belisarius ita reposuit. Rectene an secus consulta ac provisae re-
 huc venerimus, considerandum Neapolitanis non proponemus: sed quae a
 nobis institutam modo consultationem merentur, ea volumus ut expendatis,
 et quidquid e re vestra futurum est, amplectamini. Ergo miserrum ad vos
 oaceteroque Italos in libertatem vindicandos exercitum Imperatoris accipi-
 te, nec bonis deterrima omnium praeceptate. Qui ne servitium aliudve
 dedecus patiantur, bellum suscipiunt; ii sane, si rem prospere gesserint,
 fructum inde duplicem referunt, victores utique et malis liberi redeuntes:
 sin vieti fuerint; hoc saltem reportant solatium, quod inviti Fortunam in-
 justam sequantur. Quibus vero, cum citra pugnam exerceat iugum liceat,
 ut firmius id retineat, pugnare libet; illis vel ipsa victoria, si forte esse-

τες, ὡς οὖτω τόχοι, ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις ἐσφάλησαν, καὶ P 328
κατὰ τὴν μάχην ἑλασσόνως ἢ ἐβούλοντο ἀπαλλάξαντες ξὺν τῇ
ἄλλῃ κακοδαιμονίᾳ καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ἥσσης ἔμφθορὰν ἔξουσι.
πρὸς μὲν οὖν Νεαπολίτας ἡμῖν τοσαῦτα εἰρήσθω. Γότθοις δὲ
5 τοῖς παροῦσιν αἵρεσιν δίδομεν, ἣ ξὺν ὑμῖν τοῦ λοιποῦ ἐπὶ βασι-
λεῖ τῷ μεγάλῳ τετάχθαι, ἢ κακῶν ἀπαθείην οἴκαδε τὸ παράπαν
ἔναι. ὥς, ἦν τούτων ἀπάντων αὐτοὶ τε καὶ ἡμεῖς ἀμελήσαντες
ὄπλα ἡμῖν ἀνταίρειν τολμήσητε, ἀνάγκη καὶ ἡμῶς, ἦν θεὸς θέ-
λη, τῷ προστυχόντι ὥς πολεμῶ χρῆσθαι. εἰ μέντοι βουλομέ- H 177
10 νοις ἢ Νεαπολίταις τὰ τε βασιλέως ἰλίσθαι καὶ δουλείας οὕτω B
χαλεπῆς ἀπρὸς ἀλλήλους, ἐκεῖνα ὑμῖν ἀναδέχομαι τὰ πιστὰ διδοὺς
ἔσσεσθαι πρὸς ἡμῶν, ἃ Σικελιώται πρώτῃν ἑλπίσαντες ψευδορ-
κίους ἡμῶς οὐκ ἔσχον εἰπεῖν.

Ταῦτα μὲν Στέφανον Βελισάριος ἐς τὸν δῆμον ἀπαγγέλλειν
15 ἐκέλευεν. Ἰδίᾳ δὲ οἱ μεγάλα ὑπέσχετο ἀγαθὰ ἔσσεσθαι, Νεαπο-
λίτας ἐς εὖνοιαν τὴν βασιλέως ὀρμήσονται. Στέφανος δὲ ἐς τὴν
πόλιν ἤκων τοὺς τε Βελισαρίῳ λόγους ἀπήγγελλε καὶ γνώμην αὐ-
τὸς ἀπεφαινέτο βασιλεῖ μάχεσθαι ἀξίμφορον εἶναι. καὶ οἱ ξυνέ-
πρασεν Ἀντίοχος, Σύρος μὲν ἀνὴρ, ἐκ παλαιοῦ δὲ ᾠκνημένος C
20 ἐν Νεαπόλει ἐπὶ τῇ κατὰ θάλασσαν ἐργασίᾳ καὶ δόξαν πολλὴν
ἐπὶ τε ξύνεσει καὶ δικαιοσύνῃ ἐνταῦθα ἔχων. Πύστῳρ δὲ καὶ
Ἀσκληπιόδοτος ὁ γότθῳ μὲν ἦσθη καὶ λίαν ἐν γε Νεαπολίταις λο-
γίμῳ, Γότθοις δὲ φίλῳ ἐς τὰ μόλιστα, καὶ τὰ παρόντα ὥς

7. καὶ ἡμῶς H. καὶ om. P.

17. ἀπήγγελλε] Vulgo ἀπήγγελε.

rit, in rebus maxime necessariis fraudi est: peius autem, quam optabant, certamine perfunctis, ad cæteras acrimonia calamitas cladis accedit. Atque hæc Neapolitanis dicta sunt. Gotthis vero hic degentibus optionem facimus, utrum malint nobiscum deinceps Imperatori magno parere, an redire domum incolumes. Iam, si his prorsus repudiatis conditionibus, arma in nos tollere audeatis, non poterimus facere, volente Deo, quin obvium quemque hostiliter accipiamus. At si Neapolitanis sequi partes Augusti placet, neque adeo dura servitute eximere; interposita fide recipio, a nobis bona in vos eadem profectura, quorum spem Siculis antea ita fecimus, ut nos periculi insimulare merito nequeant.

Hæc Stephano Belisarius referenda publice commisit: privatim magna spondit præmia, si Neapolitanorum animos ad Imperatorem converteret. Reversus in urbem Stephanus, sibi dicta a Belisario retulit, suamque ipse sententiam promens, perniciosum fore civibus cum Augusto bellum asseruit. Cum eo conspirabat Antiochus, natione Syrus; qui commercii maritimi gratia iampridem habitabat Neapoli, magna cum laude prudentiæ et probitatis. Ibidem erant Pastor et Asclepiodotus, Advocati, et inter Neapolitanos admodum clari. Hi Gotthis amicissimi

ἥκιστα βουλομένῳ μεταβάλλεσθαι. τούτω τὸ ἄνδρε βουλευσα-
 μένῳ ὅπως τὰ πρασσόμενα ἐν καλῇμῃ ἔσται, πολλὰ τε καὶ με-
 γάλα τὸ πλῆθος ἐνγγέτιν προῖσχεσθαι καὶ Βελισάριον ὁρκοῖς κα-
 ταλαμβάνειν ὅτι δὴ τούτων ἀντίκα μάλῃ πρὸς αὐτοῦ τεύξονται.
 ἐν βιβλιδίῳ δὲ ἅπαντα γράψαυτε ὅσα Βελισάριον οὐκ ἂν τις ἐν- 5
 D δέξασθαι ὑπετόπασε Στεφάνῳ ἔδωσαν. ὃς ἐπεὶ ἐς τὸ βασιλέως
 στρατόπεδον αὐθις ἀτίκeto, τῷ στρατηγῷ ἐπιδείξας τὸ γραμ-
 ματεῖον ἐπυνθάνετο εἴ οἱ πάντα τε ἐπιτελέσειν ὅσα Νεαπολῖται
 προτείνονται καὶ περὶ τούτων ὁμιῖσθαι βουλομένῳ εἴη. ὁ δὲ
 αὐτὸν, ἅπαντα σφίσιν ἐπιτελῆ ἔσεσθαι ὑποσχόμενος, ἀπεπέ- 10
 ψατο. ταῦτα Νεαπολῖται ἀκούσαντες τοῖς τε λόγους ἐνεδίχοντο
 ἤδη καὶ κατὰ τάχος ἐκλείον τῇ πόλει τὸ τοῦ βασιλέως στρα-
 τεμα δέχεσθαι. ἀπαντήσιν γὰρ αὐτοῖς σφίσιν ἰσχυρίζοντο οὐ-
 δὲν ἔχαρι, εἴ τῳ ἱκανοὶ Σικελιώται τεκμηριῶσαι. οἷς δὴ τετύ-
 χκειν, ἑναγχοῦ βαρβάρων τυράννων τὴν Ἰουστινιανοῦ βασιλείαν 15
 ἀλλαξάμενοις, ἐλευθέρους τε εἶναι καὶ ἀπαθεῖσι δυσκόλων ἀπάν-
 των. καὶ πολλῷ θορύβῳ ἐχόμενοι ἐπὶ τὰς πύλας ὥς δὴ αὐτὰς
 ἀνακλινοῦντες ᾔσαν. Ἰούθοις δὲ οὐκ ἦν ἐν ἡδονῇ τὰ πρασσό-
 P 329 μενα, κωλύειν μέντοι οὐκ οἶοί τε ὄντες ἐκποδὼν ἔσταντο. Πά-
 στωρ δὲ καὶ Ἀσκληπιόδοτος τὸν τε δῆμον καὶ Γούθον ἅπαντας 20
 εἰς ἓνα ξυγκαλέσαντες χώρον ἔλεξαν τοιάδε „Πύλοισι μὲν πλῆ-
 θος ἑαυτούς τε καὶ τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν προῖσχεσθαι οὐδὲν ἀπει-
 κὸς ἦν, ἄλλως τε ἦν καὶ μηδενὶ τῶν δοκίμων κοινώσαντες εἶτα

.4. πρὸς αὐτοῦ] πρὸς om. L. 12. τοῦ βασιλέως L. Aberat τοῦ.

cum essent, nec vellent praesentem rerum statum mutari, ratione inter se inita, qua coeptum disturbarent, multitudinī instabant, ut multas ac magnas proponeret conditiones, et Belisarium iureiurando obstringeret, quo fidem is faceret, se promissa non dilaturum. Denique omnia, quae Belisarium nemo admissurum putaret, in libello perscripta, dedero Stephano: qui iterum Caesarea castra ingressus, cum libellum Magistro militum obtulisset, rogavit, velletne, quaecumque Neapolitani peterent, exequi, et iureiurando firmare? Ille vero in omnibus satis ipsis factum iri pollicitus, Stephanum remisit. His auditis, assensum testari voce Neapolitani; clamitare, accipiendum in urbem esse Imperatoris exercitum: pro certo iactare, nullo modo fraudi id sibi fore; cuius rem planam fieri exemplo Siculorum, qui Tyrannis Barbaris nuper valere iussis, ut se Iustiniani imperio subderent, libertate gaudeant, omni molestia vacui. Iamque ad portas tumultuose decurrerant, ut eas panderent; his autem offensi Gotthi, nec valentes obsistere, abscedebant: cum et populum et Gotthos omnes Pastor atque Asclepiodotus unum in locum convocarunt, itaque sunt allocuti. Cum civitatis plebs in praecipitem locum se et salutem suam committit, id facit, quod in proeivi est; praesertim si cum nullo Procerum communicato consilio, de rerum summa ad arbitrium

αὐτόνομον τὴν περὶ τῶν ὅλων ποιήσονται γνῶσιν. ἡμᾶς δὲ
 ἀνάγκη ἔξιν ἡμῖν ὅσον οὕτω ἀπολουμένους ἵστατον ἔρατον τῇ πα-
 τρίδι τήνδε παρέχεσθαι τὴν παραίνεσιν. ὁρῶμεν τοίνυν ἡμᾶς, V 16
 ἄνδρες πολῖται, καταπροδιδόναι Βελισαρίῳ ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ
 5 τὴν πόλιν ἐπιχειρομένους, πολλὰ τε ἡμᾶς ἀγαθὰ ἐπαγγελλομένη
 ἐργάζεσθαι καὶ ὄρκους δεινοτάτους ἐπὶ τούτων ὁμῆσθαι. εἰ B
 μὲν οὖν καὶ τοῦτο ἡμῖν ἀναδέχεσθαι οἷός τε ὥς ἐς αὐτὸν ἔξιν τὸ
 τοῦ πολέμου κράτος, σὺδεις ἀντίποι μὴ οὐχὶ ταῦτα ἡμῖν ξίμ-
 φορα εἶναι. τῷ γὰρ κυρτῷ γενησομένη μὴ οἶχὶ πάντα χαλεπ-
 10 οῦναι πολλὰ ἄνοια. εἰ δὲ τοῦτο μὲν ἐν ἀδύλῳ πίπται, ἀνθρώ-
 πων δὲ οὐδείς ἀξιώχεώς ἐστι τὴν τῆς τίχης ἀναδέχεσθαι γνώμην,
 σκέψασθε ἐπὶ οἷων ἡμῖν συμφορῶν ἢ σπονδὴ γίγνεται. ἦν γὰρ
 τῷ πολέμῳ Γότθοι τῶν δυσμετῶν περιέσονται, ὥς πολεμίους
 ἡμᾶς, τὰ δεινότερα σφῶς αὐτοὺς ἐργασμένους, κολάσουσιν. οὐ
 15 γὰρ ἀνάγκη βιαζόμενοι, ἀλλὰ γνώμῃ ἐθελόκακοι ἐς τὴν προ-
 δοσίαν καθίστασθαι. ὥστε καὶ Βελισαρίῳ κριτήσαντι τῶν πο-
 λεμίων ἴσως ἄπιστοι τε φανοίμεθα καὶ τῶν ἡγουμένων προδόται, C
 καὶ, ὅτε δραπεταὶ γηγνημένοι, ἔς πάντα τὸν αἰῶνα φρουρὰν
 πρὸς βασιλείᾳ κατὰ τὸ εἶκος ἔξομεν. εἰ γὰρ τοῦ προδότου τετα-
 20 χηκὼς τῇ μὲν χάριτι ἐς τὸ παραυτίκα πείσας ἦσθαι, ἐποπρία δὲ
 ὕστερον τῇ ἐκ τῶν πεπραγμένων μυστῶν καὶ φοβεῖται τὸν εὐεργέ-
 την, αὐτὸς ἐφ' ἑαυτῷ τὰ τῆς ἀπιστίας γνωρίσματα ἔχων. ἦν
 μέντοι πιστοὶ Γότθοι ἐν τῷ παρόντι γειώμεθα, γενναίως ἐπο-

7. ὥς om. L.
 περιέσονται L.

12. γίγνεται] γίνεται L.
 14. ἡμᾶς] ἡμᾶς L.

13. περὶέσονται]

uum constituit. Nos autem, communi instanto exitio, facere non possumus, quin de patria bene mereamur nunc ultimum, hac saltem exhortatione. Ergo, Civēs, omni, ut videmus, ope contenditis, vos urbemque permittite Belisario, menses vobis pollicenti duce, ac iniurandum sanctissimum offerenti. Ista quidem vobis conducere nemo non fateatur, si id quoque promittere Belisarius possit, se bello potiturum. Summae enim esset dementiae, non quidlibet gratificari futuro domino. Verum si haec in incerto posita sunt, nec mortalium quisquam idigneus est fideiussor fortunae, videte, quas calamitates accersere studeatis. Num si Gotthi bello superiores evaserint; poenam vobis irrogabunt, ut hostibus insensissimis: quippe qui nulla adacti necessitate, sed perfida adducti segnitie, in proditionem incubueritis. Ex quo etiam fiet ut ipse Belisarius, si forte vicerit, nos infidos et nostrorum proditores Principum iudicet, ac tanquam transfugas perpetuo, ut par est, praesidio Imperator fraenet. Et vero qui proditorem, quo utatur, nactus est, eius quidem beneficio repente victor oblectatur; at postea, ob admissam fraudem suspectum, odit, ac talis auctorem beneficii timet, signa illius perfidiae apud se habens. Rursum, modo Gotthis in praesenti fidem servemus, fortiter dimicando; si quidem hostem

στάντες τὸν κίνδυνον, αὐτοὶ τε τῶν πολεμίων κρατήσαντες μεγάλη μᾶς ἀγαθὰ δράσουσι καὶ Βελισάριος ἡμῖν νεικηκῶς, ἂν οὕτω τύχη, ξυγγνώμων ἔσται. εἴποινα γὰρ ἀποτυχοῦσα πρὸς οὐδενὸς ἀνθρώπου ὅτι μὴ ἀξυνέτου κολάζεται. τί δὲ καὶ πα-

H 178 θύντες κατασφραγίσκατε τῶν πολεμίων τὴν προσεδρείαν, οἱ οὔτε 5

D τῶν ἐπιτεθειμένων σπανίζοντες οὔτε τοῦ ἀποκεκλεισμένοι τῶν ἀναγκαίων καθίστασθαι οἴκοι, τῷ τε περιβόλῳ καὶ φρουροῖς τοῖσδε τὸ θαρρεῖν ἔχοντες; οἰόμεθα δὲ οὐδ' ἂν Βελισάριον ἐς τήνδε ξυμβῆναι τὴν ὁμολογίαν ἡμῖν, εἴ τινα βία τὴν πόλιν αἰρήσειν ἐλπίδα εἶχε. καίτοι εἰ τὰ δίκαια καὶ ἡμῖν ξυνοίσοντα ποιεῖν ἤθελεν, οὐ 10 Νεαπολίτας αὐτὸν δεδίσσεσθαι ἐχρῆν οὐδὲ τῇ παρ' ἡμῶν ἐς Γότθους ἀδικίᾳ τὴν οἰκίαν βεβαίον δύναμιν, ἀλλὰ Θεωδάτῳ τε καὶ Γότθοις ἐς χεῖρας λῆναι, ὅπως κινδύνου καὶ προδοσίας ἡμετέρας χωρὶς ἢ πόλιν ἐς τὸ τῶν νικούντων χωρήσει κράτος.

τοσαῦτα Πάστῳρ τε καὶ Ἀσκληπιδότος εἰπόντες τοὺς Ἰουδαίους 15 παρήγον ἰσχυριζομένους τὴν πόλιν τῶν ἀναγκαίων οὐδενὸς ἐνδεῶ ἔσσεσθαι, καὶ Γότθοι δὲ φυλάξιν ἀσφαλῶς τὸν περιβόλον ἰσχυρίζοντο. οἷς δὴ Νεαπολίται ἡγμένοι ἐκέλευον Βελισάριον ἐνθένδε ὅτι τάχιστα ἀπαλλάσσεσθαι. ὁ δὲ ἐς τὴν πολιόρκιαν καθίστατο.

P 330 πολλάκις τε τοῦ περιβόλου ἀποπειρασάμενος ἀπεκρούσθη, τῶν 20 στρατιωτῶν ἀπολίσας πολλοὺς, καὶ μάλιστα οἷς δὴ ἀρετῆς τι μεταποιῆσθαι ξυνέβαινε. τὸ γὰρ Νεαπόλειος τεῖχος τὰ μὲν θαλάσσης, τὰ δὲ δυσχωρίαις τισὶν ἀπρόσδοκόν τε ἦν καὶ τοῖς ἐπιβου-

5. προσεδρείαν] Vulgo προσεδρίαν. ibid. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ P. 8. 19. ἐς] εἰς I.

debellacriant, ab ipsis bona amplissima; sin forte vicerit Belisarius, ab eo veniam consequemur. Nemo enim, nisi excors, amorem infeliciter fidelem plectit. Quid vero vobis accidit, ut obsidionem hostilem expaveatis, cum nec ab athena imparati, nec comestibus interclusi, domi sedatis in otio, moenibus atque hisce praesidiariis praebentibus securitatem? Si qua certe spes expugnandae urbis Belisario foret, ad factionem cuiusmodi, ut equidem sentimus, non recessisset: ac si iustitiae nostraeque utilitati studeret, sibi non committendum putaret, ut terrorem incuteret Neapolitanis, et nostro in Gotthis scelere suam potentiam stabiliret: sed cum Theodato et Gotthis conferret manum, ut in victoris potestatem veniret urbs, sine periculo nostro ac prodicione. Sic locuti Pastor et Asclepiodotus, Iudaeos nullam urbi rem necessariam defore affirmantes producent: Gotthi se moenia tuto servaturos omni asservatione recipiunt. Quibus promissis inducti Neapolitani, Belisario mandant, inde quamprimum moveat. At ille in obsidionem incubuit. Tentato saepe muro, repulsus est, multis amissis militibus, iisque generosisissimis. Ad muros enim Neapolis qua mare, qua derupta loca negabant, adiit, et cum ob alia, tum propter

λεύουσι τά τε ἄλλα καὶ διὰ τὸ ἄναντες εἶναι σόδομα ἱσχυρόν.
καὶ τὸν ὀχτὸν μέντοι, ὃς ἐς τὴν πόλιν εἰσῆγε τὸ ὕδωρ, διελὼν
Βελισάριος, οὐ σφόδρα Νεαπολίτας ἐτάραξεν, ἐπεὶ φράτα ἐντός
τε ὄντι τοῦ περιβόλου καὶ τὴν χρεῖαν παρεχόμενα αἰσθήσιν τοῦ- B
5 του σφίσι οὐ λίαν ἐδίδου.

9'. Οἱ μὲν οὖν πολιορκούμενοι λανθάνοντες τοὺς πολε-
μίους ἐπιεμπον ἐς Ῥώμην παρὰ Θεωδάτον βοηθεῖν σφίσι κατὰ τὰ C
χος δεόμενοι. Θεωδάτος δὲ πολέμου παρασκευὴν τινα ἤκιστα
ἐποιεῖτο, ὧν μὲν καὶ φύσει ἄνθρωπος, ὥσπερ μοι ἔμπροσθεν εἴ-
10 ρηται. λέγουσι δὲ αὐτῷ καὶ ἑτερόν τι ξυμβῆναι, ὃ μάλιστα
αὐτὸν ἐξέπληξε· τι καὶ εἰς ὁρρωδίαν μελῶ ἀπήνγκεν, ἔμοι μὲν οὐ
πιστὰ λέγοντες· καὶ ὥς δὲ εἰρήσεται. Θεωδάτος καὶ πρότερον
μὲν οὐκ ἀτίλειστος ἦν τῶν τι προλέγειν ἐπαγγελλομένων τὰς πί- V 17
στις ποιῆσθαι, τότε δὲ τοῖς παρούσιν ἀπορούμενος, ὃ δὲ μάλιστα
15 λιστα τοὺς ἀνθρώπους ἐς ματαίας ὁρμῶν εἴωθε, τῶν τινος
Ἑβραίων, δόξαν ἐπὶ τοῦτω πολλὴν ἔχοντος, ἐκινδύνετο ὅποῖον
ποτε τῷ πολέμῳ τῷδε τὸ πέρους ἔσται. ὃ δὲ αὐτῷ ἐπήγγειλε χολ- D
ρων δεκάδας τρεῖς καθιέρωντι ἐν οἰκίσκοις τριπλὴ καὶ ὄνομα ποιη-
σαμένην δεκάδι ἐκάστη, ἵδ' ὅτι τῶν τι καὶ τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν
20 βασιλείως στρατιωτῶν, ἡμέρας ὅλητας ἡσυχῇ μένιν. Θεωδάτος
δὲ κατὰ ταῦτα ἐποίησεν. καὶ ἐπειδὴ παρῆν ἡ κυρία, ἐν τοῖς οἰκί-
σκοις ἄμφω γινόμενοι ἐθιῶντο τοὺς χολήρους, εἶρόν τι αὐτῶν οἷς
μὲν τὸ ἵδ' ὅτι τῶν ἐπὶ ὄνομα δυοῖν ἀπολειμμένον νεκρὸς

14. δι] δὴ L. 17. ἐπήγγειλε] ἐπήγγειλλε L. 23. τὸ] Valgo τῶν.

acclivitate, insuperabiles erant agredientibus. Nec multum Belisarius Neapolitanos turbavit, aquaeductu urbis incipio: nam cum intra murorum ambitum essent putei, qui sufficerent usibus necessarii, vix iactura illa sentiebatur.

9. Obsessi, clam hostibus, Romam miserunt, qui promptum a Theodato subsidium peterent. Is vero, ut erat natura ignavus, quemadmodum supra dixi, nullum belli apparatus habebat. Sunt qui causam aliam addant, oblatum nempe prodigium, quod illum perculerit, ac terruerit vehementius: id ego etsi iudico incredibile, tamen narrabo. Theodatus, cum antea didicisset divinos consulere et fide dignari, consilli tunc laborans inopia, quae maxime ad exploranda vaticinia impellere solet homines, ex Hebraeo quodam, arte illa celeberrimo, quae sit, quis exitus belli huius futurus esset? Praecepit ille, ut porcos triginta in cellulas tres, nimirum denos in unamquamque, conduceret, ac primam quidem decadem Gotthos, alteram Romanos, tertiam Imperatoris milites appellaret; tum ad praestitutam diem quiesceret. Morem gessit Theodatus. Ubi dies dicta affuit, ambo cellas ingressi, porcos inspiciunt. Quibuscumque nomen impositum Gotthorum fuerat, eos inve-

ἅπαντας, ζῶντας δὲ ὀλίγων χωρὶς ἅπαντας ἐς οὗς τὸ τῶν βασι-
λέως στρατιωτῶν ὄνομα ἦν· ὅσοι μέντοι Ῥωμαίων ἐκλήθησαν,
τούτοις δὲ ξυνέβη ἀπορροῆναι μὲν τὰς τρεῖς ἡμέρας, περιεῖναι
δὲ ἐς ἡμισυ μάλιστα. ταῦτα Θεοδάτω θρασυμένῳ καὶ ξυμβαλ-

P 331 λομένῳ τὴν τοῦ πολέμου ἀπόβασιν δέος φασὶν ἐπελθεῖν μέγα, 5
εὖ εἰδότει ὥς Ῥωμαίοις μὲν ξυμπεσεῖται πάντως τεθνήξεσθαι τε
κατὰ ἡμίσεως καὶ τῶν χρημάτων στερήσεσθαι, Γότθοις δὲ ἥσσιο-
μένοις τὸ γένος ἐς ὀλίγους ἀποκαταλείβεσθαι, ἐς βασιλέα δὲ, ὀλίγων
οἱ ἀπολουμένων, τὸ τοῦ πολέμου ἀφαιρεσθαι κράτος. καὶ δια-
τοῦτο Θεοδάτω λέγουσιν οὐδεμίαν ὁρμὴν ἐπιπείσειν ἐς ἀγῶνα Πε- 10
λίσαρφον καθίστασθαι. περὶ μὲν οὖν τούτων λεγέτω ἕκαστος ὡς
πῃ ἐς αὐτὰ πιστεύῃς τε καὶ ἀπιστίας ἔχει.

Βελισάριος δὲ Νεαπολίταις, κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν
πολιορκῶν, ἥσχαλλεν. οὐ γάρ οἱ οὐδὲ προσχωρήσειν αὐτοὺς
ποτε ᾔετο, οὐ μὴν οὐδὲ ἀλώσσεσθαι ἤλπιζεν, ἐπεὶ τοῦ χωρίου 15
B τὴν δυσκολίαν ἀντιστατοῦσαν ὡς μάλιστα εἶχε. καὶ ὁ χρόνος
αὐτὸν τριβόμενος ἐνταῦθα ἡνία λογιζόμενον ὅπως μὴ χειμῶνος
ᾧρα ἐπὶ Θεοδάτῳ τε ἀναγκάζηται καὶ Ῥώμην λέναι. ἤδη δὲ καὶ
τῷ στρατῷ ἐπήγγειλε ξυσκευάσασθαι, μέλλων ἐνθὺνδε ὅτι τάχι-
στα ἀπαλλάσσεσθαι. καὶ οἱ ἐπὶ πλεῖστον ἀπορομένην εὐτυχία 20
τοιμῇδε ξυνηγέθη χρῆσθαι. τῶν τινα Ἰσαύρων ἐπιθυμία ἔσχε
τὴν τοῦ ὀρειοῦ οἰκοδομίαν θιάσασθαι, καὶ ὅντινα τρόπον τῇ πό-
λει τὴν τοῦ ὕδατος χρεῖαν παρείχετο. Ἰσάβας τε τῆς πόλεως ἀπο-
θῆναι, ὅθεν αὐτὸν διέρρηξε Βελισάριος, ββάδιζε πόνῳ οὐδενί,

nere mortuos, duobus demptis; vivos autem omnes, praeterquam paucos, Imperatoris milites, ut vocabant: at Romanorum appellatione donatis so-
tarum defluvium pati contigit: eorum quinque in vita manserunt. Cou-
templatus haec Theodatus, et conjectura assecutus exitum belli, expavis-
se dicitur; ut qui probe iam intelligeret fore ut Romanorum fortunae
defluerent, eorumque media pars interiret; Gothorum gens cladibus ad
paucos redigeretur, et paucorum morte staret Imperatori victoria. Hinc
Theodato ad decernendum cum Belisario nihil animi fuisse ferunt. Por-
ro de his disserat quisque, prout ipsi fidem vel adiungit, vel abrogat.

At Belisarius, Neapolitanos terra uarique obsidens, aestuabat. Nam
illos nec in deditionem voluntariam concessuros unquam putabat, nec fo-
re sperabat ut vi caperet, repugnante maxime difficultate loci. Nec pa-
rum dolebat, quod ibi tempus consumeret, reputans, se coactum iri Theo-
datum et Romam aggredi hieme, iamque copulis ut convasarent edixe-
rat, iude mox discessurus: cum illi curis gravissimis fluctuanti, feliciter
hoc evenit. Isaurum quemdam cupido cepit inspicieundae structurae aquae-
ductus, et quo is modo civibus aquae usum praeheret. Ingressus procul
ab urbe, ubi illum Belisarius ruperat, expeditissime processit, cum, pro-

ἐπεὶ τὸ ὕδωρ αὐτὸν, αἵτε διερωγότα, ἐπελελοίπει. ἐπεὶ δὲ ἄγ- H 179
 χιστὰ τοῦ περιβάλλον ἐγένετο, πέτρῃ μεγάλῃ ἐνέτυχεν, οὐκ ἀν-
 θρωπῶν χεῖρας ἐνταῦθα, ἀλλὰ πρὸς τῆς γένεως τοῦ χωρίου
 ἀποτεισίσθαι. ταύτῃ τῇ πέτρῃ οἱ τὸν ὄχετον διειμάμενοι πάσαι C
 5 τὴν οἰκοδομίαν ἐνάπαντες διώρυχα ἐνθάδε ἐποίουν, οἷα ἐς διό-
 δον μέντοι ἀνθρώπων ἱκανῶς ἔχουσιν, ἀλλ' ὅσον τῷ ὕδατι τὴν
 πορίαν παρέχασθαι. καὶ διὰ τοῦτο ξυνέβαιεν οὐκ εὖρος τὸ
 αὐτὸ πανταχόσε τοῦ ὄχετος εἶναι, ἀλλὰ στενοχωρία ἐν τῇ πέτρῃ
 ἐκείνῃ ἐπηγνίσκειν, ἀνθρώπων, ἄλλως τε καὶ τεθωρακισμένῳ ἢ
 10 ἀσπίδι φέροντι, ἀπόρευτος οὐσα. ταῦτα τῷ Ἰσαύρῳ κατανοή-
 σαντι οὐκ ἀμήχανα ἔδοξεν εἶναι τῷ στρατῷ ἐς τὴν πόλιν ἵκναι,
 ἣν ὀλίγῳ μέτρῳ τὴν ἐκείνῃ διώρυχα εὐρυτέραν ποιήσωνται. αἵτε
 δὲ αὐτὸς ἀφανής τε ὢν καὶ τῶν ἡγεμόνων οὐδενὶ πώποτε ἐς λό-
 γους ἦκων τὸ πρᾶγμα ἐς Παύκαριν ἤνέγκεν, ἄνδρα Ἰσαυρον, ἐν
 15 τοῖς Βελισσίου ἐπασπισταῖς εὐδοκимоῦντα. ὁ μὲν οὖν Παύκα- D
 ρις τὸν πάντα λόγον ἀντίκα τῷ στρατηγῷ ἤγγειλε. Βελισσάριος
 δὲ τῇ τοῦ λόγου ἰδοντῇ ἀναπνεύσας καὶ χρήμασι μεγάλοις τὸν ἀν-
 θρωπον διαψήσασθαι ὑποσχόμενος ἐς τὴν πρῶξιν ἦγε, καὶ αὐτὸν
 ἐκέλευεν Ἰσαύρων τινὰς ἐταιρισμένον ἐκτομῆν ὡς τάχιστα τῆς
 20 πέτρας ποιεῖσθαι, σφραγισμένον ὅπως τοῦ ἔργου μηδενὶ αἰσθη-
 σιν δώσονται. Παύκαρις δὲ, Ἰσαύρους ἀπολεξάμενος πρὸς τὸ
 ἔργον ἐπιτηδείως πάντῃ ἔχοντας, ἐντὸς τοῦ ὄχετος ξὺν αὐτοῖς
 λάθρῃ ἐγένετο. ἐς τε τὸν χώρον ἐλθόντες, ἵνα δὴ τὴν στενο-

1. ἐπελελοίπει] ἐπελελοίπει L.

21. δώσουσι L. δώσωσι P.

pr. m.

19. ἐκέλευεν] ἐκέλευσεν L.

22. ἐπιτηδείως] ἐπιτηδείους L. a

pter labem; nihil aquae iuisset. Proximo moenia, saxum ingens offeudit, ibi ipsa loci natura, non hominum manibus positum: cui aquaeductum continuaverant veteres eius structores, sic perforato, ut transitum satis laxum daret aquae, negaret viro. Itaque non aequalem ubique habebat latitudinem aquaeductus; sed in eo saxo occurrebant angustiae, viro, praesertim loricato. scutatoque imperviae. Isauro, re perspecta, visum est, fieri posse ut in urbem penetraret exercitus, si mentus ille paulum laxaretur. Et quoniam homo erat obscurus, nec sermonem cum ullo dece usquam habuerat, Paucaridi Isauro, inter Belisarii scutarios inclyto, rem aperuit: exemplo indicavit Paucaris Belisario: qui prae nouit voluptate respirans, hominem ad manum operi admovendam, promissa grandi pecunia, impulit, iussit assumere Isauros aliquot, et rupem quamprimum excludere, ea cautione adhibita, ut nemo persentisceret. Paucaris cum Isauris, quos delegit incepto huic omnino idoneos, aquaeductum occulte subiit. Ad locum, quam arctabat cautes, progressi, opus

χωρίαν ἢ πέτρα ἐποίει, ἔργον εἶχοντο, οἷα ἀξίναις τὴν πέτραν
οὐδὲ πελέκεισι τέμνοντες, ὅπως μὴ ἐκδηλὰ τῷ κτήνῳ τοῖς πολέ-
P 332 μίοις ποιήσωσι τὰ πρασσόμενα, ἀλλὰ σιδηροῖς τισὶν ἐξέσιν αὐ-
τὴν ἐνδελεχίστατα ῥύοντες. καὶ χρόνῳ ὀλίγῳ κατεργαστο, ὥστε
V 18 ἀνθρώπων δυνατὰ εἶναι θώρακά τε ἀμπεχομένῳ καὶ ἀσπίδα φέ-5
ροντι ταύτην εἶναι.

Ἐπεὶ δὲ ἅπαντα ἤδη ὥς ἄριστα εἶχεν, ἔννοια Βελισαρίῳ
ἐγένετο ὥς, ἦν πολέμῳ ἐς Νεάπολιν τῷ στρατῷ ἐσιτητὰ εἶη,
τοῖς τε ἀνθρώποις ἀπολωλέναι ἔμβριθῆσται καὶ ἄλλα ἔμπροσθεν
ἅπαντα, ὅσα πόλει πρὸς πολεμίων ἀλούσῃ γίνεσθαι εἶωθε. 10
Στέφανόν τε εὐθὺς μεταπεμψάμενος ἐλίξε τοιαύδε, „Πολλάκις εἰ-
δον πόλεις ἀλούσας καὶ τῶν τηνικαῦτα γινομένων ἐμὶ ἔρπειρος.
τοὺς μὲν γὰρ ἄνδρας ἀναιροῦσιν ἡβητὸν ἅπαντας, γυναῖκας δὲ
B θνήσκουσιν αἰτουμένας οὐκ ἀξιούσι κτεῖναι, ἀλλ' ἐς ἔβριν ἀγόμε-
ναι πάσχουσιν ἀνῆκιστά τε καὶ ἐλλόνς πολλοῦ ἄξια, παῖδας δὲ 15
οὔτε τροφῆς οὔτε παιδείας οὕτω μεταλαχόντας δουλεύειν ἀνάγκη,
καὶ ταῦτα τοῖς πάντων ἐχθίστοις, ὧν ἐν ταῖς χερσὶ τὸ τῶν πα-
τέρων αἷμα τεθάναι. ἐγὼ γὰρ, ὦ φίλε Στέφανε, λέγειν τὸ
πῦρ, ὃ τὰ τε ἄλλα χρήματα καὶ τὸ τῆς πόλεως ἀφανίζεται κίλ-
λος. ταῦτα Νεάπολιν τήνδε ὥσπερ ἐν κατόπτρῳ ταῖς πρότερον 20
ἀλούσαις πόλεσιν ὁρῶν πάσχουσαν, αὐτῆς τε καὶ ὑμῶν ἐς οἶκτον
ἦκω. μηχαναὶ γάρ μοι πεποίηται νῦν ἐς αὐτὴν, ἣν μὴ οὐχὶ
C ἀλῶναι ἀδύνατον, πόλιν δὲ ἀρχαίαν καὶ οἰκήτορας Χριστιανούς

4. ῥύοντες] ῥύοντες Vat. 16. παιδείας] παιδίας L. 17. ταῦ-
τα] ταυτὰ Pm.

inchoant urgentque, non asclics, nec securibus caedentes saxum, ne sonitus rem hosti proderet; sed aetis quibusdam ferramentis illud radentes sine ulla intermissione, brevi tempore tantum effecerunt, ut indutus lorica vir et clypeum ferens transire posset.

Cuncta iam optime se habebant, cum Belisarius in hanc venit cogitationem, si in urbem exercitus vi irrumperet, securitibus hinc stragem hominum, et quaecunque in urbe ab hoste capta patrari solent. Quocirca occitum illico Stephanum sic affatur. Captas urbes persaepe vidi, et quae usu tunc veniunt, usu cognovi. Summa licentia descevit in viros ferrum ad interfecionem: foeminis, licet mortem peroptantibus, parcat, ad ludum contumeliosum reservant, in quo dira et miseratione digna patiuntur: liberall' cultu et educatione privati pueri, servire necesse habent, idque inimicissimis, quorum manus paterno cruore tinctas viderunt. Omitto incendia, amice Stephane, quae diticias atque urbis nitorem delectant. Nunc, dum eadem, quae captis antea urbis contigerunt, patientem Neapolin hanc, tanquam in speculo, contempler; ipsius me et vestri miseret. In eam enim ita paratas habeo machinas, ut facere non possit quin capiatur. Nollem certe urbs antiqua, quae incolas Christianos ha-

- τε καὶ Ῥωμαίους ἀνῶθεν ἔχουσαν ἐς τοῦτο τύχης οὐκ ἂν εὐχαι-
 μην, ἄλλως τε καὶ ὑπ' ἡμαῶν Ῥωμαίων στρατηγούντος, ἐλθεῖν,
 μάλιστα ἐπεὶ βάρβαροι πολλοὶ μοι τὸ πλῆθος ἐν τῷ στρατοπέδῳ
 εἶναι, ἀδελφοὺς ἢ συγγενεῖς πρὸ τοῦδε ἀπολωλεκότες τοῦ τείχους·
 5 ὧν δὴ κατέχειν τὸν θυμὸν, ἢ παλίν τὴν πόλιν ἵλωσιν, οὐκ
 ἂν δυναίμην. οὐκοῦν ἕως ἔτι τὰ ξυνοίσαντα εἰσεῖναι τε καὶ
 πρῶσσειν ἐφ' ὑμῖν ἐστὶ, βουλευέσθε μὲν τὰ βελτίω, φεύγετε δὲ
 ξυμποράν· ἥν, ὡς τὸ εἶδος, ξυμπιπτομένης ὑμῖν οὐ τὴν σφῆν
 δικαίως, ἀλλὰ τὴν ὁμετέραν αἰτιάσθε γνώμην.· τσααῦτι εἰ- D
 10 πὼν Βελισάριος Στέφανόν ἀπεπέμψατο, δς ἐξ Νεαπολιτῶν τὸν
 δῆμον παρήλα διδάσκόμενος τε καὶ πάντα ξὺν οἰκωγῇ ἀγγέλλων
 ὅσα Βελισαρίου λέγοντος ἔκρουσιν. οἱ δὲ (οὐδὲ γὰρ ἦν Νεαπο-
 λίτας ἀδελφὸς βασιλεῖ κατηκόους γενέσθαι) οὔτε εἰδῆσάν τι οὔτε
 Βελισαρίῳ προσχωρεῖν ἔγνωσαν.
- 15 ἰ. Τότε δὴ καὶ αὐτὸς τὰ ἐς τὴν εἴσοδον κατέστησάτο P 333
 ὧς. ἄνδρας ἀμφὶ τετρακοσίους ἀπολεξάμενος περὶ λῃχῶν
 ἄρας, καὶ ὄρχοντας αὐτοῖς ἐπιστήσας Μάγνον τε, δς ἵππικου
 καταλόγον ἤγειτο, καὶ τῶν Ἰσαύρων ἀρχὴν τὸν Ἑννῆν, θω-
 φακίσασθαι τὴν ὑπὸντας καὶ τὰς τε ἀσπίδας τὰ τε ξιφὴ ἀνελόμε-
 20 νους φονεῖν, ἄρχας αὐτὸς σημήνη, ἐκέλευε. καὶ βίβσαν με-
 ταπιπτόμενος αὐτοῦ μένειν ἐπήγγειλε· βούλιστα γὰρ ξὺν αὐτῷ H 180

7. βουλευέσθε] βουλευσασθε h. ibid. φεύγετε] Vulgo φύγετε.

11. ἀγγέλλων] ἀγγέλων L. 12. οὐδὲ γὰρ ἦν] Vat. οὐδὲν δεῖ.

Fort. οὐ γὰρ εἶδε. MALT. 17. ὄρχοντας] ὄρχοντα HL.

20. βίβσαν] βίβαν HL hic et similiter infra.

bet ac Romanos iam inde olim, in eiusmodi calamitatem incideret, praeteritum ducente me Romanorum exercitum, et habente in castris complures Barbaros; quorum iram inhibere non potero, si impressione ceperint urbem, pro cuius moenibus fratres et consanguineos amiserunt. Ergo dum vobis integrum est potiora eligere et pacisci, in mellius referte consilia, et calamitatem vitate quae cum, ut apparet, vobis inoiderit, vestram merito pervicaciam, non Fortunam culpabitis. His dictis, remisit Stephauum Belisarium. Ille ad populum Neapolitanum processit lacrimans, et cum gemitu retulit quaecunque Belisarium dicentem audiverat. Il vero nec metum cepere, nec deditionia Belisario faciendae consilium. Nimirum Deus Imperatori subdere Neapolitanos nolebat, nisi male mulctatos.

10. Tunc Belisarius ad irruptionem faciendam ita res comparavit. Vesper, prima facie, virorum circiter eo. delectu habito, cum Magnus, turmae equestria Ducem, et Ennem, cui parebant Isauri, illis praefecisset, edixit omnibus ut loricas induerent, et scutis ensibusque instructi, mandata sua quiete expectarent. Accersitum Beasam a se diligredi veluit, Procopius II.

- βουλὴν τινα περὶ τοῦ στρατοπέδου ποιῆσασθαι· καὶ ἐπειδὴ πόρ-
 B ρω ἦν τῶν νυκτῶν, Μάγνῳ τε καὶ Ἐννῳ τὰ σφίσι παρόντα ἐλ-
 πῶν καὶ τὸ χωρίον ἐπιδείξας, οὗ πρότερον τὸν ὀχετὸν ἔνuche διαρ-
 ρήξας, τοῖς τετρακοσίοις ἐς τὴν πόλιν ἐξηγήσασθαι, λήγνα ἀνε-
 λομένους, ἐκέλευε, καὶ ἄνδρας δύο ταῖς σάλπιγξι χρῆσθαι ἐπι- 5
 ὀταμένους ἔξιν αὐτοῖς ἐπεμῆναι, ὅπως, ἐπειδὴν τοῦ περιβόλου
 ἐντὸς γένοιται, τὴν τε πόλιν ξυνταράξαι καὶ τὰ προσέοικα ση-
 μῆναι σφίσι οἰοί τε ὦσαν. αὐτὸς δὲ κλίμακας οὐκ ἐλάσας πρό-
 C τερόν πεποιημένους ἐν παρασκευῇ εἶχεν. οἱ μὲν οὖν ἐς τὸν ὀχε- 10
 τὸν ὑποδύντες ἐπὶ τὴν πόλιν ἐβάδιζον, αὐτὸς δὲ ἔξιν τῷ Βέσσαι
 καὶ Φωτίῳ αὐτῶν ἔμνευε καὶ ἔξιν αὐτοῖς ἅπαντα ἐπράσσει. πέμ-
 ψας δὲ καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον, ἐρηγορεῖν τε καὶ τὰ ἔλλα ἐν
 χερσὶν ἔχειν ἐπέταττε. καὶ πολλοὺς μέντοι ἄμφ' αὐτὸν εἶχεν,
 οὓς δὴ εὐτολμοτάτους ᾔετο εἶναι. τῶν δὲ ἐπὶ τὴν πόλιν λόγιων
 V 19 οἱ ὑπὲρ ἡμῶν κατωρρωδηκότες τὸν κίνδυνον ὀπίσω ἀπικομίζοντο, 15
 οὓς ἐπὶ Μάγνῳ ἐπιστάει οἱ, καίπερ πολλὰ πυραινέσας, οὐκ
 ἔπειθε, παρὰ τὸν στρατηγὸν ἔξιν αὐτοῖς ἐπαυῆκε. τούτους δὲ
 Βελισάριος κακίστας καὶ τῶν ἄμφ' αὐτὸν ἀπολέξας διακασίους
 D ἔξιν Μάγνῳ εἶναι ἐκέλευεν. ὧν δὲ καὶ Φωτίος ἡγήσασθαι θέλων, 20
 ἐς τὴν διώρυχα ἐσιπέδθησιν· ἀλλὰ Βελισάριος αὐτὸν διακάλυπτεν.
 αἰσχυρὸν θέντες δὲ τοῦ τε στρατηγοῦ καὶ Φωτίου τὴν λοιδορίαν καὶ
 ὅσοι τὸν κίνδυνον ἔμενον, αὐτοῖς αὐτὸν ἐποστήναι τολμήσαντες
 ἔξιν αὐτοῖς εἴποντο. Βελισάριος δὲ δέσας μὴ τῶν πολιτῶν τισὶ

8. εἶναι P ex Vat. εἶναι Reg. εἶναι HL, sed εἶναι Lm. 15. οἱ
 ἐπὶ P] οἱ om. Vat. 17. παρὰ] περὶ L a pr. m.

habere se dicens quae cum ipso de exercitu constitueret. Adulta nocte, Magno et Ennio, quo iam res deducta esset, aperuit, ac monstrans locum, ubi prius aquaeductum inciderat, praecepit, ut, sumptis lucernis, quadringentos illos in urbem inducerent. Comites addidit tubicines duos; qui, urbem ingressi, eam clangore turbarent, suisque significarent eventum rei. Ipse scalas quamplurimas, iam ante fabricatas, habebat in expedito, ac dum illi, qui subierant aquaeductum, ad urbem procedebant, cum Bessa ac Photio ibi stans, cum ipsis omnia disponebat. Tum dimissis per castra, qui vigilare omnes iuberent, et habere arma in manibus; quos maxime valere animo iudicabat, eorum agmine se succinxit. Ad urbem vero suggestilentium pars maior, periculo territa, pedem retulit: quos vehementer quidem, sed frustra ad se hortando revocare conatus Magnus, cum illis ad militiae Magistrum rediit. Eos male verbis accepit Belisarius, lectosque e circumstantibus ducentos, cum Magno ire iussit. His ducem se Photius praebere volens, in canalem insiluit: sed vetuit Belisarius porro pergere. Pudore demum, quem Magistri militum Photique exprobratio incutiebat, incensi omnes, quicumque periculum re-fugerant, illudque quasi subire denovo, eos secuti sunt. Ac veritus Beli-

- τῶν προπαρασσομένων αἰσθητοῖς γένηται, οἳ δὲ ἐς τὸν πύργον φυλακὴν ἔχον, ὅς τοῦ ὀχετοῦ ἄγχιστα ἐτύγγανεν ὦν, ἐνταῦθά τε ἦλθε καὶ Βέσσαν ἐκέλευε τῇ Γότθων φωνῇ διαλέγεσθαι τοῖς P 334 ταύτῃ βαρβάροις, ὅπως δὲ μὴ τις αὐτοῖς ἐκ τῶν ὅλων πάταγος ἐναυλος εἴη. καὶ Βέσσας μὲν αὐτοῖς ἀναβοήσας μέγα προσχωρεῖν Βελισαρίῳ παρήναι, πολλὰ στίσειν ἐπαγγελλόμενος ἀγαθὰ ἔσσεσθαι. οἱ δὲ ἐνώθαζον, πολλὰ ἐς Βελισαρίον τε καὶ βασιλεῖα ὑβρίζοντες. ταῦτα μὲν οὖν Βελισαρίῳ, καὶ Βέσσα ἐπράσσειτο τῇδε.
- 10 'Ο δὲ Νεαπόλεως ὀχετὸς οὐκ ἄχρι ἐς τὸ τεῖχος καλύπτεται μόνον, ἀλλ' οὕτω τῆς πόλεως ἐπὶ πλείστον διέκει, κέρτωμα ἐκ πλίνθου ὠπτημένης ὑψηλὸν ἔχων, ὥστε γινόμενοι ἐντὸς τοῦ περιβόλου οἱ ἀμφὶ Μάγτον τε καὶ Ἐννην ἅπαντες οὐδὲ ὅπου ποτὲ γῆς εἰσι ξυμβάλλεσθαι ἠδύναντο. οὐ μὴν οὐδέ πη ἀποβαίνειν B
- 15 ἔχον, ἕως οἱ πρῶτοι ἐς χώρον ἴκοντο, οὗ τὸν ὀχετὸν ἀνώροτον ξυνέπεισεν εἶναι καὶ οἶκμα ἦν κομιδῇ ἀπτημλημένον. ἐνταῦθα ἔσω γυνὴ τις ᾤκει, μόνη τε οὖσα καὶ πενία πολλῇ ξυνοικοῦσα, καὶ δένδρον ἑλαίας καθύπερθεν τοῦ ὀχετοῦ ἐπεγύκει. οἷτοι ἐπειδὴ τὸν τε οὐρανὸν εἶδον καὶ ἐν μέσῃ πόλει ἔσθοντό εἶναι, ἐκ- 20 βαίνειν μὲν διανοοῦντο, μηχανὴν μέντοι οὐδεμίαν ἔχον, ἄλλως τε καὶ ξὺν τοῖς ὅλοις, τοῦ ὀχετοῦ ἀπαλλάσσεσθαι. ὑψηλὴ γάρ τις οἰκοδομία ἐνταῦθα ἐτύγγανεν ὅσα καὶ οὐδὲ ἀνάβυσιν τινα

6. ἐπαγγελλόμενος] ἐπαγγελλόμενος L.

12. ὠπτημένης] Vulgo

ὠπτημένης. 16. ἀπτημλημένον] ἀπειλημμένον H. ἀπηλήμνον L, εἰ a m. sec.

sarius, ne hostium manipulus, qui in turri, aqueductui proxima, excubabat, fraudem perciperet, eo se contulit, et Bessae imperavit, ut, sermones screndo cum illis Gotthice, ipsorum aures teneret, quo minus armorum sonitus neciperent. Bessas magna voce eos inelamans, ut sese Belisario dederent, hortari coepit, bona pollicens plurima. Illi ridicula et sannas in Belisarium ipsumque Imperatorem pleno ore mittebant. Ita se Belisarius ac Bessas ibi geaserunt.

Cum autem Neapolis aquaeductus non solum ad muros usque tectus sit, sed in urbem etiam longe excurrat, altum habens forniciem e coctili latere, hinc factum est, ut intra murum urbis progressi omnes, quos Magnus atque Eumes ducebant, nec, ubi terrarum essent, conficere, nec usquam exire potuerint: donec primi devenere in locum, ubi caelo canalis patebat, eratque domus admodum neglecta; quam sola, eaque pauperissima, muliercula incolebat: ibidem super aquaeductu enata olea in arborem ereverat. Simul ac videre caelum, et in urbe media se esse intellexerunt, crumpere consilium fuit: sed nulla ars suppetebat, qua, praesertim cum armis, canali egredierentur. Erant enim alti parietes, nec

ἔχουσα. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἐπὶ πλεῖστον ἀπορουμένων καὶ ἐς στενοχωρίαν πολλὴν ξυνιώντων (ἥδη γὰρ καὶ τῶν ὁπλῶν ἰβν-
 C των πολὺς τε ξυνέρρει ὄμιλος), ἐγένετο αὐτῶν τι νύκτωρ τῆς ἀνόδου ἀποπειρᾶσθαι. καταθέμενος οὖν αὐτίκα τὰ ὄπλα, ταῖς χερσὶ καὶ τοῖς ποσὶ τὴν ἀνάβυσιν βυθούμενος, ἐς τὸ τῆς γυναι- 5 κὸς οἶκημα ἤλθε. καὶ αὐτὴν ἐνταῖθα ἰδὼν, ἣν μὴ σιωπήσῃ, κτείνειν ἤπειλυσεν. ἣ δὲ καταπλαγῆσα ἄφωνος ἔμεινε. καὶ ὅς ἐκ τοῦ πρέμνου τῆς ἐλαίας ἱμάτια τινὰ ἰσχυρὸν ἀναψάμενος τὴν ἐτέραν τοῦ ἱμάτιος ἀρχὴν ἐς τὸν ὄχετόν ἔτριψεν. οὗ δὲ λαβόμενος τῶν στρατιωτῶν ἔκαστος ἀνέβηκε μόλις. ἔπει δὲ ἀναβη- 10 βήκισιν ἵππαιτες, τῆς τε νυκτὸς τὸ τετρατημόριον ἔτι ἐλείπετο, χωροῦσι ἐπὶ τὸ τεῖχος· καὶ πύργων δύο τοὺς φύλακας, οὐδὲν τι αἰσθανομένους τοῦ κακοῦ, κτείνουσιν ἀσπὶ τὰ πρὸς βορρᾶν τοῦ
 D περιβόλου, ἔνθα Βελισάριος ἔξεν τῷ Βέσση καὶ Φωτίῳ εἰστέκει, καρυδοκῶν τὰ πρασσόμενα. καὶ οἱ μὲν ἐς τὸ τεῖχος ταῖς σάλ- 15 πυγξιν ἐκάλουν, Βελισάριος δὲ τῷ περιβόλῳ τὰς κλίμακας ἐρείσας τοὺς στρατιώτας ἐνθίνδει ἀναβαίνειν ἐκέλευε. τῶν δὲ κλιμάκων οὐδεμίαν διήκειν ἄχρη ἐς τὰς ἐπάλξεις ξυνέβαινεν. ἅτε γὰρ αὐτὰς οὐκ ἐκ τοῦ ἱμῆαντος οἱ τεχνῆται ποιοῦμενοὶ μέτρον τοῦ κατὰ τὸν οὐρανὸν οὐχ οἷοι τε ἐξικνεῖσθαι ἐγένοντο. διόπερθε δύο ἐς ἀλ- 20
 H 181 λήλας ξυνδόνοντες καὶ ἐπ' ἀμφοῖν ἀναβαίνοντες οὕτω δὲ τῶν ἐπάλξεων καθυπέριπτοι οἱ στρατιώται ἐγένοντο. ταῦτα μὲν οὖν Βελισαρίῳ ἐφάρετο τῇδε.

3. πολὺς τε] πολὺς τις?
 μέαν] Vulgo οὐδὲ μέαν.

9. ἔτριψεν] ἔτριψαν. L.

18. οὐδε-

ascensum praebebant. Militibus valde animo fluctuantibus, et angustiori in spatio se comprimentibus (iam enim pone sequentium magnus numerus confluebat) cuidam in mentem venit ascensum tentare. Itaque positis confestim armis, manibus pedibusque enitens, ad mulieris domum evasit, eamque ibi nactus, ipsi mortem, nisi faceret, minatus est. Illa prae ingenti metu obmutuit. Is vero, cum ex oleae caudice lorum validum religasset, alteram eius partem extremam in aqueductum demisit: qua singuli milites apprehensa, foras aegre se sustulerunt. Quarta pars noctis adhuc supererat, cum aggressi omnes ad moenia succedunt, ac turrium duarum custodes incautos trucidant, ad illam murorum partem, quae Septentrionem spectat: ubi Belisarius cum Bessa ac Photio stabat, incepti successum cupidissime expectans. Illi tubis vocarunt ipsos ad murum: cui scalas cum applicuisset Belisarius, et inde milites iussisset ascendere, accidit, ut nullae pinnae pertingerent: quippe fabricati iflas in occulto opifices, non potuerant iustam aequal longitudinem. Quare binis invicem colligatis, per intrasque scandendo, milites pinnae superavere. Ibi res Belisario sic procedebat.

Ἔς δὲ τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦ περιβόλου, ἔνθα οὐχ οἱ P 335
 βάρβαροι, ἀλλὰ Ἰουδαῖοι φυλακὴν εἶχον, οὔτε ταῖς κλίμαξι χρη-
 σθαι οὔτε ἀναβαίνειν ἐς τὸ τεῖχος οἱ στρατιῶται εἰδέναντο. οἱ
 γὰρ Ἰουδαῖοι τοῖς πολλοῖς ἤδη προσκεκρυμμένοι, ἐμπόδοι τε
 5 γεγεννημένοι ὥπως μὴ τὴν πόλιν ἀμυχθῇ ἔλωσι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ
 ἐλπίδα οὐδεμίαν ἐπ' αὐτοῖς ἔχοντες, καρτερώς τε, καί περ αὐτοῖς
 τῆς πόλεως ἡδὴ ἀλόουσης, ἐμάχοντο καὶ τῇ τῶν ἐναντίων προσ-
 βολῇ παρὰ δόξαν ἀντείχον. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο καὶ τῶν ἀνα-
 βεβηκότων τινὲς ἐς αὐτοὺς ἦσαν, οὕτω δὲ καὶ αὐτοὶ ὀπισθεν
 10 βαλλόμενοι ἔφευγον, καὶ κατὰ κράτος Νεάπολιν ἔλω. καὶ τῶν
 πλῶν-ἡδὴ ἀνακλιμένων ἅπας ὁ Ῥωμαίων στρατὸς εἰσῆλθε. ὅσοι
 δὲ ἀμφὶ πύλας ἐτατάχοντο, τὰς πρὸς ἀνίσχοντα ἡλίον τετραμμένους,
 ἐπεὶ κλίμακας σφίσι παροῦσαι οὐδαμοῦ ἔτυχον, ταύτας δὲ τὰς
 πύλας ἀφνιάκτους παντάπασι οὔσας ἔκλυσαν. ἔρημον γὰρ ἀν-
 15 δρῶν τὸ ἐκεῖ τεῖχος, ὥτε τῶν φυλάκων δρυσμῶν χρηραμένων,
 ἐγένετο, φόβος τε ἐνταῦθα πολὺς ἐγίγνετο. θυμῷ γὰρ ἐχόμενοι
 ἅπαντες, ἄλλως τε καὶ ὅσοις ἀδελφὸν τινα ἢ συγγενὴ ἀποθανεῖν
 τεχομαχοῦντα τετύχηκε, τὸν ἐν ποσὶν αἶε, οὐδεμιᾶς ἡλικίας φει-
 δόμενοι, ἔκτεινον, ἕς τε τὰς οἰκίας ἐσβάλλοντες παῖδας μὲν καὶ
 20 γυναῖκας ἠνδραπόδισαν, τὰ δὲ χρήματα ἔλησαντο, καὶ πάν-
 των μάλιστα οἱ Μασσαγέται, οἳ οὐδὲ τῶν ἱερῶν ἀπαιχόμενοι πολ-

B
V 20

C

2. οὐτα.—οὔτε] Vulgo εὐδὲ—οὐδὲ. 6. Post οὐδεμίαν in L si-
 gnum lacunae et in marg. λέπει. ibid. ἐπ' αὐτοῖς] ἐπ' αὐτοὺς Vat.
 αὐτοῖς ὡς in HL. Unde Gretius ἦν ἐπ' αὐτοῖς ὡς in. 8. παρὰ
 δόξαν Vat. Vulgo παραδόξως. 14. ἀφνιάκτους] Vulgo ἀφν-
 λιάκτως. 21. ἱερῶν] ἱερῶν L: illud Lm.

Interea ad maritimam murem partem, non Barbarum sed Iu-
 daeorum custodis munitionem, nec scilicet uti milites, nec ascendere poterant.
 Sibi enim consilium Iudaei, se in offensionem hostium cecidisse, eblato ipsis
 impedimento, quo minus urbe citra pugnam potirentur; eam ob causam,
 acti desperatione, fortiter pugnabant, quamvis urbe iam capta, ac prae-
 ter epinicionem hostilem impetum sustinebant. Ubi illuxit, pars eorum,
 qui ascendebant, illos invadit: tum a tergo appetiti telis, fugerunt; vi
 atque impressione Neapelia capta est, ac portis iam reclusis, Rem. emulis
 exercitus intravit. Qui ad portas, orienti soli eversus, locati fuerant,
 cum scalae nusquam praesto essent, igni valvas corruerunt, nullis de-
 fensas custodiis: iam enim his fuga dispersis, pars illa muri plane vac-
 cabat. Ingens tum caedes facta. Nam omnes, praesertim quicumque
 fratrem vel propinquum in oppugnatione amiserant, ira furentes, ebrim
 quemque, sine ullo aetatis discrimine, mactabant. Ingressi domos, pu-
 ros feminasque sua faciebant mancipia, et spes diripiebant: in primis
 Massagetae; qui ne a templis quidem vim abinentes, multis, qui se il-

λοὺς τῶν ἐς αὐτὰ φερόντων ἀνείλον, ἕως Βελισάριος παντα-
 χόσε περιῶν διεκώλυσε τε καὶ ξυγκαλέσας ἅπαντας ἐλεξε τοιαύδε
 „Ἐπειδὴ νενικημένοι τε ἡμῖν δίδωκεν ὁ θεὸς καὶ ἐπὶ πλείστον
 εὐδοξίας ἀφῆχθαι, πόλιν ἀνύλωτον πρῆτερον οἶσαν ὑποχειρίαν
 ἡμῖν ποιησάμενος, ἀναγκαῖον καὶ ἡμᾶς τε μὴ ἀναξίτους εἶναι τῆς 5
 χάριτος, ἀλλὰ καὶ τῇ ἐς τοὺς ἰσσημένους φιλανθρωπία τὸ δι-
 καίως κειρατηγέιναι τούτων ἐνδείκνυσθαι. μὴ τοίνυν ἀπέραντα
 Νεαπολίτας μισήσῃτε, μηδὲ ὑπερόριον τοῦ πολέμου τὸ ἐς αὐ-
 D τοὺς ἔχθος ποιήσῃτε. τοῖς γὰρ ἰσσημένους οὐδεὶς τῶν νενικη-
 κότων ἔτι μισεῖ. κτείνοντές τε γὰρ αὐτοὺς σὺ πολεμίων ἀπαλ- 10
 λαγήσεσθε τὸ λοιπὸν, ἀλλὰ θανάτῳ ζημιώθησθε τῶν ὑπερκόων.
 οὐκοῦν ἀνθρώπους τούσδε μηδὲν ἐργάσθησθε περαιτέρω κακὸν,
 μηδὲ τῇ δογῇ πάντα χυρῖναι. αἰσχροὺς γὰρ τῶν μὲν πολεμίων
 κρατεῖν, τοῦ δὲ θυμοῦ ἡσσανς φαίνεσθαι. ἐμὴν δὲ χρήματα
 μὲν τὰ ἄλλα γινέσθω τῆς ἀρετῆς ἄθλα, γυναῖκες δὲ τοῖς ἀνδράσι 15
 ξὺν τοῖς παισὶν ἀποδιδόσθωσαν. μανθυνέτωσαν δὲ οἱ νενικη-
 μένοι τοῖς πράγμασιν ἡλικῶν ἐξ ἀβουλίας ἐστέρηται φίλων.“
 τοσαῦτα εἰπὼν Βελισάριος τὰς τε γυναῖκας καὶ τὰ παιδιά καὶ τὰ
 ἄλλα ἀνδράποδα Νεαπολίταις πάντα ἀφῆκεν, ἔβρωτος οὐδεμιῷς
 ἐς πείραν ἔλθόντας, καὶ αὐτοῖς τοὺς στρατιώτας διήλλαξεν. 20
 οὕτω τε Νεαπολίταις ξυνηγέθη ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ αἰχμυλώτοις τε

5. καὶ ἡμᾶς τε] Offendit τε. 3. αὐτοὺς] τοὺς L, του a m.
 sec. 10. Post μισεῖ in L signum lacunae et in marg. λέπει.

16. ἀποδιδόσθωσαν] ἀποδιδόσθω^{σαν} L, san a m. sec.

lis commiserant, necem intulerunt. Ita saevitum est, donec Belisarius, quoquoque discurrens, prohibuit, et advocata conclone sic verba fecit. Postquam Deus victoriam et insignem gloriam nobis tribuit, urbe, quae hactenus inexpugnabilis fuerat, in nostram potestatem subiecta, non oportet indignos praestare nos tali gratia; sed multa erga victos humanitate ostendere, a nobis illos merito subactos esse. Nolite igitur odium in Neapolitanos exercere perpetuum, neque ultra belli finem illud producite. Nemo victor iam victos odit: quod si ipsos intermitatis, non iam tolletis hostes de medio, verum subditos morte malevolis. Itaque nocendi his finem facite, nec iracundie sic indulgete, ut illi omnia permittatis. Turpe enim est iracundia videri vinci victores hostium. Vobis eorum omnes pecuniae in praemium bellicae virtutis cedant: at viris reddantur cum liberis coniuges: atque hinc discant victi, quales amicos sua ipsis temeritas in tempore eripuerit. Haec Belisarius habita oratione, Neapolitanis uxores, liberos ac caeteros captivos omnes dimisit, nullam vim turpem expertos. ipsisque animos militum reconciliavit. Ita factum est, ut Neapolitani illo uno die libertatem amiserint receperintque, et ad suas

γενέσθαι κατὰ τὴν ἐλευθερίαν ἀναρῶσθαι καὶ τῶν χρημάτων τὰ P 336
τιμωτάτα ἀνακτήσασθαι. ἐπεὶ αὐτῶν ὕσσι χρυσὸν ἢ ἄλλο τι
τῶν ἐπιτηδείων ἔχοντες ἔνυχον, οὗτοι δὲ πρῶτον ἐς γῆν κα-
τορύξαντες ἀπεκρίναντο, καὶ ταύτῃ τοὺς πολέμιους λαθεῖν
5 ἴαχυνσαν αὐτοῖς χρημασι τὰς οἰκίας ἀπολυβόντες. ἢ τε πολιορ-
κία ἐς ἡμέρας μάλιστα εἰκοσιν κατατείνασα ἐς τοῦτο ἐτελεύτα.
Γότθους δὲ τοὺς τῆδε ἄλοντας οὐχ ἥσσονες ἢ ὀκτακοσίους ὄντας
καπῶν ἀπαθῆς Βελισάριος παντάπασι διαφυλάξας, οὐκ ἔλυσό-
νως ἢ τοὺς στρατιώτας τοὺς αὐτοῦ ἐν τιμῇ εἶχε.

- 10 Πίστωρ δὲ, ὅς ἐς ἀπόνοιαν, ὥς πρότερόν μοι δεδήλωται, B
τὸν δῆμον ἐνήγει, ἐπεὶ τὴν πόλιν ἀλικομένην εἶδεν, ἐς ἀπο-
πληξίαν ἐξέπεισε καὶ ἐξαπίνης ἀπέθανεν, οὔτε νοσήσας πρότερόν
οὔτε ἄλλο τι πρὸς οὐδενὸς παθὼν ἄχαρι. Ἀσκληπιάδοτος δὲ,
ὅς ἐξ ἐν αὐτῶ ταῦτα ἔπρασσε, ξὺν τῶν λογίων τοῖς περιούσι παρὰ
15 Βελισάριον ἦλθε. καὶ αὐτῶ Στέφανος ἐπιτωθάζων βλοιδορεῖτο
ὧδε „Ὅρα, ὦ κάκιστε ἀνθρώπων ἀπάντων, οἷα κακὰ τῇ πα-
τρίδι εἰργάσω, τῆς ἐς Γότθους εὐνοίας τὴν τῶν πολιτῶν ἀποδό-
μενος σωτηρίαν. εἴτα εἰ μὲν τοῖς βαρβάροις εὖ ἐγγόνοι τὰ πρᾶ-
γματα, ἥξειώσας ἂν ἔμμεθός τε αὐτὸς πρὸς ἐκείνων εἶναι καὶ H 182
20 ἡμῶν ἔκυστον τῶν τὰ βελτίω βεβουλευμένων τῆς ἐς τοὺς Ῥω- C
μαίους προδοσίας ἐπαγγεῖν. ἐπεὶ δὲ τὴν πόλιν βασιλεὺς εἶλε,
σισιώσμεθα δὲ τῇ τοῦτε τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῇ, οὕτω δὲ ἐσελθεῖν

3. ἐπιτηδείων Reg. et LHM. Vulgo ἐπιτιμίων. 8. παντάπασι L.
παντάπασιν P. 12. ἐξέπεισε L. - ἐξέπεισεν P. εἰσέπεισεν Pm.
Frustra.

pretii maioris pecunias redierint. Nam qui aurum aliudve pretiosum habuerant, id iam ante abdidierant, infossum terrae. Itaque inscientibus hostibus, pecunias pariter cum domibus recuperarunt. Hunc habuit exitum obsidio, per dies admodum xx. extracta. Captos ibi Gothos, minimum decem, servavit incolumes Belisarius, nec minori iu honore quam suos milites habuit.

Pastor, qui plebem, uti supra commemoravi, ad insanandum perpulerat, ubi captam urbem animadvertit, in apoplexiam incidit, ac repente efflavit animam, cum antea bellic haberet, nec eum quisquam molestia affligeret. Asclepiodotus vero, quem ille participem sociumque machinationis habuerat, cum optimatibus, qui supererant, Belisarium adiit. Hic ipsum Stephanus huiusmodi convitiis aggressus est. Fide, mortalium omnium pessime, quae mala patriae importaveris, tuo in Gothos studio prodita salute civium. Ac si res Barbaris ex sententia succedisset, mercedem ab illis accipere, et unumquemque nostrum, qui potiora consilia sequebamur, insimulorē proditoris, cum Romanis compositae voluisses. Nunc, postquam Imperator urbem recepit, ac nobis huius viri virtus salutem peperit, adeo inconsiderate ausus es convenire Magi-

- παρὰ τὸν στρατηγὸν ἀνεπισκέπτως ἐτόλμησας, ὅτε οὐδὲν δεινὸν οὔτε Νεαπολίτας οὔτε τὸ βασιλείως διαπεπραγμένος στρατόπεδον.“ Στέφανος μὲν τῇ ξυμμορᾷ περιώδυνος ὢν εἰς Ἀσκληπιοδότον ταῦτα ἀπαύριφεν. ὁ δὲ αὐτὸν ἀμείβεται τοῖσδε „*Ἀλέη-
φας σεαυτὸν ἐγκωμιάζων ἡμᾶς, ὧ γενναῖε, οἷς δὴ εὐνοίαν τῇ* 5
V 21 *πρὸς τοὺς Ἰούθους ἡμῖν ὀνειδίζεις. εὐνοὺς γάρ τις δεσπότηας κινδυνεύουσιν, ἣν μὴ ἐκ τοῦ βεβαίου τῆς γνώμης, οὐκ ἄρ ποτε*
D *εἶπ.* *Ἐμὲ μὲν οὖν οἱ κρατοῦντες τοιοῦτον τῆς πολιτείας φύλακα ἔξουσιν ὅσον ἀρίστως πολέμιον εὖρον, ἐπεὶ ὁ τῇ φύσει τὰ πιδόντων ἔχων οὐ ξυμμεταβάλλει τῇ τέχῃ τὴν γνώμην. σὺ δὲ τῶν προ- 10*
γματίων οὐχ ὁμοίως αὐτοῖς φερομένων ἐτοίμως ἄν τοὺς τῶν ἐπιόντων ἐνδέξαιο λόγους. ὁ γὰρ τὸ τῆς διανοίας νοσῶν ἄσφατον ἅμα τε ἔδεισε καὶ τὴν εἰς τοὺς φίλτάτους ἡρηήσατο πίστιν.“ τοιαῦτα μὲν καὶ Ἀσκληπιοδότος εἶπε. Νεαπολιτῶν δὲ ὁ δῆμος, ἐπεὶ αὐτὸν ἐνθάδε ἀναχωροῦντα εἶδοι, ἀθρόοι γενόμενοι, ἅπαντα 15
αὐτῷ ἐπεκάλουν τὰ παρόντα σφίοι. καὶ οὐ πρότερον ἀπέστησαν, πρὶν δὴ ἔκτεινάν τε καὶ τὸ σῶμα κατὰ βραχὺ δισπάσαντο. οὕτω τε ἐν τῇ Πάσιτωρος οἰκίᾳ γενόμενοι τὸν ἄνδρα ἐζήτουν.
P 337 *τοῖς τε οἰκίταις τεθνήσκει Πάσιτωρα ἰσχυρίζομέναις ἡμιστὰ πι-
 στεύειν ἤξιον, ἕως αὐτοῖς τὸν τοῦ ἀνθρώπου νεκρὸν εἶδεισαν. 20*
καὶ αὐτὸν Νεαπολίται ἐν τῷ προαστείῳ ἀποκολλήπισαν. οὕτω τε Βελισάριον παρητήσαντο ἐφ’ οἷς δικὰ δὲ ἔργῃ ἐχόμενοι ἔδρα-

10. σὺ δὲ] οὐδὲ H. 12. ἐνδέξαιο Vat. Vulgo ἐνδέξῃ.

strum militum; quasi nihil mali nec in Neapolitanos, nec in Caesarum exercitum molitus sis? Sic Stephanus, vicem publicam graviter dolens, in Asclepiodotum erupit stomachum. Is vero respondens, Non advertis, inquit, praeclare vir, te nobis, dum nostram in Gotthos benevolentiam exprobras, praeconium tribuere. Nemo enim, nisi constans animo sit, adductis in periculum dominis studium unquam exhibeat. Me certe victores tatem publicae rei suae defensorem habebunt, qualem hostem experti sunt. Nam qui ingenio fideli est, haud mutat animum eum fortuna. Tu vero, si cursus rerum diversus fuerit, quicumque accesserint, oblatam ab ipsis econditionem statim accipies. Etenim qui mentis inconstantia laborat; simul timuit, fidem vel amicissimis pactam deserit. Haec retulit Asclepiodotus: quem ut inde abeuntem vidit populus Neapolitanus, facto agmine, malorum omnium, quae tunc accidissent, auctorem clamitans, haud prius diacessit, quam ipsum contrucidavit, eiusque corpus minutatim discepsit. Subinde Pastoris domum ingressi, cum eum quaererent, famulis mortuum affirmantibus, credere noluerunt, donec illi monstrarent cadaver hominis: quod Neapolitani e patibulo suspenderunt in suburbano. Tum Belisarium orarunt, ut eorum quae iusta accensae ira feciscent

σαν, τυχόντες τε αὐτοῦ συγγνώμονος διελύθησαν. οὕτω μὲν Νεαπολῖται ἀπήλλαξαν.

ια'. Γότθοις δέ, ὅσοις ἄμφι τε Ῥώμην καὶ τὰ ἐκτὴν χω- B
ρία ξυνέπειν εἶναι, καὶ πρότερον τὴν Θεοδάτου ἡσυχίαν ἐν θαύ-
5 ματι μεγάλῳ ποιουμένοις, ὅτι δὴ ἐν γειτόνων οὖσι τοῖς πολεμίοις
οὐ βούλοιο διὰ μάχης εἶναι, ἐν σφίσι τε αὐτοῖς ὑποψία πολλῇ
ἐς αὐτὸν χρησαμένοις, ὥς δὴ τὰ τῶν Γότθων πράγματα προδι-
δοτ' Ἰουστινιανῷ βυσιλεῖ ἐθελουσίως, ἄλλο τέ οἱ οὐδὲν ἐπιμελὲς
εἶη, πλὴν γε δὴ ὅπως αὐτὸς ἡσυχῇ βιοτεύει, ὥς ἀλείστα περι-
10 βαλλόμενος χρήματα· ἐπειδὴ ἄλωνα Νεάπολιν ἤκουσεν, ἡμεῖς
οἱ ταῦτα ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἐπικαλοῦντες ἐς χωρίον ξυνελήγσαμεν C
Ῥώμης ὀρθοήκοντα καὶ διακοσίους σταδίους διέχον· ὅπερ Ῥωμαῖοι
καλοῦσι Ῥεγέτα· ἐνθεν γὰρ ἐνστρατοπεδυνάσασθαι σφίσι ἐδο-
ξεν ἄριστον εἶναι· ἡδέα γὰρ πολλὰ ἐνταῦθά ἐστιν ἐπαύροτα.
15 ῥεῖ δὲ καὶ ποταμός, ὃν Λεκαννόβιον πῇ Λατίνων φωνῇ καλοῦσιν
οἱ ἐπιχώριοι, ὅτι δὴ ἐννεακαίδεκα περιῶν σημεία· ὅπερ ξένισιν
ἐς τρεῖς καὶ δέκα καὶ ἑκατὸν σταδίους, οὕτω δὴ ἐκβάλλει ἐς θά-
λασσαν, ἀμφὶ πόλιν Ταρακίην, ἧς ἕλκηστος ὄρος τὸ Κιρκυαῖον
ἐστίν, οὗ τὸν Ὀδυσσεὶ τῇ Κίρκῃ ξυγγινέσθαι φασί, ἡμεῖς μὲν
20 οὐ πιστὰ λέγοντες· ἐπεὶ ἐν νήσῳ Ὀμηρὸς τὰ τῆς Κίρκης οἰκίαν
ἰσχυρίζεται εἶναι· ἐκεῖνο μὲντοι ἔχω εἰπεῖν, ὥς τῇ Κιρκυαῖον D
τοῦτο, ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης διήκον, νήσῳ ἐμπεριέξῃ ἐστί,
καὶ τοῖς τε πλέουσιν ἄγχιστα τοῖς τε εἰς τὴν ἐκτὴν ἥونا βαδί-

5. ἐν γειτόνων] ἐγγειτόνων L.
ibid. ῥεῖσα] ῥεῖσα P.

23. εἰς τὴν] εἰς om. HL.

veniam daret; qua impetrata, digressi sunt. Ita demum Neapolitani ex malis emerse.

11. Gotthi vero, qui apud Romam circumiectisque in locis degebant, et vebementer mirati antea fuerant adeo cessare Theodatum, ut hosti appropinquantibus offerre se et congredi nollet, non leviter suspicantes, cum Iustiniano August. Gottiborum res ultro prodere, neque aliud curare, nisi ut in otio, fortunis abundantibus, vitam traduceret, ubi nuntius venit captam esse Neapolin, eorum omnium culpam in ipsum palam conicientes, in locum colere, qui Roma ccc.lxxx. stadiis distat, et a Romanis Regeta dicitur. Is castris commodissimus visus est, quod multa habeat equorum pascua, ac rigetur fluvio, quem indigenae Latino vocabulo Decennovium ideo appellant, quia decursus xix. miliaribus, quae stadia conficiunt cxlii. in mare influat ad urbem Tarracinam, monti proximam Circae: ubi cum Circe egisset Ulyssem ferunt; quos falli iudico, si bene Homerus in insula domicilium Circes collocat. Quamquam fateor Circaeum hunc montem sic in mare porrigi, ut insulae speciem habeat, nec modo praeternavigantibus, sed perambulantibus etiam ea littera, esse insula videatur lon-

ζουσι νῆσος δοκεῖ ἐπὶ πλεῖστον εἶναι. καὶ ἐπειδὴν τις ἐν αὐτῇ γένηται, τότε δὴ μεταμανθάνει ψευδοῦσθαι τῆς δόξης τὰ πρότερα. καὶ διὰ τοῦτο Ὅμηρος ἰσως νῆσον τὸ χωρίον ὠνόμασεν. ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὸν πρότερον λόγον ἄναιμι.

Γότθοι, ἐπειδὴ ἐς Ῥεγάτα ξυνελήθησαν, βασιλέα σφίσι τε 5 καὶ Ἰταλιώταις Οὐτίγιν εἶλοντο, ἄνδρα οἰκίας μὲν οὐκ ἐπιφανοῦς ὄντα, ἐν μάχαις δὲ ταῖς ἀμφὶ Σίρμιον λίαν εὐδοκμηκότα
 P 338 τὸ πρότερον, ἥνίκα τὸν πρὸς Γήπαιδας πόλεμον Θεωδέρικος διέφερε. Θεωδάτος καὶ ταῦτα ἀκούσας ἐς φυγὴν τε ὤρμητο καὶ τὴν ἐπὶ Ῥάβειναν ἤλαυνεν. Οὐτίγιν δὲ κατὰ τάχος Ὀπταριν 10 ἐπιμνην, ἄνδρα Γότθον, ἐπιστείας αὐτῷ ἢ ζῶντα ἢ νεκρὸν ἀγαγεῖν Θεωδάτον. ἐτύγχανε δὲ τῷ Θεωδάτῳ οὗτος ὁ Ὀπταρις χαλεπῶς ἔχων ἐξ αἰτίας τοιαύτης. κόρην τινὰ ὁ Ὀπταρις ἐπὶ κληρὸν τε καὶ τὴν ὄψιν εὐπρεπῆ οὖσαν ἐμνηστεύετο. ταύτην Θεω-
 V 22 δάτος ἀγελόμενος τὸν μνηστῆρα τοῦτον, χρήμασιν ἀναπαισθεῖς, 15 ἰτέρῳ ἡγγύησε. διὸ δὴ τῷ τε Θυμῷ καὶ Οὐτίγιν χαρίζομενος, πολλῇ Θεωδάτον σπουδῇ τε καὶ προθυμίᾳ, οἷ τε ρύκτα ἀνέλς οὔτε ἡμέραν, ἰδίῳ κε. καὶ αὐτὸν ἐν ὁδῷ εἰς πορευόμενον καταλαμβάνει, ἐς ἰδαφός τε ὑπτιον ἀνακλίνας ὥσπερ ἑρεῖόν τι ἐΐθυσεν. αὕτη τε Θεωδάτῳ καταστροφὴ τοῦ τε βίον καὶ τῆς ἡγεμονίας, 20
 B
 H 183 τρίτον ἐχούσης ἔτος, ἐγένετο.

Οὐτίγιν δὲ, ὅμα Γότθων τοῖς παρούσιν, ἐς Ῥώμην ἐσῆλauen. γνοῦς τε τὰ Θεωδάτῳ ξυνενεχθέντα, ἤσθη τε καὶ αὐτοῦ τὸν παῖδα Θεοδέμισκον ἐν φυλακῇ ποιήσαςτο. καὶ ἐπειδὴ

gissimo tractu. At ubi quis in ipso fuerit, tunc demum se opinione deceptum prius fuisse videt. Atque hanc forte ob causam Homerus insulae nomen loco tribuit. Ego vero ad propositum redeo.

Congregati apud Regota Gotthi, sibi Italisque Regem eligunt Vitigis, virum haud illustri quidem loco natum, sed clarissimum praeliis ad Sirmium ante editis, cum adversus Gepaedas bellum gereret Theodericus. His Theodatus auditis, praecipiti fuga Ravennam petit. Mox Vitigis Optarin, natione Gotthum, instare iubet, ac Theodatum abducere, seu vivum, seu mortuum. Krat autem Optaris Theodato hac de causa infensus. Puellae cuiusdam, cum haereditate, tum forma divitias, nuptias Optaris ambiebat. Inductus pecunia Theodatus illam, huic ereptam proco, despondit alteri. Quamobrem Optaris, et animo suo et Vitigi obaequeus, totum se ad insequendum Theodatum lubentissime contulit, neque diem, neque noctem intermittens, donec illum assecutus in via, afflixit humi, ac resupinum, instar victimae, iugulavit. Funestum hunc habuit Theodatus exitum et vitae et regni, hoc tres annos potitus.

At Vitigis cum Gotthis, qui aderant, ingressus Romam, ac de casu Theodati certior factus, laetitiam ex eo cepit, illiusque filium Theodegiscum in custodiam dedit. Et quoniam Gotthorum res minus paratas vi-

τὰ Γότθων πράγματα ἡμιστά οἱ ἐν παρασκευῇ ἔδοξεν εἶναι, βέλ-
 τιον ἐνόμισεν ἐς Ῥάβενναν πρῶτον λῖναι, ἐνταῦθ' αὖ τε πάντα ἐξ-
 αρτυσαμένῳ ὡς ἄριστα οὕτω δὴ καθίστασθαι ἐς τὸν πόλεμον.
 ξυγκλήσεις οὖν ἅπαντας ἐλεξε τοιαύδε „Αἱ μέγιστα τῶν πρέ- C
 5 ξεων, ἄνδρες ξυστρατιῶται, οὐ καιρῶν δέξεται, ἀλλ' εἰβον-
 λλί φιλοῖσιν ὀρθοῦσθαι. πολλάκις γὰρ μέλλησίν τε εἰς καιρὸν
 ἐλθοῦσα μᾶλλον ὦνται καὶ σποδῇ οὐκ ἐν δέοντι ἐπιδειχθεῖσιν
 πολλοῖς ἀνεχάτισθαι τὴν τοῦ κατορθώσιν ἐλπίδα. ῥᾶον γὰρ οἱ
 10 πλείστοι ἀπαράσκευοι μὲν, ἐξ ἀντιπάλου δὲ τῆς δυνάμεως μα-
 χόμενοι, ἡσῶνται ἢ ὅσοι τὴν ἐλπίσιν ἰσχὴν ὡς ἄριστα παρα-
 σκευασμένοι ἐς τὸν ἀγῶνα κατέστησαν. μὴ τοίνυν τῷ παρα-
 τίκα φιλοτίμῳ ἐπαιρόμενοι τὰ ἀνήμεστα ἡμῶς αὐτοῖς ἐργασώ-
 μεθα. κρείσσον γὰρ ἐν χρόνῳ βραχεὶ αἰσχυνομένους τὴν εὐ-
 κλειαν ἀπείραντον διασώσασθαι ἢ τὴν ἐν αὐτῷ παρατίκα γυ-
 15 γόντιος ἔβριν εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα, ὡς τὸ εἶδος, ἐγκυλῆπτε-
 σθαι. καίτοι καὶ ἡμεῖς δὴ πού ἐπίστασθε ὡς τὸ τε Γότθων D
 πληθος καὶ ξύμπασιν σχεδὸν τὴν τῶν ὀπλῶν παρασκευὴν ἐν τε
 Γαλλίαις καὶ Βενετίαις καὶ χώραις ταῖς ἐκαστάτω ξυμβαίνει εἶ-
 ναι. καὶ μὴν καὶ πρὸς τὰ Φράγγων ἔθνη οὐκ ἦσσι τοῖδε πό-
 20 λεμον διαφέρομεν, ὃν δὴ οὐκ εὖ διαφερόμενους ἐφ' ἑτερον χωρεῖν
 πολλὴ ἄνοια. τοὺς γὰρ ἐς ἀμφίβολόν τι καθισταμένους καὶ οὐ
 πρὸς ἓνα πολέμιον ὀρώντας τῶν ἐναντίων ἡσῶσθαι εἰκός. ἐγὼ
 δὲ γημι χορταῖν νῦν μὲν εὐθὺ Ῥαβέννης λῖναι, τὸν δὲ πρὸς Φράγγ-

10. ἰσχὴν in L deletum, et ab Scaligero adscriptum ἔχοντες.

11. ἐς τὸν] εἰς τὸν L. 14. ἀπείραντον] ἀπείρατον L. 17. πα-
 ρασκευήν L. Vulgo σκευήν. 19. ἦσσι] ἦσαν L. ἦσαντα Scal-
 liger.

debat, satius esse duxit, ante omnia Ravennam contendere, ut omnibus
 ibi probe ornatis, bellum susciperet. Advocata igitur concione, ita dis-
 seruit. Coeptis ingentibus, Commilitones, non usus praeceps occasionum,
 sed consiliorum prudentia eventus prosperos offerre solet. Saepae enim plus
 profuit tempestiva cunctatio, dum vehementes opera, alieno tempore exhibi-
 ta, rei bene gerendae spem multis incidit. Etenim qui numero pollent, si
 imparati pugnent eum hoste viribus pari, facilius vincuntur quam qui,
 viribus quidem inferiores, sed paratissimi, certamen incunt. Nolumus igitur
 in perniciem subito ambitionis impetu ruere: siquidem brevi pudore im-
 mortalcm gloriam retinere praestat, quam vitata puneto temporis ignomi-
 nia, probrum, ut apparet, sempiternum subire. Certe scitis Gothorum
 quampulcherrimos ac fere omnem armorum apparatus in Gallis, Venetiis, et
 regionibus remotissimis esse. Praeterea eum Francie non levius isto susce-
 ptum habemus bellum: quo non bene composito, extremae dementiae fuerit
 aliud inchoare. Nam qui in ambiguo positi, nec in unum hostem intenti
 sunt, eos vinci consentaneum est. Ego vero sic statuo, Ravennam recta

γους πόλειον διαλύσαντας τᾶλλα τε διωκημένους ὡς ἄριστα οὕτω
 δὴ Βελισαρίῳ παντὶ τῷ Γότθων στρατῷ διαμάχεσθαι. καὶ μοι
 τὴν ἀναχώρησιν τήνδε ὑποστελλέσθω μηδεὶς, μηδὲ φρυγὴν αὐ-
 τὴν ὀνομάζειν ὀκνεῖτω. δειλίας μὲν γὰρ προσηγορία ἐπιτηδεύας
 P 339 προσπεισοῦσα πολλοὺς ὤρθωσεν, ἀνδρείας δὲ ὄνομα οὐκ ἐν τῷ 5
 καθήκοντι χρόνῳ τισὶν ἐγγενόμενον, εἴτα ἐς ἥτιαν ἐχώρησεν.
 οὐ γὰρ τοῖς τῶν πραγμάτων ὀνόμασιν, ἀλλὰ τῷ ξυμφόρῳ τῶν
 ἔργων ἔπεισθαι ἄξιον. ἀνδρός τε γὰρ ἀρετῇ ποῖς ἀρχόμεναι δη-
 λοῖσιν αἱ πράξεις, ἀλλὰ τελευτῶσαι μὴνύουσι. φεύγουσι δὲ
 τοὺς πολέμιους οὐχ οἱ ἂν μετὰ μείζονος τῆς παρασκευῆς αὐτίκα 10
 μύλα ἐπ' αὐτοῖς ἤκοιεν, ἀλλ' ὅσοι τὰ σφέτερα αὐτῶν σώματα
 εἰς αἰ διασωθῶσιν βουλόμενοι ἐκποδῶν ἴστανται. πόλειός τε τῆσδε
 ἀλώσεως περὶ μηδενὶ ἑμῶν γινέσθω τι δέος. ἦν τε γὰρ Ῥωμαῖοι
 B ἡμῖν εὐνοϊκῶς ἔχουσι, τὴν πόλιν ἐν βεβαίῳ Γότθοις φυλάξουσιν,
 ἀνάγκῃ τε πύραν οὐδεμιᾶς ἔξουσιν, ἐπεὶ ἐν βραχεὶ αὐτοῖς ἐπα- 15
 νήξομεν χρόνῳ. καὶ ἦν τε ὑποπτον αὐτοῖς ἐς ἡμᾶς ἴσιν, ἰλᾶσ-
 σω βλάψουσιν, τῇ πόλει τοὺς πολέμιους δεξάμενοι. ἄμεινον γὰρ
 πρὸς δυσμενεῖς ἐκ τοῦ ἐμφαντοῦς διαμάχεσθαι. ὅπως μὲντοι μη-
 δὲν ξυμβήσεται τοιοῦτον, ἐγὼ προγοῖσά. ἄνδρας τε γὰρ πολ-
 λούς καὶ ἄρχοντα ξυνετώτατον ἀπολείφομεν, οἱ Ῥώμην φυλάξουσι 20
 ἱκανοὶ ἔσονται, ὥστε καὶ ταῦτα ἡμῖν ἐν καλῇ κείσεται καὶ οὐδὲν
 ἂν ἐκ τῆσδε ἡμῶν τῆς ἀναχωρήσεως γένοιτο βλάβος.

α. 6. ἐς] εἰς L. 10. μετὰ Lm. Vulgo κατά. 13. περὶ] περὶ H.
 ibid. τῇ] τὸ L. 17. ἄμεινον P ex Vat. ἀμήχανον HL.

eundam esse, atque ubi eum Franci confecerimus pacem, optimoque in
 loco caetera posuerimus, invadendum Belisarium cum omni Gothorum ex-
 ercitu. Nec retro mecum cedere quicquam pigcat: quin etiam fugere nos
 aperte dicat. Enimvero ut opportuna timoris appellatio iuvit multos, ita
 quosdam perdidit fortitudinis nomen alieno tempore usurpatum. Merum
 autem momenta atque utilitates consecrari deest, non speciosa vocabula.
 Porro virtutem viri non facinoris praeclari initium, sed finis probat: nec
 fugiunt hostem, qui statim ut melius se instruxerunt, contra illum profi-
 ciscentur, verum qui sua corpora semper salva et integrā cupientes, sub-
 ducunt aesc. Nec vestrum quisquam timeat, ne ista urbs capiatur. Nam
 si nobis Romani student, eam Gothi constanti fide servabunt, neque ul-
 lam experientur difficultatem, nos propediem ad se reduces accepturi. Sin
 aliquid in nos cudent, minus nocebunt, cum in urbem hostes admiserint:
 satius enim est cum aperto hoste pugnare. Quanquam ne quid eiusmodi
 contingat, providebo. Quippe milites plurimos ac Praefectum intelligen-
 tissimum, qui tuendas Romae sufficiant, relinquemus. Itaque haec bene
 constituta habebimus, nec detrimentum ullum discessus hic noster pariet.

Οὐτίγεις μὲν τοσαῦτα ἔλεν. ἐπαινέσαντες δὲ Γότθοι C
 ἅπαντες παρσκευάζοντο ἐς τὴν πορείαν. μετὰ δὲ Σιλβερῶ τε
 τῷ τῆς πόλεως ἱερεῖ καὶ Ῥωμαίων τοῖς τε ἐκ βουλῆς καὶ τῷ δήμῳ
 πολλὰ παραινέσας Οὐτίγεις, καὶ τῆς Θεοδερίχου ἀρχῆς ὑπομνή-
 5 σας, ἐνικηλείετο ἅπασιν ἐς Γότθων τὸ ἔθνος ἐννοικίως ἔχειν,
 ὅρκους αὐτοὺς δεινотάτοις ὑπὲρ τούτων καταλαβὼν, ἄνδρας τε
 ἀπολῆξας οὐχ ἤτιον ἢ τετρακισχιλίους, καὶ αὐτοῖς ἄρχοντα ἐπι-
 στήσας Λεύθεριν, ἡλικίας τε πόρρω ἤκοντα καὶ δόξαν ἐπὶ ξυνέ-
 10 σι πολλὴν ἔχοντα, ἐφ' ᾧ Ῥώμην φυλάξουσιν σφίσιν, οὕτω δὲ V 23
 τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐς Ῥάβενναν ἔει, τῶν ἐκ βουλῆς πλείστοις ἐν
 ὁμήρειον λόγῳ ξὺν αὐτῷ ἔχων. καὶ ἐπεὶ ἐνταῦθα ἀφίκετο, Μυ- D
 τασοῦνθαν τὴν Ἀμαλασοῦνθης θυγατέρα, παρθένον τε καὶ H 184
 ὠραίαν ἤδη οὖσαν, γυναῖκα γαμήτην αὐτῇ ἐθελούσιον ἐποίησατο,
 ὥπως δὲ βεβαιώτερον τὴν ἀρχὴν ἔξει τῇ ἐς γένος τοῦ Θεοδερίχου
 15 ἐπιμήξῃ. ἔπειτα δὲ ἅπαντας Γότθους πανταχόθεν ἀγέλας διε-
 πᾶ τε καὶ διεκόσμει, ὅπλα τε καὶ ἵππους διαγέμων κατὰ λόγον
 ἐκάστῳ, μόνους δὲ Γότθους, οἳ ἐν Γαλλίαις γελακὴν εἶχον,
 δέει τῶν Φράγγων οὐχ οἷός τε ἦν μετεπέμπεσθαι. οἳ δὲ Φράγ-
 γοι οὗτοι Γερμανοὶ μὲν τὸ παλαιὸν ὠνομάζοντο. ὅντινα δὲ τρέ-
 20 πον τε ἐξ ἀρχῆς καὶ ὅπῃ ὤκνημένοι Γαλλίαις τε ἐπιβάτευσαν καὶ
 διάφοροι Γότθοις γυγίνηνται, ξρῶν ἔρχομαι.

2. Σιλβερῶ P ex Vat. Λιβερῶ HL, consentiente Pers. 3. τοῖς]
 τῆς HL: illud Lm. 10. ἐς 'P.] εἰς ῥ. L. 13. ἤδη οὖσαν]
 οὖσαν ἤδη L.

Haec Vitigis: cui assensu Gotthi omnes, ad iter se accinxerunt. Deinde Silverium urbis Antistitem, Senatuum Populumque Rom. multis idem commonefecit, reductoque in memoriam regno Theoderici, omnem hortatus est, ut Gotthorum genti praestarent benevolentiam, sibi que eorum fidem gravissimo sacramento devinxit. Delectis minimum quatuor millibus virorum, qui Romam Gotthis custodirent, Leuderin, propecta aetate virum, ac prudentiae laude celebrem praefecit: tum reliquo stipatus exercitu, Ravennam petiit, obsides secum habens Senatores quamplurimos. Eo cum pervenisset, Matasuntham Amalasunthae filiam, maturam iam viro virginem, invitam duxit in matrimonium, ut certus sibi regnumasseret, hoc ultimo nexu cum stirpe Theoderici. Deinde contractos undique Gotthos omnes descripsit ordinavitque, arma atque equos singulis pro modo et gradu dividens. eos tantum Gotthos, qui in Galliarum praesidiis erant, cum sibi a Francis metueret, revocare non poterat. Hi vero Franci dicebantur olim Germani. Quae primae eorum fuerint sedes, et quo pacto Gallias occupaverint, ac demum hostiles cum Gotthis susceperint inimicitias, narrare aggredior.

- P 340 ιβ'. Τὴν Θάλασσαν ἔκ τε τοῦ ὠκεανοῦ καὶ Γαδελῶν ἐσ-
 πλύνει χώρα μὲν ἡ ἐν ἀριστερᾷ, ὥσπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λό-
 γοις ἐρρήθη, Εὐρώπῃ ὠνόμασται, ἡ δὲ ἀντιπείρας αὐτῇ Λιβύῃ
 ἐκλήθη, ἣν δὴ προΐόντες Ἀσίαν καλοῦσι. Λιβύης μὲν οὖν τὰ
 ἐπέκεινα ἐς τὸ ἀκριβὲς οὐκ ἔχω εἰπεῖν· ἔρημος γάρ ἐστιν ἐπὶ πλεῖ- 5
 στον ἀνθρώπων, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἡ πρώτη τοῦ Νεῖλου ἐκροῇ οὐ-
 δαμῇ ἔγνωνται, ὃν δὲ ἐπ' Αἰγύπτου ἐνθὲνδε γέρεσθαι λέγουσιν.
 Εὐρώπῃ δὲ εὐθὺς ἀρχομένη Πελοποννήσῳ βεβαιότατα ἐμπερὴς
 ἐστι καὶ πρὸς θαλάσῃ ἐκατέρωθι κεῖται. καὶ χώρα μὲν ἡ πρώτη
 ἀμφὶ τε τὸν ὠκεανὸν καὶ δύοντα ἥλιον Ἰσπανία ὠνόμασται, ἄχρι 10
 B ἐς Ἀλπὺς τὰς ἐν ὄρει τῷ Πυρρηναίῳ οὖσας. Ἀλπὺς δὲ καλεῖν
 τὴν ἐν στενοχωρίᾳ διόδον οἱ ταύτῃ ἀνθρώποι νενομίκασι. τὸ δὲ
 ἐνθὲνδε μέχρι τῶν Αἰγυρίας ὁρίων Γαλλία ἐκλήθη. ἔνθα δὲ
 καὶ Ἀλπὺς ἵεται Ἰάλλους τε καὶ Αἰγυρίους διορίζουσι. Γαλ- 15
 λία μέντοι Ἰσπανίας πολλῶ ἐνρύτερα, ὥς τὸ εἰκὸς, ἐστίν, ἐπεὶ
 ἐκ στενοῦ ἀρχομένη Εὐρώπῃ ἐς ἡματὸν τι εὖρος ἀέ προΐοντι
 κατὰ λόγον χωρεῖ. χώρα δὲ αὕτη ἐκατέρα τὰ μὲν πρὸς βορρᾶν
 ἄνεμον πρὸς τοῦ ὠκεανοῦ περιβάλλεται, τὰ δὲ πρὸς νότον Θά-
 λασσαν τὴν Τυρρηνὴν καλουμένην ἔχει. ἐν Γάλλοις δὲ ἄλλοι τε
 ποταμοὶ καὶ Ῥοδανός τε καὶ Ῥήνος ῥέουσι. τούτοις τὴν ὁδὸν 20
 C τὴν ἐναντίαν ἀλλήλοιν ἴοντοιν ἄτερος μὲν ἐκδιδῶσιν ἐς τὴν Τυρ-

2. ἀριστερᾷ P. δεξιᾷ HL. 3. ἐρρήθη] ἐρρήθη P. 14. διο-
 ρίζουσι] διορίζουσαι H. 19. Τυρρηνήν] τυρρηνήν L, et infra.
 20. Ῥοδανός] ῥοιδανός HL: illud Lm. Rhodanus Pern. ibid.
 τὴν ὁδὸν P ex Vat. τοῖς ὁδοῖς HL. 21. τυρρηνικὴν Vat. ut
 p. 350 c. Vulgo Τυρρηνήν.

12. Europa dicitur pars Orbis ad eorum sinistram sita, qui in mare mediterraneum ab Oceano et Gadibus provehuntur, ut in superioribus libris commemoravi. Africae vero nomen accepit opposita continens: quam deinde Asiam vocant, qui porro tendunt. De ulterioribus Africae partibus explore non possum scribere, propter immensas solitudines. Quo etiam sit, ut nos penitus lateat origo Nili, quem in Aegyptum inde decurrere perhibent. Europa, ipso statim initio plane Peloponneso similis, utrinque mari alluitur, ac prima illius portio, quae magis ad Oceanum Solemque occidentem porrigitur, appellatur Hispania ad Alpes usque montis Pyrenaei. Alpium vero nomen perviis montium angustiis tribuunt regionum illarum incolae. Sequitur Gallia, quam vocant usque ad Liguriae fines: ubi Alpes aliae Gallos a Liguribus discludunt. Porro Gallia multo maiorem, quam Hispania, latitudinem habet, ut par est. Incipiens enim ab angusto Europa, in progressu patescit amplissima proportionem. Utriusque illius regionis latus Aquilonare, Oceano; Australe, mari, quod nominat Tyrrenum, ambitur. Galliam cum alii rigant fluvii tum Rhodanus ac Rheus: qui sic diversi abeunt, ut alter in mare

ρηρικὴν θάλασσαν, Ῥήνος δὲ ἐς τὸν ὠκεανὸν τὰς ἐκβολὰς ποιέ-
ται. λίμναι τε ἐνταῦθα, οὗ δὴ Γερμανοὶ τὸ παλαιὸν ὤκνητο,
βάρβαρον ἔθνος, οὗ πολλοῦ λόγον τὸ κατ' ἀρχὰς ἄξιον, οἱ νῦν
Φρόγγοι καλοῦνται. τούτων ἐχόμενοι Ἀρβόρυχοι ὄκουν, οἳ ξὺν
5 πύσῃ τῇ ἄλλῃ Γαλλίᾳ καὶ μὲν καὶ Ἰσπανίᾳ Ῥωμαίων κατήκοοι
ἐκ παλαιοῦ ἦσαν. μετὰ δὲ αὐτοὺς ἐς τὰ πρὸς ὑνίσχοντα ἥλιον
Θόριγγοι βάρβαροι, δόντος Αὐγούστου πρῶτον βασιλέως, ἰδρύ-
σαντο. καὶ αὐτῶν Βουργουνζῖωνες οὗ πολλῷ ἄποθεν πρὸς νότον
ἄνεμιον τετραμμένοι ὄκουν, Σουάβοι τε ὑπὲρ Θορήγγων καὶ Ἄλα- P 341
10 μνοι, ἰσχυρὰ ἔθνη. οὗτοι αὐτόνομοι ἅπαντες ταύτῃ τὸ ἀνέ-
κάθεν ὕδρντο.

Προϊόντος δὲ χρόνου Οὐδισίγοιθι τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν βια-
σάμενοι Ἰσπανίαν τε πῦσαν καὶ Γαλλίαν τὰς ἐκτὸς Ῥοδανοῦ πο-
ταμοῦ κατηκόους σήσιν ἐς φόρον ἀπαγωγὴν ποιησωμένοι ἔσχον.
15 ἐτίγχανον δὲ Ἀρβόρυχοι τότε Ῥωμαίων στρατιωταὶ γεγενημένοι.
οἷς δὴ Γερμανοὶ κατηκόους σήσιν ἐθέλοντες, αἰετὸς ὁμόρους ὄν-
τας καὶ πολιτείας ἦν ἔχον πάλαι καταβαλόντις, ποιήσασθαι V 24
ἐλκρόντιό τε καὶ πανδημεὶ πολεμησέοντες ἐπ' αὐτοὺς ἤσαν. Ἀρ-
βόρυχοι δὲ ἀρετὴν τε καὶ εὐνοίαν ἐς Ῥωμαίους ἐνδειξάμενοι ἄν- B
20 ὁρες ἀγαθοὶ ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἐγένοντο, καὶ ἐπέθβαίεσθαι
αὐτοὺς Γερμανοὶ οὐχ οἷοι τε ἤσαν, ἐταιρῆσθαι τε ἤξιον καὶ

4. ἐχόμενοι] ἐχόμενα Reg. ἀρχόμενα Hm. *ibid.* Ἀρβόρυχοι] *Arborychi* Pers. *Armoricos* dicit. *ibid.* ξὺν πύσῃ] *ἐν πύσῃ* HL.
7. Θόριγγοι] *Vulgo* Θόρυγγοι, et *infra* Θορύγγων. *Thoringi* Pers.
8. βουργουνζῖωνες HL. *Bουργουνζῖωνες* P. 9. Σουάβοι] *σουα-
βίται* HL. „*ἰσ. σουάβοι*“ Hm. 13. Ῥοδανοῦ] *ῥοδανοῦ* HL.

Tyrrhenum exeat, Rhenus in Oceanum evolvatur. Hic sunt paludes, ubi quondam habitaverunt Germani, qui Franci nunc appellantur, gens barbara, et initio parum spectata. Horum sedes contingebant Arborychi, cum reliqua omni Gallia atque Hispania Romanis iampridem subditi: secundum quos, ad Orientem, Thoringi concessam sibi ab Augusto Caesare, Imperatorum primo, regionem colebant. Non procul ab his, ad Austrum versus, degebant Burgundiones, ultra Thoringos Suabi et Alimauvi, validae nationes. Isti omnes, ab antiquo liberi, oras illas tenebant.

Procedente tempore Visigotthi facta in Rom. Imperium irruptione, Hispaniam universam ac provincias Galliae trans Rhodanum positas, subegerunt, babueruntque vectigales. Militarem operam Romanis tunc navabant Arborychi: quibus Germani, utpote suistimis, et a veteri Reip. forma digressis, cum legem ac iugum vellent imponere, primum praedati, deinde recto Marte eos aggressi sunt, agente omnes belli prurigne. Generositatem et in Romanos benevolentiam testati Arborychi, rem in eo bello gessere fortiter. Nihil vi proficientes Germani, illos ad so-

ἀλλήλοις κηδεσθαι γίνεσθαι. ἡ δὲ Ἀρβόρυχοι οὗτοι ἀκούσιοι ἐνεδέχοντο. Χριστιανοὶ γὰρ ἀμφότεροι ὄντες ἐτέγγανον, οὕτω τε εἰς ἓνα λαὸν ξυνελθόντες δυνάμειος ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν. καὶ στρατιῶται δὲ Ῥωμαίων ἕτεροι ἐς Γάλλων τὰς ἑκαταυὰς φυλακῆς ἕνεκα ἐτετάχατο. οἱ δὲ οὕτε ἐς Ῥώμην ὅπως ἐπανήξουσιν ἔχον- 5
τες οὐ μὴν οὐτε προσχωρεῖν Ἀρριανοῖς οἷσι τοῖς πολέμοις βου-
λόμενοι, σφᾶς τε αὐτοὺς ξὺν τοῖς σημείοις καὶ χώραν ἦν πάλαι
C Ῥωμαίοις ἐφέλασσαν Ἀρβόρυχοις τε καὶ Γερμανοῖς ἔδωσαν, ἔς τε
ἀπογόνους τοὺς σφετέρους ξίμπαντα παραπέμψαντες διεισώσαντο
τὰ πάτρια ἦθρη, ἡ δὲ σειβόμενοι καὶ ἐς ἐμὲ τηρεῖν ἀξιοῦσιν. 10
τε γὰρ τῶν καταλόγων ἐς τόδε τοῦ χρόνου δηλοῦνται, ἐς οὓς τὸ
παλαιὸν ταττόμενοι ἱστρατεύσαντο, καὶ σημεῖα τὰ σφέτερα ἐπα-
γόμενοι οὕτω δὴ ἐς μάχην καθίστανται, νόμοις τε τοῖς πατρίοις
ἐς αἰεὶ χρῶνται. καὶ σχῆμα τῶν Ῥωμαίων ἐν τε τοῖς ἄλλοις ἀπασι
κᾶν τοῖς διαδήμασι διασώζουσιν. 15

Ἔως μὲν οὖν πολιτεία Ῥωμαίοις ἡ αὐτὴ ἔμενε, Γάλλας
H 185 τὰς ἐντὸς Ῥοδανοῦ ποταμοῦ βασιλεὺς εἶχεν· ἐπεὶ δὲ αὐτὴν Ὀδοά-
D κρος ἐς τυραννίδα μετέβαλλε, τότε δὲ, τοῦ τυράννου σφίσι
ἐνδιόντο, ξυμπίσαν Γάλλαν Ὀδοάκροιο ἔσχον μέχρις Ἀλ-
πειων, αἱ δὲ Γάλλων τε ὄρια καὶ Λίγυρων διορίζουσι. πεισόν- 20
τος δὲ Ὀδοάκρου Θόριγγοι τε καὶ Θόσιγοι τὴν Γερμανῶν δύ-
ναμιν ἤδη αὐξομένην δειμαίνοντες (πολυανθρωπία γὰρ ἰσχυρο-

10. ἦθρη] ἦθρη Maltretus.

15. διαδήμασι] ἀποδήμασι L.

16. Ῥήνον Grotius.

12. ἱστρατεύσαντο] ἱστρατεύοντο L.

17. Ῥοδανῷ] ἡριδα-

22. αὐξομένην] αὐξανομένην L.

cietatem et affinitates iungendas invitarunt: quibus Arborychi libenter assensu sunt, quod Christiani utrique essent. Eo pacto in unam coaliti gentem, potentissimi evaserunt. Alii vero Romani milites, qui erant in extrema Gallia stationarii, cum nec Romam redire possent, neque ad bo-
nes Arianos desciscere vellent; se ipsi cum signis, et regionem, quam Romanis ante servabant, Arborychiis ac Germanis permiserunt, moresque omnes patrios retinere: quos eorum postea ad se transmissos adhuc rite observant. Nam et ex numeris, in quos olim contributi militaverunt, hac etiam aetate agnoscuntur, et signa propria praeferentes invadunt praelia. Constante patriis utuntur iugibus, et praeter alias Romani ha-
bitus partes, redimiculum capitis etiamnum gestant.

Ac tandem quidem Galliam, quae cis Rhodanum fluvium est, tenuit Imperator, quandiu Romanis sua constitit civilis administrationis forma: ubi vero illam Odoacer in tyrannidem mutavit, tunc, Tyranni concessu, Galliam omnem ad Alpes usque, quibus Gallorum ac Ligurum fines terminantur, Visigothi obtinuerunt. Post Odoacri necem, Thoringi et Vi-
sigothi iam auctam Germanorum potentiam veriti (quippe hominum mul-

τάτη ἐγγόνει καὶ τοὺς αἰὲν πορὶν ὄντας ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἐβιά-
 ζετο) Γότθων δὲ καὶ Θεωδερίχου τὴν ξυμμαχίαν προσποιήσα-
 σθαι ἐν σπουδῇ ἔσχον. οὓς δὲ ἐταιρίσασθαι Θεωδέριχος θέλων
 ἐς κῆδος αὐτοῖς ἐπιμίσγυσθαι οὐκ ἀπηξίον. τῷ μὲν οὖν τηρι-
 5 καῦτα τῶν Οὐισιγότθων ἡγουμένῳ Ἀλαρίχῳ τῷ νεωτέρῳ Θεωδι-
 χοῦσαν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα παρθένον ἡγγύησεν, Ἑρμενεφρίδῳ P 342
 δὲ τῶν Θορήγων ἄρχοντι Ἀμιλοβέργαν τὴν Ἀμαλαφρίδης τῆς
 ἀδελφῆς παῖδα. καὶ ἀπ' αὐτοῦ Φράγγοι τῆς μὲν ἐς αὐτοὺς βίας
 δέει τῷ Θεωδερίχῳ ἀπέσχοτο, ἐπὶ Βουργονζιῶνας δὲ πολέμῳ
 10 ἦσαν. ὕστερον δὲ Φράγγοις τε καὶ Γότθοις ξυμμαχίαι τε καὶ
 ξυνθήκαι ἐπὶ κακῷ τῷ Βουργονζιῶνων ἐγένοντο, ἐφ' ᾧ κατα-
 στρέφονται γένος καὶ χώραν ἣν ἔχουσι παραστήσονται, ποινὴν
 δὲ οἱ νεικηκότις παρὰ τῶν μὴ ξυστρατευσάντων ῥητόν τι χρυ-
 σίον κομίζονται, κοινὴν δὲ καὶ οὕτω χώραν τὴν δοριάλωτον ἀμ-
 15 ποτέρων εἶναι. οἱ μὲν οὖν Γερμανοὶ πολλῷ στρατῷ ἐπὶ Βουργ- B
 γονζιῶνας κατὰ τὰ σφίσι συγκείμενα ἦκον, Θεωδέριχος δὲ παρι-
 σκευάζετο μὲν δῆθιν τῷ λόγῳ, ἐξεπίτηδες δ' αἰὲ ἐς τὴν ὕστι-
 ραίαν τῆς στρατιᾶς τὴν ἔξοδον ἀπειτίθετο, καταδοκῶν τὰ ἐσό-
 μιναι. μόλις δὲ πείμψας ἐπίστελλε τοῖς τοῦ στρατοῦ ἄρχουσι
 20 σχολαίτερον τὴν πορείαν ποιῆσθαι, καὶ εἰ μὲν Φράγγους νεικη-
 μένους ἀκούσουσι, μηκέτι περαιτέρω πορεύεσθαι, ἣν δὲ τι νίκης
 αὐτῶν ξύμβαμα πύθωνται, τὸ λοιπὸν κατὰ τάχος ἵναι. καὶ οἱ

3. ἔσχον Reg. Vulgo εἶχον. 6. αὐτοῦ H. αὐτοῦ P. 12. ποι-
 νὴν δὲ Scaliger. Aberat δὲ. 13. παρὰ Pm. Vulgo παρ.
 14. κομίζονται] κομίζονται Grotius. ibid. δοριάλωτον] Vulgo
 δορυάλωτον. 16. συγκείμενα] ξυγκείμενα L.

titudine plurimum convaluerat, et obvios quosque aperta vi evertibat) Gothorum ac Theoderici societatem magno studio ambierunt. Volens quoque Theodericus eos habere socios, cum ipsis devincire se affinitate non reuit. Itaque tunc Regi Visigothorum Alarico iuniori Theudichusam virginem filiam suam, et Hermenefrido Thoringorum Regi Amelobergam, Amalafridae sororis suae fillam, collocavit. Quo factum, ut ab illis quidem Franci, metu Theoderici, vim abstinuerint; sed arma intulerint Burgundionibus. Deinde Francos inter et Gotthos coitus societas in Burgundionum perniciem, pactoque convenit, ut gentem debellent, et ditiosis illius terras obtineant: qui vicerint, a sociis non adiuti, ubi mulctae nomine certam auri summam ab illis acceperint, participes eos faciant bello captas regionis. Igitur ex constituto Germani cum magno exercitu Burgundiones petunt, dum Theodericus, qui se in speciem ad expeditionem paraverat, copiarum profectioem differt, consulto procrastinans, exitumque expectans. Vix tandem emissio exercitu, Ducibus mandat, uti lenius iter habeant, ac si Francos victos audierint, ne porro ire pergant: sin forte victoriam cessasse illis acceperint, deinceps properent. Haec

Procopius II.

- μὲν λοιποὺν ὄσα Θεωδέρικος σφίσιν ἐπήγγειλε, Γερμανοὶ δὲ κατὰ μόνας Βουργουνζίωσιν ἐς χεῖρας ἤλθον. μάχης τε καρτε-
 ρῶς γενομένης θόνος μὲν ἐκατέρων πόλεις γίνεται· ἤν γὰρ ἀγχώ-
 C μαλος ἐπὶ πλείστον ἡ ξυμβολή. ἔπειτα δὲ Φράγγοι τριψάμενοι
 τοὺς πολεμίους ἐς τὰ ἔσχατα χώρας ἤς τότε ἦκον ἐξήλασαν, 5
 ἔνθα σφίσι τότε πολλὰ ὀχυρώματα ἦν, αὐτοὶ δὲ τὴν λοιπὴν ξέμ-
 πασαν ἔσχον. ἀπὲρ Γότθοι ἀκούσαντες κατὰ τάχος παρῆσαν.
 κακίζόμενοι τε πρὸς τῶν ξυμμάχων τὸ τῆς χώρας δίστοδον ἡτιῶν-
 το, καὶ τὴν ποιεῖν καταθέμενοι τὴν χώραν, καθάπερ ξυνέκειτο,
 ξὺν τοῖς νενικηκόσιν ἐλείψαντο. οὕτω τε Θεωδέρικον ἡ πρόνοια 10
 V 25 ἔτι μᾶλλον ἐγνώσθη, ὅς γε οὐδένα τῶν ἐπηκόων ἀποβαλὼν ὀλί-
 γῳ χρυσῷ τὴν ἡμίσειαν τῶν πολεμίων ἐκτήσατο χώραν. οὕτω
 μὲν τὸ κατ' ἀρχὰς Γότθοι τε καὶ Γερμανοὶ μοῖραν τινα Γαλ-
 λίας ἔσχον.
- D Μετὰ δὲ Γερμανοὶ τῆς δυνάμεως σφίσιν ἐπὶ προσθεν ἰούσης 15
 ἐν ὀλιγωρίᾳ ποιησάμενοι Θεωδέρικόν τε καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ ὄλος
 ἐπὶ τὴν Ἀλάριχον καὶ Οὐισιγότθους ἱστρούτευσαν. αὐτὸς δὲ Ἀλάρι-
 χος μαθὼν Θεωδέρικον ὅτι τάχιστα μετεπέμψατο. καὶ ὁ μὲν ἐς
 τὴν ἐπικουρίαν στρατῷ πολλῷ ἦν. ἐν τούτῳ δὲ Οὐισιγότθοι,
 ἐπεὶ Γερμανοὺς ἐπὶ πόλιν Καρχασιανὴν στρατοπεδεῖν ἐπύθοντο, 20
 ἐπηντίάζον τε καὶ στρατόπεδον ποιησάμενοι ἔμενον. χρόνου δὲ
 σφίσι ἐν ταύτῃ τῇ προσειδείᾳ τριβομένου συγχοῦ ἥσυχάλλον τε

1. ἐπήγγειλε] Vulgo ἐπήγγειλε. 8. πρὸς] περὶ H et a pr. m. L.
 13. μὲν τὸ HL. τὸ om. P. 18. μετεπέμψατο] μετεπέμπετο L.
 20. Καρχασιανὴν] Scaliger Καρχασσῶνα. 22. ἥσυχάλλον] ἥσυχ-
 λον L.

Theoderici mandata accurantibus Ducibus, Germani soli cum Burgundio-
 nibus manus conserunt. Inito acerrime praelio, ceciderunt utrinque plu-
 rimi. Etenim diu dubio Marte pugnatum est: at dein Franci, verso in
 fugam hoste, et ad ultimas regionis, quam incolebat, propulso oras, ubi
 multas habebat munitiones, reliqua occuparunt. Accepto rei nuntio; af-
 fuere confestim Gotthi, increpitique a sociis, viae difficultatem causati
 sunt. Tum mulcta repraesentata, regionem, uti convenerat, cum victo-
 ribus dividerunt. Atque ita magis, eluxit prudentia Theoderici; qui sub-
 ditorum amisso nemine, dimidiam terrae hostilis partem auro modico sibi
 paravit. Sic demum pars Galliae a Gotthis et Germanis haberi coe-
 pta est.

Postea Germani, viribus auctiores, nulla habita Theoderici ratione,
 eiusque metu deposito, in Alaricum et Visigothos bellum moverunt. Qua
 de re factus certior Alaricus, Theodericum protinus advocavit. Dum ille
 cum magno exercitu suppetias venit, interea Visigothi Germanis, quos
 ad Urbem Carcassonem habere castra audierant, occurrunt, et castra
 ipsi etiam metati, sistunt. Ibi cum diutius sedissent, suos ab hoste va-

καὶ, ὅτε τῆς αὐτῶν χώρας πρὸς τῶν πολεμίων ληϊζομένης, δεινὰ
 ἐπιοῦντο. καὶ τελευτῶντες εἰς Ἀλάριχον πολλὰ ἔβριζον, αὐτὸν
 τε διὰ τὸ τῶν πολεμίων δέος κακίζοντες καὶ τοῦ κηδεστοῦ τὴν P 343
 μέλλησιν ὀνειδίζοντες. ἀξιομάχοι γὰρ αὐτοὶ ἰσχυρίζοντο εἶναι
 5 καὶ ὅσον κατὰ μόνας περιέσεισθαι Γερμανῶν τῷ πολέμῳ. διὸ δὴ
 καὶ Γότθων σφίσιν οὕτω παρόντων Ἀλάριχος ἠνάγκαστο τοῖς πο-
 λεμίοις διὰ μάχης εἶναι. καθυπέρτεροι δὲ Γερμανοὶ ἐν τῇ ἔνυμ-
 βολῇ ταύτῃ γινόμενοι τῶν τε Οὐσιγότθων τοὺς πλείστους καὶ
 Ἀλάριχον αὐτὸν ἄρχοντα κτείνουσι. καὶ Γαλλίας μὲν καταλαβόν-
 10 τες τὰ πολλὰ ἔσχον, Καρκασιανὴν δὲ πολλῇ σπουδῇ ἐπολιόρ-
 κουν, ἐπεὶ τὸν βασιλικὸν πλοῦτον ἐνταῦθα ἐπύθοντο εἶναι, ὃν
 δὴ ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις Ἀλάριχος ὁ πρεσβύτατος Ῥώμην ἐλὼν
 ἐλήρσατο. ἐν τοῖς ἦν καὶ τὰ Σολόμωνος τοῦ Ἑβραίων βασιλέως B
 κειμήλια, ἀξιοθέατα ἐς ἄγαν ὄντα. πρῶτα γὰρ λίθος αὐτῶν
 15 τὰ πολλὰ ἐκαλλώπιζεν, ἅπερ ἐξ Ἱεροσολύμων Ῥωμαῖοι τὸ πα-
 λαιὸν εἶλον. Οὐσιγότθων τε οἱ περιέντες Γισέλιχον, νόθον
 Ἀλάριχου υἱὸν, ἄρχοντα σφίσιν ἀνέπειον, Ἀμαλαρίχου τῆς τοῦ
 Θεοδερίχου θυγατρὸς παιδὸς ἔτι κομιδῇ ὄντος. ἔπειτα δὲ Θεο-
 δερίχου ξὺν τῷ Γότθων στρατῷ ἥκοντας δεισαντες Γερμανοὶ τὴν
 20 πολιορκίαν διέλυσαν. ἔνθεν τε ἀναχωρήσαντες Γαλλίας τὰ ἐκτός H 186
 Ῥοδανοῦ ποταμοῦ ἐς ὠκεανὸν τετραμμένα ἔσχον. ὅθεν αὐτοὺς
 ἐξελάσαι Θεοδερίχος οὐχ οἷός τε ὦν ταῦτα μὲν σφᾶς ἐννεχώρει C

18. τοῦ Θεοδερίχου Grotius ex MS. Vulgo τοῦ Ἀλάριχου.

21. Ῥοδανοῦ] ἡριδανοῦ HL.

stari agros moleste ferebant. Denique in Alaricum contumeliosi passim
 erupere sermones, terrorem illi ab hoste inenssum obilicentium, socer-
 que exprobrantium cunctationem. Se adversarii virtute et animo pu-
 gnandi pares iactabant, et solos facilius e Germanis relatores victoriam.
 Quare Gotthis absentibus, coactus est Alaricus cum hoste confligere.
 Quo in praelio superiores Germani, Alaricum Regem cum plerisque Vi-
 sigothorum occidunt, magnam Galliae partem occupant, et summa con-
 tentione Carcassonem obsident, ferente fama, gazam ibi Imperatoriam
 asservari, quam vetate superiori, Roma capta, Alaricus senior abstulerat.
 In ea viscebat Salomonis Hebraeorum Regis supellex praeclarissima.
 Erant enim praeclara ornata lapidibus complura vasa: quae quondam Ro-
 mani Hierosolymis exportaverant. Qui praelio superfuerant Visigothi,
 Giselicum, Alarici ex concubina filium, Regem appellarunt; quod Amala-
 ricus, qui matrem habuit filiam Alarici, tunc admodum puer esset. De-
 inde Theoderico cum Gotthorum copulis adventante, correpti metu Ger-
 mani obsidionem solverunt. Illinc digressi, regiones Galliae, quae ultra
 Rhodanum ad Oceanum vergunt, subegerunt: unde cum eos exigere non
 posset Theodericus, ut partes illas retinerent concessit: reliquam Ipse

ἔχειν, αὐτὸς δὲ Γαλλίας τὰ λοιπὰ ἀνεώσασατο. Γισελίχον τε ἐκ-
ποδῶν γενομένου ἐς τὸν Θυγατρίδοϋν Ἀμαλάρικον τὴν Οὐσιγότ-
θων ἀρχὴν ἤγειρεν, οὗ δὴ αὐτὸς ἐπιτρόπειν παιδὸς ἔτι ὄντος.
χρήματά τε λαβὼν ξύμπαντα ὅσα ἐν πόλει Καρκασιανῇ ἔκειτο ἐς
Ῥάβειναν κατὰ τάχος ἀπήλαυνεν, ἄρχοντας τε αἰὶ καὶ στρατιῶν 5
Θευδέριχος ἐς τε Γαλλίαν καὶ Ἰσπανίαν πέμπων αὐτὸς εἶχετο ἔρ-
γον, τὸ τῆς ἀρχῆς κρείττος προνοούμενος ἕπως βέβαιον ἐς αἰ-
D ἔξει. φόρον τε ἀπαγωγὴν ἐταξέν οἱ αὐτῷ ἀποστέλλειν τοὺς ταύτη
ἄρχοντας. δεχόμενός τε αὐτὴν ἐς ἑκαστον ἔτος, τοῦ μὴ δοκῆν
φιλοχρηματίως ἔχειν, τῷ Γότθων τε καὶ Οὐσιγότθων στρατῷ 10
δῶρον ἐπέτειον ἔπειπε. καὶ ἀπ' αὐτοῦ Γότθοι τε καὶ Οὐσιγότ-
θοι προϊόντος τοῦ χρόνου, αἵ ἀρχόμενοι τε πρὸς ἀνδρὸς ἐνὸς
καὶ χώραν τὴν αὐτὴν ἔχοντες, παῖδας τοὺς σφετέρους ἀλλήλοις
ἐγγυῶντες ἐς ξυγγένειαν ἐπιμήνυντο.

Μετὰ δὲ Θεύδης, Γότθος ἀνὴρ, ὄντιρ Θευδέριχος τῷ 15
στρατῷ ἄρχοντα ἔπειπε, γυναῖκα ἔξ Ἰσπανίας γαμετὴν ἐποιή-
σατο, οὗ γένους μέντοι Οὐσιγότθων, ἀλλ' ἔξ οἰκίας τῶν τιнос
ἐπιχωρίων εὐδαίμονος, ἄλλα τε περιβεβλημένην μεγάλη χρήματα
καὶ χώρας πολλῆς ἀνὰ τὴν Ἰσπανίαν κυρίαν οὖσαν. ὅθιν στρα-
P 344 τιώτας ἀμφοῖς δισχίλους ἀγέρας δορυφόρων τε περιβαλλόμενος 20
δύναμιν Γότθων μὲν, Θευδερίχον δόντος, τῷ λόγῳ ἔρχεν, ἔργῳ
δὲ τύραννος οὐκ ἀφανὴς ἦν. δεισας τε Θευδέριχος, αἵ ξυνέ-
σιως ἐς ἄκρον καὶ ἐμπειρίας ἦκων, μὴ οἱ πόλεμον τὸν πρὸς δοῦ-

4. ἐν πόλει] ἐμπόλει L.

recepit Galliam, sublatoque e medio Giselico, regnum Visigothorum transtulit ad suum ex filia nepotem Amalaricum, cuius adhuc pueri tutam suscepit. Thesaurο omni, qui repositus erat Carcassone, sublato, Ravennam festine rediit. At in Galliam Hispaniamque Praefectos et copias itentidem mittens, dabat operam provide, ut regnum sibi firmissime stabiliret. Illarum autem provinciarum Praefectis tributum imposuit: quod cum quotannis acciperet, ne avaritia duci videretur, illud in donativum annuum, quo Gotthorum ac Visigothorum exercitum afficiebat, convertit. Hinc factum progressu temporis, ut Gotthi et Visigothi, sub eodem Principe iisdem in terris positi, mutuis liberorum suorum connubiis affinitatem contraxerint.

Post vero, Theudis, natione Gotthus, quem Theodericus exercitui praefecerat miseratque in eas partes, ex Hispania uxorem duxit, non Visigotham genere, sed e sanguine indigenae divitis, et ipsam auro locupletissimam, et fundi dominam latissimi in Hispania. Unde cum militum duo circiter millia collegisset, ac valido munisset se satellitio, verbo quidem Dux Gotthorum Theoderici munere, re autem ipsa tyrannus erat non obscurus. Ac veritus pro singulari sua prudentia ac rerum usu Theodericus, ne si bellum inferret subdito, sibi obviam ut verisimile vi-

λον τὸν αὐτοῦ διαφέροντι ἢ Φράγγοι, ὥς τὸ εἰκὸς, ἀπαντήσου-
 σιν ἢ καὶ τι νειώτερον Οὐσιγότθοι ἐς αὐτὸν δράσουσι, οὔτε πα- V 26
 ρέει τῆς ἀρχῆς Θεόδῃν, ἀλλὰ καὶ τῷ στρατῷ ἐξηγεῖσθαι δεῖ ἐς
 πόλεμον ἰδόντι ἐκέλευε. γράφειν μέντοι αὐτῷ Γότθων τοῖς πρῶ-
 5 τοῖς ἐπήγγελλεν ὥς δίκαιά τε ποιεῖται καὶ ξυνέσεως τῆς αὐτοῦ
 ἄξια, ἦν Θεωδέριχον ἐς Ῥάβενναν ἦκων ἀσπάζοιτο. Θεόδῃς δὲ
 αὖ μὲν Θεωδέριχος ἐκέλευεν ἅπαντα ἐπιτελεῖν, καὶ φόρον τὸν ἐπεί- B
 τειον οἵποτε ἀνέει, ἐς Ῥάβενναν δὲ ἵεναι οὔτε ἤθελεν οὔτε τοῖς
 γράφουσιν ἐπηγγέλλετο.

10 γγ'. Ἐπεὶ δὲ Θεωδέριχος ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο, οἱ Φράγ- C
 γοι, οὐδενὸς σφίσιν ἔτι ἀντιστατοῦντος, ἐπὶ Θορήγγους ἐστράτευ-
 σαν, καὶ Ἑρμενέφριδὸν τε τὸν αὐτῶν ἄρχοντα κτείνουσι καὶ αὐ-
 τοὺς ἅπαντας ὑποχειρίους ποιησάμενοι ἔσχον. ἡ δὲ τοῦ Ἑρμενε-
 φρίδου γυνὴ ξὺν τοῖς παισὶ φυγοῦσα, παρὰ Θεωδάτον τὸν ἀδελ-
 15 φόν, Γότθων τηλικαῦτα ἄρχοντα, ἦλθε. μετὰ δὲ Γερμανοὶ
 Βουργουζιῶτων τε τοῖς περισσῶς ἐς χεῖρας ἦλθον καὶ μάχῃ νι-
 κήσαντες τὸν μὲν αὐτῶν ἄρχοντα ἔς τι τῶν ἐκείνῃ φρουρῶν κα-
 θεύξαντες ἐν φυλακῇ εἶχον, αὐτοὺς δὲ κατηκόνους ποιησάμενοι
 ξυστρατεῖν τὸ λοιπὸν σφίσιν ἐπὶ τοῖς πολέμοις, αἵτε δοριαλώ-
 20 τούς, ἠνάγκαζον, καὶ τὴν χώραν ξύμπασαν, ἦν Βουργουζίωτες D
 τὰ πρότερον ᾤκουν, ὑποχείριαν ἐς ἀπαγωγὴν φόρου ἐκτήσαντο.
 Ἀμαλάρικός τε, ὃς ἔρχεν Οὐσιγότθων, ἐπεὶ ἐς ἀνδρὸς ἡλικίαν

3. Θεόδῃν] θείσθαι HL: illud in marg.

5. ἐπήγγελλεν] Vulgo

ἐπήγγελλεν. ibid. αὐτοῦ] αὐτῶν HL.

14. παρὰ Hm. Vulgo

πεί. 17. αὐτῶν L. αὐτόν P.

19. δοριαλώτους] Vulgo δο-

ριαλώτους. 22. ἐς L. εἰς P.

debatur, Franci obsisterent, vel res novas moverent Visigothi, adeo non Theudi potestatem abrogavit, ut perpetuum armorum imperium ipsi detulerit. Porro Gothorum primoribus imperavit, ad eum scriberent, recte ipsum et convenienter sapientino sune facturum, si Theoderici salutandi causa Ravennam veniret. Mandata quidem Theoderici plane Theudis exequabatur, nec vectigal annuum intervertebat unquam; at nec Ravennam ire, nec per literas invitantibus id polliceri voluit.

13. Post Theoderici obitum, Franci, nemine iam obsistente, Thoringos bello adorti, ipsorum Regem Hermenefridum interficiunt, ac totam gentem in ditionem sublungunt suam. Hermenefridi uxor cum liberis elapsa, ad fratrem suum Theodatum, tunc temporis Gothorum Regem, se recipit. Deinde Germani cum Burgundionibus, qui supererant, armis congressi adeptique Victoriam, eorum Regem, in castellum quoddam regionis illius coniectum, asservarunt custodiri: ipsos vero, ad obsequium redactos, secum in posterum militare coegerunt, ut bello captorum conditio postulabat, et locis omnibus, quae Burgundiones ante coluerant, vectigal imposuerunt. Rex autem Visigothorum Amalaricus, adulta iam

ἤλθε, δύναμιν τὴν Γερμανῶν κατορθωδῆσας τὴν Θεοδιβέριον
 ἀδελφὴν τοῦ Γερμανῶν ἄρχοντος ἐν γαμετῆς ἐποιήσατο λόγῳ,
 καὶ Γαλλίαν πρὸς τοὺς Γότθους καὶ τὸν ἀνεψιὸν Ἀταλάρικον ἐνεί-
 ματο. τὰ μὲν γὰρ ἐντὸς τοῦ Ῥοδανοῦ ποταμοῦ Γότθοι ἔλαχον,
 P 345 τὰ δὲ τούτου ἐκτὸς ἐς τὸ Οὐνισιγόθων περιέστη κράτος. ἕντι- 5
 κετο δὲ φόρον, ὃν Θεοδέριχος ἔταξε, μηκέτι ἐς Γότθους κομι-
 ζεσθαι, καὶ χρήματα, ὅσα ἐκείνος ἐκ Καρκασιανῆς πόλεως λα-
 βῶν ἔτυχεν, Ἀταλάρικος Ἀμαλαρίχῳ ὁρθῶς καὶ δικαίως ἀπέδω-
 κεν. ἐπεὶ δὲ ἄμφω τὰ ἔθνη ταῦτα ἐς τὸ κῆδος ἀλλήλοις ἐνεκ-
 θόντα ἔτυχε, τὴν αἵρεσιν ἔδουσιν ἀνδρὶ ἐκάστῳ, τὴν ἐγγύτην ἐς 10
 θάτερον ἔθνος πεποιημένῳ, πότερον γυναικὶ ἐπισθαι βούλοιοτο,
 ἢ ἐκείνῃ ἐς γένος τὸ αὐτοῦ ἄγεσθαι. ἦσαν δὲ πολλοὶ καὶ οἱ τὰς
 γυναικὰς ὅπως ἐβούλοντο ἄγοντες καὶ οἱ πρὸς τῶν γυναικῶν τῶν
 σφετέρων ἀγόμενοι. ἕστερον δὲ Ἀμαλάρικος, προσκεκρονκῶς τῷ
 B τῆς γυναικὸς ἀδελφῷ, κακὸν μέγα ἔλαβε. δόξης γὰρ ὁρθῆς τὴν 15
 H 187 γυναικὰ οὖσαν, αἵρεσιν αὐτὸς τὴν Ἀρείου ἔχων, οὐκ εἰς νομί-
 μοις τοῖς ἐωθόσι χρῆσθαι οὐδὲ κατὰ τὰ ἔθνη τὰ πάτρια τὰ ἐς
 τὸ θεῖον ἐξοσιῶσθαι, ἀλλὰ καὶ προσχωρεῖν τοῖς μύθοις ἡθισιν
 οὐκ ἐθέλουσαν ἐν πολλῇ ἀτιμίᾳ εἶχεν. ἄνω ἐπεὶ οὐχ οἷα τε ἦν ἡ
 γυνὴ γέμειν, ἐς τὸν ἀδελφὸν ἐξῆνέγκειν ἕκαστα. διὸ δὴ ἐς πόλε- 20
 μον Γερμανοὶ τε καὶ Οὐνισιγόθοι πρὸς ἀλλήλους κατέστησαν.
 καὶ λίαν μὲν ισχυρὰ ἐπὶ πλείστον ἐγίγνετο ἡ μάχη, τέλος δὲ ἡσ-
 σθηθεὶς Ἀμαλάρικος τῶν τε οἰκείων πολλοὺς ἀποβάλλει καὶ αὐτὸς

3. ἐνείματο] ἐνείμαντο HL. 4. Ῥοδανοῦ] ἡριδανοῦ HL.

netate, Germanorum potentiam reformidans, eorum Regis Theodeberti sororem in matrimonium duxit, et Galliam cum Gotthis et Atalarico consobri-
 no suo ita divisit, ut Gotthis cesserit quicquid est cis Rhodanum fluvium, partes vero trans illum positae in Visigothorum ditione man-
 serint. Convenit etiam inter ipsos, ut vectigal, quod constituerat Theo-
 dericus, non penderetur amplius Gotthis. Quidquid opum ex urbe Car-
 cassone idem abstulerat, Atalaricus bona fide Amalarico restituit. Quo-
 niam vero haec duae gentes connubiis affinitates iunxerant, unicusque vi-
 ro, qui uxorem e gente altera acceperat, permissa est optio, utrum mal-
 let uxorem sequi, an ad gentem, ex qua ipse esset, illam traducere. Uxo-
 res multi abduxerunt arbitrato suo: multi secuti sunt. Postea Ama-
 larius offensus suae coniugis fratri poenas persolvit. Cum enim uxorem de Deo recte sentientem Ariana ipse imbutus haeresi, non modo
 consuetis uti caeremoniis, et in divino cultu instituta patria vetaret se-
 qui, sed indignis etiam modis acciperet nolentem ad suae sectae ritus
 accedere, haec ferre non valens mulier, fratri rem totam edidit. Hinc
 orto Germanos inter se Visigothos bello, ac praelio pertinacissime ini-
 to, victus demum Amalaricus non sine magna suorum strage, oppetit.

Θνήσκει. Θεοδίδεργτος δὲ τὴν τε ἀδελφὴν ξὺν πᾶσι χρήμασιν ἔλαβε καὶ Γαλλίας ὅποσον Οὐσίγοιθοι λαχόντες ἔχον. τῶν δὲ C ἡσχημένων οἱ περιόντες ἐκ Γαλλίας ξὺν γυναιξὶ τε καὶ παισὶν ἀναστάντες παρὰ Θεύδην ἐς Ἰσπανίαν ἤδη ἐκ τοῦ ἔμψανους τε- 5 ραγνοῦντα ἐχώρησαν. οὕτω μὲν Γότθοι τε καὶ Γερμανοὶ Γαλ- λίαν ἔσχον.

Χρόνῳ δὲ τῷ ἑστέρῳ Θεοδάτος, ὁ τῶν Γότθων ἀρχηγός, V 27 ἐπειδὴ Βελισάριον ἐς Σικελίαν ἦκεν ἐπέθετο, ξυνθήκας πρὸς Γερμανοὺς ποιῖται, ἐφ' ᾧ ἄρχοντάς τε αὐτοὺς καὶ τὴν Γότθοις 10 ἐπιβάλλουσαν ἐν Γάλλοις μοῖραν καὶ χρυσοῦ κεντηνάρια λαβόντας εἰκοσι πόλεμον σφίσι τόνδε ξυνάρασθαι. οὕτω τε τὰ ξυγκείμενα ἔργῳ ἐπιτελέσας μοῖραν τὴν πεπωμένην ἀνέπλησε. διὸ δὲ Γότ- 15 θων πολλοὶ τε καὶ ἄριστοι ἐνταῦθα, ὧν Μαρκίας ἡγήτο, πηλα- κὴν ἔχον. οἷς δὲ Οὐτίγης ἐνθὺνδε ἔξαναστῆσαι οὐχ οἷός τε ἦν, οὐ μὴν οὐδὲ Φράγγοις ἀντιτάξασθαι αὐτοὺς ὥστε ἱκανοὺς ἔστι- 20 σθαι, Γαλλίαν τε καὶ Ἰταλίαν, ὥς τὸ εἶκος, καταθρόνουν, ἣν αὐτὸς τῷ παντὶ στρατῷ ἐς Ῥώμην ἐλάσῃ. ξυγκαλέσας οὖν εἴ τι ἐν Γότθοις καθαρόν ἦν, ἔλεξε τοιάδε „Οὐχ ἡδεῖαν μὲν, ἄνδρες ξυγγενεῖς, ἀναγκαίαν δὲ ὑμῖν παραίνεσιν ποιῖσθαι βουλόμενος ἐνθάδε ἡμᾶς ἐν τῷ παρόντι ξυνήγαγον· ὅπως δὲ ἀκούσῃσθε μὲν 25 πρῶτως, βουλευσῃσθε δὲ τῶν παρόντων ἡμῖν ἐπαξίως. οἷς γὰρ αἱ πράξεις οὐ κατὰ νοῦν χωροῦσι, τὸ μὴ πειθομένους ἀνάγκη ἢ

2. ἔλαβε L. ἔλαβεν P. 4. παρὰ Scaliger. παρὶ Hl'. πρὸς Hm.

9. ἄρχοντάς τε αὐτοὺς] ἔχοντας τὰ αὐτῶν Grotius 20. ἐνθά-

δε L. ἐνθὺνδε P. 22. τὸ μὴ] τῷ μὴ Hm. „vel τοὺς μὴ“ Pm.

Utrumque falsum.

Sororem Theodibertas cum omnibus opibus recipit, et quantacumque pars Galliae Vialgotthis obvenerat, eam obtinet. Qui cladis superfuerant, ex Gallia cum uxoribus liberisque egressi, in Hispaniam ad Theudin iam palam tyrannum se receperunt. Ita Gallia in Gotthorum ac Germanorum ditionem venit.

Deinde Theodatus Gotthorum Rex, de Belisarij in Siciliam adventu certior factus, cum Germanis paciscitur, ut ipsi eorum Reges ad hoc bellum auxilio veniant, ubi Galliae partem, in ditione Gotthica sitam, ac duo millia auri pondo acceperint. Verum is vitae fatum prius implevit, quam pacta couenta. Quamobrem multi iique fortissimi Gotthorum in illis erant partibus praesidiaril, duce Marcia. Neque eos evocare inde Vitigis tuto poterat, nec Francis pares putabat fore, Galliam atque Italiam procul dubio lucursataris, si ipse copias omnes Romanam duceret. Itaque convocatis, qui inter Gotthos erant lectissimi, orationem hanc habuit. *Huc vos coëgi modo, Gentiles mei, ut monita dem, parum illa quidem iucunda, sed necessaria: quas aequo animo audiat is velim, et pro rerum instantium merito in medium consulatis. Certe quibus ex voto non procedunt incepta, de statu, in quo sunt, frustra illi tractaverint, nisi*

- P 346 τὴν οὕτω τὰ παρόντα διωκῆσθαι ἀξέμφορον. τὰ μὲν οὖν ἄλλα
 ἡμῖν ὡς ἄριστα ἐς τὴν πόλεμον παρασκευὴν ἔχει. Φράγγοι δὲ
 ἡμῖν ἐμποδῶν ἴστανται, οἷς ἐκ παλαιοῦ πολέμοις οὖσι, τοῖς τε
 χρήμασι καὶ τοῖς σώμασι δαπανώμενοι, ἀντίχουν ἐς τὸδε ὁμῶς
 ἰσχύσαμεν, ἐπεὶ ἄλλο ἡμῖν οὐδὲν ἀπὴντα πολέμιον. ἐφ' ἐτέρους 5
 δὲ νῦν ἡμᾶς ἀναγκαζομένους ἵνα τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον κα-
 ταλῦειν δεῖται, πρῶτον μὲν, οἷτι, ἣν δυσμενεῖς ἡμῖν διαμει-
 νῶσι, μετὰ Βελισαρίου ἐφ' ἡμᾶς τετάσσονται πάντως. τοὺς γὰρ
 ἔχθρὸν τὸν αὐτὸν ἔχοντας ἀλλήλοισι ἐς εὐνοίαν τε καὶ ξυμμαχίαν
 B ξυνάπτεισθαι ἢ τῶν πραγμάτων ἰσχυγῆται φύσις. ἔπειτα, ἣν 10
 καὶ πρὸς ἐκάτερον στρατοπέδον χωρὶς τὸν πόλεμον διενέγκωμεν,
 λελείφεται ἡμῖν ἀμφοτέρων ἴσσησθαι. ἄμεινον οὖν ἔλεγχ' ἡμᾶς
 ἐλασσουμένους τὰ πλεῖστα τῆς ἀρχῆς διασωσάσθαι, ἢ πάντων
 ἔχειν ἱφαιμένους ξὺν πάσῃ τῆς ἡγεμονίας δυνάμει πρὸς τῶν πο-
 λεμίων ἀπολωλέναι. οἴμαι τοίνυν ὥς, ἣν Γαλλίας τὰς σφίσιν 15
 ὁμόρους Γερμανοῖς δῶμεν, καὶ χρήματα ὅσα ξὺν τῇ χώρᾳ ταύτῃ
 Θεοδάτος αὐτοῖς ὡμολόγησε δώσειν, οἷχ' ὅσον ἀποτρέψονται τὸ
 εἰς ἡμᾶς ἔχθος, ἀλλὰ καὶ πόλεμον ἡμῖν ξυλλήψονται τόνδε.
 ὅπως δ' αὖθις, εὖ φερομένων τῶν πραγμάτων ἡμῖν, Γαλλίας
 C ἀνακτησώμεθα, ὧν διαλογιζέσθω μηδεὶς. ἡμεῖς γὰρ τις πα- 20
 λαιὸς εἰσέρχεται λόγος, τὸ παρὸν εὖ τιθέναι κελύων.“ ταῦτα
 ἀκούσαντες οἱ τῶν Γότθων λόγιοι, ξέμφορά τε εἶναι αὐτοῖς
 οἰόμενοι, ἐπιτελῆ γίνεσθαι ἤθελον. στέλλονται τοίνυν πρέσβεις
 αὐτίκα ἐς τὸ Γερμανῶν ἔθνος, ἐφ' ᾧ Γαλλίας τε αὐτοῖς ξὺν τῷ

necessitati ac fortunae sese accommodent. Caetera quidem bello necessa-
 ria optime paravimus; sed obstant Franci, veteres hostes; quibus hacten-
 us, licet cum pecuniae et vitae multorum dispendio, restitimus, quia nihil
 hostile praeter se nobis obtulit. Nunc arma alio vertere coactis, pacem
 cum Francis pangere necesse erit: primo, quia, si ipsis inimicitiae no-
 biscum mancant, profecto in nos vires cum Belisario sociabunt. Fieri enim
 natura, ut qui hostem communem habent, amicitia ac societate coniuncti
 sint. Deinde, si utrumque exercitum separate adoriemur, utrinque certa
 nobis clades impendet. Praestat igitur levi iactura maximam regni par-
 tem conservare, quam habendi omnia cupiditate eo redigi, ut vita pari-
 ter cum omni ditione spoliemur ab hostibus. Quare existimo Germanos,
 non modo odium, quo a nobis dissident, deposituros, sed nostros etiam in
 hoc bello socios fore, si ipsis finitimam Galliam et quantamcumque pecu-
 niam cum ea se daturum Theodatus promiserat, concedamus. Quo autem
 pacto, si res nobis prospere cesserit, recuperaturi Galliam simus, nemo
 vestrum disquirat. Sedit enim memoria veteris illius verbi, quo iubemur
 instantia bene constituere. Haec cum audissent Gotthorum Proceres, ac
 sibi conducere censuissent, ut ea fierent placuit. Ergo mittuntur statim
 ad Germanos Legati, qui illis Gallia cedant, datoque auro componant

χρυσῷ δώσουσι καὶ ὁμαιχμίαν ποιήσονται. Φράγγων δὲ τότε ἡγέμονες ἦσαν Τλιδίβερός τε καὶ Θινδίβερος καὶ Κλοαδάριος, οἱ Γαλλίας τε καὶ τὰ χρήματα παραλαβόντες διενείμαντο μὲν κατὰ λόγον τῆς ἐκάστου ἀρχῆς, φίλοι δὲ ὁμολόγησαν Γότθοις ἐς τὰ 5 μάλιστα ἴσισθαι, καὶ λύθρα αὐτοῖς ἐπικείροντες πέμψειν, οὐ δὲ Φράγγους μέντοι, ἀλλ' ἐκ τῶν σφίσι κατηκίων ἐθνῶν. ὁμαιχμίαν γὰρ αὐτοὶ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἐπὶ τῷ Ῥωμαίων κηκῷ ποιήσασθαι οἶχ' οἱοί τε ἦσαν, ἐπεὶ ὀλίγω πρότερον βασιλεὺς ἐς τόνδε τὸν πόλεμον ἐυλλήψεσθαι ὁμολόγησαν. οἱ μὲν οὖν πρόσβεις τὰ ἐφ' 10 οἷσπερ ἐστάλησαν διαπεπραγμένοι ἐπανῆκον ἐς Ῥάβινναν. τότε δὴ καὶ Μαρκίαν ζῆν τοῖς ἐπομένοις Οὐίτιγίς μετεπέμπετο.

P 347

V 28

H 188

ιδ'. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα Οὐίτιγίς ἔπρασεν, ἐν τούτῳ Βελισάριος ἐς Ῥώμην ἵκναι παρειακνύζετο. ἀπολῆξας οὖν ἄνδρας ἐκ καταλόγου πεζικοῦ τριακοσίων καὶ Ἡρωδιανὸν ἄρχοντα ἐπὶ τῇ 15 Νεαπόλειως φυλακῇ κατέστησάτο. ἐπέμψε δὲ καὶ ἐς Κέμην φρουροὺς, ὅσους ᾔετο τῇ τοῦ ἐνταῦθα φρουρίου φυλακῇ ἱκανοὺς ἴσισθαι. ἄλλο γὰρ τι ὀχύρωμα ἐν Κυμπανίᾳ, ὅτι μὴ ἐν Κέμῃ τε καὶ ἐν Νεαπόλει, οὐκ ἦν. ἐν ταύτῃ τῇ Κέμῃ οἱ ἐπιχώριοι τὸ Σιβύλλης δεικνύουσι σπήλαιον, ἐνθα δὴ αὐτῆς τὸ μαντεῖον 20 γεγενῆσθαι φασιν. ἐπιθαλάσσια δὲ ἡ Κέμη ἐστὶ, Νεαπόλειως Β' ὀκτὼ καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν σταδίους διέχουσα. Βελισάριος μὲν οὖν διεκόςμει τὸ στρώτευμα, Ῥωμαῖοι δὲ, δέισαντες μὴ σφίσι ξυμβαίη ὅσα Νεαπολίταις ξυμπέπτακε, λογισάμενοι ἐγνώσαν

2. Τλιδίβερος] Ildibertus Pers.

7. αὐτοὶ Pm. αὐτοὺς P.

8. τόνδε om. L.

23. ξυμβαίη L. ξυμβαίην P.

societatem. Tunc Reges Francorum erant Childebertus, Theodebertus et Clotharius: qui traditam sibi Galliam ac pecuniam inter se pro cuiusque regni portione dividerunt, promiseruntque se Gotthia amicissimos fore, et auxilia missuros clam, non Francorum, sed nationum, quibus imperarent. Nec vero poterant adversus Romanos societatem coire palm, Imperatori in hoc bello opem paulo ante polliciti. Legati, re, cuius causa missi erant, confecta, Ravennam redeunt. Tum demum Marciam cum copiis, quibus praeerat, Vitigis revocavit.

14. Dum haec agit Vitigis, interea Belisarius Romam cogitans, protectionem parat. Itaque trecentis militibus, e peditatu delectis, Praefectoque Herodiano, Neapolin credidit. Quot etiam Cumanae arci custodiendae suffecturos putavit, tot eo misit: cum in Campania, praeter Cumas ac Neapolin, nullus esset munitus locus. Hae sunt Cumae, quarum incolae antrum ostendunt, in quo Sibyllam vaticinatam perhibent. Porro Cumas mare alioit, atadlia cxxviii. Neapoli dissitas. Instruente exercitum Belisario, Romani, calamitatem Neapolitanae alimilem veriti, re per-

ἄμεινον εἶναι τῇ πόλει τὸν βασιλέως στρατὸν δέξασθαι. μάλιστα δὲ αὐτοῖς Σιλβέριος εἰς τοῦτο ἐνῆγεν, ὃ τῆσδε τῆς πόλεως ἀρχιερεὺς. Φωδελιὸν τε πέμψαντες, ἄνδρα ἐκ Μεδιολάντων ὀρμώμενον, ἣ ἐν Αἰγούροις κῆται, ὃς δὴ Ἀταλάρχῳ παρήδρυνε πρότερον [κοιανδωρα δὲ τὴν ἀρχὴν ταύτην καλοῦσι Ῥωμαῖοι], 5
 C Βελισάριον ἐς Γῶμην ἐκάλουν, ἀμαχητὶ τὴν πόλιν παραδώσειν ὑποσχόμενοι. ὃ δὲ διὰ τῆς Λατίνων ὁδοῦ ἀπῆγε τὸ στρατεύμα, τὴν Ἀππίαν ὁδὸν ἀφίεις ἐν ἀριστερῇ, ἣν Ἀππίος ὁ Ῥωμαῖον ὑπατος ἐνναυχοσίοις ἐναντιοῖς πρότερον ἐποίησέ τε καὶ ἐπώνυμον ἔσχεν. ἔστι δὲ ἡ Ἀππία ὁδὸς ἡμερῶν πέντε ἀνδρὶ ἐνζώνῳ· ἐκ 10
 Ῥώμης γὰρ αὕτη ἐς Καπέην διήκει. εἶρος δ' ἐστὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης ὅσον ἑμάζας θ' οὐ ἀλλήλων ἐναντίας εἶναι, καὶ ἔστιν ἄξιοθλάτος πάντων μάλιστα. τὸν γὰρ λίθον ἅπαντι, μυλίστην τε ὄντα καὶ φέσει σκληρὸν, ἐκ χώρου ἄλλης μακρὰν οὔσης τιμῶν
 D Ἀππίος ἐνταῦθα ἐκόμισε. ταύτης γὰρ δὴ τῆς γῆς οὐδαμῇ πέ- 15
 γνυκε. λίθους δὲ τοὺς λίθους καὶ ὀμαλοὺς ἐργασάμενος, ἐγγωνίους δὲ τῇ ἐντομῇ πεποιημένος, ἐς ἀλλήλους ἐκνήθησιν, ὅτι χαλκὸν ἐντὸς οὔτε τι ἄλλο ἐμβεβλημένος. οἱ δὲ ἀλλήλοις οὔτω 20
 τε ἀσφαλῶς ἐκνέθενται καὶ μεμύκασιν, ὥστε οἱ δὴ οὐκ εἰδὼν ἡρμοσμένοι, ἀλλ' ἐμπεγέκασιν ἀλλήλοις, ὁδῶν τοῖς ὁρῶσι παρ-
 χοντες· καὶ χρόνου τριβέντος σιγῶν δὴ οὔτως ἑμάζαις τε πολ-
 λαῖς καὶ ζῶοις ἅπασι διαβυτοὶ γινόμενοι ἐς ἡμέραν ἐκάστην οὔτε
 τῆς ἡρμῶντας παντάπασι διακρίνεται οὔτε τι αὐτῶν διαφθα-

2. Σιλβέριος] λιβέριος HL. Conf. ad p. 339 c. 4. Αἰγούροις] λιβούροις HL. 8. Ἀππίαν] Simplicii π HL hic et infra. 15. ἐκόμισε] ἐκόσμησε HL: illud Hm. 22. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδέ.

pensa, satius esse iudicarunt Imperatoris copias in urbem accipere, eos ad id maxime impellente Silverio, civitatis Pontifico. Mox Fidellum, Mediolano urbe Liguriaee orinndum, qui prius Atalarici Assessor fuerat (haec dignitas lingua Romana dicitur Quaestor) ad Belisarium legant, eumque Romam hoc invitant promisso, citra pugnam se urbem dedituros. Ille via Latina exercitum duxit, relicta ad laevam Appia, quam Appius Consul Romanus ante annos nongentos muniit, ac suo donavit nomine. Viam Appiam diebus quinque emittitur vir expeditus. Ab urbe enim Roma ad Capuam pertinet, ea latitudine, ut adversa inter se plaustra duo libere commueant. Omnium maxime spectabilis est. Molares enim et natura praeduri sunt lapides omnes: quos certo Appius e remota aliqua lapidibus illuc convexit, cum vicinus sger nullos ferat eiusmodi. Eos autem levigatos in planum, et angulatos, apte commisit, non iuserto aere aliave re quapiam. Adeo tamen firma compage haerent, itaque coeunt, ut spectantibus non arte coagmentati, sed natura congeuiti videantur. Et quamvis per tot saecula frequentibus plaustris ac iumentis quibuscumque quotidianum iter praebuerint, tamen nec ab ordine vel minimum ces-

θῆναι ἢ μίονι γινέσθαι ξυνέπειν, οὐ μὴν οἷδ' ἐκ τῆς ἀμαρτυρίας τι P 348 ἀποβαλλέσθαι. τὰ μὲν δὲ τῆς Ἀππίας ὁδῶ τοιούτ' ἐστί.

Γότθοι δέ, οἳ ἐν Ῥώμῃ ἡτλακῶν ἔχον, ἐπὶ τοῖς τε πολέμοις ἀγχιστά πη ἐπέθοντο καὶ Ῥωμαίων τῆς γνώμης ἔσθοντο, 5 ἔσχαλλον, τῇ τε πύλῃ ἡτλάσσειν καὶ τοῖς ἐπιοῦσι διὰ μάχης ἵνα οὐχ ὅλοι τι ὄντις. Ταῦτα δὲ Ῥωμαίων σφίσιν ἐνδιδόντων ἐνθένδε ἀπαλλαγέτις ἐπὶ Παβέντης ἀνελώρησαν ἅπαντες, πλὴν γε δὴ οἱ Λεύδερις, ὅς αὐτῶν ἔρχιν, ἀδισθεῖς, οἶμαι, τίχην τὴν παροῦσαν, αὐτοῦ ἔμεινε. ξυνέπεισέ τε ἐκινή τῇ ἡμέρᾳ κατὰ B 10 τὸν αὐτὸν χρόνον Βελισάριον μὲν καὶ τὸν βασιλέως στρατὸν ἐς Ῥώμην εἰσεῖναι διὰ πύλης, ἣν καλοῦσιν Ἀσιναρίαν, Γότθους δὲ ἀναχωρεῖν ἐνθένδε διὰ πύλης εἰέρας, ἣ Φλαμινία ἐπικαλεῖται, Ῥώμῃ τε αὖθις ἐξήκοντα ἔτισιν ἔστιρον ἐπὶ μὲν, ἐνδέκατον ἔτος Ἰουστινιανοῦ βασιλέως τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος, 15 ἦλθ'. Λεύδεριν μὲν οἷν τὸν Γότθων ἀρχόντα καὶ τῶν πυλῶν

7. ἀνελώρησαν L. ἐλώρησαν P. 13. ἐπὶ θ' Ἀπυλλαιῶν Pm. „Hinc nequeo me expedire, nisi meam, quam habes in margine, coniecturam sequar, ductam ex Evagrii lib. IV. cap. 19. edit. Graecae Rob. Stephani, et ex Nicephori Call. lib. XVII. cap. 13. ubi citato Procopii testimonio, dicitur recepta Roma ἐν ἡμέρᾳ ἀπυλλαιῶν μηνός, die 9. mensis Ἀπυλλαιῶν, sive Decembris. Quam temporis notam videtur Procopius, vel librarius sic abbreviasse, θ' ἀπλῆ μηνός, ut fieri videmus quotidie. Hanc scripturam depravatam existimo sublata numeri nota θ' et ἀπλ. mutato in ἐπὶ. Est autem Ἀπυλλαιῶν December, teste Evagrio, quem supra laudavi, nec piget eius referre verba: γέγονεν ἐπὶ Ῥωμαίους αὖθις ἡ Ῥώμῃ ἐξήκοντα ἔτισιν ἔστιρον, ἐν ἡμέρᾳ Ἀπυλλαιῶν, πρὸς δὲ Ῥωμαίων προσαγορευομένου Δεκεμβρίου μηνός. Nicephorus vero Call. sic loquitur: ἡ Ῥώμῃ αὖθις ἐπὶ Ῥωμαίους ἐγένετο ἐξήκοντα ἔτισιν ἔστιρον, ἐν ἡμέρᾳ Ἀπυλλαιῶν μηνός, ὅς πρὸς Ῥωμαίων Δεκεμβρίου ὀνομάζεται. Latinum etiam nomen huius mensis hic forte Procopius addiderat, ut illud iam supra expressit pagina 242 c.“ MALT. *ibid.* ἐνδέκατον] δέκατον Kannegiesserus p. 87.

sere; nec fractus quisquam est nec minutus, nec pristinum nitorem amisit. Hactenus de via Appia.

Gotthi vero, qui Romae praesidium agitabant, cum adventare hostem audissent, nec lateret eos Romanorum consilium, ex eo valde erant solliciti, quod urbem tueri, et accedentibus repugnare minime poterant. Inde postmodum, cum bona Romanorum venia, profecti, concesserunt omnes Ravennam; excepto Leuderis ipsorum Duce: quem, ut opinor, praesentis fortunae pudor ibi tenuit, ut quo tempore Romanam Belisarius cum Imperatoris exercitu per portam, quam Asinariam vocant, intrabat, eodem inde Gotthi per aliam, quae Flaminia appellatur, excesserint. Atque ita recepta est Roma die ix. Decembris, anno postquam capta fuerat sexagesimo; qui fuit xi. imperii Iustiniani. Tum Leuderis Gotthorum Ducem et portarum claves ad Imperatorem Belisa-

- τὰς κλιῖς Βελισάριος βασιλεὺς ἐπεμψεν, αὐτὸς δὲ τοῦ περιβόλου
 C πολλὰ καὶ διερρηκτότατον ἐπιμελεῖτο, ἑπαλξιν δὲ ἐκάστην ἐργάσιον
 V 29 ἐποίησεν, οἰκοδομίαν δὲ τινὰ ἐπέβη ἐκ πλαγίου τοῦ ἐκωλύμιου τι-
 θέμενος, ὅπως οἱ ἐνθένδε τοῖς ἐπιοῦσι μαχόμενοι πρὸς τῶν ἐν
 ἀριστερῇ σφίσι τεταχέντων ἡκιστα βάλλωνται, καὶ τάφρον 5
 ἀμφὶ τὸ τεῖχος βαθεῖαν τε καὶ λόγῳ ἄξιαν πολλοῦ ὥρουσαι. Ῥω-
 μαῖοι δὲ τὴν μὲν πρόνοιαν τοῦ στρατηγοῦ καὶ διαφειρόντως τὴν
 ἐς τὰς ἐπάλξεις ἀποδεδειγμένην ἐμπειρίαν ἐπύθοντο, ἐν θαύματι
 δὲ μεγάλῳ ποιοῦμενοι ἡσυχᾶ, εἴ τινα ὥς πολιορκηθήσεται ἐν-
 D νοιαν ἔχων, ᾧ ἤδη ἐσπεύοντο οἱ ἐς Ῥώμην εἶναι, ἥ οὔτε πολιορ- 10
 κίαν οἷα τί ἐστιν ἔλθειν τῶν ἐπιτεθειμένων τῇ ἀπορίᾳ, διὰ τὸ μὴ
 ἐπιθαλάσσιος εἶναι, καὶ τελεῖν περιβαλλομένην τοσοῦτόν τι χεῖμα,
 ἄλλως τε καὶ ἐν πεδίῳ κείμενη ἐς ἅπαν ὑπεῖχετο τοῖς ἐπιοῦσιν εὐέ-
 φοδος, ὥς τὸ εἶδος, ἔστιν. ὁ δὲ καὶ ταῦτα ἀκούων τὰ ἐς πο-
 λιόρκιαν οὐδὲν τι ἴσον ἅπαντα ἐξηρτῆετο, καὶ τὸν οἶκον ἐν 15
 H 180 ταῖς ναυσὶν ἔχων ἐκ Σικελίας ἐτάκτετο, ἐν οἰκίμῳσι δημοσίῳσι κα-
 ταθέμενος ἐτάκτετο, καὶ Ῥωμαίους ἅπαντας, καὶ περ δεινὰ
 ποιομένους, ἡνάγκαζεν ἅπαντα σφίσι τὰ ἐπιτέλεια ἐκ τῶν ἀγρῶν
 ἰσχυροποιεῖν.
 P 349 εἰ. Τότε δὲ καὶ Πίτζας, Γότθος ἀνὴρ, ἐκ Σαμνίου 20
 ἦκων, αὐτὸν τε καὶ Γότθους, οἱ ἐκείνη ἔξιν αὐτῷ ὤκητο, καὶ
 Σαμνίου τοῦ ἐπιθαλασίου μοῖραν τὴν ἡμίσειαν Βελισαρίῳ ἐν-
 χέρισεν, ἄχρι ἐς τὸν ποταμὸν, ὅς τῃς χώρας μεταξὺ γέρεται.

4. ἐν ἀριστερῇ Maltretus. Aberat ἐν. 9. ἡσυχᾶ] ἡσυχᾶν I.

rius misit, et cura ad muros, qui passim collapsi erant, reparandos con-
 versa, minas ita extruxit, ut in angulum omnes desinerent, addita a si-
 nistro latere appendice, ne defensores ad illos positi paterent telis op-
 pugnantium a parte laeva; et moenibus altam ac praeclaram fossam cir-
 cumdedit. Ac providentiam quidem Magistri militum, et solertiam in
 pinnarum structura praecipue elucentem Romani praedicabant; lidem ve-
 roangebantur, vehementer mirantes, quid illi in mentem venisset, ut si
 obsessum iri se intelligeret, intraret Romam, obsidioni ferendae impa-
 rem, tum ob annuae difficultatem, quam, quod a mari absit, passura
 esset; tum ob ingentem murorum ambitum, situmque in campo planissi-
 mo, qui facilem invadentibus praebet aditum, pro natura loci. Haec
 audiens Belisarius, nihil secius omnia ad obsidionem necessaria expedi-
 vit, et frumentum, quod e Sicilia secum advexerat, in horrea publica
 conditum servavit. Immo vero Romanos omnes, ex agris comportare
 quidquid annuae ibi habebant, quamvis id aegre ferrent, coegit.

15. Tum etiam Pitzas, natione Gotthus, profectus e Samnio, se et
 Gotthos, qui ibi cum ipso degebant, ac Samnii maritimi dimidiam par-
 tem, ad fluvium usque, qui regionem interluit, Belisarii potestati permi-

Γότθοι δέ, ἥσοι ἐπὶ θάτερον τοῦ ποταμοῦ ἴδρυντο, οὔτε τῷ Πίττῳ ἔπειθαι οὔτε βασιλεῖ κατήκοοι εἶναι ἤθελον. στρατιώτας
 τέ οἱ Βελισάριος οὐ πολλοὺς ἴδωκεν, ὅπως αὐτῷ ἔμπροσθεν ἔστησαν
 τὰ ἐκείνη χωρία, πρότερον δὲ Καλαβροὶ τε καὶ Ἀπούλιοι, Γότ-
 5 θων στίσι τῇ χώρῃ οὐ παρόντων, Βελισαρίου ἐθελούσιοι προσε- B
 χώρησαν οἱ τε παρῶλοι καὶ οἱ τὰ μεσόγεια ἔχοντες. ἐν τοῖς
 καὶ Βενεβεντός ἐστι, ἣν πάλαι Μαλεβεντόν ὠνόμασαν Ῥωμαῖοι,
 τανῦν δὲ Βενεβεντόν καλοῦσι, τῇ ἀπὸ τοῦ προτέρου ὀνόματος
 διαφεύγοντες βλασφημίαν. βέντος γὰρ ἄνεμον Λατίνων φωνῇ
 10 δένεται. ἐν Δαλματίᾳ γὰρ, ἣ ταύτῃ καταντικρὺ ἐν τῇ ἀντιπέ-
 ρας ἡπείρῳ κεῖται, ἄνεμον τι πνεῦμα σκληρόν τε καὶ ὑπερφυῶς
 ἄγριον ἐπισκῆπτειν φιλεῖ, ὅπερ ἐπειδὴν ἐπιπνεῖν ἄρξεται, ὁδῶ
 ἴοντα ὄντινα ἄνθρωπον ἐνταῦθα εὑρεῖν οὐδεὶς μηχανή ἐστιν, C
 ἀλλ' οἴκοι ἅπαντες καθιέρξαντες ἑαυτοὺς τηροῦσι, τοιαύτῃ γὰρ
 15 τις ἢ τοῦ πνεύματος φορὰ τυγχάνει οὕσα ὥστε ἄνδρα ἡπεία ξὺν
 τῷ ἥπῳ ἀρπάσασα μετώρον φέρει, ἐπὶ πλεῖστον τε περιγα-
 γούσα τῆς τοῦ ἄερος χώρας εἴη ὅπη παρατέχῃ ἀπορρίπτουσα
 κτείνει. Βενεβεντόν δέ, ὅτε καταντικρὺ Δαλματίας ὄσαν,
 ὥσπερ μοι εἴρηται, ἐπὶ τε ὑψηλῷ τινος χώρου κεκμηνῇ μοῖρᾳ
 20 τινα φέρεσθαι τῆς τοῦτον δὴ τοῦ ἄνεμον δυσκολίας συμβαίνει.
 ταύτην Διομήδης ποτὲ ὁ Τυδείδης ἰδείματο, μετὰ Ἰλίον ἄλωσιν
 ἐκ τοῦ Ἀργεῖος ἀποκρουσθεὶς. καὶ γνώρισμα τῇ πόλει τοῦς δόδον- D
 τας σὺς τοῦ Καλυδωνίου ἐλείπειτο, αὗς οἱ θεῖος Μελέαγρος

10. ταύτῃ L, ut videtur. ταύτην P. *ibid.* καταντικρὺ] κατὰ
 ἀντικρὺ P, et infra κατ' ἀντικρὺ. 13. ὄντινα] ὅτι HL: ὄντινα
 Scaliger et P. 14. ἅπαντες Lpm. ἅπαντα HP. 17. παρα-
 τέχοι] Vulgo παρατέχη.

sit. Gotthorum, qui trans fluvium habitabant, nemo Pitzam sequi, ue-
 que in ditionem Imperatoris concedere voluit. Belisarius vero milites ei
 non multos dedit, qui cum ipso tractum illum tuerentur. Jam autē Be-
 lisario se sponte dediderant, nullo constrecti Gotthorum praesidio, Cala-
 bri Apulique, cum maris accolae, tum mediterraneae incolentes: In quorum
 urbis est Beneventum, olim Maleventum a Romanis dictum. Nunc au-
 tem Beneventum vocant, execrationem vitantes priori inditam nomini.
 Nam vox quidem Latina *Ventus* auram spirantem significat. In Dalmat-
 tia vero, quae contra hanc urbem in adversa continente sita est, ma-
 nus ac vehementissimus ventus baccatur: qui quoties flare coeperit, in via
 neminem reperire est: at omnes se domi tenent. Is enim est venti im-
 petus, ut equitem cum equo in sublime rapiat, ac diu per auras circum-
 actum, quocumque sors tulerit, prociens enecet. Molestiae quam affert
 hic ventus, non expers est Beneventum, quippe contra Dalmatiam, ut di-
 xi, editoque in loco positum. Eam urbem filius Tydei Diomedes, ab
 Argis olim, post exilium Ilii, pulsus, condidit, ibique in moeumentum
 reliquit apri Calydonii dentes, qui ipsius patruo Meleagro in venatione

ἄθλα τοῦ πενηγισίου λαβὼν ἔτυχεν, οἳ καὶ εἰς ἐμὲ ἐνταῦθα
ἦσαν, θέαμα λόγῳ πολλοῦ ἰδεῖν ἄξιον, περιμέτρον οὐχ ἥσσον ἢ
τριπλῆθαι μὲν ἐν μηχανοειδὲ στήματι ἔχοντες. ἐνταῦθα καὶ ξυγγε-
νέσθαι τὸν Διομήδεα τῇ Αἰνείᾳ τῷ Ἀγχιόου ἦκοντι ἐξ Ἰλίου φασὶ
καὶ κατὰ τὸ λόγιον τὸ τῆς Ἀθηνῆς ἀγάλμα· δοῦναι, ὃ ἐν τῷ 5
Ὀδυσσεὶ ἀποσπλήσας ἔτυχεν, ὅτι κατασκόπων ἐς τὸ Παιον ἐλθέ-
την ἡμῶν πρότερον ἢ τὴν τε ἀλώσιμον γενέσθαι τοῖς Ἕλλησι.

P 359 λέγουσι γὰρ αὐτῷ νοσήσαντι τε ἴσπερον καὶ ὑπὲρ τῆς νόσον πυν-
θαιμένην χρῆσαι τὸ μαντιῶν οὐ ποτε οἱ τοῦ κακοῦ ἀπαλλαγὴν

V 30 ἴσισθαι πλὴν εἰ μὴ ἀνδρὶ Τρωτὶ τὸ ἄγαλμα τοῦτο δίδοι. καὶ 10
αὐτὸ μὲν ὅπου γῆς ἔστιν, οὗ φασὶ Ῥωμαῖοι εἰδέναι, εἰκόνα δὲ
αὐτοῦ λίθῳ τινὶ ἐγκυκλοαρμένῃν δεικνύουσιν, ἥτις δὲ καὶ ἐς ἐμὲ
ἐν τῷ τῆς Τίχης ἱερῷ πρὸ τοῦ χαλκοῦ τῆς Ἀθηνῆς ἀγάλματος
κεῖται, ὅπερ αἰθριον ἐς τὰ πρὸς ἑω τοῦ τοῦ ἰδρῆται. αὕτη δὲ
ἢ ἐν τῷ λίθῳ εἰκὼν πολεμοῦσῃ τε καὶ τὸ δόρυ ἀνατινύουσῃ ἔτι 15
B ἐς ἔκβολὴν ἔοικε· ποδὶ δὲ καὶ ὡς τὸν χιτῶνα ἔχει. τὸ δὲ
πρόσωπον οὐ τοῖς Ἕλληνικοῖς ἀγάλμασι τῆς Ἀθηνῆς ἐμμετρὲς
ἔστιν, ἀλλ' οἷα παρὰ τὰς τὸ παλαιὸν Αἰγύπτιοι ἐποίουν. Βυ-
ζάντιοι δὲ φασὶ τὸ ἄγαλμα τοῦτο Κωνσταντίνου βασιλείᾳ ἐν τῇ
ἀγορᾷ, ἣ αὐτοῦ ἐπώνυμός ἐστι, κατορύξαντα θίεσθαι. ταῦτα 20
μὲν δὴ ὧδε πᾶσι ἔσχεν.

Ἰταλίαν δὲ οὕτω ξέμπασαν, ἣ ἐντὸς κόλπου τοῦ Ἰονίου
ἔστιν, ἔχει ἐς τὴν Ῥώμην καὶ Σάμνιον Βελισάριος παριστήσατο,

5. δοῦναι] δοῦν H. 6. ἡλθέτην L. ἐλθέτην HP. 7. τῇ τε]
τῇ γε HL. Fort. τῇ πόλει. 12. ἥτις] οὗς HL. ἥτις Hm.
23. Σάμνιον] σάμνον H: illud Hm.

praemium eesserat. Ibidem etiamnum servantur, visendi sane: ut qui
nou minus palmos tres orbe lunato colligant. Illic insuper eum Anchisae
filio Aenea, qui Ilio venerat, Diomedem egisse ferunt, eique ex oraculi
praescripto dedisse Palladis simulacrum: quod rapuerat, Ulysse socio,
cum ambo Ilium, priusquam a Graecis caperetur, exploratum invlissent.
Nam illi postmodum, ut fama est, aegrotanti consultum de morbo Ora-
culum respondit, nunquam ipsum convaliturum, nisi viro Troiano illam
traderet statuum; quae nunc ubi terrarum sit, Romani se scire negant.
Eius tantum speciem ostendunt incisam iupidi, et in aede Fortunae hac
etiam vetate positam pro aeneo Palladis simulacro, ad exortivum templi
lotus sub dio stanti. Illa autem imago lapidea habitum refert bellantis,
basta, veluti ad conflictum, protenta. Tunicam talarem habet, nec vul-
tu reddit facta a Graecis Minervae signa; sed iis est plane similis, quae
veteres formebant Aegyptii. Palladium Constantinus Aug. (si audimus
Byzantios) in foro, cui nomen tribuit suum, defodit. Sed haec bac-
teus.

Sic Belisarius totam Italiam, quae citra sinum Ionium est, Romam
usque et Samnium subegit: quae sunt ultra sinum, usque ad Liburniam,

τοῦ δὲ κόλπου ἐκτὸς ἄχρι ἐς Λιβουρίαν Κωνσταντιανὸς, ὥστε
 ἐρρήθη, ἔσχη. ὅτινα δὲ τρόπον Ἰταλίαν οἰκοῦσιν οἱ ταύτῃ ἄν-
 θρωποι ἐρῶν ἐρχομαι. πέλαιος τὸ Ἀδριατικόν, ἐκροήν τινα
 πόρρω πον τῆς ἡπείρου ἐκβάλλον, ποιεῖται τὸν Ἰόνιον κόλπον, C
 5 οὐδὲν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις χωρίοις, ἐνθα δὴ τελευτῶσα τῆς θα-
 λάσσης ἡ ἐς τὴν ἤπειρον ἀνάβυσος Ἰσθμόν ποιεῖται. ὃ τε γὰρ
 Κρισαῖος καλούμενος κόλπος, ἀπολήγων ἐς τὸ Λέχαιον, ἵνα δὴ
 Κορινθίων ἡ πόλις ἐστίν, ἐν μέτρῳ τεσσαράκοντα σταδίων μύ-
 λιστα, ποιεῖται τὰν ταύτῃ Ἰσθμόν, καὶ ὁ ἀφ' Ἑλλησπόντου
 10 κόλπος, ὃν Μίλωνα καλοῦσιν, οὐ πλέον, ἀλλὰ κατὰ τοῦτο τὸ
 μέτρον ἀποτελεῖ τὸν ἐν Χερρονήσῳ Ἰσθμόν. ἔκ δὲ Ῥαβέννης
 πόλει, αὗ δὴ τελευτᾷ ὁ Ἰόνιος κόλπος, ἐς θάλασσαν τὴν Τυρ-
 ρηνικὴν οὐκ ἔσσαν ἢ ὅκτω ὁδοῖς ἡμερῶν ἐνδύων ἀνδρὶ ἐστίν. αἱ- H 190
 τιον δὲ οὐκ προῖοῦσα ἡ τῆς θαλάσσης ἐπιρροή ἐν δεξιᾷ ἐπὶ πλεῖ- D
 15 στον ἐς αἰὲ γέρεται. τοῦτον δὲ τοῦ κόλπου ἐντὸς πόλισμα πρῶ-
 τον ὁ Ἀρνούς οἰκεῖται, ὅπερ τανῦν Ὑδρούς καλεῖται. τοῦτον
 ἐν δεξιᾷ μὲν Καλαβροὶ τε καὶ Ἀπούλιοι καὶ Σαμνίται εἰσι, καὶ
 αὐτῶν ἐχόμενοι Πικηνοὶ ἄχρι ἐς Ῥάβενναν πόλιν ὤκηνται. ἐπὶ
 θάτερα δὲ Καλαβρῶν τε μοῖρα ἡ λειπομένη ἐστὶ καὶ Βρέττιοι τε
 20 καὶ Λευκανοί, μεθ' οὓς Καμπανοὶ ἄχρι ἐς Ταρακίην πόλιν
 οἰκοῦσιν, οὓς δὲ οἱ Ῥώμης ὄροι ἐκδέχονται. ταῦτα τὰ ἔννη
 ἐκατέρας τῆς θαλάσσης τὴν ἡύνα καὶ τὰ ἐκίνη μισθγία ζῦμπαντα

14. προῖοῦσα] Fort. προῖοῦσι. CLAESSEN. 16. ὁ Ἀρνούς] ὁ ἄρνούς
 H. Ὑδρούς L. corr. et Grotius. ibid. Ὑδρούς] Ἀρνούς Gro-
 tius. 19. βρέττιοι L. corr. et Hm. βρέττιοι HP. 22. ἐκατέ-
 ρας τῆς L. ἐκατέρας τε H. ἐκατέρας P. ibid. ἡύνα] ἡύονα P.

Constantianus, ut dixi, recepit. Nunc eorum, qui Italiam incolunt, ex-
 ponere situm aggredior. Adriaticum pelagus in longum continentis re-
 cessum sese effundens, Sinum Ionium efficit, haud tamen ut in aliis locis,
 in quibus maris procursus fuitur Isthmo. Nam et Sinus, quem appellant
 Crisaeum, ad Lechaenum desinens, ubi est urbs Corinthus, Isthmum ibi
 facit, stadiis ad summum xl. latum. Et sinus alter, qui excipit Helles-
 pontum, ac Melas (id est, Niger) dicitur, haud maiori, sed pari spatio
 Cherronesum in Isthmum cogit. Ab urbe autem Ravenna, ubi sinus Io-
 nius terminatur, ad mare Tyrrhenicum viro expedito non minus dierum
 octo iter est: propterea quod ita progreditur infusum mare, ut constan-
 ter ad dexteram spatietur. Citra hunc sinum incolitur primum oppidum
 Dryas, bodie vulgo Hydrus: a cuius dextera sunt Calabri, Apuli et Sa-
 mnites: hos Picentes excipiunt; quorum sedes Ravennam usque perti-
 nent. A laeva est pars altera Calabriae, Brutii, Lucani: post quos ha-
 bitant Campani, usque ad urbem Tarracinam: succedunt his agri Roma-
 ni fines. Hi populi maris utriusque littora ac mediterraneas omnes pla-

ἔχουσι. αὕτη τέ ἐστιν ἡ μεγάλη Ἑλλάς καλουμένη τὰ πρότερα. ἐν Βρεττίοις γάρ Λοκροὶ τέ εἰσιν οἱ Ἐπιζεφύριοι καὶ Κροτωνιάται καὶ Θούριοι. τοῦ δὲ κόλπου ἐκτὸς πρῶτοι μὲν Ἕλληγνές εἰσιν, Ἡπειρώται καλούμενοί, ἄχρι Ἐπιδάμνου πόλεως, ἥτις P 351 ἐπιθαλάσσια οἰκεῖται. καὶ ταύτης μὲν ἔχομένη Πρέκαλις ἡ χώρα ἔστι, μεθ' ἣν Δαλματία λεγικαλεῖται, καὶ τὸ τῆς ἐσπερίας λεγόμεναι κράτος. τὸ δ' ἐντεῦθεν Λιβουρρία τε καὶ Ἰσθρία καὶ Βενετιών ἡ χώρα ἔστι μέχρι ἐς Ῥάβενναν πόλιν διήκονσα. οὗτοι μὲν ἐπιθαλάσσιοι ταύτῃ ὥκηται. ὑπερθε δὲ αὐτῶν Σισκιοὶ τε καὶ Σουάβοι (οὐχ οἱ Φράγγων κατήκοοι, ἀλλὰ παρὰ τούτους 10 ἕτεροι) χώραν τὴν μισόγμον ἔχουσι. καὶ ὑπὲρ τούτους Κάρνιοι τε καὶ Νουρικοὶ ὄδρυνται. τούτων δὲ Λακαὶ τε καὶ Πάννονες ἐν διεξῷ οἰκοῦσιν, οἱ ἄλλα τε χωρία καὶ Σιγγηδόνα καὶ Σίρμιον ἔχουσιν, ἄχρι ἐς ποταμὸν Ἰστρον διήκοντας. τούτων μὲν B δὴ τῶν ἐθνῶν γίνεσθαι κόλπου τοῦ Ἰονίου ἐκτὸς κατ' ἀρχὰς τοῦδε 15 τοῦ πολέμου ἔρχον, ὑπὲρ δὲ Ῥαβέννης πόλεως Πάδου τοῦ ποταμοῦ ἐν ἀριστερῇ Λιγούριοι ὥκηται. καὶ αὐτῶν τὰ μὲν πρὸς βορρᾶν ἄμιον Ἀλβανοὶ ἐν χώρᾳ ὑπερφνωῶς ἀγαθῇ Λιγγούβιλλα καλουμένη οἰκοῦσι. τούτων δὲ πρὸς ἐσπέρην ἄλλοι τε καὶ μετ' ἐκείνους Ἰσπανοὶ ἔχουσι. τοῦ δὲ Πάδου ἐν διεξῷ Αἰμιλλα τέ ἐστι 20 καὶ τὰ Τοῦσκων ἔθνη, ἄχρι καὶ ἐς τοὺς Ῥώμησ' ὄρους διήκοντα. ταῦτα μὲν δὴ ὥδε πως ἔχει.

1. τὰ πρότερα om. L. 2. βρεττίοις L. corr. et Hm. Bρεττίοις HP. 5. οἰκεῖται] κέται L. ibid. πρέκαλις Vat. Πρέκαλις P. 10. τούτους] Vulgo τούτοις. 13. Σιγγηδόνα καὶ Σίρμιον] Vulgo Σιγγιδόνων καὶ Σιρμιών (σιρμιών HL). Correctum ex vol. L p. 313, 9.

gas interiscentes habent: eaque est quae prius Magna Graecia dicebatur. Et vero sunt in agro Brutio Locri Epizephyrī, Crotoniatae, ac Thurii. Trans sinum Graeci, Epirotae dicti, primum locum obtinent, ad urbem usque maritimam Epidamnium. Hinc se aperit Prebalis regio: sequitur cui Dalmatiae nomen est, et quae cum ipsa Occidentalis Imperii finibus comprehenduntur, proxima Liburnia, huic Istria, deinde regio Venetorum ad Ravennam urbem porrecta. Atque hi sunt maris accolae: supra quos Sicii et Suabi, non illi, qui Franci parent, sed ab his diversi, interiores terrae tractus obtineat. Ultra hos Carni sitū sunt Noricique: ad quorum dexteram Daciae et Pannoniae habitant, suisque in urbibus Singidonum ac Sirmium numerant, ad Istrum fluv. evadentes. Illis nationibus Gotthi trans Ionium sinum belli huius initio imperabant. Ultra Ravennam, a parte laeva fluminis Padi, degunt Ligures, et ad eorum latus Aquilonare Albani in perbona regione, quam Langivillam vocant: ad Occasum Galli ac deinde Hispani. A parte dextera habet Padus Aemiliam et Tuscos ad Romae usque consula. Atque haec ita se habent.

15. Βελισάριος δὲ τὰ Ῥώμης ὕμνη πύκλω ἅπαντα μέχρι C
 ἐς ποταμὸν Τίβεριν καταλαβὼν ἐκρατύνετο. καὶ ἐπειδὴ οἱ ἅπαντα V 31
 ὡς ἄριστα εἶχε, πολλοὺς τῶν αὐτοῦ ὑπασιπιστῶν ξὺν δορυφόροις
 ἄλλοις τε καὶ Ζαντήρι καὶ Χορσομάνῳ καὶ Αἰσχμάνῳ τοῖς Μασ-
 5 σαγέταις καὶ στρατιῶν ἄλλην Κωνσταντίνῳ ἰδωκεν, ἐς τε Του-
 σκίαν ἐκβλεπεν ἰέναι, ἐφ' ᾧ παραστήσεται τὰ ἐκείνη χωρία. καὶ
 Βέσσαν ἐπήγγελλε καταλαβεῖν Ναρνίαν, πόλιν ἑλκεῖν μάλιστα
 ἐν Τοῦσχοις οὖσαν. ὁ δὲ Βέσσας οὗτος Γότθος μὲν ἦν γένος
 10 τῶν ἐκ παλαιῶ ἐν Θράκῃ ὠκημένων, Θεοδερλῶν τε οὐκ ἐπισπο-
 μένων, ἤρκα ἐνθίνδε ἐς Ἰταλίαν ἐπῆγε τὸν Γότθον λεῶν, δρα- D
 στήριος δὲ καὶ ἀγαθὸς τὰ πόλεμια. στρατηγὸς τε γὰρ ἦν ἄρι-
 στος καὶ αἰτουργὸς διεξίος. καὶ Βέσσας μὲν οὐ τι ἀκουσίῳ τῶν
 οἰκητόρων Ναρνίαν ἔσχε, Κωνσταντίνος δὲ Σπολίτιον τε καὶ
 Περυσίαν καὶ ἄλλα ἅττα πολίσματα παρεστήσατο οὐδενὶ πόνη.
 15 ἰδελοῖσσι γὰρ αὐτὸν ταῖς πόλεσι Τοῦσκοι ἐδέχοντο. φρουρὰν
 οἶν ἐν Σπολίτῳ καταστησάμενος αὐτὸς ξὺν τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐν
 Περυσίᾳ τῇ Τοῦσκῶν πρώτῃ ἡσάχαζεν. Οὐλίγισι δὲ ταῦτα ἀκού-
 20 σας στρατιάν τε καὶ ἄρχοντας Οὐνδαν τε καὶ Πίτζαν ἐπ' αὐτοῖς P 352
 ἐπεμπεν. οἷς Κωνσταντίνος ὑπαντιάσας ἐν τῷ Περυσίᾳ προ-
 στείῳ ἐς χεῖρας ἔλθε. πλήθει δὲ τῶν βαρβάρων ὑπεραιρόντων
 ἀγχώμιλος μὲν τὰ πρώτῃ ἐγεγόνει ἡ μάχη, μετὰ δὲ Ῥωμαῖοι τῇ

6. παραστήσεται] παραστήσεται L. 7. ἐπήγγελλε] ἐπήγγειλε P.
 ibid. Ναρνίαν] ἀρνίαν L. 9. ἐπισπομένῳ] ἐπισπομένῳ H.
 ἐπισπομένῳ L. 12. οὐ τι] οὐτοι HL. 13. „Κωνσταντίνος]
 κωνσταντιανός Reg. male; erat enim Constantianus in Dalmatia, ut
 ex hoc ipso capite patet.“ MALT. ibid. Σπολίτιον] σπολίτιαν
 HL. 18. πίζαν Reg. Vulgo Πίσσαν.

16. Belisarius fines omnes Romae circumpositos usque ad fluv. Ti-
 berin complexus, eos monivit. Atque ubi cuncta recte disposuit, vali-
 dam scutatorum suorum manum, cum stipatoribus bastatis, inter quos
 erant Zanter, Chorsomanus, et Aeschmannus Masagetae, aliasque Con-
 stantino copias dedit, et eo consilio misit illum in Tusciam, ut eam sub-
 ligeret. Bessae, uti Narniam, urbem Tusciae munitissimam, occuparet,
 innoxit. Erat hic Bessae natione Gothus, ex eorum stirpe, qui in
 Thracia laetitia habitabant, nec Theodericum secuti fuerant inde Gothos
 in Italiam ducentem. Animo impigro ac bellica virtute praeditus, opti-
 me ductabat milites, et res dextere per se ipso agebat. Is quidem Nar-
 niam, civibus non invitis, obtinuit. Constantinus vero Spoletium, Peru-
 sian et alia quaedam oppida nullo negotio recepit, Toscae eum sponte
 in suas urbes accipientibus. Praesidio Spoletii constituto, Perusiae,
 quae urbs princeps Tuscorum est, cum exercitu sese tenuit. Vitigis, his
 aeditis, adversus illos exercitum, Unila ac Pissa Ducibus, destinaat. Ob-
 vium fit Constantinus, et in Perusiae suburbano congregitur. Superiori-
 bus numero Barbaris, anceps pugnae primordium fuit. Virtute postmo-
 Procopius II.

- σφῶν ἀρετῇ καθυπέρτεροι γεγενημένοι τοὺς πολέμιους ἐτρέψαντο, φεύγοντάς τε οὐδενὶ κόσμῳ σχεδὸν τι ἅπαντας ἔκτεινον. καὶ ζῶντας ἐλόντες τοὺς τῶν πολεμίων ἄρχοντας παρὰ Βελισάριον ἐπεμψαν. ἐπεὶ δὲ ταῦτα Οὐτίγεις ἤκουσεν, ἡσυχάζειν ἐπὶ Ῥαβέννης οὐκ ἔτι ᾔθελεν, οὐδὲ αὐτῷ Μαρκίας τε καὶ οἱ ἕξ ἐν αὐτῷ 5 οὐπω ἐκ Γαλλίας ἤκοντες ἐμπόδιοι ἦσαν. ἐς μὲν οὖν Δαλμα-
 B τίαν στρατιάν τε πολλὴν καὶ ἄρχοντας Ἀσινάριον τε καὶ Οὐλιγί-
 σαλον ἐπεμψεν, ἐφ' ᾧ Δαλματίαν τῇ Γότθων ἀρχῇ ἀνασῶσαι.
 καὶ αὐτοῖς ἐπέστελλεν ἐκ τῶν ἀμφὶ Σουαβίαν χωρίων στράτευμα
 ἐταιρισσμένοις τῶν ταύτῃ βαρβάρων οὕτω δὴ εὐθὺ Δαλματίας 10
 τε καὶ Σαλώνων ἵναι. ἕξ ἐν αὐτοῖς δὲ καὶ μακρὰ πλοῖα πολλὰ
 ἐπεμψεν, ὅπως Σάλωνας κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν πολιορκεῖν
 H 191 οἷοι τε ᾧσιν. αὐτὸς δὲ τῷ παντὶ στρατῷ ἐπὶ Βελισάριον τε καὶ
 Ῥώμην ἵναι ἡπειλέγετο, ἡπείας τε καὶ πεζοὺς οὐχ ἴσσαν ἢ μυριά-
 δας πεντεκαίδεκα ἐπαγόμενος, καὶ αὐτῶν τιθωρακισμένοι ἕξ 15
 τοῖς ἵπποις οἱ πλείστοι ἦσαν.
 C Ἀσινάριος μὲν οὖν ἀμφὶ τὴν Σουαβίαν γενόμενος τὸ τῶν
 βαρβάρων στράτευμα ἡγεῖρε, μόνος δὲ Οὐλιγίσσαλος Γότθους ἐς
 Λιβουρνίαν ἡγήσατο. καὶ σφίσι Ῥωμαίων ἐν χωρίῳ Σκάρδωνι
 ἐς χεῖρας ἐλθόντων ἡσσηθέντες τῇ μάχῃ ἀνιχώρησαν εἰς Βοῦρνον 20
 πόλιν. ἐνταῦθ' αὖτε τὸν ἑνάρχοντα ἀνέμεινεν Οὐλιγίσσαλος. Κων-
 σταντιανὸς δὲ, ἐπεὶ τὴν Ἀσινάριον παρυσκευὴν ἤκουσε, δέσας

5. δὴ αὐτῷ Grotius et Maltretus in annot. Libri δὲ αὐτὸν. δὴ
 πρὸς αὐτὸν Maltretus in textu. 6. ἐκ om. HL. ibid. γαλλίας
 Reg. γαλλίων HP. 8. ἀνασῶσαι Reg. ἀνασώσεται L. ἀνα-
 σώσῃσιν HP.

dum sua victorēs Rōmani, hostes fundunt, atque incomposite fugientes ad internecionem fere caedunt. Cum Duces eorum cepissent vivos, miserunt ad Belisarium. Quis de re factus certior Vitigis, Ravennae diutina sedere noluit; ubi tenebatur expectatione Marciae, qui nondum e Gallia cum suis advenerāt. Itaque Asinarium et Uligisalum magno cum exercitu in Dalmatiam expedit, ut illam ad ditionem Gothicam revocent, iubetque, cum ex Suabia Barbarorum indigenarum copias asciverint, recta Dalmatiam ac Salonas petere. Cum hisdem longas naves misit complures, quo Salonas terra ac mari obsidere possent. Ipse cum omni exercitu Belisarium versus ac Romam properat, non minus centum et quinquaginta millia equitum ac peditum ducens: plerique cum ipsis equis loricali erant.

Dum apud Suabiam Asinarius Barbarorum exercitum conscribit, solus Uligisalus Gotthos in Liburniam ducit. Hi facto cum Romanis ad Scardonem oppidum praelio victi, urbem Bursum repetierunt: ubi collegam suum Uligisalus expectavit. Constantianus, apparatu Asinarii co-

περὶ Σάλωσι, στρατιώτας μετεπέμψατο, οὐδ' ἐνύπαντα τὰ ἐκείνη
 φρούρια εἶχον. καὶ τάφρον τε ἀμφὶ τὸν περίβολον ἅπαντα ὥρυσ-
 σε κύκλῳ καὶ τὰ ἄλλα ἐς τὴν πολιορκίαν ὡς ἄριστα ἐξηρτέτο.
 Ἀσινάριος δὲ πᾶμπολύ τι στρατεύμα βαρβάρων ἀγείρας ἐς Βούρ-
 5 νον πόλιν ἀφίκετο. ἔνθα δὲ Οὐλιγισάλῳ τε καὶ τῇ Γότθων στρα-
 τιᾷ ξυμμίξας ἐς Σάλωνας ἦλθε. καὶ χαράκωμα μὲν ἀμφὶ τὸν D
 περίβολον ἐποίησαντο, τὰ δὲ πλοῖα στρατιωτῶν ἐμπλησάμενοι
 τοῦ περιβάλλοντος τὸ ἐπιθαλάσσιον μέρος ἐφροῦρουν. οὕτω τε Σά-
 λωνας κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλασσαν ἐπολιόρκουν. Ῥωμαῖοι
 10 δὲ ταῖς τῶν πολέμιων ναυσὶν ἐξυπινάως ἐπιθήμενοι ἐς θυγὴν τρέ-
 πονσι καὶ αὐτῶν πολλὰς μὲν αὐτοῖς ἀνδράσι καταδύονσι, πολ- V 32
 λὰς δὲ ἀνδρῶν κενὰς εἶλον. οὐ μέντοι τὴν προσεδρεῖαν Γότθοι
 διέλυσαν, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐν τῇ πόλει Ῥωμαίους κατὰ κράτος
 πόλιορκοῦντες εἴρξαν. τὰ μὲν οὖν στρατόπεδα Ῥωμαίων τε καὶ
 15 Γότθων ἐν Δαλματίας ἐγείρετο τῇδε. Οὐνιγίδι δὲ πρὸς τῶν
 ἐπιχωρίων ἐκ Ῥώμης ἤκόντων ἀκούσαντι τὸ ἐν Βελισαρίῳ στρα-
 τεύμα βαρύτερον εἶναι, Ῥώμης τε ὑποκεχωρηκότι μετέμειε καὶ
 μένειν ἐν τοῖς καθεστῶσιν οὐκ ἔτι ἠδένετο, ἀλλὰ θνητῷ ἤδη ἐχθό-
 20 μενος ἐπ' αὐτοὺς ἦν. καὶ οἱ ἐν αὐτῇ τῇ πορείᾳ τῶν τις ἱερῶν P 353
 ἐκ Ῥώμης ἦκων ἐνέτυχεν. οὗ δὲ ἐν θορότῳ πολλῷ πνεύσεσθαι
 φασὶν Οὐνιγιν εἰ Βελισάριος ἔτι ἐν Ῥώμῃ εἴη, ὥστε δίδωσιν μὴ
 οὐχὶ αὐτὸν καταλαμβάνειν οἶός τε ἦν, ἀλλὰ θάσας ἀποδράς ἐν-
 θένδε· καὶ αὐτὸν εἰπεῖν ἥμισυ οἱ χοῆναι τοῦτο ἐν φροντίδι εἶ-

4. τι] Vulgo τε. *ibid.* ἐς B.] εἰς β L. 17. βαρύτερον] βαρ-
 χύτερον Grotius. 19. ἱερῶν om. L.

gnito, Salonis timens, milites, qui omnia regionis illius castella obtine-
 bant, accievit; muros fossa cinxit perpetua caeteraque ad obsidionem fo-
 rendam necessaria diligentissime expedit. Asinarius, collectis Barba-
 rorum ingentibus copiis, ad urbem Burnum pervenit. Ibi iunctis cum
 Uligisalo Gotthorumque exercitu viribus, Salonas sese contulit. Mox
 ducto vallo clausere moenia, atque horum parti maritimae plenas militi-
 bus naves opposuerunt; itaque terra ac mari obsederunt Salonas. Ro-
 mani vero repentino impetu fugata hostium classe, naves multas submer-
 sere cum viris; multas cepere vacuas. Nec tamen Gotthi obsidionem
 solverunt: immo vero Romanos intentiori oppugnatione intra muros coër-
 cuere. Ita Romani et Gotthi in Dalmatia rem armis gerebant. At Vi-
 tigis, cum ex indigenis, qui Roma veniebant, audiret, exercitum Belisarii
 molestissimum esse, ipsum sui ex urbe discessus poenitebat, nec poterat
 mente consistere: sed ira captus contra pergebat. In itinere obvium
 nactus Sacerdotem quemdam Roma profectum, dicitur interrogasse con-
 tentius, utrum adhuc esset Belisarius Romae? quasi vereretur ut Belisa-
 rium posset assequi, ac ne is inde se proripuisset. Hac parte Vitigin

φυγὴν ὤρμητο. ἐς Ῥώμην δὲ σφίσιν οὐκ οἰόμενοι εἰσιτῆτὰ εἶναι ἐπὶ Καμπανίας λάθρα ἐχώρησαν, ἢ τὴν ἐκ στρατηγοῦ κόλασιν δέισαντες, ἢ τοὺς ἐταίρους ἐρυθριῶντες.

εἴ'. Τῇ δὲ ἐπιγενομένη ἡμέρᾳ οἱ μὲν Γότθοι τὰς τοῦ P 355
 5 πύργου πύλας πόνῳ οὐδενὶ διαφθείραντες τὴν διάβασιν ἐποίησαντο, οὐδενὸς σφίσιν ἐμποδῶν ἵσταμένον. Βελισάριος δὲ οὐπω
 10 τι πεπυσμένος τῶν ἀμφὶ τῇ φρουρᾷ, ἔμπροσθέντων ἱππέας χιλοῦς ἐπαγόμενος ἐς τοῦ ποταμοῦ τὴν γέφυραν ἦι, τὸν χῶρον ἐπισκεψόμενος οὐπερ ἂν σφίσιν ἐνστρατοπειδυνόσασθαι ἄμεινον εἴη. καὶ
 15 ἐπειδὴ ἐγγύτερον ἐγένοντο, ἐντυγχάνουσι τοῖς πολέμοις ἤδη τὸν ποταμὸν διαβῆσιν, ἐς χεῖράς τε αὐτῶν τισιν οὗτι ἐθελούσιοι ἔλθον. ἐξ' ἱππέων δὲ συνίστατο ἡ ἔμβολῃ ἐκατέρωθεν. τότε Βελισάριος, καίπερ ἀσφαλὲς τὰ πρότερα ὦν, οὐκέτι τοῦ στρατηγοῦ τὴν τάξιν ἐφύλασσε, ἀλλ' ἐν τοῖς πρώτοις ἕτε στρατιώτης
 20 ἐμάχητο. καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὰ Ῥωμαίων πράγματα ξυνέβη ἐς κίνδυνον πολὺν ἐκπεπτωκέναι, ἐπεὶ ξέμπασα ἡ τοῦ πολέμου ῥοπὴ ἐπ' αὐτὸν ἔκειτο. ἔνυχε δὲ ἱππῳ τηρικαῖτα δοχούμενος, πολλῶν τε λῆαν ἐμπεῖρω καὶ διασώσασθαι τὸν ἐπιβάτην ἐπισταμένῳ, ὅς φη' ὄλον μὲν τὸ σῶμα θαιὸς ἦν, τὸ μέτωπον δὲ ἄπαν ἐκ κεφαλῆς
 25 ἄχρι ἐς ῥίνας λευκὸς μάλιστα. τοῦτον Ἕλληνες μὲν Φαλὼν, C
 30 βάρβαροι δὲ Βάλαν καλοῦσι. καὶ ξυνέπεισι Γότθων τοὺς πλείστονους βύλλειν ἐπ' αὐτόν τε καὶ Βελισάριον τὰ τε ἀκόντια καὶ τὰ ἄλλα βέλη ἐξ αἰτίας τοιαύτης. αὐτόμολοι ὅσοι τῇ προτιμῇ ἐς

1. σφίσιν L. σφίσι P. 21. Βάλαν] βάλλαν L.

ri, quam custodiebant, noctu relicta, fugam ceperunt, ac Romam sibi clausam rati, in Campaniam ivere furtim, seu poena a Magistro militum iussuendae metu, seu commilitonum verecundia ducti.

18. Postridie Gotthi, effracta nullo negotio turris foribus, obstructe nemine, fluvium transierunt. Belisarius vero, cum de custodum fuga nihil dum audisset, assumptis equitibus mille, ad fluminis pontem contendit, optaturno locum, qui castris commodior videretur. Invenit propius, iam fluvium transgressos offendunt hostes, ac vel inviti cum eorum parte certamen ineunt: ex equia utrique pugnant. Tunc Belisarius, quamvis autea cautus, non se tenuit in ordine Magistri militum; sed inter primos, ut miles, certavit. Unde Romana res in grave discrimen venit: siquidem belli momentum omne in eius capite positum erat. Equo tum vehebatur bellicosissimo, sessorisque o periculis expediendi perito: qui toto fuscus corpore, anteriorem capitis partem, a summa fronte ad nates, eximio candore insignem habebat. Equum eiusmodi vocitant Graeci Phalion, Barbari Balan. Illum autem ac Belisarium plerique Gotthi iaculis aliisque telis ideo petebant; quia transfugae, qui pri-

Γότθους ἦκον, ἐπεὶ ἐν τοῖς πρώτοις μαχόμενον Βελισάριον εἶδον, ἐπιστάμενοι ὥς, ἣν αὐτὲς πύση, διαφραγῆσεται Ῥωμαίοις αὐτίκα δὴ μάλα τὰ πράγματα, κραυγῇ ἐχρῶντο, βάλλειν ἐγκατενόμηναι ἐς ἵππον τὸν Βάλαν. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐς τὴν Γότθων στρατιὰν ξέμπασαν οὗτος δὲ περιγερόμενος ὁ λόγος ἦλθε, ζήτησιν 5
V 34 μέντοι αὐτοῦ, αἵτε ἐν Θορύβῳ μεγάλῳ, ἥκιστα ἐποίησαντο, οὐδὲ H 193
D ὅτι ἐστὶ Βελισάριος σαφῶς ἔγνωσαν. ἀλλὰ ξυμβαλόντις ὅτ' ἐκῆ τὸν λόγον ἐπιπολάζοντα ἐς πάντας ἵκναι, τῶν ἄλλων ἀγόμενοι πάντων, οἱ πλεῖστοι ἐπὶ Βελισάριον ἔβαλλον. ἥδη δὲ αὐτῶν καὶ φιλοτιμία μεγάλη ἐχόμενοι, ὅσοι ἀρετῆς τι μετεποιοῦντο, ὥς 10
P 356 ἀγχοτάτῳ παραγεγόμενοι, ἄπτεσθαι τε αὐτοῦ ἐνιχείρουν καὶ τοῖς τε δόρασι τοῖς τε ξίφεσι θυμῷ πολλῷ χρώμενοι ἔπαιον. Βελισάριός δὲ καὶ αὐτός τε ἐπιστροφάδην τοὺς αἰὶ ὑπαντιάζοντας 15
H 193 ἔκτανε καὶ τῶν αὐτοῦ δορυφόρων τε καὶ ὑπασπιστῶν τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ὥς μάλιστα δὴ ἐν τούτῳ τῷ κινδύνῳ ἀπέλασε. γὰρ 15
H 193 νόμηναι γὰρ ἀμφοῖν αὐτὸν ὑπαντες ἀρετὴν ἐπεδείξαντο οἷαν πρὸς οὐδενὸς ἀνθρώπων ἐς τήνδε τὴν ἡμέραν δεδηλωσθαι οἶμαι. τὰς γὰρ ἀσπίδας τοῦ τε στρατηγοῦ καὶ τοῦ ἵππου προβεβλημένους, τὰ τε βέλη πάντα ἐδέχοντο καὶ τοὺς αἰὶ ἐπιόντας ὠθισμῷ χρώμενοι ἀπεκρούοντο. οὕτω τε ἡ ξυμβολὴ πῦσα ἐς σῶμα ἐνὸς ἀπεκρίθη 20
H 193 ἀνδρός. ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτονσι μὲν Γότθοι οὐχ ἥσσονες ἢ χίλιοι, καὶ αὐτοὶ ἄνδρες οἱ ἐν τοῖς πρώτοις ἐμάχοντο, θνή-

6. αὐτοῦ em. HL. 7. ἐστὶ Βελισάριος] ἐς Βελισάριον HL: illud Hoerschd. in anoot. 8. ἐς] ὡς Vst. ibid. πάντας] πάντα HL. 15. ἐν em. HL. ibid. ἀπέλασε] ἀπήλασε P. 17. οἶμαι] εἶναι HL. 20. ξυμβολή] ξυμβουλή L.

die ad illos concesserant, simul Bolisarium io prima acie praeliantem viderunt, haud ignari, si is occideret, otempio Romanam rem collapsuram, soblato clamore, ad feriendum equum Balan hortati sunt. Hac indo veco per omnem didita Geththorum exercitum, omittebant, ut fit io magno tumultu, quorsum ea spectaret, quaerere, nec Belisarium placere noverant: et coniectantes id monitum non abs re quoquoersum msnare, omisssis caeteris, in Belisarium plerique tela torquebant. Ao iam eorum generosissimii qolquo, acribus impulsu gleriae stimulis, equis proxime admotis, nitebantur illum prehendere, et vehementi ira abrepti, hastis et gladiis feriebant. Belisarius vero ebvlos, sine olla intermissione, nunc hos, nunc illos necabat. Que in discrimine maximo eloxit amor, quo illum hastati acutaliquo ipsius Protectores complectebantur. Ei ommquo circumfusi omoes, fortitudinis specimen dedorunt, qualo neminem hactenus edidiasse crediderim. Siqoidem Magistro militum easquo equo praetentis clypeis tela omnia oxcipebant, et eos, qui incurrebant, trudendo, non cessabant repellere. Ita demum omnis impetus in unius viri corpus furebat. In hac pugna ceciderunt o prima Geththorum acio non minus

σκοῦσι δὲ τῆς Βελισαρίου οἰκίας πολλοὶ τε καὶ ἄριστοι, καὶ Μα-
ξέντιος ὁ δορυφόρος, ἔργα μεγάλα ἐπὶ τοὺς πολέμιους ἐπαδειξά-
μενος. Βελισαρίῳ δὲ ξυνέβη τις τύχη ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, μήτε
τετραῶσθαι μήτε βεβολῆσθαι, καίπερ ἀμφ' αὐτῷ μόνῳ γενομέ-
νης τῆς μάχης.

Τέλος δὲ ὕρετῇ τε τῇ σφετέρᾳ Ῥωμαῖοι τοῖς πολέμοις
ἐκρέψαντο, ἔφειγέ τε πάμπολὺ τι βαρβάρων πλῆθος, ἕως ἐς
στρατιώπειδον τὸ αὐτῶν ἵκοντο. ἐνταῦθα γὰρ οἱ Γότθων πεζοί,
ἅτε ἀκμῆτες ὄντιες, ὑπέστησαν τε τοῖς πολέμοις καὶ πόνῳ οὐ-
δεν ἀπειώσαντο. βεβληθέντων τε αὐτῶν ἱππέων ἐτέρων κατὰ
κράτος Ῥωμαῖοι ἐγινόν. ἕως ἀναβάντες ἐς τινα γεώλοισιν ἐστη-
σαν. καταλαβόντων δὲ σφῶς βαρβάρων ἱππέων, αὐτοῖς ἱππο-
μαχίμ ἐγένετο. ἐνθα δὲ Βαλεντίνος, ὁ Φωτίου τοῦ Ἀντωνίνης
παιδὸς ἱπποκόμος, ἀρετῆς δῆλῳσιν ὡς μάλιστα ἐποιήσατο. μό-
νος γὰρ ἐσπερήσας ἐς τὸν τῶν πολέμιων ὄμιλον ἐμπόδιός τε τῇ
Γότθων ὁρμῇ ἐγινόντι καὶ τοὺς ξὺν αὐτῷ διεσώσατο. οὕτω τε
διασπύροντες ἐς τὸν Ῥώμης περίβολον ἤλθον, διώκοντες τε οἱ
βάρβαροι ἕως ἐς τὸ τεῖχος ἵκοντο, ἀμφὶ τὴν πόλιν ἡ Βελισαρία
ὠνόμασται τὴν. δίδουσαι δὲ Ῥωμαῖοι μὴ τοῖς ἐπύκουσιν οἱ πο-
λέμοις ξυμβαλλόντες τοῦ περιβόλου ἐντὸς γίνονται, ἀνάκλη-
ναι τὰς πόλιν ἤθελον, καίπερ Βελισαρίου πολλὰ τε σφί-
σιν ἐγκληνομένου καὶ ξὺν ἀπυλῇ ἀναβοῶντος. οὔτε γὰρ τὸν D

3. μήτε — μήτε] Vulgo μηδὲ — μηδὲ.

7. [ἐφυγε] ἔφυγε L.

ibid. [ἕως ἐς] — ἐς om. L.

13. Βαλεντίνος] βαλαντίνος L.

18. Βελισαρία] Salapia Pers. Conf. p. 365 d.

mille; e Belisari familla multi, lique fortissimi, et ipsos stipator Maxentius, cum in hostem praeclara facinora edidisset. Eo die Belisario sic favit fortuna, ut quamvis unus ipse praelio peteretur, nullo tamen affectus vulnere, nec missili percussus fuerit.

Tandem Romani virtute sua hostem fuderunt, nea fuga destitit Barbarorum ingens multitudo, donec ad castra sua parvenit: ubi Gotthorum pedites, recentes adhuc et integri, impatum hostium sustinuerunt, eosque facile propulerunt. Aliis subinde equitum turmis auxilio subeuntibus, effusa Romani fuga evaserunt in collem, ibique steterunt. Equitibus vero Barbaris eos assecutis, equestris pugna reintegratur: in qua Valentino, equiso Photii Antoninna filii, fortem animum maxime prodidit. Cum enim solus in hostile agmen insiluisse, represso Gotthorum impetu, iis, qui cum ipso erant, salutem peperit. Sic elapsi, ad moenia Romae contendunt: eodem ferontur insequentes Barbari, et ad portam, quae nunc dicitur Belisaria, veniunt. Veriti Romani, ne cum fugantibus irrumpens hostis urbem intraret, nolebant portam aperire; exiit licet instante, et minaciter inclamante Belisario. Nempe qui despectabant e turri, virum,

- ἄνδρα οἱ ἐκ τοῦ πύργου διακύπτοντες ἐπιγινώσκον οἱοί τε ἦσαν, ἐπεὶ οἱ τό τε πρόσωπον καὶ ἡ κεφαλὴ ξύμπασιν ἰσθῶρι τε καὶ κοριορίῳ ἐκαλύπτετο, ἅμα δὲ οὐδὲ καθορᾶν τις ἀκριβῶς εἶχεν. ἦν γὰρ τῆς ἡμέρας ἀμφὶ ἥλιον δίσκιν. οὐ μὴν οὐδὲ περιεῖναι τὸν στρατηγὸν Ῥωμαῖοι ᾔσonto. ὅσοι γὰρ ἐν τῇ πρότερον γενόμενοις τροπῇ φεύγοντες ἦγον, τεθνάναι Βελισάριον ἐν τοῖς πρώτοις ἀρεῖς στεύοντα ἤγγελον. ὁ μὲν οὖν ὄμιλος τῶν πολεμίων ῥεύσας τε πολλὰς καὶ θυμῷ μεγάλῳ ἐχόμενος, τὴν τε τάχρυν εὐθὺς διαβῆναι καὶ τοῖς φεύγουσιν ἐνταῦθα ἐπιθέσθαι διανοοῦντο. Ῥωμαῖοι δὲ ἀμφὶ τὸ τεῖχος ἀθρόοι τῆς τάχρυν ἐντὺς γεγενημένοι ἐν χρόῳ 10 ξυνιόντες ἀλλήλοις ἐς ὀλίγον ξυνήγοντο. οἱ μὲντοι περιβόλου ἐν-
P 357 τὸς, ἅτε ἀστρατήγητοί τε καὶ ἀπαρώσκειοι πάντας ὄντες, καὶ περὶ σῆσι τε αὐτοῖς καὶ τῇ πόλει πεφοβημένοι, ἀμύνειν τοῖς σφετέραις, καίπερ ἐς τοσοῦτον κινδύνου ἔλθοισιν, οὐδ' αὖτ' εἶχον.
 Τότε Βελισάριον ἐννοῶν τε καὶ τόλμα ὑπέσχετο, ἡ Ῥωμαῖοις 15 ἐκ τοῦ ἀπροσδοκίτου τὰ πράγματα διεσώσατο. ἐγκλεινοσάμενος γὰρ τοῖς ξὺν αὐτῷ πᾶσιν ἐξαπινάλως τοῖς ἐναντίοις ἐπέσπει. οἱ δὲ καὶ πρότερον ἀκοσμία πολλῇ, ἅτε ἐν σκοτίῳ καὶ διώξει, χρώμενοι, ἐπεὶ σῆσιν ἐπιόντας παρὰ δόξαν τοὺς φεύγοντας εἶδον, ὑποτοπίζοντες καὶ ἄλλο ἐκ τῆς πόλεως βέβοηθηκέναι στρατεύμα, 20
B ἐς φόβον τε πολλὸν ἀπ' αὐτῶν καταστάντες κατὰ κράτος ἤδη ἅπαντες ἔφηνον. Βελισάριος δὲ ἥμισυ ἐκπεσὼν ἐς τὴν διώξιν
H 194 αὐτῶν ἐς τὸ τεῖχος ἀνίστασθαι. οὕτω τε Ῥωμαῖοι θαρσύναντες
V 35 αὐτὸν τε καὶ τοὺς ἄλλ' αὐτῶν ἅπαντας τῇ πόλει ἐδέξαντο. παρὰ

cuius vultum adeoque totum caput concretus sudore pulvis tegebat, agnoscere minime poterant. Quin etiam clarum omnibus visum auferebat occasus Solis: praeterea Romani Magistrum mil. occidisse existimabant. Etenim quicumque priori in fuga sese urbi commiserant, Belisarium inter primos fortiter pugnatem occubuisse renuntiabant. Confluentes magno numero Barbari, itaque ardentes, transvolare fossam, et illos, qui se ultra receperant, invadere meditantur. Romani vero cis fossam ad moenia conferti, se in arcum confugerant, sic, ut alter haereret alteri. Qui intra muros erant, cum nō Ducem haberent, ac prorsus imparati, sibi atque urbi metuerent, opem ferre suis nequibant, in tantum adductis periculum.

Tunc animum Belisarii audax subit cogitatio, quae praeter expectationem rem Romanam servavit. Nam voce cunctis, qui circum aderant, animatis, in hostes impressionem repente fecit. Illi, iam ante et nocte et cursu admodum turbatis ordinibus, ubi in se ab iis, quos fugaverant, necopinatio fieri viderunt impetum, alia ex urbe copias venisse subsidio suspicantes, gravi hinc subeunte metu, in fugam omnes consternantur. Sustineus se ab insequendo Belisarius, ad muros confestim redit. Quo erecti facto Romani, in urbem ipsum cum omnibus, quos du-

τοσούτον μὲν κινδύνου Βελισάριός τε καὶ τὰ βασιλῆως πράγματα
 ἦλθεν, ἥ τε μάχη πρῶτὶ ἀρξαμένη ἐτελεύτα ἐς νύκτα. ἤριστευ-
 σαν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ Ῥωμαῖον μὲν Βελισάριος, Γότθων δὲ
 Οὐίσανδος ΒανδάλARIOS, ὅς, ἡνίκα ἡ μάχη ἀμφὶ Βελισαρίου
 5 ἐγένετο, ἐπειδὴ αὐτῷ τὰ πρῶτα ἐπέπεσεν, οὐ πρότερον ἀπέστη
 ἕως τρισκαίδεκα πληγὰς λαβὼν τῷ σώματι ἔπαισε. δόξας δὲ αὐ- C
 τὴν τεθνάναι, ἡμελήθη τε πρὸς τῶν ἑταίρων, καὶ περ νενικηκό-
 των, καὶ ξὺν τοῖς νεκροῖς αὐτοῦ ἔκειτο. τρίτῃ δὲ ἡμέρᾳ ἐπειδὴ
 στρατοπεδευσάμενοι ἔγγιστα τοῦ Ῥώμιος περιβόλου οἱ βάρβαροι
 10 ἐπεμψάν τινας ἐφ' ᾧ νεκροὺς τε τοὺς σφετέρους θάψωσι καὶ τὰ
 νόμιμα ἐπὶ ὅσῃ τῇ ἐκείνων ποιήσονται, οἱ τὰ σώματα διαρευνώ-
 μενοι Οὐίσανδον ΒανδάλΑΡΙΟΝ ἔτι ἔμπουν ἐερίσκοιτο, καὶ αἰ-
 τὸν τῶν τις ἑταίρων σφονήν τινά οἱ ἀρεῖναι ἤξιον. οὐδὲ γὰρ
 15 ἠδύνατο, ἐπεὶ οἱ τὰ ἐντὸς τῷ τε λιμῷ καὶ τῷ ἐκ τῆς ἄλλης κακο-
 παθείας αἰγμῶν λίαν ἔκαίετο, καὶ ὕδωρ οἱ ἐνθάδε ἰδέτο ἐς τὸ
 στόμα ἐμβάλλεσθαι. πῖνόντα τε αἰτὸν καὶ ἐν ἑαυτῷ γιγονότα
 ἀράμενοι ἐς τὸ στρατόπεδον ἦνεγκαν. μέγα τε ὄνομα Οὐίσαν- D
 δος ΒανδάλΑΡΙΟΣ ἐκ τοῦ ἔργου τούτου ἐν Γότθοις ἔσχε, καὶ τὰ
 μάλιστα εὐδοκιμῶν πάμπολιν τινα ἐπέβλω χρόνον. ταῦτα μὲν
 20 οὖν τρίτῃ ἀπὸ τῆς μάχης ἡμέρᾳ γεγενῆσθαι συνέπεσε.

4. Οὐίσανδος] οὐίσανδρος L. et Pers.

5. αὐτῷ om. HL. Ex

Vat. addidit P.

6. δόξας] Vulgo δόξαν.

8. ἐπειδὴ om. L.

11. ποιήσονται] ποιήσονται L.

12. Οὐίσανδος] Visandrum

Pers., non L.

ibid. αὐτόν] αὐτῶν HL: illud Hm.

15. ἐν-

θαδε] ἐνθάδε H.

16. ἐαυτῷ] ἐαυτοῦ L.

19. ταῦτα]

ταύτη H. ταῦτα Hm.

cebat, accipiunt. Eo discriminis Belisarius, resque Imperatoris vene-
 runt. Porro cœptum mane prælium nox diremit. Ac Romanorum qui-
 dem optime se in eo Belisarius gessit; Gotthorum vero Visandus Ban-
 dalaris: qui, fervente circa Belisarium Marte, in primo confligens ordi-
 ne, non prius abstulit, quam corpore tredecim saucio vulneribus concidit.
 Illico expirasse visus, et a sociis, quamvis victoribus, pro occiso
 relictus, inter mortuos ibi incuit. Die tertio, cum Barbari, ad Romae
 muros castra metati, misissent quī suorum fato functos sepelirent, ac iuxta
 ipsis funebria solverent, hi, dum perquirunt inspectantque cadavera, Vi-
 sandum Bandalarium spirantem adhuc offendunt. Ex eo sodalium qui-
 dam vocem aliquam precibus conatur elicere. Silebat enim, assumptis
 ardore viribus, quem inedia aliaeque aerumne in visceribus acuebant.
 Quocirca tandem petiit, ut aqua ori infunderetur. Potu refocillatum,
 levatumque humo, in castra portarunt. Magnum hinc nomen Visandus
 Bandalaris apud Gotthos adeptus, summa cum gloria diutissime super-
 stes fuit. Haec die post pugnam tertio contigerunt.

Τότε δὲ Βελισάριος ἐπεὶ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ξέν τοῖς ἐπομένοις
 γένετο, στρατιώτας τε καὶ τὸν τῶν Ῥωμαίων δῆμον σχεδόν τι
 ἅπαντα ἐς τὸ τεῖχος ἀγείρας, πυρά τε πολλὰ καίειν καὶ τὴν νό-
 κτα ὅλην ἐρηγορεῖναι ἐκέλευε. καὶ τὸν περιβόλον περιῶν κύκλω
 τὰ τε ἄλλα διεῖπε καὶ πύλην ἐκάστη τῶν τινα ἀρχόντων ἐπέστησε. 5
 Βέσσας δὲ, ὃς ἐν πύλῃ τῇ καλουμένῃ Πραινεστίνῃ φυλακὴν ἔσχεν,
 ἄγγελον παρὰ Βελισάρειον πέμψας ἐκέλευε λέγειν ἔχισθαι πρὸς τῶν
 πολεμίων τὴν πόλιν, δι' ἄλλης πύλης ἐσβεβληκότων, ἣ ὑπὲρ
 P 358 ποταμὸν Τίβεριν Παγκρατίου ἀνδρός ἁγίου ἐπώνυμος οὔσα.
 ταῦτα ἀκούσαντες ὅσοι ἀμφὶ Βελισάριον ἦσαν, σῶξαι ὅτι τὰ-10
 χίστα διὰ πύλης εἰέρας παρήγαγον. αὐτὸς μὲντοι οὐδὲν κατω-
 ρώθησεν, οὐδὲ τὸν λόγον ὑγιᾶ ἰσχυρίζετο εἶναι. ἔπειτα δὲ καὶ
 τῶν ἱππέων τινὰς ὑπὲρ ποταμὸν Τίβεριν κατὰ τάχος, ὡς τὰ ἐκείνῃ
 ἐπισκεψάμενοι οὐδὲν πολεμίων τῇ πόλει ἐνταῦθα συμβῆναι ἀπή-
 γελον. πέμψας οὖν εὐθὺς ἐς πύλην ἐκάστην ἀρχουσι τοῖς πᾶσι-15
 ταχῇ οὖσιν ἐπέστελλεν ὥστε, ἐπειδὴ τοὺς πολεμίους ἀκούσωσι
 κατ' ἄλλην τινὰ τοῦ περιβόλου ἐσβεβληκέναι μοῖραν, μήτε ἀμύ-
 B νειν μήτε φυλακὴν τὴν σφετέρην ἐκλιπεῖν, ἀλλ' ἡσυχῇ μένειν.
 αὐτῷ γὰρ ὑπὲρ τούτων μελήσειν. ἔπρασσε δὲ ταῦτα, ὥπως μὴ
 ἐκ φήμης οὐκ ἀληθοῦς ἐς ταραχὴν αὐτοῖς καθιστώμενοι. Οὕτως-20
 γις δὲ, Ῥωμαίων ἔτι ἐν θορόβῳ πολλῷ καθιστώμενοι, ἐς πύλην
 Σαλαρίου τῶν τινα ἀρχόντων, Οὔακιν ὄνομα, ἐπέμψεν, οὐκ
 ἀφανῆ ἄνδρα. ὃς ἐνταῦθα ἐλθὼν καὶ Ῥωμαίους τῆς ἐς Γότθους

1. δὲ) δὴ L. 2. τε et τὸν am. L. 6: Πραινεστίνῃ) πεγε-
 στρίῃ HL 9. ἁγίον ἀνδρός οὔσα ἐπώνυμος HL, nisi quod H
 ἁγίου om., quod in annot. supplet Hueschel.

Tunc autem Belisarius cum suis in tutam receptus, coactis ad mu-
 ros militibus ac populo Rom. fere universo, iniunxit, crebros ignes accen-
 derent, ac totam noctem vigilarent. Mœnia deinde circumiens, cum cæte-
 ra providit, tum singulis portis singulos Duces apposuit. Sub hac
 Bessas, portæ Praenestinae custos, ad Belisarium misit, qui nuntiaret,
 urbem ab hostibus teneri, per eam ingressis portam, quæ ultra Tibe-
 rim est, et a sancto Pancratii nomen habet. His auditis, qui Belisa-
 rium circumstabant, ut per aliam portam evaderet, auctores erant. At
 ille intrepidus, et falsa asserri aasserens, nulla interposita mora, trans
 fluv. Tiberim aliquot misit equites: qui, regione explorata, nihil ibi hu-
 stile arbi incidisse retulerunt. Quamobrem ad singulas portas e vesti-
 gio mittit Ducibus, ubivis positus, si forte hostem alia muri parte irru-
 pisse audierint, ne appetitas ferant, neu de statione decedant, sed in
 ea taciti manent; sibi enim cætera curæ fore. Haec eu agebat con-
 silio, ne falso rumore iterum turbarentur. Adhuc Roma tumulu trepido
 plena erat, cum Vitigis ad portam Salarium Vacin Ducem, virum non
 ignobilem, destinat. Quo ille cum accessisset, Romanis perfidiam in

ἀποτίλας κακίας τὴν προδοσίαν ὠνεύειν, ἣν αὐτοὺς ἐπὶ τε τῇ
πατρὶδι πεποιῆσθαι καὶ σφίσι αὐτοῖς ἔλεγεν, οἱ τῆς Γότθων δυ-
νάμειος Ἰρσάκους τοὺς σφίσι οὐχ οἷους τε ἀμύνειν ὄντας ἡλλά-
ξαντο, ἔξ ὧν τὰ πρότερον οὐδένα ἐς Ἰταλίαν ἤκοντα εἶδον, οἷ
5 μὴ τραγῳδοὺς καὶ μίμους καὶ ναντίας λωποδύτας. ταῦτά τε καὶ C
πολλὰ τοιαῦτα Οὐάκας ἐπὼν, ἐπεὶ οἱ οὐδεὶς ἀπεκρίνατο, ἐς Γότ-
θους τε καὶ Οὐτίγιν ἀνεχώρησε. Βελισάριος δὲ γέλωτα πολὺν
πρὸς Ῥωμαίους ὤσφην, ἐπεὶ μόλις τοῖς πδλεμίους διασφυγὼν θαρ-
σιῖν τε ἤθῃ καὶ περιφρονεῖν τῶν βαρβάρων ἐκέλευεν. εὐ-γὰρ εἰ-
10 δέναι ὡς κατὰ κράτος αὐτοὺς νικήσει. ὅπως δὲ τοῦτο καταμα-
θὼν ἔγνω, ἐν τοῖς ὀπισθεν λόγοις εἰρήσεται. ἐπεὶ δὲ πύρρῳ ἦν
πῶν νυκτῶν, νῆστιν ἔτι Βελισάριον ὅτι ἡ τε γυνὴ καὶ τῶν
ἐπιτηδείων ὅσοι παρῆσαν ἄρτον βραχέος κομιδῇ γειῖσασθαι μόλις
ἠγάχαζον. ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα θυτῶς ἐκάτεροι διενυκτέ-
15 ρευσαν.

49'. Τῇ δὲ ἐπιγενομένῃ ἡμέρᾳ Γότθοι μὲν Ῥώμην πολιορ- D
κίᾳ ἔλειν διὰ μέγεθος τῆς πόλεως οὐδενὶ πόνῳ οἰόμενοι, Ῥωμαῖοι V 36
δὲ αὐτοῖς ἀμυνόμενοι ἐτάξαντο ὥδᾳ. ἔχει μὲν τῆς πόλεως ὁ πε- H 195
ρίβολος δις ἐπὶ πύλας καὶ πυλίδας τινάς. Γότθοι δὲ οὐχ οἶοί
20 τε ὄντες ὅλον στρατοπέδῳ τὸ τεῖχος περιλαβέσθαι, κύκλῳ ἔξ.
ποτησάμενοι χωρακώματα πέντε πυλῶν χώρον ἡνάχλυν, ἐκ τῆς
Φλαμινίας ἄχρῃ ἐς τὴν κυλουμένην Πραινεστίναν· ταῦτά τε αὖ- P 359

5. λωποδύτας] καὶ λωποδύτας Classenus. 10. νικήσει L. corr.
et Maltretus. Vulgo νικήσειν. 14. ἡνάχαζον] ἡνάχασαν L.
ibid. οὕτως] Vulgo οὕτω. 18. αὐτοῖς] αὐτῆς Vat. Nisi haec
lectio ad p. 359 a. pertinet. 20. περιλαβέσθαι] περιβαλλέσθαι L.
corr. 22. Πραινεστίναν] πραινεστίναν HL. ibid. αὐτοῖς] αὐ-
τῆς HL.

Gotthos obiecit, ac prodicionem exprobravit, quam, ut dicebat, in se ipsi et patriam cuderant, Gothorum potentia posthabita Graecis, qui tueri ipsos non possent, et a quibus profectum neminem vidisset unquam Italia, nisi Tragoedos, Mimos ac piratas! Haec ahaque eiusmodi plurima locutus Vacis, cum ei nemo responderet, ad Gotthos et Viugin rediit. Romanis vero dignissimus risu Belisarius videbatur, qui ex hostibus negro elapsus, bono esse iuberet animo, Barbarosque contemnere, nec dubitare se diceret, quin eos vi debellaret. Id quo pacto edoctus sciret, dicetur postea. Profecta nox erat, cum Belisarium, adhuc impastum, uxor et familiares quicumque aderant, vix ut frustum panis ederet perpulerunt. Sic demum hanc utrique noctem egerant.

19. Postero die Gotthi, qui urbem facillime, ob ipsius amplitudinem, obsidione se capturos putabant, et Romani, salutis suae propugnatores, ita se ordinaverunt. Habent urbis moenia maiores portas xiv. et minores aliquot. Spatium, quod portis maioribus quinque, a Flaminia ad Praenestinam, comprehenditur, infestare Gotthi aggressi sunt, castris

τοῖς τὰ χαρακώματα ξίμπαντα ἐντὸς Τιβέριδος ποταμοῦ ἐπεποίητο. δεισαντες οὖν οἱ βάρβαροι μὴ τὴν γέφυραν διαφθεύσαντες οἱ πολέμοι, ἡ Μιλβίου ἐπώνυμός ἐστιν, ἄβυσσος σφίσι ποιήσονται ἅπαντα ὅσα ἐκτὸς ποταμοῦ ἐστὶ δείκναιτα μέχρι ἐς θάλασσαν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ αἰσθῆσιν τῶν ἐν τῇ πολιορκίᾳ κακῶν ἥκιστα ἔχουσιν, χαρακώμα δὴ ἱβδόμον Τιβέριδος ἐκτὸς ἐν Νέριονος πεδίοις ἐπέζησαντο, ὅπως σφίσιν ἡ γέφυρα τῶν στρατοπέδων ἐν μέσῳ εἴη. διὰ δὲ ἄλλας δύο τῆς πόλεως πύλας ἐνοχλεῖσθαι πρὸς τῶν πολεμίων ξυμβῆναι, τὴν τε Αὐρηλίαν (ἡ τὴν Πέτρον Β τοῦ τῶν Χριστοῦ ἀποστόλων κορυφαίου, αἵτε πονησίον κει-10 μένου, ἐπώνυμός ἐστι) καὶ τὴν ὑπὲρ τὸν ποταμὸν Τίβριν. οὕτω τε Γότθοι τῷ στρατοπέδῳ τὴν ἡμισίαν μάλιστα περιβάλλοντι τοῦ τείχους μοῖραν, αἵτε δὲ τῷ πᾶσι μὲν ὁδοῦ τὸ παράπαν ἐργόμενοι, ἐς ἅπαντα τὸν περίβολον κύκλῳ, ἡνίκα ἐβού-15 λοντο, τῷ πολέμῳ ἦσαν. ὅντινα δὲ τρόπον Ῥωμαῖοι τοῦ ποταμοῦ ἐφ' ἑκάτερα τὸ τῆς πόλεως τείχος ἐδείκνυντο ἐρῶν ἐργομαι. πολλὸς μὲν ὁ Τίβρις παραρρέων ἐπὶ πλεῖστον τοῦ περιβάλλοντος ἐφ' ἑρρετο τῆδε. ὁ δὲ χώρος οὗτος, ἐφ' οὗ ὁ περίβολος κατὰ τὸν ῥοὺν τοῦ ποταμοῦ ἀνέχει, ὑπὸς τε καὶ λίαν ἐντροπὸς ἐστὶ. τοῦτον δὲ ἀντικρὺ τοῦ χώρου, ἐκτὸς τοῦ Τιβέριδος, λόφον τινὰ 20 μέγαν ξυμβῆναι εἶναι, ἔνθα δὲ οἱ τῆς πόλεως μέλωνες ἐκ παλαιοῦ πάντες πεποήνται, αἵτε ὕδατος ἐνταῦθα πολλοῦ διὰ μὲν C τοῦ ὕδατος ἀγομένου ἐς τὴν τοῦ λόφου ἐπερβολὴν, ἐς τὸ καίαν-

3. Μιλβίου] μολβίου Reg. μολιβίου HL, sed μολβίου uterque marg. Milvium pontem Pers. 4. ἐκτὸς π.] ἐκ τοῦ HL. 15. ἦσαν] ἦσαν Classeus. 17. παραρρέων] παραρρέων L.

sex circumiectis, propterea quod muros omnes non poterant vallo intersepere: castra autem haec omnia cis flumen Tiberim locarunt. Veriti etiam Barbari, ne hostis, rupto ponte, quem vocant Milvium, eriperet ipsis transitum in oram omnem, quae trans fluvium ad mare usque patet, eoque pacto nullum sentiret obsidionis incommodum, ultra Tiberim vallum septimum in Neronis campo fixerunt, ut pontem inter castra positum haberent. Itaque ab hostibus infestae fuerunt portae aliae duae, videlicet Aurelia, insignis iam Petri nomine, qui Princeps fuit Apostolorum Christi, ac prope illam conditus iacet, et Transtiberina. Atque ita Gotti ad summam dimidiam minorum partem castris complexi, nec annue usquam prohibiti, moenia, quacunque vellent, oppugnatum ibant. Quo autem modo Romani muris fluvium interceperint, explicabo. Tiberis, copiosus aquis, longe moenia praeterfluebat. Locus autem, in quo flumini murus imminet propius, planus est et valde facilis habet aditus. E regione, trans Tiberim, magnus collis eminet, ibique omnes urbis moletrinae iam inde olim extractae sunt: quippe magna aquae vis per alveum structilem ad collis verticem deducta, inde vehementi cum impetu

τες δὲ ζῆν ῥήμη μεγάλη ἐνθ' ἐνδε ἰόντος. διὸ δὲ οἱ πάλαι Ῥωμαῖοι τὸν τε λόγον καὶ τὴν καὶ αὐτὸν τοῦ ποταμοῦ ὄχθην τείχει περιλαβεῖν ἐγνώσαν, ὥς μὴ τοῖς πολεμίοις δυνατὰ εἴη τοὺς τε μύλωνας διασθῆναι καὶ ποταμὸν διαβῆσιν ἐπιεικῶς τῷ τῆς πόλεως περιβόλῳ ἐπιβουλεύειν. ζεύξαντες οὖν ταύτη τὸν ποταμὸν τῇ γαφρᾷ, ζευάπτειν τε τὸ τεῖχος ἰδοῦσαν καὶ οἰκίας σιγῶς ἐν χωρίῳ τῷ ἀντιπένθους δεινύμενοι μέσον τῆς πόλεως τὸ Τιβέριδος πεπολῆνται ῥήμα. καὶ τα μὲν δὲ ᾧδ' αὖ ἐσχιν.

Ἰὺῖδοι δὲ τάρρους βαθύς ἑμὲν τὰ χωρακώματα ζεύξαντες ὑπὲρ τοῦ τοίχου τοῦ ἐνδον, ὑψηλόν τε ὥς μάλιστα αὐτὸν ποιησόμενοι καὶ σχολόπων ὀξέων καθύπερθε πύργον τι χοῦμα πηξύμενοι, οὐδὲν τι καταθέσσιτον τῶν ἐν τοῖς φρουραίοις ὀχυρωμάτων τὰ σιγαιόπεδα πάντα ἐπὶ ἔργασαντο. καὶ χωρακώματος μὲν τοῦ ἐν Νέρωνος πεδίῳ Μαρκίῳ ἔρχιν (ἔδη γὰρ ἐκ Γαλλίων ζῆν τοῖς ἐπομένοις ἀγέτω, ζῆν τοῖς ἐνταῖθα ἰσχυροπλῆνσι), τῶν δὲ ἄλλων Ὀλέτις ἔγειο ἔκτος αἰτός. ἄρχων γὰρ ἦν εἰς κατὰ χωρακώμα ἔκαστον. Ἰὺῖδοι μὲν οὕτω ταξάμενοι διέπλον τοὺς ὀχετοὺς ἑπαντας, ὅπως δὲ ἔδωρ ὥς ἥμισυ εἰς τὴν πόλιν ἐνθ' ἐνδε ἰδοῖοι. Ῥώμης δὲ ὀχετοὶ τεσσαρεσκαίδεκα μὲν τὸ πλῆθος εἰσιν, ἐκ πλινθον δὲ ὀπιτημένης τοῖς πύλαι ἀνθρώποις πεπολῆνται, εἰς τοσοῦτον εὖρους καὶ βάθους διέκοντες ὥστε ἀν-

3. μῆ] Vulgo μήτε. 9. δὲ] τὲ HL. 10. ζευνήσαντες] Vulgo ζυνήσαντες. ζυνήσαντες L. 12. καθύπερθε] καθύπερθε L. 15. πεδίῳ] Vulgo πεδίον. ibid. Γαλλίων P. γαλλίων HL. Fortasse igitur Γαλλίας. Conf. var. lect. p. 352 a. 20. τεσσαρεσκαίδεκα L. 18' P. 21. ἐκ] οὐ ἐκ Hm. ibid. δὲ om. HL.

in declive labitur. Quamobrem veteres Romani collem hunc et adversam fluminis ripam muro claudere statuerunt, ut hostes nec molestias disturbare, nec, sine transito, in muros urbis movere quidquam facile possent. Igitur cum illic fluvium ponte ianxissent, placuit murum illi committere, multisque in opposita regione aedificatis domibus, effectum est, ut urbem Tiberis interlueret. Sed haec hactenus.

Gothii vero, cum fossas altas castris omnibus praeduxissent, terram, quam inde egresserant, coagmentantes, illam extra anteriorem parietem altius exsugerunt, ac superinfixis stipitibus praeacutis quamplurimis, castra singula non minus, quam castellorum propugnacula, munierunt. Ac vallo quidem, quod in campo Neronis erat, Marcias praecerat: iam enim cum suis e Gallia reversus, ibi castra posuerat. Caetera autem Vitigis moderabatur, Sextus ipse: nam unumquodque Praefectum habebat suum. Hoc dispositi modo Gothii, aquaeductus omnes incidunt, ut inde urbs nihil aquae accipiat. Sunt aquaeductus Romae xiv. numero, e coctili latere structi quondam, adeo lati altique, ut eques intra illos equitare

Θράκη ἡπιο ὀνομένην ἐνταῦθα ἡπείειν δυνατόν εἶναι. Βελισάριος δὲ τὰ ἐς τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως διεκόσμη ὥδε. **V** 37 μὲν αὐτὸς τὴν Περμαίνην καὶ πόλιν τὴν ταύτης ἐν δεξιᾷ εἶχεν, ἣ Σαλαρία ὠνόμασται. κατὰ ταύτης γὰρ ἐπίμαχος τε ὁ περὶβολος ἦν καὶ Ῥωμαίοις ἐξιτητὰ ἐπὶ τοὺς πολέμιους ὄντα ἐτιγγανε. **B** Πραινεστίναν δὲ Βέσσα ἔδωκε. καὶ τῇ Φλαμινίᾳ, ἣ Περμαίνης ἐπὶ θάτερα ἴσται, Κωνσταντίνον ἐπέστησε, τὰς τε πέλας ἐπιθεῖς πρῶτον, καὶ λίθων μεγάλων οἰκοδομίᾳ ἐνδοθιν αὐτὰς ἀποσφράξας ὡς μάλιστα, ὅπως δὲ αὐτὰς μηδεὶ ἀνακλίναν δυνατόν εἴη. τῶν γὰρ χαρακωμάτων ἐνὸς ἀγχοτάτω ὄντος ἔδοτο μὴ τις ἐπὶ τῇ 10 πόλει ἐνδὸρα πρὸς τῶν πολέμιων ἐνταῦθα ἴσται. τὰς δὲ λιπομένης τῶν αἰσίων καταλόγων τοὺς ἄρχοντας διαφυλάσσειν ἐκέλευσε. τῶν δὲ ὀχετῶν ἑκάστον ὡς ἀσφαλίστατα οἰκοδομίᾳ ἐπὶ πλεῖστον κατέβατε, μὴ τις ἐξωθεν κυκορρήσῃ ἐνταῦθα ἴσται.

Ἐπὶ δὲ τῶν ὀχετῶν, καθάπερ ροι εἴρηται, διαιρεθέντων **15** οὐκ αἶτε τὰς μέλας τὸ ἔσωρ ἐνήργει, ζώοις τε τισιν ἐργάζεσθαι **H** 196 αὐτὸ οὐδ' αὖτις εἶχον, τροσῆς ἀπάσης αἶτε ἐν πολιορκίᾳ σπινίζοντες, οἳ καὶ ἡπίων μάλιστα τῶν σφλοῖν ἀνιγκάλων ἰδύνατο ἐπιμελεσθαι, Βελισάριος ἐξέτιρε τόδε. ἔμπροσθεν τῆς γεφυρας, ἥς ἄρτι πρὸς τῷ περιβόλῳ ὄσης ἐμνήσθην, σχολήνους ἀρτίσας **20** ἐξ ἑκατέρας τοῦ ποταμοῦ ὕχθης ὡς ἄριστα ἐντέταμνας, ταύταις τε λίμβους δύο παρ' ἀλλήλοις ξυνήσας, πόδας δύο ἀπ' ἀλλή-

4. Σαλαρία] salarīa HL. • ibid. ταύτης] ταύτας L. 6. Πραινεστίναν] praenestīnam HL. 7. Κωνσταντίνον] κωνσταντιανόν HL. 14. ἴσται] εἶη HL. 15. τῶν ὀχετῶν — ἐνήργει] Suidas s. v. μύλη. 17. αὐτό] αὐτόν H. αὐτὰς L. ibid. αἶτε] τε HL.

possit. At Belisarius urbis custodiae sic providit. Portam ipse minorem Pincianam, et maiorem, quae a dextera huius est, ac Salaria dicitur, inedit; quia partis illius murus expugnari facile poterat, et in hostes exitum Romanis dabat. Praenestinam Bessae assignavit: Constantino Flaminiam, a laeva Pincianae sitam, commisit, oclusis prius foribus, et magnorum strue lapidum intus optime communitis, ne quis posset eas recludere. Cum enim usum ex vallis hostilibus proximum esset, ne quas ibi insidias urbi hostes molirentur timebat. Reliquarum custodiam Ducibus numerorum pedestrium demandavit. Singulos aqueductus denso pariete firmissime obstruxit; ne quis insensus eo extrinsecus illaberetur.

Et quoniam, aqueductibus, uti dixi, inclis, aqua molas non versabat amplius, neque id iumentorum opera fieri poterat, re cibaria penitus, ut fit in obsidione, defectis Romanis, qui vix habebant quo equos sibi necessarios sustentarent, artem hanc Belisarius excogitavit. Pro ponte, quem moenibus commissum dicebam modo, aptatis funibus, et ab utraque fluminis ripa validissime teutis, binos lembos colligavit, bipedali

λων δίδοντας, ἥ μάλιστα ἡ τῶν ὑδάτων ἐπιρροή ἐκ τοῦ τῆς γε-
 φύρας κυρτωματος ἀκμάζουσα κατῆι. μύλας τε δύο ἐν λίμβῳ
 ἐκατέρῳ ἐνθήμενος ἐς τὰ μεταξύ τὴν μηχανὴν ἀπικορμασάν, ἡ
 τὰς μύλας στρέφειν εἰώθει. ἐπέκεινα δὲ ἄλλας τε σκάτους ἐχο-
 5 μένας τῶν αἰ ὀπισθεὶν κατὰ λόγον ἰδόμεναι, καὶ τὰς μηχανὰς
 τρώειν τῷ αὐτῷ ἐπὶ πλείστον ἐνέβαλε. προΐουσης οὖν τῆς τοῦ D
 ὑδατος ῥύμης αἱ μηχαναὶ ἐπεξῆς ὑπασαι ἐφ' ἑαυτὰς κυλινδου-
 μιναι ἰσχύοντι τε τὰς κατ' αὐτὰς μύλας καὶ τῇ πόλει τὰ αὐτάρκη
 ἔλουν. ἃ δὲ οἱ πόλεμιοι πρὸς τῶν αὐτομόλων γρόντις ἀφάνι-
 10 ζουσι τὰς μηχανὰς τρώειν τοῦδε. δένδρα μεγάλα καὶ Ῥωμαίων
 σώματα κροσφαγῇ ἐς τὸν ποταμὸν ξυμποθοῦντες ἰσρίπτουν.
 τούτων τε τὸ πλείστα ξὺν τῷ ῥεύματι ἐς μέσα τὰ σκάφη φερό-
 μένα τὴν μηχανὴν ἀπικαύλιζε. Βελισάριος δὲ κατιδὼν τὰ ποιοί-
 μενα προσεπιτεχνήσατο τάδε. ἀλύσεις μακρὰς αἰδηρὰς πρὸς τῇ
 15 γέφυρᾳ ἤρτυξεν, ἐκκονόμενας ἐς Τίβεριν ὅλον. αἷς δὲ προσπί-
 πτοντα ἔμπαντα, ὅσα ὁ ποταμὸς ἔφερε, ξυνίστατο τε καὶ
 οὐκέτι ἐς τὰ πρόσω ἐχώρει. ταῦτα τε ἀνέλκοντες αἱ οἷς τὸ ἔρ-
 γον τοῦτο ἐπέκειτο ἐς τὴν γῆν ἔφερον. ταῦτα δὲ ποιεῖν οὐ τοσοῦ- P 361
 20 τόν τῶν μύλων ἔνεκα ἢ ἐπὶ, ὅσων ἐνθὲνδε ἐς ὅλος τε καὶ ἔντοιαν
 ἦλθε, μὴ λάθωσιν ἀκάτοις πολλαῖς οἱ πόλεμιοι ἐντὸς τῆς γεφύ-
 ρας καὶ ἐν μέσῃ πῶλει γενόμενοι. οὕτω τε οἱ βάρβαροι τῆς πεί-
 ρας, ἐπεὶ οὐδὲν σφίσι ταύτῃ προὐχώρει, ἀπέσχοντο. καὶ τὸ
 λοιπὸν Ῥωμαῖοι τοῖσι μὲν τοῖς μύλῳσιν ἐχρῶντο, τῶν δὲ βα-

7. ῥύμης] ῥώμης H. 23. βαλανίαν] βαλλανίαν L.

inter utrumque relicto spatio, qua maiori impetu e pontis fornice aqua decurrebat. Tum duabus molis utrique lembo impositis, in medio machinam, qua molas volvi solent, suspendit. Alios continenter leuunculos ad eorum rationem, qui pone erant, connexuit, ac machinas eodem modo immisit: quae omnes ordine, profluentis aquae vi, circumactae, appositae sibi molas ciebant, et quantum urbi opus erat, molebant. Quas cum hostes ex transfugis cognovissent, hac arte machinas everterunt. Magnas arbores et Romanorum nuper occisorum cadavera ad fluvium comportantes, mittebant in profluentem. Horum pars maxima, secundo amne in medias devecta scaphas, machinam fregit. Re Belisarius animadversa, priori haec invento addidit. Late, per totum Tiberis alveum, oblongas praetendit ponti catenas ferreas: in quas omnia, quae deferobat flumen, sic incurrebant, ut ibi colligerantur, nec ultra procederent. Ea vero indesinenter trahentes, qui hoc munus acceperant, in terram subducebant. Id Belisarius non tam molarum causa agebat, quam quia metu et suspicione hac pnisabatur, ne hostes multis lembis invecti, eis pontem et in mediam urbem clam penetrarent. Sic tandem Barbari incepto iam irrita abstinere: et huiusmodi quidem moletrinis Romani dein-

Procopius II.

7

λανίων τοῦ ὕδατος τῇ ἀπορίᾳ παντάπασιν ἀπικέκλειντο. ὕδαρ
 μέντοι ὅσον πικρὴν διαρκὲς εἶχον, ἐπεὶ καὶ τοῖς τοῦ ποταμοῦ ἐκα-
 στάτω οἰκοῦσι παρῇν ἐκ σφραγίστων ὑδρομέσθαι. ἐς δὲ τοὺς ἀπο-
 νόμους, ὅσπερ ἐκ τῆς πόλεως, εἴ τι οὐ καθαρὸν, ἐκβάλλουσαν
 ἔξω, ἀσφάλειαν ἐπιποτὶν οὐδεμίαν ἐνάγκαστο; ἐπεὶ ἐς τὸν ποτα-
 μὸν Τίβεριν τὰς ἐκβολὰς ἔχουσιν ἅπαντες, καὶ διὰ τοῦτο οὐδε-
 μίαν οἶον τι τῇ πόλει ἐνθίνου πρὸς τῶν πολλῶν ἐπιβολὴν γε-
 σκόθαι.

C
 V 38 x. Τὰ μὲν οὖν ἐς τὴν πολιορκίαν τῆδε Βελισαρίου διὰ-
 κητο. Σαμνιτῶν δὲ παῖδες πολλοὶ, πρόσβια ἐν χώρᾳ τῇ σφε-
 10 τέρᾳ ποιμαίνοντες, δὴ τοῖς θώματος ἐν σφίσιν ἐβῆκαντας ἀπο-
 λέξαντες, καὶ αὐτῶν ἑνα μὲν καλέσαντες ἐπὶ τοῦ Βελισαρίου ὀνό-
 ματος. Οὐτίγιν δὲ τὸν ἔτθρον ὀνομάσαντες, καλαίην ἐκλίνον.
 ὣν δὲ ἰσχυρότατα ἐς τὸν ἀγῶνα καθιστάμενον, τὸν Οὐτίγιν
 δῆθεν ξυνηγέθη πεισὶν. καὶ αὐτὸν δ' αὖν παίδων ὄμιλος παλ-
 15 λόντας ἀπὸ δένδρου ἐκρέμων. ἄλκων δὲ τυχῇ τινὶ ἐνταῦθα φα-
 νέντος οἱ μὲν παῖδες ἔγρηγον ἅπαντες, ὃ δὲ ἀπὸ τοῦ δένδρου ἤρ-
 τημένος Οὐτίγιν χρόνον οὐ τραβέντος ἐν ταύτῃ δὴ τῇ τιμωρίᾳ
 θνήσκει. καὶ ἐπὶ ταῦτα ἐς Σαμνίτας ἔκυστα ἐγέρθη, οὕτε
 D κόλασιν τινα ἐς τὰ παῖδια ταῦτα ἐξήνγκαν καὶ τὰ ξυμπαρόντα 20
 ξυμβαλόντες νικήσιν κατὰ κράτος Βελισάριον ἰσχυρίζοντο. ταῦ-
 τα μὲν δὲ οὕτως ἐγένετο.

3. ὑδρομέσθαι] ὑδρομέσθαι L.

perser. a m. sec.

16. ἀπὸ] ἐπὶ L. a. pr. m.

18. οἱ excidit in P.

9. ἐς τῇ] πρὸς τὴν L. su-

perser. a m. sec. ibid. διώκητο Scaliger. Libri διώκησαςτο.

ibid. ἐκρέμων L. ἐκρήμονον P.

ceps usi sunt; balneis autem ipsos exclusit aquae penuria. Quod ad
 potum attinet, satis aquae habebat: cum ii, quorum domus erat a flu-
 vio remotissimae, o puteis haurire possent. Denique cloacis, quae sor-
 des et purgamenta urbis foras eieciunt, nullam Belisarius captionem ad-
 hibere necesse habuit. Ktenim quia cunctae in flut. Tiberim se exone-
 rant, propterea nullus ibi locus erat iusidiis hostium.

20. Ita quidem obsidioni ferendae necessaria disposuit Belisarius;
 multi vero Samnites pueri, qui oves in agro suo pascebant, cum duos
 delegissent corpore valentiores, et Belisarium vocassent alterum, alter-
 um Vitigis, luctari ambos iusserunt. Certamine validissime inito, cadit
 Vitigis: huic puerorum turba ex arbore per ludum suspendit: viso tum
 forte lupo, pueri omnes se in pedes coniciunt: suspensus ex arbore Vi-
 tigis, in eo cruciatus derelictus diutius, moritur. Quo Samnites audito,
 poenam quidem ex pueris nullam, sed coniecturam ex illo casu ceperunt
 certissimam, ut dicebant, victorem belli vi Belisarium forte. Haec ita
 contigerunt.

Ῥωμαίων δὲ ὁ δῆμος, τῶν ἐν πολέμῳ τε καὶ πόλιορκίᾳ
κακῶν ἀήθεις παντάπασιν ὄντες, ἐπειδὴ τῇ μὲν ἰλουσίᾳ ἐπιέ-
ζοντο καὶ τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ, φυλάσσειν δὲ ἄνθρωποι τὸν
περίβολον ἡγαγκάζοντο, καὶ τὴν πόλιν ἀλώσεσθαι οὐκ εἰς μα-
5 κρὰν ἐπιτόπαζον, ἅμα δὲ καὶ τοὺς πολεμίους ἐώρων τοῖς τε
ἀγροῖς καὶ τὰλλα πάντα ληϊζομένους, ἥσχαλλόν τε καὶ θανά-
τοιοῦντο, εἰ οὐδὲν αὐτοῖς ἡδιπχότες πολιορκοῦντο τε καὶ ἐς το-
σοῦτον κινδύνον μέγεθος ἤκειεν. ἐν σφίσι τε αὐτοῖς ἐκνεσιτῆμι-
νοι Βελισαρίῳ ἐκ τοῦ ἐμμετῶς ἐλοιδοροῦντο, ὅς γε οὐκ ἀξιο-
10 χρεὼν πρὸς βασιλικῶς λαβὼν δύναμιν ἐτόλμησιν ἐπὶ Γύτθους P 362
στρατεῦσθαι. ταῦτα δὲ καὶ οἱ ἐκ βουλῆς, ἣν σὺγκλητον κα-
λοῦσι, Βελισαρίῳ ἐπαπαύεσθαι ὠνειδίζον. ἀπερ' Οὐτίγης πρὸς
τῶν αὐτομόλων ἀκούσας ἐνυκροῦεν τε αὐτοῖς ἔτι μᾶλλον ἐθελῶν
καὶ ἐς πολλὴν ταραχὴν ἐμπεσεῖσθαι τὰ Ῥωμαίων πράγματα ταύ- H 197
15 τη οἰόμενος, πρόσθετι παρὰ Βελισαρίον ἄλλους τε καὶ Ἀλβην
ἐπέμψεν. οἱ, ἐπειδὴ ἐς ὕψιν τὴν Βελισαρίου ἀφίκοντο, πα-
ρόντων τε τῶν ἐκ βουλῆς καὶ ὅσοι τοῦ στρατοῦ ἄρχοντες ἦσαν,
ἔλξαν τοιαύτην, Πάλλα, ὦ στρατηγέ, τοῖς ἀνθρώποις εὐ τε καὶ
καλῶς διώρισται τὰ τῶν πραγμάτων ὀνόματα. ἐν οἷς ἐν τόδε
20 ἐστὶ, Ὁράσας κειχώριται ἀνδρείας. τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν οἷς ἂν
προσγένοιτο, ζῶν ἀτιμία ἐς κινδύνον ἄγει, τὸ δὲ δόξαν θρηῆς B
ἐκτανῶς φέρεται. τούτων θάτερόν σε εἰς ἡμῶς ἤνεγκεν. ὁπότε-

4. ἡγαγκάζοντο] ἡγαγκάζετο L. 5. ἐώρων] Vulgo ἐώρων.

6. ἥσχαλλόν] ἥσχαλον L.

7. πολιορκοῦντο τε P et Scaliger.

πολιορκεῖν τότε L. πολιορκοῦν τότε H.

12. ἐν παραβύστω

om. L.

Populus vero Romanus, incommodorum belli obsidionisque omnino insolens, cum et illuvie et annonae penuria premeretur, atque in muris cogeretur excubare pervigil, ac venturam brevi urbem putaret in potestatem hostium, a quibus interea agros cunctaque omnia vastari videbat; graviter commotus indignabatur, quod immerens obsideretur, et in tantum discrimen veniret. Quare collecti cives, aperte Belisario maledicebant; quod ab Imperatore minoribus, quam par esset, copiis instructus, non dubitasset bellum suscipere Gotthicum. Eadem Patres Curiae, quam appellant Senatum, Belisario occulte exprobrabant. Quae cum Vitigis ex transfugis audisset; ut accenderet offensam, qua rem Romanam valde turbatum iri existimabat, Legatos, in quibus erat Albes, ad Belisarium misit: qui ad eius conspectum admissi, praesentibus Senatoribus cunctisque exercitus Ducibus, orationem rerum nominibus certa discrimina: quorum e numero istud profertur: Temeritas a Fortitudine diversa est. Nam illa quidem si quos occupaverit, eos turpiter in periculum coniecit: haec vero virtutis laudem amplissimam refert. Harum certe altera te ad-

ρον μέντοι, αὐτίκα δηλώσεις. εἰ μὲν γὰρ ἀνδρεία πιστεύων ἐπὶ
 Γότθους ἐστράτευσας (δραῖς γὰρ δὴ πού ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ τὸ
 τῶν πολέμιων στρατόπεδον), καὶ σοὶ ἀνδραγαθῆσθαι, ὦ γεν-
 ναῖε, διαρκῶς πάρεστιν· ἦν δέ γε θράσει ἐχόμενος ἐρ' ἡμᾶς
 ὤρμησαι, πάντως σοὶ καὶ μεταμελήσει τῶν ἐκῇ πεπραγμένων. 5
 τῶν γὰρ ἀπονενοημένων αἱ γνῶμαι, ὅταν ἐν τοῖς ἀγῶσι γένων-
 ται, μετανοεῖν φιλοῦσι. νῦν οὖν μήτε Ῥωμαίοις τοῖσδε περαι-
 τέρω τὴν ταλαιπωρίαν μηχανέσθαι ποιεῖ, οὔς δὲ Θεοδέριχος ἐν
 βίῳ τρυφερῶ τε καὶ ἄλλως ἐλευθέρῳ ἐξέθρεψε, μηδὲ τῷ Γότ-
 θων τε καὶ Ἰταλιωτῶν δεσπότῃ ἐμποδῶν ἵστασο. πῶς γὰρ οὐκ 10
 ἄτοπον, σὲ μὲν οὕτω καθειργμένον τε καὶ τοὺς πολέμιους κατε-
 πτηχότα ἐν Ῥώμῃ καθῆσθαι, τὴν δὲ ταύτης βασιλεῖα ἐν χαρα-
 κώματι διατρίβοντα τὰ τοῦ πολέμου κακὰ τοῖς αὐτοῦ κατηκόνους
 ἐργάζεσθαι; ἡμεῖς δὲ σοὶ τε καὶ τοῖς ἐπομένοις ποιῆσθαι ἤδη τὴν
 ἄσπετον κατ' ἐξουσίαν παρέξομεν, ἅπαντα τὰ ἡμέτερα αὐτῶν 15
 ἔχουσι. τὸ γὰρ ἐπιμβαλεῖν τοῖς τὸ σῶστρον μεταμαθοῦσιν οὔτε
 ὅσιον οὔτε ἄξιον τρόπου τοῦ ἀνθρωπίνου εἶναι νομίζομεν. ἡδέως
 δ' ἂν καὶ Ῥωμαίους ἔτι ἐροῖμεθα τούσδε, τί ποτε ἄρα Γότθοις
 ἐπικαλεῖν ἔχοντες ἡμᾶς τε αὐτὰ καὶ σφᾶς αὐτοὺς προῖδουσιν, οἳ γε
 τῆς μὲν ἡμετέρας ἐπικεικίᾳς ἕχρι τοῦδε ἀπέλυσαν, νῦν δὲ καὶ 20
 τῆς παρ' ἡμῶν ἐπικουρίας εἰσὶν ἱμπεριοί.“

11. καθειργμένον] καθειργόμενον • L. 19. ad excidit in P.
 20. ἀπέλυσαν] ἀπῆλυσαν vulgo: quod fortasse ferendum in Pro-
 copio. 21. ἡμῶν] ὑμῶν HL.

versum nos impulit: ultra autem ea sit, mox planum facies. Etenim si bellum Gotthis inferis, fortitudine fretus, illius probandae facultas adest, praeclare vir; cum hostium castra moenibus adeoque tuis oculis subiecta sint. Sin armatus audacia in nos insurrexisti, facti utique temerarii te poenitet. Nam ubi in dimicationem ventum est, subire solet eorum animos poenitentia, qui rem ratione non inierunt. Nunc autem desino aerumnas his Romanis producere, quos Theodericus in deliciis ac summa libertate nutrit, nec iusto Gotthorum Italorumque domino impedimentum offer. Quo enim pacto non absurdum id fuerit, ut Romae sedes inelusos, et prae hostium metu prodire renuens, dum urbis huius Rex, in castris agens, subditos suos belli damnis et incommodis afficit? Nos vero tibi tuisque potestatem dabimus abeundi cum rebus vestris. Nam nec fas, nec humanis moribus consentaneum esse ducimus, ad officium se et modestiam referentibus insultare. Qued ad Romanos spectat, libenter eos interrogabimus, quo tandem crimine a Gotthis laesi, cum nos, tum se ipsi prodiderint, qui nostram hactenus experti benignitatem, iam etiam auxilium sibi a nobis oblatum vident.

Τοσαῦτα μὲν οἱ πρόβεις εἶπον. Βελισάριος δὲ ἀμείβεται ^D
 ὧδε „Ὁ μὲν τῆς ξυμβουλῆς καιρὸς οὐκ ἔφ' ἡμῖν κείσεται. γνώ- ^V 39
 μη γὰρ τῶν πολέμων εἰώθασιν ἡκιστα πολεμεῖν ἄνθρωποι, ἀλλ'
 αὐτὸν τινα τὰ οἰκεῖα διατίθεσθαι νόμος, ὅπως ἂν αὐτῷ δοκῇ ὡς
 5 ἄριστα. φημι δὲ ἡμῖν ἀφίξισθαι χρόνον, ἥνικα ὑπὸ ταῖς ἀκάν-
 θαις βοαλόμενοι τὰς κεφαλὰς κρύπτεσθαι οὐδαμῇ ἔξετε. Ῥώ-
 μην μέντοι ἐλόντες ἡμεῖς τῶν ἀλλοτρίων οὐδὲν ἔχομεν, ἀλλ'
 ἡμεῖς ταύτης τὰ πρότερα ἐπιβατεύσαντες, οὐδὲν ἡμῖν προσῆκον,
 γῆν οὐχ ἐκόντες τοῖς πάλαι κεκτημένοις ἀπέδοτε. ὅστις δὲ ἡμῶν
 10 Ῥώμης ἐλπίδα ἔχει ἀμαχητὶ ἐπιβήσεσθαι, γνώμης ἀμαρτάνει. P 363
 ζῶντα γὰρ Βελισάριον μεθίσεσθαι ταύτης ἀδύνατον.“ τοσαῦτα
 μὲν καὶ Βελισάριος εἶπε. Ῥωμαῖοι δὲ ἐν δέμῳ μεγάλῳ γινόμενοι
 ἡσυχῇ ἐκάθηντο, καὶ οὐδὲν τοῖς πρόβεισιν ἀντιλέγειν ἐτόλμων,
 καίπερ ἐπὶ τῇ ἐς Γότθους προδοσίᾳ πολλὰ πρὸς αὐτῶν κακίζομε-
 15 νοι, πλὴν γε δὴ ὅτι Φιδελίος αὐτοὺς ἐρροχελεῖν ἔγνω. ὃς τότε
 τῆς αὐλῆς ὑπαρχος καταστάς πρὸς Βελισάριον ἐτίγγανε, καὶ
 ἀπ' αὐτοῦ πάντων μάλιστα ἔδοξε βασιλεῖ ἐθνοικῶς ἔχειν.

κα'. Οὕτω μὲν δὴ οἱ πρόβεις ἐς τὸ σφαιτερον στρατοπέ- B
 δον ἐκομίζοντο. καὶ ἐπεὶ αὐτῶν Οὐτίγης ἐπυρθάνετο ὁποῖός τε
 20 ἄνθρωπος Βελισάριος εἴη καὶ γνώμης ὅπως ποτὲ ἀμφὶ τὴν ἐνθρόνδε
 ἀναχώρησιν ἔχων, ἀπεκρίναντο ὡς οὐκ εἰκότα Γότθοι ἐλπίζουσι,
 δεδιξέσθαι Βελισάριον ὅτω δὴ τρόπῳ οἴομετο. Οὐτίγης δὲ

2. ξυμβουλῆς] ξυμβολῆς Grotius ex MS.

5. ἀφίξισθαι] ἀφί-

στάσθαι L. 6. ἔξετε] ἔξεσσι L. 11. ταύτης P ex Vat. το-

σοῦτον HL. 13. ἐτόλμων] Vulgo ἐτόλμων.

Locus haec Oratoribus Belisarius ita respondit. *Deliberandi tem-*
pus non capiemus arbitrio vestro: neque enim is est hominum mos, ut de
hostium sententia bellum gerant: at rem quisque suam tractare solet, prout
optimum factu iudicat. Vobis autem praedico futurum tempus, cum sub
sentibus capita voletis addere, nec reliquum ibi locum habebitis. Nos de-
num potiti Roma nihil alienum tenemus: at vos quam antea occupaveratis
iniuria, antiquis dominis inviti nunc reddidistis. Caeterum si quis vestrum
sperat fore ut Romam sine ullo conflictu ingrediatur, eum sua fallit opi-
nio. Neque enim fieri potest, ut vobis urbem hanc Belisarius, quandiu
vivet, relinquat. Secundum hanc Belisarii orationem, Romani metu per-
culsi ac taciti sedebant, nec audebant refellere Legatorum obiurgatio-
nem, proditos ab ipsis Gothos vehementer querentium. Unus admo-
dum Fidelius, quem Belisarius Praefectum Praetorio tunc creaverat, au-
aus eos verbis impetere, omnium maxime Imperatori studere visus est.

21. Ad sua reversi castra Oratores, quaerenti Vitigi, quis esset vir
 Belisarius, et quid animi ad discessum haberet, responderunt, spe vana
 teneri Gothos, si Belisarium utcuque se territorios putarent. Quo Vi-

ταῖτα ἀκούσας, τειχομαχεῖν τε πολλῇ σπουδῇ ἐβουλευέτο καὶ τὰ
 ἐς τὴν τοῦ περιβόλου ἐπιβουλὴν ἐξηρτίετο ὧδε. πύργους ξυλλί-
 νους ἐποίησατο ἴσους τῷ τείχει τῶν πολεμίων, καὶ ἐτυχέ γε τοῦ
 ἀληθοῦς μέτρον πολλὰκίς ἑνμετροῦσμένος ταῖς τῶν λίθων ἐπι-
 βολαῖς. τοῖς τοῖς δὲ τοῖς πύργοις τροχοὶ ἐς τὴν βύσιν ἐμβιβλημέ- 5
 C νοι πρὸς γωνίᾳ ἐκάστη ὑπέκιντο, οἳ δὲ αὐτοὺς κυλινδούμενοι
 ῥᾶστα περιᾶζειν ἔμελλον ὅπῃ οἱ τειχομαχοῦντες αἰεὶ βοῦλονται,
 καὶ βύς τοὺς πύργους ἑνδεδεμένοι εἴλκον. ἔπειτα δὲ κλίμακας
 πολλὰς τε τὸ πλῆθος καὶ ἄκρι ἐς τὰς ἐπάλξεις ἐξικνουμένας ἡτοι-
 μαζε καὶ μηχανὰς τέσσαρας, αἱ κρεῖσι κυλοῦνται. ἔστι δὲ ἡ 10
 μηχανὴ τοιαύτη. κρήναι ὁρθοὶ ξύλινοι τέσσαρες ἀντίοι τε καὶ
 ἴσοι ἀλλήλοις ἐστῶσι. τοῖς τοῖς δὲ τοῖς κίονι δοκοὺς ὁκτὼ ἐγκαρ-
 H 198 σίας ἐνέροντες τέσσαρας μὲν ἄνω, τοσαύτας δὲ πρὸς ταῖς βάσε-
 σιν ἐναρμόζουσιν. οἰκίσκου τε σχῆμα τετραγώνου ἐργαζόμενοι
 προκαλόμενα πανταχόθεν ἀντὶ τοίχων τε καὶ τείχεος διαθέραις 15
 D αὐτῇ περιβάλλουσιν, ὅπως ἡ τε μηχανὴ τοῖς ἔλκουσιν ἐλαφρὰ
 εἶη καὶ οἱ ἐνδον ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὦσιν, ὥς πρὸς τῶν ἐναντίων ἡκί-
 στα βάλλεσθαι. ἐντὸς δὲ αὐτῆς δοκὸν ἐτέραν ἄνωθεν ἐγκαρσίαν
 ἀναρτίσαντες χαλαραῖς ταῖς ἀλίσιοις κατὰ μέσσην μάλιστα τὴν
 μηχανὴν ἔχουσιν. ἵς δὲ ὅξῃαν ποιοίμενοι τὴν ἄκρην, σιδήρῳ 20
 πολλῷ καθάπερ ἀκίδα καλύπτουσι βέλους, ἡ καὶ τετραγώνον,
 ὥσπερ ἄκμονα, τὸν σιδήρον ποιοῦσι. καὶ τροχοῖς μὲν ἡ μηχανὴ
 τέσσαρσι πρὸς κίονι ἐκάστην κειμένοις ἐπῆρται, ἄνδρες δὲ αὐτὴν

3. ἐποίησατο] ἐποίησαντο L.
 Vulgo ἀκμονα.

5. δὲ] δὴ L. 22. ἀκμονα]

tigis audito, oppugnationem acriter inferre constituit, et quae ad moenia
 lubefactanda valerent, ita paravit. Turres ligaeas fecit, aequales hostili
 muro, cuius mensuram asecutus est, illas cum structura lapidea saepe
 componendo. Earum turrium basi, ad singulos angulos, suberant rotae,
 quarum lapsu facillime agerentur, quocumque velient oppugnatores: ipsas
 demum iuncti boves trahebant. Deinde scalas paravit quamplurimas,
 quae ad pinnas pertingerent, ac machinas quatuor, quas Arietes vocant.
 Est autem eiusmodi machina. Lignis columnis quatuor sic erectis, ut
 inter se oppositae et aequales stent, illis trabes inserunt transversas
 octo; nempe quatuor committunt supra, totidemque ad bases. Tum opus,
 ad cubicali formam quadranguli, pro parietibus ac muro, undique cir-
 cumtegunt corlis, ut et levis sit tractu machina, et, qui in ea sunt, toti
 sint ab hostium telis. Quia quoque trabem intus transversam, atque
 ex alto ad medium fere machinae spatium laxis catenis suspensam ha-
 bent: cuius caput in mactronem desinens, non secus ac telli cuspidem,
 multo infusa: ferro, incedis instat, quadrangulo. Machinam rotis qua-
 tuor, quae singulis columnis subiectae sunt, elatam, viri non minus L.

οὐχ ἴσασιν ἢ κατὰ πεντήκοντα κινεῖσιν ἐνδοξεν. ὅς ἐπειδὴν αὐ-
τὴν αὖ περιβόλῃ ἐρείσωσι, τὴν δοκὸν, ἧς δὴ ἄρτι ἐνέησθην, P 364
μηχανὴν τινα στρέφοντες ὀπίσω ἀνέλκουσιν, αὐθις δὲ αὐτὴν ξὺν
θύμῃ πολλῇ ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀγιάσιν. ἡ δὲ σιγὰ ἐμβυλλομένη
ῥα κατασεύσαι τε ὑπὲρ προσήλπει καὶ διελεῖν ὅστις οἷα τὲ ἐστί, καὶ
ἀπ' αὐτῆς τὴν ἐπωνυμίαν ταύτης ἡ μηχανὴ ἔχει, ἐπεὶ τῆς δοκού
ταύτης ἡ ἐμβολὴ προύχουσα πλήσσειν ὑποὺ παρατίχοι, καθά-
περ τῶν προβάτων τὰ ἄρρενα, εἰώθε. τῶν μὲν οὖν τειχομα-
χούντων οἱ κριοὶ τοιοῦδε εἰσι.

10 Γότθοι δὲ πάμπολὸν τι χρεῖμα χατέλλων ἐκ τε ξύλων καὶ
καλάμιων ποιησάμενοι ἐν παρσκειῇ εἶχον, ὅπως δὴ ἐς τὴν τά- V 40
φρον ἐμβολόντες ὁμαλὸν τε τὸν χώρον ἐργάζονται καὶ ταῖτη δια- B
βυλνιν αἱ μηχαναὶ ἤμισι εἰργωνται, οὔτω μὲν δὴ Γότθοι πα-
ρσκευασάμενοι τειχομαχεῖν ὤρμητο. Βελισάριος δὲ μηχανὰς
15 ἐς τοῖς πύργους ἐτίθειτο, ἃς καλοῦσι βολίστρας, τῶν δὲ
σχημάτων ἔχουσιν αὐταί, ἐνερθεὶν τε αὐτοῦ κολῇ τις κεραία προ-
ερχεῖ, αὐτὴ μὲν χαλαρὰ ἡρτημένη, σιδηρᾷ δὲ εἰθέα τινὶ ἐπικει-
μένη. ἐπειδὴν οὖν τοῖς πολεμίοις ἐνθένδε βάλλειν ἐθελούσιν ἄν-
θρωποι, βρόχου βραχέος ἐνέροιε τὰ ξύλα ἐς ἄλλαλα νεύειν ποιοῦ-
20 σιν, ἃ δὴ τοῦ τῶν ἄκρα ξυμβαίνει εἶναι, τὸν τε ἄτρακτον ἐν
τῇ κολῇ κεραία τίθενται, τῶν ἄλλων βελῶν, ἅπερ ἐκ τῶν τῶν
ἀφιάσι, μήκος μὲν ἔχοντι ἥμισυ μάλιστα, εἶρος δὲ κατὰ τὸ C
τετραπλάσιον. περὶ οὗ μὲντοι οὐ τοῖς εἰωθόσιν ἀνέρχονται, ἀλλὰ

12. ἐργάζονται] ἐργάζονται H. 15. βολίστρας] Al. βαλλίστρας,
de qua εἰς τογραφία notis ad lib. I. Chrysost. de sacerdotio. Hoesen.
17. χαλαρὰ P. χαλαρὰ H.

intrinsecus movent; eaque muro applicita, trabem, cuius modo memini,
machina agentes quadam, abducunt retro, et in murum magno cum im-
petu remittunt. Haec autem saepius repetita impressio eam habet vim,
ut quaecumque in partem inciderit, eam facillime quantiat convellatque.
Atque inde nacta nomen est machina, quod prominens trabis eiusco cap-
put, quocumque sors tulerit, dare impetum solent feriendo, quo modo
ovium mares arietant. Ea demum forma est arietum, quibus murorum
oppugnatores utuntur.

Pararunt praeterea Gotthi innumeros lignorum arundinumque fasci-
culos, quibus iniectis complebant fossam et aequarent, ne machinae transi-
tu prohiberentur. Sic instructi Gotthi oppugnare muros ardebant. Be-
lisarius vero in turribus machinas locavit, quas appellavit Balistas. Ha-
bent haec speciem arcus, infra quem cornu concavum prominet, catena
laxa suspensum, ferreaeque virgae rectae incumbens. Qui inde volunt
hostem appetere, ligna, quae sunt arcus capita duo, modici funis nexu
coire cogunt, et cavo in cornu sagittam aptant, dimidio quidam sagittis
aliis, quas arcubus mittunt, breviorē, sed latiorē quadruplo: nec pen-

ξύλα λεπτά ἐς τῶν περὶ τὴν χώραν ἐνέιροντες ὅλον ἀπομιμοῦν-
ται τοῦ βέλους τὸ σχῆμα. μεγάλην δὲ αὐτῷ λίαν καὶ τοῦ πά-
χους κατὰ λόγον τὴν ἀκίδα ἐμβαλόντες σφίγγουσι τε πολλοὶ οἱ
ἀμφοτέρωθεν μηχαναῖς τισι, καὶ ποτε ἡ κοίλη κεφαλα προτοῦσα
ἐκπίπτει μὲν, ἐν ᾧ ῥύμη δὲ τοσαύτη ἐκπίπτει τὸ βέλος ὥστε ἐξί-5
κνέεται μὲν οὐχ ἥσσον ἢ κατὰ δύο τῆς τοξείας βολᾶς, δένδρου
δὲ ἡ λίθου ἐπιτυχὸν τέμνει ὁμοίως. τοιαύτη μὲν ἡ μηχανή ἐστιν
ἐπὶ τοῦ ὀνόματος τούτου, ὅτι δὴ βάλλει μάλιστα, ἐπικληθεῖσα.

D ἑτέρας δ' ἐ μηχανὰς ἐπέξεντο ἐν ταῖς τοῦ περιβόλου ἐπάλξεσιν ἐς
λίθων βολᾶς ἐπιτηδείας. σφενδόνας δὲ αὐταὶ εἰσιν ἐμπερεῖς καὶ 10
ὑναγροὶ ἐπικαλοῦνται. ἐν δὲ ταῖς πύλαις λίκους ἔξω ἐπιτίθεντο,
οὓς δὴ πόσινοι τροπὴ τοιῷδε. δοκοὺς δύο ἰστωσίν ἐκ γῆς ἄχρι
καὶ ἐς τὰς ἐπάλξεις ἐξικνουμένας, ξύλα τε αἰγασμένα ἐπύλληλα
θήμενοι τὰ μὲν ὀρθὰ, τὰ δὲ ἐγκάρσια ἐναρμόζουσιν, ὥς τῶν ἐνέ-
σεων τὰ ἐν μέσῳ εἰς ἀλλήλους τρυπήματι φαίνεσθαι. ἑκάστης 15
δὲ ἀρμονίας ἐμβολή τις προὔχει, κέντρον παχὺ ἐς τὰ μάλιστα
ἐμπερεῖς οὖσα. καὶ τῶν ξύλων τὰ ἐγκάρσια ἐς δοκὸν ἑτέραν πη-
ξάμενοι, ἄνωθεν ἄχρι ἐς μοῖραν διήκοντα τὴν ἡμίσην, ἐπίτας
P 365 τὰς δοκοὺς ἐπὶ τῶν πύλων ἀνακλίνουσι. καὶ πευδὰν αὐτῆς ἐγ-
γυτέρῳ οἱ πολέμιοι ἴκωνται, οἷδε ἄνωθεν ἄκρων δοκῶν ἀνάμενοι 20
ώθοῦσιν, αὐταὶ δὲ ἐς τοὺς ἐπιόντας ἐκ τοῦ αἰθνηδίου ἐμπέττουσαι

3. ἐμβαλόντες] ἐμβάλλοντες H. ibid. πολλοί] πολλῶ HL.
7. ἐπιτυχόν] Vulgo ἐπιτυχόν. 8. ἐπὶ] λέγο ἀπό. Sic Synes.
Erist. p. 26. ἐκάλουν ἀλλήλους οὐκ ἀπὸ τῶν ὀνομάτων, ἀλλ' ἀπὸ
τῶν ἀνυχημάτων. Hoksph. 20. οἷδε] οἱ δὲ H. 21. δὲ]
δὴ Hm.

nis consuetis instructam, at tenuibus lignis, earum loco ita insertis, ut
sagittae speciem omnino reddant. Ei demum infixae cuspidi, admodum
magna, pro crassitudinis portione; multi, qui utrinque astant, vincula
machinis quibusdam iutendunt: tum concavum cornu progrediens, erum-
pit: sagitta pariter vi tanta exploditur, ut sagittariorum iactus minimum
duos aequot, incidensque in arborem lapidemve, facile frangat. Eiusmo-
di est machina, quae nomen ex eo trahit, quod vehementissime tela fa-
ciat. In murorum pinis alias machinas statuerunt, lapidibus mittendis
idoneas: fundarum eas sunt similes, et Onagri appellantur. Portis etiam,
extra murum, imposuerunt Lupos, quos ita fabricantur. Trabes erigunt
binas, quas a terra ad pinas portinguunt. Tum ligna laborata alterna-
tim apponunt, recta haec, illa transversa; itaque committunt, ut media
inter commissuras foramina appareat sibi respondentia. Ex quolibet
iunctura mucro quidam prominet, stimulo crasso persimilis. Ac post-
quam ligna transversa alii trabi sic iunxerunt, ut desuper ad dimidiam
partem pervadant, efficiunt, ut trabes supinae portis iucumbant. Ubi
propius accessit hostis, qui sunt in parte superiori, apprehensis summis
trahibus, eas impellunt. Illae vero subeuntibus incidentes repente, mu-

ταῖς προέχουσι τῶν ἐμβολῶν, ὅσους ἂν λάβουιν, εὐπειτῶς κτεί-
νουσι. Βελισάριος μὲν ταῦτα ἐποίει.

κβ. Γότθοι δὲ διασκαδικάτῃ ἀπὸ τῆς προσεδόρας ἡμέ- B
ρα, Οὐαίτιδος σφίσι τῆσιν ἐνέοντο, ἀπὸ ἡλίου ἀνατολῆς ὡς τι-
5 χουαχίσοις ἐπὶ τὸν περίβολον ἦσαν, καὶ Ῥωμαίους ἅπαντας
προτούσα ἢ τῶν κύρτων τε καὶ κριῶν ὕψις παντάπασί τε ἀήθης
οὕσα ἐξέπλησσε. Βελισάριος δὲ βαρβάρους ἐν ταῖς μηχαναῖς H 199
ὄρων τὴν τῶν πολεμίων παράταξιν, ἐλά τε καὶ τοὺς στρατιώ-
τας ἡσυχάζειν ἐκέλευε, καὶ τῶν χειρῶν μηδαμῶς ἄρχειν, ὥς
10 αὐτὸς σημῆναι. ὅτου δὲ ἐνέκα γελῶν, ἐν μὲν τῷ αὐτίκα ἥμισυ
ἐδύλον, ὅστιρον δὲ ἐγνώσθη. Ῥωμαῖοι μὲντοι αὐτὸν ἐρωονέ-
σθαι ὑποτοπήσαντες ἐκάκιζόν τε καὶ ἀναιδῆ ἐκάλουν, καὶ ὅτι- C
τὰ πρόσωπόντας οὐκ ἀναστῆλθαι τοῖς ἐναντίους, δεινὰ ἐποίουντο.
ἐπὶ δὲ Γότθοι τῆς τάξεως ἐγγυτέρω ἦκοντο, πρῶτος ὁ στρατη-
15 γός τὸ τόξον ἐντείνας, αὐτῶν τινα τιθωρακισμένον τε καὶ τῆς
στρατιᾶς ἡγούμενον ἐς τὸν αἰχλὸν ἐπιτυχὼν βάλλει. καὶ ὁ μὲν
καιρίαν πληγὴν ἔπεισεν ὑπὸ τοῦ, ὁ Ῥωμαίων δὲ λειὼς ἄπας ἀνέκρα-
γεν ἐξαισιῶν τε καὶ ἀκοῆς κρείσσον, ἄριστον ὁλωνὸν ξυνενιχθῆναι
σφίσι οἰόμενοι. δις δὲ Βελισάριον τὸ βέλος ἀφίκεντος, ταῦτο
20 τοῦτο καὶ αὐθις ἐνέβη, καὶ ἡ τε κραυγὴ μελλῶν ἀπὸ τοῦ περι- V 41
βάλου ἤρθη καὶ τοὺς πολεμίους ἡσέησθαι Ῥωμαῖοι ᾤοντο. καὶ D
τότε μὲν Βελισάριος τῇ μὲν στρατιᾷ πάσῃ κινεῖν τὰ τοξείματα
ἐσήμηναι, τοὺς δὲ ἀμφ' αὐτὸν ἅπαντας ἐς μόνους τοὺς βόας

15. αὐτῶν] τῶν HL.

20. ἀπὸ τοῦ] ἀπὸ τῆς L.

cronibus prominentibus quoscunque intercipiunt, momento perimunt. Acta
haec a Belisario.

22. Obsidionis die XVIII. circiter Solis ortum, Gotthi, duce Vitigi,
ad oppugnanda moenia accesserunt. Ac Romani quidem, turrium arle-
tumque appropinquantium inueto plane spectaculo percelliebantur omnes.
Belisarius verò hostilem aciem cum machinis progredientem videns, ride-
bat, et militibus imperabat, uti se continerent, nec pugnam prius laces-
serent, quam ipse signum dedisset. Neque ille tum risus causam, quae
patuit postmodum, prodidit. Quamobrem Romani, eum rati facete
ludere, carpebant ipsam, et impudentem vocabant, atque iniquo ferebant
animo, quod hostes porro pergentes haud inhiaberet. Iam Gotthi fossae
propinqui erant, cum primus omnium Magister militiae, intento arcu, eo-
rum cuidam lorica induto, atque agmen ducenti, collum traiecit. Is le-
tali accepto vulnere, supinus sterneritur. Mox ab omni Rom. populo in-
gens et inauditus attolli clamor, optimum inde omen accipiente. Missa
a Belisario sagitta altera, cum eodem successu; intentior e muro clamor
sublatus est, iamque hostem devictum Romani existimant. Tum Beli-
sarius cunctis militibus dato signo, sagittas expedire iubet, ac suis prae-

ἐκείναι βύλλαι· πάντων τε τῶν βοῶν ἀντίκα πεισύνων, αὐτε τοὺς πύργους περαιτέρω κινεῖν οἱ πολλοὶ εἶχον οὔτε τι ἐπιτελεῖσθαι ἀποκρουόμενοι ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ οἶόν τε ᾔσταν. οὕτω τὴν Βελισαρίῳ ἡ πρόνοια ἐγνώσθη τοῦ μὴ ἐκαστάτω ὄντας τοὺς πολέμιους ἀναστελλεῖν πειρᾶσθαι, καὶ ὅτι ἡλιόη τὴν τῶν βαρβάρων εὐήθειαν, οἱ δὲ βόας περιᾶζειν ἐς τῶν ἐναντίων τὸ τεῖχος οὕτως ἀνεπισκέπτως ἐλπίδα εἶχον. ταῦτα μὲν ἂν μὲν Βελισαρίῳ πύλην ἐγίνοντο. Οὐλίμης δὲ ταύτη ἀποκρουσθεὶς, Γότθων μὲν P 366 στρατιᾶν πολλὴν ἀπὸ τοῦ εἴσε, ἀλάγγα δὲ αὐτῶν βαθεῖαν κομιδῇ ποιησάμενος καὶ τοῖς ἄρχουσιν ἐπιστείλας προσβολὴν μὲν 10 μηδαμῇ τοῦ περιβόλου ποιῆσθαι, μένοντας δὲ ἐν τάξει βύλλαιν τε συχνὰ ἐς τὰς ἐπάλξεις καὶ ὥς ἥμισυ Βελισαρίῳ χαρὸν ἐνδιδόναι ἐπιβοηθεῖν ἐτέρωθεν τοῦ τεύχους ὅπῃ ἂν αὐτὸς προσβάλῃν μέλλῃ, στρατῷ πλείονι. οὕτω τε ἀπὸ πύλῃν Πραινεστίναν ἐπὶ μοῖραν τοῦ περιβόλου, ἣν Ῥωμαῖοι βαβάριον καλοῦσι, καὶ 15 τὸ τεῖχος ἐπιμαχώτατον μάλιστα, πολλῷ στρατῷ ἔτι, ἐτέρωθεν· B γὰρ ἤδη καὶ μηχαναὶ ἄλλαι πόρων τε καὶ κρητῶν καὶ κλίμακες πολλαὶ ἐνταῦθα οὐσαί.

Ἐν τούτῳ δὲ Γότθων προσβολῇ εἴς τε πύλην Αὐρηλίαν ἐγένετο τρόπος τοιούτου. Ἀδριανὸς τοῦ Ῥωμαίων αυτοκράτορος 20 τάφος ἔξω πύλης Αὐρηλίας ἐστίν, ἀπέχων τοῦ περιβόλου ὅσον λίθου βολῇ, θέλημα λόγου πολλοῦ ἄξιον. πεποιήται γὰρ ἐκ λί-

1. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδέ — οὐδέ. 3. ἀποκρουόμενοι P. ἀποκρουόμενοι Reg. 12. Πραινεστίναν] πενεστρίναν HL. 19. Αὐρηλίαν] ἀβρηλιανήν HL. 21. Αὐρηλίας] ἀβρηλίας HL.

aertim innugit, ut boves tantum configant: quibus ad unum confestim caesis, turres promovere hostis ultra non potuit, coeptoque in medio haesit, inops artis atque consilii. Hinc constitit fecisse provide Belisarium, cum hostes procul positos coërcere renuit, ac risisse Barbarorum simplicitatem; qui tam inconsiderate sperassent, fore ut boves ad hostilem murum perducerent. His ad portam gestis Belisariani, Vitigis ita repulsus, numerosam Gotthorum cohortem ibi reliquit, eorumque acie sic disposita, ut inaguum altitudinem haberet, Ducibus praecepit, ne in murum impressionem facerent; at, servatis ordinibus, crebra in primis tela torquerent, nec Belisario darent spatium ferendi suppetias laborantibus in alia murorum parte, quam ipse cum maioribus copis pararet invadere. Itaque ad partem, portae Praenestinae vicinam, dictamque a Romanis Vivarium, ubi murus expugnari facillime poterat, cum magno armorum numero contendit. Ibidem iam paratae erant cum aliae machineae, tam turres, arietes et scalae quamplurimae.

Interea portam quoque Aureliam hoc modo Gotthi oppugnaverunt. Extra portam Aureliam, iactu lapidis procul a moenibus, est Adriani Aug. tumulus, opus spectandum ac memorabile. Nam constat ex mar-

θου Παρίου καὶ οἱ λίθοι ἐς ἀλλήλους μεμένκασιν, οὐδὲν ἄλλο
 ἐντὸς ἔχοντες. πλευραὶ τε αὐτοῦ τέσσαρες εἰσὶν ἴσαι ἀλλήλαις,
 εἶρος μὲν σχιδόν τι ἐς λίθου βολὴν ἐκάστη ἔχουσα, μήκος δὲ
 ὑπὲρ τὸ τῆς πόλεως τείχος. ἀγάλματά τε ἄνω ἐκ λίθου εἰσὶ τοῦ
 5 αὐτοῦ ἀνδρῶν τε καὶ ἡπῶν θαυμάσια οὖα· τούτων δὲ τὸν τάφον
 οἱ παλαιοὶ ἀνθρώποι (ἰδοῦσι γὰρ τῇ πόλει ἐπιτείχισμα εἶναι)
 τεχίσμασι δίο· ἐς αὐτὸν ἀπὸ τοῦ περιβόλου δέκονσι μέρος εἰναι
 τοῦ τείχους πεποιήναι. εἴκοι γοῦν πύργῳ ὑψηλῷ πύλης τῆς
 ἐκείνῃ προβεβλημένῃ. ἦν μὲν οὖν τὸ ἐνταῦθα χέρωμα ἱκανώ-
 10 τατον. τούτου δὲ τῷ φυλακτῆρι Κωνσταντίνῳ ἐπιστήσας Βε-
 λισάριος εἴπεν. ὦ δὲ ἐλπίστειλε καὶ τῆς φυλακῆς τείχους τοῦ
 ἐχομένου ἐπιμελεῖσθαι, γυῖλῃν τινα καὶ οὐκ ἄξιόλογον ἡγορᾶν
 ἔχοντος. ἥκιστα γὰρ ταύτῃ ἐπιμαχον ὄντος τοῦ περιβόλου, αἶε
 τοῦ ποταμοῦ παραρρέοντος, οὐδεμίαν αἰτόδι προσβολὴν ἔισθαι
 15 ἐμποτήσας, οὐκ ἄξιόλογον ἐνταῦθα φυλακτῆριον κατιστήσασθαι,
 ἀλλ' ἔλλγων οἱ τῶν στρατιωτῶν ὄντων, τοῖς τῶν χωρίων ἀναγ-
 καστοτάτοις τὸ πλῆθος ἐνείμει. ἐς παντακχιλήνους γὰρ μάλιστα
 τὸ βασιλέως στρατεύμα ἐν Ῥώμῃ κατ' ἀρχὰς τῆσδε τῆς πολιορ-
 κίας ἐννῆμι. Κωνσταντίνος δὲ (καὶ γὰρ οἱ ἠγγέλονται οἱ πολέ-
 20 μοι τῆς ἐς τὸν Τίβεριν ἀποπειρώμενοι διαβάσεως) δέσας περὶ
 τῷ ἐκείσῃ τεύχματι, αὐτὶς μὲν κατὰ τάχος ἐκείσῃ ξὺν ὀλίγοις τι-
 σὶν ἐβόηθει, τοῖς δὲ πλείοσι τῆς ἐν τῇ πόλει τε καὶ τῷ τάφῳ

6. πόλει ἐπιτείχιμα — ἐτεχίσμασι P ex Vat. πόλει) ἐπιτεχίσμασι H.
 7. αὐτόν ἀπὸ P et Scaliger. αὐτὴν ἐπὶ HL. 10. τούτου] τοῦ-
 τῷ L. *ibid.* Κωνσταντίνον] κωνσταντιανόν HL. 14. παραρ-
 ρέοντος] παραρρέοντος L a pr. m. 17. ἐς] ὡς LHm. 19. ἐν-
 νῆμι] Vulgo ἐννῆμι. *ibid.* Κωνσταντίνος] κωνσταντιανός HL.

more Pario, aptissimeque haerent inter se lapides, quamvis nihil sit In-
 tus, quo vinciantur. Aequalla sunt quatuor eius latera: cuiusque lati-
 tudo iactum lapidis aequat; altitudo muros urbis excedit. In culmine
 admirabiles visuntur virorum equorumque statuæ ex eodem marmore.
 Et quoniam obiecta urbi munitio tumulus hic esse videbatur; eum vele-
 teres moenibus coniunxerunt duobus extractis brachiis, quæ a muro ad
 ipsam pertinent. Itaque speciem turris habet excelsum, et portam prote-
 gentis vicinam. Quod propugnaculum cum opportunissimum esset, illius
 praesidium Belisarius commiscrat Constantino; eidemque mandaverat, ut
 muro etiam continenti, in quo parva ac levissimi momenti custodia sta-
 bat, advigilaret. Etenim, quia praeterlabens ibi fluvius obstabat, quo-
 minus murus oppugnaretur, nullam ea parte datum iri impressionem ra-
 tus, custodiam, nullo fere habendam numero, illic posuerat, in loca ma-
 xime necessaria militibus contributis: quorum magna saepe paucitas erat;
 cum Imperatoris copiae, quas habebat Roma, obsidionis huius initio, vi-
 rorum millibus ad summum quinque constitiassent. Factus certior Con-
 stantinus hostem Tiberis transitum tentare, muro partis illius timens, eo

πορουῶς ἐπιμελεῖσθαι παρήγγυλεν. ἐν τοῖς δὲ οἱ Γότθοι πύλην
 τῇ Ἀθήνῃ καὶ τῷ Ἀδριανοῦ πύργῳ προσέβαλλον, μηχανὴν μὲν
 οὐδεμίαν ἔχοντες, κλιμάκων δὲ πάμπολύ τι ἐπιγόμενοι χοῆμα
 H 200 καὶ τοξευμάτων πλήθῃ, ἐς τὴν ἀπορίαν ὅσον καταστήσασθαι τοὺς
 P 367 πολεμίους οἰόμενοι καὶ τοῦ ἐνταῦθα φυλακτηρίου κρατήσιν δι' 5
 ὀλιγανθρωπίαν οὐδενὶ πόνῳ. θυρεοὺς δὲ προβιβημένοι ἐβάδι-
 ζον, οὐδὲν ἑλασσόμενους τῶν ἐν Πέρσαις δέρεων, καὶ ἐλαθόν
 τε τοὺς ἐναντίους ἀγχοῦσι αὐτῶν ἦκοντες. ἐπὶ γὰρ τῇ στοῇ
 κρυπτόμενοι ἐλαθον, ἥ ἐς τὸν Πέτρον τοῦ ἀποστόλου νεῶν διή-
 κει. ὅθιν δὴ φανέντες ἑξαπινάλως ἔργον εἶχοντο, ὥς μᾶτε τῇ 10
 καλουμένῃ βάλιστρᾳ χρῆσθαι τοὺς φύλακας οἷους τε εἶναι (οὐ
 γὰρ πίμπουσιν ὅτι μὴ ἐξ ἐναντίας αἱ μηχαναὶ αὐταὶ τὰ βέλῃ) οὐ
 V 42 μὴν οὐδὲ ἐν τοῖς τοξεύμασι τοὺς ἐπιόντας ἀμύνεσθαι, τοῦ πράγ-
 B ματος σφίσι διὰ τοὺς θυρεοὺς ἀντιστατοῦντος. ἐπεὶ δὲ καρτε-
 ρῶς τε οἱ Γότθοι ἔκειντο, βάλλοντες συχνὰ ἐς τὰς ἐπάλξεις, καὶ 15
 τὰς κλιμάκας ἤδη προσθήσειν τῷ τοίχῳ ἐμμελλον, πεκλώσαν-
 τες σχεδὸν τι τοὺς ἐκ τοῦ τάφου ἀμυνομένους, αἱ γὰρ αὐτοῖς,
 εἰ χωρήσειαν, κατὰ νότον ἐκ τῶν πλαγιῶν ἐγίνοντο, χρόνον μὲν
 τινα ὀλίγον ἐκπληξίς τοῖς Ῥωμαίοις ἐγένετο οὐκ ἔχουσιν ἐλπίδα
 καθ' ὃ τι χρὴ ἀμυνομένους σωθῆναι, μετὰ δὲ ξυμφορῆσαν 20
 C αἰρομένης τε λήθους ὑπερπληθείς ἐνθένδε χερσὶ ἀμφοτέραις κατὰ

2. Ἀθήνῃ] Ἀθήνῃ HL. 6. θυρεοὺς — ἑλασσόμενους Scal-
 ger cum Pers. qui scuta interpretatus est. Libri θύρας — ἑλασ-
 σόμενους. 7. δέρεων] γύρεων Scaliger. 13. ἐν τοῖς] ἐν fort.
 delendum. CLASSEN. 14. τοὺς θυρεοὺς Maltretus. Vulgo τὰς
 θύρας.

cum paucis subsidio currit, portas et tumuli demandata cura maiori nu-
 mero. Interea Gothi portam Aureliam Adrianique moem invadunt, nul-
 la quidem machina, sed ingenti vi scalarum sagittarumque instructi, cum
 sibi persuaderent se hostem facilius redacturos ad iucitas, locatque ibi
 praesidiū, ob paucitatem, nullo negotio petituos. Scuta praeferentes,
 haud minora Persarum gerris, subibant, et quamvis iam hostibus previ-
 mi, eos tamen latebant. Etenim porticu tegebantur, quae ad Petri Apo-
 stoli templum pertinet. Hinc repente facta eruptione, rem ita aggressi
 sunt, ut nec balista, quam vocant, uti possent custodes, propterea quod
 ex adverso tantum tela mittunt hae machinae, nec sagittis quidquam
 contra accedentes proficerent, scutorum obiectu prohibiti. Acriter Got-
 thi, in pinna tela creberrima iacentes, instabant, ac iam parabant sca-
 las muro applicare, tumuli defensoribus fere undique circumventis: quip-
 pe herum terga ab utroque latere occupassent continuo, si processissent.
 Romanos, vi salvas evadere desperantes, aliquandiu defixit timer. Dein-
 de communi animo confractis grandieribus plerisque statuis, ambabus inde

κορυφῇ ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐρρίπτουν, οἱ δὲ βαλλόμενοι ἐνεδίδουσαν. κατὰ βραχὺ τε αὐτῶν ὑποχωροῦντων, τὸ πλεον ἤδη Ῥωμαῖοι ἔχοντες, ἐθάρρησάν τε καὶ ξὺν βοῇ μέλονται τῶσιν τε καὶ λίθων βολαῖς τοὺς τεγομαχοῦντας ἡμύνοντο. καὶ τῶν μη-
 5 χανῶν ἀψάμενοι ἐσθλὸς μέγα τοὺς ἐναντίους ἤγον, ἥ τε προσβολῇ αὐτῶν δι' ὀλίγον ἐγένετο. παρῆν δὲ ἤδη καὶ Κωνσταντίνος δεδιζόμενος τε τοὺς τοῦ ποταμοῦ ἀποπιράσασμένους καὶ ῥᾷ-
 δίως ὠσάμενος; ἐπεὶ οὐ παντάπασιν ἀγύλακτος, ὥσπερ ὦντο, τὸ ἐκείνη τείχισμι εὗρον. οὕτω τε ἐν τῷ ἀσφαλεῖ τὰ ἀμφὶ τὴν
 10 πύλην Ἀνρηλίαν ἐγένετο.

κγ'. Ἐς μέντοι πύλην τὴν ἐπὶ ποταμὸν Τίβεριον, ἣ Παγ- D
 κρατιανὴ καλεῖται, δύναμις τῶν πολεμιῶν ἐλθούσα οὐδὲν ὃ τι καὶ ἄξιον λόγου ἔδρασε, χωρίον ἰσχυρὸν ἀνάντης τε γὰρ καὶ πρὸς τὰς ἐφόδους οὐκ ἐνπετὴς ταύτῃ ὃ τῆς πόλεως περιβόλος ἐστίν.
 15 Παιῦλος ἐνταῦθα φυλακὴν εἶχε, ξὺν καταλόγῳ πεζικῶ, οὗ αὐτὸς ἔρχεν. οὐ μὲν οὐδὲ πύλης Φλαμινίας ἀπειρηγύσαντο, ἐπεὶ ἐν χώρῳ κρημνῶδει κιμένη οὐ λίαν ἐστὶν εὐπρόσοδος. οἱ Ῥῆγες ἐνταῦθα πεζικὸν τέλος ἐγύλασσαν καὶ Οὐρσικίους, ὧς αὐτῶν P 368
 ἔρχε. ταύτης δὲ μετὰ τῆς πύλης καὶ τῆς ἐν δεξιᾷ ἑχομένης
 20 πυλίδος, ἣ Πιγκιανὴ ὀνομάζεται, μοῖρᾴ τις τοῦ περιβόλου δίχα τὸ παλαιὸν ἀπὸ ταυτομάτου διαιρεθεῖσα, οὐκ ἔξ ἰσάφους μέντοι, ἀλλ' ὅσον ἐς μῆκος τοῦ ἡμίσιος, οὐκ ἐπείσε μὲν οὐδὲ ἄλλως δι-

6. Κωνσταντίνος] κωνσταντιανὸς HL.

7. δεδιζόμενος] δεξα-

μενος HL. δεδιζόμενος Hm. 10. Ἀνρηλίαν] ἀνρηλίαν HL.

16. οὐ μὲν οὐδὲ] οὐ μὲν δὲ H: illud Hm. ibid. Φλαμινίας]

φλαμινίας H. 20. Πιγκιανὴ] πινγκιανὴ HL. 22. μῆκος] μῆ-

κος H: μῆκος Hm. ibid. οὐδὲ] Vulgo οὐτε.

manibus saxa tollentes iugentia, in capita hostiam devolvunt. Illi sic petiti referre pedem. Quibus paulatim dilabentibus, superiores iam Romani, revocare animos, et clamore magis ac magis contento, arcibus lactuque lapidum oppugnatores propellere. Cumque etiam tormentis manum admovissent, gravem incussere terrorem hostibus, quorum impressio brevi desit. Tum quoque affuit Constantius, terribis disiectisque facile, qui flumen tentaverant; cum murum ei proximum, non plane, ut robaur, incustoditum offendissent. Quo factum est, ut circa portam Anrelliam res in tuto fuerint.

23. Cum ad portam transtiberinam, quae Paucratiana dicitur, venissent hostium copiae, nihil memorabile gesserunt, obstante valido situ loci. Quippe impetum abnuit ibi ardens urbis murus; quem Paulus in-sederat cohorte peditum, cui praeerat. Abstinerunt Gotthi porta Flaminia, quod in praecipiti loco sita difficiles habent aditus. Eam agmen peditum, qui Regii cognominatur, suo cum Duce Ursicino custodiebat. Inter hanc portam et Pincianam (sic porta minor appellatur, ad Flaminias dexteram posita) pars quaedam muri, non a solo usque, sed a me-

ῥῥῥῥῥ, ἐκλήθη δὲ οὕτως ἐφ' ἑκάτερα, ὥς τὸ μὲν ἐκτὸς τοῦ ἄλλου τείχος, τὸ δὲ ἐντὸς ἡλίσσασθαι. καὶ ὑπὸ αὐτοῦ τὸν περιβολὸν διωρηγώμενοι Ῥωμαῖοι τῇ σφειρῇ γλῶσση ἐκ παλαιοῦ καλοῦσι τὸν χώρον. τοῦτο δὲ τὸ μέτρος καθ' ἑαυτὸν τι καὶ ἀνοικοδομήσασθαι ἡλίσσασθαι καὶ ἀνοικοδομήσασθαι καὶ ἀνοικοδομήσασθαι, ἀρχὰς ἐγκυροῦνται, ἐκάλουν Ῥωμαῖοι, 5 Πείθον σφίσι τὸν ἀπόστολον ὑποσχέσθαι λαχρυόμενοι αὐτῷ μελῆσαι τὸ ἐνταῦθα φυλακτεῖν. τοῦτον δὲ τὸν ἀπόστολον σέβονται Ῥωμαῖοι καὶ τιθήναισι πάντων μάλιστα. ἀπέβη τε αὐτοῖς ἅπαντα ἐν τῷδε τῷ χωρῷ ἢ διεννοοῦντο καὶ προσεδόκων. οὐδὲ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, οὐ μὲν οὐδὲ ἐς τὸν ἅπαντα χρόνον, 10 καὶ ὅν Γότθοι Ῥώμην ἐπολιόρχουν, οὔτε πολεμίων τις δυνάμις ἐνταῦθα ἀφίκετο οὔτε τινα ταραχὴν γενέσθαι ἔβλεπε. καὶ ἰθανμάρομεν γε ὅτι οὐδὲ ἐς μνήμην ἡμετέραν ἢ τῶν πολεμίων αὐτῇ τοῦ περιβολοῦ ἢ μοῖρα περὶ πάντα τὸν χρόνον ἦλθεν, οὔτε τειχομαχοῦντων οὔτε νύκτωρ ἐπιβουλεύόντων τῷ τείχει, οἷα πολλὰ 15 ἐνεχείρησαν. διὸ δὲ οὐδὲ νοτίον τὴν ἀνοικοδομήσασθαι τοῦτο ἐτύλμησεν, ἀλλ' ἐς ἡμέραν τήνδε οὕτω τὸ ἐκεῖν διήρηται τείχος. ταῦτα μὲν οὖν ὡς πῶς ἔσχεν.

Ἐν δὲ Σαλαρία τῇ πύλῃ ἀνὴρ ἐμύκτης τε καὶ ἀγαθὸς τὰ πολέμια, θώρακά τε ἐνδιδυσκόμενος καὶ κράνος ἐν τῇ κεφαλῇ 20 ἔχων, ὡς τε αὐτὸς ἐφανῆς ἐν τῷ τῶν Γότθων ἔθνεϊ, οὐκ ἐν τῷ

2. αὐτοῦ τὸν] αὐτοῦ τοῦ τὸν L. 6. αὐτῷ] αὐτῷ HL.
9. προσεδόκων] προσεδόκων HL: illud P ex Vat. ut videtur.
11. οὐτε — οὐτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδὲ. 13. οὔτε οὐδὲ ἐς — μοῖρα] Sic Vat. Vulgo οὔτε ἐς μνήμην ἡμετέραν τῶν πολεμίων ἢ ἐς πείθον αὐτῇ τοῦ περιβολοῦ μοῖρα. 14. οὐτε — οὐτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδὲ. 16. ἐνεχείρησαν L. corr. ἐνεχείρισαν P.

diō ad summum, compago pridem soluta sponte et diducta bifariam, haud corrui quidem, nec penitus convulsa est; verum oideo inclinata huc atque illuc proeminet, ut partim ultra, partim cis reliquum murum existat. Quamobrem a multo iam tempore locum illum Romani lingua patria Murum ruptum vocarunt: et eum eam partem initio demoliri Belisarius atque instaurare vellet, obstititque, firmissimo asseverantes Petrum Apostolum ipsi recepisse, curae sibi fore, eius loci munitionem. Hunc autem Apostolum venerantur omniū maximo ac demirantur Romani: quorum opinioni expectationique ibi plano respondit exitus. Nam nec eo die, nec deinceps, quoadvis Romam Gotthi circumdederunt, vim hostium locus illo excepit, sed prorsus belli tumultu vacuus fuit. Certe incessit nos admiratio, quod hostis, qui toties aperta vi, toties nocturnis fraudibus aggressus est moenia, hanc eorum partem oblivione vel negligentia semper praetermiserit. Quocirca nec postmodum quisquam ausus est eam reficere: sed fissa, ut erat, stat adhuc. Hac hactenus.

Ad portum vero Salarium Gotthus quidam, vir non ignobilis, procorpore et bellica virtute praeditus, lorica munitus et casside, seor-

Ξει εὖν τοῖς ἄλλοις ἔμεινεν, ἀλλ' ἐπὶ δένδρον ἱστάμενος ἔβαλλε
 συχνὰ ἐς τὰς ἐπάλξεις. τοῖτον δὲ τὸν ἄνδρα μηχανῇ ἐν πόρῳ V 43
 κατὰ μέρος τὸ λαὸν οὕσα τέχῃ τιμὴ ἔβαλλε. διαβὰν δὲ τὸν τε H 201
 θάλασσαν καὶ τὸ τοῦ ἀνδρὸς σῶμα τὸ βέλος ἐπὶ ἡμῖον ἐς τὸ
 5 δένδρον ἰδὺν, ἐνέρσει τε αὐτοῦ τὸν ἄνδρα ξυνοῖσαν νεκρὸν ἔστη-
 σιν. ὅπερ ἐπεὶ οἱ Γότθοι κατεῖδον, κατορθώσαντες καὶ βε-
 λῶν ἔξω γινόμενοι ἔμεινον μὲν ἔτι ἐν τάξει, τοὺς δὲ ἐν τῷ τείχει
 οὐκ ἔτι ἐλθόντων.

Ἡσάσις δὲ καὶ Περάνιος, Οὐτιγίνος ἐν βιβραρίῳ ἰσχυρό-
 10 τατα ἐκείμενον σφίσι, Βελισάριον μετεπέμποντο. ὁ δὲ δίστας
 παρὰ τῇ ἐνταῦθα τείχει (ἦν γὰρ ταύτῃ ἐπιμαχώτατον, ὡς περ
 εἰρηται) κατὰ τάχος ἔβριθαι αὐτός, ἐν τῶν τινα ἐπιτεχιδίων
 λαπῶν ἐν Σαλαρίῳ καὶ τοὺς στρατιώτας ὁρῶν ἐν βιβραρίῳ τὴν
 15 προσβολὴν τῶν ἐναντίων περὶβημένους, μεγάλῃ τε οὔσαν καὶ
 πολυάνθρωπον, ἐπερρόνεν τε τῶν πολεμίων ἐκλείπει καὶ ἐπὶ τῷ
 θαλάσῳ ἀντικαθίστη. ἦν δὲ ὁ ταύτῃ χώρος ὁμιλὸς κομιδῇ καὶ P 369
 ἀπ' αὐτοῦ τὰς ἐφόδους τῶν προσώτων ἐκείμενος. τέχῃ τε
 τιμὴ τὸ ἐκείνῃ τείχος οὕτως ἐπὶ πλείστον διερρηγνέει ὥς τῶν πλε-
 ῶν μὴ ἴαν τὴν ξυνοῖσιν ἐκείνῳ, τείχισμα δὲ ἄλλο βρα-
 20 χὺ περιβάλλον ἔξωθεν αὐτῷ οἱ πάλαι Ῥωμαῖοι, οὐκ ἀσφαλείας
 τινὸς ἵκεν (οὐ γὰρ οὖν οὐδὲ πύργων ὄχθημα εἶχεν, οὐ μὴν
 οὐδὲ ἐπάλξεις τινὲς ἐνταῦθα πεποιγνῆται, οὐδὲ τι ἄλλο, ὅθεν ἂν
 καὶ μύωσασθαι οἶον τε ἦν τὴν ἐς τὸν περίβολον ἐπιβουλήν τῶν

2. συχνὰ P ex Vat. σχολίων H.

3. ἔβαλλε — ἐπάλξεις om. L.

10. μετεπέμποντο] μετεπέμπετο HL: illud Hm. 15. τῷ] Fort.

τό. OLASSEN. 18. οὕτως] Vulgo οὕτω.

20. περιβάλλον] πε-

ρίβαλον L.

sum ab aliis extra ordinem ad arborem stans, tela missabat in pinna.
 Virum hunc tormentum, quod in turri ad laevam erat, casu quodam sic
 attigit, ut telum, lorica et corpore transfixis, in stipitem dimidia plus
 parte descenderit, suaque commissura compactum hominem, suspenderit
 mortuum. Quo viso conterriti Gothi, se extra tell iactum in ordine te-
 nuerunt, ac muri propugnatores desierunt incassum.

Iam ad Vivarium Bessas ac Peranium, iustissimum Vitigin patien-
 tes, Belisarium advocant. Is illi murorum partem, facile, ut dictum est,
 expugnabili metuens, auxilio currit, amicorum cuidam relicta Salariae
 cura. In Vivario milites magno hostium impetu numeroque attonitos anim-
 advertens, hortatur, contemnant Barbarum, eorumque animos ad fiduciam
 revocat. Locus erat planissimus, et ea re impressionibus accedentium pa-
 tebat. Forte etiam ibi sic fatiscibat pars muri maxima, ut lateres pa-
 rum bene haerent. Huic muro minorem alium veteres Romani foris
 praestruerant, non ut munimento esset: cum ipse nec turribus, nec
 pinna, nec re demum ulla munitus sit, quae contra vim ab hostibus in

πολεμίων) ἀλλὰ τροφῆς τινας οὐκ εὐπρεπὺς χάριν, ὅπως δὴ
 λειοντάς τε καὶ τᾶλλα θηρία καθιερῶντες ἐνταῦθα τηροῖεν. διδ
 δὴ καὶ βιβάριον τοῦτο ἀνόμεσται. οὕτω γὰρ Ῥωμαῖοι καλοῦσι
 B τὸν χώρον οὗ ἂν τῶν ζώων τὰ μὴ χειροῖθι τρέφεσθαι εἴωθεν.
 Οὐκίτης μὲν σὺν μηχανάς τε ἄλλας ἄλλῃ τοῦ τείχους ἡτοίμαζε καὶ 5
 ὁρῶσιν τὸ ἔξω τείχησιν τοὺς Γότθους ἐκείλινεν, οἰόμενος, ἢ
 αὐτοῦ ἐντὸς γέγωνται, πόνον οὐδενὶ τοῦ τείχους κρατῆσιν, ὅπερ
 οὐδαμῇ ἰχυρὸν ζυνησίστατο εἶναι. Βελισάριος δὲ ὁρῶν τοὺς
 πολεμίους τό τε βιβάριον διορύσσοντας καὶ πολλὰ τῆς τοῦ περιβό-
 λου προσβάλλοντας, οὕτε ἀμύνειν τοὺς στρατιώτας οὐτε ἐν ταῖς 10
 ἐπαλξεῖσι μένειν, ὅτι μὴ λίαν ὀλίγους, εἶα, καίπερ ἅπαν ἐν αὐ-
 τῷ ἔχων, εἴ τι ἐν σιματοπέδῳ λόγιμον ἦν. κατὰ δὲ ἅπαντας
 ἀμφὶ τὰς πύλας ἐν παρασκευῇ εἶχε τεθωρακισμένους τε καὶ εἴση
 C μόνα ἐν χειροῖς γέροντας. ἐπεὶ δὲ οἱ Γότθοι, διαλόντες τὸν τοί-
 χον, ἐντὸς τοῦ βιβάρου ἐγένοντο, Κυπριανὸν ζῶν ἄλλοις τισὶ 15
 κατὰ τάχος ἐπ' αὐτοὺς ἐσβιβάσας ἔργον ἐκείλινεν ἔχεισθαι. καὶ
 οἱ μὲν τῷ θόβῳ τοὺς ἰσπεπνοκότας ἅπαντας ἔκτεινον, οὕτε ἀνο-
 νομένους καὶ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν διασφειρομένους ἐν τῇ ἐς τὴν ἔξο-
 δον στενοχωρία. τῶν δὲ πολεμίων τῷ ἀπροσδοκίῳ κυταπλα-
 γέντων καὶ οὐκ ἐν τάξει ζυνηταγμένων, ἀλλὰ ἄλλον ἄλλῃ φερο- 20
 μένου, τοῦ περιβόλου τὰς πύλας ἀνακλίνας Βελισάριος ἐξαπ-
 ναύως ἅπαν ἐπὶ τοὺς ἐναντίους ἤφει τὸ στράτευμα. καὶ οἱ μὲν

2. τηροῖεν] τηροῖεν vulgo. 6. ὁρῶσιν — ἐκείλινεν Vat. quod
 legit Pers. Vulgo κατὰ — λέγει ἐκείλινεν. 16. ἐκείλινεν Vat.
 εἶα P. 17. τοὺς ἰσπεπνοκότας Vat. πεπνοκότας P. 20. ἄλ-
 λων — φερομένων Vat. ἄλλων — φερομένων P.

moenia susceptam valent; sed voluptatis causa ab humano cultu alienae: ni-
 mirum ut leones aliasque feras ibi clausas tenerent. Hinc Vivarium dictum est:
 sic enim locum Romani vocant, in quo belluae non ciuitas ali solent. Ergo
 Vitigis alibi machinas cuiusquemodi ad moenia paratas habens, Gotthos
 murumexteriores iussit invadere, non dubitans, quin, si hunc penetra-
 rent, facile potirentur maiori muro, cuius infirmitatem apprime noverat.
 Ut ab hostibus vivarium perfodi, multisque in locis peti moenia Belisarius
 vidit, militibus edixit ne illos arcerent, nec nisi pauculos ad pinnas
 reliquit, quamvis omni exercitus flore stipatus esset. Infra autem ad
 portam cunctos disposuit, loricated, neque aliud gestantes manibus, nisi
 gladios. Ubi Gotthi, perfosso muro, vivarium ingressi sunt. Belisarius
 Cypriano, in eos protinus cum nonnullis immisso, rem permisit aggredi.
 Hi metu consternatos omnes occidunt impune: cum nec se ipsi defende-
 rent, immo sibi iuvicem essent exitio in angustis exitus. Improviso im-
 petu percussis hostibus, nec servantibus ordines, sed aliis alio properan-
 tibus, repente Belisarius, patefacta muri porta, in illos copias emittit

Γότθοι ἐς ἀλκὴν ἥκιστα ἔβλεπον, ἀλλ' ἐς φυγὴν, ὅπῃ ἔτυχεν ἕκαστος, ὥρμητο. ἐπισπόμενοι δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς αἰὶ ἐν ποσὶ ῥῆστα ἔκτεινον, ἥ τε δῖωξις πολλὴ γέγονεν, ἐπεὶ οἱ Γότθοι D
μακρὰν ἀπολειμμένοι τῶν σφετέρων χαρακωμάτων τῇδε λει-
5 χομάχουν. Βελισάριος δὲ τὰς τῶν πολεμίων μηχανὰς καλεῖν ἐκέ-
λευεν, ἐπὶ πλείστον δὲ ἡ φλόξ αἰρομένη μείζονα τὴν ἔκπληξιν,
ὥς τὸ εἶδος, τοῖς γειγόνουσιν ἐνεποιεῖ.

Ἐν τούτῳ δὲ καὶ κατὰ πύλιν Σαλαρίαν ξυμπισεῖν τὴν
ὁμοίαν τίχην ξυνέβη, τὰς τε πύλας ἐξαπινυαίως ἀνέργον καὶ ἐς
10 τοὺς βαρβάρους ἐκ τοῦ ἀπροσδοκῆτον ἐνέπιπτον, τούτους τε οὐκ
ἀμνημονεύοντες, ἀλλὰ τὰ νῦτα σιτρέψαντας ἔκτεινον, καὶ τὰ κατ'
αὐτοὺς μηχανήματα ἔκαιον, καὶ ἡ τε φλόξ πολλυχῇ τοῦ τείχους
ἐπὶ μέγα ἤρθη ἥ τε τῶν Γότθων ὑπαγωγὴ κατὰ κράτος ἤδη ἐκ
παντός τοῦ περιβόλου ἐγένετο, καὶ ἡ κραυγὴ ἀμφοτέρωθεν ὑπερ- P 370
15 φυχῆς ἦν, τῶν μὲν ἐν τῷ τείχει Ῥωμαίων τοῖς διώκουσιν ἐγκε-
λευομένων, τῶν δὲ ἐν τοῖς χαρακώμασι τὴν τοῦ πάθους ὑπερβο-
λὴν ὀδυρομένων. ἀπέθανον δὲ Γότθων ἑκάστη τῇ ἡμέρᾳ τρισμύ-
ριοι, ὥς αὐτῶν οἱ ἔρχοντες ἰσχυρίζοντο, καὶ τραυματῆται πλείους
ἐγένοντο. ὅτι γὰρ ἐν πλήθει πολλῶ οὐ τι ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων τὰ V 44
20 πλείστα ἐκέρχοντο εἰς αὐτοὺς βάλλοντες καὶ οἱ τὰς ἐπιχειρομα-
ταίους ποιοῦμενοι ἀμνημονεύοντες τι χρεῖμα καταπεπληγμένων τε καὶ φευγόν-
των ἀνθρώπων διάφθιρον. ἡ τε τοιχομαχία πρῶτῃ ἀρξασμένη H 202
ἐτελείετο ἐς δευτέρην ὥσιν. ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα γυλίσαντο B
ἐκάτεροι, Ῥωμαῖοι μὲν ἐν τῷ περιβόλῳ παταγίζοντες καὶ Βελι-

omnes. Virtutis oblitī Gōthī, quo sors quemque fert, fugiunt. Inse-
quentes Romani obvium quemque expeditissimo ferro necant. Instando,
longe proVecti sunt: quoniam Gōthī, qui illam murorum partem oppu-
gnatum venerant, procul aberant a suis castris. Tum igne machinis ho-
stium subiecto, Belisarii iussu, surgens altius flamma, fugientes gravior
percolit, ut consentaneum erat.

Inter haec ad portam Salsariam eadem fortuna fuit. Apertis subito
foribus, in Barbaros inopinato se affuderunt, illosque, omisso repugnandi
consilio, terga dantes contrucidarunt: obiectas quoque sibi incenderunt
machinas; ita ut passim circa muros in sublime ignes evaderent, ac iam
uodique vi pulsīs Gōthīs, ingens tolleretur utrinque clamor, hinc a Ro-
manis, qui in moenibus stantes, voce dabant animos insequentibus; inde
a Barbaris, qui acceptam cladem maximam in castris lamentabantur. Et
vero xxx. Gotthorum millia eo die ceciderunt, uti ipsorum Duces affir-
marunt, ac maior fuit sauciorum numerus. Nam quin conferta fuerat
multitudo, e murorum planis nullus fere lectus irritus venerat, et qui fe-
cerant excursions, trepidantibus ac fugientibus gravissimam stragem de-
derant. Mane coepta oppugnationis vesp̄er finem attulit. Eam utrique
noctem egerunt, Romani quidem in urbe Paesana lactum canentes, ac

Procopius II.

8

σάριον ἐν εὐφημίαις ποιούμενοι καὶ τὰ τῶν νεκρῶν σκυλεύματα ἔχοντες, ἴδιόθιοι δὲ τοὺς τε τραυματίας σφῶν θεραπεύοντες καὶ τοὺς τελευτήσαντας δδνρόμενοι.

- C κδ'. Βελισάριός τε γράμματα βασιλεῖ ἔγραψεν· ἐδήλου δὲ ἡ γραφή τάδε „Ἀφίγμεθα εἰς τὴν Ἰταλίαν ὥσπερ ἐκέλευς, 5
 χώραν τε αὐτῆς περιβεβλημένοι πολλὴν καὶ Ῥώμην κατελάβομεν, ἀπωσόμενοι τοὺς ταύτῃ βαρβάρους, ὥνπερ ἔναγχος τὸν ἄρχοντα Λεύδεριν ἐς ἡμᾶς ἔπειψα. ἔνυμβέβηκε δὲ ἡμῖν τῶν στρατιωτῶν τὸ πλῆθος ἐν τῇ Σικελίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ ἐπὶ φυλακῇ τῶν ὀχυρωμά-
 των καταστησαμένοις, ὥνπερ δυνατοὶ κατακυρατῆσθαι γεγονό- 10
 μεν, τὸ στράτευμα ἐς πεντακισχιλίους ἀπολείπεσθαι. οἱ δὲ πολέμιοι ἤκουσιν ἐφ' ἡμᾶς ἐς μυριάδας πεντεκαίδεκα συνειλεγμένοι,
 D καὶ πρῶτον μὲν ἡμῖν ἐπὶ κατασκοπῇ τῶν ἀνδρῶν γενομένοις περὶ Τίβεριν ποταμὸν, ἡναγκασμένοις τε παρὰ γνώμην αὐτοῖς ἐς χιτ-
 ρας ἐλθεῖν, μικροῦ κατακυρῶσθαι δοράτων ἔνυμβέβηκε πλῆθει. 15
 ἔπειτα δὲ τειχομαχῆσαντες οἱ βάρβαροι παντὶ τῷ στρατῷ καὶ μηχαναῖς τισι προσβαλόντες πανταχόσε τοῦ τείχους, ὀλίγον ἐδέξ-
 σαν ἡμᾶς τε αὐτοβοῇ καὶ τῇ πόλιν ἐλεῖν, εἰ μὴ τις ἡμᾶς ἀνῆρ-
 πασε τύχη. τὰ γὰρ τῶν πραγμάτων νικῶντα τὴν γένειν οὐκ ἂν
 εἰκότως ἐς ἀνδρῶν ἀρετὴν, ἀλλ' ἐς τὸ κρεῖσσον ἀναγέρεσθαι 20
 πρέποι. τὰ μὲν οὖν ἄχρι τοῦδε ἡμῖν πεπραγμένα, εἴτε τύχῃ τινὶ
 εἴτε ἀρετῇ, ὥς ἄριστα ἔχει· τὰ δ' ἐνθὲνδε βουλομένη ἂν ἀμείνω
 τοῖς πράγμασι τοῖς σοῖς ἔσσεσθαι. ὅσα μέντοι προσήκει ἐμὲ τε εἰ-
 πεῖν καὶ ἡμᾶς πρᾶξαι, οὐ μήποτε ἀποκρίψομαι, ἐκεῖνο εἰδώς,

21. πρέποι] πρέπει L.

Belisarius praedicantes, mortuorumque potiti spolis, Gotthi vero suis medentes sauctis, atque interfectos lugentes.

24. Imperatori litteras Belisarius in hanc sententiam scripsit. In Italiam pervenimus, uti iusseras, et magna potiti illius parte, Romam etiam recepimus, exactis hinc Barbaris, quorum Praefectum Leuderin ad vos misi non ita pridem. Postquam autem praesidia militaria imposuimus locis validis, quae in Sicilia atque Italia occupavimus, exercitus ad quinque millia redactus superfluit: hostium vero centum et quinquaginta millia nos invaserunt. Ac primum, cum ad fluvium Tiberim ivissemus exploraturi, praeterque opinionem in necessitatem configendi incidissemus, parum absuit quin hastarum vis nos obruerit. Deinde muros copiis omnibus ac machinis undique aggressi Barbari, tantum non primo nos urbemque cepere aditu; fecissentque, nisi fortuna prospera ex periculo nos eripuisset. Etenim quae naturam rerum excedunt, ea merito, non humanae virtuti ac fortitudini, sed Deo sunt ascribenda. Quae hactenus, seu Fortunae munere, seu virtute propria gessimus, optimo certe loco sunt: quae vero consequuntur, tuam ut rem augeant velim. Quare quidquid et a me dici, et a vobis

ὥς πρόβεισι μὲν τὰ ἀνθρώπεια ὄπη ἂν βουλομένη τῷ θεῷ εἴη, οἱ δὲ τῶν ἔργων ἀπάντων προστάται ἐκ τῶν σφίσις αὐτοῖς πεπρα- P 371
γμένων τὰς αἰτίας ἢ τοὺς ἐπαίνους ἐς αἶε φέρονται. οὐκοῦν ὕπλα
τε καὶ στρατιῶται στελλέσθων ἐς ἡμᾶς τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ὥστε
5 τοῖς πολεμίοις ἡμῶς τὸ λσπὸν ἐξ ἀντιπάλου τῆς δυνάμεως ἐς πό-
λεμον τότῳδε καθίστασθαι. οὐ γὰρ ἅπαντα χρεὼν πιστεῖν τῇ
τύχῃ, ἐπεὶ οὐδὲ ὁμοκοῦς ἐς πάντα τὸν χρόνον φέρεσθαι πέφυκεν.
ἀλλὰ σέ, ὦ βασιλεῦ, ἐκεῖνο εἰσώτω, ὥς ἦν νῦν ἡμῶν οἱ βάρβα-
ροι περιέσσονται, Ἰταλίας τε τῆς σῆς ἐκπεσοῦμεθα καὶ προσα-
10 ποβαλοῦμεν τὸ στρατεύμα, καὶ προσέσται ἡμῖν τοσαύτη τις εὖσα
ἢ ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων αἰσχύνῃ. ἐγὼ γὰρ λέγειν ὥς καὶ Ῥω-
μαίους ἀπολεῖν δοξῶμεν, οἳ γε περὶ ἐλάσσονος τὴν σωτηρίαν τῆς
ἐς τὴν σὴν βασιλείαν πεποιήνται πίστεως. ὥστε ἡμῖν καὶ τὴν B
ἄχρι τοῦδε γενομένην εὐημερίαν εἰς συμφορῶν ὑπόθεσιν τετελευ-
15 τηκέναι ξυμβήσεται. εἰ γὰρ Ῥώμης ἡμῖν καὶ Καμπανίας καὶ
πολλῷ πρότερον Σικελίας ἀποκεκροῦσθαι τετύχηκε, τὸ πάντων
ἂν ἡμῶς κουφώτατον τῶν κακῶν ἔδακνε τὸ μὴ τοῖς ἄλλοιτροῖς δε-
δυνῆσθαι πλοντίζῃν. καὶ μὴν καὶ τοῦτο ἐκλογίζεσθαι ἡμᾶς ἄξιον,
ὥς Ῥώμην οὐδ' ἀποτε πλείω τινὰ χρόνον οὐδὲ μυριάσι πολλαῖς
20 διαφυλάξαι δυνατόν γέγονε, χώραν τε περιβεβλημένην πολλὴν
καὶ τῷ μὴ ἐπιθαλασσίαν εἶναι τῶν ἀναγκαίων ἀποκεκλισμένην
ἀπάντων. καὶ Ῥωμαῖοι μὲν νῦν ἐντοικίῳς ἡμῖν ἔχουσι, τῶν δὲ

4. στελλέσθων] Vulgo στελλέσθω.
σθαι HP. 17. ἡμᾶς] ἡμᾶς H.
ποτὶ P.

10. προσέσται Hm. προσέ-
19. οὐκ' ἀποτε Vat. οὐκ' ἀπο-

*fieri convenit, non celabo, haud ignarus, Dei quidem arbitrio res huma-
nas fluere, operum vero omnium Duces vituperium vel laudem ex iis, quae
ipsi fecerint, reportare consuevisse. Itaque arma nobis mittantur ac mi-
lites, eo numero, ut in posterum paribus cum hoste viribus bellum hoc
geramus. Neque enim reponenda sunt omnia in cura ac fide Fortunae:
quippe quae eundem semper cursum tenere minime soleat. Tecum il-
lud, Auguste, cogito, nos, si iam hostis vicerit, ex Italia tua deturba-
tum iri, simulque exercitum amissuros, cum ingenti ob rem male gestam
dedecore. Omitto, quod Romanos, quibus fides in Maiestatem tuam an-
tiquior salute fuit, in exitium coniecisse videbimur, et lacti successus,
quos ad hanc diem habuimus, nihil denique nisi doloris materiam relin-
quent nobis. Etenim, si ab urbe Roma et Campania, multoque ante a
Sicilia repulsi forte fuisset, id nos, omnium utique malorum levissi-
mum, morderet, quod bonis in aliena manu positum non potuissetus di-
tari. Hoc etiam vobis perpendendum est, ne multarum quidem myria-
dum praecidio potuisse unquam conservari Romam diutius, eum ob am-
plitudinem, tum quod a mari remota, rebus omnibus necessariis inter-
cludatur. Ac Romani quidem iam nobis student; si tamen acerrimae*

κακῶν αὐτοῖς, ὥς τὸ εἶδος, μηχανομένων, οὐδὲν μελλήσουσιν
 C ὑπὲρ αὐτῶν ἐλθεῖναι τὰ κρίσσω. οἱ γὰρ ἐξ ἑπογνίου τισὶν ἐς
 εὐνοίαν καθιστάμενοι, οὐ κακοτυχοῦντες, ἀλλ' εὖ πράγοντες,
 V 45 τὸ πιστὸν ἐς αὐτοὺς διασώζειν εἰώθουσιν. ἄλλως τε καὶ Ῥωμαῖοι
 λιμῶ ἀναγκασθήσονται πολλὰ ὧν οὐκ ἂν βούλοιντο πράξαι. ἐγὼ 5
 μὲν οὖν οἶδα θάνατον ὀφειλῶν τῇ ὅῃ βασιλείᾳ, καὶ διὰ τοῦτο
 ζῶντά με οὐδεὶς ἂν ἐνθύνει ἐξελεῖν δύνامي. σκόπη' δὲ ὅποια
 σοί ποτε δόξαν ἢ τοιαύτη Βελισαρίου τελευτῇ φέροι.² τοσαῦτα
 μὲν Βελισάριος ἔγραψε. βασιλεὺς δὲ ξυνταραχθεὶς στρατεύματι
 καὶ ναὺς σπονδῇ ἤγειρε καὶ τοῖς ἀμφὶ Βαλεριανόν τε καὶ Μαρτί- 10
 νον ἐπέστελλε κατὰ τάχος ἵκναι. σταλόντες γὰρ ξὺν στρατεύματι
 ἄλλω ἀμφὶ τὰς χειμερινὰς τροπὰς ἔτυχον, ἐφ' ᾧ πλεύσουσιν εἰς
 D Ἰταλίαν. οἱ δὲ καταπλεύσαντες εἰς τὴν Ἑλλάδα (περαιτέρω γὰρ
 H 203 βιάζεσθαι τὸν πλοῦν οὐχ οἱοί τε ἦσαν) διεχέμαζον εἰς τὰ ἐπὶ
 Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας χωρία. ταῦτά τε Βελισαρίῳ δηλώσας 15
 Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἔτι μᾶλλον αὐτόν τε καὶ Ῥωμαίους ἀπαν-
 τας ἐς τὴν προθυμίαν ἐπέρωσεν.

Ἐν τούτῳ δὲ ξυνηνέχθη ἐν Νεαπόλει τοιοῦνδε γενέσθαι.
 Θεοδερῖχου τοῦ Γότθων ἄρχοντος εἰκὼν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐτύγγανεν
 οὔσα, ἐκ ψηφίδων τινῶν ξυγκειμένη, μικρῶν μὲν ἐς ἄγαν, χροαῖς 20
 δὲ βεβαμμένων σχεδὸν τι ἀπάσαις. ταύτης τῆς εἰκόνος ποτὲ τὴν
 κεφαλὴν διαρρηγῆναι ζῶντος Θεοδερῖχου ξυμβέβηκε, τῆς τῶν ψη-

2. ἑπογνίου] ἑπογόνου L. 9. δὲ Vat. τε P. ibid. στρατεύματι
 τε LHM. στρατεύματά τε HP. 10. Βαλεριανόν] βαλλερμανόν
 HL. ibid. Μαρτίνον] μαρίνον HL. 17. ἐπέρωσεν Vat. ἐπτε-
 ρωσεν P.

protrahantur, apparet eos meliora primo quoque tempore amplecturos. Nam qui recens amicitiam iunxere, non duris rebus exerciti, sed beneficiis affecti, in fide manere solent. In primis fames Romanos ad multa, quae admittere nollent, subiget. Me vero, qui vitam Maiestati tuae meam deberi scio, me, inquam, vivum nemo hinc decedere poterit. Sed vide quid tandem laudis allaturus tibi sit eiusmodi praeitus Belisarii. Hic a Belisario scriptis, turbatus Imperator, copias et naves propere colligit, et Valeriano ac Martino mandat, pergere maturent. Iam enim circa solstitium hibernarum cum aliis copiis eo profecti consilio, ut in Italia navigarent, cum appolisent in Graeciam, propterea quod cursum tendere ultra non poterant, in Aetolia et Acarnania hiemabant. Quae cum Iustinianus August. Belisario significasset, cum ipsi, tum Romanis omnibus animum addidit et alacritatem.

Hoc interim spatio Neapoli res huiusmodi contigit. In foro visebatur Theoderici Gothorum Regis effigies, ex lapillis compacta, minutia admodum, et versicoloribus fere singulis. Huius caput olim, vivente Theoderico, defluxit, turbatis sponte sedibus lapillorum: ac brevi Theo-

φίδων ἐπιβολῆς ἐκ τοῦ αὐτομάτου ξυνταραχθεῖσης, καὶ Θεοδε-
 ρίχῳ ξυνηνέχθη τελειῶσαι τὸν βίον. αὐτίκα δὴ μάλα· ἰναινοῖς
 δὲ ὁκτὼ ἑσπερον αἱ τῆν τῆς εἰκότος γαστέρα ποιοῦσαι ψηφίδες P 372
 διαρρήθσαν ἑξαπιναιῶς καὶ Ἀταλάρχος ὁ Θεοδερίχου θυγατρι-
 5 δοῦς· ἐθὺς ἐτελεύτα. χρόνον δὲ τριβέντος ὀλίγον πίπτουσι μὲν
 ἐς γῆν αἱ περὶ τὰ αἰδοῖα ψηφίδες, Ἀμαλασοῦνθα δὲ ἡ Θεοδερί-
 χου παῖς ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε ἐχώρησε.
 Γότθων δὲ Ῥώμης ἐς τὴν πολιορκίαν καθισταμένων τὰ ἐκ τῶν
 τῆς εἰκότος μερῶν ἄχρι ἐς ἄκρους πόδας διεφθάρθαι τετύχηκε.
 10 ταύτῃ τε ἄπασα ἐκ τοῦ τοίχου ἐξέτληος ἡ εἰκὼν γέγονεν, οἱ τε
 Ῥωμαῖοι τὸ πρῶγμα τοῦτο ξυμβαλόντες περιέσεισθαι τῷ πολέμῳ
 ἰσχυρῶντον τὸν τοῦ βασιλέως στρατὸν, οὐκ ἄλλο οὐδὲν εἶναι τοὺς B
 Θεοδερίχον πόδας ἢ τὸν Γότθων λεῶν, ὧν ἑκείνος ἤρχεν, οἰό-
 μενοι, καὶ ἅπ' αὐτοῦ ἐνελπίδεις εἶναι μᾶλλον ἐγίνοντο. ἐν μὲν τῇ
 15 Ῥώμῃ τῶν τινες πατρικίων τὰ Σιβύλλης λόγια προὔφηρον, ἰσχυ-
 ριζόμενοι τὸν κίνδυνον τῇ πόλει ἄχρι ἐς τὸν Ἰούλιον μῆνα γεγενῆ-
 σθαι μόνον. χρῆναι γὰρ τότε βασίλεια Ῥωμαίοις καταστῆναι
 τινα, ἐξ οὗ δὴ τὸ Γετικὸν οὐδὲν Ῥώμῃ τὸ λοιπὸν δέοιαι. Γε-
 τικὸν γὰρ ἔθνος φασὶ τοὺς Γότθους εἶναι· εἰχὲ δὲ τὸ λόγιον ὧδε.
 20 ἦν τι νοιμὲν ζε καὶ ἰβεννω. καὶ κατε νησι γρ' σοεινπιῆν εἶτι σο C
 πιαπλέτα. πέμπτον δὲ μῆνα τὸν Ἰούλιον ἰσχυρῶντον εἶναι, οἱ
 μὲν, εἶτι Μαρτίου ἰσταμένου ἢ πολιορκία κατ' ἀρχὴς γέγονεν,

6. ἡ addidi ex L. 13. τὸν γότθων L. τῶν Γότθων P.
 20. ἦν τι —] Opsopaeus in fragmentis Sibyllinarum orac. p. 432.
 oraculum Sibyllinum ex codice MS. Iag. Aug. Thuani eodem fere
 modo, quo hic legitur, exseripsit. MALT. ibid. ἰβεννω] βε-
 ννω L. ibid. εἶτι σο] εἶτι σο HL.

derici confectus est obitus. Octo post annis, dilapsis repente calculis, qui imaginis ventrem confabant, decessit statim Atalaricus, Theoderici nepos ex filia. Aliquanto post eciderunt lapilli, qui circa verenda erant: tum inter homines esse desit Theoderici filia Amalasontha. Quae cum ita se habuissent, Gothi Romam obsidentibus, reliquae partes imagini, a semoribus ad imos pedes, corruerunt, itaque ex pariete effigies prorusus abolerit. Ipse Romani capto omine, belli victorem fore Imperatoris exercitum asseverabant, interpretantes, nihil esse aliud Theoderici pedes, nisi Gothos, quibus ille imperasset: unde meliorem in dies spem capiebant. Romae autem Patricii quidam Sibyllae Oracula proferebant, praedicti his affirmantes, non nisi ad mensem Iulium Romam in discrimine fore: fixum enim esse ut Romanorum Imperator tum quispiam crearetur, ex quo nihil Geticum Roma amplius extimesceret. Nam Gothos aiunt gentem esse Geticam. His porro verbis constabat Oraculum: Quintili mense * * * Roma nihil Geticum metuet. Quintum vero mensem asseverabant esse Iulium: hi quidem, quod obsidio coepta esset ineunte Martio, a quo mensis quintus est Iulius: hi vero, quia ante regnum

ἀφ' οὗ δὴ πέμπτον Ἰούλιον ξυμβαίνει εἶναι, οἱ δὲ, ὅτι Μάρτιον
 πρῶτον πρὸ τῆς Νουμᾶ βασιλείας ἐνόμιζον μῆνα, ὅτι δὴ Ῥω-
 μαίοις ἐς δέκα μῆνας ὁ τοῦ ἐνιαυτοῦ χρόνος ξυνήμῃ, ὁ Ἰουλίος τε
 ἀπ' αὐτοῦ Κιντύλιος ὠνομάζετο. ἀλλ' ἦν ἕρα τούτων οὐδὲν
 ὑγίης. οὐδὲ γὰρ βασιλεὺς τότε Ῥωμαίοις κατέστη, καὶ ἡ πολιορ- 5
 κία ἐνιαυτῷ ὕστερον διαλυθῆσθαι ἐμύλλε, καὶ αὖθις ἐπὶ Τω-
 τιλά Γότθων ἄρχοντος ἐς τοὺς ὁμοίους Ῥώμῃ κινδύνους ἀνέιναι,
 D ὥς μοι ἐν τοῖς ὑπισθεν λελέξεται λόγοις. δοκεῖ γὰρ μοι οὐ ταύ-
 την δὴ τὴν βαρβάρων ἔφοδον τὸ μαντεῖον δηλοῦν, ἀλλ' ἐτέραν
 τινὰ ἢ ἥδη ξυμβᾶσαν ἢ ὕστερόν ποτε ἐσομένην. τῶν γὰρ Σι- 10
 βύλλης λογίων τὴν διάνοιαν πρὸ τοῦ ἔργου ἐξευρεῖν ἀνθρώπων
 οἷμαι ἀδύνατα εἶναι. αἴτιον δὲ, ἅπερ ἐγὼ αὐτίκα δηλώσω
 ἐκείνα ἀναλεξάμενος ἅπαντα, ἢ Σιβύλλα οὐχ ἅπαντα ἐξῆς πᾶ
 πράγματα λέγει οὐδὲ ἁρμονίαν τινὰ ποιομένην τοῦ λόγου, ἀλλ'
 ἔπος εἰποῦσα ὅτι τὴν ἀμφὶ τοῖς Αἰβύνης κακῶς ἀπεπλήρῃσεν εὐθὺς 15
 ἐς τὰ Περσῶν ἡθῆ. ἐνθ' ἐνδεῖ τε Ῥωμαίων ἐς μνήμην ἐλθούσα
 μεταβιβάζει ἐς τοὺς Ἀσσυρίους τὸν λόγον. καὶ πάλιν ἀμφὶ Ῥω-
 μαίοις μαντιομένην προλέγει τὰ Βρεττανῶν πάθῃ. ταύτῃ τε
 P 373 ἀδύνατά ἐστιν ἀνθρώπων ὁτῶσθαι πρὸ τοῦ ἔργου τῶν Σιβύλλης
 V 46 λόγων ξυνεῖναι, ἦν μὴ ὁ χρόνος αὐτὸς ἐκβάντος ἡδὴ τοῦ πρᾶ- 20
 γμάτος καὶ τοῦ λόγου ἐς πεῖραν ἐλθόντος ἀκριβῆς τοῦ ἔπους ἐρ-

1. ξυμβαίνει Orsopaeus. Vulgo ξυμβαίνειν. 3. ξυνήμῃ Hm.
 ξυνήμῃ HP. 6. ἐνιαυτῷ ex Vat. addidit P. 7. Ῥώμῃ κιν-
 δύνους ἀνέιναι Classenus. Vulgo Ῥώμῃ κινδυνεύουσιν εἶναι.
 13. Σιβύλλα] Σιβύλλα P. 20. ξυνεῖναι] ξυνεῖναι HL. ξυνε-
 ναι Hoesch. in annot.

Numae, cum annum mensibus decem Romani componerent, primum nu-
 merabant Martium; ex quo factum, ut Iulius Quintilis dictus fuerit. At
 haec omnia vana erant. Nam nec Romanorum Imperator creatus tum
 quisquam est, nec nisi post annum solvenda erat obsidio; et quo tem-
 pore Totilas Gotthis praefuit, Roma in eadem pericula recidit, quemad-
 modum in libris consequentibus narrabo. Neque enim videtur mihi vati-
 cinium, hanc Barbarorum expeditionem significare, sed aliam quampiam,
 vel iam ante praeteritam, vel aliquando futuram olim. Certe fieri non
 posse arbitror, ut mentem oraculorum Sibyllae, priusquam accesserit ex-
 itus, humana intelligentia assequatur. Cuius rei causam ex iis peto,
 quae meis perfecta oculis modo promam. Nimirum Sibylla non omnia
 pandit ordine innoque contextu: sed verbo indicatis Africae calamitatibus,
 in Persidem confestim transiit: hinc, Romanorum mentione inducta, ora-
 tionem ad Assyrios transfert: et ad Romanos converso iterum vaticinio,
 Britanniae clades praenuntiat. Quare oracula Sibyllina ante eventum
 nemo potest percipere: sed necesse est ut tempus ipsam, re iam per-
 acta, et comprobata experimento praedictione, huius interpres sit accu-

μηνεὺς γένηται. ἀλλὰ ταῦτα μὲν λογιζέσθω ἕκαστος ὅπως αὐτῶ
φύλον. ἔγω δὲ ὄθινπερ ἐξέβην ἐπάνειμι.

κε'. Ἐπειδὴ Γότθοι ἀπεκρούσθησαν τειχομαχοῦντες, ἡδ- B
λίσσαντο τὴν νύκτα ἐκίνην οὕτως ὥσπερ ἐρρήθη ἐκάτεροι. τῇ δ'
5 ἵστεραίη Βελισάριος πάντας Ῥωμαίους ἐκίλει παιδᾶς τε καὶ γυ-
ραῖκας ἐς Νεάπολιν ὑπεκκομίζειν, καὶ τῶν οἰκετῶν ὅσους μὴ
ἀνάγκαιος σφίσιν ἐς τοῦ τείχους τὴν θυλακὴν ἔισσθαι ᾔοντο,
ὅπως δὴ μὴ ἐς ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων καθιστῶνται. ταῦτό δὲ
τοῦτο ποιεῖν καὶ τοῖς στρατιώταις ἐπήγγειλεν, εἴ τι οἰκέτης ἦ
10 θερύπαινα ἦν. οὐ γὰρ ἔτι οἶός τε εἶναι τὰς σιτήσεις αὐτοῖς ἔφα-
σκεν ἐν πολιορκίᾳ κατὰ τὰ εἰωθότα παρέχσθαι, ἀλλ' αὐτοὺς τὸ C
μὲν ἡμισυ ἐς ἡμέραν ἐνάστην ἐν αὐτοῖς θέρεσθαι τοῖς ἐπιτηδείοις
ἐπάνωγkis εἶναι, τὸ δὲ λειπόμενον ἐν ἀργυρίῳ. οἱ δὲ κατὰ ταῦτα H 204
ἔποιοον. καὶ πολὺν αὐτίκα πλῆθος ἐς Καμπανίαν ἦν. ἐκομ-
15 ζοντο δὲ οἱ μὲν πλοίων ἐπιτυχόντες ἄπερ ἐν τῷ Ῥώμῃς λιμένι ὠρ-
μίζοντο, οἱ δὲ καὶ πεζῇ ὁδῷ τῇ καλουμένῃ Ἀππία ἰόντες. κίν-
δυνός τε οὐδείς ἢ δόλος ἐκ τῶν πολιορκούντων ἐγένετο οὔτε τοῖς
ταύτῃ βαδίζουσιν οὔτε τοῖς ἐπὶ λιμένος ἰούσιν. οἱ γὰρ πολέμοι
οὔτε Ῥώμῃν ἔξιμψαν τοῖς χαρακώμασι περιλαβέσθαι διὰ τὸ μὴ
20 γεθος τῆς πόλεως οἷοί τε ἦσαν οὔτε κατ' ὀλίγους ἐτόλμων μακρὰν
ἀπολείπεισθαι τῶν στρατοπέδων, φοβούμενοι τὰς ἐπικδρομὰς D
τῶν ἐναντίων. καὶ δι' αὐτὸ τοῖς πολιορκουμένοις ἐπὶ χρόνον τινὰ

2. ὄθινπερ ἐξέβην] ὄθιν παριξέβην L. 4. ἐρρήθη] ἐρρήθη P.
ibid. δ' L. δέ P. 9. οἰκέτης] οἰκέτις HL. 17. οὔτε —
οὔτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδὲ P. 19. περιλαβέσθαι] περιβαλέσθαι
Hoeschelii.

ratns. Sed de his quisque ad libitum iudicet: ego vero eo, unde sum
digressus revertor.

25. Ita noctem illam, ut diximus, Romam traduxere et Gotthi, post-
quam isti a moenibus, quae oppugnabant, repulsi sunt. Postridie Beli-
sarius Romanis omnibus edixit, uxores, liberos ac servitia, quae ad mu-
rorum custodiam minus necessaria viderentur, deportarent Neapolim, ne
annonae penuria laborarent. Idem militibus, si cui famulus vel ancilla
erat, iniunxit, cum diceret obsidione eripi sibi facultatem distribuendi
cibaria consuetudo modo; verum necesse esse ut ipsorum quidem cibario-
rum dimidiam portionem singulis diebus acciperent, pro reliqua vero pec-
cuniam. Illi morem gesserunt, ac statim turba ingens in Campaniam
iter intendit; idque pars navibus in Romano porta inventis, pars pedi-
bus via Appia confecerunt. His autem, qui vel hac progrediebantur, vel
ibant ad portum, nullum obsessores periculum, nullum metum afferebant.
Nam hostes, nec Romam castris totam cingere, propter urbis magnitudi-
nem, poterant, nec manipulatim a castris longius digredi audebant, eru-
ptionum hostilium metu coerciti. Quapropter obsessis liberum aliquan-

πολλή ἔξουσία γένητο τῆς τε πόλεως ἀπανίστασθαι καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔξωθεν εἰς αὐτὴν ἐσχομίζεσθαι. μάλιστα δὲ νύκτωρ οἱ βάρβαροι εἰς δόος τε αἰεὶ μέγα καθίσταντο καὶ φυλακὸς ποιοῦμενοι ἐν τοῖς στρατοπέδοις ἡσύχαζον. ἐπεὶ ἐκ τῆς πόλεως ἄλλοι τε καὶ Μαυροῦσιοι συγχροὶ ἐξιόντες, ὅπῃ τοὺς πολέμιους ἢ καθεύδοντας 5 ἢ ὁδῶ ἰόντας κατ' ὀλίγους εὐρήσειαν (οἷα πολλὰ ἐν στρατῷ μεγάλῳ ἔωθε γίνεσθαι, ἄλλων τε ἀναγκαίων χρητῶν ἕνεκα καὶ τοῦ βόσκειν ἵππους τε καὶ ἡμιόνους καὶ ζῶα ὅσα εἰς βρωσὶν ἐπιτήδεια ἦν) ἔκτεινόν τε καὶ κατὰ τάχος ἐσκυλευκότες, πλειόνων σφίσιν, P 374 ἂν οὕτω τύχῃ, πολέμιων ἐπιπεσόντων ἐπιχώρουν δρόμῳ, ἄνδρες 10 φῖσι τε ποδώκεας καὶ κοῦφως ἐσκειασμένοι καὶ τῇ φωνῇ προλαμβάνοντες. οὕτω μὲν ἐκ Ῥώμης ὑποχωρεῖν ὁ πολλὸς δμιλος ἴσχυον, καὶ οἱ μὲν ἐπὶ Καμπανίας, οἱ δὲ ἐπὶ Σικελίας ἦσαν, οἱ δὲ ὅπῃ ῥᾶν τε σφίσιν ἐνομήσθη καὶ βέλτιον εἶναι. Βελισάριος δὲ ὁρῶν τὸν τε στρατιωτῶν ἀριθμὸν ἥκιστα εἰς τὴν τοῦ τείχους περίοδον 15 ἔξικνούμενον (ὀλίγοι τε γὰρ ἦσαν, ὥσπερ μοι ἔμπροσθεν εἴρηται, καὶ οὐκ αἰεὶ φυλάσσειν οἱ αὐτοὶ ἄνθρωποι ἴσχυον, ἀλλ' οἱ μὲν B ἔπνον, ὥς τὸ εἰκὸς ἤρουντο, οἱ δὲ εἰς τὴν φυλακὴν ἐπιτάχματο, καὶ τοῦ δήμου τὸ πλεῖστον μέρος πινίᾳ τε πιεζόμενον καὶ τῶν ἀναγκαίων σπανίζον· ὅτι γὰρ βαναύσοις ἀνθρώποις ἐφ' ἡμέρᾳ 20 τε ἅπαντα ἔχουσι καὶ ἀργίῃ διὰ τὴν πολιορκίαν ἡναγκασμένοις πόρος οὐδεὶς τῶν ἐπιτηδείων γένητο) στρατιωτῶν τε καὶ ἰδιωτῶν

6. εὐρήσειαν] εὐρήσειαν L.

16. τε γὰρ] Vulgo γὰρ τε.

19. πιεζόμενον] πιεζόμενοι HL.

diu fuit urbe excedero, et aliunde in eam commotus inferro. Noctu praesertim formidine trepidabant Barbari, et agentes excubias, in castris se continebant: quoniam ex urbe cum alii, tum Mauri crebro sese eliciebant, et ubicunque hostes vel somno oppressos offenderent, vel exiguo numero incidentes (ut in magno exercitu saepe fit, cum vel usus vitae necessarii postulant, vel ad pastum ducendi sunt equi, muli et pecudes, quarum carnibus vescimur) obtruncabant, illisque raptim spoliatis, si forte maior hostium numerus ingrueret, subducebant se cursu, ut est hominum genus natura levipes, armis gravibus nudum, et fuga assuetum praevertero. Itaque Roma libere migravit magna multitudo: atque hi in Campaniam, illi in Siciliam, alii alio, prout ipsis facilius videbatur ac melius, concesserunt. Tunc Belisarius numerum militum ad murorum ambitum proportionem non habere animadvertit. Pauci enim erant, ut supra dixi, nec poterant illdem semper excubare vigiles; sed his somnum, ut par erat, capientibus, illi custodiam agitabant. Praeterea videbat maximam plebis partem egestate et victus penuria premi. Et vero, cum viles essent opifices, qui in diem viverent, ac feriari cogerentur obsidione, parandae rei cibariae ratio ipsis deerat. His de causis Belisarius homines

ἔντεμιζε καὶ φυλακτήριον ἐνειμέ, ὅστιόν τινα μισθὸν ἰδιώτῃ ἀνδρὶ τάξας ἐς ἡμέραν ἐκάστην. ὧν δὴ ἐγένοντο μὲν καὶ συμμορφαὶ ἐς τὴν φυλακὴν ἰκανῶς ἔχουσαι, ῥίκτα δὲ τακτὴν ἢ φυλακὴ τοῦ περιβόλου ἐπέκειτο συμμορφαὶ ἐκάστη, ἐφύλασσόν τε αὐτῶν V 47
5 ἐκ περιτροπῆς ἅπαντες. καὶ ταύτῃ Βελισάριος ἐκατέρων τὴν C
ἀπορίαν διέλθεν.

Ἐποφίας δὲ ἐς Σιλβέριον τὸν τῆς πόλεως ἀρχιερεῖα γεγεννημένης, ὡς δὴ προδοσίαν ἐς Ἰούδους πρᾶσσει, αὐτὸν μὲν ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπέμψεν οὐτίκα, ἕτερον δὲ ἀρχιερεῖα ὀλίγω ἔσπερον, Βι-
10 γίλιον ὀνόματι, κατεστήσατο. τινὰς δὲ καὶ τῶν ἐκ βορρῆς ἐπ' αὐτῇ τοιαύτῃ ἐνθένδε ἐξελάσας, ἐπειδὴ τὴν πολιορκίαν οἱ πόλε-
μοι διαλύσαντες ἀνεχώρησαν, ἐς τὰ οἰκίαια κατήγαγεν αὐθις. ἐν τοῖς καὶ Μάξιμος ἦν, οὗ δὴ ὁ προπάτωρ Μάξιμος τὸ ἐς Βα- D
λεντινιανὸν βασιλεῖα πάθος εἰργαστο. δέσας δὲ μὴ τις πρὸς γυ-
15 λᾶκων τῶν κατὰ πύλας ἐπιβουλὴ γένηται, καὶ τις ἔξωθεν χρή-
μασι τε αὐτοὺς κακουργήσων ἦν, δις ἐκάστου μηνὸς τὰς τε κλεῖς ἀπάσας ἀφανίζων ἀντιποῦτο αἰ ἐς ἕτερον σχῆμα, καὶ τοὺς φύ-
λακας ἐς φυλακτήριον ἄλλο μακρόν ποῦ ἄποθεν τοῦ προτέρου ἀντικαθίστη, τοῖς τε ἐν τῷ περιβόλῳ φυλακὴν ἔχουσιν ἄρχοντας
20 ἐς ῥίκτα ἐκάστην ἑτέρους ἐφίστη. ὅς δὴ ἐπέκειτο μέτρον τι τοῦ τείχους περιούσιν ἐκ περιτροπῆς ἀναγράφεσθαι τὰ τῶν φυλάκων ὀνόματι, καὶ ἦν τις ἐνθένδε ἀπολειφθεῖν, ἕτερον μὲν ἀντ' αὐ-

7. Σιλβέριον] λιβέριον HL. ibid. τὸν excidit in P. 16. αὐ-
τοὺς L. corr. αὐτοῖς P. ibid. [ἦ] Vulgo εἴη. 19. φυλακῇ
ἔχουσιν addidi ex Vat. 21. περιούσιν] περιούσιν HL: illud Hm.

e plebe militibus adiunxit, divisitque custodias, plebeio cuiquo certa quada constituta mercede in dies singulos. Eorum classes ita descriptae sunt, ut vigiliis agendis sufficerent. Ac sua cuiquo classi nox, qua moenia custodirēt assignata erat, sic, ut in orbem omnes excubarent. Hoc modo Belisarius utrorumquo difficultatem et inopiam depulit.

Cum autem esset suspicio, Silvorum, urbis Antistitem, cum Gotthis proditorem moliri; confestim eum relegavit in Graeciam, ac Vigilium paulo post ad Pontificatum provexit. Quosdam etiam Senatores eandem ob causam in exilium missos, deinde, post solutam obsidionem discessumquo hostium, restituit. In eo fuit numero Maximus, cuius progenitor Maximus, Valentiniano Aug. Interitum attulit. Porro veritas Belisarius ne qua fraus a portarum custodibus instrueretur, neu quis externus pecunia tentaret eorum animos et corrumpere; his quoquo mensis claves omnes diffingens, nova illas forma cudebat; et in aliam stationem custodes transferabat, a pristina valde dissitam; ac vigilum, qui orant in muro, ducibus, per noctes singulas amotis, sufficiebat novos; quorum id munus erat, ut in orbem aliquod muri spatium obeundo, nomina excubitorum mandarent commentariis, ac si quis desideraretur, alterum illico in

- τοῦ καταστήσασθαι ἐν τῷ παραντίκῳ, ἀνυστρέφειν δὲ τῇ ὕστι-
 ραίᾳ εἰς αὐτόν, ὅστις ποτὶ ὁ ἀπολειψθεὶς εἶη, ὥπως δὲ κέλευσας
 ἢ προσήκουσα εἰς αὐτὸν γένοιτο. καὶ μουσικοῖς μὲν ὀργάνους
 P 375 χρῆσθαι τοὺς τεχνίτας ἐν τῷ περιβόλῳ νύκτωρ ἐκλίνει, τῶν δὲ
 στρατιωτῶν τινὰς καὶ οὐχ ἥκιστα τῶν Μανρονσίων ἔξω ἔπειπεν, 5
 οἱ ἀμφὶ τὴν τάσπον διανυκτεριεῖν αἰεὶ ἡμέλλον, καὶ ἔνν αὐτοῖς
 κύνας ἤρξει, ὅπως δὲ μὴδὲ ἄποθῇν τις ἐπὶ τὸν περίβολον ἰὼν
 διαλύθῃ. τότε καὶ τοῦ Ἰάνου νέῳ τῆς Θέρας τῶν τινες Ῥωμαίων
 βιασάμενοι ἀνακλῖσαι λάθρᾳ ἐπειρασαν. ὁ δὲ Ἰανὸς οὗτος πρῶ-
 τος μὲν ἐν τῶν ἀρχαίων θεῶν, οἷς δὲ Ῥωμαῖοι γλώσσει τῇ σσι- 10
 B τέρᾳ πένητας ἐκάλουν. ἔχει δὲ τὸν νεῶν ἐν τῇ ἀγορῇ πρὸ τοῦ
 βουλευτηρίου ὄλγον ὑπερβάντι τὰ τρία φάτα. οὕτω γάρ Ῥω-
 μαῖοι τὰς μοίρας νενομίκασι καλεῖν. ὁ τε νεῶς ἄπας χαλκοῦς ἐν
 H 205 τετραγώνῳ σχήματι ἔστηκε, τοσοῦτος μὲν, ὅσον ἄγαλμα τοῦ
 Ἰάνου σκέπειν. ἔστι δὲ χαλκοῦν οὐχ ἥσσον ἢ περὶ πέντε τὸ 15
 ἄγαλμα τοῦτο, τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἐμφερὲς ἀνθρώπων, διπρόσ-
 ωπον δὲ τὴν κεφαλὴν ἔχον, καὶ τοῦ προσώπου θύτερον μὲν πρὸς
 ἀνίσχοντα, τὸ δὲ ἔτερον πρὸς δύοντα ἥλιον τέτραπται. Θέραι
 τε χαλκαὶ ἐφ' ἑκατέρῳ προσώπῳ εἰσὶν, αἷς δὲ ἐν μὲν εἰρήνῃ καὶ
 C ἀγαθοῖς ἐπιτίθεσθαι τὸ παλκιδὸν Ῥωμαῖοι ἐνδομίζον, πολέμου δὲ 20
 σφίσις ἐντὸς ἀνέχεσθαι. ἐπεὶ δὲ τὸ τῶν Χριστιανῶν δόγμα, εἰ-
 περ τινὲς ἄλλοι, Ῥωμαῖοι ἐτίμησαν, ταύτας δὲ τὰς Θέρας οὐκ-
 εἶτε οὐδὲ πολεμουῖντες ἀνέκλινον. ἀλλ' ἐν ταύτῃ δὲ τῇ πολιορκίᾳ

10. Ῥωμαῖοι om. L. 11. πένητας] Immo πένετας.

eius locum substituerent; postridie demum ad Belisarium ipsum referrent
 absentis nomen, ut in eum pro merito animadverteretur. Noctu quoque
 pro moenibus artifices musicis instrumentis iubebat uti, et militum, at-
 que in primis Maurorum, manipulos foras mittebat, ad fossam excubitu-
 ros cum canibus; ut nemo, vel e longinquo, veniens ad muros, lateret.
 Hoc ipso tempore Romanus quidam sanum Iani, foribus vi illata, clam
 aperire tentarunt. Fuit hic Ianus veterum primus Deorum, quos sua
 Romani lingua Penates appellavere. Aedem vero habet in foro pro Cu-
 ria, paulo supra Tria Fata: sic Romani Parcas vocare consueverunt.
 Sacellum illud totum ex nere constat, quadrata forma, etque magnitudine,
 quae vix tegendo Iani simulacro sufficiat. Hoc autem fsum etiam ex
 aere, et quinque saltem cubitos longum, caeters quidem homini simile
 est, sed bifrons caput habet, vultuque uno Solem orientem spectat, al-
 tero occidentem. Ad vultum utrumque stant fores aeneae, quas in pa-
 ce optimisque temporibus solebant olim Romani claudere, rursus patefa-
 cere, cum bellum gererent. Verum Christianam religionem amplexi, cum
 tam eam colerent, quam qui maxime, nunquam, ne bello quidem ardente,
 fores illas aperiebant. In hac tandem obsidione, quidam superstitione

τινὲς τὴν παλαιάν, οἶμαι, δόξαν ἐν νῶ ἔχοντες ἐγκαχερηκασαί μὲν αὐτὰς ἀνοιγνῆναι λάθρα, οὐ μὲντοι παντάπασι ἰσχύσαν, πλην γε δὴ ὅσον μὴ ἐς ἀλλήλας, ὥσπερ τὸ πρότερον, μεμνημένοι τὰς θύρας. καὶ ἔλαθόν γε οἱ τοῦτο θρῆν ἐγκαχερηκότες. ζήτησις δὲ τοῦ ἔργου οὐδεμία, ἥτε ἐν θορήβῳ μεγάλῳ, λεγόμενῃ, ἐπεὶ οὐδὲ τοῖς ἄρχουσιν ἐγνώσθη, οὐδὲ ἐς τὸ πλῆθος, ὅτι μὴ ἐς δόλους κομιδῇ, ἦλθεν.

κς'. Οὐτίγινι δὲ τὰ πρῶτα θυμῷ τε καὶ ἀπορίᾳ ἔχόμενος τῶν δορυφόρων τικὺς ἐς 'Ράβενναν πέμψας 'Ρωμαίων τοὺς ἐκ 10 βουλῆς ἅπαντας, οὐσπερ κατ' ἀρχᾶς τοῦδε τοῦ πολέμου ἐνταῦθα ἦγαγε, κτείνειν ἐκέλευε. καὶ αὐτῶν τινὲς μὲν προμαθόντες θυγεῖν ἰσχύσαν, ἐν οἷς Κερβετίνος τε ἦν καὶ 'Ρεπάρατος, Βιθίλιον ἀδελφός, τοῦ 'Ρώμης ἀρχιερέως, οἵπερ ἄμην ἐς Λιγούρους κομισθέντες αὐτοῦ ἔμεινον, οἱ δὲ λοιποὶ ἅπαντες διεφθάρσαν. 15 μετὰ δὲ Οὐτίγινι πολλὴν ᾤδειαν ὄρων τοῖς πολέμοις οὖσαν ἐκφορεῖν τε εἴ τι ἐκ τῆς πόλεως βούλοιντο, καὶ τὰ ἐπιτήδεια κατὰ P 376 τε γῆν καὶ θάλασσαν ἐσκομίζεσθαι, τὴν λιμένα, ὃν δὴ πόρτον 'Ρωμαῖοι καλοῦσι, καταλαβεῖν ἔγνω. ὅς δὲ ἀπέμει μὲν τῆς πόλεως ἑξ καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν σταδίων. μίσην γὰρ τοσοῦτον τὸ 20 μὴ ἐπιθάλασσίᾳ εἶναι διεργεῖται 'Ρώμη. ἔστι δὲ ἡ ὁ ποταμὸς Τίβερις τὰς ἐκβολὰς ἔχει, ὅς δὲ ἐκ 'Ρώμης περιόριος, ἐπειδὴ τῆς θαλάσσης ἐγγυτέρω γένηται ὅσον ἀπὸ σταδίων πεντεκαίδεκα, δίχα σχιζόμενος τὴν ἰερὰν καλουμένην νῆσον ἐνταῦθα ποιεῖ.

12. Κερβετίνος P ex Vat. ut videtur. γερβετίνος HL. Βεργατίνος Grotius.

prisca, ut reor, imbuti, ipsas paudere occulte aggressi sunt; at consilium omnino exequi non potuerunt, ita solum impulsis foribus, ut minus quam autea cohaerereut. Latuere qui hoc facinus moliti fuerant, nec de illo, utpote in magno rerum tumultu, acquisitum est, praesertim cum nec Magistratibus esset cognitum, neque in vulgus, nisi ad paucos admodum, emanasset.

26. Vitigis ira pumeus atque inops consilii, primum quidem satellites aliquot Ravennam misit, mottemque asferre iussit Sequatoribus Romanis omnibus, quos eo duxerat belli huius initio. Eorum aliqui, re praecognita, fugae copiam uacti, evaserunt: quo in numero fuere Cerventinus et Reparatus, Vigilli Pontificis Romani frater: ambo in Liguriam profecti, ibi manserunt: caeteri omnes interfecti sunt. Deinde vero advertens Vitigis hostes cum magna securitate efferre ex urbe quaecunque vellent, et commeatus terra marique iuvare, Portum, quem appellant Romani, occupare constituit, ab urbe stadiis cxxvi. distitum: tanto enim spatia Roma a mari distat. Est autem Portus ad fauces fluvii Tiberis, qui Roma decurrens, cum a mari abest stadiis dumtaxat xv. in duos scissus alveos, insulam efficit, quam vocant Sacram. Haec progrediente flu-

προϊόντος τε τοῦ ποταμοῦ εὐρυτέρα ἢ νῆσος γίνεται, ὥς τῷ μή-
 και τὸ τοῦ εὐρους μέτρον κατὰ λόγον εἶναι, καὶ σταδίους πεντε-
 καίδεκα ῥεῖ μα ἐκάτερον ἐν μέσῳ ἔχειν. νηαίπορός τε ὁ Τίβερις
 B ἀμφοτέρωθεν μένει. καὶ τὸ μὲν ἐν δεξιᾷ τοῦ ποταμοῦ μέρος ἐς
 τὸν λιμένα τὰς ἐκβολὰς ποιεῖται, ὧν ἑκτὸς πόλιν ἐκ παλαιοῦ Ῥω- 5
 μαῖοι πρὸς τῇ ὁχθῇ ἐδείμαντο, τείχος περιβεβλημένην ἔχουσαν μά-
 λιστα, Πύρρον τε αὐτὴν τῷ λιμένι ὁμωνύμως καλοῦσιν· ἐν ἀρι-
 στερᾷ δὲ πρὸ τῆς ἐτέρας τοῦ Τιβέριδος ἐς τὴν θάλασσαν ἐκβολῆς
 πόλιν Ὀστία καίται, τῆς τοῦ ποταμοῦ ῥόδος ἑκτὸς, λόγον μὲν
 πολλὰν τὸ παλαιὸν ἄξια, ὅτῃν δὲ ἀτείχιστος παντάπασιν εἶσα. 10
 ὁδὸν τοίνυν, ἥ ἐς Ῥώμην ἐκ τοῦ πύρρον γέρει, ὁμαλὴν τε καὶ
 ἐμπόδιον οὐδὲν ἔχουσαν τὸ ἐξ ἀρχῆς Ῥωμαῖοι πεποιήνται. βάρους
 τε αἱ πολλαὶ ἐξεπίτηδες ἐν τῷ λιμένι ὀρμίζονται, καὶ βόες οὐκ
 C ἀλλοί ἐν παράστειλ ἀγχοτάτω ἐστᾷσιν. ἐπειδὴν οὖν οἱ ἔμποροι
 ταῖς ναυσὶν ἐς τὸν λιμένα ἀγέκωνται, ἄραντες τὰ φορτία ἐνθῆδε 15
 καὶ ταῦτα ἐνθήμεροι ἐν ταῖς βάρεσι, πλέονσι διὰ τοῦ Τιβέριδος
 ἐπὶ τὴν Ῥώμην, ἰστίοις μὲν ἢ κώπαις ἥμισυ χρώμενοι, ἐπεὶ
 οὔτε ἀνέμῳ τινὶ ἐνταῦθα οἷά τι ἐστὶ τὰ πλοῖα ὠθεῖσθαι συχνά τε
 τοῦ ποταμοῦ ἑλισσόμενον καὶ οὐκ ἐκ τοῦ εὐθείους ἰόντος. οὐδέ τι
 ἐνεργεῖν αἱ κῆποι δύναται, τῆς τοῦ ὕδατος ῥέτης ἀπ' ἐναντίας 20
 αὐταῖς αἰετίζομένης. βρόχους δὲ ἀπὸ τῶν βάρειον ἐς τῶν βοῶν
 τοὺς ἀγέκων ἀρτήσαντες ἔλκουσιν αὐτὰς ὥσπερ ἀμάξας ἄχρι ἐς
 Ῥώμην. ἐτέρωθεν δὲ τοῦ ποταμοῦ ἐκ πόλεως Ὀστίας ἐς Ῥώμην

2. καὶ στ. π.] στ. π. καὶ HL.
 ῥόδος L. Rt sic paullo post.
 20. ῥέτης] ῥέτης L.

9. ῥόδος] ῥόδος P. ῥόδος H.
 19. εὐθείος L. εὐθείος P.

mine ita laxatur, ut latitudo proportionem habent cum longitudines et inter utrumque alveum stadia xv. intersint. Utrobique Tiberis navigabilis est, parsque amnis dextera, in portum evolvitur. Ultra istud os, ad ripam, condiderunt urbem olim Romani, quae moenibus clincta est validissimis, ductoque a porta vocabulo Portus dicitur. Ad sinistrum alveum, os alterum fluvii Tiberis praetexit Ostia; secundum ripam ulteriorem, urbs quondam magni nominis, nunc moenibus plane nuda. Romanorum est veterum opus via, plana et expedita, quae ab oppido Portu Romam ducit. Dedita autem opera semper habet portus fluviales naves, ac boves non pauci praesto sunt proxime. In portum pervecti negotiatores, postquam merces ex onerariis navibus in fluvialicas transtulere, Romam per Tiberim navigant, sine velorum ac remorum ope: quoniam ibi nec vento naves impelli possunt, ob multiplices amnis anfractus et flexuosum iter, nec remi quidquam proficiunt contra aquae adversae impetum. Sed navigia, funibus ad boum colla alligatis, non secus ac plaustra, pertrahunt Romam usque. Ad alterum fluminis alveum, ab urbe

ἰόντι ἐλώδης τε ἡ ὁδὸς ἐστὶ καὶ ἄλλως ἀπημελημένη καὶ οὐδὲ τῆς
 Τιβέριδος ῥέοντος ἐγγὺς, ἕτε' τῆς τῶν βάρειων ἀνολικῆς ἐνταῦθα D
 οἷα οὕσης. ἀγύλακτον οὖν τὴν πρὸς τῷ λιμένι πόλιν εὐρόντες οἱ
 Ἰότθοι αὐτῇ τε αὐτοβοῇ εἶλον καὶ Ῥωμαίων τῶν ταύτῃ ὑψημέ-
 5 των πολλοὺς ἔκτειναν, καὶ τὸν λιμένα ζὺν αὐτῇ ἔσχον. χιλιούς
 τε σφῶν ἐνταῦθα φρονήρους καταδυσάμενοι ἐς τὰ στρατόπεδα οἱ
 λοιποὶ ἀνεχώρησαν. καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῖς πολιορκουμένοις τὰ ἐκ H 206
 θαλάσσης ἐσκομίζεσθαι ἀδύνατα ἦν, ὅτι μὴ διὰ τῆς Ὀστίας
 πόνω τε, ὡς τὸ εἰκὺς, καὶ κινδύνῳ μεγάλῳ. οὐδὲ γὰρ κατα-
 10 ρειν ἐνταῦθα Ῥωμαίων νῆες τὸ λοιπὸν εἶχον, ἀλλ' ἐν τῷ Ἀνθίῳ
 ὠρμίζοντο, ἡμέρας ὁδί' τῆς Ὀστίας ἀπέχοντι. ἐνθεν δὲ τὰ φθο-
 ρία αἰρόμενοι ἐκόμιζον μόλις. αἷτιον δὲ ἡ ὀληγὰν θρωπία ἐγένετο. P 377
 Βελισάριος γὰρ περὶ τῷ Ῥώμῃ περιβύλῳ δέισας τὸν λιμένα κρα-
 τέυσθαι οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἴσχυσεν. οἶμαι γὰρ ἂν εἰ καὶ τρια-
 15 κόσιοι ἐνταῦθα ἐρύλασσαν, οὐ ποτε τοὺς βαρβάρους ἀποπειρῶ-
 σθαι τοῦ χωρίου, ἐχυροῦ ὡς τὰ μάλιστα ὄντος.

κζ'. Τὰυτα μὲν οὖν, ἐπειδὴ τειχομαχοῦντες ἀπεκροῦσθη- B
 σαν, τρίτῃ ἡμέρῃ οἱ Ἰότθοι ἔδρασαν. ἡμέραις δὲ ὕστερον εἰ- V 49
 κοσιν ἡ δ' πόρτος ἡ τε πόλις καὶ ὁ λιμὴν ἐάλω, Μαρτίνος τε καὶ
 20 Βαλτεριανὸς ἦγον, ἔξακοστούς τε καὶ χιλιούς στρατιώτας ἱππῆς
 ἐπαγόμενοι. καὶ αὐτῶν οἱ πλείστοι Οἰννοὶ τε ἦσαν καὶ Σκλαβη-
 νοὶ καὶ Ἄνται, οἱ ὑπὲρ ποταμὸν Ἰστρον οὐ μακρὸν τῆς ἐκείνῃ

1. ἀπημελημένη Vat. ἀτημελημένη P. Couf. p. 226 b. et p. 627 b.
 9. καταίρειν P et Scaliger. κατέβηεν HL. 12. ἐγένετο] ἐγίνε-
 το L. 13. δὲ ὕστερον] δεύτερον L.

Ostia ad Romam, via silvestris est ac valde inculta, nec vicina Tiberis
 ripae: quippe qua minime trabantur naves. Igitur Gotthi, cum urbem,
 quae ad portum sita est, omni nudam praesidio offendissent, primo illam
 cepere aditu, et multa Romanorum ibi habitantium strage edita, portum
 etiam obtinuerunt. Tum praesidiariis mille e suo relictis numero, redie-
 runt ad castra caeteri: itaque Romanis obsessis erepta facultas est, quae
 mari veniunt, importandi, praeterquam Ostia; idque, ut apparet, cum
 labore et periculo maximo. Neque enim Romanorum navigia Ostiam ap-
 plicari amplius poterant, sed Antium appellebantur, unde Ostia diel iter
 unius distat. Inde acceptas merces difficulter portabant, in tanta homi-
 num paucitate. Nec Belisarius, cum de muris Romae esset sollicitus, por-
 tum ullo retinere modo potuerat: quem si vel trecenti custodissent, nun-
 quam Barbari, ut equidem sentio, locum situ manitissimum tentassent.

27. Haec gessere Gotthi die tertio, post tentatam a se frustra mu-
 rorum oppugnationem. Diebus vero post xx. quam portum urbemque co-
 gnominem obtinuerant, advenere Martinus et Valerianus cum m. dc. equi-
 tibus, quorum plerique Hunni erant, Scлавeni, et Antae: qui trans fluv.

ἄρχης ἴδρυνται. Βελισάριος δὲ ἦσθη τε αὐτῶν τῇ παρουσίᾳ
καὶ πολεμητῆα σφίσιν ἐπὶ τοὺς πολέμους τὸ λοιπὸν ᾤετο. τῇ
γοῦν ὑστεραίᾳ τῶν δορυφόρων τῶν αὐτοῦ ἵνα, θυμοειδῆ τε καὶ
C θρασυτέρῳ Τραϊανὸν ὄνομα, τῶν ὑπασπιστῶν διακοσίους ἱπ-
πέας λαβόντα, ἐκέλευεν εὐθὺς τῶν βαρβάρων ἵνα, καὶ ἐπειδὴν 5
τῶν χαρακωμάτων ἡγνυτέρῳ ἴκωνται, ἀναβάντας ἐπὶ λόφον ἡσυχάζειν, δειξας τε χώριον αὐτῷ. ἦν δὲ οἱ πολέμιοι ἐπ' αὐτοῖς
ἴωσιν, ἐκ χειρὸς μὲν τὴν μάχην οὐκ εὖν γενέσθαι, οὐδὲ ξίφους
ἢ δορατίου τινὸς ὑπτεσθαι, χρῆσθαι δὲ μόνοις τοξενύμασιν, ἡνίκα
τέ οἱ τὴν φαρέτραν οὐδὲν ἐντὸς ἔχουσαν ἴδῃ, φεύγειν γε κατὰ 10
κρίτος μὴδὲν αἰδεσθέντα καὶ ἐς τὸν περίβολον ἀναχωρεῖν δρόμῳ.
ταῦτα ἐπιστείλας, τῶν τε τοξενύματων τὰς μηχανὰς καὶ τοὺς
ἀμφὶ ταύτῃ τεχνίτας ἐν παρασκευῇ εἶχε. Τραϊανὸς δὲ ζὺν τοῖς
D διακοσίοις ἐκ πύλης Σαλαρίας ἦεν ἐς τὸ τῶν πολεμίων στρατόπε-
δον. καὶ οἱ μὲν, κατὰ πεπληγμένοι τῷ αἰφνιδίῳ, ἔβοήθουν ἐκ 15
τῶν χαρακωμάτων, ὥς ἐκάστω ἐκ τῶν δυνατῶν ἐσκευάσθαι τε-
τύχηκεν. οἱ δ' ἀμφὶ Τραϊανὸν ἀναβάντες ἐπὶ τοῦ λόφου, ὃν
αὐτοῖς Βελισάριος ἔδειξεν, ἐνθὲνδε τοὺς βαρβάρους ἡμύοντο
βάλλοντες. καὶ αὐτῶν τοὺς ἀτράκτους, αἵτε ἐς πολλὴν ἐμπίπτον-
τας ὁμιλοῦ, ἀνθρώπου ἢ ἵππου ἐπιτυγχάνειν ζυνέβαιναν. ἐπεὶ 20
δὲ ἅπαντα σφῶς τὰ βέλη ἤδη ἐπελελοίπει, οἱ δὲ κατὰ τάχος ὀπί-
σω ἀπήλαινον, διώκοντες οἱ Γότθοι ἐνέκειντο. ὥς δὲ τοῦ περι-

16. ἐκάστω — τετύχηκεν P ex Vat. ἐκάστω αὐτῶν δυνατὰ εἶη *
εὐάσθαι H, et sic L, nisi quod εἶη εὐάσθαι cum lacunae signo
marginali ante εὐάσθαι. 17. δ' HL. δὲ P. 20. ἵππου] ἵπ-
που ἐπιπλείστον L.

Istrum, non procul a ripa, sedes patrias habent. Recreatus eorum prae-
sentialia Belisarius, iam hostem praedictis fatigandum putavit. Ergo postri-
die e stipulatoribus suis unum, cui nomen Traiano, virum animum et im-
pigrum, cum Scutariis cc. equitibus, tendere recta iubet ad Barbaros:
simul iungit, ubi propius castra venerint, superato tumultu, quem scilicet
indicabat, pede presso stent: si ipsos hostis invaserit, ne sinat eos
Traianus pugnare cominus, nec manum gladio vel bastae admovere, sed
tantum sagittis uti: cumque exhaustam viderit pharetram, ne pudeat conil-
cere se in fugam, et ad muros recurrere. His imperatis, sagittaria tor-
menta, et balistarios in promptu habuit. Mox Traianus cum ducentis il-
lis porta Salaria egressus, ad hostium castra contendit. Eruptione sub-
ita attoniti Barbari, pro se quisque accinguntur, et se castris effundunt.
Traiani turmae, occupato tumultu, quem monstraverat Belisarius, appete-
re ceperunt hostem sagittis: quae cum in confertam multitudinem in-
gruerent, vel virum quaeque vel equum feriebat. Ubi nulla superfuit,
habentis illi flexis citare equos: insequi Gotthi atque instare. At cum

βόλον ἐγγυτέρω ἴκοντο, τὰ τε ἐκ τῶν μηχανῶν τοξεύματα δι' τε-
 χνῆται ἐνήργουν, καὶ τῆς θιῶξεως οἱ βάρβαροι κατωρῶδ' ἀθηκότας
 ἀπέσχοντο. λέγονται δὲ Γούθοι οὐχ ἥσσον ἢ χίλιοι ἐν τῷ ἔργῳ
 5 τοῦτ' ἀποθανεῖν, ὁλέταις δὲ ἡμέραις ἑσπερον Βελισάριος Μονυ-^Ρ 378
 5 δῖλαν τὸν δορυφόρον, τὸν αὐτοῦ ἑταῖρον, καὶ Διογένην, δια-
 γερόντως ἀγαθοὺς τὰ πολέμια, ἔξιν ἐπισπισταῖς τριακοσίοις
 στείλας, ταῦτό ποιεῖν τοῖς προτέροις ἔκελεν. καὶ οἱ μὲν κατὰ
 ταῦτα ἐποίουν. ὑπαντιασάντων δὲ καὶ τῶν πολεμίων ξυνηνέχθη
 αὐτῶν οὐχ ἥσσον, εἰ μὴ καὶ πλείους, ἢ ἐν τῷ προτέρῳ ἔργῳ
 10 τρόπῳ τῷ αὐτῷ ἀπολωλέναι. πύμψας δὲ καὶ τρίτον ἔξιν ἐπιεῖσι
 τριακοσίοις Ὀσίαν τὸν δορυφόρον, ἐφ' ᾧ τὰ ὅμοια τοῖς πολεμίοις
 ἐργάζονται, ταῦτα ἔδρασε. τρεῖς τε, καθάπερ μοι ἐρρήθη,
 ἐκδρομὰς ποιησάμενος τῶν ἐναντίων ἀμὲν τετρακισχίλους διέ-
 φθιεν.

15 Οὐτίγιν δὲ (οὗ γὰρ αὐτὸν ἐστί τὸ διαλλάσσειν ἐν τοῖς B
 στρατοπέδοις τῆς τε ὀπλίσεως καὶ τῆς ἐς τὰ πολέμια ἔργα μελέ-
 τῆς) ῥᾶστα καὶ αὐτὸς ᾤετο τὰ ἀνήκεστα τοὺς πολέμους ἐργάσα-
 σθαι, ἣν γ' ἐστρατῶ ὀλίγῳ ἐπ' αὐτοὺς τὴν ἔφοδον ποιεῖ. ἐπεμ-
 ψεν οὖν ἰππεῖς πεντακοσίους, ἄγχιστά τε τοῦ περιβόλου λέναι κε-
 20 λέύσας, καὶ ὅσα πρὸς ὁλέων πολλάκις πολεμίων πεπῶνθαι.
 ταῦτα δὲ ἐς ξέμπασιν τὴν ἐκίνων στρατιᾶν ἐπιδείξασθαι. καὶ
 οἱ μὲν ἐν χωρίῳ ὑψηλῷ γεόμενοι τῆς πόλεως οὐ μακρὰν ἀποθεῖν,
 ἀλλ' ὅσον ἔξω βελῶν, ἴσταντο. Βελισάριος δὲ ἄνδρας τε ἀπο-

4. ἑσπερον om. HL.

5. καὶ Διογένην] καὶ ante τὸν αὐτοῦ

transponit Grotius.

8. ταῦτα] Vulgo ταυτὰ.

11. Ὀσίαν] Oi-

landum Pers.

propius moenia ventum est, sagittas expedierunt e machinis, qui has tra-
 ctabant: territi Barbari gradum contineverunt. In hoc certamine Got-
 thes perisse ferunt haud minus mille. Paucis post diebus Belisarius
 Mundilam Praetorianum, sibi valde familiarem, ac Diogenem, viros belli-
 cosissimos, cum Scutaris ecc. emissos, coeptum priori simile iussit aggredi.
 Quibus mandata peragentibus, cum hostes occurrissent, haud minorem,
 immo vero maiorem, quam in superiori conflictu, eodem modo cladem ac-
 cepere. Denique tertium emissis cum ccc. equitibus Oila Praetoriano, ut
 simile facinus in hostem ederent, par successus fuit. Itaque tribus, ut
 dixi, eruptionibus, extinxit Belisarius hostium millia circiter quatuor.

At Vitigis, non attendens armatorum bellicaeque exercitationis discri-
 men, quod inter utrumque exercitum intercedebat, sibi persuasit, se quo-
 que hostes facillime obtuturum, si cum pauculis turmis ipsos incesceret.
 Quare equites quingentos moenibus iubet appropinquare, hostiumque ex-
 ercitus omnem palam ita accipere, ut ab eorum exiguo numero fuissent
 ipsi iam saepe habiti. Atque illi quidem, cum in locum editum evasis-
 sent, non procul ab urbe, sed solum extra teli luctum atetere. Belisa-

λέξαζ χιλίους καὶ Βέσσαν αὐτοῖς ἄρχοντα ἐπιστήσας ὁμοῖσι χωρεῖν
 C ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐπέστελλεν. οἱ δὲ κύκλωσιν τε τῶν βαρβά-
 ρων ποιησάμενοι καὶ κατὰ νότου αἰεὶ βάλλοντες κτείνουσι τε συ-
 H 207 γχόντες καὶ τοὺς λοιποὺς βιάσασθαι καὶ κατελθεῖν εἰς τὸ πεδὸν
 V 50 ἠνάγκασαν. ἔνθα δὲ τῆς μάχης οὐκ ἔξ ἀντιπάλου τῆς δυνάμεως 5
 ἐκ χειρὸς γενομένης, τῶν Γότθων οἱ μὲν πολλοὶ διεφθάρησαν,
 ὅλγιοι δὲ τινες μόλις διαφνυόντες εἰς τὸ σφέτερον στρατόπεδον
 ἀνεχώρησαν. οὗς δὲ Ὀδύτης ἄτε τῷ ἀνάνδρῳ ἡσσημένους ἐκά-
 κιζε, καὶ τὸ πάθος ἐτέροις τισὶν ἀνασώσασθαι οὐκ εἰς μακρὰν
 ὑποσχόμενος, ἐν μὲν τῷ παρόντι ἡσύχαζε, τρισὶ δὲ ὕστερον ἡμέ- 10
 D ραις ἐκ πάντων τῶν χαρακωμάτων ἄνδρας ἀπολεξάμενος πεντα-
 κοσίους ἔργη εἰς τοὺς πῶλεμίους ἐκέλευεν ἐπιδείξασθαι ἀρετῆς
 ἄξια. οὗς ἐπειδὴ Βελισάριος ἐγγυτέρω ἤκοντας εἶδε, πεντακο-
 σίους τε καὶ χιλίους καὶ ἄρχοντας Μαρτίνον τε καὶ Βαλεριανὸν
 ἐπ' αὐτοὺς ἔσπελλεν. ἱππομυχίας τε ἐκ τοῦ εὐθέως γεγεννημένης, 15
 τῷ πλήθει Ῥωμαῖοι παρὰ πολὺ ὑπεραίροντες τῶν πολεμίων,
 τρέπουσι τε αὐτοὺς οὐδενὶ πόνῳ καὶ σχεδὸν τε ἅπαντας διαφθεί-
 ρουσι.

Καὶ τοῖς μὲν πολεμίους δεινὸν τε καὶ τύχης ἐναντίωμα παν-
 τάπασιν ἰδοὺαι εἶναι, εἰ πολλοὶ τε ὄντες πρὸς ὀλίγων πολεμίων 20
 ἐπιόντων σφίσις ἡσσῶνται καὶ κατ' ὀλίγους αὐθις ἰόντες ἐπ' αὐ-
 τοὺς διαφθείρονται. Βελισάριον δὲ δημοσίᾳ μὲν τῆς ξυνέσεως
 P 379 Ῥωμαῖοι ἐπῆνον, ἐν θαύματι αὐτὸν, ὥς τὸ εἰκὸς, μεγάλῳ
 ποιούμενοι, ἰδίᾳ δὲ αὐτὸν ἡρώτων οἱ ἐπιτιγδαιοὶ ὅτῳ ποτὲ τεκ-

rius vero delectis mille viris imperat, ut duce Bessa simul hostem luv-
 daat. Hi circumventos Barbaros a tergo exciplant, et perpetuo telorum
 iactu confectis non paucis, reliquos vi delectos cogunt in campum de-
 scendere: ubi iniqua pugna, comminus luita, Gotthorum pars maxima perit:
 pauci vix elapsi in sua castra se receperunt. Quos Vitigis, tanquam
 culpa ignaviae suae victos, male verbis accepit, seque aliorum virtute
 propediem iacturam resarturum pollicitus, nihil praeterea tunc temporis
 movit. Tertio post die, ex omnibus castris delecta habito ad quingen-
 tos, praecepit ut in hostem facinorosa viris digna fortibus ederent. Quos
 in propinquo simul Belisarius vidit, mille et quingentos, Martino ac Va-
 leriano ducibus, in eos immisit. Statim equestri commisso certamine, Ro-
 mani, hostibus longe numero superiores, eos nullo negotio in fugam ver-
 tuunt, et ad vnum fere trucidant.

Atque hostes quidem adversae id fortunae omnino tribuebant, quod
 ingenti collecti numero, paucorum Romanorum impressioni succumbereut;
 ac rursus ipsos cum exiguis adorti copiis, eadem contraherent. Romani
 vero Belisarium merito suspicientes, eius prudentiam publicis laudibus
 efferebant. Ex eodem quiescere in privato congressu familiares, qua

μαιρόμενος ἐκέλευε τῇ ἡμέρᾳ, ἥ τοὺς πολεμίους οὕτως ἤσσημέ-
 νους διέφυγεν, εὐέλπιδι ἐγιγόνει τῷ πολέμῳ κατὰ κράτος αὐτῶν
 περιέσσεσθαι. καὶ αὐτὸς ἔλεγεν ὥς αὐτὸς κατ' ἀρχὰς ξὺν ὄλλοις
 τισὶν ἐς χεῖρας ἑλθὼν κατενόησεν ὃ τί ποτε τὸ διαφέρον ἐν ἑκα-
 5 τέρῃ στρατιᾷ εἴη, ὥστ' εἰ κατὰ λόγον τῆς δυνάμειος τὰς ξυμβο-
 λὰς ποιόη, οὐδὲν ἂν τῇ σφετέρῃ δόξανθρῶπιᾳ τὸ τῶν πολεμίων
 λυμῆνασθαι πληθός. καὶ διαφέρειν μὲν, ὅτι Ῥωμαῖοι σχεδόν
 τι ἅπαντες καὶ οἱ ξύμμαχοι Οἰννοὶ ἱπποτοξόται εἰσὶν ἀγαθοί, B
 Γότθων δὲ τὸ ἔργον τοῦτο οὐδενὶ ἤσκηται, ἀλλ' οἱ μὲν ἱππεῖς
 10 αὐτοῖς μόνοις δορατίοις τε καὶ ξίφεσιν ἐλώθασιν χρῆσθαι, οἱ δὲ
 τοξόται, πεζοὶ τε ὄντες καὶ πρὸς τῶν ὀπλιτῶν καλυπτόμενοι, ἐς
 μάχην καθίστανται. οἱ οὖν ἱππεῖς, ἢ μὴ ἐκ χειρὸς ἢ ξυμβολῇ
 εἴη, οὐκ ἔχοντες καθ' ὃ τι ἀμυνοῦνται πρὸς τῶν ἐναντίων το-
 ξεύμασι χρωμένων ἐνπετώσ βαλλόμενοι διαφθείρονται, καὶ οἱ πε-
 15 ζοὶ κατ' ἀνδρῶν ἱππέων ἐπεκδρομὰς ποιεῖσθαι οὐκ ἂν ποτε ἱκα-
 νοὶ εἴεν. διὰ ταῦτα μὲν Βελισάριος ἰσχυρίζετο τοὺς βαρβάρους
 ἐν ταύταις δὴ ταῖς ξυμβολαῖς πρὸς Ῥωμαίων ἡσσησθαι· Γότ-
 θοὶ δὲ τῶν σφίσι ξυμβεβηκότων τὸ παράλογον ἐν νῷ ἔχοντες οὔτε C
 κατ' ὀλίγους τὸ λοιπὸν ἐπὶ τὸν Ῥώμης περίβολον ἔχθρουν οὔτε
 20 τοὺς πολεμίους ἐνοχλοῦντας ἐδίωκον, πλην γὰρ δὴ ὅσον ἐκ τῶν
 χαρακιωμάτων ἀπίσασθαι.

κη'. Ὑστερον δὲ Ῥωμαῖοι μὲν ἅπαντες, ἐπαρθέντες τοῖς D
 φθάσασιν ἐντυχήμασι, παντὶ τε τῷ Γότθων στρατιείματι ὤρων

6. τῇ¹ σφετέρῃ ὀλιγανθρωπίᾳ] τῆς σφετέρας ὀλιγανθρωπίας Vat.
 12. μὴ Pm. Vulgo μὲν. 23. ὤρων] ὤρουν HL.

tandem coniectura nixus, eo die, quo hostes ita, ut dictum est, victos fugaverat, spem victoriae e bello vi reportandae cepisset? Respondit, se in primo certamine, quod parva stipatus manu intulerat, cognovisse, quid inter utrumque interesset exercitum: ita ut, si praelia miscerentur, servata virium proportione, nihil detrimenti suorum paucitas acceptura esset ab hostium multitudine: hoc demum differre, quod Romani ferme omnes, Hunnique, eorum socii, equites sagittarii sicut peritissimi, huic autem arti Gotthorum nemo operam dederit. Sed horum equites hastis tantum et gladiis uti solent: sagittarii vero pedibus pugnant, ordinibus protecti militum gravioris armaturae. Quamobrem equites, nisi pugnetur cominus, quoniam armis carent, quae adversus hostes sagittarios valeant, facile confixi, cadunt: nec pedites unquam in equites incursiones facere possunt. Propterea Belisarius a Romanis victos in his congressibus Barbaros affirmabat. Gotthi, casus suos, adeo inopinatos, volentes animo, non amplius muros Romae parva manu petebant; neque hostem lacessentem persequabantur, nisi quantum satis erat, ut a castris eum repellerent.

28. Deinde Romanos omnes, pristinis flatu successibus, cum uni-
 verso Gotthorum exercitu praeliandi cupido cepit; ita ut aperte acie de-
 Procopius II.

διὰ μάχης ἵσταναι καὶ πολεμητὰ εἶναι ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς σφίσιν ὥοντο. Βελισάριος δὲ, πᾶμπλου ἔτι εἶναι τὸ διαφέρον ἐν ἀμφοτέροις οἰόμενος, ὥκνει τε αἰὲ τῷ παντὶ διακινδυνεύειν στρατεύματι καὶ τὰς ἐπεκδρομὰς ἐσποιόδαζέ τε ἔτι μᾶλλον καὶ ἐπενόει ἐπὶ τοὺς πολεμίους. ἐπεὶ δὲ κακίζόμενος πρὸς τε τοῦ στρατοῦ 5 καὶ τῶν ἄλλων Ῥωμαίων ἀπεῖπε, παντὶ μὲν τῷ στρατῷ μάχεσθαι ἤθελε, τὴν δὲ ξυμβολὴν ἐξ ἐπιδρομῆς οὐδέν τι ἥσσαν ποιήσασθαι. πολλάκις τε ἀπεκρούσθη ἐς τοῦτο ὁρμήσας, καὶ τὴν ἔφο-

P 380 δον ἐς τὴν ὕστεραιαν ἀποθέσθαι ἠνάγκαστο. ἐπεὶ οὖν προγόν-
τας τὰ ἐσόμενα πρὸς τῶν αὐτομόλων τοὺς πολεμίους ἐν παρα- 10
σκευῇ παρὰ δόξαν εὔρει, διὸ δὴ καὶ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς διαμαχήσα-
σθαι τὸ λοιπὸν ἤθελε, καὶ οἱ βάρβαροι ἄσμενοι ἐς τὴν μάχην
καθίσταντο, καὶ ἐπεὶ ἀμφοτέροις τὰ ἐς τὴν ξυμβολὴν ὥς ἄριστα

V 51 ἤσκητο, Βελισάριος μὲν ἀγέρας τὸ στρατεύμα ὅλον τοιάδε πα-
ρεκείλευσατο „Οὐ μαλακίαν τινὰ καταγνούς ὑμῶν, ἄνδρες στρα- 15
τιῶται, οὐδὲ τῶν πολεμίων κατορθωθήσας τὴν δύναμιν τὴν πρὸς
αὐτοὺς ξυμβολὴν ὥκνον, ἀλλ' ἐπεὶ τὸν πόλεμον ἡμῖν ἐξ ἐπιδρο-
μῆς διαφέρουσιν εὖ καθιστήκει τὰ πράγματα, διασώσασθαι
ὦμην δεῖν ἐς αἰὲ τὴν εὐπραξίας αἰτίαν. οἷς γὰρ κατὰ νοῦν

B τὰ παρόντα χωρεῖ, ὅφ' ἐτέρων μεταβάλλεσθαι ἀξίμφορον οἶμαι. 20
H 203 ὁρῶν μέντοι ἐς τόνδε ὑμᾶς προθυμουμένους τὸν κίνδυνον, εὐελ-
πίς τέ εἰμι καὶ οὐποτε ὑμῶν τῇ ὁρμῇ ἐμποδὼν στήσομαι. οἶδα

15. ἄνδρες] ὡ ἄνδρες L.

20. ὅφ' ἐτέρων] ὅφ' ἕτερον Pm.

ibid. μεταβάλλεσθαι] μεταβαλίεσθαι Reg.

22. στήσομαι Vat.

ἴσομαι F.

cernendum censerent. At Bellsarius, utrorumque vires iniquissime com-
paratas adhuc esse intelligens, usque cunctabatur copias omnes in cer-
taminis aleam mittere, et magis ac magis intento animo operam dabat,
ut hostem levibus certaminibus frangeret. Victus domum cum exercitus
tum aliorum etiam Romanorum reprehensione, cunctis viribus dimicare
volebat, ita tamen, ut excursibus praelium fieret. Quo saepius tentato,
repulsus, et oppugnationem in crastinum reliccere coactus, cum hostes a
transfugis praemonitos paratosque praeter opinionem offendisset, pro-
pterea aperto Marte postmodum congredi decrevit; seque ad pugnam
Barbari libenter expedierunt. Utrunque rebus ad configendum egregie
dispositis, Bellsarius convocatum omnem exercitum sic allocutus est. *A*
iusto praelio, Milites, non ideo aversus eram, quod vel remissos animo vos
iudicarem, vel vires hostium extimescerem: sed quia levibus certaminibus
re bene gesta, non dimittenda successus causa mihi videbatur. Nam qui-
buis inceptum ex sententia procedit, illis, meo quidem iudicio, consilii mu-
tatio nocet. Quoniam vero vos egregia alacritate ad pugnam impelli
video, spe plenus optima, impetum vestrum diutius non retardabo. Et-

γὰρ ὅς τὸ πλεῖστον αἰεὶ τῆς ἐν τοῖς πολέμοις ῥοπῆς ἢ τῶν μαχο-
 μένων κεκλήρωται γνώμη καὶ τὰ πολλὰ τῇ τούτων προθυμίᾳ
 κατορθοῦσθαι φιλεῖ. ὥς μὲν οὖν ὀλίγοι μετὰ τῆς ἀρετῆς τετα-
 γμένοι πληθύνους περιεῖναι οἱοί τε εἰσι τῶν ἐναντίων ἐξепίσταται
 5 ὑμῶν ἕκαστος, οὐκ ἀκοῇ λαβὼν, ἀλλ' ἐς πείραν ἀγῶνος τὴν καθ'
 ἡμέραν ἦκων. ὅπως δὲ μὴ καταισχύνητε μήτε τὴν προτέραν τῶν
 ἐμῶν στρατηγημάτων δόξαν μήτε τὴν ἐκ τῆσδε ὑμῶν τῆς προ-
 θυμίας ἐλπίδα, ἐφ' ὑμῖν κεῖσεται. πάντα γὰρ ὅσα ἡμῖν ἐν τῷδε
 τῷ πολέμῳ πεπραῆχθαι ξυμβαίνει πρὸς τὴν ἀπόβασιν κρίνεσθαι C
 10 τῆς παροῦσης ἡμέρας ἀνάγκη. ὁρῶ δὲ καὶ τὸν παρόντα καιρὸν
 ἡμῖν ξυλλαμβάνοντα, ὃς ἡμῖν δεδολωμένου τοῖς θράσασσι τοῦ
 τῶν πολιμίων φρονήματος ῥῆδιον, ὥς τὸ εἶδος, τὴν ἐκείνων
 ἐπικράτησιν θήσεται. τῶν γὰρ πολλάκις ἡτυχηκότων ἥκιστα ἀν-
 δραγαθίζεσθαι φιλοῦσιν αἱ γνώμαι. Ἴππου δὲ ἢ τόξου ἢ ἄλλου
 15 ὅτουοῦν ὅπλου ὑμῶν φειδέσθω μήδεις. ἐγὼ γὰρ ὑμῖν ἐν τῷ πα-
 ραυτίκα ὑπὲρ πάντων ἕτερα τῶν κατὰ τὴν μάχην διαφθειρομέ-
 νων ἀνθυπουργήσω. Βελισάριος μὲν τοσαῦτα παρακλιουσάμε-
 νος ἐξῆγε τὸ σιράτευμα διὰ τε πύλδος Πιγκιανῆς καὶ Σαλαρίας
 πύλης, ὀλίγους δὲ τινας διὰ πύλης Αὐρηλίας ἐς Νέρωνος πε-
 20 δίον ἐκέλευεν ἵναι. οἷς δὲ Βαλεντίνον ἐπέστησε καταλόγον ἱπ- D
 πικοῦ ἄρχοντα, καὶ αὐτῷ ἐπέστελλε μάχης μὲν μηδεμιᾶς ἄρχειν,
 μηδὲ τοῦ στρατοπέδου τῶν ἐναντίων ἐγγυτέρω ἵναι, δόκῃσιν δὲ
 παρέρχιν αἰεὶ τοῦ ἀντίκα προσβάλλειν, ὅπως μὴ τῶν ἐνταῦθα πο-

1. πολέμοις] πολέμοις Hm. 6. μήτε — μήτε] Vulgo μηδὲ —
 μηδὲ. 18. Πιγκιανῆς] πικκιανῆς HL.

*enim praecliantium voluntatem maximi in praeclis momenti esse scio, et ple-
 raque prompto eorum studio praeclare geri consuevisse. Nec vestrum quis-
 quam est, qui aciem, numero parvam, sed magnam animis ad profigan-
 das hostium copias ingentes sufficere, non fama, sed quotidiano pugnandi
 usu doctus, ignoret. Ac ne pristinam stratagematum meorum laudem, mi-
 hique iniectam alacritate vestra spem foede infringatis, situm in vobis erit.
 Nam quidquid in hoc bello patravimus, hucus dici exitu decidatur necesse
 est. Qua in parte nobis hoc favere tempus intelligo; quando hostium ani-
 mis infra nos praeteritorum casuum vi deciectis, consequens est, ut vinca-
 mus eos facilius. Nec vero solent e pectore, adversa saepe fortuna fracto,
 praeclara facinora proficisci. Caeterum nemo vestrum equo, arcui, vel
 cuiusvis armorum generi parcat. Siquidem quaecunque vobis in pugna per-
 icerint, subinde ego aliis eiusdemmodi compensabo. Secundum hanc ad-
 hortationem, exercitum Belisarius per minorem portam Pincianam ac maio-
 rem Salariam eduxit: paucos per Aureliam in campum Neronis misit, se-
 qui iussos Valentinum turmae equestris Ducem: cui praescripsit, ne quam
 pugnam inciperet, neque ad castra hostium iret propius, ut semper prae-*

λεμίων τινὲς τὴν ἐκείνη γέφυραν διαβαίνοντες ἐπιβοηθεῖν τοῖς ἐκ τῶν ἄλλων χαρακωμάτων οἷοί τε ὄναι. πολλῶν γὰρ ὄντων, ὥσπερ μοι προδεδήλωται, τῶν ἐν Νέρωνος πεδίῳ στρατοπεδευομένων βαρβάρων ἱκανόν οἱ ἐφαίνετο τούτους ἅπαντας οὐ μεταλαχόντας τῆς ξυμβολῆς ἀπὸ τοῦ ἄλλου στρατοῦ κεχωρίσθαι. καὶ ἐπειδὴ 5
 P 381 Ῥωμαίων τοῦ δήμιου ἐθελούσιοι τινες ὅπλα ἀνελόμενοι εἶποντο, ἐς μὲν τὴν ξυμβολὴν αὐτοὺς ξυντετάχθαι σφίσιν οὐκ εἴησι, διέ-
 σαις μὴ ἐν τῷ ἀγῶνι γενομένοι κυτορρωδήσωσι τε τὸν κίνδυνον καὶ τὸ στράτευμα ξυνταράξωσιν ὅλον, βάνανσοι τε ἄνδρες καὶ πολέμου ἀμελέητοι παντάπασιν ὄντες. ἐκτὸς δὲ πυλῶν Παγ- 10
 κρατιανῶν, αἱ ὑπὲρ Τίβεριν ποταμόν εἰσι, φάλαγγα ποιησαμέ-
 νους ἡσυχάζειν ἐκέλευεν, ἕως αὐτὸς σημήνῃ, λογισάμενος, ὥσ-
 περ ἐγίνετο, ὥς, εἴπερ αὐτούς τε καὶ τοὺς ἀμφὶ Βαλεντίνον ἴδω-
 σιν οἱ ἐν Νέρωνος πεδίῳ πολέμοι, οὐ ποτε θαρσήσουσι τὸ σφέ-
 τερον προλιπόντες χαρακωμα ἐπὶ σφᾶς ξὺν τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐς 15
 μάχην ἵναι. Ῥωμαῖον δὲ καὶ λόγον πολλοῦ ἄξιον εἶναι ἄνδρας τοσούτους τὸ πλῆθος τοῦ τῶν ἐναντίων στρατοπέδου ἀποκε-
 κρίσθαι.

B Οὕτως μὲν οὖν ἱππομαχίαν μόνον ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ ποιήσα-
 σθαι ἤθελεν, ἐπεὶ καὶ τῶν ἄλλων πεζῶν οἱ πλεῖστοι ἤδη μένειν ἐν 20
 τοῖς καθεστῶσιν οὐκ ἄξιούντες, ἵππους τε τῶν πολέμιων λησά-
 μενοι καὶ τοῦ ἱππεύειν οὐκ ἀμελέητοι γεγεννημένοι, ἱππῶται ἦσαν.
 τοὺς δὲ πεζοὺς, ὀλίγους τε ὄντας καὶ οὔτε φάλαγγα ἔχοντας λό-

14. θαρσήσουσι] Vulgo θαρσήσωσι. 15. προλιπόντες] ἀπολι-
 πόντες L. 19. οὕτως L. Οὕτως P.

se speciem ferret facturi mox impetum, caveretque, ne pars hostium illic agentium, transito vicino ponte, castris aliis subveniret. Cum enim, uti supra commemoravi, Barbarorum vis magna Neronis campum inessisset, satis fore Belisario videbatur, si hi omnes, expertes pugnae, a reliquis procul copiis starent. E plebe Romana quidam cum armis aderant voluntarii: quos ille acie exclusit, veritus, ne in congressu, periculo territi, totum exercitum turbarent: quippe viles erant opifices, ne rei bellicae plane rudes. Ad portam vero Pancratianam, quae trans fluvium Tiberin est, facta seorsum acie, iussit eos consistere, donec ipse, quid fieri vellet, significaret. Futurum enim putabat, quod contigit: ut hostes, qui in campo Neronis erant, si illos et Valentini turmas conspicerent, nunquam auderent suis a castris digredi, et, cum aliis Gothorum copijs, eos, quos haberet secum, invadere. Plurimum autem se locuturum arbitrabatur, si tanta multitudo ab iis, quos ipse peteret, seivuncta distineretur.

Eo die Belisario consilium erat, equestre dumtaxat praelium facere: cum plerique peditum, sua iam repudrata couditione, equites essent, raptis hostium equis, quos non imperite agitabant. Reliquos vero pedites, qui pauci numero, nec momenti alicuius aciem componere poterant, nec

γου ἀξίαν ποιήσασθαι οὔτε τοῖς βαρβάροις θαρσύναντάς πω ἐς
 χεῖρας ἵκναι, ἀλλ' ἐς θνητὴν αἰὲν ἐν τῇ πρώτῃ ὁρμῇ καθισταμέ-
 νους, οὐκ ἀσφαλὲς ἐνόμιζεν εἶναι ἄποθεν τοῦ περιβόλου παρὰ-
 τάσσασθαι, ἀλλ' αὐτοῦ ἄγχιςτα τῆς τάφρου ἐν τάξει μένειν,
 5 ὅπως, εἴ γε σφῶν τοὺς ἰππέας τρέπασθαι ξυμβαῖνοι, δέχεσθαι C
 τε οἱοί τε ὥσι τοὺς φεύγοντας καὶ ξὺν αὐτοῖς ἅτε ἀκμηῆτες τοὺς
 ἐναντίους ἀμύνεσθαι. Πριγκίπιος δέ τις ἐν τοῖς αὐτοῦ δορυφό-
 ροις, ἀνὴρ δόκιμος, Πισίδης τὸ γένος, καὶ Ταρμούντος Ἰσαν-
 ρος, Ἐννου τοῦ Ἰσαύρων ἀρχηγοῦ ἀδελφός, Βελισαρίῳ ἐς ὕψιν V 52
 10 ἐλθόντες ἐλεξαν τοιαύδε „Στρατηγῶν ἄριστε, μήτε στρατευμά-
 σοι, ὀλίγον τε ὄν καὶ πρὸς μυριάδας βαρβάρων πολλὰς μαχησέ-
 μενον, ἀποτίμεισθαι ἄξιον τῆς πεζῶν φάλαγγος, μήτε χεῖρ' ἵ-
 τὸ Ῥωμαίων περικλὴν ὑβρίζεσθαι οἶον, δι' οὗ τὴν ἀρχὴν τοῖς πά-
 λαι Ῥωμαίοις ἐς τόδε μεγέθους κεχωρηκῆναι ἀκούομεν. εἰ γὰρ τι
 15 οὐκ ἀξιόλογον αὐτοῖς ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ εἰργάσθαι ξυμβαῖναι, D
 οὐ τῆς τῶν στρατιωτῶν κυκλίας τεκμήριον τοῦτο, ἀλλ' οἱ τῶν
 πεζῶν ἄρχοντες τὴν αἰτίαν φέρεσθαι δίκαιοι, ἵπποις μὲν ἐν τῇ
 παρατάξει μόνοι ὀχοῦμενοι, κοινὴν δὲ ἡγεῖσθαι οὐκ ἀξιοῦντες τὴν H 209
 τοῦ πολέμου τέχνην, ἀλλὰ θνητῇ αὐτῶν μόνῃ ἔκαστος καὶ πρὸ
 20 τῆς ἀγωνίας πολλῇ χρώμενοι. σὺ δὲ πάντας μὲν τῶν πεζῶν ἄρ-
 χοντας ἰππέας ὁρᾷς γενετημένους, ἡκιστὰ τε ξυντάττεσθαι τοῖς
 σφῶν ἵππηκόις ἐθέλοντας, οἷς γε δὴ ξὺν τῷ ἄλλῳ τῶν ἰππέων
 στρατεύματι ἔχων ἐς ξυμβολὴν τῇδε καθίστασο. ἡμῶς δὲ δὴ

7. Πριγκίπιος] πριγγίπιος HL hic et infra. Sed πριγκίπιος H
 p. 385. 8. Ταρμούντος] ταρμούντος HL hic et infra. Et sic P
 quoque p. 385. 10. μήτε — μήτε] Vulgo μηδὲ — μηδὲ...

cum Barbaris conferre manum audebant, sed in primo conflictu terga ver-
 tere erant soliti; non posse tuto procul a moenibus locari censebat, at
 proxime fossam debere stare; ut si forte equitatus noster verteretur in
 fugam, possent fugientes accipere, et, integris adhuc viribus, coniencte
 hostem propulsare. Principius vero quidam, natione Pisida, vir inter
 ipsius Protectores nobiliss, ac Tarmutus Isaurus, frater Kunne Isaurorum
 Ducis, cum in Belisarii conspectum venissent, oratione hae usi sunt. No-
 li, Ducum fortissime, exercitum tantulum, cum multis Barbarorum myria-
 dibus pugnaturum, ad acie pedestri coniungere, nec committendum puta, ut
 ignominia notetur peditatus Romanus, cui fama laudem tribuit magni-
 tudinis huius, ad quam olim Rom. Imperium crevit. Si nihil hi in hoc bello
 memorabile gesserunt, non id arguit degeneres animos; sed omnis confe-
 rendi est culpa in peditum Duces: qui soli in acie vecti equis, communem
 belli fortunam subire noluunt; sed quisque nihil aliud nisi fugam, vel ante
 pugnam, capessit. Tu vero cunctos peditum Duces iam cernis equites fa-
 ctos, in eadem acie cum suis militibus stare nolle: quos quidem aliis per-
 mistos equitibus certamen hoc adire sine: nobis vero concede, ut pedestrem

τοὺς πεζοὺς ἐς παράταξιν ἡγεῖσθαι ξυγχώρει. πεζοὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς τὸ τῶν βαρβάρων πληθος ἔνι αὐτοῖς οἴσομεν, ἐλπίδα ἔχοντες ὅσα ἂν ὁ θεὸς διδοῖ τοὺς πολεμίους ἐργάσασθαι.“ ταῦτα ἀκού-
 P 382 σας Βελισάριος κατ' ἀρχὰς μὲν οὐ ξυνεχώρησεν. αὐτῷ γὰρ ἄνδρι μαχίμῳ ἐς ἄγαν ὄντι ὑπερηγάπα καὶ πεζοὺς ὀλίγους δια- 5 κινδυνεύειν οὐκ ἤθελε. τέλος τῇ τῶν ἀνδρῶν προθυμίᾳ βιαζόμενος ὀλίγους μὲν τινὰς ἐς τε τὰς πύλεις καὶ ἄνω ἐς τὰς ἐπάλξεις ἔνι Ῥωμαίων τῷ δήμῳ ἀμφὶ τὰς μηχανὰς εἴσει, τοῖς δὲ ἄλλοις Πριγκίπιόν τε καὶ Ταρμούντον ἐπιστήσας ὑπισθὲν αὐτοὺς ἵστα- 10 σθαι ἐν τάξει ἐκέλευεν, ὅπως αὐτοὶ τε μὴ τὸν κίνδυνον κατορρῶ- 10 δήσαντες τὸ ἄλλο στράτευμα ξυνταράξωσι, καὶ τῶν ἱππέων ἦν B τίς ποτε μοῖρα τρέποιτο, ὥς μὴ ἀπωτάτω χωρήσειεν, ἀλλ' ἐς τοὺς πεζοὺς καταφεύγοντες τοὺς διώκοντας οἷοί τε ὥσι ἔνι κεί- νοις ἀμύνεσθαι.

κθ'. Ῥωμαίοις μὲν τὰ ἐς τὴν ξυμβολὴν παρειακίαστο 15 ὤδε. Οὐλίτιγίς δὲ Ἰότθους ἐξώπλισεν ἅπαντας, οὐδένα ἐν τοῖς χαρακώμασιν, ὅτι μὴ τοὺς ἀπομάχους, ἀπολιπών. καὶ τοὺς C μὲν ἀμφὶ Μαρκίαν ἐν Νέρωνος πεδίῳ μένειν ἐκέλευε, γυλακῆς τε τῆς ἐν γεφύρᾳ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως δὴ μὴ ἐνθ' ἐνδοὶ οἱ πολέμιοι ἐπὶ σφᾶς ἴωσιν· αὐτὸς δὲ τὸ ἄλλο στράτευμα ξυγκαλέσας ἐλεξε 20 τοιαῦδε „Ἰσως ἂν ἐμῶν τισὶ περὶ τὴν ἀρχὴν δεδιέναι δοκοῖεν καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὴν τε ἄλλην ἐς ὑμᾶς φιλοφροσύνην ἐνδείξασθαι καὶ ταυτὴν ὑπὲρ εὐτολμίας ὑμῖν ἐπαγωγὰ θ' ἐγγεσθαι. καὶ τοῦτο οὐκ

22. ὑμᾶς] ἡμᾶς HL. 23. ἐπαγωγὰ] ὑπεραγωγὰ Vat.

ducamus aciem. Nos enim, pariter pedites, cum ipsis Barbarorum multitudinem sustinebimus, ea spe freti, fore ut quaecumque Deus annuerit, in hostem perpetremus. His Belisarius auditis, initio quidem tenuit. Ambos enim, fortitudinis ergo, quae in ipsis erat eximia, summe diligebat, nec volebat paucos pedites in discrimen committere. Sed tandem sollicitis utriusque precibus victus, nonnullos ad portas, supraque in murorum pinnis ad machinas cum Romana plebe manere patitur: caeteros pone aciem ordinat, ac stare iubet sub Principii Tarmutique imperio; ne consternati metu periculi, reliquis perturbationem coplis sferant; nec longius recedat, si qua forte pars equitum terga dederit; verum a peditibus excepta, cum iis hostem prohibere valeat.

29. Ita Romani ad pugnam se compararunt. Vitigis vero, cum arma Gotthis imperasset omnibus, nemine, praeter causarios, in castris relicto, Marciae quidem copias in campo Neronis haerere iussit et in eustodiam pontis diligenter incumbere, ne inde ab hostibus peterent; reliquis vero convocatis, in hunc fere modum disseruit. *Inter vos forte nonnulli sunt, qui me regno timere putent, eamque causam, cur et hactenus vobis singularem humanitatem exhibuerim, et modo vos ad rem fortiter gerendam blanda hortor oratione. Quae quidem eorum cogitatio*

ἀπο τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου λογίζονται. εἰδῶσι γὰρ ἁμαρτίαι
 ἄνθρωποι, ὧν μὲν ἄν δέοντο, πρῶτοντι ἰς αὐτοὺς χρῆσθαι,
 κἄν πολλῶ τῷ διαλλάσσοντι καταδίστιροι τέχουσιν ὄντες, ἰς δὲ
 τοὺς ἄλλους δυσπρόσωποι εἶναι, ὧν τῆς ὑπουργίας οὐ χρῆζου-
 5 σιν. ἔμοι μέντοι οὔτε βίον καταστροφῆς οὔτε ἀρχῆς στερηθείας D
 μέλει. ἐξέλιμην γὰρ ἂν καὶ τὴν πορφύριδα ταύτην ἀποδύσα-
 σθαι τήμερον, εἰ Γότθος ἀνὴρ αὐτὴν ἐνδιδύσκεσθαι μέλλοι.
 καὶ τὸ Θεοδάτου πέρας ὄλβιον ἐν τοῖς μάλιστα γεγενῆσθαι νινό-
 μικα, ὃ γι ταῖς τῶν ὁμοφύλων χερσὶ τῇ τε ἀρχῇ ἀφείναι καὶ
 10 τὴν ψυχὴν ἡμᾶ τεύχεκι. ἔμφορὰ γὰρ ἰδίᾳ προσπίπτουσα μὴ
 ἔμφοθιρομένου τοῦ γένους τοῖς γι οὐκ ἀνόητοις παραψυχῆς οἷα
 ἰστίρηται. ἐννοοῦντι μὲν δὴ τό τε Βυνδῶλων πάθος καὶ τὸ τοῦ
 Γέλμιρος τέλος οἷδὲν εἰσέρχεται μέτρον, ἀλλὰ Γότθους μὲν
 ὁρᾶν μοι δοκῶ ἔνι τοῖς παισὶ δεδουλωμένους, γυναῖκας δὲ ἴμε-
 15 τίρας ἀνδράσιν ἰχθίοις τὰ πάντων αἰσχιστα ἐπηρετούσας, P 383
 ἔμμαντὸν δὲ ἀγόμενον καὶ τῆς Θεοδερίχου θυγατρὸς παιδα ὅπη
 ποτὲ τοὺς νῦν πολέμιους ἀρῆσκι· ταῦτα βουλομένη ἂν καὶ ὑμᾶς
 ὅπως μὴ προσπέσωσι δέισαντας ἰς μάχην τήνδε καθίστασθαι. V 53
 οὕτω γὰρ ἂν ἐν τῷ τῆς ἔμβολῆς χωρίῳ τὴν τοῦ βίου καταστρο-
 20 φὴν περὶ πλείονος τῆς μετὰ τὴν ἤτιαν σωτηρίας ποιήσῃσθε. ἐνὶ
 γὰρ μόνῳ κακοτυχίῳ ἄνδρες γενναῖοι τῷ τῶν πολέμιων ἔλασ-
 σοῦσθαι νομίζουσι. θάνατος δὲ, ἄλλως τε καὶ ταχὺς ἤκων,

5. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδὲ. 17. ἀρῆσκι] Vulgo ἀρῆ-
 σκιν. ἀρῆσσιε vel ἀρῆσχοι Pm. 20. ποιήσῃσθε] ποιήσαισθε vel
 saltem ποιήσεσθε.

ad humani more ingenii non abhorret. Quorum enim auxilio opus habent
 rudiores homines, cum iis, quamvis longe conditione inferioribus, comiter
 agere et affabiliter solent: caeteros, quorum opera minime egent, duriter
 tractant. Me vero nec regni nec vitae moeret amissio: ut qui vel hodie
 purpuram hanc exuere cupiam, si modo vir ea Gotthus induendus est; ob-
 itumque Theodati felleissimum iudicem, qui popularium suorum manibus
 ereptum sibi pariter cum anima regnum reliquit. Neminem qui mente capti
 non sunt, aliquid habent solatii in calamitate domestica, si gentis perni-
 cium non trahat secum. Simul autem me cogitatione conuerto ad Fan-
 dalarum exitium cum tristi coniunctum Gelimeris exitu: non leuiter misera-
 bilis offert se animo meo species: at videre mihi videor Gotthos cum liberis
 abstractos in seroitutem, uxoribus oestras inimicissimorum hominum libidini
 turpissimae coactas obsequi; me ipsum ad Theoderici ex filia neptem ab-
 ductos, quocumque libitum iis fuerit, quibuscum nunc bellum gerimus. Vos
 quoque haec ne accidant vereamini, eoque incensi metu pugnetis velim.
 Nam ita fiet, ut in campo honeste eadere satius existimetis, quam vestrae
 cladis superesse: siquidem vita, infra hostium conditionem demissa, res una
 est, in qua viri magnanimi infelicitatem constituunt. Mors demum, prac-

εὐδαίμονας αἰὶ τοὺς πρόσθεν οὐκ ἐντεχοῦντας ἐργάζεται. εἰδὴ-
 λόν τε ὥς, ἣν μετὰ τούτων ἡμεῖς τῶν λογισμῶν τήνδε τὴν ξυμ-
B βολὴν διενέγκητε, ῥῆστα μὲν τοὺς ἐναντίους νικήσετε, ὀλέγους τε
 ὄντας καὶ Γραικοὺς ἢ ἴσους, κολάσετε δὲ αὐτοὺς ἀντίκα δὴ μάλα
 τῆς τε ἀδικίας καὶ ὑβρεως ἧς ἐς ἡμᾶς ἤρξαν. ἡμεῖς μὲν γὰρ 5
 αὐτῶν ἀρετῇ τε καὶ πλήθει καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ὑπεραίρειν ἀν-
 χοῦμεν, οἱ δὲ θρασύνονται καθ' ἡμῶν τοῖς ἡμετέροις κακοῖς
 ἐπαρθέντες, καὶ μόνον ἐφ' ὁδὸν ἔχοντες τὴν ἡμέτεραν ὀλιγορίαν.
 βόσκει γὰρ αὐτῶν τὴν παρρησίαν τὸ παρὰ τὴν ἀξίαν ἐντύχημα.
 τοσαῦτα καὶ Οὐλίτις παρακλευσάμενος διεκόσμηι τὸ στράτευμα 10
 εἰς παράταξιν, πεζοὺς μὲν ἐς μέσον καταστησάμενος, τοὺς ἵπ-
 πίας δ' ἐς ἄμφω τὰ κέρατα. οὐκ ἄποθεν μέντοι τῶν χαρακωμά-
C των τὴν γάλαγγα διέτασσεν, ἀλλ' αὐτοῦ ἄγχιστα, ὅπως, ἐπει-
 δὴν τάχιστα ἡ τροπὴ γένηται, εὐπετιῶς οἱ πολέμιοι καταλαμβαν-
 νόμενοι διαφθείρονται, ἐν χώρῳ πολλῷ τῆς διώξεως αὐτοῖς γι- 15
 νομένης. ἤλπιζε γὰρ, ἣν ἐν τῷ πεδίῳ ἡ μάχη ξυστάδην γένη-
 ται, αὐτοὺς οὐδὲ βραχύν τινα χρόνον ἀνθῆξιν, τεκμαιρόμενος
H 210 πολλῷ τοῦτο τῷ παραλόγῳ, ὅτι οὐκ ἀντίπαλον τῷ σφετέρῳ τὸ
 τῶν πολέμιων στράτευμα εἶη.

Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται πρῶτ' ἀρξάμενοι ἔργον ἐκατέρωθεν 20
 εἶχοντο. Οὐλίτις δὲ καὶ Βελισάριος ὕπισθεν ἐγκλεινόμενοι ἀμ-

2. λογισμῶν P ex conjectura Maltreti. λογισμῶν L. λογίμων H.
3. ῥῆστα L. ῥῆστον P. *ibid.* νικήσετε] Vulgo νικήσητε.
4. ἴσους] Ἰσαύρους Grotius.
15. γινομένης] γενομένης L.
16. ξυστάδην HL. συστάδην P.

sertim cita, eos semper beatos efficit, quibus antea parum prospera fortuna fuit. Cum his animi sensibus si pugnam hanc inicritis, perspicuum est, vos ex hostibus, qui pauci sunt numero, iique Graeculi, vel similes generis facillime recluturos victoriam, et cum iniuriarum, tum contumeliae, quas nos lacessiverunt, poenas brevi sumpturos. Nec vero immerito gloriamur nos illis virtute, numero, cacterisque rebus omnibus antecire: quamquam in nos ferocunt, adversis casibus nostris inflati, neque alio freti praesidio, nisi stolido contemptu nostri; alente ipsorum licentiam laeto successu, quem praeter meritum habuerunt. Ita Gotthos hortatus Vitigis, instruxit aciem, locatis in medio cohortibus peditum, et in cornu utroque equitum turmis. Nec procul a castris aciem ordinavit, sed proxime: ut cum primum fogam hostes capesserent, ab assequentibus facile conficerentur, longo illis, qui instarent, patente spatio. Nam si in campo praelium pede collato fieret, Romanos ne punctum quidem temporis restituros sperabat, id conciliens ex iniquissima virium utriusque exercitus comparatione.

Mane, facto pugnae initio, rem utrinque milites aggrediuntur, dum, a tergo hortantes, dant animos Vitigis ac Belisarius. Principio supe-

φοτέρους ἐς εὐψυχίαν ὤσμων. καὶ τὰ μὲν πρῶτα καθυπέπερα
 ἦν τὰ Ῥωμαίων, οἳ τε βάρβαροι πρὸς τῶν τοξευμάτων συγχοί D
 ἔπιπτον, διῶξις μὲντοι αὐτῶν οὐδεμία ἐγένετο. ἅτε γὰρ ἐν πλη-
 θει μεγάλῃ οἱ Γότθοι καθεστῶτες ῥῆστα δὴ ἐς τῶν διαφθείρο-
 5 μένων τὴν χώραν ἔειροι ἴσταντο, αἰσθησὶν τε οὐδεμίαν τῶν ἐν
 σφίσιν ἀπολλυμένων παρήχοντο. καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἱκανὸν ἐφαί-
 νετο ὀλίγοις λίαν ἐς τόδε οἴσιν αὐτοῖς τὴν ἀγωνίαν ἀποκεκρίσθαι,
 τὴν τε μάχην ὕχρι ἐς τὰ τῶν ἐναντίων στρατόπεδα διενεγκοῦσιν ἐς
 μέσσην ἡμέραν, καὶ πολλοὺς ἤδη διαφθείρουσι τῶν πολεμίων,
 10 βουλομένοις ἦν ἐς τὴν πόλιν ἐπαίνειν, ἣν τις αὐτοῖς γένηται
 σκῆψις. ἐν τοῦτῃ τῷ πόνῳ ἄνδρες Ῥωμαῖοι ἀγαθοὶ πάντων μά-
 λιστα ἐγένοντο τρεῖς, Ἀθηνόδαυρός τε, ἀνὴρ Ἰσαυρος, ἐν τοῖς
 Βελισαρίου δορυφόροις εὐδόκιμος, καὶ Θεοδώρητός τε καὶ Γεώρ-
 γιος Μαρτίνου δορυφόροι, Καππαδόκαι γένος. αἱ γὰρ τοῦ τῆς P 384
 15 φύλαγος ἑξιώντες μετώπου δόρασι διειργάζοντο τῶν βαρβάρων
 πολλοὺς. ταῦτα μὲν ἐγέρετο τῇδε. ἐν δὲ Νέκρωτος πεδίῳ χρό-
 νον μὲν συγχρὸν ἀντεκάθητο ἐκάτεροι ἀλλήλοις, καὶ οἱ Μανρού-
 σιοι ἐπεκδρομάς τε αἰεὶ ποιοῦμενοι καὶ τὰ δοράτια ἱσχυροῦντες
 τοὺς Γότθους ἔλυνον. ἐπιξίειναι γὰρ πρὸς αὐτοὺς ἥκιστα ἤθε-
 20 λον, δεδιότες τοὺς ἐκ τοῦ Ῥωμαίων δῆμον οὐκ ἀποθεῖν ὄντας,
 οὓς δὴ στρατιώτας τε ᾤοντο εἶναι καὶ τινα ἐνέδραν ἐς σφᾶς
 ποιουμένους, ἡσυχῇ μένειν, ὥπως κατὰ νότον ἰόντες ἀμφιβό- B
 λους τε ποιησάμενοι διαφθείρωσιν. ἤδη δὲ τῆς ἡμέρας μεσοῦ-

6. παρήχοντο] παρήγετο L: illud Hm.

8. ὕχρι L. ὕχρις P.

13. Θεοδώρητος] Vulgo Θεοδώριτος.

16. ἐν δὲ] ἐν μὲν HL.

rrior fuit Romana res, et quamvis confixi sagittis Barbari frequentes ca-
 derent, haud tamen eorum acies inclinavit. Cum enim starent Gotthi
 ingenti numero, in cadentium iocum alii succedebant expeditissime, ita
 ut sensum clades fugeret. Ac Romanis, cum pauculi essent, operae pre-
 tium videbatur eo modo pugnasse hactenus: et praelio ad hostium us-
 que castra illato, iamque ad meridiem producto, non sine magna eorum
 caede, urbem repetere animus erat, si quis praetextus suppeteret. In
 hoc certamine omnium generosissime se gesserunt ex acie Romana tres:
 Athenodorus, Isaurus genere et inter Protectores Belisarii clarus, Theo-
 dorus et Georgius, stipatores Martini, natione Cappadoces. Nam ultra
 aciei frontem prorecti crebris excursibus, multos Barbaros hastis intere-
 merunt. Ibi quidem sic res ibat: in campo autem Neroniano, utrique
 diu in conspectu steterunt; sic tamen, ut Mauri frequentibus visitationi-
 bus Gotthos infestarent, cum in eos iacula mitterent, nec velient illi se
 offerre contra, veriti ne Romanae picibus catervae, in propinquo positae,
 quas constare militibus, et insidias parare sibi existimabant, eo consilio
 se non moverent, ut subirent a tergo, et quos intercepissent, utrinque

σης ὁρμῇ μὲν τὸ Ῥωμαίων στρατεύμα ἐκ τοῦ αἰγινίδου ἐπὶ τοῦς
 πολεμίους, τρέπονται δὲ παρὰ δόξαν οἱ Γότθοι τῷ ἀπροσδοκίῳ
 καταπλαγέντες. καὶ οὐδὲ ἐς τὸ χαράκωμα θυγῆν ἰσχύσαν, ἀλλ'
 ἐς τοὺς ἐκείνῃ λόφους ἀναβάντες ἡσύχαζον. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πολ-
 λοι μὲν ἦσαν, οὐ στρατιῶται δὲ πάντες, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι γυν-
 νὸς ὅμιλος. ἄτε γὰρ τοῦ στρατηγοῦ ἐτίρωθαι ὄντος πολλοὶ ἐν
 τῷ Ῥωμαίων στρατοπέδῳ ναῦται καὶ οἰκίται τοῦ πολέμου μετα-
 λαχὲν ἐφειμένοι ἀνεμίγνυντο τῷ ταύτῃ στρατῷ. καὶ πλήθει μὲν
 C τοὺς βαρβάρους ἐκπλήξαντες, ὥσπερ ἐρρήθη, εἰς θυγὴν ἔτρε-
 V 54 ψαν, ἀκοσμίᾳ δὲ τὰ Ῥωμαίων πράγματα ἔσφηλαν. ἐπιμιξία 10
 γὰρ τῇ ἐκείνων ἐς ἀταξίαν πολλὴν οἱ στρατιῶται ἐμπεπωκότες,
 καίπερ σφίσι Βαλεντίνου πολλὰ ἐγκελενομένου, τῶν παραγγελιο-
 μένων ἥκιστα ἤκουον. διόπερ οὐδὲ τοῖς φεύγουσιν ἐπισπόμενοί
 τινα ἔκτεινον, ἀλλ' ἐν τοῖς λόφοις ἡσυχάζοντας ἀδείως τὰ ποιού-
 μενα θεᾶσθαι ξυνεχώρησαν. οὐδὲ τὴν ἐκείνῃ διελεῖν γέφυραν ἐν 15
 νῷ ἐποιήσαντο, ὅπως τὸ λοιπὸν ἢ πόλις μὴ ἐκατίρωθεν πολιορ-
 κοῖτο, τῶν βαρβάρων ἔτι ὑπὲρ τὸν ποταμὸν Τίβεριν ἐνστρατο-
 πεδεύεσθαι οὐκ ἂν δυναμένων. οὐ μὴν οὐδὲ τὴν γέφυραν διω-
 D βάντες κατὰ νώτου τῶν ἐναντίων ἐγένοντο, οἳ τοῖς ἀμφὶ Βελισά-
 ριον ταύτῃ ἐμάχοντο. ὅπερ εἰ ἐγγόνει, οὐκ ἂν ἔτι, οἶμαι, οἱ 20
 Γότθοι πρὸς ἀλλήν ἐβλεπον, ἀλλ' ἐς θυγὴν ἀντίκα μάλα ἐτρά-
 ποντο, ὥς ἕκαστός πη ἐδύνατο. νῦν δὲ καταλαβόντες τὸ τῶν

6. στρατηγοῦ P ex Val. στρατοῦ HL. *ibid.* ὄντος] ὄντες HL.
 ὄντος L corr. 7. τοῦ πολέμου L. [τούτου] τοῦ πολέμου L.
 14. τινα] τινὰς Reg.

petitos delerent. Iam meridies erat, cum in hostem Romanus exercitus
 repente impetum fecit. Vi subita perculsi Gotthi, actique in fugam
 inopinato, non potuerunt se in castra conficere, sed occupatis collium
 vicinorum verticibus constiterunt. Plurimi quidem numero Romani erant,
 haud milites tamen omnes; at nuda partem maximam turba. Hinc enim
 absente Magistro militum, multi nautae et famuli, qui Rom. exercitum
 sequebantur, cum certaminis participes esse vellent, copiis ibi positae se
 immiscuerant. Ac Barbaros quidem multitudine attonitos, ut dictum est,
 in fugam verterunt: sed mox rem Romanam evertit confusio. Siquidem
 milites, turbatis valde illorum permutatione ordinibus, Valentini, quamvis
 contente enixeque instantis, mandata non audiebant. Quamobrem fugien-
 tium nemine occiso, eos in collibus quietos, securo spectare animo sine-
 bant quae fierent. Neque ipsis in mentem venit pontem vicinum inter-
 scindere; ut adempta Barbaris opportunitate habendi castra trans flu-
 vium Tiberin, postmodum urbs obsidione utrinque non premeretur. Nec
 ponte transito, hostium, qui citra amnem pugnabant cum Belisario, terga
 invaserunt: quod si fecissent, certe Gotthi, ut equidem sentio, se ad fir-
 mitatem non intendissent, verum pro se quique fugam celerassent. Iam

πολεμίων χαράκωμα ἐς ἀρπαγὴν τῶν χρημάτων ἐτραπόnton, καὶ πολλὰ μὲν ἐνθύνδε ἀργυρέματα, πολλὰ δὲ ἄλλα χρήματα ἔφερον. οἱ δὲ βάρβαροι χρόνον μὲν τινα θεώμενοι τὰ ποιούμενα ἡσυχάζον τε καὶ αὐτοῦ ἔμεινον. τέλος δὲ ξυμφρονήσαντες θυμῷ 5 τε πολλῷ καὶ κραυγῇ ἐχόμενοι ἐπὶ τοῖς ἐναντίους ἐχώρησαν. εὐρόντες δὲ ἀνθρώπους κόσμῳ οὐδενὶ τὰ σφέτερα ληϊζομένους ἔκτεινάν τε συχοῦς καὶ τοὺς λοιποὺς κατὰ τάχος ἐξήλασαν. ὅσοι P 385 γὰρ ἐγκαταληθθέντες αὐτῶν οὐ διαφθάρησαν, ἀπὸ τῶν ὤμων τὰ χρήματα ῥίψαντες ἄσμενοι ἔφειγον.

10 Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐν Νέρωνος πεδίῳ ἐγένετο, ἐν τούτῳ καὶ ἄλλος βαρβάρων στρατὸς ἄγχιστα τῶν σφετέρων στρατοπέδων ταῖς ἀσπίσι γραξάμενοι καρτερῶς τοὺς ἐναντίους ἡμύνοντο, καὶ πολλοὺς μὲν ἄνδρας, ἵππους δὲ πολλῷ πλείους διέφθειρον. ἐπεὶ δὲ Ῥωμαίων οἱ μὲν τραυματῖαι γεγενημένοι, οἱ δὲ τῶν ἵππων 15 σφίσι διαφθαρέντων ἐξέλιπον τὴν παράταξιν, ἐν ὀλίγῃ καὶ πρότερον τῇ στρατιᾷ οὔσῃ ἔτι μᾶλλον ἢ ὀλιγανθρωπία διαφανῆς ἦν, πολὺ τε τὸ διαλλάσσειν τοῦ τῶν Γότθων ὁμίλου ἐφάνη. ἅπρ ἐν B 211 τῶν κατ' αὐτοὺς πολεμίων ἐχώρησαν δρόμῳ. ὣν δὲ τὰ δόρατα 20 οὐκ ἐνεγκόντες οἱ ταύτῃ Ῥωμαῖοι ἐς φυγὴν ὤρμηντο καὶ ἐς τῶν πεζῶν τὴν φάλαγγα ἤκον. οὐ μὴν οὐδὲ οἱ πεζοὶ τοὺς ἐπιόντας ὑγίσταντο, ἀλλὰ ζὺν τοῖς ἱππεῦσιν οἱ πολλοὶ ἔφειγον. αὐτίκα

8. ἐγκαταληθθέντες] Vulgo ἐγκαταλειφθέντες.

9. ἔφειγον] ἔφηνον Reg.

18. κέρως] Vulgo κέρους.

9. ἔφειγον] ἔφηνον Reg.

21. τοὺς ἐπιόντας]

Vulgo τε ἐπιόντας.

vero potiti castris hostilibus, studium omne ad ea diripienda converterunt. Unde cum argenteae suppellectilis aliarumque opum vim magnam auferrent, contemplati rem aliquandiu Barbari, tenuerunt se, huseruntque in vestigiis. Tandem uno animo, ira acriter stimulante, in hostes impetum cum ingenti clamore capiunt: rerum suarum direptioni tumultuosissimae superveniunt: raptores non paucos mactant: reliquos confestim eiciunt. Nam quisquis deprehensus haud perit illico, reiecta ex humeris divite sarcina, lubens fugit.

Dum haec in campo Neronis fiunt, interea alter Barbarorum exercitus, proxime sua castra, protectus clypeis, hostem valide propulsabat, et cum virorum magnam, tum equorum etiam multo maiorem edebat stragem. Ubi vero Romanorum alii saucii, alii, confectis equis, excesserunt ex acie, in exercitu, iam ante modico, militum paucitas clarius patuit, apparuitque numero longe praestare Gotthos. Quo animadverso, e cornu dextero Barbarorum equites in hostes adversos incurrunt. Quorum hastis disiecti, qui ibi stabant Romani, praecipiti fuga ad pedestrem aciem se recipiunt. At eadem fracti impressione pedites, magno numero cum

δὲ καὶ τὸ ἄλλο Ῥωμαίων στρατεύμα ὑπὸ χῶρι, ἐγκυμένων σφίσι τῶν πολεμίων, καὶ ἡ τροπὴ κατὰ κράτος ἐγένετο. Πρωγκίπιος δὲ καὶ Ταρμούτος ξὺν ὀλίγοις τισὶ τῶν ἄμφ' αὐτοὺς πεζῶν ἔργα C ἐπιδείξαντο ἀρετῆς ἄξια. Ἐς αὐτοὺς γὰρ μαχομένους τε καὶ τρέπισταί ξὺν τοῖς ἄλλοις ἤμιστα ἀξιοῦντας τῶν Γόθων οἱ πλείστοι 5 ἐν θανάτῳ τοῦτο μεγάλῳ ποιοῦμένοι ἔστησαν. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὧς τε ἄλλοι πεζοὶ καὶ τῶν ἰππέων οἱ πλείστοι ἀδελστέρον διωσθήσαν. Πρωγκίπιος μὲν οὖν, κριουθήγηθεις τὸ σῶμα ὅλον, αὐτοῦ ἔπεισε, καὶ πεζοὶ ἄμφ' αὐτὸν τισσαράκοντα καὶ δύο. Ταρμούτος δ' ἐν δύο ἀκόντια Ἰστανρικὰ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν ἔχων, 10 νύστιων τε αἰετὸς ἐπιόντας ἐπιστραφάδην, ἐπειδὴ κοπιόμενος τὸ σῶμα ἀπειπεν, Ἐννον τὰδελφοῦ ξὺν ἰππεῦσιν τισιν ἐπιβεβοηθηκότος, ἀνέπνευσέ τε καὶ δρόμῳ ὅζει λυθρον τε καὶ πληγῶν ἐμ- D πλειως ἐπὶ τὸν περίβολον οὐδέτερον τῶν ἀκοντίων ἀποβαλὼν ἤει. ποδώκης δ' ὧν γένει διαφνεῖν ἴσχυσε, καίπερ οὕτω τοῦ σώματος 15 τος ἔχων, παρ' αὐτάς τε τὰς Πηγκιανὰς πύλας ἐλθὼν ἔπεισε. καὶ αὐτὸν τετελευτηκέναι δόξαντα ὑπὲρ ἀσπίδος ἄραντις τῶν τιτις ἐταίρων ἐκόμισαν. ὁ δὲ ἡμέρας δύο ἐπιβιούς τετελευτήσῃ, λόγον αὐτοῦ πολὺν ἔν τε Ἰσάνροις καὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ ἀπολιπὼν. πεφοβημένοι τε ἦδη Ῥωμαῖοι φρουρὰς τῆς ἐν τῷ τείχεϊ ἐπεμε- 20 λοῦντο καὶ τὰς πύλας ἐπιθίντες ξὺν θορόβῳ πολλῷ τῇ πόλει τοὺς φεύγοντας οὐκ ἐδέχοντο, δεδιότες μὴ ξινεισβάλλωσιν αὐτοῖς οἱ

3. αὐτοὺς] αὐτῶν L. αὐτὸν H: αὐτοὺς Hm.
 16. τὰς excidit in P.

4. Ἐς αὐτοὺς]

equitibus aufugere: mox et caeterae Romanorum copiae inclinari, urgente hoste, et vi eversae dilabi retro. Principius ac Tarmutus, cum exigua peditum suorum manu, digna fortibus animis facinora ediderunt. Nam ad ipsos pugnantes nolentesque cum aliis terga vertere, pars maxima Gotthorum constitit, admiratione defixa: quo tutius reliqui pedites equitesque plerimi evaserunt. Ac Principius quidem, toto corpore conciso, ibidem occubuit, et circa illum pedites xlii. Tarmutus vero spiculis duobus Isauricis, quibus utramque manum intruxerat, irruentes nunc hos, nunc illos punctum ferire non desinens, cum deficeret affectus vulneribus, levatus opo, quam cum equitibus nonnullis attulit Ennes frater, resumpsit spiritum: tum cruore et plagis coopertus, colerem cursum ad muros, neutro amisso spiculo, intendit: velocitate pedum, qua valebat, id consecutus, ut, quamvis corpore sic affecto, evaderet. Cum portam Pincianam attigisset, concidit, eumque pro mortuo habitum sodales ipsius quidam supposito clypeo portarunt. Biduo superstes obiit, praeclearam apud Isauros omnemque exercitum relinquens famam. Iam exterriti Romani, in custodiendis moenibus toti erant, ac portis cum maximo tumultu clausis, fugientes urbe excludebant, veriti, ne cum ipsis hostes irrumpe-

πολέμιοι. καὶ αὐτῶν ὅσοι οὐκ ἔφθασαν τοῦ περιβόλου ἐντὸς γε- V 55
γεννημένοι, τὴν τάφρον διαβάντες καὶ τῷ τείχει τὰ νῶτα ῥείσαν- P 386
τες, ἔτρεμόν τε καὶ πάσης ἀλκῆς ἐπιλεησμένοι εἰστήκεισαν ἀμύ-
νασθαι τε τοὺς βαρβάρους ἥκιστα ἴσχυον, καίπερ ἐγκειμένους τε
5 καὶ τὴν τάφρον ὑπερβῆναι ἐπ' αὐτοὺς μέλλοντας. αἴτιον δὲ ἦν
ὅτι τοῖς μὲν πολλοῖς τὰ δόρυτα ἔν τε τῇ ξυμβολῇ καὶ τῇ φρυγῇ
κατεαγόντα ἐτέγγανε, τὰ δὲ τόξα ἐνεργεῖν σιτενοχωρεῖς τῇ πρὸς ἀλ-
λῆλων οὐχ οἷοί τε ἦσαν. ἕως μὲν οὖν οὐ πολλοὶ ἐν ταῖς ἐπάλ-
ξεσι καθειρωῶντο, οἱ Γότθοι ἐνέκειντο, ἐλπίδα ἔχοντες τοὺς τε
10 ἀποκεκλισμένους ἅπαντας διαφθεῖραι καὶ τοὺς ἐν τῷ περιβόλῳ
βιάσασθαι. ἔπει δὲ στρατιωτῶν τε καὶ τοῦ Ῥωμαίων δῆμον
ἀμυνομένων, πολὺ τι χρῆμα ἐς τὰς ἐπάλξεις εἶδον, αὐτίκα δὴ B
ἀπογνόντες ἐνθ' ἐνδεὲς ὀπίσω ἀπῆλθον, πολλὰ τοὺς ἐναντίους κα-
κίσαντες. ἥ τε μάχη ἐν τοῖς τῶν βαρβάρων χαρακώμασιν ἀρ-
15 ξαμένη ἔν τε τῇ τάφρῳ καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐτελεύτησε τείχει.

4. καίπερ] καθάπερ HL.

8. οἷοι] οἷε H.

ibid. οὐ πολλοὶ]

οἱ πολλοὶ HL: sed οὐ Lm.

rent. Quicunque foris remanserant, ii fossam transgressi, tergaque moe-
nibus apprimentes, tremebant, stabantque virtutis omnino immemores:
nec Barbaros imminentes et transire fossam parantes arcere poterant,
cum hastas multi in pugna ac fuga fregissent, neque invicem ita comprimerent,
ut nequirent arcus tractare. Quandiu ad pinnas adessee rari visi
sunt, tandiu Gotthi incubuere, spe ducti, fore ut exclusos omnes dele-
rent, atque e muris defensores delicerent. At ubi pinnas videre cinctas
densa propugnantium militum et Romanae plebis corona, inde statim de-
speratione retro cesserunt, multis in hostes lactic convitiis. Itaque prae-
lium ad Barbarorum castra laetum, ad urbis fossam et muros finem in-
venit.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΗΣ Β' ΤΕΤΡΑΔΟΣ Η Β'.

ΙΣΤΟΡΙΩΝ — Η Β'.] ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΤΕΤΡΑΔΟΣ ΤΩΝ
ΚΑΤ' ΑΤΤΟΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛ. Β'. P.

PROCOPII CAESARIENSIS
HISTORIARUM TETRADIS II.
LIBER II.

ARGUMENTUM.

EX EDITIONE MALTRETI.

*P*racclara Bessae et Constantini facinora. Romanus et Gotthus in eamdem scrobem delapsi lepida pactione evadunt. Chorsamontis virtus temeraria. (Cap. 1.) Euthalio stipendia Byzantio offerenti tutum iter Belisarius parat. In Gotthos emittit copias. Ad portam Pincianam vincunt Romani; in campo Neroniano vincuntur. Arsis vulnus mirabile sanatur: Cutilas et Buehas intereunt. Gotthorum luctus. (2.) Pestis et fames Romanos vexant. Gotthis aquaeductus pro munimento. Romani, suadente fame, decernendi cum Gotthis copiam a Belisario petunt: negat Belisarius, eorumque orationem refellit. (3.) Belisarius Procopium Caesariensem Neapolin mittit. Tibur et Albam praesidiis munit. Gotthi templum SS Petri et Pauli nunquam ausi violare. In eorum castris grassatur lues. Antonina cum Procopio classem in Campania curat. Vesuvii descriptio. (4.) Recentes Byzantio copiae veniunt. Belisarii stratagema. Audax facinus Aquilini. Traiani vulnus mirabile. (5.) A Gotthis missi Oratores de pace cum Belisario colloquuntur, et inducias pangunt. (6.) Illatis adverso fumine comaeatibus abundat Roma. Firmantur induciae datis obsidibus. Portum, Centumcellas et Albanum Gotthi deserunt: Romani occupant. Gotthorum minas Belisarius ridet: in Picenum copias mittit: Mediolanensibus praesidium pollicetur. (7.) Constantinus in Belisarium, ablata iubentem reddere, contumax, eumque ense stricto petere ausus, occiditur. (8.) Gotthi per aquaeductum Romam capere frustra tentant. Idem aggressi tum aperta vi, tum proditione, de spe decidunt. Poena prodi-

tori a Belisario irrogata. (9.) Ioannes Picenum populatur. Ariminum occupat. Per internuntios agit cum Matasynthia uxorē Vitiſis. Gotthi Romae obſidionem ſolventes, eadem accipiunt. (10.) Multa Vitiſis loca praefidiis munit. Arimino Belisarius providet. Romani Petram pertuſam expugnant. Ioannes Belisarii mandato adveſatur. (11.) Gotthi Ariminum obſident. Ioannis generoſa providentia et concio. Mediolanenſibus miſſi a Belisario praefidiarii Genuam appellunt: ad Ticinum pugnant: ubi Fidelius Praefectus Praet. occumbit. Theodebertus Francorum Rex Gotthis mittit auxilia. Gotthi Mediolanum obſident. (12.) Belisarius Tudertum et Clusium capit. Anconae ſitus. Cononis imprudentia. Romanorum clades. Narſetis Eunuchi in Italiam adventus. (13.) Erulorum antiquae ſedes: in ſenes et aegrotos crudelitas: uxorum ſaevus mos in maritorum funeribus. Langobardis pacem petentibus Rodulſus Erulorum Rex bellum inferit, et cum maxima ſuorum parte occumbit, Deo ulciſcente. Eruli ſe ad Gepaedes recipiunt: deinde ad Romanos, Anaſtaſio imperante. Iuſtiniani principatu dant Chriſto nomina, nec mores perditio erunt. Regem ſuum occidunt. (14.) Erulorum pars Thulen petit. Eius ſitus. Ibi Sol aetate per dies 40. non occidit; per totidem non oritur hieme. Solis reſtitus feſto maximo celebratur. Scythiſinorum mores. Thulitarum religio. Erulorum pars altera ſibi Regem ex Thule aſciſcit, et ab Imperatore Iuſtiniano deficit. (15.) Belisarius et Narſes copias iungunt ad urbem Firmum. In conſilio bellico, Narſes Ariminum ſuccurrendum ſuadet. Ioannis obſeſſi epistoſa ad Belisarium. Proſectio exercitus. (16.) In infantem a matre derelictum caprae amor mirabilis. Gotthi, adventu Belisarii cognito, obſidionem, qua Ariminum premebant, trepide ſolvent. (17.) Ildiger Gotthorum caſtris potitur. Narſes a Belisario diſſidet. Utriusque orationes. Iuſtinianus Aug. Belisario per literas belli imperium aſſerit. (18.) Belisarius Urbinum obſidet. Narſes a caſtris abſcedit. Obſeſſi, aqua defecti, dedunt ſe Belisario. Ioannes Caesenam fruſtra tentat. Forum Cornelii univerſamque Aemiliam recipit. (19.) Auximi obſidendi in aliud tempus reiecto, Urbem veterem Belisarius petit, et capit. Descriptio horrendae famis; qua ſaeviente, mulieres duae viros 17. vorarunt. (20.) Martinus et Uliaris Mediolano ferre iuſſi auxilium, ad Padum cunctantur. Paulus eos acri urget oratione. Martini ad Belisarium, Belisarii ad Narſetem literae. Mundilas a deditioe faciendā ſuos fruſtra dehortatur. Mediolani miſerandum exercitum. (21.) Belisarii dolor, audita Mediolanenſium clade. Narſetem ex Italia revocat Imperator. Eruli inde migrant et paciſcuntur cum Gotthis: Vitiſis Langobardis ad ſocietatem fruſtra invitāt. Choroem per Legatos hortatur, ut pacem cum Romanis compositam ſoleat. Iuſtinianus de pace cum Gotthis agit. (22.) Cyprianus ac Iuſtinus Faesulas obſident. Martinus et Ioannes Dertonam occupant. Belisarius Auximum obſidione cingit. Procopii ſapiens conſilium. Duplex ſignum duplici tuba editur. (23.) Gotthi Auximo literas ad Vitiſin mittunt et opem rogant. Inane promiſſum Vitiſis. Cyprianus ac Iuſtinus obſidione Faesulas premunt. Uraias Ticinum accitur. Pado transito, non audent Romanos aggredi. (24.) Theodeberti Francorum Regis in Italiam expeditio. Francorum arma. Padum ad Ticinum traiciunt. Priſcae ſuperſtitionis ritus quosdam affingit ipsis Procopius. Gotthos ac Romanos caſtris erunt. Multi dysenteria pereunt. Belisarii ad Theodebertum epistoſa. Franci in Galliam remigrant. (25.) Gotthorum, qui Auximi obſidebantur, literas Romanus miles proditor ad Vitiſin proferit; ac deinde huius epistolam ad obſeſſos. Selavenus Gotthum ex inſidiis occupat, abripitque in caſtra: ubi ab ipſo indicata proditioe dat poenas proditor. (26.) Ad Auximi fontem certamen acerrimum. Faesularum, ac tandem Auximi deditio. (27.) Belisarius Ravennam commatibus intercludit. A Francorum Regibus et Be-

lisario missae ad Vitigin legationes. Incensa Ravennae horrea. Gothorum, qui in Alpibus Cottius degebant, deditio. (28.) Justinianus ad Vitigin Legatos de pace mittit. Pactis conventis subscribere renuit Belisarius. Coacto Ducum consilio pacem dissuadet. Gothia Regnum deferentibus assentiri se simulans et ipsos fallens, Ravennam ingreditur. Vitigin capit. Tarvisium et loca alia quaedam occupat. (29.) Belisarius Byzantium revocatur. Gothi regnum Uraiae deferunt. Hic ut Ildibado deferatur suadet. Ildibadus susceptum regnum offert Belisario; qui honorem singulari modestia ac fide repudiat. (30.)

α'. *Μ*ετά δὲ Ῥωμαῖοι παντὶ τῷ στρατῷ διακινδυνεύειν οὐκέτι ἐτόλμων. ἵππομαχίας δὲ ποιούμενοι ἐξ ἐπιδρομῆς τρόπῳ τῷ προτέρῳ τὰ πολλὰ τοὺς βαρβάρους ἐνίκων. ἤρισαν δὲ καὶ πεζοὶ ἐκατέρωθεν, οὐκ ἐς φάλαγγα ξυντεταγμένοι, ἀλλὰ τοῖς ἱππέυσιν
 5 ἐπόμενοι. καὶ ποτὶ Βέσσας ἐν πρώτῃ ὁρμῇ ἐς τοὺς πολεμίους P 333
 ἔξεν δόρατι ἰσπηδήσας τρεῖς τε τῶν ἀρίστων ἱππέων ἔκτεινε καὶ τοὺς ἄλλους ἐςφυγὴν ἔτριψεν. αὐθις δὲ Κωνσταντῖνος τοὺς Οὐννων ἐπαγόμενος ἐν Νέρωνος πεδίῳ ἀμφὶ δειλῇν ὑψίαν, ἐπειδὴ τῷ πλήθει ὑπερβιαζομένους τοὺς ἐναντίους εἶδεν, ἐποίησεν τάδε.
 10 στάδιον μέγα ἐνταῦθα ἐκ παλαιοῦ ἴστιν, ἐν ᾧ δὴ οἱ τῆς πόλεως μονομάχοι τὰ πρότερον ἡγωνίζοντο, πολλὰ τε ἄλλα οἱ πάσαι ἄνθρωποι ἀμφὶ τὸ στάδιον τοῦτο οἰκήματα ἰδεύοντο, καὶ ἀπ' αὐτοῦ στενωποῦς, ὥς τὸ εἶδος, πανταχόθεν τοῦ χωρίου συμβαίνει εἶναι. τότε οὖν Κωνσταντῖνος, ἐπεὶ οὔτε περιέσσειναι τοῦ B
 15 τῶν Γότθων ὁμίλον εἶχεν οὔτε κινδύνου μεγάλου ἐκτὸς φεύγειν οἷός τε ἦν, ἀπὸ τῶν ἵππων ἀποβιβύσας ἅπαντας τοὺς Οὐννων πεζὸς ἔξεν αὐτοῖς ἐς τινα τῶν ἐκείνῃ στενωπῶν ἴστη. ὤθεν δὴ βάλλοντες ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς τοὺς πολεμίους συχνοὺς ἔκτεινον. καὶ χρόνον μὲν τινα οἱ Γότθοι βυλλόμενοι ἀντήχον. ἤλπιζον
 20 γὰρ, ἐπειδὴν τάχιστα τῶν Οὐννων τὰς φαρέτρας ἐπιλείποι τὰ

7. Κωνσταντῖνος] Κωνσταντιανὸς HL hic et infra. 10. ἐν ᾧ] ἐν om. HL. 11. ἄλλα accessit ex Vat. 12. οἰκήματα om. HL: sed habent in m. 16. οἶος] οὐχ οἶος L.

1. *E*x his Romani copiis omnibus non ausi amplius decernere, repetitis more pristino levibus equitum certaminibus, plerumque Barbaros vice- runt. Quanquam utrinque prodibant etiam pedites, non tamen instructa acie: sed turmas equestres sequebantur. Atque in primo quidem congressu Bessas cum hasta in hostes invec- tus, ex equitum flore tres sus- tulit: reliquos in fugam vertit. Iterum vero, cum in campum Neronianum Hunnos Constantinus eduxisset vesp- eri, seque hostium numero ob- rui videret, hanc viam inivit. Vetus ibi stadium est, sane magnum; in quo olim gladiatores urbis certabant, illudque ambiunt antiquae domus plurimae: quo fieri necesse est, ut locus vias ubique angustas habent. Tum Constantinus, quoniam nec multitudinem hostilem vineere, nec sine magno periculo fugere poterat, Hunnos ex equis omnes desilire iussit, et cum illis ipse pedes in quodam eorum angipor- tuum stetit: unde tela mit- tentes tuto, hostem caede plurima afficiebant. Aliquandiu Gotthi, sic appetiti, se obfirmarunt, spe freti, fore ut simul Hunni pharetras ex-
 Procopius II. 10

βέλη, κύκλωσίν τε αὐτῶν οὐδενὶ πόνῳ ποιήσασθαι καὶ δ΄ ὅσαντες
 ἐς στρατοπέδον αὐτοὺς τὸ σφέτερον ἤξιν. ἐπεὶ δὲ οἱ Μασσαγά-
 C ται, τοξόται μὲν ἀγαθοὶ ὄντες, ἐς πολὺν δὲ ὁμίλον βάλλον-
 τες, τοξεύματι σχιδόν τι ἐκάστω πολέμῳ ἀνδρὸς ἐπιτύγχανον,
 ἥσθοντο μὲν ὑπὲρ ἡμῶν ἀπολωλότες, ἤδη δὲ καὶ ἐπὶ δυσμῶν 5
 ἰόντος ἡλίου οὐκ ἔχοντες ὃ τι γίνονται ἐς φυγὴν ὁρμήντο. ἔνθα
 δὴ αὐτῶν πολλοὶ ἔπεσον. ἐπισπόμενοι γὰρ οἱ Μασσαγῆται, ἐπεὶ
 V 57 τοξεύειν ὥς ἄριστα καὶ πολλῷ χρώμενοι δρόμῳ ἐπίστανται, οὐ-
 δέν τι ἤσσαν ἐς νῶτα βάλλοντες ἔκτεινον. οὕτω τε ἐς Ῥώμην
 Κωνσταντῖνος ἔξιν τοῖς Οὐννοῖς ἐς νύκτα ἔκει. 10

Περὶ τούτων δὲ ἡμέραις οὐ πολλαῖς ὕστερον Ῥωμαίων τισὶ διὰ
 πύλης Σαλαρίας ἐπὶ τοὺς πολέμους ἡγησαμένον ἔφειγον μὲν κατὰ
 D κράτος οἱ Γότθοι, παλινδιώξεως δὲ περὶ ἡλίου δυσμῶν ἐκ τοῦ
 αἰφνιδίου γεγενημένης, τῶν τις Ῥωμαίων πεζὸς ἐς μέγαν κατα-
 στάς θόρυβον ἐς βαθεῖαν τινα διώρυχα ἐμπίπτει, οἷα πολλὰ 15
 τοῖς πάλοι ἀνθρώποις πρὸς σίτον παρακαταθήκην ἔνταῦθα, οἴ-
 μαι, πεποήνται. οὔτε δὲ κραυγῇ χρῆσθαι τολήσους, ἕτερον
 ἐγγὺς στρατοπεδουμένων τῶν πολέμων, οὔτε τοῦ βόθρου τρό-
 πῳ ὀφροῦν ἀπαλλάσσεσθαι οἷός τε ὦν, ἐπεὶ ἀνάβασιν οὐδαμῇ
 εἶχεν, αὐτοῦ διανυκτερεύειν ἠνάγκαστο. τῇ δὲ ἐπιγενομένη ἡμέρᾳ, 20
 τροπῆς αὖθις τῶν βαρβάρων γεγενημένης, τῶν τις Γότθων ἐς
 τὴν αὐτὴν κατέρυχα ἐμπίπτει. ἔνθα δὴ ἅμῃς ἐς τε φιλοφρο-

2. αὐτοὺς] αὐτοῦ L. 4. τι om. L. 5. ἐπὶ HL in marg. ha-
 bent. 6. ὃ τι] ὅπη HmPm in doct. 7. Μασσαγῆται] μασ-
 γῆται L. 9. νῶτα] αὐτοὺς HL. 10. ἐς νύκτα] ἐς om. L.
 13. Γότθοι, παλινδιώξεως] Γότθοι πάλιν. διώξεως HL.

hausissent, eos nullo negotio circumveirent, viatosque in sua castra ducerent. At cum Massagetae, periti utique sagittarii, et confertam in turbam utentes arcubus, sagittis fere singulis hostem aliquem figerent, plus dimidium suorum partem caesam videntes Gotthi, nec valentes cogitata perficere, iam Sole in occasum praecipitante, in fugam se contulerunt. Nec pauci tum cecidere. Insequentes enim Massagetae, pro sua in tractando arcu singulari dexteritate, cum vel celerime currunt, impulsis in terga telis, uibilo illos minus sternebant. Hoc re modo gesta Constantinus Romam sub noctem cum Hunnis rediit.

Paucis post diebus, cum in hostes Perasius Romanorum agmen eduxisset porta Salaria, effusique in fugam Gotthi, repente, circiter Solis occasum, reciprocum fecissent impetum, Romanus quidam pedes, perturbato animo, altam in scrobem decidit: cuiusmodi multas foderunt ibi veteres cives, condendi, ut opinor, frumenti causa. Et quoniam nec dare clamorem audebat, propter hostilium castrorum viciniam, neque ullo poterat pacto exire foveas, nusquam scanali, ibi noctem traducere coactus est. Postridie fugatis iterum Barbaris, Gotthus quidam in eandem

σύνην καὶ εὐνοίαν ξυνηλθέτην ἀλλήλοις, ξυναγοῦσης αὐτοὺς
 τῆς ἀνάγκης, τὰ τε πιστὰ ἔδοσαν, ἣ μὴν κατισποῦδισμένην
 ἑκατέρῳ τὴν θατέρου σωτηρίαν εἶναι, καὶ τότε δὴ μέγα καὶ
 ἔξαισιον ἄμφω ἑβόων. Γότθοι μὲν οὖν τῇ τε φωνῇ ἐπισπό-
 5 μνοι καὶ ὑπὲρ τῆς κατώρυχος διακύναντες ἐπυνθάνοντο ὅστις P 389
 ποτὲ βοῶν εἶη. οὕτω δὲ τοῖν ἀνδροῖν δεδογμένον, σιωπὴν μὲν H 213
 ὁ Ῥωμαῖος εἶχεν, ἄτερος δὲ τῇ πατρὶω γλώσσῃ ἔναγχος ἔφασκεν
 ἐν τῇ γενομένῃ τροπῇ ἱμπεπτωκέναι, βρόχον τε αὐτῷ, ὅπως
 ἀναβαῖναι, ἥξιόν καθεῖναι. καὶ οἱ μὲν ὡς τάχιστα τῶν κάλων
 10 τὰς ἀρχὰς ἀπορρίψαντες τοῦ Γότθου ποιῆσθαι τινα ὀλκὴν ᾤον-
 το, λαβόμενος δὲ ὁ Ῥωμαῖος τῶν βρόχων εἴλκετο ἄνω, τοιοῦτον
 εἰπὼν, ὥς, ἦν μὲν αὐτὸς ἐπιβαῖναι πρῶτος, οὐποτε τοῦ ἑταί-
 ρου ἀμειλήσειν τοὺς Γότθους, ἦν δὲ γε τὸν πολέμιον πύθωνται
 μόνον ἔνταῦθα εἶναι, οἷδέναι ἂν αὐτοῦ ποιῶντο λόγον. ταῦτα
 15 εἰπὼν ἀνέβη. καὶ αὐτὸν ἐπεὶ οἱ Γότθοι εἶδον, ἰθαύμαζόν τε καὶ
 ἀμυχανία πολλῇ εἶχοντο, πάντα τε παρ' αὐτοῦ τὸν λόγον ἀκού- B
 σαντες ἐν δευτέρῳ τὸν ἑταῖρον ἀνείλκον, ὃς δὴ αὐτοῖς τὰ τε ξυγ-
 κείμενα σφίσι καὶ τὰ δεδογμένα πρὸς ἀμφοτέρων πιστὰ ἔφρασε.
 καὶ αὐτὸς μὲν ξὺν τοῖς ἑταῖροις ἀπὼν ᾤχετο, τὸν δὲ Ῥωμαῖον
 20 κακῶν ἀπαθῆ ἔς τὴν πόλιν ἀφῆκον ἵναι. ἔπειτα δὲ ἱππεῖς μὲν
 πολλὰκις ἑκατέρωθεν οὐ πολλοὶ ὥς ἐς μάχην ὠπλίζοντο, ἐς μονο-

1. ξυνηλθέτην] Vulgo ξυνελθόντε. ξυνελθέτην Vat. 10. ἀπορ-
 ρίψαντες] ἀπορίψαντες L. 12. ἦν] εἰ L. 13. ἀμειλήσειν]
 21
 ἀμειλῆσαι L, εἰ a m. sec. 14. ποιῶντο] ποιῶν τὸ L. 17. ἑταί-
 ρον] ἑταῖρον HL. ibid. ἀνείλκον L. Vulgo ἀνείλον. 19. ἑταί-
 ροις L. ἑτέροις P. 20. ἀφῆκον] ἀφῆκον L.

scrobem prolabitur, ubi se amore complexi mutuo, quem necessitas con-
 ciliabat, data invicem fide, salutem alterius alteri carum fore promit-
 tunt. Clamorem tum ingentem uterque tollere: ad quem conversi Got-
 thi, despicientesque e faucibus foveae, quis tandem inclamet, rogant. Ex
 compacto autem, premente vocem Romano, alter lingua patria eo se re-
 centi in fuga delapsus dicit, oratque, uti funis, quo ascendat, sibi de-
 mittatur. Mox illi restitum extrema iacere, rati Gotthum se subvectu-
 ros. At Romanus arreptis funibus sustolli coepit, causatus, si prior ipse
 ascenderet, Gothos nunquam derelicturos sodalem: siu hostem restare
 solum audirent, omnino desererent. Haec locutus, ascendit. Eo viso,
 obstupefacti Gotthi haerebant: tum re ab ipso plane exposita, subinde
 sodalem extrahunt: qui factam inter se pactionem ac fidem datam as-
 seruit, et Romano in urbem remisso incolunt, cum illis ablit. Post-
 modum equites haud multi numero prodierunt utrinque saepius in-
 structa ad pugnandum acie: sed congressus omnis in certamina exiit

μαχίαν δὲ αἰεὶ τὰ τῆς ἀγωνίας αὐτοῖς ἐτελεύτα καὶ πάσας Ῥωμαῖοι ἐνέκων. ταῦτα μὲν δὴ ᾧδὲ πη ἔσχεν.

Ὀλίγω δὲ ὕστερον ξυμβολῆς ἐν Νέρωνος γενομένης πεδίου, διώξεις τε ἄλλων ἄλλῃ κατ' ὁλοκλήρους ἱππεῖς ποιοιμένων, Χορσάμαντις, ἐν τοῖς Βελισαρίου δορυφόροις ἐνδόκιμος, Μασσαγέτης C γένος, ζὺν ἑτέροις τοῖς ἀνδράς ἐβδομήκοντα τῶν πολέμιων ἐδίωκεν. ἐπειδὴ τε τοῦ πεδίου πόρρω ἐγένοντο, οἱ μὲν ἄλλοι Ῥωμαῖοι ὀπίσω ἀπήλυνον, Χορσάμαντις δὲ μόνος ἔτι ἐδίωκεν. ὅνπερ κατιδόντες οἱ Γότθοι στρέψαντες τοὺς ἵππους ἐπ' αὐτὸν ἤρσαν. καὶ ὁ μὲν ἐς ἄμυναν χωρήσας, ἵνα τε τῶν ἀρίστων 10 κτείνας, ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἦι, οἱ δὲ αὖθις τραπόμενοι ἐς φυγὴν ὤρμητο. αἰσχυρόμενοι δὲ τοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ (ἤδη γὰρ καὶ πρὸς αὐτῶν καθορᾶσθαι ὑπώπτεον) πάλιν ἵναι ἐπ' αὐτὸν ἔθελον. ταῦτό δὲ παθόντες, ὅπερ καὶ πρότερον, ἵνα τε τῶν ἀρίστων ἀποβαλόντες, ἐς φυγὴν οὐδὲν ἤσσαν ἐτράποντο, 15 D μέχρι τε τοῦ χαρακώματος τὴν δίωξιν ὁ Χορσάμαντις ποιησάμενος ἀνέστρεψε μόνος. ὀλίγω τε ὕστερον ἐν μάχῃ ἑτέρα κνήμην τὴν ἀριστερὰν βληθέντι ἐνομίσθη τοῦτο εἶναι ἄκρου ὁστέου τὸ βέλος ἀψάμενον. ἀπόμαχος μέντοι ἡμέρας δσας δὴ ἐπὶ ταύτῃ γυγνῶς τῇ πληγῇ, ὥτε ἀνὴρ βάρβαρος, οὐκ ἔνεγκε πρῶτος, ἀλλ' 20 ἠπειλήσε τῆς ἐς τὸ σκέλος ὑβρεως τοὺς Γότθους ὅτι τάχιστα τί-

4. κατ' ὀλίγους] Vulgo κατὰ λόγους. Correxist Classen. 14. ταῦ-
 τὰ Classen. Vulgo τοῦτο. *ibid.* πρότερον] πρότερον L.
 18. βληθέντι] βάλ्लεται Vat. *ibid.* τοῦτο addidi ex Vat.
ibid. εἶναι Vat. Vulgo ἵναι.

singularia, ex quibus Romani semper victoriam retulerunt. Haec ita se habuere.

Paulo post, pugna in campo Nerenis inita, cum hostiles copias equitum turmae alio aliae disicerent, Chorsamantis, Belisarii Protector inclytus, natione Massageta, cum nonnullis aliis insequi aggressus est hostes etc. Ubi in campum longius proveci sunt, cursum retro vertentibus Romanis caeteris, unus Chorsamantis instare fugacibus pergit. Quo viso Gotthi, flexis equis, in eum vadunt. Ille contra irruens, occiso e fortissimis uno, reliquos adoritur. Hi terga vertentes iterum, dant se in fugam: qua pudore repressa, cum a suis, qui in castris erant, se iam conspici putarent, illum adorti denuo, atque ut ante accepti, uno e bellicosissimis amisso, perinde ac prius terga verterunt, eosque insecutus ad vallum usque Chorsamantis, solus rediit. Hand multo post, vulnerata in altero conflictu sinistra tibia, telum in summo osse haerere sensit. Qua plaga per dies aliquot pugnae factus inutilis, animo, ut erat Barbarus, impatienti, se poenas violati crucis propodiem e Gotthis repetiturum mi-

σασθαι. ῥαίσας οὖν οὐ πολλῷ ὕστερον ἔν τε ἀρίστῳ οἰνωμένους, ὥσπερ εἰώθει, μόνος ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐβούλευσεν ἵναί τε καὶ τῆς ἑς τὸν πόδα ἔβρεως τίσασθαι, ἔν τε Πιγκιανῇ γενόμενος πύλῃ, στέλλεσθαι πρὸς Βελισαρίου ἔτασκειν ἐπὶ τὸ τῶν ἐναντίων στρα-
 5 τόπειδον. οἱ δὲ ταύτῃ φρουροὶ (οὐδὲ γὰρ ἀπιστεῖν ἀνδρὶ τῶν Βελισαρίου δορυφόρων ἀρίστῳ εἶχον) τὰς τε πύλας ἀνέψαξαν καὶ
 10 χωροῦσιν ἐπ' αὐτὸν αἰκοσιν. οἷς δὲ εὐπετῶς ἀπωσάμενος ἀπή-
 λαινε βιάην, πλειόνων τε Γότθων ἐπ' αὐτὸν ἰόντων οὐκ ἔφυγεν. ὥς δὲ πλήθους πολλοῦ ἐπιρρόντος ἀμύνεσθαι ἤξιον, Ῥωμαῖοι ἐκ τῶν πύργων θιώμενοι μαίνεσθαι μὲν τὸν ἄνδρα ἐπώπτεον, ὥς δὲ Χορσάμαντις εἶη οὕτω ἡπίσταντο. ἔργα μὲν ἐπιδειξάμενος
 15 μεγάλῃ τε καὶ λόγῳ πολλοῦ ᾄξιῳ, ἑς τε κύκλωσιν ἑμπεπτωκῶς Β τοῦ τῶν πολεμίων στρατεύματος, ποινὰς ἀλόγου θράσους ἐξέτι-
 σεν. ὑπερ ἐπειδὴ Βελισάριός τε καὶ Ῥωμαίων στρατὸς ἕμαθον, ἐν πένθει μεγάλῳ γενόμενοι, αἶτε τῆς πάντων ἐλπίδος ἐπὶ τῷ ἀν-
 θρώπῳ διαφθοράσεως, ὠδύροντο.

20 β'. Εὐθάλιος δὲ τις ἀμφὶ θεινὰς τροπὰς ἐς Ταρκινίαν C ἐκ Βυζαντίου ἦκε, χρήματα ἔχων ὑπερ τοῖς στρατιώταις βασι-
 λεὺς ὥφλε. δεισας τε μὴ κατὰ τὴν ὁδὸν ἐντυχόντες πολέμιοι τὰ

18. τῆς πάντων] τῆς τῶν πάντων L.
 18. τῆς πάντων] τῆς τῶν πάντων L.

20. Ταρκινίαν] ταρκί-
 20. Ταρκινίαν] ταρκί-

van HL hic et infra.

natus est. Nec multum spatium iutecesserat, cum ille melius habens, in prandio, ubi pro more suo largiori vino incaluerat, hostes solus petere, et illatum pedi dedecus ultum ire decrevit. Ad portam Pincinam progressus, ait se ad hostium castra a Belisario mitti. Custodes, qui ibi aderant, nibli habentes causae cur Protectorum Belisarii fortissimo fidem negarent, aperitis foribus, quo vellet ire sinunt. Conspicati ipsum hostes, primum quidem ad se transfugam aliquem accedere existimarunt. Ubi autem is in propinquo arcum expedit, ignari quid tandem hominibus esset, ad ipsum tendunt viginti. Quibus ille facile repulsis, lento gradu adequat, nec retro cedit, ingruente maiori Gothorum numero. Quo circumfusos cum vim contra susciperet, spectantes e turribus Romani, iusanire hominem iudicabant, uocem Chorsamantim esse illum sciebant. Is facinoribus magis ac praestantibus editis, hostili circumventus exercitu, inconsideratae audaciae poenas dedit. Rei nuntio Belisarius Romanusque exercitus in gravissimum luctum vocati, accisam in eo viro spem publicum lamentabatur.

2. Circiter solstitium aestivum, Euthalius quidam Byzantio Tarra-
 cinam venit, stipendia militibus Imperatore debita ferens. Veritas au-
 tem ne in via, si in hostes incideret, ab illis vita pariter ac pecunia

χρήματά τε ἀφείλονται καὶ αὐτὸν κτείνωσι, γράφει πρὸς Βελισσάριον ἀσφαλῆ οἱ ἐς Ῥώμην τὴν πορείαν ποιήσασθαι. ὁ δὲ ἄνδρας μὲν ἑκατὸν τῶν αὐτοῦ ὑπασπιστιῶν δοκίμους ἀπολεξάμενος ξὺν δορυφόροις δύο πέμπει ἐς Ταρακίαν ὑπὲρ τοῦ τὰ χρήματα ξυγκομίσαι. δόκησιν δὲ αἱ τοῖς βαρβάρους παρίεχτο ὥς παντὶ τῷ στρατῷ μαχισόμενος, ὅπως δὴ μὴ ἐνθάνει τῶν πολέμων τινὲς ἢ τροφῶν ξυγκομιδῆς ἕνεκα ἢ ἄλλου ὁτιοῦν ἴωσιν. ἐπεὶ δὲ τῇ ὑστεραίᾳ τοὺς ἀμφὶ Εὐθαλίον ἔγνω παρῆσθαι, διεῖπλε τε καὶ διεκόσμη ὥς ἐς μάχην τὸ στράτευμα, καὶ οἱ βάρβαροι ἐν παρασκευῇ ἦσαν. ὅλην μὲν δειλὴν πρωΐαν κατεῖχεν ἀμφὶ τὰς πύλας τοὺς στρατιώτας. ἦδαι γὰρ Εὐθαλίον τε καὶ τοὺς ξὺν αὐτῷ ἐς νύκτα ἀφῆξοθαι. ἐς δὲ ἡμέραν μέσην ἄριστον ἐκέλευε τὸ στράτευμα αἰρεῖσθαι, καὶ οἱ Γότθοι ταῦτ' οὗτο ἐποίησαν, ἐς τὴν ὑστεραίαν αὐτὸν οἰόμενοι τὴν ξυμβολὴν ἀποκίθεσθαι. ὁλγῳ δὲ ὑστερον Μαρτίνον μὲν καὶ Βαλεριανὸν ξὺν τοῖς ἐπομένοις ἐς Νέρωνος πεδὶον Βελισάριος ἔπειψε, ξυνταράσσιν ὅτι μάλα

H 214 ^D στα ἐπιστείλας τὸ τῶν πολέμων στρατόπεδον. ἐκ δὲ πύλλθος Πιγκιανῆς ἰππίας ἐξακοσίους ἐπὶ τὰ τῶν βαρβάρων χαρακώματα ἵσταλλεν. οἷς δὴ τρεῖς τῶν αὐτοῦ δορυφόρων ἐπίστησεν, Ἀρτασίην τε ἄνδρα Πέρσην καὶ Βούχαν Μασσαγέτην γένος καὶ Κουτίλαν Θράκα. καὶ πολλοὶ μὲν αὐτοῖς τῶν ἐναντίων ἀπήντησαν. χρόνον δὲ πολλὸν ἡ μάχῃ χειρὶν οὐκ ἐγένετο, ἀλλ' ἐπιστοῖ

9. στράτευμα] στρατόπεδον HL. *ibid.* οἱ βάρβαροι P ex Vat.
 ἡ μάχη HL. 10. ἦσαν] ἦν Lm. 18. Πιγκιανῆς] πικκιανῆς
 Hm. 20. βούχαν L. Βούχαν P. 21. Κουτίλαν] βου-
 τίλαν L.

spoilaretur, ad Belisarium scribit, tutum det iter Romam. Ille centum perspectae fertitudinis viros, e Scutariis suis delectos, cum Praetorianis duobus hastatis Tarracinam destinat, pecuniam comportaturos: nec intermittit praelii mox copiis omnibus laeundi speciem praebere Barbaris; ne qua hostium manus vel commeatum, vel culuspium alius rei causa digrederetur. Pestridie cum affuturum Euthalium intelligeret, in speciem instruxit aciem: steteruntque Barbari in procinctu. Et quoniam non nisi sub noctem Euthalium eiusque comites adventures sciebat, mane quidem tote paratos ad portas milites tenet, meridie vero praeudare iussit: idemque fecere Getthi, ipsum rati in diem posterum pugnam differre. At paulo post Belisarius Martinum et Valerianum cum turmis, quibus praecerant, in campum Nerenianum emittit, iussos quam maxime possent hostium copias turbare vellitationibus. Eiusdem imperie, porta Plinciana in Barbarorum castra se eiecerunt sexcenti, quibus tres e stipulatoribus suis praeposuerat, Artasinem natione Persam, Bucham Massagetam, et Cotilam Thracem. Magno hostibus numero factis eblam, diu certatum est, non collata manu; sed ita, ut invicem invadentibus fuga

τε ὑπεχώρουν ἀλλήλοις καὶ τὰς διώξεις ἑκάτεροι ἀγχιστρόφους ποιοῦμενοι ἐψέκισαν βουλευομένοις ἐς τοῦτο σφίσι δαπανᾶσθαι τὸν τῆς ἡμέρας χρόνον. προῦδντες μέντοι ὁργῇ ἐς ἀλλήλους εἰχοντο ἤδη. καρτερῶς τε γεγενημένης τῆς ξυμβολῆς, ἑκατέρων 5 μὲν πολλοὶ καὶ ἄριστοι ἔπισσον, ἀμφοτέροις δὲ ἀπὸ τε τῆς πόλεως καὶ τῶν χαρακωμάτων ἐπικούροι ἦλθον. ὧν δὲ ἀναμιγνυμένων B τοῖς μαχομένοις ἔτι μᾶλλον ὁ πόνος ἐπὶ μέγα ἤρτετο. καὶ ἡ κραυγὴ τὴν τε πόλιν καὶ τὰ στρατόπεδα περιλαβοῦσα τοὺς μαχομένους ἐπλησει. τέλος δὲ Ῥωμαῖοι ἀρετῇ ὡσάμενοι τοὺς πολέμιους 10 ἐτρέψαντο. ἐν τοίτῳ τῷ ἔργῳ Κουτίλας μέσση τὴν κεφαλὴν ἀκοντὶω πληγῇς καὶ ταύτῃ τὸ δοράτιον ἐμπεπηγὸς ἔχων ἐδίωκε. τῆς τε τροπῆς γενομένης ἕκαστα τοῖς περιούσιον ἐς τὴν πόλιν ἀμφὶ ἡλλοῦ δύσιν ἐσήλασε, κραδαινομένου οἱ ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ ἀκοντίου, θάλαμα λόγου πολλοῦ ἄξιον. ἐν τούτῳ δὲ καὶ Ἀρξῆν, τῶν 15 Βελισαρίου ἐπασπιστῶν ἓνα, τῶν τις Γότθων τοξότης μεταξὺ τῆς τε ῥίνος καὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ δεξιοῦ βάλλει. καὶ τοῦ μὲν τοξενάματος ἡ ἀκὴς ἄχρι ἐς τὸν αἰχῆνα ὀπίσω διήλθεν, οὐ μέντοι C 59 διεφάνη, τοῦ δὲ ἀτράκτου τὸ λιπούμενον ἐπὶ τὴν τε τῷ προσώπῳ καὶ ἱππευομένου τοῦ ἀνθρώπου ἐσείετο. ὧν δὲ ξὺν τῷ Κουτίλῃ 20 θιώμενοι ἐν θανάτῳ μεγάλῳ ἐποιούντο Ῥωμαῖοι, ὅτι δὴ ἱππεύοντο, οὐδεμίαν ἐπιστροφὴν τοῦ κακοῦ ἔχοντες. ταῦτα μὲν οὖν ἐγέρετο τῇδε.

Ἐν δὲ Νέρωνος πεδίῳ τὰ τῶν βαρβάρων πράγματα καθυπέρτετρα ἦν. οἱ τε ἀμφὶ Βυλεριανὸν καὶ Μαρτίνον, πλήθει πολ-

9. ἐπίησε] ἐξέπληγε Pm. Voluit fortasse ἐξέπλησσε vel ἐξέπληξε. 14. Ἀρξῆν] ἀρξῆν HL. Quod infra quoque p. 392 a. b. restitui vult Hoeschei.

alterum cederent, incursibusque reciprocis diem utrique conterere velle viderentur. Eo demum progressi, ut ira iam mutus exardescerent, acriter commisso certamine, ceciderunt utrique multi, sique fortissimi. Utrisque missi ab urbe et castris subsidarii cum se admiscuissent pugnantibus, increbuit praelium, clamore accensum, qui ab urbe et castris circumsonabat. Tandem Romanorum virtute fusus hostis terga dedit. Cutillas spiculum gercus medii capitis infixum vulnere, quod in eo conflictu acceperat, insecutus est Barbaros, hisque dissipatis, cum suis, qui anpererant, circiter Solis occasum urbem ingressus, tremante in capite spiculo, omnium oculos merito in se convertit. Tum quoque Arzi, qui e Scutariis Belisarii unus erat, sagittarius quidam Gothus vulnus infixit inter nasum et oculum dexterum. Latebat ad cervicem nasusque adacta sagittae cuspidis pars eius reliqua vultu existens, equitante homine, quatiebatur. Eo viso cum Cutilla, obstupere Romani, quod ambo equos agerent summo cum doloris contemptu. Ita res ibi cessit.

At in campo Neroniano res Barbarorum meliore erant loco. Fortiter quidem cum sagenti hostium numero decertantes Valeriani ac Mar-

λῶ πολέμιων μαχόμενοι, καρτερώς μὲν ἐφίσταντο, ἔπασχον δὲ
 τὰ δεινότερα, καὶ κινδύνου ἐς μέγα τι ἀφίκοντο χρεῖμα. καὶ
 τότε Βελισάριος Βούχαν ἐκέλευεν ἐπαγόμενον τοὺς ξὺν αὐτῷ
 D ἀκραφνέσι σώμασί τε καὶ ἵπποις ἐκ τῆς ξυμβολῆς ἐπανάγκοντας
 ἐς Νέρωνος πεδίον ἰέναι. ἥδη δὲ ἦν τῆς ἡμέρας ὄψις. καὶ Ῥω-5
 μαίοις τῶν ἀμφὶ Βούχα ἐπιβεβοηθηκότων ἐκ τοῦ αἰφνιδίου τρο-
 πῇ τῶν βαρβάρων ἐγένετο, ἐς ἣν ἐπὶ πλείστον Βούχας ἐμπεισῶν
 ἐς κύκλωσιν δυοκαίδεκα πολέμιων δόρατα φερόντων ἀφίκετο. καὶ
 αὐτὸν ἔπαισαν ὁμοῦ τοῖς δόρασιν ἅπαντες. τοῦ δὲ θώρακος ὑφί-
 σταμένου αἱ μὲν ἄλλαι πληγαὶ οὐ σφόδρα ἐλύπον, εἰς δὲ τῶν 10
 Γότθων ἐξόπισθεν ὑπὲρ μασχάλην τὴν δεξιὰν γυμνοῦ τοῦ σώμα-
 τος ἀγχίστα τοῦ ὤμου ἐπιτυχὼν ἐπληξε τὸν νεανίαν, οὐ καιρίαν
 μέντοι, οὐδὲ ἐς θανάτου κίνδυνον ἄγουσαν. ἔμπροσθεν δὲ ἄλ-
 λοξ μὲν αὐτοῦ τὸν εὐώνυμον νύξας τὸν ταύτην μυθῶνα οὐκ εὐ-
 P 392 θεῖα τιγί, ἀλλ' ἔγκαρσία πληγῇ ἔτεμε. Βαλεριανὸς δὲ καὶ Μαρ-15
 τίνος τὰ ποιούμενα κατείδόν τε καὶ οἱ ἐπιβεβοηθηκότες ὡς τάχι-
 στα ἔτριψάν τε τοὺς πολέμιους καὶ τοῦ χαλινοῦ τοῦ Βούχα ἵππου
 ἄμφω λαβομένω ἐς τὴν πόλιν ἀφίκοντο. νύξ τε ἐπιγένετο καὶ
 ξὺν τοῖς χρίμασι Εὐθάλιος ἦλθεν.

Ἐπεὶ δὲ ἅπαντες ἐν τῇ πόλει ἐγένοντο, τῶν τραυμάτων 20
 ἐπεμελοῦντο. Ἀρξὺν μὲν οὖν τὸ βέλος ἀπὸ τοῦ προσώπου ἀφί-
 λείσθαι βουλόμενοι οἱ ἱατροὶ χρόνον τινὰ ἤσχαλλον, οὐχ ὅτι τοῦ

3. Βούχαν] βούχαν L. 9. ἔπαισαν] ἔπεισαν L: illud Lm.
 15. ἔτεμε] ἔτεμε L. ἔτριψε Lm et ab al. m. ἔταψε. 18. λαβο-
 μένω vel λαβόμενοι Maltretus. Legebatur λαβομένον. 20. τραυ-
 μάτων] στρατημάτων L. 1σ. τραυμάτων Lm. τραυματιῶν Clas-
 senus. 22. ἤσχαλλον] ἤσχαλον L, et sic passim.

talis turinae, eorum impetum sustinebant, sed cum maximo detrimento,
 ita ut in extremum discrimen venerint. Tum Buchae Belisarius Impera-
 vit, ut suos, corporibus et equis integris reversos e praelio, in campum
 Neronis educeret. Iam vesper aderat, cum Romani Buchae auxilio con-
 firmati, repente Barbaros in fugam verterunt. Insequendo longius pro-
 gressum Bucham, cum hostes XII. hastati circumclusissent, simul omnes
 hastis percussere. Resistente autem lorica, caeteris ictibus parum laeso
 adolescenti, Gotthorum unus, a tergo nudum corpus supra axillam dex-
 teram proxime humerum attingens, plagam imposuit, nec mortiferam, nec
 periculosam. Alter a fronte confixo eiusdem femore sinistro, partis huius
 musculus non recto ictu, sed obliquo secuit. Simul haec Valerianus et
 Martinius animadverterunt, laboranti allata ope, hostes fugarunt, et am-
 bo Buchae equum fraeno ducentes, ad urbem pervenerunt. Orta nocte,
 Euthalius cum pecunia affluit.

Postquam omnes in urbem se recepero, curandis operam dedere
 vulneribus. Ac sagittam ex Arzla vultu cum extrahere vellent medici,
 haeserunt anxii aliquandiu, non modo oculi gratia, cuius saluti despera-

ὁφθαλμοῦ ἔνεκεν, ὃν δὴ οὐκ ἂν ποτε σωθῆσθαι ἐπετόπαζον, ἀλλ' ὅπως μὴ ὑμένων τε καὶ νεύρων τρήσεσιν, οἷα πολλὰ ἐνταῦθα, ἄνδρα τῆς Βελισαρίου οἰκίας ἄριστον διαφθείρωσιν. ἔπειτα Β δὲ τῶν τις λατρῶν, Θεόκτιστος ὄνομα, ὁπισθεν ἐς τὸν αὐχένα 5 λείρας ἐπυρθάνετο τοῦ ἀνθρώπου εἰ λίαν ἀλγοίῃ. τοῦ δὲ ἀλγεῖν φήσαντος, οἰκοῦν αὐτός τε σωθήσῃ, εἶπε, καὶ τὴν ὕψιν οὐκ ἂν βλαβήσῃ. ταῦτα δὲ ἰσχυρίσατο τεκμαιρόμενος, ὅτι τοῦ Η 215 βέλους ἡ ἀκίς τοῦ δέρματος οὐ πόρρω διήκει. τοῦ μὲν οὖν ἀτράκτου ὅσον ἔξω φαίνεται ἐκτεμῶν ἔρριψε, διελὼν δὲ τῶν ἰνῶν τὸ 10 σῶμα, οὐ μάλιστα ὁ ἀνὴρ πολυνώδιτος ἦν, ἐντεῦθεν πόνῳ οὐδενὶ τὴν ἀκίδα ἡρεῖλκυσσε, τρισαὶ τε προῖχουσιν λεπίσιν δξείλας καὶ μοῖραν τοῦ βέλους τὴν λειπομένην ξὺν αὐτῇ φέρουσαν. οὕτω τε Ἀρξῆς κακῶν παντάπασιν ἀπαθὴς διέμεινε καὶ οὐδὲ ἵχνος αὐτοῦ C τῆς πληγῆς εἰς τὸ πρόσωπον ἀπελείπετο. Κουτίλας δὲ βιαϊότε- 15 ρον τοῦ δορατίου ἐκ τῆς κεφαλῆς ἀφαιρεθέντος (ἐπεπῆγγε γὰρ ἐπὶ πλεῖστον) ἐς λειποθυμίαν ἐξέπεσεν. ἐπεὶ δέ οἱ φλεγμαίνειν οἱ τῆδε μήνιγγες ἤρξαντο, φρενίτιδι νόσῳ ἁλοῦς οὐ πολλῷ ὕπτερον ἐτελείτῃσε. Βούχαν μέντοι αὐτίκα αἵματός τε ῥύσις ἄφατος ἐκ τοῦ μηροῦ ἔσχε καὶ τεθνηξομένῳ οὐκ εἰς μακρὰν ἔωκει. αἴτιον 20 δὲ τούτου εἶναι λατροὶ ἔλεγον, ὅτι οὐκ ἐπ' εὐθείας, ἀλλ' ἔγκαρσίᾳ ἐντομῇ τὸν μυῶνα ἡ πληγὴ ἔκοψεν. ἡμέραις γοῦν ἀπέθανε τρισὶν ὕστερον. διὰ ταῦτα μὲν οὖν Ῥωμαῖοι τὴν νύκτα ὅλην ἔκεινῃν ἐν πένθει μεγάλῳ ἐγένοντο. Γότθων δὲ θρηγοὶ πολλοὶ

2. πολλά add. ex L. 11. τρισαὶ τε] τρισαὶ δὲ HL. τρισαὶ τε Hm. *ibid.* λεπίσιν Scaliger. *Libri octavo.*

bant, sed ne membranis ac nervis, qualis ibi multa sunt, pertusis, viro, domesticorum Belimarii generosissimo, interitum afferrent. Deinde medicus quidam, Theoctatus nomine, cervici adnatus, ex eo quaesivit, hincne multum doleret? Ac dolere se affirmanti, *Ergo*, inquit, *sorpes eris, et integro valesbis oculo*. Haec aiebat, certo conciliens, eo sagittae cuspidem evasisse, ut abesset a cute propius. Itaque teli partem, quae extabat, praecelsam ablicit, divisisque nervis dissectione, ubi sensus doloris erat accerrimus, inde nullo negotio mucronem avellit trifidum, et alteram sagittae partem secum trahentem. Atque ita Arzes incolumis servatus est, immo nec vestigium vulneris in eius vultu superfuit. Cutilas vero, cum ex ipsius capite eductum fuisset apiculum maiori vi (quippe altius infixum sedebat) in deliquium incidit, coeptisque inflammari membranis cerebri, phrenesi correptus, paulo post moritur. Quod ad Bucham attinet, profusam ex illius femore vim sanguinis maximam subsequutura mors visa est. Cuius rei causam afferebant hanc medici, quod ictus non recta, sed obliqua incisione musculum secuisset. Quare tertio post die animam egit. Propterea Romani illam noctem integram traduxere magno in luctu, dum etiam plurima Gotthorum lamenta et graves comploratio-

- D καὶ κακῆτοὶ μεγάλοι ἐκ τῶν χαρακωμάτων ἤκούοντο. καὶ ἰθαυ-
μαζόν γε Ῥωμαῖοι, ἐπεὶ οὐδὲν ἐδόκει πάθος ξυμβῆναι τοῖς πο-
V 60 λεμίοις λόγου ἄξιον τῇ προτεταίᾳ, πλήν γε δὴ ὅτι ὅλγοι αὐτῶν
ἐν ταῖς ξυμβολαῖς διεφθάρησαν. ὅπερ καὶ πρότερον αὐτοῖς οὐ-
δὲν τι ἥσσαν, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον, ξυννεχθὲν οὐ λίαν γε αἰτοῦς 5
διὰ τὴν πολυανθρωπίαν διετάραζεν. ἐγνώσθη μέντοι τῇ ὑστε-
ραῖα ὥς ἄνδρας δοκίμους ἐς τὰ μάλιστα τοῦ ἐν Νέρωνος πεδίῳ
στρατοπέδου Γότθοι ἐθρήνου, οὓς δὴ ὁ Βοίχας ἐν τῇ πρώτῃ
ὁρμῇ ἔκτεινεν. ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλαι οὐκ ἀξιόλογοι ξυμβολαί,
P 393 ἅσπερ μοι ξυγγράψαι οὐ τι ἀναγκαῖον ἔδοξεν εἶναι. πάσας μὲν- 10
τοι ἐξήκοντα καὶ ἑπτὰ ἐν τῇδε τῇ πολιορκίᾳ ξυντρίχθῃ γενέσθαι,
καὶ δύο δὴ ἄλλας ὑστάτας, αἱ μοι ἐν τοῖς ὅπασθι λόγοις εἰρή-
σονται. τότε δὴ ὁ τε χειμὼν ἔλθγει καὶ τὸ δεῦτερον ἔτος ἐτελείετα
τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνέγραψεν.
- B γ'. Ἦδη δὲ τῆς θερινῆς τροπῆς ἀρχαμένης λιμός τε ὁμοῦ 15
καὶ λοιμός τοῖς ἐν τῇ πόλει ἐπέπεσε. καὶ τοῖς στρατιώταις μὲν
σῖτος ἔτι ἐλείπετο, ἄλλο δὲ τῶν ἐπιτηδείων οὐδὲν, Ῥωμαίους δὲ
τοὺς ἄλλους ὃ τε σῖτος ἐπελελοίπει καὶ ὁ λιμὸς ἀκριβῶς ἦν τῷ
λοιμῷ ἐπίεζεν. ὣν δὴ οἱ Γότθοι αἰσθόμενοι μάχῃ μὲν διακινδύ-
νεύειν πρὸς τοὺς πολέμους οὐκέτι ᾔθελον, ἐφύλασσον δὲ ὅπως 20
αὐτοῖς μηδὲν τοῦ λοιποῦ εἰσχομίζοιτο. ἑστὼν δὲ ἐς τότε ἦδυστος
ὄχετῳ δύο μεταξὺ Λατίνης τε καὶ Ἀππίας ὁδοῦ, ὑψηλῶς ἐς ἄγαν,
κυρτώμασί τε ἐπὶ πλεῖστον ἀνεχομένῳ. τούτῳ δὴ τῷ ὄχετῳ ἐν

21. ἑστὼν Pm. ἑστῇ P.

22. δύο] Vulgo δύο.

nes ex eorum castris editas audirent, atque ideo mirarentur, quod nulla videretur accidisse hostibus pridie calamitas gravior, nec nisi eorum pauci in conflictibus oppetissent: cum eiusmodi casus, immo vero maiores ante invecti, ipsos non admodum turbassent, superante ingenti multitudine. At postridie compertum est Gotthos vicem lamentari virorum, in campi Neroniani castris praecellentium, quos Buchas in primo congressu sustulerat. Alise praeterea pugnae leviores editae sunt, quarum descriptionem minime necessariam iudico. Sunt autem patrata in hac obsidione certamine LXXII. aliaque postrema duo, de quibus dicam postea. Tum pariter cum hieme alter annus exiit huiusce belli, cuius historiam conscripsit Procopius.

3. Iam vero, aestivo solstitio ineunte, cum fame pestis urbem invaserit. Militibus rei cibariae nihil erat reliquum, praeter panem: quo ipso defecti Romani caeteri, fame simul et lue gravissime conflictabantur. Re Gotthi cognita, cum hoste ferro decernere nolentes amplius, solum cavebant, ne quid unquam foris acciperet. Sunt adhuc vias inter Latinam et Appiam praenaltī ac longe fornicibus elatī aquaeductus duo. Quin-

χώρῳ διέχοντι Ῥώμης σταδίοις πεντήκοντα ξυμβάλλετον τε ἀλλή-
 λοιν καὶ τὴν ἐναντίαν ὁδὸν δι' ὀλίγου τρέπεσθον. ὁ γὰρ ἔμπο- C
 σθεν χώρον λαχὼν τὴν ἐν δεξιᾷ τηρικαῦτα χωρεῖ φερόμενος τὰ
 εὐώνυμα. πάλιν δὲ ξυνιόντες καὶ χώραν τὴν προτέραν ἀπολα-
 5 βόντες τὸ λοιπὸν διακεκρίσθων, καὶ ἀπ' αὐτοῦ χώρον τὸν με-
 ταξὺ ὀχύρωμα ξυμβαίνει τὸ ἐκ τῶν ὀχετῶν περιβαλλέσθαι. τού-
 των δὲ τὰ κάτω κυρτώματα οἱ βύρβυροι λίθοις τε καὶ πηλῷ φρά-
 ξαντες φρουρίον τε σχῆμα πεποιήνται κάταυθα οὐχ ἔσσον ἢ ἐς
 ἑπτακισχιλίους ἐνοστρατοπεδευσάμενρι φυλακὴν ἔχον τοῦ μηκέτι
 10 τοὺς πολέμους ἐς τὴν πόλιν τι τῶν ἐπιτηδείων ἑσχομίζεσθαι.
 τότε δὴ Ῥωμαίους πᾶσα μὲν ἐλπίς ἀγαθὴ ἐπελειόλπει, πᾶσα δὲ
 ἰδέα κακοῦ περιεσπύχκει. ἕως μὲν οὖν οἷτος ἤκαμζε, τῶν στρα- D
 τιωτῶν οἱ εὐτολμότατοι ἐναγούσης αὐτοὺς τῆς τῶν χρημάτων
 ἐπιθυμίας ἵπποις τε ὀχοῦμενοι καὶ ἄλλους ἐφελκοντες ἐν τοῖς
 15 λήθοις ἐγίνοντο νύκτωρ τῆς πόλεως οὐ μακρὰν ἄποθεν. καὶ τέ-
 μνοντες τοὺς ἀστέχνας καὶ τοῖς ἵπποις, οὓς αὐτοὶ ἐφείλκον, ἐν-
 τιθέμενοι, ἕς τε τὴν πόλιν λυνθάνοντες τοὺς πολέμους ἐκόμζον
 καὶ χρημάτων μεγάλων Ῥωμαίων τοῖς εὐδαίμοσιν ἀπεδίδοντο.
 οἱ μέντοι ἄλλοι βοτάναις τισὶν ἀπέλζων, οἶαι πολλὰ ἀμφὶ τε τὰ
 20 προάστεια καὶ τοῦ περιβόλου ἐντὸς γίνονται. βοτάνη γὰρ γῆν
 τῶν Ῥωμαίων οὔτε χειμῶνος ὥρα οὔτε ἐς ἄλλον ἐπιλείπει καιρὸν,
 ἀλλ' ἀνθεῖ τε αἰ καὶ τέθλην εἰς πάντα τὸν χρόνον. ἀφ' οὗ δὴ
 καὶ ἱπποφορβεῖν ἐνταῦθα τοὺς πολιορκουμένους τεττήχκε. τινὲς

1. διέχοντι] διέχοντε H.
 οὐδέ.

21. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδέ —

quagesimo ab urbe stadio coeunt, et modico intervallo deflectunt in con-
 trarium, ita ut qui iam supra ad dextram fuit, ibi ad laevam tendat.
 Denuo coeuntes, recepto loci pristino ordine, in diversum exinde abeunt.
 Quo fit, ut medium illud spatium circummunitum sit aqueductibus: quo-
 rum arcs inferiores ita lapidibus et luto Barbari praesiruxerunt, ut loco
 formam castelli dederint: nbi stationarii, haud pauciores septem milibus,
 praesidium agitabant, eo ludenti, ne in urbem hostis commeatu ullos in-
 ferret. Tunc Romanos spe bona penitus destitutos, cuiusque generis
 mala circumsederunt. Ac militum quidem animosissimos, quandoque maturum
 in arvis frumentum fuit, amore pecuniae impellente, equis vecti, allosque
 agentes vacuos, de nocte in segetes non procul ab urbe se immittebant,
 cumque adductos secum equos desectis speciebus onerassent, clam hostibus,
 eas deferrebant in urbem, et magno pretio Romanois vendebant divitiis,
 dum herbas caeteri victitarent, quarum affatim est cum circa suburbia,
 tum intra muros. Nam neque hiems, neque alia tempestas ulla agrum
 Romanorum herbis viduat, sed illae perpetua nitent viriditate. Hinc equi
 etiam obsessorum pabulis suppetebant. Quidam botulos e carnibus mu-

- P 394 δὲ καὶ ἐξ ἡμιόνων τῶν ἐν Ῥώμῃ θνησκόντων ἀλλὰντας ποιούμε-
νοι ἀπεδίδοντο λάθρα. ἐπεὶ δὲ σίτον τὰ λήγια οὐκέτι εἶχε καὶ ἐς
μέγα κακὸν ἅπαντες Ῥωμαῖοι ἀσκήοντο, Βελισάριόν τε περιστάων-
το καὶ ἐν μάχῃ μὴ διακρίνεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους ἐνάγκα-
ζον, Ῥωμαίων οὐδένα τῆς ξυμβολῆς ἀπολείψασθαι ὑποσχόμενοι. 5
- H 216 καὶ αὐτῷ ἀπορουμένῳ τε τοῖς παροῦσι καὶ λίαν ἀχθομένῳ τῶν
ἀπὸ τοῦ δήμου ἑλξάν τινες τοιαύδε
,, Οὐ προσδεχομένους ἡμᾶς ἢ παροῦσα, ὦ στρατηγέ, κατέ-
B λαβε τύχῃ, ἀλλ' εἰς πᾶν ἡμῖν τὸνναντίον τὰ τῆς ἐλπίδος ἐκβέ-
βηκε. τετυχηκότις γὰρ ὢν πρότερον ἐν ἐπιθιμίᾳ κατέστημεν, 10
ταῦν ἐς τὴν πυροῦσαν ξυμφορὰν ἔχομεν, καὶ περιέσθηκεν ἡμᾶς
V 61 ἢ προλαβοῦσα δόξα τῷ καλῶς τῆς βασιλείας προμηθείας ἐφτε-
σθαι, νῦν ἄνοιά τε οὖσα καὶ κακῶν τῶν μεγίστων ὑπόθεσις. ἀφ'
οὗ δὴ ἐς τόδε ἀνάγκης ἀσκήμεθα ὥστε ἐν τῷ παρόντι ἔτι βιάζε-
σθαι καὶ πρὸς τοὺς βαρβάρους ὀπλιζεσθαι τετολμήκαμεν. καὶ 15
συγγνώμῃ μὲν εἰ πρὸς Βελισάριον θρασυνόμεθα. γαστήρ οὐκ
οἶδεν ἀποροῦσα τῶν ἀναγκῶν ἀσχείνεσθαι. ἀπολειλογήσθω
δὲ ἡμῶν ὑπὲρ τῆσδε ἡμῶν τῆς προπεθείας ἡ τύχη. πάντων γὰρ
εἰκότως ἀναρρότατος δοκεῖ εἶναι μηχανόμενος τοῖς οὐκ εἰς φερομέ-
C νοις ὁ βλος. τὰ μὲν οὖν ξυμπεσόντα ἡμῖν ὁρῆς δῆπουθεν. ἀγροῖ 20
μὲν οὗτοι καὶ χώρα ξύμπασα ὑποπέπτωκε ταῖς τῶν πολεμίων
χερσὶ. πόλις δὲ αὐτῇ τῶν ἀγαθῶν ἀποκέκλεισται πάντων ὢν οὐκ

1. ἀλλὰντας] Vulgo ἀλλάντας. ἀλάντας L. 5. Ῥωμαίων] Ῥω-
μαίων L. 14. ἔτι P, Vat. ἔτι τῷ HL. 19. ἀναρρότατος]
Vulgo ἀναρρότατος.

lorum qui Romae moriebantur, confectos vendebant clanculum. Nudatis iam agris messibus, ad extrema redacti Romani omnes, conventum facto agmine Belisarium ad decurtoriam cum hoste pugnam compellunt, ab ea neminem civium absfore pollicentes. Tum ipsum praesenti necessitate distressum, et valde animo dolentem, quidam e populo his fero verbis af-
fati sunt.

Expectationi, qua tenebamur, Magister militum, rerum haec nostram fortuna minime respondet: sed spei plane contrarium exitum reperi-
mus. Id enim consecuti, quod prius in votis erat, in hanc modo calamitatem devenimus, iamque insania mera est, ac nobis acrumnas maximas parit iniecta ante opinio; quae nos a pristina conditione avertit praeclearo studio gaudendi Caesarea providentia. Unde eo necessitatis adducti sumus, ut iam etiam uti vi audeamus, et in Barbaros arma sumere. Ac nobis deitur venia, si apud Belisarium fidentius loquimur. Ieiunus enim et inops venter erubescere nescit. Fortuna quoque, qua premimur, nostram hanc excuset licentiam: siquidem vita omnium miserrima videtur esse, quae infelicibus prorogatur. Vides quae nobis acciderint. En, agros atque omnem late regionem hostis tenet: cunctis vitae commodis urbs haec

ἴσμεν ἔξ ὅτου δὴ χρόνον. Ῥωμαίων δὲ οἱ μὲν ἤδη κεῖνται, τὸ
 μηδὲ γῇ κρύπτεσθαι κληρωσάμενοι, οἱ περιόντες δὲ ἡμεῖς, ὥς
 ἂν συλλήβδην εἰπωμεν ἅπαντα τὰ δεινὰ, ξυντετάχθαι τοῖς οὕτω
 κειμένοις εὐχόμεθα. πάντα γὰρ τοῖς ἐντιγχανόνουσιν ὁ λιμὸς τὰ
 5 κακὰ φορητέα δεικνυσιν, ἔνθα τε ἂν φαίνεται, μετὰ τῶν ἄλ-
 λων ἐπέρχεται τῆς λήθης καὶ θανάτους ἅπαντας, πλὴν τοῦ παρ'
 αὐτοῦ, προσιόντας πρὸς ἡδονῆς εἶναι τοῖς ἀνθρώποις ἐργάζεται.
 ἕως τοίνυν μὴ κεκράτηκεν ἡμῶν τὸ κακὸν, δὸς ἡμῖν ὑπὲρ ἡμῶν
 αὐτῶν ἀνελίσθαι τὴν ἀγωνίαν, ἔξ ἧς ἡμῖν ἢ περιεῖναι τῶν πολε- D
 10 μίων ἢ τῶν δυσχερῶν ἀπηλλάχθαι ἔυμβήσεται. οἷς μὲν γὰρ ἑλ-
 πίδα σωτηρίας ἢ μέλλουσιν φέρει, πολλὴ ἄνοια προτερεῖσθαι ἐς
 κίνδυνον τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων καθίστασθαι. οἷς δὲ τῇ βραδυτῇ
 δυσκολώτερος ὁ ἀγὼν γίνεται, τὸ καὶ πρὸς ὀλίγον ἀναβύλλεσθαι
 χρόνον τῆς παραντίκα προπετείας μεμπτότερον.“ Ῥωμαῖοι μὲν
 15 τοσαῦτα εἶπον. Βελισάριος δὲ ἀμείβεται ὥδε „Ἄλλ’ ἔμοργε καὶ
 λίαν προσδεχομένῳ τὰ παρ’ ἡμῶν γέγνηται πάντα, ἐκβέβηκε δὲ
 παρὰ δόξαν οἰδέν. ἐγὼ γὰρ οἶδα πάλοι δῆμον ὅτι πρῶγμα ἀβου-
 λότατόν ἐστι, καὶ οὔτε τὰ παρόντα φέρειν πένηκεν οὔτε τὰ μέλ-
 20 λοντα προβουλεύεσθαι, ἀλλ’ ἐγχειρεῖν μὲν εὐπετιῶς αἰεὶ τοῖς ἀμη-
 γάνοις, διαφθεῖρσθαι δὲ ἀνεπισκεπτός ἐπίσταται μόνον. ἐγὼ
 μέντοι οὐκ ἂν ποτε διὰ τὴν ἡμετέραν ὀλιγοψύαν οὔτε ὑμᾶς ἀπολέ-
 σαιμι ἐκὼν γε εἶναι οὔτε ὑμῖν τὰ βασιλῆως ξυνδιαφείραμι πρά- P 395
 γματα. πόλεμος γὰρ οὐκ ἔξ ἀλογίστου τῆς σπουδῆς κατορθοῦ-

6. τῆς λήθης] τῆς om. H et Reg.

Hm. 16. ὑμῶν Vat. ἡμῶν P.

Vulgo οὐδὲ — οὐδὲ.

ibid. λήθης] λήθη Reg. et

18. 21. 22. οὔτε — οὔτε]

interclusa est, idque tamdiu, ut spatium temporis viz animo complectamur.
 iam Romanorum pars iacet, insepulta: nos vero superstites, ut quae pa-
 timur, uno omnia verbo comprehendamus, in numerum vel sic iacentium
 venire cupimus. Quos enim fames occupat, his mala quaevis suadet esse
 tolerabilia, aliarumque aerumnarum oblivionem sua praesentia inducit, et
 quodlibet mortis genus, praeter illud quod ipsa infert, homini suave red-
 dit. Quamobrem patere, ut malo hoc nondum fracti, pro nobis ipsi pu-
 gnemus, vel victoriam, vel aerumnarum finem consecuturi. Illi certe, qui-
 bus cunctatio spem salutis affert, stultissime fecerint, si rerum summam
 in certaminis aleam praefestinent conicere: qui vero praelii difficultatem
 augent mora, haec, quantulacunque fuerit, ipsis vitio vertenda potius est,
 quam promptus ad audendum impetus. Huic Romanorum orationi Belisa-
 rius ita respondit. Ego vero, quaecumque fecistis hactenus, certa cogita-
 tione praecipiebam, nec praeter opinionem quidquam accidit. Quippe iam-
 diu novi insubidum esse vulgus, nec instantis patientis, nec futuri providum,
 nihil secrete nisi dissiellima facile semper aggredi, temereque in perniciem
 ruere. At me caeca levitas vestra non ita movet, ut vos, resque Impera-
 toris perdere vobiscum velim. Neque enim rem bellicam promoost incensi-

σθαι φιλεῖ, ἀλλ' εὐβουλία τε καὶ προμηθεΐα τὴν τῶν καιρῶν ἀεὶ σταθμώμενος ῥοπήν. ὑμεῖς μὲν οὖν πεττεύειν οἰόμενοι τὸν ἔνα βούλεσθε ὑπὲρ ἀπάντων ἀναρριπτεῖν κύβον, ἱμοὶ δὲ οὐ σύνθηες αἰρεῖσθαι πρὸ τοῦ ξυμφέρον τοῦ ξύντομον. εἰτα σὺν ἡμῖν ἐπαγγέλλεσθε τοῖς πολέμοις διὰ μάχης ἵκναι, πότε τὰς μελέτας τοῦ 5 πολέμου πεποιημένοι; ἢ ποῖος τὰ τοιαῦτα ἐκμαθὼν τοῖς ὅπλοις οὐκ οἶδεν ὅτι οὐ χωρεῖ ἄχρι τῆς διαπέρας ἡ μάχη; οὐδὲ αὐτός σοι ἐμμελετῶν ὁ πολέμιος ἐν τοῖς ἀγῶσι παρέχεται. νῦν μὲν οὖν

B τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἄγαμαι καὶ συγγνώμων εἰμι ταραχῆς τῆσδε. ὥς δὲ ἔμην ταῦτα οὐκ εἰς καιρὸν γέγονε καὶ ἡμεῖς μελλήσει προ- 10 μηθεῖ χρόμεθα ἐγὼ δηλώσω. στρατεύμα ἡμῶν ἀριθμοῦ κρεῖσσον ἐκ πάσης γῆς ἀθροίσας βασιλεὺς ἐπεμψε καὶ στόλος, ὅσος οὐ πώποτε Ῥωμαίοις ξυνέστη, τὴν τε Καμπανίας ἀκτὴν καὶ κόλπον τοῦ Ἰονίου τὰ πλεῖστα κατέπτει. ὀλέγων τε ἡμερῶν ξὺν πᾶσι τοῖς ἐπιτηδεύουσιν παρ' ἡμῶς ἤξουσιν, τὴν τε ἀπορίαν ἡμῶν διαλύ- 15 σοντες καὶ πλήθει βελῶν τὰ τῶν βαρβάρων στρατόπεδα καταχῶ- 16

C σοντες. ἀνθ' ὧν καὶ ἐλογισάμην ἐς τὴν ἐκείνων παρουσίαν τὸν τῆς ξυμβολῆς μᾶλλον ἀποθέσθαι καιρὸν, καὶ ξὺν τῷ ἀσφαλεῖ τὸ τοῦ πολέμου πορῆσθαι κράτος, ἢ σπονδῇ ἀλογίστῳ θρασυνόμενος τὴν τῶν ὅλων σωτηρίαν προΐεσθαι. ὅπως δὲ αὐτίκα τε ἤξουσιν 20 καὶ μὴ περαιτέρω μελλήσουσιν, ἐγὼ προνοήσω.

D
V 62 δ'. Τοῦτοις μὲν Ῥωμαίων τὸν δῆμον παραθαρσύνας Βελισάριος ἀπεπέμψατο, Προκόπιον δὲ, ὃς τάδε ξυνέγραψεν, αἰ-

22. παραθαρσύνας Reg. παραθρασύνας P.

derata celeritas, sed maturum consilium et providentia, quae omnia occasionum momenta ponderet. Vos, quasi alca luderetis, unius tali tactui summam rerum vultis subiicere. At meus non est mos compendia praecipitare longioris operae utilitatibus. Deinde, nobiscum vos hostem aggressuros pollicemini. Verum quandonam vos re militari exercuistis? Quis hanc disciplinam ipsa armorum tractatione edoctus, ignorat, non eo pertinere praelium, ut repente erudiat usu rudem, nec tibi hostem in certaminibus umbratilem belli meditationem praebere? Ac vestram quidem alacritatem demiror: excitati vero tumultus do veniam. Hoc demum a vobis factum alieno tempore, et nos sapienter cunctari probabo. At nos misit Imperator contractum ex universo Orbe exercitum innumerabilem: et classis, quanta nunquam a Romanis confata fuit, Campaniae litus et sinus Ionii partem maximam tegit. Huc paucos intra dies advenient cum omni genere commectuum, nec inopiam modo a nobis depellent, sed Barbarorum etiam castra obruent telorum vi. Quamobrem satius esse duri pugnam in eorum adventum differre, et victoriam tuto consequi, quam praecipiti inobstante audacia salutem communem proicere. Caeterum ut quamprimum adsint, nec morentur diutius, providebo.

4. Vix plebem Romanam Belisarius his verbis animatam remisit, cum Neapolim, quo missum ab Imperatore exercitum fama nuntiabat, au-

τίκα ἐς Νεάπολιν ἐκέλευεν ἵναι. φήμη γάρ τις περιήγγελλεν ὡς
στράτευμα ἐνταῦθα βασιλεῖς πέμψει. καὶ οἱ ἐπέστελλε ταῦς τε
ὅτι πλείστας σῖτον ἐμπλήσασθαι καὶ στρατιώτας ἀγείραι ἅπαν- H 217
τας, ὅσους ἐν τῇ παρόντι ἐκ Βυζαντίου ἦκιν τετύχηκεν, ἢ ἔπ-
15 πων φυλακῆς ἕνεκα ἢ ἄλλου ὁποιοῦν ἐνταῦθα λελείφθαι, οἷους
δὲ πολλοὺς ἐς τὰ Καμπανίας χωρία ἡκῆσθαι ἵναι. τινὰς δὲ καὶ
τῶν ταύτῃ φρουρῶν ἀφελίσθαι, ἥξιν τε ξὺν αὐτοῖς τὸν σῖτον
παρικομίζοντα ἐς Ὀστίαν ὅτι τάχος, τὸ Ῥωμαίων ἐπένειον. καὶ
ὁ μὲν ξὺν τῷ Μουνδιλᾷ τῷ δορυφόρῳ καὶ ὀλίγοις ἱππέσι διὰ P 396
10 πύλης, ἢ Ἰανύλου τοῦ ἀποστόλου ἐπιώντος, νύκτωρ διήλθε,
λαθῶν τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον, ὅπερ ἄγχιστα ὁδοῦ τῆς
Ἀππίας ἐφύλασسين. ἐπειδὴ τε ἐς Ῥώμην οἱ ἀμφὶ Μουνδιλαν
ἐπανίκοντες ἀφίχθαι ἤδη Προκόπιον ἐς Καμπανίαν οὐδενὶ ἐντυ-
χόντα τῶν βαρβάρων ἀπήγγελλον· νύκτωρ γὰρ οὐποτε τοὺς πο-
15 λεμίους ἔξω τοῦ στρατοπέδου πορεύεσθαι· εὐλαπίδες μὲν γέγενη-
ται ἅπαντες, Βελισάριος δὲ θαρσύνσας ἤδη ἐπενόει τάδε· τῶν
ἱππέων πολλοὺς ἐς τὰ πλησίον ἐξέπεμψεν ὀχυρώματα, ἐπιστεί-
λας, ἣν τινες τῶν πολεμίων ταύτῃ ἴωσιν, ἐφ' ᾧ τὰ ἐπιτήδεια ἐς
τὰ στρατόπεδα ἰσχομισθῶνται, ἔνθεν αὐτοῖς ἐπεκδρομάς τε καὶ B
20 ἐνέδρας πανταχόθι τῶν τῆδε χωρίων αἰ ποιοιμένους μὴ ἐπιτρέ-
πιν, ἀλλὰ παντὶ σθένει ἀπείργειν, ὅπως ἢ τε πόλις ἑλασσόνως
ἢ πρότερον τῇ ἀπορίᾳ πιέζοιτο καὶ οἱ βάρβαροι πολιορκεῖσθαι

6. καμπανίας Reg. ἐν Καμπανίᾳ P. 8. παρικομίζοντα L. corr.
Vulgo παρικομίζοντι. 13. ἐντυχόντα] ἐντυχόντι L. 15. πο-
ρεύεσθαι Vat. Vulgo ἵναι.

ctorem huius Historiae Procopium destinavit, iussitque frumento naves
implere plurimas, nec milites solum cogere omnes, cum ab urbe Byzan-
tio recentes, tum qui in eo tractu, sive ut equos suos servarent, sive
aliam ob causam restabant, quales multos per Campaniam sparsos audie-
rat: sed partem etiam praesidiorum, quae ibi essent, deducere, et cum
ipsis Ostiam (id Romanorum navale est) frumentum advehere, quam ce-
lerrime posset. Ille cum Mundila Praetoriano et paucis equitibus per
eam portam, quae a Paulo Apostolo nomen habet, sic egressus est no-
cte, ut hostium castra fefellerit, praesidii gratia proxime viam Appiam
posita. Dein Mundila Romam reverso, ac referente iam in Campaniam
pervenisse Procopium, Barbarorum nemine facto obviam, propterea quod
hostes totam noctem sese castris tenerent, laeta spes omnibus affulsit, et
plena fiducia Belisarius hoc consilium cepit. Magnam equitum partem
in vicinas munitiones emitit, praeciens, ut, si qua hostium manus illac
commentus in castra importare velit, crebris inde factis excursibus, et
insidiis ubique structis, id nunquam patiantur, sed omni ope prohibeant:
quo et urbs minori quam ante prematur penuria, et obsideri potius Bar-

μᾶλλον ἢ αὐτοὶ πολιορκεῖν Ῥωμαίους θόξειαν. Μαρτῖνον μὲν καὶ Τραιανὸν ζὺν χιλοῖς ἐς Ταρακίαν ἐκέλευσεν ἵέναι. οἷς δὴ καὶ Ἀντωνίαν τὴν γυναῖκα ξυνέπεμψεν, ἐντειλάμενος ἕς τε Νεάπολιν αὐτὴν στέλλεσθαι ζὺν ὀλίγοις τισὶ καὶ τύχην ἐκ τοῦ ἀσφαλούς τὴν σφίσι ξυμβησομένην καταδοκεῖν. Μάγνον τε καὶ Σιν-
 C θούην τὸν δορυφόρον πεντακοσίους μάλιστα ἐπαγομένους ἐς Τι-
 βούρων τὸ φρούριον ἐπέμψε, σταδίους τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν
 Ῥώμης διέχον. ἐς μέντοι τὸ Ἀλβανῶν πόλισμα, σταδίου μὲν
 τοσούτους ἀπέχον, ἐν δὲ τῇ Ἀππῇ ὁδῷ κείμενον, πρότερον ἤδη
 Γόνθαριν ζὺν Ἑρούλοις τισὶ πέμψας ἔτυχεν, οἷς δὴ οἱ Γότθοι 10
 βιασάμενοι ἐξήλασαν ἐνθενδε οὐ πολλῶ ἕστερον.

Ἔστι δὲ τις νεὺς Παιῦλον τοῦ ἀποστόλου, Ῥώμης τοῦ πε-
 ριβόλου τέσσαρας καὶ δέκα σταδίους ἀπέχων. ὃ τε ποταμὸς αὐ-
 τὸν παραρρεῖ Τίβερις. ἐνταῦθα ὀχύρωμα μὲν οὐδαμῇ ἔστι, στοᾶ
 δὲ τις ἄρχι ἐς τὸν νεὺν διήκουσα ἐκ τῆς πόλεως, ἄλλαι τε πολλαὶ 15
 οἰκοδομαίαι ἀπ' αὐτῶν οὔσαι οὐκ εὐέροδον ποιοῦσι τὸν χῶρον.
 ἔστι δὲ τις καὶ αἰδῶς πρὸς ταῦτα δὴ τὰ ἱερὰ τοῖς Γότθοις. ἐς
 D οὐδέτερον γοῦν τοῖν ἀποστόλοις νεὺν παρὰ πάντα τὸν τοῦ πολέ-
 μου καιρὸν ἄχαρὶ τι πρὸς αὐτῶν γέγονεν, ἀλλὰ πάντα τῇδε τοῖς
 ἱερεῦσιν, ἥπερ εἰῶθει, ἐξοσιοῦσθαι ξυμβέβηκεν. ἐν τούτῳ δὲ 20
 τῷ χωρίῳ Βαλεριανὸν, τοὺς Οὐννους ἅπαντας ἀπαγαγόντα, χα-
 ράκωμα περὶ τοῦ Τιβέριδος τὴν ὄχθην ἐκέλευε ποιεῖσθαι, ὅπως
 ἂν αὐτοῖς τε ἀδείστερον οἱ ἵπποι τρέφοιντο καὶ οἱ Γότθοι μᾶλλον

5. Σινθούην] σίνθουσιν H. 6. Τιβούρων] τιβουρ Reg. et Lm.
 τιβεριν HL. 20. ξυμβέβηκεν] συμβέβηκεν L.

bari quam Romanos obsidere videantur. Martino Traianoque imperat
 Terracinae abeant cum viris mille: quibuscum et Antoninam uxorem
 mittit, ineam proficisci inde Neapolim cum nonnullis, et fortunam, quas
 res eunque suas maneret, expectare in tuto. Ad Tiburtinum castellum,
 quod Roma stadiis abest cxi. Magno et Sinthoe Praetoriano ducibus,
 quingentos fere destinat. Iam ante ad Albanorum oppidum, in via situm
 Appia, totidemque ab urbe stadiis dissitum, Gontharin cum Eculorum
 agmine miserat: quos Gotthi non multo post inde vi expulerunt.

Templum est Pauli Apostoli, quod a moenibus Romae stadiis xiv.
 distat. Alluitur fluvio Tiberi, nullis septum operibus: quanquam ab urbe
 pertinens ad templum hoc porticus, et vicina utrique aedificia, faciles
 negant ad locum aditus. Porro Gotthi sacram hanc Pauli aedem Apo-
 stoli, itemque alteram Apostoli Petri sic reverentur, ut neutram toto
 belli tempore, ne minimum quidem, violant: at Sacerdotibus de more
 sacra illic omnia procurare licuerit. Iussus a Belisario Valerianus, Hun-
 nis secum eductis omnibus, in eo loco, ad Tiberis ripam, castra ponere,
 tum ut liberius equos alerent, tum ut Gotthis facultas minor esset, lon-

ἵτι ἀναστέλλοιντο τοῦ κατ' ἔξουσίαν ὡς ἀνωτάτω τῶν στρατοπέ-
δων τῶν σιγιτέρων ἵναι. ὁ δὲ κατὰ ταῦτα ἰποῖσι. ἰπιδῆ τε
οἱ Ὄννοι ἐνταῦθα ἰστρατοπιδεύσαντο, οὐπὲρ ὁ στρατηγὸς ἐνι-
τέλλετο, ἐς τὴν πόλιν ἀπήλυνε. ταῦτα μὲν οὖν Βελισάριος
5 διαπαιραγμένος ἡσυχάζει, μάχης μὲν οὐκ ἄρχων, ἐκ δὲ τοῦ τιλ- V 63
χους ἀμύνεσθαι προθυμούμενος, ἦν τις ἔξωθεν ἀπ' αὐτῆς κα-
κουργήσων ἴοι. καὶ οἷον μίντοι τισὶ τῶν Ῥωμαίων δῆμιον πα- P 397
ρίχοντο, Μαρτίνος δὲ καὶ Τρωϊανὸς διελθόντες νύκτωρ τὰ τῶν
πολεμίων στρατόπιδά, ἰπιδῆ ἐν Ταρακίῃ ἐγένοντο, Ἀντωνίαν
10 μὲν ἐς Καμπανίαν ἕξιν ὁλλοῖς τισὶν ἔπιμψαν, αὐτοὶ δὲ τὰ ταύ-
τῃ ὀχυρώματα καταλαβόντες, ἔνθεν τε ὁρμώμενοι, καὶ τὰς ἐγθ-
δούς ἐκ τοῦ αἰγνιδίου ποιοῦμενοι, τῶν Γότθων τοὺς τὰ ἐκίνη
περιμόντας χωρὶα ἀνέστιλλον. Μύγνος δὲ καὶ Σινθοῦς τοῦ τε
φρουρίου ὅσα κατεπεπτώκει ἐν βραχείᾳ ἀνηκοδομήσαντο χρόνῳ
15 καὶ ἰπιδῆ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἐγένοντο, ἥδη μᾶλλον ἐλύνουν τοὺς πο-
λίμους, ὅτι αὐτῶν τὸ ἐπιτείχισμα οὐκ ἄποθεν ὄν συχνά τε κα-
ταθρόντες, καὶ τῷ ἀπροσδοκῆτον ἐμπλήσσοντες αἰὲ τῶν βαρβάρων B
ἐκ τῶν τοὺς τὰ ἐπιτήδεια παραπέμποντας, ἕως Σινθοῦς ἐν μάχῃ
δὴ τινὶ ὁρᾶσι πληγὴς τὴν διεξιᾶν χεῖρα τῶν τε νύκτων οἱ ἀπο-
20 κοπέντων ἀπόμαχος τὸ λοιπὸν γέγονε. καὶ Ὀννοι δὲ τὸ στρα-
τόπεδον ἐν γιγόνων, ὥσπερ μοι ἐρρήθη, πεποιημένοι οὐκ ἐλάσ-
σω κακὰ τοὺς Γότθους ἰποῖον, ὥστε καὶ αὐτοὶ τῷ λιμῷ ἐπιέ-
ζοντο ἤδη, οὐκίτι σφίσιν ἀδείας οὔσης τὰς τροφὰς ὥσπερ τὸ

1. ἀνωτάτω] ἀποτάτω P.
13. περιμόντας] περιόντας L.

6. ἐκ' αὐτῆς] ἐκ' αὐτῷ Pm.

glos a suis castris evagandi ad libitum; mandatnm exequitur, Hunni-
que, ubi Magister militiae praescripserat, metatis, in urbem redit. His
copstitutis, nihil movebat Belisarius, nec pagnam lacescebat, ad exter-
nam vim, si qua ingrueret, a moenibus propulsandam paratissimos. Ac
nonnullis quidem e Romana plebe frumentum praebuit: Martinus vero ac
Trianus noctu castra hostium praetergressi, post suum Tarracinam ad-
ventum, Antoninam cum paucis in Campaniam miserunt, et vicinis muni-
tionibus occupatis, coeperunt ita inde erumpere, ut Gotthos, ea perva-
gantes loca, subitis represserint incursionibus. Magnus et Sinthues, re-
paratis brevi ruinis omnibus castelli Tiburtini, iam in tuto positi, hostem,
cui munimentum hoc prope imminebat, magis ac magis vexabant, crebris-
que et improvisis excursibus Barbaros, dedectores comaeatum, percel-
lebant: donec Sinthues, hasta in quodam certamine manu dextera vul-
nerata, ac praecisis ipsius nervis, causarius in posterum fuit. Nec mi-
nora Gotthi damna ab Hunnis, in propinquo, ut dixi, metatis, accipie-
bant: ita ut iam ipsos quoque argeret fames, erepta, qua prius gaudi-

πρότερον ελκομίσθαι. καὶ λοιμοὺς δὲ αὐτοῖς ἐπιπεσόντων πολλοὺς
 διέφθειρε, καὶ μάλιστα ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ὡπερ' αὐτοῖς ἀγχοῦ
 τῆς Ἀππίας ὁδοῦ ὕστατον, ὥσπερ μοι προδιδήλωται, γιγνόνς
 H 218 ἔγχε. καὶ αὐτῶν ὀλλγοὶ ἐνθ' ἐνδεῶς οὐ διεφθάρησαν ἐς τὰλλα
 C χαρικώματα ἐπιχώρησαν. ταῦτ' οὖν τοῦτο καὶ Οἰννοὶ παθόν- 5
 τες ἐς Ῥώμην ἐστῆλθον. ταῦτα μὲν οὖν ἐγένετο τῆδε. Προκό-
 πιος δὲ, ἐπεὶ ἐν Καμπανίᾳ ἐγένετο, στρατιώτας τε οὐχ ἥσσους ἢ
 πεντακοσίους ἐνταῦθα ἤγειρε, καὶ νεῶν πολὺ τι χρῆμα σίτου ἐμ-
 πλησάμενος ἐν παρασκευῇ εἶχε. παρῆν δὲ οἱ καὶ Ἀντωνίνα οὐ
 πολλῷ ὕστερον καὶ τοῦ στόλου τῆδε ξὺν αὐτῷ ἐπιμειλίτο. 10

Τότε καὶ τὸ ὄρος ὃ Βέβιος ἐμυκήσατο μὲν, οὐ μέντοι ἡρέ-
 ξατο, καίτοι γε καὶ λίαν ἐπίδοξος ἐπ' αὐτοῦ ἐγυρόμενος ὅτι ἐρείξε-
 ται. διὸ δὴ καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις ξυμβῆναι ἐς θεὸς μέγα ἐμπεπταμέ-
 ναι. τὸ δὲ ὄρος τοῦτο Νιαπόλεως μὲν ἐβδομήκοντα σταδίοις
 D δέχεται, τετραμμίον αὐτῇ πρὸς βορρᾶν ἄνεμον, ἀπότομον δὲ 15
 ἀτεινῶς ἐστὶ, τὰ κάτω μὲν ἀμφιλαφεῖς κύκλῳ, τὰ ὑπερθεῖν δὲ
 κρημινώδεις τε καὶ δεινῶς ἄγριοι. ἐν δὲ τῇ τοῦ Βεβίου ἐπερβολῇ
 σπήλαιον κατὰ μέσον μάλιστα βαθὺ φυλάσσεται, ὥστε εἰκάζειν αὐ-
 τὸ ἄχρι καὶ ἐς τὰ ἔσχατα τοῦ ὄρους διήκειν. καὶ πῦρ ἐνταῦθα
 ὄρᾳν πάριστιν, ἣν τις ὑπερκύπτειν τολμήσῃ, καὶ χρόνον μὲν 20
 τῷ ἄλλῳ ἢ τῷ ἑξ' ἐφ' αὐτὴν στρέφεται, πράγματα οὐδενὶ παρε-
 χομένη τῶν ταύτην ἀνθρώπων, ἐπειδὴν δὲ κτίπον τινὰ μυκηθμῷ
 ἐμμερῇ τὸ ὄρος ἀγῆ, κύεως μέγα τι χρῆμα οὐ πολλῷ ὕστερον

21. ἐαυτῇ] ἐαυτῇ L corr. *ibid.* στρέφεται] τρέφεται HL: illud
 in marg. , 23. ἀφ' ἡ] ἀφ' ἡ P.

bant, libera potestate importandae rei cibariae. Accessit pestilentia, quae cum eos invasisset, multos necabat, praecipue in castris, quae ad viam Appiam, uti supra commemoravi, postremo fecerant. Quicunque superfuissent, sane pauci, in alia castra se receperunt: idem passi Hunni, Romam ingressi sunt. Haec ibi. Procopius vero, postquam in Campaniam venit, illic milites minimum quingentos collegit, et onustus frumento naves quam plurimas disposuit. Haud multo post affuit Antonia, et cum eo tum classem curare coepit.

Eodem tempore Vesuvius mons immugit: at eorum nihil evēnuit, quorum eruptionem mugitus ille minari sic videbatur, ut indigenae vehementer expaverint. Distat mons Neapoli stadis lxx. obversis illi a Septentrione. Admodum praeruptus est: imus quidem eius ambitus grata nemorum opacitate blanditur; superior vero praecipitiis summaeque horret asperitate. In medio fere vertice hiatus apparet, tam altus, ut ad imas montis radices pervadere videntur. Si quis ibi audeat introdespicere, huic ignem videre licet: cuius flamma alias in se volvitur, nemini incolarum molesta. Verum ubi mons mugitus similem edit sonitum, plerumque ingentem cineris vim prorumpit haud multo post: quae pestis

ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἀνίησι. καὶ ἦν μὲν τινα δὴ τὸ κακὸν τοῦτο
 βαδίζοντα λάβη, τοῦτον δὲ τὸν ἀνθρώπον οὐδεμιᾷ μηχανῇ βιώ-
 σασθαι ἔστιν, ἦν δὲ σίκλαις τισὶν ἐπιπέσοι, πίπτονσι καὶ αὐταὶ
 τῷ τῆς κότειος πλήθει ἀχθόμεναι. ἀνέμου δὲ σκληροῦ, ἃν οἴτω P 398
 5 τῇ, ἐπιπεσόντος, ἀνίεναι μὲν αὐτὴν ξυμβαίνει ἐς ὕψος μέγα,
 οἷς μηκέτι ἀνθρώπων ἐρατὴν γίνεσθαι, γέρεσθαι δὲ ὅπη ἂν αὐτῇ
 τὸ πνεῦμα ἐλθορον ἴοι, ἐμπίπτειν τε εἰς γῆν, ἢ ὡς ἐκαστάτω
 τυγχάνει οἶσα. καὶ ποτε μὲν φασιν ἐν Βυζαντίῳ ἐπιπεσοῦσαν
 στίχως ἐκπλήξαι τοὺς ταύτῃ ἀνθρώπους ὥστε πανθήμει ἐξ ἐκείνου
 10 δὴ καὶ ἐς τὸδε τοῦ χρόνου λιταῖς ἐνιαυσίοις ἐξιλᾶσκεισθαι τὸν θεὸν
 ἔγνωσαν, ἐς Τρίπολιν δὲ τῆς Λιβύης χρόνῳ ἑτέρῳ ἐμπεπωκέναι.
 καὶ πρότερον μὲν ἐνιαυτῶν ἑκατὸν ἢ καὶ πλείονων τὸν μυκηθμὸν
 τοῦτόν φασι γένεσθαι, ἕστερον δὲ καὶ πολλῷ ἔτι θάσσον ξυμβή-
 ναι. τοῦτο μέντοι ἀπισχυρισάμενοι λέγουσιν, ὅτι δὴ περὶ τῷ B
 15 Βεβίῳ ταύτῃ ἐρεῖξασθαι τὴν κόριν ξυμβαίη, εὐθηνεῖν ἀνάγκη
 τοὺς καρποὺς κατὰ τὴν ἐκείνῃ χώραν ἅπασαν. ἀλλ' οὐδέ ληπτό-
 τατός ἐστι καὶ πρὸς ὕψος ἱκανὸς περικυκλῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ
 πάντων μύλιατα. ἐς τοῦτο ἀμείλει τοὺς φθόγ' ἀλόγους ἐκ τῶν
 ἄνωθεν χρόνων ἱατροὶ πέμπουσι. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ Βεβίῳ ταύτῃ
 20 πη ἔχει.

ε'. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἄλλο στράτευμα ἐκ Βυζαντίου κατέ- C
 πλευσεν, Ἰσαύρων μὲν ἐς τὸν Νεαπόλειως λιμένα τρισχιλιοι, ὧν V 64
 Παῦλος καὶ Κώνων ἡγοῦντο, ἐς Ὑδροῦντα δὲ Θερῆες ἱππεῖς
 ὀκτακόσιοι, ὧν Ἰωάννης ἤρξεν ὁ Βιταλιανοῦ τοῦ πρώτου τετραν-

16. κατὰ add. P et Scaliger: om. HL.
 Scaliger. Ὑδροῦντα P.

23. Ὑδροῦντα Pm et

al in via quemplam deprehenderit, nullo is pacto mortem potest effuge-
 re: si in domos inciderit, eas corrunt, oppressae copia cineris. Hic de-
 mum, si forte ventus vehementior incubat, in sublime adeo tollitur, ut
 visum fugiat, et quocumque impellit aura, perlatus, in terram decidat re-
 motissimam. Ferunt illius casu sic territum aliquando Byzantium, ut
 quae tunc, ad placandum Deum decretae sunt, etiamnum habeantur so-
 lennes supplicationes. Allo tempore cadentem cum excepit Tripolis Li-
 byae. Iam autem anni sunt centum, et amplius, ut perhibent, cum prior
 mugitus editus fuit; alterius multo recentior est memoria. Caeterum af-
 firmant fieri non posse, quia omnis regio, in quam cineres Vesuvius eru-
 ctaverit, exuberet frugibus. In eo monte caelum est tenuissimum omnium,
 ac saluberrimum. Eo certo Medici diutina tabe correptos mittunt. Sed
 de Vesuvio haecenus.

5. / Hoc interim spatio aliae Byzantio copiae navibus advectae sunt.
 Ac Neapolim quidem tria Isaurorum millia, Paulo et Conone ducibus,
 appulerunt, Hydruntem vero Thracas equites octo. quibus praeerat Ionn-

νηκότος μδελφιδούς καὶ ξὺν αὐτοῖς ἑτέροι στρατιῶται ἐκ κατὰ-
 γου ἱππικοῦ χιλιοί· ὧν ἄλλοι τε καὶ Ἀλεξάνδρος τε καὶ Μαρκεν-
 τιος ἦρχον. ἐτέγγανε δὲ ἤδη καὶ Ζήνων ξὺν τριμαχοσίοις ἱππεῦ-
 σιν ἐς Ῥώμην διὰ τε Σαμνίου καὶ Αὐτίνης ὁδοῦ ἀγικόμενος. ἐπεὶ
 δὲ καὶ Ἰωάννης ξὺν τοῖς ἄλλοις ἄπασιν ἐς Καμπανίαν ἦλθεν, 5
 D ἀμάξας πολλὰς ἐκ Κυλυβρῶν ἔχων, ἀνιμῆντο τοῖς πεντακο-
 σίοις ἡθροισμένοις ἐκ Καμπανίας, ὥσπερ μοι εἴρηται. οὗτοι
 μὲν ὁδὸν ἔχοντες τὴν παραλίαν ξὺν ταῖς ἀμάξαις ᾤκισαν ἐν νῦν
 ἔχοντες, ἦν τι ἀπαντήσῃ πολέμιον σφίσι, κίχλον τέ τινα καὶ χι-
 ρακώμευτος σχῆμα τὰς ἀμάξας ποιησαμένους ἐνθίδη τοὺς ἐπιόν- 10
 τας ἀμύνεσθαι, τοῖς δὲ ἀμφοῖ Παῦλόν τε καὶ Κώνωνα πλεῖν κατὰ
 τάχος ἐκέλευον, καὶ σφίσιν εἰς Ὀστίαν ξυμψῆσαι τὸ Ῥωμαίων
 ἐπίνειον, σῖτον μὲν ἱκανὸν ἐν ταῖς ἀμάξαις ἐνθιμένοις, τὰς ναῦς
 τε ἀπάσας οὐ σίτου μόνον ἐμπλησαμένοις, ἀλλὰ καὶ οἴνου καὶ
 P 399 τῶν ἀναγκαίων ἀπάντων. καὶ αὐτοὶ μὲν τοὺς ἀμφοῖ Μαρτίων 15
 καὶ Τραιῶν ὦοντο ἐς τὰ ἐπὶ Ταρρακίνης χωρὶ ἐνθίσιν καὶ ξὺν
 αὐτοῖς ἐνθίδη ἴναι· γιγονότες δὲ ἄγχιστα ἔμαθον ὡς ὀλίγη
 πρότερον ἐς Ῥώμην μετὰπεμπτοὶ ἀνεχώρησαν. Βελισάριος δὲ
 τοὺς ἀμφοῖ τὸν Ἰωάννην προΐναι μαθὼν καὶ δίσους μὴ σφῶς οἱ
 πολέμιοι πλήθει πολλῷ ἀπαντήσαντες διασφειρώσιν ἐποίησε τῆδε 20
 πύλιν τὴν Φλαμινίαν, οὗ δὴ αὐτῆς ἄγχιστα ἐστρατοπεδεύσα-
 σθαι τοὺς πολέμιους τετέγχκει, λίθων οἰκοδομῆς αὐτὸς κατ'
 ἀρχὰς τοῦδε τοῦ πολέμου ἀπέφραξεν, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπρο-

23. ἐν τοῖς om. L.

nes, Vitallani tyranni nuperi ex sorore nepos; et cum his e numeris
 equestribus alii milites mille, quibus, ut alius taceam, Alexander et Mar-
 centius imperabant. Iam et Zeno cum ccc. equitibus Romam per Sam-
 nium ac viam Latinam pervenerat. Postquam autem Iohannes quoque
 cum caeteris omnibus in Campaniam advenit, coactis e Calabria plaustris
 quamplurimis instructus, adiunxit se quingentis illis, qui ex Campania,
 uti diximus, collecti fuerant. Hi secundum mare iter facientes, plaustra
 secum trahebant eo consilio, ut, si hostia occurreret, illis in castrorum
 speciem circumvallati, vim illatam repellerent. Iidem Paulo et Cononi
 mandaverunt, ut celeri navigatione usi, copias secum ad Ostiam, Roma-
 norum navale, iungerent. Magno frumenti numero in plaustra imposito,
 naves cunctas non solum frumento, sed vino etiam rebusque omnibus ne-
 cessariis compleverant. Martinum quidem ac Traianum apud Tarraci-
 nam se offensuros et cum ipsis inde profecturos rebantur: verum, ubi
 proxime ventum est, eos Romam paulo ante revocatos abisse intellexe-
 runt. Certior factus Belisarius Iohannis copias progredi, ac veritus ne
 ingenti hostes numero facti obviam, eas deberent, rationem hanc iieit.
 Portam Flaminiam, ad quam hostes castra locaverant, ipse belli huius
 initio, quemadmodum in superiore libro narraui, Isipide pariete obstru-

σθεν λόγοις ἐρρήθη, ὥπως δὴ μὴ ἐνθάνει οἱ πολέμιοι ἐπειτῶς B
 ἔχουσιν ἢ βιάζεσθαι ἢ τινα ἐπιβολὴν ἐς τὴν πόλιν ποιεῖσθαι. καὶ H 219
 ἀπ' αὐτοῦ ξυμβολὴν οἰδεμίαν ἐν ταύτῃ γεγενῆσθαι ξυμβέβηκεν,
 οὐδέ τι οἱ βάρβαροι ἔσεσθαι σφίσι πολέμιον ἐνθάνει ἐπ' αὐτοῖς.
 5 ταύτης τῆς πύλης ἔκτωρ τὴν οἰκοδομίαν περιελών, οὐδενὶ τῶν
 πάντων προειρημένον, τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ ἐνταῦθα ἡτοι-
 μάζειν. ἅμα τε ἡμέρη διὰ πύλης Πιγκιανῆς Τρωϊανόν τε καὶ Διο-
 γέντην ἔξιν ἱππεῦσι χιλίοις ἔπεμψεν, οὓς δὴ ἐν τε τοῖς χαρκαώ-
 μασι βάλλειν ἐκέλευσε καὶ, ἐπειδὴ οἱ ἐναντίοι ἐπ' αὐτοὺς ἦσαν,
 10 φεύγειν τε ἥκιστα αἰδομένους καὶ μέχρις ἐς τὸν περίβολον ἀπε-
 λαίνευν δρόμῳ. τινὰς δὲ καὶ ταύτης ἐντὸς τῆς πυλίδος ἔστησεν.
 οἱ μὲν ὅτε ἐγγὺ Τρωϊανόν, καθάπερ σφίσι ἐπιστελλε Βελισά- C
 ριος, τοὺς βαρβάρους ἠρέθιζον, καὶ αὐτοὺς οἱ Γότθοι ἐκ πάν-
 των ἀγριόμενοι τῶν χαρκαωμάτων ἡμύνοντο. ἀμφοτέροί τε ὡς
 15 τάχιστα ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως περίβολον ᾗσαν, οἱ μὲν ὅτι φεύ-
 γουσι δόξαν παρέχοντες, οἱ δὲ διώκειν τοὺς πολέμιους οἰόμενοι.
 Βελισάριος δὲ, ἐπειδὴ τάχιστα τοὺς ἐναντίους ἐς τὴν δίωξιν κα-
 θίσταμένους εἶδε, πύλιν τε τὴν Φλαμινίαν ἀνοίγνυσι καὶ τὸ στρα-
 τεῖμα ἐπὶ τοὺς βαρβάρους οὐ προσδεχομένους ἀγείρειν. ἐν δὲ
 20 τῶν Γότθων στρατόπεδον περὶ τὴν ταύτην ὁδὸν ἐτέγγανεν ὄν.
 καὶ τις αὐτοῦ ἔμπροσθεν ἦν στενοχωρία κρημνώδης τε καὶ διεικῶς
 ὕψατος. ἐνταῦθα τῶν τις βαρβάρων τεθωρακισμένος τε καὶ
 σόμματος εὖ ἐς ὄψωτα ἔκων, ἐπειδὴ εἶδε προϋόντας τοὺς πολέ- D
 μίους, προτερήσους εἰσίστημι καὶ τοὺς ἐταίρους ἐκάλεσε καὶ πρό-

23. εὐ om. HL: habent marg.

xerat, ne ea Barbari vel inferre vim facile possent, vel in urbem quid-
 quam moliri. Quocirca nunquam ibi pugnantum fuerat, et ea parte nihil
 hostile Barbari suspicabantur. Belisarius praestructum hinc portae obi-
 cem noctu demollitus, quod nemini se facturum praedixerat, partem ex-
 ercitus maximam ibi disposuit. Prima luce, Traianum ac Diogenem por-
 ta Pinciana cum equitibus mille emitit, lubetquo telis castra impetere,
 et ubi hostes eruperint, abiecto pudore, ad muros usque refugere citato
 cursu. Nonnullos etiam citra hanc portam collocat. Ergo qui cum Tra-
 iano erant, Barbaros ex Belisarii praescripto lacessunt: tum eos Gotthi
 ex omnibus castris confluentes repellere: mox intendere utrique cursum
 ad urbis moenia, hi fugientium speciem atque opinionem praebentes, illi
 se hostem in fugam agere existimantes. Simul hostes Belisarius vidit
 instando provehi, portam Flaminiam aperit, copiasque in Barbaros nec-
 opinantes emitit. Vinc, quo illic est, imminabat unum ex Gothorum
 vallibus: pro quo erant angustiae praecipites atque aditu difficillimae. Ut
 primum hostes eo vidit accedero Barbarus quidam indutus lorica, vali-
 duoque ad pugnandum corpore praeditus, prior insitit, sociosque inclu-

- τερον ἤδη τὴν στενωχώραν καταλαβεῖν καὶ ξυμψηλάσσειν ἤξιον.
 Μουνδύλας δὲ φθάσας αὐτὸν τε ἔκτεινε καὶ τῶν ἄλλων βαρβάρων
 V 65 οὐδένα ἐς τοῦτον διελθεῖν τὸν στενωπὸν ξυνηχώρησεν. διελθόν-
 τες οὖν, οὐδενὸς σῆσιν ἀντιστατοῦντος, ἐς τὴν τὸ πλεονεχίον χα-
 ράκωμα ἵκοντο καὶ αὐτοῦ τινες δι' ὀλίγον ἀποπειρασάμενοι ὅτε 5
 ἔσχον ἑλπεῖν ἰσχυρὰ τοῦ χαράκωματος, καίπερ οὐ πολλῶν ἐνταῖθα
 ἐγκαταλειμμένων βαρβάρων. ἦ τε γὰρ τάσρος ἐς μέγα τι βῆ-
 ρος ὁρμήνυκτο καὶ χροῦς ὅς ἐνθέρδει ἀγρήροτο, ἐς τὴν ἐντὸς αἰὲ ἐν-
 τιθίμενος μοῖραν ἐς ἔψος τε ἤρειτο καὶ ἀντὶ τείχους ἐγίνετο, τοῖς
 τε σκύλοισι περισταύρωτο ὑπερηνῶς, ὅξισι τε λίαν καὶ συχοῖς 10
 P 400 οὖσιν. οἷς δὲ θαρσύντες οἱ βάρβαροι καρτερώς τοὺς πολέμιους
 ἡμύνοντο. εἰς δὲ τῶν Βελισαρίου ὑπισπίστων, Ἀχιλλεύς ὄνο-
 μα, δραστήριος ἀνὴρ ἐν τοῖς μάχιστα, λώρων λαβόμενος ἵππον,
 ἐνθέρδει ἐν τῷ ἵππῳ ἐς μέσον τὸ χάρακωμα ἤλατο, καὶ τινὰς
 τῶν ἐναντίων αὐτοῦ ἔκτεινε. περιστάντων δὲ αὐτὸν συχνὰ τε 15
 ἀκοντιζόντων τῶν ἐναντίων ὁ μὲν ἵππος πληγῆς ἔπαισεν, αὐτὸς
 δὲ παρὰ δόξαν διὰ μέσων τῶν πολέμιων δάεινγε, πειρὸς δὲ ἐν
 τοῖς ἐτέροις ἐπὶ πύλας Πιγκιανὰς ἦν. ἔτι δὲ διώκοντας τοὺς βαρ-
 βάρους καταλαβόντες καὶ κατὰ νότον βύλλοντες ἔκτειναν. ὕπερ
 δὲ οἱ ἀμφὶ Τραϊανὸν κατιδόντες, ἐπιβεβοηθηκότων σῆσιν καὶ 20
 τῶν ταύτῃ ἐν παρασκευῇ καθεστῶτων ἱππέων, ἐπὶ τοὺς διώκον-
 B τας δρόμῳ ἔχουσιν. τότε δὲ οἱ Γότθοι καυστρατηγῇ θέντες τε
 καὶ τῶν πολέμιων ἐν μέσῳ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου ἀπέλημμένοι,
 οὐδενὶ κόσμῳ ἔκτεινοντο. πολλὰς τε αὐτῶν γέγονε φύγος καὶ ὀλί-

mans, hortatur, ut iam ocyus angustiss occupent, ac secum custodiant.
 Sed auteventus Mundilas ipsum ubtruncat, nec Barbarum quemquam in
 angustum aditum succedere sinit. Romani vero, repugnante nemine, sub-
 euntes, ad vicina castra evadunt: quae firmo defensa positu nonnulli ali-
 quandiu tentarunt frustra, quamvis non admodum multi in his Barbari
 relicti essent. Nam et fossa erat altissima, ac terra, quaecunque inde
 egesta fuerat, in margine interiori exaggerata sic eminebat, ut muri vi-
 cem exhiberet, vallisque acutissimis densissimisque cineta horrebat. Quo
 freti praesidio Barbari, hostem acriter prohibebant. Tum Aquilianus
 (erst hic e Scutariorum Belisarii numero) vir strenuissimus, apprehenso
 equi loro, in media castra cum equo insilit, ibique hostium nonnullos
 caedit. Subinde ab aliis circumfusus iaculisque appetitus, strato vulne-
 ribus equo, per medios hostes praeter opinionem evadit, et pedibus ad
 portam Pincianam se cunfert cum sociis: qui Barbaros adhuc nostris in-
 stantes assecuti, cnedem, coniectis in terga telis, facere coeperunt. Quod
 ubi Traianus animadvertit, turmis equitum, qui praesto illic erant, adiu-
 tus, cum suis cursum in persequentes flectit. Tum Gotthi astu decepti
 bellico, atque improvise ab hostibus incercepti, foede trucidabantur. Ma-

γοι κομιδῇ ἐς τὰ στρατύπεδα διέφυγον μόλις, οἳ τε λοιποὶ περὶ
 πᾶσι τοῖς χαρακώμασι δέσαντες αὐτοῦ γραζάμενοι τὸ λοιπὸν ἔμε-
 ρον, αὐτίκα δὲ μάλ' ἐπιβαίνει σφίσι τοὺς Ῥωμαίους οἰόμενοι. ἐν
 τούτῳ τῷ ἔργῳ τῶν τις βαρβάρων Τραϊανὸν βάλλει ἐς τὸ προσώ-
 5 πον, δεφθαλμοῦ μὲν τοῦ δεξιοῦ ἄνωθεν, ὀλίγῳ δὲ τῆς ῥινὸς ἄνω-
 θεν. καὶ σιδήρεος μὲν ἅπας ἐντός τε ἐπάγῃ καὶ παντάπασιν ἀφα-
 ρῆς γέγονε, καίπερ μεγάλῃν τε τὴν ἀκίδα ἔχων καὶ μακρὰν κομι-
 δῇ, τοῦ δὲ βέλους τὸ λειπόμενον ἐς τὴν γῆν· οὐδενὸς βιασαμένου C
 - εὐθὺς ἔπεσε. δοκιῇ γάρ μοι οὐδὲ ἀσφαλῶς ἐς αὐτὸν ὁ σιδηρὸς
 10 πῃ ἐρηγεῖσθαι. Τραϊανῷ μέντοι αἰσθησὶς τούτου οὐδεμίᾳ ἐγέ-
 νετο, ἀλλ' οὐδὲν τι ᾗσσαν κτείνων τε καὶ διώκων τοὺς πολέμιους
 διέμεινε. πέμπτῳ δὲ ἴσθερον ἐνιαντίῳ αὐτομάτως ἐν τῷ προσώ-
 πῳ προσέχον τὸ τοῦ σιδήρου ἄκρον ἐγάρῃ. τρίτον δὲ τοῦτο ἔτος
 15 ἔξ οὗ κατὰ βραχὺ πρόοισιν ἔξω ἀεί. ἐπιδυξὸς οὖν ἔστι πολλῶ
 ἴσθερον ἔξω γενήσεσθαι ἢ ἀκίς ξύμπασα. ἐμπόδιος δὲ τῷ ἀνδρῶ-
 πῳ οὐδαμῇ γέγονε. ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ἔσχεν.
 5. Οἱ δὲ βάρβαροι εὐθὺς μὲν ἀπεγίνωσκόν τε τὸν πό- D
 λεμιον καὶ ὅπως ἐνθὲνδε ἀνάχωρήσουσιν ἐν βοτλῇ εἶχον, πρὸς
 τε τοῦ λοιμοῦ καὶ τῶν πολέμιων διεφθαρμένοι, ἐς ὀλίγους τε
 20 ἤδη ἐκ μεριάδων περικεστικότες πολλῶν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ H 220
 τῷ λιμῷ πιεζόμενοι τῷ μὲν λόγῳ πολιορκουέντες, ἔργῳ δὲ πο-
 λιορκεύμενοι πρὸς τῶν ἐναντίων καὶ πάντων ἀποκεκλισμένοι
 τῶν ἀναγκαιῶν. ἐπεὶ δὲ καὶ στρατεύμα ἕτερον ἐλθεῖν τοῖς πο-
 λεμίοις κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν ἐκ Βυζαντίου ἐπέθοντο, οὐχ

14. Ex P ex Vat. ἔνδον HL. ἔνδοθεν Maltretus.

gna eorum edita strage, oppido pauci in castra sese vix recepere: cae-
 teri suis omnibus castris timentes, ratiq̃ue impetum mox facturos Roma-
 nos, loci praesidium minime dimittebant. In eo certamine Barbarus qui-
 dam Traiani faciem telo contigit supra dexterum oculum, laud procul
 naso. Ac ferrum quidem penitus infixum omnino latuit, quamvis nia-
 gnam et valde longam haberet cuspidem. Pars teli reliqua protinus hu-
 mi decidit sponte: quippe cul ferrum, ut arbitror, leviter inhaereret.
 Ictum hunc Traianus minime sentiens, nihilo segnius urgere hostes ac
 caede sternere institit. Quinto post anno, sponte in vultu prominens
 ferri mucro se prodidit: iamque annus egit tertius, ex quo magis ac
 magis paulatim exit: ita ut aliquando, sero licet, excessurus prorsus vi-
 deatur: homini autem nihil affert impedimenti. Haec ita se habuerunt.

6. Continuo Barbari desperare bello coeperunt, ac de discessu de-
 liberare: cum et pestilentiae vi et hostili ferro iam ad paucos e myria-
 dibus multis redacti, maximeque urgente fame, sic intercluderentur com-
 meatu omni, ut verbo tenus atque in speciem obsessores, reipsa ab ho-
 stibus obsiderentur. Ad haec, accepto nuntio, Romanis Byzantio terra

- P 401 ὅσον ἐνέγγχανεν ὄν, ἀλλ' ὅσον ἢ τῆς φήμης ἔξουσία ποιεῖν ἴσχυει, κατωρθωθέντες τὸν πόλεμον τὴν ἀναχώρησιν ἐν βουλῇ ἱποιοῦντο. Ἐπεμψαν οὖν πρέσβεις ἐς Ῥώμην καὶ Ῥωμαίων ἄνδρα ἐν Ἰούθιοις, δόκιμον τρίτον αὐτὸν, ὃς παρὰ Βελισάριον ἐλθὼν ἐλέξε τοιαύτην, ὥς μὲν οὐδετέροις ἡμῶν ἐς τὸ ξυμμέτρον τὰ τοῦ πολέμου κειώρηκεν ἔξεπίσταται ἡμῶν ἕκαστος ἐς αὐτὴν ἡκων τῶν ἐνθάδε δυσκόλων τὴν πείραν. τί γὰρ ἂν τις ἑκατέρων ἀρνηθεῖ τῶν στρατοπέδων, ὧν οὐδετέροις ἢ ἄγνοια κησθαι ξυμπέπτωκεν; ὥς δὲ ἀξυνέτων ἰστὶν ἀνδρῶν ἀπέραντά τε ταλαιπωρεῖν βοῦλεσθαι, φιλονεικίᾳ ἐνικα τῆς ἀνίκου, καὶ λύσειν τῶν ἐνοχλοῦντων μηδεμιᾶν εἰρεῖν, οὐδεὶς ἂν, οἶμαι, τοῦτό γε οὐκ ὄντως ἀνόητος ὢν ἀντίποι. ἔτιαν δὲ αὐτὰ οὔτως ἔχῃ, τοῖς ἑκατέρων ἡγομένους προσήκει μὴ δόξης τῆς οἰκίας τὴν τῶν ἀρχομένων σωτηρίαν προῖσθαι, ἀλλὰ τὰ τε δίκαια τὰ τε ξέμφορα οὐ σφίσις αὐτοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς σφῶν ἐναντίοις ἐλῆσθαι, οὔτε τε τὴν δύλυσιν τῶν παρόντων ποιῆσθαι δυσκόλων. τὸ μὲν γὰρ τῶν μετρίων ληΐσθαι πᾶσι χαλεποῖς δίδεται πόρον, τῷ δὲ φιλονεικῶ τὸ μηδὲν περῖναι τῶν δεόντων συμπέπτεκεν. ἡμεῖς μὲν οὖν κατυσιροφῆς πέρι τοῦδε βουλευσόμενοι τοῦ πολέμου τὰ ξέμφορα ἑκατέροις προτεινόμενοι, ἐν οἷς τε καὶ τῶν δικαίων ἐλασσοῦσθαι οἴομεθα, παρ' ἡμῶς ἔχομεν. ὅπως δὲ καὶ ἡμεῖς μὴ φιλονεικίᾳ τινὶ πρὸς ἡμᾶς χρώμενοι διασθεῖρεσθαι μᾶλλον ἢ τὰ ξυτοίσοντα

8. ὧν οὐδετέροις L. ὧν οὐδ' ἐτέροις P. 9. ὥς P cum Scalligerus, ὃς III. 12. ἀντίποι] Vulgo ἀντιπῆ. 15. τε τὴν L. τε καὶ τὴν P. 17. δίδεται] δίδεσθαι HL: illud in marg.

marique exercitum advenire, non quantulus erat, sed quantus fmae arbitrio fingebatur; bellum perhorrescentes, de maturanda protectione consilia agitabant. Itaque Oratores Romam destinant, et virum Romanum, inter Gothos auctoritate praestantem, cum duobus aliis: qui ad Belisarium admissus, his fere verbis disseruit. Quisque nostrum acrumnas, quas bellum parit, expertus, neutri id parti utile fuisse didicit. Quis enim est in utroque exercitu, qui, quod neutri ignorant, negare velit? Nec quisquam, opinor, nisi vere desipiat, repugnabit dicenti mihi stultorum esse hominum ob inutilitatem honoris contentionem in malis semper haerere velle, neque ullum molestiarum exitum reperire. Quae cum ita sint, corum est, qui genti utrique praesunt, non profundere subditorum salutem, laudis propriae gratia; sed quod aequum est, et cum sibi, tum hostibus conducibile amplectendo, huius temporis calamitati finem imponere. Nam acerba quaeque et difficilia expedit mediocritatis amor: dum ambitio, pro ingenua malignitate, nullum praestat officium. Itaque finendi belli consilium huc afferimus, proponentes quae in rem communem erunt; licet ius in his nostrum haud omnino retineamus. Et vos caute, ne quodam nobiscum superbe certandi studio ducti, malitis in perniciem ruere, quam ve-

ἵμιν αὐτοῖς ἰλεῖσθαι βουλευσασθαι. προσήκει δὲ μὴ ξὺν ἰγχιή-
 σι τοῖς λόγοις ἀμφοτέρους ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἐπολαμβάνοντας ἐκ
 τοῦ παραντίκῃ, ἦν τι μὴ ἐπιτηδείως εἰρησθαι δοκῇ. οὕτω γὰρ
 ἑκατέρους εἰρηκέναι τε διὰ βραχέος ὅσα σφίσι κατὰ τοῦ ἴσσι καὶ
 5 τὰ δέοντα περᾶσθαι συμβήσεται. ἀπεκρίνατο οὖν Βελισάριος
 „Οὕτω μὲν, ὅπως σφετέρῃ, προῖναι τὸν διώλογον οὐδὲν καλίσαι, D
 ὅπως δὲ εἰρηκαῖα τε καὶ δίκαια πρὸς ἑμῶν λέγεται.“ αὖτις οὖν
 Ἰδιθων οἱ πρόσβις εἶπον „Ἠδὲ καὶ ἡμᾶς, ἄνδρες Ῥωμαῖοι,
 ἐπὶ σφίσι τε καὶ συμμάχοις ὄντας ὅπλα οὐ δέον ἀρῶμενοι. ἐροῦ-
 10 μεν δὲ ἅπτερ καὶ ἡμῶν ἔκαστον οἰόμεθα συνεπίστασθαι. Ἰδιθὼν
 γὰρ οὐ βλή. Ῥωμαῖους ἀπελόμενοι γῆν τῆς Ἰταλίας ἐκτίσαντο,
 ἀλλ' Ὀδοάκρος ποτε τὸν αὐτοκράτορα καθελὼν ἐς τυραννίδα τὴν
 τῆδε πολιτείας μεταβαλὼν ἔλχι. Ζήνων δὲ τότε τῆς ἐφ' ἑαυ-
 τῶν καὶ τιμωρεῖν μὲν τῷ συμβεβασίλευκότι βουλευόμενος κατὰ τοῦ
 15 τυράννου, τὴν δὲ χώραν ἐλευθεροῦν, Ὀδοάκρον δὲ καταλέσαι
 τὴν δέταμιν οὐχ οἷός τε ὢν, Θεόδωρον ἀναπέδει τὸν ἡμῶν ἄρ-
 χοντα, καίπερ αὐτὸν τε καὶ Βεζάντιον πολιορκεῖν μέλλοντα, κα-
 ταλέσσειν μὲν τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχθραν τιμῆς ἀναμνησθέντα πρὸς
 οὐτοῦ ἧς τετιγχανε ἦδη, καὶ πατρικίος τε καὶ Ῥωμαίων γεγονώς
 20 ἕπατος, Ὀδοάκρον δὲ ἀδικίας τῆς ἐς Ἀγνούστουλον τίσανθαι, P 402
 καὶ τῆς χώρας αὐτὸν τε καὶ Ἰότιθους τὸ λοιπὸν κρατεῖν ἐρῶς καὶ

2. ἀμφοτέρους] ἀμφοτέρων H: illud Hm. 3. δοκῇ — βραχέος
 ex Vat. add. P: om. H, non L. 7. ὅπως] ὡς Hm. *ibid.* ἡμῶν]
 ἡμῶν L. 14. συμβεβασίλευκότι] συμβιβουλυνότι L. 19. γε-
 γονώς] γέγονεν Hm. 20. Ἀγνούστουλον] Vulgo Ἀγνούστουλον.

stras sequi utilitates. Cacterum concepit orationes utrinque haberi non
 continentes; at si quid perperam dictum videbitur, illico interpellari. Quo
 fit, ut quae quisque habet in animo, comprehense ac praeclara dicat, et of-
 ficio fungatur suo. Tum haec retulit Belisarius. Ita quidem, ut dicitis,
 procedat colloquium per me licet: sed videte ut pacis studio et aequitati
 sermo vester conveniat. Rursus Gotthorum Oratores. Inique fecistis,
 Romani, cum in nos, amicos licet sociosque vestros, arma, contra quam
 fas erat, sumpistis. In eam rem proferre satis habebimus, quae cuique
 vestrum nota esse existimamus. Non ita Gotthi Italia potui sunt, ut ea Ro-
 manos per vim spoliaerint. Sed olim Odoacer, sublato Imperatore, rei
 administrationem publicae, hic tyrannide mutata, obtinuit. Tunc temporis
 Zeno Orientis Imperator in animo habens, ei, qui consors principatus fue-
 rat, factam a tyranno iniuriam ulcisci, atque has oras in libertatem resti-
 tuere; cum Odoacri potentiam evertere non posset; Theoderico principi
 nostro, paranti ipsum ac Byzantium obsidere, persuasit, ut in gratiam se-
 cum rediret, honorum memor, quos ab ipso consecutus iam esset (quippe
 ascriptus Patricia, et factus Consul Rom. fuerat) Augustulo illatam ab
 Odoacro iniuriam ultum iret, ac provincias ipse et Gotthi deinceps iure

δικαίως· οὕτω τοίνυν παρалаβόντες τὴν τῆς Ἰταλίας ἀρχὴν τοὺς
 τε νόμους καὶ τὴν πολιτείαν δημοσάμεθα τῶν πρόποτε βεβασί-
 λευκότων οὐδενὸς ἥσσαν, καὶ Θεοδέρχου μὲν ἢ ἄλλου ὁτιοῦν
 διαδεξαμένου τὸ Γότθων κράτος νόμος τὸ παρ' αὐτῶν οὐδεὶς οὐκ ἐν
 ῥάμμασιν, οὐκ ἄγραφός ἐστι, τὰ δὲ τῆς εἰς Θεῶν εὐσεβείας τε 5
 καὶ πίστειος οὕτω Ῥωμαίοις ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐγκατάσταται, ὥστε Ἰτα-
 λιωτῶν μὲν τὴν θύξαν οὐδεὶς οὐκ ἐκὼν οὐκ ἀκούσιος ἐς τήδε
 τὴν ἡμέραν μετέβαλεν, Γότθων τε μεταβεβλημένων ἐπιστροφῇ
 B τις οὐδαμῶς γέγονε. καὶ μὴν καὶ τὰ Ῥωμαίων ἱερὰ τιμῆς παρ'
 ἡμῶν τῆς ἀνωτάτω τεύχεται. οὐ γὰρ οὐδεὶς εἰς τι τούτων κα- 10
 τὰν γὰρ πώποτε πρὸς οὐδενὸς ἀνθρώπων βεβίωσται, ἀλλὰ καὶ
 πᾶσας τὰς τῆς πολιτείας ἀρχὰς αὐτοὶ μὲν διαγεγόνασιν ἔχοντες,
 Γότθος δὲ αὐτῶν μετέσχευ οὐδεὶς. ἢ παρ' αὐτῶν τις ἡμῶς ἐλεγ-
 χέτω, ἢ μὴ μετὰ τοῦ ἀληθοῦς ἡμῖν εἰρησθαι οἴεται. προσείη
 δ' ἂν τις ὡς καὶ τὸ ὑπ' αὐτῶν ἀξίωμα Γότθοι ξυγχώρουν Ῥω- 15
 μαίοις πρὸς τοῦ τῶν ἑφ' ὧν βασιλείως ἐς ἑκάστον ἔτος κομίζεσθαι.
 ἡμεῖς δὲ, τούτων τοιοῦτων ὄντων, Ἰταλίαν μὲν οὐ προσποιῶ-
 σθε, κακομένῃς ὑπὸ τῶν Ὀδοάκρου βαρβάρων, καίπερ οὐ δι'
 H 221 ὀλίγον, ἀλλ' ἐς δέκα ἐνιαυτοὺς τὰ διὰ ἐργασαμένον, τὴν δὲ
 C τοὺς δικαίως μὲν κειτημένους, οὐδὲν ἡμῖν προσήκον, βιάζε- 20
 σθε. οὐκοῦν ἐντέθεν ἡμῖν ἐκποδὼν ἴστασθε; τὰ τε ἡμέτερα
 αὐτῶν ἔχοντες καὶ ὅσα λησάμενοι τετυγχάτε. Βελισάριος ἔφη
 „Ἡ μὲν ὑπὸ σχοις ἡμῶν βραχὺα τε εἰρησθαι καὶ μέτρια προῦλε-

8. ἡμέραν L. ἡμετέραν P. 10. εἰς τι] εἰς ὃ τι L. 15. καὶ
 τὸ L. καὶ οἱ τὸ P. 17. τούτων οὐ. L.

*optimo possiderent. Hoc igitur pacto Italiae regnum adepti, leges ac re-
 giminis formam haud minori studio, quam quibus Imperatorum veterum,
 conseruauimus, neque ulla prorsus Theoderici, aliusre cuiuspiam Gotthorum
 Regis lesa scripta extat, uel inscripta. Quod ad diuinum cultum fidemque
 attinet, Romanis in integro rem sic esse uolumus, ut Italoꝝ nemo reli-
 gionem, nec uolens, nec coactus, ad hanc diem mutauerit, neque in Got-
 thos, qui ad illorum sacra transierunt, ullo sit modo animaduersum. Immo
 uero honorem summum templis Romanorum impendimus. Quisquis enim
 salutem suam curam cuiquam aliquando commisit, ei uim nullus morta-
 lium attulit. Praeterea civiles omnes Magistratus genere ipsi, neque illos
 cum Gotthorum quopiam communicarunt: quae si quis falso dicta a nobis
 putat, nos palam confutet. Accedit huc, quod Romanis per Gotthos licuit
 ab Orientis Imperature Consulatum quotannis accipere. Nihilominus uos,
 qui Italiam uobis noui asseruistis, dum a Barbaris atteretur, quibus impe-
 ratat Odoacer, malorum auctor non breui spatio, sed per unquos decem;
 nunc iustus illius dominos iniqua vi deturbare nitimini. Itaque hinc cum
 rebus uestris et omni praeda facessite. Belisarius uero, Breuem, inquit,
 ac modestam orationem puliculi, longam et affinem iactantiae habuistis.*

γιν, ἡ δὲ ῥῆσις μακρά τε καὶ οὐ πόρρω ἀλαζονείας ἡμῖν γέγονε. Θινδέρχον δὲ βασιλεὺς Ζήνων Ὀδοάκῳ πολυμήσοις ἐπέμψεν, οἷς ἐφ' ᾧ Ἰταλίας αὐτὸς τὴν ἀρχὴν ἔχοι· τί γὰρ ἂν καὶ τυράννον τυράννου διαλλάσσειν βασιλεὶ ἐμελιν; ἀλλ' ἐφ' ᾧ ἔλειψθαι τε καὶ βασιλεὶ κατήκοος ἔσται. ὁ δὲ τὰ περὶ τὸν τυράννον εὖ διαθέμενος ἀγνωμοσύνη ἐς τᾶλλα οὐκ ἐν μετρίοις ἐχρήσατο. ἀποδιδόναι γὰρ τῷ κυρίῳ τὴν γῆν οὐδαμῇ ἔγνων. οἶμαι δὲ ἔγωγε τόν τε βιασάμενον καὶ ὅς ἂν τὰ τοῦ πέλους ἐκουσίως μὴ ἀποδιδῶν ἴσον γιῖναι. ἔγω μὲν οὖν χώραν τὴν βασιλείως ἑτέρω τῇ οὐκ ἂν παραδοίην. εἰ δὲ τὸν ἄλλου τεχεῖν βούλεισθε, λείψιν ἀφήμην.“ V 67

οἱ δὲ βάρβαροι, „Ὡς μὲν ἀληθῆ πάντ' ἡμῖν εἰρηται οἰδὲ ἐμῶν τινα κέληθεν. ἡμῖς δὲ ὅπως ἤκιστα φιλονεικίην δόξαιμεν, καὶ Σικιλίας, τοσαύτης τε τὸ μέγεθος καὶ τοιαύτης τὸν πλοῦτον ὀψείας, ἡμῖν ἐξατάμεθα, ἧς δὴ ἐκτὸς Λιβύην ἡμᾶς ἀσφαλῶς κείνησθα ὀνυατόν.“ καὶ ὁ Βελισάριος, „Ἡμῖς δὲ Γότθοις Βρεταντίαν ὅλην οὐγχωροῦμεν ἔχειν, μεῖζον τὸ παρὰ πολὺ Σικιλίας οὖσαν καὶ Ῥωμαίων κατήκοον τὸ ἀπὲκαθεν γεγενημένην. τοὺς γὰρ εὐεργεσίας ἢ χάριτες ἴνους ἄρξαντας τοῖς ἴσοις ἀμείβεσθαι ἄξιον.“ βάρβαροι, „Ὅτκοῦν, ἦν τι καὶ περὶ Καμπανίας 20 ἐμῶν ἢ Νεαπόλεως ἀδτιῆς εἴπομεν, οὐκ ἂν δέξασθαι;“ Βελισάριος, „Μηδαμῇ. οὐ γὰρ ἐσμεν κίριοι τὰ βασιλείως πράγματα P 403 διοικήσασθαι, οὐχ ὅπη αὐτῷ βουλομένη ἐστίν.“ βάρβαροι

11. οἱ δὲ βάρβαροι et sequentes in hoc capite personarum notas ex Vnt. add. P. 13. πλοῦτον] πλοῦν L. 15. Γότθοις] γότθους Hl.: illud marg. 16. Βρεταντίαν] βρετανίαν L. 20. δέξασθαι] Vnlgo δέξασθαι. 21. Μηδαμῇ om. L. 22. βουλομένη Pm. βουλομένην P.

Belisum quidem in Odoacrum Zeno Aug. Theoderico dedit, non ut regnum Italiae occuparet ipse: quid enim erat, cur tyrannum tyranno Imperator mutaret? verum ut eam in libertatem et Caesaris auctoritatem vindicaret. Is vero, inito adversus tyrannum consilii victor, se postmodum haud mediocriter ingratum praebuit, cum recusavit Italiam suo restituere domino. Mea certe sententia, par scelus est, quae vicina sunt, ei sponte non reddere, et per vim auferre. Ceterum non committam, ut tradam cuiquam terras ditioris Imperatoriae: si quid vultis aliud consequi, per me id proponatis licet. Ad haec Barbari. Etiam nomen vestrum praeterit nihil non vere a nobis dictum: tamen, ne ligigare videamur, vobis Sicilia cedimus, tanta ac tam dicite insula: sine qua Africam non potestis tenere tute. Mox Belisarius. At nos, inquit, Britanniam totam, multis partibus maiorem Siciliam, atque olim Romanis subditam, Gotthis concedimus. Nam qui beneficio vel gratia provocaverint, illis paria referri par est. Barbari. Ergo nec mentionem Campaniae ipsiusque Neapolis, si quam fecerimus, admittitis? Belisarius. Minime: nobis enim nec fas nec integrum est res Augusti administrare, nisi de ipsius sententia. Barbari.

- „Οὐδ' ἦν χρήματα ἔχοντες βασιλεῖ ἐφ' ἑκάστον ἵτος ἡμῶς αὐτοὺς τάξωμεν.“ Βελισάριος „Οὐ δῆτα. οὐ γὰρ ἄλλον του ἡμῖς αὐτοκράτορες ἢ ὥστε τῷ κεκλιμένῳ σφυλάσαι τὴν χώραν.“ Βαρβαροὶ „Φέρε δὴ, στέλλισθαι ἡμῶς παρὰ βασιλείᾳ ξυγγώρῃ καὶ πρὸς ἑαῖνον τὰς ἐνδοχὰς περὶ τῶν ὕλων ποιήσασθαι. διὲς δὲ καὶ ταυτὸν τινα ὀφείσθαι χρόνον καὶ ἔν προσηκεῖ τὴ στρατόπεδα εἰς ἐκεχυρὸν παρίστασθαι.“ Βελισάριος „Ἔστω· γι-
 B ἴσθω ταῦτα. οὐ γὰρ ποτε ἐμὴν εἰρηναῖα βουλευομένοις ἐμπο-
 δὼν στήσομαι.“ τοσαῦτα εἰπόντες διελεύθισαν τε ἐκ τῶν λόγων ἑκάτεροι καὶ οἱ πρέσβεις τῶν Γότθων εἰς τὸ σφέτερον στρατόπε- 10
 δον ἀπεχώρησαν. ἡμέραις δὲ ἐπιγενομέναις σκηνὴν παρ' ἀλλήλους σκωτῶντες τὰ τε ὑμῖν τῇ ἐκχυρῇ διετίθεντο καὶ ὅπως δὴ ἐπὶ ταύτῃ τῶν τινας ἐπισήμων ἑκάτεροι ἀλλήλοις ἐν ὑμῶν λόγῳ παρεσχοντο.
 C ζ'. Ἐν τῷ δὲ ταῦτα ἐπρώσσετο τῇδε, ἐν τούτῳ δ' ἐκ τῶν 15
 Ἰσαύρων στόλος τῶν Ῥωμαίων λιμένα προσέσχε καὶ οἱ ἄμφι τὸν Ἰωάννην εἰς Ὀστίαν ἦλθον, καὶ τῶν μὲν πολεμίων οὐδεὶς οὔτε καταίρουν οὔτε στρατοπεδουμένους ἐμπόδιον σφίσιν ἐγένετο αἰ-
 τυτοῖς. ὅπως δὲ ἐν τῷ ἄσφαλει διανυκτερεύειν οἱοὶ τὲ ὥσιν εἰς ἐπιδρομῆς τῆς πρὸς τῶν ἐναντίων, οἱ τε Ἰσαυροὶ τάσπον βα- 20
 θύτων ἄγχισθαι τοῦ λιμένος ὀρέξαντες σφυλακὰς ἐκ περιτροπῆς ἀεὶ ἐποιοῦντο καὶ οἱ ξὺν τῷ Ἰωάννῃ ταῖς ἀμάξαις σφυζόμενοι τὸ στρατόπεδον ἰσχυρίαν εἶχον. ἐπειδὴ δὲ γὰρ ἐπιγένητο, Βελισά-

4. ξυγγώρῃ HL. συγγώρῃ P, 23. δὲ νῦξ] Vulgo δὲ τε νῦξ.

Immo, nec si tributum certum nobis ipsi indixerimus, quotannis pendendum Imperatori? Belisarius. Nequaquam sane: nam eo solum valet potestas nostra, ut recepta loca domino servemus suo. Barbaři. Age vero: saltem patere adeamus Imperatorem, et cum ipso componamus de rerum summa. Certum etiam constituendum est tempus, quo inter utrumque exercitum induciæ rite maneant. Belisarius. Licet: ita fiat. Nunquam enim vobis impedimentum, meditantibus pacem, inferam. His dictis, colloquium solum est, aunque in castra Oratores Gotthorum reversi sunt. Consequentibus diebus ultro citroque crebro commesntes, pepigerunt inducias, et confirmare datis utrinque obaidibus viris insignibus decreverunt.

7. Dum hæc ibi aguntur, interea portum Romanum classis Isaurorum tenet, et Ioannes cum suis Ostiam venit. Ac nemo quidem hostium nec appellentibus, nec enstrametantibus se opposuit: ut vero securam a Barbarorum incursibus noctem agerent, Isauri proxima portum altam duxerunt fossam, et in orbem semper excubare instituerunt: Ioannis copiae sese castris tenuerunt, cum ea plaustris æpissent. Ostiam nocte

ριος ἐς Ὅστιαν ξὺν ἱππεῦσιν ἑκατὸν ἤλθει καὶ τὰ τε συμπεπνωκότα
 ἐν τῇ ξυμβολῇ τὰ τε συγχεύμενα σφίσι τε καὶ Γότθοις αἰσίων καὶ
 τὰ ἄλλα παραθυρούνας, τὰ τε φορτία πέμπειν ἐκκλίνει καὶ ξὺν D
 προθυμίᾳ ἐς Ῥώμην ἵναι. ὅπως γὰρ, ἔφη, ἄνευ κινδύνου ἢ
 5 οὐδὲς ἔστιαι ἐγὼ προσήσω. αὐτὸς μὲν οὖν θαλάσῃ βαθείᾳ ἐς τὴν
 πόλιν ἀπήλαινε, Ἀντωνίνα δὲ ξὺν τοῖς ἄρχουσιν ἡμῶν ἡμέρᾳ
 τῶν φορτίων τὴν παρακομιδὴν ἐν βονλῇ ἐποιεῖτο. ἔδοκε δὲ χα-
 ληρόν τε καὶ δεινῶς ἄπορον τὸ πρῶτον εἶναι. οἳ τε γὰρ βόες οὐκ
 ἔτι ἀντεῖχον, ἀλλ' ἡμιθνήπτες ἀπαντες ἔκειντο, ἦν δὲ οὐδὲ αἰν-
 10 οννον στενὴν τινα ὁδὸν ξὺν ταῖς ἀμάξαις πορεύεσθαι, καὶ τοῦ πο-
 ταμοῦ τὰς βάρεις ἀνέλκειν, καθάπερ τὸ παλαιὸν εἰθιστο, ἀδέ-
 νητα ἦν. ἡ μὲν γὰρ ὁδὸς ἢ τοῦ ποταμοῦ ἐν ἀριστερῇ, ὥσπερ P 404
 μοι ἐν τοῖς ἐμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, πρὸς τῶν πολεμίων ἔχο-
 μένη Ῥωμαίοις τηλικαῦτα ἀπώρευτος ἦν, ἢ δὲ αὐτοῦ ἐπὶ θάτερα,
 15 ὅσα γε παρ' ὕχθην, ἀστίβητος παντάπασι τυγχάνει οἷσα. διὸ
 δὴ τοὺς λίμβους νηῶν τῶν μεζόντων ἀπολεξάμενοι, συνῆλθε τε αὐ-
 τοὺς ἀπὸ θαλάσσης κύκλῳ τειχίσαντες, ὅπως οἱ πλεόντες πρὸς τῶν
 πολεμίων ἥκιστα βύλλωνται, τοξότας τε καὶ καύτας ἐσθλίσαντες
 κατὰ λόγον ἐκαστῶ. τῶν τε φορτίων ἐν αὐτοῖς ὅσα δὴ γέρειν
 20 οἶρε τε ἦσαν ἐνθάμενοι, διὰ τοῦ Τιβερίου ἐς Ῥώμην ἤθελον V 63
 ἀγαγεῖν. καὶ δὴ πνεῦμα τηρήσαντες σφίσι ἐπιφόρον ἐναντίλ- H 222
 λοντο, καὶ τοῦ σιγατοῦ μέρος ἐν διεξίτῃ τοῦ ποταμοῦ παρεβηθο-
 θήκει. ἐλπίοντο δὲ τῶν Ἰσαύρων συχνοὺς τὰς γαῖς φυλάσσειν. B

19. ἐκαστῶ] ἐκαστου Pm.

21. ἐναντίλλοντο] Vulgo ἐναντίλοντο.

Belisarius venit cum equitibus centum: pugnam recentem narrat: pactiones inter se et Gothos confectas refert: inprimis animas addit: mittere i-bet quae advenissent, Romamque hilaciter petere: Nam, inquit, ut nihil sit in via periculi providedo. Vix albescente aurora in urbem rediit. Simul autem dies illuxit, cum Ducibus consilium habuit Antonina de p-vehendis, quae illuc delata fuerant. Grave id se perdifficile videbatur. Nam et boves omnes labore iam fracti, seminimae iscebant, nec tutum erat viam angustam cum plaustris ingredi, nec pro more veteri nares fluviales trahi poterant. Cum enim via, quae ad flumina laevam est, hostium praesidia, ut supra memoravi, insideretur, tunc praecua Romania erat. Quae vero est ad dexteram, secundum ripam, nulla teritur vestigia. Quamobrem selectos maiorum navium lembos celsis tabulis circummunione, ut vectores ab hostium telis intacti sint, et pro cuiusque modo sagittarios nantasque imponunt atque onera, quantacunque deferri possunt, et statuunt Romam per Tiberim agere. Ventum captant secundum; eoque usi navigant, parte exercitus ad fluvii dexteram opitulante, dum reliqui magno Isauri numero classem custodiunt. Ac nullo quidem

τας. ἔνθα μὲν ποταμὸς ἦν, πότις οὐδενὶ ἱπλεον, ἀράμνοι τὰ
τῶν λέμβων ἴστια· ἥ δὲ δ' ῥοὺς ἐλίσσόμενος εἰς ὁδὸν πλεῖται·
ἐρήσουντές τε καὶ τὸν ῥοδὸν βιαζόμενοι πύγον· οἱ ναῦται δὲ μέτριον
εἶχον. οἱ δὲ βάρβαροι ἐν τοῖς στρατοπέδοις καθήμενοι ἡμιόδοι 5
γίνεσθαι τοῖς πολέμοις ἥμισυ ἤθελον, ἥ κατωρρωθηκότις τὸν
κίνδυνον, ἥ οὐκ ἂν ποτε ταύτην Ῥωμαίους ἐσκομίσθαι· τῶν
ἀναγκαίων οὐμίνοι, αἰτία τε οὐ λόγον ἄξιον διακωλύειν τὴν τῆς
ἐκ χειρὸς ἐλπίδα, ἣν ἐπρόσχευ Βελισάριος ἐκρατύνατο ἀξέμφο-
C ρον σφίσιν εἶναι ἡγούμενοι. Ἰότθοι μέγτοι, ὅσοι ἐν πόρει ἦσαν, 10
ἐν χερσὶ αἰὶ παραπλόοντας τοὺς πολέμους θιψόμενοι οὐδαμῇ
ἤπτοτο, ἀλλὰ τιθηνότις ἐκάθηντο τὴν τῶν Ῥωμαίων αὐτῶν
ἐννοίαν. ἐπεὶ δὲ τῶν αὐτῶν πολλὰς ἀναπλήσαντες ἀπαντα
κατ' ἐξουσίαν ἐσκομίσαντο τὰ φορεῖα, οἱ μὲν ναῦται πρὶν ταῖς
ναυσὶν ἀνεχώρησαν κατὰ τάχος (ἥδη γὰρ καὶ τὸ ἔτος ἀμφὶ τρο- 15
πὰς χειμερινῆς ἦν), τὸ δὲ λοιπὸν στράτευμα εἰς Ῥώμην ἐσπλήθε,
πλήν γε δὴ ἔτι Παῦλος ἐν Ὀστίᾳ ἐξ ἐν τῶν Ἰσαύρων τισὶν ἔμμενε.
Μετὰ δὲ ἀλλήλοις ἐπὶ τῇ ἐκ χειρὸς ὁμήρους ἔδοσαν, Ζή-
ρονα μὲν Ῥωμαῖοι, Ἰότθοι δὲ Οὐλλίαν, οὐκ ἀφανῆ ἄνδρα, ἐφ'
D ᾧ ἐν τρισὶ μῆσι μηδεμιᾷ εἰς ἀλλήλους ἐφόδῳ χρήσονται, ἔτος οὐ 20
πρὸς βίαις ἐκ Βυζαντίου ἐπανήκοντες γνώμην τοῦ βασιλέως ἀγγέ-
λωσιν. ἦν δὲ τινος ἀδικίας οἱ ἔτεροι εἰς τοὺς ἐναντίους ἀπάρξων-

1. „ποταμὸς ἦν] Editionis Augustanæ vitium hic vitavimus, Va-
ticane adiuti.“ MALT. ποταμὸς ὅτι HL. 14. ἐσκομίσαντο L.
Vulgo ἐσκομίσαντο. 15. τὸ ἔτος] τοῦ ἔτους H. τὸ δ' ἔτος L.

negatio provehebantur sublati lemborum velis, ubi recta amnis decur-
rit: at in anfractibus, qui fluentum late abducunt, quenlam vela nullo
ibi vento impellebantur, nautae in superande remis aquae impetu non
mediocriter desudabant. Interea sedentes in castris Barbari, nelebant
meram eblicere, sive periculo territi, sive hac opinione inducti, nullos
unquam commentus a Romanis ea via invectum iri: maxime vero, quod,
si temere levique ex causa spem induciarum excluderent, quam Belisarius
pmissio firmaverat, id fraudi aibi fere existimarent. Itaque Gotthi,
quicunque erant in Portu, visa hostium individua navigatione, abstin-
entes vim, eorumque consilium demirantes, sedebant. Postquam crebris
eiusmodi victionibus onera importata sunt omnia ad arbitrium, iam anno
se ad brumale solstitium circumagente, redditam maturarunt nautae cum
navibus: reliquae Remam copiae ingressae sunt, praeter Paulum; qui
Ostiae cum Isaurorum manu substitit.

Deinde Induciarum ebsides utrinque dati sunt, a Romanis Zeno, a
Gotthis Ulias, vir non obscurus; et cautum est, tres menses mutuis in-
cursibus fore vacuos, donec reversi Byzantio Legati qua mente Impera-
tor esset, renuntiarent: si qua iniuria pars altera alteram provocaret,

ται, τοὺς πρέσβεις οὐδὲν τι ἤσπον ἀποδοθῆσθαι ἐς τὸ σφῶν
 ἔθνος. τῶν μὲν οὖν βαρβάρων οἱ πρέσβεις Ῥωμαίων παραπε-
 πόντων ἐς Βυζάντιον ἦσαν, Ἰλδύγερ δέ, ὁ τῆς Ἀντωνίνης γαμ-
 βρὸς, ξὺν ἱππεύσιν οὐκ ὀλίγοις ἐκ Λιβύης ἐς Ῥώμην ἦλθε.
 5 Ἰούθοι τε, οἳ ἐν τῷ πόρτῳ τὸ φρούριον εἶχον, ἐπιλειπο-
 τῶν σφᾶς τῶν ἀναγκαίων ἐξελλίποντο αὐτὸ Οὐτίχιδος γνώμη,
 καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον μετὰμειπτοι ἦλθον. Παῦλος δὲ αὐτὸ P 405
 ξὺν τοῖς Τσαύροις ἐξ Ὀστίας καταλαβὼν ἔσχεν. αἷτιοι δὲ μά-
 λιστα τούτοις τοῖς βαρβάροις τῶν ἐπιτηδείων τῆς ἀπορίας ἐγέ-
 10 νοντο θαλυσσοκρατοῦντες Ῥωμαῖοι, καὶ τι αὐτοῖς ἐσκομίσθαι
 τῶν ἀναγκαίων οὐ ξυγχωροῦντες. διὸ δὴ καὶ πόλιν ἐπιθαλασ-
 σίαν, λόγου πολλοῦ ἀξίαν, Κεντουκέλλας ὄνομα, τῶν ἐπιτηδείων
 σπανίζοντες, ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξέλιπον. ἔστι δὲ ἡ πόλις
 μεγάλη καὶ πρηνάνθρωπος, ἐς τὰ Ῥώμης πρὸς ἐσπέρην ἐν Τού-
 15 σκοις κειμένη, σταδίοις αὐτῆς ὀγδοήκοντα καὶ διακοσίοις ἀπέ-
 χουσα. καὶ αὐτὴν Ῥωμαῖοι καταλαβόντες ἐτι μᾶλλον ἐπὶ μέγα
 δυνάμειος ἦλθον, ἐπεὶ καὶ τὸ Ἀλβανῶν πόλισμα ἔσχον, Ῥώμης B
 πρὸς ἀνίσχοντα ἦλιον κείμενον, ἀνακλῶσθότων ἐνθάδε διὰ τὸν
 αὐτὸν λόγον τηρικῶτα τῶν ἐναντιῶν. Ῥωμαῖοι δὲ πανταχόθεν
 20 ἤδη κυκλωσάμενοι τοὺς βαρβάρους ἐν μέσῳ εἶχον. διὸ δὴ
 Ἰούθοι διαλέγειν τε τὰ ἐνγκείμενα καὶ τι ἐς Ῥωμαίους κακουργεῖν
 ὤργων. πῆψαντες οὖν παρὰ Βελισάριον πρέσβεις ἰδικῆσθαι
 σφᾶς ἐν σπονδαῖς ἔψασαν. Οὐτίχιδος γὰρ Γότθους τοὺς ἐν πόρ-

1. ἀποδοθῆσθαι] ἀποδώσεσθαι Pm.

Ἰλδύγερος Reg

4. ἐς] εἰς L.

3. Ἰλδύγερ] Ἰλδύγερος H.

12. Κεντουκέλλας] κεντουκέ-

λας HL.

20. ἤδη] Vulgo τε ἤδη.

Legatis reditum ad suum gentem datum iri. Itaque Byzantium profecti sunt Oratores Gotthorum, Romanis ducentibus. Antoninas gener Ildiger cum equitibus non paucis Romanis venit ex Africa. Gotthi, qui Portuensis castellum tenebant, defecti cibariis, excesserunt, de sententia Vitigis, culus occitu evoruti, in castra rediere. Locum occupavit vacuum Paulus cum Isauris Ostia ductis. Porro Barbaros illos ad victus penuriam redegerunt maxime Romani, qui sic mari dominabantur, ut nihil annonae ad ipsos inferri sinerent. Quamobrem et Centumcellas, urbem maritimam ac uobilissimam, sub idem tempus Gotthi deseruerunt, compellente cibi inopia. Anipla est illa urbs atque incolis frequens in Tuscia, ab Occidentali Romae latere: unde stadiis abest cc. lxxx. A Romanis occupata, magnam attulit ad eorum vires accessionem: cum et Albanum oppidum, quod Romae partem exortivam spectat, obtinuissent, eandem ob causam tunc ab hostibus derelictum. Itaque Romani iam undique circumclusos intercipere Barbaros: qui eam ob rem pactiones rescindere, et aliquam Romanis credere fraudem ardebant. Quare missi ad Belisurum Oratores facia sibi iniuria violatum armorum quietem obiciunt. Cum

τῷ μεταπημφαμένῳ κατὰ τινα χεῖραν Παῦλόν τε καὶ Ἰσαύρους
 τὸ ταίτης προύριον λόγῳ οὐδενὶ καταλαβόντας ἔχυν. ταῦτ' δὲ
 C τοῦτο ἀμφὶ τῇ Ἀλβανῷ καὶ Κεντονκίλλαις διῆθ' ἐν τῷ λόγῳ ἡτιῶν-
 το, ἡπείλουν τε, ἢ μὴ ταῦτα σφίσιν ἀποδιδῶν, οὐκ ἐπιτρέψιν.
 Βελισάριος δὲ ξὺν γέλῳ τι αὐτοῖς ἀπεπύμματο, παραπέτασμα 5
 μὲν εἶται δὴ τὴν αἰτίαν ἐπιπῶν, ἀγνοεῖν δὲ οὐδένα ὅτου δὴ ἔνεκα
 τὰ χωρία ταῦτα Γότθοι ἐκλίσκουν. καὶ τὸ λοιπὸν ὑποψία τιγὶ ἐς
 ἀλλήλους ἔχρῳτό. ἔπειτα δὲ Βελισάριος, ἐπεὶ Ῥώμην εἶδε στρα-
 τιωτῶν πληθεὶ ἀκρίανουσαν, ἄλλους τε ἱππίας ἐς χωρία Ῥώμης
 μακρὰν ποῦ ἄποθεν περιέπεμψε καὶ Βιταλιανοῦ τὸν ἀδελφιδεὺν 10
 V 69 Ἰωάννην ἐκλίει ξὺν τοῖς ἐπομένοις ἱππεύσιν, ὀκτακοσίοις οὖν,
 ἀμφὶ πόλιν Ἀλβαν διαχιμῶζεν, ἐν Πικηνοῖς κειμένην· καὶ οἱ
 D τῶν τε Βαλεριανῷ ἐπομένων τετρακοσίους ξυπέμψεν, ὃν Λα-
 μιανὸς ὁ Βαλεριανοῦ ἀδελφιδεὺς ἔρχε, καὶ τῶν αὐτοῦ ὑπασπι-
 στῶν ὀκτακοσίους ἄνδρας, διαφερόντως ἀγαθοὺς τὰ πόλεμα. 15
 οἷς δὴ δορυφόρους δύο, Σοφτῶν τε καὶ Ἀβίγιν, ἐπέστειλε, καὶ
 αὐτοὺς μὲν Ἰωάννῃ ἐπισθαι, ὅπῃ ἂν αὐτὸς ἐξηγεῖτο, ἐκλίει,
 τῷ δὲ Ἰωάννῃ ἐπὶ ἡγεῖν, ἕως μὲν τὰ ξυγκείμενα σφίσι φυλάτ-
 H 223 τοντάς ὁρεῖ τοὺς πολέμιους, ἥσυχῃ μένιν· ὅταν δὲ τὴν ἐκ χει-
 ρίων πρὸς αὐτῶν λελεύσθαι ξυμβαίῃ, ποιεῖν κατὰ τάδε, παντὶ 20
 τῷ στρατῷ ἄφρω τε καὶ ἔξ ἐπιδρομῆς καταθεῖν τὴν Πικηνῶν χῶ-

3. Κεντονκίλλαις] κεντούλαις L. illud Lm. 4. ἀποδιδῶν P ex
 Vat. ἀποδιδόναι L. ὑποδιδόναι H. ibid. ἐπιτρέψιν P ex
 Vat. ἐπιτρέψει L. ἐπιτρέψη H. 10. Βιταλιανῷ — Ἰωάννῃ]
 βιταλιανόν — Ἰωάννου HL. 12. Πικηνοῖς] Πικηνοῖς P. πικη-
 νοῖς H. πικιανοῖς Reg. 16. Ἀβίγιν] Ἀβίγιν Vat. 20. ξυμ-
 βαίῃ] ξυμβαίῃ L. 21. Πικηνῶν] πικηνῶν P. πικιανῶν HL.

cum Vitigis Gotthos, qui portum praesidio tenebant, rei causa requiren-
 tis ipsorum operum, revocasset, loci castellum a Paulo Isanriquo per
 meram animi libidinem occupatum fuisse. Idem Albano et Centumcellis
 factum queruntur in speciem, nec se id inultum relicturos, minantur, nisi
 illa restitunt. Eos cum risu Belisarius remittit, querelam dicens prae-
 textum inane esse; neminem latere causam, cur ea Gotthi loca liquis-
 sent. Ex eo suspecti invicem fuere. Post haec Belisarius, ubi Romam
 abundare militibus vidit, cum turmas alias alia circum loca procul Roma
 dimisit, tum Ioannem, sororis Vitaliani filium, apud Albam, Picensi ur-
 bem, hiemare iussit cum octingentis ipsius equitibus; adiunxitque ex Va-
 leriani turmis quadringentos, quibus Valoriani ex sorore nepos Damianus
 praeerat; nec non e acutariis suis octingentos, viros bellicosissimos, qui-
 bus Protectores hastatos duos, Sutan et Abigin praefecit, atque iunxit,
 ut Ioannem, quocumque duceret, sequerentur, his mandatis instru-
 ctum. Quandiu pactis manere hostes videret, contineret sese; ubi fidem
 induciarum solvissent, haec faceret. Repente et raptim agrum Picenum

σαν, ἅπαντά τε ἐξῆς περιέοντα τὰ ἐκείνη χωρία καὶ αὐτοῖς πρὸ
 τῆς γῆρας ἐπιθρονοῦντα. ταύτης γὰρ σχεδόν τι ἀπάσης τῆς χώ-
 ρας ἄνδρας μὲν οὐδ' αὖ μὴ ἀπολείπειν, πάντων ἐπὶ Ῥώμην στρα-
 τεύσαμένων, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας τῶν πολεμίων καὶ χρήματα P 405
 5 πανταχῇ εἶναι. ἔξαρδραπόδῃζιν οὖν καὶ ληΐεσθαι τὰ ἐν ποσὶν
 ἅπαντα φηλασσοόμενον μὴ ποτε Ῥωμαίων τιγὶ τῶν ταύτῃ ὠκτημέ-
 των λυμῆνῃται. ἦν δὲ πῃ χωρὶς ἐντίχη, ἄνδρας τε καὶ δυχρώ-
 μата, ὡς τὸ εἶδος, ἔχοντι, πάση αὐτοῦ δυνάμει ἀποπειράσα-
 σθαι. καὶ εἰ μὲν εἰλεῖν δύνηται, ἐς τὰ πρόσω ἵεναι, τοῦ πρῶ-
 10 τμουτος δὲ, ἂν οὕτω τίχοι, ἀντιστατοῦντος, ἀπελαύνειν ὀπίσω,
 ἢ αὐτοῦ μένειν. προΐοντι γάρ οἱ καὶ τοῦτο δὴ τὸ δυχρώμα κατὰ
 τούτου ἀπολιπνέντι κίνδυνος πολλὸς ἐπὶ πλείστον ἔσται, ἐπεὶ οὐ-
 ποτ' ἄμεινεν εὐπειρῶς σφίσιν ἔξουσιν, ἦν που ἐνοχλοῖντο πρὸς
 τῶν ἐναντίων. τὴν δὲ λείαν φηλάσσειν ἅπασαν, ὅπως ἂν αὐτὴν B
 15 ὁρθῶς καὶ δικαίως στρατιὰ διανέμοιτο. εἶτα ξὺν γέλῳτι καὶ
 τοῦτο ἐπεῖπεν, „Οὐ γὰρ δίκαιον ἔφ' ἐτέρω μὲν τοῖς κρητῆρας
 πόνη μετρίῳ ἀπόλλυσθαι, ἄλλους δὲ τοῦ μάλιστα οὐδ' ἐμὴ τα-
 λαιπωρία δοῖναι σθαι.“ τὸσαῦτα μὲν ἐπιστείας Βελισάριος Ἰωάν-
 νην ἐν τῇ στρατεύματι ἐπεμψεν.
 20 Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον ὃ τε Μεδιολάνων ἱερεὺς Λάκιος
 καὶ τῶν πολιτῶν ἄνδρες δόκαμοι ἔς Ῥώμην ἀφικόμενοι Βελισάριον
 ἐδέοντο φρουροὺς ὀλίγους σφίσι ξυμπέμψαι. αὐτοὶ γὰρ ἱκανοὶ
 ἰσχυρίζοντο εἶναι, οὐ Μεδιόλανα μόνην, ἀλλὰ καὶ Λιγουρίαν

16. Οὐ — ὀν/ασθαι] Suidas s. v. κρητήν.

23. Μεδιόλανα μό-
 νην] Μεδιόλανον μόνον Pm.

cum omnibus copiis pervolaret, continenti cursu ioca obiens cuncta, ac celeritate famam praevertens: propterea quod viris ibi usquam fore relictis, cum plerique omnes bello Romam petiissent, ubi vis essent hostium liberi, uxores atque pecuniae. Itaque captivos abduceret, et obvia quaeque diriperet, caveret tamen, ne quid detrimenti Romanus ullis incolis pateretur. Si quem in locum incideret, militari praesidio, ac proinde arte et manu munitam, viribus omnibus tentaret: si caperet, pergeret porro: sin forte rei difficultas consillum vinceret, referret sese, vel ibi consisteret. Etenim progredienti maximum, ut saepissime fit, a relicto post se ioco periculum fore: cum neo se facile tueri posset, sicuti impeterentur ab hostibus, nec praedam omnem servare, cum reliquo exercitu bona fide dividendam. Tum ridens subiecit: *Haud enim aequum est, dum alii in fucis male perfondis decudant, alios defatigationis experies gaudere mellis vindemia.* Haec ubi mandata dedit Belisarius, Ioannem cum exercitu misit.

Sub idem tempus Mediolanensis Antistes Datus, ac cives primarii, cum Romam venissent, a Belisario modicum petiere praesidium, satis virum sibi fore asseverantes ad eripiendum Gotthis nullo negotio, vindicandumque Imperatori non modo Mediolanum, sed Liguriam quoque vi-

Procopius II.

12

- C ὅλην πόλιν οὐδενὶ Γότῳ τινι ἀποσπῆσαι καὶ βασιλεὺς ἀνασώσασθαι. αὕτη δὲ ἡ πόλις ὥκειτο μὲν ἐν Λιγοῦροις, πρὸς ποταμὸν μαλιστα Ῥαβέννης τε πόλεως καὶ Ἰλλυριῶν τῶν ἐν Ράλλιον ὁρίοις κειμένη. ἑκατέρωθεν γὰρ ἐς αὐτὴν ὁκτώ ἡμερῶν ὁδὸς ἀνδρὶ εὐζώνῳ ἐστὶ, πρῶτῃ δὲ πόλει τῶν ἐσπερίων μετὰ γε Ῥώμην με- 5
 γέθρι τε καὶ πολυαγθρωπία καὶ τῇ ἄλλῃ εὐδαιμονίᾳ ἐτύγχανεν οὖσα. καὶ αὐτοῖς Βελισάριος ἐπιορχόμενος ἐπιτελῆ τὴν δέξιν ποιήσιν κατεῖχεν αὐτοῦ τὴν τοῦ χειμῶνος ὥραν.
- D ἦ. Ταῦτα μὲν δὴ ὥδ' ἐπ' εἶχε. τῆς δὲ τύχης ὁ θεὸς ὥδινεν ἤδη ἐπὶ Ῥωμαίους, ἐπὶ τὰ πράγματα εὐ τε καὶ καλῶς 10
 σφίσι ἐκείνοις ἐπιπροσθεὶν προΐόντα εἴωρα, κακῶς τε κεραννύναι τινὶ ταῦτα ἐθέλουσα, ἔφην ἐξ οὐδενὸς αἰτίας λόγου ἀξίας ἐκείνῳ Βελισαρίῳ τε καὶ Κωνσταντίνῳ, ἣ ὅπως ἔφην καὶ ἐς ὅτι ἐτελεύτησεν, ἔρῳν ἔρχομαι. Προϊδίος ἦν τις, ἀνὴρ Ῥωμαῖος, ὠκνητός μὲν ἐπὶ Ῥαβέννης, ὧν δὲ οὐκ ἀφανής. οὗτος ὁ Προϊδίος, ὅτι δὴ Γότ- 15
 θοῖς προσκεκροenkῶς ἦν, ἤνικα Οὐίτιγος ἐπὶ Ῥώμην στρατεύειν
 P 407 ἤμελλε, ἐν ὀλίγοις τοῖς τῶν οὐκείων ἐπὶ κνηγέσιον ἀφ' ἑνὸς τῷ λόγῳ στελλόμενος φεύγει, οὔτε τὴν βουλὴν κοινοσάμενος οὔτε τι τῶν χρημάτων ἑὴν αὐτῷ ἔχων, πλὴν γε δὴ ὅτι ἐξήλμα δὸς αὐ-
 τὸς ἔφερεν, ὧν τῷ κουλεῶν χροσῶν τε πολλῶν καὶ λίθοις ἐντίμοις 20
 κεκυλλωπισμένῳ ἐτυγένην. καὶ ἐπειδὴ ἐν Σπολετίῳ ἐγένοντο,
 V 70 ἐς νεῶν τινα ἔξω τοῦ περιβόλου κατέλυσεν. ὁ δὲ Κωνσταντίνος ἀκούσας (ἐτύγχανε γὰρ ἔτι ἐνταῦθα διατριβὴν ἔχων) τῶν τινῶν

2. ὥκειτο] ὥκισσαι Pm. 18. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδέ — οὔδε.
 22. Κωνσταντίνος] Κωνσταντιανός Hl. Et sic per totum hoc caput.

versam: in qua illa urbs posita, inter urbem Ravennam et Alpes, quibus Galliae terminantur, media fere est. Utrunque enim ad ipsam dierum octo iter est viro expedito. Amplitudine, frequentia, opibus Romae cedens, Occidentis urbes caeteras superabat. Illorum petitioni satisfacturum se pollicitus Belisarius, ibi hiemem egit.

8. Ita quidem haec se habebant. Iam vero Fortuna Romanis invidens, quibus bene praenotareque res videbat procedere, in eos noxam parturiebat, ac prosperis miscere volens adversum aliquid, Belisarium inter et Constantinum de nihilo dissidium moliebatur; cuius ortum exitumque modo exponam. Romanus quidam, Praesidius nomine, vir nobilis, cum Ravennae, ubi habitabat, in Gotthorum offensionem eo tempore venisset, quo in urbem Romam Vitigis expeditionem parabat, simulato venationis consilio, nec prodito cuiquam quod vere meditabatur, aufugit, nihil opum secum ferens, praeter pugiones duos, quorum vaginae multo auro gemmisque ornatæ erant. Ut Spoletium cum suis attigit, in templum divertit extra muros positum. Quia de re factus certior, qui ibi tum agebat, Constantinus indicta causa acinacem utrumque aufert, misso

ὑπασπιστῶν Μαξεντιόλον πέμψας ἄμφω ἀφαιρεῖται λόγῳ οὐδενὶ τῶ ἀκινάκῃ. περιαλγῆς δὲ γεγονὼς τοῖς ξυμπισσοῦσιν ὁ ἄνθρωπος ἐς Ῥώμην ὅτι τύχιστα παρὰ Βελισάριον στέλλεται, οὗ δὲ οἱ εἰς μακρὸν καὶ Κωνσταντίνος ἀφίκετο. ἤδη γὰρ ὁ τῶν Γότ-
 5 θῶν στρατὸς οἱκ' ἀποθιν εἶναι ἡγγέλλετο. ἕως μὲν οὖν ἔν τε Β
 θαρόβρι καὶ κινδύνῳ Ῥωμαίοις καθειστική τὰ πράγματα, σιωπῇ ὁ Πραισίδιος ἔμεινε· ὥς δὲ τὰ τε Ῥωμαίων κύνθηλιστα εἶδε καὶ
 Εὐφρων πρὸς βασιλῆα στυλέντας, καθάπερ ἔμπροσθεν
 εἴρηται, Βελισαρίῳ συγγὰ προσίων τῇν τε ἀδικίαν ἐπήγγελλε καὶ
 10 οἱ τὰ δίκαια βοηθεῖν ἤξεν. ὁ δὲ Κωνσταντίνῳ πολλὰ μὲν αὐ-
 τὸς, πολλὰ δὲ δι' ἑτέρων μισθόμενος, πυρρῇ ἐργῶν τε ἀδίκου
 καὶ δόξης αἰσχροῦς ἀπαλλάσσειθάι. ἀλλὰ γὰρ Κωνσταντίνος
 (ἴχρῳ γὰρ αἱ γενέσθαι κακῶς) τοὺς τε λόγους αἱ ἐρισχελῶν
 διακρούετο καὶ τὸν ἡδικομένον ἐπώθαζε. Βελισαρίῳ δὲ ποτε,
 15 ἵππῳ ἐν τῇ ἀγορᾷ δαχόμενῳ, ἐντυχὼν ὁ Πραισίδιος, τοῦ τε χαλι- C
 νοῦ τοῦ ἵππου ἐλάβετο καὶ μέγα ἀνυβοῶν ἱρώτα εἰ ταῦτα λέ-
 γουσιν οἱ βασιλέως νόμοι, ἵνα ἐπιδῶ τις τοὺς βαρβύρους γυ-
 γῶν ἰκέτης ἐς αὐτοὺς ἵκοιτο, ἀφίληται μὴ δα ἂν τέχῃ ἐν χει-
 οῖν ἔχων. πολλῶν δὲ περιεστηκότων τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ H 224
 20 χαλινοῦ ξὺν ἀπειλῇ κεινόντων μετέσθαι, οὐ πρότερον ἀφῆκε,
 πρὶν δὲ αὐτῷ ἐπλόχετο Βελισάριος τὰ ξιφίδια δώσιν. τὴν οὖν

2. ἀκινάκῃ] ἀκίνακς. HL.

9. ἐπήγγελλε] L. ἀπήγγελλε P.

16. εἰ ταῦτα] εἰτα HL: illud marg.

18. ἀφίληται] ἀφίληται

18. εἰς HL. 20. ξὺν ἀπειλῇ κεινόντων Vat. ξυναπειλούντων καὶ
 λίγοντων HL.

ad id Maxentio, quo Soutario utebatur. Hinc ille dolore percitus, Romam, nulla interposita mora, ad Belisarium properat, quo et Constantinus aliquanto post venit, accepto iam nuntio, Gothorum exercitum appropinquare. Ac quandiu Romana res in tumultu et discrimine versata eat, tandiu silentium Praesidius tenuit. Ubi vero illam superiorem esse, et Oratores Gothorum, uti supra diximus, ad Imperatorem adissae vidit; Belisarius saepe conveniens, iniuriamque exposulans, enixe ius orabat. Nec minus saepe Belisarius cum per se ipse, tum per alios Constantinum urgebat reprehensionibus, ut se ab iniquo facinore turpique existimatione vindicaret. Sed enim Constantinum manebat interitus. Quamobrem ille dicta semper elevabat ludibriis, et quem affecerat iniuria, ridebat. Aliquando demum in foro equitanti Belisario occurrens Praesidius, apprehensis habenis equi, contenta voce interrogat, num Imperatoris leges id ferant, ut qui a Barbaris ad ipsius partes supplex transfugerit, omnibus, quae in manibus habet, per vim spoliatur? Tum circumstantibus multis et minaciter imperantibus, ut a fraeno manum amoveret, non prius dimisit, quam ipsi pugiones redditum iri Belisarius

ὑστεραίαν Κωνσταντίνον τε καὶ τῶν ἀρχόντων πολλοὺς ἐς σκή-
 στον τινὰ ξυγκαλίσας Βελισάριος ἐν παλατίῳ τῶν μὲν τῇ προτε-
 ραίᾳ ξυμπεπωκότων ὑπέμνησε, παρήγει δὲ ὑψὲ γούν τοῦ χρό-
 νου τοὺς ἀκινάκας ἀποδιδόναι. ὁ δὲ οὐκ ἔφη δώσειν· ἥδιον γὰρ
 αὐτοὺς ἐς τὸ Τιβέρηδος ὕδατος ἐμβάλλειν ἢ τῷ Προσπελάσῃ διδοῖν. 5
 Θυμῷ τε ἤδη ἐχόμενος Βελισάριος ἐκπνέοντο εἰ οὐκ οἶσθε Κων-
 σταντίνος πρὸς αὐτοῦ ἄρχεσθαι. καὶ αὐτὸς τὰ μὲν ἄλλα οἱ ὑπο-
 λόγει ἅπαντα πείσασθαι· βουλευμένῳ γὰρ ταῦτα βασιλεῖ εἶναι·
 τόδε μέντοι, ὃ ἐν τῷ παρόντι ἐπιμύττοι, οὐ μήποτε δράσιν.
 Βελισάριος μὲν οὖν εἰσαίνει τοὺς δορυφόρους ἐκίλευε, Κωνσταν- 10
 τίνος δὲ „Ὅπως με δηλαδὴ ἀποκτενοῦσιν“ ἔφη. „Ὀνδαμῶς“
 ὁ Βελισάριος εἶπεν „ἀλλ’ ἴνα τὸν σὸν ὑπασπιστὴν Μυξεντίολον,
 P 408 ὃς σοι τὰ ξιφίδια βιασάμενος ἔνεγκεν, ἀναγκάσωσι τῷ ἀνθρώπῳ
 ἀποδιδόναι ὑπὲρ αὐτοῦ βλαβὴν λαβῶν.“ ἀλλὰ Κωνσταντίνος
 τεθνήξασθαι παραντίκα οἰόμενος δρᾶσαι τι μέγα, πρὶν τι αὐτὸς 15
 παθεῖν, ἐβούλετο. διὸ δὴ τὸ ξιφίδιον εἴλκεν, ὑπὲρ σὲ πρὸς τῷ
 μηρῷ ἀπεκρέματο, ἄφνω τε αὐτὸ ἐπὶ τὴν Βελισαρίου γαστέρα
 ὤσεν. ὁ δὲ καταπλαγὴς ὤκτω τε ἀπέστη καὶ Βέσσα ἐγγὺς πᾶν
 ἐστηκότι περιπλαχεῖς διαφνεῖν ἴσχυσε. Κωνσταντίνος μὲν οὖν,
 ἔτι τῷ θυμῷ ζῶν, ἀπῆε. κατιδόντες δὲ Ἰλδίγερ τε καὶ Βυλε- 20
 ριανὸς τὸ ποιοῦμενον ὁ μὲν τῆς δεξιᾶς, ὁ δὲ αὐτοῦ τῆς ἐτέρας
 χειρὸς λαβόμενος ὀπίσω ἀνθεῖλκον. ἐν τούτῳ δὲ ἰσαλθόντες οἱ
 B δορυφόροι, οὓς δὴ ὀλίγω πρότερον ἐκάλεισε Βελισάριος, Κων-

15. δρᾶσαι] δρᾶσαι L. δρᾶσαι H. δρᾶσαι Hoeschellus.

recepit. Itaque postridie Belisarius Constantino ac multis Ducibus in quoddam Palatii cubiculum convocatis, et commemoratis quae acciderant pridie, hortatur hominem, ut acinaces tandem aliquando restituat. Abnuens ille, iuvendus sibi fore asseruit, si illos mitteret in undas Tiberis, quam si Praesidio redderet. Iratus iam Belisarius quærit, annon se agnoscat ipsi subditum Constantius? Hic in rebus caeteris plane obsecuturum se illi spondet, quando sic placitum Imperatori: quod in praesenti iuberet, nunquam facturum. Tum Protectores iubenti ingreditur Belisario, Nimirum, inquit Constantius, ut me trucidet. Minime vero, ait Belisarius: sed ut Scutarium tuum Moxentium, qui iurum tuo pugione, illata vi, abstulit, adigant Praesidio restituere, quae ipsi invito rapuit. At Constantibus se illico moriturum ratus, grave aliquid patrare prima, quam pati statuit. Quare educto pugione, quem pendulum ad femur gestabat, repente Belisarii ventrem appetit. Is territus retro cedit, et Bessam prope astantem complexus, elabatur. Ipse etiam referebat se Constantium, ira adhuc incensus; cum, re animadversa, eius dextoram prehendit Valerianus, sinistram Idiger, illumque retrahunt. Inter ea ingressi, quos Belisarius paulo ante acciverat, Protectores, e Constantini

σταγνύνον τε τὸ ξηρίδιον ζῶν βία πολλῇ ἐκ χειρὸς αἴρουνσι. καὶ αὐτὸν πολλῶ θορόντων ὑπῆσαντες οὐδὲν μὲν ἄχαρι τὸ παραντίκα ἐργάσαντο, παρόντας αἰδούμενοι τοὺς ἄρχοντας, οἶμαι, ἐς οἴκημα δὲ ἄλλο ἀναγαγόντες, Βελισαρίου κελεύσαντος, χρόνον τινὶ 5 ὕστερον ἔκτειναν. τούτῳ Βελισαρίῳ μόνον ἐργασταὶ οὐχ ὅσιον ἔργον καὶ ἥθους τοῦ αὐτοῦ σούδαμῶς ἄξιον. ἐπιεικέα γὰρ πολλῇ ἐς πάντας ἄλλους ἔχρητο. ἀλλὰ ἴδαι, ὑπερέβρηθῇ, Κωνσταντίνῳ γινέσθαι κακίως.

9'. Ἰάτιοι τε οὐ πολλῶ ὕστερον ἐς Ῥώμης τὸν περίβολον 10 κακοεργεῖν ᾔθελον. καὶ πρῶτον μὲν τινες ἐς τῶν ὀρειῶν ἵνα νέκτωρ παθῇκαν, ὧν αὐτοὶ τὸ ὕδωρ κατ' ἀρχὰς τοῦδε τοῦ πολέμου ἀφῆρηγτο. οἱ δὲ λίχνα τε καὶ δῆδας ἐν χειρὶν ἔχοντες ἀπειρώτο τῆς ἐς τὴν πόλιν ἐνθ' ἐνδὲ εἰσόδου. ἔνυχε δὲ τινα διώρυχα οὐ μακρὰν Πηγμαντῆς πελίδος τοῦ ὀρειτοῦ τούτου κέρτωμα 15 ἔχουσιν. ὁδὸν δὲ τῶν τις πελάκων τὸ πῦρ κατιόντων τοῖς ξυμφέλασσοσιν ἐφρασίν· οἱ δὲ λίχον αὐτοῦ παρίοντα ἰδοῖν ἐφρασαν. ταύτῃ γὰρ τὴν γῆν οὐχ ἐπερέχουσιν τὴν τοῦ ὀρειτοῦ οἰκοδομίαν ἐνέβαινε, περὶ δὲ ἐκάλυπτο τοὺς τοῦ λίχου ὀφθαλμοὺς φῶστο. τῶν μὲν οὖν βαρβάρων ὅσοι τοῦ ὀρειτοῦ ἀπειρώσαντο, ἐπειδὴ 20 εἰν μίση πύλιν ἔλθοντο, εἶδα δὲ ἄνοδος τις ἦν ἐκ παλαιοῦ ἐς αὐτὸ που τὸ παλῆτιον γέροντα, οἰκοδομία τινὶ ἐνταῦθα ἐνέτυχον οἷς ἐς πρόσω ἵνα τοὺς λοιπὸν ἐγγχωροῦσιν οὔτε τῇ ἀνάβασι τοὺς παράπαν χρῆσθαι. ταύτῃ δὲ τὴν οἰκοδομίαν Βελισάριος προ-

22. οὐτ' — οὐτ'] Vulgo οὐδ' — οὐδ'.

manu pugione extorquent multa vi, correptumque ingenti cum fremitu hominem exemplo quidem omittunt multare, Ducum, ut opinor, praesentiam veriti, sed abductum in cubiculum alind paulo post, iubente Belisario, interficiunt. Unum hoc Belisarius admisit facinus minus honestum, nec moribus dignum commodis; cum ipsum omnes alii lenissimum experti sint. Veromenimvero Constantinum, ut dictum est, manebat interitus.

9. Haud multo post, Gotthi in muros Romae cupientes moliri aliquid, primum quosdam immiseri noctu in unum ex aquaeductibus, a quibus aquam initio belli buis averterant. Illi manibus lychnos ac faces praeficientes, in urbem aditum ea parte tentabant, cum per foramen, quod non procul a porta Pinciana in fornice aquaeductus illius erat, vigilum quidam, conspecto igne, rem sociis indicat. Hi vero, quoniam ibi structura aquaeductus non exibat e terra, visum asserunt lupum, illac praetercurrentem; cuius oculos igni similes rebantur esse. Ingressi canallem Barbari, cum in mediam urbem penetrassent, eoque loci venissent, ubi ad ipsum Palatium vetus quidam ascensus erat, offenderunt praestructum obicem, quo et longius progredi, et ascendere omnino prohibebantur. Hunc Belisarius obsidionis principio, ut a me in libro superiori narratum

μηδεία τινί κατ' ἀρχὰς τῆσδε τῆς πολιορκίας πεποιήται, ὥστε
 P 409 μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις διεδίλωται· λίθον οὖν ἓνα βρα-
 χὺν ἐνθάδε ἀφελόντες ὁπίσω τε ἀναστρέψαι εὐθὺς ἔγνων· καὶ
 παρὰ τὸν Οὐτίγιν ἐπανήκοντες τὸν λίθον ἐνδεικνύμενοι πάντα
 ἀπήγγελλον. καὶ ὁ μὲν τὰ τῆς ἐπιβουλῆς ἅμια τοῖς Γότθων ἀρ- 5
 στοῖς ἐν βουλῇ εἶχε, Ῥωμαίων δὲ ὅσοι θροουρὰν ἀμφὶ πύλιναν
 Πιγκιανὴν ἔχον, μνήμην τῆς τοῦ λίκου ἐποψίας ἐν σφίσιν ἀν-
 τοῖς ἐποιούντο τῇ ἑσπερᾷ. ἐπεὶ δὲ ὁ λόγος περιφερόμενος ἐς
 Βελισάριον ἦλθεν, οὐ παρέργως ὁ στρατηγὸς τὸ πρᾶγμα ἤκου-
 σεν, ἀλλ' ἄνδρας τε αὐτίκα τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ δοκίμων ἔν 10
 Διογένη τῷ δορυφόρῳ ἐς τὸν ὀχετὸν καθῆκε καὶ διερευνήσασθαι
 ἅπαντα ἔν πολλῷ τάχει ἐκέλευσεν. οἱ δὲ τὰ λίχνα τῶν πολε-
 B μίων καὶ τῶν δίδων ὅσα διεκρυνήκει πανταχῇ τοῦ ὀχετοῦ ἄδρον,
 καὶ τὴν οἰκοδομίαν, ἣ ὁ λίθος πρὸς τῶν Γότθων ἀσφαλεῖς, κα-
 τανέστηκότις Βελισαρίῳ ἀπήγγελλον. διὸ δὲ αὐτὸς τε τὸν ὀχε- 15
 τὸν ἐν μεγάλῃ σφρακτῇ ἔσχε καὶ οἱ Γότθοι αἰσθόμενοι ταύτης δὴ
 τῆς πείρας ἀπίσταντο.

H 225 Ἐπειτα δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἔμφαντος ἔσθοδον κατὰ τοῦ περιβόλου
 ἐμχανῶντο οἱ βάρβαροι. τηρήσαντες οὖν τὸν τοῦ ἀριστεροῦ καί-
 ρον κλίμακας τε καὶ πῆρ ἐπαγόμενοι, ἤκιστα πῶν πολιερίων προσ- 20
 δεχομένων, ἐπὶ πύλιναν Πιγκιανὴν ἦσαν, ἐλπίδι θαρροῦντες ἐς
 ἐπιδρομῆς τὴν πύλιν αἰρήσειν, ὅτε οὐ πολλῶν στρατιωτῶν ἐν-
 ταῦθα λειψθέντων. ἔτυχε δὲ Ἰλδίγεθ τήνικαῦτα ἔν τοις ἐπομέ-
 C νοις σφρακτῇ ἔχων· ἕκαστοι γὰρ ἐκ περιτροπῆς ἐς τὴν θροουρὰν

4. τὸν λίθον] Vulgo τὸν τε λίθον. 5. ἀπήγγελλον] ἀπήγγε-
 λον L. 7. Πιγκιανὴν] πικγιανήν HL hic et infra. 15. ἀπηγ-
 γελλον] ἀπήγγελλον L.

est, provide opposuerat. Parvo inde extracto lapide remeare decernunt Bar-
 bari, reversique ad Vitulin, monstrato lapide, quo res loco sit plane referunt.
 Tum ille de iustituta molitione cum viris inter Gotthos primariis consulti.
 Postridie, inter portae Pincianae custodes mentione facta suspicionis, quae
 de lupo inciderat, et hinc perlato ad Belisarium rumore non supina aure rem
 audii Magister militum: sed e vestigio homines in exercitu probatissimus
 cum Diogene Praetoriano degredi iubet in aquaeductum, et omnia scruta-
 ri celerissime. Illi hostium lucernas, et quicquid ex facibus defluxerat
 passim in canali inveniunt, et obice, ex quo lapidem Gotthi dempserant,
 perspecto, ad Bolisarium renuntiant. Quamobrem acerbis custodibus aquae-
 ductum muniri: quod cum Gotthi intellexissent, incepto hoc abierunt.

Deinde apertam in muros vim meditati Barbari, capto prandii tem-
 pore praeter hostium opinionem, cum sculis et facibus ad portam Pincia-
 nam contendunt, spe nixi, fore ut primo impetu urbem caperent, quod
 non multi milites hic essent reliqui. Tunc Ildiger cum suis custodibus
 agens, (quod munus singulis per vices demandabatur) ut hostes vidit in-

ἐπειτάχαιτο. ἐπεὶ οἱκ' εἶδε προσέχοντας οὐκ ἐν τάξει τοὺς πολε-
 μίους, ἀπήντησέ τε οὐ ζυντάταγμένοις ἐς παράταξιν, ἀλλὰ ζὺν
 πολλῇ ἄκοσμίᾳ ἰοῦσι, καὶ τοὺς κατ' αὐτὸν οἰδενὶ πόνῳ τρεψά-
 μενος ἔκτεινε. κραυγῆς δὲ μεγάλης καὶ ταραχῆς ἀνὰ τὴν πόλιν,
 5 ὥς τῷ εὐκῶς, γεγεννημένης Ῥωμαῖοί τε ὡς τάχιστα πανταχόσε τοῦ
 περιβόλου ζυνέροισι καὶ οἱ βάρβαροι ἤφρακτοι ἐς τὰ στρατόπεδα
 οὐκ ἐς μικρὰν ἐχώρησαν. Οὐλίγης δὲ αὖθις ἐς ἐπιβουλήν τοῦ
 περιβόλου καθίστατο. καὶ ἦν γάρ τις αὐτῷ ἐπίμαχος μάλιστα
 μοῖρα, ἥ τοῦ Τιβέριδος ἡ ὄχθη ἐστίν, ἐπεὶ ταύτῃ οἱ πάλαι Ῥω-
 10 μαῖοι θυροσύντες τοῦ ἕδατος τῷ ὀχυρώματι τὸ τεῖχος ἀπημιλη-
 μένως ἐδείκνυντο, βραχὺ τε αὐτὸ καὶ πύργων ἔρημον παντάπασιν D
 ποιεσάμενοι ὅσῃ ἐνθενδε ἤλαττε τὴν πόλιν αἰρήσιν. οὐδὲ γὰρ
 οὐδέ τι φυλακτῆριον λόγου ἄξιον ἐνταῦθα τετύχηκεν εἶναι. δύο
 οἱκ' Ῥωμαίους ἀμφὶ τὸν Πέτρον τοῦ ἀποστόλου νεῶν ὠκνημένους
 15 χρήμασιν ἀναπλεῖδει οἶνον ἀσκὸν ἔχοντας παρὰ τοὺς ἐκέλη φρου-
 ροὺς εἶναι περὶ λέγων ἄψως, καὶ αὐτοῖς τὸν οἶνον τρόπῳ ὅτι
 δὴ φιλοσφοδίης ἐνδεικνυμένους χαρίζεσθαι. εἶτα ζὺν αὐτοῖς V 72
 πύργῳ τῶν νεκρῶν καθήμενος πλεῖν, ἐκάστω τε ἐς τὴν κύλικα
 ὑπνωτικὸν ἑμβάλεῖν φάρμακον, ὅπερ σφίσιν αὐτὸς ἐδειδώκει.
 20 ἀκάτους δὲ λάθρα ἐν τῇ ἐτέρᾳ ὄχθῃ ἐν παρασκευῇ ποιεσάμενος
 εἶχεν, αἷς δὴ τῶν βαρβάρων τινάς, ἐπαδὼν τάχιστα οἱ πύλα- P 410
 κες ὑπνω ἔχοντο, ζὺν κλίμασιν ἐκ σημείου ἐνὸς τῶν ποταμῶν
 διαβαίνοντες τὴν ἐπίθισιν τῷ περιβόλῳ ποιήσασθαι. τό τε

8. ἐπίμαχος P et Hoesch. in annot. ἐπιμαχώτατος HL. Sic p.
 414 c. 415 a.

composite accedentes, occurrit ipsis, non instructa acie, sed promiscue
 ac turbate progredientibus. Nullo mox negotio adversos fundens, cla-
 dem efficit. Inde magnus, ut fit, oriri in urbe clamor ac tumultus: sta-
 tim Romani undique ad muros confloere: nec multo post in sua castra
 Barbari re infecta reverti. Ad fraudem redit Vitigis, grassaturus in
 moenia: quorum sane partem, quae Tiberis ripam praetexit, expugnare
 facillime poterat. Illam enim Romani veteres, aquae munimento confisi,
 adeo negligenter aedificaverant, ut et valde humilis esset, et omnino tur-
 ribus vacua. Hae demum eo facilius urbem se capturum sperabat, quo
 levius erat ibi praesidium. Ergo Romanos duos, qui ad Petri Apostoli
 aedem habitabant, pecunia ludit, ut cum utre vini pleno custodes illie
 positos primis tenebris adeant, ac vino donent cum omni benevolentiae
 significatione: deinde, adulta nocte, sedentes una perpotent, iuiceto in
 cuiusque scyphum medicamine soporifero, quod ipse dedit. In ulteriori
 ripa scaphas clam paratas habuit; ut, simul ac sonans eustodias comple-
 xus esset, primo dato signo, Barbarorum manus flumen transiret, ac sca-
 lis instructa muros invaderet. Totum etiam exercitum ad urbem vi pe-

- στράτευμα ἐς τοῦτο ἡτοίμαζεν ὅλον, ὅπως ἅπασα κατὰ κράτος ἢ πόλις ἁλόη. τούτων οὕτω ξυγκειμένων σφίσι, τοῖν ἀνδροῖν ἄτερος τοῖν Οὐκίγιδι ἐς ταύτην δὴ παρεσκευασμένοι τὴν ἐπονσ-
γίαν (οὐ γὰρ ἔδει Ῥωμαίους τοῦτω τῷ Γότθων στρατοπέδῳ ἁλῶναι) ἀντιπαγγέλτος ἐλθὼν Βελισάριος τε ἅπαντα φράζει καὶ 5
τὸν Ἐπερὸν ἐνδείκνυσιν. ὃς δὲ αἰκίζομενος ἐξ ὧς τε ἅπαντα ἤνγκαν ὅσα δρῶν ἐμύλει καὶ τὸ θάρμικον ἐπιδείκνυν, ἥπερ Οὐ-
B τῆς αὐτῷ ἰδεδόκει. καὶ αὐτὸν Βελισάριος τὴν τε οἶα καὶ τὰ
ὥτα λοβησάμενος ἐς τῶν πολεμίων τὸ χαράζωμα ὄντ' ὀχοῦμενον
ἐπεμψε. καὶ κατιδόντες αὐτὸν οἱ βάρβαροι ἔγνωσαν ὡς ὁ Θεὸς 10
οὐκ ἐστὶ σφῶν τὰ βουλευμένα ὁδῷ εἶναι, καὶ δι' αὐτὸ οὐκ ἂν
ποτε ἡ πόλις σφίσι ἀλώσιμος εἴη.
- C 1. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα γέγοντο, ἐν τούτῳ Βελισάριος γράψας
πρὸς Ἰωάννην ἔργον ἐκέλευεν ἐχίσθαι. ὃ δὲ ξὺν τοῖς διαχιλίοις
ἱππεῦσι τὴν Πικηνῶν χώραν περιῶν τὰ ἐν ποσὶν ἐλθὼν πάντα, 15
παῖδας τε καὶ γυναῖκας τῶν πολεμίων ἐν ἀνδραπόδων ποιοῦμενος
λόγῳ. Οὐκίγιόν τε, τὸν Οὐκίγητος Θεῖον, ξὺν Γότθων στρα-
τῶ ἐπανηύσσαντα μάχῃ νικήσας αὐτὸν τε κτείνει καὶ πάντα
σχεδὸν τὸν τῶν πολεμίων στρατόν. διὸ δὲ καὶ οὐδαίς οἱ ἐτόλμα
εἶναι ἐς χύρας εἶναι. ἱππεὶ οὖν ἀφίκοντο ἐς Αὔξιμον πόλιν, Γότ- 20
θων μὲν ἐνταῦθα φρουρὰν οὐκ ἀξιοχρεῶν τινα ἔμαθον εἶναι, ἄλ-
λως δὲ ἐχυρὸν τε καὶ ἀνάλωτον κατενόησεν τὸ χωρίον. καὶ ἀπ'
D αὐτοῦ προσεδρεῖν μὲν οὐδαμῇ ἔδειλεν, ἀλλ' ἀκαλλαγίς ὅτι τά-

13. ἐγένετο L. ἐγένοντο P.
κίανων HL.

15. Πικηνῶν] Πικηνῶν P. πικ-

nitus occupandam expedlit. His ita compositis, quenism Deo fixum erat, ut Romanos iste Gotthorum exercitus non expugnaret, virorum, quos ad navandam coepto operam Vitigis adornaverat, alter sponte rem omnem enuntiavit Belisario, ac socium indicavit: qui tortus in lucem protulit quidquid erat fucturus, et medicamentum, quod Vitigis dederat, prompsit. Hunc Belisarius, nasso atque auribus truncis, ad castra hostium misit, asino vectum: quo viso, intellexere Barbari sua consilia, yetano Deo, non procedere, eamque ob causam posiri urbis se ausquam posse.

10. Dum haec aguntur, interea loci Belisarius Ianni, ut rem aggre diatur, per literas imperat. Ille cum duobus equitum millibus agrum Picenum percurrens, obviam quaeque rapere, et hostium liberos uxoresque abstrahere coepit in servitutem. Ullithem, Vitigis patrum, qui cum Gotthorum exercitu se offerebat, praelio victum interfecit, et copias fere omnes hostium delet: qua factum est, ut nemo postmodum cum eo manus conserere ausus sit. Ubi ventum ad urbem Auximum, haud magno quidem Gotthorum praesidio teneri illam audit, sed muuitissimam vidit esse et inexpugnabilem. Quare abiecto obsidionis capessendae con-

χισια πρόσω ἤλαντι. ταῦτο δὲ τοῦτο καὶ Οὐρβινὸν ἀμφὶ πόλιν
 ἔποιε, ἕς τε Ἀρμίνιον Ῥωμαίων αὐτὸν ἐπαγομένων ἰσῆλαντιν,
 ἥπερ μῆς ἡμῶς ὁδῶ Ῥαβέντης δίκην. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι,
 ὅσοι φρουρὰν ἐσταῦθα εἶχον, ἐποπία ἕς Ῥωμαίους τοῖς οἰκίτη-
 5 ρας πολλῇ χρώμενοι, ἐπειδὴ προΐναι τὸ στράτευμα τοῦτο ἐπι-
 θύοντο, ἀπεχώρησάν τε καὶ δρόμῳ ἰόντες ἐν Ῥαβέντῃ ἐγένοντο.
 οὕτω δὲ Ἰωάννης Ἀρμίνιον ἔσχε πολεμίων φρουρὰν ὑπὸ θιν ἐν τα
 Ἀρξίμῳ καὶ Οὐρβινῷ ἀπολιπόν, οἷχ ὅτι τῶν Βελισαρίου ἐντο-
 λῶν ἐς λήθην ἤλθεν, οὐδὲ θράσει ἀλογίστω ἔχόμενος, ἐπεὶ ἔτι P 411
 10 τῷ δραστηρίῳ τὸ ξυνητὸν εἶχεν, ἀλλὰ λογισάμενος, ὅπερ ἐγί-
 νετο, ὥς ἢ Γότθοι πύθονταί τὸν Ῥωμαίων στρατὸν ἀγχιεῖα
 ἐπὶ Ῥαβέντης εἶναι, αὐτίκα μάλα τὴν ἐν Ῥώμῃ διαλύσασθαι προσε-
 δριάν, ἀμφὶ τῷ χώρῳ τότε διελαντίς. καὶ ἔτι γὰρ τῆς ἡμέ- H 226
 15 ρας ὁδοῆς. ἐπειδὴ γὰρ Οὐτίγης καὶ Γότθων στρατὸς Ἀρμί-
 νιον ἔχουσιν πρὸς αὐτοῦ ἤκουσαν, ἕς δέος μέγα ἀμφὶ Ῥαβέντῃ
 ἐμπεπιπνυμένους ἄλλο τε ὑπολογισάμενοι τῶν πάντων οὐδὲν, εἰ-
 θυνῶν τὴν ἀναχώρησιν ἐποιήσαντο, ὥς μοι αὐτίκα λέλλεσθαι.
 καὶ μέγα κλέος ἐκ τοῦ ἔργου τούτου Ἰωάννης ἔσχε, διαβόητος καὶ B
 20 πρότερον ὢν τολμητής τε γὰρ ἦν καὶ αὐτοῦργος ἐν τοῖς μάλε-
 σι, ἕς τε τοῖς κινδύνους ἄοκνος, θύμιαν τε σκληρὰν καὶ τα-
 λατωριάαν τιμὰ ἐς αἰεὶ εἶχε βαρβάρων ὀδοπορῶν ἢ στρατιωτῶν οὐδὲν
 ἴσασιν. ὁ μὲν Ἰωάννης τοιοῦτος ἦν. Ματασούνθα δὲ, ἡ τοῦ

1. Οὐρβινον] οὐρβίνος HL.

11. τὸν P.] τῶν ὁ. L.

14. στρα-
 τός] τε στρατός HL.

16. εὐθυμῶν] Vulgo εὐθυμῶν. Vid.
 ad vol. I. p. 254, 11.

22. Ματασούνθα] Ματασούνθα P. μα-
 λασούνθα HL.

silio, quæprimum movens, porro perrexit. Eodem se modo gessit apud oppidum Urbinum, et Romanis deducentibus, Ariminum, Ravennam dissitum diel iter, contendit. Barbari, qui hic erant praesidarii, cum Romanos loci incolae suspectiores haberent, huius exercitus adventu cognito, Ravennam celeriter cursu demigrarunt. Itaque Ioannes Ariminum obtinuit, relictis a tergo Auximi et Urbini praesidiis; non quod ipsum vel oblitio mandatorum Belisarii, vel audacia inconsiderata cepisset; nam in eo coniuncta erat strenuitas cum prudentia: sed quia reputabat, quod contigit, simul ac Romanum exercitum Ravennae proximum, esse Gothi cognoscere, eos metu, ne quid illa urbs pateretur, ex obsidione Romae retractum iri. Neque eum fefellerit opinio. Nam ubi captum ab ipso Ariminum Vitigis Gothorumque exercitus acceperunt, Ravennae timentes plurimum, nullius rei praeterea habita ratione, protectionem, de qua mox dicam, ne punctum quidem temporis distulerunt. Hinc Ioanni ad gloriam, qua iam ante egregie florebat, magna accessio facta est. Animo vir maximo, et ad pericula subeunda promptissimo praeditus, per se res obibat. Assidua victis aridi et laborum tolerantia nulli Barbaro vel mili-
 lili cedebat. Atque is quidem erat Ioannes. Matasuntha vero Vitigis

V 73 Οὐκίγιδος γυνή, θεινῶς τῷ ἀνδρὶ ἀχθομένη, οὐκ οἶσιν ἐπὶ τῷ ἀρχῆς ἐς κοίτην ἔλθειν, ἐπειδὴ τὸν Ἰωάννην ἐς Ἀρμίνιον ἔκρινεν ἐνθάδε, περιχαρὲς τε ἀνιχνεύσας γέγονε καὶ πέρυσσά παρ' αὐτὸν λάθρα γάμον τε καὶ προδοσίαν περὶ ἐς λόγους ἔλθει.

Καὶ οἱ μὲν πέμποντες αἱ χρεῖα τῶν ἄλλων ταῦτα ἔπρα- 5
C σον. Γότθοι δὲ ἐπὶ τὰ τε ἀμφὶ Ἀρμίνιον ἔμμενον καὶ ἅμα ξη-
παντα τὰ ἀναγκαῖα σφῶς ἐπιτελοῖσιν, ὅτε τῶν τριῶν μηνῶν χρό-
νος ἔξῃκεν ἤδη, τὴν ἀναχώρησιν ἐποιεῖντο, καίπερ οἷον τι τῶν
πρίστων ἔνικα πεπνυμένοι. τὸ μὲν οὖν ἔτος ἀμφὶ τροπῆς ἡμε- 10
ρῆς ἦν, τῇ δὲ πολιορκίᾳ ἐναντιὸς τε διέτριπτο καὶ πρὸς αὐτῷ
ἡμεῖς ἐνθάδε, ὅτε οἱ Γότθοι ἅπαντα σφῶν τὰ χειρικοῦα κατα-
σάντες, ἅμα ἡμεῖς ὁδοῦ εἶχοντο. Ῥωμαῖοι δὲ γιγνόμενους ἡρώ-
τες τοὺς ἐναντίους ἐν ἀνδρῶν εἶχον ἢ τὸ παρὸν θύονται. τῶν
τε γὰρ ἱππέων τὸ πλεῖθος οὐ παρέσθαι τηχεῖα ἔκτεθεινται, κλ-
D λων ἄλλῃ πη ἰσταμένων, ὥσπερ μοι ἐμπροσθεν εἰρήται, αὐτοὶ 15
τε ἀξιωμαχοὶ πρὸς τοσοῦτον πλεῖθος πολεμίων οὐκ ὥστω ἐναι-
ῖπαντας μέντοι πέζους τε καὶ ἱππίας Βελισσάριος ἡλίσσετο. καὶ
ἐπὶ τῶν πολεμίων ὑπὲρ ἡμῶν διαβάτης ἦν γέγονεν ἔδεν,
ἐξῆγε διὰ Πηγικανῆς πέλτης τὸ στρατεύμα, ἢ τε μύχη ἐκ χειρὸς
γέγονε πῶν προτέρων οὐδενίως ἦσαν. καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν κατ- 20
τερῶς τῶν βαρβάρων τοὺς πολεμίους ἐρησπαμένων, πολλοὶ ἐκα-
τέρων ἐν τῇ πρώτῃ ἐκβολῇ ἔπεσον. ἔπειτα δὲ οἱ Γότθοι τραπέ-

Ε. Γότθοι δὲ] γότθοι τε HL.

9. τὸ — [τροπ] τοῦ. — [τροπ]

HL: illud Hm.

12. ὁδοῦ L. corr. Vulgo ὁδῶ.

uxor, cum graviter marito esset offensa, quod principio per vim ei lū-
eta tori consortio fuisset, ut Ioannem Ariminum venisse rescit, gaudio
cumulata, per occultum internuntium de nuptiis et proditioe colloqui
cum eo coepit.

De his illi clanculiorum nuntiorum opera insistebant inter se age-
re, cum Gotthi, auditis quae Arimini contigissent, accedente summa an-
nonae penuria ac trimestrium induciarum exitu, abscessere: etsi de Ora-
toribus nihil dum acceperant. Iam annua circa verum aequinoctium se
vertebat, in obsidione contritus totus cum diebus praeterea novem; quan-
do Gotthi, castris suis omnibus incensis, prima luce, se in viam dede-
runt. Romani, fuga hostium animadversa, quid consilii pro re nata ca-
perent nesciebant. Tunc enim equitatus pars maxima eberat, aliis alio,
ut dixi supra, dimissis: neque ipsi viribus tantae hostium multitudinis se
pares putabant. Nihilominus Belisarius peditibus canctis atque equitibus
arma imperat; utque hostium plus dimidiam partem transisse pontem vi-
dit, porta Pinciana edueit copias: nec minus acriter conferuntur manus,
quam in quolibet superiorum certaminum. Præcipio quidem Barbaris
hostilem impetum fortiter sustinentibus, utrinque multi primo congressu
cecidissent. Deinde versi in fugam Gotthi, gravem insignemque eladem

μενοι μέγα τε καὶ ἐπέρηνές σφίσι αὐτοῖς τὸ πάθος ἔποιοον· αὐτὸς γὰρ ἕκαστος τὴν γέφυραν διαβύλινην ἠμείβετο πρῶτος, ἃς οὐδ' ἂν ἐς στενοχωρίαν πολλὴν ἀφικόμενοι τὰ χαλεπώτατα ἔπαιον. P 412 πρὸς τε γὰρ ἀγῶν αὐτῶν καὶ τῶν πολεμίων ἔκρινοντο. πολλοὶ δὲ τῆς γέφυρας ἐξέπιπτον ἐφ' ἑκάτερα ἐς τὸν Τίβεριον καὶ αὐτοῖς ὅπλοις καταδεδόμενοι ἔθνησκον. οὕτω δὲ τοὺς πλείστους ἀποβυλόντες οἱ λοιποὶ τοῖς πρῶτον διαβῆαι ξέντησαν. Λογγίνος δὲ Ἰσαυρὸς καὶ Μουνδῖλας, οἱ Βελισαρίου δορυφόροι, διαφερόντως ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἠρίστευσαν. ἀλλὰ Μουνδῖλας μὲν τέ- 10 τταρσι βαρβάρους καθ' ἕκαστον ἐς γέφυρας ἑλθὼν ἐκτενέ τε ἀπαντας καὶ αὐτὸς ἐσώθη. Λογγίνος δὲ τῆς τῶν πολεμίων τροπῆς αἰτιώτατος γενοὺς αὐτοῦ ἔπεισε πολλὴν αὐτοῦ πόδον τῶν Ρωμαίων στρατοπέδῳ ἀπολιπὼν.

15 κα'. Οὐλίγης μὲν ἐν τῷ καταλοιπῷ ἐπὶ Ραβέννης ἰὼν Β τῶν χωρῶν τὰ ἄγροῦματα πληθεὶ στρατῶν ἐκράτεετο, ἐν Κλοσῶν μὲν τῇ Τοσκῶν πόλει χιλίους τε ἄνδρας καὶ ἄρχοντά Γιβμῆρα ἀπολιπὼν, ἐν τε Οὐρβινετῷ προσέτους, οἷς δὲ ἄρχοντά Ἀλβλῶν ἄνδρα Γότθον ἐπέστησε. καὶ Οὐλγῆλαμον ἐν τῇ Τονδῆρα ἐν τετρακοσίοις κατέλειπε. ἐν δὲ δὴ Πικηνῶν τῇ χώρῃ 20 τετρακοσίους μὲν ἐς Πέτραν τὸ στρατόριον ἔεισεν, οὓς καὶ πρῶτον ταύτῃ ἔκριντο, ἐν Ἀλβίμῳ δὲ, ἣ πασῶν μέγιστη τῶν ἐκείνῃ πόλεων ἴσσι, Γότθους τε ἀριστίνδην συνειλεγμένους τετρακισχιλίους C

4. πρὸς τε L. Vulgo πρὸς γε.

9. τέτταρσι] τέτταρσι L.

16. „Τούρκων] Ita legendum, non τούτων.“ MALT. τούτων HL.

19. Πικηνῶν Hm. Πικητῶν P. πικητῶν H. ibid. τῷ em. P, habent HL.

22. ἀριστίνδην L. ἀριστίνδην HP.

sibi ipsi importavero. Cum enim quisque pontem transgredi primus contenderet, iniquissimo discusi spatio, acerbissimum capiebant calamitatem. Quippe ferro interibant, cum hostili, tum suo: o ponte hinc et inde multi prolabebantur in Tiberim, et cum armis hausti fluctibus exstinguiebantur. Ita amissis quamplurimis, caeteri se illis admiscuerunt, qui iam ante transierant. In hoc praelio Longinus Isaurus et Mundilas, Belisarii Protectores, rem praeclarissimam gesserunt; ita tamen ut Mundilas interfectis singulari certamine Barbaris quatuor, sospes evaserit, Longinus vero, in cuius potissimum virtute causa fugae hostium constitit, ibi occubuerit, Romano exercitui magnum sui desiderium relinquens.

11. Vitigis cum exercitu reliquit Ravennam petens, loca munitioribus valida firmavit praesidiis. Clusii, quae Tusciae orbs est, viros millo et Gibimerem Ducem reliquit: Urbe veteri totidem; quibus Albilao natione Gotthum praefecit: Tuderti Uligisalum cum eo. In Piceno, stationarios eo, qui Petram castellum habebant, non amovit. Auximi, quae est omnium regionis illius urbium maxima, Gotthorum quatuor milia,

κατέλιπε καὶ ἄρχοντά ἐς ἄγαν δραστήριον Οὐρίσανδρον ὄνομα, ξύν
 τε Μόρρα δισχιλίους ἐν Οὐρβίνῳ τῇ πόλει. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα
 φρούρια δύο, Καίσηρά τε καὶ Μοντεφέρετρον. ὡς δὲ ἑκατέρῳ
 φρουρὰν οὐχ ἴσσαν ἢ κατὰ πεντακοσίους ἀνδρῶν κατεστήσαστο.
 αὐτὸς δὲ τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐνθὺ Ἀριμίνον ὡς πολιορκήσων ἐχώσ-
 5 ρει. ἐνύγκανε δὲ Βελισάριος, ἐπειδὴ τάχιστα Γότθοι τὴν πο-
 λιόρκιαν διέλυσαν, Ἰλδίγιρά τε καὶ Μαρτινὸν ξύν ἱππεῦσι χιλλοῖς
 πέμψας, ἃς ὧς δι' ἐτέρως ὁδοῦ θύσπον ἰόντες φθάσωσι τοῖς
 D πολέμοις ἐς Ἀριμίνον ἀφικόμενοι, καὶ σφίσι ἐπιστείλλειν Ἰωάν-
 V 74 νην μὲν καὶ τοὺς ξύν αὐτῷ ἄπαντας ἐνθάδε ἐξαεστίσαι ὡς 10
 τάχιστα, πολλοὺς δὲ ἀντ' αὐτῶν ἱκανοὺς μάλιστα ἐς τῆς πόλεως
 τὴν στυλατὴν κατεστήσασθαι, ἐκ φρουρῶν ἀφελόμενους, ὃ δὲ
 H 227 πρὸς κόλπω τῷ Ἰονίῳ ἰστίῳ, Ἀγκῶν ὄνομα, ὅπου ἡμερῶν ὁδὸν
 Ἀριμίνον διέχον. ἤδη γὰρ αὐτὸ οὐ πολλῷ πρότερον κατεῖλθεῖ,
 Κώνωνά ξύν τε Ἰουάρων καὶ Θρακῶν στρατιῇματι οἷα ὄλγῳ 15
 P 413 πέμψας. ἤλπιζε γὰρ, ἦν περὶ τε καὶ μόνοι ἀρχόντων οὐκ ἀξιο-
 λόγων σφίσι παρόντων Ἀριμίνον ἐχῶσιν, οὐποτε αὐτοῖς ἐς πο-
 λιόρκιαν Γότθων τὴν δύναμιν κατεστήσασθαι, ἀλλ' ἐπεριδόντας
 ἐπὶ Ῥαβίνης αὐτίκα ἰέναι, ἣν τε Ἀριμίνον πολιορκεῖν ἐθέλη-
 σωσι, τοῖς περὶ τὰ ἐπιτάγεια ἐς πλεῖον τινὰ χρόνον ἀρκέσειν. 20
 καὶ ὡς ἱππεῖς δισχιλίοι ἐξώθεν ξύν τῷ ἄλλῳ στρατῷ ὄντες πολ-
 λά τε κακὰ, ὥς τὸ εἶκος, τοὺς πολέμοις ἐργάζονται καὶ ῥῖον

1. Οὐρίσανδρον HL. Οὐρίσανδρον P. 2. Μόρρα] τῇ μωρᾷ HL.
 3. Καίσηρά τε καὶ Μοντεφέρετρον P cum Vat. καὶ οὐρά τε καὶ
 μόντης φρουρῆς HL. 7. Ἰλδίγιρα] Ἰλδίγιρ L. 22. ἐργάζον-
 ται] ἐργάζονται L.

gentis florem, locavit, ac Visandrum, strenuissimum Ducem: Urbino, duo
 castra cum Morra. Castella sunt praeterea duo, Caesena ac Monsfere-
 trus. In utroque praesidarios laud minus v. constituit, et cum caeteris
 copiis Ariminum recta contendit eo animo, ut circum sederet. At Belisa-
 rius, statim post solutam a Gothis obsidionem, Ildigerem ac Martinum
 miserat cum equitibus mille; ut alia via, maioribus itineribus, hostium in
 urbem Ariminum adventum praecurrerent. Iisdem praeceperat, ut Ioa-
 nem ejusque turmas omnes inde amoverent quamprimum, et in illorum
 vicem complures urbi custodiendae idoneos substituerent; deductos e ca-
 stello, cui nomen Anconae, ad sinum Ionium posito, dissitoque bidui ab
 Arimino. Id paulo iam ante ceperat, illuc misso, cum Isaurorum ac
 Thracum copiis non paucis, Conone. Sperabat autem fore ut, si pedi-
 tes tantum et Duces laud magni nominis Ariminum tenerent, ad eius ob-
 sidionem nunquam descenderent superbae Gothorum vires, sed urbe per-
 contemptum praeterita, Ravennam pergere maturarent: sin Ariminum ob-
 sidere vellent, diutius annuam pedibus suppedituram videbat, ac bis
 mille equites foris cum reliquis copiis circumvolando, hostem procul du-

ἐς τῆς περσιδράφας αἰτοῖς τὴν διώλυσιν συνελάσσουσι. τοιαύτη
μὲν γνώμη Βελισάριος τοῖς ἀμφὶ Μαρτίνον τε καὶ Ἀδύγερα ταῦτα
ἐπήγγελλεν. οἱ δὲ διὰ Φλαμινίας ὁδοῦ πορευόμενοι λίαν τε τοῖς
βυρβάρους προτιθέσαντες ἦσαν. ὅτε γὰρ ἐν πολλῷ ὁμίλῳ οἱ Β.
5 Γούθοι σχολαστικότερον ἐπαρτέοντο, καὶ περιόδους ἡραγκάζοντο μα-
κροῖς τισι τῶν τε ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ καὶ τῶν ἐν Φλαμινίᾳ
ὁδῷ οχυρωμάτων ἥκιστα ἐξελκοντὶς ἄχριστά πη λέναι, ἐπεὶ αὐτῶν
οἱ πολέμιοι, ὥσπερ μοι ἐμπροσθεν διεβλήσθαι, Ναρνίαν τε καὶ
Σπολήτιον καὶ Περυσίαν εἶχον.

10 Ῥωμαίων δὲ τὸ στράτευμα, ἐπειδὴ τῇ Πέτρᾳ ἐνέτυχον,
ὁδοῦ ποιοῦμενοι πάρεργον, ἀπεπειράσαντο τοῦ ταύτῃ προορίον.
τοῦτο δὲ ὀλίγωμα οὐκ ἄνθρωποι ἐτεκίναντο, ἀλλὰ τοῦ χωρίου
ἡ φύσις ἐξεῦρεν. ὁδὸς γὰρ ἐς ἄγαν χρημνωδῆς. ταύτης δὲ τῆς
ὁδοῦ ἐν δεξιᾷ μὲν ποταμός τις οὐδενὶ ἰσβατὸς ἐξέστηκε τοῦ ῥοῦ C
15 κύτεισαν, ἐν ἀριστερᾷ δὲ οὐ πολλῷ ἀποθεν πέτρα ἀνέχει ἀπότο-
μός τε καὶ ὕψους ἐς τόσον δίκκοισα, ὥστε τοῖς κάτω οὐσι και-
ρόμενοι ὡς ἄνθρωποι, οὐ ἐν τῇ ἄκρᾳ, ἀν' οὕτω τέχει, ἐστίγκασιν,
ὄρνισι τοῖς σμικροτάτοις τοῦ μεγέθους πέρι εἰκάζονται. προῖοντι
δὲ διεξόδος οὐδεμίαν τὸ παλαιὸν ἦν. λήγουσα γὰρ ἡ πέτρα ἐς αἰ-
20 τὸν πονὸν μάλιστα τοῦ ποταμοῦ τὸν ῥοῖον διέκει, διύβασιν τοῖς
ταύτῃ οὔσιν οὐδεμίαν παρεχομένη. διωρῶγα τοιούτων ἐνταῦθα οἱ
πάσαι ἄνθρωποι ἐργασάμενοι, πυλῶα τῷ χωρίῳ ταύτῃ πεποιήν-
ται. γράξαντες δὲ καὶ τῆς ἐτέρας ἐξόδου τὸ πλείστον, πλὴν γε

3. ἐπήγγελλεν] Vulgo ἐπήγγελλεν. ibid. Φλαμινίας] φλαμινίας
Hl. hic et infra. 9. Σπολήτιον] σπολήτιον Hl. ibid. Περυ-
σίαν] περυσίαν Hl. 15. ἀποθεν] ἀποθεν L corr. 23. τῆς
ἐτέρας] τῆς om. L.

bio multis affecturos incommodis, et ad solvendam obsidionem facilius compulsauros. Hac mente Belisarius Idigeri et Martino ea, quae dixi, mandata dederat. Illi via properabant Flaminia, longo Barbaros inter-
vallo praegressi. Quippe Gotthos suos ipsorum ingens numerus tarda-
bat, et longius circumire cogebat cum cibulorum penuria, tum consilium
refugiendi munita loca viae Flaminiae, cum Narniam, Spoletium ac Pe-
rusiam, de quibus actum supra, in potestate hostium esse scirent.

Romanae vero copiae castellum Petrae, cum in illud incidissent, ten-
tarunt obiter. Kat haec munitio non hominum opus, sed naturae. Ete-
nim via admodum praeceps, a dextra alluitur fluvio ita rapido, ut cum
nemo transire queat; a laeva vicinam habent rupem, praeruptam editam-
que adeo, ut si qui forte in vertice steterint, illi, qui ab imo suspiciant,
non excedere videantur minutissimarum avium magnitudinem. Progre-
dienti nullus olim patebat transitus, quoniam extrema rupes ad ipsam
pertingebat fluminis alvum, eo deductis impervia. Quare veteres, ea
ibi perfossa, exiguum portam moliti sunt. Tum ab ipsis obstructa parte

δὴ δὸς πυλῖδα πάνταςθ' αὖτε λελείσθαι, προύκειν' αὖτε αὐτοὺς
 ἀπεργάζοντο καὶ πέτραν αὐτὸ λόγῳ τῷ ἐκότε ἐκάλεσαν. οἱ οὖν
 ἀμφὶ Μαρτίνον τε καὶ Ἰλδρίγον πρώτοι μὲν ἐς τῶν πυλίδων τὴν
 P 414 εἰς εἶσαν μαχόμενοι τε καὶ πολλὰ βάλλοντες οὐδὲν ἤνυσαν, κατὰ
 ἥκιστα σφῶς ἀμνησμένων τῶν καὶ τῇ βαρβαρόν, ἐπειτα δὲ διὰ
 τοῦ χρημνῶδους κατόπισθεν τὴν ἄνοδον βιασάμενοι κατὰ χορ-
 ρὴν λίθοις ἔβαλλον ἐνθὲνδε τοὺς Γότθους. οἱ δὲ εἰς τὰς οἰκίας
 δρόμῳ τε καὶ θορήβῳ πολλῶν εἰσελθόντες ἡσυχάζον. καὶ τότε
 Ῥωμαῖοι, ἐπεὶ τῶν πολεμίων οὐδεὶς ἐπιτευχάσθην, οἷοι τε ἦσαν
 ταῖς τῶν λίθων βολαῖς, ἐπενδύον τὰδε, τμήματα μεγάλα ἐκ 10
 τοῦ ὀσπεύου ποιοῦμενοι πολλοὶ θ' ἄμα ὠδοῦντες αὐτὰ ἐπὶ τὰς
 οἰκίας σταθμώμενοι ἐρρίπτουν. τὰ δὲ ὅπῃ ὦν τῆς οἰκοδομίας
 καὶ κατὰ βουρὴν προσπίπτοντα ψαῖοι, κατέσπευε τε ἰκανῶς ἄπαν-
 τα καὶ τοὺς βαρβάρους ἐς μέγα τε δέος κατήσθη. διὸ δὴ χε-
 P 414 ρας τε οἱ Γότθοι τοῖς ἐπὶ ἀμφὶ τὴν πυλῖδα ῥέσιν ὤρεγον καὶ ξὺν 15
 τῷ προύκειν' σφῶς αὐτὰς ὁμολογίᾳ παρέδοσαν, ἐφ' ᾧ κακῶν
 ἀπαθείς μὲντοι, βασιλέως τε δοῦλοι καὶ Βελισαρίου κατήκοοι
 ὄντες, καὶ αὐτῶν Ἰλδρίγον τε καὶ Μαρτίνον τοὺς μὲν πλείστον
 ἀισιτήσαντες ἐπὶ τῇ ἰσῇ καὶ ὁμοίᾳ ξὺν αὐτοῖς ἦγον, ὀλίγους δὲ
 τινὰς ξὺν τοῖς πωσί τε καὶ γυναιξὶν αὐτοῦ εἰσάν. ἐλθόντες δὲ 20
 τινα καὶ Ῥωμαίων προύραν. ἐνθὲνδε τε ἐς Ἀγκῶνα ἐλθόντες καὶ
 πολλοὺς ἀπαγαγόμενοι τῶν ἐκεί περὶ τὴν ἐς Ἀρμίμητον τριταῖοι ἀπὸ
 κοκκί, τὴν τε Βελισαρίου γνώμην ἀπήγγελλον. Ἰωάννης δὲ οὕτως

23. ἀπήγγελλον] ἀπήγγελλον L.

maxima alterius aditus, ac parva solum porta relicta, castellum nativum
 extitit: quod convenienti vocabulo Petram appellavere. Primum igitur
 Martinus et Ildiger portam alteram oppugnantes, telorum crebritate nihil
 profecerunt; quamvis qui illic erant Barbari non resisterent. Deinde
 per praeceps rupis tergum enisi, cum a culmine lapidibus peterent Got-
 thos, hi cursu trepido ingressi tecta, nihil movebant. Tunc Romanis,
 neminem iactu lapidum contingi posse videntibus, in mentem venit, im-
 mania rupis fragmenta multarum impulsu manuum in subiectas aedes
 contorta deolvere. Illa, quamcumque aedificii partem tantillum ferirent,
 omnia gravi motu, Barbaros metu concutiebant. Quocirca Gotthi illis,
 qui adhuc ad portam stabant, tendentes manus, deditlonem fecerunt, et
 cum castello se permiserunt, accepta incolumitatis fide, modo servirent
 Imperatori, et Belisario obtemperarent. Plerosque Ildiger ac Martinus
 secum abduxerunt, illos eodem, quo suos, numero ac loco habentes: pau-
 cos cum liberis et uxoribus, Romanoque praesidio reliquere. Inde Ance-
 nam progressi, parte magna peditum, qui ibi erant, assumpta, die tertio
 Ariminum perveniunt ac Belisarii mentem explicant. At sequi ipsos no-

αὐτὸς ἔπεισθαι ἤθελε καὶ Λαμιανὸν εἶν τοῖς τετρακοσίοις κατὰ-
 χει. οἱ δὲ τοὺς περὶ αὐτοῦ ἀπολιπόντες κατὰ τάχος ἐνθύνει
 εἰν τοῖς Βελισαρίου δορυφόροις τε καὶ ὑπασπισταῖς ἀνεχώρησαν.

ιβ. Καὶ Οὐίτιγς οὐκ ἐς μακρὰν παντὶ τῷ στρατῷ ἐς Ἀρ-
 5 μινον ἦλθεν, οὐ δὴ ἐνστρατοπεδευόμενοι ἐπολιόρκουν. αὐ-
 τίκα τε πύργον ἔκλεινον τοῦ τῆς πόλεως περιβόλου καθυπερότερον
 τεκμηρῶμενοι τροχοῖς τέτταρσιν ἀνέχοντες ἐπὶ τὸ τεῖχος ἦγον,
 ἢ μάλιστα λαμιαχότατον αὐτοῖς ἔδοξεν εἶναι. ὅπως δὲ μὴ πά-
 10 θωσιν, ὅπερ αὐτοῖς πρὸ τοῦ τῆς Ῥώμης περιβόλου ξυνηνέχθη
 οὐ διὰ τῶν βοῶν τὸν πύργον ἦγον, ἀλλ' αὐτοὶ ἐνδὸν
 χρυσνύμενοι ἐφείλκον. κλίμαξ δὲ ἦν τις τοῦ πύργου ἐντὸς εὐρεία
 ἐς ἄγαν, δι' ἧς τὸ τῶν βαρβάρων πληθὺς ἀναβήσασθαι εὐπετὺς ἦ
 15 ἔμελλεν, ἑλπίδα ἔχοντες ὥς, ἐπειδὴν τάχιστα τὸν πύργον τῷ πε-
 ριβόλῳ ἐρείσωσιν, ἐνθύνει πᾶσι σὺδενι λαμβήσονται κατὰ τὰς τοῦ
 20 τεύχους ἐπαύξεις. οὕτω γὰρ αὐτοῖς ἡ τοῦ πύργου περιβολὴ ὕψο-
 γαστο. ἐπειδὴ τοίνυν τοῦ περιβόλου ἀγχιεὶ πᾶσι ἐν τῇ μηχανῇ
 ταύτῃ ἐγένοντο, αὐτοὶ μὲν ἡσυχῇ ἦμενον, ἐπεὶ καὶ ξυνηνέχοντο
 ἦδη, φύλακας δὲ ἀμφὶ τὸν πύργον καταστησάμενοι ἡλίσσαντο
 ἅπαντες, ἐναντιώμενοι οὐδ' ὀκιοῦν ἔσσεσθαι σήσιον ἐν γῇ ἔχοντες.
 25 οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τι ἄλλο ὑμυόειον, οἷδὲ τάχος ἐν μέσῳ ὅτι μὴ
 βραχεῖα παντάπασιν ἐπύχοντο οὐσα. οἱ τε Ῥωμαῖοι ἐν δέει
 πολλῶν ὥς ἡμέρη τῇ ἐπιστάσῃ ἀπολογούμενοι ἐννεκίευσαν. Ἰωάν-
 νης δὲ οὔτε ἀπογνοῦς πρὸς τὸν κίνδυνον οὔτε τῷ δέει ξυτταρα-

21. οὐσα add. ex L.

Iulius Iohannes, et Damianum cum quadringentis retinuit. Illi relicto ibi
 peditato, abscedere cum Belisarii Protectoribus hastatis Scutariisque ma-
 turaverunt.

12. Haud multo post, Vitigis cum omni exercitu Ariminum atti-
 git, ubi castrametati, obsidium fecerunt. Protinus turrim ligneam, urbis
 moenibus celsiorem fabricati, subiectis rotis quatuor, ad illam egerunt
 murorum partem, quae ipsis maxime expugnabilis videbatur. Ac ne in-
 fortunium ferrent ei simile, quod pro moenibus Romae invenerant, tur-
 rim non bobus iunctis, sed suis ipsi manibus promoverunt, intus additi
 ubi etiam scala erat latissima, adscensum datura facilem Barbaris, spe-
 rantibus fore ut, simul turrim ad murum applicuissent, inde labore nullo
 se in planas immitterent: nam eo turris fastigium spectabat. Cum ea
 machina ad muros progressis, vespere iam serus quietem suavit: quam co-
 eperunt omnes, posita ad turrim custodia, nullum se passuros impedimen-
 tum rati. Nullus enim obex, nec fossa, nil perexigua, intererat. Ro-
 manos tota nocte exterruit venturi postridie exitii cogitatio. At Ioha-
 nes, nec periculum defugiens, nec turbatus metu, rationem hanc inuit.

χθεις ἐπενόει τάδε· τοὺς μὲν ἄλλους ἐν τοῖς φυλακτηρίοις ἀπο-
 λιών, αὐτὸς δὲ ζὺν τοῖς Ἰσαύροις δικέλλας τε καὶ ἄλλ' ἄττα
 P 415 τοιαῦτα ὄργανα γέρονσιν, ἀωροὶ τῶν νυκτῶν, οὐδενὶ τῶν πάν-
 των πρόδηρῶν, ἔξω τοῦ περιβόλου γενόμενος ἐκέλευε σιωπῇ
 τὴν τάφρον δρύσσειν. οἱ δὲ κατὰ ταῦτα ἐποίουν. καὶ τὸν χοῦν, ὃ
 ὄνπερ ἐνθάδε ἀνηροῦντο, ἐπὶ θάτερα τῆς τάφρου ἐς τὰ πρὸς τῷ
 τείχει ἐς αἰεὶ εἰδιδεσαν, ὃς θῆ αὐτοῖς ἐνταῦθα ἀντὶ τοίχου ἐγέ-
 νετο. λαθόντες δὲ ἐπὶ πλείστον τοὺς πολέμιους καθεύδοντας βυ-
 θεύαν τε καὶ εἴρους ἱκανῶς ἔχουσιν τάφρον δι' ὀλίγου πεποίη-
 ται, οὐ δὲ μάλιστα ἐπιμαχώτατός τε ὁ περιβόλος ἦν καὶ προσ- 10
 βάλλειν ζὺν τῇ μηχανῇ οἱ βάρβαροι ἔμιλλον. οἱ δὲ πολέμοι
 B πόρρω πη τῶν νυκτῶν αἰσθόμενοι τοῦ ποιομένου ἐπὶ τοὺς δρύσ-
 σοντας ἐβοήθουν δρόμῳ, καὶ Ἰωάννης ζὺν τοῖς Ἰσαύροις, ἐπεὶ
 οἱ τὰ ἀμφὶ τῇ τάφρῳ ὡς ἄριστα εἶχον, ἐντός τοῦ περιβόλου ἐγέ-
 νετο. Οὐτίγης δὲ ἡμᾶ ἡμέρα τὰ τε πεπραγμένα κατανοήσας καὶ 15
 ὑπερῳχίσας τοῖς ξυμπισσοῦσι διεχρήσατο μὲν τῶν φυλάκων τι-
 νὰς, οὐδὲν δὲ ἔσπον ἐπάγειν τὴν μηχανὴν ἐν σπουδῇ ἔχον ἐκέ-
 λευε φακέλων πλῆθος τοὺς ἰσθμους ἐν τῇ τάφρῳ κατὰ τάχος ῥι-
 πτεῖν, αὐτῷ τε τὸν πύργον ἐνταῦθα ἐγβαλοντίως ἄγειν. καὶ οἱ
 μὲν ταῦτα, ἥπερ Οὐτίγης ἐπίστελλεν, ἐκράσσον προθυμίᾳ τῇ 20
 πίσῃ, καθπερ τῶν ἐναντίων καρτερώτατα ἐκ τοῦ τείχους ἀμύνο-
 C μένων. οἱ δὲ φακέλοι, ἐμπροσθέντος σφίσι τοῦ πύργου, βαρυνό-
 μενοι, ὥς τὸ αἰὸς, ὑπεχώρον κάτω. διὸ δὲ οἱ βάρβαροι
 πρόσω ἰέναι ζὺν τῇ μηχανῇ οὐδαμῇ εἶχον, ἐπεὶ ἄναντες σφίσι

20. ἐπίστελλεν L corr. ἐπέλλεν P.

Caeteris munimenta tenere iussis, ipse cum Isauris, ligones aliaque elus-
 modi instrumenta ferentibus, consilii nemine conscio, nocte intempesta
 urbe egressus, Imperat ut fossam deprimant sive atrepitu. Parent illi, et
 quidem ita, ut quidquid terrae egerint, ad fossae latus muro proximum
 aggerant: id vero parietis vicem habuit. Dum hostem bene latent so-
 pure pressum, fossam iustae altitudinis ac latitudinis brevi tempore fa-
 ciunt, maxime ubi murus expugnari facillime poterat, et Barbari cum
 machina impressionem daturi erant, Profecta longius nocte, hostes, re
 cognita, in fossas cepere impetum: Ioannes cum Isauris in urbem se
 recepit, cum fossae optime providisset. Ubi illuxit, considerans acta Vi-
 tigis, atque hinc dolore incensus, quosdam e custodibus morte affecit,
 neque ab admovenda machina remittens animum, edixit Gotthis, ut sine
 mora quamplurimis in fossam iactis lignorum fascibus, turrim illic tra-
 hendo agerent. Haec illi, uti Vitigis iubebat, omni exequuntur studio,
 quamvis hostibus e muto validissime repugnantibus. At fascium strues,
 turris incumbens pondere degravata, ut fieri necesse erat, subaequit.
 Tum Barbari acclivitate, quae multum creverat, ubi terram, ut dictum

πολλῶ ἔτι μᾶλλον ἐγένετο, ὅτ' δὴ ξυνήσαντες τὸν χοῦν ἔεσχον, ὥσπερ ἔρρηθῃ, Ῥωμαῖοι, δεισάντες οὖν μὴ νυκτὸς ἐπιγενομένης ἐπεξελθόντες οἱ πόλεμοι τὴν μηχανὴν καύσωσιν, ὁπίσω αὐτὴν αὐθις ἔρελλον. ὅπερ Ἰωάννης καλέειν δογάζει τῇ πάσῃ ἐν 5 σποδῇ ἔχων τοὺς τε στρατιώτας ἐξώπλισε καὶ ξυγκαλέσας ἅπαντας τοιαῦτα παρεκελεύσατο „Ἄνδρες, οἷς τοῦδε τοῦ κινδύνου ξὺν ἡμῖν μέτεστιν, εἴ τῷ ὑμῶν πρὸς ἰδονὴν ἔστι βιώναι τε καὶ τοὺς οἶκοι ἀπολελεμμένους ἰδεῖν, μὴ ἔπ' ἄλλω τῷ κεκτημένῳ τὴν τούτων ἐλπίδα ἢ ἐν ταῖς χερσὶ ταῖς αὐτοῦ γνώτω. ἤνικα μὲν D 10 γὰρ Βελισάριος τὸ ἐξ ἀρχῆς ἔστειλε, πολλῶν ἡμᾶς ἐλλίς τε καὶ ἔρως ἐς τὴν τοῦ ἔργου προθυμίαν ἐνήγον. οὔτε γὰρ ἐν γῇ τῇ παραλίᾳ πολιορκηθῆσθαι ὑποπτεύομεν, οὕτω δὲ θαλασσοκρατόντων Ῥωμαίων, οὔτε τοσοῦτον ἡμῶν περιόψεσθαι τὸν βασιλέως στρατὸν ἐπέτρεπεν ἢ τις. χωρὶς δὲ τούτων τότε μὲν V 76 15 ἡμᾶς εἰς εὐτολμίαν ὥρμα ἐπιδειξίς τε τῆς ἐς τὴν πολιτείαν εὐνοίας καὶ τὸ ἐκ τῶν ἀγώνων ἐσόμενόν κλέος ἐς πάντας ἀνθρώπους. ἦν δὲ οὔτε περιεῖναι ἡμᾶς, ὅτι μὴ διὰ τῆς εὐψυχίας, οἷόν τέ ἐστιν, ἐπ' ἀνάγκης τε οὐκ ἄλλον του ἢ τοῦ βιώσεσθαι ἡμᾶς αὐτοὺς ἔνεκα τοῦτον ὑποστῆναι τὸν κίνδυνον. ὥστε εἰ μὲν τισιν 20 ὑμῶν ἀρετῆς τι μεταποιεῖσθαι ξυμβαίνει, πάρεστιν αὐτοῖς ἀνδραγαδιζομένοις, εἴπερ τισὶ καὶ ἄλλοις, ἐνδόξοις γενέσθαι. κτῶνται γὰρ εὐκλειαν οἷχ οἱ τῶν καταδεισέτρων κρατήσαντες, ἀλλ' οἱ ἂν τῇ παρασκευῇ ἑλασσούμενοι τῷ τῆς ψυχῆς μεγέθει ν- P 416

1. ξυνήσαντες Hoeschelius. ξυνήσαντες P.

est. Romani aggresserant, prohibiti cum machina progredi, veritque ne hostis postera nocte, eruptione facta, turrim igni corruperet, retro illam traxerunt. Quod viribus omnibus impedire volens Iovannes, armat milites, et advocata conclone, ita hortatur. O mei in hoc discrimine socii, si cui vestrum est dulce vivere; et, quos reliquit domi, revisere aliquando, opprime teneat in alia te nulla, praeterquam in tuis manibus, utriusque boni illius spem sitam esse. Principio quidem, cum nos Belisarius misit, multa erant, quorum et amore et ape ad rem suscipiendam alacriter inducebamur. Nam nec rebamur obsessum iri nos in ora moritima, Romanis mari tam facile dominantibus; nec sibi quisquam persuaseret, nos Imperatoris copiis tam futuros neglectui. Praeterea nobis tunc ad evadendum subdebat stimulos commendatio praeflorae in Remp. voluntati, atque ex praeliis profectura apud omnes fomas celebritas. Iam vero ne superstitis quidem, nisi fortitudinis beneficio, esse possumus, ac vitae unius causa huius nos Martis discrimini committamus necesse est. Nec tamen gloriam quam quivis alii minorem referent, quicunque inter vos animo valent, si modo illum egregiis facinoribus prodant, Kientim sibi decus ac nomen pariunt, non debiliorum victores, sed qui animi magnitudine victoriam ex ipsis reportant, quibus belli instructu cedunt. Qui-

Procopius II.

13

κῶεν. οἷς δὲ τὸ φιλόπτεχον ἐμπέφυκε μᾶλλον, τοῖτοις δὲ τὸ εὐ-
τόλμοις μάλιστα εἶναι ξυνοίσει, ἐπεὶ ἅπαντες ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστοι,
οἷς τὰ πράγματα ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς, ὥσπερ ἡμῖν τανῦν, ἴσταν-
ται, μόνη ἂν τῷ τῶν καρδίων ἐπερρηροεῖν διασώζοντο. το-
σαῦτα μὲν Ἰωάννης εἰπὼν ἐξῆγεν ἐπὶ τοῖς πολεμίοις τὸ στρατεύ- 5
μα, ὀλίγους τινὰς ἐς τὰς ἐπάλξεις ἀπολιπὼν. ἀνδρείως δὲ αὐ-
τοῖς ἐφισταμένων τῶν πολεμίων γέγονε καρτερὰ ἐς ἄγαν ἡ μάχη.

- H 229 καὶ τὸν μὲν πέργον μόλις τε καὶ ὀψὲ τῆς ἡμέρας ἐς τὸ σφέτερον
οἱ βάρβαροι στρατόπεδον ἐνεγκεῖν ἴσχυσαν. τοσοῦτους μέντοι τὸ
πλῆθος ἀπέβαλλον τῶν ἐν σφίσι μαχίων, ὥστε οὐκέτι τεύχεμα- 10
B χεῖν τὸ λοιπὸν ἔγνωσαν, ἀλλ' ἀπογνόντες ἡσυχῇ ἔμεινον, λιμῷ
πιεζομένους προσχωρήσειν αὐτοῖς τοὺς πολεμίους καταδοκῶντες.
λίαν γὰρ αὐτοὺς ἅπαντα ἤδη τὰ ἐπιτήδεια ἐπελειόμην, ἐπεὶ οὐχ
εὖρον ὄθεν αὐτὰ διευκῶς ἐσκομίσονται.

- Ταῦτα μὲν οἷν ἐγένετο τῇδε. Βελισάριος δὲ τοῖς ἐκ Με- 15
διολάνου ἔκουσι χιλοὺς ἔπεμψεν Ἰσαύρους τε καὶ Θρακῆς.
ἤγειτο δὲ τῶν Ἰσαύρων Ἐννης, τῶν δὲ Θρακῶν Παῦλος, Μουν-
θίλας τε ἅπασιν ἐμιστήκεν, καὶ αὐτὸς ἤρχεν ὀλίγους τινὰς τῶν
Βελισαρίου ὑπασπιστῶν ἔχων. ζυτῆν δὲ αὐτοῖς καὶ Φιδέλιος,
ὃς ἐγγόνι τῆς αἰλῆς ἐπαρχος. ἐκ Μεδιολάνου γὰρ ὀρμώμενος 20
C ἐπιτηδείως τοῦτω ἴδοξε τῷ σιραιῷ ἔλθεσθαι, ὥτε δύναιμι τινα
ἐν Λιγούροις ἔχων. πλεῖσαντες οἷν ἐκ τοῦ Ῥωμαίων ἡμέρος

1. δὲ] δὴ Pm. 14. [ἐσκομίσονται] ἐσκομίσονται L corr.
15. Μεδιολάνου] μεδιολάνων L. 21. [ἐπιτηδείως] ἐπιτή-
δειος Hl.

bus vero vitæ amor ultius insidet, his certe generositas maxime proderit. Quorum enim res, ut nostræ modo, in summo periculo, et, quemadmo-
dum dici solet, in acie novaculae sitæ sunt, illis plerumque una salus
discrimina animose contemnere. Hæc locutus Iouannes, in hostes educit
copias, paucis ad murorum pinnas relictis. Pugnatur acerrime, eorum
impetum viriliter sustentibus Barbaris: qui vix tandem vesperi in sua
castra turrim revexerunt, egregiis pugnatoribus tot amissis. ut moenia
nunquam amplius oppugnare decreverint, at sese continuerint metu, cum
avida coniuncto spe, fore ut hostem fames ad deditionem compelleret,
iam summa laborantem commentus inopin, propterea quod reperiri non
potuisset unde quantum satis esset invehetur.

Eo loci res ibi erant: dum Belisarius viros mille, partim Isauros,
partim Thraces, cum Legatis, qui Mediolano venerant, mittit. Isauro-
rum dux erat Ennes, Thracum Paulus: imperabat omnibus Mendilas, se-
cum paucos Belisarii Scutarios ducens. Adiunxerat se illis Fidelius, Prae-
fectus praetorio. Cum enim esset Mediolano oriundus, et apud Ligures
auctoritate valeret, huic exercitui comes idoneus videbatur. Ex porta

Γενοῦα προσέσχον, ἡ Τουσκίας μὲν ἐστὶν ἱσχατὴ, παράπλου δὲ
καλῶς Γάλλων τε καὶ Ἰσπανῶν κεῖται. ἔνθα δὴ τὰς τε ναῦς
ἀπολιπόντες καὶ ὁδῷ πορευόμενοι πρὸς αὐτὸν ἐχώρουν, τοὺς λιμβονς
τῶν νηῶν ἐν ταῖς ἀμάξιαις ἐνθήμενοι, ὅπως ἂν Πάδον τὸν ποτα-
5 μὸν διαβαίνουσι μηδὲν σφίσι ἐμπόδιον εἴη. οὕτω γοῦν τοῦ πο-
ταμοῦ τὴν διάβασιν ἐποιήσαντο. ἐπεὶ δὲ τὸν Πάδον διαβάαντες
ἐς Τικηνὸν πόλιν ἀφίκοντο, οἱ Γότθοι αὐτοῖς ἀπαντήσαντες ἐς
χεῖρας ἤλθον. ἦσαν δὲ πολλοὶ τε καὶ ἄριστοι, ἐπεὶ τῶν χρη-
μάτων τὰ τιμιώτατα βάρβαροι ἅπαντες, οἱ ταύτην ὥκητο, ἐν D
10 Τικηνῷ καταθέμενοι, αἵτε ἐν χωρίῳ ὀχυρώματι ἰσχυρὸν ἔχοντι,
φρουρὸν ἐνταῦθα λόγον ἀξίαν ἐλπίοντο. μάχης οὖν καρτερώς
γενομένης ἐνίκων Ῥωμαῖοι, καὶ τοὺς ἐναντίους τρεψάμενοι διέ-
φθειράν τε συγχρόως καὶ τὴν πόλιν ἐν τῇ διώξει εἰλεῖν παρ' ὀλίγον
ἤλθον. μόλις γὰρ ἐπιθεῖναι τὰς πύλας οἱ βάρβαροι ἴσχυσαν,
15 ἐγκλιμένον σφίσι τῶν πολεμίων. Ῥωμαίων δὲ ὀπίσω ἀπελανόν-
των Φιδίλιος ἐξόμενος ἐξ ἑνὸς τῶν ἐκείνῃ νηῶν ὕστατος ἔμεινε.
τύχῃ δὲ τινὶ δεκάσαντός οἱ τοῦ ἵππου ἔπαισι. καὶ αὐτὸν κατι-
δόντες οἱ Γότθοι, ἐπεὶ τοῦ περιβόλου ἄγχιστα ἐπιπτώκει, ἐπέξ- P 417
ελθόντες ἔκτεινάν τε καὶ ἐλάθον γε τοὺς πολεμίους. οὗ δὴ ἔστι-
20 ρον Μουνδιλίαι τε καὶ Ῥωμαῖοι αἰσθόμενοι ῥαχάλλον. ἔνθεν τε

1. Γενοῦα P cum Vat. Ιαννοῦα HL. ibid. παράπλου P cum
Vat. περί πον HL. 2. καλῶς Maltretus. καλῶν Vat. τὰς
ἀρχὰς τῆς HL. 4. Πάδον] πάνδον HL: Illud Hm.
7. „Τικηνόν] Ita legit vetus interpres, Ita Leonardus Arelinus ex-
cepit.“ Malt. πικηνῶν HL. Et similiter infra quoque. 11. ἐλί-
ποντο] Vulgo ἐλπίοντο. 15. ἀπελανόντων] ἀπηλανόντων L.
16. νηῶν P. νηῶν HL. πᾶσιν Reg.

Romano profecti navibus, Genuam appulerunt; quae urbs, extrema Tus-
ciae, in Galliam atque Hispaniam navigantibus situ favet peropportuno.
Relictis ibi navibus, terra viam procedunt, cum earum lembis in plu-
stra impositis, ne quid traiectionis Padis amoretur; atque in flumen
transiunt. Pado transito, ad urbem Ticinam progressi, facti obviam
Gotthi certamen inferunt, et numero pollentes et animis. Cum enim
Barbari omnes, quicunque regionem illam colebant, opes pretiosissimas
Ticini deposuissent, quod locus esset munitissimus, praesidium ibi fir-
mum reliquerant. Commissa acris pugna, superiores Romani dantem ter-
gum hostem magna clade afficiunt, atque urbem tantum non capiunt, in-
stans Barbaris: qui sane ab hoste pressi vix portas claudendi spatium
habuerunt. Romanis retro comitantibus, illic Fidelius quodam in tem-
plo precandi causa postremus substitit. Enn deinde equus excussit, du-
plicente forte poplite succidens. Quo viso Gotthi, quoniam proxime mu-
ros prolapsus fuerat, egressi, ipsum interfecerunt, Romanis minime ad-
vertentibus. Casum hunc postea cognitum Mundilas et Romani graviter

- ἐς Μεδιόλανον πόλιν ἀφίκοντο καὶ αὐτὴν ἀμαχητὶ ξὺν Αἰγοῦρῳ
τῇ ἄλλῃ ἔσχον. ὤπερ ἐπειδὴ Οὐίτιγίς ἔμαθε, στρατεύμα' τε πολὺ
κατὰ τὰχος καὶ Οὐράϊαν ἄρχοντα, τὸν αὐτοῦ ἀδελφιδεῶν, ἐπέμψεν,
καὶ Θεοδίσβετος δὲ οἱ, ὁ Φράγγων ἀρχηγός, ἄνδρας μυρίους
δεσθέντι ἐς Συμμηλίαν ἀπέστειλεν, οὐ Φράγγων αὐτῶν, ἀλλὰ
Βουργουνζιῶνων, τοῦ μὴ δοκεῖν ἀδικεῖν τὰ βυσιλικῶς πράγματα.
οἱ γὰρ Βουργουνζιῶνες ἐθελούσιοι τε καὶ ἀντονόμῳ γνώμῃ, "οὐ
B Θεοδίσβετῳ κελεύοντι ἐπακοῦοντες δῆθεν τῷ λόγῳ ἐστέλλοντο
V 77 οἷς δὴ οἱ Γότθοι ἀναμειχθέντες ἐς τε Μεδιόλανον Ῥωμαίων ἤκισ-
στα προσδεχομένων ἀφίκοντο καὶ ἐστρατοπεδυνάμενοι ἐπολιόρ- 10
κουν. ταύτῃ γοῦν οὐδὲ τι ἐσκομίσασθαι τῶν ἐπιτηδείων Ῥω-
μαῖοι ἔσχον, ἀλλ' εὐθὺς ἤχθοντο τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ. οὐ
μὲν οὐδὲ τοῦ περιβόλου τὴν φυλακὴν οἱ στρατιῶται εἶχον, ἐπεὶ
ὁ Μουνδίλας πόλεις τε καταλύβων ἔτυχεν, ὅσαι Μεδιολάνου
ἄγχιστα οὖσαι ὀχυρώματα εἶχον, Βέργομόν τε καὶ Κῶμον καὶ 15
Νοβάρην καὶ ἄλλα ἅττα πόλιν, καὶ φρουρὰς πανταχόθι λό-
C γον ἀξίας καταστησάμενος, αὐτὸς δὲ τριακοσίους μάλιστα ἔχων
ἐν Μεδιολάνῳ ἔμεινε, καὶ ξὺν αὐτῷ Ἐννης τε καὶ Παῦλος. ὥστε
ἀνάγκη οἱ τῆς πόλεως οἰκήτορες ἐκ περιτροπῆς αἰεὶ τὴν φυλακὴν
εἶχον. τὰ μὲν οὖν ἐν Αἰγοῦροις ἐγέρετο τῇδε καὶ ὁ χειμὼν ἔληγε, 20
καὶ τρίτον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξενέγραψε.
D γ'. Βελισάριος δὲ ἀμφὶ θερρινὰς τροπὰς ἐπὶ τε Οὐίτιγιν'
καὶ τὸ Γότθων στρατιόπεδον ἦει, ὁλίγους μὲν τινὰς φρουρὰς ἐνε-

6. Βουργουνζιῶνων] βουργουνζιόνων L.

7. Βουργουνζιῶνες]

Vulgo Βουργουνζιόνες. 15. Βέργομον Pm. Πέργαμον P.

ferentes, inde Mediolanum perveniunt, et citra pugnam cum reliqua Li-
guria obtinent. De his certior factus Vitigis, magnam exercitum con-
stituit, Ursia duce, sororis suae filio. A Theodeberto Francorum
Rege decem millia auxiliariorum impetraverat, Burgundionum utique non
Francorum; ne videretur Augusti rebus iniuriam facere Theodebertus.
Neque enim huius mandato, sed sponte et voluntate sua se profectos si-
mulabant Burgundiones: quibuscum sociatis viribus Gotthi, praeter Ro-
manorum opinionem, Mediolanum adveniunt, castrisque positos obsident.
Itaque nullum huius mandati spatium Romani providendae annonae, etiam eius
penuria laborarunt. Nec muros milites custodiebat: quoniam Mundilas ur-
bes Mediolano vicinas, quae operibus munitae erant, Bergomum, Comum,
Novariam, et alia quaedam oppida occupaverat, ac firmis ubique consti-
tutis praesidiis, ipse retentis ad summum trecentis Mediolani restiterat;
et cum eo Ennes ac Paulus: ita ut civibus necesse esset assiduam per
vices custodiam agitare. Hic erat rerum status in Liguria. Cum hiemo
annus exiit tertius belli huius, quod Procopius literis mandavit.

13. Circiter aestivum Solstitium Belisarius adversus Vitigim Got-
thorumque exercitum profectus est, omnes secum duces, praeterquam

κα ἐν Ῥώμῃ ἀπολιπὼν, τοὺς δὲ ἄλλους ξὺν αἰτῷ ἅπαντας ἐπα-
 γόμενος, πέμψας τέ τινας ἐς Τουδέραν τε καὶ Κλούσιον χαρι-
 κήματα ἐπὶ ἡγήσειε ποιῆσθαι, οἷς δὴ ἔνδοθαί τε ἔμελλε καὶ ξυμ-
 πολιορκήσιν τοὺς τῆδε βαρβάρους. οἱ δὲ, ἐπὶ προσιόντα τὸν
 5 στρατὸν ἑμαθόν, οὐχ ὑποστάντες τὸν κίνδυνον πρᾶξις τε παρὰ
 Βελισάριον ἐπεμφαν καὶ παραδώσειν ὁμολογία σφᾶς τε αὐτοὺς
 καὶ πόλιν ἐκατέραν ὑπέσχοντο, ἐφ' ᾧ κακῶν ἀπαθείς μείνωσι.
 παραγνευόμενοι τέ οἱ ἐπιτελῇ τὴν ὑπόσχεσιν ἐποίησαντο. ὁ δὲ
 Γότθους μὲν ἅπαντας ἐνθάδε ἀναστήσας ἐπὶ Σικελίας τε καὶ H 230
 10 Νεαπόλεως ἐπεμφεν, ἐν δὲ Κλουσίῳ καὶ Τουδέρῃ φρουρὰν κα- P 418
 ταστησάμενος πρόσω ἦγε τὸ στράτευμα. ἐν τούτῳ δὲ Οὐτίγης
 στρωμάτων ἄλλην καὶ ἄρχοντι Οὐάκιμον ἐς Αὐξίμιον πέμψας τοῖς
 ἑκείνῃ Γότθοις ἐκέλευεν ἀναμνησθαι, καὶ ξὺν αὐτοῖς ἐπὶ τοῖς
 ἐν Ἀγκῶνι πολεμίους ἰόντας ἀποπειράσασθαι τοῦ ταύτῃ φρου-
 15 ρίου. ὁ δὲ Ἀγκῶν οὗτος πέτρα τις ἐστὶν ἑγγώνιος, ἀφ' οὗ καὶ
 τὴν προσηγορίαν ἔληγε ταύτην· ἀγκῶν γὰρ ἐπὶ πλείστον ἐμγε-
 ρής ἐστιν. ἀπέχει δὲ σταδίους ὀδοῦχοντα πόλιν μάλιστα Αὐ-
 ξίμιον, ἧς δὴ ἐστὶν ἐπὶ νῆμιον. καὶ τὸ μὲν τοῦ φρουρίου ὀχύρωμα
 ἐπὶ Πέτρης τῆς ἑγγώνου ἐν ἀσφαλεὶ κεῖται, τὰ δὲ ἐκτὸς ἅπαντα
 20 οὐκ ἐκδομήματα, καίπερ ὄντα πολλὰ, ἐκ παλαιῶν ἀτειχίστα ἦν. B
 Κωνων δὲ, ὅς τῃ τοῦ χωρίου γύλακῃ ἐφιστάκη, ἐπειδὴ τύχι-
 στα τοὺς ὅμιλιν τὸν Οὐάκιμον ἔχουσιν ἐπὶ νῆμι τε καὶ ἤδη πον οἷα
 ἀποθῆναι, ἐπιδείξιν πεποίηται ἀλογίστου γνώμης. περὶ γὰρ

2. Τουδέραν] γουδέραν HL.

paucos, quibus Romae custodiam credidit. Misit Tudertum et Clusium
 cohortibus aliquot, quas secuturus, et una Barbaros illic positos obsessu-
 rus erat, iniunxit ut castra facerent. At illi, exercitus accessu cognito,
 ante urbem atque certamen caduceatores destinarunt ad Belisarium, re-
 ceperuntque, modo vitae caveretur, se urbem utramque secum dedituros.
 Simul assuit, effecerunt promissum. Tum ipse Gotthos inde omnes in
 Siciliam ac Neapolim migrare iussit, et Clusii Tudertique luco praesi-
 dio, porro copias duxit. Interea Vitigis alteri misso Auximum exercitui,
 duce Vacimo, imperavit, ut Gotthis, qui ibi essent, adiungerent sese, et
 cum his adversus hostes, qui Anconam habebant, profecti, eius loci ca-
 stellum adorirentur. Est autem Ancona haec angulata rupes, et inflexo
 cubito quam similis: unde nomen accepit. Stadiis summum lxxx, di-
 stat ab urbe Auximo, cuius navale est. Ac munimentum quidem castel-
 li, in saxo atans, firmitatem habet ac tutum est: circumiecta vero foris
 aedificia, quaevis plurima sint, iam inde olim caruerunt murorum septo.
 Cum primum venire Vacimum, nec iam procul abesse audisset praesidi
 Praefectus Conon, magnum inconsiderantiae specimen dedit. Parum enim

λον γὰρ ἡγησάμενος τὸ τε φρούριον καὶ τοὺς τοῦ φρουρίου οἰκή-
 τορας ξὺν τοῖς στρατιώταις κακῶν ἀπαθείς διασώσασθαι, τὸ μὲν
 ὀχύρωμα εἶασε παντάσῃς στρατιωτῶν ἔρημον, ἀπαντίας δὲ ἀπά-
 γων ὅσον ἀπὸ σταδίων πέντε ἐς παράταξιν διεκόσμησεν, οὐ
 βαθεῖάν τινα τὴν γάλαγγα ποιησάμενος, ἀλλ' ὥστε τὴν ὑπὸ 5
 ρεῖαν ὅλην ὥσπερ ἐς κυνηγέσιον περιβαλίσθαι. ὅππῃ ἐπειδὴ τοὺς
 C πολεμίους πλήθει πολλῷ ὑπεραίροντας εἶδον, στρέψαντες τὰ
 νῦτα ἐπὶ τὸ φρούριον εὐθὺς ἔφυγον. ἐπιδιώξαντες δὲ οἱ βάρ-
 βαροι πλείστοις μὲν αὐτῶν, ὅσοι οὐκ ἔφθισαν ἐντὸς τοῦ περιβό-
 λου γενέσθαι, αὐτοῦ ἔκτειναν, κλίμακας δὲ τῷ τείχει ἰρυσάν· 10
 τις, τῆς ἀνόδου ἀπεπειράσαντο. τινὲς δὲ τὰς ἐκτὸς τοῦ φρου-
 ρίου οἰκίας ἔκαον. Ῥωμαῖοι δὲ, οἳ καὶ πρότερον τὸ φρούριον
 ᾤκουν, τοῖς παροῦσιν ἐκπεπληγμένοι, προανακλιναντὲς τὴν πυ-
 λίδα, κόσμῳ οὐδενὶ φεύγοντας τοὺς στρατιώτας εἰδέχοντο. ἐπεὶ
 δὲ τοὺς βαρβάρους ἄγχιστα ἐγκειμένους τοῖς φεύγουσιν εἶδον, 15
 D ὅπως μὴ ξυνεισβάλλῃσι δεισύντες, τὰς μὲν πυλίδας κατὰ τάχος
 V 78 ἐπέθεντο, ἐκ δὲ τῶν ἐπάλξεων βρόχους καθέντες, ἄλλους τέ τι-
 νας καὶ Κώνωνα αὐτὸν ἀνενεγκόντες διεσώσαντο. ταῖς μέντοι
 κλίμαξιν ἀνόντες οἱ βάρβαροι παρ' ὀλίγον ἤλθον τὸ φρούριον
 κατὰ κράτος εἰλῆν, εἰ μὴ ἄνδρες δύο, ἔργα θαυμάσια ἐνδει- 20
 κνύμενοι, ἦδη αὐτοὺς ἐπὶ ταῖς ἐπάλξεσι γενομένους ἀρετῇ ᾤσαν-
 το, ὧν ὁ μὲν Βελισαρίου δορυφόρος ἦν ἐκ Θράκης, Οὐλμοῦν
 τοῦνομα, ὁ δὲ Βαλεριανοῦ, Βουλγόνδοῦ, Μασσαγέτης γένος.
 τοῦτω γὰρ τῷ ἄνδρι τέχῃ μὲν τινα καταπεπλευκότες ὀλίγη πρότε-

21. ἐπὶ om. Hl. λέγει Ἰωῆς ἐπὶ Hm.

facturum se ratus, si castellum eiusque incolae cum militibus serva-
 ret incolumes, munitionem relinquit militibus plane vacuum: et cum
 omnes abduxisset stadiis quatuor, instruxit aciem, non alta fronte,
 sed ita, ut totum montis pedem, quasi indagine venaretur, ambi-
 ret. Illi, viso hostium multo maiori numero, statim terga vertere, se-
 que ad castellum fuga recipere. Instare Barbari: nondum munimen-
 tum ingressos mactare passim: alii scalis ad murum applicitis ascensum
 tentare: quidam domos, quae extra castellum erant, incendere. Romani,
 veteres castelli luculae, oblata rerum imagine attoniti, patefacta iam ante
 portula milites in fugam consternatos accipiebant. Verum ubi Barbaros
 in terga fugientium haerentes viderunt, veriti ne una irrumperent, oc-
 cluserunt confestim fores, demissisque e pinnis funitas, cum nonnullos
 alios, tum Conouem ipsum sustollentes, servarunt. Nihil propius factum
 est, quam ut subeuntes per scalas Barbari castello vi potirentur: cepis-
 sentque, nisi cum iam pinnae tenerent, a viris repulsi duobus essent, qui
 mira tunc perpetrarunt. Horum alter fuit Ulimun, natione Thrax, alter
 Bulgudu Massogeta: ille Belisaril stipator, hic Valeriani. Ambo casu
 quodam Aucionum paulo ante navigio delati fuerant: in hoc autem certa-

ρον ἐς τὸν Ἀγκῶνα ἐτιθέτην. ἐν δὲ τῷ πόντῳ τούτῳ τοὺς ἀνιόν-
 τας τοῖς ξέριαν ἀμυνόμενοι τὸ μὲν φορέριον παρὰ δόξαν ἴσω-
 σαν, αὐτοὶ δὲ ἡμιθνήτες καὶ τὸ σῶμα κτεινομένης θλον ἐν-
 θέντε ἀπικομίσθησαν. τότε Βελισαρίῳ Ναρσῆς ἐν πολλῇ στρα-
 5 τῇ ἐκ Βυζαντίου ἦκεν καὶ ἐν Πικηροῖς εἶναι ἡγγέλλετο, ὃ δὲ P 419
 Ναρσῆς οὗτος ἐννοῦχος μὲν ἦν καὶ τῶν βασιλικῶν χρημάτων τα-
 μίας, ἄλλως δὲ ὅξος καὶ μᾶλλον ἢ κατ' ἐννοῦχον δραστήριος.
 στρατιῶται δὲ αὐτῷ πεντακισχίλιοι εἶποντο, ὧν ἄλλοι τε κατὰ
 ἐμμορίας ἤρχοντο καὶ Ἰουστίνος ὁ τῶν Ἀλλυριῶν στρατηγὸς καὶ
 10 Ναρσῆς ἑτέρος, ἐξ Ἀρμενίων τῶν Πέρσαις κατηκόνων αὐτόμο-
 λος ἐς τὰ Ῥωμαίων ἦθ' ἡ πρότερον ἐν Ἀρατίῳ τὰδελεῖν ἦκων,
 οὗς ὀλίγω ἡμπεροσθιν ἐν ἑτέρῳ στρατῷ παρὰ Βελισαρίον ἐλθὼν
 ἔτιυεν. ἔποντο δὲ οἱ καὶ τοῦ Ἑρούλων ἰθύνους διαχίλιοι μύλι-
 στα, ὧν Οὐλεανδὸς τε καὶ Ἀλουήθ καὶ Φανέθιος ἤρχον.
 15 ἰδ'. Οἵτινες δὲ ἀνθρώπων εἰσιν Ἑρούλοι καὶ ὅθιν Ῥω- B
 μαίοις ἐς ἐκμαχίαν κατέστησαν ἰρῶν ἑρχομαι. ὑπὲρ Ἰστρου
 ποταμὸν ἐκ πάλαιον ἔχουν πολὺν τινα νομίζοντες θεῶν ὄμιλον,
 οὗς δὴ καὶ ἀνθρώπων θυσίαις ἱλάσκεισθαι ὅσιον αὐτοῖς ἰδοῦναι ἔ-
 20 λχῶντο. οὗτε γὰρ γηράσκουσιν οὗτε νοσοῦσιν αὐτοῖς βιοτεύειν
 ἔστιν, ἀλλ' ἐπειδὴν τις αὐτῶν ἢ γῆρα ἢ νόσῳ ἄλλῃ, ἐπ' ἀνάγκης
 οἱ ἐγένετο τοὺς ξυγγενεῖς αἰτεῖσθαι διὰ τάχιστα ἐξ ἀνθρώπων αὐ-
 τῶν ἀφανίζειν. οἱ δὲ ζῆλα πολλὰ ἐς μέγα τι ὕψος ἐκνήσαντες, C

9. ἐμμορίας] ἐκμαχίας Reg.
 10. ἰδ'.

13. τοῦ Ἑρούλων] τῶν ἑρού-
 λων L.

mine, castellum quidem praeter opulutionem servarunt, propulsando gladiis
 Barbaros, qui ascendeabant; at inde semianimes, conciso penitus corpore,
 redierunt. Tunc temporis nuntiatum est Belisario Narsetem venisse By-
 zantio cum multis copiis, et apud Ploentes esse. Krat hic Narzes En-
 nuchus Imperatoriae, animo vir acerrimo, et supra spadonis naturam
 strenuus. Cum sequebantur militum quina millia, in catervas contributa
 sub aliis Ducibus, in primis Iustino Magistro militum per Illyricum, et
 altero Narsete Persarmeno, olim transfuga ad Romanos a Ratio fratre,
 qui non ita pridem cum aliis copiis ad Belisarium venerat. Eidem
 se adiunxerant Eruli, ad duo summum millia: quibus Visandus, Alueth,
 ac Phanotheus praecerant.

14. Iam vero, quodnam hominum genus Eruli sint, atque unde in
 Romanorum societatem se contulerint, explicabo. Trans fluvium Istrum
 olim habitabant, cultu dediti multorum numinum, quae humanis placare
 hostis fas habebant. Institutis plurimum differebant a caeteris nationi-
 bus. Nam nec senibus, nec aegrotis fas erat vitam producere: at si
 quem senium occupasset vel morbus, rogare is cogebatur propinquos,
 darent operam, ut quamprimum ex vivorum numero exturbaretur. Illi,

- καθίσαντες τε τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ τῶν ξύλων ἐπερβολῇ, τῶν
 τινα Ἑρούλων, ἄλλότριον μέντοι, σὺν ξιφιδίῳ παρ' αὐτὸν ἐπι-
 H 231 πον. Ξυγγενῇ γὰρ αὐτῷ τὸν φονέα εἶναι οὐ θέμις. Ἰπείδαν δὲ
 αὐτοῖς ὁ τοῦ Ξυγγενοῦς φονεὺς ἐπαγγίη, ξύμπαντα ἑκάστω αἰτίᾳ
 τὰ ξύλα, ἐκ τῶν ἰσχυρίων ἀρξάμενοι. παραμείνης τε αὐτοῖς τῆς 6
 φλογὸς συλλέξαντες τὰ ὅσα τὸ παραντίκα τῇ γῇ ἔκρυπτον.
 Ἑρούλον δὲ ἄνδρὸς τελευτήσαντος ἐπάναγκας τῇ γυναικὶ ἀρετῆς
 D μεταποιονμένη καὶ κλέος, αὐτῇ ἐθελούσῃ λείπεσθαι βροχὸν ἀνα-
 ψαμένη παρὰ τὸν τοῦ ἀνδρὸς τάφον οὐκ εἰς μακρὸν θνήσκου.
 οὐ ποιοῦσῃ τε ταῦτα περιμιστήκει τὸ λοιπὸν ἀδύξου τε εἶναι καὶ 10
 τοῖς τοῦ ἀνδρὸς Ξυγγενέσι προσκικρουκέναι. τοιοῦτοις μὲν ἔχρων-
 το Ἑρούλοι τὸ παλαιὸν νόμοις.
 P 420 Προϊόντος δὲ χρόνου δυνάμει τε καὶ πολυανθρωπία τῶν
 περικλῶν βαρβάρων ἁπάντων καθυπέρτεροι γιγνημένοι, ἱπιδν-
 τες τε, ὡς τὸ εἶκος, ἐκάστους ἐνίκων καὶ βιηζόμενοι ἐληίζοντο. 15
 καὶ τελευτῶντες Λογγιβάρδας τε Χριστιανοὺς ὄντας καὶ ἄλλ'
 αἷτα ἰδὼν ὑπέκρου σφίοισιν ἐς ἐπαγωγὴν φόρον πεποιήθηται, οὐκ
 εἰδισμένον τὸ πρῶγμα τοῦτο τοῖς ἐκείνῃ βαρβάροις, ὑπὸ δὲ φιλο-
 χρηματίας καὶ ἀλαζονείας ἐνταῦθα ἡγμένοι. ἐνίκου μέντοι Ανα-
 στάσιος Ῥωμαίων τὴν βασιλείαν παρελαβὼν, οὐκ ἔχοντας Ἑρου-
 V 79 λοι ἐφ' οὐστίνας ἀνθρώπων τὸ λοιπὸν ἐλθοῖν, κατωθέμενοι τὰ
 ὅπλα, ἡσυχῇ ἔμενον, χρόνος τε αὐτοῖς ἐνιαυτῶν τριῶν ἐν ταύτῃ
 B δὴ τῇ εἰρήνῃ λείβῃ. καὶ αὐτοὶ ἐς ἄγαν ἀχθόμενοι Ῥοδοῦλγον

8. αὐτῇ] αὐτῇ L.

pyra constructa ingenti, collocabant hominem in fastigio, et ad ipsam mittebant Erulum aliquem, iustructum sica, non tamen ei conluctum genere: nefas enim ducebant a consanguineo caedem fieri. Reverso, qui illorum propinquum interfecerat, protinus ligna omnia, facibus imo subiectis rogo, urebant. Postquam flamma resederat, legebant ossa, ac statim terrae infodiebant. Ubi vir quispiam Erulus fato concesserat, ut virtutem probaret uxor, ac relinqueret superstitem sibi gloriam, necesse habebat vitam paulo post ad mariti tumulum finire laqueo: ni faceret, in aeternum dedecus, et propinquorum mariti offensionem incurreret. His quondam utebantur legibus Eruli.

Procedente tempore, cum et numero et viribus supra finitimos omnes Barbaros crevissent, adorti singulos, pronam habebat victoriam, et in eorum fortunas grassabantur. Demum Langobardos, iam tum Christianos, et quasdam alias gentes sibi vectigales fecerunt, contra Barbarorum in illis partibus degentium morem, ad id cupiditate arrogantiaque inducti. Susceptis ab Anastasio Romani babeatis Imperii, non habentes Eruli quos deinceps invaderent, armis depositis quiescere, ac triennio pax illa stetit: quam graviter pertacsi, Rodulfo Regi suo impudenter maledice-

ἀνέβην σφῶν τὸν ἡγεμόνα ἐκάκισον, σφαιρῶντές τε αἰὲ παρ' αὐτὸν
μαλθακὰ τε καὶ γυναικῶδη ἐκάλουν, ἄλλοις τέ τισιν αὐτὸν ἐρε-
σχέλουντες ὀνόμασι, κόσμῳ οὐδενὶ ἰλοιοδοῦντο. Ῥοδοῦλγός τε
τὴν ἔβρην ὡς ἥκιστα γέρων ἐπὶ Λογγιβάρδας οὐδὲν ἀδικοῦντας
5 ἱστράττεισιν, οὔτε τινὰ σφίσιν ὑμαρτάδα ἐπινεγκῶν οὔτε λέσιν
τινὰ τῶν ἑνγκαμμένων σκεψύμενος, ἀλλὰ πόλεμον ἐπιφέρων αἰ-
τίαν οὐκ ἔχοντα. ὅπερ ἐπειδὴ Λογγιβάρδας ἀκοῇ ἔλυβον, πημ-
ψαντες παρὰ τὸν Ῥοδοῦλγον ἀντιπυρρῶντο καὶ τὴν αἰτίαν
ἡξίουσιν ἱκεῖν, ἧς δὲ ἔνικε Ἑρουλοὶ ἐν ὅπλοις ἐπ' αὐτοὺς ἵκειν C
10 κοινολογοῦνται. εἰ μὲν τι ὑπιστερέχασι τῆς εἰσφορᾶς, ἀλλ' αὐ-
τίκα μύλα ξὺν μεγάλῳ αὐτὸ ἀποτίσιν· εἰ δὲ μὴγονται μέτριον
σφίσι τετάχθαι τὸν θύρον, ἀλλὰ μεῖζω ποιήσαιν αὐτὸν, οὐ μῆ-
ποτε Λογγιβάρδας ὀκνηροὶ ἔσονται. ταῦτα μὲν τοὺς πρέσβεις
πρωτονομένους ξὺν ἀπειλῇ ὁ Ῥοδοῦλγος ἀποπεινύμενος πρόσω
15 ἔλαυνεν. οἱ δὲ καὶ αὐθις πρέσβεις ἐτέρουσ παρ' αὐτὸν στελλαν-
τες περὶ αὐτῶν πολλὰ λιπαροῦντες ἐκείτην. οὔτω δὲ καὶ τῶν
δευτέρων ἀπαλλαγέντων τρίτοι πρέσβεις παρ' αὐτὸν ἔκοντες ἐπέ-
πον Ἑρουλοὺς πόλεμον ἀπροφάσιστον μηδαμῶς σφίσιν ἐπινεγ-
κεῖν. ἦν γὰρ ἐκείνοι γνώμη τοιαύτη ἐπ' αὐτοῖς ἴωσι, καὶ αὐτοὶ
20 οὐχ ἰκοῖσθαι, ἀλλ' ὡς μάλιστα ἑνγκακαμμένοι, ἀντιτάσσονται τοῖς D
ἐπιούσιν, μαρτυράμενοι τὸν θεόν, ὅτι περ τῆς ῥοπῆς καὶ βραχεῖά
τις τὸ παρᾶπαν ἰκμάς πάσῃ τῇ ἀνθρώπων δύναμει ἀντίξουσ

5. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδέ — οὐδέ. 13. [ἔσονται] γινέσονται Reg. 16. αὐτῶν] τῶν H. τῶν αὐτῶν Hoeschel. 21. οὐ-
περ Hugo Grotius. οὐ ἐπὶ P. ὡς ἐπὶ H. „φ' ὑπὲρ ms.“
Hoeschel.

bant, ipsamque aditantes, mollem et effeminatum vocabant, aliisque id
genus convitiis per summum dedecus os eius verberabant. Permotus con-
tumelia Rodulfus, in Langobardos plane insontes expeditionem suscipit,
nullius delicti postulans, nec violatus pactione praetextens; sed bellum
inferens ex animi mera libidine. Quo Langobardi audito, mittunt qui ex
ipso Rodulfo scitentur supplices causam movendi contra se belli, de quo
Eruoli consilia ac sermones conferrent. Si qua sint fraudati vectigalium
parte, spoodent se illico repensuros cum magno foenore: si levius esse
tributum querantur, haud grave Langobardis fore maius pacisci. Pro-
ponentes haec Legatos Rodulfus remittit misitabundus, ac porro pergit.
Ab eadem gente mittitur altera cum iisdem precibus anxius legatio: qua
similiter repulsa, gerentes ad ipsam tertiam, denuntiant, committendum
non esse Eruolis, ut arma de nihilo in se intendant: se enim tali inva-
dentibus animo opposituros aciem, non sua voluntate, sed summa neces-
sitate adductos, ac testatos Deum, cuius ad nutum vel modicos vapor
omnibus humanis viribus retundendis par omino futurus sit. Convenien-

ἔσται· αὐτόν τε εἰκός ταῖς τοῦ πολέμου αἰτίαις ἡγμένον ἀρηγοτέ-
 ροις πρυτανεύσαι τῆς μάχης τὸ πέρασ. οἱ μὲν ταῦτα εἰπόν, δε-
 δίσσεσθαι ταύτῃ τοὺς ἐπιόντας οἰόμενοι. Ἐρουλοὶ δέ, ὑποστι-
 λάμενοι τῶν πάντων οὐδέν, Λογγοβάρδοις ἔγνωσαν ἐς χεῖρας
 ἵναι. ἥνικα δὲ ἀμφότεροι ἄγχισθ' ἀλλήλων ἔγενοντο, τὸν 5
 μὲν ὑπερθεῖν Λογγοβαρδῶν ἄερα ξυνέβαινε μελαίνῃ τινὶ νεφέλῃ
 καὶ ἐς ὕαν παχίᾳ καλύπτεσθαι, ἐπὲρ δὲ τοὺς Ἐρούλους αἰθέραν
 ὑπερφανῶς ἵναι. οἷς δὴ τεκμηριούμενος εἶκασιν ἂν τις ἐπὶ τῶ
 σφῶν πονηρῶ ἐς τὴν ξυμβολὴν Ἐρούλους ἵναι. οὐ γάρ τι τοί-
 του πικρότερον βαρβάρους τέρας ἐς μάχην καθισταμένοις οἶόν τε 10
 P 421 εἶναι. οὐ μέντοι οὐδὲ τούτῳ Ἐρουλοὶ προσεῖχον τὸν νοῦν, ἀλλὰ
 παντάπασιν ἀφροντιστήσαντες πολλῶ τῷ καταφρονήματι ἐπὶ τοὺς
 πολέμιους ἐχώρουν, πληθεὶ ὁμίλῳ τὸ τοῦ πολέμου σταθμώμε-
 νοι πέρασ. ἐπεὶ δὲ ἡ μάχῃ ἐν χερσὶ γέγονε, θνήσκουσι μὲν τῶν
 Ἐρούλων πολλοὶ, θνήσκει δὲ καὶ Ῥοδοῦλφος αὐτός, οἱ τε ἄλλοι 15
 πάπτες φεύγουσιν ἀνὰ κράτος, οὐδεμιᾷς ἀλκῆς μνησθέντες. καὶ
 τῶν πολέμιων σφίσιν ἐπισπομένων οἱ μὲν πλείστοι αὐτοῦ ἔπεισαν,
 ὅλγοι δὲ τινες διεσώθησαν.

Διὸ δὴ ἐνδιατρεβὴν ἦθ' ἐσι τοῖς πατρώοις οὐκέτι εἶχον, ἀλλ'
 ἐνθ' ἐνδεῶς ἔτι τάχιστα ἔξαγαστάντες ἐπιπροσθεν αὐτὸν ἐχώρουν, τὴν 20
 H 232 γῆν ἑξέμασαν, ἥ ἐκτὸς Ἰστροῦ ποταμοῦ ἔστι, ξύν τε πᾶσι καὶ
 B γυναῖξιν περὶόντες. ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο ἐς χώραν, ἥ δὴ Ῥογοὶ τὸ
 παλαιὸν ὠκνητο, οἱ τῶ Ἰότθων στρατῷ ἀναμιχθέντες ἐς Ἰτα-

7. καὶ ἐς] καὶ om. HL.
 ἐντός HL.

9. πονηρῶ] πονήρῳ P.

21. ἐκτός]

tissimum autem esse, ipsum, belli causis permotum, utrique genti pugnae exitum pro imperio constituere. Haec illi; quibus aggressores territum iri existimabant. At nihil prorsus veriti Kruli, consilium urgent configendi cum Langobardis. Ut in propinquo steteret acies, caeli partem, quae Langobardis imminabat, nubes atra densissimaque obduxit: supra Krulos maxime sudum erat. Unde quis coniecisset Krulos in praelium sibi exitiabile vadere: nec tristius eo portentum offerri posse Barbaria, certamini se offerentibus. Sed neque huc mentem advertentes Kruli, cum summa securitate ac superbissimo contemptu hostem petunt, de eventu belli sugrantes ex armatorum multitudine. Ubi ad manus ventum est, magna fit Krulorum caedes, eaque Rodulfus ipse involvitur: caeteri omnes consternantur in fugam, virtutis immemores: insequentibus hostibus, plerique ibidem oppetunt: pauci admodum elabuntur.

Quo factum ut in patria amplius manere nequiverint, sed illa quamprimum egressi, iter porro continuarunt, cum liberis ex uxoribus peragrando oras omnes, Istro fluvio ultiores. Regionem ingressi, habitatum olim a Rugis, qui in Italiam cum Gotthorum exercitu concesserant, ibi

λίαν ἐχόρησαν, ἐνταῦθα ἰδρύναντο. ἀλλ' ἐπεὶ τῷ λιμῷ ἐπιέ-
 ζοντο, ἅτε ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ ἐνθένδε οὐ πολλῶν ὕστερον ἐξανα-
 στάντες, ἄγχιπτά που τῆς Γηπαίδων χώρας ἀφίκοντο. καὶ αὐ-
 τοὺς Γηπαίδες τὰ μὲν πρῶτα ἰκτίας γενομένους ἐνοικίεσθαι τε
 5 καὶ προσοίκους σφίσι ξυγχώρουν εἶναι. ἔπειτα δὲ ἤρξαντο ἐξ
 αἰτίας οὐδεμιᾶς ἀνόσια ἐς αὐτοὺς ἔργα ἐνδείκνυσθαι. γυναῖκάς
 τε γὰρ ἐβιάζοντο καὶ βοῦς τε καὶ ἄλλα χρήματα ἤρπαζον, καὶ
 ἀδικίᾳ οὐδ' ὅτιοις ἐπέλειποντο, καὶ τελευτῶντες ἀδικῶν χει- C
 ρῶν ἐς αὐτοὺς ἤρχον. ἅπερ Ἑρῶνιοι φέρειν τὸ λοιπὸν οὐχ οἶοί
 10 τε ὄντες Ἰστρον τε ποταμὸν διαβαίνουσι καὶ τοῖς ἐκείνῃ Ῥωμαίοις
 προσοικεῖν ἔγνωσαν; Ἀναστασίον τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχον-
 τος. ὅσπερ αὐτοὺς πολλῇ φιλοφροσύνῃ δεξιόμενος ἰδρύνεσθαι
 αὐτοῦ εἵασε, χρόνῳ δὲ οὐ πολλῶν ὕστερον προσεκεκρούχασιν αὐτῷ
 οἱ βάρβαροι οὗτοι, ἀνόσια ἔργα ἐργασάμενοι τοὺς ταύτῃ Ῥω- V 80
 15 μαίους· διὸ δὴ στράτευμα ἐπ' αὐτοὺς ἐπέμψε. νικήσαντες δὲ
 τῇ μάχῃ Ῥωμαῖοι πλείστους μὲν ἔκτειναν, ἐν ἑξοσίᾳ δὲ πολλῇ
 ζῦμπαντας διαφθεῖραι γέγονουσιν. ἀλλ' εἰς ἰκτεῖαν τῶν στρατι- D
 γῶν οἱ κατέλοιποι αὐτῶν γεγονότες ἰδόντο διασώσασθαι τε αὐ-
 τοὺς καὶ ζυμμάχους τε καὶ βασιλέως ἐπηρείας τὸ λοιπὸν ἔχιν.
 20 ταῦτά τε μαθόντα τὸν Ἀναστάσιον ἤρεσκε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ λει-
 φθῆναι μὲν τισιν Ἑρούλων ξυμβῆθ, οὐ μέντοι οὔτε ζῦμμαχοι
 Ῥωμαίοις γιγίνηνται οὔτε τι ἐργάσαντο ἐς αὐτοὺς ἀγαθόν.

12. ἰδρύνεσθαι] ἰδρύνεσθαι HmPm. ἰδρύνεσθαι L.

Ῥωμαίους] τοῖς — Ῥωμαίοις L a pr. m.

Vulgo οὐδέ — οὐδέ.

14. τοὺς —

21. οὔτε — οὔτε]

constitero. Sed cum inculta solitudo esset, paulo post exacti illinc sti-
 mulis famis, ad Gepaedum fines accedunt. Ac primum quidem Gepaedes
 illis supplicibus permiserunt, ut cum vicini sui essent, tum inquisitioni.
 Postea vero ab re vexare ipsos importunissimo coeperunt. Nam et fe-
 minis vim afferebant et boves facultatesque caeteras praedabantur; nec
 sibi quidquam reliqui ad iniquitatem faciebant, eo demum prorecti, ut
 immerentibus bellum intulerint. Impatientia abrepti Eruli latrum omnem
 traficiunt, et Romanorum, in illis partibus degentium, vicinitatem ami-
 biunt, Anastasio Imperatore. A quo benignissime accepti, ipsius permis-
 su ibi sedes fixerunt. Aliquanto post, offensus idem sceleribus, quae in
 Romanos accolae Barbari illi perpetrabant, adversus eos exercitum misit.
 Acie victores Romani partem maximam interfecerunt, potueruntque ad
 internecionem cedere: verum qui supererant, supplices fuere Ducibus, ut
 sibi in posterum vivere liceret in Romanorum societate, et fidam navare
 operam Imperatori. Haec sibi reuultuata probante Anastasio, data salus
 est Erulorum reliquiis. Nec tamen socii Romanorum fuere, neque ipsos
 ullo officio remunerarunt.

Ἐπεὶ δὲ Ἰουστινιανὸς τὴν βασιλείαν παρέλαβε, χώρα τε ἀγαθὴ καὶ ἄλλοις χρήμασιν αὐτοὺς δωρησάμενος, ἑταιρείαν λέγεσθαι τε παντελῶς ἴσχυσε καὶ Χριστιανοὺς γενέσθαι ἅπαντας ἔπεισε. διόπερ τὴν δαίταν ἐπὶ τὸ ἡμερώτερον μεταβαλόντες τοῖς Χριστιανῶν νόμοις ἐπὶ πλείστον προσχωρεῖν ἔγνωσαν, καὶ Ῥωμαίοις κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν τὰ πολλὰ ἐπὶ τοὺς πολεμίους ξυντάσσονται. ἔτι μέντοι αὐτοῖς εἰσιν ἄπιστοι καὶ πλεονεξία ἔχόμενοι, βιάζεσθαι τοὺς πῆλας ἐν σπουδῇ ἔχουσιν, οὐ φέροντος αὐτοῖς αἰσχύνῃν τοῦ ἔργου. καὶ μῖξις οὐχ ὁσίας τελοῦσιν, ἕλλας τε καὶ ἀνδρῶν καὶ ὄνων, καὶ εἰσι πονηρότατοι ἀνθρώπων ἁπάντων 10 καὶ κακοὶ κακῶς ἀπολούμενοι. ὕστερον δὲ ὁλίγοι μὲν τινες ἔνσπονδοι Ῥωμαίοις διέμιναν, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις γέγραπται· οἱ δὲ λοιποὶ ἅπαντες ἀπέστησαν ἐξ αἰτίας τοιαύταις. Ἐρονλοι τὸ τοῦ τρόπου τε θηριῶδες καὶ μακρῶδες ἐνδειζάμενοι ἐς τὸν αὐτῶν ῥῆγα (ἦν δὲ οὗτος ἀνὴρ Ὀχὼν ὄνομα) 15 ἔξαπινάως τὸν ἀνθρώπον ἀπ' οὐδεμιᾶς αἰτίας ἔκτειναν, ἄλλο οὐδὲν ἐπινιγκόντες ἢ ὅτι ἀβασίλευσι τὸ λοιπὸν βούλονται εἶναι. καίτοι καὶ πρότερον ὄνομα μὲν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς εἶχε, ἰδιώτου δὲ ὄντος οὐδὲν τι σχεδὸν ἐθέμετο πλέον. ἀλλὰ καὶ ξυγκαθῆσθαι αὐτῷ ἅπαντες καὶ ἔξασσιτο εἶναι ἤξελον, καὶ ἀνέδην ὅστις 20 βούλοιο ἐς αὐτὸν ὑβριζῖν. ἄξυντιώτεροι γὰρ ἢ ἀσταθμητότεροι Ἐρούλων εἰσιν ἀνθρώπων οἱ δὲ τινες. τοῦ δὲ κακοῦ σφίσιν

2. ἑταιρείαν L. ἑταιρίαν P. εἰς ἑταιρίαν Pm. 10. ὄνων Vat. ζώων P. 13. γέγραπται] γιγνάσκειται HL. 19. ξυγκαθῆσθαι L. corr. ξυγκαθείσθαι P. 20. ἀνέδην] ἀναίδην L.

Postquam Imperium Iustinianus suscepit, illos agro donatos perbono, atque uictos largitione, ut et sociis Romanorum, et Christianis vellent omnes ascribi perpulit. Itaque ad mitius vitae genus tracti, praeclara quidem formula Christianam legem amplexi sunt, et sociali iure Romanas saepe sequuntur uices: eos tamen adhuc experimur infidos, atque in vicinas grassantur adeo prolectu cupiditate, ut nullum pudorem capiant ex faciliore. Nefandos sectantur coitus, etiam virorum ac pecudum. Improbissimi sunt mortalium omnium, et mali male perdendi. Postmodum pauci in Rom. societate manserunt, quemadmodum in superioribus libris commemoravi, ab illa ceteri omnes discesserunt istam ob causam. Eruli in Regem suum, cui nomen Ochon, ferini ac furialis ingenii virus ita exeruerunt, ut ipsum, nihil male meritum, ex improviso occiderint, hoc unum causati, se in posterum nulli Regi subesse velle. Quonquam antea Rex nomine tenus, nihil fere amplius, quam privatus quisvis, habebat: cum nemo non consessor et conviva illius esset, et contumelias, quicunque vellet, in ipsum laceret impudenter: nulla quippe est hominum natio, quae vecordia ut levitate Erulos superet. Admissum scelus subsecuta est

ἔχειρασμένον μετέμελεν ἤδη. ἔτασκον γὰρ ἄναρχοί τε καὶ ἄστρατήγητοι βιοτεύειν οὐχ οἷοί τε εἶναι· πολλὰ γοῦν σφίσι βουλευσαμένοις ἄμεινον τῷ παντὶ ἔδοξεν εἶναι τῶν τινα γένους τοῦ βασιλείου μεταπείψασθαι ἐκ Θούλης τῆς νήσου. ὃ τι δὲ τοῦτ' ὁ

ἔστιν αὐτίκα δηλώσω.

ιέ'. Ἡνίκα Ἑρνούλοι Λαγγοβαρδῶν ἡσσηθέντες τῇ μύχῃ D
ἔξ ἡθῶν τῶν πατρίων ἔστησαν, οἱ μὲν αὐτῶν, ὥσπερ μοι ἔμ-
προσθεν δεδιήγηται, ὠκίσαντο ἐς τὰ ἐν Ἰλλυριοῖς χωρία, οἱ δὲ
δὴ ἄλλοι Ἰστρον ποταμὸν διαβαίνειν οὐδαμῇ ἔγνωσαν, ἀλλ' ἐς
10 αὐτάς που τὰς ἑκατὰς τῆς οἰκουμένης ἰδρύσαντο· οὕτω γοῦν
πολλῶν ἐκ τοῦ βασιλείου αἵματος ἡγομένων σφίσις ἤμειψαν μὲν
τὰ Σκλαβηνῶν ἔθνη ἐπιζῆς ἅπαντα, ἔρημον δὲ χώραν διαβάντες
ἐνθίνδε πολλὴν ἐς τοὺς Οὐάρνους καλουμένους ἐχώρησαν. μεθ'
οὗς δὴ καὶ Λαυῶν τὰ ἔθνη παρέδραμον οὐ βιαζομένων σφῶς τῶν
15 τῇδε βαρβάρων. ἐνθίνδε τε ἐς ὠκεανὸν ἀγικόμενοι ἐναυτίλλον-
το, Θούλῃ τε προσχόντες τῇ νήσῳ αὐτοῦ ἔμειναν. ἔστι δὲ ἡ
Θούλη μεγάλη ἐς ἄγαν. Βρετανίας γὰρ αὐτὴν πλέον ἢ δεκα-
πλασίαν ἔνυμβαίνει εἶναι. καί ται δὲ αὐτῆς πολλῶ ἥποθεν πρὸς H 233
βορρᾶν ἄνεμον. ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ γῇ μὲν ἔρημος ἐκ τοῦ ἐπὶ P 423
20 πλείστον τυγχάνει οἶσα, ἐν χώρῃ δὲ τῇ οἰκουμένην τριακαίδεκα
ἔθνη πολυνάνθρωπάτα ἴδρυνται· βασιλεῖς τέ εἰσι κατὰ ἔθνος
ἕκαστον. ἐν ταῦτα γίνεται ἀνὰ πᾶν ἔτος θανάσιον. ὃ γὰρ ἥλιος
ἀμφὶ θερινὰς μὲν τροπὰς μάλιστα ἐς ἡμέρας τεσσαράκοντα οὐ- V 81

10. ἰδρύσαντο] ἰδρύσασθαι HL.
20. τριακαίδεκα] τρία καὶ δέκα P.

14. Λαυῶν] Λαυῶν Pers.

poenitentia negantium posse fieri, ut sine Rege ac Duce viverent. Re
saepius in medium vocata, placuit omnibus sententia, quae potior visa
est, aliquem, genere natum regio, accersendum esse ex insula Thule:
quod quid rei sit, statim edam.

15. Cum Eruli, acie victi a Langobardis, migrassent e patria;
pars, uti supra narravi, in Illyrico condescerunt: caeteri Istrum fluvium
noluerunt transire; sed in extremis Orbis partibus fixere sedes. Hos
ducentibus multis, qui regio sanguine creti erant, euneti Sclavenorum po-
puli per flues suos transisere. Inde vastam solitudinem perueni, ad
Varnos veniunt: postea transcurret Danos; nusquam in ipsos vim suspi-
cientibus illis Barbaris. Exin ad Oceanum progressi, navigant; in Thu-
len insulam appellant, ibique manent. Est notem Thule amplissima:
quippe Britannia maior decuplo; a qua plurimum distat, ad Aquilonem
alta. Vocat pars huius insulae maxima: quae vero colitur, gentea habet
XIII. multitudines abundantes, sub totidem Regibus. Quotannis res hic
mira contingit. Sol enim circa solstitium aestivum per dies XI. non oc-
cidit: sed toto illo tempore supra terram conspicitur. Rursus post men-

δαμῇ δύει, ἀλλὰ διηγεκῶς ἐς πάντα τοῦτον τὸν χρόνον ὑπὲρ γῆς φαίνεται. μῆσι δὲ οὐχ ἔσسون ἢ ἔξ ὕστερον ἀμφὶ τὰς χειμερινὰς τροπὰς ἥλιος μὲν ἐς ἡμέρας τεσσαράκοντα τῆς νήσου ταύτης οὐδαμῇ φαίνεται, νῦξ δὲ αὐτῆς ἀπέραντος κατακλύχεται· κατῆγμα δὲ ἀπ' αὐτοῦ ἔχει πάντα τοῦτον τὸν χρόνον τοὺς τῆδε ἀν- 5
 B θρώπους, ἐπεὶ ἀλλήλοις ἐπιμήγνυσθαι μεταξὺ οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἔχουσιν. ἔμοι μὲν οὖν ἐς ταύτην ἵναμι τὴν νῦσον τῶν τε εἰρημέων αὐτόπητι γενέσθαι, καίπερ γλιχομένη, τρόπῳ οὐδενὶ ξυνηγέθη. τῶν μάλιστα ἐς ἡμᾶς ἐνθίνδε ἀγικομένων ἐπυνθανόμεν ὅπη ποτὲ οἶοί τε * * ἀνίσχοντος εἴτε δύνοντος τοῖς καθήκουσι χρό- 10
 νοις ἐνταῦθα ἥλιον. οἵπερ ἔμοι λόγον ἀληθῆ τε καὶ πιστὸν ἔφρασαν. τὸν γὰρ ἥλιόν φασι τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐκίνας οὐ δύειν μὲν, ὥσπερ εἴρηται, φῶς δὲ τοῖς ταύτῃ ἀνθρώποις φαίνεσθαι πῇ μὲν πρὸς ἑω, πῇ δὲ πρὸς ἐσπέραν. ἐπειδὴν οὖν ἐπανιών αὐθις ἀμφὶ τὸν ὀρίζοντά τε γινόμενος ἐς τὸν αὐτὸν ἀφίκεται χῶ- 15
 ρον, οὐπερ αὐτὸν ἀνίσχοντα τὰ πρῶτα ἰώρων, ἡμέραν οὕτω
 C καὶ νύκτα μίαν παρωχηκέναι διαριθμοῦνται. καὶ ἡνίκα μέντοι δ' τῶν νυκτῶν χρόνος ἀφίκεται, τῆς γε σελήνης τῷ ὀρᾶσθαι ἀεὶ τοῖς δρόμοις τεκμηριούμενοι τὸ τῶν ἡμερῶν λογίζονται μέτρον. ὁπηνίκα δὲ πέντε καὶ τριάκοντα ἡμερῶν χρόνος τῇ μακροῇ ταύτῃ 20
 διαδράμοι νυκτὶ, στέλλονται τινες ἐς τῶν ὀρῶν τὰς ἐπιεβολὰς, ἰδιωμένον αὐτοῖς τοῦτό γε, τὸν τε δὴ ἥλιον ἀμυγλέην ἐνθίνδε ὀρῶντες ἀπαγγέλλουσι τοῖς κάτω ἀνθρώποις, ὅτι δὴ πέντε ἡμε-

10. οἶοί τε Vat. Vulgo εἴη τε. Lacunam indicavit Maltretas.

13. φαίνεσθαι Vat. ἵναμι P. 22. τε] γε P. 23. δὴ HL. διὰ P et Scaliger.

ses haud minus sex, circiter bromale solstitium, haec insula dies xl. Solis aspectu caret, ac nocte perpetua circumfunditur. Quod omne spatium in moerore traducunt incolae, erepta commercii et quotidianae consuetudinis copia. Equidem mihi, quamvis maxime cupienti, nullo pacto contigit, ut in eam deferretur insulam, et ab aliis relata meis ipse oculis acciperem. Ex iis autem, qui ad nos inde venerant, ita quaevisi: Quae vestra est ratio circa statos exortus Solis atque occasus, qui diem definiunt? Illi vere ac fideliter respondentes mihi dixere, per dies quidem illos ut dictum est, xl. non occidere Solem; at incolae lucem immittere, modo Orientem versus, modo in Occidentem. Cum autem Sol flexo cursu inclinans ad horizontem, eo rediit, unde primum surgens apparuit, diei noctisque unius elapsus spatium numerant. Ubi noctium continuarum tempus advenit, intento observatis Lunae cursibus, dierum numerum subducunt. Postquam dies xxxv. longa nox illa tenuit, mos est, ut quidam culmina montium ascendant, et viso inde utcumque Sole, morantibus infra significant, intra dies quinque Solem ipsos collustraturum. Faustum

ρῶν ἥλιος αὐτοῦ καταλάμψει. οἱ δὲ πανδημεὶ πανηγυρίζουσιν
εὐαγγέλια καὶ ταῦτα ἐν σκότῳ. αὕτη τε Θουλίταις ἡ μέγιστη
τῶν ἱερῶν ἔστι. δοκοῦσι γάρ μοι περιδεῖς αἰετὶ γίνεσθαι οἱ νη-
σιῶται οὗτοι, καίπερ ταῦτ' ἐμβραίνον σφίσιν ἀνὰ πᾶν ἔτος, μή
5 ποτε αὐτοὺς ἐπιλείποι τὸ παράπαν ὁ ἥλιος.

Τῶν δὲ ἰδρυμένων ἐν Θούλῃ βαρβάρων ἐν μόνον ἔθνος,
οἱ Σκριθίφινοι ἐπικαλοῦνται, θηριώδη τινὰ βιοτὴν ἔχουσιν. οὔτε
γὰρ ἱμάτια ἐνδιδύσκονται οὔτε ὑποδεσμένοι βαδίζουσιν οὔτε ὀλ-
τον πίνουσιν οὔτε τι ἰδωδὶμον ἐκ τῆς γῆς ἔχουσιν. οὔτε γὰρ αἰ-
10 τοὶ γῆν γεωργοῦσιν οὔτε τι αὐτοῖς αἱ γυναῖκες ἐργάζονται, ἀλλὰ
ἄνδρες αἰετὶ ἐν ταῖς γυναιξὶ τὴν θήραν μόνην ἐπιτηδεύουσι. θη-
ρίων τε γὰρ καὶ ἄλλων ζῴων μέγα τι χορμα αἰετὶ ἔλαι αὐτοῖς
φέρουσι, μεγάλαι ὑπερσπῶς οὔσαι, καὶ τὰ ὕρη, αὐτὰρ ἀνέχει.
καὶ κράσι μὲν θηρίων αἰετὶ τῶν ἀλίσκομένων σιτίζονται, τὰ δέ-
15 ματα δὲ ἀμφιέννυνται, ἐπὶ τε αὐτοῖς οὔτε λίον οὔτε ὄϊον ῥά-
πτοιμα ἔνεστιν, οἱ δὲ τῶν θηρίων τοῖς νεύροις τὰ δέρματα ἐς
ἄλλα ταῦτα ξυνδόντες οὕτω δὲ ἐς σῶμα ὅλον ὀμπόσονται. οὐ
μὲν οὐδὲ τὰ βρέφη αὐτοῖς κατὰ ταῦτα τιθηνοῦνται τοῖς ἄλλοις
ἀγθρώποις. οὐ γὰρ σιτίζονται Σκριθίφινων παῖδια γυναικῶν γά-
20 λακτι οὐδὲ μητέρων ἄγονται τιθῶν, ἀλλὰ ζῴων τῶν ἀλίσκο-
μένων τοῖς μυελοῖς ἐκτρέφονται μόνοις. ἐπειδὴν δὲν γυνὴ τά-
χιστα τέκοι, δέσμεται τὸ βρέφος ἐμβالλομένη κρημῶ μὲν ἐσθῆς

7. Σκριθίφινοι] σκριθίφικοι L. Vera scriptura Σκριθίφιννοι: vid.
Kannegiess. p. 237. 8. οὔτε ὑπ.] Vulgo οὐδὲ ὑπ. 19. Σκρι-
θίφινων] σκριθίφινων Reg. σκριθίφινων L.

illi novitium festo publico celebrant, idque in tenebris: quod quidem apud
Thulitas. festorum est omnium maximum. Enimvero quævis illis, qui
hanc insulam colunt, idem quotannis accidat, mihi tamen videntur vebem-
enter timere ne Sol ipsos æternum deserat.

Inter Bárberos, qui Thulen habent, una admodum Scithifini (Scritthifini
appellant) ferinum vitæ genus sectatur. Nam neque igniti sunt ves-
tibus, nec calceati incedunt, nec vinum bibunt, nec vescum quidquam e
terra legunt: quoniam nec ipsi agriculturæ, nec feminae lausicio dant
operam, sed viri cum uxoribus in venatione toti sunt. Vim certe ma-
gnam ferarum aliarumque animantium illis sufficiunt montes ac silvæ,
quæ ibi latissime patent. Ac ferarum quidem ceptarum carnibus vescunt
usque, pellibus vero sese induunt, nec linum habentes, nec quidquam
suendo idoneum. Quare ferarum uervis pelles committunt, illæque totum
inducunt corpus. Quis etiam nec suos foetus caeterarum ritu gentium
nutricant. Neque enim mulierum lacte aluntur Scritthifinorum infantes,
nec maternam contingunt mammam: medullis tantummodo ferarum, quæ
captæ sunt, educuntur. Itaque simul ac femina enixa est foetum pelle
involutum suspendit ex arbore, et medulla ori eius inserta, e vestigio

ἐπὶ δένδρου τινὸς, μινελὸν δὲ οἱ ἐπὶ τοῦ στόματος ἐνθιμένη εὐ-
 θὺς στέλλεται ἐπὶ θήραν. ἐπὶ κοινοῦ γὰρ τοῖς ἀνδράσι τὸ ἐπι-
 B τήδευμα μετίσσι τοῦτο. τοῦτοις μὲν οὖν δὴ τοῖς βαρβάροις τὰ
 ἐς τὴν δλαιταν ταύτῃ πη ἔχει. οἱ μέντοι ἄλλοι θουλίται ὡς εἰ-
 πεῖν ἅπαντες οὐδέν τι μέγα διαλλάσσοσι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, 5
 θεοὺς μέντοι καὶ δαίμονας πολλοὺς σέβουσιν, οὐρανίους τε καὶ
 αἰερίους ἐγγείους τε καὶ θυλασσίους, καὶ ἄλλ' ἅττα δαιμόνια ἐν
 εὐδασὶ πηγῶν τε καὶ ποταμῶν εἶναι λεγόμενα. θύουσι δὲ ἐνδελ-
 χέστατα ἱερεῖα πάντα καὶ ἐναγίζουσι. τῶν δὲ ἱερέων σφίσι τὸ
 κάλλιστον ἀνθρωπὸς ἐστὶν ὕπερ ἂν δοριάλωτον ποιήσαιτο πρῶ- 10
 τον. τοῦτον γὰρ τῷ Ἄρει θύουσιν, ἐπεὶ θεὸν αὐτὸν νομίζουσι
 C μέγιστον εἶναι. ἱερῶνται δὲ τὸν αἰχμάλωτον οὐ θύοντες μόνον,
 ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ξύλου κρεμῶντες, ἥ ἐς τὰς ἀκάνθας ῥιπτοῦντες,
 H 234 ταῖς ἄλλαις τε κτείναντες θανάτον ἰδέως οἰκτίσταις. οὕτω μὲν
 θουλίται βιοῦσιν. ἂν ἔθνος ἐν πολυάνθρωπον οἱ Γαντοὶ εἰσι, 15
 παρ' οὗς δὴ Ἑρούλων τότε οἱ ἐπηλύται ἰδρίσαντο.
 V 82 Νῦν δὲ Ἑροῦλοι, οἳ δὴ παρὰ Ῥωμαίοις ὤκνηται, φόνου
 σφίσι τοῦ βασιλέως ἐξηργασμένου ἐπεμψαν τῶν λογίμων τινὰς
 ἐς Θούλην τὴν νῆσον, τοὺς διερευνησομένους τε καὶ κομιτοῦντας,
 ἥν τινα ἐνταῦθα ἐρεῖν αἵματός τοῦ βασιλείου οἶοι τε ὦσι. ἐπεὶ 20
 τε οὗτοι ἄνδρες οὗτοι ἐν τῇ νήσῳ ἐγένοντο, πολλοὺς μὲν ἐνταῦθα
 D γένους τοῦ βασιλείου εἶρον, ἔνα μὲντοι ἀπολιξάντες, ἔσπερ αὐ-
 τοῖς μάλιστα ἤρεσκεν, ὁπίσω ἀναστρέφοντες ξὺν αὐτῷ ἦσαν.

10. δοριάλωτον] δορυάλωτον P. 12. ἱερῶνται] ἱε. ἱεροῦνται
 Ham. 14. οἰκτίσταις P ex Vat. addidit.

venatam it: siquidem hoc studium feminis cum viris commune est. At-
 que haec est Barbarorum illorum vivendi ratio. Thulitae reliqui fore
 omnes ab alijs nationibus parum discrepant. Complures Deos ac Genios
 colunt, partim celestes, partim aërios, alios terrestres, quosdam marinos,
 et alia quaedam minora numina, quae in aquis fontium fluminaeque ver-
 aari perhibent. Operantur sacris assiduissime, et victimis cuiusquemodī
 litant: quarum praestantissimam esse iudicant hominem, quem primum
 bello ceperint. Hunc Marti, quem deorum maximum ducunt, immolant.
 Sic autem sacrificant, ut captivum non mactent caede simplici, sed e li-
 gno suspendant, vel proliciant in apinas, et quotvis aliu mortis genere
 miserando conficiant. Illis Thulitae moribus vivunt: quorum e numero
 sunt Gauti, gens foecunda: quae sedes Eruilis tunc advenis praebeuit.

Iam vero Eruili, qui apud Romanos habitabant, Regis sui patrata
 caede, quosdam ex optimatibus in Thuleu insulam destinarunt, qui per-
 quirerent, ac si quem nacti ibi essent regis sanguinis virum, ducerent.
 Illi in insulam pervecti, multos e regia propinquitate illic inventiunt, de-
 lectoque uno, qui ipsis maxime placebat, cum eo renavigant. Verum is

δς δὴ ἐπειδὴ ἐν Λανοῖς ἐγένετο, τελευτᾷ νόσῳ. διὸ δὴ αὐθις οἱ ἄνδρες οὗτοι ἐν τῇ νήσῳ γινόμενοι ἕτερον ἐπὶ ἄγαγον Τοδάσιον ὄνομα. ᾧ δὴ ὁ τε ἀδελφὸς Ἀσρδὸς εἶπετο καὶ τῶν ἐν Θούλῃ Ἑρούλων νεανίαι διακόσιοι. χρόνον δὲ αὐταῖς ἐν τῇ πορείᾳ ταύτῃ 5 τριβέντος συκοῦ Ἑρούλοις τοῖς ἀμγὶ Σιγγηδόνα ἔννοια γέγονεν ὥς οὐ τὰ ξύμφορα σφίσιν αὐτοῖς ποιοῖεν ἐκ Θούλης ἀρχηγὸν ἐπαγόμενοι Ἰουστινιανοῦ βασιλέως οὐ τι ἐθελουσαίον. πέμψαντες οὖν ἐν Βυζαντίῳ βασιλέως ἰδόντο ἄρχοντα σφίσι πέμψαι, ὃν ἂν P 425 αὐτῷ βουλομένῳ εἴη. ὁ δὲ αὐτοῖς τῶν τινα Ἑρούλων ἐκ παλαιοῦ διατριβὴν ἐνταῦθα ἔχοντα εὐθὺς ἐπεμψε, Σουαρτούαν ὄνομα. ὄνπερ Ἑρουλοι εἶδον μὲν τὰ πρῶτα καὶ προσεκίνησαν ἄσμενοι ἐπιστέλλοντι τε τὰ εἰσθότα ἐπήκουον, ἡμέραις δὲ οὐ πολλῶν ἕσπερον ἤκε τις ἀγγέλλων τοὺς ἐκ Θούλης νήσου ἄρχιστά 15 πον εἶναι. καὶ Σουαρτούας μὲν τοὺς ἀπολέσαντας αὐτοῖς ἔπαντιάζειν ἐκέλευεν, Ἑρουλοι δὲ τὸ βούλευμα ἐπαινεύοντες εὐθὺς εἶποντο. ἐπεὶ δὲ ἡμέρας ὁδῷ ἀλλήλων διεῖχον, νύκτωρ μὲν αὐτὸν ἀφέντες ἥπαντες ἐς τοὺς ἐπηλύτας αὐτόμολοι ἤλθον, αὐτοὺς δὲ μόνος ἐς Βυζάντιον ἀποδράς ὤχετο. καὶ βασιλεὺς μὲν πύσῃ B δυνάμει κατὰγειν ἐς τὴν ἀρχὴν αὐτὸν ἐν σπουδῇ ἐποιεῖτο, Ἑρου- 20 λλοι δὲ δύναμιν τὴν τῶν Ῥωμαίων δέιμαίνοντες Γήπαισι προσχωρεῖν ἔγνωσαν. αὕτῃ μὲν Ἑρούλοις αἰτία τῆς ἀποστάσεως γέγονε.

1. ἐπειδὴ] ἐπειδὴν P. *ibid.* ἐν θανοῖς Vat. Vulgo ἔγγος.
 2. Τοδάσιον] Λάτιον Vat. 5. Σιγγηδόνα] Σιγγιδῶνα P.
 7. οὐ τι] οὐ τοι P.

extremae iam viae proximus, morbo obiit. Quamobrem reversi iidem in insulam, alterum, quem Todasium nominabant, secum duxere. Huic Aordus frater lectique ex Erulis, qui in Thule degabant, adolescentes et comites se addiderant. Dum autem in hac protectione multum temporis ponunt, interea Erulis circa Singidonem agitantibus in mentem incidit cogitatio, se male rebus suis consulere, asciscendo sibi ex Thule Principem, praeter Iustiniani Imp. assensum. Ergo missa Byzantium legatione, ab Imperatore petunt, ut Regem ad se mittat, quemcunque volet. Statim ille Suartum Erulum destinat, a multo iam tempore Byzantii commorantem: quem quidem Eruli principio viderunt lubentes, adorantque, et consueta iubenti morem gesserunt. At paucis post diebus nuntius venit, prefectos ex Thule insula appropinquare. Mox Suartus obviam ire iussit, qui illos perderent. Eruli, probato consilio, sine mora secuti sunt. Ubi demum inter utrosque diel iter interfuit, a Suartus digressi omnes de nocte, ad advenas transfugerunt. Ille solus fugiens, Byzantium rediit: quem cum Imperator in regnum omni ope restituere moliretur, Eruli, Romanam veriti potentiam, ad Gaepedes desciverunt. Atque hanc Erulorum defectio causam habuit.

- C 15'. Βελισάριος δὲ καὶ Ναρσῆς ξὺν ἀμφοτέροις στρατιέ-
μασιν ἀλλήλοις ἀνemyνντο ἀμὲν πόλιν Φίρμον, ἣ καίτι μὲν
περὶ τὴν ῥόνα τοῦ Ἰονίου κόλπον, ἀπέχου δὲ Ἀρξίμου πόλεως
ἡμέρας δύο. ἔνταῦθα ξὺν πᾶσι τοῖς τοῦ στρατοῦ ἄρχουσιν ἐν
βουλῇ ἐποιοῦντο, ὅπη ποτὲ σῆσαι πρότερον ἐπὶ τοὺς πολέμους 5
λοιτοῖς μᾶλλον ξυνοίσει. ἦν τε γὰρ ἐπὶ τοὺς Ἀρξίμους πολιορ-
κοῦντας χωρήσαν, τοὺς ἐν Ἀρξίμῳ ἐπώπεινον μὴ κατὰ νότον
λόγους σῆσαι τε καὶ Ῥωμαίους τοῖς ταύτῃ ὤκνημένους τὰ ἀνέχε-
στα, ὥς τὸ εἰκόσ, δράσωσι, καὶ ἀμὲν τοῖς πολιορκουμένοις ἐδει-
μαινον μὴ τῇ ἀπορίᾳ τῶν ἀναγκαίων δεινόν τι πάθωσιν. οἱ μὲν 10
D οὖν πλείστοι Ἰωάννῃ χαλεπῶς ἔχοντες ἐποιοῦντο τοὺς λόγους.
ἐπικάλουν γὰρ οἱ ὅτι θράσει τε ἀλογίστῳ καὶ χρημάτων πολλῶν
ἔρωτι ἐς τοσοῦτον κινδύνου ἀγέκοιτο, καὶ οἷα ἐν τάξιν οὐδὲ ἡ
Βελισάριος ἐξηγεῖτο ἐφ' ἣ τὰ τοῦ πολέμου περαίνεσθαι. Ναρσῆς
δὲ (καὶ γὰρ οἱ ὁλιγῶς ἦν ἀνθρώπων ἀπάντων) δέσας μὴ Βε- 15
λισάριος πρὸς τὰ τοῖς ἄρχουσιν εἰρημνέα ἐνδοῦς ἐν δευτέρῳ τὰ ἐν
Ἀρξίμῳ πράγματα θῆται ἱλιξε τοιάδε „Οὐκ ἐν τοῖς ἐιωθόσι
διαλογίζεσθαι, ἄνδρες ἄρχοντες, οὐδὲ ἐπὶ ὧν ἂν τις εἰκότως
ἀμυγαλῶσιν τὴν βουλὴν ἔχετε, ὅλλ' ἐν οἷς πάρεστι καὶ τοῖς ἐς
πολέμου πύραν οὐδεμίαν ἐλθοῦσι τὴν αἵρεσιν αὐτοσχεδιάζουσι 20
P 426 τὰ κρίσσω ἐλίσθαι. εἰ μὲν γὰρ ὅ τε κίνδυνος ἐν ἴσῳ δοκῇ καὶ
βλάβος ἐκατέρωθεν τοῖς γε ἀποτυχοῦσιν ἀντίπαλον, βουλευέσθαι
τε ἱκανῶς ἄξιον καὶ λογισμῶν ἐπὶ πλείστον ποιοῦσιν οὕτω ποιῇ-

8. ἰόντας] ἰόντας HL.

18. διαλογίζεσθε] διαλογίζεσθαι L.

16. *Belisarius et Narses iunctis coplis ad urbem Firmum, quae litori sinus Ionii vicina, diei iter distat ab urbe Auximo, ibidem coacto Duceum omnium exercitus consilio, deliberarunt, qua parte hostem petero satius esset. Si ad eos, qui Ariminum obsidebant, contenderent, Auximi praesidarios a tergo subituros putabant, seque et Romanos, regionis illius incolas, ab ipsis proculdubio gravissima accepturos incommoda. Rursus timebant, ne obsessa rei cibariae penuria in magnam aliquam calamitatem conliceret. Disserebant plerique indignabundi in Ioannem: quem caeca audacia et amore pecuniae ingentis ductum, in tantum discrimen se commisisse. neque ordine et praescripta a Belisario via bellum progredi sinere criminabantur. Narses vero, illi mortalium omnium amicissimus, cum vereretur, ne rem Ariminensem Belisarius postponeret, orationibus Ducum permotus, hanc ipso habuit. Non disceptatis, o Ducees, quae in disceptionem vocari solent: nec de re consultis, cuiquam merita dubia, sed in qua quod factu optimum est, suo ipsi sensu facile eligant vel rei bellicae plane rudes. Si aequale hinc inde periculum se offerret, et spei frustrationem par utrinque damnum consequeretur, diligenter deliberandum esset, atque in re praesenti diiudicandum, multa adhibita consi-*

σθαι τὴν ὑπὲρ τῶν παρόντων διάγνωσιν. ἡμεῖς δὲ εἰ μὲν τὴν ἐς V 83
 Ἀῤῥιμον προσβολὴν ἐς ἄλλον τινὰ χρόνον ἀποδίδοιμι βουλοίμε-
 θα, τὴν ζημίαν ἐν τοῖς ἀναγκαίοις οὐδαμῶς ἔχομεν· τί γὰρ ἂν
 μεταξὺ τὸ διαλλάσσειν εἴη; ἐν Ἀριμίνῳ δὲ, ὡς τὸ εἶδος, σφα-
 5 λέντες, εἰ μὴ λίαν μικρὸν εἰπεῖν ἦ, τὴν Ῥωμαίων ἰσχὺν καταλύ-
 σομεν. εἰ μὲν Ἰωάννης ἐς τὰς σὰς ἐντολὰς ἔβρισεν, ἄριστε Βε-
 λισάριε, πλὴν γε τὴν δίκην ἔχεις παρ' ἐκείνων λαβὼν, ἐπεὶ σοι
 πάρεστι σώζειν τε τὸν ἐπταικότα καὶ τοῖς πολεμίοις προὔσθαι.
 σκόπει δὲ μὴ τὰς ποινὰς ὧν Ἰωάννης ἀγνοήσας ἤμαρτε παρὰ βα- B
 10 σιλέως τε καὶ ἡμῶν λάβῃς. εἰ γὰρ νῦν Ἀριμνηον ἐξέλκοις Γότ-
 θοι, στρατηγὸν τε αὐτοῖς Ῥωμαίων δραστήριον καὶ στρατεύμα H 235
 ὅλον καὶ πόλιν κατέχοον βυσιλεῖ δοριάλωτον πεποιθῆσθαι ξυμβή-
 σεται. καὶ οὐκ ἄχρι τούτου στήσεται τὸ δεινόν, ἀλλὰ καὶ ξυμ-
 पासαν καταστήσῃσι τὴν τοῦ πολέμου δυνήσεται τύχην. οὕτως
 15 γὰρ λογίζον περὶ τῶν πολεμίων, ὡς πλήθει μὲν στρατιωτῶν εἶ-
 και νῦν ἡμῶν παρὰ πολὺ προέχουσιν, ἐς ἀνανδρίαν δὲ οἷς πολ-
 λάκις ἐσθάλῃσαν ἐκπεπτώκουσιν. εἰκότως· τὸ γὰρ τῆς τύχης ἐναν-
 τίωμα πῶσων αὐτῶν τὴν παρησίαν ἀφειλετο. ἦν τοίνυν ἐν τῷ
 παρόντι εὐμερῆσθαι, τό τε φρόνημα οὐκ ἐς μακρὸν ἀπολήψον-
 20 ται καὶ τὸ λοιπὸν οὐκ ἐξ ἀντιπάλου μόνον ἡμῖν τῆς τόλμης, ἀλλὰ C
 καὶ πολλῷ μειζόνως τὸν πόλεμον τόνδε διοίσουσι. ἡλιοῦσι γὰρ
 οἱ τῶν δυσκόλων ἀπαλλασσόμενοι τῶν οὐπω δεδυστυχηκότων
 ἀμείνους αἰετὰς γνώμας εἶναι.“ Ναρσῆς μὲν τοσαῦτα εἶπε.

4. τὸ διαλλάσσειν HL. τὸ om. P. 12. δοριάλωτον] δορυάλω-
 τον P. 14. οὕτως] οὕτω καὶ L. 16. οἷς] οἱ Scaliger.

deratione. At si Auximi appugnandi consilium in tempus aliud reuocare placeat, haud grauem iacturam faciemus: quacnam enim mutatio interueniet? Sin Arimini res male vertere sinamus, nostra fiet culpa (absit verba acerbitas) ut Romanorum vires atque animi coincident. Porro Iohannes, si contra honorem venit mandatis debitum tuis, optime Belisari, nunc certe tibi poenas persolvit, sub tuum arbitrium ita redactus, ut lapsum vel servare possis, vel hosti permittere. Tu vero vide, ne quae deliquit Iohannes per imprudentiam, in nos atque Augustum vindices. Etenim si iam Gotthi Ariminum expugnabunt, iuxta Romanum Ducem strenuum, copiasque omnes, et Imperatori subditam civitatem in servitutem redigent. Neque hic malum desinet: sed belli quoque fortunam convertet penitus. Tecum enim perpende, militum quidem numerum hostes adhuc nobis longe praestare, eorum vera animos crebris belli assensianibus esse fractos, et quidem merito; adversa fortuna omnem illis confidentiam adimente. Quare si rem prospere modo gerant, statim animos recipient, nec pari solum, sed nullo etiam maiori audendi vi bellum inferent. Nam qui ex difficultatibus emeruerunt, animosiores esse solent quam qui nondum in acerbos casus demissi sunt. Hactenus Narses.

Στρατιώτης δέ τις ἐξ Ἀριμίνου λαθὼν τοὺς βαρβόρους ἔς τε τὸ στρατόπεδον ἦλθε καὶ Βελισαρίῳ γρόμματα ἔδειξεν, ἃ πρὸς αὐτὸν Ἰωάννης ἔγραπεν. ἐδήλουν δὲ ἡ γραφή τάδε „Ἄπαντα ἡμῶς τὰ ἐπιτήδεια χρόνον πολλοῦ ἐπιλειποῦνται καὶ τὸ λοιπὸν μῆτε πρὸς τὸν δῆμον ἀντίχειν ἡμῶς ἴσθι μῆτε τοὺς ἐπιόντας ἀμύν-
 D 5 νεσθαι οἷους τε εἶναι, ἀλλ' ἐπὶ ἡμεῶν ἀκουσίους ἡμῶς τε αὐ-
 τοὺς καὶ πόλιν τήνδε τοῖς πολεμίοις ἐγχειρεῖν· περαιτέρω γὰρ βιάζεσθαι τὴν πυροῦσαν ἀνάγκην ἥκιστα ἔχομεν, ἥνπερ ἀπολο-
 γίσθαι ὑπὲρ ἡμῶν, ἣν τι οὐκ εὐπρεπὲς δρώσωμεν, ἀξιόχρεων οἶμαι.“ Ἰωάννης μὲν ἔγραπεν ὧδε. Βελισάριος δὲ διηπορεῖτο
 10 τε καὶ ἐς ἀμυχανίαν ἐπὶ πλεῖστον ἐξέπιπτε. περὶ τε γὰρ τοῖς πο-
 λιορκουμένοις ἰδεῖσθαι καὶ τοὺς ἐν Ἀΐξιμῳ πολεμίους ὑπὸ πτερε
 δῶσαν μὲν ἀδελστέρον ἕπαντα περιόντας τὰ ἐκὶνῇ χωρία, σφῶν
 δὲ κατόπισθεν τὸ στρατόπεδον ἐνεδρεῖσοντας, ἄλλως τε καὶ ἡτί-
 15 κα ἂν τοῖς ἐναντίοις προσμύξαιεν, πολλὰ τε κακὰ καὶ ἀνῆκιστα,
 ὥς τὸ εἶδος, διεργάσασθαι. ἔπειτα μέντοι ἐποίησεν τάδε. Ἀρού-
 τιαν μὲν ζῆν χιλοῖς ἀνδράσιν αὐτοῦ ἔλιπεν, ἐφ' ᾧ πρὸς τῇ θα-
 λῦσῃ στρατόπεδον ποιεῖσονται, πόλεως Ἀΐξιμον σταδίων δια-
 P 427 κοσίους ἀπέχον. οἷς δὲ ἐκέλευε μῆτε πῃ ἔξανισταμένους ἐνθίνδε
 ἵναι μῆτε διωμύχεσθαι τοῖς πολεμίοις, πλὴν γε δὴ ὅσα ἐκ τοῦ
 20 στρατοπέδου ἀμυνομένους, ἣν ἐκείνοι ποτε ἐπ' αὐτοὺς ἴωσι.
 ταύτην γὰρ τοὺς βαρβόρους μάλιστα ἤλπιζεν ἄγχιστά πον στρα-
 τοπεδευομένων Ῥωμαίων ἐν τε Ἀΐξιμῳ ἡσυχῇ μενεῖν καὶ οὐποτε

5. μῆτε — μῆτε] Vulgo μηδὲ — μηδὲ.

23. μενεῖν] Vulgo μέ-
 νειν.

Tum miles quidam Arimino, clam Barbaria, venit in castra, ac Belisario literas protulit, quas ad ipsum Iohannes in hanc rationem scripserat. Scias velim nos iamdudum carere cibariis, neque amplius obniti posse populo, neque hostilem vim propulsare: sed intra dies vii. cum hac civitate, invitò licet, in deditionem venturos. Neque enim diutius resistere possumus instanti necessitati: quam satis nobis patrocinaturam existimo, si quid egerimus decoro minime consentaneum. Haec erat Iohannis epistola. Pendebat animi Belisarius, nec levi aestuabat dubitatione. Hinc enim obsessis timebat: illinc suspicabatur fore ut hostium, qui erant Auximi, liberia quoquoqueversum excursionibus omnia vastarentur; ne suae copiae, eorum insidiis a tergo appetitae, praesertim cum ad bestes se admovissent, multa et gravia damna, ut vero simile videbatur, acciperent. Rem tamen postmodum ita disposuit. Aratium ibi reliquit cum viris mille, eo consilio, ut castra ad mare ponerent, quae ab urbe Auximo cc. abessent stadiis: vetuitque inde movere et cum hostibus congregi, nisi ut illos, ad quando facerent impetum, a castris prohiberent. Quo factum iri maxime sperabat, ut cum Romanos castra in proximo habere scirent Barbari, Auximi tenerent sese, nec Romanum exercitum a tergo infesti premerent.

κακουργήσοντας σφίσειν ἔψισθαι. στρατιῶν δὲ ἀξιολογωτάτην
 ξὺν ναυσὶν ἐπιμψεν, ἧς Ἡρωδιανός τε καὶ Οἰλιάρης καὶ Ναρ-
 σῆς Ἀρατίου ἀδελφὸς ἦρχον. αὐτοκράτωρ δὲ τῷ στόλῳ Ἰλδίγε-
 ρημιστήκει, ὃν δὴ εὐθὺς Ἀρμιήνου Βελισάριος ἐκέλευε πλεῖν, σ-
 5 λασσομένους μὴ μακρὰν ἀπολειμμένον τοῦ πεζοῦ στρατοῦ κα-
 ταίρειν ἐς τὴν ἐκίνην ἀκτὴν ἐγχιρῆσωσιν. ὁδῷ γὰρ αὐτοὺς πο-
 ρεῖσθαι τῆς ῥόδου οὐ πολλῷ ἄποθεν. καὶ στρατιῶν μὲν ἄλλην, B
 ἧς Μαθητὸς ἦρχε, ταῖς ναυσὶ ταύταις παρακολοιθούσας κατὰ
 τὴν παραλίαν ἐκέλευε ἵκναι, ἐντιλάμενος, ἐπειδὴ τῶν πολε-
 10 μίων ἄγχιστα ἴκωνται, πνρὰ πλείονα καὶ οὐ κατὰ λόγον τοῦ στρα-
 τοῦ κατεῖν, δόκησιν τε πλείθους πολλῷ πλείονος τοῖς ἐναντίοις
 παρέχισθαι. αὐτὸς δὲ ἄλλην ὁδὸν τῆς ῥόδου ἀπωτάτω οὖσαν
 ξὺν τε Ναρσῇ καὶ τῷ ἄλλῳ στρατῷ διὰ πόλειως Οὐρβισαυλίας ἦεν,
 ἣν δὴ ἐν ταῖς ἔμπροσθεν χρόνοις οὕτως Ἀλάριχος καθέπλεν ὥστε
 15 ἄλλο γε αὐτῇ οὐδ' ὅτιοιεν ἀπολλέμεπται τοῦ προτέρου κόσμου,
 ὅτι μὴ πέλγης μιῦς καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἐδάφους λείψανόν τι
 βραχύν.

ἰζ'. Ἐνταῦθά μοι ἰδεῖν θάλαρα ξεντηλὴν τοιόνδε. ἡνίκα C
 ὁ ξὺν τῷ Ἰωάννῃ στρατὸς ἐς Πικηνοὺς ἦλθε, γέγονεν, ὡς τὸ ε- V 84
 20 κός, ταραχὴ τις πολλὴ τοῖς ταύτῃ ἀνθρώποις. τῶν τε γυναικῶν
 αἱ μὲν ἔγευγον ἐξαπιναιῶς ὕπη αὐτῶν ἐκάστη δυνάτῃ ἐγχεύεται,
 αἱ δὲ καταλαμβανόμεναι ἔχοντο κόσμῳ οἷ δεινὸν πρὸς τῶν ἐντυχό-
 των. ἐν τοίτῳ οὖν τῷ χωρίῳ μίαν τις γυνὴ ἀριῶς τεκοῦσα καὶ

6. ἐγχιρῆσωσιν L. ἐγχιρῆσωσιν P. 13. Οὐρβισαυλίας] οὐρβι-
 σαυλίας HL. 19. Πικηνοὺς] Πικήνους P et Scaliger. πικηνα-
 νοὺς H. πικγηάνους L.

Cum navibus validissimis misit agmina, duobus Herodiano, Uliare, et
 Narsete fratre Aratii. Classi praeerat Ildiger: cui mandavit, recta Ari-
 minum navigaret, dando operam, ne tentaretur appulsus ad oram Iliam,
 si remotior esset pedestria exercitus. Nam iter eos facere voluit non
 procul a littore. Alia item caetera, ducente Martino, maris oram lege-
 bat, classem assectans, et iussa a Belisario, cum proximo hostes ventum
 esset, plures, quam pro modo numeroque exercitus, ignes accendere, et
 hostibus longe maioris multitudinis praebere speciem. Diversam ipse
 viam longissimo a littore cum Narsete caeterisque copiis ingressus Urbe-
 salvia transiit: quam olim Alaricus ita evercit, ut pristini decoris nihil ei
 supersit, praeter unam admodum portam, et paucas structuras pavimenti
 reliquias.

17. Hic mihi contigit ut quod subiticiam cernerem. Quo tempore
 Joannis exercitus in Picenum venit, incolas terror, ut sit, turbavit pluri-
 mum. Tunc feminae partim fuga praecipiti, qua cuique licuit, evasere;
 partim ab obviis comprehensae, et indignis modis abductae sunt. Ex
 loci mulier quaedam, a puerperio recens, filiolum in cunabulis reliquit,

τὸ παιδίον ἀπολιποῦσα ἐν τοῖς σπαργάνοις ἐπὶ γῆς κείμενον καὶ εἴτε θνητοῦσα εἴτε ὑφ' ὀνουοῦν καταληγθεῖσα, ἐνταῦθα ἐπανή-
κειν οὐκέτι ἔσχεν· ἠφάνισθαι γὰρ αὐτῇ δηλονότι ἢ ἔξ ἀνθρώπων

- D ἢ ἔξ Ἰταλίας ξυνέπεσε. τὸ μὲν οὖν παιδίον ἐν ταύτῃ δὴ τῇ ἐρη-
H 236 μίᾳ γεγονὸς ἔκλειεν. αἷξ δὲ αὐτὸ μία ἰδοῦσα ὠκτιζέτο τε καὶ 5
πλησίον ἀφικομένη (ἐναγχος γὰρ τεκοῦσα καὶ αὐτὴ ἔτυχε) τὸν
τιτθὺν ἐδίδου καὶ τὸ παιδίον ξὺν ἐπιμελείᾳ ἐφύλασσε, μὴ κύων
ἢ τι θηρίον αὐτὸ λυμάνηται. χρόνου τε τῇ ταραχῇ τριβέντος
συχνοῦ τοίτου δὴ τοῦ τιτθοῦ ἐπὶ πλείστον μεταλαχεῖν τὸ παιδίον
P 423 ξυνέβη. γνωσθὲν δὲ τοῖς Πικηνοῖς ἔσπερον ὅτι δὴ ὁ βασιλεὺς 10
στρατὸς ἐπὶ Γότθων μὲν τῷ ποτηρῷ ἐνταῦθα ἦκοι, Ῥωμαῖοι δὲ
οὐ πείσονται οὐδὲν πρὸς αὐτοῦ ἔχαρι, ἐπανήλθον εἰς οἶκαδε
ἅπαντες. ἐν τε Οὐρβισαλίᾳ ξὺν τοῖς ἀνδράσιν αἱ γυναῖκες γενό-
μεναι, ὅσαι γένος Ῥωμαῖαι ἦσαν, ἐπιιδὴ τὸ παιδίον τοῖς σπαρ-
γάνοις περιὸν εἶδον, τὸ γεγονὸς ξυμβάλλειν οὐδαμῇ ἔχουσαι ἐν 15
θαύματι μεγάλῳ ὅτι δὴ βιότῃ πεποιήνται. καὶ τὸν τιτθὺν ἐκά-
στη ἐδίδου, αἱ δὲ πρὸς τοῦτο ἐπιτηδεύως ἔχουσαι ἔτυχον. ἀλλ'
οὔτε τὸ παιδίον ἀνθρώπειον γάλα ἔτι προσέτετο καὶ ἡ αἷξ αὐτοῦ
B μεθίσθαι ἤκιστα ἤθελεν, ἀλλὰ μηκωμένη ἀμφὶ τὸ παιδίον ἐν-
δελεχέστατα, δεινὰ τοῖς παροῦσιν ἰδοῦκα ποιέσθαι, ὅτι τῷ παι- 20
δίῳ ἄγχιστα αἱ γυναῖκες λοῦσαι οὕτω δὴ αὐτῷ ἐνοχλοῖεν, τό τε
ξέμπαν ἐπιπὺν μεταποιέσθαι ὡς οἰκίον τοῦ βρέφους ἤξιον. καὶ

8. λυμάνηται P. λυμανῆται HL. 10. Πικηνοῖς] Πικῆνοῖς P.
πιγκηνοῖς HL. 11. ποτηρῷ] Vulgo ποτήρῳ. 14. τοῖς σπαρ-
γάνοις] ἐν τοῖς σπαργάνοις Maltretus. 15. περιὸν Maltretus.
Vulgo περιόν. 19. μηκωμένη] μυκωμένη L.

iacentem humi, neque illuc reverti potuit, seu fuga longius prosecta, seu violentas passa manus raptoris cuiuspiam: nam vel ex vita, vel certe ex Italia migravit. Cum ita derelictus infans vagiret, enixa recens capra, eum ut vidit, miserata est. Accedit: mammam praebeat: asservat, sedulo cavens, ne canis vel fera quaequam noceat. Et quoniam in eo tumultu trepido multum temporis abiit, diu infans copiam habuit elusae mammae. Deinde cum Pientes intellexissent, eo venire Imperatoris exercitum, ut Gotthos, Romanis plane intactis, perderet, domum omnes redierunt. Itaque Urbemsalviam reversae cum viris feminae, quae genere Romanae erant, ubi superstitem in cunis pusionem viderunt, nullam habentes viam, qua rei causam deprehenderent, adhuc vitae plenum demirabantur. Tum illi mammam certatim admovere quaecunque lactare poterant. At ipse lac humanum iam respuebat, et capra vetabat admittere, assiduo circa eum balatu significans astantibus, se aegro ferre, quod pusioni molestae essent mulieres, quae illi propius accedebant. Uno verbo absolvam: volebat eum, non secus ac foetum suum, curare. Quocirca desierunt tur-

ἀπ' αὐτοῦ αἶ. τε γυναικες τὸ παιδίον οὐκέτι ἠνώχλουν καὶ ἡ αἶξ ἀδέιστον ἐτριφέ τε καὶ τὰ ἄλλα ἐπιμελομένη ἐφύλαττε. διὰ δὲ Αἰγισθον οἱ ἐπικώριοι τοῦτο δὴ τὸ παιδίον ἐκάλουν. καὶ ἡνίκα μοι ἐπιδημῆν ἐνταῦθα ξυνέβη, ἐπίδειξιν τοῦ παρὰ λόγου ποιού-
 5 μνοι παρὰ τῷ τὸ παιδίον ἔχον καὶ αὐτὸ ἐξεπότηδες, ἵνα βοῇ, ἐλέπον. καὶ τὸ μὲν τοῖς λυποῦσιν ἀχθόμενον ἔκλειν, ἀκού-
 σασα δὲ ἡ αἶξ (διεστίκει γὰρ αὐτοῦ ὅσον λίθου βολῆν) δρόμῳ
 τε καὶ μεκρημῶν ἰχομένη πολλῶ παρ' αὐτὸ ἦν, ὑπερθεῖν τε αὐ- C
 τοῦ ἐλθοῦσα ἔστη, ὥς μὴ τις αὐτὸ λυπεῖν τὸ λοιπὸν δύνηται.
 10 τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τῷ Αἰγισθῳ τοῦτω τοιαῦτά ἐστι.

Βελισάριος δὲ διὰ τῶν τάνη δρῶν ἰχώρι. πλῆθει γὰρ παρὰ
 πολλὰ ἱλασοῦμενος τῶν ἐναντιῶν οὐκ ἤθελεν αὐτοῖς ἐκ τοῦ ἐθιμοῦ
 ἐς χεῖρας ἵναι, ἐπεὶ καὶ θανατῶντας τοῖς ἔμπροσθεν τοὺς βαρ-
 βάρους ἰώρα. ὥστε δὲ αὐτοὺς; ἐπειδὴν τύχιστα πέθωνται παρ-
 15 ταχόθεν σφίσι πολεμίων ἐπίνειν στρατὸν, ἀλλῆς ἂν οὐδεμιᾶς
 μετρηθῆναι, ἀλλ' αὐτίκα δὴ μάλα ἐς γενήν τρέψασθαι. καὶ
 ἔτι γὰρ τῆς ἀληθοῦς δόξης, οὐκ ἔξω τοῦ ἰσομένου ὑποτοπῆσας.
 ἐπειδὴ γὰρ ἐν τοῖς ὕρσιον ἐγένοντο, ἄνω ἀπὸ Ἀρμενίων ἀπῆλθε D
 ἡμέρας ὁδόν, Ἰνδοῖς τισὶν ὁλλοῖς κατὰ τινα χρεῖαν ὁδῶ πο-
 20 ρεομένους ἐνέτυχον. οἱ δὲ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκίτου πολεμίων πε-
 ριπεπτακότες στρατῷ ἐκτραπέσθαι εἰς ὁδοῦ σὺν αὐτῇ ἰσχυσαί,
 ἕως παρὰ τῶν ἔμπροσθεν ὁντων βαλλόμενοι οἱ μὲν αὐτοῦ ἐπι-
 στον, οἱ δὲ τραυματίαι γεγενημένοι τοὺς ἐκείνῃ σκοπεῖλους ἀνα-

8. μεκρημῶν] μεκρημῶ L.
 ibid. ἦν Reg. Vulgo ἦναι.

ibid. αὐτὸ] αὐτῷ L a pr. m.

bare infantem feminae, et capra liberius nutrit, atque omni cura custodit: quae causa fuit, cur eum indigenae Aegisthū appellaverint. Me vero, cum ibi essem, ad infantem duxerunt per ostentationem rei opinione maioris, ac de industria illum fatigarunt, ut vagitum elicerent. Ille molestos interpellatores non ferens, plorare coepit. Quo capra audito (nam iactu lapidis tantum aberat) graviter balans accurrit, supraque ipsum astitit, ne quis ei negotium ultra facesseret. Haec habui, quae de Aegistho hoc memoriae proderem.

Belisarius vero per huius regionis montes iter faciebat, quod hostes aperte aggredi nollet, numero longe illis inferior. Praeterea, cum Barbaros metu, quem ex praeteritis casibus ceperant, exanimatos videret, non dubitabat, quin ut primum audirent imminere sibi undique hostium copias, virtutis penitus oblitus, in fugam se conferrent. Ac vere iudicavit, certa futuri conjectura ductus. Postquam enim ad montes, diei iter ab Arimino dissitas, perventum est, in exiguum inciderunt Gothorum agmen, rei cuiuspiam necessariae causa iter agentium: qui necopinato in hostilem exercitum delapsi, de via non deflexerunt, donec praecun-
 tum telis alii ibi ceciderunt, alii vulnerati, ad vicina saxa cursu furtim

δραμόντες ἐπὶ τινὰς διέλαθον. ὅθεν σκοπούμενοι τὸν Ῥωμαίων στρατὸν ἐς πάσας δυσχωρίας ξερρέοντας, πολλὰ πλείονας τοῦ ἀληθοῦς μέτρον ὑπετόπαιζον εἶναι. ἔνθα δὴ καὶ τὰ Βελισαρίου

V 85 σημεῖα ἰδόντες, αὐτὸν ἐξηγεῖσθαι ταύτῃ τῇ στρατιᾷ ἔγνωσαν.

P 429 νῦν τε ἐπέβαλε, καὶ αὐτοῦ μὲν Ῥωμαῖοι ἡλλίσαντο, τῶν δὲ 5

Γότθων οἱ τραυματαῖαι λάθρα ἐπὶ τὸ τοῦ Οὐτίχιδος στρατοπέδον ἤσαν. οὗ δὴ ἄμφι μέσην ἡμέραν γινόμενοι τὰς τε πληγὰς ἐπεδείκνυν καὶ Βελισάριον σφίσι ξὺν στρατιᾷ κρείσσονι ἢ ἀριθμιῶσθαι ὅσον οὕτω παρέσιθαι ἰσχυρίζοντο. οἱ δὲ παρσκευάζοντο μὲν ὥς ἐς μάχην πρὸς βορρᾶν ἄνεμον Ἀρμενίου πόλειως τετραμ- 10 μένοι (ταύτῃ γὰρ ᾤοντο τοὺς πολεμίους ἀγίξεσθαι) αἰεὶ τε ἐς τοῦ ὄρους τὰ ἄκρα ἐβλεπον ὕπαντες. ἐπεὶ δὲ, νυκτὸς σφίσι ἐπιγενομένης, καυθαίμενοι τὰ ὅπλα τούχουζον, πυρὰ πολλὰ ἐς τὰ πρὸς

B Ἰω τῆς πόλειως ὅσον ἀπὸ σταδίων ἐξήκοντα εἶδον, ἄπειρ τὸ ξὺν Μαρίνῳ στράτευμα ἔκαιεν, ἐς δόλος τε ἀμήχανον ἦλθον. κυ- 15 κλωθήσεσθαι γὰρ πρὸς τῶν πολεμίων ἅμα ἡμέρᾳ ὑπώπεινον. ταύτῃ μὲν οὖν τὴν νίκτᾳ ξὺν δέμιοι τοιοῦτῳ ἡλλίσαντο. τῇ δὲ ἐπιγενομένη ἡμέρᾳ ἅμα ἡλίῳ ἀνίσχοντι σιόλον νηῶν ἐπὶ σφῶς ἰόντα ὁρῶσιν ἐξαίσιον οἶον. ἐς τε ἀφασίαν ἐμπεπτωκότις εἰς φυγὴν ὤρμηντο. συσκευαζόμενοι τε κατὰ τάχος τοσοῦτῳ θορόβῳ 20 τε καὶ κραυγῇ εἶχοντο ὥστε οὔτε τῶν παραγγελλομένων κατήκουον οὔτε ἄλλο τι ἐν νῶ ἐποιεῦντο ἢ ὅπως ἂν αὐτοὺς ἕκαστος C πρῶτός τε ἀπαλλάσσοιτο τοῦ στρατοπέδου καὶ Ῥαβέννης τοῦ πε-

13. πολλὰ add. L.

15. τε HL. τε P.

21. οὔτε — οὔτε]

Vulgo οὐδὲ — οὐδὲ.

se receperunt: unde contemplantes Romanum exercitum ad omnes viarum angustias confluentem, maiorem multo, quam re ipsa esset, indicarunt; ac visis Belisarii vexillis, eas ab ipso duce copias intellexerunt. Noctem mox consecutam Romani traduxerunt eodem loci: Gotthi sauciū iter clam intenderunt ad castra Vitigis: quae cum sub meridiem attigissent, ostensis vulneribus, affirmarunt iam iam affore Belisarium cum exercitu innumerabili. Mox illi ad pugnam se compararunt, ad latus Aquilonare urbis Arimini: qua parte venturum hostem putabant, et ea re in montis cacumina semper oculos cuncti intendebant. Post, oborta nocte, armis depositis quiescentes, cum ignes a Martini copiis accensos, sexaginta procul stadiis, qua spectat urbs Orientem, vidissent, in metum gravissimum adducti sunt. Rebantur enim se ab hostibus circumclusum iri, simul ut illuxisset. Quae noctem illam terrore eiusmodi inquietam egerunt. Postridie, primo sole, classem adversus se tendere ingentem cernunt. Tum obstupefacti in fugam ruere. Raptim convasantium tantus erat tumultus et clamor, ut nec mandata exaudirent, neque aliud cogitarent, nisi quo quisque pacto primus castris excederet, Ravennamque in-

ριβόλου ἐντὸς γένοιτο. καὶ εἰ μὲν τι ἰσχυρὸς ἢ θάρσους περιεῖναι II 237
τοῖς πολιορκουμένοις τετέχνηκε, πλείστους τε ἂν τῶν πολέμιων
ἐπεξελεύσθοντες αὐτοῦ ἔκτειναν καὶ ξύμπας ἐνταῦθα ἂν ὁ πόλεμος
ἐτελεύτησε. γυν δὲ τοῦτο ἐκώλυσεν ὁρρωδία τε σφίσι μὲν ἄλλῃ
5 τοῖς φθάσαι ἐπιγενομένη καὶ ἄσθενεια τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀπο-
ρίᾳ πολλῇ ξυμπεσοῦσα. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι θορήβου ὑπερβολῇ
αὐτοῦ λειπόμενοι τῶν χρημάτων τινὰ δρόμῳ πολλῷ τὴν ἐπὶ Ῥά-
βενναν ἔθρον.

ἡ'. Πρῶτοι δὲ Ῥωμαίων Ἰλδίγερ τε καὶ οἱ ξὺν αὐτῷ ἀγα- D
10 κόμενοι ἐς τὸ τῶν πολέμιων χαράκωμα τῶν Γότθων ὅσοι ἰόσοις
τισὶν ἐχόμενοι αὐτοῦ ἔμειναν ἐν ἀνδραπόδων ἐποιήσαντο λόγῳ,
καὶ χρήματα συνέλεξαν ὅσα φεύγοντες Γότθοι ἐλάμποντο. Βε-
σάρφιος δὲ παντὶ στρατῷ ἔλθεν ἐς μέσσην ἡμέραν. καὶ ἐπεὶ ὠρῶν-
τάς τε καὶ δειτὸν αὐχμῶντις Ἰωάννην τε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ εἶδε,
15 τοῦ θράσους ὑπαινιγτόμενος τὸ ἀλόγιστον χάριτας αὐτὸν ἔφασκεν
Ἰλδίγερὶ ὀφείλειν. ὁ δὲ οὐκ Ἰλδίγερ, ἀλλὰ Ναρσῆ τῷ βασιλεὺς
ταμίᾳ, ὁμολογεῖν ἔφη, παραδελῶν, οἶμαι, Βελισάριον οὐ σφό- P 430
δρα ἐθελούσιον, ἀλλὰ Ναρσῆ ἀναπεισθέντα σφίσις ἀμύναι. καὶ
τὸ λοιπὸν ἄμφω ὑποψία πολλῇ ἐς ἀλλήλους ἐχρῶντο. διὸ δὲ
20 οὐδὲ Ναρσῆν εἶων οἱ ἐπιτήδειοι ξὺν Βελισαρίῳ στρατεύεσθαι,
ἀλλ' ἀνπειθον, ὅσον ἀσχυρὸν εἶη τῷ τῶν ἀπορρήτων βασιλεῖ
κοινωνοῦντι μὴ οὐχὶ αὐτοκράτορα τοῦ στρατοῦ εἶναι, ἀλλὰ στρα-
τηγῷ ἀνδρὶ ὑπακούειν. οὐ γάρ ποτε Βελισάριον ἐπὶ τῇ ἰσῇ ἐκόν-

12. ἐλάμποντο] Vulgo ἐλαίποντο. 16. Ἰλδίγερ] Ἰλδιγέρι L. Conf.
var. lect. vol. I. p. 261, 17.

grederetur. Ac si quid virium vel animi obsessis superfuisset, eruptione
facta, classem hostibus maximam, adeoque ipsi bello finem attulissent.
Ism vero ne id facerent, cum pavor praeteritis incessus obstitit, tum vi-
rium imbecillitas, quam summa penuria cibariorum invixerat. Porro
Barbari, opum parte ob nimiam perturbationem ibi relictis, effuso cursu
Ravennam properarunt.

18. Cum Ildiger, et qui cum ipso erant, hostium castra primi Ro-
manorum attigissent, Gothos omnes, qui ibi morbo retinebantur, servi-
tuti addicunt, et quidquid opum a fugientibus relictum fuerat, colligunt.
Meridie Belisarius cum universo exercitu advenit: atque ubi Ioannem
eiusque comites pallidos, et squalore obsitos vidit, inconsultam hominis
audaciam subnotans, ipsum Ildigeri gratiam debere dixit. Negavit ille
habere se Ildigeri gratiam, sed Narseti, aeraril Imperatoris praefecto:
quibus verbis, opinor, innuebat, venisse suppetias Belisarium Narseti
aunsu, non sua sponte. Exinde ambo suspecti invicem fuere. Quapro-
pter Narseti, ne in gereodo bello sequeretur Belisarium, amici instabant,
ostendebantque turpissimum esse, eum, qui ab arcanis esae Imperatori,
non habere belli imperium, at supremo Duel parere: nunquam ipsum a
Belisario sponte factum Iri consortem summae potestatis in corporis. Si

τι εἶναι τῇ στρατιᾷ ξὺν αὐτῷ ἄρξαι ἀπειθαίοντα, βουλομένην
 δέ οἱ καὶ αὐτὸν τῶν τῶν Ῥωμαίων στρατῶ ἐξηγεῖσθαι, πλείους
 B τε στρατιώτας καὶ πολλῶ ἡμίονους τοὺς ἄρχοντας ἔψαθαι. τοῖς
 τε γὰρ Ἡρόκλους καὶ τοὺς δορυφόρους τε καὶ ἐπασπιστὰς αὐτοῦ,
 καὶ ὧν Ἰουσιτίος⁵ τε καὶ αὐτὸς Ἰωάννης ἄρχον, ξὺν τοῖς Ἀρσένι⁵
 τε καὶ Ναρσῇ ἐπομένους σὺν ἤσσαν, μέρους ἑτασκον ἰκται, ἄν-
 δρίων τε ὄντας καὶ διαφερόντως ἀγαθοὺς τὰ πόλιν. βολι-
 σθαι τε τὴν Ἰταλίαν ἐπικράτησιν οὐ Βελισάριον λογιζέσθαι μόνον,
 ἀλλὰ τὸ μέρος καὶ Ναρσῆν γέρεσθαι. τὴν γὰρ βασιλείαν αὐτὸν
 οἶσθαι ὁμιλῶν ἀπολιπεῖν, οὐκ ἐφ' ᾧ κινδύνους ἰδοῖς τὴν Βελι- 10
 σάριον δόξαν κρατύνεται, ἀλλ' ἐφ' ᾧ ἔργα ξυτέλει⁵ τε καὶ ἀν-
 V 86 δρίων ἐπιδηξάμενος διαβόητος ἀνθρώποις ὕπασιν, ὡς τὸ εἶδος,
 εἶη. καίτοι οἱδὲ Βελισάριον ἑτασκον δυνήσεσθαι τι ἀνεν γὰρ αὐ-
 τοῦ τὸ λοιπὸν δεῦσαι. στρατιᾷς γὰρ ἤς ἐκείνος ἄρχοι τὸ πλε-
 C στον ἦδ' ἔν τε θρονίοις καὶ πόλεσιν ἀπολιπεῖσθαι, ὥστε αὐ- 15
 τὸς εἶλε, καὶ κατέλειπον ἀπὸ Σικελίας ἀρξάμενοι ἄχρι ἐς Πικηνοὺς
 ἐξῆς ὅπαντα.

Ναρσῆς τε ἐπὶ ταῦτα ἔχουσιν, ἦσθη ἐς ἄγαν τῇ ἐποθήκῃ
 καὶ οὔτε κατέχην τὴν διάνοιαν οὔτε μένιν ἐν τοῖς καθιστώσιν ἐτι
 ἡδύναιτο. πολλάκις οὖν Βελισάριον ἄλλον του ἔργου ἔχισθαι 20
 ἀξιοῦντος ἐς σκῆψιν τινὺς ἄλλοι ἄλλας ἀναχωρῶν τὴν πυρρα-
 λευσιν ἀπικρούετο. ὧν δὲ αἰσθόμενος Βελισάριος ξυγκαλέσας
 τοὺς ἄρχοντας ὅπαντας ἐλεξε τοιάδε „Οὐ ταῦτ' ὅμιν, ἄνδρες

13. δυνήσεσθαι L. δυνήσεσθαι HP. 16. Πικηνοὺς] Πικη-
 νους P. πεγκηνοὺς HL. 19. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ P.

Romanum exercitum ductare seorsum vellet, secum et plures milites et multo meliores Duces habiturum: quippe Erulos, ipsiusque satellitum, et Justin, Joannis, Aratii ac Narsetis turnas, numerum couflare minimum decem millium virorum, animo et bellica virtute praestantium; qui Italiae devictae laudem non uni Belisario tributam cuperent, sed cum Narsete communicatam: nec enim illis videri ipsum a familiari digressum Augusti consuetudine, ut suo periculo Belisarii gloriam stabilliret, verum ut rebus sapienter ac fortiter gestis, praeclaram ubique famam iure colligoret. Addebant, nihil in posterum aine ipso valiturum efficere Belisarium: utpote qui maximam copiarum suarum partem iam reliquisset in urbibus a se captis: quas omnes ordine ab ipsa usque Sicilia ad Picenum enume-
 rabant.

Hac Narses audita suasiono incredibiliter delectatus, nec animum cohibero, nec suis se finibus tenere amplius poterat. Saepo igitur Belisario rem aliam quampiam volente aggredi, in praetextis modo hos, modo illos divertens, hortamenta illius eludebat. Haec videns Belisarius, cunctis Ducibus convocatis, ita disseruit. *Aliter ac vos, Duces, de hoc bello*

ἄρχοντες, περὶ τοῦδε τοῦ πολέμου δοκῶ μοι γιγνώσκων. ἡμᾶς γὰρ ὁρῶ τῶν πολεμίων, ἅτε παντάπασιν ἡσσημένων, ἐπιπρόνο-
 οῦντας. ἰγὼ δὲ ταύτην ἡμῶν τὴν παρησίαν ἐς προὔπτον ἦλθον
 ἐμπειροῦσθαι κίνδυνον οἶμαι, ἐπεὶ τοὺς μὲν βαρβάρους οὔτε ἀν- D
 5 ἀνδρῶ τινι οὔτε ὀλιγανθρωπίᾳ ἡσσησθαι ἡμῶν, προνοίᾳ δὲ μόνῃ
 καὶ βουλῇ καταστρατηγηθέντας ἐς θνήσκον ἐτάρχεσθαι οἶδα.
 δέδοικα δὲ μὴ ταῦτα ἡμεῖς τῇ οὐκ ἄληθει δόξῃ σφαλλόμενοι τὰ
 ἀνήκιστα ἡμᾶς τε αὐτοῖς καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα ὀδύσσει.
 ἔπειθ' οἱ νενικηκέναι δοκοῦντες τοῖς πεπραγμένοις ληιυόμενοι
 10 διαφθείρονται ἢ οἱ παρὰ δόξαν μὲν ἐπταικότις, δέμιν δὲ τὸ λοιπὸν
 καὶ φροσιδὶ πολλῇ ἐς τοὺς ἐναντίους ἐχόμενοι. ῥᾷθυμία μὲν
 γὰρ τῶν ἐκ καθεστῶτων τινὰς ἔφθιρε, πόνος δὲ ἔστ' ἐν μερίμνῃ
 τῶν δεδυστηγμένων πολλοὺς ὥτησεν. ἐπεὶ τῶν μὲν ὀλιγοῦ
 ἐκόντων ἡ δύνωμις ὥς τὰ πολλὰ ἐλασσοῦσθαι γίγνεται, μελέτῃ δὲ P 431
 15 ἰσχυρὴν ἐπιτείνειν ἰκανῶς πέφυκεν. οὐκοῦν ἐνθυμείσθω ἡμῶν ἔκ-
 στος ὥς ἐν Ῥαβέννῃ μὲν Οὐλίτης τέστι καὶ Γότθων μυριάδες
 πολλαί, Οὐράϊας δὲ Μεδιόλανόν τε πολιορκεῖ καὶ περιβέβληται
 Αἰγουρίαν ὅλην, Αὐξίμος δὲ ἤδη στρατιᾶς πλήρης πολλῆς τε
 καὶ λόγου ἀξίας, ἅλλα τε χωρία πολλὰ πρὸς ἀξιωμαχῶν ἡμῶν
 20 φρουρεῖται βαρβάρων μέχρι ἐς Οὐρεβίβεντον, ἡ Ῥώμη ἐν γειτό- H 238
 νων τυγχάνει οὔσα. ὥστε νῦν μᾶλλον ἡμῶν ἢ πρότερον ἐν κιν-
 δύνῃ τὰ πράγματα κεῖται, ἐς κύκλωσίν τινα τῶν πολεμίων ἐμ-
 πεπτωκόσιν. ἰγὼ γὰρ λέγω ὥς καὶ Φράγγους αὐτοῖς ἐν Αἰγου-

3. ἡμῶν] ἡμᾶς H et L a pr. m. 7. σφαλλόμενοι] Vulgo σφα-
 λόμενοι. 20. Οὐρεβίβεντον] οὐρεβίβαντον HL.

*sentire mihi videor. Hastem enim, tanquam si perdomitus esset, sic a vo-
 bis contemni animadverto. Ego vero cuncto nos vestra hac confidentia in
 apertum periculum deiciamur: siquidem perspectum habeo barbaros
 nec per ignaviam, nec propter paucitatem vobis cecisse, at consilio solum
 et providentia in fraudem fugumque actos hinc abire. Fecit autem ne
 hac in parte errore ducti, Romanam rem vobiscum male perdat. Nam
 qui videntur adepti victorium, rebus gestis eluti, prostigantur facilius quam
 qui inopinato lapsi, postmodum ab hostibus circumspectissime sibi metuant.
 Optimo quidam loco fuerunt. qui ceciderunt segnitie: rursus infelices mul-
 tos labor sollicitus erexit. Quos enim corrumpit negligentia, eorum poten-
 tia plerumque sublabitur: diligens vero exercitatio vires atque opes offerre
 solet. Secum igitur quisque vestrum reputet, Ravennae esse iugum ac
 multas Gothorum myriadas: Uraiam, omni Liguria potitum, Mediola-
 num obsidere: Auximum abundare iam copiis vultuissimis: et iis Barba-
 rorum praesidiis, quae vobis possint obsistere, multo ultra teneri loca ad
 Urbem usque Ieterem, Romae vicinam. Itaque, cum hostium quadam ve-
 luti corona cingimur, in maiori quam ante periculo res modo versantur
 nostrae. Praetereo quod fama fert, arma Francos ipsos in Liguria so-*

ρίαν ξυντιτέχθαι φασιν, ὅπερ οἱ κ' ἔξω δέους μεγάλων ἐς μνήμην
 ἵκναι πᾶσι Ῥωμαίοις ἰκαιῶς ἄξιόν. **Β** *σημὶ τοίνυν ἔγωγε δεῖν μοι-*
Β *ρῶν μὲν τοῦ στρατοῦ ἐς Αἰγυπτίαν καὶ Μεδιόλανα στέλλεσθαι,*
τοὺς δὲ λοιποὺς ἐν τῷ περηντικῷ ἐπὶ τῇ Αἰξίμον καὶ τοὺς ἐκείνη
πολεμίους χωρεῖν, ὅσα ἂν ὁ θεὸς διδοῖ πράξοντας· ἔπειτα δὲ καὶ 5
ἄλλα τοῦ πολέμου ἔργα διαχειρίζειν ἔπη ἂν ἀριστὰ τῇ δοκῇ καὶ
βελτιστὰ εἶναι. Βελισάριος μὲν τοσαῦτα εἶπε. Ναρσῆς δὲ ἀμεί-
βεται ὁδε, Τὰ μὲν ἄλλα, ὦ στρατηγέ, μὴ οἷχ' ἔνν ἀληθείᾳ
σοι πάντα εἰρησθαι οἷδεις ἂν ἀντιέποι. πάντα δὲ τούτοις τῶν
βασιλέως στρατῶν ἐς Μεδιόλανόν τε καὶ Αἰξίμον ἀποκεκροσθαι 10
μόνον ἀξέμφυρον οἶμαι παντελῶς εἶναι. ἀλλὰ σὲ μὲν ἐπὶ ταῦτα
Ῥωμαίων ἐξεργεῖσθαι οἷς αὐτὸς βούλοιο οὐδὲν ἀπεικός, ἡμεῖς δὲ
βασίλει τε τῇ Αἰμιλίων ἐπικτιζόμεθα χώρων, ἣν μάλιστα ἔδω-
Γ *κ' ἔδωκεν προσποιέσθαι φασι, καὶ Ῥύβενναν ξυνταράξομεν* οὕτως
 ὥστε τοὺς καθ' ἑμᾶς αὐτοὺς πολεμίους ὃ *τι βούλει σθε διεργάσα-* 15
σθαι, πάσης ὑποκεκλισμένους τῆς τῶν ἀμυνόντων ἐλπίδος. ἦν
γὰρ ἔνν ἑμῖν ἐν Αἰξίμῳ προσεδρεύειν ἐλοίμεθα, δέδοικι μὴ τῶν
ἐκ Ῥαβέννης ἐπιόντων βαρβάρων περιέσται ἡμῖν ἀμφιβόλοις τε
γεγενῆσθαι καὶ πρὸς τῶν πολεμίων τῶν ἀναγκαίων ἀπολειμμέ-
νοις αὐτοῦ διεφθάρθαι. καὶ Ναρσῆς μὲν τοσαῦτα εἶλεξε. Βε- 20
λισάριος δὲ δέσας μὴ ἐς πολλὰ Ῥωμαίων ἰόντων καταρρεῖν τε τὰ
βασιλέως ξυμβολῇ πράγματα καὶ τῇ ἐντεῦθεν ἀκοσμίᾳ ξυγγεῖσθαι,
γράμματα βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἔδιδεξεν, ἃ πρὸς τοὺς στρατο-

6. διαχειρίζειν] διαχωρίζειν L. 14. ξυνταράξομεν] ξυνταράξαι-
 μεν H. 15. ἑμᾶς] ἡμᾶς HL. 17 ὑμῖν] ἡμῖν L.

aiase cum Gotthis: cuius rei cogitatione Romani omnes percelli et gravi-
 ter terreri debent. Quamobrem aio partem exercitus in Liguriam et Me-
 diolanum mitti oportere, dum reliqui Auximum hostemque ibi positum pe-
 tent, futuri quidquid Deus annuerit: deinde coeptis aliis bellicis admove-
 dam esse manum, prout optimum factu commodissimumque videbitur. Haec
 locuto Belisario Narses ita respondit. Caetera quidem, quae dixisti,
 Magister militum omnino vera esse nemo negaverit. At censeo non esse
 pretium operae, Caesarum hunc omnem exercitum in duas tantum urbes,
 Auximum et Mediolanum, intendere. Tu certe quos voles Romanos eo
 duc: nihil vetat. Nos vero provinciam Aemiliam, de qua maxime labora-
 re dicuntur Gotthi, recuperabimus Imperatori, et Ravennam adeo infesta-
 bimus, ut quidquid libuerit, in hostes patraturi sitis vobis oppositos, illis
 auxilii ipse interelusa. At si Auximum obsidere nobiscum placeat, vereor
 ne effusi Ravenna Barbari nos eo redigant, ut hinc inde oppugnemur, et
 ab hostibus comaeu prohibiti, illic pereamus. Haec Narses. Veritus
 autem Belisarius ne distracto Rom. exercitu res Imperatoris dilaberetur,
 miscerenturque inde nata ordinis perturbatione, literas protulit,
 quas Iustinianus Aug. ad Duces exercitus scripserat in hanc sententiam.

πέδον ἄρχοντας ἔγραψεν. ἰδὲλον δὲ ἡ γραφὴ πᾶσι, Ναρσῆν
 τὸν ἡμίτερον ταμίαν οὐκ ἐφ' ᾧ ἄρξαι τοῦ στρατοπέδου ἐς Ἰτα- D
 λίαν ἐπιμνησάμεν. μόνον γὰρ Βελισάριον παντὶ τῷ στρατῷ ἐξή-
 γῆσθαι βουλόμεθα, ὅπη ἂν αὐτῷ δοκῇ ὡς ἄριστα ἔχιν, αὐτῷ
 5 τε ἡμῶς ἐπισθαι ἅπαντας ἐπὶ τῷ ξυμψέροντι τῇ ἡμετέρῃ πολιτείᾳ
 προσέκη. τὰ μὲν οὖν βασιλέως γραμμάτια ᾧδὲ πη εἶχε. Ναρ-
 σῆς δὲ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἀκροτελευτίου λαβόμενος ἀπ' ἐναντίας
 Βελισάριον ἰσχυρίζετο ἐν τῷ παρόντι τοῦ τῆς πολιτείας ξυμψέρον
 βουλευέσθαι· διὸ δὴ σφίσιν οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι αὐτῷ ἐπισθαι.
 10 αἰδ'. Ταῦτα ἀκούσας Βελισάριος Περάνιον μὲν ἐς Οὐρβί- P 432
 στίον ζῶν πολλῇ στρατιᾷ, ἐφ' ᾧ πολιορκήσουσιν αὐτὴν, ἐπιμ- V 87
 νῆσεν, αὐτὸς δὲ ἐπὶ Οὐρβίνον τὸ στρατεύμα ἐπέχε, πόλιν τε ἔχον-
 τήν καὶ Γότθων φρουρὰν διαρκῇ ἔχουσαν, (ἀπέχει δὲ αὐτῇ Ἀρι-
 μίνου πόλειως ἡμέρας ὁδὸν τεσσάρων ἀνδρῶν) καὶ οἱ τῆς στρατιᾶς
 15 ἐξηγομένῳ Ναρσῆς τε καὶ Ἰωάννης καὶ ἄλλοι ξιμπυντες εἶ-
 ποντο. τῆς τε πόλειως ἀγγεῖν ἐλθόντες παρὰ τοῦ λόφου τὸν πρό-
 ποδα ἰσχυροποιέδενσαν δίχην. οὐ γὰρ πη ἀλλήλοις ξυνετιτύχατο,
 ἀλλ' οἱ μὲν Βελισαρίου ἀμφὶ τὰ πρὸς ἑω τῆς πόλειως ἔχον, οἱ B
 δὲ ἀμφὶ Ναρσῆν τὰ πρὸς ἑσπέραν. καί τω δὲ Οὐρβίνος ἐπὶ λό-
 20 φου περιγεροῦς τε καὶ ἐψηλοῦ λίαν. οὐ μέντοι ὁ λόφος οὔτε
 κρημνώδης οὔτε πανάπασιν ἀπόρευτός ἐστι, μόνον δὲ δίσσος
 τῷ ἀνάντις ἐς ἄγαν εἶναι, ἄλλως τε καὶ τῷ τῆς πόλειως ἀγχο-
 τάτω εἶναι. μίαν δὲ εἴσοδον ἐν τῷ ὁμαλεῖ ἔχει πρὸς βορρᾶν ἀνε-

4. δοκῇ L. δοκεῖ P. 23. εἶναι P et Scallger. ὄντι HL.

*Narsetem acrarii nostri Praefectum non minus in Italiam, ut imperet ex-
 ercituū. Iolumus enim ut copios unus omnes Belisarius moderetur ac du-
 cat, prout convenientissimum iudicabit. Eum sequi debetis omnes, imperii
 nostri rationibus servientes. Haec erat Imperatoris epistola: cuius extre-
 ma verba aucupans Narses, Belisarium imperii rationibus adversari in
 praesens, et ea re non impouit sibi necessitatem ipsum sequendi asseve-
 rabat.*

19. *Belisarius, his auditis, Peranium cum multis copiis Urbemvete-
 rem eo consilio mittit, ut oppidum illud obsideat. Ipse exercitum ducit
 Urbium: quae urbs munita ac iusto Gotthorum praesidio instructa
 erat: hinc autem expedito viatori iter est diei ad Urbem Ariminum.
 Ducentem copias Belisarium Narses, Ioannes, caeterique omnes secuti
 sunt. Urbi iam proximi, ad imum collem castra locarunt gemina. Ne-
 que enim vires iunxerunt sed Belisarius quae urbs ad orientem Solem ap-
 etat, Narses ad occidentem consedit. Situm est Urbium in rotundo
 editoque admodum colle: qui nec, praecipitiis deruptus, neque inivus
 omnino est, at difficilis ob summam acclivitatem, praesertim sub ipsa
 urbe: ad quam unus est in plano aditus a Septentrione. Ita quidem, ut*

μόν. Ὀρωμαῖοι μὲν οὖν ἐς τὴν πολιορκίαν ἐτετάχατο ὧδε. Βελισάριος δὲ ὅσων σφίσι προαχωρήσαιν ὁμολογῆναι τοῖς βαρβάρους οἰόμενος, αἰτε κατωρρωδηκότας τὸν κίνδυνον, πρόσβεις τε παρ' αὐτοῦς ἐπιμνησθε καὶ πολλὰ ὑποσχόμενος αὐτοῖς τὰγαθὰ εἶσθαι βασιλέως κατηκόους γίνεσθαι πιθήναι. οἱ μὲν οὖν πρόσβεις τῶν 5 πύλων ἀγχοῦ γενόμενοι (οὐ γὰρ τῇ πόλει σπῆς ἐδῆξαντο οἱ πολλοί) πολλὰ τε καὶ λίαν ἐπαγογὰ εἶπον, οἱ δὲ Γότθοι χωρίον τε ἰσχυρὸν θηροῦντες καὶ τῶν ἐπιτηδείων τῇ ἀφθονίᾳ τοὺς μὲν λήγοντες ἥκιστα ἐνεδέχοντο, κατὰ τύχος δὲ Ὀρωμαῖους ἐνθάδε ἐκείνον ἀπαλλάσσεισθαι. Βελισάριος δὲ ταῦτα ἀκούσας ῥάβδους 10 παχείας τῷ στρατῷ ἑυλλέγειν ἐπήγγελλε, στοάν τε ἀπ' αὐτῶν ποιεῖσθαι μακράν. ἥς δὲ ἐντὸς κρυπτόμενοι ἡμιλλόν τε τῶν πυλῶν ζὼν αὐτῇ ἀγχοτάτω ἵναι, ἥ μάλιστα ὁ χώρος ὁμαλὸς ἔστι, καὶ τῇ ἐς τὸ τεῖχος ἐπιβουλήν χρῆσθαι. καὶ οἱ μὲν κατὰ ταῦτα 15 ποιοῦν.

H 239 Ναρσῆ δὲ ξυγγενόμενοι τῶν ἐπιτηδείων τινές, ἀπείρατά τε ποιεῖν Βελισάριον καὶ τὰ ἀμέγχανα ἐπινοεῖν ἔτασκον. ἤδη γὰρ Ἰωάννην τοῦ χωρίου ἀποπειρασόμενον, καὶ ταῦτα ὀλίγων τινῶν τρηκαῦτα φρουρὰν ἔχοντος, ἀνάλωτον αὐτὸ αἰσθῆσθαι παντά- 20 πωσιν εἶναι (καὶ ἦν δὲ οὕτως), ἀλλ' αὐτὸν χορῆναι βυσιλεῖ ἀνασώσασθαι τὰ ἐπὶ Ἀμιλλῆς χωρίᾳ. ταύτης ὁ Ναρσῆς τῆς ὑπο- P 433 θέσεως ἀναμνησθεὶς νύκτωρ τὴν προσεδρείαν διέλυσε, καὶ περ Βελισαρίου πολλὰ λιπαροῦντος μένειν τε αὐτοῦ καὶ Οὐρβινον πό-

[16. ἀπείρατα] ἀπείρατα L. 19. αὐτὸ] αὐτὸς L. *ibid.* αἰσθῆσθαι P *eum Pers.* εἰσεσθαι HL.

dixi, ad obsidionem Romani se ordinarunt: Belisarius vero Barbaros ratus in deditionem facilius venturos prae ingenti metu discriminiis, mittit qui liberalibus promissis eos iuvent, atque hortentur, ut subdant sese Imperatori. Oratores quidem pro porta (neque enim hostis in urbem ipsos admisit) dixere multa valde apposite ad ebiandendum. Verum Gotthi valido loci posito, et annonae provisae copia confisi, dicta repudiaverunt, ac Romanos inde sine mora facessere iusserunt. Quae cum audisset Belisarius, militibus imperavit, ut virgis erassioribus collectis, longam ex eis porticum texerent; in qua latentes, ad portam eum eodem succederent, qua planior locus erat, et murum ex occulto aggredierentur. Illi morem gesserunt.

Cum Narsete collocuti quidam ex ipsius familiaribus, affirmaverant Belisarii consilium infiniti laboris esse, et iuxplicable: Ioannem enim tentato iam ante loco, idque eum exiguum haberet praesidium, omnino inexpugnabilem deprehendisse (et vero sic res erat) debere ipsum efficere, ut Aemilia in ditionem Imperatoris rediret. Haec Narses sibi proposita memoria repetens, noctu obsidionem solvit; quamvis enixe obsecraret Belisarius, ut maneret ibi, ac secum Urbium caperet. Illis cum

λιν σφίσι ξυνελεῖν. οἳτοι μὲν ἐς Ἀρήμην κατὰ τάχος ξὺν τῷ
 ἄλλῳ στρατῷ ἦκοντο. Μορράς δὲ καὶ αἱ βάρβαροι ἐπεὶ κατὰ
 ἡμῖσι τοῖς πολέμοις ἀναχωρήσαντας ἅμῃ ἡμέρῃ εἶδον, ἐτόθ' ἄ-
 ζον ἀπὸ τοῦ περιβόλου τοὺς μεμνηκότας ἐρεσχελοῦντες. Βελι-
 5 σάριος δὲ τῇ λοιπομένῃ στρατιᾷ ἰσχυομαχεῖν ἤθελε. καὶ διὰ ταῦτα
 βουλευομένη ἐνέχρημι γενέσθαι ξυνηχέσθῃ θανάσιον ὅλον. μί-
 τις ἦν ἐν Οὐρβίνῳ πηγὴ, ἐξ ἧς δὴ πάντες οἱ ταύτῃ οἰκοῦντες Β
 ἐδρέοντο. αὕτῃ κατὰ βραχὺ ἀπὸ ταῦτοκράτον ἀνυξερανθεῖσα
 ἐπληθην. ἐν τε ἡμέραις τρισὶν οὕτως αὕτῃν τὸ ὕδωρ ἀπέληκε
 10 ὥστε ξὺν τῷ πληρῷ ἐνθύνει ἀντὶ οἱ βάρβαροι ἀρτυροῖνοι ἔπειον.
 διδὼ δὲ Ῥωμαίοις προσχωρεῖν ἔγνωσαν. Βελισάριος δὲ ταῦτα μὲν
 οὐδαμῇ πεπνυμένος ἤθελεν ἀποπιρᾶσθαι τοῦ περιβόλου. καί
 τὸ μὲν ἄλλο στρατεύμα ἐξοπλίους κύκλῳ ἄμφι τὸν λόφον ἄπαντα
 ἔστησε, τινὰς δὲ ἐκέλευσεν ἐν τῷ ὁμαλῷ τὴν ἀπὸ τῶν ῥήβδων
 15 ἐπύγνιν στοάν. οὕτω γὰρ καλεῖν τὴν μηχανὴν νενομίκασι ταύ-
 την. οἱ δὲ μάλιστα ἐντὸς ὑποδύντες ἐβάδιζόν τε καὶ τὴν στοάν V 88
 ἐφείλκον τοὺς πολέμοις λυνθάνοντες. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι χιτ- C
 ρας τὰς δεξιὰς ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων προτεινόμενοι εἶδοντο τῆς ἐλ-
 ρήνης τεχεῖν. Ῥωμαῖοι δὲ οὐκ εἰδότες τι τῶν ἄμφι τῇ πηγῇ ξυμ-
 20 πειτωκότων τίν τε πόλεμον αὐτοῖς καὶ τὴν μηχανὴν δεδίεμαι
 ὑπώπεινον. ἀμφοτέτεροι γοῦν τῆς μάχης ἄσμενοι ἀπέσχοντο. καὶ
 Γότθοι Βελισαρίῳ σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν ὁμολογίᾳ παρέ-
 δοσαν, ἐφ' ᾧ κακῶν ἀπαθείς μείνωσι, βασιλέως κατήχοσι ξὺν
 τῷ Ῥωμαίων στρατῷ ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ τῇ ὁμοίᾳ γεγενημένοι. Ναρ-

20. μηχανὴν P et Scaliger. μάχην HL.

reliquo exercitu celeriter Ariminum profectis, prima luce Morras et Bar-
 bari dimidium hostium abscessisse partem videntes, a magnibus dicteria
 se ridicula in eos, qui remanserant, iaciebant. Volebat tamen Belisarius
 muros oppugnare cum residuis copulis. Id animo agitante secunda fortuna
 admirabilem casum attulit. Unicus erat Urhini fons, ex quo incolae
 omnes hauriebant. Sponte is arescens, manare paulatim deslit, ipsumque
 ita deficit aqua intra tres dies, ut inde cum coeno haustam Barbari bi-
 berent: quamobrem statuerunt dedere se Romanis. Horum plane inscio
 Belisario placuit murum aggredi. Ergo plerosque armatos circa totum
 collem disponit: nonnullis praecipit, ut ex virgis confectam porticum (sic
 enim machinam vocare solent) per planum agant. Mox illi subire iuro,
 atque incedendo sic porticum trahere, ut hostem lateant. Tum e pinnis
 Barbari protentis dexteris pacem poscere. Romani, quid fonti accidisset
 penitus ignari, illos dimicatione et machina terreri arbitrabantur. Utris-
 que certe pugnas abstinere lucundum fuit. Gotthi Belisario ea lege se
 permiserunt ut retenta incolumitate, in ditionem Imperatoris et militiam
 Romanam iure caeteris communi et aequali conditione transirent. Nar-

- σῆς δὲ ταῦτα ἀκούσας· ἐν θαύματι τε καὶ ξυμφορῇ τὸ πρῶγμα ἐποιεῖτο. καὶ αὐτὸς μὲν ἐν Ἀρμινίῳ ἔτι ἡσυχάζειν, Ἰωάννην δὲ
 D τῷ παντὶ στρατιῷ ἐπὶ Κωσάνην ἐξηγείσθαι ἐκέλευεν. οἱ δὲ κλί-
 μακας φέροντες ἦσαν. ἐπεὶ δὲ ἀγγιστο τοῦ φρουρίου ἐγένοντο,
 πρὸς βάλλον τε καὶ τῷ περιβόλῳ ἀπεικρῶντο. καρτερώς δὲ 5
 τῶν βαρβάρων ἀμνημονίων ἄλλοι τε πολλοὶ αὐτοῦ ἔπεισον καὶ
 Φανόθιος ὁ τῶν Ἐρούλων ἡγούμενος. Ἰωάννης δὲ Καισάρης τότε
 τῷ φρουρίῳ ἀποτυχὼν αὐτοῦ μὲν ἀποπειρᾶσθαι ἀνέκει τῆξιν,
 ἐπεὶ οἱ ἀνάλωτον ἴδοξεν εἶναι, ξέν τε Ἰουστίνῳ καὶ τῷ ἄλλῳ
 στρατιῷ πρόσω ἤλαυνε. καὶ πόλιν μὲν ἀρχαίαν ἐκ τοῦ αἰγνιδίου 10
 κατέλαβεν, ἣ Φοροκορνήλιος ὠνόμασται, τῶν δὲ βαρβάρων οἱ
 αἱ τε ἰποχωροῦντων καὶ οὐδαμῇ ἐς χεῖρας ἰόντων, ξύμπασαν βα-
 σιλεῖ τὴν Αἰμιλίαν ἀνεώσωσατο. ταῦτα μὲν οὖν ἐφέρετο τῇδε.
 P 434 κ'. Βελισάριος δὲ, ἐπεὶ Οὐρβίνον ἀμφὶ τροπᾶς τὰς χει-
 μερινὰς εἶλεν, ἐς μὲν Αὐξίμον ἐν τῷ παρῶντίκα ἵναι ἀξέμφορον 15
 ᾤετο εἶναι· χρόνον γὰρ σφίσι τετελέσθαι πολὺν ἐν τῇ ἐς αὐτὸν
 προσεδρεῖα ὑπώπτευν. βία τε γὰρ τὸ χωρίον ἔλιν ἐρέματος
 ἰαχὺ ἄδύνατον ἦν, καὶ οἱ βάρβαροι πολλοὶ τε καὶ ἄριστοι ἐν-
 ταῦθα, ὥσπερ μοι προδεδίλωται, σπλακὴν ἔχοντες, πολλὴν
 τινα λησιώμενοι χώραν μέγα τε τῶν ἐπετηδείων χοῦμι λησνέγκαν- 20
 το σφίσιν. Ἀράτιον δὲ ξὺν πολλῇ στρατιᾷ ἐν Φίρμῳ διαχειμά-
 ζειν ἐκέλευε καὶ φυλάσσειν ὅπως τὸ λοιπὸν μὴ κατ' ἐξουσίαν οἱ
 B βάρβαροι τὰς ἐπιδρομὰς ἐνθ' ἐνδε ποιοῦμενοι ἀδείστερον τὰ ἐκείνη

3. Καισάρην] Κωσάνην HL. Et infra Κωσάνης. 11. Φοροκορνή-
 λιος] φοροκορνήτις HL. Recte Pers. 13. Αἰμιλίαν] αἰμι-
 λίαν H. αἰμιλίαν L.

ses, his auditis, admiratione et dolore ingenti affectus, tenuit se Arimini, et Ioanni, ut cum omnibus copiis Caesenam peteret imperavit. Ilac scalis instructae ad castellum cum accessissent, muro impressione tentato, ac Barbaris valide propulsantibus, non paucos ibi amiserunt: in quibus fuit Erulorum Dux Phanotheus. Ioannes perdita semel ad Caesenaee castellum opera, adoriri iterum noluit, quod inexpugnabile videretur. Iude cum Iustino reliquoque exercitu progressus, Forum Corneli, urbem antiquam, occupavit ex improviso, ac retro usque cedentibus Barbaris, nec manus usquam conserentibus, universam Aemilian in ius ac potestatem Imperatoris redegit. Ita res ibi cessit.

20. Urbino circiter brumale solstitium potitus Belisarius, non expedire duxit tunc Auximum petere, quod in eius obsidione plurimum temporis consumptum iri intelligeret. Neque enim capi vi locus poterat egregie munitus: et Barbari numero animoque pollentes, qui, uti supra memoravi, illic in praesidio locati fuerant, late facta populatione, sibi largos com meatus paraverant. Aratium Firmi multo cum milite hiemare iussit, et dare operam, ne amplius Barbari inde libere excurrentes, vi-

χωρίᾳ βιάζονται· αὐτὸς μέντοι ἐπὶ Οὐρβίβεντον ἐπῆγε τὸ στρα-
 τεμα. Πιρράνιος γὰρ αὐτὸν ἐς τοῦτο ἐνήγην, ἐπεὶ τοὺς ταύτη
 Γότθους τῶν ἐπιτηδείων ὑποσπανίζων ἐκηκόει πρὸς τῶν αὐτομό-
 λων, ἤλπίζε τε, ἦν πρὸς τῇ ἀπορίᾳ τῶν ἀναγκαίων καὶ Βελι-
 5 σάριον παντὶ που παρόντα τῷ στρατῷ ἰδῶσι, ῥῆτον ἐνδῶσαι·
 ὅπερ ἐγένετο. Βελισάριος γὰρ, ἐπειδὴ τάχιστα ἐς Οὐρβίβεντον
 ἀφίκετο, ἅπαντας μὲν στρατοπεδεύσασθαι ἐν χώρῳ ἐπιτηδείως
 κειμένῳ ἐκέλευεν, αὐτὸς δὲ κύκλῳ περιῶν διασκοπεῖτο εἴ πως αὐ-
 10 τὴν βιάζεσθαι οὐκ ἀδύνατα ἦ. καὶ οἱ μηχανῇ μὲν οὐδεμίᾳ ἔδο-
 ξεν εἶναι ὥστε βίῃ τινὶ τὸ χωρίον εἰλεῖν. λάθρα δὲ αὐτοῦ ἐς ἐπι-
 βουλῆς οὐ παντάπασιν ἐδόκει ἀμήχανός οἱ ἡ ἐπικράτησις ἔσε-
 σθαι. λόφος γάρ τις ἐκ κοίτης γῆς ἀνέχει μόνος, τὰ μὲν ὑπερ-
 15 σθεν ὑπτιός τε καὶ ὁμυλὸς, τὰ δὲ κάτω κρημνώδης. ἀμφὶ δὲ τὸν
 λόφον ἱσομήκεις πέτραι κύκλωσιν αὐτοῦ ποιοῦσι τινα, οὐκ ἄγχι-
 15 στά πη οὔσαι, ἀλλ' ὅσον βολὴν ἔχουσαι λίθον. ἐπὶ τούτου δὴ
 τοῦ λόφου οἱ πάλοι ἄνθρωποι τὴν πύλιν ἰδεύμαντο, οὔτε τείχη
 περιβυλόντες οὔτ' ἄλλο τι ἐχέρωμα ποιησόμενοι, ἐπεὶ φέσει αὐ-
 20 τοῖς τὸ χωρίον ἀνάλωτον ἔδοξεν εἶναι. μὴ γὰρ ἐς αὐτὴν ἐκ τῶν D
 πετρῶν εἰσόδος τυγχάνει οὔσα, ἥς φυλασσομένης τοῖς ταύτῃ
 20 ὤκνημένοις οὐδεμίαν ἐτέρωθεν πολεμίων προσβολὴν διειδέναι ξυμ-
 βαίνει. χωρὶς γὰρ τοῦ χωρίου, ἢ τὴν εἰσόδον ἢ φέσις εἰς τὴν
 πᾶλιν ἐτεκτάνετο, ὥσπερ ἐρρήθη, ποταμὸς αἰὲ μέγας τε καὶ
 ἀπόρρευτος τὰ μεταξὺ ἔχει τοῦ τε λόφου καὶ τῶν πετρῶν, ὧν ἄρτι

16. οὔτε — οὔτ'] οὐδὲ — οὐδ' P. 22. αἰε] τε αἰε P. *ibid.*
 τε καὶ] τε om. L.

ciniam impune opprimerent. Ipse ad Urbem veterem copia duxit, im-
 pulsu Peranii: qui a transfugia certior factus Gotthos ibi posita egere
 cibariis, aperabat fore ut, ad illam penoriam accedente conspectu Belisa-
 riū cum omnibus praesentis copiis, facilius sese dederent: quod utique
 factum est. Postquam enim Belisarius proxime Urbem veterem venit,
 omnes opportuno loco castra metari iussit: mox circumiens, qua via vis
 loferri posset consideravit. Ac nulla quidem ratio ad id occurrit, ut
 aperta vi locum caperet: occulta tamen molitione eo se positurum non
 desperavit. Nam ex depresso in altitudinem solo quidam surgit acrosum
 tumulus: cuius pars a superior molliter strata ac plana est, inferior, pen-
 det in praecipit. Tumulum hunc ambiunt rupes pari altitudine, non ita
 prope, sed ad lapidis iactum. In eius vertice veterem urbem condiderunt,
 moenibus et quovis alio munimento nudam, quoniam locum antea inex-
 pugnabilem iudicabant. Siquidem unicus a rupibus eo aditus est: quo
 custodito, impetum aliunde nullum incolae metuunt. Excepto enim spa-
 tio, ubi in urbem aditum, de quo dictum est, natura struxit, quidquid
 inter tumulum et rupes, quarum feci mentionem, interiacet, id magnus

Procopius II.

15

ληνήσθην. διὸ δὴ καὶ βραχεῖαν τινα οἰκοδομίαν ἐν ταύτῃ τῇ
 V 89 εἰσόδῳ πεποιήνται τὸ παλαιὸν Ῥωμαῖοι. καὶ πύλεις τις ἐνταυθα
 P 435 ἐστίν, ἣν Γότθοι ἐφύλασσον. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ Οὐρσβεβέντω
 ταύτῃ πῃ ἔχει. Βελισάριος δὲ τῷ παντὶ στρατῷ ἐς τὴν πολιορ-
 κίαν καθίστατο, εἴ πως διὰ τοῦ ποταμοῦ κακουργήσοι, τινὰ ἐλ- 5
 πίδα ἔχων καὶ λιμῷ παραστήσεσθαι τοὺς πολεμίους. οἱ δὲ βύρ-
 βάριοι τίως μὲν οὐ παντάπασι τῶν ἀναγκαίων ἐσπάνιζον, καίπερ
 ἐνδεέστερον ἢ κατὰ τὴν χρείαν αὐτὰ ἔχοντες, ὅμως τῇ ταλαιπω-
 ρίᾳ παρὰ δόξαν ἀντειχόν ἥκιστα μὲν ἐς τροφῆς κόρον ἐρχόμενοι,
 ὅσον δὲ μὴ λιμῷ ἀποθνήσκειν, χρώμενοι σιτοῖς ἐς ἡμέραν ἐκά- 10
 στην. ἐπεὶ δὲ ἅπαντα σφῶς τὰ ἐπιτήδεια ἐπελελοιπεί, δέρρεις
 τε καὶ διαφθέρας ὕδατι βρέχοντες πολὺν τινα χρόνον ἐῖτα ἤσθιον·
 B Ἀλβίλας γὰρ, ὅς αὐτῶν ἔρχεν, ἀνὴρ ἐν Γότθοις δόκιμος μάλ-
 στα, ἐλπίσιν αὐτοὺς κεναῖς ἔβουσκιν.
 Ἦντο τε αὖθις ἐπανιών ὁ χρόνος τὴν τοῦ Θέρους ὥραν 15
 ἦνεγκεν, ὁ σῆτος ἤδη ἐν τοῖς ληλοῖς αὐτόματος ἤχμαζεν, οὐχὶ
 τοσοῦτος μέντοι, ὅσος τὸ πρότερον, ἀλλὰ πολλῷ ἦσσαν. ἐπεὶ
 γὰρ ἐν ταῖς ἀελαξίν οὐκ ἀρότοις οὐδὲ χερσὶν ἀνθρώπων ἐκέρυ-
 πτο, ἀλλ' ἐπιπολῆς κείμενος ἔτυχε, μοῖραν αὐτοῦ τινα ὀλίγην ἢ
 γῇ ἐνεγκῆν ἴσχυσεν. οὐδενός τε αὐτὸν ἔτι ἀμήσαντος, πόρρω 20
 ἀκμῆς ἐλθὼν αὖθις ἔπεισε καὶ οὐδὲν τὸ λοιπὸν ἐνθέρνῃ ἐφύη.
 ταῦτό δὲ τοῦτο καὶ ἐν τῇ Αἰμιλλίᾳ ἔμπροσθεν ἔτυχε. διὸ ἐλλεί-
 C ποντες τὰ οἰκῆα οἱ ταύτῃ ἄνθρωποι ἐς Πικηνούς ἦλθον, οὐκ ἂν

2. πύλ[ε] πόλεις HL. πύλη Scaliger.
 200ς H.

23. Πικήτους P. πικη-
 200ς H.

atque impervius amnis obtinet. Quocirca olim Romani parva aliqua fa-
 brica aditum illum occuparunt, ibique est porta: quam Gothi custodie-
 bant. Hactenus de situ Urbis veteris: cuius obsidionem Belisarius cum
 omni exercitu suscepit, spe inductus, fortasse fore ut dolus a fluvio bene
 procederet, vel certe hostes ad deditionem fames compelleret. Quandiu
 vero Barbari re cibaria non omnino caruerunt, licet illa necessitati pa-
 rum sufficeret, eorum tamen tolerantia opinionem omnium viciit: cum ali-
 mentum non ad astietatem, sed quantum satius erat ne fame conficeren-
 tur, quotidie sumerent. Annona penitus defecti, pellibus ac membranis
 aqua diu maceratis se sustentarunt. Ipsos enim Praefectus Albilas, vir
 inter Gothos clarissimus, spe vana alebat.

Recurrens annus aestatem cum advexisset, iam in agris frumentum
 sponte adolefcebat, non tam densum quam antea, sed multo rarius. Nam
 quia non aratris nec hominum manibus fuerat in sulcis additum, at in
 superficie iacebat; exigua eius partem proferre vix terra potuit. Ad-
 ultum, non expectata falce, decidit, nec illi quidquam succrevit: quod
 ipsum accidit in Aemilia. Quamobrem iacolae, relictis laribus, in Pice-

ολόμενοι τὰ ἑκείνη χωρία διὰ τὸ ἐπιθαλάσσια εἶναι παντάπασι τῇ ἀπορίᾳ πιεῖσθαι. καὶ Τούσκων δὲ οὐδέν τι ἥσσον ἐξ αἰτίας τῆς αὐτῆς ὁ λιμὸς ἤψατο, ἀλλ' αὐτῶν ὅσοι ἐν τοῖς ὕρσιον ἔκρητο, τῶν θυνῶν τὰς βαλάνους ἀλοῦντες, ὥσπερ τὸν σῖτον, ἄρτους τε 5 ἀπ' αὐτῶν ποιοῦμενοι ἥσθιον. καὶ νόσοις μὲν παντοδαπαῖς, ὥς τὸ εἶκος, οἱ πλεῖστοι ἠλίσκοντο, ἔνιοι δὲ καὶ περιγενόμενοι διεσώζοντο. ἐν Πικηνῷ μέντοι λέγονται Ῥωμαῖοι γενητοὶ οὐχ ἥσσοις ἢ πέντε μυριάδες λαῶν λιμῷ ἀπολωλέναι, καὶ πολλῶν 10 πλείους ἐκτὸς κόλπου τοῦ Ἰονίου. ὁποῖοι δὲ τὸ εἶδος ἐγένοντο καὶ ὅτῳ τρόπῳ ἔθνησκον αὐτὸς θιασάμενος ἐρῶν ἐρχομαι. ἰσχυροὶ μὲν καὶ ὠχροὶ ἐγένοντο πάντες, ἢ τε σὰρξ ἀποροῦσα τροφῆς κατὰ γε τὸν παλαιὸν λόγον ἑαυτῆς ἤπιετο, καὶ ἡ χολὴ τῷ περιόντι τὸ κράτος τῶν σωματίων ἤδη ἔχουσα ὠχρὰν τινα εἰκασίαν ἐς ταῦτα ἤγει. προϊόντος δὲ τοῦ κακοῦ, πᾶσά τε αὐτοὺς ἰκμὰς 15 ἐπελελοιπεν καὶ τὸ δέσμα λαν ἀπεσκληρὸς βύρση μάλιστα ἐμπεριεῖς ἦν, δόκησιν παρέχον ὥς ἄρα τοῖς ὀστέοις ἐμπεπηγὸς εἴη. τό τε πελιδνὸν ἐς τὸ μέλαν μεταβαλόντες δηλοῖαι τινὲς ἐς ἄγαν καυθεῖσιν ἐώκεισαν. καὶ αὐτοῖς μὲν αἰεὶ τὰ πρόσωπα ἐξεθάμβει, αἰεὶ δὲ δεινῶς τι μανικὸν ἔβλεπον. ἔθνησκόν τε οἱ μὲν ἀπορίᾳ τρο- 20 φῆς, οἱ δὲ λαν αὐτῆς ἐς κόρον ἰόντες. ἐπειδὴ γὰρ σφίσιν ἀποσβεσθὲν ἤπαν τὸ θέρμὸν ἔτυχεν, ὅπερ ἡ φύσις ἐντὸς ἔκαυσεν, P 436 εἴ τις ἐς κόρον αὐτοῦς, ἀλλὰ μὴ κατὰ βραχὺ θρέψεν, ὥσπερ

2. Τούσκων] Vulgo Τουσῶν. *ibid.* τῆς αὐτῆς] τῆς om. P, utrumque HL. 3. λιμὸς] λοιμὸς L. 7. Πικηνῷ P. πικηνῷ HL. 12. ἤπιετο Vat. Legebatur ἐλείπετο. 18. ἐξεθάμβει] ἐκθαμβεῖν HL.

num migrarunt, inopiam rati non saeviro illic extremam, quod maritima sit ea regio. Nec levius omnem ob causam Tuscos vexavit fames: quorum quicunque in montibus habitabant, ex querna glauco, frumentum instar commolita, facto pane, victum tolerabant. Hinc plerique (quod fieri necesse erat) morbis implicabantur omnis generis: nonnulli sospitem ovadebant. In agro Piceno non minus quinquaginta millia agricolarum Romanorum interfuisse fame dicuntur, ac multo etiam plures ultra Sinum Ionium. Quanam autem essent specie, et quo modo morerentur, ego testis oculatus iam referam. Omnes macies occupabat et pallor. Nimium caro, deficientibus alimoniis, se ipsa, ut veteri fertur adagio, esitabat absumebatque: et bilis redundans ac late iam dominans in corpore, illud colore pallidu inficiebat. Invalescente malo, abibat succus omnis, et cutis perarida corii speciem induobat omnino, ossibusque haerere videbatur. In nigri verso colore lurido, taedis erant perustis similes. Vultu semper attonito, et furiosis horrendam in modum oculis contuebantur. Hos iuedia, illos largius ingesti cibi vis necabat. Ktenim nativo intestinorum calore extincto penitus, si quis ipsos ad satietatem, non

τὰ ἐπὶ καιροῦ τεχθέντα παῖδία, οἷδε καταπέμψαι τὰ σιτία οὐκ εἶ-
 χοντες, πολλῶ διαφθείροντο θῦσσον. τινὲς δὲ τοῦ λιμοῦ ὑπερ-
 βιαζομένου ἀλλήλων ἐγέουσιν. καὶ λέγονται γυναῖκες δύο ἐν
 ἀγρῷ τινὶ ὑπὲρ Ἀριμήνου πόλεως ἄνδρας ἐπτακαδέκα ἐδηδοκέναι,
 ὥσπερ ἐν τῷ χωρίῳ μόνους περιεῖναι ξυνέπεισε. διὸ δὴ τοὺς ἐκείνη 5
 πορευομένους ξένους ἐς τὸ δωματίον καταλύνειν, ὥπερ αὐταὶ
 ᾤκον, ξυνέβαινεν· οὗς δὴ καθεύδοντας διαφθείρουσαι ἥσθιον.
 H 241
 B λέγουσιν οἷν τὸν δεκτωκαδέκατον ξένον ἐξ ὕπνου ἀναστάντα, ἡνί-
 κα αὐτῷ ταῦτα τὰ γύναια ἐγχειρεῖν ἐμελλε, μαθεῖν τε παρ' αὐ-
 τῶν ἀναθηρῶντα τὸν πάντα λόγον καὶ ἄμφω κτείνειν. τοῦτο μὲν 10
 δὴ οὕτω γεγενῆσθαι φασιν. οἱ δὲ πλεῖστοι τῇ τοῦ λιμοῦ ἀνάγκῃ
 ἐχόμενοι, εἴ ποὺ τις τύχῃ πόα, πολλῇ μὲν σπουδῇ ἐκ' αὐτῆν
 ᾤκον, δακλάσαντες δὲ ἀνέλκιν αὐτὴν ἐκ γῆς ἐπειρῶντο. εἰτα
 (οὐ γὰρ ἠδύναντο) ἐπεὶ πῦσα αὐτοὺς ἰσχυρὸς ἐπελελοῖσιν, ὑπὲρ
 τε τῆς πόας καὶ τῆς χειρὸς πλῆπτοντες ἔθνησκον. καὶ γῇ μὲν 15
 αὐτοὺς οὐδεὶς ἔκρυπτεν· οὐ γὰρ ἦν τις ὕψος καὶ ταχὺς λόγος γέ-
 V 90
 C νοιτο· ὅθνης μέντοι αὐτῶν οὐδεὶς ἤπτετο, οἷον πολλοὶ σιτίζεσθαι
 πεφύκασιν νεκροῖς σώμασιν, ἐπεὶ οὐκ εἶχον οὐδὲν ὅτου ἐφείντο.
 σάρκας γὰρ ἀπάσας, ὥσπερ μοι ἐμπροσθεν εἴρηται, προοδευ-
 πανῆσθαι τῷ λιμῷ ἤδη τετήχηκε. τὰ μὲν δὴ ἄμφι τῷ λιμῷ 20
 ταύτῃ πη ἔσχε.

D κα'. Βελισάριος ἐπειδὴ Οὐραΐαν τε καὶ τοὺς βαρβάρους
 Μεδιόλανον πολιορκεῖν ἤκωνσε, Μαρτινόν τε καὶ Οὐλλιαριν ζῶν

8. οὗν τόν] τόν om. L. 15. καὶ τῆς] τε καὶ τῆς P.

paulatim, ut infantes modo natos, cibaret; escam illi iam non valentes
 concoquere, multo citius exstinguebantur. Nonnullos, ut mutua inter se
 carne vescerentur, fames perpulit; ac ferunt, in agro quodam ultra ur-
 bem Arimisum, viros xvii. a duobus comesos feminis, quae in vico so-
 lae restabant. Quippe hinc fiebat, ut illac habentes iter externi apud
 ipsas diverterent. Eae vero hos secundum quietem occisos vorabant.
 Tandem hospes decimus octavus, cum illi manus hae mulieres iam iam
 essent illaturae, evigilasse fertur, atque ubi rem omnem solerter indagando
 ab ipsis expressisset, utramque interfecisse. Hoc ita gestum fama
 est. Quamplurimi, adigente famis necessitate, in herbam, sicubi forte
 esset, humo quisquam impetu, nixique impresso genu, conabantur eam
 humo avellere. Subinde autem, cum exhausti omnino viribus id nequi-
 rent efficere, in herbam atque manum procidentes, animam efflabant. Ne-
 que humo quisquam illos mandabat: aliquid impresso genu, qui rationem
 haberet sepulturae. Nulla tamen avium, quas cadavera solent pascere,
 eos morsu foedabat. Quippe quod appeterent nihil erat; carnis, ut
 supra dixi, iam ante prorsus fame absumptis. Sed de fame haecenus.

21. Posteaquam Belisarius Mediolanum ab Uraia Barbarisque ob-
 sessum audlit, Martinum atque Uliarin eo misit cum multis copiis. Illi

πολλῶ στρατῷ ἐπ' αὐτοὺς ἐπεμψεν. οἱ δὲ ἀφικόμενοι ἐς ποτα-
μὸν Πάδον, ὃς Μεδιολάνου ἀπέχει ἡμέρας ὀδόν, ἐνστρατοπέ-
δευσάμενοι αὐτοῦ ἔμενον. χρόνος τε σήσει πολὺς ἐνταῦθα ἐτρί-
βη, ἀμφὶ τῇ διαβάσει τοῦ ποταμοῦ βουλὴν ἔχουσιν. ὕπὲρ ἐπεί
5 Μουνδίας ἤκουσε, τῶν τινα Ῥωμαίων, Παῦλον ὄνομα, παρ'
αὐτοὺς ἐπεμψεν. ὁ δὲ λαθὼν μὲν τοὺς πολεμίους ἐς τοῦ Πάδου
τὴν ὄχθην ἤλθεν. ὀλκάδος δὲ οὐδεμιᾶς ἐν τῷ παραντίκῳ ἐπιτυ-
χὼν, ἀπεδέσαστό τε καὶ νηρόμενος ξὺν μεγάλῳ κινδύνῳ τὴν διὰ-
βασιν ἐποιήσατο. κομισθεὶς οὖν ἐς τὸ τῶν Ῥωμαίων στρατόπε-
10 δον καὶ παρὰ τοὺς ἡγουμένους ἤκων ἐλιξε τοιαύδε, „Μαρτίνε καὶ Ρ
Οὐλίარი, οὐ δίκαια ποιεῖτε οὐδὲ δόξης τῆς ἡμῶν αὐτῶν ἄξια,
λόγῳ μὲν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν βασιλέως πραγμάτων ἤκοντες, ἔργῳ
δὲ τὴν Γότθων δύναμιν αὖχοντες. Μεδιόλανος γὰρ ἦδε, πόλειων
τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πασῶν μάλιστα μεγέθει τε καὶ πολυανθρωπίᾳ καὶ
15 τῇ ἄλλῃ εὐδαιμονίᾳ παρὰ πολὺ προῦχουσα, χωρὶς δὲ τούτων
πρὸς τὰ Γερμανοὺς καὶ τοὺς ἄλλους βαρβάρους ἐπιτελισμὰ τε
οὐσα καὶ πάσης, ὥς εἰπεῖν, προβεβλημένη τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς,
ἐς κίνδυνόν τινα ἱμπέπτωκε μέγαν, ξὺν τε Μουνδίᾳ καὶ τῷ βα-
σιλέως στρατῷ, παρὰ μὲν τῶν πολεμίων ἐνοχλουμένη, παρὰ δὲ
20 ἡμῶν ἀμειλυνμένη. ἡλίκα μὲν οὖν ἡδέικηται βασιλεὺς παρ' ἡμῶν Β
ἐν τῷ παρόντι, λέγειν ἀφ' ἡμῶν. οὐ γὰρ μοι πλείοσι λόγοις, ὁ και-
ρὸς ἐνδίδωσι χρῆσθαι, ὅξεϊάν τινα τῇ πόλει τὴν ἐπικουρίαν ἐπι-
ζητῶν, ἕως ἔτι λείπεται τις ἐλπίς. ἡμῶς δὲ φημι χρῆναι αὐτίκα
δὴ μάλᾳ κινδυνεύουσι Μεδιολανήταις ἀμύνειν. ἦν γὰρ τιμι μελ-

17. προβεβλημένη L. Vulgo προβεβλημένης.

ad Padum fluvium, qui diei iter abest Mediolano, progressi, castris ibi
positis constitere, et multum trivere temporis in habenda de fluminis
transitu deliberatione. Qua de re certior factus Mundila, Romanum
quemdam, Paulum nomine, ad ipsos destinat: qui clam hostibus ad Padi
ripam cum pervenisset, nullum nactus navigium, vestes exiit, et cum ma-
gno periculo transavit amnem. Ubi castra Romana attigit, apud Duces
oratione hac usus est. *Contra fas et honorem vestrum facitis, Martine
et Uliari: qui huc profecti eo in speciem consilio, ut saluae res Imperato-
ris essent, potentiam Gothicam re ipsa angelis. Acribus enim ho-tium im-
pressionibus et negligentia vestra in summum discrimen cum Mundila et
Imperatoris copiis delapsum est Mediolanum, urbium Italiae fere omnium
facile princeps amplitudine, frequentia, opibus: praeterquam quod adver-
sus Germanos aliosque Barbaros propugnaculum est, unioerso, ut ita di-
cam, Imperio Rom. praestructum. Quanta igitur iniuria affeceritis Im-
peratorem, omitto dicere. Neque enim pluribus verbis agere per tempus
licet, quod urbi promptum auxilium flagitat, dum aliquid spei reliquum
est. Vestrum esse aio Mediolanenses periculo quamprimum subtrahere.*

λήσει ἔν γε τῷ παρόντι ἐς ἡμᾶς χρῆσθαι συμβῆναι, ἡμῖν μὲν τὰ πάντων πικρότατα πεπονθόσιν ἀπολωλέναι ξυμβήσεται, ἡμῖν δὲ τὸ τοῖς πολεμίοις τὴν βασιλίῳ προέσθαι δύναμιν. προδύται γὰρ, οἴμην, καλεῖσθαι εἰσι δίκαιοι οὐχ οἱ ἂν τὰς πέλας τοῖς ἐναντίοις ἀνακλίνουσιν μόνον, ἀλλ' οὐδὲν τι ἥσσον, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον, 5 οἱ ἂν πολιορκουμένοις παρὼν τοῖς σιλτάτοις ἔμυνναι, οἱ δὲ τὴν

C ἀκίνδυνον ὁκνησιν πρὸ τῆς ἀγωνίας ἔλθμενοι, τὴν ἐκείνων, ὥς τὸ εἰκὸς, ἐπικράτησιν τοῖς πολεμίοις διδώκασιν.⁴⁴ Παῦλος μὲν τοσαῦτα εἶπε. Μαρτίνος δὲ καὶ Οὐλλίριος ἔψισθαι οἱ αὐτίκα δὴ μάλα ἐπαγγελάμενοι τὸν ἀνδρωπὸν ἀπεπέμψαντο. ὃς δὴ καὶ 10 αὐτοῖς τοὺς βαρβάρους λαθὼν ἐς Μεδιόλανον νύκτωρ εἰσῆλθε, τοὺς τε στρατιωτάς καὶ Ῥωμαίους ἅπαντας ἑλπίσιν ἐπάρας ἔτι μᾶλλον ἐς τὴν βασιλείῳ πίστιν ἐπέρωσεν. οὐδὲν δὲ τι ἥσσον οἱ ἀμφὶ Μαρτίνον ὁκνῶν ἰχόμενοι αὐτοῦ ἕμενον, χρόνος τε πολὺς ταύτῃ δὴ τῇ μελλήσει ἐτελεύτησεν. μετὰ δὲ Μαρτίνος ἀπολούεσθαι 15 τὴν αἰτίαν ἐθέλων Βελισαρίῳ ἔγραψε τάδε „Ἐπεμφας ὧδε τοῖς

D ἐν Μεδιολάνῳ κινδυνεύουσιν ἐπαμνησύντας, καὶ γε πολλῇ σπουδῇ, ὥσπερ σὺ ἐκέλευς, ἄχρι ἐς Πιάδον ποταμὸν ἤκομεν, ὃν διαβαίνειν ὁ στρατὸς δέδοικεν, ἐπεὶ δύναμιν τε Γότθων μεγάλην καὶ Βουργουνδιῶνων πάμπολὺν τι ξὺν αὐτοῖς πλῆθος ἐν Αἰγού- 20 ροῖς εἶναι ἀκούομεν, πρὸς οὓς γε ἡμεῖς διαμάχεσθαι μόνον οὐχ οἷοί τε οἰόμεθα εἶναι. ἀλλὰ κέλινε Ἰωάννην τε καὶ Ἰουστίνον ὡς τύχιστα (ἐν γειτόνων γὰρ ἡμῖν ἐν Αἰμιλίῳ τῇ χώρᾳ εἶσιν).

9. δὲ] τε P.

Nam si nos aliquantulum differatis, nobis mors omnium crudelissima, vobis crimen inferretur proditorum hostibus virium Imperatoris. Merito enim, mea quidem sententia, proditores vocantur, non modo qui portas hostibus aperuerint, sed ii quoque, et quidem pari vel potiori etiam iure, qui cum possent viris amicissimis obsidione pressis suppetias ferre, in tuto residere maluerint, quam dimicare, ac proinde eos in hostium potestatem dimiserint. Haec Paulus: quem Martinus et Uliaris remisere, ac mox ipsum secuturos polliciti. Ille hostem denuo latens, noctu Mediolanum ingreditur, spe omnes eum milites tum Romanos erigit, et ad praestandam Imperatori fidem acrius excitat. Nihil tamen minus Martini copias segnitius ibi tenuit, ac dum diem ex die ducunt, multum tempus inutiliter effluxit. Post, ut a se culpam amoliretur Martinus, haec ad Belisarium scripsit. Nos huc misisti, obsessis Mediolani laturos opem. Summa, ut iusseras, celeritate ad fluvium Padum venimus: quem exercitus traicere reformidat, allato nuntio, ingentes esse in Liguria Gotthorum vires, et cum illis coninctos maximo numero Burgundiones, quibuscum soli non posse congruere nobis videmur. Sed quando prope in Aemilia Iohannes et Iustinus adsunt, utrique manda ut cum suis in hoc Martii discrimine no-

ἰμοῦ τοῖς ἐπομένοις κινδύνου ἡμῖν τοῖδε ξυνάρασθαι. κοινῇ
 γὰρ ἐνθὲνδε ἰόντες αὐτοὶ τε σώοι εἶναι καὶ ὄραν τι κακὸν δυνη-
 σόμεθα τοῖς πολέμοις.“ Μαρτίνου μὲν ἡ ἐπιστολὴ τοσαῦτα V 91
 ἰδύλου. Βελισάριος δέ, ἐπεὶ αὐτὴν ἀνέλεξατο, Ἰωάννην τε καὶ
 5 Ἰουστινόν ἐκέλευε ξὺν τοῖς ἀμφὶ Μαρτίνον ἐς Μεδιόλανον κατὰ
 τάχος ἵναι. οἱ δὲ πρῶξιν οὐδὲν ἔφασκον, εἴ τι μὴ Ναρσῆς
 ἐπιστέλλοι σφίσι. διὸ δὴ καὶ Ναρσῆ Βελισάριος ἔγραψε τάδε H 242
 „Ἐν σώμῃ εἶναι πῦσαν τὴν βασιλέως στρατιὰν νόμιζε, ἦν δὲ P 438
 ἦν μὴ γνώμην ἐνδείκνυσθαι μίαν ὥσπερ ἀνθρώπου τὰ μέλη ξυμ-
 10 βαίνει, ἀλλὰ τι ἀλλήλων χωρὶς ἐνεργεῖν βούλεισθαι, λελίφεται
 ἡμῖν τῶν δέοντων οὐδὲν διαπεπραγμένοις ἀπολαῶναι. οὐκοῦν
 Ἀμιλίαν μὲν ἴα, οὐδὲν τι ὀχύρωμα ἔχουσαν οὐδέ τινα Ῥω-
 μαίοις ἔν γε τῷ παρόντι καιρῷ ῥοπὴν φέρουσαν. σὺ δὲ Ἰωάννην
 τε καὶ Ἰουστινόν κέλευε αὐτίκα δὴ μάλα εὐθὺ τῶν ἐν Μεδιολάνῳ
 15 πολέμοιων ξὺν τοῖς ἀμφὶ Μαρτίνον ἵναι, ἐγγὺς τε ὄντας καὶ πρὸς
 τῶν βαρβάρων τὴν ἐπικράτησιν ἱκανῶς ἔχοντας. ἡμεῖς γὰρ ἐν-
 ταῦθα στρατιᾶς πλῆθος, ὅπερ ἂν καὶ στέλλοιμι, οὐκ εἶναι ξυμ-
 βαίνει, ἄλλως τε δὲ καὶ στρατιώτας ἐς Μεδιόλανον ἐνθὲνδε ἵναι
 ἀξύνμορον οἴομαι εἶναι. χρόνον τε γὰρ τετράφεται πλῆθος, B
 20 ὥστε ὁπίσω τοῦ δέοντος καιροῦ ἐς αὐτὴν ἤξουσιν, καὶ τοῖς ἵπποις
 ἐπὶ τοῖς πολέμοις χρῆσθαι διὰ μήκος ὁδοῦ, ἤνικα ἐς ἐκείνους
 ἀφίκωνται, οὐδαμῶς ἔξουσιν. ἦν δέ γε οἱ ξὺν Μαρτίνῳ καὶ
 Οὐλίاري ἄνδρες οἵτοι ἐς Μεδιόλανον ἴωσι, κρατήσουσί τε, ὥς

8. ἦν δὲ ἦν P ex Vnt. εἴπερ γοῦν HL. 9. ἐνδείκνυσθαι] ἐν-
 δείκνυσθε HL. ibid. ἀνθρώπου] ἀνθρώποις HL. 10. βού-
 λεισθαι] βούλεισθε HL. 22. ξὺν] ξύν γε P.

*bis adsint. Iunctis enim copiis hinc profecti, eadem hosti dare poterimus
 salvi atque incolumes. Haec erat significatio epistolae Martini: qua le-
 eta, Iovanni ac Iustino mandat Belisarius, ut cum Martino Mediolanum
 properent. Negant ambo id se facturos, nisi Narces imperet. Quare
 Belisarius in haec verba Narseti scribit. Unum esse corpus existima
 omnes Imperatoris copias: quae si non ostendant concordiam, qualis est
 inter hominis membra, et distractae aliquid effloere velint, nihil eorum,
 quae agenda sunt executi, peribimus. Omnia igitur Aemilia, quae neo
 ullam habet munitionem, nec Romanis in praesenti momentum offert, sine
 mora Iovanni ac Iustino praecipe, ut recta adversus hostes Mediolano in-
 festos proficisci maturent cum Martini copiis, quae illinc prope adsunt, Bar-
 davis vincendis idoneae. Hic enim quas mittam ipse non habeo. Accedit
 in primis quod, meo quidem iudicio, non conducit ire hinc milites Mediola-
 num. Quippe tantum temporis impendent, ut scrius, quam oportet, eo
 percursuri sint; postque adventum suum, equis viae longinquitate fessis
 uti contra hostes non poterunt. At si cum Martina atque Uliari Iovannes*

τὸ εἰκὸς, τῶν ταύτῃ βαρβάρων, καὶ τὴν Αἰμιλίαν καταλήψον-
ται αὐθις, οὐδενὸς ἔτι ἀντιστατοῦντος.“ ταῦτα ἐπεὶ Ναρσῆς
ἀπινεχθέντι εἶδε τὰ γράμματα, αὐτὸς μὲν Ἰωάννην τε καὶ Ἰου-
στίνον ἐπέσταλλεν εἰς Μεδιόλανον ἔξιν τῷ ἄλλῃ στρατῷ ἵεναι.
ὁ δὲ ἄλλος δὲ ὑστερον Ἰωάννης μὲν εἰς τὴν παρυλίαν ἐστάλη, ὅπως δ
ἀκάτους ἐνθένδε κομίζοι, οὕτω τε διαβαίνειν τὸν ποταμὸν ὃ στρα-
τὸς δύνῃται. ἀλλὰ νόσος αὐτῷ ξυμβᾶσα τὰ πρὸς σόμηναι δεικνύ-
λασιν.

- C Ἐν ᾧ δὲ οἱ τε ἀμφὶ Μαρτίνον τῇ εἰς τὴν διαβάσειν ὀκνήσει
ἐχρῶντο καὶ οἱ ἀμφὶ τὸν Ἰωάννην τὰς Ναρσῆος ἐντολὰς ἔμμενον, 10
ἐν τούτῳ χρόνῳ δαπανᾶσθαι πολὺ τι χρῆμα τῇ πολιορκίᾳ τετύ-
χηκεν. οἱ δὲ πολιορκούμενοι ἤδη εἰς ἄγαν τὴν λιμῇ πιεζόμενοι καὶ
τοῦ κακοῦ ἐπιρριζωμένου κυνῶν τε καὶ μυνῶν οἱ πλείστοι ἐγεί-
σαντο καὶ ζῶων ἄλλων ὅσα εἰς βρωσὴν ἀνθρώπου οὐ πρότερον
ἦλθεν. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι πρὸς βασιλῆα παρὰ Μουνδιλίαν πέμψαν- 15
τες ἐνδοῦναι σφίσι τὴν πόλιν ἐκέλευον, ἐφ' ᾧ ἀπαθίῃς τε αὐτὸς
καὶ οἱ στρατιῶται κακῶν μείνωνσιν. ὃ δὲ ταῦτα ὁμολόγησε πρὸς
βασιλῆα, ἣν ἐκείνοι ἐπὶ τὴν αὐτῶν τὰ πιστὰ δώσουσι καὶ ὥς οὐδὲν
ἄχαρι εἰς τῶν οὐκ ἐπὶ τῶν δυνάμεων τινὰ δράσουσιν. ὥς δὲ οἱ πολέμιοι
- D Μουνδίλᾳ τε καὶ τοῖς στρατιώταις τὰ πιστὰ ἔδοσαν, θυμῷ δὲ 20
πολλῷ εἰς Λιγούρους ἐχόμενοι ἅπαντας ἀπολοῦντες ἐνδηλοὶ ἦσαν,
συγκαλέσας Μουνδίλᾳ τοὺς στρατιώτας ἅπαντας ἐλεξε τοιαύδε
„Εἴ τινας καὶ ἄλλοι πώποτε, παρὸν ἀσχερῶς βίωσαι, οἱ δὲ μάλ-
λον εὐκλείως ἀποθανεῖν εἴλοντο σωτηρίας τῆς παρηντίκα τὴν εὐ-

et Iustinus Mediolanum petant, Barbaros, qui ibi sunt, procul dubio vin-
cent, ac nemine iam obsistente, Aemiliam recipient. His Narses lectis
litteris, Iohannem ac Iustinum cum reliquo exercitu Mediolanum ire iussit.
Nec multo post Iohannes ad oram maritimam sese contulit, ut sumptis in-
de scaphis copias fluvium transportaret. Sed morbus, qui tunc ipsum
invasit, coeptis fuit impedimento.

Dum ad traiectum Martinus cunctatur, et Narses mandata Iohannes
expectat, interea obsidione longius extracta, obseas promente iam ni-
mium fame aie vincebatur, ut plerique a eanibus, muribus, aliisque ani-
mantibus, antea non receptis in cibum, dentes minime abstinerent. Bar-
bari, missis ad Mundilam Oratoribus, hortantur ut dedat urbem, accepta
conditione, ab ipso et militibus vim obfuturam. Id ille se facturum pro-
mittit, si incolunitatis fidem non modo ipse, verum etiam cives accipiant.
Cum hostes fidem Mundilae ac militibus dediscent, neque obscurum es-
set eos Liguribus graviter offensos ad internecionem saevituros, Mun-
dilas militibus omnibus convocatis haec dixit. Si qui unquam, cum pos-
sent turpiter vivere, maluerunt honeste mori, clarum obitum praecipiantes

πρεπή τοῦ βίου καταστροφὴν ἀλλὰζόμενοι, τοιοῦτους δὲ τινὰς ἐν τῷ παρόντι βουλομένην ἂν καὶ ἡμῶς εἶναι καὶ μὴ τῷ φιλοφύχῳ τὸν μετὰ τῆς ἀσχύνης βίον διώκειν, καὶ ταῦτα ἄπο τῆς Βελισσαρίου διδασκαλίας, ἧς ἐκ πασῶν μετασχοῦσιν ἡμῖν μὴ οὐχὶ γενναίοις τε καὶ λίαν ἐντόλμοις εἶναι οὐχ ὅσιον. τοῖς μὲν γὰρ εἰς φῶς ἤκουσι μίᾳ τις ἅπασι προέροχεται τύχη, τοῖς καθήκουσι τε-
 5 θνήσκειν χρόνοις· τρόπῳ δὲ τῆς τελευτῆς ἄνθρωποι ἀλλήλων P 439
 ὡς τὰ πολλὰ διαλλάσσουσι. διαφέρει δέ, ὅτι ἄνδρες μὲν, ὡς τὸ εἶκος, ἅπαντες ὕβριν τε καὶ γέλωτα ὑφείλοντες τοῖς ἐχθροῖς
 10 πρότερον, εἴτα τοῖς ἄνωθεν διωρισμένοις καιροῖς οὐδὲν ἥσσον ἀναπληρῶσι τὴν πεπωμένην. γενναίοις δὲ ἀνδράσι ζῆν τε τῇ ἀρετῇ καὶ δόξης ἀγαθῆς περισσείᾳ τοῦτο ξυμβαίνει πάσχειν. ἄνευ δὲ τούτων εἰ μὲν ἀνθρώπους τοῖσδε ξυνδιασώξουσιν ἡμῖν δου-
 λεύουσι τοῖς βυρβάροις παρῆν, ἔφειρεν ἂν τοῦτο γοῦν τινα τῆς
 15 αἰσχρῆς ταύτης ἡμῖν σωτηρίας συγγνώμην. ἦν δὲ γὰρ Γαυλάους τοσοῦτους τὸ πλῆθος ἐπιθεῖν ἀνάγκη ταῖς τῶν πολέμων διαφθει-
 ρομένους χερσίν, ὅτου τις ἂν εἴποι τοῦτο θανάτου πικρότερον ἔσται. οὐ γὰρ ἄλλο οὐδὲν ἢ τοῖς βυρβάροις ξυγκατεργάζεσθαι τὸ B
 20 δεινὸν δόξωμεν. ἔως οὖν ἔτι ἐσμέν ἡμῶν αὐτῶν κύριοι, ἀρετῇ τὴν ἀνάγκην κομίσασθαι εὐδοξοῦν ἑαυτοῦ κατὰ τὴν προσπεσούσαν διασώμεθα τύχην. γημί δὲ χρῆναι ὡς ἄριστα ἐξοπλισμένους ἡμῶς ἅπαντας ἐπὶ τοὺς πολέμους οὐ προσδεχομένους χωρεῖν.

6. προίχεται] „Melius forte προείχεται, impendet.“ MALT.
 20. κομίσασθαι] κομῆσασθαι Maltretus. *ibid.* εὐδοξόν] εὐ δό-
 ξαν Maltretus cum Scalligero. *ibid.* ἑαυτοῦ] ἑαυτοῖς L. ἐκά-
 στεν Maltretus.

*praesenti vitae, tales velim ut modo sitis, nos vos ad retinendam cum do-
 decore animam lucis amor impellat; idque contra Belisarii disciplinam,
 qua assidue erudit, non possumus sine culpa generositate animoque ad
 audendum promptissima non valere. Omnibus, qui in lucem eduntur,
 communis praeit suo tempore moriendi necessitas. At mortis genere inter
 se homines plerumque differunt. In eo nempe discrimen est, quod ignavi
 omnes, postquam hostium contumelias ac ludibria merito passi sunt, con-
 stituta a Deo die, aequae ut caeteri, fatum implent: id vero subeunt viri
 fortes cum significatione virtutis gloriaeque amplissima. Praeterea, si no-
 stra apud Barbaros servitus nobiscum cives servare posset, venia daretur
 aliqua ignominiosae illi saluti nostrae. Verum si tot Romanos hostium
 manibus trucidatos videre necesse erit, quis neget quovis leti genere acer-
 bius illud fore spectaculum? Nihil certe aliud, nisi tantam illam cum
 Barbaris stragem edere videbimus. Igitur quandiu iuris nostri sumus,
 quod nemo non recte sentit, ornandam esse virtute necessitateque id iam
 oblatae nobis fortunae accommodemus. Itaque sic statuo, nos omnes arma-
 tos in hostem incautum debere cadere. Nam alterutrum nobis evincit, ut*

- δοῖν γὰρ ἡμῖν περισταίη θάτερον· ἢ τὴν τύχην ἐφ' ἡμῖν ἐργά-
 V 92 σθαι τι ἢ κρείσσον ἐλπίδος τελευτῆς τετυχηκότας εὐδαίμονος εὐ-
 κλειῶς μάλιστα τῶν παρόντων ἀπηλλάχθαι κακῶν.“ Μουνδύλας
 μὲν τοσαῦτα εἶπε, τῶν δὲ στρατιωτῶν ὑποστῆναι τὸν κίνδυνον
 C οὐδεὶς ἤθελεν, ἀλλ' ἐφ' οἷς παρεκάλουν οἱ πολέμιοι σφᾶς τε αὐ- 5
 τοὺς καὶ τὴν πόλιν ἐνέδοσαν. καὶ αὐτοὺς μὲν οἱ βάρβαροι οὐδὲν
 H 243 ἄχαρι ἐργασάμενοι ἐν φυλακῇ ξὺν Μουνδύλᾳ εἶχον, τὴν δὲ πόλιν
 ἐς Ἰδαφος καθέειλον, ἄνδρας μὲν κτείναντες ἡβηδὸν ἅπαντας οὐχ
 ἔσσαν ἢ μυριάδας τριάκοντα, γυναῖκας δὲ ἐν ἀνδραπόδων ποιη-
 σάμενοι λόγῳ, αἷς δὴ Βουργουνζιώνας δεδώρηται χάριν αὐτοῖς 10
 τῆς ξυμμυχίας ἐκτίνοντες. οὗ δὴ Ῥεπάρατον εὐρόντες τὸν τῆς
 αὐλῆς ἑπαρχον, ἑκοπᾶν τε κατὰ βραχὺ καὶ αὐτοῦ τὰ κρέα τοῖς
 κνοῖν ἔρριψαν. Κερβεντίον δὲ (καὶ γὰρ ἐντὸς ἐν Μεδιολάνοις
 D ἔτυχε) διὰ τε Βενετίων καὶ τῶν ταύτῃ ἰθύνων ξὺν τοῖς ἐπομένοις
 ἐς Αἰλματίαν κομίζεται. καὶ παρὰ βασιλέα ἐνθ' ἐνδεῆ ἦλθε, πύ- 15
 θος ἀγγέλλων μέγα τοῦτο, ὃ Ῥωμαίοις ξυνέπεισι γενέσθαι. καὶ
 ἀπ' αὐτοῦ οἱ Γότθοι πόλεις τε ἄλλας ὁμολογίᾳ εἶλον, αἱ Ῥω-
 μαίων ἔτυχον φρουρὰς ἔχουσαι, καὶ Αἰγουρίας ὕλης αὐθις ἐκρά-
 τησαν. Μαρτίνος δὲ καὶ Οὐλλιάρης ξὺν τῷ στρατῷ ἐπὶ Ῥώμης
 ἀνέστρεφον. 20
- P 440 κβ'. Ταῦτα μὲν δὴ ᾧδὲ πη ἔσχε. Βελισάριος δὲ οὕτω τι
 πεπυσμένος τῶν ἐν Αἰγουρίᾳ ξυμπεπωκότων, ἐπειδὴ ὁ χυμῶν
 ἐτελεύτα, ἤδη τῷ παντὶ στρατῷ ἐς τὴν Πικηνῶν ἤμι. τά τε

15. ἦλθε om. L. 23. Πικητῶν P. πικητῶν HL.

aut fortuna a nobis faciat, aut mora supra spem beata his aerumnis glo-
 riosae nos eripiat. In hunc modum locuto Mundila, militum nemo peri-
 clitari voluit, sed accepta, quas hostes dederunt, conditione, se atque
 urbem permiserunt. Atque ipsos quidem Barbari a vexatione intactos
 in custodia cum Mundila habuere: urbem autem solo aequarunt, viris
 omnibus, sine ullo aetatis discrimine, ad trecenta minimam nullia, per-
 emptis, et multis libertate feminis: quas Burgundionibus donarunt,
 praestitum auxilium remunerantes. Cum Praefectum Praetorio Repara-
 tum ibi offendissent, conciderunt in frusta eiusque carnes canibus proie-
 cerunt. Cerventinus, qui et ipse Mediolani erat, per agrum Venetum ac
 vicinarum gentium oras in Dalmatiam cum suis profectus, inde ad Impe-
 ratorem se contulit, cladem hanc Romanorum ingentem nuntiatorus. Exin
 Gotthi caeteris urbibus, quae Romana praesidia habebant, deditione po-
 titi, universam Liguriam recipere. Martinus et Uliaris Romam cum ex-
 ercitu reversi sunt.

22. ~~22.~~ ^{22.} Quae quidem haec se habuerunt. Belisarius vero ignarus adhuc
 quid in Liguria accidisset, exacta iam hieme, agrum Picenum cum ex-
 ercitu universo petere intendit. In itinere auditis, quae Mediolani con-

ἀμφὶ Μεδιόλανον τετυχηκότα ἐν ταύτῃ δὴ τῇ πορείᾳ μαθὼν ἐν
 μεγάλῳ ἐποίησατο πένθει. καὶ Οὐλίαν μὲν ἐς ὕψιν οἱ ἱλθεῖν
 οὐκέτι τὸ λοιπὸν εἴσεν, ἅπαντα δὲ τὰ ξυμπεισόντα βασιλεῖ ἔγρα-
 ψε. βασιλεῖς δὲ τούτων μὲν ἕνεκα δεινὸν τι ἐργάσατο οὐδένα,
 5 τὴν δὲ Βελισαρίου τε καὶ Ναρσοῦ διαφορὰν ἀκούσας, Ναρσῆν τε
 αὐτίκα μεταπηψάμενος αὐτοκράτορα παντὸς τοῦ πολέμου Βελι- B
 σάριον κατεστήσατο. ὧδε μὲν οὖν ἐς Βυζάντιον Ναρσῆς ἐπα-
 νῆκε, τῶν στρατιωτῶν ὁλοὺς τινὰς ἔγων. Ἐρουλοὶ δὲ μένιν
 ἐν Ἰταλίᾳ Ναρσοῦ ἐνθίνδε ἀναχωροῦντος οὐκέτι ἤξιον, καίτοι
 10 Βελισαρίον πολλὰ ὑποσχομένον σφίσι πρὸς τε αὐτοῦ καὶ βασι-
 λῆως ἀγαθὰ μένουσιν ἔσσεθαι, ἀλλὰ ξυσκευασάμενοι ἅπαντες τὰ
 μὲν πρῶτα ἐπὶ Αἰγυρίου ἐχώρησαν. οὗ δὴ ἐντυχόντες τῷ Οὐ-
 ραῖα στρατῷ, ἀνδράποδά τε καὶ ἄλλα ζῶα δοῦν ἐπήγον τοῖς πο-
 λημοῖς ἀπιδῶν, καὶ χρήματα πολλὰ κικομισμένοι ἀπώμοσαν,
 15 μήποτε Γότθοις ἀντιτάξασθαι ἢ ἐς χεῖρας λέναι. οὕτω τε εἰρη- C
 ναίαν τὴν ἀναχώρησιν ποιησάμενοι ἐς τὰ ἐπὶ Βενετίας χωρία ἤλ-
 θον. ἐνταῦθα αὐτοῖς Βιταλλῷ ξυγγενομένους τῶν ἐς βασιλεία
 Ἰουστινιανὸν ἡμαρτημένων μετέμελιν. ἀφοσιούμεοί τε τὸ ἔγκλη-
 μα Οὐλσαndon μὲν τῶν ἀρχόντων ἕνα ζῆν τοῖς ἐπομένοις αὐτοῦ
 20 εἶασαν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐς Βυζάντιον ἀπεκομίσθησαν ἅπαντες,
 Ἀλουήθ τε ἡγουμένον σφίσι καὶ Φίλιμοῦθ, ὅπερ Φανοθίου τε-
 τελευτηκότος ἐν σκηνῇ τὴν ἀρχὴν ἔσχεν.

21. Φανοθίου] Vulgo Φανιθίου. 22. ἐν σκηνῇ] „Forte ἐν Καί-
 σήνῃ, quia Pbanithous, cuius obitus hic memoratur, supra p. 433 d.
 occisus dicitur in oppugnatione Caesennae.“ MALT.

tigerant, magno affectus luctu, Uliarum ad conspectum suum admittere
 amplius noluit, et omnia ad Imperatorem perscripsit. Horum causa in
 neminem acerbè Imperator consuluit: sed cognito Belisarii ac Narsæ
 dissidio, Narsætem extemplo revocavit, bellumque uni Belisario dedit.
 Itaque Narses, paucis militibus comitatus, Byzantium rediit: neque Eru-
 li, illo abeunte, in Italia manere voluerunt; quamvis, si subsisterent,
 multa in eos bona Belisarius cum a se, tum ab Augusto profectura pol-
 liceretur. Verum omnes collectis sarcinis, in Liguriam primum migra-
 runt: ubi, cum in Uraiae copias incidissent, mancipia, et quidquid peco-
 ris abducebant, venundedere, multaque aucti pecunia, iuraverunt se nun-
 quam laturos arma in Gotthos, nec manus cum ipsa collaturos. Eo pa-
 cto cum pace digressi, in agrum venerè Venetum: ubi cum Vitalio col-
 locutos, admissi in Iustinianum Aug. peccati poenituit: idque detestati,
 Visando, e principibus suis uno, ibi relicto cum suis, Byzantium caeteri
 omnes reversi sunt, ducentibus Alueth ac Philemuth, qui, Pbantheo in
 tentorio mortuo, principatum obtinuit.

Οὐτίγιν δὲ καὶ οἱ ξὺν αὐτῷ Γότθοι Βελισάριον ἕμα ἤρι
 D ἀρχομένῳ ἐπὶ σφᾶς τε καὶ Ῥάβεννα ἤξιν ἀκούοντες ἐν δέματι
 μὲγάλῳ καθίσταντο καὶ τὰ παρόντα σφίσιν ἐν βουλῇ ἰποιοῦντο,
 καὶ αὐτοῖς πολλὰ βουλευσαμένοις (οὐ γὰρ ἀξιομαχοὶ τοῖς πολε-
 ρίοις κατὰ μόνας ὄντο εἶναι) ἔδοξεν ἄλλων τινῶν βυρβάρων 5
 ἐπικουρίαν ἐπάγεισθαι. Γερμανῶν μὲν οὖν τοῦ τε δολεροῦ καὶ
 ἀπίστου ἤδη ἐν πείρᾳ γεγενημένοι ἀπείσχοντο, ἀγαπῶντες, ἦν μὴ
 καὶ αὐτοὶ ξὺν Βελισαρίῳ ἐπὶ σφᾶς ἴωσιν, ἀλλ' ἀμφοτέροισι ἱπο-
 P 441 δὸν στήσονται. ἐς δὲ Λαγγοβάρδοι τὸν ἄρχοντα Οὐακιν πρό-
 σβεις ἐπεμψαν, χρήματα τε μεγάλα προτινόμενοι καὶ ἐς τὴν 10
 ὁμαιχμίαν παρακαλεῦντες. οἳ δὲ, ἐπεὶ βασιλεῖ φίλον τε καὶ
 V 93 ἐξυμνῶν τὸν Οὐακιν ἔγνωσαν εἶναι, ἀπαχτοὶ ἀνεχώρησαν.
 Οὐτίγιν τοίνυν τοῖς παροῦσιν, ὥς τὸ εἶκος, ἀπορούμενος τῶν
 πρὸςβυτέρων αἰὶ ξυνεκάλει πολλούς. παρ' ὧν δὲ συχνὰ ἐπυν-
 θάνετο ὃ τί ποτὲ οἱ βουλευόμενῳ τε καὶ πράσσουντι ἄμεινον τὰ 15
 πράγματα ἔξει. γινώμει οὖν πολλὰ πρὸς τῶν ἐς τὴν βουλὴν
 ξυνιόντων ἐλέγοντο, αἱ μὲν ἐπιτηδεύουσιν τοῖς παροῦσιν οὐδαμῇ
 ἔχουσαι, αἱ δὲ τι καὶ λόγον ἄξιον ἔτερουσαι. ἐν αἷς καὶ τότε
 B ἐς τὸν λόγον ἦλθεν, ὥς οὐ πρότερόν ποτε Ῥωμαίων βασιλεῖς
 τοῖς ἐν τῇ ἑσπερίᾳ βυρβάροις πολεμεῖν ἴσχυσε, πλὴν γε δὴ οἱ 20
 σπονδαὶ ἐς Πέρσας γιγνέσθην αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἐν τῇ ἑο βασι-
 λεῦσι. τοὺς τε γὰρ Βυρβάρους καὶ Μαυρουσίους τῆνικαῦτα ἀπο-
 λωλέναι καὶ Γότθοις τὰ παρόντα συμπεπτωκέναι. ὥστε καὶ, ἦν

3. ἱποδῶν] ἱποδῶν P. 9. στήσονται] στήσονται L. 20. ὅτι]
 ὅτι Pm.

At Vitigis, et qui ipsi aderant Gotthi, cum adversum se et Raven-
 nam primo vere venturum Belisarium audisset, gravi metu perterriti,
 de re praesenti consultare iustitunt. Qua multum agitata, quoniam se
 solos hosti viribus impares sentiebant, constitutum est, ut aliorum auxilia
 Barbarorum accerserent, Germanis, quorum fraudes perfidiamque experti
 iam fuerant, praetermissis, eo contenti, ut in se arma non ferrent isti
 cum Belisario, ac neutri parti faverent. Tum ad Vacin Langobardorum
 Regem legatione missa, grandique oblata pecunia, ad societatem invitan-
 tant. Ubi vero illum arcto amicitiae et foederis vinculo Imperatori con-
 junctum esse perspexerunt Legati, re infecta redierunt. Inscius proinde
 Vitigis quid ex re constitueret, senilium coetus cogeat assidue, eos-
 que rogabat, quo tandem consilio, qua via res melius processurae es-
 sent. Inter eos, qui ad deliberandum conveniebant, magna erat scuteo-
 tiarum varietas: quarum aliae nihil appositum, aliae aliquid, quod ad
 rem faciebat plurimum, suggerebant. In his fuit haec observatio: Im-
 peratorem Rom. nunquam ante Barbaris Occidentis inferre bellum po-
 tuisse, nisi post compositam cum Persis ab ipso et Orientis Regibus pa-
 com: Tunc enim Vandalos ac Mauros perisse, et Gotthis incidisse quae

τις καὶ τῶν Ἰουστινιανῶ ἀυτοκράτορι τὸν Μήδων βασιλέα ἐγ-
 κρούσῃ, οὐ μήποτε Ῥωμαῖοι, τούτου δὴ ἐκπεπολεμωμένοι σφίσι
 τοῦ Ἰθνους, πόλεμιόν ἄλλον διενεγκὴν πρὸς οὐδένα ἀνθρώπων, τὸ
 λοιπὸν ἔξουσι. ταῦτα Οὐτίγί τε μὲτ' ἤρσει καὶ Γούθους τοῖς
 5 ἄλλοις. Ἰδοξεν οὖν πρέσβεις παρὰ τὸν Μήδων βασιλεῖν Χοσ-
 ρόην στέλλισθαι, οὐ Γούθους μέντοι, ὥπως μὴ κατὰδηλοὶ αὐ-
 τόθιν γινόμενοι συγχέωσι τὰ πρᾶσσόμενα, ἀλλὰ Ῥωμαίους, οἵ-
 C H 244
 περ αὐτῶν Ἰουστινιανῶ βασιλεῖ πολέμιον καταστήσουσι. διὸ δὴ
 τῶν ἐν Αἰγούροις ἱερῶν δύο χορήμασι πολλοῖς ἐς ταύτην ἀναπέ-
 10 θουσι τὴν ὑπουργίαν. ὧν ἕτερος μὲν, ὅσπερ ἀξιώτερος ἰδοξεν
 εἶναι, ἐπισκόπου δόκησιν τε καὶ ὄνομα περιβεβλημένος, οὐδὲν
 αὐτῷ προσήκον, ἐς τὴν πρεσβείαν καθίστατο, ὃ δὲ ἕτερος αὐτῷ
 ἐπηρετῶν εἴπετο. γράμματά τε αὐτοῖς ἐγχειρίας πρὸς Χοσρόην
 γεγραμμένα Οὐτίγης ἐπεμψεν. οἷς δὴ Χοσρόης ἡμέτερος ἀνέγκι-
 15 στα ἐν σπονδαῖς ἔργα Ῥωμαίοις ἐργάσατο, ἅπερ μοι ἐν τοῖς ἔμ-
 προσθεν λόγοις ἐρρήθη. ταῦτα δὲ ἐπεὶ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς
 Χοσρόην τε καὶ Πέρσας βουλευσασθαι ἤκουσι, καταλείβει μὲν D
 τὸν ἐν τῇ ἐσπερίᾳ πόλεμον ὡς τάχιστα ἔγνω, Βελισάριον δὲ με-
 ταπεμψάμενος ἐφ' ᾧ ἐπὶ Πέρσας στρατεύσει. καὶ τοὺς μὲν Οὐ-
 20 τίγιδος πρέσβεις (εἴτι γὰρ ὄντις ἐν Βυζαντίῳ ἐτύγχανον) αὐτίκα
 δὴ ἀπεπέμψατο, ἄνδρας παρ' αὐτοῦ ἐπὶ Ῥαβλίνης σταλήσεσθαι
 ὑποσχόμενος, οἵπερ ἐς Γούθους τὰς σπονδὰς θήσονται, ὅπῃ ἂν
 ἑκατέροις ξυνοίσειν μέλλῃ. τούτους δὲ τοὺς πρέσβεις οὐ πρότε-

5. παρὰ] πρὸς H: illud Hm.
 23. μέλλῃ] Vulgo μέλλει.

7. γινόμενοι L. γινόμενοι P.

iam paterentur. Itaque si quis Iustinianum Aug. et Medorum Regem in-
 ter se modo collideret, Romanis, rupto foedere ab ea gente, nullum fore
 cum alia quapiam uatione gerendi deinceps belli facultatem. Quae cum
 Vitigis cacterique Gothi probassent, Legatos ad Chosroem Medorum
 Regem destinare placuit, non Gothos genere, ne sui ipsi forma proditi
 agnitique, coeptum turbarent, sed Romanos, qui ipsum Iustiniano Aug.
 infensum redderent. Quamobrem ad navandam huic rei operam multa
 induxere pecunia Sacerdotes Ligures duos: quorum alter, qui praestan-
 tior videbatur, Episcopum habitu ac nomine mentiens, Legati munus sus-
 cepit, altero tanquam ministro comitante. Utrumque Vitigis misit, cum
 literis ad Chosroem scriptis: quibus Chosroes permotus, servantes pacem
 Romanos summa illa affecit calamitate, quam in superioribus libris de-
 scripsi. Iustinianus vero Aug. intellecto Chosrois consilio, susceptum in
 Occidente bellum decrevit quamprimum componere, et Belisarium accire
 Byzantium, ut in Persas exercitum duceret. Ac Vitigis Legatos, qui ad-
 huc erant Byzantii, remisit statim, pollicitus missurum se Raveunam vi-
 ros, qui pacem cum Gotthis pangerent, utriusque gentis rationibus ac-

ρον μεθ' ἧκε Βελισάριος τοῖς πολέμοις ἔως καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀμφὶ
 Ἀθανάσιον τε καὶ Πέτρον ἀφῆκαν. οὗς δὴ ἐς Βυζάντιον ἀγικο-
 μένους γερωὶν ὁ βασιλεὺς τῶν μεγίστων ἡξίωσεν, Ἀθανάσιον μὲν
 P 442 ἑπαρχὸν τῶν ἐν Ἰταλιώταις Πραιτωρίων καταστησάμενος, Πέ-
 τρον δὲ τῇ τοῦ μεγίστου κυλονμένῃν ἀρχῇ παρασχόμενος. καὶ 5
 ὁ χειμῶν ἐλήγε καὶ τέταρτον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν
 Προκόπιος ξυνέγραψε.

B γ'. Βελισάριος δὲ Ἀὔξιμόν τε καὶ Φισούλαν ἐξελεῖν πρό-
 τερον ἤθελε, οὕτω τε ἐπὶ τε Οὐλίτην καὶ Ῥάβενναν ἰέναι; οὐδε-
 τὸς ἔτι τῶν πολέμων οὐδὲν σήσιον ἐμποδῶν ἵστασθαι δυναμένου, 10
 οὐδὲ τὰ ὀπισθε κακουργεῖν ἔχοντας. Κυπριανὸν μὲν οὖν καὶ Ἰου-
 στίνον ξὺν τοῖς ἐπομένοις τε καὶ Ἰσαύρων τισὶν ἐς Φισούλαν ἐπέμ-
 ψε, καὶ πεντακοσίους πεζοὺς ἐκ καταλόγου, οὗ Ἀγμήτριος ἡγ-
 χεν, οἳ δὴ τοὺς ἐκείνῃ βυρβάρους ἀμφὶ τὸ ἡρώρειον στρατοπι-
 δευσάμενοι ἐπολιόρχουν. Μαρτίνον δὲ καὶ Ἰωάννην ξὺν τοῖς ἐπο- 15
 μένοις καὶ στρατεύματι ἄλλῳ, οὗπερ Ἰωάννης ἡγήτο, ὃν καὶ
 Φαγῦν ἐκάλουν, ἀμφὶ Πάδον ποταμὸν ἔστειλεν. οὗς δὴ φρον-
 C τίβα ἔχειν ἐκίλευεν ὅπως μὴ Οὐρῳῆς τε καὶ οἳ ξὺν αὐτῷ ἐκ Με-
 V 94 διολάνου ἐπὶ σῆς ἴωσιν, ἥν δὲ τῶν πολέμων τὴν ἔφοδον ἀπο-
 κρούεσθαι οὐχ οἳοί τε ὦσιν, ὅπισθεν αὐτοὺς λάθρα ἐπισπομένους 20
 κατὰ νότον ἰέναι. καὶ οἳ μὲν πόλιν Δορθῶνα πρὸς τῷ ποταμῷ
 ἀτείχιστον οὖσαν κατυλαβόντες, αὐτοῦ τε ἐναστροπεδευσάμε-

18. μὴ] ἦν HL. *ibid.* Μεδιολάνου] μεδιολάνων HL. 19. ἦν
 δὲ — ὦσιν P add. ex Vat. om. H.

commodatam. Hos autem Legatos Belisarius non ante hostibus dimisit, quam ab ipsis Athanasius et Petrus dimissi suat: quos Byzantium reduc-
 ces praemiis ornavit amplissimis Imperator, Athanasium Praefecturae Praetorii Italiae, Petrum, Magistri, ut vocant, dignitate. Porro hiemis
 exitus quartum clausit annum istius belli, cuius historiam Procopius
 condidit.

23. Habebat in animo Belisarius Auximum ac Faesulas prius ex-
 pugnare, itaque demum Vitigin petere et Ravennam, summotis hostibus,
 ut nemo obsistere, neque a tergo infestus venire posset. Quare Cypria-
 num et Iustinum misit cum ipsorum copiis et Isaurorum manu; pedites
 item quingentos ex eorum numero, quibus Demetrius praeerat. Hi ca-
 stris circum castellum positis, Barbaros, qui illic erant, circumdederunt.
 Martinum quoque et Iohannem cum turmis, quae ipsos sequebantur, et
 cum aliis, quas Iohannes, cognomine Helluo, duxerat, ad Padum fluvium
 ire iussit, et curas in id intendere, ne ipse cum suis ab Uraia elusique
 copiis Mediolano effusus peteretur: quod si hostium impetum prohibere
 non possent, eorum vestigiis insistentes clam a tergo subirent. Illi ad
 fluvium occupata urbe Dertona, quae moenibus carebat, ibi castrametati

νοι ἔμενον, αὐτὸς δὲ ἐς Αὐξίμον πόλιν χιλήους τε καὶ μυρίους
 ἔχων ἀφίκετο. Αὐξίμος δὲ αὕτη μὲν πρώτη τῶν ἐν Πικηνοῖς
 πόλεων ἐστίν, ἣν δὴ μητρόπολιν καλεῖν νεινομίκεται τοῦ ἔθνους
 Ῥωμαῖοι. ἀπέχει δὲ ἡκτῆς μὲν κόλπου τοῦ Ἰονίου σταδίους τέσ-
 5 σαράς τε καὶ ὀγδοήκοντα μάλιστα, Ῥαβέννης δὲ πόλεως ὁδὸν
 τριῶν ἡμερῶν καὶ σταδίους ὀγδοήκοντα. κεῖται δὲ ἐπὶ λόφου τι-
 νὸς ὑψηλοῦ, εἰσοδὸν ἐν τῷ ὁμαλῷ οὐδὲμιτῇ ἔχουσα, καὶ ἀπ' αἰ- D
 τοῦ ἀπρόσοδος τοῖς πολεμίοις παντάπασιν οὖσα. ἐνταῦθα Γότ-
 10 θων εἴ τι δύκιμον ἦν, Οὐίτιγς ἐς τὴν φρουρὰν κατεστήσατο,
 Ῥάβενναν οὐποτε στρατεύειν τολμήσωσιν. ἐπειδὴ δὲ ὁ Ῥωμαίων
 στρατὸς ἐς Αὐξίμον ἦλθεν, ἐκέλευε Βελισάριος παρὰ τοῦ λό-
 φου τὰ ἔσχατα πάντας ἐνστρατοπεδεύεσθαι κύκλῳ. καὶ οἱ
 μὲν κατὰ ξυμμορίας γενόμενοι καλίβας ἄλλως ἄλλοι τοῦ χω-
 15 ρίου ἐπήγγυντο, κατιδόντες δὲ αὐτοὺς οἱ Γότθοι μακρὰν τε
 ἀπολειμμένους ἀλλήλων καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἐπιβοηθεῖν, ὥτε
 ἐν μεγάλῳ πεδίῳ, οὐκ εὐπειρῶς ἔχοντας, ἐκ τοῦ αἰγνιδίου
 ἀμφὶ δαίτην ὄψαν χωροῦσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ἐς τὰ πρὸς P 443
 ἔω τῇ πόλει, ἣ Βελισάριος στρατόπεδον ἔτι ποιοῦμενος ἔξιν
 20 τε δορυφόροις καὶ ὑπασπισταῖς τοῖς αὐτοῦ ἔτυχεν. οἱ δὲ ἀρά-
 μνοι τὰ ὅπλα ἐκ τῶν παρόντων τοῖς ἐπιόντας ἡμύνοντο, ῥῆ-
 στά τε αἰτὺς ἀρετῇ ὠσάμενοι ἔτρεψαν, καὶ φεύγουσιν ἐπι-
 σπόμενοι κατὰ τοῦ λόφου ἐγίνοντο. ἐνθα οἱ βάρβαροι ἐπιστρα-

2. Πικηνοῖς P. πικηνοῖς HL. 6. „σταδίους ὀγδοήκοντα] στα-
 δίους ὀκτασίους Scaliger: sed male.“ MALT.

constiterunt: ipse cum virorum xi. m. urbem Auximum attigit. Est An-
 ximum urbium Piceni princeps, quam Romani Metropolim nationis vocare
 solent. At littore sinus Ionii stadia ferme lxxxiv. distat; ab urbe Ra-
 venna itinere tridui stadisque lxxx. Excelso in collo sita nullum habet
 in plano aditum: quo fit ut hostibus omnino sit inaccessa. Hic militiae
 florem Gotthicae Vitigis in praesidio collocaverat, satis conciliens Ro-
 manos, nisi prius hanc urbem caperent, nunquam ausuros infesto exercitu
 Ravennam tondere. Ut Auximum pervenerunt Romanae copiae, edixit
 omnibus Belisarius, ut imum collem enatris cingerent. Quo in loco dum
 tabernacula alibi alii turmatim figunt, videntes Gotthi magnis illos inter
 so spatia dirimi (quippe campus lato patet) neque opem ferre invicem
 facile posse, erumpunt repente vespri ab ea parte, qua ad ortum urbs
 spectat; ubi Belisarius castra adhuc metabatur, cum suis hastatis Pro-
 tectoribus et Scutariis: qui sumptis armis, ut ex eo licuit, impetum ex-
 ceperunt, illosque propulsando facillime in fugam versos ad medium us-
 que collem insecuti sunt. Hic Barbari, situ loci valido freti, presso

γένεις καὶ χωρίων ἰσχυρῶς πιστεύοντες ἀντίοι τοῖς δυνάστοις ἔστησαν, συχνούς τε αὐτῶν, αἵτε κατὰ κορυφὴν βάλλοντες, ἔκτειναν, ἕως νῆξ ἐπιλαβοῦσα ἐκώλυσεν. οὕτω τε διαλυθέντες ἐκάτεροι τὴν νύκτα ἐκείνην πῆλλαιοντο. ἔτυχον δὲ τῇ προτεραιᾷ τοῦ ἔργου τούτου Γότθων τινὲς ὄρθρου βαδὺς τροφῶν ξυγκομιδῆς 5

B ἔνεκα ἐς τὰ ἐκείνη σταλέντες χωρία. οἳ δὲ οὐδὲν ἀμείλιων τῇ παρουσίᾳ πυθόμενοι ἐς νύκτα ἐπανῆκον. ἄφνω δὲ τὰ Ῥωμαίων πυρὰ κατιδόντες ἐν θαύματι τε μὲγάλῳ καὶ δέμῳ ἐγένοντο.

H 245 το. καὶ αὐτῶν πολλοὶ μὲν τὸν κίνδυνον ὑποστῆναι τολμήσαντες καὶ λαθόντες τοὺς πολέμιους ἐς Αὔξιμον ἐσῆλθον. ὅσοι δὲ 10 κατορθωθήσαντες ἐν τῷ παρατίκῳ ἐς ὕλης τινὰς σφᾶς αὐτοὺς ἔκρυψαν, ἐφ' ᾧ ἐπὶ Ῥαβέννης χωρήσουσιν, αὗτοι δὲ οὐ πολλῶ ὕστερον ὑπὸ τοῖς ἐναντίοις γινόμενοι διεφθάρησαν. Βελισάριος δὲ κατιδὼν τὴν Αὔξιμον ἰσχυροτάτην ἐν τῷ ἀσφαλεῖ οὖσαν, παντελῶς τέ οἱ ἀμήχανα εἶναι προσβολὴν τῷ περιβόλῳ ποιήσασθαι, 15

C βίῃ μὲν τὸ χωρίον ἐλεῖν οὐκ ἂν ποτε ᾔετο, πολιορκίᾳ δὲ ἀκριβεῖς ἐς τε ἀπορίαν τῶν ἀναγκαίων καταστήσασθαι τοὺς πολέμιους ἐλπὶδα εἶχε καὶ τῷ χρόνῳ ὑποχωρίους ποιήσασθαι. τοῦ δὲ περιβόλου οὐ μακρὸν ἀποθεῖν πόαν τινὰ πολλὴν ἢ γῆ ἀντίστα ξυμβολῆς ἀφορμὴν ἐς ἡμέραν ἐκάστην Ῥωμαίους τε καὶ Γότθοις ἔφερε. ταύτην γὰρ ἀποτιμωμένους αἱ τῶν Ἰππῶν ἔνεκα τοὺς ἐναντίους ὀρώντες Ῥωμαῖοι ἐν τε τῷ λόφῳ δρόμῳ πολλῶ ἀνιόντες ἐγένοντο καὶ τοῖς πολέμοις ἐς χεῖρας ἰόντες ἔργα τε ἀρετῆς ᾤξια ἐνδεικνύ-

12. οἵμοι δὲ] οὗτοι δὲ HL: illud Hm. 16. πολιορκίᾳ δὲ HmP. πολιορκίᾳ τε HL. 21. ἀποτιμωμένους Vat. ἀποτιμωμένην P. ibid. αἱ] ἂν L.

gradu contra persequentes steterunt: et quoniam tela mittebant desuper, multam caedem patraverunt, donec ipsos interventus noctis cohibuit. Quam noctem utrique egerunt, cum a se invicem digressi essent. Pridie quam sic pugnaretur, Gotthi nonnulli primo diluculo in vicinis agris, commectus causa, profecti, deinde noctu, haud dum hostium adventu cognito, redierunt. Tum visis repente Romanorum ignibus, eos admiratio cepit ingens ac timor. Multi periculum adire suum, hostem fefellerunt, furtimque Auximum ingressi sunt. Qui vero refugientes metu, se in silvas tunc abdiderunt, ut Ravennam concederent, illi non multo post in manus hostium delapsi, interierunt. Belisarius autem munimentis firmissimis tutum esse Auximum, nec se impressione muros tentare posse animadvertens, vi quidem se nunquam capturum urbem putabat, spes tamen erat fore ut arcta sedulaque obsidione hostes ad cibarium penuriam, et tandem in suam potestatem redigeret. Haud proci a moenibus terra admodum herbida Romanis et Gotthis quotidianae segetem conflictionis praebebat. Cum enim hostes eo quotidie pabulum ire Romani cernerent, in collem celeri cursu ascendeabant, et collata cum illis manu, digna viris fortibus

μενοι, φέρεσθαι τὴν πόαν ὁδοματῇ εἶων, πολλοὺς τε αἰ τῶν ἐναν-
 τίων ἐν τῇ χώρῃ τουτοῦ διέφθειρον. οἱ δὲ βάρβαροι ἀρετῇ τῶν D
 πολεμίων ἡσώμενοι ἐπενόουν τάδε. τῶν ἁμαξῶν τοὺς τροχοὺς
 ἔξιν μόνοις τοῖς ἄξουσιν ἀφελόμενοι ἐν παρασκευῇ εἶχον, τέμνιν
 5 τε τὴν πόαν ἀρξάμενοι, ἐπειδὴ ἀνιόντας ἤδη ἐς τοῦ λόφου τὰ
 μέσα τοὺς Ῥωμαίους εἶδον, τοὺς τροχοὺς ἀφῆκαν κατὰ κορυφὴν
 ἐπ' αὐτοῖς φέρεσθαι. τύχῃ δὲ τινι τούτους ξυνέπεισε τοὺς τρο-
 χοὺς ἄχρι ἐς τὸ ὁμαλὲς ἀνθρώπου οὐδενὸς ἀφαιμένους ἰλθεῖν.
 ταύτης τε τῆς πείρας ἀποτυχόντες οἱ βάρβαροι, τότε μὲν φεύ-
 10 γοντες ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐγένοντο, ἔπειτα δὲ ἐποίησαν τάδε.
 τὰς φάραγγας, αἱ τοῦ περιβόλου εἰσὶν ἄγχιστα, ἐνέδραις τῶν ἐν
 σφίσι δοκίμων ἀνδρῶν προλογίσαντες ὅλγοι τοῖς πολεμοῖς ἁμῖν
 τὴν πόαν ἐφαίνοντο, ἥρκα τε ἡ μάχῃ ἐν χειρὶ γένοιτο, ἐκπη- V 95
 δῶντες ἐκ τῶν ἐνεδρῶν οἱ κρυπτόμενοί, πλήθει τε τοὺς ἐναντίους
 15 παρὰ πολὺ ὑπεραίροντες καὶ αὐτοὺς τῷ μὴ προημισθῆσθαι ἐκπλήσ- P 444
 σοντες πλείστον μὲν ἔκτεινον, τοὺς δὲ λοιποὺς αἰ ἐς φυγὴν
 ἔτριπον. Ῥωμαίων δὲ ὅσοι ἐν τοῖς στρατοπέδοις εἰστήκεισάν ἔβλε-
 πον μὲν ἐκ τῶν ἐνεδρῶν ὑπεξανισταμένους τοὺς πολεμίους, κραυ-
 γῇ δὲ πολλῇ τοὺς ἐταίρους ἀνακυλοῦντες οὐδὲν ἦνον, ἐπεὶ οἱ
 20 μάχόμενοι τῆς ἐκείνων βοῆς ἥκιστα ἤκουον, μήκει τε τοῦ λόφου
 ἐπὶ πλείστον αὐτῶν διευγόμενοι καὶ τῶν βαρβάρων αἰ ἐξέπλητ-
 τες σφίσι ἀντιπαταγούτων τοῖς ὅπλοις.

Βελισαρίῳ δὲ τοῖς παροῦσιν ἀπόρουμένῳ Προκόπιος, ὃς
 τάδε ξυνέγραψε, προσελθὼν εἶπεν „Οἱ ταῖς σάλπιγξιν, ὦ στρα- B

edentes facinorū, non sinebant pabula asportare, ne multos diebus singu-
 lis ibi mactabant. Victi hostium virtute Barbari, ad artem hanc se con-
 verterunt. Rotas pararunt, plaustis detractas cum suis dumtaxat axi-
 bus. Aggressi secare horbam, ubi Romanos iam ad medium evasisse
 collem viderunt, dimissas in eos rotas devolverunt ex edito: sed casu
 quodam evenit ut illae, nemine tacto, in planitiem ruerint. Lapsi in-
 cepto Barbari, in urbem fuga se receperunt: haec deinde moliti sunt.
 Subiectas urbis moenibus valles lectissimo agmine occulto insederant, ita
 ut hostibus pabulatores pauci se prodereut. Simul ad manus ventum
 est, emicantes ex insidiis, qui latebant, cum adversarios longe numero
 superarent, et vi improvisa porcellerent, caesis compluribus, caeteros in
 fugam verterunt. Romani, qui in castris substiterant, hostes viderant
 ex insidiis surgere: et quamvis magna vociferatione, socios revocarunt,
 frustra tamen erant: propterea quod qui pugnabant, eorum clamores mi-
 nimo exaudiebant, longo collis clivo disuncti, nec cessantibus Barbaris
 de industria armis obstrepere.

Procopius, auctor huius Historiae, Belisarium adiit, et nescientem
 quid pro eo nata constitueret, sic allocutus est. *Veteres exercituum Ro-*
Procopius II.

τηγῇ, τὸ παλαιὸν ἐν τῷ Ῥωμαίων στρατῷ χρώμενοι νόμους τινὰς ἡπίστατο δὺο, ὧν ἅτερος μὲν ἐγκληρομένῳ τε ἐπὶ πλείστον ἐφῶκε καὶ τοὺς στρατιώταις ἐς μάχην ὀρμῶντι, ὃ δὲ ἄλλος ἐπὶ τὸ στρατοπέδον ἀνέκαλει τοὺς μαχομένους, ἥνικα ταῦτα ἐδόκει τῷ στρατηγῷ ὡς ἄριστα ἔχειν. ταύτῃ τε αἰεὶ οἱ μὲν στρατηγοὶ τὰ 5 καθήκοντα τοῖς στρατιώταις ἐκλείουν, ἐκείνοι δὲ τὰ παραγγελλόμενα ἔργα ἐπιτελεῖν ἴσχυον. κραυγὴ γὰρ ἐν ταῖς ξυμβολαῖς σημῆναί-τε σαφὲς οὐδαμῶς πέφυκε, πατάγον τε, ὡς τὸ εἰκὸς, πανταχόσε ἀντικτυπούντος καὶ τοῦ δέους ἐκπλήσσοντος τὰς τῶν μαχομένων αἰσθήσεις. ἐπεὶ δὲ τανὺν ἀμαθίᾳ τε ἤ τοι-10 αὕτη τέχνη ἐξώλισθε καὶ μιᾷ-σάλλιγγι ἄμφω δηλωθῆαι ἀμήχανον, C αὐτὸς οὕτω τὸ λοιπὸν ποιεῖ. σάλλιγγι μὲν ταῖς ἰππικαῖς ἐκκλίβει τοῖς στρατιώταις διαμάχεσθαι τοῖς πολιμίοις, ταῖς δὲ πεζοκαῖς ἐπὶ τὴν ἀναχώρησιν ἀνακάλει τοὺς ἄνδρας. ἐκατέρου γὰρ αὐτοὺς τοῦ ἔχον μὴ οὐχὶ ξυνεῖναι ἀδύνατον, ἐπεὶ ὁ μὲν ἐκ βίβρωσης 15 τε καὶ ἔϋλου ὑπεράγαν λεπτοῦ, ὃ δὲ ἐκ παχέος τινὸς χαλκοῦ πρόεισι.“ Προκόπιος μὲν τοσαῦτα εἶπε. Βελισάριος δὲ ἥσθη τῇ ὑποθήκῃ καὶ ἅπαν ξυγκαλέσας τὸ στράτευμα ἔλεξε τοιαῦτα „Προθυμίαν ἐς τόδε ξυμφέρειν τε οἴμαι καὶ πολλοὺς ἐπαῖνον ἀξίαν εἶναι, μέχρις ἂν μετρίᾳ τις οὔσα οὐδὲν τοῖς ἔχουσι προσποιῇται 20 βλάβος. τῷ γὰρ ὑπερβάλλοντι τὰ ἀγαθὰ πάντα πρὸς τὸ χεῖρον αἰεὶ τρέπεται εἰωθεν.“ ἑμεῖς μὲν οὖν μὴ τῷ φιλονεικῶν τὸ λοιπὸν σφάλλισθε· φεύγειν γὰρ δὴ πού-τὸν κακουργοῦντα οὐδεμίαν D αἰσχύνῃ. ἀλλ’ ὁ μὲν ἐς κακὸν προὔπτον ἀνεπισκέπτως ἴων καὶ

20. προσποιῇται L corr. προσποιῖται P.

manorum tubicines, Magister militum, duos callebant clangendi modos: quorum alter hortanti milites et ad pugnam cienti persimilis erat, alter pugnantes revocabat in castra, quando res poscere Duci videbatur. Quo fiebat ut quovis tempore militibus Duces officia mandarent commode, et illi imperata exequi possent. Nam in praeliis ad elaram significationem nihil valet vocis contentio, armorum erepitu, ut sit, undique circumsonant, et dimicantium senus distringente metu. Quoniam vero ars eiusmodi exolevit iam imperitia, neque una tuba dari signum utrumque potest; hanc posthac rationem tene. Tubis equestribus voca milites ad certamen, pedestribus cane receptui. Utrumque enim sonitum percipiant necesse est: cum hic ex corio lignoque tenuissimo, ille ex aere crassiori prodeat. Haec Procopius: cuius admonitu delectatus Belisarius, convocato omni exercitu, sic disseruit. Animi promptitudinem eatenus convenire, et magnam laudem mereri iudico, quoad ita moderata sit, ut illis, in quibus viget, minime noceat. Quippe in deterius bona omnia nimietate mulari solent. Cavete igitur in posterum, ne ambitiosa contentione labamini. Neque enim pudendum est se subducere malefica grassanti. Quin potius si quis

σωθείς ἐνθίνδε, ἂν οὕτω τέχῃ, ἄνοιαν ὀηλισκάνει· γενναῖος δὲ
 ὅς ἂν ἐν τοῖς ἀνάγκαις ἀνδραγαθίζῃται. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι,
 ἐπεὶ ἐκ τοῦ εὐθλός ἱμῖν οὐχ οἷοί τέ εἰσι διαμάχεσθαι, προλοχι-
 ζοντες διασφίρειν ἡμᾶς ἐχειροῦσιν. ἱμῖν δὲ τοῦ διαφυγεῖν τὴν
 5 αὐτῶν ἐνέδραν τὸ τὸν κίνδυνον ὑποστῆναι μμπτότερον.“ τοῦ H 246
 γὰρ ἐνδιδόναι ταῖς τῶν ἐχθρῶν γνώμαις οὐδὲν αἰσχρον. ἔμοι
 μὲν οἷν ὅπως μὴ προσπείσῃτε ταῖς τῶν πολεμίων ἐνέδραις μελή-
 σει. ἔργον δ' ἂν ἑμέτερον εἴη, ἐπειδὴν σημήνω, ἐς τὴν ἀνα-
 χόρησιν κατὰ τάχος λέναι. αὕτη δὲ ἑμῖν ἡ δόλῳσις ἐκ σάλπιγ-
 10 γος, ᾧ στρατιώται, τῆς πεζικῆς ἔσται.“ Βελισάριος μὲν το-
 σαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ στρατιῶται ἀμφὶ τὴν πόαν κατιδόντες τοὺς P 445
 πολέμιους δρόμῳ ἐπ' αὐτοὺς ἤσαν, τινὰς τε αὐτῶν ἐν τῇ πρώ-
 τῇ ὀρμῇ ἔκτειναν. ἐν τοῖς ἑνα χρυσοφοροῦντα τῶν τις Μαυρου-
 σίων ἰδὼν λαβόμενός τε τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν, ὅπως ἀποδίῃ,
 15 νεκρὸν ἔφειλκε. Γόιθος δὲ τις αὐτὸν ἀκοντίῳ βαλὼν μυνῶν τε,
 οἱ ὀπισθὲν εἰσι τῶν κνημῶν ἐκατέρων, ἐπιτυχῶν, ἐνέρσει τοῦ
 ἀκοντίου ἄμφω τὸ πύδε ξυνέδρασεν. ἀλλ' οὐδὲν τι ἤσσαν Μαυ-
 ρούσιος τῶν τριχῶν ἐχόμενος τὸν νεκρὸν εἶλεν. ἐν τούτοις δὲ
 οἱ μὲν βάρβαροι τὰς ἐνέδρας ἐκίνουν, Βελισάριος δὲ ἀπὸ τοῦ
 20 στρατοπέδου ὄρων τὰ ποιοίμενα, ταῖς σάλπιγξι τοὺς πεζοὺς, οἷς
 τὸ ἔργον τοῦτο ἐπέκειτο, ἡγεῖν κατὰ τάχος ἐκέλευεν. οἱ τε Ῥω-
 μαῖοι αἰσθόμενοι κατὰ βραχὺ ἤδη ὑπεχώρουν, τὸν Μαυρούσιον

15. μυνῶν τε, οἷ] μυνῶν οἷς τε L, s a m. sec. μυνῶνος Hm, quod
 ex Reg. affert Malt.

paratam aperte pestem temere adeat, licet forte evadat sospes, iure
 tamen temerarius dicitur: generosus vero, qui rem fortiter gerit, cum
 necessitas flagitat. Barbari quidem, quoniam recte nequeunt vobis-
 cum certare, vos ex insidiis perdere conantur. Vestra autem culpa
 maior erit si ad periculum accedatis, quam si illorum vitetis insi-
 dias: siquidem turpius nihil est, quam hostium consiliis et voluntati
 servire. Ego certe ne in eorum insidias decedatis curabo: vestrum
 erit, vos recipere statim, ut a me signum acceperitis. Id vero vobis,
 milites, tuba pedestri dabitur. His a Belisario dictis, cum milites
 ab hostibus legi pabula vidissent, facta incursione, nonnullos primo im-
 petu confecerunt. Ex his unum auro splendidum Mauro quidam cou-
 spicatus, ut cadaver exspoliaret, prehensa coma trahere coepit. Hunc
 iaculo Gotthus quidam appetit, itaque traiecit post utramque tibiam ex-
 tantes musculos, ut inserto iaculo pedes ambos nexerit. Nihilominus
 Maurus retenta coma mortuum traxit. Interea consurgunt ex insidiis
 Barbari: quod a castris animadvertens Belisarius, conflatim tuba iubet
 canere pedites, quorum id munus erat. Romani, signo audito, sensim

ζὺν τῷ ἀκοντίῳ ἀράμενοι. οἷς δὴ οἱ Γότθοι ἐπισθαι οὐκέτι
 ἐτόλμων, ἀλλ' ἄπρακτοι ἀνεχώρησαν.
 κδ'. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἀπορίας οἱ βάρβα-
 ροὶ τῶν ἐπιτηδεύων ἐπὶ μέγα χωροῦσας, ἀνευγκεῖν ἐς Οὐτίγιν
 ἐβουλεύοντο τὰ παρόντα σφίσι. καὶ ἐπεὶ αὐτῶν οὐδεὶς στέλλε-
 σθαι ἐς ταύτην δὴ τὴν πρῶξιν ἐτόλμα, (λήγειν γὰρ τοὺς πολιορ-
 κοῦντας οὐκ ἂν ποτε ᾔσονται) ἐπενόουν τάδε. ἀσέληνον γύμνα
 τηρήσαντες καὶ τοὺς ἄνδρας ἐν παρασκευῇ ποιησόμενοι, οὓς δὴ
 περὶ τὸν Οὐτίγιν ἐμίπειν διανοοῦντο, γράμματα τε αὐτοῖς θέ-
 μνοι ἐν χερσίν, ἐπειδὴ πόρρω ᾔν τῶν νυκτῶν, ἐβῶν ἅπαντες
 πολλαχῇ τοῦ περιβάλλοντος ἐξαίσιον. εἶκασεν ἂν τις ἐς ταρυχὴν αὐ-
 τοὺς καταστῆναι, κλάν τε σφίσι ἐγκειμένων τῶν πολεμίων, καὶ
 παρὰ δόξαν ἁλίσκομένης τῆς πόλεως. οὐκ ἔχοντες δὲ παντάπα-
 σι Ῥωμαῖοι ξιμβαλεῖν τὸ γινόμενον, Βελισαρίου γνώμῃ ἐν τοῖς
 στρατοπέδοις ἡσυχῇ ἔμενον, ἐκ τε τῆς πόλεως ἐπιβουλὴν τινα
 ὑποποπάσαντες ἐπισθαι καὶ στρατὸν ἐκ Γαβένης ἐπιβεβοηθήκοτα
 τοῖς πολεμίοις ἵνα ἐπὶ σφῶν. ἐκεῖνα δεδιότις ᾤοντο ἄμεινον
 σφίσι ἵνα ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἡσυχάζουσι διασωθῆσθαι ἢ ἐς προῶ-
 πτόν τινα κίνδυνον ἐν νυκτὶ ἀσκήνη χωρεῖν. οὕτω γοῶν οἱ βάρ-
 βαροι λαθόντες τοὺς πολεμίους ἐπὶ Γαβένῃ τοῖς ἄνδρας ἐπιμ-
 ψαν. οἳ οὐδενὸς πολεμίον ἄνδρὸς ἐς ὅψιν ἐλθόντες παρὰ τε Οὐτί-
 γιν τριταῖοι ἀφίκοντο καὶ τὰ γράμματα ἐδεῖξαν. ἰδὲ γὰρ δὲ ἡ
 γραφὴ τάδε, Ἡνίκα ἡμῶς, ὦ βασιλεῦ, ἐς τὴν ἐν Αὐξίμῳ φρου-

15. ἐπιβουλὴν] ἐπιβολὴν Pm et L a pr. m.

retro pedem tulere, Maurum portantes fixo cum iaculo. Nec iam illos insequi audentes Gothi, re infecta redierunt.

24. Proecedente tempore Barbari, cum re cibaria angustissime uterentur, consultantur, quo pacto de rerum suarum statu certiores Vitigin facerent. At quoniam Romani nunquam intermittere custodiam ipsis videbantur, et ea re nemo erat, qui provinciam illam suscipere auderet, haec fraudem excogitarunt. Capta nocte illius, et praesto esse iussis, quos ad Vitigin mittere cogitabant, cum literas ipsis dedissent, propecta iam nocte, ex diversis muri partibus clamorem omnes ingentem tollunt. Illos quispiam credidisset tumultum facere ac misceri, hostibus vehementer urgentibus, et urbe capta ex improviso. Rem plane coniectura assequi nescientes Romani, de Belisarii sententia continebant se castris, et hinc ex urbe in se impetum factum iri, inde ab exercitu, qui Ravenna subsidio veniret hostibus, peti se existimabant. Haec veriti, satius esse ducebant in tuto manere inelolumes, quam nocte illius in apertum periculum se conlicere. Sic igitur Barbari, Romanis insciis, mittunt Ravennam tabellarios: qui ab hoste usquam ullo conspecti, tertio post die pervenerunt ad Vitigin, ac literas protulerunt, in hanc sententiam scriptas. Quando nos in praesidio Auximi collocasti, o Rex, dixisti te nobis

ρὰν καθίστης, τὰς κλεῖς ἄρῃσθαι παρακαταθίσθαι ἡμῖν Ῥαβέν-
 νης τε αὐτῆς καὶ τῆς βασιλείας τῆς σῆς. διὸ δὴ ἐπ' ἡγγέλεις ἡμῖν
 παντὶ σθένει φυλάσσεσθαι, ὥπως μὴ τὸ κατ' ἡμᾶς μέρος πυρα-
 δῶμεν τοῖς πολέμοις τὸ Γότθων κράτος, ἰσχυρίζου τε δομένους
 5 ἡμῖν παντὶ τῷ στρατῷ παρέλσεσθαι αὐτεπάγγελτος. ἡμεῖς μὲν
 οὖν τῷ τε λιμῷ καὶ Βελισαρίῳ μαχόμενοι πιστοὶ φύλακες τῆς σῆς
 βασιλείας γεινόμεναι, σὺ δὲ οὐδ' ὀπωσιστῶν βοθητὴν ἡμῖν ἔγνω-
 κας. λογίζου τοίνυν μὴ ποτε Αἰξίμον ἰλόντες Ῥωμαῖοι καὶ τὰς
 κλεῖς ἀνελόμενοι, ὧν αὐτὸς ἐνταῦθα κειμένων ὑπεροφῆς, οὐδενὸς B
 10 τῶν σῶν ἀποκεκλεισμένοι τὸ λοιπὸν ὦσι. τὰ γράμματα μὲν
 τοσαῦτα ἔδῃλον. ἐπεὶ δὲ αὐτὰ Οὐλίγης ἀπενεχθέντα εἶδεν, ἐν
 μὲν τῷ παρατίκῳ τοὺς ἄνδρας πᾶσιν τῇ Γότθων στρατιῇ βοηθή-
 σαι Αἰξίμῳ ὑποσχόμενος ἀπεπέμψατο, μετὰ δὲ πολλὰ λογισά-
 μενος ἰσχυρίαν ἦγε. τοὺς τε γὰρ ἀμφὶ τὸν Ἰωάννην ὑπώπτενε μὴ
 15 κατὰ γῶτον σφίσιν ἐπιδρόμενοι ἐν ἀμφιβόλῳ ποιήσωσιν καὶ πολ-
 λὴν οὐόμενος ξὺν Βελισαρίῳ μάχῃων ἀνδρῶν δυνάμιν εἶναι ἐς
 ἀμύχανόν τι δέος ἐξέπαιτε. μάλιστα δὲ ἀπάντων ὁ λιμὸς αὐτὸν
 ξυνετάραισεν, οὐκ ἔχοντα ὅθεν ἂν ἐπιτήδεια τῷ στρατοπέδῳ
 πορίζηται. οἱ μὲν γὰρ Ῥωμαῖοι, ὅτε θάλασσοκρατοῦντές τε καὶ C
 20 τὸ ἐν Ἀγκῶνι θροῦριον ἔχοντες, τὰ ἀναγκαῖα πάντα ἐκ τε Σικε-
 λίας καὶ Καλαβρίας ἐνταῦθα κατατιθέμενοι ἐς καιρὸν ἐνθέρνδε
 εὐπειτῶς ἔφερον. Γότθοις δὲ στρατεύουσιν ἐς τὴν Πικηνῶν χῶ-
 ραν πόρον οὐδένα τῶν ἐπιτηδείων ἐννοῶν ἔσεσθαι ἐς ἀμύχανίαν

2. ἐπ' ἡγγέλεις] ἐπ' ἡγγέλεις L.

22. Πικηνῶν P. πικηνῶν HL.

claves cum Ravennae ipsius, tum regni tui committere. Quocirca nobis
 imperasti, ut ageremus pro virili parte custodiam, ne, quantum in nobis
 esset, hostibus ditionem Gotthicam traderemus. Tum quoque affirmasti,
 te nobis, si egeremus auxilio, cum omnibus copiis tam cito afforc, ut nun-
 tium aduentus ipse tui primum afferres. Certo nos regni tui custodes fidos
 praebuimus, pugnando eum fame et Belisario: tu vero nobis nihil dum
 opis attulisti. At vide ne capto Auximo, et eorum, quae hic reposita ne-
 gligis, oblatiis clavis, res deinceps tuae Romanis omnino pateant. Haec
 significabant litterae: quas sibi oblatas cum legisset Vitigis, e vestigio ta-
 bellarios remisit, suppetias Auximo cum omni exercitu se laturum pollicitus:
 verum postea, re multum perpensa, nihil movit. Nam et a Iovanne,
 in terga haerente, se interceptum iri suspicabatur; et magnis bellicosorum
 virorum copiis succinctum esse Belisarium autumans, pavebat. In
 primis ipsum sollicitum habebat fomes, cum nesciret unde exercitui ci-
 baria suppeditaret. Romani quidem, quia maris imperium et Anconae
 castellum tenebant, postquam omnia ad victum necessaria ex Sicilia Ca-
 labriaque advecta in eo castello reposuerant, hinc illa et opportune et
 facile comportabant. Gotthis autem in agro Piceno bellantibus nullam

καθίστατο. Οὐτίγινος μὲν οὖν τὴν ὑπόσχεσιν λαθόντες τοὺς
πολεμίους ἐς Αὐξίμον ἤνεγκαν οἱ πρῶν ἐς αὐτὸν ἐνθρόνδε στα-
λόντες καὶ βαρβάρους τοὺς ἐνταῦθα κεναῖς ἑλλοίσις ἐπέρωσαν.

H 247 Βελισάριος δὲ ταῦτα πρὸς τῶν αὐτομόλων ἀκούσας ἔτι μᾶλλον ἐς
τὸ ἀκριβὲς φυλακὴν ἐκέλευε ποιεῖσθαι, ὅπως μὴ τις θεῖη καὶ αὐ- 5
θις τοιοῦτο. ταῦτα μὲν οὖν ἐγένετο τῇδε.

D Οἱ δὲ ἀμφὶ Κυπριανὸν καὶ Ἰουστινόν Φισούλαν πολιορκοῦν-
V 97 τες τῷ μὲν περιβόλῳ προσβάλλειν ἢ ἀγχιστὰ πον αὐτοῦ ἵναι οὐ-
δαμῇ εἶχον· δυσπρόσοδον γὰρ τοῦτο πανταχόθεν τὸ φρούριον
ἦν· τῶν δὲ βαρβάρων σφίσι συχνὰ ἐπεξιόντων μάχῃ τε μᾶλλον 10
διακρίνεσθαι πρὸς αὐτοὺς ἐθελόντων ἢ τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ
πιῆσθαι, ἀγχύμαλοι μὲν αἱ ἔνυμβολαι τὰ πρῶτα ἐγίνοντο, ἔπειτα
δὲ πλέον ἤδη Ῥωμαῖοι ἔχοντες ἐς τε τὸ τεῖχος τοὺς πολεμίους κυ-
τέκλεισαν καὶ ἀσφαλῶς διεφύλασσον, ὥστε μηδὲνα πη ἐνθρόνδε
ἵναι. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι τῶν τε ἀναγκαίων σπανίζοντες καὶ 15
τοῖς πυροῦσιν ἀπορούμενοι λαθόντες αὐθις τοὺς πολεμίους παρὰ
τὸν Οὐτίγιν ἐπιμπον, βοηθεῖν σφίσι αὐτοῖς κατὰ τάχους δέομε-
P 447 νοι, ὡς οὐκέτι πλείω τινὰ ἀνθξέουσι χρόνον. Οὐτίγιν δὲ Οὐ-
ραῖαν ἐκέλευε ξὺν τῷ ἐν Αἰγαῖοις στρατῷ ἐς Τικίνους ἵναι·
οὕτως γὰρ καὶ αὐτὸς ἰσχυρίζετο πίσσῃ τῇ Γότθων θυνάμει τοῖς 20
πολιορκουμένοις πυρρίσθαι. ὁ δὲ κατὰ ταῦτα ἐποίηε καὶ ἅπαν
κινήσας τὸ ξὺν αὐτῷ στρατεύμα ἐς Τικίνους ἦει. Πάδον τε πο-
ταμὸν διαβάντες ἐγγὺς πον τοῦ τῶν Ῥωμαίων στρατοπέδου ἤλ-

3. ἐπέρωσαν] ἐπέρωσαν Vat. 18. πλείω P et Scaliger. πλείον
HL. 19. Τικίνους] πικηνούς HL hic et infra.

commeatum fore copiam reputans, animo aestuabat. Ergo ab hostibus non deprehensi, promissum Vitigis Auximum referunt, qui missi prius ad illum fuerant, ibique obsessos Barbaros inani spe levant. Quae cum Belisarius a transfugis accepisset, intentius agitari custodiam iussit, ne quis fraudem eiusmodi iterum tentaret. Haec ibi acta.

Cyprianus vero et Iustinus Paesulus obsidentes, nec muros oppugna-
re, neque illis accedere poterant: quippe difficiles undique castrum hoc habebat aditus. Cumque in eos erumperent saepe Barbari, ac ferro mal-
lent decernere, quam victos penuria premi, principio quidem Marte an-
cipiti variaque victoria pugnatum est: at deinde superiores Romani, in
urbe hoste penitus concluso, ne quis inde exiret, diligenter cavebant.
Barbari annona defecti, et in magnas adducti angustias, ad Vitigin, ho-
ste nihil persentiscente, destitunt qui promptum petant auxilium haud
diutius restitutis. Uraiae mandat Vitigis, ut cum Ligurinae copiis in
agrum Ticinensem se conferat: atque ita factum iri nescerat, ut ipse
obsessis adsit cum omnibus Gotthorum copiis. Ille dicto audiens, uni-
versum exercitum, quem secum habebat, Ticinum duxit. Transito Pado
flumine, Romanis castris appropinquarunt, suaeque ex adverso locarunt,

θον. οἳ δὴ καὶ αὐτοὶ στρατοπεδευόμενοι ἀντεκάθηντο τοῖς
 πολεμίοις; ἀπέρχοντες αὐτῶν μάλιστα ὕσον σταδίους ἐξήκοντα.
 χειρῶν δὲ οὐδέτεροι ἤρχον. τοῖς τε γὰρ Ῥωμαίοις ἔδοξεν ἀπο-
 χρῆν, εἰ τοῖς ἐναντίοις ἐμποδῶν στήσωνται, ὥστε μὴ ἐπὶ τοῖς
 5 πολιορκουμέναις πορεύεσθαι, καὶ οἱ βάρβαροι ἐνταῦθα ὥκνον B
 διαμάχεσθαι τοῖς πολεμίοις, λογίζεσθαι ὥς, ἣν ἐν ταύτῃ τῇ
 ξυμβολῇ ἀνυχήσωσιν, ἅπαντα Γότθων διαφθεροῦσι τὰ πράγμα-
 τα. οὐ γὰρ ἔτι τοῖς ἀμφὶ τὸν Οὐτίγην ἐπιμεγνήμενοι ἀμύνειν
 τοῖς πολιορκουμένοις ξὺν αὐτῷ ἔξουσι. τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ ἐκά-
 10 τεροι ἤσυχον ἦγον.

κέ. Ἐν τούτῳ δὲ Φράγγοι κεκακῶσθαι τῷ πολέμῳ τούτῳ C
 Γότθους τε καὶ Ῥωμαίους ἀκούσαντες καὶ δι' αὐτὸ ῥῆστα αἰνολό-
 γηται Ἰταλίας τὰ πολλὰ σφίσιν αὐτοῖς προσποιήσασθαι, δεινὰ
 ἐποιοῦντο, εἰ πόλεμον μὲν ἔτιροίς τοσούτῳ χρόνῳ διαφέρουσι
 15 μῆκος περὶ χώρας ἀρχῇν, οὕτω δὲ αὐτοῖς ἐν γειτόνων οἴσῃς,
 αὐτοὶ δὲ ἤσυχῃ μένοντες ἀμφοτέροις ἐκποδῶν στήσονται. ὕρκων
 τοίνυν ἐν τῷ παραντίκῳ καὶ ξυνθηκῶν ἐπιληγμένοι, ἅπερ αὐ-
 τοὶ ὁλόγῳ πρότερον πρὸς τε Ῥωμαίους καὶ Γότθους ἐπιοίητο
 (ἔστι γὰρ ἔθνος τοῦτο τὰ ἐς πλείον σφαλερώτατον ἀνθρώπων
 20 ἀπάγων) ἐς μυριάδας δέκα εὐθὺς ξυλλεγνέτες, ἡγουμένου σφίσι
 Θεωδισβέρτου, ἐς Ἰταλίαν ἐστράτευσαν, ἡπείας μὲν ὁλόγους τινὰς
 ἀμφὶ τὸν ἡγούμενον ἔχοντες, οἳ δὲ καὶ μόνον δόρυα ἔχρον. D
 οἱ λοιποὶ δὲ πεζοὶ ἅπαντες οὔτε τόξα οὔτε δόρυα ἔχοντες, ἀλλὰ
 ξίφος τε καὶ ἀσπίδα φέρων ἕκαστος καὶ πέλικον ἔνα. οὐ δὲ ὁ μὲν

23. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ P.

stadiorum l.x. solum spatio interiecto. Neutri initium pugnae fecerunt. Romanis enim satis esse videbatur, si impedirent quominus hostis ad ob-
 sessores contenderet; Barbaris grave erat ibi pugnare, animo cogitantibus, si illud praelium male cederet, se rem Gotthicam funditus eversuros; amissa videlicet facultate ferendi obsessis opem iunctis cum Vitige viribus. Haec utrosque consilia in castris continebant.

25. Interea Franci, cum Gotthorum ac Romanorum vires bello hoc imminutas audirent, et ea re magnam Italiae partem facillime se occupa-
 turos crederent, aegre ferebant de dominatu sibi adeo vicinae regionis aliam tamdiu armis contendere, dum ipsi otiosi nullam vim interponerent. Ergo ex memoria depositis tunc iuramentis, quibus fidem suam Romanis et Gotthis paulo ante obstrinxerant (est enim haec omnium maxime infida natio) coacti statim ad centum millia, Theodeberto duce, expeditionem in Italiam susceperunt. Regem stipabant equites pauci; qui soli hastas ferebant. Pedites erant caeteri omnes, non arcu, non hasta armati, sed eusem clypeumque gestabant singuli ac securim unam: cuius

σίδηρος ἄδρός τε καὶ δὲξς ἐκατέρωθι ἐς τὰ μάλιστα ἦν, ἡ λαβὴ δὲ ἐκ ξύλου βραχεῖα ἐς ἄγαν. τοῦτον δὲ τὸν πέλεκυν ῥίπτοντες αἰὲ ἐκ σημείου ἐνὸς εἰσθασιν ἐν αἷῃ πρώτη ὁρμῇ τὰς τε ἀσπίδας διαρρηγνύναι τῶν πολεμίων καὶ αὐτοὺς κτείνειν. οὕτω μὲν Φράγγοι τὰς Ἀλπεῖς ἀμείψαντες, αἱ Γάλλοις τε καὶ Ἰταλοὺς διόρ-
P 448 ζοῖσιν, ἐν Αἰγούροις ἐγένοντο. Γότθοι δὲ αὐτῶν πρότερον τῇ ἀγνωμοσύνῃ ἀχθόμενοι, ὅτι δὴ χώραν τε πολλὴν καὶ χρήματα ὑποσχομένοις μεγάλα πολλὰκις ὑπὲρ ξημμαχίας προέσθαι, τρόπον δὲ οὐδενὴ τὴν ὑπόσχεσιν ἐπιτελῇ ποιήσασθαι ᾔδειον. ἐπεὶ δὲ Οὐν-
δίβριταν πυρεῖναι στρατῷ πολλῷ ἤκουσαν, ἔχαῖρον ταῖς ἐλπίσιν 10
ἐς τὰ μάλιστα ἐπαίρόμενοι καὶ τῶν πολεμίων ἀμαχητὶ περιέσθαι τὸ λοιπὸν ᾤοντο. οἱ δὲ Γερμανοὶ, ἕως μὲν ἐν Αἰγούροις ἦσαν, οὐδὲν ἐς τοὺς Γότθους ἔχαρι ἔπρασσον, ὥπως σφίσι μη-
δεμία καλύμνη ἐς τοῦ Πάδου τὴν διέβασιν πρὸς αὐτῶν γένηται.
V 98 ὥς δὲ ἵκοντο ἐς Τικίνων πόλιν, ἵνα δὴ γέφυραν ἐς τὸν ποταμὸν 15
B ἐπέκτινγαντο οἱ πάλαι Ῥωμαῖοι, τὰ τε ἄλλα ὑποῦργοντο οἱ ταῦτα φυλάσσοντες καὶ τὸν Πάδον κατ' ἐξουσίαν διαβαίνειν ἔβαν. ἐπι-
λαβόμενοι δὲ τῆς γεφύρας οἱ Φράγγοι, παῖδας τε καὶ γυναῖκας τῶν Γότθων, ὅσπερ ἐνταῦθα ἔτρον, ἱερὸνόν τε καὶ αὐτῶν τὰ σώματα ἐς τὸν ποταμὸν ἀκροθίνια τοῦ πολέμου ἔρριπτον. οἱ 20
βάρβαροι γὰρ οὗτοι, Χριστιανοὶ γεγονότες, τὰ πολλὰ τῆς πα-
λαιᾶς δόξης φυλάσσουσι, θυσίαις τε χρώμενοι ἀνδρώπων καὶ

2. ἐκ ξύλου] τοῦ ξίφους HL. „Claverius lib. I. Antiq. Germ. cap. 44. legendum cecinet τοῦ ξύλου.“ MALT. 9. ἐπεὶ δὲ] Vulgo ἐπειδὴ. 15. Τικίνων] πικηνηών HL. 16. ταῦτα] ταῦτη Pm.

ferrum valde crassum et utrinque acutissimum erat, e ligno manubrium admodum breve. Ut signum datum est, primo statim congressu, ea securi iacta, hostium scuta diffingere solent, eosque conficere. Itaque Franci, superantis Alpibus, quae Galliam ab Italia dividunt, Liguriam ingressi sunt. Horum perficacia antea offensi Gothi, quod ipsis et agros plurimos et ingentem pecuniam saepe polliciti, si modo secum, uti receperant, arma ipsi iungerent, nequaquam eos. Induxissent ut implerent promissum; iam, ubi Theodebertum magno cum exercitu adesse audierunt, exultarunt ingenti elati spe, et in posterum citra pugnam se hostium potituros putarunt. Quandiu in Liguria fuere Germani, Gothis male nusquam fecere, ne ab illis Padi transitu prohiberentur. Cum autem urbem Ticinum attigissent, ubi Romani veteres ponte flumen iunxerunt, proluxae erga illos benignitati hoc demum qui ibi erant stationarii addiderunt, ut Padum libere transire sinerent. At Franci, ponte occupato, quos ibi invenerunt Gothorum liberos et uxores immolarunt, eorumque corpora in fluvium, tanquam belli primitias, proiecerunt. Nam ita Christiani sunt isti Barbari, ut multos praeae superstitionis ritus obser-

ἄλλα οὐχ ὅσια ἱερειόντες, ταύτη τε τὰς μαντίας ποιοῦμενοι. H 248
κατιδόντες δὲ Γότθοι τὰ ποιοῦμενα ἐς τε ὑμαρτὸν τι θεὸς κατι-
στησαν καὶ φυγῇ ἔχόμενοι ἐντὸς τοῦ περιόλου ἐγένοντο. οἱ μὲν
οὖν Γερμανοὶ Πάδον ποταμὸν διαβάντες ἐς τὸ τῶν Γούθων στρα- C
τόπιδον ἦλθον, οἱ δὲ Γότθοι κατ' ἀρχὰς μὲν ἄσμενοὶ ἔθρωντο
κατ' ὀλίγους αὐτοὺς ἐπὶ σφῶς προσιόντας, ἐπὶ συμμοχλῇ τῇ σφε-
τέρᾳ τοὺς ἄνδρας ἤκειν αἰδμενοι. Ἰππεὶ δὲ ὄμιλος Γερμανῶν πο-
λὺς ἐπιρριπύσας ἔργον τε εἰχοντο καὶ τοὺς πελίκους ἱσχυομένους
αὐχνοὺς ἤδη ἴσθιντο, τρέψαντες τὰ νῦν ἐς φυγὴν ὤρμητο,
10 καὶ διὰ τοῦ Ῥωμαίων στρατοπέδου ἰόντες τὴν ἐπὶ Ῥάβεινναν
ἔθρον. φεύγοντάς τε αὐτοὺς ἰδόντες Ῥωμαῖοι Βελισάριον ἐπιβε-
βροθῆγκά τε σφίσιν ὄντο ἰππὶν τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον, ἐν-
θίνδε τε αὐτοὺς ἐξελάσαι μάχῃ νικίσαντα. οἱ δὲ ξυμῆτται βου-
λόμενοι ἄραντες τὰ ὅπλα κατὰ τάχος ἤσαν. ἐντυχόντες δὲ καὶ D
15 παρὰ δούσαν πολεμίων στρατῶν οὐ τι ἐθελούσιοι ἐς χεῖρας ἦλθον,
παρὰ πολὺ τε ἵσσηθίντες τῇ μάχῃ ἐς μὲν τὸ στρατόπεδον ἀνα-
στρέφην σῆκτι εἶχον, ἐπὶ Τουσκίαν δὲ ἅπαντες ἔφειγον. ἔν τε
τῷ ἄσφαλει ἤδη γεγόμενός ἅπαντα ἐς Βελισάριον τὰ συμπεσόντα
σφίσιν ἀνήνεγκαν. Φράγροι δὲ ἀμφοτέρους, ὡς ἐρεθήη, νει-
20 κηκότες, τὰ τε στρατόπεδα ἐκείτερα ἔλόντες παντάπασιν ἀνδρῶν
ἔρημα, ἐν μὲν τῷ παρανίκα τὰ ἐπιτήδεια ἐνταῦθα εἶρον, δι'
ὀλίγους δὲ ἱππάρτα διὰ πολυαθροπίας δαπανήσαντες, ἄλλο δὲ
οὐδὲν ἐν χώρῃ ἐρήμῳ ἀνθρώπων ὅτι μὴ βόας τε καὶ τοῦ Πάδου

9. τρέψαντες] στρέψαντες HL.
lud Hm.

22. ἔλλο δὲ] ἔλλο δὲ H: il-

vent, humans hostias aliaque impia sacrificia divinationibus adhibentes. Quo viso exterriti Gotthi, in urbem fuga se receperunt. Germani Padum amnem transgressi, ad Gotthorum castra contendunt. Eos primo manipulatim accedentes spectabant isctis oculis Gotthi, quippe cum in societatem venire sibi persuaderent. Deinde ut a Germanis magno numero confluentibus res geri, et iactis securibus strages fieri compta est, terga vertentes in fugam se coniecerunt, perque ipsa adeo Romanorum castra Ravennam petierunt citato cursu. Fugientes conspicienti Romani, in animum inducunt, venientem sibi suppetitis Belisarium, cepisse hostium castra, et praelio victos inde expulisse. Mox captis armis, dum ei se adiungere properant, in hostilem exercitum nec opinantes incidunt, et manus inviti conserunt. Acie funditus victi, haud potuerunt castra repetere, sed omnes in Tusciam fugerunt: nbi iam in tutum recepti, quid sibi accidisset, Belisario plane significarunt. Franci utrisque, ut dictum est, victis dissipatisque, et castris potiti vacuis, tam quidem ibi comaeatus invenerunt: sed, cum ingens esset multitudo, cibariis omnibus brevi consumptis, nihil ad victum, praeter hubulam et aquam Padis, locus inco-

τὸ ὕδωρ προσφέρεσθαι εἶχον. ταῦτα τὰ κράτα τῇ τοῦ ὕδατος πε-
 P 449 ριονσίμῃ καταπέψαι οὐκ οἶσι τε ὄντες γαστρος τε ῥύσει καὶ δυσεν-
 τερία γαστρίαι πλείστοι ἤλαστοντο. ὡν δὲ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπο-
 ρία τῶν ἐπιτηδείων ὥς ἥκιστα ἰσχυρον. quasi γοῦν τὸ τριτημόριον
 τοῦ Φράγγων στρατοῦ τῷ τρόπῳ τούτῳ ἀπολωλέναι. διὸ δὲ ὅ
 πέραιτέρῳ εἶναι οὐδαμῇ ἔχοντες αὐτοῦ ἔμενον.

Βελισάριος δὲ Φράγγων τε στρατὸν παρεῖναι ἀκούσας καὶ
 τοὺς ἀμὲν Μαρτίνον τε καὶ Ἰωάννην μόχθῃ ἡσσηθέντας ἀνελθόντας ἐς
 ἀμικανίαν κατέστη, περὶ τὴν πᾶσιν στρατιῇ δόσας καὶ διαφε-
 ρόντοισι περὶ τοῖς ἐν Φισοίλῃ πολιορκούσιν, ἐπεὶ αὐτῶν μάλιστα 10
 ἐγγυτέρω τοῦτον δὴ τοὺς βαρβάρους ἐπύθετο εἶναι. αὐτίκα
 B γοῦν πρὸς Θεοδόβριον ἔγραψε τάδε, Ἄνδρα μὲν ἀρετῆς μετα-
 ποιούμενον μὴ οὐκ ἀψευδεῖν, ἀλλῶς τε καὶ ἄρχοντα ἐθνῶν τοσού-
 των τὸ πλῆθος, ὧμαι, ὡγενναῖε Θεοδόβριτε, οὐκ εὐπρεπὲς εἶ-
 ναι. τὸ δὲ ὅρκους ἀδικοῦντα ἐν γράμμασι κειμένους περιόραῖν 15
 τὰ ξυγκείμενα οὐδ' ἂν τοῖς τῶν ἀνθρώπων ἀτιμωτάτοις ἐπιτη-
 δειῶς ἔχοι. ἄνωγ' αὐτὸς ἐν γὰρ τῷ παρόντι ἐξαμαρτάνων οἶσθα,
 καίτοι ὁμολογῆσας ἑαυτοῦ πόλεμον ἡμῖν ἐπὶ Γούθουσι τόνδε ἐν-
 λήψεσθαι. νῦν δὲ οὐκ ὅσοι ἀμαρτάνουσιν ἐκποδὼν ἔστηκας, ἀλλὰ
 καὶ ὅπλα οὕτως ἀνεπισκέπτως ἀράμενος ἐφ' ἡμᾶς ἔχεις. μὴ σὺ 20
 C γὰρ, ὦ βέλτιστε, καὶ ταῦτα ἐς βασιλεῦς μέγαν ὑβρίων, ὃν δὲ
 που τῇ ὑβρίῳ μὴ λίαν ἐν τοῖς μέγιστοις ἀμείψεσθαι οὐκ εἰκὸς
 εἶναι. κρεῖσσον δὲ τὰ οἰκτεῖα ἀσφαλῶς αὐτόν τινα ἔχειν ἢ τῶν οὐ

2. δυσεντερία] δυσεντερίας Pm.

lis viduus praebebat. Aquae autem epotae vi sic stomachi vim extin-
 guente ut carnem illam non conficeret, alvi profluvio et dysenteria cor-
 reпти plurimi, non poterant ob cibi inopiam convalescere. Itaque exer-
 citus Francorum tertia pars interisse dicitur: qua de causa cum progre-
 di nequirent, ibi constiterunt.

Ubi audiit Belisarius adesse Francorum exercitum, et Martinum ac
 Ioannem fusos acie fugatosque. aestuare coepit, et cum omni exercitui
 suo metuere, tum vero maxime illis, qui Faesulas obsidebant, utpote qui-
 bus propinquiore esse hos Barbaros comperit haberet. Confestim igitur
 haec scripsit Theodeberto. Sic sentio, eximie Theodeberte, virum
 virtute praeditum cumque in primis, qui tot nationibus imperet, dedecere
 mendacium: pactorum autem contemptum cum iurisiurandi, quod literis
 testatum sit, violatione coniunctum, ne infimae quidem sortis hominibus
 convenire. Haece certe scis a te peccari: qui socia in Gothos arma non
 ita pridem nobis pollicitus, nunc a neutra stare parte haud satis habes,
 sed contra nos adeo inconsiderate armatus venis. Absit, o praeclarissime,
 ut indignum scelus in magnum admittas Imperatorem, qui in rebus maxi-
 mis vicem reddere et iniuriam graviter ulcisci poterit. Porro sua quem-

προσηκόντων μεταποιούμενον ἕς κίνδυνόν τινα ὑπὲρ τῶν ἀναγκαίων καθίστασθαι. ταύτην Θεοδέβερτος τὴν ἐπιστολὴν ἀνέλεξετο, τοῖς τε παροῦσιν ἀπορούμενος ἤδη καὶ πρὸς Γερμανῶν κακιδόμενος, ὅτι ἤδη ἕξ οὐδέμιμῳ αἰτίας ἢ προφάσεως θνήσκειεν 5 ἐν χώρῳ ἐσθμῷ, ἅρας τοῖς περισσῶσι τῶν Φράγγων ἐν οἴκῳ ξὺν τάχει πολλῷ ἀνεχώρησεν.

25. Οὕτω μὲν Θεοδέβερτος στρατεύσας ἐς Ἰταλίαν τὴν ἔξοδον ἐποιήσατο. οἱ δὲ ἀμφὶ Μαρτίνου καὶ Ἰωάννην ἀνέστρεψαν οὐδὲν τι ἥσσαν, ὅπως μὴ τινα οἱ πολέμιοι ἔφορον ἐπὶ σφῶν 10 τοὺς πολιορκούντας ποιήσωνται. Γίτθου δὲ οἱ ἐν Ἀνξίμῳ, Φράγγων μὲν ἀφίξιός περὶ οὐδὲν πεπνυμένοι, ἀπειρηκότες δὲ πρὸς τὴν ἐκ Ραβέννης ἐκίδη οὕτω μέλλουσάν, αὐτοῖς μὲν Οὐτίγιν διανοοῦντο μαρτυρασθαι, λαθεῖν δὲ τῶν ἐναντίων τὴν φυλακὴν οὐχ οἶοι τε ὄντες ἐπείθον. μετὰ δὲ τῶν τινα Ρωμαίων, P 450
15 Βεσσὸν γένος Βουρκέντιον ὄνομα, ἑπὶ Ναρσὴ τεταγμένον τῷ Ἀρμενίῳ, μόνον ἰδόντες ἕς μέσσην ἡμέραν φυλακὴν ἔχοντα, ὥς μὴ τις ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν πόαν ληψόμενος ᾖ, ἕς τε λόγους αὐτῷ ξυγγέλθον ἐγγυτέρῳ ἔχοντες καὶ τὰ πιστὰ δόντες ὥς οὐδὲν ἐς αὐτὸν κακουργήσουσι ξυγγενέσθαι σφίσιν ἐκκλινον, ἕσσεσθαι, οἱ 20 μεγάλα ἐπαγγελλόμενοι παρὰ σφῶν χρήματα. καὶ ἐπειδὴ ἐν τῷ H 249 αὐτῷ ἐγένοντο, ἰδόντο τοῦ ἀνδραποῦ οἱ βάρβαροι ἐπιστολὴν

5. ἅρας τοῖς L a pr. m. Vulgo ἅρας σὺν τοῖς. Infra p. 521 c. ἅρας αὐτίκα παντὶ τῷ στρατῷ.

6. ἀνεχώρησεν L corr. ἀπεχώρησεν P. 13. μαρτυρασθαι L. μαρτυρεσθαι P. ibid. „φυλακὴν] Ita correxi cum scriptum viderem φυγὴν.“ MALT. Ad φυλακὴν nihil diversitatis annotatum ex L. 15. Βεδοσθ] Βέσσαν P. βέσσαν HL.

19. κακουργήσουσι] Vulgo κακουργήσασι.

20. παρὰ Scaliger. Vulgo περί.

que tuto possidere praestat quam aliena usurpando, sua et quidem maxime necessaria in discrimen adducere. Theodebertus, hac perfecta epistola, incertus quid iam ageret, et a Germanis increpitus, quod sine causa ac praetextu in regione deserta tot mori sineret, cum Francis, qui supererant, movit, ac domum quam celerrime rediit.

26. Cum Theodebertus ita ut dixi suscepta in Italiam expeditione irrupisset, colligentes se ex fuga Martinus et Ioannes nihilo secius redierunt, ne in Romanos obsidionibus intentos hostis impetum faceret. Gotthi vero, qui erant Auximi, Francorum adventu nondum cognito, tam longa fessi expectatione vocati Ravenna auxilii, iterumque obtestati volentes Vitigina, cum hostium custodias non possent fallere, graviter moerebant. Deinde Borcentium (id nomen erat Romani militis, natione Bessi, qui sub Narsete Armenio merebat) sub meridiem conspicati solum agentem custodiam, et caventem ne quis ex urbe pabulatum veniret, accedunt propius ad colloquium, et fide data vim omnem ac fraudem abfore, ad congressum invitant, promissa ingenti pecunia. Postquam con-

τινα ἐς Ῥάβενναν διακομίσαι, τάξαντες μὲν οἱ ἐν τῷ παραιτίκῳ χρυσίον ῥητόν, πλὴν δὲ ἐποσχόμενοι δῶσαν, ἐπειδὴν οὐκ ὀύτι-
 γνός γράμματι ἐπατήκοι φέρων. τοῖς δὲ χρήμασιν ὁ στρατιώ-
 B τῆς ἀναπισθῆις ἐπουργήσιν τε ὁμολόγησι ταῦτα καὶ ἐπιτελῇ
 ἐποίησε τὴν ἐπόσχαι. γράμματα γοῦν κατασποτασμένα λα- 5
 βὼν ἐς Ῥάβενναν κατὰ τάχος ἀφίκατο. καὶ Οὐτίγιδι ἐς θυμὸν
 ἔλθων τὴν ἐπιστολὴν ἐχειρίσειεν. ἰδὲ δὲ ἡ γραφὴ πάδε
 „Ὅση μὲν ἡμῖν τὰ παρόντα ἔχει σαφῶς εἰσαῖδε, πυνθανόμενοι
 ὅστις ποτὶ ὃ τῆς ἐπιστολῆς παραπομπὸς εἴη. Γότθῳ γὰρ ἀνδρὶ
 ἔσω γενέσθαι τοῦ περιβύλου ἀμικχὰν ἐστὶ. τῶν δὲ βρωμάτων 10
 ἡμῖν τὸ ἐνπορώτατον ἢ παρὰ τὸ τεῖχος πᾶσα τυχάνει οἶσα, ἥς γε
 ἡμῖν οὐδὲ ὅσον ἀρῶσθαι τανῶν ἐξέστιν, ὅτι μὴ πολλοὺς ἀποβα-
 λούσιν ἐν τῷ ὑπὲρ ταύτης ἀγῶνι. ταῦτα ἐς ὅτι ἡμῖν τελευτήσῃ
 σέ τε χοῖ καὶ Γότθους τοὺς ἐν Ῥαβέννῃ λογιζομένους. ταῦτα
 ἐπεὶ ὁ Οὐτίγης ἀνέλεξατο, ἀπεβίβητο ὧδε „Αναπεπιωκέναι 15
 C δὲ ἡμῶς, ὃ φιλιτατο ἀνθρώπων ἀπάντων, οἰέσθω μηδεὶς,
 μηδὲ ἐς κακίας τοσόνδε ἔκειν ὥστε ῥαθυμία τὰ Γότθων κατα-
 προέσθαι πρόγματα. ἔμοι γὰρ ἐναγχαῖ ἢ τε τῆς ἐξόδου παρα-
 σκευῇ ὡς ἐκ μάλιστα ἥσκητο καὶ Οὐραίας παντὶ τῷ στρατῷ ἐκ
 Μεδιολάνου μετέπειμπος ἦλθεν. ἀλλ' ἡ Ὁράγων ἔξοδος πα- 20
 ραδόξως ἐπεισεπιδόσθαι πάντα ἡμῖν τὰ ἐν παρασκευῇ ἀνεχάτισιν,
 ὧν ἔγωγε οἶκ' ἂν τὴν αἰτίαν δικαίως φερόμην. ὅσα γὰρ μέλλω
 ἢ κατὰ ἀνθρώπου δύναιμι ἐστὶ καὶ τοῖς ἐπτακῶσι τὸ ἀνεγκλήτοις
 εἶναι χωρίζεται, τῆς τέχνης ἐφ' ἑαυτὴν ἐπισπωμένης αἰετὰ ἐκ

9. Γότθῳ] γότθων L. 15. ἀνέλεξατο] ἀνεδίξατο L.

venere, hominem rogant, ut epistolam Ravennam perforat: auri summam praesentem pacti, maiorem daturus eo pollicentur, ubi redierit cum epistola Vitigis. Inductus pecunia miles, operam spondet, ac munus promissi conficit. Itaque cum literis probe obsignatis Ravennam advolat: ubi ad Vitigis conspectum admissus, illas reddit: his autem fere verbis perscriptae erant. Quo iam redacti sumus, clare intelligetis, si ex isto quaeratis tabellario quis et cuius sit. Gothorum enim nemo est, qui modicus pedem efferre possit. Penu nostra amplissima sub muro est, nimirum herba, quam modo non contingere quidem licet, nisi multa cum caede decertantium illius causa. Quo demum haec conaura sint, ad te et Gotthos, qui sunt Ravennae, videre attinet. Haec Vitigis cum legisset, ita rescripsit. Nemo vestrum existimet, mortalium omnium carissimi, nos animo concidisse, itaque obtorpuisse, ut rem Gotthieam inertia discernimus. Mihi nuper ad profectionem erant omnia paratissima: Uraiam cum omnibus copiis Mediolano accioeram. At inopinata Francorum irruptio apparatus nostrum omnem repressit: cuius rei causam sustinere non debco. Quae enim vires humanas superant, infelici casu lapsis hoc saltem tribuunt, ut

τῶν πεπραγμένων ἐγκλήματα. νῦν μέντοι (καὶ γὰρ Θεοδίδερ-
 τον ἐκποδὼν ἡμῖν γιγνησθαι ἀκούομεν) καὶ οὐκ ἐς μακρὰν
 ἡμῖν, ἢ θεὸς θέλῃ, πάσῃ τῇ Γότθων στρατιᾷ παριστάμεθα. D
 5 χρὴ δὲ ὑμᾶς τὰ παραπλεόντα φέρειν ἀνδρείως τε καὶ τῇ ἀνάγκῃ
 ἐπιτηδείως, λογιζομένους μὲν τὴν ὑμετέραν ἀρετὴν, ἧς ἔνεκα ἐκ
 πάντων ἀπολέξας ὑμᾶς ἐν Ἀῤῥίμῳ κατιστησάμεν, ἀσχονομένους
 δὲ τὴν δόξαν, ἣν Γότθοι ἅπαντες ἐφ' ἡμῖν ἔχοντες. Παβλόνης
 τε ὑμᾶς καὶ τῆς σφῶν αὐτῶν σωτηρίας προβέβληται. τὸσαῦτα
 γράψας Οὐτίγης καὶ χρήμασι πολλοῖς τὸν ἄνθρωπον δωρησάμε-
 10 νος ἀπέπεμψατο. ὃς δὲ ἐς Ἀῤῥίμον ἀγικόμενος, παρὰ τε τοῖς
 ἐταίροις αὐτοῦ ἤλθε καὶ ἀρρώστια ὅτι δὴ οἱ ξυμβεβήκει σκι-
 ψάμενος, ἔς τε ἱερόν τι οὐκ ἀποδὶν ὃν διὰ τοῦτο ἰσχυολακεῖναι,
 κατέστη μὲν αὖθις ἐς τὴν φυλακὴν ἥπερ εἰώθει, λαθῶν δὲ ἅπαν-
 15 τας τοῖς πολέμοις τὰ γράμματα ἰδῶκεν, ἅπερ ἐς τὸ πλεῖθος ἀνα- P 451
 γνωσθέντα ἔτι μᾶλλον ἅπαντας, καίπερ τῷ λιμῷ πιεζομένους,
 ἐπύρρωσι. διὸ δὲ προσχωρῶν Βελισαρίῳ πολλὰ τιθασεύοντι
 οὐδαμῇ ἤθελον. αὖθις δ' ὡς σφίσι στρατεύμα ἐκ Παβλόνης
 ὅκ ἐξελθὼν πῇ ἡγγίλατο καὶ τῇ ἀπορίᾳ τῶν ἀναγκαίων ὑπερ- V 100
 γνῶς ἤδη ἤχθοντο, Βουρκέντιον πάλιν πέμπουσι, τοῦτο ἐν γράμ-
 20 μασι δηλώσαντες μόνον, ὥς πέντε ἡμερῶν οὐκέτι τὸ λοιπὸν οἷοί
 τέ εἶσι τῷ λιμῷ μάχεσθαι. ὃ δὲ αὐτοῖς ἐπανέκιν αὖθις, Οὐτί-
 γιδος ἐπιστολὴν ἔχων ταῖς ὁμοίαις ἐλλείπειν αὐτοὺς ἀναρτίωσαν.

12. [ισχυολακεῖναι] fo. ἰσχυολακῶς Hm. 14. [εἰ] ἐς L. 15. ἐκτέ-
 ρωσι] ἐπύρρωσι Vat. Eadem varietas p. 446 c. ibid. τιθα-
 σεύοντι L. τιθασσεύοντι P.

eximantur ex culpa, quam omnem Fortuna praestat ac sustinet. Nunc, quando Theodebertum abscississe audimus, brevi, si Deus volet, cum omni Gotthorum exercitu vobis aderimus. Cacterum adversa, quae incidunt, ferre vos decet fortiter et convenienter necessitati, illius vestrae virtutis memores; cuius ergo vos ex omnibus delectos locavi Auximi; et revereri opinionem debetis, quam de vobis adeo praeclaram habent Gotthi universi, ut vos Ravennae et salutis suae propugnaculum esse vulerint. Simul hanc Vitigis epistolam exaravit, multa pecunia donatum remisit hominem: qui cum Auximum pervenisset, ad sodales reversus, et causatus se valetudinis gratia in vicino quodam templo moratum esse, ad consuetam stationem se retulit, et nemine conscio, hostibus literas reddidit: quarum publica lectio omnes, quamvis fame pressos, ita erexit, ut blandienti plurimum Belisario dedere se recusaverint. Cum autem nullas Ravenna edu-ctas copias audirent, et summa iam cibariorum penuria conflictarentur, Barcentium iterum mittunt, ac per literas hoc unum significant, se ultra dies quinque non posse fami resistere. Ille cum Vitigis epistola rediit, quae simili spe eorum animos suspendebat.

- B 'Ρωμαῖοι δὲ οὐδὲν τι ἤσσαν ἀχθόμενοι, ὅτι δὴ ἐν χώρῃ ἐρή-
μῳ μακρὰν οὕτω προσεδρῖαν πεποιήνται, διηποροῦντο, οὐκ ἐν-
διδότας σφίσιν ἐν τοσούτοις κακοῖς τοὺς βαρβάρους ὀρώντες.
Διὸ δὴ Βελισάριος ἐν σπουδῇ ἐποιεῖτο ζῶντά τινα τῶν ἐν τοῖς πο-
λεμίοις δοκίμων λαβεῖν, ὅπως ἂν γνοίῃ ὅτου δὴ ἔτεκε τὰ δεινὰ 5
καρτεροῦσιν οἱ βάρβαροι, καὶ οἱ δὲ Βαλεριανὸς τὸ τοιοῦτο ἐπουρ-
γήσειν εὐπετῶς ὡμολόγει. εἶναι γὰρ τίνας τῶν οἱ ἐπομένων ἐκ τοῦ
Σκλαβητῶν ἔθνος, οἳ κρύπτεσθαι τε ὑπὸ λίθῳ βρυχεῖ, ἢ φθ-
τῶν ἄλλῳ τῷ παρατυχόντι, εἰώθασιν καὶ ἀναρπάζειν ἄνδρα πε-
λεμιόν. τοῦτό τε ἀεὶ παρὰ ποταμὸν Ἰστρον, ἐνθα δὴ ἴδρυνται, ἔς 10
- C τε 'Ρωμαίους καὶ τοὺς ἄλλους βαρβάρους ἐνδείκνυνται. ἤσθη
τῷ λόγῳ Βελισάριος καὶ τοῦ ἔργου ἐπιμελεῖσθαι κατὰ τάχος ἐκέ-
λευε. Βαλεριανὸς οὖν ἀπολῆξας τῶν Σκλαβητῶν ἓνα σῶματός
τε μεγέθους πέρι εὖ ἤκοντα καὶ διαφερόντως δρυστήριον, ἄνδρα
ἐλεῖν πολέμιον ζῶντα ἐπέστελλε, χρήματά οἱ μεγάλα πρὸς Βελι- 15
σαρίου ἰσχυρισάμενος ἔσσεσθαι. ὁράσιν δὲ τρῦτό αὐτὸς ἐν τῷ
χωρῷ εὐπετῶς ἔσασκεν, ὅπερ ἡ πόα τυγχάνει οὔσα, χρόνου
- H 250 γὰρ πολλοῦ ταύτῃ τοὺς Γότθους ἀπορία τῶν ἀναγκαίων οὐκ ἔ-
σθαι. ὁ μὲν οὖν Σκλαβητὸς ὕδθρον βαθύος ἀγχισία τοῦ περι-
βόλου γινόμενος, ἐν θάμνῳ τινὶ ἐγκαλυψάμενός τε καὶ τὸ σῶμα 20
- D ἐς ὀλίγον ξυνναγαγὼν ἀμφὶ τὴν πόαν ἐκρύπτετο. ἓμα δὲ ἡμέρα
Γότθος ἀνὴρ ἐνταῦθα ἤκων τὰς βοτάνας κατὰ τάχος ξυνέλεγε,
ἐκ μὲν τοῦ θάμνου ὑποτοπάζων οὐδὲν ἄχαρι, συχνὰ δὲ περισκο-

15. ἀκίη] ἔχιν HL.

Romani vero, haud levius ferentes tam longe extractam deserti in
ora obsidionem, fluctuabant; praesertim cum Barbaros viderent ad dediti-
onem non redigi tot aerumnis. Quamobrem dabat operam Belisarius,
ut eorum, qui inter hostes praestabant, aliquem vivum spareret, ex quo
causam cognosceret tantae in malis constantiae Barbarorum. Id se faci-
le effecturum Valerianus recepit: cum in suorum haberet numero Scla-
venos aliquot, qui sub angusto saxo aut virgulto quolibet obvio deli-
tescere, et hostem quemlibet rapere consuevissent: hoc illos ad Istrum
fluvium, ubi sunt gentis sedes, in alios Barbaros ac Romanos facitasse.
Laetus auditis Belisarius, rem oculos accurari iubet. Itaque Valerianos
uni ex omnibus Sclavenis delecto, mole corporis ac strenuitate insigni,
grandem a Belisario pecuniam pollicitus, iniungit ut hostium aliquem vi-
vum capiat. Id Barbarus facile in eo loco, qui herba vestitus erat, per-
fecturum se dixit: iamdiu enim esse cum Gotthi, cibariis absumptis, inde
se alerent. Summo igitur mane Sclavenus ad murum accedit, et frutice
tectus, contracto corpore ad herbam latet. Ut primum illuxit, vir qui-
dam eo progressus, raptim herbas colligere coepit, nihil mali a frutice

πῶν ἐς τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον, μὴ τις ἐξ αὐτῶν ἐνθῆναι
 ῥοι. καὶ αἱ ἐπιπεσὼν ὅπισθεν ὁ Σκλαβητὸς ἐκ τοῦ αἰανιδίου
 ἀνδραπαστον ἐποήσατο, σφίγγων τε μίσσων καρτερῶς χερσὶν ἀμ-
 ποτέραις τὸν ἄνθρωπον, ἐς τε τὸ στρατόπεδον ἤνεγκι θῆραν καὶ
 5 Βαλεριανὸν ἐνχειρίσειν. ὃ δὲ πυνθανόμενῳ, ὃ δὲ ποτὶ Γότθοι
 πιστεύοντις, καίτοι μὴ τὸ ἰσχυρὸν ἔχοντες, ἥκιστα ἰθιλοῦσι
 προσχωρεῖν σφίσιν, ἀλλ' ἐκούσιοι τὰ δεινότερα ἔγκραστοῦσι,
 τὸν πάντα λόγῳ ἀμφοὶ τῷ Βουρκεντίῳ ὁ βάρβαρος ἔφησε καὶ
 αὐτὸν οἱ ἐς ὅψιν ἥκοντα ἤλεγχεν. ὁ δὲ Βουρκέντιος, ἔπειτα ἐκ-
 10 στρος ἤδη γήρονός ῥησθετο, οὐδὲν τῶν γεγραμμένων ἀπέκρυψε.
 διὸ δὲ Βελισάριος μὲν τοῖς ἑταίροις αὐτὸν ὅ τι βουλοίτο παρ- P 452
 ὀψεαι χρῆσθαι, οἱ δὲ αὐτὸν ζῶντα οὐκ ἐς μακρὰν ἔκυσαν, θεω-
 μένων τὰ ποιούμενα τῶν πολεμίων. Βουρκέντιος μὲν οὕτω τῆς
 φιλόχροματίας ἀπέλαυσε.
 15 κ'. Βελισάριος δὲ οὐδὲν τι ἥσπον ἀντίχοντας τῇ ταχυ-
 παρείᾳ τοῖς βαρβάρους ὁρῶν ἐς τοῦ ἰδυτοῦ καθίστασθαι τὴν B
 ἐπιβουλὴν διανοεῖτο, ταύτῃ ῥᾶν τε καὶ εἰπορώτερον αἰρήσειν
 τοὺς πολεμίους οἰόμενος. καὶ ἦν γὰρ τις κρήνη Ἀύξιμον πρὸς
 βορρᾶν ἄνεμον ἐν χώρῳ κρημνώδει, τοῦ περιβόλου ἀπέχουσα ὅσον
 20 λίθου βολήν, κατὰ βραχὺ μάλιστα τὸν ῥοῦν ἀφίεσα ἐς τινα δε-
 ξαμενὴν ἀντόθι ἔκπαλαι οὕσαν. ἥ τε δεξαμενὴ πλήρης γεγενημέ-
 νη ἐκ ταύτης δὴ τῆς ὀλίγης ἐπιρροῆς παρείχετο πόνῳ οὐδενὶ τοῖς
 ἐν Ἀύξιμῳ ὑδρεύσθαι, ἔγνοιά τε Βελισαρίῳ ἐγένετο ὥς, ἦν

9. ἤλεγχεν P ex Vat. ἤθελεν HL. 10. γεγραμμένων] πεπρα-
 γμένων Pm. 14. ἀπίλανε] ἀπῆλανε P. 21. ἔκπαλαι] ἐκ
 παλαιοῦ Scaliger. Sic p. 457 b.

metuens, ac solum in castra hostium coniciens saepius oculos, ne quis
 infestus illinc veniret. Repente Scлавenus a tergo irruens ipsum arripit,
 et valide ambabus manibus medium stringens, in castra aufert, traditque
 Valeriano: cui quaerenti, quid tantam spem Gothiis faceret, ut, quam-
 vis accisis viribus, durissima constanter perpeti mallet, quam sese de-
 dere? fraudem omnem Burcentii Barbarus enuntiavit, ipsumque ante ocu-
 los adductum convicit. Burcentius, ubi se manifesto teneri vidit, eorum
 celavit nihil, quae acta fuerant. Eum Belisarius permisit arbitrio com-
 militonum: hi verum vitum subinde combusserunt sub hostium oculis.
 Hunc denique Burcentius cupiditatis fructum cepit.

27. In calamitate perstare videns Barbarus Belisarius, illis aquam
 subducere meditabatur, hanc viam ratus ad capiendos hostes faciliorem
 esse et magis compendiarium. Qua Septentrionem Auximum spectat, fons
 quidam erat in praecipiti loco, lactu lapidis procul a moenibus, et vena
 admodum tenui illabebatur in veterem cryptam: cuius lacus, fluente illo
 impletus modico, iis, qui erant Auximi, haustus faciles dabat. Sic autem

μη τὸ ὕδωρ ἐνταῦθα ξυσταίη, οὐ μὴ ποτε οἱολ τε ὦσιν οἱ βάρ-
 βαροι πρὸς τῶν πολεμίων βαλλόμενοι ἐν χρόνῳ πολλῷ ἀπὸ τῆς
 Ο ἐπιρροῆς τοὺς ἀμφορέας ἐμπλήσασθαι. διαφθεῖραι γοῦν ἐθελών
 V 101 τὴν δεξαμενὴν ἐπειὶ ταῦτε. ἔξοπλίσας τὸ στρατήριον ὅλον, κί-
 κλω τε αὐτὸ τοῦ περιβόλου ὡς ἐς μάχην ταξάμενος, δόκῃσιν τοῖς 5
 ἐναντίοις παρείχετο ὡς τῷ κίχισματι προσβάλλειν ἀντίκ' αὖτ' ἄλλ' ἄλλα
 πανταχόθεν μύλλοι. διὸ δὴ κατωρρωδηκότις τὴν ἔξοδον οἱ Γότ-
 θοι ἐν ταῖς ἐπύλξεσιν ἡσυχῇ ἔμενον, ὥς ἐνδὲν ἀμυνόμενοι
 τοῖς πολεμίοις. ἐν τούτῳ δὲ Βελισάριος Ἰσαύρους πέντε τοὺς ἐς
 τὰς οἰκοδομίας ἐμπείρους ἔξεν τε πελέκεισι καὶ ἄλλοις ὀρμήνοισι 10
 λίθων ἑκτομίας ἐπιτήθειοις ἐς τὴν δεξαμενὴν ἀσπίδων πλήθει
 κρυπτομένους ἐσήγαγε, διαφθεῖραι τε καὶ διελθεῖν τοὺς τοίχους
 πάσῃ δυνάμει κατὰ τάχος ἐκκλενεν. οἱ δὲ βάρβαροι τέως μὲν
 τοῖς ἄνδρας ὑπὸ τὸ τεῖχος ὑποπτεύοντες ἵνα ἡσυχίαν ἦγον, ὥπως
 D ἂν ὡς ἀγχοτάτω γενομένων ἐπιτεῶς βάλοιεν, ἐν τῷ τὸ ποιεῖμε- 15
 νον ἤκιστα ἔχοντες· ἐπεὶ δὲ τοὺς Ἰσαύρους ἐντὸς γενομένους
 τῆς δεξαμενῆς εἶδον, λίθους τε καὶ τοξεύματα πάντα ἐπ' αὐτοὺς
 ἔβαλλον. τότε δὴ οἱ μὲν ἄλλοι Ῥωμαίων ἠπαντρες ἐπεχώρουν
 δρόμῳ, μόνοι δὲ οἱ πέντε Ἰσαυροὶ, ἐπεὶ ἐγένοντο ἐν τῷ ασφαλεῖ,
 ἔργον εἶχοντο. κύρωμα γάρ τι ὑπὲρ τοῦ ὕδατος σκιᾶς ἕνεκα 20
 τοῖς πύλαι ἀνθρόποιος τῆδε πεποίηται. οὗ δὴ ἐντὸς γεγέννημένοι,
 ὡς ἤκιστα τῶν πολεμίων, καίπερ συχνὰ βαλλόντων, ἐγρόντιζον.
 διὸ δὴ οἱ Γότθοι ἐντὸς τοῦ περιβόλου μένεν οὐκέτι ἡνέλθοντο,

8. ἀμυνόμενοι] Valgo ἀμυνόμενοι.
 8. δεξαμενῆς Suidas s. v. κύρωμα.

20. τοῦ ὕδατος] τῆς δε-

statuebat Belisarius, si ibi aqua non colligeretur, eo redactum iri Barba-
 ros, ut missilibus hostium impetiti multo tempore non possent implere
 amphoras manante latice. Itaque capto destruendi lacus consilio, ratio-
 nem hanc iniecit. Cum arces omnibus imperasset, ita muros corona ad
 pugnam instructa cinxit, ut hostibus opinionem praeberet impressioris
 mox audique faciendae. Quam horrentes Gotthi, ad pinas stabant, ut
 inde hostem propellerent. Interea Belisarius Isauros quinque, fabrilis
 artis peritos, cum securibus aliisque instrumentis ad lapides caedendos
 idoneis, in receptaculum aquae indacit, multis protectos clypeis, omni-
 que ope et celeritate parietes rumpere ac diruere iubet. Tum quidem Bar-
 bari, illos rati muro succedere, se continebant, ut eos, cum proxime ac-
 cessisset, facile telis figerent; nec dum fraudem deprehendebant. At ubi
 Isauros cryptam ingressos viderunt, lapides ac missilia omnis generis eo
 conficiunt. Tum caeteri Romani omnes cursu retro pedem tulere: soli
 quinque Isauri coepto admovere manum, in tuto positi. Siquidem obum-
 brandi loci gratia, fornix quondam impositus aquae fuerat: quem illi in-
 gressi densa hostium tela ridebant. Quare Gotthi non amplius potue-

ἀλλὰ ἀνολεῖσθαι τὴν ταύτην πυλίδαν ἐπὶ τοὺς Ἰσαύρους ἅπαντας
 θυμῷ τε πολλῷ καὶ θορόβῳ ἐχόμενοι ᾔεσαν. καὶ οἱ Ῥωμαῖοι P 453
 Βελισαρίου σφίσιν ἐγκλινομένοι, σπουδῇ πολλῇ ὑπηγνίσκοντο. γί-
 νεται μὲν οὖν μάχη καρτερὰ ἐν χρόνῳ πολλῷ ὠθισμὸν ἔχουσα
 5 καὶ θόρος ἐκατέρων πολὺς. Ῥωμαίων δὲ μᾶλλον συγχροὶ ἐπιπτον.
 αἵτε γὰρ οἱ βάρβαροι ὑπερθεῖν ἀμυνόμενοι πλείους ἔκτεινον ἢ αὐτοὶ
 ἔθνησκον. ἐνδιδόναι μέντοι Ῥωμαῖοι σὺν δαμῇ ἤθελον, παρόντα τε
 καὶ κραυγῇ ἐγκλεινόμενον Βελισάριον ἀσχυρόμενοι. τότε δὲ καὶ βέ-
 λος τι ἐπὶ τὴν τοῦ στρατηγοῦ γαστέρα ἦεν ζὼν ῥομφαία πολλῶν, πρὸς
 10 τοῦ τῶν ἐναντίων, εἴτε τύχῃ τιγὶ εἴτε προνοίᾳ ἐνταῦθα βληθὲν.
 ὅπερ Βελισάριος μὲν ὥς ἥκιστα εἶδεν. οὐδὲ γὰρ οὖν φηλάσσεισθαι
 οὐδέ πη ἐκτρέψασθαι ἴσχυσε. δορυφόρος δὲ τις Οὐνίγατος ὄνομα B
 παρ' αὐτὸν ἰσθηκῶς κατενόησέ τε, οὐκ ἀποθεῖν ὦν τῆς Βελισα-
 ρίου γαστρός, καὶ χεῖρα τὴν διεξιὴν προβαλλόμενος ἔσωσε μὲν τὸν H 251
 15 στρατηγὸν ἐκ τοῦ παραδόξου, αὐτὸς δὲ πληγῆς τῷ τοξενίῳ
 ἐνθὺς μὲν περιώδυνος γεγονῶς ἀνεχώρησε. μετὰ δὲ τῶν νέρων
 οἱ ἀποκοπέντων οὐκέτι τὴν χεῖρα ἐνεργεῖν ἴσχυσεν, ἥ τε μάχη
 πρὶν ἀρξάμεν ἔς μέσην ἡμέραν ἀφίκετο. καὶ τῶν Ἀρμενίων ἄν-
 20 δρες ἐπὶ τὴν ἐπὶ τῇ Ναρσῇ καὶ Ἀρατίῳ τωσσομένοι ἔργα ἐπεδείξαν-
 20 το ἀρετῆς ἄξια, ἔς τε τὴν δυσχωρίαν, ἣ μᾶλα ἀνάντης ἦν, καὶ
 ἐν τῷ ὁμαλῷ περιθρόντες καὶ κτείνοντες τῶν πολεμίων τοὺς αἰεὶ C
 σφίσιν ἀντιστατοῦντας, ἕως διωσόμενοι τοὺς ἐκείνῃ βαρβά-
 ρους ἐτρέφαντο. οἳ τε ἄλλοι Ῥωμαῖοι ἐνδιδόντας ὀρῶντες ἤδη

9. ἤμ.] Vulgo *Isa.*

22. τοὺς] τε τοὺς P.

runt tenere se minorum septo; sed porta, quae illic est, patefacta, omnes,
 gravi stimulante ira, in Isauras tumultuose se effuderunt. Hortante mox
 Belisario, Romani animosissime occurrere. Fervet pugna, et quidem diu,
 dum se invicem trudent, cum magna utrinque caede: quae tamen Roma-
 nes afflixit gravius. Nam e superiori loco repugnantes Barbari maiorem
 cladem afferiebant, quam ipsi acciperent. Romani tamen cedere nolebant,
 praesentem et clamore excitantem Belisarium reveriti. Que tempore im-
 pulsa ab heste quopiam sagitta, sive casu, sive consilio, recta in ventrem
 Magistri militum magne stridens impetu ferebatur. Ad eam non adver-
 tens Belisarius, nec cavere sibi, nec declinare poterat. Verum Protector
 quidam, cui nomen Unigato, haud precul ventre Belisarii stans, advertit,
 et praetenta dextera Magistrum militiae praeter opinionem servavit: ipse
 sagitta ictus, statim excessit praelio, dolens vi; nec manu in posterum
 uti potuit, quod eius nervi praecisi essent. Coepit mane pugna ad me-
 ridiem usque producta est: in qua Armenii septem, qui sub Narsae et
 Aratle stipendia faciebant, fortissime se gesserunt, in salebris loci maxime
 ardui aequae ut in plane decurrentes, atque hostibus, qui se obfirma-
 rent, inferentes necem; donec oppositis sibi Barbaras terga dare coege-
 runt. Romani caeteri, hostem videntes iam inclinari, instant: tum fu-

Procopius II.

17

τοὺς πολέμιους ἐδίωκον καὶ ἡ τροπὴ λαμπρὰ ἐγεγόνει, οἳ τε βάρ-
 βαροι αὐθις ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐγένοντο. Ῥωμαῖοι μὲν οὖν τὴν
 τε δεξαμένην διαφθάρθαι καὶ τοῖς Ἰσαύροις ἅπαν ἐπιτελεῖσθαι τὸ
 ἔργον ᾤοντο, οἳ δὲ οὐδὲ ὅσον χάλικα ἐνθένδε ἀφελίσθαι ἐς τὸ
 παντελὲς ἴσχυσαν. οἳ γὰρ πάσαι τεχνῖται, ἀρετῆς ἐς τὰ ἔργα 5
 ἐπιμελούμενοι μάλιστα, οὕτω δὴ καὶ ταύτην τὴν οἰκοδομίαν εἰρ-
 γάσαντο, ὥστε μήτε χρόνῳ μήτε ἀνθρώπων ἐπιβουλῇ εἴκειν.
 D Ἄπρακτοι γοῦν οἱ Ἰσαυροὶ, ἐπειδὴ Ῥωμαίους τοῦ χώρου κρατή-
 σαντας εἶδον, ἐκ τῆς δεξαμένης ἀπαλλαγέντες ἐς τὸ στρατόπεδον
 ἀνιχώρησαν. διὸ δὴ Βελισάριος τῶν τε ζώων τὰ νεκρά καὶ βο- 10
 τάνας ἐς ἀνθρώπου φθορὰν ἱκανῶς πεφυκνίας ὀρίσκειν ἐν τῷ ὕδα-
 τι τοὺς στρατιώτας ἐκέλευε καὶ λίθον κατακικαυμένην ἐνδείλ-
 χέστατα (ἦν πάσαι μὲν τίτανον, τανῦν δὲ ἄσβεστον καλεῖν νεο-
 μίκασιν) ἐμβάλλοντας ἐνταῦθα σβεννύνειν. καὶ οἳ μὲν κατὰ ταῦ-
 τα ποιοῦν, οἳ δὲ βάρβαροι φρέατι ἐντὸς τοῦ περιβόλου, ὕδαρ 15
 τι βραχὺ ὥς μάλιστα ἔχοντι, ἐν τούτῳ δὴ τῷ χρόνῳ ἔλασσύνως ἢ
 κατὰ τὴν χρεῖαν ἐχρῶντο. καὶ τὸ λοιπὸν Βελισάριος οὔτε βίη τὸ
 χωρίον ἐλεῖν οὔτε τινα ἐπιβουλὴν ἐπιδιεξάσθαι ὕδατος πέρι ἢ ἄλ-
 λον ὁπουοῦν ἐν σπουδῇ ποιεῖτο, μόνῳ τῷ λιμῷ περιέσσεσθαι τῶν
 P 454 πολέμιων ἐλπίδα ἔχων. καὶ ἀπ' αὐτοῦ τῆς φυλακῆς ἰσχυρότατα 20
 V 102 ἐπιμελεῖτο. οἳ τε Γότθοι καρυδοκοῦντες ἔτι τὸν ἐκ Ῥαβέννης
 στρατὸν ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ τῶν ἀνυγκαιῶν ἡσύχαζον.

7. μήτε — μήτε] μηδὲ — μηδὲ P. 13. καλεῖν νεομίκασιν] κα-
 λοῦσι Suidas s. v. τίτανον. 21. ἐπιμελεῖτο] ἐπιμελεῖτο L.

gientes aperte Barbari, in urbem se conciliunt. Romani iam ab Isauris dirutum fontis conceptaculum, et extremam incepto manum accessisse existimabant. At illi ne unum quidem silicem avellere quiverant. Artifices enim veteres, omnem artis suae vim operibus adhibere soliti, sic istud construxerant, ut nec temporis nec hominum iniuriis cederet. Isauri igitur, ut Romanos viderant potiri campo, re infecta, egressi crypta, in castra redierunt. Quapropter millibus imperavit Belisarius, ut cadauera pecudum, herbasque homini nocentissimas in aquam iscerent, et summe combustum igne lapidem, qui quondam Calx, hodie Asbestus vulgo dicitur [quod ignea vis in eo non sit extincta] immitterent extinguerentque. Dictum ac factum. Interim Barbari puteo, qui intra muros erat aquae pauperrimus, parcius utebantur quam necessitas posceret. Neque ultra Belisarius vi urbem capere, vel aquae alluvie rei causa moliri quidquam tendebat, sperans fore ut sola fame domaret hostes; eumque ob causam in custodiam tota mente incumbibat. Gotibi avida adhuc pendentes expectatione mittendi Ravenna exercitus, in summa rei cibariae angustia nihil movebatur.

Ἦδη δὲ οἱ ἐν Φισούλῃ πολιορκούμενοι ὥς μάλιστα τῷ λιμῷ
 ἐπιέζοντο, φέρειν τε τὸ κακὸν οὐχ οἷοί τε ὄντες, ἀπεικόντες δὲ
 καὶ πρὸς τὴν ἐκ Ῥαβέννης ἐλπίδα, τοῖς ἐναντίοις προσχωρεῖν
 ἔγνωσαν. Κυπριανῷ τοίνυν καὶ Ἰουστίνῳ ἐς λόγους ἔλθόντες,
 5 τὰ τε πιστὰ ὑπὲρ τῶν σωμάτων λαβόντες, σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ
 τὸ φροῦριον ὁμολογίᾳ παρέδωκαν. καὶ αὐτοὺς οἱ ἀμφὶ Κυπρια-
 νὸν ζῆν τῷ Ῥωμαίων στρατῷ ἐπαγόμενοι, φρουράν τε αὐτάρκην
 ἐν Φισούλῃ καταστησάμενοι, ἐς Αὐξίμον ἦλθον. Βελισάριος δὲ
 αὐτῶν τοὺς ἡγουμένους τοῖς ἐν Αὐξίμῳ βαρβάροις ἀεὶ ἐνδεικνύ- B
 10 μενος ἐκέλευε τῆς ἀπονοίας μεθίσθαι, τὴν ἐκ Ῥαβέννης ἀποσει-
 σάμενός τις ἐλπίδα, δι' ἧς ὄνησίς τις οὐ μὴ ποτε οὐδὲ αὐτοῖς ἔσται,
 ἀλλ' ἐπὶ πλεῖστον τῇ τάλαιπωρίᾳ κεκακωμένοι οὐδὲν ἔσπον ἐς
 ταῦτόν τυχῆς τοῖς ἐν Φισούλῃ ἀφίζονται. οἱ δὲ πολλὰ ἐν σφίσιν
 αὐτοῖς λογισόμενοι, ἐπειδὴ τῷ λιμῷ οὐκ ἐτι ἀντεῖχον, τοὺς τε λύ-
 15 γους ἐνεδίχοντο καὶ παραδοῦναι τὴν πόλιν ἤξιον, ἐφ' ᾧ αὐτοὶ
 ἀπαθεῖς κακῶν ζῆν τοῖς χρήμασιν ἐπὶ Ῥαβέννης πορεύσονται.
 διὸ δὴ Βελισάριος τοῖς παροῦσι διηπορεῖτο, πολέμιους μὲν τοιού-
 τους τε τὴν ἀρετὴν καὶ τοσοῦτους τὸ πλῆθος τοῖς ἐν Ῥαβέννῃ
 ἀναμύνησθαι ἀξίμφορον οἰόμενος, τοῦ δὲ καιροῦ ὅστις εἶναι ὥς C
 20 ἥκιστα ἤθελεν, ἀλλ' ἐπὶ Ῥαβένναν τε καὶ Οὐλίγγιν, ἡωρημένων
 ἔτι τῶν πραγμάτων, ἵναι. Φράγγοι γὰρ αὐτὸν ξυνετάρασσον,
 Ἰότθοις ἐπικουρίαν ἀφίξεσθαι ἀντίκα δὴ μάλα ἐπιδόξοι ὄντες.
 ὧν δὴ προτερῆσαι τὴν παρουσίαν ἐν σπουδῇ ἔχων διαλύειν τὴν

19. τοῦ δὲ καιροῦ] τὸν δὲ καιρὸν HL.

Iam vero qui Faesulis obsidebantur, cum vehementissime fame pres-
 si, illius assevitium ferre minime possent, nec venturum Ravenna auxilium
 sperarent, hosti aese permittere decreverunt. Itaque cum Cypriano
 ac Iustino collocti, accepta incolumitatis fide, se et castrum tradiderunt
 voluntaria deditio. Cyprianus, iusto Faesulis constituto praesidio, il-
 los cum Roma exercitu Auximum duxit. Quorum Duces Barbaris, Auxilium
 habentibus, ostentans Belisarius, hortabatur ut insanire desinerent,
 spe, quam Ravenna obtulerat, abiecta penitus, utpote inutili; cum ipsos,
 aerumnis diuturnis confectos, eadem sors, quam praesidium Faesulanum
 subisset, nihilo certius maneret. Illi, re inter se multum considerata,
 iam fame victi, aures dictis faciles dederunt, ac de urbe tradenda assen-
 si sunt; sed ea lege ut salvi atque incolomes cum auxilio opibus Raven-
 nam irent. Haesit hic Belisarius, sibi adversari intelligens tot ac tam
 fortium hostium cum illis, qui Ravennae erant, coniunctionem. Nolebat
 autem mora occasionem omittere, sed Ravennam ac Vitigini petere cogi-
 tabat rebus adhuc suspensis. Ipsum enim sollicitum habebant Franci,
 quos Gotthis propediem suppetias venturos erat opinio. Horum adven-

- προεδρεῖαν μὴ πῶς Αὐξίμον ἀλούσης οὐχ ὅπως τε ἦν. οἱ τε στρα-
τιῶται οὐκ εἰων ἐγγυχεῖν τοῖς βαρβάροις τὰ χρήματα, οὕτω
μὲν πολλὰ τραύματα ἐνδεικνύμενοι, ἅπτερ ἐνταῦθα πρὸς αὐτῶν
διζύμενοι ἔτυχον, πόρους δὲ πάντας ἀπαριθμοῦντες τοὺς ἐν ταύ-
τῃ σφίσι τῇ πολιορκίᾳ συμπιπλωκότας, ὧν δὴ ἅλλα εἶναι τῶν 5
D ἡσσημένων τὰ λύφρα ἰσχυρίζοντο. τέλος δὲ οἱ τε Ῥωμαῖοι,
καιροῦ δεξιότητι ἀναγκασθέντες, καὶ Γότθοι τῷ λιμῷ βιαζόμενοι
H 252 ξυνέλασιν ἀλλήλους, ἔφ' ᾧ τῶν μὲν χρημάτων τὰ ἡμίσεια Ῥωμαῖοι
ἐν σφίσιν αὐτοῖς διανεμῶνται, τὰ δὲ λοιπόμενα Γότθοι ἔχοντες
βασιλῆως κατήκοοι ὦσιν. ἑκάτεροι τοίνυν ὑπὲρ τούτων τὰ π- 10
σθὰ ἴδουσιν, Ῥωμαίων μὲν οἱ ἄρχοντες τὰ ξυγκείμενα κύρια εἶναι,
Γότθοι δὲ τῶν χρημάτων οὐδ' ὅτιον ἀποκρῦπτεσθαι. οὕτω τε
δὴ τὰ χρήματα πάντα ἐνέμαντο καὶ Ῥωμαῖοι μὲν Αὐξίμον ἔαον,
οἱ δὲ βάρβαροι τῷ βασιλῆως στρατεύματι ἀνιμῆνντο.
- P 455 κη'. Ἐπὶ δὲ Βελισάριος Αὐξίμον ἔλε, Ῥάβινναν πολιορ- 15
κῆν ἐν σπονδῇ ἱποῖντο καὶ ἅπαν τὸ στρατεῖμα ἐνταῦθα ἐπῆγε.
Μάγνον τι πέμψας ξὺν πλήθει πολλῶν ἐπὶ Ῥαβέννης ἵναι ἐκλῆναι,
Πάδον τε τοῦ ποταμοῦ τὴν ὄχθην αἰὲ περιμόντα φυλαχὴν ἔχειν,
ὥπως δὴ μὴ τὸ λοιπὸν ἐνθ' ἐνδεῖ οἱ Γότθοι τὰ ἐπιτήδεια ἐσκαμ- 20
βίζωνται. καὶ Βιτάλιος δὲ οἱ ξὺν στρατῷ ἐκ Δαλματίας ἀφικόμι-
νος ὄχθην τοῦ ποταμοῦ τὴν ἐτέραν ἐφύλασسين. ἐνταῦθα αὐτοῖς
ξυνέβη τις τύχη, δῆλωσιν ἄντικρυς ποιουμένη ὅτι δὴ αὐτὴ πρυ-
τανεύσει ἡμφοτέρους τὰ πράγματα. συνγῆς γὰρ οἱ Γότθοι ἀκά-

3. τραύματα] πράγματα L.

tum praevertere cum maxime vellet, nondum capto Auximo, obsidionem solvere nequibat. Intercedebant etiam milites, ut ne Barbaris permitteret exportare pecunias. Vulnera, quae hic ab illis plurima acceperant, ostentantes, laboresque omnes enumerantes, quos in obsidione exantlaverant, eorum praemia esse affirmabant hostium devictorum spolia. Denique hinc Romanis, occassionis praecipiti lapsu; inde Gotthis fene compulsis, pacto convenit, ut Romani dimidiam pecuniarum partem inter se dividerent; Gotthi, altere retenta, in ius ac ditionem Imperatoris venient. Haec data utrinque fide sancita sunt; ac Duces quidem Romani, mansura pacta; Gotthi, nihil pecuniae abeconsuro se promiserunt. Itaque divisa omni pecunia, occuparunt Romani Auximum; Barbari Imperatoris copiis sese admiscuerunt.

28. Potitus Auximo Belisarius, Ravennam obsidere contendit, eoque omnes copias ducit. Praemiis illuc cum manu valida Magno iulungit ut Padi ripam continenter obeundo Gotthos ea parte commentibus intercludet. Vitalius, qui ex Dalmatia cum copiis advenerat, alteram fluminis ripam inaeclit. Hic ipsis eum attulit Fortuna casum, quo manifeste probavit, se pro arbitrio de utriusque gentis rebus constituturam. An-

τους πρότερον ἐν Λιγυρίοις συλλέξαντες ἐς τὸν Πάδον καθήκαν, B
 ὥσπερ ἐμπλησάμενοι σίτου τε καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλεῖν V 103
 ἐπὶ Ῥαβέννης διανοοῦντο. οὕτω δὲ τοῦ ποταμοῦ τοῦτου ὕδωρ
 ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ὑπέληγεν ὥστε αὐτῷ ναυτίλῃσθαι τὸ παράπαν
 5 ἀδύνατα ἦν, ἕως ἐπελθόντες Ῥωμαῖοι τὰς ἀκάτους ξὺν τοῖς φορ-
 τίοις ἅπασιν εἶλον. ὃ τε ποταμὸς οὐ πολλῷ ὕστερον ἐς ῥοὴν
 ἐπανιὼν τὸν καθήκοντα ναυσίπορος τὸ λοιπὸν ἐγεγόνει. τοῦτο
 δὲ αὐτῷ ξυμβῆναι οὐ πώποτε πρότερον ἀκοῇ ἴσμεν. ἤδη τε οἱ
 βάρβαροι τῶν ἐπιτηδείων ὑποσπανίζαν ἤρξαντο. οὕτε γὰρ διὰ C
 10 κόλπου τι ἐσκομίζεσθαι τοῦ Ἰονίου εἶχον, θαλασσοκρατούντων
 πανταχῇ τῶν πολιμίων, καὶ τοῦ ποταμοῦ ἀπεκλείετο. γνόν-
 τες δὲ οἱ Φράγγων ἄρχοντες τὰ ποιοίμενα προσποιεῖσθαι τε τὴν
 Ἰταλίαν ἐθελόντες, πρέσβεις παρὰ τὸν Οὐτίγιν πέμπονσι, ξυμ-
 μαχίας ὑπόσχεσιν προτεινόμενοι, ἐφ' ᾧ τῆς χώρας ξὺν αὐτῷ
 15 ἄρξουσιν. ὅπερ Βελισάριος ὡς ἤκουσεν, πρέσβεις καὶ αὐτὸς ἀν-
 τεροῦντας Γερμανοὺς ἐπεμψεν ἄλλους τε καὶ Θεοδόσιον τὸν τῇ
 οἰκίᾳ τῇ αὐτοῦ ἐφειστώτα.

Πρῶτοι μὲν οὖν οἱ Γερμανῶν πρέσβεις Οὐτίγιδι ἐς ὕψιν D
 ἐλθόντες ἐλεῶν τοιαῦδε „Ἐπεμψαν ἡμᾶς οἱ Γερμανῶν ἄρχοντες,
 20 δυσχεραίνοντες μὲν ὅτι δὴ πρὸς Βελισαρίον πολιορκεῖσθαι ὑμᾶς
 ἤκονσαν, τιμωρεῖν δὲ ὑμῖν τάχιστα κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν ἐν σπου-
 δῇ ἔχοντες. τὸ μὲν οὖν στρατόπεδον ἀνδρῶν μαχίμων οὐχ ἴσ-
 σον ἢ ἐς μυριάδας πεντήκοντα ἤδη πον τὰς Ἀλπεὺς ὑπερβεβηκέναι

tea Gotthi magnam scapharum vim, quas contraxerant in Liguria, in Pa-
 dum deduxerant; et cum eas frumento aliisque commentibus implessent,
 Ravennam navigare consilium erat. Tunc autem fluvius ita decrevit, ut
 impar esset ferendis navibus, quasi Romanos expectaret: qui superve-
 nientes, scaphas et omnia, quibus onustae erant, ceperunt. Paulo post
 ad convenientem sibi cursum rediens amnis, navigabilem sese prae-
 buit: quod ipsi nunquam antea contigisse audivimus. Iam cibarium penuria
 laborare coeperant Barbari, cum nec per sinum Ionium invehere quid-
 quam possent, Romanis ubique mari dominantibus, nec flumen ipsis pa-
 teret. De his certiores facti Francorum Reges, quibus in animo erat
 Italiam adiungere ditiori suae, ad Vitigin legationem mittunt, pollicentes
 belli societatem, ea conditione, ut Italiae cum ipso imperent. Quod ubi
 audiit Belisarius, Legatos et ipse destinat Germanis contradic-
 tos, Theodosium videlicet domus suae Praefectum, aliosque.

Priores ad Vitigin Intromissi Germanorum Legati orationem hanc
 habuerunt. Huc nos miserunt Germanorum Principes, graviter ex eo sol-
 liciti, quod a Belisario obideri vos audierunt, et nihil non agentes, ut vo-
 bis pro sociali officio quamprimum opitulentur. Iam certe non minus quin-
 centa millia virorum fortium superasse Alpes credimus: de quibus hoc ia-

- ολόμεθα, οὐς πελέκισι τὴν Ῥωμαίων στρατιὰν ξέμπασαν ἐν τῇ
P 456 πρώτῃ ὀρμῇ καταχώσσειν ἀρχοῦμεν. ὑμᾶς δὲ οὐ τῶν δουλωσο-
 μένων τῇ γνώμῃ ἐπισθαι ἄξιον, ἀλλὰ τῶν ἐς κίνδυνον πολέμου
 εἰσὶν αὖτις τῇ ἐς Γότθους καθισταμένων. ἄλλως τι, ἢν μὲν τὰ ὅπλα
 ξὺν ἡμῖν ἔλθοιεν, οὐδεμία λειλείνεται Ῥωμαίοις ἐλπίς ἀμφοτέ- 5
 ροις τοῖς στρατεύμασιν ἐς χειρὸς ἵσταναι, ἀλλ' αὐτόθεν πόνῳ οὐ-
 δεινὸν ἀναδησόμεθα τὸ τοῦ πολέμου κράτος. ἢν δὲ γε ξὺν Ῥω-
 μαίοις τετάζονται Γότθοι, οὐδ' ὥς τῷ τῶν Φράγγων ἔθνεϊ ἀν-
 θίσουσιν (οὐ γὰρ ἐξ ἀντιπάλου τῆς δυνάμεως ὁ ἀγὼν ἔσται),
B ἀλλὰ περιέσται ὑμῖν τὸ ξὺν τοῖς πάντων πολιμνωτάτοις ἡσση- 10
 σθαι. ἐς προὔπτον δὲ κακὸν ἵσταναι, παρὸν κίνδυνον ἐκτὸς σοῦζε-
 σθαι, πολλὴ ἄνοια. ὅπως δὲ ἄπιστον πᾶσι βαρβάροις τὸ Ῥω-
 μαίων καθίσταται γένος, ἐπεὶ καὶ γούσι πολέμιόν ἐστιν. ἡμεῖς
 μὲν οὖν ξυνάροχόμεν τι βουλομένοις ὑμῖν Ἰταλίᾳ ἀπύσης καὶ τὴν
 χώραν διοικησόμεθα, ὅπῃ ἂν δοκῇ ὡς ἄριστα ἔχειν. σὲ δὲ καὶ 15
 Γότθους ἐλθεῖν εἰκὸς ὅ τι ἂν ὑμῖν ξυνοίσειεν μέλλῃ. Φράγγοι
 μὲν τοσαῦτα εἶπον. παρελθόντες δὲ καὶ οἱ Βελισαρίου πρέσβεις
 ἔλεξαν ὅδε, „Ὡς μὲν οὐδὲν ἂν τῷ βασιλείῳ στρατιῷ λυμναεῖται
 τὸ τῶν Γερμανῶν πληθος, ὅπερ οὗτοι διετίττεσθαι ἡμῶς ἄξιόν ἐστι,
C τῷ ἂν τις ἐν ὑμῖν μακρολογίῃ, οἷς γε διὰ μακρὰν ἐμπειρίαν ἡπα- 20
 σαν ἐξεπίστασθαι τὴν τοῦ πολέμου ῥοπήν ξυμβάλειν, καὶ ὡς ἡκα-
 στα ἀρετῇ ἀνδρώπων ὁμίλῳ φιλεῖ ἐλασσοῦσθαι; ἐῷμεν γὰρ λέ-
 γειν ὅτι καὶ πάντων μάλιστα βασιλεῖ πάρισι πλήθει στρατιωτῶν

19. ὅπερ] ὅπερ L. et Pm.

etiam vere, primo illos congressu Romanum omnem exercitum securibus obruturos. Vos autem deest sententiam aequi, non eorum, qui vobis iugum servitutis imponunt, sed qui in dimicationem veniunt, summo in Gothos adducti studio. Accedit in primis, quod si nobiscum arma eperitis, Romanis nulla spes reliqua futura est utrumque exercitum sustinendi, sed eos illico labore nullo debellabimus. Sin Gotthi cum Romanis vires sociabunt, nec ipsis quidem Francorum genti resistent (iniquus enim congressus erit) at certo tandem cum natione vobis inimicissima prefligabimini. Extremæ autem demeritæ est in exilium manifestum rueret, cum absque ullo belli discrimine offertur salus. Præterea Romana gens plane infida est Barbaris, odio, a natura insito, intercedente. Cæterum universæ Italiæ vobiscum, si vultis, imperabimus, et regiminis formam, quæ videbitur optima, sequemur. Iam tuum est et Gotthorum amplecti quæ vobis conducunt. Hæc Franci. Tum progressi Belisarii Oratores, hæc fera locuti sunt. Germanorum multitudinem, quam isti vobis ad terrorem ostentant, Imperatoris copiis nihil nocituram, quid attinet demonstrare pluribus apud vos, qui in quo situm omne belli momentum sit, neque hominum ingenti numero virtutem cedere, longa iam experientia didicistis. Omittimus quod nemo aequè, ut Imperator, hostem potest superare militum nu-

περιεῖναι τῶν πολεμίων. τὸ δὲ δὴ τούτων πιστὸν, ὃ χρῆσθαι
 ἀνχοῦσιν ἐς πάντας βαρβάρους, μετὰ γε Θορήγγους καὶ τὸ Βουρ-
 γουνζιῶνων ἔθνος, καὶ ἐς τοὺς συμμάχους ἡμῶς παρὰ τῶν ἀν-
 δρῶν ἐπιδίδεκται. ὥς ἡμεῖς γε ἡδέως ἂν Φράγγους ἐροίμεθα
 5 τίνα ποτὲ μέλλοντες ἀμειβῶναι θεῶν τὸ τῆς πίστεως ἡμῶν ἐχυρὸν
 ἰσχυρίζονται δώσειν. τὸν γὰρ ἤδη αὐτοῖς ὁμωμοσμένον ὄντινα
 τετιμῆκασι τρόπον ἐπίστασθε δὴ πού· οἳ γε παρ' ἡμῶν ἐπὶ συμ-
 10 μάχῃ κεκομισμένοι οὐχ ὅσον ἡμῶν τοῦ κινδύνου ξυνάρασθαι οὐ-
 δαμῶς ἔγνωσαν, ἀλλὰ καὶ ὅπλα οὕτως ἀναίδην κατ' ἡμῶν εἴ-
 10 λοντο, εἴ τις ἐν ἡμῶν τῶν πρὸς τῷ Πάδῳ ξυμπεπωκότων δια-
 σκίζεται λόγος. καὶ τί δεῖ τὰ θθάσαντα λέγοντας ἐλλέχειν τὸ τῶν
 Φράγγων ἀσίβημα, τῆς παρουσίας αὐτῶν πρεσβείας οὐδὲν ἂν γέ-
 νηται μισρώτερον. ὥσπερ γὰρ τῶν σφίσις ἐπιλελησμένοι ὁμολο-
 γημένων τε καὶ ταῖς ξυνθήκαις ὁμωμοσμένων κρείττω νῦν τῶν
 16 πάντων τὴν παρ' αὐτῶν βοήθειαν ἐσομένην ἡμῶν ἀξιοῦσιν. ἦν
 δὲ καὶ τούτου παρ' ἡμῶν τέχισιν, ὥστε ξυνελθεῖν Γότθους τῷ
 Φράγγων στρατῷ, εἰς τί ποτε αὐτοῖς τελευτήσει τὸ τῶν χρημιά-
 17 των ἀκόρεστον εἰκάς γε λογίζεσθαι.”

Τοσαῦτα μὲν καὶ οἱ Βελισαρίου πρέσβεις ἐλεξαν. Οὕτι-
 20 γις δὲ ξὺν Γότθων τοῖς ἀρίστοις πολλὰ κοινολογησάμενος ἥς τε
 πρὸς βασιλεία ξυνθήκας εἴλετο καὶ ἀπράκτους ἀπεπέμψατο Φράγ-

1. ὃ χρῆσθαι ἀνχοῦσιν P ex Vat. καὶ ἡμῶν εἰδότες HL.
 2. Βουργουνζιῶνων] Βουργουνζιόνων P. 5. ἐχυρὸν Pm. Vulgo
 ἰσχυρὸν. 12. τῆς παρουσίας αὐτῶν πρεσβείας] παρουσίας αὐτῶν
 τῆς πρεσβείας, ἥς? 13. γένηται] Immo γένοιτο. 14. κρείττω
 νῦν τῶν πάντων τὴν HL. κοινωσὶν τῶν πάντων διὰ τὴν P ex
 Maltreti coniectura.

mere. Fidem autem, quam isti Barbaris omnibus serbare se gloriantur,
 post Thoringos et Burgundiones, in vos quoque socios tuos quam certa sit,
 declararunt. Libenter sane rogaverimus Francos, quo tandem iurato nu-
 mine, certum fidei pignus vobis daturi sint? Si qua enim apud vos rerum
 fama adhuc manet, quae ad Padum contigerunt, scitis profecto, quo Deum
 modo, per quem iam proxime iuraverant, venerentur, qui a vobis in socie-
 tatem assumpti, non modo recusarunt arma vobis iungere, sed in vos et-
 iam tam impudenter verterunt. Verum quid opus est praeterita repeterē,
 ut Francorum impietas pateat, cum hac ipsa legatione scelestius nihil fieri
 queat? Perinde enim ac si penitus e memoria excidissent pacta, quae in-
 veirando firmarunt, iam volunt ut futurum auxilium remuneremini rerum
 omnium vestrarum communione. Si vero a vobis id consequantur, ut Got-
 thi cum Francorum exercitu coeant, videre vestrum est, quo denum eva-
 sura sit eorum cupiditas inexplebilis.

Secundum hanc Legatorum Belisarii orationem, Vitigis, longa cum
 Gotthorum optimalibus habita consultatione, cum Imperatore pacisci
 maluit, et Francos inanes remisit. Ex eo die Romani et Gotthi inter

P 457 γουσι. καὶ τὰ λοιπὸν Γότθοι μὲν καὶ Ῥωμαῖοι πρὸς ἀλλήλους ἐπικηρυκεύοντο ἤδη, Βελισάριος δὲ οὐδὲν τι ἤσσουν ἐφύλασσε τὸ μὴ τοῖς βαρβάροις τὰ ἐπιτήδεια ἐσχομίζεσθαι. καὶ Βιτάλιον μὲν ἐς Βενετούς ἰόντα τὰ πλεῖστα ἐπαγαγέσθαι τῶν ἐκείνῃ χωρίων ἐκέλευεν, αὐτὸς δὲ Ἰλδίγερα ἐπιπέμψας τὸν Πάδον ἐφύλασσειν⁵ ἑκατέρωθεν, ὅπως τε οἱ βάρβαροι μᾶλλον ἀπορία τῶν ἀναγκαίων ἐνδύσονται καὶ τὰς ξυνθήκας ποιήσονται ἢ αὐτὸς βούλεται. καὶ ἐπεὶ οἶτον πολὺν ἐν δημοσίοις οἰκήμασιν ἔτι ἐντὸς Ῥαβέντης ἀποκίεσθαι ἔγνω, τῶν τινα ταύτῃ ψυχημένων ἀνέπεισε χορήμασι ταῦτα δὴ τὰ οἰκήματα ζὺν τῷ σίτῳ λάθρα ἐμπροῆσαι. φασὶ δὲ καὶ 10 B γνῶμῃ Ματασοῦνθης, τῆς Οὐτίγιδος γυναικὸς, ταῦτα ἀπολλύναι. ἐπειδὴ τε ὁ οἶτος ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ἐκέκαστο, οἱ μὲν τινες ἔξ ἐπιβουλῆς γεγενῆσθαι τὸ ἔργον ἐπιτόπαζον, οἱ δὲ κεραινωτὸν τὸν χώρον βεβλήσθαι ὑπώπτενον. ἑκάτερα δὲ λογιζόμενοι οἱ Γότθοι τε καὶ Οὐτίγεις ἐς ἀμυχανίαν ἔτι μᾶλλον ἐνέπιπτον, οὐδὲ 15 σφίσι αὐτοῖς πιστεύειν τὸ λοιπὸν ἔχοντες καὶ πρὸς τοῦ Θεοῦ πολεμῆσθαι οἰόμενοι. ταῦτα μὲν ταύτῃ ἐπράσσειτο.

Ἐν δὲ Ἄλπεισιν, αἱ Γάλλους τε καὶ Αἰγούρους διορίζουσιν, ἔσπερ Ἄλπεις Κοντίας καλοῦσι Ῥωμαῖοι, φρούρια συχνὰ ξυμβυλιὰ ἵκναι. οὗ δὲ Γότθοι ἐκ παλαιοῦ πολλοὶ τε καὶ ἕριστοι, 20 C ζὺν τε γυναιξὶ καὶ παισὶ τοῖς αὐτῶν ψυχημένοι, φυλακὴν ἔχον,

4. Βενετούς] βεντίας L a m. sec. ibid. τὰ πλεῖστα] ὡς πλεῖστα Suidas s. v. ἐπαγαγέσθαι. 11. Ματασοῦνθης] ἀμαλασοῦνθης HL. 18. Αἰγούρους] In αλλούρους corruptum ap. Suidam s. v. Ἄλπεις. 19. Κοντίας Fm. Vulgo Σκοντίας. ε deletum in L a pr. m.

se Legatos de pace missitarunt, nihilo interea segnius invigilante Belisario, ne Barbari commentus acciperent. Ac Vitalium quidem in agrum iuxta Venetum, et pleraque loca asciscere sibi iussit. Ipse missio in ripam ulteriorem Ildigere, utrinque Padum obsedit, ut Barbari, magis magisque remissis cibariis inopia animis, ad eas conditiones, quas vellet, accederent. Monitus vero magnum frumenti numerum Ravennae adhuc in horreis servari publicis, civium quemdam pecunia induxit, ut igni clam iniectione, horrea cum frumento corrumpere: quod de sententia quoque Matasunthae, uxoris Vitigis, factum perhibent. Repentinum illud frumenti incendium alii ocella fraude, alii ieta fulminis contigisse existimabant. Utraque suspicio Gothos ac Vitigin in maiores redigebat angustias, cum nec sibi fidere iam ipsi possent, seque a Deo oppugnari crederent. Haec ibi gesta sunt.

In Alpibus vero, quae Gallos a Liguribus discludunt, et a Romanis Alpes Cottiae appellantur, multa sunt castella, quae Gotthi, magno numero, viri fortes, cum uxoribus ac liberis incolebant, ac praesidiis tenebant. Audiens Belisarius meditari illos deditionem, unum e suis, cui no-

οὐσπερ ἐπεὶ οἱ βούλεισθαι Βελισάριος προσχωρεῖν ἤκουσε, τῶν οἱ ἐπομένων τινὰ, Θωμᾶν ὄνομα, ξὺν ὀλίγοις τισὶ παρ' αὐτοὺς ἐπειψεν, ἐφ' ᾧ δόντες τὰ πιστὰ παραστήσονται ὁμολογίᾳ τοῦς ταύτῃ βαρβάρους. καὶ αὐτοὺς ἐς τὰς Ἀλπεὺς ἀγικομένους Σισίγης, ὃς τῶν ἐνταῦθα φυλακτηρίων ἦρχεν, ἐνὶ τῶν φρουρίων δεξάμενος, αὐτοὺς τε προσιχώρησι καὶ τῶν ἄλλων ἐκάστους ἐς τοῦτο ἤγειν. ἐν τούτῳ δὲ Οὐραΐας τετρακισχιλίους Λιγοῦρους τε καὶ τῶν ἐν ταῖς Ἀλπεσι φρουρίων ἀπολιξάμενος, ἐπὶ Ῥάβενναν ὡς βοηθήσων κατὰ τάχος ἤει. οἵπερ ἐπειδὴ τὰ Σισίγιδι πεπραγμένα ἐπύθοντο, ἀμφὶ τοῖς οἰκείοις διδιότις, ἐνταῦθα πρῶτον ἤξιον εἶναι. διὸ δὴ Οὐραΐας παντὶ τῷ στρατῷ ἐς τὰς Ἀλπεὺς τὰς Κουτίας ἦλθε καὶ τὸν Σίσγιον ξὺν τοῖς ἀμφὶ τὸν Θωμᾶν ἐπολιόρκει. ταῦτα Ἰωάννης τε, ὁ Βιταλιανοῦ ἀδελφεοῦς, καὶ Μαρτίνος πνυθόμενοι (ἀγχοτάτω γὰρ Πάδου τοῦ ποταμοῦ ὄντις ἐν γυγανον) κατὰ τάχος ἐβοήθουν παντὶ τῷ στρατῷ καὶ τῶν ἐν ταῖς Ἀλπεσι φρουρίων τισὶν ἐξ ἐπιδρομῆς ἐπισπεύοντες εἶλον, καὶ τοὺς ἐνταῦθα ὥκημένους ἠνδραπόδισαν. ἐν τοῖς παιδάς τε συγχυτοὺς καὶ γυναῖκας τῶν ὑπὸ τῷ Οὐραΐᾳ στρατιανομένων ξυνέπεισιν εἶναι. πλείστοι γὰρ αὐτῶν ἐκ τούτων δὴ τῶν φρουρίων ὀρμύμενοι εἶποντο. οἵπερ, ἐπεὶ ἄλῳσαι τὰ σφέτερα αὐτῶν ἔμαθον, ἀποταξάμενοι τοῦ Γότθων στρατοπέδου ἐκ τοῦ αἰγινίδου, τοῖς ἀμφὶ τῷ Ἰωάννῃ προσχωρεῖν ἐγτώσαν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ Οὐραΐας οὔτε τι ἐνταῦθα ἀνύειν οὔτε τοῖς ἐν Ῥαβέννῃ κινδυνεύουσι

11. *εἶναι*) εἶναι L.
 11. *εἶναι*) ἀνύειν P.

12. *Κουτίας*] Vulgo *Ξουτίας*.

23. *ἀνύειν*]

men Themas, eo misit cum paucis, ut fide data, regionis illius Barbaros ia potestatem pactione susciperet. Cum ad Alpes pervehissent, Sisigis, qui illius tractus praesidiis imperabat, in quoddam e castellis, quae dixi, ipsos accepit, et cum se ipse dedit, tum caeteros perpulit, ut idem facerent. Hoc interim spatio Uraias Ravennae succurrere preperabat cum virerum quatuor millibus, quos e Liguria Alpiumque castellis egerat. Hi, cognita Sisigis defectione, timentes suis relictis domi, eo primum se conferre veluerunt. Quamobrem Uraias cum omni exercitu ad Alpes Cottias venit, et Sisigiu ac Themam obsidet. Cuius rei nuntio excit, qui proxime Padum erant, Iohannes Vitaliani ex sorore nepos, atque Martinus, cum omnibus copiis subsidio currunt. Alpina castella allquet cursim aggressi, primo impetu occupant, et captives abducunt eorum incolae. Que in numero multi erant illorum liberi et uxores, qui sub Uraia militabant, et quorum plerique ex eorum praesidiis castellorum deducti, ipsum sequebantur. Hi sua teneri capta simul ut audierunt, a Gotthorum exercitu decieverunt ad Iannem. Que factum ut Uraias neque ibi quidquam proficere, nec Gotthis Ravennae periclitantibus subvenire po-

Γότθοις βοηθεῖν ἄχυσεν, ἀλλὰ ἄπρακτος ἐς Λιγουρίαν ξέν ὀλ-
 γοις ἐλθὼν ἡσυχῇ ἔμεινε. καὶ Βελισάριος κατ' ἔξουσίαν Οὐτίγιν
 Η 254 τε καὶ Γότθων τοὺς δοκίμους ἐν Ῥαβέννῃ καθιέρωσεν.
 Β
 V 105 κθ'. Τότε δὴ καὶ πρέσβεις ἐκ βασιλείως ἀπέκοντο, Δο-
 μινικός τε καὶ Μυζμίνος, ἐκ βουλῆς ὅμω, ἐφ' ᾧ τὴν εἰρήνην 5
 κατὰ τάδε ποιήσονται. Οὐτίγιν μὲν πλοῦτον τὸ ἦμισυ τοῦ βα-
 σιλικοῦ φέρεσθαι, χώρας τε ἄρχην ἢ ἐκτὸς Πάδου ποταμοῦ ἔστι·
 τῶν δὲ δὴ χρημάτων τὸ ἦμισυ βασιλείως εἶναι, καὶ αὐτῷ ὅσα
 ἐκτὸς Πάδου ποταμοῦ ἐπῆκοα ἐς ἀπαγωγὴν φόρου ποιήσασθαι.
 Βελισαρίῳ τε οἱ πρέσβεις τὰ βασιλείως γράμματα δεῖξαντες ἐς 10
 Ῥαβένναν ἰκοιμίσθησαν. μαθόντες δὲ Γότθοι καὶ Οὐτίγης ἐφ'
 C ᾧ ἦκοιεν, ἄσμενοι κατὰ ταῦτ' ὁμολόγησαν σπονδὰς θήσεσθαι.
 ἔπειτα ἀκούσας ὁ Βελισάριος ἡσχαλλεν, ἐν συμφορᾷ μεγάλῃ ποιού-
 μενος, εἰ μὴ τις αὐτὸν ἐλῶν, παρὸν οὐδενὶ πότῳ, τό τε κράτος
 τοῦ πολέμου παντὸς φέρεσθαι καὶ δοριάλωτον Οὐτίγιν ἐς Βυ- 15
 ζάντιον ἀγαγεῖν. ἐπειδὴ τε οἱ πρέσβεις ἐκ Ῥαβέννης πρὸς αὐτὸν
 ἔκοντο, γράμμασιν οἰκείοις ἐπιρρῶσαι τὰς ξυνθήκας ἥκιστα ἤθε-
 λεν. ὅπερ οἱ Γότθοι ἀσθόμενοι τότε δουρικῶς τὴν εἰρήνην σφίσι
 Ῥωμαίους προτείνεσθαι ὑπέτοπαζον, καὶ ὑποψία ἐς αὐτοὺς με-
 γάλῃ ἐχρῶντο, ἀντικρὺς τε ἤδη ἔφασκον ἄνευ τῶν Βελισαρίου 20
 D γραμμάτων τε καὶ ὅρκων οὐποτε ξυνθήκας πρὸς αὐτοὺς θήσε-
 σθαι. ἀκούσας δὲ Βελισάριος λοιδορεῖσθαι οἱ τῶν ἀρχόντων τι-

8. αὐτῷ Pm. αὐτῶν P. 13. ἡσχαλλεν Suidas s. v. παρὸν. Vul-
 go ἡσχαλλεν. 15. δοριάλωτον] δορυάλωτον P.

tuerit: sed cum parva manu reversus in Liguriam re infecta, ibi subse-
 derit. At Belisarius arbitrato suo Vitigis et Gothicam nobilitatem, Ra-
 veannae arcibus in dies premebat.

29. Tunc temporis affuere Imperatoris Legati, Domocles et Maxi-
 minus, Senatores ambo; his pacem facturi conditionibus: ut Vitigis, re-
 giae gazae retenta parte dimidia, in Transpadanis oris regnaret: Impe-
 rator remanentem gazae partem et ab omnibus Cispadanis annum vectigal
 acciperet. Legati, comminantis cum Belisario Augusti littera, Ravennam
 ivere: quibus Gotthi ac Vitigis, cognito eorum adventus consilio, lube-
 tissime promiserunt, pacem se hisdem conditionibus pacturos. Quod ubi
 rescit Belisarius, dolore exarsit, gravissime ferens, quod cum posset nullo
 negotio plenam adipisci victoriam et Byzantium Vitigis captivum depor-
 tare; neutrum sibi permitteretur. Postquam Ravenna ad ipsam Legati
 reversi sunt, pacta conventa suis confirmare literis noluist. Quo Gotthi
 cognito, in animum induxerunt, sibi a Romanis fraudulenter offerri pa-
 cem, deque illis pessime suspicari coeperunt. Quin etiam praecise ne-
 garunt se pactionem cum ipsis conflaturos, nisi illam Belisarius manu sua
 ac iurciurando sauciret. Admonitus Belisarius non deesse Duces qui cum

νας, ὡς δὴ ἐπιβουλεύων τοῖς βασιλείωσι πρόημασι τὸν πόλεμον
 καταλύειν οὐδαμῶς βούλοιοτο, συγκαλέσας ἅπαντας, Δομνίκου
 τε καὶ Μαξιμίανου παρόντων, ἔλεξε τοιάδε, „Τὴν μὲν τοῦ πολέ-
 μου τύχην ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὡς ἥκιστα ἰστάναι αὐτός τε οἶδα καὶ
 5 ὑμῶν ἕκαστόν ταῦτά μοι γινώσκων ὑπὲρ αὐτῆς οἶμαι. πολλοῖς τε
 ἐπίδοξος, ὅτι δὴ ἐς αὐτοὺς ἀφίξεται, ὅσα ἢ τῆς νίκης ἑλλείψ
 ἔσφηλε, καὶ τοῖς δεδυστυχημένοι δοκοῦσι τῶν ἐχθρῶν ἤδη παρὰ P 459
 δόξαν περιεῖναι ξυνέβη. διὸ δὴ χρῆναί φημι τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλ-
 ρήνης βουλευομένους οὐ τὴν ἀγαθὴν ἐλπίδα προβάλλεσθαι μόνον,
 10 ἐφ' ἑκότερα δὲ τὴν ἀπόβασιν ἔσεσθαι σφίσιν ἐν νῷ ἔχοντας, οὐ-
 τω τὴν αἴρεσιν ποιῆσθαι τῆς γνώμης. τούτων δὲ τοιούτων ἄν-
 των, ὑμᾶς τε τοὺς ξυνάρχοντας καὶ τοῖσδε τοὺς βασιλείωσι πρέ-
 σβεις ξυναγαγεῖν ἔδοξεν ἔμοιγε, ὅπως ἐν τῷ παρόντι κατ' ἔξου-
 σίαν ἐλόμενοι ὃ τε ἂν βασιλεῖ ξυνοίκοιεν δοκῇ, μὴ τινα ὀπίσω τῶν
 15 πρηγμάτων κατ' ἑμοῦ ποιήσῃσθε μέμψιν. τῶν γὰρ ἀποπατά-
 των ἂν εἴη σιωπᾶν μὲν ἕως ἔξιστιν ἐλθεῖναι τὰ κρείσσω, σκοποῦ- B
 μένοις δὲ τὴν ἀπὸ τῆς τύχης ἀπόβασιν τὰς αἰτίας ποιῆσθαι. ὅσα
 μὲν οὖν ἐς τὴν τοῦ πολέμου διάλυσιν βασιλεῖ τε δέδοκται καὶ
 Οὐαίγνιδι βουλομένῳ ἔστιν, ἐπίστασθε δὴ ποιεῖν. εἰ δὲ καὶ ὑμεῖς
 20 ἔμφορα ταῦτα εἶναι δοκεῖ, λεγέτω παρελθὼν ἕκαστος. εἰ μὲν-
 τοι πᾶσάν τε Ἰταλίαν οἴεσθε Ῥωμαίοις ἀνασώσασθαι αἰεὶ τε εἰναι
 καὶ τῶν πολεμίων τὴν ἐπικράτησιν ποιήσασθαι, οὐδὲν κωλύσει
 μηδὲν ὑποστυλαμένους εἰπεῖν.“ ταῦτα λέπει Βελισάριος εἰπεν,

1. τοῖς om. L.

convitio dicerent, ideo bellum nolle ipsum componere, quod in res Imper-
 atoris aliquid strueret; convocatis omnibus, Domnicio etiam se Maximino
 praesentibus, sic verba fecit. Instabilem esse scio fortunam belli, idque
 mihi quicunque vestrum assentiri existimo. Ac multos quidem sefellit obic-
 ta animo consequendae spes victoriae. Qui vero calamitate videbantur
 eversi funditus, superiores hostibus evaserunt. Quare eorum, qui de pace
 deliberant, partes esse aio, non ostentare solum spem bonam, sed in eli-
 genda sententia cogitare ancipitem ac varium exitum. Quae cum ita sint,
 huc vos Collegas meos, hosque Imperatoris Legatos cogendos censui, ut
 libere in praesentia capto consilio, quod Imperatori expedire videbitur, in
 me postmodum rei culpam non transferatis. Hominum enim absurdissimo-
 rum est, nilere quandiu integrum est potiora deligere, deinde autem, con-
 siderato exitu infelici, habere querimoniam. Quae sit Imperatoris de pace
 sententia, quod votum sitigis, non ignoratis. Ea vero si vobis e re esse
 publica videntur, dicat quisque palam quod sentit. Rursus, si Italiam
 universam ad ditionem Romanam revocari, debellarique hostem a vobis
 pome iudicatis, nihil vetabit audacter eloqui. His dictis a Belisario,

ἅπαντες ἄντικρυς ἀπεφώναντο τὰ βασιλείως βουλευμάτων βέλτιστα εἶναι, καὶ οὐδὲν αὐτοὺς οἷους τε ἵσασθαι περαιτέρω τοὺς πολέμους ἐργάζεσθαι. Βελισάριος δὲ ἡσθεὶς τῶν ἀρχόντων τῇ γνώμῃ γράμμοισιν αὐτὴν ἤξιον δηλώσαι, ὥς μὴ ποτε αὐτὴν ἀρνη-
C θείην. οἱ δὲ καὶ γράψαντες ἐν βιβλιδίῳ ἐδήλουν οὐχ οἷοί τε εἰ-5
ναι περιέσσεσθαι τῷ πολέμῳ τῶν ἐναντίων.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ Ῥωμαίων στρατοπέδῳ ἐγένετο. Γότ-
θοι δὲ τῷ λιμῷ πιεζόμενοι οὐκέτι τε ἀντίχρην τῇ ταλαιπωρίᾳ δυνάμενοι Οὐτίγιδος μὲν τῇ ἀρχῇ ἔχθοντο, αἵτε ὥς μάλιστα δεδυσ-
τυχηκότες, βασιλεῖ δὲ προσχωρεῖν ὤκνουν, δεδιότες ἄλλο μὲν 10
V 106 οὐδὲν, ὅπως δὲ μὴ δοῦλοι βασιλείῳ γενόμενοι ἔκ τε Ἰταλίας ἀνέ-
στασθαι ἀναγκάζοντο καὶ ἐς Βυζάντιον ἰόντες ἐνταῦθα ἰδρύνου-
σθαι. ἐν σιγῇ οὖν αὐτοῖς βουλευσάμενοι, εἴ τι ἐν Γότθοις
καθαρὸν ἦν, βασιλεῦ τῆς ἱσπερίας Βελισάριον ἀνεπέμψεν ἔγνωσαν.
D πέμψαντες δὲ παρ' αὐτὸν λείθρα ἔδοντο ἐς τὴν βασιλείαν καθε- 15
στασθαι· ταύτῃ γὰρ αὐτῷ ἄσμενοι ἔψισθαι ἰσχυρίζοντο. Βελι-
σάριος δὲ καταστῆναι μὲν εἰς τὴν ἀρχὴν οὐχ ἐκόντος βασιλείῳς
ἤκιστα ἤθελε. τῷ τε γὰρ τοῦ τυράννου ἐνόμει ὑπερφυῶς ἤχθε-
το καὶ ἕρκεις δεινотάτοις πρὸς βασιλείῳς καταληφθεὶς πρότερον
ἔτυχε, μήποτε αὐτοῦ περιόντος νικητριεῖν· ὅπως δὲ τὰ πυρόντα 20
ἄριστα διοικῆσθαι, ἀσμένως ἔδοξε τοὺς τῶν βαρβάρων λόγους
ἐνδέχεσθαι. ὧν δὲ καὶ αἰσθόμενους ὁ Οὐτίγης ἔδεισε τε καὶ

1. βέλτιστα] τὰ βέλτιστα L.

12. ἰδρύνεσθαι] ἰδρύνεσθαι L.

20. διοικῆσθαι Reg. et Hm. διοικῆσθαι L. διοικῆσθαι P.

aperte omnes pronuntiarunt, optima esse Imperatoris consilia, nec se in hostes moliri quidquam amplius posse. Laetus ea Ducum sententia Belisarius, petit ut eam testentur scripto, ne postea negent. Illi se bello vincendis hostibus impares esse tabella declararunt.

Dum haec in Romanorum castris aguntur, interea Gotthi fame pressi fractique aerumnis, Vitigis, utpote infeliciissimū, dominum graviter ferebant; se tamen Imperatori permittere dubitabant, hoc unum veriti, ut postquam in potestatem eius venissent, ex Italia migrare, et Byzantium deportari, ibi manere cogerentur. Quicunque igitur inter Gotthos prudentia et auctoritate pollebant, de communi sententia constituerunt Imperium Occidentis decernere Belisario. Ad id submitunt, qui ipsum rogent, ut capessat Imperium; id si fecerit, libenter se ipsi accessuros affirmant. Sed ab eo longe aberat Belisarius, ut Imperium suscipere, invito Imperatore. Nam et a Tyranni nomine summo opere abhorrebat, et antea Augusto sanctissime iuraverat, res novas nunquam se moliturum, eo superstite. Ut vero re nata scite uteretur, simulavit se auribus facile admittere quae proponerent Barbari. Haec ubi Vitigis intellexit, quam-

Γότθοις ὥς βέλτιστα βουλευέσθαι ἐπὶ τὴν Βελισαρίῳ καὶ αὐτὸς
 λάθραι παρήγει ἐς τὴν βασιλείαν ἵνα· οὐδένα γάρ οἱ ἐμποδῶν
 στήσεσθαι. καὶ τότε δὴ Βελισάριος αὐθις τοὺς τε βασιλέως πρὸς
 σβεις καὶ πάντας ξυκαλέσας τοὺς ἄρχοντας ἡρώτα, εἰ αὐτοῖς P 460
 5 λόγον πολλοῦ ἔξιον εἶναι δοκεῖ Γότθους ἅπαντας ξὺν Οὐτίγιδι
 δοριαλώτους ποιήσασθαι, καὶ χρήματα πάντα μὲν ληίσασθαι, H 255
 Ἰταλίαν δὲ Ῥωμαίοις ξύμπασαν ἀνασώσασθαι. οἱ δὲ ὑψηλὸν τε
 καὶ ὑπέρογκον τοῦτο Ῥωμαίοις εὐτύχημα ἔφασκον ἔσεσθαι, καὶ
 πρῶσιν αὐτὸν ὅπη ὅν θύνηται τι ὥς τάχιστα ἤξιουν. αὐτίκα
 10 γούν παρὰ τε Οὐτίγιν καὶ Γότθων τοὺς δοκίμους Βελισάριος
 τῶν ἐπιτηδείων τινὰς ἐπιμψε, κελεύων ἐπιτελῆ ποιήσιν ὅσα ὑπέ-
 σχοντο. οὐδὲ γὰρ αὐτοὺς ἐς ἄλλον τινὰ χρόνον τὴν πρῶξιν ἀπο-
 τίθεσθαι ὁ ἡμὸς ξυνεχώρει, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἐγκείμενος ἐς ταύ-
 την ἐνῆγε. διὸ καὶ πρὸς βεις ἐς τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον στεί- B
 15 λουσιν αὐθις, ἄλλο μὲν τι οὐδὲν ἐς τὸ πλῆθος ἱερῶντας, ἐν
 παραβύστιῳ δὲ πρὸς Βελισαρίον τὰ πιστὰ ληφόμενους, ὥς ἄχαρ
 τε αὐτῶν ἐργάσεται ἐς οὐδένα καὶ βασιλεὺς τὸ λοιπὸν Ἰταλιωτῶν
 τε αὐτὸς καὶ Γότθων εἴη, οὕτω τε ξὺν αὐτῷ καὶ τῷ Ῥωμαίων
 στρατῷ ἐς Ῥάβενναν ἤξοντας. Βελισάριος δὲ τὰ μὲν ἄλλα ὥμο-
 20 σεν ἅπαντα, καθάπερ οἱ πρὸς βεις ἤξιουν, ὑπὲρ δὲ τῆς βασιλείας
 αὐτῷ Οὐτίγιδι καὶ Γότθων τοῖς ἄρχουσιν ὁμῆσθαι ἔφη. καὶ
 αὐτὸν οἱ πρὸς βεις οὐκ ἂν ποτε ἀποσεύεσθαι τὴν βασιλείαν οἴμε-
 νοι, ἀλλ' ἐφείσθαι αὐτῆς πάντων μάλιστα, αὐτίκα δὲ μάλα ἐς

1. βουλευέσθαι L. βουλεύεσθε HP. 5. Οὐτίγιδι δοριαλώτους] Οὐτίγι δοριαλώτους P. 17. ἐργάσεται] Vulgo ἐργάσεται.

vis timeret, Gotthorum tamen laudato consilio, clam et ipse Belisario institit, ut invaderet Imperium, asserens neminem obstiturum. Tum Belisarius, convocatis iterum Imperatoris Legatis cunctisque Ducibus, ex ipsis quaesivit, nonne magnum ac valde memorabile esset, Gotthos omnes ipsumque Vitigiam bello capere, opibus omnibus potiri, ac totam Italiam Romanis recuperare? Illi ad Romanam felicitatem cumulum eo facto insignem ingentemque accessurum fatentur, et rogant ut quamprimum rem, si qua possit via, expediat. Ergo mox Belisarius quosdam e familiaribus suis ad Vitigiam et Gotthorum Procures destinavit, mandatque ut promissa efficiant. Cum autem fames rem in aliud differri tempus non sineret, sed ingravescens ad id stimulare; Legatos ad Rom. castra iterum mittunt, iussos nihil multitudinē aperire, sed remotis arbitris fidem accipere a Belisario, eum nihil mali ipsorum cuiquam irrogaturum, et Italorum Gotthorumque in posterum futurum Regem: his ita compositis, Ravennam cum ipso ac Romano exercitu venire. Caetera Belisarius omniū ita, ut Legati postulabant, se praestitutum iuravit: quod ad regnum attingebat, se Vitigi ipsi et Gotthorum Processibus iusiurandum daturum dixit. Hic Oratores ipsum rati nunquam repudiaturum imperium, et id maximo

- C *Ῥάβεινναν* ζὺν αὐτοῖς ἐκέλευον *λέναι*. καὶ τότε δὴ Βελισάριος Βέσσαν τε καὶ Ἰωάννην καὶ Ναρσῆν καὶ Ἀράτιον (τούτους γὰρ οἱ ὥς μάλιστα δύνουσι εἶναι ἐπώπτευν) ἄλλον ἀλλοχόσε ζὺν τοῖς ἐπομένοις ἐκέλευεν *λέναι*, τὰ τε ἀναγκαῖα σφίσι πορρίζεσθαι· αὐτῶ γὰρ οὐκ ἔτι ἔχασκε δυνατὰ εἶναι ἐς τοῦτο δὴ τὸ χωρίον 5 παντὶ τῷ στρατῷ τὰ ἐπιτήδεια ἰσχομίζεσθαι. καὶ οἱ μὲν κατὰ ταῦτα ἐποιοῦν, ζὺν Ἀθανασίῳ τῷ τῶν πραιτωρίων ἐπάρχῳ, ἄρτι ἤκοντι ἐκ Βυζαντίου, αὐτὸς δὲ τῷ ἄλλῳ στρατεύματι ζὺν
- D Ἰότθων τοῖς πρέσβεσιν ἐς *Ῥάβεινναν* ἦει. καὶ νηῶν στόλον ἐμπλησάμενος οἴτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἐκέλευε κατὰ τάχος 10 ἐς Κλάσσεας τὸν λιμένα ἰσπλεῖν. οὕτω γὰρ Ῥωμαῖοι τὸ *Ῥαβέννης* προάστειον καλοῦσιν, οὗ ὁ λιμὴν ἔστιν. ἡμοὶ δὲ τότε διασκοπυμένῳ τῇ ἐς *Ῥάβεινναν* εἴσοδον τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἔννοιαι τις ἐγένετο, ἀνθρώπων μὲν ἢ ἀνδρείᾳ ἢ πλήθει ἢ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ ὥς ἥκιστα περαινέσθαι τὰ πρᾶσσόμενα, εἶναι δὲ τι δαιμόνιον, 15 ὅπερ αὐτῶν ἀεὶ στρέφον τὰς διανοίας ἐνταῦθα ἄγει οὐδὲ κωλέμῃ τοῖς περαιουμένοις οὐδεμία ἔσται. τῶν γὰρ ἐναντίων οἱ Γότθοι πλήθει καὶ δυνάμει παρὰ πολὺν ὑπεραίροντες καὶ οὔτε μάχῃ διακριθίντες, ἀπ' οὗ ἐν *Ῥαβέννῃ* ἐγένοντο, οὔτε ἄλλῳ ὁτιοῦν δεδολυμένοι τὸ φρόνημα, δοριάλωτοι τε πρὸς τῶν 20
- 461 ἐλασσόνων ἐγένοντο καὶ τὸ τῆς δουλείας ὄνομα ἐν ὕβρει οὐδεμιᾷ

11. „ἐς Κλάσσεας] Ita correxi beneficio Vaticanæ, quod in aliis exemplaribus sic scriptum est, *Ἰσκλας ἐς*, et *Ἰσχλας*." ΜΑΙΤ. *Ἰσκλας ἐς* H. *ἐς κλας ἐς* L. 20. *δοριάλωτοι*] *δορφαίλωτοι* P. 21. καὶ τὸ — ἦγον om. L.

omnium concupiscere, hortantur ut secum e vestigio Ravennam intret. Tum Belisarius Bessam, Iosunem, Narsetem et Aratium, quos sibi infensissimos putabat, alium alio eum tnmis, quibus praeerant, dimittit ac sibi quemque commentus providere iubet, negans efficere se posse, ut eo loci copis omnibus res cibaria diutius suppetat. Hi dicto audientes, abiire eum Athanasio Praefecto Praetoril, qui Byzantio recens advenerat. Ipse cum reliquo exercitu et Gotthorum Legatis Ravennam petit, et classem frumento aliisque rebus ad victum commodis onustam celeriter navigare iussit ad portum Classes. Ita Romani vocant Ravennae suburbia, ubi portus est. Mibi vero tuo temporis Romanum exercitum Ravennam ingredientem spectanti insidebat haec cogitatio, non generositate hominum, non multitudine, non animi vi procedere perficique ineptat: sed Numen esse, quod eorum mentes sic flectat, ut eo semper inducat, ubi nullus erit eventus obex. Cum enim Gotthi et numero et viribus longe essent hostibus superiores, neque armis decrevissent, ex quo Ravennam intraverant, nihilque appareret quod terrore distringeret eorum animos, iugum acceperunt a paucioribus, nec servitutis nomini infamiam

ἦγον. αἱ δὲ γυναῖκες (ἐτύγχανον γὰρ πρὸς τῶν ἀνδρῶν ἀκη-
 κονῖαι μεγάλους τε τὰ σώματα καὶ ἄριθμῳ κρείσσους· τοὺς πολε-
 μίους εἶναι) τὰ πρόσωπα τῶν ἀνδρῶν πᾶσαι ἀπέπνυν, ἐπειδὴ
 ἀπαρτίας ἐπὶ τῆς πόλεως καθήμενους εἶδον, καὶ ταῖς χερσὶν ἐν- V 107
 5 δεικνύμεναι τοὺς νενικηκότας τὴν ἀνανδρίαν ὠνιδίζον. Βιλισά-
 ριος δὲ Οὐτίγην μὲν οὐ ξὺν ἀτιμίᾳ ἐν φυλακῇ εἶχε, τῶν-δὲ βαρ-
 βάρων ὅσοι ἐντὸς Πάδου ποταμοῦ ὤκνητο, ἐς ἄγρους τοὺς σφε-
 τέρους ἰόντας, ἐκέλευεν αὐτῶν κατ' ἐξουσίαν ἐπιμελεῖσθαι. πο- B
 λέμιον γὰρ οἱ οὐδὲν ἐνταῦθα ὑπώπτευν ἔσσεσθαι, οὐδὲ Γότθους
 10 ποτὲ ταύτῃ ξυστῆσθαι, ἐπεὶ πολλοὺς πρότερον τοῦ Ῥωμαίων
 στρατοῦ ἐς τὰ ἐκίνη χωρία κατωστησάμενος ἔτυχεν. οἱ δὲ κατὰ
 τάχος ἄσμενοι ἦσαν. οὕτω τε Ῥωμαῖοι ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἤδη ἐγί-
 νοντο. οὐ γὰρ εἰ Γότθων ἐν γῇ Ῥαβέννῃ πλήθει ἥσσωντο. μετὰ
 δὲ τὰ ἐν παλατίᾳ χρήματα ἔλαβεν, ἅπир διακομίσαι βασιλεῖ
 15 ἔμελλε. Γότθων γὰρ οὐδένα οὔτε αὐτὸς ἐληίσατο οὔτε ἄλλω τι
 ληίσασθαι ξυνεχώρησεν, ἀλλ' αὐτῶν ἕκαστος τὴν οὐσίαν κατὰ C
 τὰ ξυγκείμενα διώσωατο. ἐπεὶ δὲ τῶν βαρβάρων ὅσοι ἐς τῶν
 χωρίων τὰ λυρωτάτα φυλακὴν εἶχον Ῥαβεννᾷ τε καὶ Οὐτίγην
 πρὸς Ῥωμαίων ἔχεισθαι ἤκουσαν, πρίσβεις παρὰ Βιλισάριον
 20 ἔπεμπον, σφᾶς τε αὐτοὺς ὁμολογῆσαι πυραδιδῶναι καὶ ἅπир ἐγρύ-
 λασσαν ἀξιοῦντες. καὶ ὅς, ἅπασι τὰ πιστὰ προθυμότατα παραι-
 σχόμενος, Ταρβίσιον τε καὶ εἴ τι ἄλλο ἐν Βενεταῖς δόχρωμα πα-

1. ἀκηκονῖαι (ἀκηκοῖναι H) — τῶν ἀνδρῶν om. L. 5. ἀναν-
 δρ(αν) ἀνδρσίαν HL: sed illud Hm. 15. οὔτε — οὔτε] Vu!gs
 οὐδὲ — οὐδὲ. 22. Ταρβίσιον H. Θαρβίσιον P. ibid. εἴ το
 om. HL. ibid. ἐν om. H.

inoesse ullam duxerunt. Certe feminae, quae a maritis audierant Roma-
 nos mole corporis valere, et hostibus praestare numero, cunctae conspu-
 tabant vitorum ora, quos omnes in urbe sedere viderant, et victores
 monstrantes manibus ignaviam exprobrabant. Vitigina Belisarius in custo-
 dia habuit honesta ac liberali, et Barbaros, qui cis Padum fluvium ha-
 bitabant, suos agros invisere et ad arbitrium colere iussit. Inde enim
 nihil hostile suscipiatur, neque ibi Gotthos unquam coituros putabat;
 quod tractum illum non exigua parte Romanul exercitus ante inessisset.
 Statim illi iuventibus animis ivere: itaque Romani iam fuere in tuto; ut
 qui numero Gotthia in urbe non cederent. Deinde opes Palatii cepit,
 Imperatori portandas. Gotthorum neminem nec spoliavit ipse, neque a
 quoquam spoliari passus est: sed eorum quisque fortunas suas ex pacto
 et conventu servavit. Postquam Barbaria, qui in locis munitissimis prae-
 sidium agitant, fama nuntiavit, Ravennam et Vitigina in potestate Ro-
 manorum esse, Legatos miserunt ad Belisarium, ut ae, et quae obtine-
 bant loca, ipsi dederent. Ille omnibus animo propensissimos data fide,
 Tarvisium et alia quaeque sibi subdidit Venetorum munimenta. Caeso-

ρεστήσατο. Καισάρην γάρ ἐν Αἰμιλίᾳ μόνῃ ἐλείπτο, ἣν δὲ πρότερον ζῶν Ῥαβέννη παραστησάμενος ἔτυχε. καὶ Γότθοι μὲν ἅπαντες, ὅσοι τούτων δὴ τῶν χωρίων ἤρχον, ἐπειδὴ τάχιστα τὰ πιστὰ ἔλαβε, παρὰ Βελισάριον ἤκοντες αὐτοῦ ἕμενον· Ἰλδibaδος δὲ, ἀνὴρ δόκιμος, ὅσπερ φρουρᾶς τῆς ἐν Βερώνῃ ἤρχε, 5 πρέσβεις μὲν ἐς Βελισάριον ἐφ' οἷσπερ οἱ ἄλλοι καὶ αὐτὸς ἐπαμψεν, ἐπεὶ καὶ τοὺς παῖδας τοὺς αὐτοῦ ἐν Ῥαβέννῃ εὐρὼν Βελισάριος ἔσχεν, οὐ μὲν οὔτε ἐς Ῥάβενναν ἤλθεν οὔτε Βελισάριος ὑποχείριος γέγονε. τύχη γάρ τις αὐτῷ ξυνέβη, ἣν δὲ ἐγὼ αὐτίκα δηλώσω. 10

λ'. Τινὲς τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντες διέβαλλον αὐτὸν βασιλεῖ, τυραννίδα οὐδαμῶθεν αὐτῷ προσήκουσαν ἐπενεγκόντες. βασιλεὺς δὲ οὐχ ὅσον ταῖς διαβολαῖς ταύταις ἀναπεισθεὶς, ἀλλ' ὅτι οἱ ὁ Μηδικὸς πόλεμος ἐνέκειτο ἤδη, Βελισάριον μὲν ὡς τάχιστα μετεπέμψατο, ὅπως ἐπὶ Πέρσας στρατεύσειεν· 15 ἐπιμελειῶσθαι δὲ Ἰταλίας βέβησαν τε καὶ Ἰωννὴν ζῶν τοῖς ἄλλοις ἐκκλίνει, καὶ Κωνσταντιανὸν ἐς Ῥάβενναν ἐκ Δαλματίας ἐπιστέλλεν· 20 Ἰβν ἰβναι. Γότθοι δὲ, οἱ Πάδου ποταμοῦ καὶ Ῥαβέννης ἐκτὸς ἴδρυντο, ἀκοίσαντες ὡς Βελισάριον βασιλεὺς μεταπέμψοντο, τὰ μὲν πρῶτα ἐν ἀλογίᾳ τὸ πρᾶγμα εἶχον, οὐκ ἂν ποτε οἰόμενοι 20 Βελισάριον τῆς ἐς Ἰουστινιανὸν πίστειος περὶ ἐλάσσονος τὴν Ἰταλίας βασιλείαν ποιήσασθαι ἂν. ἐπεὶ δὲ αὐτοῦ πολλὴν τῆς ἀγρόδου τὴν παρασκευὴν ἐπύθοντο εἶναι, ξυμφορὴν ἰσχυραντες, εἴ τι αὐ-

1. Καισάρην] καισάρην HL. 5. Βερώνῃ] Vulgo Βερώνη. 8. οὐδὲ — οὔτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδέ.

uam, quae in Aemilia restabat sola, prius, eodem nimirum tempore, quo Ravennam, subegerat. Ac Gotthi quidem omnes horum locorum Praefecti, statim post acceptam fidem, contulere se ad Belisarium, et cum eo manserunt. Idibadus vero, vir primorius, qui praesidio Veronensi praeserat, cum eadem qua caeteri ratione ad Belisarium Legatos ideo misisset, quia Belisarius ipsius filios, quos Ravennae invenerat, retinebat, Ravennam ipse non petiit, neque in Belisarii potestatem venit. Nam ei casus quidam incidit, de quo mox dicam.

30. Quidam exercitus Romani Duces occupari tyrannidem a Belisario, insigni mendacio criminati sunt apud Imperatorem. Hic vero, non eorum calumniis, sed urgente iam bello Persico impulsus, Belisarium quamprimum revocavit, ut in Persam exercitum duceret. Italiae curam Bessae, Iohanni, aliisque mandavit: Constantino praecepit, ut Ravennam conferret se ex Dalmatia. Tum Gotthi, qui trans Padum fluv. et Ravennam habitabant, allato nuntio, revocari ab Augusto Belisarium, primo quidem id pro levissimo habuerunt, eum rati regnum Italiae nunquam posthabiturum promissae Augusto fidei. At ubi constitit, ipsum magno studio protectionem parare, quicumque in illis partibus adhuc restabant

τῶν καθαρὸν ἐνταῦθα ἔτι ἐλλειπτο, ἐς Τίκινον παρὰ Οὐραϊαν
τὸν Οὐτίγιδος ἀδελφιδοῦν ἦλθον, πολλὰ τε πρότερον ξὺν αὐτῷ
κλαύσαντες ἔλεξαν τοιαύτη, „Ὅτε ἄλλος οὐδεὶς τῷ Γότθων γένει
αἰτιώτατος τῶν παρόντων κακῶν ἢ σὺ γέγονας. ἡμῖς γὰρ τὸν C
5 θεῖον τὸν σὸν, οὕτως ἀνάνδρῳ τε καὶ ἀτυχῇ ἐξηγούμενον, πά-
λαι ἂν τῆς ἀρχῆς παρελεύσαμεν, ὥσπερ καὶ Θεοδάτον τὸν Θεο-
δερίχου ἀδελφιδοῦν, εἰ μὴ σου τὸ δοκοῦν δραστήριον ἀσχυρό-
μειοι Οὐτίγιδι μὲν τὸ τῆς βυσιλείας ὄνομα ξυγχωρεῖν ἔγνωμεν,
ἔργῳ δὲ σοὶ μόνῳ παραδιδόναι τὴν Γότθων ἀρχήν. ἀλλὰ περι-
10 ἴστηκεν ἡ τότε δοκοῦσα ἡμῶν ἐγνωμοσύνη, νῦν ἄνοιά τε φαινο-
μένη καὶ τῶνδε ἡμῖν τῶν ξυμφορῶν αἰτία. Γότθων γὰρ, ὥσπερ V 103
οἶσθα, ὃ φιλι Οὐραῖα, τεθνάναι μὲν ἐν τῷ πολέμῳ πλείστους
τε καὶ ἀρίστους ξυμβαίνει, τῶν τε περιόντων, εἴ τι μὲν ἀριστον
ἀπολείλειπται, ξὺν τε Οὐτίγιδι καὶ χρήμασι πᾶσι Βελισάριος ἄγων D
15 ολγίσειται. ταῦτ' οὖν τοῦτο μὴ οὐκ καὶ ἑμὺς ὀλίγῳ ἔστιρον πεί-
σασθαι, ὀλίγους τε καὶ λίαν ολιγοὺς καθιστάτως, οὐδεὶς ἂν
ἀντίποι. τοιούτων τοίνυν περιστοιχότων δεινῶν, τὸ ξὺν εὐλα-
βείᾳ τεθνάναι μᾶλλον ξυνοίσει ἢ παίδιάς τε καὶ γυναικας πρὸς
τῶν πολέμιων ἐς τῆς γῆς τὰς ὀχυρὰς ἀγομένους ἰδεῖν. πράξο-
20 μιν δέ τι, ὥς τὸ εἰκός, ἀρετῆς ἄξιον, ἢν γέ σοι τῶν ἔργων ἀρ-
χηγὸν ἔσομεν.“ Γότθοι μὲν τοσαῦτα εἶπον. Οὐραῖας δὲ ἀμεί-

1. Τίκινον] πικηρόν HL. 5. ἀτυχῇ P. ἀτυχος HL. [α. ἀτυ-
χῇ Hm. 7. σου] σε HL. 12. οἶσθα Scaliger. Legebatur
ἡσθα. ibid. τεθνάναι] τεθάναι L hic et infra. 16. ολι-
γοὺς P ex Maltretii coniectura. Libri ἐχθροὺς. 17. ἀντίποι]
Vulgo ἀντίπρ. Conf. p. 168, 12. ibid. εὐλαβείᾳ] εὐλαβία L.

praestantes gentis illius viri, uno consensu in urbem Ticinum Urianam
ex sorore nepotem Vitigis conveniunt, ac diu mistis cum ipso lacrimis,
ita alloquuntur. Calamitatis, qua modo premitur Gothorum natio, ne-
mo, praeter te, praecipua causa extitit. Nos enim avunculum tuum, in-
certum adco et infelicem Principem, iamdiu regno, ut Theodatum sororis
Theoderici filium, detrusissemus, nisi illum, quem prodis, strenuum ani-
mum revocasti, statuissemus, relicto Vitigi Regis nomine, potentatem ipsam
in te unum transferre. Sed quae tunc videbatur esse benignitas, nunc eo
recidit, ut pateat insaniam fuisse, exitique nostri originem. Gothorum
enim, ut ipse scis, dilecte Uraia, plurimos eosque fortissimos vis Martis
sustulit: ac si qui inter gentis reliquias egregii bellatores supersunt, eos
cum Vitige et cunctis opibus hinc Belisarius avehet. Ac nemo est qui ne-
get brevi tempus affore, quo ad exiguum numerum magnamque miseriam
redacti, idem patiamur. Cum igitur eiusmodi mala nos circumveniant,
honeste mori praestat quam liberos et uxores ab hostibus in extremum Or-
bem abductos cernere. Porro, si te coeptorum Ducem habebimus, procul
dubio patrabimus aliquid viris fortibus dignum. Haec Gotthi: quibus
Procopius II.

P 463 βιται ὥδε „Ὡς μὲν δὲ ἐν τοῖς παροῦσι δεινοῖς πρὸ τῆς δουλείας
 ἡμῶς τὸν κίνδυνον αἰρεῖσθαι, ταῦτά με ὑμῖν γινώσκειν ξυμβαί-
 νει. ἐς Γότθων δέ με τὴν βασιλείαν καθίστασθαι παντάπασιν
 οἶμαι ἀξίμφορον εἶναι· πρῶτα μὲν, ὅτι Οὐλγίδος ἀδελφεοῦς
 ὢν, ἀνδρὸς οὕτως ἡτυχηκότος, ἐνκαταφρόνητος ἂν τοῖς πολε- 5
 μοῖς εἶναι δοκοίην, ἐπεὶ ἐς τοὺς ξυγγενέας αἰεὶ τὰς τύχας παρα-
 πέμπισθαι οἴονται ἄνθρωποι. ἔπειτα δὲ οὐδὲ ὅσια ποιεῖν δό-
 ξαμι, ἐπιβατεῦν τῆς τοῦ Θεοῦ ἀρχῆς, καὶ ἀπ’ αὐτοῦ μοι
 ἀχθομένους ὑμῶν τοὺς πλείστους, ὥς τὸ εἰκὸς, ἔξω. ἐγὼ δὲ
 φημι χρῆναι Γότθων ἄρχοντα ἐς κίνδυνον τόνδε Ἰλδίσβαδον καθί- 10
 B σταισθαι, ἄνδρα ἐς ἕκρον ἀρετῆς ἤκοντα καὶ διασερόντως δρα-
 στήριον. ὧ δὴ καὶ Θεῶν Θεῶν τε ὄντα τὸν τῶν Οὐσιγότθων
 ἡγούμενον ξυνάρασθαι τοῦ πολέμου διὰ τὸ ξυγγενὲς οὐδὲν ἀπει-
 κός. Ὡς δὴ καὶ τὸν ἀγῶνα ξὺν ἑλπίδι ἀμείνوني πρὸς τοὺς ἐναν-
 τίους διοίσωμεν.“ 15

Τοσαῦτα καὶ Οὐράϊας εἰπὼν τὰ ξύμφορα Γότθοις ἅπασι
 λέγειν ἔδοξε. καὶ αὐτοῖς Ἰλδίσβαδος ἐκ Βερώνης ἀντίκα μετέπει-
 πτος ἦλθεν. ὧ δὴ τὴν πορφύραν περιβαλόντες, βασιλεία τε
 ἀνείπον καὶ σφίσιν εὖ θέσθαι τὰ παρόντα ἰδέοντο. ὥδε μὲν ἐς
 τὴν ἀρχὴν Ἰλδίσβαδος κατέσκη. ὀλίγῃ δὲ ὕστερον Γότθους ἅπαν- 20
 τας ξυγκάλεσας ἔλεξε τοιάδε „Ἄπαντας ὑμᾶς, ἄδρις ξυστρα-
 C τῶνται, πολλῶν ξενεπίσταμαι εἶναι πολέμων ἐμπείρους, ὥστι

6. δοκοίην] δοκοίη L. 17. Βερώνης] Βερώνης H. φερώνης L.
 Verona Pers. 22. εἶναι add. L.

Uraias ita respondit: Equidem vobis illud assentior, in hac calamitate vo-
 bis aleam belli subeundam potius esse quam servitutem. Quod autem me
 Gotthorum Regem creare vultis, id a communi utilitate omnino alienum
 iudico. Nam primo, cum ex sorore sim nepos Fitigis, viri, qui rem adeo
 infelicitate gessit, hostibus essem despicatissimus: siquidem vulgoris opinio
 est, ad propinquos infortunia propagari. Deinde, si regnum occuparem
 avunculi, viderer scelus admittere; quod a me plerisque vestrum merito
 alienaret. Ego vero sic statuo, Gotthorum Regem in extremum istud
 discrimen deligendum esse Ildibodum, summa virum fortitudine et navi-
 tate singulari: qui, ut apparet, in belli societatem Theudin avunculum,
 Visigotthorum Regem, propinquitatis vinculo pertrahet. Itaque meliori
 cum spe hostem armis petemus.

Hac oratione Uraiam ea suavis, quae maxime expedirent, Gotthi
 omnes censuerunt. Protinus Verona accitus Ildibodus affuit: quem cum
 induissent purpura, Regem salutarunt, rogaruntque ut praesentis rerum
 suarum statui consuleret. Ita Rex factus Ildibodus, paulo post convo-
 catis Gotthis omnibus, hoc fere modo disseruit. Quotquot hic adestis,
 Commilitones, longo rei bellicae usu peritos esse scio. Proinde in arma

οὔποτε εὐκότως εἰς τὸ πολεμεῖν ἐκ τοῦ εὐθέως χωρῆσμεν. ἡμπε-
 ρία γὰρ λογισμὸν φέρουσι θρασύνεσθαι ἥκιστα εἰώθεν. ἄξιον
 δὲ ἀναμνηθέντας πάντας ἡμῶς τῶν προτέρων συμπεπτωκότων,
 οὕτω τανὺν ὑπὲρ τῶν παρόντων βουλευσασθαι. λήθη γὰρ πολ-
 5 λοῖς τισιν ἐπιγενομένη τῶν ἤδη θρασυάντων ἐπῆρε μὲν αὐτῶν οὐκ
 ἐν δόλοντι ἐπὶ ἀμαθίας τὰς γνώμας, ἐν δὲ τοῖς μεγίστοις ἱκανοῖς
 ἔσφηλεν. Οὐλίγισι τοίνυν οὐκ ἀκύντων γι οὐδὲ ἀντιτινόντων
 ἡμῶν ἐς τῶν πολεμίων αὐτὸν καθήκει τὰς χεῖρας, ἀλλ' ἀπειπόντες
 τότε πρὸς τὰ τῆς τύχης ἐναντιώματα συμφορώτατον ἡμῖν αὐτοῖς
 10 ἡγήσασθαι εἶναι Βελισαρίῳ οἴκοι καθήμενοι ἐπακούειν μᾶλλον ἢ
 τοῖς σώμασι διακινδυνεύειν. ἀπαρξεν τε νῦν μέντοι αὐτὸν ἀχρ- D
 κοῦτες καὶ ἐς Βυζάντιον στέλλεσθαι, νικητέροις πράγμασιν ἐγχει-
 ρεῖν ἔγνωτε. καίτοι ἐχρῆν ἐκλογίζεσθαι ἡμῶν ἕκαστον οὐχ ἅπαντα H 257
 τοῖς ἀνθρώποις ἥ δοκεῖ γίνεσθαι, ἀλλὰ τῶν δεδογμένων παρὰ
 15 δόξαν πολλάκις ἢ τῶν πραγμάτων ἀπόβασις ἀπ' ἐναντίας ἰχω-
 ρησῇ. τύχη γὰρ καὶ μετέμειλος τὰ πολλὰ κατορθοῦν ἐκ τοῦ
 ἀπροσδοκίτου περὶέκυσιν. ὅπερ καὶ τῶν Βελισαρίῳ συμβῆ-
 σθαι οὐδὲν ἀπικνός. ἄμεινον τοίνυν περὶέσθαι μὲν αὐτοῦ πρό-
 τερον, περῶσθαι δὲ ἀντικαθιστάναι τὸν ἀνθρῶπον ἐπὶ τὰ πρῶην
 20 ζυγκείμενα, οὕτω τε ἡμῶς ἐπὶ τῶν πράξεων τὰ δεύτερα λέναι.
 ταῦτα δὲ Ἰλδίδαδος εἰπὼν εὖ τε βεβουλευσθαι Γόιθοις ἔδοξε καὶ

1. „ἡμπερία γὰρ λογισμὸν φέρουσα —] Imitatio verborum Thucy-
 didis lib. 2. ὅτι ἡ μὲν ἀμαθία θράσος, ὁ δὲ λογισμὸς ὄκνον φέ-
 ρει. Greg. Nat. etiam θράσος ἀμαθίας ἔχρονον dicit, et Lucian.
 epist. ad Nigrin. ὅτι ἡ ἀμαθία μὲν θρασυῖς, ὀκνηροῦς δὲ τὸ λο-
 λογισμὸν ἀπεργάζεται.“ Hoeschelii. 14. γίνεσθαι] γίνεται Hl.
 Quo servato Hoescheliius ὅτι οὐχ — scribebat.

non feremur praecepites. Cum enim peritiam mentem secum et consilium
 afferat, audaciam temerarium fugit. Debetis autem omnes, proposita
 vobis memoria priorum casuum, iam de instantibus deliberare. Multorum
 enim animos praeteritorum oblivio, eum minime oportebat, temere extulit,
 et in rebus maximi momenti vehementer fessellit. Ergo litigis se in ma-
 nus hostium demisit, neque invitis vobis, nec renitentibus: sed animis
 tunc adversa debilitatis fortuna, utilius longe nobis fore duristis, dum
 resides Belisario dare manus, quam corpora in praelii discrimen commit-
 tere. Iam vero, cum auditis illum discedere et Byzantium proficisci, re-
 bus novis studetis. At quicunque vestrum reputare secum oportet, homines
 non omnia facere quae destinarunt: verum saepe fit praeter opinionem,
 ut consiliis contrarii sint rerum exitus. Fortuna enim ac poenitentia me-
 liora suadere et improviso efficere solent: quod in praesenti accidere Be-
 lisario nihil vetat. Quare satius est cum ipso prius agere, et dare operam
 ut ad pristinam pactionem se referat: tum datum ad ea progredi quae se-
 cundo loco agenda sunt. Haec effato Ildibado, sententiam eius proba-

- P 464 πρῶσβεις ἐς Ῥάβενναν κατὰ τάχος ἐπεμψαν. οἱ δὲ Βελισαρίω
 ἐς ὕψιν ἐλθόντες τῶν τε ξυγκειμένων σφίσιν ὑπέμνησαν καὶ ἄτε
 διαλύτην τῶν ὁμολογημένων ἐκάκισον, αὐθαίρετον μὲν ἀποκα-
 λούντες ἀνδράποδον, θνείδζοντες δὲ, ὅτι δὴ οὐκ ἐρυθριῇ πρὸ
 τῆς βασιλείας τὴν δουλείαν αἰροῦμενος, ἄλλα τε τοιαῦτα πολλὰ
 λέγοντες ἐπὶ τὴν ἀρχὴν πυρικόλουν. οὕτω γὰρ καὶ Ἰλδιβάδον
 ἐθελούσιον ἀγίζεσθαι ἰσχυρίζοντο, τὴν τε πορφυρίδα καταθρό-
 νησιν ἐς τοὺς αὐτοῦ πόδας καὶ βασιλεῖα Βελισάριον Γύτθων τε
 V 109 καὶ Ἰταλιωτῶν προσκυνήσοντα. οἱ μὲν πρῶσβεις ταῦτα ἔλεγον,
 οἰόμενοι τὸν ἄνδρα τὸ τῆς βασιλείας ὄνομα καταδέχεσθαι οὐδὲν 10
 B μελλήσεσθαι αὐτίκα δὴ μύλα. ὁ δὲ οὐ προσδοκωμένοις αὐτοῖς
 ἄντικρυς ἀπέειπεν, ὥς οὐκ ἂν ποτε ζῶντος Ἰουστινιανοῦ βασιλεῶς
 Βελισάριος ἐπιβατεῖο τοῦ τῆς βασιλείας ὀνόματος. καὶ οἱ μὲν
 ταῦτα ἀκούσαντες ἀπηλλάσσοντό τε ὥς τάχιστα καὶ Ἰλδιβάδω
 τὸν πάντι λόγον ἀπήγγελλον. Βελισάριος δὲ τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάν- 15
 τιον ἦι καὶ ὁ χειμῶν ἔληγε, καὶ τὸ πημπτον ἔτος ἐτελεύτα τῷ
 πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνέγραψεν.

13. [ἐπιβατεῖοι] ἐπιβατεῖν H. Correctum ab Hoesch. in annot.
 15. ἀπήγγελλον] ἀπήγγελον L.

runt Gotthi, et Ravennas Legatos propere miserunt: qui ad Belisarium introducti, in memoriam redigunt conventa, et violatam promissi fidem obsecrunt: ac voluntarium appellantes mancipium, et exprobrantes quod regno servitutem praeferre non erubesceret, aliaque id genus multa auribus ingerentes, hortantur ne dignitatem supremam respuat: affirmant venturum ultro Ildibadum, positaeque ad pedes purpura, Regem Gothorum atque Italiae agniturum adoratione Belisarium. Haec dicebant Legati, minime dubitantes, quin Belisarius nulla interposita mora Regis nomen acciperet. At ille praeter eorum expectationem negavit plane usurpaturum Belisarium Regis nomen, quandiu Iustinianus Aug. viveret. Quo audito, digressi statim Legati, rem omnem Ildibado renuntiarunt. Belisarius Byzantium profectus est, et cum hieme annus quintus exiit huius belli, quod Procopius scripsit.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ P 465
V 110
H 258
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΗΣ Β' ΤΕΤΡΑΔΟΣ Η Γ'.

ΙΣΤΟΡΙΩΝ — Η Β'.] ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΤΕΤΡΑΔΟΣ ΤΩΝ
ΚΑΤ' ΑΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛ. Γ'. Ρ.

PROCOPII CAESARIENSIS
HISTORIARUM TETRADIS II.
LIBER III.

ARGUMENTUM.

EX EDITIONE MALTRETI.

Belisarius Vitigim et Gotthos captivos Byzantium deportat. Non donatur triumpho. Eius laudes amplissimae, Iudibadus, Gotthorum Rex, gentis reliquias in Italia colligit. Rem Romanam coartit avaritia Alexandri Logothetae, cui cognomen Forficulae inditum, quod nummos radcret. Iudibadus Italium acie vincit. Offensae uxoris precibus permotus, Uraiam tollit e medio. Deinde ipse in convivio interficitur. (Cap. 1.) Rugi, gens Gotthica, Eraricum Regem creant. Ceteri Gotthi Totilam ad regnum invitant. Eraricus, dum per Legatos cum Iustiniano agit, occiditur. Totilas regnum capessit. (2.) Coeunt in consilium Romani Duces, ab Iustiniano reprehensi. Veronam accedunt Constantianus et Alexander. Urbs capitur proditione; mox amittitur, Ducum culpa. (3.) Artabasis ad Romanos, Totilae ad Gotthos oratio. Artabasis cum Filiali inter geminas acies singulare certamen, utrique infaustum. Romanorum clades ac fuga turpissimu. (4.) Gotthi Florentiam obsident. Romanorum adcentu cognito, obsidionem solvunt. Pugna inita, rumore falsa Romani consternantur in fugam. (5.) Totilas castella, urbes ac provincias multas recipit. Neapolin obsidet. Iustinianus in Italiam Maximinum Praefectum Praetorio cum classe, et Demetrium mittit. Demetrius Neapolitanis auxilium parat. Demetrius alter, dum illum Neapolin ducit, fugata a Gotthis classe, linguae intemperantiam luit. (6.) Maximini cunctatio. Romana clavis tempestate iactata, a Gotthis male accipitur. Totilas Demetrium captum suadere iubet Neapolitanis ut sese dedant.

Eosdem ipse ad deditionem hortatur, ac tandem potitur urbe. (7.) Totilus singularis erga victos benignitas. Neapolis muros diruit. Unum e Praetorianis suis, qui virgini stuprum intulerat, morte afficit, habita ea de re oratione gravissima. (8.) Ducus ac militum Romanorum improbitos. Italorum calamitas Totilae ad Senatum Rom. epist. Sacerdotes Ariani Roma eiecit. Hydruntini castelli obsidio. (9.) In Italiam missus iterum Belisarius cum paucis admodum copiis, Hydruntem servat opera Valentini. Totilas Belisarii exercitum callide explorat. Tibur copit. (10.) Ravennae Belisarius Gotthos ac milites Romanos alloquitur. Vitellius in Aemilia rem gerit: describitur ab Illyris. Obsessum a Totila Auximum auxilio accipit. Ricilas stolidè audax occumbit. Egressi Auximo, quos subsidio miserat Belisarius, in Gotthorum insidias decidunt. Pisaurum a Belisario munitum Totilas nequequam tentat. Gotthi Firmum et Asculum obsident. (11.) Auxilia Belisarius ab Imperatore per literas petit. Ioannes Germani filiam uxorem ducit. Totilas Firmum, Asculum, Spoletium et Arinum capit: frustra Perusiam tentat. (12.) Totilas Romam obsidet. In urbe famēs. Placentiam quoque Gotthi obsident. In summas redactus angustias Belisarius Ravenna Epidamnum se confert: quo Imperator copias mittit. Narses Eunuchus Krulos sibi adiungit. Ab his fusi fugatique Sclaveni. (13.) Digressio ad Childubium impostorem, Sclavenorum et Antiarum mores. Narses imposturam deprehendit. (14.) Valentinus et Phocas Gotthos Namam obsidentes lacessunt, Bessa intra urbis muros residente. Ex insidiis intereunt. Missae Romam a Figilio Pontifice naves frumento onustae, in potestatem Gotthorum veniunt. Totilas Valentium Episc. mendacii insinulatum, manibus truncari iubet. (15.) Figilius P. Byzantium accititur. Placentini se Gotthis dedunt. Pelagii Diaconi in Romanos benignitas. Ad Totilam mittitur, inducias petiturus. Utriusque orationes. (16.) Civium Romanorum ad Duces oratio, dictanta fame: cuius rabida vis describitur. (17.) Epidamni de profectione deliberatur. Belisarius suo Hydruntem adventu Gotthos fugat, Totilas Tiberim munit. Ioannes Catabriam recipit. Tullianus Brutus et Lucanus eidem conciliat. Recimundum praelia vincit Ioannes: quem Belisarius in portu Romano expectat. (18.) Belisarii, Romae obsessae succurrere volentis, apparatus, profectio, et cum hostibus pugna. Isaacis temeritas. Turbatus nuntio Belisarius, incepto absistit. Ipsius morbus. Isaacis interitus. (19.) Bessos avaritia et in Romano praesidio exerceant negligētia. Isauri portae Asinariae custodes proditorem eundem. Totilas Romam capit. In templo D. Petri a Pelagio placatur. Extrema Senatorum inopia. Totilae in Rusticianam ac feminas Romanas omnes benignitas. (20.) Gotthos ad iustitiae cultum hortatur Totilas. Senatui Romana ingratum animum exprobrat. A Pelagio mitigatur. Ad Iustinianum Legatos de pace mittit cum epistola. Hos ad Belisarium Imperator remittit. (21.) Tullianus in Lucania Gotthos fundit. Belisarius per litteras Totilam revocat ab excindendae Romae consilio. Totilas Romam penitus vacuum relinquit. Ioannes Hydruntem se recipit. Tullianus deseritur. (22.) Mortuus Spoletium Romanis recuperat. Belisarius Romam visit. Ioannes Tarentum occupat ac munit. Totilas Acherontide potitus, Ravennam petit. (23.) Romam recipit munitque Belisarius. Totilam fortissime repellit. Gotthi Regi suo temeritatem exprobrant. Tibur concedunt. (24.) Totilas ad obsidionem Perusiae hortatur exercitum, et res a se male gestas excusat. (25.) Capuae Romani et Gotthi inopinato confligunt. Gotthorum fuga. Ioannes Romanas matronas recipit. Totilas in Lucania Ioannem aggressus noctu imparatum fugat. Gilicii Armenii interitus. (26.) Imperator copias in Italiam mittit. Veri Ernolorum Ducis temeritas. Valerianus ecc. et suis ad Ioannem mittit. Belisarius Tarentum proficiscitur. Scylaci nomen unde ductum. Cynocephali et Lycocra-

nitae cur sic appellati. (27.) *Belisarius Tarentum navigans, tempestate cogitur Crotonem appellere. Re ab ipsius copiis initia bene, dein pessime gesta, trepide in Siciliam cum Antonina uxore traiecit.* (28.) *Sclaveni Illyricum vastant. Terrae motus. Insolita Nili exundatio. Cetus, cui nomen Porphyrio, capitur. Totilas Ruscianum castellum obsidet.* (29.) *Imperator pedites mittit. Valerianus Belisarium convenit. Antonina Byzantium proficiscitur. Theodorae Aug. obitus. Praesidii Rusciani cum Totila compositio. Conon Romae a militibus interficitur. Belisarius et Ioannes coeunt, ut Ruscino suppetias ferant. A Gotthis repelluntur. Nova consilia incunt. Totilas Ruscianum cast. capit. Eius saecitia in Chalazorem. Antonina ab Imperatore reditum impetrat Belisarii.* (30.) *Prima confurationis in Iustinianum Aug. semina. Artabanes ex Africa redit, prociis Praelectae nuptiis Imperatoris, repudiata uxorem recipere cogitur. Praelectae cum Ioanne Pompeii filio nuptiis graviter offenditur. Germanus Iustiniani nepos, haeres a fratre Boraide institutus, turbatur a patruo.* (31.) *Arsaces ab Imperatore poena affectus, in eum cum Artabone conspirat. Consilium aperit Chanarongi, et Iustino Germani filio. Iustinus rcm enuntiat patri: hic Marcello. Chanarangis verba ex occulto Leontius excipit, et Marcello refert; Marcello Imperatori indicat. Coniuratis in carcerem traditis, patet molitio. Iudicium. Periclitanti Germano Marcellus egregie potrocinatur. Poena sordibus decreta.* (32.) *Barbari Occidentis Imperium occupant. Possessionem Galliae, qua Gotthi ceaserant, Iustinianus Francis asserit. Inter Barbaros soli Francorum Reges nummos aureos cum effigie sua eudunt. Gepaedum, Langobardorum Erulorumque rex.* (33.) *Dissidio inter Gepaedes et Langobardos orto, utrique per Legatos Iustinianum in suas partes trahere canantur. Imperator auxillia Langobardis mittit. Barbari inter se pacem consueiunt.* (34.) *Indecorus Belisarii reditus ex Italia. Omen ipsius prosperitatis. Vigilius Papa Imperatorem ad recuperandam Italiam impellit. Iustinianus in controversiis de religione totus est. Res Langobardicae. Hausti perfidia ac successus.* (35.) *Totilas Romam obsidet. Iustiniani oscitatio. Inauri Gotthis urbem produnt. Paulus cum suis in Adriani mole fortiter resistit. Totilas urbi captae parcat.* (36.) *Totilae Francorum Rex filiam dare uxorem renuit. Romam Totilas instaurat, ac regnum stabilis. Pacem negante Iustiniano, Centumcellas et castellum Rheginum obsidet. Tarentum et Ariminum capit. Iustinianus mutat consilium. Feri clades.* (37.) *Sclavici Istrum Hebrumque traiciunt: Romanas copias profligant: in Asbadem saeviunt: Toporum urbem expugnant. Ingens eorum crudelitas.* (38.) *Gotthi castellum Rheginum urgent et capiunt. Totilas Siciliam vastat. Imperator classi Liberium praeficit, deinde Artabane. Dat bellum Germano. Germani animus et apparatus. Romanorum alacritas. Diogenes Centumcellas dedere rexit.* (39.) *Sclavenorum irruptio. Terret eos Germani nomen, victoris olim Antaram. Germani obitus et encomium. Imperator Ioannem et Iustinianum copiis praeficit. Liberius Syracusas appellit. Artabanes tempestate iactatur. Gotthi Sicilia excedunt, Splini suaru. Sclavenorum incursum. Romanorum clades, ac deinde victoria.* (40.)

α'. Οὕτω μὲν Βελισάριος, ἔτι τῶν πραγμάτων ῥωρημένον, ξύν τε Οἰκίῳδι, καὶ Γούθων τοῖς δοκίμοις καὶ τοῖς Ἰλδιβάδον
 P 466 παισὶ τὰ χρήματα πάντα ἐπαγόμενος ἐς Βυζάντιον ἦκε, καὶ οἱ
 Ἰλδιγῆρ τε καὶ Βυλериανὸς καὶ Μαρτίνος ξύν Ἡρωδιανῷ εἰποντο
 μόνοι. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς Οὐτίγην μὲν ξύν τῇ γυναικὶ 5
 Ἀσμένως εἶδε, καὶ τῶν βυρβάρων τὸν ἑμίλον κάλλους τε σώμα-
 τος καὶ μεγέθους πέρι ἐθαύμασε. τὸν δὲ Θεοδερῖχον πλοῦτον
 ἄξιοθλίαντον ἔντα δεξιόμενος ἐν παλατίῳ τοῖς μὲν ἐκ βουλῆς ἐν πα-
 ραβύστῳ θίαμα προῦθνηκεν, ἐπὶ τῷ ἔγκῳ τῶν πεπραγμένων φι-
 λοτιμούμενος, οὔτε δὲ ἐς τὸν δῆμον ἔξήνεγκεν οὔτε τὸν Θράσι- 10
 B βον Βελισαρίῳ παρέσχετο, ὥσπερ ὅτε Γελλίμερά τε καὶ Βανδύλους
 νικηχῶς ἤλθε. πᾶσι μὲντοι ἐν διηγρήμασι Βελισάριος ἦν, νί-
 κας τε δύο ἀναδυσάμενος, οἷως οὐπω πρότερον ἀνθρώπων οὐ-
 δενὶ διανεπερχᾶται ξυνέπεισι, καὶ βασιλεὺς μὲν ἀγαγὼν αἰχμαλώ-
 τους ἐς Βυζάντιον δύο, Γιζερῖχον δὲ καὶ Θεοδερῖχον τό τε γένος 15
 καὶ τὰ χρήματα λάφυρον Ῥωμαίοις παρὰ δόξαν πεποιημένος, ὃν
 δὴ ἐπιφανέστερος ἐν γει βαρβάροις οὐδεὶς πάποτε γιγονῶς ἔνυχε,
 καὶ τὸν μὲν πλοῦτον ἐκ τῶν πολεμίων αὐθις ἐς τὴν πολιτείαν
 ἀποκομίσας, γῆς τε καὶ θαλάσσης τὴν ἡμισείαν μάλιστα μοῖραν
 τῇ βασιλείᾳ ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ ἀνασώσάμενος. ἦν τε Βυζαντίοις 20
 C πρὸς ἡδονῆς Βελισάριον ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἐς ἡμέραν ἐκάστην ἐκ τῆς

1. Ita Belisarius, rebus adhuc suspensis, Vitigim, Gotthorum proceres, Ildibadi liberos, regiasque opes omnes Byzantium deportavit, nemine Ducum ipsum comitante praeter Ildigerem, Valerianum, Martinum et Herodianum. Vitigim cum uxore laetis placidisque aspexit oculis Iustinianus Augustus, et Barbarorum agmen, corporis forma ac mole praestantium, miratus est. Postquam Theoderici gazam, spectatu sane dignam, in Palatium accepit, Senatui quidem contemplandam proposuit apud se, rerum gestarum magnitudinis glorians: at neque illam exhibuit multitudini, nec triumphum Belisario decrevit, uti fecerat, cum ille ex Africa rediit, Gelimeris et Vandalorum victor. Nihilominus tamen in ore omnium vigeat Belisarius, duas adeptus victorias, quales nemo unquam antea retulisset: quippe qui captivos Reges duos advexisset Byzantium: praeter opinionem in Romanorum manus adduxisset progeniem ac thesauros. Gizerici et Theoderici, quibus Regibus inter Barbaros nemo unquam fuit illustrior: receptas ex hostibus divitias Reip. restituisset: atque exiguo tempore dimidiam fere et terrae et maris partem Imperio recuperasset. Byzantii civibus iucundum quotidie praebebat spectaculum Belisarius, si-

οὐκίας προΐοντι ἰδεῖν, ἢ ἐς αὐτὴν ἐπαγέχοντα, κόρον τε αὐτῶν τοῦ θανάτου τούτου οὐδεὶς ἔλαβε. πομπῇ γὰρ αὐτοῦ ἰσχυροτάτῃ ἢ πρόσδος ἐνέκει, ἐπεὶ οἱ Βανδάλων τε πληθὸς καὶ Γότθων τε καὶ Μαυρουσίων ἀεὶ ἔπιετο. ἦν δὲ καὶ τὸ σῶμα καλὸς τε καὶ 5 μέγας καὶ εὐπρόσωπος πάντων μάλιστα. οἷτω δὲ εὐπρόσόδον τε καὶ πρῶον παρῆεν ἐαυτὸν τοῖς ἐντεγχάνουσιν ὥστε ἀνθρώπων V 111 πένητι τε λίαν καὶ ἀδόξῳ ἐμπερὴς εἶναι. ἔρως δὲ αὐτοῦ τῆς ἀρχῆς πρὸς τε στρατιωτῶν ἀεὶ καὶ ἀγροίκων ὁμαχὸς τις ἐγένετο, ὅτι δὴ ἐς μὲν τοὺς στρατιώτας φιλοδωρότατος ἐγεγόνει ἀνθρώπων 10 πων ἀπάντων, (τῶν τε γὰρ ἐν ξυμβολῇ ἐντεγχκύνων χρήμασι D μεγάλους παρεμυθεῖτο τὰ πρότερον τραύματα καὶ τοῖς εὐδοκμησασιν ψιλὰ τε καὶ στρεπτοὺς ἔχον ἄθλα παρῆεν, ἵππου δὲ ἢ τύζον ἢ ἄλλον ὅπουοῦν στρατιώτῃ ἐν τῇ μάχῃ ἀπολωλὸς ἔτερον ἀντ' αὐτοῦ πρὸς Βελισαρίου αὐτίκῃ ἐπῆρχεν) ἐς δὲ τοὺς 15 ἀγροίκους, ὅτι δὴ τοσαύτῃ φειδού τε καὶ προνοίᾳ ἐχρῆτο ὥστε βιασθῆναι μὲν αὐτῶν οὐδένα πώποτε στρατηγούντος Βελισαρίου τετύχηκε, πλουτεῖν δὲ παρὰ δόξαν ξυνέβαινε πᾶσιν οἷς ἂν αὐτὸς ἐπιδικμοίῃ στρατιᾷς πλήθει. ἀπεδίδοντο γὰρ αὐτοῖς κατὰ γνώμην τὰ ὧνια πάντα. καὶ ἥνικα μὲν ἀκμάζοι τὰ λῆμα, ἐς τὸ ἀκρι- P 467 20 βὲς διεγύλασσε μὴ τινα πυριόσσα ἢ ἵππος λυμῆνγται. τῶν δὲ

2. αὐτοῦ om. L. 7. ἐμπερὴς Suidas a. v. Βελισάριος. Vulgo ἐμπερῆ. 8. ἀρχῆς Scaliger. Frustra. 11. πρότερον om. Suidas. 12. ψιλὰ Suidas. Vulgo ψιλία, ibid. παρῆεν] παρῆετο Suidas. 13. στρατιώτῃ] στρατιώτου Suidas. ibid. ἔτερον] ἔτερος Suidas. 16. αὐτῶν οὐδένα] αὐτοῦ οὐδὲν Suidas. 20. πυριόσσα Maltretus cum Suida, Libri παρῶσα.

ve in forum prodiret domo, sive domum rediret; nec videndi matietas quicquam capiebat. Nam illius in publicum egressus pompae erat magnificentissimae similis, cum ingens Vandalorum, Gothorum ac Maurorum caterva ipsum usque comitaretur. Decoro erat ac procero corpore, et oris dignitate omnia superabat. Obvii adeo faciem se et benignum praebebat, ut homo tenuissimae fortunae sortisque infimae esse videretur. Eius imperium milites et agricolae magno semper opere amant. Milites quidem, quod ipsum experirentur mortalium omnium munificentissimum. Nam qui in praelio male accepti fuerant, illi grandi pecunia vulnere acerbitatem levabat: qui facinus praeclarum ediderant, his armillas et torques in praemium dabat. Si cui militi in certamine vel equus, vel arcus, vel aliud quidpiam periisset, continuo re simili Belisarius iacturam sarciebat. Amabant vero imperium eius agricolae, propterea quod ita illis parcebat consulebatque, ut eorum nemini vis unquam illata fuerit, ducente exercitus Belisario. Immo vero omnes, apud quos cum copia verabatur, insperantes ditabat. Nam venalia quaelibet quo volebant pretio illa divendebant, et cum negetae adolescerent, sedulam dabat operam, ne transiens equitatus, noxam illis uspiam faceret. Pen-

ἰσχυρῶν ἐν τοῖς δένδροις ὄντων ἀνασθαι αὐτῶν οὐδενὶ τὸ παρά-
παν ἔξουσία ἐγένετο. καὶ μὴν καὶ σιγήροσύνῃς ὑπερφυῶς μετε-
ποιεῖτο. οἷδὲ γὰρ οἷν οὐδὲ ἄλλης ὅτι μὴ τῆς γεγαμημένης γυ-
ναικὸς ἦπτετο. αἰχμαλώτους οὖν ἕκ τε Βανδύλων καὶ Γότθων

- H 259 ἑλὼν τοσαύτας τε τὸ πλῆθος καὶ τοιαύτας τὰ πρόσωπα, οἷας 5
οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων εἶδεν, οὔτε οἱ ἐς ὅσιν αὐτῶν τινα ἤκειν
οὔτε ἄλλως ἐντιχεῖν εἶασεν. ἦν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀγ-
χίνοὺς τε διαγερόντως καὶ ἐν τοῖς ἀπύροις ἐπινοῆσαι τὰ βέλτιστα
B ἱκανώτατος. ἐν μέντοι κινδύνοις πολέμονι εὐψυχὸς τε ἦν ἔν τῳ
ἀσφαλεῖ καὶ ἔξιν λογισμῷ εὐτολμότατος, ὁξύνε τε καὶ μελλητῆς ἐν 10
τῇ ἐπὶ τοῖς πολεμίοις αἰετὶ ἐχειρήσει, κατὰ τὴν χρεῖαν ἐκάτερον.
ἄνευ δὲ τούτων ἐν μὲν τοῖς δεινοῖς εὐελπὶν τε τὴν διάνοιαν καὶ
ταραχῆς παρείχετο κρείσσω, ἐν ἡμερῶν δὲ οὔτε ἐπῆρτο οὔτε ἐπρό-
σθε· μεθύοντι γοῦν Βελισάριον οὐδεὶς ποτε εἶδεν. ὅσον μὲν οὖν
χρόνον τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἐν τε Αἰθιῇ καὶ Ἰταλίᾳ προΐστη, 15
νικῶν τε διετέλει καὶ τὰ ἐν ποσὶν αἰετὶ κτώμενος. ἐπεὶ δὲ ἐς Βυ-
ζάντιον μετὰπιμπτος ἦλθεν, ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον αὐτοῦ ἡ
C ἀρετὴ ἐπὶ πλείστον ἐγνώσθη. αὐτὸς τε γὰρ πάσῃ ἀρετῇ προῖ-
χων καὶ πλοῦτον μὲν πολλοῦ ἔξουσία, δυνάμει δὲ ὑπασπιστῶν τε
καὶ δορυφόρων τοὺς πῶποτε στρατηγοὺς ὑπεραίρων, φοβερός, 20
ὥς τὸ εἶδος, ἄρχονσί τε πᾶσι καὶ στρατιώταις ἐγένετο. ἀντιτεί-
νειν τε γὰρ ἐπιτάκτονος, οἶμαι, ἐτόλμα οὐδεὶς, ἐπιτελεῖ τε

1. ἀφασθαι] ἀφισθαι L. 7. οὔτε ἄλλως] Vulgo οὐδὲ ἄλλως.
10. εὐτολμότατος] ἐντολμώτατος H.

dentes ab arboribus fructus nemini contingere licebat. Praeterea vir erat singulari praeditus continentia. Nullam enim feminam, praeter uxorem, attigit: et cum Vandalis Gotthasque bello cepisset mulieres tot numero, tamque oris specie praeexcellentes, ut nemo pares viderit, earum nullam in conspectum suum, nedum in congressum venire sivit. Cum in aliis rebus omnibus solertissimus erat, tum in dubiis viam laire optimam apprime callebat. Inter belli discrimina cante strenuus et prudenter animosissimus, ac si quid in hostem aggrediretur, promptus idem et cunctator, prout alterutro opus erat, solebat esse. Ad haec, in adversis rebus fidentem et imperturbatum animum ostendebat: in prosperis non efferebatur anperbia, neque indulgebat genio. Certe vivo madentem nemo unquam Belisarium vidit. Quandiu Romanis copis in Africa Italiaque praefuerat, obvia quaeque occupaverat continenti victoria. Postquam Byzantium aecitus rediit, multo clarius quam ante, quantum polleret, innotuit. Nam cum emineret virtutis cumulo, et Magistros militiae, quotquot nunquam fulsissent, non opibus modo, sed Praetorianorum etiam hastatorum ac Scutariorum numero praesidio superaret; Ducibus neque omnibus ac militibus merito formidabilis erat. Ac, nisi fallor, si quis imperanti ipsi voluisset obistere, non ausus esset. Mandata eius omnia

πράσσειν ὅσα ἐπιτάττοι οὐδαμοῦ ἀπηξίονν, τὴν τε ἀρετὴν ἀλ-
 σχυνόμενοι καὶ δεδιότες τὴν δύναμιν. ἑπτακισχιλίους γὰρ ἱππέας
 ἐκ τῆς οἰκίας παρέχετο· ὧν δὴ ἀπόβλητος μὲν οὐδεὶς ἐγγόνει,
 αὐτῶν δὲ ἕκαστος πρῶτός τε ἐν τῇ παρυτάξει ἐστάναι καὶ προ-
 5 καλεῖσθαι τοὺς τῶν πολεμίων ἀρίστους ἤξιονν. Ῥωμαίων τε οἱ
 πρεσβύτεροι, ἡνίκα πρὸς Γότθων πολιορκούμενοι τὰ ποιοῦμενα
 ἐν ταῖς τοῦ πολέμου συμβολαῖς ἔβλεπον, ἐν θαύματι μεγάλῳ D
 ποιοῦμενοι ἀνεφθέγγοντο ὡς οἰκία μία τὴν Θεοδερίχου δύναμιν
 καταλύει. Βελισάριος μὲν οὖν τῷ τε ἀξιώματι καὶ τῇ γνώμῃ,
 10 ὥσπερ ἐρρήθη, δυνατὸς γεγονὼς τὰ τε ξυνοίσοντα τοῖς βασιλῆως
 πράγμασιν ἐβουλεύετο καὶ τὰ δεδογμένα ἐπρασσειν αἰεὶ αὐτονόμῳ
 γνώμῃ.

Οἱ δὲ ἄλλοι ἄρχοντες, ἴσοι μᾶλλον αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους
 ὄντες καὶ οὐδὲν ὅτι μὴ κέρδη οἰκῆα ἐν νῷ ἔχοντες διαπράττεσθαι,
 15 τοὺς τε Ῥωμαίους ληΐσασθαι τε καὶ τοῖς στρατιώταις ἐνδιδόναι
 τοὺς κατηκόους ἀδικεῖν ἤδη ἤφθοντο, καὶ οὐδὲ αὐτοῖς ἐρρόνονν
 τὰ δέοντα, ἔτι δὲ οὐδὲ τοὺς στρατιώτας τῶν παραγγελλομένων P 468
 ἐπακούοντας εἶχον. διὸ δὴ πολλὰ τε αὐτοῖς ἡμαρτήθη καὶ τὰ
 πράγματα διεφθάρη Ῥωμαίοις ξύμπαντα ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ. ἅπερ
 20 ἐγὼ ὅτι δὴ τρόπῳ ἐρῶν ἐρχομαι.

Ἐπειδὴ Βελισάριον ἐκ Ῥαβέννης ἀναστάντα ὁδῶ ἵκναι Ἰλ-
 δρίβαδος ἐπέθετο, τοὺς τε βαρβάρους ξυνῆγεν ἅμφ' αὐτὸν ἕπαν-
 25 τας καὶ τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν ὕσους νεώτερα πράγματα ἤρε- V 112
 σκε. καὶ τῆς μὲν ἀρχῆς ὡς μάλιστα ἐπιμελεῖτο, ἀνασώσασθαι

4. αὐτῶν δὲ] Vulgo αὐτῶν τε.

omnes peragebant, ducti virtutis reverentia ac potentiae metu. Etenim
 ex suo septem educebat equitum millia: quorum nullus reiectaneus erat,
 at eorum quisque id ambiebat, ut staret primus in acie, et fortissimos
 hostium provocaret. Romani seniores, cum a Gotthis obsessi, quae fie-
 rent in conflictibus bellicis, spectarent, devirantes dicebant, Theoderici
 potentiam everti domus unius vi. Itaque Belisarius et auctoritate et con-
 silio, ut dictum est, pollens, quae e re erant Imperatoris decernebat ani-
 mo, et quae proposuerat, suo semper arbitratu exequabatur.

Ceteri vero Duces, cum inter se pares essent, et omnia ad priva-
 tam utilitatem referrent, Romanos iam expilare, et militum iniuriis per-
 mittere coeperant. Ac nec sibi satis consulere sciebant, nec milites ha-
 bebant dicto audientes. Quare ab illis saepe peccatum est, resque omnis
 Romana brevi tempore pessum abiit: quod uti factum sit, hic narrabo.

Ubi profectum Ravenna Belisarium, pelago provehi Ildibados com-
 perit, ad se omnes collegit Barbaros, ac Romanos milites, quibus rerum
 placebat novitas. Firmandae dominationi curam adhibebat maximam, et

δὲ Γότθων τῷ γένει τὸ Ἰταλιωτῶν κράτος ἐν σπουδῇ ἱποῖτο.
B κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν οὐ πλεον ἢ χίλιοι αὐτῷ εἶποντο καὶ πόλιν
 μίαν Τίκινον εἶχον, κατὰ βραχὺ δὲ προσειχώρησαν αὐτῷ ἄπαν-
 τες ὅσοι ἐν τῇ Λιγουρίᾳ καὶ Βενετίας ἦσαν. ἦν δὲ Ἀλέξανδρός
 τις ἐν Βυζαντίῳ τοῖς δημοσίοις ἐγχεστικῶς λογισμοῖς· λογοθέτην ⁵
 ἑλληγίζοντες τὴν τιμὴν ταύτην καλοῦσι Ῥωμαῖοι. οὗτος αἱ τοῖς
 σιρατιώταις τὴν εἰς τὸ δημόσιον ἐπεκάλει ζημίαν. τοιοῦτων δὲ
 ἀδικημάτων αὐτοὺς δίκη ὑπάγων, αὐτὸς μὲν ἐνδοξος ἔξ ἀδόξων
 ταχὺ γέγονεν, ἐκ πεινήτων ἀτεχνῶς πλούσιος, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖ
 χρήματα μεγάλα, εἴπερ τις ἄλλος, ἐπράξατο, τοὺς δὲ στρα- ¹⁰
 τιώτας ὀλίγους τε καὶ πτωχοὺς εἶναι καὶ ὀκνηρῶς ἐς τοὺς κινδύ-
 νους ἔχιν αἰτιώτατος ἐγένετο ἀνθρώπων ἀπάντων. Βυζάντιοι
C δὲ αὐτὸν καὶ ψαλίδιον ἐπὶ κλησὶν ἐκάλουν, ὅτι δὲ αὐτῷ ῥάδιον
 ἦν ἀποτιμωμένῳ κέκλω τὸ χρυσοῦν νόμισμα ἔλασσαν μὲν αὐτὸ
 ἐς ὅσον βούλοιο ἐξεργάζεσθαι, πηλῶσιν δὲ καὶ ὡς τὸ κυκλο- ¹⁵
 τερὲς σχῆμα ἔφ' οὔπερ τὸ πρότερον ἦν. ψαλίδιον γὰρ τοῦτο
 καλοῦσι τὸ ὄργανον, ᾧ ταυτὰ τις ἐργάζεται. τοῦτον βυσιλεύς
 τὸν Ἀλέξανδρον, ἐπειδὴ Βελισάριον μετεπέμψατο, ἐς Ἰταλίαν
 πέμψει. ὁ δὲ γεγωνὺς ἐν Ῥαβέννῃ λογισμοὺς προὔθηκε λόγον οὐκ
 ἔχοντας. τοὺς μὲν γὰρ Ἰταλιώτας οὔτε τῶν βασιλικῶς ἀναμμένους ²⁰
 χρημάτων οὔτε τινὰς αὐτῶν εἰς τὸ δημόσιον ἐπουρηγήσοντας ἐπὶ
 τὰς εὐθύνas ἐκάλει, τὴν ἐς Θεοδόριχον καὶ τοὺς ἄλλους Γότθων

3. Τίκινον] πικκηνον HL. 7. δὲ L. δὲ P. 8. αὐτὸς] καὶ
 αὐτὸς L. 20. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδέ — οὐδέ.

ad recuperandum Gotthis regnum Italiae stadium omne conscrebat. Prin-
 cipio non amplius mille eum sequebantur, unamque admodum urbem Ti-
 cinum habebant. Deinde, quicumque in Liguria et in agro erant Vene-
 to, paulatim ad illum sese applicuerunt. Byzantii Alexander quidam
 erat Logotheta: quo Graeco vocabulo eum Romani designant, qui ratio-
 nibus publicis praefectus est. Hic damni publico illati insimulare mili-
 tes non cessabat: qua criminandi arte ex humili loco ad honorum gra-
 dus, atque ex egestate ad summas opes brevi pervenit. Ac si quis alius,
 is certe magnas paravit Imperatori pecunias, effecitque unus omnium ma-
 xime, ut ad paucos et mendicos redacti milites, nihil haberent animi ad
 subeunda belli discrimina. Ipsum Byzantii cognomento Forficulae idcir-
 co affecerunt, quod nummum aureum tam dextere circumcideret, ut eo,
 quantum vellet, curtato, orbem vel sic servaret, quo erat antea circum-
 scriptus. Forficulam enim vocant instrumentum illud quo quis id efficit.
 Alexandrum hunc Imperator, posteaquam revocavit Belisarium, in Italiam
 misit. Is vero Ravennam delatus, rationes falsas instituit. Nam ab Ita-
 lis, qui nec pecuniam regiam contigerant, neque ullam aerario snavant
 operam, rationes repoposcit, admissi in Theodericum aliosque Gotthorum

ἄρχοντας ἀδικίαν ἐπικαλῶν, ἀναγκάζων τε ἀποτινέναι, ἔ' τι
 ἐκείνους ἐξαπατήσαντες, ὥσπερ αὐτοὺς ἔφασκιν, λούλυσαν ἢ D
 ἐκέρδαναν. τῶν δὲ στρατιωτῶν τὰ τε τρυφάματα καὶ τοὺς κινδύ-
 νους τῇ τῶν λογισμῶν σμικρολογίᾳ παρὰ δόξαν ἡμελιετο. διὸ
 5 δὴ οἱ τε Ἰταλιῶται Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ δέσποινι ἐγένοντο καὶ τῶν
 στρατιωτῶν οὐδεὶς ἔτι ἐς κίνδυνον πολέμου καθίστασθαι ἤθελεν, H 200
 ἀλλ' ἐθελοκακοῦντες ἐπὶ μέγα χωρεῖν ἐποιοῦν αἰ τοῖς πολέμοις
 τὰ πρᾶγματα. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ἄρχοντες διὰ ταῦτα ἡσυχῇ ἔμι-
 νον, Βιτάλιος δὲ μόνος (ἔτυχε γὰρ ἐν Βενετοῖς ἄλλο τε πληθός
 10 στρατιᾶς ἔχων καὶ βαρβάρων Ἐροφίων πολὺν τινα ὄμιλον) διὰ
 μάχης ἐλθὼν Ἰλδιβάδην ἐτόλμησε, δίσσας, ὅπερ ἐγένετο, μὴ ἐπὶ P 400
 μέγῃ δυνάμει χρόνῳ τῷ ἐστίρῳ αὐτὸν ἔκοντι οὐκ εἰ ἀναστει-
 λειν οἶοι τε ὦσι. μάχης δὲ καρτερᾶς ἀμῇ Ταρβήσιον γινομένης
 Βιτάλιος παρὰ πολὺ ἡσσηθεὶς ἔφυγεν, δλίγους μὲν τινες σώσας,
 15 τοὺς δὲ πολλοὺς αὐτοῦ ἀπολλέσας. ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ Ἐροφιοὶ τε
 πολλοὶ πέπτοντο καὶ Οὐέσανθος ὁ τῶν Ἐροφίων ἀρχηγὸς θνήσκει.
 Θινδιμοῦνδος δὲ ὁ Μαυρικίου τοῦ Μούνδου υἱὸς, μειράκιον ὢν
 ἔτι, ἐς κίνδυνον μὲν θανάτου ἦλθιν, ὁμῶς δὲ ζῆν Βιταλλῷ διέ-
 φυγεν. Ἰλδιβάδου τε ὄνομα ἐκ τοῦ ἔργου τούτου παρὰ τε βασι-
 20 λέῃ ἦλθε καὶ πάντας ἀνθρώπους.

Ἔσπερον δὲ Οὐράτῃν Ἰλδιβάδην προσεκκερυνέσθαι ζυνέπεισιν B
 ἀπ' αἰτίας τοιαύσδε. ἦν τῷ Οὐράτῃ γυνὴ πλούτιον τε καὶ σώμα-
 τος κάλλει τὰ πρωτεῖα φερομένη ἐν τούτοις δὴ τοῖς βαρβάροις

2. ἐξαπατήσαντες P cum Vat. ἐξαπατήσαντες HL. 13. Ταρ-
 βήσιον] Vulgo Ταρβήσιον.

Reges peculatus accersens, et cogens persolvere, quidquid per fraudem, ut ipse dicebat, illis suppilatum, in rem suam convertissent. Vulnera militum aditque pericula non aliter pensabat, quam cum ipse, sua falsis expectatione, stipendiorum calculos ponendo sordide. Itaque a Iustiano Aug. Italorum animos alienavit. Nec iam militum quisquam belli aleam subire volebat: sed hostium res plurimum promovebant ignavia voluntaria. Quocirca Duces nihil movebant, excepto Vitalio; qui cum in agro Veneto, praeter alias copias, multos secum haberet Erulos, ausus est cum Ildibado pugnare, veritus ne is postmodum, quod et contigit, magnas adeptus vires, non posset amplius reprimi. Acerrimo ad urbem Tarrivium facto praelio, Vitalius insigniter victus aufugit, servatis suorum paucis, pluribus amissis ibi. In hoc certamine luculenta fuit Erulorum clades, qua involutus est ipsorum Princeps Visandus. Theudimundus, Mauricii, qui Mundum patrem habuit, filius, adhuc adolescentulus, in extremum discrimen venit: elapsus tamen est cum Vitalio. Ea victoria nomen Ildibadi Imperatori atque omnibus longe ac late notuit.

Deinde in Ildibadi offensionem Uralis ex hoc incurrit. Erat Uralae coniux inter hos Barbaros cum divitiis, tum corporis forma omnium fa-

πασῶν μάλιστα. αὕτη ἔς τὸ βαλανεῖον κατήλθε ποτε, κόσμου
 τε περιβεβλημένη πολὺ τι χρῆμα καὶ θεραπείαν ἐπαγομένη λόγου
 πολλοῦ ἀξίαν. τὴν τε Ἰλδιδάδου γυναῖκα ἐν ἱματίοις λιτοῖς ἐν-
 ταῦθα ἰδοῦσα, ὡς ξυνοικεῦσαν βασιλεῖ οὔτε προσεκίνησεν, ἀλλὰ
 καὶ ἄλλως ἐπεριδοῦσα ἐς αὐτὴν ὕβρισεν. ἔτι γὰρ Ἰλδιδάδος πε- 5
 νή ξυνῆν ὡς ἥμισυ βασιλικοῖς ἐντυχὼν χρήμασι. περιαλγῆς δὲ
 C γενομένη τῆς ὕβριως τῇ ἀτοπίᾳ τοῦ Ἰλδιδάδου γυνῇ, παρὰ τε
 τὸν ἄνδρα δεδουραμένη ἤλθε καὶ οἱ ἀρῆναι τὰ ἀνίκηστα πρὸς τῆς
 Οὐράων γυναικὸς παθοῖση ᾗξιον. διὸ δὴ τὰ μὲν πρῶτα Ἰλδι-
 βάδος Οὐράων ἐς τοὺς βαρβάρους διέβουλευ, ὡς δὴ ἐς τοὺς πο- 10
 λεμὸνς αὐτομολεῖν μίλλει, ὀλίγη δὲ ὕστερον δόλῳ ἔκτεινε καὶ
 ἀπ' αὐτοῦ ἐς τὸ τῶν Γότθων ἔχθος ἐνέπεισε. βουλευομένοις γὰρ
 V 113 αὐτοῖς ὡς ἥμισυ ἦν οὕτως ἀνεπισκέπτως Οὐράων ἐξ ἀνθρώπων
 ἀφανισθῆναι. πολλοὶ τε ἤδη ἐν σφίσι αὐτοῖς ξυνιστάμενοι Ἰλ-
 διβάδῳ ἕτε ἀνδρῶν ἐργασμένῳ ἐλοιδοροῦντο. τίσασθαι μέντοι 15
 τούτου δὴ τοῦ φόβου αὐτὸν οὐδαίς ἤθελεν. ἦν δὲ τις ἐν αὐτοῖς
 Οὐλίας, Γήπαις μὲν γένος, ἐς δὲ τὸ τῶν βασιλείας δορυφόρων
 D ἀξίωμα ἦκων. οἷτος ἀνὴρ, μνηστὴρ γυναικὸς γεγονὼς εὐπρε-
 ποῦς τὴν ὕψιν, ἑξαισίον τινα ἔρωτα ἦρα, ἐσταλμένου δὲ αὐτοῦ
 ἐπὶ τοὺς πολεμὸνς, ἐφ' ᾧ τινα ποιοῖη ξὺν ἑτέροις τισὶν ἐπ' αὐ- 20
 τοὺς ἔφοδον, τὴν μνηστὴν ἑτέρῳ τῶν βαρβάρων τινὶ Ἰλδιδάδος,
 εἴτε ἀγνοίᾳ εἴτε τῷ ἄλλῳ ἡγμένος, ξυνήκισεν. ὡς δὲ ταῦτα ἐκ
 τοῦ στρατοπέδου ἐπανήκων Οὐλίας ἤκουσε, θυμοειδὲς ὦν φέσει,

11. μέλλει] μέλλοι L. corr. 12. ἐνέπεισε L. Vulgo ἐπέπεισε.

cile princeps. Aliquando ad balneum processit, mundo ornata splendi-
 diasimo, et ingenti famulantium agmine atipata. Ibi uxorem Ildibadi
 conspicata, vilibus indutam vestibus, non demiasse, ut regiam coniugem,
 salutavit, at asperbibus despectam, affecit contumelia. Et vero res domi
 angusta adhuc erat Ildibado, utpote cui opes reginae non obtigerant.
 Indignitatem iniuriae non ferens uxor Ildibadi, dolore exarsit: mox vi-
 rum adit lacrimans, rogatque ut sibi ab Uraiae coniuge indignissimis
 modis habitae ultor adsit. Quare Ildibadus Uraiam primo apud Barba-
 roa criminatus transfugium ad hostes parare, paulo post dolo occidit.
 Hinc Gotthorum collegit odium, aegre ferentium, tam inconsiderate e
 medio aublato Uraiam. Imque inter se multū coitione facta admissum
 scelus exprobrabant Ildibado: nemo tamen caedis huius poenas ab ipso
 petere volebat. Erat in eorum numero Villas, natione Gepae, Protec-
 toribus Regia ascriptus, et sponsus feminae formosae, cuius amore de-
 peribat. Illo adversus hostes profecto, ut in eos cum alia nonnulla in-
 curationem aliquam faceret, sponsam Ildibadus cum alio quodam Barbaro,
 sive per imprudentiam, sive alia ex causa, matrimonio iunxit. Rever-
 sus e castris Villas, ubi haec audiit, ut erat natura fervidus, factum in-

τὴν ἐκ τοῦ ἔργου ἔβριν οὐκ ἤνικεν, ἀλλὰ αὐτίκα κτεῖναι Ἰλδί-
βυδον ἔγνω, χαριεῖσθαι Γότθοις ἅπασι ταύτῃ οἰόμενος. καί
ποτε αὐτὸν Γότθων ἐσιπῶντα τηρήσας τοὺς ἀρίστους τῇ ἐπιβου-
λῇ ἐνεχίρῃσεν. ἀριστῶντα γὰρ τὸν βασιλεῖα πολλοὺς τε ἄλλους P 470
5 καὶ τοὺς δορυφόρους παρίστασθαι νόμος. ὁ μὲν οὖν τὴν χίτρα
ἐπιβαλὼν ἐς τὰ βρώματα ἐπὶ τῆς στιβάδος προηῆς ἔκνιτο, Οἰ-
λας δὲ αὐτοῦ ἄφνω τῷ ξίφει τὸν τράχηλον παλεῖ. ὥστε, τῶν
βρωμάτων ἔτι λχομένων ἐν τοῖς τοῦ ἀνθρώπου δακτύλοις, ἡ κε-
φαλὴ εἰς τὴν τράπεζαν καταρραγείσα ἐξέπληξέ τε καὶ ἐς θύμβος
10 τε μέγα τοὺς παρόντας ἤνικεν ἅπαντας. αὕτῃ τίσιν Ἰλδίβυδον
περιῆλθε τοῦ Οἰράβα φόνον. καὶ ὁ χειμὼν ἔληγε, καὶ τὸ ἔκτον
ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ἐκνήγραψεν.

β'. Ἐράριχος δὲ ἦν τις ἐν τῷ Γότθων στρατῷ Ῥογὸς μὲν B
γένος, δένανιν δὲ περιβεβλημένος ἐν τοῦτοις δὴ τοῖς βαρβάροις
15 μεγάλην. οἱ δὲ Ῥογοὶ οὗτοι ἔθνος μὲν εἰσι Γότθικόν, αὐτόνο-
μοί τε τὸ παλαιὸν ἔβλων. Θεοδερῖχον δὲ αὐτοὺς τὸ κατ' ἀρχὰς
προσεταιρισμένον ἔδν ἄλλοις τισὶν ἔθνεσιν, ἔς τε τὸ γένος ἀπ-
εκέκριτο καὶ ἔδν αὐτοῖς ἐς τοὺς πολέμους ἅπαντα ἔπρασσον.
γυναιξὶ μέντοι ὥς ἥκιστα ἐπιμιγνύμενοι ἁλλοτρίους, ἀκραιφνέσι
20 παίδων διαδοχαῖς τὸ τοῦ ἔθνους ὄνομα ἐν σφίσιν αὐτοῖς διασώ-
σαντο. τοῦτον τὸν Ἐράριχον, ἐπὶ ἐς ταραχὴν ἐπὶ τῷ Ἰλδιδά-
δου γόνῳ καθυστήκει τὰ πρῶγματα, βασιλεῖα ἐκ τοῦ αἰγιυίδου C

2. Γότθοις ἅπασι] γότθους ἅπαντας L a pr. m. 4. ἀριστῶντα
γὰρ τὸν βασιλεῖα] ἀριστῶντι γὰρ τῷ βασιλεῖ Scaliger. 6. ἐς]
εἰς L.

dignum minime tulit: sed statim cum animo constituit Ildibadom inter-
mere, rem se facturum ratus Gothia universalis gratissimam. Cogitatum
factus aggressus est die quodam, quo apparebat Ildibado cum Gotho-
rum Proceribus epulanti. Etenim praeclari Regi cum alii multi astare
solent, tum Protectores. Ergo ille manu dapibus admota, toro pronus
incumbebat, cum Vilas repente gladio cervicem eius percussit, ita ut
cibum tenentibus adhuc digitis, demessum lapsumque in mensam caput,
omnes, qui aderant, magno atupore defixerit. Sic demum Ildibadus
Uraiae necem luit, hiemisque exitus annum sextum clausit iustus belli,
quod Procopius stillo prosecutus est.

2. Quidam erat in Gothorum exercitu Eraricus, natione Rugus,
inter hos Barbarus praepotens. Rugi autem, gens Gotthica, suis olim
vivebant legibus. Aggregati vero cum nonnullis aliis populis ad Theo-
dericum ipsius regni primordio, in unum corpus coaluerunt, atque ex eo
rem bellicam in commune semper tractarunt. Vitatis tamen mulierum
alienarum connubiis, nationis suae nomen pura subolis successione apud
se conservarunt. Ildibadi nece turbatis rebus, Eraricum hunc Rugi de-
clararunt subito Regem. Quod adeo non Gothis placuit, ut plerisque

οἱ Ῥογοὶ ἀνίπουν. ὅπερ τοῖς Γότθοις οὐδαμῶς ἤρεσκειν, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὴν οἱ πλείστοι ἀθυρίαν κατέστησαν, ἅτε τῶν ἱλιπύων σφίσι διεφθαρμένων, ὥσπερ ἐπὶ τῷ Ἰλδιβάδῳ τὰ πρότερα ἔχον· ὅς δὲ τὴν τε ἀρχὴν καὶ τὸ τῆς Ἰταλίας κράτος Γότθοις ἀνασώσασθαι ἱκανὸς ἦν. Ἐράριχος μέντοι οὐδὲν ὃ τι καὶ λόγου ἄξιον 5 ἔδρασε· μῆνας γὰρ πέντε ἐπιβιούς ἐτελεύτησε τρόπῳ τοῦῳδε. Τωτίλας ἦν τις, Ἰλδιβάδου ἀνεψιός, ἐπὶ πλείστον ξυνέσεως ἦκων καὶ τὸ δραστήριον ὥς μάλιστα ἔχων καὶ λόγον ἐν Γότθοις πολλοῦ ἄξιος. οὗτος ὁ Τωτίλας Γότθων μὲν τηλικαῦτα τῶν ἐν Ταρβι-
D σίῳ ἀρχῶν ἐτίγχανεν. ἐπεὶ δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι Ἰλδι-
βάδον οὗτος, ὥσπερ ἐρρήθη, ἐπύθετο, πέμψας πρὸς Κωνσταν-
τιανὸν ἐς Ῥάβενναν, τὰ πιστά οἱ δοθῆναι ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἡτέτο, ἐφ' ᾗ αὐτόν τε καὶ Γότθους, ὧν ἤρχε, ξὺν Ταρβισίῳ παραδώσει Ῥωμαίοις. ἅπερ Κωνσταντιανὸς ἀσμένως ἀκούσας ὤμοσεν ἅπαντα ὅσα Τωτίλας ἤτησε, τακτὴ τε ἡμέρα εἰς τὸ ἔρ-
15 γον ἀμφοτέροις ξυνέκειτο, ἐν ᾗ ἔμιλλε Τωτίλας τε καὶ Γότθοι οἱ ἐν Ταρβισίῳ θρουρὰν ἔχοντες δέξασθαι τε τῇ πόλει τινὰ τῶν
P 471 Κωνσταντιανῶ ἐπιτηδείων καὶ σφῶς γε αὐτοὺς ξὺν αὐτῇ ἐγχε-
ρίσαι.

Ἦδη δὲ οἱ Γότθοι τῇ Ἐραρίχου ἀρχῇ ἤχ'οντο, οὐκ ἄξιό-
20 χριων τὸν ἄνδρα ὁρῶντες τὸν πόλεμον πρὸς Ῥωμαίους διενεγκεῖν,
V 114 καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς οἱ πλείστοι ἐκάκιζον, ἅτε μεγάλων
ἔργων ἐμπόδιον γεγονότα σφίσι, ὅτι δὲ ἐκποδὼν Ἰλδιβάδον πε-

7. „Totilas] tottilas Vat. constanter. tottilas Reg.“ MALT.
9. ταρβισίῳ Reg. Ταρβισίῳ P hic et bis deinceps. 23. ὅτι]
ἐξ ὅρου Pm.

coniecercit in moerorem gravissimum; quasi iam nihil restaret spei, ob-
latae antea ab Ildibado; qui Gothos in dominatum regnumque Italiae
restituere poterat. Porro Eraricus nihil egit memoria dignum: et cum
in regno menses vixisset quinque, sic mortem obiit. Totilas quidam
erat Ildibadi ex fratre nepos, quem eximia prudentia et navitas singu-
laris Gotthis commendabant plurimum. Hic tunc temporis Gotthis, qui
erant Tarvisi, praefectus, audita, de qua diximus, Ildibadi caede, Ra-
vennam ad Constantianum misit, qui incolumitatis fidem sibi peterent,
pollicenti se et Gotthis, quibus praecesset, in Romanorum ius ac pote-
statem cum urbe Tarvisio concessuros. Constantianus, his libenter au-
ditis, postulata omnia Totilae rata habuit interposito iureiurando. Con-
stituerunt inter se diem, qua Totilas et Gotthi, qui Tarvisium prae-
sidio tenebant, quemdam ex amicis Constantiani in urbem acciperent, et
cum ea se ipsi dederent.

Iam vero Gotthis grave erat imperium Erarici, quem bello cum Ro-
manis gerendo videbant imparem: ac plurimi convitiis eius os verbera-
bant, quod magnis ipsorum coeptis obstaculis, ab Ildibadi obitu. Deni-

ποιήσας. τέλος δὲ ξυμφρονήσαντες πέμπουσι παρὰ Τωτίλαν ἐς
 Ταρβίσιον, ἐπὶ τὴν ἀρχὴν παρακαλοῦντες. πολὺν γὰρ ἤδη πό-
 5 θον τῆς Ἰλδιβάδου ἀρχῆς ἐν αὐτοῖς ἔχοντες τὴν ἑλπίδα τῆς νίκης B
 ἐπὶ Τωτίλαν τὸν ἐκείνου ξυγγενῇ ἔτρεπον, εὐέλπιδες ἐπὶ τῷ ἀν-
 5 θρώπῳ γενόμενοι τῷ βουλεύεσθαι ταῦτα. ὁ δὲ τοῖς παρ' αὐτὸν
 ἤκουσιν ἄντικρυς τὴν ἐς Ῥωμαίους ὁμολογίαν ἀποκαλύψας ἔφα-
 σκεν ὥς, ἦν Γότθοι Ἐράριχον τῆς κυρίας ἐντὸς κτείνουσιν, ἔψε-
 10 ται τε αὐτοῖς καὶ πάντα ἐπιτελῇ ποιήσει ἢ αὐτοὶ βούλοιντο. ταῦ-
 10 τα ἐπεὶ οἱ βάρβαροι ἤκουσαν, ἐπιβουλῆς ἐς τὴν ἐκείνου κατα-
 10 στροφὴν εἶχοντο. ταῦτα μὲν ἐν τῷ Γότθων στρατοπέδῳ ἐγί-
 10 νοντο. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Ῥωμαίων στρατὸς ἐν τῷ ἀσφαλεῖ τῆς τῶν C
 πολεμίων ἀπολαύοντες ἀσχολίᾳ οὔτε ξυνίσταντο οὔτε τι θρῶν ἐς
 τοὺς βαρβάρους διανοοῦντο. Ἐράριχος δὲ Γότθους ἅπαντας ξυγ-
 15 καλέσας βουλὴν προῦθετο πρὸς βίβας πρὸς Ἰουστινιανὸν βασιλεῖα
 15 πέμψαι, δεησομένους ἐφ' ᾧ εἰρήνην πρὸς αὐτοὺς θίγεται, ἐφ'
 οἷσπερ Οὐτίλγιδι τὰ πρότερα σπένδειν ἤθελεν· ὥστε τὰ ἐκτὸς
 Πάδου ποταμοῦ Γότθους ἔχοντας ἀπαλλάσσεσθαι Ἰταλίας τῆς
 20 ἄλλης. καὶ ἐπεὶ Γότθοι ταῦτα ἐπήνεσαν, ἀπολῆξας τινὰς τῶν
 οἱ ἐς τὰ μάλιστα ἐπιτηδείων, πρέσβεις ἔπεμψεν ἄλλους τε καὶ
 20 Καβαλλάριον ὄνομα. οἱ δὲ πρὸς βασιλεῖα ταῦτα θῆθεν τῷ λόγῳ D
 πράξιν ἐμελλον ἅπερ μοι ἔμπροσθεν εἴρηται, λάθρα δὲ αὐτοῖς
 ἄλλο μηδὲν πρὸς βασιλεῖα πράσσειν ἐπέστελλε, πλην γε δὴ ὅπως
 χρήματά τε αὐτὸς πολλὰ λήφεται καὶ ἐς πατρικίους ἀνάγκητος

11. ἐν τῷ Pm. καὶ τῷ P.
 λόγῳ] ἐν τῷ λόγῳ L.

12. οὔτε τι] οὐδέ τι P.

20. τῷ

que de communī sententia Tarvisium mittunt, qui Totillam ad regnum in-
 vident. Iam enim Regis Ildibadi desiderio flagrantēs, in consanguineum
 ipsius Totillam victoriae spem convertēbant, ac fore sperabant ut illi
 idem animus esset. At ille pactione, quam cum Romanis fecerat, sine
 ullis ambagibus patefacta iis, qui ad se venerant, promisit, si Gotthi Era-
 ricum occiderent citra diem cum Romanis conditum, se ipsis assensurum,
 facturumque omnia uti vellent. Quae cum Barbari audissent, Erarico
 perniciem machinari coeperunt. Dum haec in Gotthorum castris agno-
 tur, interea Romanae copiae, hostium negotio securum otium nactae, nec
 coibant, nec inibant consilium patrandi quidquam in Barbaros. Eraricus
 vero, convocatis Gotthis omnibus, ad eos retulit de mittendis ad Iusti-
 nianum Aug. Oratoribus, qui pacem eadem conditione peterent, qua au-
 tem Vitigi concedere voluisset: nimirum ut Gotthi, retenta Transpadana
 regione, reliqua Italia cederent. Postquam assensi sunt Gotthi, Cabal-
 larium ille aliosque nonnullos, ex intimis delectos, Legatos misit, in spe-
 ciem quidem de iis, quae proxime dixi, cum Imperatore acturos, clam
 autem inisso hoc unum cum eo transigere, ut ipse multa donatus pecu-

Procopius II.

19

εἷη ἔφ' ᾧ Ἰταλίαν παραδούς ξέμπασαν τὸ τῆς ἀρχῆς κατάδοιτο σχῆμα. οἱ μὲν οὖν πρέσβεις ἐπιιδὴ ἐν Βυζαντίῳ γέγοντο, κατὰ ταῦτά ἔπρασσον. ἐν τούτῳ Γότθοι Ἐράριχον κτείνουσι δόλῳ. τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ κατὰ τὰ ξυγκείμενα σφίσι τὴν ἀρχὴν Τωτίλας λαμβάνει.

- P 472 γ. Ἐπὶ δὲ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἔμαθε ταῦτα, τὰ τε ἀμφοῖ Ἐραρίχῳ ξενεχθέντα καὶ ὅτι Γότθοι Τωτίλαν σφίσιν ἐς τὴν ἀρχὴν κατεστήσαντο, κακῶν τε καὶ ἑρσιγελῶν τοὺς ἐνταῦθα τοῦ στρατοῦ ὄρχοντας οὐκ εἴτε ἀνὴρ. διὸ δὴ φυλακτῆρια κατασκησάμενοι ἐν πόλει ἐκάστη Ἰωάννης τε ὁ Βιταλιανοῦ ἀδελφιδότης 10 καὶ Βέσσας καὶ Βιτάλιος καὶ οἱ ἄλλοι ξέμπαντες ἐς Ῥάβενναν ξυνελέγοντο, οὗ δὴ Κωνσταντιανὸς καὶ Ἀλέξανδρος, οὗ πρόσθεν ἐμνήσθην, διατριβὴν εἶχον. ἐπιιδὴ τε ἅπαντες ξυνελέγησαν, ἔδοξε σφίσιν ἄμεινον εἶναι πρῶτον ἐπὶ Βερρώνην, ἣ ἐν Βενετίας ἴσσι, στρατεύεσθαι, καὶ ἐπιιδὴν αὐτῇ τε καὶ Γότθους τοὺς ἐν- 15 Β ταῦθα ἰξέλωσιν, οὕτω δὲ ἐπὶ τε Τωτίλαν καὶ Τιμινούς ἵκναι. οὗτος μὲν οἶν ὁ Ῥωμίων στρατὸς εἰς δισχιλίους τε καὶ μυρίους ξυνελεικτο, ἄρχοντες δὲ αὐτῶν ἑνδεκα ἦσαν, ὧν οἱ πρῶτοι ἐτίγχανον Κωνσταντιανὸς τε καὶ Ἀλέξανδρος, οἱ καὶ εὐθὺ πόλειως Βερρώνης ἐχώρουν. γενόμενοι δὲ αὐτῆς ἄγχιστα, ὅσον ἀπὸ πτα- 20 δίων ἰσχύοντα, ἰστρατοπεδεύσαντο ἐν τῷ ταύτης πεδίῳ. τοῦτον γὰρ πανταχόσε τοῦ χωρίου πεδία ἰσπύλατά ἐστ', διήκοντα ἐς Μάντουαν πόλιν, ἥπερ διέχει πόλειως Βερρώνης ἡμέρας ὁδόν.

9. ἀνὴρ Scaliger. Libri ἀνέη. 11. Βέσσας] Βέσας P. 14. Βερρώνην] βερρώνη HL. 16. Τιμινούς] πικηνούς HL. 18. ξυνελεικτο] Legebatur ξυνελετό.

nā et ascriptus Patriciis, Italiam omnem traderet, regnique insignia abdicaret. Quae quidem Legati, ubi suorum Byzantii, confecerunt: at hoc interim spatio Eraricum ex insidiis Gotthi perimunt, eoque mortuo, Totilas ex compacto regnum obtinet.

3. Postquam quid Erarico accidisset, Regemque a Gotthis creatum Totilam rescit Iustinianus Aug. exercitus Duces, qui in illis erant partibus, incursare ignaviam, et urgere non destitit. Quare Ioannes, ex sorore nepos Vitaliani, Bessas, Vitalius, caeterique omnes, in singulis urbibus relictis praesidiis, convenerunt Ravennam: ubi Constantianus et Alexander, cuius mentionem supra feci, morabantur. Coacto consilio, satius visum est, ante omnia Veronam, agri Veneti urbem, infesto exercitu petere, eaque capta cum ipsius praesidio Gotthico, Totilam ac Ticinenses invadere. Exercitus hic XII. constabat millibus, sub Ducibus XI. quorum primi erant Constantianus et Alexander; qui ad Urbem Veronam recta contenderunt. Ubi propius ventum est, castra stadiis LX. procul metati sunt in eius planitie: circumiacent enim equitabiles campi: qui ad urbem usque Mantuam patent, diei iter Veronae dissitam. Vir erat

ἦν δέ τις ἐν Βενετοῖσι ἀνὴρ λόγιμος, Μαρκιανὸς ὄνομα. ὅσπερ
 ἐν ῥοσσίῳ μὲν κατήκτετο πόλειος Βερώνης οὐ πολλῶ ἀποθεν, C
 εὐνοϊκῶς δὲ βασιλεῖ ἐς τὰ μάλιστα ἔχων τὴν πόλιν παρὰδοῦναι H 262
 τῷ Ῥωμαίων στρατῷ ἐν σπουδῇ ἐποιεῖτο. καὶ ἦν γὰρ οἱ τῶν τις
 5 ἡγελάκων ἐκ παιδὸς γνώριμος. πέμψας τοιγαροῦν παρ' αὐτὸν
 τῶν οἱ ἐπιτηδείων τινὰς χρήμασιν ἄναπεῖθαι τὸν ἄνδραπον τῇ
 πόλει τὸ βασιλείου στρατεύμα δεῖξασθαι. καὶ ἐπεὶ ταῦτα ὁμιολό- V 115
 γει ὁ τῶν πυλῶν ἡγελάς, πέμπει τοὺς πρέσβεις αὐτὸ δὴ ξυμπρό-
 ξαντας ὁ Μαρκιανὸς παρὰ τοὺς τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντας,
 10 ἐφ' ᾧ τὰ τε ξυγκείμενα ἐξαγγελῶσι καὶ ξέν αὐτοῖς ἐς τὴν πόλιν
 ἐισβάλλωσι τέντωρ. ἔδοξε δὲ τοῖς ἄρχουσιν ξίμφορον εἶναι προ-
 τερεῖσθαι μὲν αὐτῶν ἕνα ξέν ὀλίγοις τισίν· ἦν δέ γι ὁ ἡγελάς αὐ- D
 τοῖς ἀνακλίνῃ τὰς πύλας, ἔχουσθαι τε αὐτῶν καὶ τῇ πόλει ξέν τῷ
 ἀσφαλεῖ τὸν στρατὸν ἐσδεῖσθαι. τῶν μὲν οὖν ἄλλων ἐποσθη-
 15 ναι τὸν κίνδυνον οὐδεὶς ἤθελεν, Ἀρταβάζης δὲ μόνος Ἀρμένιος
 μὲν γένος, διατηρόντως δὲ ἀγαθὸς τὰ πολέμια, ἐς τὴν προῆξιν
 οὕτι ἀκονσίως καθήκιν αὐτόν. οὕτως ἀνὴρ Περσῶν μὲν ἦν, αὐ-
 τοῖς Βελισάριος ἐς Βυζάντιον ἐκ τῆς Περσῶν γῆς ξέν τῷ Βλι-
 σχάνῃ ὀλίγῳ ἐμπροσθεν ἐτίγχανε πέμψας, τὸ Σισαύριον ἐξε- 473
 20 λῶν ῥοσσίριον. τότε δὲ ἄνδρας ἑκατὸν ἐκ τοῦ παντός στρατο-
 πίδου ἀπολεξάμενος ἀπὸ τῶν νεκτῶν ἄγχιστα τοῦ περιβόλου
 ἐγίνετο. καὶ ἐπεὶ ὁ ἡγελάς ἤπειρ ξυνέκλιτο ἀνεπέτασε σῆσαι τὰς
 πύλας, οἱ μὲν τινες ἐνταῦθα ἐστῶτες τὸ στρατεύμα μετεπέμπον-

1. βενετοῖσι Reg. Vulgo Βανέτοις. Is. βενετίας Hm. . 8. τοὺς
 πρέσβεις αὐτὸ Reg. et l.w. τοὺς πρὸς αὐτὸ H. τοὺς ἀντὶ P.
 18. Βλισχάνῃ] βλισάμῃ Hl.

inter Venetos nobiliss, Marcianns nomine: qui cum castellum incoleret
 Veronae vicinum, exactque Imperatoris studiosissimus, id sedulo agebat,
 ut in potestatem exercitus Romani veniret urbs. Et vero custodem quem-
 dam a pueris noverat: ad quem suorum nonnullos familiarium misit, in-
 ducturos pecunia, ut Imperatoria copias in urbem admitteret. Id cum
 portae castos facturum se recepisset, Marcianus eosdem, qui rem cum
 illo transegerant, ad exercitus Romani Duces destinavit, ut pactisno
 enuntiata, cum ipsis urbem intrarent noctu. Visum est Ducibus expedi-
 re, cum paucis praemittit aliquem e suo numero; ut, si portam pauderet
 custos, eam occuparent, et in urbem exercitum tuto acciperent. Nemo
 periculum audire voluit, praeter Artabazem, natione Armenium, virum bel-
 lo praestantem, qui sponte se auso obtulit. Erat hic Persarum Dux,
 quos Belisarius nuper Byzantium cum Blischano ex regno Persarum mi-
 serat, castello capto Sisauranensi. Tunc autem viris centum ex omni de-
 lectis exercitu, intempesta nocte ad muros accessit. Porta a custode, uti
 convenerat, aperta, quidam haud ingressi exercitum evocant: cacteri mag-

το, οἱ δὲ ἀναβάντες ἐπὶ τὸ τεῖχος τοῖς ταύτῃ φυλάσσοντας ἔκτειναν ἀπροσδόκητοι ἐπιπεσόντες. ἐπεὶ δὲ Γότθοι ξυμπαντες ἤσθοντο τοῦ κακοῦ, διὰ πυλῶν ἐτέρων φεύγοντες ὥχοντο, ἅκρα δὲ τις ἐς ἄγαν ὑψηλὴ πρὸς τοῦ περιβύλου ἀνέχε, ὅθεν ἅπαντα κατανοεῖν πάρισι τὰ ἐν Βερώνῃ πρᾶσσόμενα καὶ ἀπαριθμεῖσθαι 5
Β τοὺς ταύτῃ ἀνθρώπους, καὶ μὴν καὶ τοῦ πεδίου ἐπὶ πλείστον ὄρᾱν. ἐνταῦθα οἱ Γότθοι κατασφύγγοντες τὴν νύκτα ὅλην ἡσύχαζον. ὁ δὲ Ῥωμαίων στρατὸς ἀπὸ σταδίων τεσσαράκοντα τῆς πόλεως ἤκων οὐκείῃ ἐπὶπροσθεν ἦν, τῶν ἐν τῇ πόλει χρημάτων ἀλλήλοις ἀμειψισθητούντων τῶν στρατηγῶν. οὕτω τε αὐτῶν ἀμφοτέρω 10
 ταύτῃ διαμαχομένων τῇ λείᾳ ἡμέρᾳ τε ἤδη διαφανῶς γέγονε καὶ οἱ Γότθοι ἀπὸ τῆς ἅκρας ἐς τὸ ἀκριβὲς κατανενοηκότες τοὺς τε ἀνὰ τὴν πόλιν πολέμιους καὶ ὅσῃ Βερώνης τὸ ἄλλο στράτευμα διέχον εἰσότηει, δρούμεν ἐπὶ τὴν πόλιν ἐχώρησαν δι' αὐτῶν τῶν πυλῶν ὧν περ ἀπαλλαγέντες πρότερον ἔτυχον. οὐδὲ γὰρ αὐτῶν 15
 οἱ ἐπεληλυθότες ἔχισθαι ἴσχυσαν. Ῥωμαῖοι μὲν οὖν ξυμφορῇ-
Γ σαντες τοῦ περιβύλου ἀμφοτέρω τὰς ἐπάλξεις κατέκλυνον, τῶν δὲ βαρβάρων αὐτοῖς πλήθει πολλῇ ἐς χεῖρας ἰόντων οἱ τε ἄλλοι καὶ Ἀρταβάζης πᾶσι μάλιστα ἔργα θάυμαστα ἐνδεικόμενοι καρτερώτατα τοὺς ἐπιόντας ἡμύνοντο. καὶ τότε δὴ οἱ τοῦ Ῥωμαίων στρα- 20
 τοῦ ἄρχοντες τὰ ὑπὲρ τῶν ἐν Βερώνῃ χρήματα πρὸς ἀλλήλους διοικησάμενοι παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐπὶ τὴν πόλιν χωρεῖν ἐγνωσαν. ἀποκεκλεισμένας δὲ σφίσι τὰς πύλας εὐρόντες ἰσχυρότατά

9. τῶν ἐν] ἐπὶ τῶν ἐν Hoeschelius, rarioris constructionis Ignarus.

rum ascendunt, et positos ibi vigiles, incautos opprimunt ac trucidant. Alia porta Gotthi omnes, cognito infortunio, evadunt. Surgit pro moenibus collis admodum celso vertice: undò quidquid in urbe sit deprehendere, et eorum, qui sunt intus, inire numerum, longo etiam ac late campi aequor prospicere licet. Cum eo Gotthi fuga evasisset, continuorunt se totam noctem. Romanus vero exercitus quadragesimo ab urbe stadio constitit, orta inter Duces de urbis opibus dividendis lite distantus. Dum sic de praeda altercantur, lucescit: et clara iam dio Gotthi ex cacumine, quod insederant, numero hostium in urbe agentium plane cognito, quanto etiam spatio reliquae copiae Verona abessent, conspicati, cursu in urbem se inferunt eadem porta, qua prius excesserant: neque enim illam occupare poterant qui erant noctu ingressi. Tum uno Romani animo se ad murorum pinas recipiunt: ubi cum magna Barbarorum multitudine collatis manibus, omnes, in primis Artabazes, mira edentes facinora, impetum fortissimo sustinebant. Iam Romani Duces, composita inter se lite de praeda Veronensi, cum caeteris copiis pergebant ad urbem: cuius portas cum offendissent clausas, et hostem validissime repu-

- τε τοὺς πολέμους ἀμνησμένους ὀπίσω κατὰ τάχος ἀπῆλθον, καίπερ μαχομένους ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοὺς ἐταίρους θιγόμενοι καὶ θεομένους μὴ σφᾶς ἀπολιπεῖν, ἀλλ' αὐτοῦ μέναν, ὥς ἂν καταφυγόντες ἐς αὐτοὺς σώζοντο. διδὲ δὲ οἱ ἀμφὶ τὸν Ἀρταβά- D
5 ζην τῷ τε πληθεὶ βιαζόμενοι τῶν πολέμων καὶ ἀπογνόντες τὴν ἀπὸ τῶν οἰκείων ἐπικουρίαν, ἀπὸ τοῦ τείχους ἔξω ἤλαντο ἄπαν-
τες. οἷς μὲν καταπιεσθεὶς ἐφ' ὁμαλῶς χωρίου ξυτίβη, οὗτοι δὲ
ἄθῳοι ἐς τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον ἐκομίσθησαν, ἐν τοῖς καὶ
Ἀρταβάζην τετύχηκεν εἶναι, ὅσοι δὲ ἐς δυσχωρίας κατέπεσον,
10 αὐτοῦ ἅπαντες διεφθάρησαν. ἐπεὶ δὲ Ἀρταβάζης ἐς τὸ Ῥω-
μαίων στρατόπεδον ἦλθε, πολλὰ τε ὀνειδίσας καὶ λοιδορησάμε-
νος ἅπασιν ἔειπεν αὐτοῖς ἥμ. τὸν τε Ἡριδανὸν διαβάντας ἐν Φα-
βεντίᾳ πόλει ἐγένοντο, ἣ χώρας μὲν τῆς Αἰμυλίας ἐστὶ, σταδίου
δὲ εἰκοσι καὶ ἑκατὸν Ῥαβέννης δάχει.
15 δ'. Τωτίλλας δὲ τὰ ἐν Βερώνη συμπεσόντα μαθὼν Γότ-
θων τε τῶν ἐκ Βερώνης πολλοὺς μετεπέμψατο, καὶ ἐπεὶ παρῆσαν
παντὶ τῷ στρατῷ, εἰς πεντακισχιλίους ὄντι, ἐπὶ τοὺς ἐναντίους
ῆει. ὃ δὲ μαθόντες οἱ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντες τὰ πα-
ρόντα σφίσιν ἐν βουλῇ ἐποιεῦντο. καὶ παρελθὼν Ἀρταβάζης
20 ἔλεξε πρὸς αὐτοὺς τοιάδε „Μηδεὶς ὁμῶν, ἄνδρες ἄρχοντες,
ἐπερρηροῦν τῶν πολέμων, αἵτε ἡμῶν τῷ πληθεὶ ἑλασσονέμων,
τανῦν ἀξιοῦντω, μηδὲ, ὅτι πρὸς τοὺς Βελισαρίῳ δεδουλωμένους
ἀγωνίζεσθαι, λογισμῷ ἀναπεπιτωκότι ἐπ' αὐτοὺς ἔτω. πολλοὶ B

P 474
V 11613. χώρας] χώρα Maltrotus. Et sic L.
om. L.

14. Ῥαβέννης

gnantem, illicet retro cesserunt, quamvis socios viderent in urbe confligentes, obsecrantesque ne se desererent, at tantisper subsisterent, dum reciperent se ad ipsos. Quamobrem qui erant cum Artabazo, numero hostium obruti, ac suorum desperantes auxilium, cuncti saltu de muro foras praecipites dedere sese. Qui in planum ceciderunt, ad Romanorum exercitum properarunt incolomes: ex quibus fuit Artabazes. Qui vero in siebras prolapsi sunt, ibidem omnes interierunt. Romanum Artabazes assecutus exercitum, una perrexit, omnes probris passim increpando. Eridano transito, pervenere Faventiam, quae urbs provinciae est Aemiliae, et Ravenna stadiis cxx. distat.

4. De his, quae Veronne contigerant, certior factus Totilas, Gothorum, qui in illa urbe erant, magnam partem accersit, atque ubi affuerit, copias omnes, ad quina millia collectas, in hostem duxit. Quod cum accepissent exercitus Romani Duces, re praesenti in deliberationem vincta, Artabazes sententiam ita protulit. Nemo vestrum, o Duces, sperandos hostes putet, tanquam nobis inferiores numero; neque idcirco, quia cum gente a Belisario domita certamen est, remisso hos animo petat.

H 263 γὰρ δόξῃ οἷα ἀληθεῖ ἡπατημένοι σφῶς αὐτοῖς ἔσθλην, καὶ κατασφρόνῃμά τισιν οἷα ἐν θέοντι ἐγγιγμένον τὴν ὑπάρχουσαν αὐταῖς καταλῦσαι δέταμιν ἰσχυσιν, ἐπεὶ καὶ ἄλλως ἢ προλαβοῦσα κακοπραγία τοῖσδε τοῖς ἀνδράσι ἔς ἐντελίαν παρακαλεῖ. τίχῃ γὰρ εἰς ἀπόγνωσην ἀγαθῶν ἐλπίδων ἐς εὐτολμίας ὑπερβολὴν περιίσταται. καὶ ταῦτα οἷα ὑποψία τωνῶν ἐγγίμετος ἐν ἑμὶν εἴρηκα, ἀλλ' οἷς διακινδυνεύσας πρὸς αὐτοὺς ἐναγχος ἐκμιμάθηκα τὴν τῶν ἀνδρῶν τόλμην. καὶ μοι νομιζέτω μηδεὶς ξὺν ἄλλοις τισὶν ἡσσηθένεια τῶν πολέμιων θαυμάσαι τὴν αὐτῶν δύναμιν. ἐπεὶ C ἀνδρῶν ἀρετὴ καὶ πλήθει ὑπερσφρόντων καὶ τοῦτο ἑλυσσασμένων 10. τοῖς γε πρὸς αὐτοὺς διαμαχησαμένοις ἐνδελος γίνεται. ὡμῶς τοῖσιν ἡμῖν μῦλλον ξυνοῦσιν τοῦ ποταμοῦ τηρήσασιν τὴν διαβάσιν τοῖς βαρβάροις, ἐπειδὴν ἐς ἡμισυ διαβαίνουσιν, ἐς χεῖρους εἶναι ἢ πῶσιν ἀθρόοις ἤδη γεγεννημένοις. μηδενὶ τε ἄδοξος εἶναι ἢ τοιαύτῃ δεδόχθω νίκη. δόξαν τε γὰρ καὶ ἄδοξον ἢ τῶν προ- 15 γμμάτων ἀπόβυσσις ὀνομαζέτω φιλεῖ, καὶ τοῖς μεικρότερος εἰσάδασιν ἐκπαιτεῖν ἄνθρωποι, οὐ διερευνῶμενοι τῆς νίκης τὸν τρόπον. Ἄρταβάζης μὲν τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ δὴ ἄρχοντες τῇ διαμαχομένῳ τῆς γνώμης τῶν θεόντων οἰδὲν ἔπρασσον, ἀλλ' αὐτοῦ μέντοι τὸν καιρὸν ἔτριβον. 20.

1) Ἦδη δὲ ὁ τῶν Ἰνδῶν στρατὸς ἄγχιστα ἐγγιγνέτω, καὶ ἐπεὶ διαβαίνειν τὸν ποταμὸν ἐμειλλον, ἐκχαλίσους Τωτίλας ὑπαιτιος τοιαῦτα παρεκλείεσται „Αἱ μὲν ἄλλαι ξέμπουσιν μάχαι, ὡς ἄν-

10. τοῦτο Lm. τοῦτων P.

Multi opinione falsa spem ipsi suam fefellerunt; nec defuere, qui praepostero aliorum contemptu potentiam, quam adepti erant, everterint. Accedit in primis, quod cum viris res nobis est, quos pristina infelicitas ad successus incitat prosperos, summam pariente audaciam desperata fortuna. Atque haec ego iam vobis dico, non suspitione caveat inductus, sed in recenti conflictu probe expertus eorum animum. Nec quisquam existimet valde me illorum vires mirari, qui me paucis succinctum viderint. Iro- rum enim virtus, sioc plures numero sint, sioc pauciores, sat illis patet, quibuscum pugnanti. Itaque satius fore censeo, positus ad fluvii traiectionem custodiibus, Barbaros, ubi dimidia pars ipsorum transierit, aggredi, quam omnes iam in unum coactos. Nec parum decora videtur eniquam victoria eiusmodi. Quod enim pulchrum vel turpe dicitur inceptum aliquod, id ab ipsius exitu petitur, et victores laudari solent, non disquirendo quo paria modo victoria fuerit. Ea quidem Artabazes sunsi: at in contrarias acutentias distracti Duces, nihil, quod e se esset, egeruat, ibique residues trivere tempus.

Iam vero Gothorum exercitus appropinquabat: cumque ad traiectionem fluminis ventum est, Totilas advocata concione, hac oratione suos accendit. In aliis quidem praeliis, populares mei, proposita exercitiis

δρις ξυγγειεῖς, ὁμοίαν τινὰ μάχην ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον ἐπαγγελ-
 λόμεναι τοῖς στρατοπέδοις ἐς τὴν ἀγωνίαν ὁρμῶσιν, ἤμιτις δὲ τοῖς
 πολέμοις οἷα ἔξ ἀντιπάλου τῆς τύχης, ἀλλὰ πολλῶ τῷ διαλλάσ-
 σοντι χαίρομενοι ἐς τὸν ἀγῶνα κατιστάμεθα τόνδε. οἱ μὲν γὰρ
 5 ἰσσηθέντες, ἂν οὕτω τύχη, οἷα εἰς μακρὰν ἀναμάχισθαι πρὸς P 475
 ἡμᾶς ἔξουσιν. ἐν τε γὰρ τοῖς ὀχυρώμασιν Ἰταλίας ἀπάσης πλη-
 θος αὐτοῖς στρατιωτῶν ἀπολέλειπται καὶ ἄλλα στράτευμα ἐκ Βυ-
 ζαντίου ἀπέλκε δὴ μάλα ἐπιβοηθήσειν οὐδὲν ἀπαικός. ἡμῶν δὲ
 ταυτὰ τοῦτο παύσιν τὸ ἴσθαι ὄνομα μετὰ τῆς ἐλπίδος ἀπο-
 10 λωλέται λελεῖπται. ἐκ μυριάδων γὰρ εἴκοσιν ἐς πενταχιλίους
 ἡμᾶς ἀποκακρῆσθαι ξυμβέβηκε. τοσαῦτα ὑπαιπὼν κάκιστον ἡμᾶς
 ὑπομνήσας οἷα ἄπο τρόπου οἶομαι εἶναι, ὥς ἴνικα μὲν ξὺν Ἰλδι-
 βύδῳ ὄπλῳ ἀνταίρην βυσιλεῖ ἴγνωτε, τὸ μὲν πληθος ἡμῶν οὐ
 πλείον ἢ ἐς χίλους ξυμβιοῖν ἔτιχεν, ἡ δὲ χώρα περιστάται ξίμ-
 15 πους ἐς Τίκινον πόλιν. ἐπεὶ δὲ τῇ ξυμβολῇ γιγόντατε κρείττους,
 ἐκίπροσθιν ἡμῶν τὰ τε τῆς στρατιᾶς καὶ τῆς χώρας κειώρηκιν.
 ὥστε ἴν καὶ ἴν ἀνδραγαθίεσθαι ἢ βοιλομέτοις ἡμῶν, προῖον- B
 τος, ὥς τὸ εἰκός, τοῦ πολέμου τὸ πάντως κρατῆσιν τῶν ἐναν-
 τίων ἐλπίδα ἔχω. τοῖς γὰρ νεικηκόσιν αἰετὶ τὸ πλεῖστον τε καὶ δυ-
 20 νατωτέρως γιγνόμεναι ξυμβάλειν. προθυμείσθω τοῖσιν ὑμῶν ἕκα-
 στος παντὶ σθένει τοῖς πολέμοις ὁμοῦτε χωρεῖν τὴν μάχην ἔξαι-
 σιάμενος τὴν νῦν οὐκ εὐδοκηκόςιν ἡμῶν ἀτυμῆχισθαι πρὸς τοῖς
 ἐναντίους ἀμῆχανον. ἄξιον δὲ ἡμᾶς μετὰ τῆς ἀγυθῆς ἐλπίδος
 τοῖς πολέμοις ἐς χεῖρας εἶναι, τῇ τῶν ἀνδρῶν ἀδικίᾳ θυροῦν-

15. Τίκινον] πικηνῶν HL.

16. τῆς χώρας L. Aberat τῆς.

plerumque Martis aequa conditio ad dimicandum impellit animos. Nos
 vero nequaquam pari cum hostibus conditione, at longe diversa, hoc cer-
 tamen invadimus. Hi certe, si forte victi fuerint, brevis pugnam reparare
 poterunt, cum passim militum vim magnam reliquerint in Italica munitioni-
 bus, et facile appareat alias copias Hyzantia propediem subsidio ventu-
 ras. Nobis autem si elades incidat, funditus et spern et nomen Gothicum
 tollat. Ecce enim ad quina millia ex ducentis millibus reducti sumus. Ad-
 do aliud, quod in memoriam reducere non alienum esse iudico. Quando
 in Imperatorem arma cum illudado tollere decrevitis, non amplius mille
 cratis coniectu iuncti, omnisque vestra ditio unius urbis Ticini ambitu clau-
 debatur. Sed vobis victoriam adeptis acie, exercitus et ditio creverunt.
 Itaque si rem fortiter iam etiam vultis gerere, spero, nec temere, fore ut
 procedente bello, omnia hostem debellemus. Victores enim in dies numero
 augentur ac viribus. Alacri igitur quisque animo totisque viribus invadat
 hostes, probe memor haud posse fieri ut bellum redintegremus, si sciret hoc
 nobis praelium male cecidit. Porro convenit conferre manum spe fretus

τας. οὕτω γὰρ αὐτοῖς τὰ ἐς τοὺς κατηκόους βιβλῶται ὥστε Ἰτα-
 λιώταις τανὺν τῆς τετολμημένης οὐ δέον αὐτοῖς ἐς Γότθους προ-
 C δοσίας κολάσεως οὐδεμιᾶς ἐτίρας προσδεῖν· οὕτω ξυλλήβδην εἰ-
 V 117 πὶν ξέμπαντα αὐτοῖς τὰ κακὰ πρὸς τῶν ὑποδεχθέντων γενέσθαι
 ξυνέβη. τί δ' ἂν πολεμίων εὐαλωτότερον γένοιτο οἷς γε τὰ ἐκ 5
 τοῦ θιοῦ δῆτα πεπραγμένα οὐχ ἱγίως ἔχει; καὶ δὴ καὶ τὸ ἐξ
 ἡμῶν ἐς αὐτοὺς δόλος ἐλπίδα ἂν ἡμῖν ἐς τὸν ἀγῶνα τίθισθαι πρό-
 ποι. οὐ γὰρ ἐπ' ἄλλους τινὰς ἀνθρώπων χωροῦμεν ἢ ὅσοι ἔναγ-
 χος ἐν μέσῃ Βερρώνῃ γενόμενοι μεθύντες τε οἰδενὶ λόγῳ, καίπερ
 διώκοντος τῶν πάντων αὐτοὺς οὐδενὸς, οὕτω δὴ αἰσχροῦς ἐς 10
 γλ' ὠρμηγται.“

Τοσαῦτα ὁ Τωτίλας παρακλεινόμενος τῶν οἱ ἐπομένων
 D τριακοσίων ἐκέλευεν, ὅσον ἀπὸ σταδίων εἴκοσι τὸν ποταμὸν δια-
 βυλόντας, κατόπισθεν τοῦ τῶν πολεμίων στρατοπέδου γενέσθαι,
 καὶ ἐπειδὴν ἡ μάχη ἐν χειρὶ γένηται, κατὰ νότον αὐτῶν ἰόντας 15
 βάλλειν τε καὶ ἐνοχλεῖν δυνάμει τῇ πάσῃ, ὅπως ἐκείνοι ξυνταρα-
 χθέντες οὐδεμιᾶς ἀλλοτῆς μνήσωνται. αὐτὸς δὲ τῷ παντὶ ἄλλῳ
 στρατῷ αὐτίκα τὸν ποταμὸν διαβὰς εὐθὺ τῶν ἐναντίων ἔχωρει·
 οἱ δὲ Ῥωμαῖοι εὐθὺς ὑπηγνίζον. ἐπειδὴ τε ἀμφοτέρωι ὁδῷ ἰόν-
 H 264 τες ἔγγυτέρω τε ἀλλήλων ἐγένοντο, Γότθος ἀνὴρ, Οὐλίλαρις ὄνο-
 μα, μέγας τε τὸ σῶμα καὶ τὸ εἶδος φοβερὸς ἄμα, ἔτι μέντοι
 δραστήριός τε καὶ ἀγαθὸς τὰ πολέμια, τὸν ἵππον ἐξελάσας πρὸ
 τοῦ ἄλλου στρατοῦ ἐν μεταίχμῳ ἔστη, τιθεωρακισμένος τε καὶ

2. αὐτοῖς] αὐτοῦς H: illud Hm.

4. ὑποδεχθέντων] ὑποτι-

θέντων L et Hm. 5. γε om. L.

20. Οὐλίλαρις P. οὐλίλα-

ρις Vat. οὐαλίλαρις Reg. οὐαλίλαριος H, infra cum P consentiens.

*optima, quam ipsa hostium improbitas vobis offert. Nam ita cum subdi-
 tis egerunt, ut Italis, Gotthos prodere male ausis, nullam amplius poenam
 irrogare necesse sit: adeo illis, ut summam dicam, genus omne calomi-
 tatis per eos innotuit, quos amice suscepant. Quid vero expugnatum
 facilius illo hoste, cui Deus offensus minime favet? Spem etiam secundi
 praelii facere nobis debet incensus illis a nobis terror. Neque enim alios
 iam aggredimur, nisi illos ipsos, qui nuper temere relicto, quod occupave-
 rant, Ieronae gremio, nemine omnium persequente, turpiter fugerunt.*

Ita suos hortatus Totilas, trecentis iniunxit, ut illinc stadiis procul
 xx, transito flumine, pone castra subirent hostium, et ubi ventum ad ma-
 nus esset, a tergo illos telis pro virili parte impeterent, ut perturbatio
 omniem promendae virtutis cogitationem auferret. Ipse illico cum reli-
 quis copiis traiecit amne, ad hostes recta contendit. Ex vestigio Romani
 obviam eunt: iamque in conspectu proximo utrique steterant, cum vir
 Gotthus, Viliaris nomine, mole corporis valens, visu terribilis, impiger
 ac bellicosus, admissa equo processit ante aciem, medioque in campo con-

κράνος ἐν τῇ κεφαλῇ ἔχων, καὶ Ῥωμαίους ἅπαντάς προδικαίτο, εἰ τίς οἱ βούλοιο ἐς χεῖρας λέναι. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι κατορθωδὴ-
 κότες ἤσυχῃ ἔμμενον, Ἀρταβάζης δὲ αὐτῷ ἐς ἀγῶνα κατέστη μό-
 νος. ἄμφω τοίνυν τῷ ἵππῳ κατ' ἀλλήλων ἐλάσαντες, ἐπειδὴ P 476
 5 ἄγχιστα ἵκοντο, τὰ δόρατα ὤθουν, Ἀρταβάζης δὲ προτερήσας
 ἐγθύσε τὸν Οὐίλιριν ἐς πλευρὰν τὴν δεξιᾶν πύσας. ὁ δὲ βύρ-
 βαρος καιρίαν τυπὴν ὑπτιος ἐς τὴν γῆν πεσεῖν ἔμελλεν, ἀλλὰ οἱ
 τὸ δόρυ ἐξόπισθεν ἐπὶ τὸ ἔδαφος ἐπὶ πέτρᾳ τινὸς ἐρεισθὲν πι-
 σεῖν αὐτὸν οὐδαμῇ εἶα. ὁ δὲ Ἀρταβάζης ἐνέκκειτο ἔτι μᾶλλον τὸ
 10 δόρυ ἐς τὰ τοῦ ἀνδρὸς ὠθῶν ἔγκυτα. οὔπω γὰρ αὐτὸν ἤδη ἁλῶ-
 ναι καιρία πληγῇ ὑπετόπαζεν. οὕτω τε ξυνέβη Οὐίλιριδος τὸ
 τοῦ δόρατος σιδήριον ὀρθόν τι σχεδὸν γεγενημένον τοῦ Ἀρταβά-
 ζου θώρακος ὑπτεσθαι, κατὰ βραχὺ τε προῖον διελθεῖν μὲν τὸν
 θώρακα ὅλον, ὀλισθῆσαν δὲ τοῦ δέρματος ἀμφὶ τὸν Ἀρταβάζου B
 15 αὐχένα ψαῦσαι. τύχη τέ τινα ἀρτηρίαν ἐνταῦθά πη οὖσαν ἐπὶ-
 προσθεν ἰὼν ὁ σίδηρος τέμνει, καὶ ῥύσις αὐτίκα πολλοῦ αἵματος
 ἦν. αἰσθησὶς δὲ οὐδ' ἄν τις οὐδεμίᾳ τῷ ἀνθρώπῳ ἐγίνετο, ἀλλ'
 αὐτὸς μὲν ἐς τὸ Ῥωμαίων στρατεύμα τὸν ἵππον ἀπήλανεν, Οὐί-
 λιρις δὲ νεκρὸς αὐτοῦ ἔπεσε. καὶ Ἀρταβάζης δὲ, τοῦ αἵματος
 20 οὐκ ἐκείνῳ λωφίσαντος, τρίτῃ ὑστερον ἡμέρᾳ ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνι-
 στο, Ῥωμαίοις τε κατέσεισε τὴν πῦσαν ἐκπίδα, ἐπεὶ καὶ τότε
 ἀπόμεχος ἐν τῇ ξυμβολῇ ταύτῃ γενόμενος οὐκ ἐπὶ μικροῖς τὰ πρά-
 γματα αὐτὸς ἔσηλην. ὁ μὲν γὰρ ἔξω βελῶν γεγονῶς τοῦ τραύ-

15. πη] Vulgo poi.

stitit, lorica munitus et galea, atque e Romanis omnibus unum aliquem, quicumque vellet, in certamen poposcit. Huc unus obtulit sese Artabazes, caeteris gravi metu defixis. Ergo equis concurrunt adversis ambo: hisque admotis proxime, hastas contorquent. Promptior Artabazes dexterum Villiaris latus confodit. Barbarus, letali accepto vulnere, supinus in terram casurus erat: sed ipsius hasta, a tergo humi fulta ad petram, eum sustinuit a lapsu. Tum Artabazes magis ac magis comitū, ut hastam in viri viscera adigeret, illum letaliter vundum saucium ratus. Hic forte occidit, ut cuspis hastae Villiaridis, quae pene arrecta erat, loricae Artabazis contigerit, ac scasim progrediendo, per eamdem ascenderit lubrica, donec ad collum Artabazis illapsa, eum perstrinxit. Casu quodam insinuans sese altius ferrum, illius partis arteriam rupit: unde multo statim sanguine sine ullo doloris sensu defluente, ad Rom. ille sciens se equo retulit: Villiaris autem exanimis ibi concidit. Artabazes, cum sistere non posset sanguinem, tertio post die efflavit animam, Romanorum spe penitus convulsa; quorum rebus haud parum nocuit, in eo certamine factus ad pugnandum inutilis. Nam illo extra teli iactum curante vul-

Cματος ἐπιμελείτο, τὰ δὲ στρατεύματα ξυγνήχθη ἐς χεῖρας λα-
θεῖν. καρτερῶς δὲ γινομένης τῆς ξυμβολῆς οἱ τριακόσιοι βάρ-
βαροι κατόπισθεν τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ὁδῷ ἰόντες ἐκ τοῦ αἰ-
φνιδίου ἐφάνησαν, οὓς δὴ κατιδόντες Ῥωμαῖοι καὶ πολὺ πλῆθος
εἶναι τῶν σφίσι μαχομένων οἰόμενοι ἐς τὴν δροσιδίαν ἔπρεσον καὶ 5
αὐτίκα δὴ ἐς φυγὴν ὤρμητο, ὥσπερ ἐκάστη δύναμις γέγονε.
γεύγοντάς τε οἱ βάρβαροι οὐδενὶ κόσμῳ Ῥωμαίους ἔκτινον, καὶ
πολλοὺς μὲν αὐτῶν ζωορρήσαντες ἐν φυλακῇ εἶχον, τὰ δὲ σημεία
ξύμπαντα ἔλαβον, ὅπερ οὐπω πρότερον Ῥωμαίοις ξυνέπεσε. τῶν
τε ἀρχόντων ὡς ἕκαστός πη ἐδύνατο ξὺν ὀλίγοις τισὶν ἔφενε, 10
καὶ τὰς πόλεις ὅπῃ ἔτυχον διωσωθέντες ἐφύλασσον.

D εἰ. Χρόνῳ τε Τωτίλῳ οὐ πολλῷ ὑστερον στρατεύμα ἐπὶ
τε Ἰουστινόν καὶ Φλωρεντίαν ἐπεμφεν, οἷς δὴ ἀρχοντας Γότθων
τοὺς μαχησιώτατους ἐπέστησε, Βλέδαν καὶ Ρουδορίχον καὶ Οὐ-
λίarin. ὅπερ ἐπειδὴ ἐς Φλωρεντίαν ἦλθον, ἐγκατεζόμενοι ἀμφὶ 15
τὸ τεῖχος ἐς πολιορκίαν καθίσταντο. Ἰουστίνος δὲ ξυνταραχθεὶς
ἐπεὶ τῶν ἐπιτηδείων ἰσχομισάμενος οὐδὲν ἔτυχεν, ἐπεμφεν ἐς Ῥά-
βενναν πρὸς τοὺς τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἀρχοντας, βοθηεῖν σφί-
σι κατὰ τάχος δέομενος. νύκτωρ τε ὁ σταλὶς τοὺς πολέμους λα-
θῶν ἐς Ῥάβενναν τε ἀφίκετο καὶ τὰ παρόντα σφίσιν ἀπήγγειλε. 20
διὸ δὴ στρατεύμα Ῥωμαίων λόγον ἄξιον εὐθὺς ἐς Φλωρεντίαν
ῆι, ὧν Βέσπας τε καὶ Κυπριανὸς καὶ Ἰωάννης ὁ Βιταλιανῶ-
ἀδελφεοὺς ἡγούντο. ὅπερ ἐπεὶ Γότθοι πρὸς τῶν κατασχόντων

P 477
V 118

14. Οὐλίarin] οὐλίarin HL.

nos, coortae sunt in praelium acies: quo fervente, trecenti Barbari, po-
ne Romanum exercitum progressi, repente apparuerunt. Conspicati illos
Romani, ac sibi rem esse rati cum maioribus copiis, exhorruerunt metu,
ac fugae statim pro sua quisque parte se commendarunt. Foede fugien-
tium stragem fecere Barbari: multos cepere vivos et in custodiam tradi-
derunt, signisque omnibus potiti sunt: quod certe nunquam Romanis ac-
ciderat. Ducum quique, ut potuit, proripuit sese cum paucis: tum ur-
bibus, quibus se commiserant, servandis dederunt operam.

5. Haud multo post, adversus Iustinum et orbem Florentiam Toti-
lus exercitum misit, eique Duces praefecit Gothorum bellicosissimos, Ble-
dam, Rodericum, atque Uliarin. Qui cum pervenissent Florentiam, ca-
stris circum moenia positis, obsidionem capessunt. Iustinus eo turbatus,
quod nullos com meatus sibi providisset, Ravennam mittit, qui promptum
ab exercitu Romani Ducibus auxilium petat. Is qui profectus est, cum
hostes noctis beneficio latuisset, Ravennam attigit, et quo res loco essent
renuntiavit. Quapropter nulla interposita mora validos Romanorum ex-
ercitus Florentiam iter intendit, ducibus Bessa, Cypriano et Iosme, qui
ex sorore nepos erat Vitaliani. Id Gotthi simul ut ab exploratoribus

ἐπέθογοντο, λύσαντες τὴν προσεδρίαν, ἀνεχώρησαν εἰς χωρίον
 Μονκέλλην ὄνομα, Φλωρεντίας διέχον ἡμέρας ἑδόν. ἐπεὶ δὲ ὁ
 Ῥωμαίων στρατὸς Ἰουστίνῳ ξενέμιξεν, ὀλίγους μὲν τινες τῶν
 αὐτῶ ἐπομένων ἐπὶ στελακῇ τῆς πόλεως αὐτοῦ εἶσαν, αὐτοὶ δὲ
 5 τοὺς ἄλλους ἐπαγόμενοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐχώρουν. καὶ αὐτοῖς Β
 ὁδῷ ποριζομένοις ξυμφορώτατον ἔδοξεν εἶναι τῶν ἀρχόντων ἕνα
 πατὴρ τοῦ στρατοῦ τὸν λογμώτατον ἀπολεξαμένοις πρόσω εἶναι
 καὶ αὐτὸν ἐξ ἐπιδρομῆς τοῖς πολεμίους ἀπροσδόκητον εἰς χεῖρας
 ἔλθειν, τὸ δὲ ἄλλο στρατεύμα σχολῇ βαδίζον ἐνταῦθα εἶναι.
 10 κλήρους τε ἐπὶ τούτοις ἐμβιβλημένοι τὴν τῆς τύχης ἐκαστοδόκουν
 εἰς τοῦτο γνῶμην. καὶ ὁ μὲν κλήρος ἐκπεπῆδηκεν εἰς Ἰωάννην,
 οὐκείῃ δὲ βουλομένοις τοῖς ἄρχουσιν ἢ ἐπιτελεῖν τὰ ξυγκείμενα.
 διὸ δὴ ξὺν τοῖς ἐπομένοις Ἰωάννης ἡνιάκαστο ἐπὶπροσθεν ἰὼν
 ἐπὶ τοὺς πολεμίους χωρεῖν. οἱ δὲ βάρβαροι τὴν τῶν ἐναντίων
 15 ἔφεδον γνόντες τὸ μὲν πεδίον, οὗ δὴ εἰστρατοπεδενεσόμενοι εἰσὶν— H 265
 χυνοῖν, δέῃ πολλὰ ἀπολιπεῖν ἔγνωσαν, εἰς λόφον τινὰ δὲ μέγαν, C
 ὅς ταυτὴν ἀνέχῃ, ξὺν θορυβῷ ἀνέδραμον. ἐπεὶ δὲ οἱ ἀμφὶ τὸν
 Ἰωάννην ἐνταῦθα ἐγένοντο, ἀναδραμόντες καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τοὺς
 πολεμίους ἔργου εἶχοντο. καριερώς τε τῶν βαρβάρων ἀννομέ-
 20 των ὠθισμός τε πολλὸς γέγονε καὶ πολλοὶ ἐκατέρωθεν ἔγχα ἐνδει-
 κνύμενοι θανεμιστὰ ἐπιπτον, Ἰωάννου δὲ κραυγῇ τε καὶ ταραχῇ
 πολλῇ ἐπὶ τοὺς κατ' αὐτὸν πολεμίους ὀρμήσαντος ξυνέβη τῶν δο-
 ρυστῶν τῶν αὐτοῦ ἕνα πρὸς τοῦ τῶν πολεμίων ἀκοντίῳ βλη-

2. Μονκέλλην] μυκάλην HL.
 lud Hm.

20. ὠθισμός] ὠθησμός HL: H-

accepere, soluta obsidione, recesserunt Mucellam usque: id loco nomen est, diei iter Florentia dissito. Postquam Romanae copiae Iustino se adiunxerunt, eorum, qui cum ipso erant, paucis ad urbis custodiam relictis, hostem petiere cum caeteris. In via id optimum factu visum est, ut e numero Ducum unus in omni exercitu spectatissimus deligeretur; qui cum suis praeiret, hostemque impetu improvise aduriretur, dum reliquae copiae lentius eo vaderent. Coniectis sortibus, expectabant fortunae iudicium, cum Iohanni sors obtigit: ut iam conventis stare Duces renuebant. Tum Iohanni necesse fuit cum suis in hostes transire. Barbari, Romanorum adventu cognito, castrum, in quo castra locaverant, trepide relinquunt, et cursu in vicinum collem, valde editum, tumultuose evadunt. Progressus illuc Iohannes, cursu et ipsa rapido hostem petens, rem aggreditur. Repugnantibus viriliter Barbaris, alteros alteri trudebant, acriter, et utrinque multi, mira patrantes facinura, cedebant. Dum vero Iohannes turbatus et cum magno clamore in agmen sibi adversum irruit, hostium quidam e Protectoribus eius unum iaculo forte percussum

πάντα πεσῖν· ἀπ' αὐτοῦ τε Ῥωμαῖοι ἀποκρουσθέντες ὀπίσω
 ἐχώρουν. ἤδη δὲ καὶ ὁ λοιπὸς τῶν Ῥωμαίων στρατὸς ἐς τὸ πε-
 δῖον ἀφικόμενοι γάλαγγά τι ποιησάμενοι ἴσταντο. καὶ εἰ μὲν φυ-
 D γόντας τοὺς ἀμφὶ τὸν Ἰωάννην ἐδίδξαντο, ξὺν αὐτοῖς ἂν ὁμόσει
 τοῖς πολεμίοις χωρήσαντες ἐνέκησάν τι τῇ ξυμβολῇ καὶ σχεδόν τι 5
 ἄπαντας ἐλεῖν ἴσχυσαν. ἀλλὰ τίχῃ γέ τιμι ξυνέβη ἐς τὸ Ῥωμαίων
 στρατόπεδον φήμην οὐκ ἀληθῆ περιφέρεισθαι, ὥς δὴ Ἰωάννης
 πρὸς τοὺς αὐτοῦ δορυφόρων ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ἐξ ἀνθρώπων
 ἀφηνισθεῖη. ἐπεὶ τε ὁ λόγος πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἤλθε, μένιν
 ἐνταῦθα οὐκέτι ἤξιουν, ἀλλ' ἐς ὑπαγωγὴν ἀσχυρὰν τινα ξέμπαν- 10
 τες ἦσαν. οὐδὲ γὰρ ξυντεταγμένοι οὐδέ κατὰ ξυμμορίας τιπύς,
 ἀλλ' αὐτὸς ἕκαστος ὥς πη ἐδύνατο ἐς φυγὴν ὠρητο. καὶ πολ-
 λοὶ μὲν ἐν τῇ φυγῇ ταύτῃ ἀπώλοντο, ὅσοι μέντοι διεσώθησαν
 ἡμέρας πολλὰς οὐδαμῇ διωκόμενοι ἔσπευγον. χρόνῳ τε ὑσπερον
 P 478 ὥς ἑκάστῳ ἔτυχεν ἐς θυχρώματά τινα ἐσελθόντες ἄλλο οὐδὲν 15
 ἀπήγγελλον τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἢ ὅτι τεθνεὺς Ἰωάννης εἴη. καὶ
 ἀπ' αὐτοῦ οὔτε ξυνεμήνυντο ἔτι ἀλλήλοις οὔτε ξυνίστασθαι τὸ
 λοιπὸν ἐπὶ τοῖς πολεμίοις διανοοῦντο, ἀλλ' ἕκαστος τοῦ κατ'
 αὐτὸν περιβόλου ἐντὸς ἔμεινε καὶ τὰ ἐς πολιορκίαν ἡτοίμαζε, δε-
 διῶς μὴ οἱ βάρβαροι ἐπ' αὐτὸν ἴωσι. Τισίλλας δὲ φιλοσφοδρῶς 20
 νῆν ἐς τοὺς ἀλγυμάλωτους πολλὴν ἐνδεικνέμενος, προσποιεῖσθαι
 τε αὐτοὺς ἴσχυσε καὶ τὸ λοιπὸν ἐθελούσιοι ξὺν αὐτῷ οἱ πλεῖστοι
 ἐπὶ Ῥωμαίους ἐστράτευσαν. καὶ ὁ χειμὼν ἔληγε, καὶ ἔβδομον ἔτος
 ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνέγραψεν.

15. ἐσελθόντες] εἰσελθόντες L.

sternit, ac repulsi inde Romani pedem referunt. Iam caeterae in campo
 aderant Rom. copiae, acieque instructa stabant. Ac si Ioannis castris
 in frangam versas recepissent, cum ipsis facto in hostes impetu, vicissent
 praelio, atque omnes fere cepissent. Sed casu quodam per Romanum
 exercitum dissipatus est falsus rumor, Ioannem manu Protectoris cuius-
 dam sui in eo conflictu interilisse. Quod ubi ad Ducum aures pervenit,
 diutius ibi nemo manere voluit: verum omnes inde se proripuerunt foe-
 dissime: quippe soluta penitus acie, non manipulatim, at singuli seorsum,
 prout potuere, capere fugam: in qua perire non pauci. Qui vero salvi
 elapsi sunt, necdum instante, dies multos fugerunt. Deinde alius alii
 munitiones ingressi, ut culque sors obtulit, nihil aliud obvis, nisi Ioan-
 nis obitum nuntiabant. Nec iam amplius communicabant inter se, neque
 illis animus erat sociare in hostem vires: sed muros quisque suos fove-
 bat, seque ad obsidionem parabat, metuens ne a Barbaris peteretur.
 Totilas vero captivos prolixam animi significatione ita sibi devinxit, ut ple-
 rique postmodum in Romanos ei sponte militaverint. Exacta hieme, an-
 nus finitur septimus huius belli, quod Procopius monumentis mandavit.

ζ'. Ἐπειτα δὲ ὁ Τωτίλας Καισίνην τε καὶ Πέτραν τὰ Β
 φρούρια εἰλεν. ὁλίγω τε ἔσπερον ἐς Τουσκίαν ἀφίκετο, καὶ τῶν
 ἐνταῦθα χωρίων ἀποπιρασάμενος, ἐπὶ οἱ προσχωρεῖν οὐδεὶς
 ἤθελε, Τίβεριν τὸν ποταμὸν διαβὰς, ἐς μὲν τὰ Ῥώμης ὄρια οὐ-
 5 δαμῆ ἦλθεν, ἐς Καμπανούς δὲ καὶ Σαμνίτας αὐτίκα ἤκων Βεν- V 119
 βεντὸν πόλιν ἔχυρὰν παρστήσατο οὐδενὶ πόνῳ, καὶ αὐτῆς τὰ
 τεῖχη ἐς ἔδαφος καθεῖλεν, ὅπως μὴ στράτευμα ἐκ Βυζαντίου
 ἔκον ἐκ τε ὀχυροῦ ὀρμώμενον πράγματα Γότθοις παρέχιν δύνη-
 ται. μετὰ δὲ Νεαπολίτας πολιορκεῖν ἤγων, ἐπὶ αὐτὸν δέχισθαι C
 10 τῇ πόλει, καίπερ ἵπαγωγὰ πολλὰ λήγοντα, ὥς ἤκιστα ἤθελον.
 Κώνων γὰρ ἐνταῦθα ἐστάσσει, Ῥωμαίων τε καὶ Ἰσaurίων χιλιούς
 ἔχων. καὶ αὐτὸς μὲν τῷ πλείονι τοῦ στρατοῦ ἰνστρατοπεδινσά-
 μενος οὐ πολλῷ ἀποθῆν τοῦ περιβόλου ἡσύχαιε, πῆμψας δὲ τῆς
 στρατιᾶς μοῖραν, Κίμην τε τὸ φρούριον καὶ ἄλλ' ἄγρια ὀχυρώ-
 15 μιντα εἰλε, χρήματά τε ἐνθένδε περιβαλίσθαι μγάλα ἔσχυσε.
 καὶ γυναῖκας τῶν ἐκ βουλῆς ἐνταῦθα ἐγρῶν οὔτε ἔβρισεν, ἀλλὰ
 καὶ ξὺν πολλῇ φιλοφροσύνῃ ἐλευθέρως ἀφῆκε, μίγα τε ἀπ' αὐτοῦ D
 ὄνομα ἐπὶ τε ξυνέσσι καὶ φιλανθρωπία ἐς Ῥωμαίους ἀπαντας
 ἔσχε. καὶ ἐπεὶ οἱ πολέμιοι οὐδὲν ἀπηντίαζιν, ὁλίγους ἀεὶ τοῦ
 20 στρατοῦ περιέμπων ἔργα λόγον πολλοῦ ἄξια ἔπρασσε. Βεντι-
 τίλους μὲν καὶ Λινκανοὺς παρστήσατο, καὶ Ἀπουληίαν ξὺν Κα-
 λαβρία ἔσχε, τοὺς τε δημοσίους φόρους αὐτὸς ἔπρασσε, καὶ τὰς
 τῶν χρημάτων προσόδους ἀντὶ τῶν τὰ χωρὶα κεκτημένων ἐφέρετο, P 479

1. Καισίνην] κισίναν H.
 Conf. ad p. 503 a.

20. Βεντίλους] Vulgo Βεντίους.

6. Dein Tottilas Caesenam ac Petram castris cepit. Aliquanto post in Tusciam sese contulit, ac tentatis regionis illius oppidis, cum ei permittere se neque vellet, traiecit flumine Tiberi, Romae finibus abstinuit, et in Campaniam ac Samnium repente ingressus, Beneventam, urbem validam, nullo negotio in potestatem suam redegit, eiusque muros aequavit solo, ne advenire Byzantio copiae, factis e munito loco eruptionibus, Gothos infestarent. Deinde Neapolitanos, ipsum, multa licet blandissimis pollicentem, recusantes in urbem accipere a Conone Romanorum et Isanororum mille praesidio defensam, obsidere constituit. Atque ipse quidem haud procul moenibus castra metatus cum majori parte exercitus mansit: missa vero altera ad Cumanum castellum et caeteras munitiones, iis positus est, magnamque inde pecuniae vim collegit. Senatorum coniuges ibi nactus, nulla affecit contumelia: immo vero humanissime dimisit liberas. Quo facto magnam prudentiae et benignitatis famam apud Romanos omnes est consecutus. Cum autem nusquam hostes occurrerent, exigua agmina identidem circummittendo, res egit momenti maximi. Brutios, Lucanos, Apulios Calabrosque in ditionem suam subiunxit: vectigalia exegit publica, et pecuniarios proventus a locorum dominis in rem

καὶ τὰλλα καθίστη, ἅτε τῆς Ἰταλίας γεγονώς κύριος. διὸ δὴ τῇ Ῥωμαίων στρατιῇ χρόνοις τοῖς καθήκουσιν οὐ κομιζομένη τὰς ξυνειθισμένους ξυντάξεις χρήματα μεγάλα βασιλεὺς ᾤσημι. καὶ ἂν' αὐτοῦ οἱ μὲν Ἰταλιῶται τῶν τε προσσηκόντων ἐκπεπιωκότες καὶ ἐς κινδύνου μέγεθος αὐθις ἐληλυκότες ἐν πένθει μεγάλῃ ἔγ-
 H 266 νοντο. οἱ δὲ στρατιῶται ἀπειθιστέρους αὐτοὺς τοῖς ἄρχουσιν ἔτι μᾶλλον παρείχον, ἐν τε ταῖς πόλεσιν ἄσμενοι ἕμενον. Κων-
 σταντιανὸς μὲν οὖν Ῥάβενναν εἶχεν, Ἰωνίνης δὲ Ῥώμην, Σπο-
 λίτιον δὲ Βέσσης, καὶ Ἰουστινὸς Φλωρεντίαν, Κυπριανὸς δὲ Πε-
 ρυσίαν, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος ὕπη γυνών τε καὶ διασωθεὶς κατ' 10
 ἀρχὰς ἔτεχε.

B Ταῦτα βασιλεὺς μαθὼν τε καὶ ἐν ξυμφορῇ πεποιημένους
 τῶν Ἰταλίας πραιτωρίων ἐπαρχον Μαξιμίνον ὡς τάχιστα κατε-
 στήσατο, ἐφ' ᾧ τοῖς τε ἄρχουσιν ἐς τὸν πόλεμον ἐπιστάτης εἶη
 καὶ τοῖς στρατιώταις τὰ ἐπιτήδεια κατὰ τὴν χρείαν πορίζεται. 15
 καὶ οἱ γινὼν ξυνέπεμψε στόλον, Θρακῶν τε καὶ Ἀρμενίων στρατὸν
 ἐμπλησάμενος. ἤγειτο δὲ τῶν μὲν Θρακῶν Ἡρωδιανὸς, τῶν δὲ
 Ἀρμενίων Φάζας Ἰβηρ, Περανίου ἀδελφιδόος· ξυνέπλειον δὲ αὐ-
 τοῖς καὶ Οὐννοι ὀλίγοι. Μαξιμίνος μὲν οὖν ἄρας ἐκ Βεζαντίου
 C παντὶ τῷ στόλῳ τῆς Ἑλλάδος ἐς τὴν Ἠπειρον ἤλθεν· ἐνθα δὴ 20
 τὸν καιρὸν κατατρέβων ἐκάθητο οὐδενὶ λόγῳ. ἦν γὰρ πολεμίων
 ἔργων οὐδαμῶς ἥμπερος καὶ ἂν' αὐτοῦ δειλὸς τε καὶ μελλητής

4. τῶν τε] τε om. L. 7. ἄσμενοι] ἀσμένως L. 9. Βέσσης]
 βέσσης L. 13. Μαξιμίνον] μαξιμιανόν L. 16. στρατὸν]
 στρατοῦ Pm. 20. παντὶ τῷ] τῷ om. L.

suam avortit, cunctaque constituit tanquam Italico dominus. Ea de cau-
 sa, cum stipendia consueta statis temporibus non procederent Romanis
 copiis, militum his pecuniam Imperator debebat. Hinc etiam graviter
 dolebant Itali: quippe qui et fortunâ exturbati suis, et in periculum ma-
 ximum relapsi essent. Milites magis quam autes refractarius exhibebant
 so Ducibus, et in urbibus libenter manebant. Ravennam tenebat Con-
 stantianus, Romam Iohannes, Spolegium Bessas, Iustinus Florentiam, Cy-
 prianus Perusiam, et aliorum quisque eam urbem, cui iam initio, cum fu-
 geret, se commiserat.

Quo ubi Imperator cognovit, ea calamitatis loco dicens, continuo
 Praefectum Praetorio Italico Maximinum creavit, ut et Ducibus in bello
 praesset, et militibus praeberet annonas, prout res posceret. Cum eo
 classem misit, Thracum et Armeniorum copiis plensm. Thracum dux
 erat Herodianus; Armeniorum Phazas, natione Iber et Peranii ex sorore
 nepos: una vehebatur modica Hunnorum manus. Ergo Maximinus, post-
 quam Byzantio cum universa Graeciae classe solvisset, in Epirum ap-
 pulsit, ibique sine ulla causa coeedit, tempus inutiliter terens. Nam rei
 bellicae plano rudis, et ea re meticulosus maxime erat atque cunctator.

ἐς τὰ μάλιστα. μετὰ δὲ καὶ Δημήτριον στρατηγὸν βασιλεὺς
 ἐπεμψεν, ὃς δὴ τὰ πρότερα ξὺν γε Βελισαρίῳ ἱστράτεινε κατα-
 λόγῳ πεζικοῦ ἄρχων. καταπλεύσας οὖν ὁ Δημήτριος ἐς Σικε-
 λίαν, ἐπεὶ Κώνονά τε καὶ Νεαπολίτας πικρότατα πολιορκεῖσθαι
 5 τῶν ἐπιτηδείων παντάπασι σπανίζοντας ἤκουσε, βοηθεῖν μὲν
 κατὰ τάχος ᾗθελεν, ὑδύνατος δὲ ὢν, ἐπεὶ οἱ στρατεύματα βραχὺ
 τε καὶ οὐκ ἀξιόλογον εἶπετο, ἐπινόει τοιαῦτα. ναῦς ὅτι πλείστας
 ἐκ Σικελίας ἀπάσης ἀγέρας σίτου τε αὐτὸς ἐμπλησάμενος καὶ τῶν D
 ἄλλων ἐπιτηδείων ἔπλει, δόκησιν παρέχων τοῖς ἐναντίοις πάμπο-
 10 λὺ τι στρατεύματα ἐν ταῖς ναυσὶν εἶναι. καὶ ἔνυχί γε τῆς τῶν πο-
 λεμίων ἐννοίας. μέγαν γὰρ σφίσιν ἐπίνειαι στρατὸν ὦοντο, τεκ-
 μαιρόμενοι ὅτι στόλον πολὺ τι χρῆμα πλεῖν ἐκ Σικελίας ἐπιδόντο.
 καὶ εἰ μὲν κατ' ἀρχὰς εὐθὺς Νεαπόλειως εἶναι Δημήτριος ᾗθελεν,
 οἶμαι ἂν αὐτὸν ἐκπλήξαι τε τοὺς πολέμους καὶ τὴν πόλιν διωσώ-
 15 σασθαι, οὐδενός οἱ ἀντιστατοῦντος. νῦν δὲ κατορθωδύσας τὸν
 κίνδυνον καταρῖναι μὲν ἐς Νεάπολιν ἥκιστα ἔγνω, ἐς δὲ τοὺς V 120
 Ῥώμης καταπλεύσας λιμένας, στρατιώτας ἐνθὲνδε ἀγείρειν ἐν P 480
 σπονδῇ ἱποιεῖτο. οἱ δὲ, ἅτε πρὸς τῶν βαρβάρων ἥσσημένοι τε
 ᾗδη καὶ μέγα δέος ἔτι ἀπ' αὐτῶν ἔχοντες, ἔπισθαι Δημητρίῳ
 20 ἐπὶ Τωτίλῳ τε καὶ Γότθους οὐδαμῇ ᾗθελον. διὸ δὴ μόνους τοῖς
 ἐκ Βυζαντίου ξὺν αὐτῷ ἤκουσιν ἐς Νεάπολιν εἶναι ἡνάγκαστο. ἦν
 δὲ τις Δημήτριος εἶρος, Κεφαληνὸς γένος, ναύτης μὲν τὸ πα-

9. πόμπολύ τι] Vulgo πόμπολύ τε.

ibid. ᾗθελε Vat. Vulgo ᾗλθε.

13. λέγει addidi ex Vat.

16. ἐς L. εἰς P.

Magistrum quoque militum postea Imperator misit Demetrium, qui antea
 Belisarium in expeditionem secutus fuerat, cohortem peditum ducens.
 Hic Demetrius, cum in Siciliam applicuisset, et Cononem ac Neapolita-
 nos arctissima obsidione, summaque cibariorum penuria premi audisset,
 confestim quidem suppetias asserre voluit: quoniam vero paucis, neque
 ullo fere habendis numero copiis stipatus, efficere id minime poterat,
 iatud excogitavit. Contracto ex omni Sicilia magno navium numero, cum
 illis, frumento caeterisque annonae onustis, navigavit, speciem hostibus
 praebens impositi in eas militis plurimi. Neque ab hostium sensu aber-
 ravit. Ingentem enim exercitum contra se tendere eo concitabant,
 quod classem maximam e Sicilia profectam audiverant. Ac si ipso at-
 tim initio Neapolin recta venisset Demetrius, hostes, mea quidem aenten-
 tia, percussisset, atque urbem servasset, nemine repugnante. Iam vero
 territus periculo, Neapolin appellere noluit: sed navibus ad Romae por-
 tus applicitis, multum operae in cogendis inde militibus posuit. Illi iam
 a Barbaris victi, eosque adhuc reformidantes, recusarunt adversus Toti-
 lam et Gotthos vadere cum Demetrio. Unde huic necesse fuit cum his
 tantum, quos Byzantio duxerat, ire Neapolin. Alter erat Demetrius, ge-
 nere Cephalenus, olim nauta, rei maritimae et discrimine, quae in ea

λαῖον καὶ τῶν κατὰ θάλασσαν ἔργων τε καὶ κινδύνων ἀκριβῶς
 ἐμπειρος, πλεύσας δὲ ἔξιν Βελισαρίῳ ἕς τε Λιβύην καὶ Ἰταλίαν
 B ἐγένετο ἕς ταύτην δὴ τὴν ἐμπειρίαν εὐδόκιμος. καὶ ἀπ' αὐτοῦ
 ἐπίτροπον βασιλεὺς αὐτὸν Νεαπόλεως κατεστήσατο. ἐπειδὴ τε
 οἱ βάρβαροι τὸ χωρεῖον πολιορκεῖν ἤρξαντο, ἀσελγείᾳ πολλῇ ἐχό- 5
 μένος ἕς Τωτίλαν συχνὰ ἔβριζεν, λίαν τε ἀθυρόγλωσσος ἐν τού-
 τῳ τῷ πόνῳ ὃ ἀνὴρ ὤφθη. προϊόντος δὲ τοῦ κακοῦ καὶ τῆς
 ἀπωλείας τοῖς πολιορκουμένοις ἐπὶ μέγα χωροῦσης γνώμῃ Κώνω-
 νος ἕς λέμβον τινὰ λάθρα ἐμβὰς ἐτόλμησε παρὰ τὸν στρατηγὸν
 Δημήτριον ἵναι μόνος. ἐκ δὲ τοῦ παραδόξου σωθεὶς τε καὶ ξυγ- 10
 C γεόμενος τῷ Δημητρίῳ ἐθράσυνέ τε μάλιστα καὶ ἕς ταύτην δὴ
 τὴν πρᾶξιν ἐνῆγε. Τωτίλας δὲ τὸν πάντα λόγον ἀμφοτέρω στόλῳ
 τούτῳ ἀκούσας δρόμωνας μὲν πολλοὺς ἄριστα πλέοντας ἐν παρα-
 σκευῇ εἶχεν, ἐπεὶ δὲ κατήσαν ἕς τὴν ἐκείνῃ ἀκτὴν οἱ πολέμοι
 Νεαπόλεως οὐ μακρὰν ἄποθεν, ἐκ τοῦ ἀπροσδοκῆτου κατέληξε 15
 τε καὶ ἕς φυγὴν ἅπαντας ἔτρεψε. καὶ αὐτῶν πολλοὺς μὲν ἔκτει-
 νεν, ἐξώρρησε δὲ πλείστον, διέφυγον δὲ ὅσοι ἕς τῶν νεῶν τοῦς
 λέμβους ἐσπληθῆσαι κατ' ἀρχὰς ἴσχυσαν, ἐν τοῖς καὶ Δημήτριος
 D ὁ στρατηγὸς ἦν. τὰς γὰρ ναῦς ἀπάσας ἔξιν αὐτοῖς φορτίοις, αὐ-
 τοῖς ἀνδράσιν, οἱ βάρβαροι εἶλον. οὐ δὴ καὶ Δημήτριον τὸν 20
 Νεαπόλεως ἐπίτροπον εἶρον. γλῶσσάν τε καὶ χεῖρας ἄμφοτερον
 τεμόντες οὐκ ἔκτειναν μὲν, οὕτω δὲ λωβησάμενοι ὅπῃ βούλοιο

4. βασιλεὺς] βασιλέα H: illud Hm. 13. πολλοὺς] πολλὰ H et a
 pr. m. L: illud Hm et L corr. 16. ἕς] εἰς L.

occurrunt, valde expertus atque intelligens. Qua peritia adeo clarus
 evasit, quando in Africam atque Italiam navigavit cum Belisario, ut ipsum
 Neapolis Procuratorem Imperator creaverit. Urbe autem obsideri coepta
 a Barbaris, multas in Totilam contumelias petulantius iecit, ac nimium
 effraenī linguae permittere in tali discrimine visus est. Progrediente et
 obsessis instante gravius calamitate, de Cononis sententia consensu clam
 lembo, ausus est Magistrum militiae Demetrium adire solus. Praeter
 opinionem elapsus incolumis, cum Demetrio sermonem contulit, animo
 ipsum iussit esse optimo, perpulitque ut cogitata perficeret. Totilas ve-
 ro plane edoctus cuiusmodi haec classis esset, complures dromones ce-
 leerrimos in expedito habuit. Simul hostes ad littus illud haud procul
 Neapoli appulere, de improvviso invectus, omnes terrore perculit vertit-
 que in fugam. Caesis multis, vivi in eius nianus venerē plurimi. Eva-
 serunt, qui ipso statim initio insiluerunt in lembos navium: quo in nume-
 ro fuit Demetrius Magister militum. Naves cunctas cepere Barbari, en-
 rumque onera ac viros: inter quos Demetrium Neapolis Procuratorem
 nacti, lingua ambabusque manibus ei praecisla, ita mutilato, vitam et ab-

ἀφῆκαν λέναι. ταύτην τε Τωτίλῃ τὴν δίκην Δημήτριος γλώσσης ἀκολύστου ἐξέτισεν.

ζ, "Υστερον δὲ καὶ Μαξιμῖνος πάσαις ταῖς ναυσὶ Σικελίᾳ P 481 προσέσχεν. ἔς τε τὰς Συρακούσας ἀφικόμενος ἤσυχῃ ἔμεινε, κα- 5 τορρωδῶν τὰ πολέμια. αὐτὸν δὲ μαθόντες οἱ τοῦ Ῥωμαίων στρα- τοῦ ἄρχοντες σπουδῇ πολλῇ ἐς αὐτὸν ἔπεμπον, βοηθεῖν κατὰ τὰ- χος θεόμενοι οἳ τε ἄλλοι καὶ Κώνων ἐκ Νεαπόλεως ἰσχυρότατα πρὸς τῶν βαρβάρων πολιορκούμενος. ἤδη γὰρ ἅπαντα σφῶς τὰ H 267 ἐπιτήδεια ἐπελελοίπει. ὁ δὲ τὸν καιρὸν ἅπαντα ἐν ταύτῃ δὴ κα- 10 τατρίψας τῇ ὀρρωδίᾳ, ἐπειδὴ τὰς τε βασιλείας ἀπειλὰς ἴδισι καὶ B κακιστέμενος πρὸς τῶν ἄλλων ἀπεῖπεν, αὐτὸς μὲν οὐδὲν τι ἔσπον αὐτοῦ ἔμεινε, τὸν δὲ στρατὸν ἅπαντα ξύν τε Ἡρωδιανῷ καὶ Δη- μητρίῳ καὶ Φάζῃ ἐς Νεάπολιν ἔπεμψε, σφοδρότατα ἐγκυμέντης ἤδη τῆς τοῦ χιμῶνος ὥρας. ἐπεὶ δὲ Νεαπόλεως ὁ Ῥωμαίων 15 στόλος ἀγχοῖ ἐγένετο, κατέβαινε σκληρὸς ἄνεμος, ἐξαισίων τινα χιμῶνα ἐγείρων. καὶ ὁ μὲν Φάζας ἅπαντα ἐνεδίδου, ὁ δὲ κλύ- δων τὰς κόπας ἀνασπῶν ἢ ἄλλο τι ἐνεργεῖν τοὺς ναύτας οὐκ εἶα. διὰ τε τῶν ῥοθίων τὸν κτύπον ἀλλήλων ἔτι κατακούειν οὐκ ἔην, ἀλλὰ ξύγχυσίς τε λαμπρῶς ἐκράτει καὶ τοῦ πνεύματος ἐπρυτάνετι C 20 βία, ἥπερ αὐτοὺς ὡς ἥκιστα ἐθελουσίως ἐς τὴν ἀκτὴν ἤνεγκεν, οὗ δὲ ἰστροποπεδεύοντο οἱ πολέμιοι. ἐπιβαίνοντες οὖν κατ' ἐξουσίαν οἱ βάρβαροι τοῖς σκάφεσι τῶν ἐναντίων, ἔκτεινόν τε καὶ V 121

17. ἀνασπῶν ἢ] ἀνέσπα καὶ HmPm.
γῆν L.

20. ἐς τὴν ἀκτὴν] ἐς

eundi, quocunque vellet, facultatem dederunt. Has demum linguae in-
temperantis poenas Demetrius Totilae persolvit.

7. Postea Maximianus cum omni classe applicuit in Siciliam, ac Sy-
racusas pervectus, animo belli formidine occupato, ibi conседit. Qua de
re certiores facti Romani Duces, ipsum per nuntios, ut venire auxilio
maturet, enixe rogant: in primis Conon ex urbe Neapoli instat, a Bar-
baris obsidione pressus arctissima. Et vero obsessas cibaria iam omni-
no defecerant. At ille dum ita trepidat, opportunum tempus omne elabi
passus, tandem, cum et minus Imperatoris timeret, nec ferre posset alio-
rum convitia, ipse quidem nihilo ibi minus restitit: omnes vero copias
cum Herodiano, Demetrio et Phaza Neapolin misit, ingravescente iam
hieme. Neapoli Romana classis appropinquaverat, cum ventus vehemens
insurrexit, tempestatemque excitavit gravissimam. Certe Phazas prorsus
cedebat, nec nautae remos adducere, aliudve quidpiam agere, procella
victi, nec prae fluctuum immani fremitu exaudire se invicem poterant;
sed aperte regnabat confusio, et venti vis imperabat: quae invitos ad
littus impulit, ubi hostes castra posuerant. Quare Barbari in Romano-
rum naves ad arbitrium aggressi, nemine prohibente mactabant merge-

Procopius II.

20

κατέδυνον οὐδένους σφίσις ἀντιστατοῦντος. ἔξωγρησαν δὲ ἄλλους
 τε πολλοὺς καὶ Δημήτριον τὸν στρατηγόν. Ἡρωδιανὸς δὲ καὶ
 Φάβας ξὺν ἄλλοις τισὶ διαφυγεῖν ἰσχυσαν, ἐπεὶ αὐτῶν αἱ νῆες οὐ
 λίαν ποῦ ἄγχιστα τοῦ τῶν πολεμίων στρατοπέδου ἦλθον. τὰ
 D μὲν οὖν ἄμφι τὸν Ῥωμαίων στόλον ταύτῃ πῃ ἔσχε. Τωτίλας δὲ 5
 καλῶδιον ἀναψύμενος ἐς τὸν Δημήτριον ἐλθένα, ἔς τε τὸν Νεα-
 πόλεως περίβολον εἴλκε καὶ παραινεῖν τοῖς πολιορκουμένοις ἐκέ-
 λευε μηκέτι ἀνονήτοις ἐλπίσι πιστεύοντας διαφθεῖσθαι, ἀλλὰ
 τὴν πόλιν οἱ τάχιστα Γότθοις ἐνδιδόντας μεγάλων ἀπηλλάχθαι
 κακῶν. ἀδύνατον γὰρ βασιλεῖ τὸ λοιπὸν εἶναι ἄλλην σφίσις ἐπι- 10
 κουρίαν εἶναι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ στόλῳ τοῦτῃ πῶσαν αὐτοῖς τὴν τε
 δύναμιν καὶ τὴν ἐλπίδα διολωλέναι. Δημήτριος μὲν τοσαῦτα
 εἶπεν, ὅσα Τωτίλας ἐκέλευεν. οἱ δὲ πολιορκούμενοι τῷ τε λιμῷ
 ἤδη καὶ τῇ ἄλλῃ ἀπορίᾳ ἐπεργυνῶς πιεζόμενοι, ἐπεὶ τὸ πάθος
 P 482 Δημήτρίου εἶδον καὶ τοὺς λόγους ἁπαστας ἤκουσαν, ἀπογνόντες 15
 ἐλπίδος ἀπάσης ἔς τε οὐμωγὰς καὶ ἀμηχανίαν ἐνέπιπτον, ἣν τε ἡ
 πόλις Θορέβου πολλοῦ καὶ κοκκυτοῦ ἔμπλεως.

Μετὰ δὲ καὶ Τωτίλας αὐτοὺς ξυγκαλέσας ἐς τὰς ἐπάλξεις
 ἔλαξε τοιαύτη „Οὐδεμίαν αἰτίαν ἢ μέγιστην ἐς ἡμᾶς ἔχοντες, ἄν-
 δρες Νεαπολίται, τῶν ἐς πολιορκίαν τῇδε κατέστημεν, ἀλλ' 20
 ὅπως ἐχθρίστων ἡμᾶς ἀπαλλάξαντες δεσποτῶν οἶοί τε ὤμεν τὰς τε
 χάριτας ὑμῶν ἐκάστω τινύναι κατ' ἐξουσίαν, ὥνπερ ἡμᾶς δε-

3. „αὐτῶν αἱ νῆες οὐ λίαν] Vaticanī ope emendavi, cum in edi-
 tione Augustana nulla esset sententia.“ MALT. αὐτοὶ ἐς οὐλίαν HL.
 5. τὸν Ῥωμαίων] τῶν Ῥωμαίων L. 8. ἀνονήτοις] ἀνοήτοις L.
 18. ξυγκαλέσας] συγκαλέσας L. 21. ὑμᾶς] ἡμᾶς HL. *ibid.*
 τὰς τε] τε delendum.

bantque fluctibus quos volebant. Multos cepere viros, atque in his
 Demetrium Magistrum mil. Herodiano Phazseque evadere cum paucis li-
 cuit: quoniam ipsorum naves haud ita prope ad hostium castra accesser-
 rant. Haec Romsnae classis fortuna fuit. Totillas autem Demetrii collo
 resti iniecta, illum traxit ad Neapolis muros, lassisque obsessos hortari,
 ne se ipsi perderent, spe freti iusana, sed urbe Gothis quamprimum
 dedita, magnis scrupulis se expedirent: cum nihil amplius auxilii mittere
 posset Imperator, et vires sans omnes spemque in ea sitam classe ipsi
 amiserant. Haec Demetrius ex Totillo praescripto dixit. Obsess, iam
 fame penuriaque pressi extrema, ubi infelicem Demetrii casum oculis,
 et orationem anribus acceperunt, spe omni deposita, lamentis se dedide-
 runt, ignari quo se verterent. Krat urbs tumultu ingenti ac luctu plena.

Post, Totillas quoque, ipsis ad murorum pinnas convocatis, sic ver-
 ba fecit. *Iam vos, Neapolitani, non eo obsidere aggressi sumus, quo de*
vobis queramus aliquid: sed potius ut a vobis inimicissimae dominationis
depulso iugo, unicuique vestrum libere ac plene persequere possimus gratias

δρακόντες ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ τὰ χαλεπώτατα πρὸς τῶν πολιμέων
 πεπόνθατε. ^Bμόνους γὰρ Ἰταλιωτῶν ὑμᾶς ἀπάντων εὐνοϊάν τε
 τὴν μεγίστην ἐς Γότθων τὸ ἔθνος ἐπιδεικνύει καὶ ἀκουσίως μάλ-
 λιστα ὑπὸ τοῖς ἐναντίοις γιγνησθαι συμβέβηκεν. ὥστε καὶ νῦν
 5 πολιορκεῖν ὑμᾶς ξὺν ἐκείνοις ἠναγκασμένοι τὸ πιστὸν ἐμῶν, ὥς
 τὸ εἰκὸς, ἀσχυνόμεθα, καίπερ οὐκ ἐπὶ τῷ πονηρῷ Νεαπολιτῶν
 τὴν προσεδρίαν ποιοῦμενοι. μὴ τοίνυν ἀχθόμενοι τοῖς ἐκ τῆς
 πολιορκίας δεινοῖς Γότθους οἶσθε διὲν δι' ὀργῆς ἔχειν. οἱ γὰρ
 τοὺς φίλους εὐεργετῆν ἐπιγίγμενοι οὐδεμίαν αἰτίαν εἶσιν ἄξιοι
 10 πρὸς αὐτῶν φέρεσθαι, καὶ μὴ πρὸς ἔθον ἄναγκάζονται τὴν
 ἐς αὐτοὺς διαπράσσεσθαι χάριν. τῶν δὲ πολιμέων ὥς ἥμισυ
 ὑμῖν δόλος εἰσὶτω, μὴδὲ τοῖς προλαβοῦσιν ἡγμένοι κρυπτήσιν αὐ- ^C
 τοὺς ἡμῶν οἶσθε. τὰ γὰρ τοῦ βίου παράλογα τύχη τιτὶ παρὰ
 δόξαν ἐλθόντα τῷ χρόνῳ αὐθις καταρρεῖν εἴωθεν. οὕτω τε ὑμῖν
 15 κατέστημεν ὥστε καὶ Κώνωνα καὶ πάντας στρατιώτας κακῶν
 ἀπαθεῖς ὅπῃ βούλοιντο ξυγχωροῦμεν ἵναί, ἦν γε τὴν πόλιν ἐν-
 δόντες ἡμῖν ἐνθ' ἐνδεῖ ἀπαλλάσσοιντο ὅτι τάχιστα, πάντα τὰ σφέ-
 τερα αὐτῶν ἔχοντες· καὶ ὑπὲρ τούτων ἡμᾶς καὶ τῆς Νεαπολιτῶν
 σωτηρίας δμῶσθαι οὐδὲν κωλύσει. ⁴⁴ Τωτίλας μὲν τοσαῦτα εἴ-
 20 πειν, ἐπήρτισαν δὲ οἱ τε Νεαπολίται καὶ οἱ ξὺν τῷ Κώνωνι στρα-
 τιώται ἅπαντες. πολλὴ γὰρ ἀνάγκη αὐτοὺς τοῦ λοιμοῦ ἐπίεζε.

6. πονηρῷ] Vulgo πονήρῳ. 10. καὶ μὴ πρὸς ἔθον] P ex Vat.

καὶ διὰ τῶν μὴ προσηρῶν HL, nisi quod L καὶ, et ab sec. m.
 scripto. 18. ἔχοντες] ἔχοντας L. ibid. τῆς — σωτηρίας]
 τῇ — σωτηρίαν P.

pro illo studio, quo acerbissimam hostium importunitatem nostra causa bel-
 lo hoc pertulistis. Nam inter Italos omnes vos soli in Gotthorum gentem
 benevolentiam singularem exhibuistis, et in ius potestatemque hostium ve-
 nistis maxime invit. Itaque iam coacti cum illis vos obsidere, fidem ve-
 stram, ut par est, reveremur; sic prorsus ut hanc obsidio Neapolitanorum
 perniciem minime spectet. Quare si vobis gravia sunt obsidionis incommo-
 da, ne Gotthis succensendum putetis. Etenim qui amicis benigne sacro
 student, si efficere nequeunt ut gratia nihil ingrati habeat, non sunt digni
 reprehensione. Neque animos vestros timor hostium subeat, nec vobis prae-
 terita persuadeant illos ex nobis relatueros victoriam. Mirabiles enim even-
 tus vitae, quos inopinata sors attulit, dies ipsa retro sublapsos referre so-
 let. Porro hanc vobis compositionem offerimus, ut Cononi cunctisque mi-
 litibus per nos liceat recipere se incolumes, quocumque volent, si modo de-
 dita nobis urbe quamprimum excedant. Nec nos quidquam tenebit, quo-
 minus haec illis, et salutem Neapolitanis, iureiurando adhibito, polli-
 ceamur. Orationem hanc Totilae Conon Neapolitani, tum Conon militesque
 omnes probarunt, urgente illos plurimum famis necessitate. Fidei tamen

- πίστιν μέντοι ἐς βασιλῆα φυλάσσοντες καὶ βοήθειάν τινα ἔτι παρ-
 D ἴσασθαι σφίσι καταδοκοῦντες τριάκοντα ἡμερῶν ὁμολόγουν ἐν-
 δώσειν τὴν πόλιν. Τωτίλως δὲ πᾶσιν αὐτοῖς ἀνασποβεῖν ἐλπίδα
 ἐθελῶν τριῶν μηνῶν ἔταξε χρόνον, ἐφ' ᾧ δὴ τὰ ὁμολογημένα
 ποιήσωσι. πρότερον δὲ οὐ προσβολὴν τινα κατὰ τοῦ περιβόλου 5
 ποιήσεσθαι ἰσχυρίζετο, οὐδὲ ἄλλη τι ἐπιβουλὴ ἐς αὐτοὺς χρη-
 H 268 σθαι. ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἐδέδοκτο. οἱ δὲ πολιορκούμενοι οὐκ
 ἀναμείναντες τὴν κυρίαν (λίαν γὰρ ἐβιάζοντο τῶν ἀναγκαίων τῇ
 ἀπορίᾳ) ὀλίγη ὕστερον τῇ πόλει Τωτίλαν τε καὶ τοὺς βαρβάρους
 ἐδέξαντο. καὶ ὁ χειμὼν ἐληγε, καὶ ὕγθοον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πο- 10
 λέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνέγραψεν.
- P 483 ἡ'. Ἐπειδὴ δὲ Νεάπολιν Τωτίλως εἶλε, γιλανθρωπίαν ἐς
 V 122 τοὺς ἡλωκότας ἐπεδείξατο οὔτε πολεμῶ οὔτε βαρβάρῳ ἀνδρὶ
 πρέπουσαν. τοὺς μὲν γὰρ Ῥωμαίους λιμῷ νεοσηκότας λαβὼν,
 οἷς δὴ ὕπ' αὐτοῦ καὶ ἡ τοῦ σώματος ἰσχὺς ὀπίσω ἤδη ἐκχωρή- 15
 κει, δείσας μὴ βρώσεως ἐκ τοῦ αἰγνιδίου εἰς κόρον ἰλθόντες,
 ὥς τὸ εἰκὺς, ἀποπνιγεῖν, ἐπενόει τάδε. στυλὰς ἔν τε τῷ λι-
 μένῳ καὶ ταῖς πύλαις καταστησάμενος ἐκέλευε μηδένα πη ἐνθρόνε
 ἵναι. αὐτὸς δὲ ἄπασι μικρολογίᾳ τινὶ προμηθεῖ ἐνδεέστερον ἢ
 κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τὰ σιτία παρέχετο, προσεπιβάλλων ἡμέρας 20
 B ἐκάστη τοσοῦτον τοῦ μέτρου ὅσον οὐ δοκεῖν αἰσθῆσιν τῶν ἐντι-
 θεμένων ἐς αἰὲν γίνεσθαι. οὕτω τε αὐτοῖς ἐπιρρώσας τὴν δύνα-

4. δὴ τὰ] δὴ τούτους τὰ L. δὴ [τούτοις] τὰ H. 5. ποιή-
 σσαι] ποιῶν ex Reg. affert Malt.: sed L ποιήσσαι a pr. m., ποιῶν
 ab Scaligero. 15. δὴ ὕπ'] δὴ καὶ ὕπ' L. 19. ἄπασι L.
 ἄπασιν P. 21. δοκεῖν] δοκαῖ L.

Imperatori praestandae studio ducti, et venturum subsidium adhuc expe-
 ctantes, sponponderunt, urbem se tradituros intra dies xxx. Tum Toti-
 las ut spem ipsis omnem eriperet, tres menses implendae conventioni
 praestituit, confirmavitque se ante spatii illius exitum nullam in morosa
 facturum impressionem, nihilque machinaturum. Ita quidem convenit.
 Verum obsessi, summa victus inopia conacti dictam diem non expectare,
 paulo post in urbem Totilam ac Barbaros acceperunt. Simul hiems, si-
 mul annus viii. huius belli a Procopio scripti decessit.

8. Neapoli potius Totilas, eam captis praestitit humanitatem, quae
 nec in hostem, nec in Barbarum cadat. Cum enim Romanos cepisset
 sic affectos inedia, ut iam corporibus vires abscassissent, veritus ne re-
 pente ingesto, ut fit, ad satietatem cibo praefocarentur, hoc consilium
 iniit. Custodiis ad portum et portas dispositis, edixit ne quis exiret.
 Ac cibos ipse provida parsimonia infra appetentiae modum praebebat
 omnibus, aliquid quotidie sic addiciens, ut accessio census suffugere vi-
 deretur. Ita demum confirmatis eorum viribus, portas pandit, et cuique

μιν καὶ τὰς πύλας ἀναπετάσας ἑκαστον ὅπη βούλοιο ἀφῆκιν ἵ-
 ναι. Κώτωνα δὲ καὶ τοὺς ξὺν αὐτῷ στρατιώτας, ὅσους δὴ
 αὐτοῦ μένειν ἤκιστα ἤρεσκειν, ἐς ναῖς ἐμβιβάσας πλεῖν κατ' ἐξου-
 σίαν ἐκέλευε. καὶ οἱ μὲν ἀσχύρην σφίρειν σφίσιν οἰόμενοι τὴν ἐς
 5 Βυζάντιον ἀναχώρησιν, πλεῖν κατὰ τάχος ἐπὶ Ῥώμην διευοῦντο.
 τοῦ δὲ ἀνέμου σφίσιν ἀντιστατοῦντος ἀπαίρειν ἐνθάδε οὐδαμῇ
 ἔχοντες διηποροῦντο, διειδότες μὴ τι Τωτίλαν τιῶν ὁμολογημέ-
 των ὀλιγωρεῖν διὰ τὸ κικρατηκῆναι ξυμβαλεῖ, καὶ κακὸν τι μέγα
 πρὸς αὐτοῦ λάβωσιν. ὥνπερ ἐπεὶ ὁ Τωτίλας ἤσθετο, ξυγκαλέ- C
 10 σας ὑπαντας παρηγορεῖν τι ἤρξατο καὶ τὰ πιστὰ εἶμι μᾶλλον αὐ-
 τοῖς ἐπιρρώσας, θυρεῖν μὲν ἤδη ἐκέλευε καὶ τῷ Γότθων στρατῷ
 φόβῳ οὐδενὶ ἀναμίγνυσθαι, τά τε ἐπιτήδεια ἐνθάδε ὠνεῖσθαι καὶ
 εἴ του ἄλλου δέοιντο, ὥτε παρὰ φίλων κομίσσασθαι. ἐπειδὴ δὲ
 τὸ πνεῦμα εἶμι σφίσιν ἀπ' ἐνυντίας ἐφέρετο καὶ χρότος ἐτρίβη
 15 συγχῶς, ἵππους τε καὶ ὑποζύγια παρασχύμενος, ἐφιδιά τε αὐτοῖς
 δωρησάμενος, ἐς Ῥώμην αὐτίκα ἐκέλευεν ὁδῷ λόντας πορεύεσθαι,
 πομπούς τινας τῶν ἐν Γότθοις δοκίμων σφίσιν ἑνμπέμεναι. τὸ
 δὲ Νεαπόλεως τεῖχος κατελὼν ἐς ἔδαφος ἀνεχώρησεν, ὅπως αὐ-
 τὴν μὴ καταλαβόντες αὐτοῖς Ῥωμαῖοι ἔκ τι ἁλκροῦ ὀρμώμενοι D
 20 πράγματα Γότθοις παράσχωσιν. ἐν πεδίῳ γὰρ μᾶλλον ἐκ τοῦ
 εὐθέως διακρίνεσθαι μάχῃ πρὸς αὐτοὺς ἤθελεν ἢ τέχναις τισὶ καὶ
 σοφίσμασι διωμάχεσθαι. μοῖραν μέντοι αὐτοῦ κατελὼν πολλὴν
 τὸ λοιπὸν εἴσεν.

4. φέρειν om. L.

13. του L. που P.

essendi, quæ libitum esset, copiam fecit. Cononi eiusque militibus, quibus
 manere ibi non placuit, in naves impositis, cursum liberum dedit. Illi
 redire Byzantium pudore prohibiti, sine mora navigare Romam volebant.
 Cum autem inde solvere adversus ventus non sineret,angebantur metu,
 ne victoria Totilam ad spernendam promissi fidem adduceret, et ab ipso
 pessime haberentur. Id persentiens Totilas, omnes ad se convocatos so-
 lari coepit, et fide verbis gravioribus confirmata, bono iam esse animo
 inasit, et cum Gotthorum exercitu sine ullo metu versari: emere ciba-
 ria, ac sic quid præterea opus haberent, ab ipsis, tanquam ab amicis
 accipere. Multo tempore elapso, et vento tamen adhuc reflante, equos
 illis acimenta præbet, largitur viaticum, et protectionem expedit Ro-
 mam versus, additis e Gotthorum flore nonnullis, qui ipsos deducant.
 Ipse quoque discessit, postquam Neapolis muros acquavit solo: ne Ro-
 mani recepta urbe, negotium Gotthis facerent, ex tuto impetum fa-
 cientes. Siquidem aperto Marte cum illis in campo decernere malebat
 quam technis fallaciisque certare. Maximam murorum partem demolitus,
 quod supererat, intactum reliquit.

- Ἰπὸ τοῦτον τὸν χρόνον Ῥωμαῖός τις αὐτῷ προσελθὼν, Καλαβρὸς γένος, ῥητιᾶτο τῶν δορυφόρων τῶν αὐτοῦ τινα τὴν
P 484 παῖδα παρθένον οὔσαν οὐ τι ἐκονοῖαν βιάσασθαι. καὶ ὅς τὸν ἄνθρωπον οὐκ ἀπαρνηθέντα τὸ ἐγκλημα τίσασθαι τῆς ἁμαρτιά-
δος ἐν σπουδῇ ἔχων ἐν δεισιωτηρίῳ καθιέρξει. δίδουσι δὲ ἀπ' 5
αὐτῷ τῶν βαρβάρων οἱ δοκιμώτατοι (δραστήριος γάρ τις ἀνὴρ ἐτύγχανεν ὢν καὶ ἀγαθὸς τὰ πόλεμια) ἑλληγέτις εὐθὺς καὶ Τω-
τῆλα ἐς ὅσιν ἐλθόντες εἰδόντο τῷ ἀνθρώπῳ τὴν αἰτίαν ἀφίπειν.
ὁ δὲ πρῶτος τε καὶ παραχρῆ οὐδεμιᾷ τῶν λεγομένων τὴν μάθησιν
ποιησάμενος ἔλεξε τοιάδε, Οὐκ ἀπανθρωπίως ἐπιερβολῇ εἰκων 10
οἷδ' ἐγγενῶν ἐπιερθόμενος ξυμφοραῖς, ἀλλ' ὥς ἐνι μάλιστα
δεῖδις μὴ τι Γότθοις ξυμβήσεται φλυῦρον, ἐς λόγους τοῦσδε, ὧ
B ξυστρατιῶται, καθίσταμαι. ἰγὼ μὲν οὖν τοῦτο οἶδα, ὥς τῶν
ἀνθρώπων ὁ πολὺς ὄμιλος τὰ τῶν πραγμάτων ὀνόματι μεταβάλ-
λουσιν ἐς πᾶν τοῦναντίον. φιλανθρωπίαν μὲν γὰρ καλεῖν τὴν 15
παρανομίαν εἰώθασιν, ἐξ ἧς διεφύραται τε τὰ χρηστὰ πάντα
καὶ ξυνεταράχθαι ξυμβαίνει, σκαῖον δὲ καὶ ἀτεχνῶς δύσκολον
τὸν ὅς ἂν τὰ νόμῳ περιστέλλειν ἐς τὸ ἀκριβὲς βούληται, ὥπως
δὴ τοῖς ὀνόμασι τοίοις παραπετάσμασιν ἐς τὴν ἀσέλικιαν χρώ-
μενοι ἀδείστερον ἐξαμαρτάνην τε ἱκανοὶ εἶεν καὶ τὴν μοχθηρίαν 20
ἐνδείκνυσθαι. ὑμῖν δὲ παραινῶ μὴ τῆς ὑμῶν αὐτῶν σωτηρίας
V 123 ἁμαρτιάδῃ ἐνὸς ἀνδρὸς ἀνταλλάξασθαι, μηδὲ τοῦ μίσματος

19. τοῦτοις HL. τοῦτοις ὡς P. 20. εἶεν] ἦεν HP. ἦσαν L.
22. ἀνταλλάξασθαι L a pr. m. ἀνταλλάξεσθαι P. ἀνταλλάξασθε
L corr.

Sub idem tempus, Romanus quidam, genere Calaber, ipsum adiit, et a quodam ex eius Praetorianis stuprum filiae suae virgini, resistenti, illatum questus est. Hominem flagitium non disitentem in carcerem inclusit Totilas, id sedulo agens, ut is culpam lueret. Cuius capiti metuentes Barbarorum spectatissimi (vir enim erat impiger ac bellicosus) statim facto agmine Totilam conveniunt, et reo precantur veniam. Eorum ille oratione benigne et sine ulla perturbatione audita, haec retulit. In hanc orationem ingredior, Commilitones, non impotenti saevitiae motu, neque eo, quo me popularium meorum calamitas oblectet: sed qui maxime timeo, ne quid sinistri Gotthis contingat. Equidem scio a plerisque inverti rerum nomina, et in contrarium omnino accipi. Quae enim est honestarum rerum corruptrix omnium ac perturbatrix licentia, eam appellare solent humanitatem: eum autem, qui legum auctoritatem optime tueri velit, difficilem ac summe morosum vocant; ut his nominibus, quasi velis quibusdam oblectis intemperantiae, liberius peccare possint, et improbitatem ostendere. Vos autem hortor, ne unius culpam iactura salutis vestrae redimatis, et eum viliis insontes, statis participes huius piaculi. Res enim

τοῦδε αὐτοὶ τὸ μέρος οὐδὲν ἀδικοῦντες μεταλαχίῃν. τὸ τε ἑξα-
 μαρτεῖν καὶ τὸ διακωλύειν τὴν ἐς τοὺς ἑξημαρτηκότας τιμωρίαν,
 οἴμην, ἐν ἴσῃ ἑστί. βούλομαι τοίνυν οὕτως ἰσοσκοπομένους ὑμᾶς C
 ποιήσασθαι τὴν ὑπὲρ τῶν παρόντων διάγνωσιν, ὥς νῦν αἵρεσις
 5 ὑμῖν δυοῖν πρόκειται, ἢ τὸν ἄνδρα τοῦτον ὧν ἡδίκηκε μὴ δοῦναι
 τὴν δίκην, ἢ τὸ τῶν Γότθων γένος σισῶσθαι τε καὶ τὸ τοῦ πο-
 λέμου κεκτεῖσθαι κράτος. σκέψασθε γὰρ ὅσον ἦν ἡμῖν κατ' ἀρ-
 χῶς τοῦδε τοῦ πολέμου στρατιωτῶν μὲν πληθος, δόξη τε καὶ τῇ H 269
 ἐς τοὺς κινδύνους ἱμπερίῃ λαμπρῶν, χρήματα δὲ ξυνελόντα εἰ-
 10 πὲν ἀριθμοῦ κρείσσω, ἔπλων δὲ καὶ ὀπλων περιουσίας ὑπερβολῇ
 τις, καὶ πάντα ὅσα ἔν γε Ἰταλιώταις ἰχυρώματα ὄντα τυγχάνει.
 καὶ ταῦτα γὰρ οὐκ ἀχρεῖα παντάπασιν εἶναι δοκεῖ τοῖς ἐς πόλεμον
 καθισταμένοις ἐφόδια. ἐπεὶ δὲ ὑπὸ Θεοδᾶτῳ τατιόμενοι, ἀνδρὲς D
 τὸ δίκαιον περὶ ἐλάσσονος τῆς ἐς τὸ πλουτεῖν ἐπιθυμίας πεποιη-
 15 μέντοι, ἴλιον ἡμῖν τὸν Θεὸν παρανομία τῇ ἐς δίκαιαν ὡς ἥκιστα
 κατεστήσαμεν. ὅπη ποτὲ κειχώρηκεν ἡμῖν ἡ τύχη ἐπίστιασθε δὴ
 πον, ἐφ' οἷων τε καὶ ὀπόσων ἡσσημένοις ἀνδρῶν. νῦν δὲ τὴν
 δίκην παρ' ἡμῶν ὁ Θεὸς ὧν ἑξημάρτομεν ἱκανῶς ἔχων αὐθις ἡμῖν
 κατὰ τὸ βούλημα ἐνθυμίζει τὸν βίον καὶ τὸ ἔμψαν εἰπεῖν ἄμει-
 20 νον ἡμῖν ἢ κατ' ἐλπίδας τὰ πρῶγματα ἄγει· οἷς δὲ ὑπὲρ τὴν
 ἐπάρχουσαν δύναμιν νενικηκέναι τοὺς πολέμιους τετύχηκε περι-
 στέλλειν τὴν τῆς νίκης πρόφασιν, τῷ τὰ δίκαια πράσσειν ξυνοί-
 σει μᾶλλον ἢ ἀπ' ἐναντίας αὐτοῦ λόντας φθονεροὺς ἡμᾶς ἐφ'

5. τοῦτον addidi ex Vat. ibid. ὧν PHm. ὧν H. ibid. ἡδί-
 κησε HL. ἡδίκησε P. 7. γὰρ ὅσον ἦν Reg. et Hm. γὰρ ἦν L.
 γὰρ ἦν H. γὰρ ὡς ἦν P. 16. ἡμῖν] ἡμῖν αὐτοῖς L.

pares esse iudico, deliquisse, et quo minus plectantur fontes impedire. Ita-
 que de re praesenti iudicium ita feratis velim, ut attendatis datam vobis
 optionem utrum malitis vel hunc eximere sceleris poena, vel Gothicam
 nationem servare, et belli victoriam adipisci. Cumvero considerate, nos
 belli huius initio militibus laude et rei militaris peritia inclytis abundasse:
 pecunias habuisse, ut verbo dicam uno, innumerabiles, equorum armorum-
 que ingentem vim, et omnes Italiae munitiones: quae quidem adminicula
 bellum capessentibus non omnino levia videntur esse. Principe tamen Theo-
 dato, viro, apud quem plus auri quam aequi amor valebat, iniqua vivendi
 ratione infensum nobis Deum reddidimus: neque ignoratis a quibus et quot
 numero viris subacti in quantam devenerimus calamitatem. Principe tamen Theo-
 dato, viro, apud quem plus auri quam aequi amor valebat, iniqua vivendi
 ratione infensum nobis Deum reddidimus: neque ignoratis a quibus et quot
 numero viris subacti in quantam devenerimus calamitatem. Iam vero
 Deus, nostra satis ultus delicta, nobis iterum vitae cursum ex sententia
 componit, utque uno omnia complectar verbo, spe melius res nostras promo-
 vet. Nostris autem maiore quam pro viribus reata ex hoste victoria, cau-
 sam, a qua fluxit, retinere praestat iustitiae cultu, quam illam violando

ἡμῖν αὐτοῖς γεγενῆσθαι δοκεῖν. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστι, τὸν ἀδικοῦντα καὶ βιάζομενον ἐν τοῖς ἀγῶσιν εὐδοκίμεῖν, ἀλλὰ πρὸς
 P 485 τὸν βίον ἐκάστου ἢ τοῦ πολέμου πρὸς τανύεται τύχη." Τωτίλας
 μὲν τσαυτὰ εἶπεν. ἐπαινέσαντες δὲ τὰ εἰρημνία οἱ Γότθων λό-
 γιμοὶ τὸν μὲν δορυφόρον οὐκ ἔτι ἐξηγοῦντο, ἀλλ' εἶων ὅπως ποτὲ
 αὐτῷ πρᾶσσειν δοκοίη. καὶ ὅς τὸν μὲν ἄνθρωπον οὐκ εἰς μα-
 κρὰν διηχρήσατο, τὰ δὲ χρήματα, ὅσα δὴ αὐτῷ ἐτύγχανεν ὄντα,
 τῇ βιασθείσῃ παρέχετο.

B 9'. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα Τωτίλας ἔπρασεν, ἐν ταύτῃ οἱ τοῦ
 Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντες ἔδον τοῖς στρατιώταις τὰ τῶν κατῆ- 10
 κῶων χρήματα ἔρπαζον, καὶ ὑβριῶς τε καὶ ἀσελγείας οὐδ' ὅτιοι
 ἐπιλείποντο, ἀλλ' οἱ μὲν ἄρχοντες ἐν τοῖς ὁπρωτάμοις ἔχοντες
 ἐρωμένους ἐκώμαζον, οἱ δὲ στρατιῶται ἀπειθεσιτέρους αὐτοῖς τοῖς
 ἄρχουσι παρέχόμενοι εἰς πῦσαν ἰδεῖν ἀτοπίας ἐνέπιπτον. τοῖς
 δὲ Ἰταλιώταις περιῆν ἅπασιν πάσχειν τὰ χυλεπώτατα πρὸς ἐκατέ- 15
 ρων τῶν στρατοπέδων. τοὺς μὲν γὰρ ἀγροὺς ἰστίλουντο πρὸς
 τῶν πολεμίων, ὑπὸ δὲ τοῦ βασιλέως στρατοῦ ἐπὶ πᾶντα. καὶ
 C προσῆν αὐτοῖς αἰκίζεσθαι τε οὐδενὶ λόγῳ καὶ διαφθεῖρεσθαι, τῶν
 ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ πιεζόμενοις. οἱ γὰρ στρατιῶται ἀμύνειν
 σφίσι κακονόμενοις πρὸς τῶν πολεμίων οὐδὲ μὴ ἔχοντες οὐχ ὅσον 20
 ἰερουργεῖν ὡς ἤκιστα ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ἐγίνωσκον, ἀλλὰ καὶ τοὺς
 βαρβάρους ποθεινοὺς αὐτοῖς εἶναι οἷς ἐξημάρτυνον ἀπειργάζοντο.
 οἷς δὲ Κωνσταντιανὸς ἀπορούμενος γράμματα Ἰουστινιανῷ βασι-

13. ἐρωμένους] ἐρωμένους L a pr. m. et H.

16. γὰρ om. L.

testari, nos ipsos nostras esse invidas et osiores felicitatis. Nequit enim, nequit profecto fieri, ut qui iniuriam ac vim infert, rem praeclare gerat in praetibus: sed belli fortuna pro cuiusque vita temperatur. Haec Totilas: quibus assensu Gettharum Praetores, abstiterunt ab eo deprecari Praetorianum, ipsiusque arbitrio permissum. Nec multo post ille morte multavit hominem, atque eius fortunae emnes compressae virginali adiudicavit.

9. Dum ita se gerit Totilas, interea exercitus Romani Duces ad milites subditorum fortunas diripiunt, seque incontinentiae et libidinali penitus dedunt. Ac Duces quidem in munitionibus habebant apud se sortita, et comessabantur: milites vero, corroborata adversus ipsos contumacia, in omni insensitiae genus prolabeantur. Itali universi acerbissime ab utroque vexabantur exercitu: hinc agris a Getthis, inde concta suppellectili a Caesarianis exuti. Praeterea nulla de causa vapulabant, et inedia necabantur. Cumque ab illis iniurias hostium prohibere non pesent milites, adeo non praesentem rerum statum erubescabant, ut sceleribus suis desiderium Barbarorum in eorum animis excitarent. Inter haec inopa consilii Constantianus Iustinianus Aug. per litteras aperte significat,

λαὶ ἔπεμψεν, ἄντικρυς ἀποφαίνων ὅτι δὴ Γότθων τῶν πολλῶν ἀντέχειν ἀδύνατος εἶη. οἱ τε ἄλλοι ἄρχοντες, ὥσπερ τὴν γνώμην ἐπισημαίνοντες, ἐν τούτῳ δὴ τῷ γραμματικῷ τὴν ὁμολογίαν ἐσημαίνουν τῆς ἐς τὴν ἀγωνίαν ὀκνήσεως. Ἰταλιώταις μὲν οὖν τὰ
5 πρῶματα ἐφέρετο τῇδε.

Τωτίλας δὲ Ῥωμαίων τῇ βουλῇ ἐπιστολὴν ἔπεμψεν. ἰδὲ D
λου δὲ ἡ γραφὴ τάδε „Ὅσοι μὲν ἀδικοῦσι τοὺς πέλας, ἢ προλαβούσης ἀγωνίας ἢ λήθης ἐπιγινόμενης τινός, τούτοις ἄξιον τοὺς τὰ δεινὰ πεπονθότας ξυγγνώμονας εἶναι. τὸ γὰρ τῆς ἁμαρτιάδος
10 ξυμπιεσὸν αἴτιον τῶν ἐγκλημάτων αὐτοῖς παραιτεῖται τὸ πλεῖστον. ἢν δὲ τις ἐκ προνοίας ἀδικῇ μόνης, τούτῳ δὲ μηδὲ ἀντιλέγειν ποτὲ περὶ τῶν πεπραγμένων λειλείπεται. οὐ γὰρ τοῦ ἔργου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς γνώμης αὐτὸς φέρεσθαι τὴν αἰτίαν δίκαιος ἂν εἶη. οὐκοῦν, ἐπειδὴ ταῦτα οὕτως ἔχῃ, λογιέσθαι ἥδη τί ποτε V 124
15 ἄρα ἑμῖν ἀπολειογῆσθαι πρὸς τὰ ἐς Γότθους ἐργασμένα ξυμβήσεται· πότιρον ἡμᾶς ἀγνοεῖν τὰς τοῦ Θεωδερίχου τι καὶ Ἀμαλασουίνθης ἐλεγεσίαις τετέχνηκεν, ἢ χρόνῳ τε αὐτὰς καὶ λήθῃ ἐν P 486
ἡμῖν ἐξιτήλους εἶναι. καίτοι οὐκ ἔστι τούτων οὐδέτερον. οὐ γὰρ ἐπὶ φαύλοις τισὶν οὐδὲ ἐς τὰ ἐν μετρίοις τὰς χάριτας αὐτοὺς,
20 κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν χρόνον, ἐπιειδεῖσθαι ξυνέβη, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις, ἔν γε ἡμῖν αὐτοῖς ἔναγχός τε καὶ ἔξ ὑπογέλου, ὧ φίλοι Ῥωμαῖοι. ἀλλὰ τὴν Γραικῶν ἐς τὸ ὑπήκοον ἀρετὴν ἢ ἀκοῇ λαβόντες ἢ πείρᾳ μαθόντες εἴσεσθε. καὶ αὐτοὶ γὰρ τὰ Γότ-

11. μηδὲ] Vulgo μήτε. 21. ὑπογέλου] ὑπογέου L. 22. Γραικῶν] γραικόν L. a pr. m. et H: illud L. corr. et Hm.

bello Gotthico sibi vires deesse. Caeteri Duces, quasi publica consilii denuntiatione, eadem epistola communiter professi sunt aversam a dimicatione animum. Eo loci erat res Italorum.

Totiles vero ad Senatū Rom. in hanc sententiam scripsit. Quicumque vel per imprudentiam, vel ex oblivione vicinos laedunt, laesos deest illis ignoscere: siquidem culpae causa ab ipsis partem maximam reprehensionis amolitur. At si quis solum ex praeparato iniuriam facit, ei nullus relinquatur locus defendendi comminatus: quippe cum non modo factum, sed voluntas etiam in eo culpanda sit. Quae cum ita sint, videte iam quo pacto excusaturi sitis quae administratis in Gotthos. Parvumne vobis cognita dictis Theoderici et Amalasunthae beneficia? an temporis longinquitate et oblivione deleta ex animis? Neutrum sane verum. Neque enim eorum beneficentia in rebus quibusdam levibus ac mediocribus patuit, idque prioribus saeculis: sed nuper ac recenti memoria apud vos, Romani carissimi, in iis eluxit, quae ad vitae summam pertinent. Graecorum egregiam in subditos voluntatem vel fama cognoscetis vel vni ipso: at iam nostis

Θων τε καὶ Ἰταλιωτῶν πράγματα ἔγνωτε. καίτοι ἐξαναγείσθε μὲν
 ὑμεῖς αὐτοὺς, οἶμαι, ἄριστα. ὁποῖων δὲ αὐτῶν ἐτίχετε ξένων
 καὶ φίλων ἐπίστασθε δὴ πον, εἴ τι τῶν Ἀλεξάνδρου μέμνησθε
 λογισμῶν. ἔω γὰρ λέγειν τοὺς τε στρατιώτας καὶ τοὺς στρατιω-
 τῶν ἄρχοντας, ὧν τῆς τε φιλοφροσύνης καὶ τῆς μεγαλοψυχίας 5
 ἀπώνυσθε· ὧν δὲ αὐτοῖς ἕνεκα ἐς τοῦτο τύχης τὰ πράγματα
 ἦκει. ὑμῶν δὲ οἴεσθω μηδεὶς μήτε ὑπὸ νέου φιλοτιμίας τὰ ὀπί-
 δη ταῦτα ἐς αὐτοὺς φέρεσθαι μήτ' ἐμὲ, αἵτε βαρβάρων ἄρχοντα,
 κομπωδέστερον ποιῆσθαι τοὺς λόγους. οὐ γὰρ ἡμετέρας ἀρετῆς
 ἔργον εἶναι φημι τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐπακράτησιν, ἀλλὰ τὰς ποινὰς 10
 ἰσχυρίζομαι τῆς εἰς ὑμᾶς ἀδικίας αὐτοὺς μετελθεῖν. καίτοι πῶς
 οὐκ ἂν τῶν ἀποπωτάτων δόξουν εἶναι τὸν μὲν θῶν ὑπὲρ ὑμῶν
 αὐτοὺς τίνεσθαι, ὑμᾶς δὲ τῇ τούτων ἐμψιλοχωρεῖν ἀτοπία καὶ
 τῶν ἐντεῦθεν οὐκ ἐθελῖν ἀπηλλάχθαι κακῶν; δότε τοίνυν τινὰ
 C πρόφασιν ἱμῖν μὲν αὐτοῖς τῆς ἐς τοὺς Γότθους ἀπολογίας, ἡμῖν 15
 δὲ τῆς ἐς ὑμᾶς συγγνώμης. δώσετε δέ, ἣν γε μὴ ἀναμενοῦντες
 τὸ τοῦ πολέμου πέρας, ἀλλ' ἔτι βραχυίας τινὸς καὶ ταύτης ἀνο-
 νήτου ἱμῖν ἀπολειμμένης ἐλπίδος ἔλησθε μὲν τὰ κρίσσω, ἐπα-
 νορθώσητε δὲ τὰ ἐς ἡμᾶς οὐ δέον ὑμῖν πεπραγμένα. τὸσαῦτα
 μὲν ἡ γραφὴ ἐδήλου. ἐγχειρίσας δὲ αὐτὴν τῶν τισιν αἰχμαλώ- 20
 των ὁ Τωτίλας ἐπὶ Ρώμης ἐκέλευεν λόγους τοῖς ἐκ βουλῆς διδόν-
 ναι. καὶ οἱ μὲν κατὰ ταῦτα ἐποιοῦν. Ἰωάννης δὲ τοὺς τὸ γράμματα

1. ἐξαναγείσθε vel ἐξαναγείτε Maltretus. ἐξαγείτε HLP. ἐξανα-
 γείσθε Val. 6. ἀπώνυσθε] ἀπώνυσε L. a pr. m. 7. μήτε —
 μήτε'] μηδὲ — μηδ' P. 12. ἀποπωτάτων] ἀτόπων L. ibid.
 δόξουν] Vulgo δόξουν. 18. ἔλησθε] Vulgo ἔλοισθε.

*quid Gotthi cum Italia egerint. Praecclare Graecos, ut opinor, excepistis
 hospitio: quales autem nacti sitis hospites et amicos non ignoratis, si qua
 manet memoria rationum, quas Alexander instituit. Silentio milites prae-
 termitto, ac militum Duces; quorum scilicet benignitas et animi magnitudo
 cum vos iuvare plurimum, tum ipsos in hunc rerum statum adduxere. Haec
 autem nemo vestrum existimet illis exprobrari iuvenili ambitione, et me,
 tanquam Barbarorum Regem, arrogantius loqui. Quod enim hanc natio-
 nem hominum profligavimus, non id virtuti ascribo nostrae: verum illos
 iniuriarum, quibus vos affecerunt, dare poenas affirmo. Proinde, an non
 perabsurdum videbitur, si dum ipsos persequitur vestrae ultor calamitatis
 Deus, eorum apud vos insolentiam libenter patiamini, nec malis oculis
 eximi, quae illam consequuntur. Vobis igitur locum purgandi vos apud
 Gotthos, et nobis causam aliquam date parcendi vobis. Dabitur autem, si
 non expectato belli exitu, dum vobis exigua ac vana spes quaedam super-
 est, consilia referatis in melius, et quae peccatis in nos, emendetis. Sen-
 tentia haec erat epistolae, quam Totilas captivis quibusdam Romam ad
 Senatum perferendam dedit. Quo ab ipsis praestito, prohibuit Ioannes*

- τοῦτο ἰδόντας ἀποκρίνασθαι τι πρὸς Τωτίλαν διακώλυσε. διὸ δὴ αὐθις ὁ Τωτίλας γράψας γραμμῆτιν πολλὰ, ὅρκους τε αὐτοῖς τοὺς δεινотάτους ἐνθιμῶς διαρρήδην ἀνώμοσε μὴ ποτε Ῥωμαίων τινα κακὸν τι ἐργάσασθαι Γότθους. οὔτινες μὲν οὖν ἀν-
 5 θρώπων ἐς Ῥώμην τὰ βιβλίδια ταῦτα ἐκόμισαν οὐκ ἔχον εἰπεῖν. ἀπαντα γὰρ ἄνωρ τῶν νυκτῶν ἐν τοῖς διαφανέσι τῆς πόλεως χω-
 ρίοις παγίντα, ἐπεὶ ἐγένετο ἡμέρα, ἐγνώσθη· οἱ δὲ τοῦ Ῥω-
 μαίων στρατοῦ ἄρχοντες ἐποψία πολλῇ ἐς τῶν Ἀρμενῶν τοὺς
 10 ἱερέας ἐχόμενοι ἔξω τῆς πόλεως κατεστήσαντο εὐθὺς ἀπάντας. Τωτίλας δὲ ταῦτα ἀκούσας μοῖραν μὲν τινα τοῦ στρατοῦ πέμ-
 ψας ἐς Καλαβρίαν ἀποπειράσασθαι τοῦ ἐν Ἀρνούντι φρουρῶν
 ἐπέστειλεν. ἐπεὶ δὲ ὡς ἡμιστὰ οἱ προσχωρεῖν ἤθελον οἱ φνλα-
 κτήριον ταύτῃ ἔχοντες, τοὺς μὲν ἐνταῦθα ἐσταλμένους ἐκέλευεν
 15 ἐς πολιορκίαν καθίστασθαι, αὐτοὺς δὲ τῷ πλείονι τοῦ στρατοῦ ἐς
 τὰ ἐπὶ Ῥώμης χωρία ῥῆναι. ταῦτα ἐπεὶ βασιλεὺς ἤμαθεν, ἔς τε
 ἀμνηχανίαν ἐκπέτωκε καὶ Βελισάριον ἐπὶ τὸν Τωτίλαν πέμψαι,
 καίπερ ἔτι Περσῶν ἰσχυρότατα ἐγκειμένων, ἡνάγκαστο. καὶ ὁ
 χειμὼν ἐληγε, καὶ τὸ ἔνατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν
 20 Προκόπιος ξυνέγραψεν. Οὕτω μὲν Βελισάριος τὸ δεύτερον ἐς Ἰταλίαν ῥῆναι ἐπεὶ
 δὲ στρατιώτας ὡς μάλιστα ὀλίγους εἶχε (τοὺς γάρ οἱ ἐπομένους
 τοῦ ἐς Μιθρίαν στρατοπέδου ἀποσιῆσαι οὐδαμῇ ἴσχυσε) Θερρίκην
 ὄλην περικὼν χρήματά τε προΐημενος, ξυνῆγε νέους ἰθαγενεῖς.

2. γραμμῆτιν] γράμματα L. et Hm. 10. στρατοῦ om. L.

11. Ἀρνούντι] Τάρουντι Pm. 18. ἔνατον L. ἔνατον P.

na quid Totilas rescriberent, qui illam legerent. Quocirca Totilas, scri-
 ptis compluribus literis, insertisque gravissimis iuramentis, diserte promi-
 sit, nihili mali Gotthos Romano cuiquam irrogaturos. Quinam eas literas
 Romam tulerint, haud possum dicere. Omnes enim uoce intempesta in
 celeberrimis affixae urbis locis, postquam illuxit, in publicam notitiam
 venerunt. Mox Romani Duces suspectos sibi Arianos Sacerdotes omnes
 urbe exterminarunt. Hic Totilas auditis, copiarum partem in Calabriam
 destinat, et castellum Hydruntinum tentare iubet. Dedere se recusante
 eius praesidio, obsidionem iis, quos eo miserat, mandat: et cum maiori
 parte exercitus Romam versus iter instituit. Eiusmodi rerum nuntio in
 gravem animi aestum convectus Imperator, Belisarium adversus Totilam
 mittere necesse habuit: quamvis Persae negotii plurimum adhuc facese-
 rent. Abiit hiems, unaque annus ix. huius belli, quod literis Procopius
 tradidit.

10. Ita Belisarius in Italiam profectus iterum, cum perpancos ha-
 beret milites (quippe suos ab exercitu, qui Medis erat oppositas, abiu-
 gere non potuerat) peragrata omnia Thracia, volones iuvenes profusa pe-

ξυνῆν δὲ αὐτῷ βασιλεὺς γνώμῃ καὶ Βιτάλιος ὁ τῶν Ἰλλυριῶν στρατηγός, ὅριτι ἐπανήκων ἐξ Ἰταλίας, οὗ δὴ τοὺς Ἰλλυριοὺς στρατιώτας ἀπολιπὼν ἔτυχεν. ἅμῃω γοῦν ἔς τετρακισχιλίους ἀγείραντες ἐν Σάλωσιν ἐγένοντο, γνώμην ἔχοντες ἐπὶ Ῥαβέννης τὰ πρῶτα λέναι, τὸν δὲ πόλεμον ἐνθὲνδε ὅπῃ δυνατὸν εἶη διενεγ- 5

- C** κειν. τὸ γὰρ ἐπὶ τῷ Ῥώμης χωρία ἀποβαίνειν οὐδαμῇ ἴσχυον, οὔτε τοὺς πολέμιους λανθάνοντες (ἐπεὶ αὐτοὺς ἐν τε Καλαβροῖς στρατοπεδεύεσθαι καὶ Καμπανίᾳ ἤκουσαν) οὔτε αὐτοὺς τρόπῳ ὀφροῦν βιαζόμενοι. σὺ γὰρ ἐξ ἀντιπάλου τῆς δυνάμεως αὐτοῖς ἤμευν. ἐν τούτῳ δὲ οἱ ἐν Ἀρνοῦντι πολιορκούμενοι τῶν ἀναγ- 10 καίων σφῶς παντάπασιν ἐκλειοπύτων βαρβάρους τοῖς πολιορκου- σιν ἐς λόγους ξυνῆλθον, ἐφ' ᾧ τὸ φρούριον ὁμολογία ἰνδύσωνσι, τακτὴν τε ἀμφοτέροις ἐν τούτῳ ἡμέρα ξυνέκυτο. Βελισάριος δὲ τὰ ἐπιτήδεια εἰς ἐκκεντὸς μῆκος ἐνθήμερος Βαλεντίνον ξὺν αὐτοῖς πλεῖν ἐς Ἀρνοῦντα ἐκδίει, καὶ τοὺς μὲν προτέρους σφύλακας τοῦ 15 φρουρίου ἐνθὲνδε ἐπιξαγαγεῖν ὅτι τάχιστα, οὗς δὴ νόσφ' ξυντε- τηκέναι καὶ λιμῷ ἔμμεθε, τῶν δὲ συμπλεόντων τινας ἐπὶ τῷ φυ- λακτηρίῳ ἀντ' αὐτῶν καταστήσασθαι· ῥῆον γὰρ αὐτοὺς οὕτως ἀκμητίας τε ὄντας καὶ οὐδενὸς τῶν ἀναγκαίων σπανίζοντας τὸ φρούριον ξὺν τῷ ἀσφαλεῖ διαφυλάξιν. Βαλεντίνος μὲν οὖν τῷ 20 σιύλῳ τούτῳ πνεύματος ἐπιγόρου ἐπιτυχῶν ἐς τὸν Ἀρνοῦντα κα- τέπλευσε τίτρεσι πρότερον τῆς κυρίας ἡμέραις, ἀγύλακτόν τε τὸν λιμένα εὐρὼν αὐτοῦ τε ἐκράτησε καὶ πόνην οὐδενὶ ἐς τὸ

15. Ἀρνοῦντα] ὕδροῦντα L. corr. 17. τῶν δὲ] τῶν τε H: illud Hm. 18. καταστήσασθαι] καταστήσεισθαι L. 19. σπανίζον-
τας] σπανιάζοντας L. 20. διαφυλάξιν] διαφυλάξαν L.

cum collegit. Aderat de Imperatoris sententia Vitalius, Magister militae per Illyricum, non ita pridem ex Italia reversus: ubi Illyrios milites reliquerat. Ambo, coactis quatuor milibus, Salonas eo pervenire consilio, ut primum Ravennam se conferrent, atque inde pro viribus bellum gererent. Nequibant enim Romanum agrum ita contingere, ut hostem, quem et in Calabria et in Campania habere castra audierant, vel laterent, vel vi disicerent, imparibus instructi viribus. Interea qui Hydrunte obsidebantur, ra cibaria defecti penitus, habito cum obsidentibus Barbaris colloquio, se illis castellum in deditionem tradituros receperant; et dies inter ipsos convenerat: quando Belisarius annona, quae in annum sufficeret, in naves imposita, cum ea Valentinum Hydruntem navigare iussit, et veteri quamprimum smoto castelli praesidio, quod morbo ac fame contabuisse acceperat, in eius locum subicere aliud ex illorum numero, quos advenisset: cum facilius tutiusque servaturi essent castellum integri et a cibariorum affatim parati. Valentinus cum ea classe, vento secunda usus, Hydruntem appulit quadriduo ante diem cum hoste dictam, ac portu, quem offendit incustoditum, positus, nullo negotio in castellum

φρούριον εἰσελθεῖν ἴσχυσε. τοῖς γὰρ ὁμολογημένοις οἱ Γότθοι H 271
 παροῦντες οὐδέν τι μεταξὺ ἐναντίωμα ἵποτοπάζοντες σφίσιν
 ἔσσεσθαι, ὀλεσφόρως ἤδη τὰ ἐς τὴν πολιορκίαν διαθέμενοι ἥσυχῃ
 ἔμμενον. τότε μέντοι καταπλέοντι ἐκ τοῦ αἰγινωδίου τὸν στόλον
 5 ἰδόντες ἰδυσάν τε καὶ τὴν προσεδρεῖαν διέλυσαν, μακρὰν τι ἀπο- P 488
 θεν τοῦ χωρίου γενόμενοι ἱστριοποιδεύσαντο καὶ πάντα ἐς Τω-
 τίλαν τὰ ξυμβεβηκότα σφίσιν ἀνήνεγκυν. παρὰ τοσοῦτον μὲν
 Λεουτίνος τὸ φρούριον ἤλθε κινδύνου. τῶν δὲ ξὺν Βαλεντίνῳ
 τινὲς ληίσασθαι βουλόμενοι τὰ ἐκείνῃ χωρίῳ ἐπικδρομὰς ἐποιή-
 10 σαντο. καὶ τοῖς πολέμοις τύχῃ τινὶ ἐπαντίσσαντες πρὸς τὴν
 τῆς θαλάσσης ῥόαν ἐς χεῖρας ἤλθον. καὶ παρὰ πολλὴ ἥσσηθέν-
 τες τῇ μάχῃ ἐς τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ οἱ πολλοὶ ἔφυγον, ἵνα δὴ
 ἐβδομήκοντι καὶ ἑκατὸν ἀποβυλόντες ἐς τὸ φρούριον οἱ λοιποὶ
 ἀνεχώρησαν. Βαλεντίνος δὲ τοὺς μὲν πάλοι φρουροὺς ἐνθάδε
 15 ἤμιθνητας εἰρὼν ὑπεξήγαγεν, ἑτέροισι δὲ ἀντικαταστησάμενος
 ἀκρομηγεῖς, καθάπερ οἱ ἐπέστελλε Βελισάριος, καὶ τὰ ἐπιτήδεια B
 ἐς χρόνον αὐτοῖς ἀπολιπὼν ἐνταῖσιον, ξὺν τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐς
 Σάλωνα ἤλθε. καὶ Βελισάριος παντὶ τῷ στόλῳ ἐνθάδε ἄρας
 Πόλῃ προσέσχεν. οὗ δὴ τὸ στράτευμα διέπων χρόνον τινὰ ἔμμεν.
 20 Τωτίλας δὲ ἦκεν αὐτὸν ἐνταῦθα ἀκούσας, τὴν τε δένομιν ἐθέ-
 λων γνῶναι, ἦνπερ ἐπήγετο, ἐποίεα τάδε. Βῶνος ἦν τις Ἰωάν-
 νου ἀνεψιὸς φρουρῆς ἄρχων τῆς ἐν Ἰαννουά. τοῦτο δὲ ὀνόματι

5. ἀποθῶν] ἀποθῶν L. 12. τῆς θαλάσσης om. L. 19. Πόλῃ
 P ex coniectura Maltretii. πόλῃ Reg. πύλῃ H. πολὺ L. πόλῃ
 vel πόλῃς Lm. 20. αὐτὸν ἐνταῦθα] ἐνταῦθα αὐτὸν L.
 21. Βῶνος P et Hm. βῶνον Hl. 22. ὀνόματι om. L.

intravit. Etenim Gotthi pactis confisi, nihilque adversi interventurum
 rati, remissa iam obsidionis cura, cessabant. Tum vero appulsam repente
 classem conspicati, soluta trepide obsidione, procul ab urbe castra metati
 sunt, et quae sibi contigissent, Totilae plane significarunt. Eo quidem
 periculi Hydruntium castellum venit: quidam vero ex Valentini militi-
 bus, in agros circumiectos excurrere soliti praedae causa, aliquando forte
 ad litus maris obviam factis hostibus congressi sunt, et cedente ipsis
 pessime praelio, multi in mare fuga se coniecere: ubi clxx. amissis, in
 castellum caeteri redierunt. Inde Valentinus veteres praesidarios, quos
 semimortuos reppererat, deduxit, aliisque integris, ex praecepto Belisarii,
 in eorum locum suffectis, et annona la annum instructis, cum reliquo ex-
 ercitu Salona repetiit. Hinc solvit cum universa classe Belisarius, et
 Polam applicuit: ubi aliquantum temporis posuit in componendo exercitu.
 Postquam Totilas illum eo venisse audivit, ut copias, quas secum in du-
 xerat, exploratas haberet, hac arte usus est. Bonus, Iohannis a fratre
 nepos, Genuensi praesidio praerant. Huius nomen mutuatus, fictas ad

χρησόμενος γράμματα δίδειν τῷ λόγῳ παρ' αὐτοῦ πρὸς Βελισά-
ριον ἔγραφεν, ὥστε παρακαλοῦντος αὐτὸν ὅτι τύχιστα παραγενέ-
σθαι σφίσιν ἐν κινδύνοις τισὶ χαλεποῖς οὖσιν. ἄνδρας τε ἀπολε-
C ξύμενος περιέργους ἐς τὰ μάλιστα πέντε τὰ τε γράμματα ἐνεχεί-
ρισαι καὶ δύναμιν ἀκριβῶς κατανοεῖν τὴν Βελισαρίου ἐπέστελλεν, 5
ἐνδεικνυμένους ὅτι δὴ ἀπὸ Βώνου σταλεῖν. Βελισάριος μὲν οὖν
τοὺς ἄνδρας οἱ ἐς ὕψιν ἐλθόντις ξὺν φιλοφροσύνῃ πολλῇ, ὥσπερ
V 126 εἰώθει, εἶδεν. ἀνυλεξόμενός τε τὰ γράμματα Βώνῳ ἀπαγγέ-
λιν ἐκίλευεν ὅτι δὴ παντὶ τῷ στρατῷ οὐκ εἰς μακρὰν ἦξει. οἱ
δὲ περισκοπήσαντες ἅπαντα, καθάπερ σφίσιν ἐπέστελλε Τιωτί- 10
λος, ἐς τε τὸ Γότθων στρατόπεδον ἐπανῆκον καὶ ὡς ἥκιστα λό-
γον ἀξίαν τὴν Βελισαρίου δύναμιν ἰσχυρίζοντο εἶναι.

Ἐν τούτῳ δὲ Τιωτίλας Τίβυρον πόλιν, Ἰσαύρων φρουρὰν
ἔχουσαν, προδοσίᾳ εἰλε τρόπῳ τοιῷδε. τῶν τινες οἰκητόρων
τὰς πύλεις ξὺν τοῖς Ἰσαύροις ἐφύλασσον. οὗτοι Ἰσαύροις τοῖς 15
D ξυμφυλάσσουσι διάφοροι γεγενημένοι ἀπ' οἰδιμῆος τε πρὸς αὐ-
τοὺς διακεκριμένοι αἰτίας ἄγχιστά που ἐνστρατοπεδενομένους τοὺς
πολεμίους ἐπηγάγοντο νύκτωρ. οἱ μὲν οὖν Ἰσαυροὶ ξυμφορη-
σαντες ἄλικομῆνης τῆς πόλεως σχεδόν τι ἅπαντες διαφυγεῖν ἴσχυ-
σαν. τῶν δὲ οἰκητόρων οὐδεὶς οἱ Γότθοι ἐφείσαντο, ἀλλὰ ξὺν 20
τῷ τῆς πόλεως ἱερεῖ ἅπαντας ἔκτειναν τρόπῳ δὴ ὥπερ ἐξεπιστά-
μενος ἔγωγε ὡς ἥκιστα ἐπιμνήσομαι, ὡς μὴ ἀπανθρωπίας ἀπο-
λείπω μνημεῖα τῷ ὀπισθεν χρόνῳ· ἐν τοῖς καὶ Κάτελλος ἀπώ-
λειτο ἐν τοῖς Ἰταλιώταις ἀνὴρ δόκιμος. καὶ οἱ μὲν βάρβαροι Τί-

13. Τίβυρον P. τίβερην HL. τίβουρ Scaliger.

Belisarius litteras scripsit, quasi instaret Bonus, ut sibi in gravi peri-
culo quamprimum adesset: tum viris delectis quinque maxime curiosis
eas tradidit, iniunxitque, ut Belisarii vires diligenter inspicerent, se a
Bono missos simulantes. Hos Belisarius ad se introductos benignissime,
ut solebat, accepit, lectisque literis, Bono renuntiare iussit, brevi se af-
fore cum omnibus copiis. Illi, cum ex praescripto Totilae cuncta ex-
plorassent, reversi in Gotthorum castra, exercitum Belisarii tenuem esse
et contemnendum asseverarunt.

Eodem tempore Tibur oppidum, Isaurorum praesidio munitum, pro-
ditione cepit Totilas: res ita contigit. Cum Isauris portarum custodes
erant quidam ex incolis. Hi iurgio ab Isauris custodiam secum agitan-
tibus distracti, temere facta discessione, hostem, in proximo habentem
castra, noctu acciverunt. Capto oppido, ita caecerunt Isauri, ut fere
omnes evaserint. Oppidanorum nemini parentes Gothi, ad unum omnes
cum ipsorum Antistite eo modo contrucidarunt, quem etiam compertum ha-
beo, reticebo tamen, ne posteris monumentum inhumanitatis relinquam.
In ea strage Cateilus interit, spectatus inter Itales vir. Occupato et-

βειρὴν ἔσχον, Ῥωμαῖοι δὲ οὐκ ἔτι ἠδύναντο ἐκ Τούσκων τὰ ἐπι-
 τήρεια διὰ τοῦ Τιβέριδος ἰσχυρίζεσθαι. πρὸς γὰρ τῷ ποταμῷ P 489
 ἡ πόλις κειμένη Ῥώμης ὑπερθεῖν ὡς ἀπὸ σταδίων ἑκοσι καὶ ἑκα-
 τὸν ἐπιτείχισμα τὸ λοιπὸν τοῖς ἐνταῦθα εἰσπλεῖν βουλομένους
 5 ἐγένετο.

ια'. Τὸ μὲν οὖν ἀμφὶ Τίβυρον οὕτω γενέσθαι ξυνέπει. B
 Βελισάριος δὲ παντὶ τῷ στόλῳ ἐς Ῥάβενναν ἀφικόμενος Γότθους
 τε τοὺς παρόντας καὶ Ῥωμαίους στρατιώτας ξυναγαγὼν ἔλεξε
 τοιάδε, „Οὐ νῦν πρῶτως, ὦ ἄνδρες, τὰ τῆς ἀρετῆς ἔργα πρὸς
 10 τῆς κακίας διερχνησθέναι ξυμβέβηκεν. ἄνωθεν γὰρ τοῦτο τοῖς
 ἀνθρωπίνοις ἐμπέφυκεν ἀτεχνῶς πράγμασι, πολλάς τε ἀνδρῶν
 ἀγαθῶν πρῆξεις μοχθηρίᾳ τῶν πονηροτάτων ἀνυκατέβηκεν τε καὶ
 διαφθεῖρειν ἱκανῶς ἴσχυσεν. ὕπερ καὶ νῦν τὰ βασιλέως πράγματα
 ἔσφηλεν. ὅς δὴ τοσοῦτον τὰ ἡμαρτημένα ἐπανορθοῦν βούλεται,
 15 ὥστε τὴν Περσῶν ἐπικράτησιν περὶ ἐλάσσονος τούτων ποιούμενος
 ἀποστείλαι με ταῦν ἐς ὑμᾶς ἔγνωκεν, ὅπως ἐπανορθώσω καὶ C
 ἰάσωμαι εἴ τι τοῖς ἄρχουσι μὴ ὀρθῶς ἢ ἐς τοὺς στρατιώτας τοὺς
 αὐτοῦ ἢ ἐς Γότθους εἰργασται. τὸ μὲν οὖν μὴδ' ὅπως οὖν ἀμαρ-
 τάνειν οὔτε ἀνθρώπινον καὶ τῆς τῶν πραγμάτων ἡρίσεως ἔξω, τὸ
 20 δὲ τὰ ἡμαρτημένα ἐπανορθοῦν βασιλεῖ τε διαρκῶς πρόπον καὶ
 παραψυχῆς τοῖς ἡγαπημένοις ἱκανῶς ἄξιον. οὐ γὰρ ὅσον ὑμῖν H 272
 τῶν δυσκόλων ἀπαλλαγῆναι ξυμβήσεται, ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλείας
 ἐς ὑμᾶς εὐνοίας ξυνεῖναι τε καὶ ἀπολαύειν ἀντίκα προσέσται· οὐ

6. Τίβυρον] τιβερὴν HL. 21. παραψυχῆς L. παρὰ ψυχῆς HP.
 23. ξυνεῖναι] ξυνεῖναι Scaliger.

iam a Gotthis Tiberi, Romanis nulla amplius potestas fuit, ex Tuscia invehendorum eo fluvio comestatum. Etenim oppidum ad flumen situm, ac superius Roma stadiis cxx. postmodum in urbem navigare volentibus infestum propugnaculum fuit.

11. Tiburi quidem res ita se habuit: Ravennam vero delatus cum universa classe Belisarius, vocata concione, Gotthos, qui adierant, ac milites Romanos his fere verbis allocutus est. Non hodie primum contigit, o Viri, ut res virtute partae, vitio dilaberentur. Nam haec iam inde olim rebus humanis alte insita imbecillitas fuit, et praeclara multa virorum proborum acta evertit delevitque sceleratissimorum improbitas. Hinc natus est ruina rerum Imperatoris: qui prave haecenus facta corrigere adco cupit, ut consilio domandi Persas perhabito, ad vos modo me destinaverit, ut reparem sarcinamque si quid a Praefectis non recte vel in milites ipsius, vel in Gotthos patratum est. Nihil omnino peccare, neque humanum est, neque intra rerum naturam positum: peccata autem emendare, Imperatorem maxime decet, nec parum illis convenit, quos ex animo diligit. Neo vero a molestiis solum vindicabimini; sed Imperatoris erga vos benevolentiae testimonia ac fructus continuo accedenti: quo quid hominibus contin-

τί ἂν ἀξιώτερον γένοιτο ἀνθρώπῳ τῶν πάντων χρημάτων; ἐπειδὴ τοῖνυν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἑμῖν πάρειμι, προσίκει καὶ ἑμῶν ἕκαστον
 D πῶς ἂν δυνάμει χρῆσασθαι, ὅπως ἂν τῆς ἐντεῦθεν ὠφελείας ἀπώ-
 νασθαι. ὅτε τε ἑμῶν ξυγγενεῖς ἢ φίλοι παρὰ Τωτίλῃ τῷ τυράννῳ
 τυγχάνουσιν ὄντες, μεταπεμφώσθω τούτους ὅτι τάχιστα τὴν βα- 5
 σιλέως δηλώσεως γνώμην. οὕτω γὰρ ἂν ἑμῖν τὰ τε ἐκ τῆς εἰρή-
 νης καὶ τὰ ἐκ τοῦ μεγάλου βασιλέως ἀγαθὰ γένοιτο· ὥς ἔγωγε
 οὔτε τῇ πολิเมσιῶν ἐνθάδε ἀσέγγιμι οὔτ' ἂν ἐκὼν ποτε τοῖς βα-
 σιλέως κατηκόοις πολέμιος εἶην. εἰ μέντοι καὶ τῶν οἱ μὲν τούτων
 παρὰ φαῦλον ἡγήσάμενοι τὸ τὰ βελτίῳ σφίσιιν αὐτοῖς ἐλθεῖναι, 10
 οἱ δὲ καὶ ἀπ' ἐναντίας ἡμῖν ἴωσιν, ἀνάγκη καὶ ἡμᾶς αὐτοῖς ὡς
 μάλιστα ἀκονσίους ὡς πολεμίους χρῆσθαι.“ τσαυτὶ μὲν Βε-
 λισάριος εἶπε. προσιχώρει δὲ οἱ τῶν ἐναντίων οὐδεὶς οὔτε Γότ-
 P 490 θος οὔτε Ὑρμαῖος. ἔπειτα δὲ Θοριμούθ τε τὸν δορυφόρον καὶ
 V 127 τῶν ἐπομένων τινὰς ξὺν τε Βιτάλλῳ καὶ τοῖς Ἰλλυριοῖς στρατιώ- 15
 τας ἐς Αἰμιλίαν πέμψας, ἐκέλευεν ἀποπειρᾶσθαι τῶν ταύτῃ χω-
 ρίων. Βιτάλιος οὖν ξὺν τῷ στρατῷ τοῖσιν ὅμοις πόλιν Βωνωνί-
 νειαν γενόμενος τινὰ τε τῶν ἐνταῦθα φρουρίων ὁμολογίᾳ ἔλων ἐν
 Βωνωνίᾳ πόλει ἡσύχαζε. χρόνῳ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον Ἰλλυριοὶ
 ξέμπαντες, ὅσοι ξὺν αὐτῷ ἰστρατεύοντο, ἐκ τοῦ αἰγινίδιου, κα- 20
 κὸν οὐδὲν οὔτε παθόντες οὔτε ἀκούσαντες, λάθρα ἐνθίνδε ἀνα-
 χωρήσαντες ἐπ' οἶκον ἀπεκομίσθησαν. πρέσβεις τε παρὰ βασι-
 λέα πέμψαντες συγγνώμην διδόναι σφίσιιν ἔδόντο, οὐκ ἄλλων τε

8. οὔτε — οὔτ'] Vulgo οὐδέ — οὐδ'. *ibid.* πολิเมσιῶν P ex
 Vat. πολμεσιῶν Hl., 23. ἄλλων τε] Vitiosum τε vel delendum
 vel cum alia particula commutandum.

gat magis dignum, cui omnis opum copia postponatur? Itaque cum ad
 id vobis praesto sim, cuiusque vestrum est viribus uti omnibus, ut inde
 capiatis utilitatem. Porro quisquis necessarios vel amicos apud Tyrannum
 Totilam habet, eos revocet quamprimum, declarata Augusti voluntate. Sio
 enim et pacis et Imperatoris magni larga benignitas se vobis offert, ut
 meus hic adventus ad bellum per se minime spectet: nec sane uliro hosti-
 lem unquam animum in subditos Augusti induam. At si nunc illi partim
 veniant potiora amplecti, partim etiam se nobis adversos offerant, ipsos
 hostiliter, invitissimi licet, habebimus. Ita quidem disseruit Belisarius:
 nemo tamen hostium, nec Gotthus, nec Romanus, ad ipsum descendit. De-
 inde Thorimutho Praetoriano ac suorum quibusdam, cum Vitalio Illyrius-
 que militibus, in Aemiliam missis, mandavit ut regionis illius loca tenta-
 rent. His Vitalius succinctus copiis, Bononiam accessit, et capto dedi-
 tione vicino quodam castello, in urbe illa consedit. Interiorio haud ma-
 gno spatio, quotquot sub ipso merebant Illyrii, repente, quamvis nullo
 nec facto nec dicto violati, inde clam proripuerunt sese, et domum re-
 versi, ab Imperatore veniam per Legatos petierunt; quandoquidem non

ἐνεκα εἰς τὰ οἰκεῖα τρόπον ὅτι δὴ ἀπαικόμενοι ἢ ὅτι συγγόν σῆσι
 χρόνον ἐν Ἰταλίᾳ στρατευσόμενοις τάς τε ξυντάξεις ὥς ἥιστα κο- **B**
 μιζόμενοις χρήματα δὴ πολλὰ τὸ δημόσιον ὤφειλε. καὶ στρα-
 τεύματος δὲ Οὐννικοῦ τοὺς Ἰλλυριοὺς ἐπισκέψαντος παῖδάς τε
 5 καὶ γυναῖκας ἐξηνδραποδίσθαι τετεύχην. αἱ δὲ πυθόμενοι καὶ
 τῶν ἀναγκαίων ἐν γε Ἰταλιώταις σπανίζοντες ἤσαν. οἷς δὲ βα-
 σιλεὺς τὰ πρῶτα χαλεπήνας, εἰτα συγγνώμων ἐγένετο. γνοὺς δὲ
 ὁ Γωτίλας τὴν τῶν Ἰλλυριῶν ἀναχώρησιν στρατεύμα ἐπὶ Βωνώ-
 νειαν ἐπεμψεν, ὥς Βιτάλιον καὶ τοὺς ξὺν αὐτῷ ἀναρπάσσοντας.
 10 ἀλλὰ Βιτάλιός τε καὶ Θορμιούθ' προλοχίσαντες ἐνέδραις τισὶ τοὺς
 ἐπιόντας πολλοὺς μὲν διέσθηναν, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐς γῆν ἔτρε-
 ψαν. ἐνθα Ναζάρης, ἀνὴρ λόγιμος, Ἰλλυριοὺς γένος, στρα-
 τιωτῶν τε τῶν ἐν Ἰλλυριοῖς ἄρχων, ἔργα θυμαστὰ ἐς τοὺς πο- **C**
 λεμίους πάντων μάλιστα ἐπιδείξατο. οἷτω τε ὁ Θορμιούθ' παρὰ
 15 Βελισάριον ἐς Ῥάβενναν ἦλθε.

Τότε δὲ Βελισάριος τρεῖς τῶν δορυφόρων τῶν αὐτοῦ, Θο-
 ρμιούθ' τε καὶ Ρικίλαν καὶ Σαβινιανὸν, ἔστειλε ξὺν χιλοῖς στρα-
 τιώταις ἐς Αὔξιμον πόλιν, Μάγνῳ τε καὶ Ῥωμαίοις τοῖς ἐν-
 ταῦθα πολιορκουμένοις ἐπέμνουσιντας. οἱ δὲ Γωτίλαν τε λαθόν-
 20 τες καὶ τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον νύκτωρ ἐν Αἰξίμῳ ἐγέ-
 νοντο, ἐπεκδρομὰς τέ τινας ποιῆσαι ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις διε-
 νοοῦντο. τῇ δὲ ὑστερίᾳ πυθόμενοι ἄμφω ἤμειραν μέσῃ τῶν πο-
 λεμίων τινὸς ἄγχισά πη εἶναι ἐξῆλθον μὲν ὥς ἐπαντιώσοντες,

6. γς] Vulgo *τε*.
 supplebat Hoeschelius.

ibid. ἤσαν om. III. πανσυδαὶ ἀναχώρησαν
 13. *τε* τῶν om. L.

alia de causa rediissent in patriam, nisi quia sibi, diuturnam passis mili-
 tiam in Italia sine stipendio, multa ab aerario pecunia deberetur.
 Praeterea Hunnorum exercitus, facta in Illyricum irruptione, eorum libe-
 ros coniugesque in servitutem abduxerat. Cuius rei nuntius, ad victus
 inopiam, qua in Italia laborabant, accedens, illos migrare compulit. Qui-
 bus Imperator initio offensus, postea veniam dedit. Totilas Illyriorum
 discessu cognito, Bononiam copias misit, ut Vitalium et eos, qui cum ipso
 erant, corripere. Verum Vitalius ac Thorimuthus, cum insidias venien-
 tibus instruxissent, caesis non paucis, reliquos in fugam verterunt. Ibi
 Nazares, vir nobilis, Illyrius genere et Illyriel coms, in hostes facinora
 omnium maxime miranda edidit: Thorimuthus autem Ravennam rediit
 ad Belisarium.

Tum Belisarius ex Protectorum suorum numero tres, Thorimuthum,
 Riclam et Sabinianum cum militibus mille ad urbem Auximum misit,
 Magno et Romanis ibi obsessis laturos opem. Illi, nihil Totila, nihil
 hostili exercitu advertente, Auximum de nocte ingressi, statuerunt fusti-
 gare hostem eruptionibus. Postridie, circiter meridiem, ut Barbarorum
Procopius II.

- D** κατασκόπους δὲ πέμψαι πρότερον ἐπ' αὐτοὺς ἔγνωσαν, κατα-
 σκινυομένους τὴν αὐτῶν δύναμιν, ὥς ἂν μὴ ἀνεπισκλείτως ἐπ'
 αὐτοὺς ἴωσιν. Ῥικίλας δὲ ὁ Βιλισαρίου δορυφόρος (οἰνωμένος
 γὰρ τηρικυβία ἐτύγγανεν) ἄλλους μὲν ἐπὶ κατασκοπῇ οὐκ εἶα ἔ-
 ναι, μόνος δὲ αὐτὸς τὸν ἵππον ἐξελάσας κατὰ τάχος ἦεν. Γότ- 5
 θοὺς δὲ τρισὶν ἐντυχῶν ἐν χωρῇ χρημνῶδει τὰ μὲν πρῶτα ὡς
 ἀντιτυζόμενος ἔστη· ἐπὶ πλεῖστον γὰρ ἀνδρείας ἐτύγγανεν ἤκων·
 πολλοὺς δὲ πανταχόθεν ἐπ' αὐτὸν ἰδὼν ἐπιρροντίας ἐς φυγὴν ὤρ-
 μητο. τοῦ δὲ οἱ ἵππου ἐν δυσχωρίαις ὀκλάσαντος, κραυγὴ τε
 τῶν πολιμίων πολλὴ γέγονε καὶ τὰ δοράτια ἠκόντιζον ἐπ' αὐτὸν 10
P 491 ἅπαντες. ὣν δὴ Ῥωμαῖοι αἰσθόμενοι ἐβόηθον δρόμῳ. καὶ
 Ῥικίλας μὲν δόρσιν πολλοῖς κεκαλυμμένος θνήσκει, τρέψαντες δὲ
 τοὺς ἐναντίους οἱ ἀμφὶ Θοριμῶθ, ἕραντίς τε τὸν νεκρὸν, ἐς
 Ἀὔξιμον πόλιν ἐκόμισαν, οὐκ ἐπαξίως τῆς ἀρετῆς τῇ τοῦ βίον
 κατιστροφῇ κληρωσάμενον. ἔπειτα Σαβινιανὸς τε καὶ Θορι- 15
H 273 μῶθ Μάγνῳ κοινολογησάμενοι ἀξέμφορον εἶναι σφίσι περικτινῶ
 διατριβὴν τινα ἐνταῦθα ποιῆσθαι λογισάμενοι, ὅτι δὴ οὕτω τοῖς
 πολιμίοις γε οὐκ ἀξιόμαχοι ποτε γένοιτο καὶ τὰς τῶν πολιορκου-
B μένων καταδαπανῶντες τροφὰς ἀλώσιμον εἶναι ψῆσσαν τὴν πόλιν
 τοῖς ἐναντίοις ποιήσονται. ἐπεὶ ταῦτα ἐδέδοκτο, αὐτοὶ μὲν καὶ 20
 οἱ χίλιοι παρεσκευάζοντο ἐς τὴν ἄροδον, ὥς νύκτωρ τῆς ἀποπο-
 ρείας ἀρξόμενοι, αὐτίκα δὲ τῶν τις στρατιωτῶν αὐτομολήσας
 λάθρα ἐς τὸ τῶν πολιμίων στρατόπεδον ἔκρυπτα ἐποίησε τὰ
 πρᾶσσόμενα. Τωτίλας τοίνυν ἄνδρας διαχλίους ἀριστίνδην

24. ἀριστίνδην] ἀριστίνδην P.

agmen subliasse propius audierunt, se urbe eiecerunt, ituri obviam: prius tamen mittere placuit, qui perspicerent eorum vires, ne inexplorato ipsos invaderent. Protector Belisarius Ricilas, tunc temporis ebrius, haud passus caeteros speculatum ire, solius equo admissio properat. Tres Gothos praecipiti in loco nactus, primo quidem, ut vir erat animosissimus, equo inhibito, se ad resistendum composuit: ubi vero se undique circumfundi vidit, fugam cepit. Prolapsus in salebris equo, exoritur ingens hostium clamor: in Ricilam omnes torquero inculca: conspiciti id Romani auxilio cuturrere. Spiculatorum multitudo obruto confectoque Ricila, qui cum Thorimutho erant, avertunt in fugam hostes, mortuum tollunt, et in urbem Auximum reportant, mortem fortitudine indignam sua sortitum. Post Sabinianus ac Thorimuthus, collato cum Magno consilio, censuerunt haud in rem esse, ut ibi diutius morarentur; propterea quod hostem aeque petere congressus non possent, et obsessorum annonam absumendo efficerent ut in Gotthorum potestatem urbs citius caderet. Constituto consilio, ipsi cum subsidiariis mille protectionem in proximam noctem parant. Confestim miles quidam, occulto ad hostium castra elapsus trans-
 fugo, rem indicavit. Totilas, delectu fortissimorum habito ad duo mil-

ἀπολεξάμενος νυκτὸς ἐπιλαβοῦσθης ἐφύλασσε τὰς ὁδοὺς, ἀπὸ
σταδίων Ἀύξιμον τριάκοντα, οὐδενὶ αἰσθησὶν παρεχόμενος. οἱ
ἐπὶ παριόντας ἀμφὶ ῥύκτα μέσσην τοὺς πολέμιους εἶδον, σπασά-
μενοι τὰ ξίφη ἔργον εἶχοντο. καὶ αὐτῶν μὲν διακοσλοὺς ἔκει-
5 ναν, Σαβινιανὸς δὲ καὶ Θοριμούθ' ἔξιν τοῖς λοιποῖς, αἵτε ἐν σκό- C
τει, λαθεῖν τε καὶ φυγεῖν ἐς τὴν Ἀρίμνηον ἴσχυσαν. τῶν μὲν V 128
τοὶ ὑποζυγίων ἀπάντων οἱ Γότθοι ἐκράτησαν, αἱ τῶν στρατιω-
τῶν τῇν τε θεραπείαν καὶ τὰ ὄπλα καὶ τὰ ἱμάτια ἔγερν.

Ἔστι δὲ πόλίσματα δύο πρὸς τῇ ἀκτῇ τοῦ Ἰονίου κόλπου,
10 Πίσανρός τε καὶ Φανὸς, μεταξὺ τῆς τε Αἰξίμου καὶ Ἀρίμνηον
πόλεως κείμενα. ὧν δὴ τὰς οἰκίας Οὔτιγισ κατ' ἀρχὴς τοῦ πο-
λμου ἐμπρήσας τὰ τεῖχη καθεῖλεν ἄχρι ἐς ἤμισιν μάλιστα, ὅπως
μὴ καταλαβόντες αὐτὰ Ῥωμαῖοι πράγματα Γότθοις παρεξωσι.
τούτων θάτερον, Πίσανρον, Βελισύριος καταλαβεῖν ἔγνω· ἔδοξε
15 γάρ οἱ ἐς ἡπίων νομὶς ἐπιτηδείως τὸ χωρίον κῆσθαι. πῆμψας
οὖν νύκτωρ τῶν οἱ ἐπιτηδείων τινὺς ἐς τὸ ἀκριβεῖς εὐρὸς τε καὶ D
μῆκος πύλης ἐκάστης ξυνημετρήσατο λάθρα. τὰς τε πύλας τε-
κτηνάμενος καὶ σιδήρῳ περιβαλὼν εἰς τὰς τῶν ἀκατίων ἐνθίμενος
ἐπμήνεν, ὥς δὴ ἐκλείνει τοῖς ἀμφὶ Σαβινιανόν τε καὶ Θοριμούθ'
20 κατὰ τάχος τοῖς τεῖχεσιν ἐναρμόσοντας ἐντὸς τοῦ περιβόλου μέ-
νιν, ἔν τε τῷ ἀσφαλεῖ γενομένους ὅσα τοῦ περιβόλου καταπε-
πτώκει, ὅτῳ δὴ ἀνοικοδομησάτω τρόπῳ, λίθους τε καὶ πηλὸν καὶ
ἄλλο ὅτιοῦν ἐμβαλλομένους. οἱ μὲν οὖν κατὰ ταῦτα ἐποίησαν.
Τωτίλας δὲ μεθ' ὧν τὰ πρᾶσσόμενα στρατῷ πολλῶ ἐπ' αὐτοὺς

lia, sequenti nocte, stadiis xxx. procul Auximo, itinera insedit, nemine
persecute. Hi sub mediam noctem, ut hostes transeuntes viderunt,
districtis ensibus eos adorti, ducentos interfecerunt. Sabinianum ac Tho-
rimuthum cum reliquis nox occuluit, illisque Ariminum evadendi copiam
dedit. Peves Gotthos fuere iumenta omnia, quibus militum famuli, ar-
ma, vestes, convehantur.

Inter urbes Auximum Ariminumque, ad sinus Ionii litus duo sita
sunt oppida, Pisaurum et Fanum: quorum domus Vitigis initio belli ho-
jus incenderat, ac mediam fere murorum partem everterat, ne Romani,
his occupatis, negotium Gotthis exhiberent. Eorum alterum, Pisaurum
videlicet, Belisarius occupare constituit: quod is locus pabulationi com-
modus videbatur. Ergo noctu nonnullis ex eorum numero, quibus fami-
liarius utebatur, proficiaci iussis, mensuram latitudinis ac longitudinis
eiusque portae clam ab ipsis initam probe tenuit, et fores fabricatus
munitas ferro, scaphis misit, cum his ad Sabinianum et Thorimuthum
maudatis, ut illis muro aptatis propere foribus, tenerent ac oppido, at-
que in tuto positi, murorum ruinas omnes, quemodocumque possent, re-
staurarent, iniectis lapidibus, luto, et si quid esset aliud. Haec illi ac-
curarunt: quibus Totilas intellectis, cum multis copiis eo contendit: fa-

ἤλθε. καὶ ἀποπειρασάμενος, χρόνον δὲ ἐνταῦθα διατρέψας τινὰ,
 ἐπεὶ ἔξελεῖν οὐχ οἷός τε ἦν, ἀπρακτος ἐς τὸ ἐν Αὐξίμῳ στρατό-
 P 492 πεδον ἀνεχώρησεν. ἐπεξῆμι δὲ Ῥωμαίων ἔτι τοῖς πολεμίοις οὐ-
 δείς, ἀλλ' ἐντὸς τειχῶν ἕκαστοι ἕμενον. ἀλλὰ καὶ τῶν δορυ-
 φόρων τῶν αὐτοῦ δέο Βελισάριος ἐς Ῥώμην στείλας, Ἀρτασί- 5
 ρην τε, ἄνδρα Πέρσην, καὶ Βυρβατίωνα Θοῦκα, ὡς ξυμφυ-
 λάζοντας Βέσσαρ τὴν πόλιν, ὅς ἐνταῦθα ἐτέγγανεν ὦν, ἐπέστειλλε
 τοῖς πολεμίοις ὥς ἤκιστα ἐπεξίναί. Τωτίλας δὲ καὶ ὁ Γότθων
 στρατὸς, ἐπεὶ οὐκ ἀξιόχρεων ἀντιτάξασθαι σφίσι τὴν Βελισαρίου
 δύναμιν ᾗσθοντο οἶσαν, τῶν χωρίων τὰ ἐχυρώτατα ἐνοχλεῖν 10
 ἔγνωσαν. διὸ δὴ ἐν Πικηνοῖς ἀμφὶ τε Φίρμον καὶ Ἀσκουλον ἐν-
 στρατοπεδευσάμενοι ἐς πολιορκίαν καθίσταντο. καὶ ὁ χιμῶν
 ἔλθε, καὶ δέκατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκό-
 πιος συνέγραψε.

B ιβ'. Βελισάριος δὲ ἀμύνειν τοῖς πολιορκουμένοις οὐδαμῇ 15
 ἔχων Ἰωάννην τὸν Βιταλιανοῦ ἀντιπῶν ἐς Βυζάντιον ἐπεμψεν,
 ὅρκοις αὐτὸν δεινोटῶν καταλαβὼν, ὡς ἐπανάγκην οὐ τάχιστα
 ἐν σπουδῇ θύσεται, βασιλικῶς δεησόμενον στρατιῶν τε πολλήν
 σφίσι καὶ χρήματα μεγάλα πέμψαι, καὶ μέντοι καὶ ὅπλα καὶ ἵπ- 20
 πους. οἱ γὰρ στρατιῶται ὀλίγοι λίαν ὄντες οὐδὲ αὐτοὶ μάχε-
 σθαι ἤθελον, χρήματά τε πολλὰ θάσκοντες τὸ δημόσιον σφίσι
 ὑφελίειν καὶ αὐτοὶ ἀπάντων ἐνδεεῖς εἶναι. καὶ ἦν δὲ οὕτως. καὶ

10. ἐχυρώτατα L. ἐχυρώματα HP. 11. Πικηνοῖς P. πικη-
 νοῖς HL. 13. δεησόμενον HL. δεησάμενον P.

et quoque periculo, ac multo ibi consumpto tempore, cum expugnare non posset, re infecta ad castra pro Auximo locata, rediit. Nec iam Romanorum quisquam in hostes erumpebat: sed quisque continebat se intra muros. Duos quoque e Protectoribus suis Belisarius Romanam misit, Artasirem natione Persam et Harbationem Thracem, urbem cum Bessa, qui ibi erat, servaturos: et in hostem eruptiones facere vetuit. Totilas Gotthorumque exercitus, haud ignari viribus impari sibi esse Belisarium, loca infestare munitissima decreverunt. Quare in agro Piceno ad Firmum et Asculum castrametati, utrumque circumseclere. Annus cum hieme finitur declaus huius belli, cuius historiam Procopius texiit.

12. Cum adesse obsessis Belisarius non posset, Iohannem Vitalianum nepotem Byzantium misit, gravissimo iururando obstrictum, fore ut redire satageret, simul ac rogasset Imperatorem, ut numerosum exercitum, magnam pecuniae vim, et arma et equos in Italiam mitteret. Detrectabant enim praedia milites, ad paucos redacti, et conquirentes, sibi ex acriario stipendia deberi plurima, atque omnia deesse. Est sane sic res

γράμματα ὑπὲρ τούτων βασιλεῖ ἔγραψεν. ἐδήλουν δὲ ἡ γραφή
 τούτε „*Ἀφίγημεθα ἐς τὴν Ἰταλίαν, ὦ βασιλέων κράτιστε, ἀν-* C
δρῶν τε καὶ ἵππων καὶ ὄπλων καὶ χρημάτων ξὺν ἀπορίᾳ. ὣν
οὐδ' ἂν τις μὴ διαρκῶς ἔχων πόλεμον, οἶμαι, διενεγκεῖν οὐ μὴ
5 ποτε ἱκανὸς εἴη. Θρηῆκας μὲν γὰρ καὶ Ἰλλυριοὺς ἐνδεδιελχίστατα
περιμόντες στρατιώτας κομιδῇ ὀλίγους ἡγείρομεν. οὓς δὲ ολ-
κτροὺς οὐδέ τι ὄπλων ἐν χερσὶν ἔχοντας καὶ μάχης ὄντας παντά-
πασιν ἀμειλιχτούς ὀρώμεν. καὶ τοὺς ἀπολελειμμένους ἐνταῦθα
οὔτε αὐτάρκεις ὄντας καὶ κατεπτηχότας τοὺς πολέμιους, δεδου-
 10 *λωμένους τε τὸ φρόνημα τῷ πρὸς ἐκείνων πολλὰκις ἡσσησθαι,*
οἷ γε οὐδέ εἰκῇ τοὺς ἐναντίους διέφυγον, ἀλλὰ τοὺς τε ἵππους
ἀφέντες καὶ τὰ ὄπλα ἐς τὴν γῆν ῥέψαντες. χρημάτων δὲ πρόσο- D
δον ἔξ Ἰταλίας πορῆσθαι ἡμῖν ἀδύνατά ἐστι, πάλιν πρὸς τῶν H 274
πολεμίων καταλημμένης. διὸ δὴ καὶ ὑπερῆμεροι γεγεννημένοι ἐς
 15 *τῶν στρατιωτῶν τὰς ξυντάξεις ἐπιτάττειν αὐτοῖς ἥκιστα ἔχομεν.*
ἀφειλετο γὰρ ἡμῶν τὴν παρρησίαν τὸ ἔσλημα. εὐ δὲ καὶ τοῦτο, V 129
ὦ δέσποτα, ἴσθι, ὥς τῶν ἐπὶ σοῦ στρατειομένων οἱ πλείους
πρὸς τοὺς πολέμιους ἡτόμοιοληκότις τυγχάνουσιν ὄντες. εἰ μὲν
οὖν ἔδει Βελισάριον ἐς Ἰταλίαν στέλλεσθαι μόνον, ἄριστά σοι τὰ P 493
 20 *ἐς τὸν πόλεμον παρισκεύασται· εἰμὶ γὰρ ἐν Ἰταλιώταις πονῆσθαι*
μίσσοις· εἰ δὲ περιεῖναι βούλῃ τῷ πολέμῳ τῶν δυσμενῶν, καὶ τὰ
ἄλλα ἔξαρτέσθαι δεῖ. στρατηγὸς γὰρ τις, οἶμαι, τῶν ἐπουρ-
γούτων χωρὶς οὐκ ἂν γένοιτο. δορυφόρους τοίνυν καὶ ὑπασπι-
στάς τοὺς ἐμιοὺς μάλιστα πάντων σταλῆναι προσήκει, ἔπειτα

erat. De his ad Imperatorem scripsit hoc fere modo. In Italiam per-
 venimus, Imperatorum optime, a militibus, equis, armis, pecunia imparati:
 quae si cui quantum satis est non suppetant, nequaquam is, ut equi-
 dem sentio, bello gerendo par esse poterit. Thracia atque Illyrico conti-
 nenter perogratis, milites coëgimus perquam paucos: quos miscellos, iner-
 mes, et ad pugnam omnino rudes videmus: eos autem, qui hic remanse-
 rant, parum sorte contentos sua, hostium metuentes, et crebris percussos
 eladibus: qui congressum hostilem consulto vitant, dimissis equis, armis-
 que in terram proiectis. Nec pecuniae quidquam redire nobis ex Italia
 potest, iam ab hostibus recepta. Quo fit ut stipendiis die praestituta non
 persolutis militi, non sit integrum nobis illi imperare: nos enim loquendi
 libertate debitum privot. Id etiam, Domine, pro certo hobe, eorum qui
 tibi militabant, moriamur partem ad hostes descivisse. Itaque, si nihil
 aliud oportuit fieri, quam venire in Italiam Belisarium, nunc tibi bellum
 optime instructum est: iam enim medios inter Italos dego. At si bello vis
 hostes vincere, alia parari necesse est: nam belli Imperator, mea quidem
 sententia, nemo fuit, nisi militare ministerium adsit. Quare hastatos
 stipatores et scutarios meos huc mitti in primis convenit; tum plurimas

πάμπολύ τι πλῆθος Οὐννων τε καὶ ἄλλων βαρβάρων, οἷς καὶ χρήματα ἤδη δοτέον.“

- B** Τοσαῦτα μὲν Βελισάριος ἔγραψεν. Ἰωάννης δὲ χρόνον ἐν Βυζαντίῳ διατρίψας πολλὴν οὐδὲν μὲν διαπράττειτο ὧν ἕνεκα ἤλθιν, ἔγρημι δὲ τοῦ Γερμανοῦ βασιλείῳ ἀνεψιοῦ παῖδα. ἐν τού- **5** τῳ δὲ Τωτίλῳ Φίρμον τε καὶ Ἀσκούλον ὁμολογίᾳ εἶλεν. ἐς Τούσκους δὲ ἀφικόμενος Σπολιτίον τε καὶ Ἀσίσην ἐπολιόρκει. ἤρχει δὲ τοῦ μὲν ἐν Σπολιτίῳ πελακτιήρου Ἡρωδιανός, τοῦ δὲ ἐν Ἀσί-
ση Σισίφριδος, Γούθος μὲν γένος, εἰ τοῖκῳ δὲ λίαν ἐς τε Ῥω-
μαίους καὶ τὰ βασιλείῳ πράγματα ἔχων. Ἡρωδιανός μὲν οὖν **10**
τοῖς πολέμοις ἐς λόγους ἤλθιν, ἐφ' ᾧ τριάκοντα ἡμέρας ἥσυχῃ μένωσιν. ὧν ἦν μὴ ἐπικουρία τις αὐτοῖς ἐπιγίγνηται, αὐτόν τε καὶ τὴν πόλιν ξέν τε τοῖς στρατιώταις καὶ τοῖς ἐνοικοῦσι Γούθοις
C ἐνδύωσιν. τόν τε παῖδα δμητρον ἐπὶ ταύτῃ τῇ ὁμολογίᾳ παρή-
σχετο. ἐπειδὴ δὲ παρῆν μὲν ἡ κυρία, σιράτιγμα δὲ αὐδαμόθεν **15**
Ῥωμαίων ἤλθιν, Ἡρωδιανός τε καὶ ὅσοι φρουρὰν ἐνταῦθα εἶχον κατὰ τὰ ξυγκείμενα Τωτίλᾳ καὶ Γούθοις σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ Σπολίτιον ἐνιχίρισαν. φασὶ δὲ Ἡρωδιανὸν κατὰ τὸ ἐς Βελισά-
ριον ἔχθος αὐτόν τε καὶ Σπολίτιον Γούθοις ἐνδοῦναι· λογι-
σμοὺς γὰρ αὐτῷ Βελισάριος τῶν βεβιωμένων ἡπέλιψε πράξιν. **20**
τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ Σπολιτίῳ ταύτῃ ἐχώρησε. Σισίφριδος δὲ ξὺν τοῖς ἐπομένοις ἐπεκδρομὰς ποιησάμενος, τῶν τε ξὺν αὐτῷ πλεί-
στους ἀποβάλλει καὶ αὐτὸς θνήσκει. Ἀσισινοὶ τε τοῖς παρούσιν

5. Γερμανοῦ] Δημητρίου legit Pers.

9. Σισίφριδος] Sifridus

Pers. Infra Sifridius.

21. Σισίφριδος] τισίφριδος; H: illud Hm.

Hunorum aliorumque Barbarorum catervas: quibus iam nunc pecunia repraesentanda est.

Ea quidem Belisarius scripsit: Ioannes vero diu Byzantii moratus, omissa re, cuius causa venerat, filium Germani, qui Imperatoris nepos ex fratre erat, uxorem duxit. Interes loci Totilas deditione Firmum atque Asculum capit, Tusciamque ingressus, Spoletium et Asisium obsidet. Imperabat praesidio Spoletino Herodianus; Asisino Sisirifridus, genere is quidem Gotthus, at Romanorum, rerumque Imperatoris studiosissimus. Herodianus, pactis cum hoste dierum xxx. iudiciis, promissit, si intra id tempus auxilium sibi non offerretur, se urbem arcam et cum militibus incolisque traditorum Gotthis: cuius compositionis obsidem dedit filium suum. Quando affuit dicta dies, nunquam compatente Romano exercitu, Herodianus omnesque praesidarii se ac Spoletium Totilas et Gotthis ex convento permittunt. Fertur Herodianus ac et Spoletium Gotthis dedisse, dictante odio, quo Belisarium prosequabatur: ex quo Belisarius minatus fuerat se ab ipso anteaetiae vitae rationem repetiturum. Sic res Spoletii se habuerunt Sisirifridus autem suorum, quibuscum eruptiones faciebat, plerisque amissis, et ipse occubuit. Tum consilii inopes Asisi-

ἀπορούμενοι, αὐτίκα τὴν πόλιν τοῖς πολεμοῖς ἐνέδοσαν. πέμ- D
ψας δὲ παρὰ Κυπριανὸν εὐθὺς Τωτίλας, ἐνδοῦναι οἱ αὐτῷ Πε-
ρυσίαν ἤξιον, δεδιττόμενος μὲν, ἣν ἀπειθήσῃ, χρήμασι δὲ αὐ-
τῷ δωρήσασθαι μεγάλους ἐπαγγελλόμενος, ἣν γε ταῦτα ἐπιτε-
5 λοίη. ἐπεὶ τέ οἱ Κυπριανοῦ οὐδὲν προῖχώρει, τῶν ἐκείνου δο-
ρυφόρων ἕνα, Οὔλιφον ὄνομα, χρήμασιν ἀναπεῖθαι δόλω τὸν
ἄνθρωπον διαχρήσασθαι. Οὔλιφος μὲν οὖν μόνῃ τῷ Κυπρια-
νῷ ἐντυχὼν ἔκτεινέ τε αὐτὸν καὶ παρὰ Τωτίλαν φεύγων ὤχετο.
οὐδὲν δὲ ἥσπον οἱ Κυπριανοῦ στρατιῶται βασιλεῖ τὴν πόλιν ἐφύ-
10 λασσον, διό δὴ Γότθοι ἐνθένδε ἀναχωρεῖν ἔγνωσαν.

ἰγ'. Μετὰ δὲ Τωτίλας ἐπὶ Ῥώμην ἦι, καὶ ἐπὶ ἀγχοῦ P 494
ἐγένετο, ἰς πολιορκίαν καθίστατο. τοὺς μὲντοι γεωργοὺς οὐδὲν
ἄχαρι ἀνὰ πῦσαν τὴν Ἰταλίαν ἐργάσατο, ἀλλὰ τὴν γῆν ἐκλείνειν
ἀδείως, ἥπερ εἰώθασιν, ἰς αἰὶ γεωργεῖν, τοὺς φόρους αὐτῷ ἐπι-
15 φέροντας ὅσους τὰ πρότερα ἕς τε τὸ δημόσιον καὶ ἰς τοὺς κεκτη-
μένους ἀποφέρειν ἔξιον. Γότθων δὲ τινων ἄγχιστα τοῦ Ῥώμης
περιβόλου ἀγικομένων Ἀρτασίρης τε καὶ Βαρβατίων, πολλοὺς
τε τῶν ἐπομένων ἐπαγόμενοι, Βέσσα ὡς ἥμιστα ἐπαινοῦντος,
ἐπεκδρομὴν ἐπ' αὐτοὺς ἐποίησαντο. καὶ πολλοὺς μὲν εὐθὺς
20 ἔκτειναν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἰς φυγὴν ἔτριψαν. οἷς δὴ ἐπισπόμε-
ροι, ἕς τε τὴν θάλασσαν ἐπὶ πλείστον ἐκπεπωκότις ἐνέδρας ὑπὸ τῶν B
πολεμίων ἐνέτυχον. οὗ δὴ τοὺς πλείστους ἀποβυλόντες αὐτοὶ
ἔξιν ὀλίγοις τισὶ δειφνυγον μόλις, καὶ τὸ λοιπὸν ἐπιξίναί τοις
ἐναντίοις, καίπερ ἐγκείμενοις, οὐκέτι ἐτόλμων. καὶ ἀπ' αὐτοῦ

24. *ἐτόλμων* Scaliger. Vulgo *ἐτόλμων*.

nates, urbem sine mora in potestate hostium posnere. Protinus mittit Totilas Cypriano, ut Perusia sibi cedat: ac ni faciat, denuntiat terrores; al morem gesserit, grandem pollicetur pecuniam. Cum nihil his apud Cyprianum proficeret, unum ex ipsius stipulatoribus, cui nomen Ulipho, pecunia adducit ut eum per insidias interficiat. Cyprianum nactus so-
lum Uliphus, illum occidit, et ad Totilam confugit. Nihilominus tamen Imperatori urbem servantibus Cypriani militibus, Gotthi inde abscedere decreverunt.

13. Deinde Romam profectus Totilas, ubi proxime ventum est, ad obsidionem capessendam incubuit. Per totam Italiam nulla agricolis il-
lata molestia, eos libera, uti consueverant, rationem cum terra habere in-
assin, dummodo caperet ipse vectigalia, quae aerario agrorumque do-
minis antea pendebant. Ad moenia Romae Gotthorum manus accesser-
rat, cum Artasires et Barbatio, assumptis suorum plurimis, improbane
Bessa, in illos se eiecerunt. Multis primo congressu cnesla, reliquos in
fugam actos dum insequuntur, progressi longius, insidias ab hoste para-
tas intrant: ubi plerisque desideratis, aegre ipsi cum paucis elapsi, non
ausi sunt amplius in hostem, quamvis instantem, erumpere. Ex eo fa-

- λιμός τις ἀκριβὴς τοὺς Ῥωμαίους ἐπέβην, οὐκέτι δυναμένους π
 V 130 τῶν ἀναγκαίων ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐσκομίζεσθαι, καὶ τῶν ἐν θαλάσσῃ
 ἀποκιλλισμένους φορεῖων. ἐπειδὴ γὰρ Γότθοι Νεάπολιν εἶλον,
 ταυτικὸν ἐνταῦθα τε καταστησόμενοι ἀκάτων πολλῶν, κὰν ταῖς
 C νῆσσι ταῖς Αἰόλου καλουμέναις καὶ ὅσαι ἄλλαι τῇδε ἐπικινεῖταις 5
 H 275 ἐς τὸ ἀκριβὲς τὸν διήπλουν ἐφύλασσον. ὅσαι οὖν νῆες ἐκ Σικελίας
 ἀναγόμεναι ἔπλειον ἐπὶ τὸν τῶν Ῥωμαίων λιμένα, πᾶσαι γιγνώ-
 σιν αὐτοῖς ἀνδράσιν ἐπὶ ταῖς ἐκείνων χειρσί. Τωτίλας δὲ στρά-
 τευμα ἐς Αἰμιλίαν πέμψας, πόλιν Πλακιντίαν ἐξελεῖν ἢ βίᾳ ἢ
 ὁμολογίᾳ ἐκέλευεν. αὕτη δὲ πρώτη μὲν ἔστιν Αἰμιλίαν τῆς χώ- 10
 ράς, ὁχρόωμα ἰσχυρὸν ἔχουσα. πρὸς δὲ τῷ ποταμῷ Ἡριδανῷ
 κεῖται καὶ μόνῃ τῶν τῇδε χωρίων Ῥωμαίων κατήκοος οὕσα ἔτι
 ἔλειπτο. ἐπεὶ δὲ ὁ στρατὸς οὗτος Πλακιντίας ἀγχοῦ ἐγένετο,
 λόγους προὔθερον τοῖς ἐνταῦθα φροτοῖς, ὅπως τὴν πόλιν ὁμο-
 D λογίᾳ Τωτίλᾳ τε καὶ Γότθοις ἐνδοῦν. ὥς δὲ οὐδὲν σῆσις προὔ- 15
 χῶρι, αὐτοῦ ἐνστρατοπεδευσάμενοι ἐς πολιορκίαν καθίσταντο,
 τῶν ἐπιτηδείων ἐνδοῦν τοὺς ἐν τῇ πόλει αἰσθόμενοι. τότε τοῖς ἐν
 Ῥώμῃ τοῦ βασιλέως στρατοῦ ἄρχουσιν ἐποψία προδοσίας πᾶρι
 ἐγένετο ἐς Κεθηγόν, πατρικίον ἄνδρα καὶ πρῶτον τῆς Ῥωμαίων
 βουλῆς. διὸ δὴ ἐς Κεντουκέλλας ἀπιὼν ὤχετο. 20
 Βελισάριος δὲ περὶ τε τῇ Ῥώμῃ καὶ τοῖς ὕλοις πράγμασι
 P 495 δεῖσας, ἐπεὶ ἐκ Ῥαβέννης ἀμύνειν ἄλλως τε καὶ στρατῷ ὀλίγῳ

5. ταῖς Αἰόλου] [τε] ταῖς αἰόλου H. 6. ὅσαι οὖν] ὅσαι δὲ H:
 illud Hm. 8. Τωτίλας] τουτίλας L. Et sic infra saepius.
 13. ἐγένετο] ἐγένοντο Reg. 14. τοῖς — φροτοῖς] τοὺς —
 φροτοῦς L a pr. m.

mes arctior premere coepit Romanos: qui iam ex agris nullos commen-
 tus inferre poterant, et iis, quibus naves in mari onustae erant, inter-
 cludebantur. Ktenim Gothi, postquam Neapolin ceperant, multarum
 scapharum classe cum ibi, tum ad Aeoli, quas vocant, insulas aliasque
 circumiectas, locata, ad prohibendum transmissum intenti erant: ita ut
 naves omnes, quae ex Sicilia ad portum Romanum tendebant, cum viris
 in eorum manus devenerint. Totilas vero, missis in Aemiliam copiis im-
 peravit, ut vi vel pactione urbem Placentiam caperent. Est haec urbs
 Aemiliae princeps, validis cincta munimentis, ad fluvium Eridanum sita;
 sola in eo tractu Romanis adhuc parebat. Quam ad urbem cum hic ex-
 ercitus appropinquasset, eius praesidio denuntiavit ut urbem Totilae
 Gothisque dederet. Repulsam passi, castris illic positia, urbem circum-
 sederunt, quam cibariis egere cognoverant. Tunc Cethegus, Patricius,
 idemque Senatus Romani princeps, a Caesarianis Ducibus, qui Romae
 erant, auspicio proditiōnis aspersus, Centumcellas concessit.

At Belisarius, de Romae vico ac de summa rerum sollicitus, quo-
 niam ex urbe Ravenna iuvare obsessos non poterat, praesertim cum ex-

ἀδύνατος ἦν, ἀπανίστασθαι τε ἐνθ' ἔνδε καὶ τὰ ἐπὶ Ῥώμης χωρὶα καταλαβεῖν ἔγρω, ὅπως δὴ ἀγχοῦ γενόμενος τοῖς ταύτῃ κάμνουσιν ἐπιβοηθεῖν οἷός τε εἴη. καὶ οἱ τὸ κατ' ἀρχὰς ἐς Ῥάβενναν ἀφικομένην μετέμειν, ἃ δὲ Βιταλίω ἀνυπεισθδεῖς ἔδρασε πρότερον οὐκ ἐπὶ τῷ τῶν βυσιλέως πραγμάτων ξυμψύρῳ, ἐπὶ ἐνταῦθα καθιέρξας αὐτὸν ἐδεδώκει τοῖς πολεμίοις κατ' ἔξουσίαν τὴν τοῦ πολέμου διοικεῖσθαι ῥοπὴν. καὶ μοι ἔδοξεν ἡ Βελισάριον ἐλθεῖν τὰ χεῖρα, ἐπεὶ ἐχρῆν τότε Ῥωμαίοις γενέσθαι κακῶς, ἢ βεβουλευσθαι μὲν αὐτὸν τὰ βελτίω, ἐμπόδιον δὲ καὶ ὥς 10 τὸν Θεὸν γεγονέναι, Τωτίλῃ τε καὶ Γότθοις ἐπικουρεῖν ἐν τῷ B ἔχοντα, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τῶν βουλευμάτων τὰ βέλτιστα ἐς πᾶν τοῦναντίον Βελισαρίῳ ἀποκεκρίσθαι. οἷς μὲν γὰρ ἐπιπνεῖ ἐξ οὐρίας τὸ πνεῦμα τῆς τύχης καὶ τὰ χεῖριστα βουλευομένοις οὐδὲν ὑπαντιᾶσαι δύσκολον, ἀντιπεριώγοντος αὐτὰ τοῦ δαιμονίου ἐς 15 πᾶν ξύμφορον· ἀνδρὶ δέ, οἷμαι, κακοτιχοῦντι εἰβουλίᾳ οὐδαμῇ πάρεστι, πυρραινονμένου αὐτὸν ἐπιστήμην τε καὶ ἐλπίδα δόξαν τοῦ χρῆναι παθεῖν. ἦν δέ τι καὶ βουλευσάμεναι ποτε τῶν δεόντων, ἀλλὰ πνέουσα τῷ βουλευσάντῃ ἀπ' ἐναντίας εὐθὺς ἡ τύχη ἀντιστρέφει αὐτῷ τὴν εὐβουλίαν ἐπὶ τὰ πονηρότατα τῶν ἀποβά- 20 σιων. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἴτε ταύτῃ εἴτε ἐκείνῃ ἔχει οὐκ ἔχω εἰπεῖν. C Βελισαρίῳ δὲ Ἰουστινὸν ἐπὶ τῇ Ῥαβέννης πελαγῇ καταστησάμενος ξὺν ὀλέοις τισὶν αὐτὸς ἐνθ' ἔνδε διὰ τε Δαλματίας καὶ τῶν

1. ἀδύνατος] εὐδύνατα Reg. 9. καὶ ὥς om. L. 10. τὸν Θεὸν] τῷ Θεῷ HL: illud Lm et Hm. 11. ἔχοντα] ἔχοντι HL. 12. ἐπιπνεῖ ἐξ] ἐπιπνεῖν ἐστιν ἐξ H. Illud P et, ut videtur, L. 13. οὐδὲν ὑπαντιᾶσαι Reg. Vulgo ἀπαντιᾶσαι οὐδὲν. 14. δύσκολον] διανόν Reg. 15. εὐβουλίᾳ] εἰβουλίᾳ HL. 17. ποτε τῶν] πῃ μελετῶν Reg. Unde Scaliger ἐπιμεινῶς τῶν.

ignis copiis, inde movere. et adiacentia Romae loca occupare constituit, ut in ea laborantibus auxilio posset esse e propinquo. Iamque ipsum poenitebat initio Ravennam venisse, suavis Vitalii, itaque contra rem Imperatrici fecisse; quippe quod hic inclusus, belli momenta in manu hostis possidisset. Ac mihi videtur Belisarius vel minus sanum iniisse consilium, quod tunc Romanis calamitas impenderet ineluctabilis; vel optatissimo quidem potiora. sed illi Deum obstitisse, volentem Totilae Gothisque opitulari; eoque factum ut optima consilia in contrarium ceciderint Belisario. Quibus enim secunda fortunae aura aspirat, illis nihil adversi iniecit, quamvis re pessime consilia, hanc in omne commodum vertente numine. Rursus hominem infelicem prudentia, opinor, deserit, intelligentiam et veri notitiam ipsi auferente patiendi necessitate. Ac si quando apposite deliberaverit, continuo fortunae reflatus sapienter initam rationem in pessimos exitus demutat. Verum haec num ita, an alio se modo habeant, explicare nequeo. Belisarius autem Ioustino paucisque militibus credita Ravennae custodia, inde per Dalmatiam et vicinas oras

ταύτῃ χωρίῳ κομίζεται ἐς Ἐπίδαμνον, ἵνα δὴ στρατήνεια ἐκ
 Βυζαντίου καρυδοκῶν ἤσυχῃ ἔμνη. γράψας δὲ βασιλεὶ γράμ-
 ματα, τίχας τὰς παρούσας ἀπέγγιλλεν. ὁ δὲ οἱ οὐ πολλῶν ἔσπε-
 ρον Ἰωάννην τε τὸν Βιταλιανοῦ ἀντιπῶν καὶ Ἰσαάκην Ἀρμένιον
 Ἀρατίου τε καὶ Ναρσῶ ἀδελφὸν ἔξ' ἐν στρατῷ ἔπιμψεν βαρβάρων 5
 τε καὶ Ῥωμαίων στρωμνιστῶν. οἳ δὲ ἐς Ἐπίδαμνον ἀφικόμενοι
 Βελισαρίῳ ξυνέμιξαν. καὶ Ναρσῆν δὲ τὸν ἐννοῶσαν παρὰ τῶν
 Ἐφοίων τοὺς ἄρχοντας ἔπιμψεν, ἑφ' ᾧ δὴ αὐτῶν τοὺς πολλοὺς
 D πείσει ἐς Ἰταλίαν στρατεῖσθαι. καὶ αὐτῷ τῶν Ἐρουίων πολλοὶ
 ἔπειστο, ὧν ἄλλοι τε καὶ Φιλεμοῦθ ἤρχον καὶ ἔξ' ἐν αὐτῷ ἐς τὰ 10
 ἐπὶ Θράκης χωρία ἤλθον. ἐνταῦθα γὰρ διαχιμασάντες ἔμιλλον
 ἄμα ἔρι ἀρχομένῳ παρὰ Βελισάριον σιθελισθαι. ξυνῆν δὲ αὐ-
 τοῖς καὶ Ἰωάννης, ὃν ἐπέκλησιν ἐκάλουν Φωγῆν, καὶ αὐτοῖς ἐν
 ταύτῃ τῇ πορείᾳ ξυνέβη τήν τινα μιγάλα Ῥωμαίων ἀγαθὰ ἐκ
 τοῦ ἀπροσδοκίτου ἐργάσασθαι. βαρβάρων γὰρ Σκυθηνῶν πο- 15
 λὺς ὄμιλος ἔτευχον ἔνυχος διαβάντες μὲν ποταμὸν Ἰστρον, λη-
 σάμενοι δὲ τὰ ἐκείνῃ χωρία καὶ Ῥωμαίων ἐξανδραποδίσαντες
 πᾶμπολυ πλῆθος. οἳς δὲ Ἐρουῖοι ἐκ τοῦ αἰχμνιδίου ἐς χιτῆρας
 V 131 ἔλθόντες, νικῶντες τε παρὰ δόξαν μέτρω σφῶς πολλῶ ὑπερ-
 αἶροντας, αὐτοὺς τε κτείνουσι καὶ τοὺς αἰχμνολῶντας ἐς τὰ οἰκίαι 20
 P 496 ξέμπαντας ἀφῆκαν ἵναι. τότε δὲ ὁ Ναρσῆς καὶ τινα εὐρὼν ἐπι-

4. Βιταλιανοῦ] βιταλίου HL. 7. ξυνέμιξαν] συνέμιξαν L.
 8. ἔπιμψεν] ἐπεμψεν L. 10. Φιλεμοῦθ] φιλομοῦθ H. *ibid.*
 καὶ ἔξ' καὶ om L. 11. διαχιμασάντες] διαχιμασόντες L.
 14. τήν τινα] τις τήν Reg. 17. ἐκείνῃ] ἐκείνῃ Reg. 19. μέ-
 τρω P cum Scaligero. μετρώς Reg. ἀμείρω H. 21. δὲ]
 δὲ Hm.

Epidamnium se contulit, ibique sedit, Byzantio copias vehementer expec-
 tans. Quo iam res delapsa esset certiorum per literas Imperatorem fe-
 cit. Is vero Iohannem Vitaliani nepotem, et Isaacem Armenium Arstii
 atque Narsetis fratrem paulo post misit cum exercitu Barbarorum ac
 Romanorum militum: qui cum Epidamnium pervenissent, Belisario ac ad-
 iunxerunt. Narsetem quoque Eunuchum ad Erulorum Principis destina-
 vit, ut ad bellum italicum eorum multos pelliceret. Nec pauci ipsum
 Eruli secuti sunt, Philemuthi et aliorum ductu, et cum eo venerunt in
 Thraciam: ubi in bihernis collocati, ad Belisarium invenite vere profe-
 cturi erant: una aderat Iohannes, cui cognomen Helluo. Iter agendo, ca-
 su quodam ac praeter expectationem, magnum illi in Romanos contule-
 rant beneficium. Cum enim Sclavenorum multitudo iugena, amne Iastro
 super traiecto, partes illas vastasset, ac Romanos quamplurimos abripnis-
 set in servitutem, hos Barbarus aggressi repente Eruli, ipsis, numero
 licet longe superioribus, praeter opinionem victis stragem dederunt, ac
 domum dimisere captivos omnes. Tum quoque Narsetes quemdam nactus

βατεύοντα τοῦ Χιλβουδίου δνόματος, ἀνδρὸς ἐπιφανοῦς καὶ Ῥωμαίων ποτὲ στρατηγίσαντος, διελέξαι τὴν ἐπιβουλὴν ῥαδίως ἔσχε. τοῦτο δὲ ὅ τι ποιεῖ ἦν αὐτίκῃ δηλώσω.

ιδ'. Χιλβούδιος ἦν τις ἐκ τῆς Ἰουστινιανοῦ βασιλείας οὐ- B
5 κίας ἐς ἅγαν μὲν θρυσιήριος τὰ πολέμια, ἐς τόσον δὲ χρημάτων
χρείσων ὥστε ἀπὲ μισίστου κτήματος ἐν τῇ οὐσίᾳ τῇ αὐτοῦ εἶχε
τὸ κεκτησθαι μηδέν. τοῦτον βασιλεὺς τὸν Χιλβούδιον, ὅτε δὴ H 276
τέταρτον ἔτος τὴν αὐτοκράτορα εἶχιν ἀρχὴν, Θρηάκης ἀνηπὼν
στρατηγὸν, ἐπὶ τῇ τοῦ Ἰστρον ποταμοῦ γαλακτῇ κατεστρίψατο,
10 φυλάσσειν κελύσας ὅπως μὴ κτεῖ τοῖς ταύτῃ βαρβάροις ὁ ποτα-
μὸς διαβατὸς ἔσται, ἐπεὶ αὐτοῦ τὴν διάβασιν πολλάκις ἤδη Ὀλγ-
νοι καὶ Ἄνται καὶ Σκλαβηνοὶ πεποιημένοι ἀνίκηστα Ῥωμαίους
ἔργα ἐργάσαντο. Χιλβούδιος δὲ οἶτω τοῖς βαρβάροις προσετρός
γέγονεν ὥστε ἐς τριῶν ἐνιαυτῶν χρόνον, ὅσον ἐν ταύτῃ δὴ τῇ C
15 τιστῇ τὴν διατριβὴν ἐνταῖθα εἶχεν, οὐχ ὅσον διαβῆναι τὸν Ἰστρον
ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους οὐδεὶς ἴσχυεν, ἀλλὰ καὶ Ῥωμαῖοι ἐς ἡπτερον
τὴν ἀντιπέραν ἐν Χιλβουδίῳ πολλάκις ἰόντες ἔκτεινάν τε καὶ ἡν-
δραπόδισαν τοῖς ταύτῃ βαρβάρους. ἐνιαυτοῖς δὲ τρισὶν ἑσπερον
διέβη μὲν ὁ Χιλβούδιος τὸν ποταμὸν ἥπειρ εἰσάγει ζὲν ἐλγῶ
20 στρατιῶ, Σκλαβηνοὶ δὲ πανδημεὶ ἐπηγνίσαν. μάχης τε καρτε-
ρᾶς γενομένης Ῥωμαίων τε πολλοὶ ἔπισον καὶ Χιλβούδιος ὁ

1. Χιλβουδίου] *Chilbudius constanter Pera.*

H: illud Hm.

ibid. τόσον] *τοσοῦτον Suidas.*

ibid. ἀνιπῶν στρατηγὸν] *στρατηγὸν ἀνιπῶν L.*

οὐδὲν τοι L.

12. Ῥωμαίους] *Ῥωμαίοις P.*

γενομένης L.

4. ἐκ τῆς] *ἐκ τοῦ*

5. ποιέειν] *πολέμια Suidas s. v. Χιλβούδιος.*

8. τέταρτον] *τό·αρον L.*

11. Οὐννοι]

21. γενομένης]

arrogantem sibi nomen Chilbudii, viri illust'ris, qui antea Romanae Magister militis fuerat, facile imposturam detexit. Id vero quid rei sit protinus dicam.

14. Quidam erat Chilbudius inter Iustiniani Aug. domesticos, bel-lator acerrimus, adeoque egregius contemptor opum, ut suis in fortunis magnae loco possessionis duceret, nihil possidere. Hunc Imperator, anno imperii sui quarto, militari Th'rae clae magisterio ornatum, Istri fluminis custodiam praefecit, atque operam dare iussit, ut annis transitu Barbari in posterum prohiberentur. Iam enim saepe Hunni, Antae, et Sclaveni, transito fluvio, Romanos pessime foedisimèque vexaverant. Chilbudium Barbari adeo reformidarunt, ut toto tricenio, quo ibi cum potestate fuit, fluvio adversus Romanos evadere nemo quiverit: immo vero Romani in adversam contin-entem cum Chilbudio saepe transgressi, illius orae Bar-baros affecerint strage, et captivos inde abduxerint. Post annos tres, cum latrum Chilbudius copias de more traduxisset, numero paucas, Scla-veni conflato ex tota gente exercitu venero obviam. Duro certamine inito, Romani multi cecidere, atque in his militum Magister Chilbudius:

στρατηγός. καὶ τὸ λοιπὸν ὃ τε ποταμὸς Ἰσβατὸς αἰὶ τοῖς βάρ-
 βάροις γὰρ ἔξουσίαν καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα εὐέφοδα γέγονε,
 ξυμπασιὰ τε ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ ἀνδρὸς ἐνὸς ἀρετῇ ἀντίρροπος γι-
 νίσθαι ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ οὐδαμῇ ἴσχυσε.

D Χρόνῳ δὲ ὑπερῶν Ἄνται καὶ Σκλαβηνοὶ διάφοροι ἀλλήλοις 5
 γινόμενοι ἐς χιῆρας ἤλθον, ἐνθα δὴ τοῖς Ἄνταις ἡσσηθῆναι τῶν
 ἐναντίων τετίχκεν. ἐν ταύτῃ δὲ τῇ μάχῃ Σκλαβηνὸς ἀνὴρ τῶν
 τινα πολυμίων ἄρτι γινυῖσκοντα, Χιλβούδιον ὄνομα, αἰχμάλω-
 τον εἶλεν, ἐς τε τὰ οἰκία λαβὼν ὤχετο. οὗτος ὁ Χιλβούδιος
 προϊὼντος τοῦ χρόνου ἔνους τε ὡς ἐνὶ μάλιστα τῷ κεκτημένῳ ἐγ- 10
 νιτο καὶ τὰ ἐς τοὺς πολέμους δρυστήριος. πολλάκις τε τοῦ δι-
 σπότην προκινδυνεύσας ἠελιστευσέ τε διαφερόντως καὶ κλέος ἴσχυσε
 περιβαλῶσαι ἀπ' αὐτοῦ μέγα. ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῖτον Ἄνται
 ἐπισκήψαντες εἰς τὰ ἐπὶ Θρήκης χωρία πολλοὺς ἐληψαντο καὶ
 ἡνδραποδίσαν τῶν ἐκείνῃ Ῥωμαίων. οὗπερ ἐπαγόμενοι ἀπεκο- 15
 P 497 μίσθησαν ἐς τὰ πάτρια ἦθῃ. τούτων δὲ ἓνα τῶν αἰχμάλωτων
 εἰς φιλάνθρωπὸν τινα ἤγαγεν ἡ τέχῃ καὶ πρῶτον δεσπότην. ἦν
 δὲ οὗτος ἀνὴρ κακοῦργός τε λίαν καὶ οἷος ἀπάτῃ τοὺς ἐντυγχά-
 νοντας περιελθῆν. ἐπειδὴ τε βοτλόμενος ἐπανήκειν ἐς Ῥωμαίων
 τὴν γῆν οὐδεμιᾷ μηχανῇ εἶχεν, ἐπεισὶ τοιμῶδε. τῷ κεκτημένῳ 20
 ἐς ὕψιν ἦκων τῆς τε φιλάνθρωπίας ἐπῆναι καὶ πολλὰ μὲν οἱ διὰ
 τοῦτο πρὸς τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότατο ἀγαθὰ ἵσσεσθαι, καὶ αὐτὸν δὲ
 οὐδαμῇ ἀχάριστον δεσπότην φιλάνθρωποτάτῳ φανήσεσθαι, ἀλλ',

2. εὐέφοδα om. L. 7. δὲ τῇ] δὴ τῇ H. δὲ τῇ Hm. 13. τοῦ-
 τον om. L. 18. ἐντυγχάνοντας] ἐντυγχόνας L.

ex quo Barbaris libera semper fuit amnis transmissio, et Romana res in-
 cursibus eorum patuit. Qua in parte universum Rom. Imperium virtu-
 tem adaequare non potuit unius viri.

Postea, inter Antae et Sclavenos orto dissidio, res ad manus et pu-
 gnam venit: qua ab hostibus Antae victi sunt. In eo praelio Sclavenus
 quidam unus ex hostibus, iam pubescentem (Chilbudius nomen erat) cep-
 tit, ac domum abduxit. Chilbudius hic, tempore procedente, studiosis-
 simus domini belloque impiger evasit: ita ut multis, domini causa, pe-
 riculis aditis, et re praeclarissime gesta, magnum sit adeptus nomen.
 Sub idem tempus, Antae, facta in Thraciam irruptione, Romanorum illic
 degentium multos expulserunt, et in patriam abripuerunt captivos. Quo-
 rum unus, fortunae beneficio, humanum ac mitem nactus herum, vir ipse
 insignite vafer, hisque instructus artibus, quibus obvium quemque cape-
 ret, praecluso penitus, quem optabat, in solum Romanum rediit, haec
 fraudem commentus est. Herum confenit, et laudata eius humanitate,
 Deum quidem amplissime illam remuneraturum asfirmat; se autem non
 commissurum, ut erga herum benignissimum ingratus videatur; at facturum

ἦν γε αὐτῷ τὰ βέλτεστα ἐσθηγομένῳ ἐπακοῦν ἐθελῆ, κύριον αὐτὸν οὐκ ἐς μακρὸν καταστήσασθαι χρημάτων μεγάλων. εἶναι γὰρ ἐν τῷ Σκλαβητῶν ἔθνει Χιλβούδιον, τὸν τῶν Ῥωμαίων στρατηγῆσαντα, ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ, πάντας βαρβάρους λυν- B
 5 θάγοντα ὅστις ποτὶ ἔστιν. ἦν τοίνυν αὐτῷ βουλομένῳ εἴη προέσθαι τε τὰς τοῦ Χιλβουδίου τιμὰς καὶ διακομίζειν τὸν ἄν-
 θρωπον ἐς Ῥωμαίων τὴν γῆν, δόξαν τε ἀγαθὴν καὶ πλούτου αὐ-
 τὸν ἀμύπολῳ χρῆμα περιβαλίσθαι πρὸς βασιλείῳς οὐκ ἀπικυδὸς εἴ-
 ναι. ταῦτα δ' Ῥωμαῖος ἐπὶ τὸν κεκτημένον εὐθὺς ἵππισαι, καὶ V 132
 10 ἔξιν αὐτῷ γίνεται ἐν Σκλαβηνοῖς μέσοις. ἐπικηρυκείοντο γὰρ
 ἥδη καὶ ἀλλήλοις ἀνιμλύνοντο ἀδελῶς οἱ βάρβυροι οὗτοι. χρή-
 ματα οὖν πολλὰ τῷ τὸν Χιλβούδιον κεκτημένῳ προΐεμνοι τὸν
 ἄνδρα ὠνοῦντο καὶ ξὺν αὐτῷ ἀπιδόντες εὐθὺς ᾤχοντο. ἐπεὶ τε ἐν
 ἡθιστοῖς σφετέροις ἐγίνοντο, ἀνιπυθάνετο τοῦ ἀνθρώπου ὁ
 15 πριάμιμος, εἰ Χιλβούδιος αὐτὸς ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς εἴη. καὶ C
 ὃς οὐκ ἀπηξίου τὰ ὄντα λέγειν. καταλέγει δὲ ξὺν τῷ ἀληθεῖ λό-
 γῳ ἐπεξῆς ἅπαντα, ὥς εἴη μὲν Ἄντης καὶ αὐτὸς τὸ γένος, μα-
 χόμενος δὲ ξὺν τοῖς ὁμογενέσι πρὸς Σκλαβηνοῦς, τότε σφίσι πο-
 20 λέμιους ὄντας, πρὸς τῶν ἐναντίων ἀλόῃ, τανῦν δὲ, ἐπεὶ ἀτή-
 ρητο ἐς τὰ πάτρια ἦδη, ἐλευθέρους τὸ λοιπὸν κατὰ γε τὸν νόμον
 καὶ αὐτὸς ἔσται. ὁ μὲν οἶν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ χρυσάιον προΐεμνος

2. ἐς μακρὸν] εἰς μακρὸν L. 3. τὸν τῶν] τῶν om. L. 6. τε
 τὰς] τὰς τε L. 12. οὖν] γοῦν L. *ibid.* τῷ τὸν] τὸν om. L.
ibid. προΐεμνοι] προΐεμνοι L. 14. ἐγίνοντο] ἐγίνοντο L.
 16. λέγειν] καὶ λέγειν H. *ibid.* καταλέγει Reg. Vulgo καταλέ-
 γειν. 17. Ἄντης καὶ αὐτὸς] καὶ αὐτὸς Ἄντης L. 19. πρὸς
 τῶν] πρὸς τευτῶν H. 21. τὸ χρυσάιον] τὸ om. L. *ibid.*
 προΐεμνος] προΐεμνος L.

brevi, ut magnam consequatur pecuniam, si modo optima suadenti sibi refragari nolit: Chilbudium enim, Romanæ militiæ magisterio functum, a Sclavenis teneri inter captivos, nec scire Barbarorum quemquam quid hominis sit: quare, si redimere Chilbudium, et ad Romanos reportare velit, ne dubitet, quin et laudem et opes maximas ab Imperatore obtineat. His Romanus dictis herum statim quo vult inducit, æque in medios Sclavenos cum ipso infert: iam enim amicitiam hi Barbari foedere percusso luserant, ac sine metu inter se versabantur. Ergo multa Chilbudii domino numerata pecunia, hominem rediunt, omnique abiecta mora cum illo abeunt. Ubi domum rediere, ex ipso quaerit emptor, sitne Chilbudius Romanæ Magister militiæ? Ille id quod res erat fateri non abnuens, omnia ordine vere pandit, se Antam genere et ipsum esse: quo tempore cum popularibus contra Sclavenos, a se bello distractos, pugnasset, venisse in manus hostium: iam vero, quandoquidem rediisset in patriam, se quoque, uti lex iuberet, liberum deiaceps fore.

ἐς ἀφασίαν ἐμπεινωκὸς ἤσχαλλεν, ἐλπίδος ἀποτυχὼν οὐ μετρίως
 τινός. ὁ δὲ Ῥωμαῖος τὸν τε αἰθρωπον παρηγορεῖν καὶ τὴν ἀλή-
 θειαν ἐκκρούειν ἐθέλων, ὥς μὴ τε αὐτῷ τῆς ἐς τὴν οἰκίαν ἐπα-
 D νόδου ἐμποδῶν εἴη, Χιλβουδίου μὲν ἐκείνον ἔτι τοῦτον δὲ τὸν
 H 277 ἄνδρα ἰσχυρίζετο εἶναι, διδιότι δὲ, αἵτε δὴ ὄντα ἐν μέσοις βαρ- 5
 βάροις, ὥς ἥκιστα ἐθέλειν ἀποκαλέψαι τὸν πάντα λόγον, ἦν
 μέντοι γένηται ἐν γῇ τῇ Ῥωμαίων, οὐχ ὅσον οὐκ ἀποκρέψισθαι
 τὸν ἀληθῆ λόγον, ἀλλὰ καὶ σιλοτιμήσισθαι, ὥς τὸ εἰκὸς, ἐπὶ
 τούτῳ δὴ τῷ ὀνόματι. τὰ μὲν οὖν πρῶτα κρύφα ταῦτα ἐπράσ-
 σιτο τῶν ἄλλων βαρβάρων.

10

Ἐπεὶ δὲ ὁ λόγος περιστρεφόμενος ἐς ἅπαντας ἦλθεν, ἡγί-
 ροντο μὲν ἐπὶ τούτῳ Ἄνται σχεδὸν ἅπαντες, κοινὴν δὲ εἶναι τὴν
 προῆξιν ἡξίουν, μεγάλη σήλαιν ὀλόμενοι ἀγαθὰ ἔσσεσθαι, κυρίως
 P 498 ἤδη τοῦ Ῥωμαίων στρατηγοῦ Χιλβουδίου γεγενημένοις. τὰ γὰρ
 ἔσθην ταῦτα, Σκλαβηνοὶ τε καὶ Ἄνται, οὐκ ὕρχονται πρὸς ἀνδρὸς 15
 ἐνός, ἀλλ' ἐν δημοκρατίᾳ ἐκ παλαιοῦ βιοτεύουσιν, καὶ διὰ τοῦτο
 αὐτοῖς τῶν πραγμάτων αἰεὶ τὰ τε ξύμφορα καὶ τὰ δύσκολα ἐς
 κοινὸν ἄγεται. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἄλλα ὥς εἰπεῖν ἅπαντα ἐκατέ-
 ροις ἐστὶ τε καὶ νενόμισται τούτοις ἄνωθιν τοῖς βαρβάροις.
 Θιὸν μὲν γὰρ ἔνα τὸν τῆς ἀστραπῆς δημιουργὴν ἀπάντων κύριον 20
 μόνον αὐτὸν νομίζουσιν εἶναι, καὶ θύουσιν αὐτῷ βόας τε καὶ ἱε-
 ρεῖα ἅπαντα· εἰμαρμένην δὲ οὔτε ἴσασιν οὔτε ἄλλως ὁμολογοῦ-

1. ἐς] εἰς L. 2. καὶ τὴν] τὴν τε L. 4. ἐμποδῶν] χαλεπὸν
 Reg. 7. γῇ τῇ Ῥωμαίων L. τῇ Ῥωμαίων γῇ P. 9. τούτῳ]
 τούτον L. 14. Χιλβουδίου] χιλβαδίου L.

Tam qui pro ipso aurum pependerat, vehementer stupere, seque ingenti
 spe depulsus queri. Hunc Romanus solari volens, et a vero longe ab-
 ducere, ne quid obetaret suo domum reditui, insistebat firmissime asse-
 verare, hunc esse Chilbudium: at circumstantium Barbarorum metu im-
 pediri, quomolius rem plane ederet: si semel in solo Rom. pedem pone-
 ret, non modo fassurum verum, sed illo etiam nomine procul dubio glo-
 riatum. Atque haec primo caeteris Barbaris inscientibus acta sunt.

Postquam autem res in vulgus emanavit, Antae fere omnes conve-
 nire illius causa, utque in commune transigeretur anxierunt, magnum sibi
 emolumentum ex eo venturum rati, quod Chilbudium Romanae mili-
 tiae Magistrum, in sua iam tenerent ditione. Et vero hi populi, Scia-
 veni inquam et Antae, non uni parent viro; sed ab antiquo in populari
 imperio vitam agunt: ac propterea utilitates et damna apud ipsos in
 commune vocari solent. Aliarum etiam rerum fere omnium ratio ab
 utrisque Barbaris servatur eadem, fuitque olim constituta. Unum enim
 Deum, fulguris effectorem, dominum huius universalitatis solum agnoscunt,
 eique boves et cuiusque generis hostias immolant. Fatum minime so-

σιν ἔν γε ἀνθρώποις ῥοπήν τινα ἔχιν, ἀλλ' ἐπειδὴν αὐτοῖς ἐν ποσὶν ἦδη ὁ θάνατος εἴη, ἢ νόσῳ ἁλοῦσιν ἢ ἐς πόλεμον καθισταμένοις, ἐπαγγέλλονται μὲν, ἤν διαφύγωσι, θυσίαν τῷ θεῷ B ἀπὲρ τῆς ψυχῆς αἰτίᾳ ποιῆσαι, διαφύγοντες δὲ θύουσιν ὅπερ 5 ἐπέλογοντο, καὶ οἶονται τὴν σιστηρίαν ταύτης δὴ τῆς θυσίας αὐτοῖς ἐωνῆσθαι. σέβονσι μέντοι καὶ πατωμένους τε καὶ νύμφας καὶ ἄλλ' ἅτα δαιμόνια, καὶ θύουσιν αὐτοῖς ἅπασι, τὰς τε μαντείας ἐν ταύταις δὴ τὰς θυσίαις ποιοῦνται, οἰκῶσι δὲ ἐν καλύβαις οἰκτρῶς διασκηνημένοι πολλὰ μὲν ἀπ' ἀλλήλων, ὁμιλοῦντες 10 δὲ ὡς τὰ πολλὰ τὸν τῆς ἐνοικήσεως ἔκαστοι χώρον. ἐς μάχην δὲ καθιστάμενοι περὶ μὲν ἐπὶ τοῖς πολεμίοις οἱ πολλοὶ ἴασιν ἀσπίδια καὶ ἀκόντια ἐν χερσὶν ἔχοντες, θώρακι δὲ οὐδαμῇ ἐνδιδύσκονται. τινὲς δὲ οὐδὲ χιτῶνα οὐδὲ τριβύχιον ἔχουσιν, ἀλλὰ C μόνως τὰς ἀναξτερίδας ἐναρμολύμενοι μίχρι ἐς τὰ αἰδοῦα, οὕτω 15 δὴ ἐς ξυμβολὴν τοῖς ἐναντίοις καθίστανται. ἔστι δὲ καὶ μία ἑκατέροις φωνὴ ἀτεχνῶς βάρβαρος. οὐ μὲν οὐδὲ τὸ εἶδος ἐς ἀλλήλους τι διαλλάσσουσιν. ἐμῆκες τε γὰρ καὶ ἄλκιμοι διαφερόντως εἶσιν ἅπαντες; τὰ δὲ σώματα καὶ τὰς κόμας οὕτε λευκοὶ ἐς ἄγαν ἢ ξανθοὶ εἰσιν οὕτε πῃ ἐς τὸ μέλαν αὐτοῖς παντελῶς τέτραπτοι, 20 ἀλλ' ὑπέρορθοι εἰσιν ἅπαντες. δίσαιταν δὲ σκληράν τε καὶ ἀπὴ-μελημένην, ὥσπερ οἱ Μασσαγέται, καὶ αὐτοὶ ἔχουσι, καὶ ῥῆπον ἥπερ ἐκείνοι ἐνδιελέστατα γέμονσι, ποτηροὶ μέντοι ἢ κυκοῦργοι

6. ἐωνῆσθαι] ἀνείσθαι H. ἐωνῆσθαι Hm. 10. ἑκαστοι L. ἑκαστον F. 11. ἐπὶ Reg. ἐς P. *ibid.* ἀσπίδια] ἀσπίδα Reg. 17. τι] τῇδε Reg. τῇ δὲ L. *ibid.* διαλλάσσουσιν] ἀλλάσσουσιν L. 22. πῃ οὐδὲ ἐνδιελέστατα HP. πλῆρεις om. Vat. et L: habet Lm. *ibid.* γέμονσι Vat. et L. μένονσι HP.

runt, nedum illi in mortales aliquam vim attribuant: at cum sibi vel morbo correptis, vel praelum ineunthius, iam mortem admotam vident, Deo vovent, si evaserint, continuo victimam pro salvo capite mactaturos: elapsi periculo, quod promissere sacrificant, enque hostia vitam sibi redemptam credunt. Praeterea fluvios colunt, et Nymphas, et alia quosdam numina: quibus omnibus operantur, et inter sacrificia coniecturas faciunt divinationum. In tuguriis habitant vilibus et rare sparsis, atque habitationis locum subinde mutant. Cum pugnam invadunt, multi pedibus tendunt in hostem, scutula spiculaque gestantes manibus. Lorica non induunt: quidam nec subuculam habent nec pallium: sed cum femoralibus tantum, ad virilia usque aptis, hosti se offerunt ad certamen. Una est utrique lingua admodum barbara, nec forma corporis inter se differunt. Sunt enim proceri omnes ac robustissimi. Colorem nec summe candidum habet cutis, nec flavum coma: neque is plane in nigrum deficit: at suhrufus est, et quidem omnibus. Vitam aequae, ut Massagetae, victu arido inextinguente tolerant, toti, sicut illi, sordibus et illuvie semper obsiti. Ingenium ipsis nec malignum nec fraudulentum, et cum

- ὡς ἥκιστα τευχάνουσιν ὄντες, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀγελεῖ διωσώζουσιν
 D τὸ Οὐννικὸν ἥθος. καὶ μὴν καὶ ὄνομα Σκλαβηνοῖς τε καὶ Ἄν-
 ταις ἐν τῷ ἀνέκταθαι ἔν. σπόρους γὰρ τὸ παλαιὸν ἀμφοτέρους
 ἐκάλουν, ὅτι δὴ σποράδην, οἰμῶν, διεσκηνημένοι τὴν χώραν οἰ-
 V 133 κοῦσι. διὸ δὴ καὶ γῆν πολλὴν τινα ἔχουσι· τὸ γὰρ πλεῖστον τῆς 5
 ἐτέρας τοῦ Ἰστροῦ ὅχθης αἰτοὶ νέμονται. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τὸν
 λιῶν τοῦτον ταύτῃ πη ἔχει.
 Ἄνται δὲ τότε ἀγειρόμενοι, ὥσπερ ἐρρήθη, τὸν ἄνδρα
 τοῦτον ἐνάγκαζον ὁμολογεῖν σῆσιν ὅτι Χιλβούδιος αὐτὸς ὁ Ῥω-
 μαίων στρατηγὸς εἶη. ἀρνηθέντα τε κολάζειν ἠπειλουν. ἐν ᾧ 10
 δὲ ταῦτα ἐπράσσετο τῇδε, ἐν ταύτῃ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς πρέσ-
 βεις τινὰς παρὰ τούτους δὴ τοὺς βαρβάρους στείλας ἡξίου ξυνοί-
 P 499 κίεσθαι ἅπαντας εἰς πύλιν ἀρχαίαν, Τούρριν ὄνομα, ἣ κεῖται
 μὲν ὑπὲρ ποταμὸν Ἰστρον, Τρυϊανοῦ τοῦ Ῥωμαίων αυτοκράτο-
 ρος ἐν τοῖς ἅνω χρόνοις αὐτὴν δειμαμένον, ἐρημος δὲ ἐτύγχανεν 15
 ἐκ παλαιοῦ οὕσα, ληισαμένων αὐτὴν τῶν ταύτῃ βαρβάρων.
 ταύτῃ γὰρ αὐτοῖς καὶ τῇ ἀμφ' αὐτὴν χώρᾳ Ἰουστινιανὸς βασι-
 λεὺς, ἅτε προσηκούσῃ τὸ ἐξ ἀρχῆς Ῥωμαίοις, ὡμολόγει δεδωρῆ-
 σθαι καὶ σῆσι ξυνοικεῖν μὲν δυνάμει τῇ πάσῃ, χρήματα δὲ
 μεγάλα σῆσι προῖεσθαι, ἐφ' ᾧ οἱ ἐνσποῖδοι τὸ λοιπὸν ὄντες 20
 Οὐννοὶς ἐμπόδιοι εἰς αἰὶ γίνωνται, καταθεῖν βουλομένους τὴν Ῥω-

1. „ἀφελεῖ“ Vetus interpres legisse videtur ἀφελεῖν. MALT. Sed in populando ac rapiendo hunniam seruant consuetudinem Pers.
 3. ἐν τῷ ἐν τῇ L. ἐν τοῖς Lm. 5. πολλὴν τινα] τινὰ πολ-
 λὴν L. 13. τοῦρριν L. Τούρριν P. Turrin Pers. 15. ἐτύγ-
 χανεν ἐκ παλαιοῦ] ἐκ παλαιοῦ ἐτύγχανεν L. 17. τῇ — χώρᾳ]
 τὴν — χώρᾳ H: illud Hm. 18. δεδωρῆσεσθαι L. δωρῆσα-
 σθαι P. 19. ξυνοικεῖν L. ξυνοικεῖν P.

simplicitate mores Hunnicos in multis retinent. Nomen etiam quondam Sclavenis Antisque unum erat: utrosque enim appellavit Spores antiquitas, ob id, opinor, quia σποράδην, hoc est, sparsim et rare positus tabernaculis regionem obtinent: quo fit ut magnum occupent spatium. Et vero ulterioris ripae Istri partem maximam habent. Hactenus de gente illa.

Tunc Antae, ut dictum est, virum hunc in conventu declarare cogerunt, se Chilibudum esse militiae Magistrum Romanum, ac neganti supplicium minati sunt. Dum haec ibi aguntur, interea Iustinianus Augusta ad hos Barbaros legatione, petit ut commigrent omnes in antiquam urbem: Turrin appellant, quae trans Istrum fluvium sita, conditaque olim a Traiano Romanorum Imperatore, multis abhinc annis vacabat, a vicinis direpta Barbaris. Hanc ipsis urbem agrosque circumiacentes, pro lure veteri, quo ad Romanos pertinerent, daturum se Iustinianus Aug. spopondit, eorumque inimicitiam siliturum omni studio, et pecuniam liberalissime largiturum, modo ut icto secum coedere, Hunnis Romanum

μαίων ἀρχήν. ταῦτα ἐπεὶ οἱ βάρβαροι ἤκουσαν, ἐπήνυσάν τε B
καὶ πρῶξιν ἅπαντα ἐπίσχοντο, ἐπεὶ αὐτοῖς τὸν Χιλβούδιον
στρατηγὸν Ῥωμαίων αὖθις καταστησάμενος ξυνοικιστὴν δόλῃ,
αὐτὸν ἱκεῖνον ἰσχυρίζομενοι, ἤπειρ ἐβούλοντο, Χιλβούδιον εἶναι.
5 ταύταις δὲ ὁ ἄνθρωπος ἐπαρθεὶς ταῖς ἐλλείσιν ἤδη καὶ αὐτὸς ἤθε-
λέ τε καὶ ἔφασκε Χιλβούδιος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς εἶναι. ἐφ' ἡ 278
οἷς δὲ αὐτὸν στελλόμενον ἐς Βυζάντιον Ναρσῆς ἐν ταύτῃ τῇ πο-
ρείᾳ καταλαμβάνει. καὶ ξυγγινόμενος, ἐπεὶ φενακίζοντα τὸν ἄν-
θρωπον εἶρε (καίπερ τὴν τε Λατίνων ἀφίεντα φωνὴν καὶ τῶν C
10 Χιλβουδίου γνωρισμάτων πολλὰ ἰκμαθόντα τε ἤδη καὶ προσποιεῖ-
σθαι ἱκανῶς ἔχοντα) ἐν τε δεσμωτηρίῳ καθιέρξε καὶ τὸν πάντα
ἔξεπειν λόγον ἠνάγκασεν, οὕτω τε ἐς Βυζάντιον ξὺν αὐτῷ ἤγα-
γεν. ἐγὼ δὲ ὁθινηπερ ἔξιβην ἐπάνειμι.

ἡ'. Βασιλεὺς μὲν ταῦτα ἤπέρ μοι διδῆλωται ἔφρασεν. D
15 ἐν τούτῳ δὲ Βελισάριος Βαλεντινόν τε καὶ τῶν δορυφόρων τῶν
αὐτοῦ ἕνα, Φωκᾶν ὄνομα, διαφερόντως ἀγαθὸν τὰ πόλῃμα,
ξὺν στρατεύματι ἐς τὸν Ῥωμαίων λιμένα ἐπιμψεν, ἐφ' ᾧ τό τε
ἐν πόρτῳ φρούριον ξυμφυλάξουσι τοῖς ἐνταῦθα φρουροῖς, ὧν περ
Ἰννοκέντιος ἔρχε, καὶ ὅπῃ ἂν σφίσι δυνατόν ἢ ἐπικδρομὰς ποιοῦ-
20 μνοι ξυνταράξουσι τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον. εἰ μὲν οὖν
ἀμφὶ Βαλεντινόν τε καὶ Φωκᾶν πέμψαντες λάθρα ἐς Ῥώμην ση-
μαίνουσι Βέσσα ὥς αὐτίκα δὴ ἐπείναι τῶν ἐναντίων τῷ χαρᾷ

8. φενακίζοντα] φαινακίζοντα L.

14. ἤπειρ] ἀπειρ Reg.

17. στρατεύματι] στρατιεύμασιν L.
14ξωσι Reg.

18. ἐνφυλάξουσι] ἐνφυ-

Imperium incursare volentibus aese usque opponerent. His auditis as-
sensi Barbari, omnia praestituros se receperunt, si modo inter ipsos ha-
bitare Chilibudium luberet, restitutum in dignitatem Magistri Romanae
militiae; eum; quem tenebant, Chilibudium ipsam esse ex animi sententia
asseverantes. Ille spe obiecta elatus, iam et ipse haberi se volebat, et
dicebat esse Chilibudium Magistrum Militum Romanorum. Ea de causa
proficiacientem Byzantium, Narses in itinere offendit, et instituto collo-
quio, ubi impostorem deprehendit (quamquam Latine in loquebatur, et
Chilibudii notas iam multas edoctus, scite simulabat) coniectum in vin-
cula, subegit technam omnem aperire, itaque secum Byzantium duxit.
Ego vero illic, mole divertii, redeo.

15. Ea, quae narravi supra, agente Imperatore, Belisarius Valen-
tinum et Phocam, e aula unum Protectoribus, virum bello egregium, cum
copiis ad portum Rom. misit, ut castellum Portuense cum eius praesidio,
cui praeerat Innocentius, tuerentur, et pro virili parte castra hostium
fatigaret excursionibus. Itaque Valentinus ac Phocae, submissae Romae
nuntio, Bessae significant, ac continuo in Gotthorum castra inopinatum

Procopius II.

ματι ἐκ τοῦ αἰφνιδίου μέλλουσι· δείσει οὖν καὶ αὐτὸν τῶν ἐν
 P 500 Ῥώμῃ στρατιωτῶν τοὺς μαχιμωτάτους ἀπολεξάμενον, ἥνκα αἰ-
 σθῆται τῆς ἐπιδρομῆς, βοηθεῖν δρόμῳ, ὅπως τι καὶ δεῶν τοὺς
 βαρβάρους ἐκότεροι δυνήσονται μέγα. Βέσση δὲ ταῦτα οὐδαμῇ
 ἤρρισκε, καίπερ ἐς τρισχιλίους στρατιώτας ξὺν αὐτῷ ἔχοντι· διὸ 5
 δὴ καὶ Βαλεντίνος τε καὶ Φωκῆς ξὺν πεντακοσίοις ἐκ τοῦ ἀπρόσ-
 δοκῆτον ἐπισκήψαντες τῷ τῶν πολεμίων στρατοπέδῳ ὀλίγους μὲν
 τιμῆς ἔκτειναν, αἰσθητοὺς τε τοῦ ἐνθάδε θορέβου τοῖς πολιορ-
 κουμένοις ταχὺ γέγονεν. ὥς δὲ οὐδεὶς ἐκ τῆς πόλεως ἐπεξῆει,
 κατὰ τάχος ἐς τὸν λιμένα κακῶν παντάπασιν ἀπαθείς ἀνεχώρη- 10
 σαν. πέμψαντές τε παρὰ Βέσσαν αὐθις ῥτιώντο μὲν εἰς ὄκνησιν
 τινα οὐ δέον αὐτὸν ἐμπεπωκέναι, ἰσχυριζόμενοι δὲ ὥς ὀλίγω
 B ἔσπερον ἑτέραν ἐπεκδρομὴν ἐς τοὺς πολεμίους ποιήσονται παρεκά-
 λουν καὶ αὐτὸν ἐς καιρὸν τοῖς βαρβάροις ἐπιθίσθαι δυνάμει τῇ
 πάσῃ. ὁ δὲ οὐδέν τι ἤσπον τὸ μὴ τοῖς ἐναντίοις ἐπεξίοντα δια- 15
 V 134 κινδυνεύειν ἀπειπεν. οἱ μέντοι ἀμφὶ Βαλεντίνον τε καὶ Φωκῆν
 ξὺν στρατῷ πλείονι τοῖς πολεμίοις ἐμπεσεῖσθαι διενουσῆντο καὶ ἐν
 παρασκευῇ ἤδη ἐγένοντο. στρατιώτης δὲ τις ὑπὸ Ἰννοκεντίῳ τατ-
 τόμενος αὐτόμολος παρὰ Τωτίλαν ἔκων ἀγγέλλει ὥς ἡμέρῃ τῇ
 ἐπιγενησομένη ἐφοδος ἐκ τοῦ πόρτου ἐπ' αὐτοὺς ἔσται. καὶ ὅς 20
 τῶν χωρίων ὅσα ἐπιτηδείως ἐς τοῦτο εἶχεν, ἐνέδραις ἔγνω προλο-
 χίζειν ἀνδρῶν μαχίμων. οὗ δὴ τῇ ὑστεραίᾳ Βαλεντίνος τε καὶ
 C Φωκῆς ξὺν τοῖς ἐπομένοις ἐμπεπωκότες τοὺς τε πλείστους ἀπο-

2. μαχιμωτάτους] μαχίμους H: illud Hm. 4. ἐκότεροι] καὶ
 παρτεροὶ L. 11. εἰς ὄκνησιν] εἰς om. L. 15. τὸ μὴ] τῷ μὴ
 Hm. 17. πλείονι] πλείονι L. 20. ὅς] ὡς L: ὅς Lm.

facturos impetum: proinde necesse esse, ut ex militibus, quos haberet
 Romae, pugnacissimorum delectu habito, cum videret lacursum fieri, sub-
 sidio curreret, quo utrique in Barbaros patrarent aliquid memorabile. Id
 Beasae non placuit, quamvis militum tria secum haberet millia. Quare
 Valentinus et Phocas cum quingentis castra hostium aggressi de impro-
 viso, nonnullos conficiunt: unde statim tumultus ad obsessorum aures
 pervenit. Cum autem ex urbe nemo uero erumperet, omnino incolomes ad
 portum celeriter se receperunt. Ad Beasam iterum mittunt, deque illius
 praepostera cunctatione exprostant: et asserentes se alteram brevi im-
 pressionem daturus, hortantur, ut ipse in tempore viribus omnibus in
 Barbaros irruat. Nihil is minus result cum hoste extra muros armis
 decernere. Valentino autem ac Phocae deliberatum erat hostem invadere
 cum maioribus copiis: iamque se accinxerat, cum miles quidam Innocen-
 tii transfugit ad Totilam, retulitque factum iri postridie ex oppido Por-
 tu in Gothicos excursionem. Ille viros ad pugnam impigros, ubicunque
 commodum visum est, in insidiis posuit: in quas delapsi postridie Va-

βάλλονται καὶ αὐτοὶ θνήσκουσιν. ὀλίγοι δὲ τινες μόλις διαφυγόν-
τες ἐς τὸν πόρτον κομίζονται.

Τότε καὶ Βυγίλιος, ὁ τῆς Ῥώμης ἀρχιερεὺς, ἐν Σικελίᾳ
διατριβὴν ἔχων ναῦς ὅτι πλείστας οἶκον ἐμπλησάμενος ἔπεμψεν,
5 οἷόμενος ὅτι δὴ τρόπῳ τοῖς τὰ φορτία παρπλέμπουσιν ἐς τὴν
Ῥώμην ἐσιτητὰ εἶναι. αἱ μὲν οἱ νῆες αὐτῷ ἔπλειον ἐπὶ τὸν Ῥω-
μαίων λιμένα, αἰσθόμενοι δὲ οἱ πολέμιοι χρόνῳ τε βραχεῖ προ-
τερήσαντες ἐν τῷ λιμένι ἐγένοντο καὶ τῶν τοίχων ἐντὸς σφῶς αὐ-
τοὺς ἐκρυσαν, ὅπως, ἐπειδὴν τάχιστα αἱ νῆες ἐνταῦθα κατέρωσι,
10 κρυψώσιν αὐτῶν οἷδενί πένον. ὅπερ κατιδόντες ὅσοι φροτρῶν
ἐν πόρτῳ εἶχον, ἔς τε τὰς ἐπάλξεις ἀνέβαινον ἅπαντες καὶ τὰ ἡμά-
τια σείοντες τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶ σημαίνειν ἐβούλοντο μὴ πρόσω ἴ-
ναι, ἀλλ' ἐτέρωσι, ὅπη παρυῖχοι, ἐκτρέπσθαι. οἱ δὲ τῶν
ποιουμένων οὐ ξυνίεντες, ἀλλὰ χαίρειν τε τοῖς ἐν τῷ πόρτῳ Ῥω-
15 μαίων οἷόμενοι καὶ σφῶς ἐπὶ τὸν λιμένα παρακαλεῖν, τοῦ πνέ-
ματος αὐτοὺς ἐπιφύρον ὄντος, ἐντὸς τοῦ λιμένος κατὰ τάχος ἐγί-
νοντο. ἔπλειον δὲ ταῖς ναυσὶν ἄλλοι τε Ῥωμαῖον πολλοὶ καὶ τις
ἐπισκοπος Βυλιντίνος ὄνομα. ἔκ τε τῶν ἐνεδρῶν ἀνωστάντες οἱ
βάρβαροι τῶν πλοίων ἀπάντων οὐδενὸς ἀμνησμένου ἐκράτησαν.
20 καὶ τὸν μὲν ἐπίσκοπον ζωγρήσαντες πυρὰ Τωτίλῳ ἤγαγον, τοῖς
δὲ ἄλλους ἅπαντας ἔκτειναν, καὶ τὰς ναῖς ξὺν τοῖς φορτίοις
ἐφ' ἄλκοντες ὥχοντο. τοῖτον ὁ Τωτίλῳ ἀνιπνυθάνετο τοῦ ἱερέως P 501

5. ἐς τὴν] ἐς τὴν L. 13. ἐτέρωσι] ἐτέρωθι Reg. ibid. πα-
ρυῖχοι] παρὰ τύχην L. παρυῖχον Lm. 21. ξὺν] σὺν L.

lentius et Phocas cum suis, amissa parte eorum maxima, ipsi quoque
oppellunt pauci vix elapsi, Portum repetiere.

Eodem tempore Vigilius Rom. Pontifex, e Sicilia, ubi morabatur,
onustas frumento naves quamplurimas misit, persuasum habens eos, qui
imposita ratibus onera agerent, Romam quomodocumque ingredi posse.
Cum eae naves in portum Romanum tenderent, re hostes cognita, mo-
mento antegressi, portum subeant, et intra septum parietum delitescent,
ut simul se navigia illuc appulsa fuerint, ea nullo negotio capiant. Id
conspiciti, qui in oppido Portu praesidium agitabant, murorum pinna
certatim omnes ascendero, et ventium inictu ne solum daza nevis, ne
porro pergant, sed alio, quocumque aora tulerit, cursum detorqueant. Ibi
rem coniectura non assequentes, et Romanos, qui erant in oppido, exui-
tare, seque ab illis in portum invitari existimantes, secundo vento festi-
nationem iuvante, portum intrant. Vehebantur una Romani multi, in-
ter quos erat Episcopus, nomine Valentinus. Coniungunt ex insidiis Bar-
bari, navesque omnes, repugnante nemine, capiant. Vita capto Episco-
po servata, duxerunt illum ad Totilam: ceteris ad interfectionem ene-
sis, trahentes navigia cum oneribus abierunt. Ex Episcopo quae scire

ἔσα ἐβούλετο, ἐπειγκῶν δὲ αὐτῷ, ὅτι δὴ ὡς ἥκιστα ἀληθεύει-
ται, ἄμω τῷ χειρὶ ἀπέκοψε. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω γενέσθαι τε-
τέχηκε. καὶ ὁ χειμὼν ἔλθε, καὶ τὸ ἐνδέκατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ
πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνέγραψε.

^B
^{H 279} 15. Βυζίλιος δὲ, ὁ τῆς Ῥώμης ἀρχιερεὺς, βασιλεὺς ἐς Βυ- 5
ζάντιον ἐκ Σικελίας μετ' ἀπεμπτος ἦλθεν. ἐτόγγανι γὰρ πολὺν
τινα χρόνον διὰ τοῦτο ἐν Σικελίᾳ τριβὴν ἔχων. ὑπὸ τοῦτον τὸν
χρόνον Ῥωμαῖοι ἐν Πλακεντίᾳ πολιορκούμενοι ἀπάντων ἤδη σφᾶς
τῶν ἀναγκαίων παντάπασιν ἐπιλιπόντων ἐς βρώσεις οἱ ἄλλοις τι-
νὰς, βιαζόμενοι τῷ λιμῷ, ἦλθον. καὶ μὴν καὶ ἀλλήλων ἐγένε- 10
σαντο καὶ διὰ τοῦτο σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ Πλακεντίαν ὁμολογίᾳ
Γότθοις παρέδωκαν. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε ἐχώρησε καὶ Ῥώμην
πρὸς Τωτίλᾳ πολιορκουμένην ἅπαντα ἤδη τὰ ἀναγκαῖα ἐπελειό-
πει. ἦν δὲ τις ἐν τοῖς Ῥώμης ιερεῦσιν, ὄνομα μὲν Πελάγιος,
C διάκονος δὲ τὴν τιμὴν, ὅς δὴ ἐν Βυζαντίῳ χρόνον διατρίψας συ- 15
χνὸν φίλος μὲν ἐς τὰ μάλιστα Ἰουστινιανῷ βασιλεὺς γέγονε, χρή-
ματα δὲ περιβεβλημένος μεγάλα ἐς Ῥώμην ὁλόγου ἔμπροσθεν
ἐτόγγυνεν ἀφικόμενος. ἐν ταύτῃ τε τῇ πολιορκίᾳ τοῖς τῶν ἀνα-
γκαίων ἀπορουμένοις πλείστα τῶν χρημάτων προΐμενος, ὧν καὶ
πρότερον ἔν γε Ἰταλιώταις ἅπασι δόκιμος, μεῖζον, ὥς τὸ εἶκος, 20
ἐπὶ φιλανθρωπία κλέος ἀπένεικε. τοῦτον Ῥωμαῖοι τὸν Πελάγιον,
ἐπειδὴ τὰ ἀμήχανα τῷ λιμῷ ἔπασχον, πείθουσι παρὰ Τωτίλᾳ

1. ἐπειγκῶν] ἐπειγκόντας H: illud Hm. *ibid.* δὲ] τε LHm.
2. ἀπέκοψε] ἀπέκοψαν H: illud Hm. 9. ἐπιλιπόντων Reg. ἀπο-
λιπόντων P. 14. τοῖς Ῥώμης] τῆς πόλεως L. 17. ὁλόγου]
ὁλίγω L. 19. προΐμενος] προΐμενος L. 22. ἐπειδὴ] ἐπει
Suidas s. v. ἀμήχανα.

avebat percontatus Totilas, ipsam mendacii insinuatam, manibus trun-
cavit. Ea sic acta, finis excipit hiemis anni que xi. istius belli, quod
scriptura Procopius est persecutus.

16. Vigilina Romana Pontifex Byzantium Imperatoria accitū venit
ex Sicilia: ubi iamdiu degerat profectionis illius causa. Sub idem tem-
pus Romani, qui Placentine obsidebantur, cum iam rei cibariae omnino
inopes, et ad infandos cibos fame redacti, carne mutua vescerentur, se
ipsi et Placentiam Gotthis dedidere. Haec ibi: dum Romam quoque, a
Totila obsessam, summa annoque penuria premit. Erat in Clero Roma-
no Pelagius Diaconus, Romam haud ita pridem cum magna opibus re-
versus Byzantio: ubi diu moratus, in Iustiniani Aug. amicitiam sese pe-
nitens insinuasverat. Obsessa urbe, maximam pecuniae partem largitus ino-
pibus, sua illa benignitate, ad primum nominis splendorem, quem apud
Italos omnes obtinuerat, meritum adiecit cumulum. Romani, in summas
angustias adducti fame, hinc Pelagius persuadent, ut Totilam adeat, et

τε λέναι καὶ ἡμερῶν ὀλίγων τινῶν ἐκχειρίαν διαπαράξασθαι σφίσιν, ἔφ' ᾧ, ἣν μὴ τις αὐτοῖς ἐπικουρίαν ταύτης δὴ ἐντὸς τῆς ἐκχει-
 ρίας ἐκ Βυζαντίου ἀφίκηται, σφᾶς τε αὐτοὺς δημολογίᾳ καὶ τῇ V 135
 πόλιν Ἰόδοις ἐνδύωσυσιν. ἐπὶ ταύτῃ δὴ τῇ πρεσβείᾳ Πελάγιος
 5 παρὰ Τωτίλῃν ἦλθεν. ἤκοντά τε αὐτὸν ὁ Τωτίλας ἀσπασάμε- D
 νος αἰδοῦ τε καὶ φιλοφροσύνῃ πολλῇ πρῶτος ἔλεξεν ὧδε

„Ἰᾷσι μὲν, ὥς ἐπὶ πλεῖστον εἰπεῖν, νόμος βαρβάρους τὸ
 χρῆμα τῶν πρεσβειῶν σέβειν, ἐμοὶ δὲ τοὺς τῆς ἀρετῆς τι μετα-
 ποιουμένους, οἷος αὐτὸς εἶ, καὶ ἄλλως τιμᾶν ἐν σπουδῇ ἄνωθεν
 10 γέγονε. τιμὴν δὲ καὶ ὕβριν ἐς ἄνδρα πρεσβευτὴν οὐ προσηύχῃ
 προσώπων εὐδὲ ῥημάτων ὄγκῳ τῶν ὑποδείκνυμένων διακεκρίσθαι
 ὀίμαι, ἀλλ' ἐν γὰρ τῷ ἀληθεύειν ἢ λόγοις οὐχ ἐγινώσκουσιν ἐς
 αὐτὸν χρῆσθαι. τετιμῆσθαι μὲν γὰρ διαφερόντως ἐκείνῳ ἔμι-
 βαίνει, ὅτῳ ἂν ἐκ τοῦ εὐθείους ἀποκαλύψαντες τὸν ἀληθῆ λόγον,
 15 οὕτω τὸν ἄνθρωπον ἀποπέμποιντο, περιβρίσθαι δὲ πάντων μά-
 λιστα τῷ πρεσβευτῇ τοῦτῳ, ὅς ἂν ὑπούλων τε καὶ ὑμπεπλά- P 502
 σμένων ἀκούσας ῥημάτων ἀπὸν οἴχοιτο. τριῶν τοίνυν ἐκτὸς,
 ὧ Πελάγιε, τῶν ἄλλων ἀπάντων, ὅτου ἂν διεθῇς, οὐ μὴ ποτε
 πρὸς ἡμῶν ἀτυχῆσις. ἂ δὲ φυλασσόμενόν σε σιωπᾶν ἄμεινον,
 20 ὅπως μὴ σαντῷ αἰτιώτατος γεγονὼς τοῦ μηδὲν ἀνύνει ὧν ἔνεκα
 ἦλθες τῇν ὑπὲρ αὐτῶν μέμψιν ἡμῖν ἀναθήσει. τῷ γὰρ μὴ ἐπι-
 τηδεῖως τοῖς παροῦσιν αἰτεῖσθαι τὸ μηδὲν κατορθοῦν ἐκ τοῦ ἐπὶ

5. παρὰ] ἐπὶ L. ibid. αὐτόν] αὐτὴν L. αὐτόν Lm. 13. ἔμι-
 βαίνει] συμβαίνει L. 14. ὅτῳ] οὕτω L. ibid. εὐθείος] Vulgo
 εὐθείως. 15. οὕτω] ὅντα L. ibid. περιβρίσθαι Val. Vulgo
 περιβρίζεσθαι. 19. ἀτυχῆσις L. ἀτυχήσις HP. ibid. ἂ
 Reg. ὦν P. 21. τῷ γὰρ] τὸ γὰρ L: illud Lm.

paucorum dierum inducias ea conditione paciscatur, ut, si intra id tem-
 pus Byzantio subsidii nihil acceperint, secum urbem Gotthis permittant.
 Eam gessit Pelagius legationem ad Totilam: qui venientem honorifice et
 perdemigne amplexus, prior ita exorsus est.

Mos quidem est Barbaris fere omnibus honore Legatos afficere: ego
 vero praeter ea ab ineunte aetate studui viros virtute praeditos, qualis ipse
 es, in primis colere et venerari. Reverentiam autem et contumeliam in
 Legatum non positam esse iudico in sola vultus benignitate, vel arrogan-
 tius eorum verbis, qui illos exceperint: sed in oratione plena veri, aut
 rursus inani mendacique. Etenim cum illo perhonorifice agitur, cui nuda
 proposita veritate redeundi potestas sit: contra indignissime habetur Le-
 gatus, qui auditis fallaciis flagentisque revertitur. At tu, Pelagi, a no-
 bis quidquid petieris consequere, praeterquam tria: quae tibi silentio pro-
 vido transire praestat, ne cum frustratio consilii, quo huc venisti, ex te
 maxime nota fuerit, in nos culpam convertas. Aliena enim a statu, in

πλεῖστον ἐπιείσχε. λέγει δέ, ὅπως μήτε Σικελιωτῶν τινας ἔνεκα
 μήτε τῶν Ῥωμαίων περιβόλων, ἢ τῶν προσκεχωρηκότων ἡμῖν οὐ-
 B κτιῶν, τοῖς λόγους ποιήσεις. οὐ γὰρ αἶν τέστιν ἢ Γόιθους
 ἐς Σικελιωτῶν τινα χαρίσασθαι, ἢ τόδε τὸ τεῖχος ἐστάναι, ἢ
 δούλους τοῖς ξὺν ἡμῖν στρατιευσαμένους τοῖς πάλαι κικτημένοις 5
 δουλείαν. τοῦ δὲ μὴ δοκεῖν ἀλογίστω ταῦτα προτείνεσθαι γνῶ-
 μη τῶν τὰς αἰτίας αἰτίκα ἔξιπτεῖν τὴν ἐποψίαν ἐκλίσσωμεν. ἦν
 μὲν ἢ νῆσος ἐνδωμῶν ἐκ παλαιοῦ χρημάτων προσόδῳ καὶ καρ-
 πῶν ἀφ' ὧν καὶ τῶν ἐκτὶ σταθμένων πασῶν μάλιστα, ὥστε οὐ τοῖς
 αὐτῇ ἐνοικοῦσιν ἐπαρκεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐμᾶς 10
 ἐνθύνει εἰσκαρμιζόμενους ἀνὰ πᾶν ἔτος τὴν τῶν ἐπιτηδείων εἰσφο-
 ρὰν διαρκῶς ἔχιν. διόπερ κατ' ἀρχῆς ἐδέοντο Θεοδορίχῳ Ῥω-
 μαῖοι μὴ πολλῶν ἐνταῦθα Γόιθων κατιστιγναι φροτρὰν, ὥς μη-
 δὲν αὐτῶν τῇ ἐλευθερίᾳ ἢ τῇ ἄλλῃ εἰδυμιοσίᾳ ἐμπόδιον εἴη.
 C τούτων δὲ τοιοῦτων ὅτιον κατέλειπον ἐς Σικελίαν ὁ τῶν πολέ- 15
 μῶν στρατὸς, οὔτε ἀνδρῶν πλήθει οὔτε ἄλλῃ τῶν πάντων αὐ-
 τῇ ἀξιόμαχοι πρὸς ἡμᾶς ὄντες. Σικελιωταὶ δὲ τὸν στόλον ἰδόν-
 τες οὐκ ἐς Γόιθους ταῦτα ἐτήιγχαν, οὐκ ἐν τοῖς ὁχρωμασίᾳ
 καθιέρξαν αὐτοὺς, οὐκ ἄλλο προσκροῖεν τοῖς ἐναντίοις οὐδὲν

4. ἐς σικελιωτῶν τινα Vat. L. ἐκ σικελιωτῶν τινὲν HP. *ibid.*
 χαρίσασθαι! χαρίσασθαι Vat. L. τι χορηγεῖσθαι Lm. τι χαρίσασθαι
 ex Reg. offert Maltretus Quondomodum fieri non potest ut aut
 Gotthorum opera uti pro Siculis queas, aut — Pers 6. δὲ μὴ]
 μὴ δὲ H. δὲ μὴ Hm. 7. ἐποψίαν L. *ibid.* ἐκ-
 λίσσωμεν Vat. et L. a pr. m. ἐκλίσσωμεν P. 11. εἰσκαρμιζόμε-
 νους] εἰσκαρμιζόμενοι L. a pr. m. *ibid.* εἰσφορὰν] φορὰν L.
 16. ἄλλῃ τῶν πάντων L. τῶν πάντων ἄλλῃ P. Cum L. consensit
 Suidas s. v. ἀξιόμαχος, nisi quod ἀπάντων praebet. 19. αὐ-
 τοὺς L. αὐτοὺς P.

quo sis, postulatio, irrita solet esse. Edico scilicet, ne vel Siculi cuiusquam
 causa, vel murorum Heciae, vel scironum, qui ad nos se contulerunt, me
 interpellas. Nam nec Sicula cuiquam Gotthi ignoscere, nec stare hi mu-
 ri, pro serui, qui nobis militant, praedictis dominis servire possunt. Ac ne
 videantur haec a nobis proferri timere, statim subleuenda causam, suspi-
 cionem expurgabimus. Fuit insula illa iam inde ulim fortunatissima, cum
 procerum pectus, tum frugum, quam parit, copia: ita ut non suos modo
 incolae benigne alant, sed eos etiam Romanam annonam inde, quanta opus
 est, quotannis exportetis. Quoniam Romanis Theodorici ipso initio
 rogauit, insulae frequens Gotthorum praesidium imponere nollet, ne ipso-
 rum libertati felicitatiq. officeret. Eo loci res erat, quando hostilis ex-
 ercitus in Siciliam appulit, numero rebusque omnibus nobis impor. Siculi,
 coniecta classe, non id Gotthis renuntiaverunt, non se commiserunt mun-
 tionibus, non hostem propellere decreverunt, sed promptissime potestatis
 urbium portis, inimicus nobis copias porrectis manibus acceperunt; iamdiu,

ἔγνωσαν, ἀλλ' ἀναπετάσαντες προθυμίᾳ τῇ πάσῃ τὰς τῶν πό-
 λιων πύλας ἰδέξαντο ὑπὲρ αἰσῶν χεραὶ τὸν τῶν πολέμιων στρατὸν,
 ὥσπερ, ὁμῶς, τὰ τῶν ἀνδραπόδων ἀπιστότατα, ἐκ χρόνου και-
 5 ροφυλακοῦντες πολλοῦ θραπέτευσαι μὲν τῆς τῶν κεκτημένων χι-
 10 ρῶς, νέους δὲ τινας καὶ ἀγνώστους αὐτοῖς δεσπότας εἶρεῖν. ἐν-
 τιθέειν τε ὁρμώμενοι καθάπερ ἐξ ἐπιτευχίσματος οἱ πολέμιοι τὴν
 τε ἄλλην Ἰταλίαν ἀπορητὶ ἔσχον καὶ Ῥώμην τήνδε κατέλαβον, D
 αἶτον ἐκ Σικελίας ἐπαγόμενοι τοσοῦτον τὸ πλῆθος, ὥστε πολιορ-
 κουμένοις ἐς ἐνιαυτοῦ μῆκος ἀντέχειν ξύμπασιν Ῥωμαίοις. τὰ
 10 μὲν οὖν Σικελιωτῶν τοιαῦτά ἐστιν, ὥνπερ αὐτοῖς Ἰούθους ξυγ-
 γνώμονας εἶναι οὐδεμίᾳ μηχανῇ ἔσται, τοῦ τῶν ἐγκλημάτων ὄγ-
 κου παραιρουμένου τοῖς ἡδικοῦσι τὸν ἔλεον. τοῦτων δὲ τῶν
 περιβόλων ἐντὸς καθείρξαντες αὐτοὺς οἱ πολέμιοι ἐς μὲν τὸ πε-
 δῖον καταβαλόντες παρωτάσσεσθαι ἡμῖν οὐδαμῇ ἔγνωσαν, σοφ-
 15 σμασι δὲ καὶ παραγωγαῖς αἰεὶ τε καὶ καθ' ἡμέραν Ἰούθους ἐκ-
 κρούοντες κέραιοι τῶν ἡμετέρων ἐκ τοῦ πυρὸς γέγεννηται.
 ὅπως τοίνυν καὶ ἑσπερον μὴ ταῦτα πάθοιμεν προνοεῖν ἄξιον.
 τοὺς γὰρ ὅσας ἀγνοία σφαλέντας ἐς τὴν αὐτὴν αὐθις ἐκπεπτωκέ-
 ναι κακοπραγίαν οὐ προειδομένους τὴν ἀπὸ τῆς πέρας ἔδη ξυνη-
 20 θισμένην αὐτοῖς ξυμφορὰν οὐ τίχης ἐναντίωμι γιγνέσθαι δοκεῖ,
 ἀλλ' ἐς ἄνοιαν τῶν ἐπαικότων, ὥς τὸ εἰλὸς, περιστασθαι. P 503
 προσθίῃ δ' ἂν τις ὥς καὶ τὸν Ῥώμης καθαιρεθῆναι περιβόλον

10. Σικελιωτῶν] σικελιώταις H. *ibid.* ξυγγνώμονας L. συγ-
 γνώμονος P. 12. ἔλεον] ἔλαιον H. ἔλεον Hm. 13. αὐτοὺς]
 αὐτοῦς P. 15. παραγωγαῖς L. περιαγωγαῖς P. 17. τοίνυν]
 τε τὸν Lm. 18. αὐτὴν om. L. 19. ξυνηθισμένην αὐτοῖς
 ξυμφορὰν] συνηθισμένην αὐτοῖς συμφορὰν L. 20. ἐναντίωμα]
 ἐναντιώματα L.

*infidelissimorum mancipiorum ritu, aucupati, ut opinor, occasionem eva-
 dendi fuga ex herili manu, et novos ignotosque sibi dominos nanciscendi.
 Inde hostes, tanquam ex propugnaculo, erumpentes, universam labore nullo
 occuparunt Italiam, et hac potius urbe, tantum ex Sicilia aderserunt
 frumenti numerum, ut Romanis omnibus anno integro, quo obsessi fuere,
 sufficeret. Haecenus de Siculis: quibus Gotthi nulla pacto ocniam dabunt,
 nec alerum gravitate omnem a montibus coercente misericordiam. His vero
 hostes inclusi moenibus, nunquam descendere voluerunt in compum, neque
 aciem nobis opponere: verum quotidianis dolis et circumductionibus Got-
 thos extorquendo, praeter opinionem res habent nostras in sua potestate.
 Haec ne in posterum patiamur, providendum est. Nam qui in fraudem
 semel per errorem incurrerint, si in eundem incidant, non praevio malo,
 quod iam usu compertum habuerint, non id odversa fortunae casu vide-
 tur factum; sed eorum, qui lapsi sunt, imprudentia, ut par est, ascribi-
 tur. Accedit quod murorum Romae excisio vobis maxime utilis futura sit.*

- μάλιστα πάντων ὑμῖν ξυνοίσει. οὐδέτεροι γὰρ τὸ λοιπὸν καθιερ-
 γμένοι, πάντων τε ἀποκεκλεισμένοι τῶν ἀναγκαίων, πολιορκη-
 V 136 θήσονται πρὸς τῶν ἐπιόντων, ἀλλὰ κινδυνεύουσι μὲν τῇ μάχῃ
 πρὸς ἀλλήλους ἐκότεροι, ἄθλον δὲ τῶν νικούντων ἡμεῖς οὐ μετὰ
 κινδύνων ἡμετέρων γενήσεσθε. τῶν μέντοι προσκεχωρηκότων 5
 ἡμῖν οἰκετῶν ἕνεκα τοσαῦτα ἐροῦμεν, ὥς, ἥνπερ ἐκείνους ξυ-
 B ταξαμένους τε ἡμῖν ἐπὶ τοὺς ἐναντίους καὶ παρ' ἡμῶν τὴν δημο-
 λογίαν κεκομισμένους τοῦ μή ποτε αὐτοὺς τοῖς πάλαι κεκτημένοις
 προήσισθαι τὰ νῦν ἔγχειρίσαι ὑμῖν γνοῖσθαι, οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς τὸ
 πιστὸν ἔξομεν. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστι, τὸν τῶν ἐγκυκλιμένων 10
 εἰς τοὺς ἀπάντων οἰκτροτάτους ὀλιγοροῦντα βέβαιον εἰς τῶν ἄλ-
 λων τινὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην ἐνδείκνυσθαι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς φύ-
 σιος ἄλλο τι γνώρισμα εἰς πάντας τοὺς αὐτῷ ἐκμυῖλλοντας τὴν
 ἀπιστίαν αἰεὶ περιφέρειν φιλεῖ.
 C Τωπίλας μὲν τοσαῦτα εἶπε, Πελάγιος δὲ ἀμείβεται ὥδε 15
 „Κατεσπουδάσθαι σοι μάλιστα πάντων ἐμέ τε, ὦ γυναιε, καὶ
 τὸ τῆς πρεσβείας ὑπειπὼν ὄνομα ἐν μοίρῃ ἡμᾶς τῇ ἀτιμοτῇ
 ξυνέταξας. ἐβρίζειν γὰρ εἰς ἄνδρα φίλον τε καὶ πρεσβευτὴν

1. ξυνοίσει] ξυνοίσειν L a pr. m. *ibid.* οὐδέτεροι P et Scaliger.
 οὐ μεθ' ἐτέρων H. οὐδὲ μεθ' ἐτέρων L. 2. ἀναγκαίων] ἐναν-
 τίων L: illud Lm. *ibid.* πολιορκηθήσονται P et Scaliger. πο-
 λιορκηθήσεσθαι HL. „Forsan πολιορκηθήσεσθε.“ MALT. 3. κιν-
 δυνεύουσι] κινδυνεύουσι HL. 4. ἄθλον] ἄθλων L. ἄθλια δὲ
 ἔσονται Lm. *ibid.* ἡμεῖς — προσκεχωρηκότων om. L: in marg.
 τῶν δὲ προσφονόντων, quae Scaligeri coniectura est lacunam ex-
 plentis. 6. ἥνπερ] εἰπερ L. 7. τε om. L. *ibid.* ἡμῖν] ἡμῖν
 L. ἡμῖν Lm. 8. αὐτοὺς] αὐτοῖς L a pr. m. 9. προήσισθαι
 L. προέσθαι HP. *ibid.* ἔγχειρίσαι] ἔγχειρίσειν Reg. *ibid.*
 ὑμῖν] ἡμῖν L. *ibid.* ἡμᾶς] ἡμᾶς L. ὑμᾶς Lm. 10. τὸν τῶν]
 τὸ τῶν L. 11. εἰς] εἰς L. *ibid.* βέβαιον Hm. βεβαίαν HP.
 „Leg. βέβαιον.“ MALT. Ex Reg., ut videtur. 14. φιλεῖ] φι-
 λεῖν L a pr. m. 18. ξυνέταξας] συνέταξας L. *ibid.* ἐβρί-
 ζειν L. ἐβρίζει P. *ibid.* γὰρ om. L.

*Neutri enim deinceps concepti, et commeatibus omnibus interclusi, ab ag-
 gressoribus obsidebantur: sed utrique inter se acie decernunt, et eos acru-
 minosis illis periculis expediti, in praemium cedetis victoribus. Quod ad
 servos attinet, qui ad nos concesserunt, hoc unum dicemus: si illos, qui
 nostrae ascripti militiae, a nobis fidem acceperunt, nunquam se pristinis
 dominis proditum iri, in manus vobis tradamus modo, profecto nec vobis
 fidem praeestabimus. Non potest enim ita sane, non potest fieri, ut qui
 pactiorem cum omnium miscrimis factam violat, fidem erga alium quem-
 quam constantem probet: sed apud omnes, quibuscum contrahit, perfidiam,
 evoluti perpetuam ingenii sui notam, circumfert.*

*In hunc modum locuto Totilae Pelagius ita respondit. Posteaquam
 dixisti, praecclare vir, et me et Legati nomen apud te valere plurimum,
 nos indignissime habuisti. Amico enim et Legato dedecus imprimis non*

ἔγωγε οἶμαι οὐχ ὅς ἂν κατὰ κόρητος πατάξας καὶ τῇ ἄλλῃ ἀσελγείᾳ
 ἐς αὐτὸν χρήσαιοτο, ἀλλ' ὅς ἂν ἀπρακτον ἀποπέμψασθαι τὸν ἐς
 αὐτὸν ἥκοντα γνῶιη. οὐ γὰρ ὅπως τιμῆς πρὸς τῶν ὑποδεξαμέ-
 νων τινὸς τύχῳσι, καθεῖναι αὐτοὺς ἐς τὴν πρεσβείαν εἰσάσιν
 5 ἄνθρωποι, ἀλλ' ὅπως τι ἀγαθὸν διαπεπραγμένοι τοῖς ἰσχυροῦ- D
 σιν ἐς αὐτοὺς ἐπαγγέζωσιν. ὥστε προσηλακισθέντας ξυνοίσει
 μᾶλλον διαπεπρωχθᾶι τι ὢν ἔνεκα ἤλθον ἢ λόγων ἐπικειστέρων
 ἀκούσαντας τῆς ἐλπίδος ἀποτεχόντας ἐπανελθεῖν. παραιτεῖσθαι
 μὲν οὐκ οἶδα ὅ τι δεῖ περὶ τούτων ὢν αὐτὸς εἰρηκας. τί γὰρ
 10 ἂν τις ἐνοχλοῖη τὸν γε πρὸ τῆς ἀπολογίας ἀπειπόντου τὴν ξύμβα-
 σιν; ἐκεῖνο δὲ οὐκ ἂν σιωπήσῃ, ὡς ἔνδεστος εἰ ὁπόσῃ ἐς Ῥω-
 μαίους τοὺς σοὶ ὅπλα ἀντάραντας φιλανθρωπίαν ἐνδείκνυσθαι
 μέλλεις, ὅς ἐς Σικελιώτας τοὺς οὐδαμῇ σοὶ ἀπηντηκώτας ἀκέρ-
 κτον τὸ ἔχθος ἐξενηκεῖν ἔγνωσ. ἀλλ' ἔγωγε μεθεῖς τὴν πρὸς σέ
 15 δέησιν τὴν πρεσβείαν ἐς τὸν θεὸν μεταθήσομαι, ὅς δὴ τοῖς τὰς
 ἰκετείας ὑπερφηρονούσι νεισεῖν εἴωθε.“

16. Τούτῳ τῷ εἰπόντι ὁ Πελάγιος ἀπηλλάσσεται. καὶ αὐτὸν P 504
 Ῥωμαῖοι ἐπεὶ ἀπρακτον ἐπαγγέγοντα εἶδον, ἐν πολλῇ ἀμηχανίᾳ
 ἐγένοντο. ἔτι τε μᾶλλον ἀκμάζων ὁ λιμὸς ἡμέρᾳ ἐκάστη ἀνέκει-
 20 στα αὐτοὺς ἔργα ἐργάζετο. τοὺς μέντοι στρατιώτας οὕτω τὰ
 ἀναγκαῖα ἐπελελοιπέναι, ἀλλ' ἔτι ἀντεῖχον. διὸ δὴ ἀθρόοι Ῥω-
 μαῖοι γινόμενοι καὶ τοῖς τοῦ βασιλέως στρατοῦ ἄρχουσι, Βέσση

1. οὐχ ὅς ἂν] οὐχ ὅσα L. οὐχ ὅς Lm. 6. ἐπαγγέζωσιν] ἐπα-
 νήξουσιν L. a pr. m. 8. ἐπανελθεῖν] ἀνελθεῖν H. 9. ὅ τι L.
 εἴ τί γε P. ibid. δεῖ] δεῖ L. 17. αὐτόν] τὸν L. 19. μάλ-
 λον] μέλλων L. illud Lm. 20. αὐτοὺς L. αὐτοῖς P.

is, meo quidem iudicio, qui illi infringit colaphum, petulantiusque illudit, sed qui ipsum remittit, nihil sua adeptum opera. Neque enim homines oratorum munus suscipere solent, ut ab illis, qui ipsos admiserint, tractentur splendide, verum ut ad eos, a quibus legationem acceperint, redeant, aliquid his utile pacto convento consecuti. Quare satius est ludibrio habitos, rei, cuius gratia venerint, partem confecisse; quam auditis blandioribus verbis, spei irritos reverti. Item si quid eorum, quae excepisti, sit nobis opus, notum id a te petere. Quorsum enim cum quis interpellat, qui compositionem praecidit, inaudita defensione? Neque illud tacuerim, patere satis, quam benignum te praebiturus sis Romanis, in te arma ausis tollere; qui in Siculos, nunquam tibi adversatos, implacabile odium patefacere constitueris. Ego vero omisso rogandi tui consilio, legationem ad Deum convertam: cui indignationem movere solent tumidi supplicum contemptores.

17. His dictis, abiit Pelagius: quem ut Romani re infecta redeuntem viderunt, graviore coeperunt sestoere dubitatione. Illos misere perdebant ingravescentis in dies fomes: milites cibariis nondum defecti, se sustentabant. Quocirca Romani, facto agmine, Caesarianos Duces, Bes-

- τε καὶ Κώνωνι, προσελθόντες, δευακρονόμενοι ξὺν ὁμίωγῃ πολλῇ
 ἔλεξαν τοιαύδε „Τοιαύτας μὲν οὔσας, ὡ στρατηγοί, τίχας ἡμῖν
 τὰς παρούσας ὀφείμεν, ὥστε εἰ καὶ τι θρῶν ἡμῶς ἀνέσιον ἔργον
 B ἰσχύομεν, οὐκ ἂν τινα ἡμῖν τὸ ἐγκλημα τοῦτο μέμνην ἐπλήνγκεν.
 ἡ γὰρ τῆς ἀνάγκης ἐπερβολὴ τὴν ὑπολογίαν ἐφ' ἑαυτῆς ἔχῃ. τῶν 5
 H 231 δὲ ἀμύνειν ἔργῳ ἡμῖν αὐτοῖς οὐχ οἶοί τε ὄντες, δηλώσοντίς τε
 λόγῳ καὶ ἀποκλυύσοντίς τὴν ξυμπορὰν παρ' ἡμῶς ἔκομεν· ὅπως
 δὲ ἀκούσεσθε πρῶτος, οὐ ξεντυρασιόμενοι τῶ τῶν λόγων θρόνῳ,
 ἀλλὰ τῇ τοῦ πάθους ἀκμῇ τοῦτο στυθμύμενοι. ὁ γὰρ ἀπογινώ-
 ναι τὴν σωτηρίαν ἡναγκασμένος οὐκ ἔργῳ, οὐ ῥήμασι τὴν εἰ- 10
 κοσίαν διωσώσασθαι τὸ λοιπὸν δύναται. ἡμῶς, ὡ στρατηγοί,
 μῆτι Ρωμαίους μῆτι ξηγητέας ἡμῖν νομίζετε εἶναι, μηδὲ ὁμοτρό-
 C πους τοῖς τῆς πολιτείας ἡδέσι γιγινέσθαι, μηδὲ ἀρχὴν ἐκόντας τῇ
 πόλει τὸν βασιλικὸς δέχισθαι σιγαιὸν, ἀλλὰ πολέμιους τὸ εἰς ἀρ-
 χῆς ὄντας καὶ ὁπλῃ ἐφ' ἡμῖν ἀραμένονας, εἰτα ἡσσηθέντας τῇ μά- 15
 χῃ, ἀνδράποδα δοριώλωτι ἡμῶν αὐτῶν κατὰ γε τὸν τοῦ πολέμου
 γενέσθαι νόμον. καὶ χορηγεῖτε τοῖς ἐμπετέροις οὐχμαλώτοις τρο-
 φὴν οὐκ ἀρκοῦσαν, οὐδὲ κατὰ τὴν χρῆσιν ἡμῖν ἀποχωρῶσαν, ἀλλ'
 ὥς γε ἀποεῖν διαρκῶς ἔχουσιν, ὅπως δὴ καὶ ἡμῖς περιόντας ἀν-
 θυποεργήσωμεν ἡμῖν ὅσα τοῖς οὐχμαλώτοις πεκτημένους ὑπηρε- 20
 V 137 τῶν ἄξιον. εἰ δὲ τοῦτο οὐ ῥέδιον ἢ οὐ βουλομένοις ἡμῖν, ἀλλ'

8. ἡμῶς] ἡμῶς L. 8. ἀκούσεσθε] ἀκούσεσθε Reg. 9. τῇ —
 ἀκμῇ] τῇ — ἀκμῇ L. 14. τὸν βασιλικὸς] τοῦ βασιλικῶς L.
 15. ἡσσηθέντας] ἐπὶ τοῦθέντας L: illud l.m. 16. δοριώλωτα] δο-
 ρισώλωτα P. 19. ἔχουσιν] ἔχουσιν lll. 21. ἡ οὐ L a m. sec.
 ἡ HP.

sam et Cononem, convenient, ac multo cum gemitu lacrimabundi hanc
 habent orationem. Nos eo miserie devenisse iam cernimus, o Duces, ut
 si quid gravius in vos forte committeremus, nihil esset. cur in culpam vo-
 caremur; extrema necessitate optimam secum offerente excusationem.
 Nunc, quando re et facto adesse nobis ipsi non possumus, vos adimus;
 quo verbis calamitatem exponamus nostram ne defleamus. Iudete ut be-
 nigne audiat, nec vos offundat orationis audacia, perpensa nostri doloris
 vi. Nam qui desperare saluti cogitur, in factis dictisque retinere modum
 necesse est. Existimate, si vultis, Duces, nos nec Romanos esse, neque unius
 vobiscum generis, neque institutis civilibus iisdem uti, nec sponte in urbem
 acceperimus primas Imperatoris cupias: sed hostes a principio fuimus, et ar-
 min in vos sumptis, proelio victis, mancipia vestra iure belli evasine. Ve-
 stris igitur captivis praebeate alimenta, si minus vitae communi paria, et
 quae ipsi bene sufficiant, ut certe quantum satis est ad victitandum, ut su-
 peratites rependamus vobis obsequium, quantumcumque servi praestare
 dominis debent. Si volentibus vobis est id factu difficile, nos monuimur
 dos putate, ut laborem tumultandi servos iustificatis. Quod ipsum si mi-

ἀφείναι ἡμῶς τῆς ἐμετέρας δικαιοῦτε χειρὸς, ἐκείνο κερδανού-
 ντες, τὸ μὴ περὶ τὰς τῶν δοῦλων πορνίσθαι ταυμάς· ἵν' δὲ μηδὲ
 τοῦτο ἡμῖν ἀπαλλέλειται, ἀποκινιέντι ἡμῶς ἄξιον τε καὶ μὴ ἀπο- D
 σταθίσῃτε τελευτῆς σώφροντος μηδὲ θανάτου ἡθονίσῃτε τοῦ
 5 πάντων ἡδίστου, ἀλλὰ πρόξυμι μὲν Ῥωμαίους ἀπαλλάττετε μυρῶν
 δυσκόλων." ταῦτα οἱ ἄμφω Βέσσων ἀκούσαντες τὸ μὲν τὰ ἐπι-
 τήδεια χορηγεῖν σῆσιν ἀδύνατον, τὸ δὲ ἀποκινιέντι ἑνώσιον
 ἔ.ασαν εἶναι, οὐ μέντοι οὐδὲ τὸ ἀφείναι ἀκίνδυνον. Βελιούριον
 δὲ καὶ τὸν ἐκ Βεζαντίου στρατὸν, αὐτίκα νῆ μάλα παρέλκεσθαι
 10 ἰσχυρίσαντο, ταύτῃ τε αὐτοῖς παρηγορήσαντες ἀπεπέμψαντο.

Ὁ δὲ λιμὸς ἔτι μᾶλλον ἀκμῶν τε καὶ μηκνύμενος ἐλπί-
 μέγα κακοῦ ἔρετο, βρώσεις ὑποβάλλων ἐκτόπους τε καὶ τῆς γν- P 505
 σεις ὑπεροφίους. τὰ μὲν οὖν πρῶτα Βέσσας τε καὶ Κώϊων, ὡ-
 περ τοῦ ἐν Ῥώμῃ γεννακτερίου ἔρχον (οἶτον γὰρ πολὺ τι μέτρον
 15 ἐντὸς τοῦ Ῥώμης περιβύλου ἐναποθίμενοι σῆσιν εἴτερον) καὶ οἱ
 στρατιῶται χρειὰς τῆς οἰκίας ἀποτιμνόμενοι ἀπεδίδοντο Ῥω-
 μαίων τοῖς ἐν πρᾶσσοσι χρημάτων μεγάλων· μέδιμον μὲν γὰρ
 τιμὴ ἐπὶ ἐγγόνει χρυσῷ. οἷς μέντοι οὐχ οἶτω τὰ κατὰ τὴν
 οἰκίαν ἐγέρετο, ὥστε βρώσεως ἐς τόσον ἄξιοιτέρας μεταυλαγχάνειν
 20 ἰκανοὺς εἶναι, οἷδε τῆς τιμῆς τὸ τετρατημόριον κατατιθέντες πι-
 τίριον τε τὸ μέδιμον ἐμπληρούμενοι ἡσθιον, τῆς ἀνάγκης αὐτοῖς
 ἡδύτην τε καὶ τρυφεροτάτην ποιούσης τὴν βρώσιν. καὶ βοῦν
 δὲ, ὃν ἂν ἐπιζιόντες οἱ Βέσσα ἐπισπασταὶ λάβοιεν, ἀπεδίδοντο B
 Ῥωμαίοις πεντήκοντα χρυσῶν. οὕτω δὲ ἵππος τεθνηὺς ἢ ἄλλο τι

5. Ῥωμαίους — δυσκόλων] μυρῶν ἀπαλλ'όξτεσι (ἀπαλλόξατε Lm)
 ῥωμαίους δυσκόλων Lm. 20. οἷδε] οἱ δὲ Hll. 24. Ῥωμαίοις]
 κατὰ L.

nime nobis relinquitur, petimus saltem interficere nos dignemini: honestum
 vitae exitum dote nobis, nec mortem rerum omnium suavisimam invidete:
 sed uno actu Romanos ab innumeris molestiis vindicante. Bessus, his au-
 ditiis, respondit, cibaria se praebere non posse; occidere, esse impium;
 dimittere, periculosum. Belisarium et Byzantio missum exercitum propedi-
 diem afflure asseveravit, itaque eos consolatus, remisit.

Interca fames, longa mora invalescebat, in magnum malum evadebat,
 cibos suggerens a communi usu, naturaeque hominum abhorrentes. Ac
 primum Bessus et Cotion, qui praesidio Romano praeerant, frumentum,
 quod intra muros Romae recondiderant afflatum; milites etiam quod de-
 trahebant de suo victu, Romanis divitibus multa pecunia vendebant;
 medius enim frumenti aptem constabat surcis. Quibus res domi non
 erat adeo ampla, ut sese flere tam care possent, hi plenum furfuris me-
 diumum quarta illius pretii parte mercati, eo vescebantur, necessitate ci-
 bum elusumodi delicatissime condiente Bessae Scutarii bovem, quem urbe
 egressi ceperant, Romanis vendiderunt aureis L. Si cui Romano auro-

τοιοῦτον ἐπῆρχεν, ἐν τοῖς ἄγαν εὐδαίμοσιν ὁ Ῥωμαῖος οὗτος
 ἐτάσσειτο, ὅτι δὴ κράσι ζῶον τεθνηκότος ἐντραγεῖν εἶχεν. ὁ δὲ
 δὴ ἄλλος ἕπας ὁμιλος τὰς ἀκαλήφας μόνας ἤσθιον, οἶαι πολλαὶ
 ἀμφὶ τὸν περίβολον κὰν τοῖς ῥειπίλοις πανταχῇ τῆς πόλεως φέον-
 ται. ὅπως δὲ αὐτοῖς μὴ τὸ τῆς πόας θριμνὸν τὰ τε χεῖλη καὶ τὰ 5
 ἀμφὶ τὸν φάρυγγα δάκνη οὐ παρέργως αὐτὰς ἔψοντες ἤσθιον.
 Ἔως μὲν οὖν Ῥωμαῖοι τὸ τοῦ χρυσοῦ νόμισμα εἶχον, οὕτως, ὥσπερ
 ἐρρήθη, τὸν σῖτον καὶ τὰ πίτυρα ὠνούμενοι ἀπηλλάσσοντο· ἐπεὶ
 C δὲ τοῦτο αὐτοὺς ἤδη ἐπελειοίπει, οἱ δὲ φέροντες ἐς τὴν ἀγορὰν
 τὰ ἐπιπλα πάντα βλον αὐτῶν τὸν ἐφήμερον ἀντηλλάσσοντο. τε- 10
 λευτῶντες δὲ, ἐπεὶ οὔτε οἱ τοῦ βασιλέως στρατιῶται σῖτον ἔτι,
 ὅνπερ καὶ Ῥωμαῖοι ἀπόδωνται εἶχον, πλὴν γε δὴ ὅτι τῷ Βέσσαι
 ὀλίγος ἔτι ἐλείπτο, οὔτε Ῥωμαῖοι οἶτον ὠνοῖντο, ἐς τὰς ἀκαλή-
 φας ἅπαντες ἔβλεπον. ταύτης δὲ αὐτοῖς οὐ διαρκούσης τῆς βρώ-
 σιως, οἷ γε οὐδὲ αὐτῆς ἐς κόρον ἵνα παντάπασιν εἶχον, ἐξίτη- 15
 λοι μὲν αἱ σάρκες αὐτοῖς ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἐγίνοντο. τὸ δὲ
 χρῶμα ἐς τὸ πελιδνὸν κατὰ βραχὺ ἦκον εἰδώλοισι αὐτοῖς ἐμμερε-
 στάτους εἰργάζετο. πολλοὶ τε βαδίζοντες ἔτι καὶ τῶν ὀδόντων
 αὐτοῖς μασσωμένων τὰς ἀκαλήφας, ἔθνησκόν τε ἐκ τοῦ αἰφνιδίου
 D καὶ ἐς γῆν ἐκπιπτον. ἤδη δὲ καὶ ἀλλήλων τὴν κόπρον ἤσθιον. 20

2. ὅτι] ὅστις Iam. 3. δὴ ἄλλος L. διόλου HP. 6. δάκνη Reg.
 δάκνηται P. 8. ἐρρήθη] ἐρρήθη L. 9. οἱ δὲ H. οἷδε HmP.
 10. αὐτῶν τὸν L. αὐτοῖς, omisso τὸν, HP. 11. στρατιῶται L.
 στρατοῦ P. 12. ἀπόδωνται Vnt. ἀπόδονται HP. ἀπίδονται L.
 ἀποδοῖντο Lm. 14. οὐ διαρκούσης] ἐνδιαρκούσης L. 15. οἷ
 γε L. ἐπεὶ γε P. 16. αὐτῆς] αὐτοῖς H: illud Hm. Om. L.
 19. μασσωμένων] μασσωμένων L. μασσαμένων HP.

tus equus, aliudve quidpiam suppedibat, is inter felicissimos nume-
 rabatur, quod carnibus extinctae pecudis curare genus posset. Vulgus
 omne nihil edebet illud, nisi urticae, quae passim circa urbis moenia at-
 que in ruderibus copiosissime nascuntur. Ac ne lebra faucesque lacerar-
 et herbae asperitas, eas optime coctas mandebant. Ita quidem, ut dic-
 tum est, Romani, frumento fursureque emptis, reversi domum vitam
 trahebant, quaedam aureos habuerunt: his vero deficientibus, permuta-
 tione suppellectilis universae, quam ferebant in forum, diurnum sibi vi-
 ctum perabant. Denique, cum nec frumentum militibus Imperatoris sup-
 peteret, quod Romanis divendorent, uno Bessa penulum habente reli-
 quum, nec Romanis quicquam, quo emerent, superasset, cuncti ad urti-
 cas se converterunt. Cumque haec ipsae esca non sufficeret, usque ea
 famem explere possent, plerique exhaustis adductisque macie corpori-
 bus, et colere in luridum paulatim verso, spectris persimiles fiebant.
 Multi inter ambulandum, dum dentibus urticas conficerent, repente exa-
 nimes cadebant. Iam et stercore mutae vescabantur, nec pauci violen-

πολλοί τε σφᾶς αὐτοὺς τῷ λιμῷ πιεζόμενοι διεχρήσαντο, ἐπεὶ οὐ- H 282
 κείι οὔτε κύνας οὔτε μῦς εὗρισκον οὔτε ἄλλο τι ζῶον ὅτῳ σιτέ-
 ζοιντο. ἦν δὲ τις ἐνταῦθα Ῥωμαῖος ἀνὴρ, πέντε παίδων πατὴρ,
 ὃν δὴ περιστάντες οἱ παῖδες καὶ τῆς ἐσθῆτος ἀπτόμενοι τροφὴν
 5 ἔπραττον. ὁ δὲ οὔτε ἀνοιμῶζας οὔτε ὅτι ξυνεταράχθη ἐνδῆλος
 γεγωνὺς, ἀλλ' ἰσχυρότατα ἐν τῇ διανοίᾳ τὸ πάθος ὅλον ἀποκρυ-
 ψάμενος, ἔπισθαί οἱ τοὺς παῖδας ὥς δὴ τροφὴν ληψομένους ἐκέ-
 λειπεν. ἐπειδὴ τε ἐς τοῦ Τιβερίδος τὴν γέφυραν ἦλθε, δῆσας ἐπὶ
 τῷ προσώπῳ θοιμάτιον, τούτῳ τε τοὺς ὀφθαλμοὺς καλυψάμε-
 10 νος ἤλατο ἀπὸ τῆς γιγέρας ἐς τὸ Τιβερίδος ὕδωρ, θιωμένων τὰ
 δρώμενα τῶν τε παίδων καὶ πάντων Ῥωμαίων, οἳ ταύτῃ ἦσαν. P 506
 καὶ τὸ λοιπὸν οἱ τοῦ βασιλέως ἄρχοντες λαμβάνοντες χρήματα
 ἕτερα μεθῆκαν Ῥωμαίους ὅσοις ἐνθὲνδε βουλομένοις ἦν ἀπαλλάσ-
 σισθαι. ὁλίγων τε ἀπολειπμένων ἐνταῦθα οἱ ἄλλοι ἅπαντες
 15 ἤρχοντο φεύγοντες ὥς πῃ ἐκαστῷ δυνατὰ ἐγέγονε. καὶ αὐτῶν οἱ
 πλείστοι τῆς δυνάμειος καταμαρανθείσης αὐτοῖς τῷ λιμῷ ἤδη
 πλέοντες ἢ ὀδῶ ἰόντες ἀπέθανον. πολλοὶ δὲ καὶ καταλειφθέντες
 πρὸς τῶν πολεμίων ἐν τῇ ὀδῷ διεφθάρησαν. Ῥωμαίων μὲν οὖν
 τῇ τε βουλῇ καὶ τῷ δῆμῳ ἐκχωρήκει ἐς τοῦτο ἡ τύχη.
 20 *ἐγ'.* Ἐπεὶ δὲ τὸν τῷ Ἰωάννῃ καὶ Ἰσαάκ στρατεύμα ἐς B
V 138
 Ἐπίδαμνόν τε ἀφίκετο καὶ Βελισαρίῳ ξυνέμιξεν, Ἰωάννης μὲν
 ἅπαντας, διαπορθμέυσας τὸν κόλπον, ἤξιον πεζῇ ἰόντας ζῶν

2. οὔτε — οὔτε — οὔτε] οὐδὲ ter P. 8. ἐπειδὴ τε] ἐπεὶ δὲ L.
 9. καλυψάμενος] καλυπτόμενος Reg. 10. τὸ Τιβερίδος] τοῦ
 τιβερίδος L. 11. τε om. L. 15. ἐκαστῷ δυνατὰ] ἐκαστος
 δυνατός Reg. 18. οὖν om. L. 20. Ἐπεὶ] ἐπειδὴ H. ἐπεὶ Hm.
 22. τὸν κόλπον, ἤξιον] ἤξιον τὸν κόλπον L. *ibid.* ζῶν om. L.

tas sibi manus inferebant, urgente fame: cum nec canes amplius reperi-
 rent, nec mures, neque aliud quodpiam animal, quo cibarentur. Roma-
 nus tum quidam erat, liberorum quinque pater. Hic illis circumfusis, et
 dapem succussa veste petentibus, non ingemiscens, nec turbatum prae se
 animum ferens, sed corde penitus premens dolorem, imperavit venirent
 secum, quasi escam accepturi. Ut venit ad pontem Tiberis, reducta ad
 vultum veste, esque velatis oculis, de ponte in fluvium se praecipitem
 dedit, rem spectantibus filiis ac Romanis, quotquot aderant. Deinde
 Caesariani Duces, alia pro abitu expressa pecunia, Romanos omnes, qui-
 bus migrare placuit, dimiserunt. Paucis in urbe relictis, caeteri, quo
 cuique licuit, se proripuerunt. Plurimos, vigore corporis absumpto fame,
 in ipsa navigatione, vel terrestri itinere, mors oppressit: multi in via ab
 hostibus comprehensi caesique sunt. Ea quo fortuna Senatum populum-
 que Romanum adduxerat.

18. Cum Ioannis et Isaacis copiae Epidamnium pervenissent, seque
 adiunxissent Belisario, Ioannes auctor erat, ut omnes trajecto sinu ter-
 restri irent itinere, et quidquid incidere, coniuncte ferrent cum univer-

παντὶ τῷ στρατῷ κοινῇ τὰ προσήλτονα φέρειν. Βελισάριος δὲ ἀξίμφορον τοῦτο ἔδοξεν εἶναι, ἀλλὰ πλέουσι μὲν αὐτοῖς ἐς τὰ ἀμφὶ Ῥώμην χωρία μᾶλλον ξενόεισιν. περὶ γὰρ τοῖσι χρόνον τε σφίσι τετρίψασθαι πλείον καὶ τι ὑπαντιάσιν ἴσως ἐμπόδιον· Ἰωάννην δὲ θύε τε Καλαβριῶν καὶ τῶν ταύτῃ ἐθνῶν λόγῳ ἐξελά-
 C σαι μὲν ὀλίγους κομιδῇ τοὺς ἐνταῦθα βυρβύρους ὄντας, ἐποχεί-
 ρου δὲ ποιησάμενον τὰ ἐντὸς κόλπου Ἰονίου ξυμμιζῶν σφίσιν ἦκον-
 τα ἐς τὰ ἀμφὶ Ῥώμην χωρία. οὐ δὲ καὶ αὐτὸς καταίρειν τῷ ἄλλῳ στρατῷ διανοεῖτο. ἦτο γὰρ πικρότατα πολιορκουμένων Ῥωμαίων, καὶ τινα, ὥς γε τὸ ἐκός, βρυχυτάτην τούτων τρι-
 10 βὴν τὰ ἀνήκεται λυμνιῖσθαι τοῖς πρύγμασι. καὶ πλέουσι μὲν ἀνέμου τε σφίσιν ἐπιφόρον ἐπιπεσόντος πεμπταίοις ἐς τὸν τῶν Ῥωμαίων λιμένα καταίρειν θανάτῳ ἴσασθαι, στρατῷ δὲ ἐκ Ἀρ-
 οῦντος περὶ τοῖσιν οὐδ' ἂν τισσαυρίοντι ἡμερῶν γινέσθαι. ταῦ-
 D τα Βελισάριος Ἰωάννην ἐπιστεῖλος παντὶ τῷ στόλῳ ἐνθάδε ἀπῆ- 15
 ρε· πνεύματος δὲ σκληροῦ σφίσιν ἐπιπεσόντος Ἀρροῦντι προσέ-
 σχον. ὅτι περ οἱ ἴδιαι ἀποθάμενοι, ὅσοι δὲ ἐτετάχαιο ἐπὶ τῇ
 πολιορκίᾳ τοῦ ἐνταῦθα φρουρίου, διαλέσαντες τὴν προσεδρείαν
 εὐθὺς κομίζονται ἀμφὶ πόλιν Βρεντέσιον, θυοῖν μὲν ἡμέραιν ὀδῶ
 Ἀρροῦντος διέχουσαν, πρὸς δὲ εἰς ἀκτῇ τοῦ κόλπου κειμένην, 20
 ἀτείχιστον οὔσαν, ἐποιοπύζοντις Βελισάριον αὐτίκα δὲ διαβή-
 σαι τὸν ἐκείτῃ πορθμὸν, ἐς τε Τωίλιαν τὰ πυρόντα σφίσιν

2. ἔδοξεν] ἔδειξεν L.

4. καὶ τε] καὶ τε καὶ L.

5. Ἰωάννην

δὲ] Ἰωάννην τε L.

10. τούτων om. L.

12. πεμπταίοις]

πενταίοις H: illud Hm.

19. κομίζονται] ἐλοκομίζονται Reg.

ibid. Βρεντέσιον Reg. et H. Βρεντέσιον HmP.

ibid. θυοῖν]

θυοῖν L.

21. ὑποτοπάζοντις τε P. τε om. L.

so exercitu. Id ab re esse Belisarius ludicabat; satius autem fore, si ipse quidem cum suis ad vicinam Romae oram navigaret; iter enim ter-
 restre longiorem habiturum moram, et aliquid forte impedimenti; Iohannes
 vero per Calabriam eiusque viciniam incedendo, agentes ibi Barbaros,
 oppido paucos, exigeret, ac postquam regionem citra sinum Ionium posui-
 tum subegisset imperio, copias secum iungeret ad oram Romae finitimum:
 quo et ipse cum exercitu reliquo appellere cogitabat. Cum enim Romani
 obsidione aretissima premerentur, vel minimam moram eorum rebus exi-
 stentem procul dubio fore arbitrabatur: ac mari quidem, si ventos secun-
 dus esset, ad portum Romanum quinto post die perveniri posse; terra
 autem Hydrunte oppidis vel dies x. non suffecturos. Haec ubi mandata
 dedit Iohanni Belisarius, inde solvit eum tota classe, ac vento flante vio-
 lento, Hydruntem appulit. Gotthi, qui huius urbis castellum circumse-
 debant, simul enim advenisse intellexerunt, soluta obsidione, ad urbem
 Brundisium concesserunt: quae Hydrunte bidui distat, in sinu littore
 sita, ac nuda moenibus. Mox Belisarium maris illius fretum transmissu-

ἀνέγκειν. ὁ δὲ πάντα τε τὸν στρατὸν ὡς ὑπαντιάσων ἐν πα- P 507
 ρυσκενῇ ἐποιήσατο καὶ Γότθους τοὺς ἐν Καλαβρίᾳ ἐκέλευεν, ὅσην
 ἂν σφίσι δυνατὰ εἴη, τὴν δίοδον ἐν φυλακῇ ἔχειν. ἐπεὶ δὲ Βελι-
 σάριος πνεύματος ἐπιφόρου ἐπιπνέσαντος ἐκ Ἀρουντος ἀπέπλευ-
 5 σιν, οἱ τε Γότθοι ἀφροντιστήσαντες δαίταν οὐ κατεσπονδασμέ-
 νην ἐν Καλαβροῖς εἶχον καὶ ὁ Τωτίλως ἡσυχῇ μένων ἔτι μᾶλλον
 ἐφύλασσε τὰς ἐς Ῥώμην εἰσόδους, ὥς μὴ τι ἐσχομιζέσθαι τῶν
 ἐπιτηδείων δυνατὰ εἴη. ἐν τε τῷ Τιβέριδι ἐπινόει τὰδε. χῶρον
 κατανοήσας ἧ μάλιστα ὁ ποταμὸς ἐν σιενῷ κύττεισιν, ὅσον ἀπὸ B
 10 σταδίων τῆς πόλεως ἐνεγέκοντα, δοκοῦς ἐς ἄγαν μακρὰς ἐκ τῆς
 εἰτέρας ὕψους ἄχρι ἐς τὴν εἰτέραν ἐξικνουμένους ἐνταῦθα ἐς γηγέ-
 ρας κατέθετο σχῆμα. πύργους τε δύο ξυλίνους παρ' ἐκτέρων
 τὴν ὕψην τεκτηνήμενος στυλακτῆριον κατεστήσατο μαχίμων ἀν-
 δρῶν, ὥς μὴ γέτι ἀκάτοις τισίν, ἢ πλοίοις ἄλλοις, ἐκ τοῦ πόρτου
 15 ἀναγομένοις ἐς τὴν πόλιν ἐσιτητὰ εἴη.

Ἐν τούτῳ δὲ Βελισάριος μὲν ἐς τὸν τῶν Ῥωμαίων λιμένα H 283
 κατῆρε, καὶ τὸ ξὺν τῷ Ἰωάννῃ στρατεύμα ἔμεινε. Ἰωάννης δὲ
 ἐς Καλαβρίαν διαπορθμύεται, Γότθων ἥκιστα αἰσθομένων. οἱ
 δὲ ἀμφὶ τὸ Βρεντέσιον, ὥσπερ ἐρρήθη, διατριβὴν εἶχον. δύο C
 20 τε τῶν πολέμιων λυβίων ἐπὶ κατασκοπῇ ὀδῶν ἰόντας τὸν μὲν ἕνα
 εὐθὺς ἔκτεινε, ἕτερος δὲ αὐτοῦ τῶν γονάτων λαβόμενος ζυγαρεῖ-
 σθαι ἤξιον. οὐ γὰρ ἀχρεῖός σοι, ἔφη, καὶ τῷ Ῥωμαίων στρατῷ

2. γότθους τοὺς Reg. Γότθοις τοῖς P. 9. ἐν σιενῷ κύττεισιν] κύττεισιν ἐν σιενῷ L. 10. ἐνεγέκοντα] ἐπνέγκοντα P. 13. τῆς ὕψην] τὴν om. L. 19. Βρεντέσιον] Vulgo Βρεντήσιον. *ibid.* ἐρρήθη] ἐρέθη L.

rum ratū quo res loci essent, Totilse significarunt. Ille omnem exerci-
 tum, tanquam si obviam Iturus esset, accinxit, et Gotthis, qui erant in
 Calabria, mandavit, ut pro virili parte transitum custodirent. At post-
 quam Belisarius, secundo usus vento. Hydrunte solvit, Gotthi, iam animo
 vacuo, se in Calabria negligentius gerere coeperunt, et Totilas, in ca-
 stris consistens, aditus omnes diligentius interclusit, ne quid rei cibariæ
 Romæ inferri posset. Haec vero supra Tiberim molitus est. Optato
 loco, ubi fluminis alveus angustissimus est, procul ab urbe stadiis x. ob-
 longas trabes, ab altera ripa ad alteram pertinentes, in pontis modum
 disposuit, ac ligneas turres duas in utraque ripa fabricatas, custodes in-
 didit bonos belatores, ne actuariolis aliisque navigiis, Porto profectis,
 in urbem pateret aditus.

Interea Belisarius in portum Rom. pervectus, Ioannis copias expo-
 ctabat. Ioannes in Calabriam transfretaverat, Gotthis, qui ad Brundu-
 sium, ut dictum est, morabantur, nihil persentientibus. Duobus hostium
 exploratoribus in via captis, alterum illic occidit: alter eius genus am-
 plectus, vitam poposcit: Nam, inquit, nec tibi, nec Romano exercitui in-

ἴσονται. ἐρομένου δὲ αὐτὸν Ἰωάννου, τί δὲ οὐκ ἀπολούμενος
 ξυνοίσειν ποτὲ Ῥωμαίοις τε καὶ αὐτῷ μέλλοι Γότθοις ὡς ἥκιστα
 προσδεχομένοις, ὃ ἄνθρωπος ἐπιστήσιν αὐτὸν ὑπέσχετο. καὶ ὅς
 αὐτῇσιν μὲν αὐτὸν τῆς δεήσεως οὐδαμῇ ἔφασκε, χρῆται δὲ οἱ
 πρῶτα τὰς τῶν ἡπῶν νομὰς ἀναδεικνύναι. ἔπει οὖν ὡμολόγει 5
 V 139 καὶ ταῦτα ὁ βάρβαρος, σὺν αὐτῷ ἦι. καὶ πρῶτα μὲν τῶν πο-
 λεμίων τοὺς ἡπῶν νεμομένους καταλαβόντες ἀναθρώσκουσιν ἐς
 αὐτοὺς ἡπαντες, ὅσοι περὶ ὄντες ἐτύγγανον· οἱ δὲ πολλοὶ τε
 D καὶ ἄριστοι ἦσαν. ἔπειτα δὲ χωροῦσι δρόμῳ ἐπὶ τὸ τῶν ἐναν-
 τίων στρατόπεδον. οἱ δὲ βάρβαροι ἄγοι τε καὶ ἀπαράσκεινοι 10
 παντάπασιν ὄντες καὶ τῷ ἀπροσδοκῆτῳ καταπλεγέντες αὐτοῦ μὲν
 οἱ πολλοὶ διεφθάρησαν, οὐδεμιᾶς ἀλκῆς μνησθέντες, ὀλίγοι δὲ
 τινες διαφυγόντες παρὰ Τωτίλαν ἐκομίσθησαν. Ἰωάννης δὲ Κα-
 λαβροὺς ἡπαντας παρηγορῶν τε καὶ τιθασεύων ἰς εὐνοίαν τοῦ
 βασιλέως ἐπηγάγετο, πολλὰ σφίσις ὑποσχόμενος πρὸς τε βασι- 15
 λέως καὶ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἀγαθὰ ἔσσεσθαι. ἄρας τε, ὡς
 εἶχε τάχους, ἐκ τοῦ Βρεντεσίου, πόλιν καταλαμβάνει Κανούσιον
 ὄνομα, ἣ κεῖται μὲν ἐν Ἀπουλίοις πρὸς μέσους, πέντε δὲ ἡμερῶν
 ὁδῷ Βρεντεσίου δείχει ἐς τὰ πρὸς ἐσπέραν τε καὶ Ῥώμην ἴοντι.
 τούτου Κανουσίον πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους ἀπέχουσι Κάνναι, 20
 ἵνα δὴ λέγουσι Λιβύων στρατηγοῦντος ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις Ἀν-
 νίβα τὸ μέγα πάθος ξυμβῆναι Ῥωμαίοις.

2. ξυνοίσειν] συνοίσειν L. ibid. μέλλοι L. μέλλει P. 4. οὐ-
 δαμῇ] οὐδαμῶς L. 5. ἀναδεικνύναι Reg. ἐνδεικνύναι P.
 9. ἐναντίων Reg. πολεμίων P. 10. ἀπαράσκεινοι] ἀπαρասκεύα-
 στοι Reg. 14. τιθασεύων] Vulgo τιθασεύων. ibid. εἰς] ἐς
 L. 17. βρεντεσίου L. Vulgo βρεντησίου. ibid. Κανουσίον]
 καννούσιον L. et infra. 18. Ἀπουλίοις] ἀπολλίοις L. 19. ἴοντι]
 ἰόντα L. 21. Ἀννίβα] ἀννιβάλου Reg.

utilis ero. Interrogatus a Ioanne, quid commodi cum ipsi, tum exercitui
 Rom. allaturus esset, si servaretur? effecturum se promisit, ut ipse Got-
 thos improviso opprimeret. Assensus Ioannes illius precibus, ante omnia,
 eorum pascua ostendi sibi oportere dixit. Id quoque pollicito Barba-
 ro, cum ipso profectus est. Ac primum equis hostium pascentibus inie-
 ctis manibus, in eos insiliunt quicumque pedibus venerant, numero sane
 multi fortissimique: tum ad hostilia castra cursum intendunt. Inermes
 imparatosque Barbaros inopinatus impetus adeo percussit, ut virtutis ob-
 liti penitus ceciderint ibi plurimi: elapsi pauci ad Totilam se contule-
 rint. Ioannes Calabrorum animos dulci alloquio ac blanditiis Imperatori
 conciliavit, multa illis bona cum ab ipso, tum ab exercitu Romano spon-
 dens. Digressus prope Brundisio, Canusium occupat, urbem in media
 sitam Apulia, ac Brundisio diremptam itinere dierum v. ad occasum et
 Romam versus. Canusio stadiis xxv. absunt Cannae; ubi ingentem olim
 cladem Romanis ab Annibale Poenorum Duce illatam ferunt.

Ἐνταῦθα Τουλλιανὸς τις, Βεναντίου παῖς, ἀνὴρ Ῥωμαῖος, P 508
 δύναιεν πολλήν ἐν τε Βρυτίοις καὶ Λευκανοῖς ἔχων, Ἰωάννη
 ἐς ὅσιν ἦκων ἡτιάτο μὲν τὸν βασιλέως στρατὸν τῶν πρόσθεν ἐς
 Ἰταλιώτας αὐτοῖς ἐργασμένων, ὠμολόγει δέ, ἦν τι τοιοῦτον
 5 ἐπιεικέα ἐς αὐτοὺς χρήσωνται, Βρυτίους τε καὶ Λευκανοὺς ἐγ-
 χειριεῖν σφίσι, κατηκόους βασιλεῖ αὐτοῖς ἐς φόρου ἀπαγωγὴν ἑσο-
 μένους οὐδὲν τι ἥσσον ἢ πρότερον ἦσαν. οὐδὲ γὰρ ἐκόντας αὐ-
 τοὺς προσκεχωρηκέναι βαρβάρους τε καὶ Ἀρμενίους οὖσιν, ἀλλ'
 ὥς μάλιστα πρὸς μὲν τῶν ἐναντίων βιαζομένους, πρὸς δὲ τῶν
 10 βασιλέως στρατιωτῶν ἀδικουμένους. Ἰωάννου δὲ πάντα ἰσχυρι-
 ζομένου πρὸς αὐτῶν τὸ λοιπὸν Ἰταλιώταις τάχαθ' εἶσθαι, ζὸν
 αὐτῷ ὁ Τουλλιανὸς ἦν. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὑποψία οὐδεμιᾶ οἱ στρα- B
 τιῶται ἐς Ἰταλιώτας εἴτι εἶχοντο, ἀλλὰ τὰ πλείεστα τῶν ἐντὸς κόλ-
 που Ἰονίου φίλιά τε αὐτοῖς καὶ βασιλεῖ ἐγγόνει κατήκοα.
 15 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα Τωτίλας ἤκουσε, Γότθων τριακοσίους ἀπο-
 λεξάμενος ἐς Καπύην πέμπει. οἷς δὴ ἐπέστειλεν, ἐπειδὴν τὸ
 ζὸν τῷ Ἰωάννῃ στρατεύμα ἐνθὲνδε ἴδοιεν ἐς Ῥώμην ἰόντας,
 ἔπεσθαι σφίσι αἰσθήσιν αὐτοῖς οὐδεμίαν παρεχομένους· αὐ-
 τῷ γὰρ τὰ ἄλλα μελήσειν. δέισας τε διὰ ταῦτα Ἰωάννης μὴ
 20 ἐς κύκλωσιν τῶν πολεμίων τινὰ ἐμπέσοι, παρὰ Βελισάριον
 μὲν οὐκέτι ἦν, ἐς δὲ Βρυτίους καὶ Λευκανοὺς ἰχώρει. ἦν δὲ

1. Τουλλιανός] τουλιανός H, et infra. 2. Βρυτίοις] βρυτίοις
 Reg. 3. τῶν — ἐργασμένων] τῶν — ἐργασμένων L. 4. Ante
 αὐτοῖς in L lacuna, et in marg. λέγει, πέμπειν, πολλὰ κατὰ
 αὐτοῖς. 5. Βρυτίους] βρυτίους L. 9. δὲ τῶν] Vulgo δὲ
 τοῦ. 11. αὐτῶν] αὐτὸν L. ibid. τάχαθ' L. τὰ ἀγαθὰ P.
 12. καὶ ἀπ' L. Aberat καὶ. ibid. οὐδεμιᾶ οἱ στρατιώταις] οἱ
 στρατιῶται οὐδεμιᾶ L. 21. Βρυτίους] βρυτίους L.

Hic Venantii filius Tullianus, Romanus genere, inter Brutios ac Lu-
 canos plurimum pollens, Iohannem adiit, deque facinoribus in Italos a Cae-
 sariano exercitu antea admissis questus, recepit, si quid clementiae illis
 in posterum exhiberetur, se ita Brutios Lucanosque in ius ac ditionem
 Imperatoris revocaturum, ut ei vectigalia perinde ac prius penderent:
 quippe qui Barbaris, hisque Arianis, non sponte se dedidissent, at cum
 hostium vi, tum maxime Caesarianorum militum iniuriis adacti. Ubi Io-
 annes omni asseveratione affirmavit, illos deinceps benefacturos Italiae,
 Tullianus ei comitem sese addidit. Ex illo ab Italis timere sibi milites
 desierunt, ac fere omnia citra sinum Ionum habuerunt amica subditaque
 Imperatori.

De his certior factus Totilas, lectos ecc. Gotthos Capuam mittit,
 iubetque, ubi Iohannis copias inde Romam euntes viderint, pone sequi in-
 cautae: curae caetera sibi fore. Quapropter veritus Iohannes ne ab ho-
 stibus circumveniretur, omnia ad Belisarium protectione, ad Brutios et
 Lucanos concessit. Quidam erat inter Gotthos Recimundus, vir insignis:

Procopius II.

τις ἐν Γότθοις Ῥεκιμουῖδος, ἀνὴρ δόκιμος, ὅστις ὁ Τωτίλας
 C ἐπὶ τῇ Βρυτίων φρουρᾷ καταστησάμενος ἔτυχε, Γότθων τε καὶ
 Ῥωμαίων στρατιωτῶν καὶ Μαυροσίων αὐτομόλων τινὰς ἔχοντα,
 ἔφ' ᾧ ξὺν αὐτοῖς τὸν τε κατὰ Σκύλλαν φυλάξει πορθμὸν καὶ τὴν
 ταύτην ἥρῃα, ὥς μήτε ἐνθὲνδε τινὲς ἀπαίρουν ἐς Σικελίαν μήτε ἐκ 5
 τῆς νήσου ἐνταῦθα καταπλεῖν ὑδιέστερον οἷοι τε ὦσι. τοῦτο
 τῷ στρατῷ μεταξὺ Ῥηγίου τε καὶ Βίβωνος ἀπροσδόκητός τε καὶ
 αὐτάγγελος Ἰωάννης ἐπιπεσὼν κατέπληξέ τε ἐκ τοῦ αἰφνιδίου, οὐ-
 διμιᾶς ἄλλης αὐτοὺς μεμνημένους, καὶ αὐτίκα ἐς φυγὴν ἔτριψε.
 καὶ οἱ μὲν ἐς τὸ ἕρος, ὃ ταύτῃ ἀνέχει, δύσβατόν τε ὄν καὶ ἀλ- 10
 H 284 λως κρημνώδεις, κατέκρυον, Ἰωάννης δὲ διώδας τε καὶ ξὺν τοῖς
 πολεμίοις ἐν τῷ ἀνάντι γενόμενος, οὕτω τε σφᾶς αὐτοὺς ἐν ταῖς
 D δυσχωρίαις κρατυναμένοις ἐς χεῖρας ἔλθων, πλείστον μὲν τῶν
 τε Μαυροσίων καὶ Ῥωμαίων στρατιωτῶν ἔκτεινε, ἰσχυρότατα
 ἀμυνόμενους, Ῥεκιμουῖδον δὲ καὶ Γότθους ξὺν τοῖς λοιποῖς ἀπα- 15
 σιν ὁμολογίᾳ ἔλκεν. Ἰωάννης μὲν ταῦτα διαπεπραγμένους αὐτοῦ
 ἔμεινε, Βελισάριος δὲ Ἰωάννην ἐς αἰὶ καραδοκῶν ἡσυχῇ ἔμεινε.
 ἐμμένετό τε ὅτι δὴ οὐ διακινδυνεύσας τε καὶ τοῖς ἐν Καπῇ φυ-
 λάσσοισι τριακοσίοις οὖσιν ἐς χεῖρας ἔκων ποιῆσθαι τὴν δίοδον
 ἐνιχείρησε, καίπερ βαρβάρους ἀριστίνδην ξυνηλεγμένους ξὺν αὐ- 20

2. Βρυτίων] βρυτιόν L. 5. ἥρῃα] ἡῖρῃα L. *ibid.* ἐνθὲνδε
 τινὲς] τινὲς ἐνθὲνδε L. 7. μεταξὺ Ῥηγίου] μεταγίγγειν L.
ibid. Βίβωνος] βέβωνος H. βεύωνος Reg. 8. αὐτάγγελος L.
 ἀκατάγγελος P. 9. ἄλλης] ἄλλης ἀλλῆς L. 12. ἐν ταῖς δυσ-
 χωρίαις L. ἐς τὰς δυσχωρίας P. 13. κρατυναμένοις] κρατυ-
 ναμένους H. κρατυνομένοις L. 19. δίοδον] δλώξιν Reg.
 20. ἀριστίνδην L. ἀριστίνδην HP.

quem Totilas Brutiis praeposuerat, secum Gotthos et Romanos aliquet
 milites Maurosque transfugas habentem, ut cum illis Scyllaeum fretum
 ac littus illud ebaidens, caveret, ne quis inde in Siciliam solvere, vel ex
 insula appellere illuc impune posset. Ioannes inopinata celeritate adven-
 tus sui famam praecurrens, copias illas inter Rhegium et Vibonem invasit,
 subitaque impressione adeo perculit, ut virtutis prorsus immemeres e vesti-
 gie terga verterint. In montem, qui prope eminet difficilis aditu ac praeccepta,
 se receperunt. Ioannes in acclivi hostes assecutus, et antequam inter derupta
 se munirent, adertus, Maurorum Romanorumque militum validissime repu-
 gnantium maximam partem concidit: Recimundum et Gotthes cum reliquis
 omnibus in deditionem accepit. Re Ioannes ita gesta ibi restitit. Diem ex die
 expectans avidissime Belisarius, nihil movebat, et Ioannem vituperabat,
 quod, quamvis Barbarorum florem haberet secum, ferro et collata cum
 trecentis Capuae praesidiarii manu, viam sibi facere non tentaret. At

τῷ ἔχων. Ἰωάννης δὲ τὴν δίοδον ἀπογνοὺς ἐπὶ Ἀπουλίαν ἐχώρησεν, ἔν τε χωρίῳ Κερβαρίῳ καλουμένῳ ἡσυχάζει.

19'. Λείσας οὖν Βελισάριος ἀμφὶ τοῖς πολιορκουμένοις, ^{P 509}
^{V 140} μὴ τι ἀντίκτιστον δράσασαι τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ, ὅτῳ δὴ
 5 τρόπῳ τὰ ἐπιτήδεια ἐς Ῥώμην ἐσκομίζειν διανοεῖτο. καὶ ἐπεὶ
 δύναμιν ἀξιόμαχον πρὸς γε τοὺς πολεμίους οὐδαμῇ εἶχεν, ὥστε
 μάχῃ ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς αὐτοὺς διακρίνεσθαι, πρότερον ἐπεινόει
 τὰδε. ἀκάτους δῖο ἐς ἄγαν εὐρείας ζεύξας τε καὶ λίαν ἐς ἀλλή-
 10 λας ζυνοήσας, πύργον ξύλινον ἐπ' αὐταῖς ἐτεκμήνατο, πολλῶ
 καθυπερέτερον τῶν τοῖς πολεμίῳ ἐν τῇ γειγῆρᾳ πεποιημένων.
 ζυμμετροησάμενος γὰρ αὐτοῖς ἐς τὸ ἀκριβὲς ἔτυχε πρότερον, πέμ-
 15 ψας τῶν οἱ ἐπομένων τινάς, οἵπερ ἐς τοὺς βαρβάρους αὐτόμο-
 λοι δῆθεν τῷ λόγῳ ἐστέλλοντο. δρόμωνάς τε διακοσίους τεύχεσι B
 ξυλίνοις περιβαλὼν ἐς Τίβεριν καθῆκε, πανταχόθι τῶν ξυλίνων
 15 τευχῶν τρυπήματα ποιησάμενος, ὅπως δὴ βάλλειν τοὺς πολεμίους
 ἐνθ' ἐνδε σφίσι δυνατὰ εἴη. στίον τε οὖν καὶ ἄλλα τῶν ἐπιτηδείων
 πολλὰ τοῖς δρόμοις τούτοις ἐνθ' ἐμένος στρατιωτῶν αὐτοὺς τῶν
 μοχιμωτάτων ἐπλήρου. στρατιωτὰς δὲ ἄλλους πεζοὺς τε καὶ
 20 ἵππεὺς ἐκατέρωθεν ἐν χωρίοις ἐχυροῖς τισιν ὁμφὶ τὰς τοῦ Τιβέρι-
 20 δος ἐκβολὰς ἔστησεν, οὓς δὴ ἐκέλευσε μένειν τε αὐτοῦ καὶ, ἣν
 τῶν πολέμων τινὲς ἐπὶ τὸν πόρτον ἴωσι, διακαυτεῖν δυνάμει τῇ
 πάσῃ. τὸν δὲ Ἰσαάκην ἐς τὸν πόρτον ἐσαγαγὼν τὴν τε πόλιν C
 καὶ τὴν γυναῖκα παρέδωκε καὶ εἴ τι ἄλλο ἐνταῦθα ἔχων ἐτίγχανε.

1. Ἀπουλίαν] ἀπουλίαν L. 3. τοῖς om. L. 5. ἐσκομίζειν]
 ἐσκομίζειν L. 8. ἀλλήλιας] ἀλλήλους L. 12. ἐς τοὺς] εἰς
 τοὺς L. 20. οὓς δὴ Reg. οἷς δὴ P.

Ioannes, desperato transitu, in Apuliam cessit, et Cervarii (id loco no-
 men) stativa habuit.

19. Veritus Belisarius, ne obsessos Romanos ad gravius aliquid
 statuendum impelleret annonae penuria, commentus Romam quoquomodo
 inferre meditabatur. Et quoniam erat infirmior, quam ut acie in campo
 cum hoste decerneret, haec prius excogitavit. Iunctis ac valide conne-
 xis duobus scaphis latioribus, ligneam turrim imposuit, multo illis ediclo-
 rem, quas ad pontem hostes considerant. Earum enim mensuram probe
 ante compererat per quosdam ex suis, qui ad Barbaros transfugium si-
 mularant. In Tiberim ducentos induxit dromones, munitos tabulis, quas
 ad murorum formam eductas crebris foraminibus distinxit, ut in hostes
 tela inde emitti possent. Frumento in bos dromones cum aliis cibariis
 multis imposito, eisdem militibus fortissimis complevit. Milites alios pe-
 diles equitesque utrinque ad Tiberis ostia in locis quibusdam firmis dis-
 posuit, ibique stare iussit, ac totis viribus prohibere hostem, si qui pe-
 terent Portum. Inducto huc Isanci oppidum uxoremque suam, et quid-
 quid inibi repositum habebat, commisit, praecipitque, nullo inde pacto

καὶ οἱ ἐπίστευε μῆθεμιᾶ ἐνθάδε μηχανῇ ἀπαλλάσσεσθαι, μὴδ' ἦν Βελισάριον πύθεται πρὸς τῶν πολεμίων ἀπολωλέναι, ἀλλὰ τῆς φυλακῆς ἐς αἰὶ ἔχεισθαι, ὅπως, ἦν τι σφίσι ἐναντίωμα ὑπαν- 5 τίστηναι, ἔξουσιν ὅπῃ διαφύγοντες σωθήσονται. ὁχύρωμα γὰρ ἄλλο ταύτης δὴ τῆς χώρας οὐδαμῇ εἶχον, ἀλλὰ πάντα σφίσι παν- 5 ταχόθεν πολέμια ἦν. αὐτὸς δὲ ἐς ἓνα τῶν δρομώνων ἱμβᾶς τοῦ τε στόλου ἤγειτο καὶ τὰς ἀκάτους ἐφέλκειν ἐκέλευεν, οὗ δὲ τὸν πύργον ἐτύγγανε τεκτηνόμενος. τοῦ δὲ πύργου ὑπερθεὶν λήμβον D τινὰ ἔδειτο, πίσης τε καὶ θείου καὶ ῥητήνης αὐτὸν ἐμπλησάμενος καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ὅσα δὴ τοῦ πυρὸς βρῶσις δξυτάτῃ γί- 10 νεσθαι πέφυκε. κατὰ δὲ τὴν ἐξέραν τοῦ ποταμοῦ ὄχθη, ἣ ἔστιν ἐκ τοῦ πόρου ἐς Ῥώμην ἰόντι, πεζὸς παραβησθῆναι στρατός. πέμψας δὲ καὶ παρὰ Βέσσαν τῇ προτερεῖα ἐκέλευε τῇ ἐπιγενησομένη ἡμέρᾳ πολλῶν στρατῶν ἐπεξιόντων ἔκταράς 15 τὰ τῶν πολεμίων στρατόπεδα, ὅπερ οἱ καὶ πρότερον ἐπιστεί- 15 λας πολλάκις ἤδῃ ἐτύγγανεν. ἀλλὰ Βέσας οὕτε πρότερον οὔτε ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἐπιτελῆ ποιεῖν τὰ ἐπαγγελόμενα ἔγνω. P 510 ἔτι γὰρ οἱ μόνω τε τοῦ σίτου ἐλλείπτο, ἐπεὶ ὅσον ἐς Ῥώ- μην οἱ Σικελίας ἄρχοντες πρότερον ἐπέμψαν τοῖς τε στρατιώ- ταις ἐπαρκεῖσθαι καὶ τῶ δῆμῳ παντὶ, αὐτὸς ὀλίγον μὲν κο- 20 μιδῇ τῶ δῆμῳ ἀρῆκε, τὸν δὲ πλείστον κεκομισμένος ἐπὶ τῶ τῶν στρατιωτῶν λόγῳ ἀπέκρυψεν, ὅνπερ τοῖς ἐκ βουλῆς ἀποδιδό-

1. ἐπίστευε Reg. ἐπίστευε P. 5. πανταχόθεν] πανταχόσε L.
6. ἱμβᾶς] ἱσβάς L. 7. τὰς om. L. 15. πρότερον] πρῶτα
Reg. 16. οὔτε — οὔτε] οὐδέ — οὐδέ P. 17. τὰ om. L.
22. στρατιωτῶν] στρατηγῶν L: illud Lam. ibid. τοῖς ἐκ]
τῆς L.

pedem efferret, ne allato quidem nuntio caesum ab hostibus Belisarium; at in custodiam semper insisteret, ut, si quid adversi contingeret, receptum aliquem haberent. Et verum nullum ipsis in eo tractu munimentum restabat, erantque ubique omnia inimica. Ipse consensu dromone, classi ducem se praeibuit, et scaphas trahi iussit, in quibus ligneam turrin construxerat. Turri lembum superposuit, pice, sulphure, resina, et aliis cuiusque modi, igni promptissime concipiendo alendoque idoneis, plenum. In altera amnis ripa, qua a Portu Romae itur, praesto aderat pedita- tus. Prædie Belisarius Bessae miserat, ut die sequenti pluribus eductis copiis castra hostium fatigaret: quod ipsam iam ante eide saepe de- nuntiarat. Verum Bessas nec prius, nec modo in hoc congressu man- data exequi voluit. Adhuc enim ipsi soli nonnulli fragmenti supererat. Quippe annonae, quam antea Duxes Romae ex Sicilia miserant, militi- bus omni populo suffecturam, ille per exigua parte concessa populo,

μένος χρημάτων μεγάλων διαλίσσθαι τὴν πολιορκίαν ἥκιστα ἤθελε.

Βελισάριος μὲν οὖν καὶ Ῥωμαίων στόλος πόνῳ ἀναπλέον-
τες, ἅτε τοῦ ῥέματος σφίσις ἀντιστατοῦντος, ἤσαν. Γότθοι
5 δὲ οὐδὲ μὴ ὑπηντίαζον, ἀλλ' ἐν τοῖς χαρικοῦμασιν ἡσυχῇ ἔμε-
νον. ἤδη δὲ Ῥωμαῖοι ἄγχιστα τῆς γεφύρας γενόμενοι σφουρᾷ
πολεμίων ἐνέτυχον, οἳ δὲ ἔφ' ἐκότερα τοῦ ποταμοῦ σιρᾶς σι- B
δηρᾶς ἐπὶ τῇ φυλακῇ ἐτετάχατο, ἣν οὐ πολλῶ πρότερον ἐνταῦθα
ἐνυποθήμενος Τωτίλας ἔνυχε, ἐκ τῆς ἐτέρας τοῦ Τιβέριδος ὕχ-
10 θῆς ὕχρι ἐς τὴν ἐτέραν ἐξικονομένην, ὅπως δὴ μηδὲ ὅσον ἐς τὴν
γέφυραν λέναι οἱ ἐναντίοι εἴπετ᾽ ὀνείτωται. καὶ αὐτῶν βύλ- H 285
λοντες τοὺς μὲν ἔκτειναν, τοὺς δὲ τρεψάμενοι καὶ τὴν ὕλυσιν ἀνε-
λόμενοι ἐνθ' αὖ τῆς γεφύρας ἐχώρησαν. ἐπειδὴ τε τάχιστα ἐς αἰ- V 141
τὴν ἡλθον, ἔργον εἶχοντο, οἳ τε βάρβαροι ἐκ τῶν πύργων ἡμύ-
15 γοντο καρτερώτατα. ἤδη δὲ καὶ ἐκ τῶν χαρακωμάτων ἐξανα-
στάντες ἐπὶ τὴν γέφυραν δρόμῳ ἐχώρουν. τότε δὲ Βελισάριος
τὰς ἀλάτους, ἔφ' ὧν ὁ πύργος πεποιήται, ὥς ἀγχοτάτω ἀγαγὼν C
θυπέτερον τῶν πολεμίων πύργου, ὃς δὲ ἐπὶ τῆς κατὰ πόρτον ὁδοῦ
ἐκ' αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ τὸ ἔδωρ εἰσέτιχει, ἐκέλευε τὸν λέμβον
20 ὑψήψαντας ὑπερθεῖν τῶν πολεμίων τοῦ πύργου ῥίπτειν. καὶ
Ῥωμαῖοι μὲν κατὰ ταῦτα ἐποιοῦν. ἐμπιστὼν δὲ τῷ πύργῳ ὁ λέμ-
βος αὐτόν τε αὐτίκα μύλα ἐνέπηρσε καὶ ζῦν αὐτῷ Γότθους

7. οἳ δὲ] οὗ δὲ H: sed οἳ δὲ Hm. ibid. σιρᾶς σιδηρᾶς] σιρᾶς
σιδηρᾶ H: illud Hm. 17. ἀγχοτάτω] ἀγχιτάτω L. 18. πολε-
μίων] πολέμων L. 20. ῥίπτειν] ῥίπτειν L.

maximam recondiderat, interversam specie militaris annonae. Et quia Senatoribus magno id pretio distrahebat, solvi volebat obsidionem.

Ergo Belisarius ac Romana classis cum sudore multo, adverso flumine navigantes, pergebant: Gotthi nusquam obsistebant obviam, seque continebant in castris. Romani, iam ponti proximi, praesidium offendent hostium: qui ad fluvium hinc inde locati fuerant, custodiendae causa catenae ferreae, quam ibi Totilas paulo ante ab altera ripa ad alteram tetenderat, ut hostibus facultas omnis ad pontem subeundi praecideretur. Telis Barbaros partim conficiunt: alii dissipatis, ac sublata catenis, ad pontem recta contendunt: quem simul ut attingere, res geri coepta est. E turribus Barbari fortissime resistebant: iamque alii castris egressi ad pontem properabant. Tum Belisarius, scaphis, quibus turrim superstruxerat, ad alteram applicitis hostium turrim, quae propter viam Portensem flumini imminabat, lembum incensum supra turrim hostilem devolvi iussit. Imperata Romani faciunt. Illapsus turri lembus, puncto temporis eam igni corrumpit: quo Gotthi una arserunt omnes, ad ducen-

ἅπαντας, ἐς διακοσίους μάλιστα ὄντας. ἰκαύθη δὲ καὶ Ὅσδας
 ζὺν αὐτοῖς, ὃς αὐτῶν ἤρχε, Γότιθων ἀπάντων μαχιμώτατος ὢν.
 θαρσύναντες δὲ ἤδη Ῥωμαῖοι τοὺς ἐκ τῶν χαρακωμάτων ἐπιβε-
 βοθηγκότας βαρβάρους ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ἔβαλλον. οἱ δὲ
 καταπεπληγμένοι τοῖς ξυμπισοῦσι τρέψαντες τὰ νῶτα, ὥς ἔκα- 5
 στός πη ἠδύνατο, ἐς φυγὴν ὤρμητο. τῆς τε γεγύρας Ῥωμαῖοι
 D ἤπτοντο καὶ αὐτὴν ἔμελλον αὐτίκα μάλα διαφθεύραντες πρόσω ἔ-
 ναι, ἐς τε Ῥώμην κομιζέσθαι οὐδενὸς ἔτι ἀντιστατοῦντος. ἀλλ'
 ἐπεὶ οὐκ ἦν ταῦτα βουλομένη τῇ τύχῃ, τῶν τινος φθονερῶν δαι-
 μόνων μηχανὴ γέγονεν, ἥ τὰ Ῥωμαίων πράγματα ἐφθιρει τρόπῳ 10
 τοῦδε.

Ἐν ᾧ τὰ στρατόπεδα τῆδε, ἥπερ ἐρρήθη, ἐτίετο, ἐν τού-
 τῳ τις φήμη ἐπὶ πονηρῷ τῷ Ῥωμαίων ἐς πόρτον ἦλθεν, ὥς νι-
 κήν μὲν Βελισάριον, ἀνέλοιτο δὲ τὴν ἄλυσιν, διαφθείρας τοὺς
 ταύτῃ βαρβάρους καὶ τὰ ἄλλα, ἅπερ μοι ἔμπροσθεν εἴρηται. 15
 Ἰσαάκης δὲ ταῦτα ἀκούσας οὐκ εἴτι οἶός τε ἦν ἐν αὐτῷ μένειν, ἀλ-
 λὰ κλέους τοῦδε μεταλαχὺν ἐν σπονδῇ εἶχε. τῶν τε Βελισαρίου
 ἐντολῶν ἀλογήσας, ὅτι τάχιστα ἐς τὴν ἐτέραν τοῦ ποταμοῦ ὤχ-
 θην, ἥπερ Ὅστιν ἐστίν, ἀπὼν ᾤχετο. καὶ τῶν στρατιωτῶν,
 P 511 οὕςπερ ἐνταῦθα Βελισάριος καταστησάμενος ἔνυχεν, ἵππεῖς ἐπα- 20
 γόμενος ἑκάτὸν ἐπὶ τὸ τῶν πολεμίων χαράκιωμα ἤλαυνεν, οὗ Ῥου-

1. „ὄντας. ἰκαύθη Ὅσδας] Sic emendavi, iuvante Vat. quae In
 aliis codicibus sententiam efficiunt perturbatam.“ MALT. ὄντας,
 ἰκαύσε. καὶ ὃς δὲ H. ὄντας, ἰκαύθη δὲ καὶ ὃς δὲ L. vnde δὲ
 καὶ inserui. Osdeus Pers. 2. ξὺν] σὺν L. 4. ἔβαλλον]
 ἔβαλον L. 9. φθονερῶν] φανερώων H. 12. τὰ στρατόπεδα]
 τὰ om. L. 13. πονηρῷ] ποτήρῳ P. ibid. τῷ] τῶν L. ibid.
 ἦλθεν] ἔλθοῦσα περιήγγειλεν Reg. 16. Ἰσαάκης] Ἰσαάκιος L.
 18. ἐντολῶν] ἐντολῆς L. 19. ἥπερ Ὅστιν ἐστίν om. L.
 21. Ῥουδέριχος] ρουδέλιχος H, et infra.

tos fero. Eodem incendio periiit illorum dux Osdas, Gotthorum omnium
 bellicosissimus. Iam Romani fidenti animo Barbaros, qui e castris sub-
 sidio venerant, telis magis ac magis impetere: illi casu percussi terga da-
 re, et pro se quisque in fugam ruere. Pontem contingebant Romani, ac
 parabant, eo protinus rupto, progredi, et absque ullo impedimento Ro-
 manum petere. At quoniam Fortune aliter visum erat, fraus invidi cuius-
 dam Daemonis rem Romanam hoc modo perdidit.

Dum ita, ut dictum est, sese habent exercitus, interea ortus in Ro-
 manorum perniciem rumor ad portum venit, vicissie Belisarium, amovisse
 catenam, caesis custodibus illius Barbaris: et caetera, quae supra nar-
 ravi, nuntiast. His auditis, impotens animi Isaaces, in partem huius glo-
 riae venire ardet, spretisque Belisarii mandatis, ad Ostlensem fluminis
 ripam advolat, atque ex militum numero, quos illic Belisarius collocave-
 rat, assumptis centum equitibus, in castra hostium, quibus praeerat Ru-

δέφιχος ἦρχεν, ἀνὴρ ἀγαθὸς τὰ πολέμια. ἐπελθὼν τε ἐκ τοῦ
 αἰφνιδίου τοῖς ἐκείνῃ βαρβύροις ἄλλους τέ τινας καὶ Ῥουδέριχον
 ὑπαντίασαντα ἐπληξεν. οἱ δὲ Γότθοι εὐθὺς λιπόντες τὸ στρα-
 τόπεδον ἐπεχώρησαν, ἢ πλῆθος πολεμίων ὑποτοπήσαντες ἀμφὶ
 5 τὸν Ἰσαάκην ὀπισθεν εἶναι, ἢ τοὺς ἐναντίους ἑξαπατώντες, ὅπως
 δὴ αὐτοὺς, ὅπερ ἐγένετο, ἐλεῖν δύνωνται. οἱ μὲν οὖν ξὺν τῷ
 Ἰσαάκῃ εἰσδύσαντες ἐς τὸ τῶν πολεμίων χαράκωμα τὸν τε ἀργυ-
 ρον, ὅσπερ ἐνταῦθα ἔκειτο, καὶ τὰ ἄλλα χρήματα ἤραζον.
 ἀναστρέψαντες δὲ αὐτίκα οἱ Γότθοι πολλοὺς μὲν κτείνουσι τῶν Β
 10 ἐναντίων, ζῶντα δὲ Ἰσαάκην ξὺν ἑτέροις τισὶν οὐ πολλοῖς εἰλον.
 ἤκοντές τε ἱππεῖς παρὰ Βελισάριον δρόμῳ ἀγγέλλουσιν· ὅτι δὴ
 ἔχοιτο πρὸς τῶν πολεμίων Ἰσαάκης. Βελισάριος δὲ καταπλαιγίς
 τε οἷς ἤκηκται καὶ οὐ διερευνησάμενος ὁποῖα ποτὶ μηχανῇ Ἰσαά-
 κης ἀλώη, ἀλλ' οἴόμενος τὸν τε πόρτον καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
 15 ἀπολωλέναι καὶ ἅπαντα διεφθάρθαι σφίσι τὰ πράγματα, ἄλλο
 τε οὐδὲν ἀπολειφθαι ὀχύρωμα, ὅπῃ ἂν καταφυγόντες τὸ λοι-
 πὸν σώζοιντο, ἐς ἀφυσίαν ἐμπέπτωκεν, οὐ γενοῦς αὐτῷ πρότε-
 ρον τοῦτο γέ. διὸ δὴ κατὰ τύχος ὁπίσω ἐπήγε τὸ στράτευμα,
 ὥς ἐπιθησόμενος μὲν ἀπαρμασκέοις ἔτι τοῖς πολεμίοις οἷσιν, ἀνα-
 20 σωσόμενος δὲ πάσῃ μηχανῇ τὸ χωρίον. οὕτω μὲν ὁ Ῥωμαίων C
 στρατὸς ἐνθὲνδε ἄπρακτοι ἀνεχώρησαν. ἐν δὲ τῷ πόρτῳ γενό-
 μενος Βελισάριος, τὴν τε Ἰσαάκου μανίαν ἔγνω καὶ τῆς οὐ δέον οἱ

6. δύνωνται L. δύνανται P. 7. εἰσδύσαντες] δειόσαντες L.
 9. αὐτίκα οἱ γότθοι L. οἱ Γότθοι αὐτίκα P. 14. αὐτοῦ om. L.
 16. καταφυγόντες] καταλιπόντες L. 19. ἀπαρμασκέοις] ἀρά-
 κτοις Reg. *ibid.* οἷσι addidi ex Reg. 22. Ἰσαάκον] Ἰσαα-
 κίου L.

dericus, vir egregius bello, invehitur. Repentino in Barbaros ibi posi-
 tos facto impetu, cum nonnullos alios vulneravit, tum ipsum, qui occur-
 rerat, Rodericum. Quare Gotthi, statim relictis castris, se subdixerunt,
 post Isaacem maiores hostium copias adesse rati, vel dolo adversarios
 deludentes; ut eos, quod et factum est, capere possent. Castra hostium
 Isaacem, et qui ipsum sequebantur, ingressi, argentum illic repositum cæte-
 rasque opes diripiunt. Reversi exemplo Gotthi, multis peremptis,
 Isaacem cum paucis sibi vivum capiunt. Belisarum citato cursu adeunt
 equites, et in manus hostium Isaacem venisse nuntiant. Belisarius au-
 ditis attonitus, quo modo captus Isaacem fulset omisit quærere:
 ætuncque putans de Portu, uxore, et rerum summa, neque ullam sibi
 munitionem reliquam esse, in quam postmodum se tuto reciperent, in stu-
 pore decidit: quod certe ipsi nunquam ante contigerat. Itaque e ve-
 stigio redoxit exercitum, eo consilio, ut hostes imparatos ederet, at-
 que oppidum omni ope recuperaret. Ita quidem Rom. exercitus inde ra-
 infecta discessit: ubi vero Portum attigit Belisarius, Isaacem insannisse,

αὐτῷ ξυμβάσης ταραχῆς ἤσθετο, τῷ τε τῆς τύχης ἐναντιώματι περιώδυνος γεγωνὼς ἐνόσει τὸ σῶμα. πυρετὸς γὰρ ἐπιγενόμενος ἐς χρόνου μῆκος ὑπερφυνῶς τε αὐτὸν ἡνία καὶ ἐς κίνδυνον θανάτου ἦγεν. ἡμέραιν δὲ δυοῖν ὕστερον Ῥουδερλῆν τε ξυνέβη τελευτῆσαι τὸν βίον καὶ ὁ Τωτίλας περιαλγῆσας τῇ ξυμφορῇ τὸν 5 Ἰσαάκην διέφθειρε.

D
V 142 **κ'.** Βέσσας τε τὸν σίτον ἔτι μᾶλλον ἀπεμπολῶν ἐπλούτει, πρωτανευούσης αὐτῷ τὰς τιμὰς τῆς τῶν θεομένων ἀνάγκης. καὶ ὅλος εἰς μέριμναν τὴν περὶ ταῦτα ἐσπουδακῶς οὔτε φυλακῆς τοῦ περιβόλου οὔτε ἄλλον ὁτιοῦν ἀσφαλείας πέρι ἐπεμελεῖτο, ἀλλ' 10 ἀναπεπτωκῆναι μὲν τῶν στρατιωτῶν τοῖς γε βουλομένοις ἐξῆν, **P** 512 φυλακῆριον δὲ ὀλίγων τινῶν ἐν τοῖς ταίχεσιν ἦν, καὶ τοῦτο δὲ **H** 286 ἀπημελημένον ὥς μάλιστα. οἷς γὰρ αἰεὶ τὴν φυλακὴν ἐπικεῖσθαι ξυνέβαινε, πολλὴ ἐξουσία τοῦ καθεῖνδαι ἐγίνετο, ἐπεὶ οὐδεὶς αὐτοῖς ἐφειστέκει, ὅστις ἂν καὶ λόγον τινὰ τοῦ τοιοῦτου ποιοῖτο· 15 οὐδὲ περιόντις τινὲς κύκλῳ τῶν περιβόλων, ἥπερ εἰῶθει, διαφυνῶσθαι τοὺς φύλακας ὃ τί ποτε ποιοῦσιν ἤξιουν, οὐ μὴν οὐδέ τις τῶν οἰκητόρων αὐτοῖς ξυμψηλάσσειν ἠδύνατο. ὀλίγοι τε γὰρ κομιδῇ ἐνταῦθα, ὥσπερ μοι ἐρρήθη, ἐλείποντο καὶ αὐτοὶ τῷ λιμῷ ὑπερφυνῶς κεκακωμένοι. 20

Τέσσαρες οὖν Ἰσαυροί, ἀμφὶ πύλην Ἀσιναρίαν φυλακὴν ἔχοντες, τηροῦντες τῆς νυκτὸς τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ τοῖς μὲν τῶν

9. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ P. 14. τοῦ] τοὺς L. αὐτοῦς et τοῦτοις Lm. 15. ὅστις] οὔτε L. οὔτε Lm. *ibid.* ποιοῖτο] ποιοῖτο L. 16. περιόντις] περιόντες L. 19. ἐλείποντο L. ἐλείποντο P.

et male se perturbatum fuisse cognovit. Eius animum dolore, et corpus morbo graviter affixit adversus hic casus. Excitata enim febris, ipsum diuturnissimo cruciatu in extremum periculum adduxit. Post bidduum mortuo Roderico, ipsius vicem vehementius dolens Totilas, Isaacem vita spoliavit.

20. Bessas opes sibi cumulabat, in dies carlius divendens frumentum: cuius pretium necessitas egentium accendebat. Totus in ea cura, murorum custodiam, ac caetera, quae securitatem praestarent, habebat in postremis. Militibus si libebat supinis esse, licebat. Pauci pro muro excubabant, idque negligentissimo. Etenim vigilibus dormire semper liberum erat: cum nullus esset ipsis praepositus, qui id curaret: nec quid custodes agerent, inspicere quisquam vellet, murorum stationes, ut mos est, obeundo. Praeterea nemo ovium cum illis agere excubias poterat. Siquidem perquam pauci, ut dictum est, in urbe erant reliqui, iique confecti fame.

Quare Isauri quatuor, qui custodiam ad portam Asinariam agitabant, aaptate noctis tempore, quo ipsis pro illa muri parte incumberebat vigilia,

αὐτῶν ἰχομένοις καθεύδειν ἐπέβαλλεν, αὐτοῖς δὲ ἡ φυλακὴ τοῦ
 ἰκείνῃ τείχους ἐπέκειτο, κύλως τε ἐκ τῶν ἐπάλξεων ἀναρτήσαν- **B**
 τες ἄχρῃ ἐς τοῦδαφος ἔξικνουμένους, καὶ τούτων χερσὶν ἀμφοτέ-
 ραις λαβόμενοι ἔξω τοῦ περιβόλου ἐγένοντο καὶ παρὰ Τωτίλῳ
 5 ἀφίκομενοι δέξασθαι τῇ πόλει αὐτὸν τε ὁμολόγουν καὶ τὸν Ἰότ-
 θων στρατὸν· δυνατοὶ γὰρ εἶναι τοῦτο ποιεῖν ἰσχυρόντο οὐδενὶ
 πόνῳ. καὶ ὃς χάριτας σφίσιν ἄδράς ἔξιν ὁμολογήσας, ἥνπερ
 ἐπαίλῃ ταῦτα ποιήσωσι, κυρίους τε αὐτοὺς καταστήσεσθαι χρη-
 10 πομένους τὸν χώρον, ὅθεν οἱ ἄνθρωποι Ἰότιθις ἔχασκον ἐς
 τὴν πόλιν ἰσιτητὰ εἶναι. οἷπερ ἐπειδὴ παρὰ τὸ τεῖχος ἀφίκοντο,
 τῶν καλωδίων λαβόμενοι ἀνέβαινον ἐς τὰς ἐπάλξεις, οἰθενὸς ἐν-
 ταῦθα ἢ φθειγγόμενον ἢ τῶν ποιουμένων αἰσθησὶν ἔχοντος. ἐπι- **C**
 δὴ τε ἐνταῦθα ἐγένοντο, τοῖς βυρβύροις οἱ Ἰσαυροὶ ἅπαντα ἰδι-
 15 κνον, ὥς ἀνίεναι μὲν βουλομένοις οὐδὲν ἂν ἐμπόδιον εἶη, ἀνελ-
 θοῦσι δὲ πολλὰ ἂν ἔξουσία γένοιτο σφίσιν, οὐθενὸς τὸ παράπαν
 ἀντιστατοῦντος, ταῦτά τε αὐτοὺς ἀπαγγέλλειν Τωτίλῳ κελεύσαν-
 τες ἀπεπέμψαντο. ἄπερ ἐπὶ ὃ Τωτίλας ἔκρινεν, ἔσθῃ μὲν
 πως τῇ ἀγγελίᾳ, ὑποψία δὲ καὶ ὥς ἐς τοὺς Ἰσαυροὺς ἰχόμενος
 20 οὐ μὴν αὐτοῖς πιστεύειν ἤξλου. ἡμέραις τε οὐ πολλαῖς ὕστερον
 αὐθις οἱ ἄνθρωποι παρ' αὐτὸν ἔκρινεν, ἐπὶ τὴν πρῶξιν παρακα-
 λούντες. καὶ ὃς ἑτέρους δύο ξὺν αὐτοῖς ἐπέμψεν, ἐφ' ᾧ καὶ **D**
 αὐτοὶ ἐς τὸ ἀκριβὲς ἅπαντα διερευνησάμενοι ἀπαγγέλωσιν. οἱ
 δὲ ἐς αὐτὸν ἐπανήκοντες ἅπαντα ὁμοίως τοῖς προτέροις ἔγγειλλον.

3. ἄχρι ἐς τὸ ἔδαφος L. ἐς τοῦδαφος ἄχρι P. 7. ἀδράς] ἄν-
 δρας L. 8. ταῦτα] πάντα Reg. 15. εἴη] εἶναι L. 20. οὐ
 μὴν] οὐκω Reg. 21. αὐτὸν] αὐτῶν L.

somni vice tradita vicinis sociis; funibus e pinnis ad solam usque suspen-
 sis apprehensisque utraque manu, extra murum delapsi sunt, convento-
 que Totilae promiserunt, se in urbem ipsam Gotthorumque exercitum
 accepturos, ac sibi in eo nihil negotii futurum asseverarunt. Ille ipsis
 gratias habiturum se maximas, et multam pecuniam largiturum pollicitus,
 si id praestarent; ex suis duos cum illis misit, inspecturos locum, quo
 Gotthis in urbem aditum fore dicebant. Hi cum ad moenia pervenissent,
 arreptis funibus evaserunt ad pinnas, nemine eos voce interpellante, nec
 fraudem sentiente. Hic Isauri Barbaris ostendunt omnia: ascendere vo-
 lentibus nihil obstat; et patere reditum, nullo obice interposito: eosque,
 ut haec Totilae referant, hortati, remittunt. Quos cum audisset Totilas,
 etsi nuntio laetatus est, Isaurorum tamen suspectos habens, multum ipsis
 fidei non dedit. Paucis post diebus, iisdem reversis, remque aggredi au-
 dentibus, duos alios adiunxit comites, qui omnia diligenter explorata re-
 nuntiarent. Isti ad ipsam reduces, eandem quae primi retulerunt. Inter

ἐν τούτῳ δὲ Ῥωμαῖοι στρατιῶται πολλοὶ ἐπὶ κατασκοπῇ στελλόμενοι τῆς πόλεως οὐ πολλῷ ἄποθεν Γότθοις δέκα ὁδῶ ἰοῦσιν ἐνέτυχον, οὓς δὴ ἰλόντες παρὰ τὸν Βέσσαν εὐθὺς ἄγρουσι. καὶ ὁ μὲν ἀνεπυθάνετο τοῖσιων δὴ τῶν βαρβάρων ὅτι ποτε ὁ Τωτίλας διανοοῖτο, οἱ δὲ Γότθοι ἐν ἐλπίδι ἔφασαν εἶναι τῶν τινος 5 σφίσι· Ἰσαύρων ἐνδύσειν τὴν πόλιν· ἥδη γὰρ ἔκπυστον ἐς τῶν βαρβάρων πολλοὺς ἐγεγόνει. ἀλλὰ καὶ ταῦτα Βέσσας τε καὶ Κωνων ἀκούσαντες ἐν τε ὀλιγωρίᾳ πολλῇ ἔσχον καὶ αὐτῶν ἐντροπὴν οὐδεμίαν πεποίητο. καὶ τρίτον οὖν Ἰσαυροὶ Τωτίλα ἐς ὕψιν ἐλθόντες ἐς τὸ ἔργον τὸν ἄνθρωπον ἐνήγον. ὁ δὲ ἄλλους τε ξὺν αὐ- 10 τοῖς ἐπιμυε καὶ τῶν αὐτῶν κατὰ γένος προσηκόντων τινὰ, οἵπερ

P 513 ἐς αὐτὸν ἐπαρήκοντες καὶ τὸν πάντα λόγον ἀγγειλαντες ἐς τὴν προῦξιν ἐπέρρωσαν.

Τωτίλας δὲ, ἐπειδὴ τάχιστα νῦν ἐγεγόνει, ἤπυν ἡσυχῇ

V 143 ἐξοπλίσας τὸ στράτευμα ἀπῆγεν ἀμφὶ πύλιν Ἀσινυρίαν. καὶ 15 τέσσαρας τῶν ἐν Γότθοις, ἀνδρείας τε καὶ ἰσχύος πέρι εὖ ἤκοντας, ξὺν τοῖς Ἰσαύροις διὰ τῶν βρόχων ἀνυβαίνειν ἐς τὰς ἐπάλξεις ἐκλίεναι, ἐς ἐκείνον δηλονότι τῆς νυκτὸς τὸν καιρὸν, ἐς ὃν τούτοις δὴ τοῖς Ἰσαύροις ἡ φυλακὴ τοῦ ταύτης τείχεος ὕπνον ἐκ περιτροπῆς τῶν ἄλλων αἰρουμένων ἐπέβαλεν. οἵπερ, ἐπειδὴ 20 ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐγένοντο, καταβαίνουσιν ἐς πύλας τὰς Ἀσινυρίας, οὐδενὸς σφίσι ἀντιστατοῦντος, καὶ ὁ τε ξύλον πελ-

3. ἰλόντες] ἰλθόντες L a pr. m. *ibid.* παρὰ τὸν] παρ' αὐτὸν L.
5. τινος] τινά L. 20. ἐπέβαλε] ἐνίβαλε Saidas a. v. περιτροπῇ.
21. καταβαίνουσιν] καταβαίνουσι μὲν L.

baec complures Romani milites exploratum missi, haud procul ab urbe incidunt in Gotthos decem aliquo proficiscentes: quos comprehensos ad Bessam statim adducunt. Mox ille hos Barbaros de consiliis Totilae percontatus est. Respondent Gotthi, apertum esse, fore ut Isaurorum quorundam proditione urbem capiant: iam enim res ad multorum aures Barbarorum venerat. His Bessas et Conon auditis, ductisque pro nihilo, nullam curam adhibuerunt. Tertium ab Isauris conventus Totilas, et ad susceptionem impulsus, cum illis unum ex suis consanguineis atque allos misit: qui simul ut ad ipsum redire, certo rei totius indicio, eius animo ad consilium exequendum confirmant.

Primis tenebris, cum arma Totilas silentio cooptis omnibus imperasset, eas ad Asinariam ducit, et Gotthos quatuor, animo roboreque praestantes, cum Isauris per foveas ad pinnas eniti iubet; arrepto utique noctis tempore, quo caeteris vice sua dormientibus, pro illa muri parte vigilandum his erat Isauris. Illi urbem ingressi, nemine obstantē, ad portam Asinariam descendunt, exciduntque securibus lignum, quo utrius-

κίσι διαφθείρουσιν, ἥπερ ἐνέρσει τοίχον ἐκατέρου ἐναρμοσθέντι B
 τὰς πύλας ἐπιζευγνύναι εἰώθεισαν, τὰ τε σιδήρεια ξίμπαυτα, οἷς
 δὴ τὰς κλεῖς αἰεὶ οἱ φύλακες ἐμβαλλόμενοι ἔκλειόν τε τὰς πύλας
 καὶ κατὰ τὴν χρεῖαν ἀνέωγον. οὕτω δὲ τὰς πύλας ἀναπετάσαν-
 5 τες, ἥπερ ἐβούλοντο, τῇ πόλει Τωτίλῳ τε καὶ Γότιθῳ στρατὸν
 οὐδενὶ πόνῳ ἰδέξαντο. Τωτίλας δὲ αὐτοὺς ἐνταῦθα ἐς ἓνα χώ-
 ρον ξυναγυγῶν σκιδάννυσθαι οἰδαμὴ εἶπεν· ἴδουσι γὰρ μὴ τις
 ἐνέδρα πρὸς τῶν πολεμίων σφίσι ξυμβαίῃη. ταραχῆς δὲ, ὥς τὸ
 εἰκὸς, τῇ πόλει καὶ Θορίβου ἐπιπεσόντος οἱ μὲν πλείστοι τῶν
 10 Ῥωμαίων στρατιωτῶν διὰ πύλης τῆς ἐτέρας ἐν τοῖς ἄρχουσιν
 ἔφηνον, ὥς πη ἐκάστῳ εὐπετεῖς γίγονιν, ὀλίγοι δὲ τινες ἐν Ῥω-
 μαίοις τοῖς ἄλλοις ἐς τὰ ἱερὰ καταφεύγουσι. τῶν δὲ Πατρικίων
 Δέκιός τε καὶ Βασίλειος ἐν ἐτέροις τισὶν (ἵπποι γὰρ σφίσι πα- C
 ρόντες ἔτυχον) ἐν τῷ Βέσσῳ φυγεῖν ἴσχυσαν. Μάξιμος δὲ καὶ
 15 Ὀλέβριος καὶ Ὀρέστις, καὶ τινες ἄλλοι ἐς τὸν Πέτρου τοῦ ἀπο- H' 287
 στόλου νεῶν ἔφηνον. τοῦ μέντοι δήμου πεντακοσίους ἀνδρας
 ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν ἀπολειψθῆαι ξυνέπειν, ὥπερ ἐς τὰ ἱερὰ
 κατέφηνον μόλις. τῶν γὰρ ἄλλων ἀπάντων οἱ μὲν ἀπύοντες ἦδη
 πρότερον ἐς ἐτέρας ἔχοντο χώρας, οἱ δὲ τῷ λιμῷ διεφθάρησαν,
 20 ὥσπερ μοι ἔμπροσθεν εἰρηται. πολλοὶ μὲν οὖν Τωτίλᾳ νύκτωρ
 ἡγγέλλον ὅτι δὴ Βέσσας τε καὶ οἱ πολέμοι φεύγουσιν. ὁ δὲ

1. ὥπερ] ὅπερ H: illud Hm. *ibid.* τοίχον] τείχεος Suidas s. v.
 ἐνέρσει. *ibid.* ἐναρμοσθέντι] ἐναρμοσθέντες Suidas. ἐνοριθμο-
 θέντι L a pr. m. 2. εἰώθεισαν] εἰώθεισαν L. εἰώθει Suidas.
 4. οὕτω δὲ] οὕτω δὲ L. 8. ξυμβαίῃη L. ξυμβαίειν P.
 10. τῆς ἐτέρας] τῆς om. L. 11. ἔφηνον Reg. ἔφηνον P.
 13. Δέκιός τε] τε om. L. 18. τῶν γὰρ] γὰρ om. L. 21. Βέ-
 σσας] βέσας L.

que parietis commissurae inserto iunguntur valvae: iidem ferramenta
 avertunt omnia; quibus claves indendo, fores claudere custodes consue-
 verant, ac reserare, ut res poscebat. Sic porta ad libitum patefacta,
 Totilam Gotthorumque exercitum in urbem nullo negotio admiserunt.
 Insidias hostiles verius Totilas, eos ibi in unum coactos dissipari non
 sivit. Tumultu caeco in urbe, ut fit, exorto, Romani milites fere omnes
 alla porta, prout expeditum cuique fuit, evasere cum Ducibus: pauci
 cum Romanis residuis in ascras aedes se receperunt. Ex Patriciis De-
 cius, Basilus, aliique nonnulli, quibus equi suppetebant, fugientem Bes-
 sam secuti sunt: Maximus, Olybrius, Orestes et quidam alii in templum
 Petri Apostoli perfrugerunt. E plebe quingenti in urbe tota restabant,
 qui vix templis se committere potuere: caeteri iam ante partim alio
 concesserant, partim fame, ut supra dixi, perierant. Totilas, multis per
 noctem nuntiantibus Bessam atque hostes sese proripere, testatus sermo-

χαρίεντα τὸν λόγον αὐτοὺς εἰρηκέναι εἰπὼν οὐκ εἶα διώκειν. τί γὰρ ἥδιον ἀνθρώπῳ γένοιτο ἢν, ἔφη, πολεμίων γενεόντων;

- D Ἐπειδὴ τὴν ἡμέραν ἦν ἤδη καὶ οὐδὲμία ἔτι ἐνέδρας τινὸς ὑποψία ἐλλειπτο, Τωτίλας μὲν ἐς τὸν Πέτρον νιῶν τοῦ ἀποστόλου εὐχόμενος ἦν, Γούθοι δὲ τοὺς παραπετωκίτας διέφθειρον.⁵ ἀπέθανόν τε τοῦτον τῇ τρόπῃ τῶν μὲν στρατιωτῶν ἔξ καὶ ἑκοσι, τοῦ δὲ δῆμιον ἐξήκοντα. ἔπει δὲ ὁ Τωτίλας ἀφίκετο ἐς τὸ ἱερὸν, Πελάγιος αὐτῷ ἐς ὕψιν ἤλθε τὰ τοῦ Χριστοῦ λόγια ἐν ταῖς χειρὶ φέρων, παντὶ τε τρόπῃ τὴν ἱκετίαν προτινόμενος „Φείδου τῶν σῶν, ὦ δέσποτα“ εἶπε. καὶ ἐς ἐπιτωθάζων τε καὶ ἐνδια-10 θρυπτόμενος ἔφη „Νῦν μὲν, ὦ Πελάγι, ἱκετεύων ἐλήλυθας.“ „Οὐ με“ ὁ Πελάγιος ἀπεκρίνατο „δοῦλον σὸν ὁ Θεὸς εἶναι πεποίηκεν. ἀλλὰ δοῦλων τῶν σῶν τὸ λοιπὸν, ὦ δέσποτα, φείδου.“ ταύτην ὁ Τωτίλας τὴν ἱκετίαν δεξιόμενος ἀπέπε Γούθοις P 514 μηδὲνα τὸ λοιπὸν ἀποκρινέσθαι τῶν πόντων Ῥωμαίων, ἀλλὰ τῶν 15 χρημάτων αὐτῷ μὲν τὰ τιμιώτατα ἔξιλεῖν, τὰ δὲ ἄλλα ἐν σῆσιν αὐτοῖς κατ' ἔξουσίαν ληΐεσθαι. πολλὰ μὲν οὖν ἐν ταῖς πατρικίαις οἰκίαις εὔρε, πάντων δὲ μάλιστα οὐπὲρ ὁ Βέσσυς κατέλαβε. τὰς γὰρ ἀνοσίους, ὥς γε διδύλωται, τοῦ σίτου τιμὰς ὁ καχοδαίμων Τωτίλα ἤθροιζεν. οὕτω τε περίεσθη τοῖς τε ἄλλοις Ῥω-20

1. τί γὰρ] τί γὰρ ἂν L. 2. γένοιτο ἂν] ἂν om. L. *ibid.*

φευγόντων] φερόντων L, v a m. sec. 3. τε ἡμέραν] δὲ ἡμέραν
τε L. 5. διέφθειρον] διέφυγον L; illud Lm. 8. ἤλθε] ἦκε
Reg. *ibid.* τοῦ Χριστοῦ] χριστιανῶν Reg. 9. ἱκετίαν] ἱκε-
σίαν Reg. 10. εἶπε] εἶπεν L, εἶπεν Lm. *ibid.* ἐνδιαθρυ-
πτόμενος P et Scaliger. ἐνδιαθρύπτως HL. 12. „Οὐ“ ὅτι L
a m. pr. 14. ἱκετίαν] ἱκεσίαν L. 20. περίεσθη Reg. πε-
ρίην P.

nem hunc auribus gratum suls accidere, eos insequi vetuit: Quid enim, inquit, hostium fuga iucundius contingat homini?

Iam illuxerat, neque ullus locus erat suspicandi insidias; cum Totilas in templum Petri Apostoli sese contulit, precandi gratia: Gotthi in obvios ferro desaevierunt: itaque e militibus interfecerunt xxvi. e plebe lxx. Ut venit in templum Totilas, ei Pelagius, Christi oracula manibus praetendens, se obtulit, atque impense obsecrans, Tuus, ait, parce Domine. Deridens ille ac delicias faciens, ita subiecit. Iam supplicx, Pelagi, venis. Cui Pelagius, Quoniam, inquit, tuum me servum effecit Deus. At tu, Domine, servis in posterum tuis parce. Huc Totilas petitioni concedens, edixit Gotthis, Romanorum ueniam omnium posthac caederent; ac reservatis, quae ipse habere vellet, pretiosissimis quibusque, caetera pro arbitratu auferrent. Multa in Patriciorum domibus reperit, maximeque ubi Bessas diversabatur: cum ille scelestus Daemon inique confectam, ut dictum est, ex vendito frumento pecuniam Totilae congressisset.

μαίσις καὶ τοῖς ἐκ τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ οὐχ ἥκιστα Ῥουσι-
κιανῇ, τῇ Βοετίου μὲν γυμνῇ γενομένη, παιδὶ δὲ Συμμάχου,
καὶ τὴν οὐσίαν αἰ τοῖς διομένοις προϊμένη, δούλων τε καὶ B
ἀγροίκων ἀμπεχομένοις ἱμάτια, πρὸς τῶν πολέμιων ἄρτον ἢ ἄλλο
5 τε τῶν ἀναγκαίων αἰτουμένοις βιοτν. ἔς τε τὰς οἰκίας περιόν-
τες καὶ τὰς θύρας ἐς αἰ κόπτοντες τροφὴν διδόναι σφίσιν ἐδέον-
το, οὐ γέροντος αὐτοῖς αἰσχύνῃ τοῦ ἔργου. καὶ Γότθοι μὲν
Ῥουσικιανὴν κτείνου ἐν σπονδῇ ἐποιούντο, ἐπικυλοῦντες ὅτι
δὴ χρήματα προϊμένη τοῖς τοῦ Ἰωμυίων στρατοῦ ἄρχουσι τὰς
10 Θεωδερίχου εἰκόνας διασπείρουσι, τοὺς φόνους ἀμνημονεμένη Συμμά-
χου τε τοῦ πατρὸς καὶ Βοετίου τοῦ ξυνοικήσαντος. Τωτίλας δὲ
οὐδὲν ἄχαρι παθεῖν αὐτὴν ξυνεχώρησεν, ἀλλ' αὐτὴν τε καὶ τὰς C
ἄλλας ἀπάσας ἔβρωτας ἐκτὸς διεσύλαξε, καὶ περ Γότθων ἐς κοί-
την ὡς μάλιστα ἐφικμένων αὐταῖς ξυνηλθῆν. διόπερ αὐτῶν οὐ-
15 δεμιῶν ἐς τὸ σῶμα ἔβρισθαι ξυνέβη, ὅτε ἀνδρὶ ξυνοικοῦσῃ οὔτε
παρθέλῃ ἢ χήρῃ οὔσῃ, μέγα τε κλέος ἐπὶ σωτηροσύνῃ ἐκ τούτου
τοῦ ἔργου Τωτίλας ἔσχε.
κα'. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ Γότθους ἅπαντας ξυγκαλέσας ὁ Τω-
τίλας ἔλεξε τοιαῦτα „Οὐ καινὴν τινα οὐδὲ ἀγνώτα ἔμιν παραίνε-
20 σιν ποιησόμενοις ἐνθάδε ἔμῃς, ἄνδρες ξυστρατιῶται, ξυνήγαγον,
ἀλλ' ἐκεῖνα ἱρών, ἅπερ ἐγὼ πολλάκις ἐς ὑμᾶς εἶπον. ἔμιν δὲ

3. προϊμένη L. προετινομένη P.

4. ἀμπεχομένοις] ἀμπεχομέ-

νης L. ἀμπεχομένη L. corr.

5. αἰτουμένοις] αἰτουμένης L.

αἰτουμένη L. corr.

10. τοὺς φόνους] τοῦ φόνου L.

15. ἔβρι-

σθαι Reg. ἔβριζεσθαι P.

ibid. οὔτε — οὔτε]

Vulgo οὐδὲ —

οὐδὲ.

Hinc Romani ipsique adeo Senatores, in primis uxor olim Boëtii, eademque Symmachi filia Rusticiana, quae facultates suas egenis erogaverat, eo redacti sunt, ut in veste servili ac rusticana panem aliave cibaria ab hostibus petentes tunc vietitaverint. Continenter domos obibant, et ostium pulsando, vietum mendicabant; neque id pudori erat. Instabant Gotthi, ut Rusticiana maetaretur supplicio, insimulantes, quod exercitus Rom. ducebus ampla largitione corruptis, Theoderici statum disturbasset; quo et Symmachi patri, et Boëtii mariti caedem ulcisceretur. At illam Totilas nulla affici iniuria passus est, nec modo ab ipsa, sed ab aliis omnibus omnem amovit contumelliam; quamvis Gotthi illos tori participes habere percuperent. Itaque eorum nulla, nec viro iuncta, nec virgo, nec vidua, turpem corpore vim exceperit: unde Totilas magnam retulit continentiae laudem.

21. Postridie Totilis Gotthis omnibus convocatis, sic verba fecit. Huc vos coëgi. Commilitones, non cohortatione usus nova et inaudita: verum ut eu repetam, quae saepe et a me dicta, et vobis probata, fructus maximos attulerunt. Nec tamen ideo monita iam fastidite. Etenim ora-

- αὐτὰ ἐνδεξαμένοις τὰ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν ζυνηγῶντι γενέσθαι. μὴ τοίνυν τινὶ ὀλιγορίας διὰ τοῦτο ἐς τὴν παραίνεσιν τανῦν χρησ-
σηθε. λόγων γὰρ τῶν ἐς εὐδαιμονίαν ἀγόντων κόρον οὐκ εἰκὸς ἀνθρώπων γενέσθαι, κἂν τῇ πολυλογίᾳ τις ἀποκναίειν δοκῇ· ἐπεὶ
οὐδὲ πρὸς τὴν ἐξ αὐτῶν εὐεργεσίαν ἀπειπεῖν ἄξιον. λέγω δὲ ὅτι 5
πρώην μὲν ἐς μυριάδας εἴκοσι μαχιμωτάτων ζυνιόντες στρατιω-
τῶν πλούτῳ τε ὑπερφνέει χρώμενοι καὶ ἵππων τε καὶ ἄλλων περι-
P 515 ουσίαν τινὰ, ὥς ἐνι μάλιστα, ἐνδεικνύμενοι, καὶ γερόντων ζυ-
νωτάτων πολλὸν ὅμιλον, ὅπερ τοῖς ἐς ἀγῶνας καθισταμένοις
ζυμφορώτατον εἶναι δοκεῖ, πρὸς ἀνδρῶν ἱπτακισχιλίων Γραικῶν 10
ἡσσηθέντες, τὴν τε ἀρχὴν καὶ τἄλλα ζύμπαντα λόγῳ οὐδενὶ ἀφη-
ρίμεθα. νῦν δ' ἡμῖν ἐς ὀλίγους ἀπολειφθεῖσι γυμνοῖς τε καὶ
ὀκτροῖς καὶ οὐδ' ὅτιοῦν τῶν πάντων ἐμπείροις κρατεῖν τῶν πο-
λεμίων πλεον ἢ διομυρίων ὄντων τετύχηκε. τὰ μὲν οὖν πεπρα-
γμένα ξυλλήβδην εἰπεῖν τοιαῦτά ἐστι· τὰς δὲ τῶν οὕτω ζυμβάν- 15
των αἰτίας εὖ εἰδόσιν ἡμῖν αὐτίκα δηλώσω· ὅτι Γότθοι μὲν καὶ
πρότερον ἄλλων ἀπάντων περὶ ἐλάσσονος πεποιημένοι τὸ δίκαιον,
B ἔπρασσον ἐς τε ἀλλήλους καὶ τοὺς κατηκούς Ῥωμαίους ἀνύσεια
ἔργα, οἷς δὴ, ὥς τὸ εἰκὸς, ἡγμένος ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτοῖς τότε
ζὼν τοῖς πολέμοις ἱστράτευσαι. καὶ διὰ ταῦτα πλήθει τε καὶ 20
H 288 ἀρετῇ καὶ τῇ ἄλλῃ τοῦ πολέμου παρυσκυῇ τῶν ἐναντιῶν παρὰ
πολὺ ὑπεριώροντες δυνάμει τινὶ ἀφανεῖ τε καὶ ὥς ἥκιστα γνωσκο-

3. ἀγόντων] ἐναγόντων Reg. ἀναγόντων I.Hm. 7. ἄλλων] ὀπίων L. 12. γυμνοῖς — οἰκτροῖς — ἐμπείροις] γυμνοὺς — οἰκτροὺς — ἐμπείρους L a pr. m. 15. ξυλλήβδην] συλλήβδην L. ibid. ζυμβάντων] ζυμβαίνόντων Reg. 16. εὖ] ἐν L. ibid. καὶ om. L. 17. πρότερον PL. πρότεροι H. ibid. ἄλλων] τῶν ἄλλων L. 19. ἐπ' αὐτοὺς τότε] τότε ἐπ' αὐτοὺς L.

tiones, quae ad vitam beatam ferunt, nullam satietatem offerre debent, etsi quis forte pluribus verbis videatur agere importunius: siquidem beneficium quod ex illis profisciscitur, respiciendum non est. Aio igitur nos antea, cum ducenta fortissimorum militum millia conscripta haberemus, ingentes possideremus divitias, equorum cacterarumque rerum vim maximam, ac prudentissimos ostentaremus senes quamplurimos; quo iuvare singulariter videntur qui in dimicationem veniunt; a septem millibus Graecorum victos, et regno rebusque omnibus foedissime spoliatos fuisse. Nunc autem ad paucos redacti, nudi, miseri, omnino rudes, hostium viginti amplius millia vicimus. Ac res quidem gestae, ut in summa dicam, eiusmodi sunt. Horum vero eventuum causas vobis, probe licet cognitas, modo raseram. Antehac Gotthi aequitate cunctis posthabita, inter se et in Romanos subditos scelera committebant: quibus Deus, ut par erat, commotus, adversus illos una cum hostibus bellavit. Quamobrem numero licet, virtute et bellico apparatu adversariis longe superiores, occulta quadam ac mini-

μένη ἡσσήθημιν. οὐκοῦν τὸ φυλάξαι τὰ ἀγαθὰ ἐφ' ὑμῖν κείσται, διασώζουσαι δηλονότι τὸ δίκαιον. μεταβαλλομένοις γὰρ καὶ τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ αὐτίκα δὴ μάλα πόλλ' ἔσται. οὐ γὰρ ἀνθρώπων γένει οὐδὲ γένει ἐθνῶν ξυμμαχεῖν ἔωθεν, ἀλλ' οἷς ἂν 5 μῦλλον ὁ τοῦ δικαίου λόγος τιμῶτο. πόρος τε οὐδεὶς αὐτῷ τάγαθὰ ἐφ' ἑτέρους μετενεγκεῖν. ἀνθρώπων μὲν γὰρ τὸ μὴ ἀδικεῖν μόνον ἐν γνώμῃ ἐστὶ, θεῷ δὲ ξύμπαντα ἐν τῇ ἐξουσίᾳ πέφυκε κείσθαι. φημι τοῖνυν ἑμῶς χρῆναι τὴν δικαιοσύνην ἔς τε ἀλλή- C λους καὶ τοὺς κατηκόους τηρεῖν. ταῦτόν γὰρ ἂν εἴη λέγειν τὴν 10 ἐνθυμρίαν ἐς αἰὶ διασώζεσθαι."

Τοσαῦτα ὁ Τωπίλας ἐς τοὺς Γότθους εἰπὼν καὶ τοὺς ἐκ τῆς Ῥωμαίων βουλῆς ξυγκαλέσας πολλὰ τε ὠνείδισε καὶ ἐπιτωθά- ζων ἐκάκισεν, ὥς δὴ πολλὰ πρὸς τε Θεοδερύχον καὶ Ἀταλαφίχου ἀγαθὰ πεπονθότες, ἐπὶ τε τῆς ἀρχῆς ἀπάσης αὐτοὶ ἐς αἰὶ κατα- 15 στάντες καὶ τὴν τε πολιτείαν διοικησάμενοι, πλούτιον τε περιβεβλημένοι μέγα τι χρῆμα, εἰτα ἐς τοὺς Γότθους τοὺς ἐνεργέτας πολλῇ ἀγνωμοσύνῃ ἐχόμενοι, ἐς ἀπόστασιν τε οὐ θέον ἐπὶ τῷ σφετέρῳ πονηρῷ ἴδοιεν καὶ τοὺς Γραικοὺς ἐπὶ τῇ πατριδί ἐπαγά- D γοιντο, προδότες σφῶν αὐτῶν ἐκ τοῦ αἰφνιδίου γεγεννημένοι. καὶ 20 ἀνεπνυθάνετο μὲν εἰ τι πρὸς Γότθων πάθειεν αὐτοὶ κακὸν πώ-

1. ἐφ' ὑμῖν] ἐφ' ἡμῖν Vat. *ibid.* κείσται] κείται L. 5. τά-
γαθὰ L. τὰ ἀγαθὰ P. 7. μόνον ἐν] μόνον ἂν ἐν L. *ibid.*
ξύμπαντα Reg. πάντα P. *ibid.* ἐν τῇ] αὐτῇ L.: illud Lm.
8. ἡμῶς] ἡμᾶς L. 12. τε ὠνείδισε] ὠνείδισέ τε L. *ibid.*
ἐπιτωθάζων om L. 13. ὥς δὲ] οἱ δὲ Reg. 16. τοὺς Γότ-
θοὺς τοὺς] Utroquoque τοὺς om. L. 18. πονηρῷ L. πονήρῳ P.
ibid. ἴδοιεν] εἶδον H. *ibid.* ἐπαγάγοιντο Reg. ἐπαγάγοιεν P.

me perspecta vi fracti succubimus. Ergo situm in vobis erit, ut bona iam parva tucamini, nimirum cultu iustitiae: unde si deflectatis, illico Deus contra vos stabit. Neque enim certo cuidam hominum generi, nec naturae gentium auxiliari in bello solet, sed iis, qui ius fasque impensius colunt. Neque ipsi difficile est ad alios bona transferre: cum arbitrii quidem humani nil solum abstinere iniuria: at Deus omnia in sua ditione habeat ac potestate. Quare dandam esse operum dico, ut inter vos atque erga subditos aequitatis officia servetis: hoc est, ut certam felicitatem retineatis.

Cum haec Totilas apud Gotthos disseruisset, coepto etiam Senatus Romano multa exprobravit, et cavillando obiecit, quod pluribus a Theoderico et Atalarico affecti beneficiis, omnibus semper ornati magistratibus, ad Reip. administrationem adhibiti, opibusque aucti ingentibus; animo in Gotthos tam beneficos ingratisimo, summaque iniuria cum exitio suo coniuncta defecissent, et Graecos induxissent in patriam, sui proditores repente facti. Tum quaerere, quid mali unquam Gotthi ipsis ir-

ποτε. λέγειν δὲ ἡνάγκαζεν, εἴ τι ἀγαθὸν σφίσι πρὸς Ἰουστινιανοῦ βασιλέως ξυμβαίη, καταλέγων ἐφεξῆς ἅπαντα, ὅτι δὴ τὰς μὲν ἀρχὰς ἀφῆρηγτο σχεδὸν τι ἀπάσας, πρὸς δὲ τῶν καλουμένων λογοθατῶν αἰκιζόμενοι λογισμοὺς ἐκτίνειν τῶν σφίσιν ἐς Γότθους πεπολιτευμένων ἀναγκασθεῖεν καὶ τῷ πολέμῳ κεκακωμένοις φόρους τοὺς δημοσίους οὐδὲν τι ἐνδεΐστερον ἢ ἐν τῇ εἰρήρῃ τοῖς Γραικοῖς φέροιεν· ἄλλα τι πολλὰ ἐνετίθει τῷ λόγῳ, ὅσα διεσπότην δυσμενῇ τοὺς δεδουλωμένους ἐνειδίξιν εἰκός. Ἡρωδιανὸν τε αὐτοῖς ἐνδεικνύμενος καὶ τοῖς τὴν πόλιν αὐτῷ παραδόντας

P 516 Ἰσαίρους „Υμεῖς μὲν“ ἔφη „ἑντροφοὶ Γότθοις γεγεννημένοι“

V 145 οὐδὲ χωρὶν τινα ἔρημον ἐς τὴνδε ἡμῖν ἐνδιδόναι τὴν ἡμέραν ἐγνώκατε, οἷδε δὲ ἡμᾶς Ῥώμη τε αὐτῇ καὶ Σπολιτῷ ἰδίζαντο. διδπερ ἡμεῖς μὲν ἐν οἰκίτων λόγῳ γεγέννησθε, οὗτοι δὲ Γότθοις φίλοι τε, ὥς τὸ εἰκός, καὶ ξυγγενεῖς γεγεννημένοι τὰς ὑμετέρας ἀρχὰς τὸ λοιπὸν ἔξουσιν.“ οἱ μὲν οὖν πατριῶν ταῦτα ἀκούσαντες

15 σιωπῇ ἔχοντο. Πιλόγιος δὲ Τιωτλαν ὑπὲρ ἀνδρῶν ἐπιτακτικῶν

B τε καὶ διδυστυχηκότων παραιτούμενος οὐκέτι ἀνῆλ, ἕως αὐτοὺς φιλανθρωπίας ὑπόσχεσιν ποιησάμενος ἀπέπεμψατο.

Ἐπειτα δὲ Πιλάγιόν τε καὶ τῶν ἐν Ῥώμῃ ῥητόρων ἕνα, Θεόδωρον ὄνομα, πρέσβεις ἐς βασιλέα Ἰουστινιανὸν ἔστειλαν, 20 ὅρκους αὐτοὺς δεινοτάτοις καταλαβὼν, ὅτι τε εὐνοία ἐς αὐτὸν χρήσονται καὶ ἀναστρέφειν ὅτι τάχιστα ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐν σπουδῇ

2. ξυμβαίη] ξυμβαίνοι Reg.

14. ὑμετέρας] ἡμετέρας L.
τες Reg.

4. ἐκτίνειν] ἐκταίνειν L.

15. ἀκούσαντες] ἀκούον-

rogasset? instare ut dicerent, num quid boni a Iustiniano Aug. accepisset? ac singula recensendo, commemorare, honores fere omnes illis ereptos; a Logothetia, quos vocant, impositam verberum vi necessitatem rationes eorum reddendi, quae rem gerendae publicae in Gothis admisisissent; suæviente bello aeque ut in pace vectigalia a Graecis exacta: alia multa orationi intexuit, quae iussu domino carpenti servos convenirent. Denique Herodianum ipsis ostendens atque Isauros, quorum prodicione urbem ceperat, Vos quidem, inquit, cum Gothis educati, nullum nobis locum, vel desolatum, voluistis ad hanc diem concedere: hi vero nos ipsius Romae et Spoletii fecerunt compotes. Quare vos servi estote; dum hi Gothia amicitia ac necessitudine iuncti, magistratus vestros merito obtinebunt. Haec audita Patricii ferebant silentio: at Pelagius lapsos infelices a Totila deprecari non abstulit, donec ille eos remisit, promissa clementia erectos.

Deinde ad Iustinianum Augustum Legatos misit, Pelagium ac Romanum causidicum Theodorum, gravissimo devinctos iureiurando, fore ut sibi praestarent benevolentiam, et in Italiam quamprimum redire sat-

ἔξουσιν. ἐπέστειλλέ τε αὐτοῖς τὴν εἰρήνην οἱ παντὶ σθένει παρὰ
 βασιλέως πορίζεσθαι, ὅπως δὴ μὴ αὐτὸς ἀναγκάζεται· Ῥώμην ἐς
 ἔδαφος καθελὼν ξυμπασαν καὶ τοὺς ἐκ τῆς συγκλήτου διασφείρας
 βουλῆς ἐς Ἑλληνικοὺς τὸν πόλεμον ἄγειν. καὶ γράμματα δὲ Ἰου- C
 5 στινιανῷ βασιλεῖ ἔγραψεν. ἤδη μὲν οὖν βασιλεὺς ἤκηκόη τὰ ἐν
 Ἰταλίᾳ ξυμπεπτωκότα. ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ πρόσβυς παρ' αὐτὸν ἤλ-
 θον, ἀπήγγειλαν ὅσα ὁ Τωτίλας σφίσιν ἐπέστειλλε καὶ τὴν ἐπι-
 στολὴν ἐνχειρίσαν. ἐδήλου δὲ ἡ γραφὴ τάδε, „Ὅσα μὲν ἐν Ῥω-
 10 μαίων τῇ πόλει γινέσθαι ξυνέβη, ἐπεὶ μεμαθηκέναι σι ἅπαντα
 τοῖσδε αὐτίκῃ εἶρη. αἰτοῦμιθα τὰ ἐκ τῆς εἰρήνης ἀγαθὰ σέ τε
 προσέσθαι αὐτὸν καὶ ἡμῖν ξυγχωρεῖν. ὥνπερ μνημιῶν τε καὶ D
 παραδείγματα κάλλιστ' ἔχομεν Ἀναστάσιόν τε καὶ Θεοδῆρον,
 οἱ βεβαιοῦνται μὲν οὐ πολλῷ πρότερον, εἰρήνης δὲ καὶ ἀγα-
 15 θῶν πραγμάτων ἅπαντα ἀνεπλήρωσαν τὸν κατ' αὐτοὺς χρόνον.
 ἦν γάρ σοι ταῦτά ποτε βουλομένη εἶη, πατὴρ τε ἂν ἡμῶς εἰκό-
 τως καλοῖο καὶ ξυμμάχους ἡμᾶς ἐφ' οὓς ἂν βούλοιο τὸ λοιπὸν
 ἔξαι.“ ταῦτα ἐπεὶ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀνειχθὲντα εἶδε,
 καὶ τῶν πρόσβυων τοὺς λόγους ἅπαντας ἤκουσεν, ἀπεπλήρωτο
 20 αὐτοὺς αὐτίκῃ δὴ μᾶλα, τοῦτο τότε μόνον αὐτοῖς ἀποκρινάμενος
 καὶ Τωτίλᾳ γράψας, ὅτι δὴ αὐτοκράτωρ τοῦ πολλέμου πεποιήται

7. ἐπέστειλλε] ἐπίστειλε Reg.

9. ἐπεὶ μεμαθηκέναι P ex Vat.

ἐπιμαθηκέναι H.

10. σιωπᾶν ἔγνωκα P ex Vat. καὶ τὸ πᾶν

ἔγνωκας H: illud Hm.

11. αὐτίκῃ εἶρη] ταῦτά εἶσιν H: illud

Hm. *ibid.* ἀγαθὰ] καλὰ Reg.

12. προσέσθαι] προῖσθαι H

et a pr. m. L.

15. ἀνεπλήρωσαν Reg. ἐνεπλήσαντο P.

19. τῶν πρόσβυων τοὺς λόγους] τοὺς λόγους τῶν πρόσβυων L.

20. τοῦτο τότε] τοῦτο τε Vat. *ibid.* αὐτοῖς] αὐτοῦς L a pr. m.

21. αὐτοκράτωρ — Βελισάριος] αὐτοκράτορα — βελισάριον Reg.

agerent. Porro mandavit, vires omnes intenderent ad impetrandam sibi pacem ab Imperatore; ne Romam funditus excindere, et sublato inter-
 nectione Senata, bellum portare in Illyricum cogeretur: litteras etiam
 dedit ad Imperatorem, iam de rebus Italiae certiores factum. Legati
 cum ad ipsum venissent, quae habebant a Totila mandata exposuerunt,
 et litteras reddiderunt, in hanc sententiam scriptas. Quoniam quae Ro-
 mae contigerint, tibi plane esse comperta arbitror, ea silentio praeterire
 constitui. Iam vero intelliges huius causam legationis. Petimus ut pacis
 commoda et amplectaris ipse, et nobis concedas: quorum monumenta atque
 exempla praeclarissima nobis suppeditant Anastasius ac Theodericus: qui
 nuper ita regnarunt, ut pace et felicitate aetatem suam impleverint. Hoc
 tibi si collatum erit, merito pater meus vocaberis; ac nos deinceps in
 quicquamque voles habebis armorum socios. His lectis, et quaecumque
 Oratores afferbant, auditis, confestim illos Iustinianus Augustus remis-
 sit, neque aliud tunc respondit ipsis, Totilaque rescripsit, nisi Belisa-
 Procopius II.

- Βελισάριος, κύριός τε διὰ τοῦτο ἐκείνος εἴη τὰ πρὸς Τωτίλαν
 H 289 ὅπως βούλοιο διοικήσασθαι.
 P 517 κβ'. Ἐν ᾧ δὲ οἱ πρόσβει οὔτοι ἐκ Βυζαντίου καὶ αὐθις
 ἐς Ἰταλίαν ἐστῆλλοντο, ἐν τούτῳ Λευκανοῖς τάδε ξυνηνέχθη γε-
 νίσθαι. Τουλλιανὸς τοὺς ἐκείνη ἀγροίκους ἀγέρας τὴν εἰσοδὸν 5
 στενοτάτην οὖσαν ἐφύλασσειν, ὅπως μὴ οἱ πολέμιοι κακοεργή-
 σοντες ἴωεν ἐς τὰ ἐπὶ Λευκανίᾳ χωρία. καὶ Ἄνται δὲ αὐτοῖς
 τριακῶσι ξυνεφύλασσον, οἷσπερ Ἰωάννης ἐνταῦθα δεηθέντι
 Τουλλιανῷ ἀπολιπὼν πρότερον ἔνυχεν· ἀγαθοὶ γὰρ οἱ βάρβαροι
 οὔτοι μάχεσθαι ἐν δυχωρίᾳ πάντων μάλιστα. ἄνω ἐπὶ ὁ 10
 B Τωτίλας ἔμαθε, Γότθοις μὲν ἐς τὸ ἔργον καθεῖναι ἀξέμφορον
 ὦστο εἶναι, ἀγροίκων δὲ πλήθος ἀγέρας, Γότθων τε ξυμπέμψας
 αὐτοῖς ὀλίγους τινας, ἐκέλευε τῆς εἰσοδου σθένει παντὶ ἀποπει-
 ρῆσθαι. οἷσπερ ἐπειδὴ ἀλλήλοις ξυνέμειξαν, ὠθισμὸς μὲν ἀμφο-
 τέρων πολὺς ἐγγίνετο, Ἄνται δὲ τῇ σφετέρᾳ ἀρετῇ, ἅμα δὲ καὶ 15
 τῆς δυχωρίας σφίσι ξυλλαμβανούσης, ξὺν τοῖς ἀμφὶ Τουλλιανὸν
 ἀγροίκοις τοὺς ἐναντίους ἐτρέψαντο. φόβος τε αὐτῶν ἐγγίνετο
 πολὺς. γνοὺς δὲ ταῦτα ὁ Τωτίλας ἔγνω μὲν Ῥώμην καθελεῖν ἐς
 C Ἰθάκος, τοῦ τε στρατοῦ τὸ πλείστον ἐνταῦθ' ἀπὸ ἀπολιπὼν, τῷ
 δὲ ἄλλῳ ἐπὶ τε Ἰωάννην καὶ Λευκανοὺς εἶναι. τοῦ μὲν οὖν πε- 20

2. ὅπως βούλοιο] ὅπου βούλεισθαι L. 3. ἐκ om. L. *ibid.*
 Βυζαντίου] βυζαντίον L. 4. Λευκανοῖς] ἐν Λευκανοῖς L.
 5. Τουλλιανός] τουλιανός H, et similiter infra. τουλιανός Hm.
 6. στενοτάτην] στενωτάτην L. 7. ἴωεν] εἰν L. 11. Γότ-
 θοις] γότθους L. *ibid.* καθεῖναι] κατεῖναι Hm. 14. ὠθι-
 σμός] ὠθησμός H. ὠθισμός Hm. *ibid.* ἀμφοτέρων] ἀμφοτέ-
 ροις Reg. 18. μὲν Ῥώμην] Ῥώμην μὲν L. 19. τοῦ τε] τοῦ
 δὲ L. *ibid.* τὸ πλείστον] τὸ μὲν πλείστον L a m. sec. τῷ μὲν
 πλείστῳ a pr. m.

rium belli Imperatorem esse, et propterea componere posse cum Totila arbitrato suo.

22. Dum hi Legati in Italiam Byzantio redeunt, interea res ita geritur in Lucania. Tullianus, collectis illius regionis agricolis, fauces angustissimas incederat, ne Lucaniam hostes infestarent. Custodiam coniuncte agebant Antae ccc. quos, Tulliani rogatu, ibi Ioannes ante reliquerat. Et cum peritia pugnandi in salebris angustisque cunctos antecellunt hi Barbari. Quae cum rescisset Totilas, si Gotthos tantum in illud discrimen mitteret, se non ex re facturum duxit. Quare multitudinem rusticorum contraxit, unaque missa exigua Gottherum manu, viribus omnibus tentare aditum iussit. Ubi congressi sunt, sese diu truserunt invicem. Demum Antae virtute sua, quos situs loci difficilis adiu-
 vabat, cum Tulliani agricolis, in fugam hostes verterunt, affeceruntque ingenti clade. Cuius allato nuntio, statuit Romam solo aequare Totilas, ibique relicta maiore parte exercitus, cum altera Ioannem et Lucanos

ριβόλου ἐν χωρίοις πολλοῖς τοσοῦτον καθεῖλεν ὅσον ἐς τριτημό- V 146
 ριον τοῦ παντός μάλιστα. ἱμυπρᾶν δὲ καὶ τῶν οἰκοδομιῶν τὰ
 κάλλιστά τε καὶ ἀξιολογώτατα ἔμιλλε, Ῥώμην τε μηλόβοτον κα-
 ταστήσασθαι, ἀλλὰ Βελισάριος μαθὼν πρόσβρις τε καὶ γράμ-
 5 ματα παρ' αὐτὸν ἔπειψεν. οἵπερ ἐπειδὴ Τωτίλλα ἐς ὕψιν ἦλθον,
 εἰπόν τε ὧν ἔτεκα ἔκκοιεν καὶ τὰ γράμματα ἐνχείρισαν. ἐδήλον
 δὲ ἡ γραφὴ τάδε „Πόλειων μὲν κάλλη οὐκ ὄντα ἐργάζεσθαι ἀν- D
 θρώπων ἂν φρονίμων ἐνρήματα εἶεν καὶ πολιτικῶς βιοτεύειν ἐπι-
 σταμένων, ὄντα δὲ ἀφαιρῆναι τοὺς γε ἀξυνέτους εἰκὸς καὶ γνώ-
 10 ρισμα τοῦτο τῆς αὐτῶν φήσεως οὐκ ἀσχυνομένους χρόνῳ τῷ
 ἰστέρω ἀπολιπεῖν. Ῥώμῃ μέντοι πόλειον ἀπασῶν, ὅσαι ὕφ'
 ἤλλα τυγχάνουσιν οἶσαι, μεγίστη τε καὶ ἀξιολογώτατή ὁμολόγη-
 ται εἶται. οὐδὲ γὰρ ἀνδρὸς ἑνὸς ἀρετῇ εἰργασταὶ οὐδὲ χρόνου
 βραχέος δυνάμει ἐς τόσον μεγέθους τε καὶ κάλλους ἀφίεται, ἀλλὰ
 15 βασιλέων μὲν πλῆθος, ἀνδρῶν δὲ ἀρίστων ξυμμορίαὶ πολλαί,
 χρόνον τε μῆκος καὶ πλοῦτον ἔξουσίας ὑπερβολή, τὰ τε ἄλλα
 πάντα ἐκ πίστες τῆς γῆς καὶ τεχνίας ἀνθρώπους ἐνταῦθα ξυμ- P 518
 γαγεῖν ἴσχεσαν. οὕτω τε τὴν πόλιν τοιαύτην, ὥσπερ ὁρῆς,
 κατὰ βραχὺ τεκτινόμενοι, μνημεῖα τῆς πάντων ἀρετῆς τοῖς ἐπι-
 20 γενησομένοις ἀπέλιπον. ὥστε ἡ ἐς ταῦτα ἐπήρεια εἰκότως ἂν ἀδί-
 κημα μέγα ἐς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ παντός αἰῶνος δόξειεν εἶναι.

5. αὐτὸν] αὐτῷ L. 7. Πόλειων] πόλεως Reg. 8. βιοτεύειν]
 Vulgo βιωτεύειν. 9. τοὺς γε ἀξυνέτους εἰκὸς Reg. τῶν γε ἀξυ-
 νέτων εἰκὸν P. 10. ἀσχυνομένους Reg. ἀσχυνομένους P. ἀσχυ-
 νομένοις L. ἀσχυνομένης Hoeschellus 15. ξυμμορία] συμμο-
 ρία L. 19. τοῖς om. L.

petere. Ergo muros diversis in locis circuit, ita ut ruinae tertium fere
 totius ambitus partem efficerent. Aedificia quoque pulcherrima ac ma-
 gnificentissima delere flammis parabat, et mutare Romam in gregum
 pascua, cum factus certior Belisarius, ad ipsum Oratores et literas mis-
 sit. Illi ad Totillam introducti, exposita legationis causa, literas reddi-
 derunt, quarum sententia haec fere erat. Ut inventum virorum est cor-
 datorum ac vitae civilis intelligentium, ornamenta urbis nova reddere,
 sic ea, quae extant, abolere, nota est propria stultorum, quos non pudeat
 eiusmodi monumentum naturae suae posteritati relinquere. Romam autem
 cunctis urbis, quae sub sole sunt, magnitudine et dignitate praestare
 in confesso est. Naud enim unius viri opibus extructa fuit, nec brevis
 temporis beneficio tam ampla splendidaque evasis: sed multi Imperatores,
 et praestantissimorum virorum entervae plurimas, et longa dies, et im-
 mensae divitiae, huc ex universo terrarum orbe cum alia quaelibet, tum
 architectos atque opifices coegerunt; itaque vide, qualem vides, paulatim
 aedificata, virtutis omnium monumenta posteris reliquerunt. Quare: si
 quam acceperint haec iniuriam, ea graviter in aetates omnes redundare

ἀραιρεῖται γὰρ τοὺς μὲν προγεγενημένους τὴν τῆς ἀρετῆς μνή-
μην, τοὺς δὲ ἑσπερον ἐπιγεγενημένους τῶν ἔργων τὴν θάνατον.
τούτων δὲ τοιούτων ὄντων ἐκείνο εὖ ἴσθι, ὥς δυοῖν ἀνάγκη τὸ
ἔσπερον εἶναι· ἢ γὰρ ἡσθηθῆσθαι βασιλέως ἐν τῷδε τῷ πότῳ, ἢ
περίσῃ, ἂν οὕτω τύχοι. ἦν μὲν οὖν νικητής, Ῥώμην τε καθε- 5
λὼν, οὐ τὴν ἑτέρου του, ἀλλὰ τὴν σουτοῦ ἀπολωλεκώς ἂν, ὃ
B βέλτιστε, εἴης, καὶ διαφυλάξας κτίματι, ὥς τὸ εἶκος, τῶν
πάντων καλλίστῳ πλοτησίῳ· ἦν δὲ γε τὴν χεῖρ σου τέχην
κληροῦσθαι ξυμβυίῃ, σώσαντι μὲν Ῥώμην χάρις ἂν σώζοιτο
παρὰ τῷ νικητῇ πολλῇ, διασθίραντι δὲ φιλανθρωπίας τε 10
οὐδεὶς ἔτι λελείφεται λόγος καὶ προσέσται τὸ μηδὲν τοῦ ἔργου
ἀπόνυσθαι. καταλήψεται δὲ σε καὶ δόξα τῆς πράξεως ἀξία πρὸς
πάντων ἀνθρώπων, ἥπερ ἐφ' ἐκείνῃ σοι τῆς γνώμης ἐτοιμῶς
ἴσθηκεν. ὅποια γὰρ ἂν τῶν ἀρχόντων τὰ ἔργα εἴη, τοιοῦτον
ἀνάγκη καὶ ἐπὲρ αὐτῶν ὄνομα φέρισθαι.“ τοσαῦτα μὲν Βελι- 15
σάριος ἔγραψε. Τωτίλως δὲ πολλάκις ἀναλεζόμενος τὴν ἐπιστο-
λὴν καὶ τῆς παραινέσεως ἐς τὸ ἀκριβὲς πεποιημένος τὴν μάθησιν,
C ἐπίσθη τε καὶ Ῥώμην ἐργάσατο ἄχαρι περαιτέρω οὐδέν. ση-
μῖνας δὲ Βελισαρίῳ τὴν αὐτοῦ γνώμην τοὺς πρέσβεις εὐθὺς ἀπε-
πέμψατο. καὶ τοῦ μὲν στρατοῦ τὸ πλεῖστον μέρος Ῥώμης πρὸς 20
πολλῷ ἄποθιν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ σταδίων εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἐς τὰ
πρὸς δέοντι ἤλιον ἐνστρατοπεδευσάμενους ἐν χωρίῳ Ἀλγυδόνι

, 5. περίσῃ] περίσσει L. *ibid.* τύχοι] τύχη L. *ibid.* τε] γε L.
τε

7. κτίμασι L. κτήμα τε P. 8. καλλίστῳ L. καλλίστῳ P. *ibid.*
σοι] σου L. 14. τοιοῦτον] τοιοῦτον L. 17. ἐς τὸ Vat. et
Reg. ἐς om. H. *ibid.* τὴν μάθησιν Vat. et Reg. ἐς μάθησιν H.

videbitur, nec immerito. Nam et maioribus virtutis memoriam, et poste-
ris voluptatem ea spectandi opera uidebit. Quae cum ita sint, probe te-
neas velim, necesse esse horum alterum fiat: vel huius belli victoriam tibi
praecipiat Imperator, vel eam forte adipiscaris. Si viceris, Roma ex-
cisa, non alienam urbem perdidideris, praecare vir, sed tuam: eadem ac-
cepta, augeberis procul dubio possessione omnium praestantissima. Nim
deterior fortuna tibi inciderit, manente Roma, non parva tibi gratia apud
victorem mouebit: ea deleta, nullus erit reliquus clementiae locus. Prae-
terea nihil emolumenti experis ex tali facto. Huic demum consentanea de
te erit apud mortales omnes opinio: quae iam tibi impendit in utramque
paratam partem. Etenim qualis sunt acta principum, tale ipsi nomen ex
iis ferant necesse est. Haec scripsit Belisarius. Totilas vero perfecta
saepe epistola, et accurate perpensa admonitione, dedit manus, nec Ro-
mam militare institit. Sua voluntate Belisario significata, illico orato-
res remisit, et maximam copiarum partem cxx. stadiis procul ab urbe

ἐκλινεν ἡσυχῇ μένειν, ὅπως δὴ μηδεμιᾷ μηχανῇ δυνατὰ εἴη τοῖς ἀμφὶ Βελισάριον ἔξω πη τοῦ πόρτου λέναι· αὐτὸς δὲ ξὺν τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐπὶ τε Ἰωάννην καὶ Λευκανοὺς ἤει. Ῥωμαίων μέντοι τοῖς μὲν ἐκ τῆς ξυγκλήτου βουλῆς ξὺν αὐτῷ εἶχε, τοὺς δὲ 5 ἄλλους ἅπαντας ξὺν τε γυναιξὶ καὶ παισὶν ἔστειλεν ἐς τὰ ἐπὶ H 290 Καμπανίας χωρία, ἐν Ῥώμῃ ἄνθρωπον οὐδένα ἰάσας, ἀλλ' ἔρημον αὐτὴν τὸ παράπαν ἀπολιπών.

Ἰωάννης δὲ Τωτίλαν οἱ ἐπέναι μαθὼν, μένειν ἐπὶ τῆς D Ἀπουλητίας οὐκέτι ἤξιον, ἀλλ' ἐς τὸν Ἀρουντία δρόμῳ ἀφίκετο. 10 τῶν τε πατρικίων οἱ ἐς Καμπανίαν ἀγόμενοι ἐς Λευκανοὺς πέλψαντες τῶν οἰκείων τινάς, Τωτίλα γνώμῃ, τοὺς σφετέρους ἀγροίκους ἐκλινον μεθίσθαι μὲν τῶν πρᾶσσομένων, τοὺς δὲ ἀγροὺς γεωργεῖν ἥπερ ἐβόθεισαν· ἔισθαι γὰρ αὐτοὺς ἀπήγγελλον τῶν κεκτημένων. οἱ δὲ ἀπειτάζοντο μὲν τοῦ Ῥωμαίων στρα- 15 τοῦ, ἐν δὲ τοῖς ἀγροῖς ἡσυχῇ ἔμενον· Τουλλιανὸς τε φεγὼν ὤχετο, καὶ οἱ τριακῆσιοι ἄνται παρὰ τὸν Ἰωάννην ἀναχωρεῖν ἔγνωσαν. οὔτω μὲν ἅπαντα τὰ ἐντὸς κόλπου τοῦ Ἰονίου, πλην τοῦ Ἀρουντίος, ἀθδῖς ὑποχείρια Γότθοις τε καὶ Τωτίλῃ γέγονε. Θαρσύνοντες δὲ ἤδη οἱ βάρβαροι καὶ κατὰ ξυμμορίας σκεδαννύ- 20 μοινοι περιέβησαν, κίχλῳ ἅπαντα. ὅπερ Ἰωάννης μαθὼν τῶν οἱ P 519 ἐπομένων πολλοὺς ἐπ' αὐτοὺς ἐπέμψεν. οἱ δὲ τοῖς πολέμοις ἀπροσδόκητοι ἐπισπευσόντες πολλοὺς ἔκτειναν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ

1. μηδεμιᾷ μηχανῇ δυνατὰ εἴη] μηδεμίᾳ ἐξουσίᾳ ἢ Reg. 13. εἰσάθεισαν] εἰσέθισαν L. *ibid.* γὰρ αὐτοὺς] γὰρ αὐτοῖς τ' ἀγαθὰ Reg. 17. ἐντὸς] ἐκτός H. 19. ξυμμορίας] συμμορίας L. 22. ἐπισπευσόντες] ἐπιπευσόντες L.

ad Occasum castra metatum in Algidō, stativa habere iussit; ut Belisarius nullam erumpendi Porto facultatem haberet. Ipse reliquum exercitum adversus Iovannem et Lucanos duxit. Romanos Senatores secum habens, caeteros cives omnes cum uxoribus liberisque in Campaniam misit, nec Romae quemquam morari passus, urbem reliquit penitus vacuam.

Ubi Iovanni renuntiatum est adversus ipsum tendere Totilam, dicitur in Apulia morari noluit: at cursu recepit aese Hydruntem. Abducti in Campaniam Patricii, quosdam e suis domesticis in Lucaniam miserunt de sententia Totillae, suisque villicis imperarunt, ut coepto abisterent, et agros de more colerent; quos in potestatem dominorum reddituros significabant. Illi, deserto Romano exercitu, in agris quieverunt: Tullianus aufugit: Autae trecenti ad Iovannem se retulerunt: atque ita quidquid est circa sinum Ionium, praeter Hydruntem, in Gothorum ac Totillae dittonem iterum venit. Iam pleni fiducia Barbari, manipulatim sparsim hac illac circumcursabant. Munitus Iovannes, in eos numerosam emisit suorum manum: qui facto in hostes improvise impetu,

147 δείσας ὁ Τωτίλας, ἅπαντάς τε τοὺς ξὺν αὐτῷ ἀγέρας, ἀμφὶ ὄρος τὸ Γάργανον, ὅπερ ἐν Ἀπουλίοις πρὸ μέσσις ἀνίχει, ἐν τῷ Ἀννίβα τοῦ Ἀλβνός χαρακώματι στρατοπεδευσάμενος ἤσυχῃ ἔμεινεν.

B κγ'. Ἐν τούτῳ δὲ τῶν τις ξὺν τῷ Κώνωνι ἐκ Ρώμης φε- 5 γόντων, ἥνικα ἡ πόλις ἤλσκετο, Μαρτιανὸς ὄνομα, Βυζάντιος γένος, Βελισαρίῳ προσελθὼν στέλλεσθαι αὐτόμολος δῆθεν τῷ λόγῳ παρὰ τοὺς πολέμους ἤξιον, μεγάλην Ῥωμαίων ἐπαγγελλόμενος ἀγαθὰ δρᾶσιν· δόξαν τε τοῦτο Βελισαρίῳ, ἀπὼν ὥχεται. καὶ αὐτὸν ὁ Τωτίλας ἰδὼν ἐπεφηνῶς ἤσθη. εὐδοκιμοῦντα γάρ 10 μονομαχίαις τὸν νεανίαν ἤκουσέ τε καὶ εἶδε πολλάκις. ὕντων δὲ αὐτῷ παίδων τε δύο καὶ τῆς γυναικὸς ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις, τὴν μὲν γυναικᾶ καὶ τῶν παίδων τὸν ἕτερον εἰς τὴν αὐτῷ ἀνδρῶν ἀπέ- **C** δωκε, τὸν δὲ ἕτερον ἐν ὁμήρων λόγῳ ἐρύλασεν, ἕς τε Σπολίτιον ξὺν ἑτέροις τισὶν ἐπέμψεν. ἐτίγγανον δὲ Γότθοι, ἥνικα 15 Ἡρωδιανοῦ ἐνδιδόντος Σπολίτιον εἶλον, τῆς μὲν πόλεως τὸν περὶ βόλον ἐς τὸ ἰδαφὸς κυθελόντες, τοῦ δὲ πρὸ τῆς πόλεως κρηγισίου, ὅπερ καλεῖν ἀμφιθέλιτρον τεινομίσσας, τὰς τε ἐσόδους ἐς τὸ ἀκριβὲς ἀποφράζοντες καὶ φρουρὰν ἐνταῦθα καταστησάμενοι Γότθων τε αὐτῶν καὶ Ῥωμαίων τῶν αὐτομόλων, ἐφ' ᾧ φυλάξουσιν 20 τὰ ἐκείνη χωρία. Μαρτιανὸς οὖν ἐπειδὴ τινὰς ἐταίρυσσασθαι

2. γάργανον L. Γάργανον P. *ibid.* ἐν om. L. 3. Ἀννίβα] ἀννιβανός Reg. *ibid.* τοῦ] τῷ H. τοῦ Hm. 6. Μαρτιανός] μαρτιανανός L. hic et infra. 8. Ῥωμαίους] Ῥωμαίους H: illud Hm. 14. ὁμήρων] ὁμήρων L. corr. 17. πρὸ L. πρὸς P. 20. αὐτῶν om. L. *ibid.* φυλάξουσιν] φυλάξουσιν Reg. et H. 21. τινὰς] καὶ L.

multos interemerunt. Hinc Totilas affectus metu, suos omnes colligit, et ad montem Garganum, media surgentem Apulia, motatus in castris Annibalis Poeni, stativa habet.

23. Interes Martianus ortu Byzantius, unus ex eorum numero, qui, Roma capta, cum Conone fuga evaserant, Belisarium adit, rogatque ut fictum ad hostes transfugium sibi permittat, Romanis magna alacritatem se commoda pollicenti. Annuente Belisario, discessit. Eius aspectu vehementer laetatus est Totilas. Illum enim adolescentem singularibus certaminibus egregio defunctum audierat saepe et viderat. Cum autem liberorum ipsius par uxoremque haboret inter captivos, coniugem quidem ei natorum reddidit, altero retento obsido, ipsum cum nonnullis aliis Spoletium misit. Nam ante Gotthi, capto Spoletio Herodianī deditiōne, muros eius aequarant solo, et pro urbe positi Amphitheatri (sic locum vocant urbanarum venationum) aditibus diligenter obstructis, Gotthorum transfugarumque praesidium ibi constituerant, ut circumiecta loca servarent. Itaque Martianus adiunctis

- ἰσχυσε, τούτους ἀνέπεισε δρῦσαντάς τι ἐς τοὺς βαρβάρους μίγα
οὕτω δὲ ἐπυνέκειν ἐς τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον. στείλας δέ τι-
νας παρὰ τὸν ἄρχοντα τοῦ ἐν Περυσίᾳ φυλακτηρίου ἐκλελύνει οἱ
στράτευμα ὅτι τάχιστα ἐς Σπολίτιον πέμψαι. τοῦ πυντὸς λόγον D
5 τῇ δὲ ἡλυσιν ποιησάμενος. Ὀλδογάνδων δὲ Οὐννος ἔρχε τότε
τῆς ἐν Περυσίᾳ φρουρᾶς, Κυπριανοῦ πρὸς του τῶν αὐτοῦ δο-
ρυφόρων, ὥς μοι ἔμπροσθεν εἴρηται, δόλιμ' ἐξ ἀνδρόπων ἀφα-
νισθέντος. ὅσπερ ἔδν στρατεύματι ἐπὶ τὸ Σπολίτιον ἦν. Μαρ-
τιανὸς δὲ ἄγχισά πη εἶναι τὸ στράτευμα τοῦτο αἰσθόμενος, ἅμα
10 τοῖς πεντεκαίδεκα στρατιώταις, (τοσοῦτους γὰρ, ἐταιρίσασθαι
ἰσχυσε) τοῦ φυλακτηρίου τὸν ἄρχοντα ἐκ τοῦ αἰγνιδίου διαφθερε
καὶ τὰς πύλεις ἀναπεισάσας Ῥωμαίους ἄπαντας τῷ φρουρίῳ ἰδέ-
ξατο. οἱ δὲ κτείνονσι μὲν πλείστους τῶν πολέμιων, τινὲς δὲ
ζωγμήσαντες παρὰ Βελισάριον ἦγον.
- 15 Ὅλιγῳ δὲ ὕστερον Βελισαρίῳ ἔννοια γέγονεν ἐς Ῥώμην τε P 520
ἀναβῆναι καὶ ἐς ὃ τι τῆς ἐληλύθει θείσασθαι. τῶν οὖν στρα-
τιωτῶν χιλίους ἀπολεξόμενος ἐνταῦθα ἦν. Ῥωμαῖος δὲ ἀνὴρ
ἀφικόμενος δρόμῳ ἐς τοὺς πολέμιους, ὥπερ ἰστρυτοπεδεύοντο
ἐν Ἀλγυθύνῃ, τὸ Βελισαρίον στράτευμα ἤγγικεν. οἱ δὲ βύρβα-
20 ροὶ προλοχίσαντες ἐνέδρῳις τισὶ τὰ πρὸ τῆς Ῥώμης χωρία, ἐπει-
δὴ ἄγχισά πη ἀφικομένους τοὺς ἡμῖν Βελισάριον εἶδον, ἐκ τῶν
ἐνεδρῶν ἀναστάντες ἐπ' αὐτὸν ἤσαν. μάχης τε κατεμῆς γε-
νομένης, τῇ σφετέρῃ ἀρετῇ Ῥωμαῖοι τοὺς πολέμιους τρεψάμενοι,

3. παρὰ] καὶ παρὰ L. 5. Ὀλδογάνδων] ὀδολγὰν Reg.
13. πλείστους τῶν πολέμιων] τῶν πολέμιων πλείστους L.
16. οὖν στρατιωτῶν] στρατιωτῶν οὖν L. 19. τὸ Βελισαρίον]
τοῦ βελισαρίου L. 22. ἀναστάντες] ἀναστήσαντες L.

sibi nonnullis persuadet, ut ad castra Romana redeant, edito in Barba-
ros aliquo insigni facinore. Mox ad praesidii Perusini Praefectum quos-
dam subulnit, ac per illos re tota ipsi significata, instat, ut Spoletio
copias quamprimum destinet. Praesidio Perusino tunc praerat Ol-
dogando Hunnos, Cypriano ex insidiis interfecto, ut supra dixi, a quo-
dam ex Protectoribus suis. Illo Spoletium veniente cum copiis, has ubi
Martianus adesse proxime intellexit; cum militibus xv. (tot enim socia-
verat) Praefectum praesidii repente tollit e medio, portisque patefa-
ctis, in castellum accipit Romanos omnes, qui concisa hostium parte
maxima, aliquot cepere vivos, et ad Belisarium adduxere.

Paulo post Belisario in mentem venit Romam ingredi, et quo ca-
lamitatis devenisset inspicere. Quare militibus delectis mille, eo con-
tendit. Tum Romanus quidam ad hostes, qui castra habebant in Algido,
transcurrens, adesse nuntiat exercitum Belisarij. Protinus Barbari, stru-
ctis pro Roma insidiis, ut in propinquo apparuit Belisarius, insurrexe-

Β πλείστους τε διαφθείραντες, ἐς τὸν πόρτον εὐθὺς ἀνεχώρησαν, ταῦτα οὖν τῆδε ἐχώρησιν.

Ἔστι δὲ Καλαβρῶν ἐπιθαλασσία πόλις ὁ Τάρας, δυεῖν σχιδὸν τε ἡμέραιν ὁδῷ Ἀρνούτιος διέχουσα, ἐπὶ τε Θουρίους καὶ Ῥηγίους ἐνθάνδει ἰόντι. ἐνταῦθα Ἰωάννης, ξὺν ὀλίγοις τισὶ Ταραντίνων αὐτὸν ἐπαγομένων, ἀφίκετο, τοὺς λοιποὺς ἐπὶ τῇ
 Η 291 τοῦ Ἀρνούτιος φυλακῇ καταστήσάμενος. καὶ ἐπεὶ τὴν πόλιν εἶδε μεγίστην τε ὑπερβνῶς καὶ παντάπασιν ἀτείχιστον οὖσαν, πᾶσαν μὲν φυλάξαι οἷός τε ἴσασθαι οὐδεμιᾷ μηχανῇ ᾔετο, ἰδὼν δὲ τὴν θάλασσαν τῆς πόλεως ἐς τὰ πρὸς βορρᾶν ἄνεμον ἀμφὶ τινὰ 10
 C γῶρον στενὸν μάλιστα ἐκατέρωθεν ἐς κόλπον ἰοῦσαν, οὗ δὴ Ταραντίνων ὁ λιμὴν ἔστιν, ἰσθμόν τε, ὡς τὸ εἶδος, τὸν ἐν μέσῳ
 V 148 γῶρον οὐχ ἴσσαν ἢ σταδίων εἴκοσιν ὄντα, ἐπινόει τάδε. ἀποταμὼν ἀπὸ τῆς ἄλλης πόλεως τὴν τοῦ ἰσθμοῦ μοῖραν τεύχισματί τε αὐτὴν περιέβαλεν ἐκ θατέρου τῆς θαλάσσης μέρους ἄχρι ἐς 15
 ρον καὶ τάγρον βαθεῖαν ἀμφὶ τὸ τεύχισμα ὥρυσεν. ἐνταῦθ' αὖ τε οὐ Ταραντίνους μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅσοι τὰ ἐκείνη χωρία ᾤκουν συνήγαγε, καὶ φυλακὴν αὐτοῖς λόγου ἄξιαν ἐλίπετο. ταύτῃ τε Καλαβροὶ ἅπαντες ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἤδη γινόμενοι Ἰούθων ἐς ἀποστασίαν εἶδον. ταῦτα μὲν ἐγέρετο τῆδε. Τωτίλας δὲ φρούριον 20
 ἐν Λευκανοῖς καταλαβὼν ἐχυρώτατον ἄγχιστὰ πη τῶν Καλαβρίας ὀρίων κείμενον, ἑπερ' Ἀχεροντίδα καλοῦσι Ῥωμαῖοι, ἐνταῦθ' αὖ τε

3. δυεῖν] δυεῖν L. 10. ἀμφὶ τινὰ] ἀμφ' ἑνα Reg. 15. τῆς θαλάσσης] τῆς om. L. 16. ἄρυσεν] ἄρυσεν L. corr. 18. συνήγαγε] συνήγαγε L. ibid. αὐτοῖς] αὐτοῦς L. ibid. ἐλίπετο L. ἐλίπετο P. 19. ἀποστασίαν L. ἀπόστασιν P. 21. ἐχυρώτατον] ὀχυρώτατον Reg. 22. Ἀχεροντίδα] Vulgo Ἀχερόντιδα.

runt. Commisso acri certamine, virtute Romani sua fasis hostibus, ac pluribus interfectis, statim Portum repetierunt. Ita res ibi cessit.

Est Tarentum, urbs maritima Calabriae, bidui fere dissita Hydrunte, in via qua hinc Thurios et Rhegium itur. Eo Ioannes a Tarentinia invitatus, cum paucis venit, caeteris in praesidio Hydruntino relictis: ac postquam urbem vidit laxissimam et prorsus moenibus spoliata, totam propugnare se minime posse iudicavit. Verum animadvertens ab urbe latere aquiluari, circa locum angustissimum utriusque porrigi mare in sinum, ubi portus est Tarentinus, et isthmum, qui in spatio proinde est interiecto, non minus stadiis viginti patere, invento hoc usus est. Isthmi portionem ab urbe praecidit reliqua, et ab altera maris parte ad alteram sepsit muro, cui fossam altam praeduxit. Huc non Tarentinia modo, sed accolis etiam omnibus congregatis, validum praesidium reliquit: Itaque securi iam Calabriae universi, defectionem a Gothis moliti sunt. Sed haec hactenus. Totilas vero cum in Lucania castellum cepisset munitionem, Calabriaeque finitimum, quod Acherontidem Romani

φνλακτῆριον ἀνδρῶν οὐχ ἦσαν ἢ τετρακοσίων καταστησάμενος
αὐτὸς ξὺν τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐπὶ Ῥάβινναν ἤμιν, τῶν βαρβάρων
τινὰς ἀπολιπὼν ἐς τὰ ἐπὶ Καμπανίας χωρία, ὁσπερ ἡ Ῥωμαίων
ἐπέκλειτο φνλακῇ, τῶν ἐκ τῆς ξυγκλήτου βουλῆς ἐνταῦθα ὄντων.

- 5 κδ'. Βελισαρίῳ δὲ τόλμα προμηθῆς τότε γέγονιν, ἀρχῇ P 521
μὲν μανιώδης δόξασα εἶναι τοῖς τε ὁρῶσι καὶ ἀκούουσι πρῶτον,
ἐκβῶσα δὲ ἐς ἀρετῆς ἔργον ὑψηλὸν τε καὶ δαιμονίως ὑπέρογκον.
τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἑλίγους τινὰς φρουρὰς ἔνικα τῆς ἐν πόρτι
ἀπολιπὼν αὐτὸς ξὺν τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐς Ῥώμην ἦλθε, προσποι-
10 εῖσθαι τε αὐτὴν σθένει παντὶ ἡθελιν. ἐπεὶ δὲ οὐχ οἷός τε ἦν
ὅσα καθελὼν τοῦ περιβόλου Τωτίλλας ἔνυχι βραχεῖ ἀνοικοδομή-
σασθαι χρόνῳ, ἐποίησεν τάδε. λίθους ἄγχιστὰ πη ὕψις ξυναγα-
γὼν ἐπ' ἀλλήλους οὐθενὶ κόσμῳ ξυνέβαλεν, οὐδὲν τὸ παράπαν B
ἐντὸς ἔχοντας, ἐπεὶ οὐδὲ τίτινον οὐδέ τι ἄλλο τοιοῦτον ἐν παρα-
15 σκευῇ εἶχεν, ἀλλ' ὅπως μόνον τὸ τῆς οἰκοδομίας σῴζοιτο πρόσω-
πον, σκολόπων τε μέγα τι χρῆμα ἔξωθεν ἵσταντο. ἐνίγχανε δὲ
καὶ τάφρους βαθείας ἀμφὶ τὸν περίβολον ὅλον ὁρέζας πρῶτερον,
ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη. παντὸς δὲ τοῦ
στρατοῦ προθυμίᾳ τῇ πάσῃ ταῦτα ἐργαζομένου πέντε καὶ εἴκοσιν
20 ἡμερῶν ὅσα τοῦ περιβόλου καθήρητο τῷ τρόπῳ τούτῳ τετέλεστο.
τῶν τε Ῥωμαίων ὅσοι ἀμφὶ τὰ ἐκείνη χωρία ἦκοντο ἐνταῦθα ἡγή- C
ροντο, τῆς τε ἐν Ῥώμῃ οἰκήσεως ἐπισυνμίᾳ καὶ ὅτι τῶν ἐπιτη-

5. τότε γέγονεν] γέγονα τότε L.

10. οἷός τε] οἷόν τε Reg.

13. ξυνέβαλεν] ξυνέβαλλεν L.

14. οὐδέ τι] εἶχεν οὐδέ τι L.

ibid. ἐν παρασκευῇ εἶχεν om. L.

vocant, ac virorum non minus eo. Ibi praesidium collocasset, cum reli-
quis copiis petere Ravenum intendit, relictis in Campania nonnullis
Barbaris, quibus illic agerium Senatorum Romanorum custodiam de-
mandaverat.

24. Tunc Belisarius sapienti ductus audacia, consilium cepit, quod
quidem spectantibus audientibusque insanum initio visum est, sed in
grande et mirifice excellens virtutis facinus erupit. Paucis enim mili-
tibus ad Portus custodiam relictis, ipse cum caeteris copiis Romam se
contulit, in animo habens, omni ope et opera sibi illam asserere. Cum
autem quidquid mori dirutum a Totilla fuerat, brevi tempore reficere
non posset, hac arte usus est. Lapides, qui erant in proximo, colle-
git, ac tumultuario opere composuit, nulla re indita, qua vincerentur:
quippe quod nec calcem, neque aliud quidquam eiusmodi in promptu
haberet: idque unum egit, ut speciem aedificii servaret in opere: quod
et magna palorum vi foris movit, cum antea fossam perpetuum moeni-
bus, ut in superioribus libris dictum est, circumdedit. In id universo
exercito totis viribus incumbente, intra dies viginti quinque eo modo
instauratus est murus, ubicumque excisus fuerat. Tum Romani, quot-

δείων τέως σπανίζοντες ἀφθονίαν ἐνταῦθα εἶρον, ἥνπερ Βελισάριος ποιεῖν ἴσχυσε, ναῦς δὲ πλείστας πάντων ἐμπλησάμενος τῶν ἀναγκαίων, ἔς τε Ῥώμην διὰ τοῦ ποταμοῦ ἱσχομένης ἐσῆζε.

Ταῦτα ἐπεὶ Τωτίλας ἤκουσεν, ἄρας ἀντίκα παρὶ τῷ στρατῷ ἐπὶ Βελισαρίον τε καὶ πόλιν ἤλθεν, οὐπω Βελισαρίον τὰς 5 πύλας ἐναρμόσασθαι τῷ περιβόλῳ ἰσχύσαντος. πάσας γὰρ διαφθείρας Τωτίλας ἐννεχεν, ὥσπερ οὐκ ἔφθη τεχνιτῶν ἀπορία Βελισάριος τεκτεννόμενος. ἐπεὶ δὲ ὁ τῶν βαρβάρων στρατὸς ἀγχοῦ ἐγένοντο, τότε μὲν ἐνστρατοπεδευσάμενοι ἠῆλσαντο παρὰ τὸν Τίβεριν ποταμὸν, ἡμέρῃ δὲ τῇ ἐπιγεγομένη ἡμέρα ἡλίῳ ἀνίσχοντι 10 θυμῷ τε πολλῷ καὶ θυμύβῳ ἐχόμενοι ἀμφὶ τὸ τεῖχος ἦσαν. Βελισάριος δὲ τῶν μὲν στρατιωτῶν τοὺς μαχιμωτάτους ἀπολεξάμενος ἐς τὴν χώραν τῶν πυλῶν ἔστησε, τοὺς δὲ λοιποὺς ἄνωθεν ἀπὸ τῶν περιβόλων ἀμύνεσθαι τοὺς ἐπιόντας πάσῃ δυνάμει ἐκέλευε. γέγονε τοίνυν καρτερὰ μάχη. οἱ γὰρ βάρβαροι τὰ μὲν 15 πρῶτα ἐλπίδα ἔχον αὐτοβοῇ τὴν πόλιν κίρῃσαι, τοῦ δὲ πρῶ-
P 522 γματος σφίσιν ἀντιστατοῦντος, καὶ τῶν Ῥωμαίων ἰσχυρότατα ἀμυνομένων, ὁρῇ χρώμενοι τοῖς πολεμίοις ἐπέκειντο, τοῦ θυμοῦ σφῆς παρὰ δύναιεν ἐς τὴν ἐντολμίαν ὁρμῶντος. οἱ τε Ῥωμαῖοι πυρὰ δόξαν ἀντίχοντο, τοῦ κινδύνου, ὥς τὸ εἶκος, ἐς 20 τὴν εὐψυχίαν ἐνάγοντος, καὶ γέγονε φόνος τῶν βαρβάρων, ὥς τε ἀφ' ὑψηλοῦ βαλλομένων, πολὺς, κόπῃ τε πολλῇ καὶ ταλαιπω-

5. πόλιν] ῥώμην Reg. 9. ἐγένοντο Reg. Vulgo ἰγνόντο.
 15. καρτερὰ L. κρατερὰ P. 20. παρὰ δόξαν — φόνος] παρὰ δόξαν τυχόντες τοῦ κινδύνου. ὥς τὸ εἶκος, ἐς τὴν εὐψυχίαν ἐνάγοντο. γίγονεν οὖν φόνος Reg.

quot urbem circumcolebant, eo coierunt, impulsī Romae manendi studio, et annonae, quae hactenus indiguerant, parata ibi copia a Belisario: qui naves quamplurimas omni re cibaria plenas adne Romam induxerat.

His Totilas auditis, confestim movit cum universo exercitu, et Belisarium urbemque petit, antequam Belisarius murorum portis aptare valvas potuisset. Nam Totilas eas omnes sustulerat, quas Belisarius a fabris inops compingere ante eius adventum nequiverat. Iam urbi proximus Barbarorum exercitu, castra ad fluvium Tiberim positis, noctem egit. Postridie, primo sole, vehementi ira accensi, tumultuose moenibus circumfunduntur. Belisarius pugnacissimorum militum delectu habito, illos valvarum loco ad portas obliquit: reliquis imperat, ut desuper e muro pro virili parte aggressores propulsent. Asperissime pugnatum est. Cum enim principio sperassent Barbari, fore ut urbem primo statim clamore caperent, deinde in ipsa re obicem nacti, et a Romanis fortissime repulsi, acriter instabant, ira animos ad maiora viribus audenda excitante: Romani praeter opinionem resistebant, aciente ipsis, ut [sic erat, discrimine. Ingenti strage edita Barbarorum, quippe qui telis

ρία τὰ στρατεύματα ἑκάτερα ἔχοντο καὶ ἡ μᾶχη πρῶτ' ἀρξαμένη
 ἐτελεύτα ἐς νύκτα. ἐπεὶ τε ξυνεσκόταζεν ἤδη, οἱ μὲν βάρβαροι
 ἐν τοῖς στρατοπέδοις γινόμενοι ἐνυκτίρουνσαν, τῶν ἐν σφίσι τραυ- V 149
 ματιῶν ἐπιμελούμενοι, Ῥωμαίων δὲ οἱ μὲν ἄλλοι ἐν τῷ περιβόλῳ H 292
 5 στυλακῇ ἔχον, οἱ δὲ ἀνδρείας πέρι μάλιστα πάντων εὖ ἔχοντες B
 ἐκ περιτροπῆς τὰς τῶν πυλῶν χώρας ἐρύλασσαν, τριβόλους ἔμ-
 προσθεν πολλοὺς θίμενοι, ὅπως μὴ ἐξ ἐπιδρομῆς οἱ πολέμιοι ἐπὶ
 σφῶς ἴωσιν. οἱ δὲ τριβόλοι τοιοῦδε εἰσὶ. σκολόπων τιτάρων
 10 ἰσομήκων μάλιστα τὰ ὀπισθεὶ πρὸς ἄλλα ἐνυρμωσάμενοι τριγῶ-
 νου σχῆμα τὰς αὐτῶν εὐθείας πανταχόθεν ἐργάζονται, καὶ αὐ-
 τοὺς ἐς τὴν γῆν ὅπου παρατύχη ῥηπτοῦσι. ταύτῃ τε τῶν σκολό-
 πων οἱ μὲν τρεῖς ἐς τὸ ἕδαφος ἰσχυρότατα ἐστήκασιν πάντες, ὁ δὲ
 λειπόμενος ἀνέχων μόνος ἐμπόδιον ἀνδράσι τε καὶ ἵπποις ἐς αἶ
 γίγνεται. ὁσάκις δὲ τις τοῦτον δὴ κλίνδει τὸν τριβόλον, ὁ μὲν
 15 τίνας ἐκ τῶν σκολόπων τὴν εὐθὺ τοῦ αἵματος ὄρθιον κληρωσάμενος C
 χώρην ἐς τὸ ἕδαφος ἔστηκεν, ἄλλος δ' ἀντ' αὐτοῦ γιγνώμενος
 ἄνω τοῖς ἐπίνειαι βουλομένοις ἐμπόδιόν ἐστιν. οἱ μὲν τριβόλοι
 τοιοῦδε εἰσὶν. ἑκάτεροι δὲ οὕτω μετὰ τὴν μύχην ῥύλσαντο.

Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ Τωτίλας αὐθις παντὶ τῷ στρατῷ τοιχομα-
 20 χεῖν ἔγνω, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τρόπῳ τῷ ἐρημνέῳ ἡμύνοντο. κα-
 θυπεριτεροὶ τε τῇ ξυμβολῇ γεγενημένοι ἐπεξελθεῖν τοῖς πολέμοις
 ἐθάρρουν. καὶ τῶν βαρβάρων ἐποχωροῦντων διώκοντες τῶν

2. ἐπεὶ τε] ἔπειτα Reg. ibid. ξυνεσκόταζεν ἤδη om. Reg.
 6. ἐκ περιτροπῆς] ἐν περιτροπῇ Reg. 8. εἰσὶ L. εἰσὶν P.
 11. ἐς τὴν] εἰς τὴν L. 14. δέ] γὰρ L. 15. εὐθὺ om. L.
 ibid. ὄρθιον] τριβόλον L. 18. οὕτω] οὕτοι Hm.

pelerentur a vertice, cum utriusque labore et duriori contentione fatiscerent, coeptum mane certamen nox diremit. Offusis iam tenebris, Barbari suis in castris pernoctarunt, assucili cursudis intenti: Romani partim pro muro excubabant: alii, ilique fortissimi, pro portis custodiam per vices agebant, positae ante illas compluribus tribulis, ut incursus hostium morarentur. Porro haec tribulorum figura est. Extrema palorum quatuor, aequalis plane longitudinis, inter se ita committunt, ut radii ab omni latere formam triangularem efficiant: eos autem humi temere iaciunt. Itaque palli tres solo simul stant firmissime, quartus, qui vovus eminet, viros equosque praepedire solet. Et quoties quis tribulum voluit, tum qui erectus erat in caelum palus, consistit humi, et elatus alter in eius locum, accedere volentibus infestus est. Atque si quidem sunt tribuli. Sic vero, ut dicebam, utrique noctem post pugnam traduxerunt.

Postera luce, auso iterum Totila muros copiis omnibus oppugnare, Romani eodem illos modo tuiti, ac iam certamine superiores, in hostem erumpere non dubitarunt. Tum eorum quosdam longius a moenibus abripuit instandi ardor, subducentibus sese Barbaris. A quibus cum iam es-

Ῥωμαίων τινὲς πόρρω που τοῦ περιβόλου ἐγένοντο. οὗς δὴ κυ-
κλώσασθαι οἱ βάρβυροι ἔμελλον, ὥς μὴ ἀναστρέφειν ἐς τὴν πό-
λιν δυνατοὶ εἶεν. ἀλλὰ Βελισάριος (κατινόησι γὰρ τὰ ποιού-
μενα) τῶν ἄμφ' αὐτὸν πολλοὺς ἐνταῦθα στεῖλας διασώσασθαι
τοὺς ἄνδρας ἔσχευεν. οὕτω τε ἀποκρουσθέντες οἱ βάρβυροι ἀνε- 5
D χώρησαν, πολλοὺς μὲν ἀποβιβληκότες τῶν ἐν σφίσι μαχίμων,
πλείστον δὲ τροπικῆς ἐς τὸ στρατόπεδον ἐπαγόμενοι. ἐν-
ταῦθά τε ἥσυχῃ ἔμενον, τὰ τε τραύματα θεραπεύοντες καὶ τῶν
ὀπλων ἐπιμελούμενοι, (πολλὰ γὰρ σφίσι διέφθαρτο ἤδη) καὶ τὰ
ἄλλα ἐν πυρασκενῇ πύσῃ ποιούμενοι. ἡμέραις δὲ πολλαῖς ὕστε- 10
ρον ἐπὶ τὸν περιβόλον ὡς τεχομαχίσσοντες ἤσαν. Ῥωμαῖοι δὲ
σφίσιν ὑπαντιώσαντες ἐς χεῖρας ἤλθον. τέχῃ τε τινὶ ὁ τὸ Ἰω-
τίλα σημεῖον φέρων καιρίαν πληγὴν αὐτὸς τε τοῦ ἵππου ἐκπύπτει
καὶ τὸ σημεῖον ἐς τὴν γῆν ἔρριψε. καὶ Ῥωμαίων μὲν ὕσσι ἐς τὰ
πρῶτα ἐμάχοντο, ὥρμησαν ὥστε τὸ σημεῖον καὶ τὸν νεκρὸν ἀρ- 15
P 523 πασόμενοι. φθάσαντες δὲ τῶν βαρβάρων οἱ εὐτολμοῦντο τό τε
σημεῖον ἀρπάζουσι καὶ νεκροῦ χεῖρα τὴν λατὴν ἀποτεμνόντες ξί-
ναι τοῖς ἔλαβον. ψέλιον γὰρ χρυσοῦν ἐπὶ ταύτης ὁ πεπρωκὴς φο-
ρῶν ἔτυχε λόγου ἄξιον, ὥστε ἐναβρύνεσθαι τοῖς ἐναντίους ἡμι-
στα ἤθελον, φεύγοντες δηλονότι τὴν ἀπὸ τοῦ ἔργου αἰσχύνῃ. 20
καὶ ὁ μὲν τῶν βαρβάρων στρατὸς ἐς ἐπαγωγὴν ἐτράπετο οὐδενὶ
κόσμῳ, Ῥωμαῖοι δὲ τὸ μὲν ἄλλο τοῦ νεκροῦ σῶμα ἐσκέλευσαν,

1. κυκλώσασθαι] κυκλώσασθαι L. 2. μὴ L. a m. sec. *ibid.*
ἐς L. ἐς P. 3. δυνατοὶ] εὐδυνατοὶ Lm. 5. ἔσχευεν] ἔσχεν
Reg. 13. τε τοῦ] τε ἐκ τοῦ L. 14. ἔρριψε] ἔρριψαν L.
18. αὐτοῖς ἔλαβον] αὐτοῖς ἔλεγον L. *ibid.* ψέλιον] Vulgo ψεί-
λιον. 21. ἐτράπετο] ἐτράποντο L.

sent circumcludendi, ne in urbem redire possent, re Bellisarius cognita, eoque missa valida suorum manu, illis salutem attulit. Sic demum repulsi Barbari recesserunt, magno bellicosiorum amisso numero, ac plurimos re-
duxerunt in castra saucios: ubi sese tenuerunt, curantes vulnere, et arma
reparantes iam partem maximam fracta, aliisque omnia instrumentes. Mul-
ta post diebus, muro appropinquarunt, prae se ferentes oppugnationis
consilium. Romani obviam effusi, cum illis manus conseruerunt. Forte
Totilae vexillarius letali plaga excussus equo, humi vexillum abiicit. Mox
Romani, quicunque in primis certabant ordinibus, irruere, vexillum ab-
repturi una cum mortuo. Antevertunt Barbarorum animosissimi, vexillum-
que auferunt cum demortui sinistra manu amputata. Hunc enim ille aureo
brachiali insigni ornaverant, quo gloriam hostium angere volebant, vitantes
utique reditum hinc ad se dedecus. In fugam consternato Barbarorum

τοὺς δὲ πολέμιους ἐπὶ πλεῖστον διώκοντες πολλοὺς ἔκτειναν, ἕς τε τὴν πόλιν κακῶν παντάπασιν ἀπαθείς ἦλθον.

Τότε δὲ ὅσοι ἐν Ἰότθοις λόγμοι ἦσαν Τωτίλῃ προσελθόν- B
τες λιοδοροῦντό τε καὶ ἀνέδην αὐτῷ τὴν ἀβουλίαν ὠνείδιζον, ὅτι
5 δὴ Ῥώμην ἑλὼν οὕτε ξύμπασαν ἐς ἔδαφος καθεῖλεν, ὅπως μη-
κέτι τοῖς πολέμοις καταληπτὴ εἴη, οὕτε αὐτὸς ἔσχεν, ἀλλ' ὅπερ
πόνῳ τε καὶ χρόνῳ πολλῷ αὐτοῖς ἐργασθὲν ἔτυχε, τοῦτο λόγῳ
αὐτὸς οὐδενὶ διαφθεῖρειν. οὕτω τοῖς ἀνθρώποις ἐμπέφυκε πρὸς
τῶν πραγμάτων τὰς ἀποβύσεις αἰεὶ τὴν γνώμην ῥυθμίζειν καὶ τὴν
10 διάνοιαν τῷ τῆς τέχης ῥεύματι προσχωρεῖν, ἀγχιστροφούς τε
ὑπ' αὐτῶν τὰς μεταστάσεις ποιῆσθαι τῆς δόξης. διὸ δὴ καὶ
Ἰότθοι εἰημεροῦντα μὲν τοῖς ἐγχειρήμασι Τωτίλῃν ἐπεθήκησαν C
ἴσα θιφῶ, ἄμαχόν τινα καὶ ἀήττητον ἀποκυλοῦντες, ἥνικα πό-
λεων τῶν ἄλικομένων ἐκ μοίρας τινὸς τὰ τεῖχη διαφθεῖρειν εἶα,
15 σφαλέντι δὲ, ὥσπερ ἐρρήθη, λιοδορεῖσθαι οἷα ἀπηξίουν τῶν
ἐνυγχος σήσιον ἄμφ' αὐτὸν εἰρημένων ἀμνημονοῦντες, ὑπ' ἐνυ-
τίως τε αὐτῶν οὐδεμιᾷ ὀκνήσει ἴεντο. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ τὰ
τοιμῶτα οὐχ οἷόν τε ἔστι μὴ οὐχὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐς αἰεὶ ἀμυρτά-
νεσθαι, ἐπεὶ καὶ φέροι γένησθαι εἶωθε. Τωτίλῃς δὲ καὶ οἱ
20 βύρβυροι λίσσαντες τὴν προσεδρεύειν ἐς Τίβυρον πόλιν ἀφίκοντο,
πύσας σχεδόν τι τὰς τοῦ Τιβέριδος γειγῆρας διελόντες, ὅπως μὴ V 150
Ῥωμαῖοι εὐπειτῶς σήσιον ἐλάναι οἰοί τε ᾧσι. γέφυραν μέντοι D
II 293

4. ἀνέδην] ἀναίδην L. 5. ἑλὼν] ἑλθὼν L. ἑλὼν Lm. *ibid.*
ἐς ἔδαφος] ἐκ' ἔδαφος Reg. 11. αὐτῶν] αὐτοῦ L. 14. δια-
φθεῖρειν — σφαλίρει] διαφθείρων — σφαλίερα H: *illud* Hm.
17. ἴεντο] ἴεντο Reg. ἴοντο L¹Hm. ἴόντες HP. 20. Τίβυρον]
τίβυρον L.

exercitu, Romani reliquum cadaver spoliarunt, atque hostes longe insecuti, caesis permultis, in urbem omnino incolumes redierunt.

Tum primores Gotthorum omnes convenere Totiliam, eique convitia ingerentes, ore durissimo exprobrarunt imprudentiam: quod Roma potitus, nec solo totam acquassset, ne simplicius ab hoste posset occupari; neque ipse relinquisset: at temere corrupisset laboris sui ac diuturni temporis fructum. Nimirum hoc sunt homines ingenio: sententiam eventus rerum semper accommodant, et mente ad fortunam fluctuantem appuisa, reciproco iudiciorum aestu inctantur. Hincque Gotthi, quandiu Totiliae bene processerunt incepta, illum tanquam Deum suspexerunt, invictum et inexpugnabilem praedicantes, cum urbes captas parte murorum aliquas nudari sine-
ret. Semei autem re male gesta, eundem convitiis, ut dictum est, pro-
scindere non sunt veriti, paulo ante dictorum immemores, vel ea potius retexentes. Verum fieri non potest quin his ac similibus peccatis ohno-
xii sint semper homines, cum ingenito vitio committi soleant. Totilas demum ac Barbari, soluta obsidione, ad urbem Tibur concesserunt, Ti-
beris pontibus fere omnibus interscissis; ne Romani ad se facile venire

μίαν, ἢ Μιλβίου ἐπάνυμός ἐστι, διαφθεῖραι οὐδαμῇ ἴσχυσαν, ἐπεὶ ἄγχιστα τῆς πόλεως ἐτύγγανεν οὕσα. τὸ τε ἐν Τιβύρῳ φρούριον ἀνοικοδομήσασθαι σθένει παντὶ ἔγνωσαν. κατελόντες γὰρ αὐτὸ πρότερον ἔτεχον, τὰ τε χρήματα ἐνταῦθα καταθήμενοι ἅπαντα ἥσυχῃ ἔμεινον. καὶ Βελισάριος ἀδείστερον ἤδη τὰς πύ- 5 λας τῷ Ῥώμῃ περιβόλῳ πανταχόθεν ἐχυροποιούμενος σιδήρῳ τε αἰτὰς περιβαλὼν αὐτὸς βασιλεῖ τὰς κλεῖς ἐπιμψε. καὶ ὁ χειμὼν ἔλγει, καὶ τὸ δωδέκατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνέγραψεν.

P 524 κί'. Ἐτύγγαν δὲ πολλῷ πρότερον στρατεύματα ἐπὶ Περ- 10 σίαν ὁ Τωτίλας στείλας, οἳ περὶ τὸν τῆς πόλεως περίβολον ἐν στρατοπεδευόμενοι ἐπολιόρκουν ἐς τὸ ἀκριβὲς τοὺς ταῖντι Ῥωμαίους. καὶ ἐπεὶ τῶν ἐπιτηδείων αὐτοὺς σπανίζοντας ἤσθοντο ἤδη, πέμψαντες παρὰ Τωτίλαν ἰδίοντο παντὶ στρατιῷ ἐνταῦθα ἵναι, ῥᾶον ἢν οὔτω καὶ ἀπονώτερον ἐξιέλῃν Περσίαν τε καὶ 15 τοὺς ἐνταῦθα Ῥωμαίους οἰόμενοι. Τωτίλας δὲ οὐ λίαν ἐς τὰ ἐπαγγελλόμενα προθυμονέμενος τοῖς βαρβάρους ὄρεων παραίνεσιν τινα ποιῆσθαι ἐς αὐτοὺς ἤθελε. διὸ δὴ ξυγκαλέσας ἅπαντας ἔλεξε τοιάδε, „Ὅρων ἐμᾶς, ἄνδρες ξυστρατιῶται, ἐμὲ μὲν B οὐκ ὀρθῶς δι' ὀργῆς ἔχοντας, ἀγανακτοῦντας δὲ πρὸς τὸ τῆς 20 τήχης ξυμπεπτωκὸς ἐναντίωμα, ξυναγαγεῖν ταυτὴν ἔγνωκα, ὅπως ἱμῶν δύξαιν ὥς ἤκιστα ὀρθῇ ἀγγελῶν ἀντικαθίσταται τὴν γνώμην ἐπὶ τὰ βελτίω δυνήσωμαι, καὶ μήτε ἀχαριστεῖν οὐδὲν ἐμὴν προσή-

1. Μιλβίου] πολιβίου Reg. ῥολβίος H. 2. Τιβύρῳ] τιβούρι Reg. 11. οἳ περὶ] οἵπερ ἀμφὶ L. 22. ἀντικαθίσταται] ἀντικαθιστάται H: illud Hm. 23. δυνήσωμαι] δυνήσομαι L.

possent: unum admodum pontem Milvium servavit urbis propinquitas. Tiburtinum castrum, quod ante everterant, totis viribus reaedificavit, cunctisque opibus ibi repositis, stativa habuerunt. Liberius iam Belisarius muri Romani portas ferratis foribus munit, et claves iterum misit Imperatori. Hiemis exitu clauditur annus duodecimus huius belli, cuius historiam Procopius condidit.

25. A Totila missae pridem Perusiam copiae, castris circum urbis moenia positae, Romanos, qui illic erant, premebant obsidione. Ubi vero iam ipsos victus penuria laborare intellexerunt, ad Totilam destinant, qui rogarent, ut eo ipse universum exercitum duceret, existimantes faciliorem hanc esse, et expeditiorem viam potiendi Perusia, et Romanos, qui ibi degerent, expugnandi. Tum Totilas Barbaros ad exequenda mandata parum alacres animadvertens, admonere illos et hortari constituit. Quae vocata concione, ita fere locutus est. Quoniam vos, Commilitones, ab re mihi succensere, et adversas fortunae eorum inique ferre video, concionem modo advocavi, ut ex animis vestris cruenta prava opinione, eos ad meliora revocem, faciamque, ne et in me turpiter

κον ἐς ἐμὲ δόξετε μήτε ἀγνωμοσύνη ἐς τὸ θεῖον ὑπὸ ἀβελτηρίας
 χρῆσθαι. τὰ γὰρ ἀνθρώπινα ποτε σφάλλῃσθαι ἔμπαντα πεί-
 κειν, ὅστις τε ἀνθρώπος ὢν εἴτα θυχερῶς ἔχων ἐς τὰ προσπί-
 πτοντα φαίνεται, αὐτὸς μὲν ἀμαθίας, ὥς τὸ εἰκὸς, ἀπολείπεται
 5 δόξαν, οὐδὲν δὲ ἥτιον ὑποστήσεται. τὴν ἀπὸ τῆς τέχης ἀνάγκην.
 βούλομαι δὲ τῶν πρότερον πεπραγμένων ἐμῆς ὑπομνήσαι, οὐχ ὅ-
 σον ἕνεκα τοῦ τὰς αἰτίας τῶν ξυμβεβηκότων ἐκλύσασθαι, ἀλλὰ
 καὶ τοῦ δικαιοτέρου ἄλλοις ταύτας προσήκειν ἐνδείκνυσθαι. Οὐδέ-
 τιγος γὰρ τὸ εἰς ἀρχῆς καθιστάμενος ἐς πόλεμον τόνδε Φανοῦ μὲν
 10 καὶ Πισαύρου τῶν ἐπιθαλασσιῶν πόλεων τὰ εἴχη καθίπτει, Ῥώ-
 μην δὲ καὶ τὰς ἄλλας Ἰταλίας πόλεις ἀπάσας ἀφ᾽ ἑκιν οὐδ' ὅτιον
 λευγαμέηνος. ἐκ μὲν οὖν Φανοῦ καὶ Πισαύρου ηλατῶρον οἰδὲν
 Γότθοις ξυμβέβηκεν, ἐκ δὲ τοῦ Ῥώμης περιβόλου καὶ τῶν ἄλλων
 δεινυμμάτων ταύτη, ἥπερ ἐμῆς ἴσσε, Γότθοις καὶ Οὐιτέγιδι
 15 ἐκχυρῆκε τὰ πράγματα. ἐγὼ τοίνυν ἐπειδὴ διδόντων ἐμῶν τὴν
 ἀρχὴν ἔλαβον, ἐλογισάμην τῶν ἔργων τοῖς ἀμείνοσι δόξασιν εἶναι
 μᾶλλον ἐπισθαι ἢ ἐκ τῶν λευγαμένων τοῖς πράγμασι διδόναι
 βλάβος. γίσει μὲν γὰρ ἀνθρώποι οἰδὲν τι μέγα διαφέρειν ἀλλή-
 λων δοκοῦσιν, ἢ δὲ πειρὰ τισι γινομένη διδάσκαλος χρῆσσω τῶν

1. ἐς τὸ L. ἐς τὸ P. *ibid.* ἀβελτηρίας] Vulgo ἀβελτηρίας.
 2. χρῆσθαι] χρῆσθε L. *ibid.* ποτε σφάλλῃσθαι] καὶ σφάλ-
 λῃσθαι H. καὶ σφάλλῃσθαι. ποτε L. *ibid.* ἔμπαντα om. L.
 3. ἐς τὸ] εἰς τὰ L. 4. φαίνεται] φαίνονται L. a. pr. m.
 6. τῶν] μὲν τῶν L. 8. ἄλλοις P. ex Maltretii coniectura. αἰε
 Reg. ὢν H. *ibid.* προσήκειν] ἢ προσήκειν L. 12. Πισαύρου]
 Πισαύρου H. hic et infra. Pissauri Pers. constanter. 16. δό-
 ξασιν εἶναι] εἶναι δόξαι L. 17. λευγαμένων P. cum Scall-
 gero. διδονμένων H. Quod expressit Pers. ex his quas factu
 facilia sunt. διναμένων L. *ibid.* διδόναι] διώκειν L. 19. ἢ
 δὲ L. εἰ δὲ HP. Reg. Vat. *ibid.* τισι Reg. Vat. L. τις ἢ HP.
ibid. χρῆσσω] χρῆσσονα L.

*ingrati, et in Deum stulte contumaces esse videamini. Ea est natura re-
 rum humanarum omnium, ut interdum succedant. Quicquid autem cum
 homo sit, offensum easibus animum prae se fert; is merito imperitus au-
 diet, ac nihilo seculi fortunae necessitatem subibit. Porro consilium est,
 ante acta vobis commemorare: non modo ut vestras de his, quae accide-
 runt, querelas refellam; verum etiam ut in alios melius convenire illas de-
 monstrarem. Etenim Fittigii initio, cum hoc bellum suscepit, Fuumm qui-
 dem ac Pissaurum, urbes maritimas, moenibus exuit; Romanæ vero caete-
 risque omnibus pepercit Italiae urbibus. Exinde nihil mali Gotthos a Fano
 Pissauraque inva-rit: Romani muri ac caeterae munitiones evanta, sat vo-
 bis cognita, Gotthis et Fittigi pepererunt. Ego igitur, postquam delatum
 a vobis regnum accepi, facta, quae potiora visa sunt, sequi malui; quam
 ea, quae male creverant, imitundo, detrimentum rebus esse ferre nostris.
 Nonnullum quidem inter se differre ingenio videntur homines: at si cui*

ἐκμαθόντα τῶν οὐ τετυχηκότων τῆς διδασκαλίας τῷ παντὶ τίθη-
 σιν. ἐπειδὴ τοίνυν Βενεβεντόν ἐβλομεν τὰ τεύχη καθελόντες, τῶν
 ἄλλων εὐθὺς ἱκρατοῦμεν, ὥνπερ ὁμοίως τοὺς περιβόλους καθε-
 λειν ἔγνωμεν, ὅπως μὴ ἐξ ἰχυροῦ τινος ὁρμώμενος ὁ τῶν πολε-
 P 525 μίων στρατὸς σοφίζεσθαι τὸν πόλεμον δυνατός εἴη, ἀλλ' ἐκ τοῦ 5
 εὐθέως ἀναγκάζεται ἡμῖν ἐς πεδίον κατιῶν ἐς χεῖρας ἵναι. καὶ
 οἱ μὲν ἔφειγον, ἐγὼ δὲ καθαιρεῖν τῶν πόλεων τὰς ὑλισκομένας
 ἐκλείνον. ὑμεῖς δὲ τὴν εὐβουλίαν θαυμάζοντες ὑπουργεῖτε τῇ
 γνώμῃ ταύτῃ, τὸ ἔργον, ὡς τὸ εἰκὸς, οἰκιοῦμενοι. ὁ γὰρ
 ἐπαινέσας τὸν δεδρυκότα οὐδέν τι ἤσπον τῶν πεπραγμένων αὐ- 10
 τουργὸς γίνεται. νῦν δὲ μεταβέβλησθε, ὡς φιλτατοι Γότθοι,
 ἐπειδὴ ξυνέβη Βελισάριον κρεῖσσον λόγου θράσος ἐλόμενον τῶν
 ἐγκειρημένων αὐτῷ παρὰ δόξαν κρατεῖν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ κατα-
 πεπληχθαι τὸν ἄνθρωπον ἅτε ἀνδρεῖον ὑμῖν ξυμβαίνει. ῥῆον
 V 151 γὰρ οἱ Θρασεῖς εὐτολμοὶ κέκληνται ἢ οἱ προμηθεῖς ἀσφαλεῖς. ὁ 15
 μὲν γὰρ παρὰ τὰ καθεστῶτα τολμήσας ἐννοία τοῦ δοκοῦντος
 B δραστηρίου τετιμῆται, ὁ δὲ προμηθεὺς γνώμῃ ἀποκνήσας τὸν κίν-
 δυνον ἀποτιχῶν τε τὴν αἰτίαν ἐπισπᾶται τῶν ξυμπιπτόντων καὶ
 πρῶτας κατὰ τοῦν οὐδὲν αὐτὸς τοῖς γε ὑμῶν ἐλπίσιν ἐργάσασθαι δο-
 κεῖ. χωρὶς δὲ τούτων οὐκ ἐκλογίζεσθε ὅσοι ἱμοὶ χαλεπαίνετε, δι' 20

3. ὁμοίως] ὁμοίους L.

6. εὐθέως] εὐθίως L.

10. δεδρυ-
 κότα] δρασαντα Reg.

11. μεταβέβλησθε] μεταβίβλησθε L.

13. ἐγκειρημένων αὐτῷ L, cum Pers. ubi forte id contigit ut
 Belisarius temerarium facinus audendo apertè præter omnium quas
 aggressus est vicerit. ἐχθρῶν αὐτοῦ P. 16. ἐννοία] ἐν-
 νοία L.

magister usus accesserit, id perito discipulo suo tribuit, ut omnino præ-
 stet eiusmodi doctrinae expertibus. Itaque, statim ut cepimus Beneven-
 tum, coerens illius muris, in ditionem nostram subiunximus alias urbes:
 quarum moenia similiter destruximus, ut hostiles copiae e munito loco bel-
 lum eludere nequirent; sed in campo cogerentur nobiscum congregi apertò
 Marte. Tum illi fugae se committebant: ego urbes captas deleri iube-
 bam: vos prudens admirantes consilium, in id operam conferbatis; ita ut
 vestrum id opus merito diceretur. Nam qui incepti effectorem laudatione
 accendit, earundem rerum aequè ipse molitor est. Iam vero a vobis ipsi
 disceditis, Gotthi crassissimi: postquam infanda temeritate Belisario vi-
 ctoria contigit: ob quam illum tanquam virum fortem stupetis. Enim-
 vero qui caeca sunt nuduncin praediti, generosi vocantur facilius, quam
 qui prudentia pollent, tuto cauti. Siquidem qui præter morem ac modum
 ausus quidpiam fuerit, strenuitatis, cuius speciem habet, opinione orna-
 tur: dum cunctatur in periculo sapiens, si exciderit coepto, casus causam
 et invidiam sustinet, sin rem ex sententia gesserit, nihil fortis imperitis
 videtur. Præterea vos, quotquot mihi irati estis, non attenditis quae

ὧν ὑμῖν ἀγανακτιῶν ζυμβαίνει τανῦν. ἡ Βελισάριον ἐδόκμηκε-
 ναι καθ' ὑμῶν οἶσθε, ὅππερ δοριάλωτοι ὄντες καὶ δραπέται γε-
 γεννημένοι ἐπ' ἡμοῖ τε στρατηγούντι ὄπλα ἀντάραντες ὑπερβαλέ-
 σθαι πολλάκις αὐτὸν τῷ πολέμῳ δεδύνησθε; καίτοι εἰ μὲν ἡμῖν
 5 ἀρετῇ ἐκείνα ἡμῶς ἐργάσθαι ξυνέβη, ταύτην ὑμῶς ἀσχενομέ-
 νους χρὴ σιωπᾶν, ἐν τοῖς πταίσμασι δὲ τῶν ἀνθρώπων ἐνθου-
 μουμένους ὥς οὐδὲν πέφυκεν ἐφ' ἑαυτοῦ μένειν· εἰ δέ τις ὑμῖν H 294
C
 τύχῃ ἐκεῖνο τὸ κράτος ἐβρόβησε, σίβην μᾶλλον ἢ δυσκόλως πρὸς
 αὐτὴν ἔχιν ὑμῖν ξενόσαι, ὥς μὴ προσκεκροκότας τὴν εὐγνωμο-
 10 στήν μεταμαθεῖν βιάξῃσθε. καίτοι πῶς οἶκ' ἂν ἀπο τοῦ σώ-
 φρονος τρόπου θανείη τοὺς πολλὰ τε καὶ μεγάλα περιβεβλημένους
 εὐτεχέματι οὐ πολλῷ ἔμπροσθεν ἐν βραχεὶ τε ταῦν πταίσοντας
 οὕτω δεδουλωσθαι τὸ φρόνημα; οὐ γὰρ ἄλλο οὐδὲν τὸ τοιοῦτόν
 ἔστιν ἢ ἀπαξιοῦν τε καὶ ἀπαρνέσθαι ἀνθρώπους εἶται. τὸ γὰρ
 15 οὐδενὶ σφάλλῃσθαι χρόνῳ θεοῦ ἂν μόνου ἰδίον γένοιτο. τούτων
 τοίνυν τηρεῖν χρῆναι ἀφαιμένους ἡμῶς προθυμίᾳ τῇ πάσῃ ὁμοίᾳ
 τοῖς ἐν Περυσίᾳ πολέμοις ἵεναι. ἤν γὰρ ἐκείνους ἐξελεῖν δυνή-
 σῃσθε, αὐτοῖς ὑμῖν ἐν καλῷ τὰ τῆς τύχης κίεσται. τὸ μὲν γὰρ D
 ζυμπεσὺν οὐδ' ἂν ὁ πᾶς αὐτὸν ἀποίχτον τίθεσθαι δύναιτο, εὐτυ-

1. ὑμῖν] ὑμεῖς H: ὑμῖν Hm. *ibid.* Βελισάριον] Βελισάριος Reg.
 2. οἶσθε] οἴσται Reg. *ibid.* δοριάλωτοι] δορυάλωτοι P.
 4. αὐτὸν] αὐτῶν L. αὐτοῦ Lm. 6. χρὴ om. L. *ibid.* δὴ]
 δὲ L. [εἶτα Lm. *ibid.* ἀνθρώπων] ἀνθρωπίνων Scaliger.
 10. βιάξῃσθε Reg. ἀναγκάξῃσθε P. βιάξασθαι L. *ibid.* ἀπο]
 ἀπὸ P. 13. δεδουλώσθαι] δεδηλώσθαι Vat. et a pr. m. L.
ibid. τὸ φρόνημα] τὰ φρονήματα Reg. 14. ἀπαξιοῦν τε] ἀπα-
 ρνέ-
 ξιούντας L. τε a m. sec. 15. οὐδενί] L. ἐν οὐδενί P. *ibid.*
 μόνου om. L. 17. δυνήσῃσθε] δυνήσασθαι L. 18. ἐν καλῷ
 τὰ τῆς τύχης] τὰ τῆς τύχης ἐν καλῷ L.

tandem offensionis ac doloris causa vobis acciderit. Num Belisarium cre-
 ditis commendari re modo gesta adversum vos, qui captivitate elapsi,
 sumptis armis duce me, bello saepe ipsum vicistis? Quae sane si auspi-
 cibus virtutis meae a vobis effecta sunt, linguas vestras illius reverentia te-
 nere debet, ista ex humanis casibus accedente cogitatione, nihil ita a na-
 tura comparatum esse, ut semper in se consistat. Nim aliqui vobis For-
 tuna victoriam illam attulit, rationibus vestris conducit, honore cam po-
 tius prosequi, quam animo parum aequo et facili; ne laesam cogatis obli-
 visci benignitatis suae. Et certe qui fieri potest, ut non videantur a mo-
 deratione deficere, qui multis ac magnis nuper aucti successibus, levi iam
 infortunio sic frangantur, et impatientia concidunt. Quod utique aliud
 nihil est, nisi genus nostrum abnuere, et negare nos esse homines; cum
 nunquam labi unius sit Dei proprium. Festum igitur esse aio, his omis-
 sis, hostes, qui Perusia sunt, ardentissimo adoriri. Illis enim sublati,
 nos in statum optimum fortuna restituit. Insectum quidem fieri nunquam
 Procopius II.

- χημάτων δὲ ἄλλων ἐπιγινομένων τοῖς ἐπαικόσι λελωφεκίναί ξυμ-
βαίνει τὴν τῶν κακῶν μνῆμην. ἔσται δὲ ὑμῖν ἡ Περυσίας ἐπι-
κράτεισις οὐδὲν πόνον. ὁ Κυπριανὸς γὰρ ὅς τῶν ἐνταῦθα Ῥω-
μαίων ἦρχε, τέχῃ τε καὶ βουλαῖς ἡμετέροις ἐκποδὼν γίγνεται,
πληθος δὲ ἄναρχον ἄλλως τε καὶ τῶν ἀναγκαίων ὑποσπανίζον 5
ἀνδρωγαθίζεσθαι ἤκιστι πέφυκεν. οὐ μὲν οἷδε ὀπισθὲν τις ἐς
ἡμᾶς κακοεργήσῃ, τάς τε τοῦ ποταμοῦ γιγνέρας τούτου ἔνεκα
καθελεῖν ἔγνωκα, ὥς μή τι πάθοιμεν ἐξ ἐπιδρομῆς ἀπροσδόκη-
τον. καὶ ἐνόητους ξυμβαίνει Βελισάριόν τε καὶ Ἰωάννην ἀλλή-
λοις εἶναι, ὥσπερ διὰ τῶν πεπραγμένων ὁρᾶν πόρισι. γινώμει 10
γὰρ ἀλλήλους μαχόμεναι διὰ τῶν ἔργων ἐλέγχονται. οὐκοῦν οἷδε
πῃ ἀλλήλοις ἐπιμέγυσθαι ἐς τόδε τοῦ χρόνου δεδύνηται. ἀνα-
χαιτίζει γὰρ ἐκάτερον ἢ ἐς ἀλλήλους ἀμφοῖν ὑποψία. οἷς δ' ἂν
αὕτη γένηται, φθόρον τε καὶ ἔχθος ἐπάνωκας ξυνοικίζεσθαι.
ὧν δὴ μεταξὺ ἐπιπιδόντων γενέσθαι τι τῶν διόντων ἀδύνατον." 15
τοσαῦτα Τωτίλος εἰπὼν ἐπὶ Περυσίαν ἐξῆγε τὸ στράτευμα, ἐν-
ταῦθ' αὖτε ἀφικόμενοι ἄγχι τοῦ περιβόλου ἱστρατοπεδεύσαντο
καὶ ἐγκαθίστασθαι ἐς πολιορκίαν καθίσταντο.
- B** κς'. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐγένετο τῇδε, ἐν τούτῳ Ἰωάννη Ἀχε-
ροντίδα τὸ προύριον πολιορκοῦντι, ἐπεὶ οὐδὲν προὐχώρει, ἐν- 20
νοιά τις καὶ τόλμα γίγνεται, ἡ Ῥωμαίων μὲν τὴν βουλὴν διασώσα-
σθαι, αὐτῷ δὲ κλέος περιβυλάσθαι μέγα τε καὶ ἐπιρρεγνὲς ἐς ἀν-
θρώπους ἄπαντας ἴσχυσι. Τωτίλῳ γὰρ καὶ τὸν Ἰότιον στρα-
2. ὑμῖν] ἡμῖν L. 3. ὁ om. L. 12. δεδύνηται L. δεδύτη-
ται P. 14. γένηται] ἐγγένηται L.

potest, quod iam factum sit: sed acerbam sortem expertis nova prosperitas oblivione inducit calamitatis praeteritae. Caeterum nullo negotio Perusiam expugnabitur: quandoquidem Cyprianus, Romanorum urbem illam tenentium Dux, fortunae ictu et consilio nostro sublatu est. Ductore autem orbatam multitudo viriliter non solet facere, praesertim si rei cibariae penuria laboret. Nec nobis quisquam a tergo infestus erit. Idcirco enim fluminis pontes disieci, ne inopinatis incursibus male acciperemur. Favent etiam mutuae inter Belisarium et Ioannem suspiciones: quas ex factis deprehendere licet: cum certo prodantur actis animorum dissidia. Nondum profecto ut vires sociarent adduci potuerunt: eo quod interposita suspicio utrumque reprimat. Quos vero illa semel occupavit, in eorum animis invidia atque odium una habitent necesse est. His demum intercedentibus, nihil ad rem fieri potest. Secundum hanc orationem, Totilas Perusiam copias duxit: quo cum pervenissent, proxime muros castra locarunt, et sede fixa, obsidioni se adhibuerunt.

26. Interea dum haec ibi aguntur, Ioanni, castellum Acherontidem frustra obsidenti, audax consilium natum est: quo Senatui Romano salutem, et sibi magnam insignemque apud omnes gloriam peperit. Certior

τὸν τειχομαχὴν ἀκούσας ἀμφὶ τὸν Ῥώμης περίβολον, τῶν ἱππέων
 τοὺς δοκιμωτάτους ἀπολιξάμενος, τῶν πάντων πέρι οὐδενὶ προο-
 ρηθὲν, ἐς Καμπανὸς, οὔτε νύκτα ἀνέξ οὔτε ἡμέραν, ἤμ.
 ἐνταῦθα γὰρ αὐτοὺς ἀπολιπὼν Τωτίλας ἔτυχεν, ὅπως ἐπιπτεσθῶν
 5 ἀπροσδόκητος ἀναρπάσαι τε καὶ διασώσασθαι τοὺς ἀπὸ τῆς συγ- C
 κλήτου βουλῆς οἷός τε εἴη, ἅτε τῶν ἐνταῦθα χωρίων ἀτειχίστων
 παντάπασιν ὄντων. ξυντηγέθη δὲ ὑπὸ τὸν χρόνον τοῦτον Τω-
 τίλαν δεισάντα, ὅπῃ ἐγένετο, μή τις τῶν πολέμιων ἐς τοὺς αἰ- V 152
 χμαλώτους κακοεργήσων ᾖ, στρατεύμα ἐπὶ Καμπανίας ἱππέων
 10 στείλει. οὐ δὲ ἐπὶ ἐν Μιντούρῃ πόλει ἐγένοντο, ἄμεινον σφί-
 σιν ἔδοξεν εἶναι τοὺς μὲν πλείστον ἐνταῦθα ἡσυχῇ μένειν τῶν τε
 ἱππῶν ἐπιμεισθῆναι (κόπῃ γὰρ πολλῇ ἐν ταύτῃ τῇ πορείᾳ σφί-
 σιν ὀμιλῆσαι ξυνέβη), στείλει δὲ τινὰς τὰ ἐν Καπύῃ κατασκευο-
 μένους καὶ τὰ ταύτῃ χωρία. χώραν δὲ ξυμβαίνει εἶναι τὴν με-
 15 τεξθὲν οὐ πλέον ἢ σταδίων τριακοσίων. οἷσπερ δὲ ἱπποὶς τε καὶ D
 σώμασιν ἀκραγνέσι χρῆσθαι ξυνέτυχε, τούτους ἐπὶ κατασκοπῇ
 ἔπεμψαν. τέχῃ τέ τινα ξυντηγέθη ἐκινή τῇ ἡμέρᾳ ὑπὸ τὸν αὐ-
 τὸν χρόνον τὴν τε ξὺν τῷ Ἰωάννῃ στρατὸν καὶ τούτους τετρανα-
 σίους ὄντας βαρβάρους ἐν Καπύῃ γενέσθαι, οὐδετέρους τι πρό-

3. ἀνέξ] ἀνέξ Reg. 4. αὐτοὺς om. L. *ibid.* ἀπολιπὼν] ἀπορυπών L. 8. ἐς L. εἰς P. 9. [το] εἴη L. εἴη, [το] Lm.
 10. στείλοι] στείλας L. ἔστειλεν Lm. *ibid.* Μιντούρῃ] μιν-
 τούρῃ Hl. 11. τῶν τε] τε om. L. καὶ τῶν L. a m. sec.
 13. Καπύῃ] καμπύῃ τε H. καπύῃ Hm. τε etiam L. 14. τὰ —
 χωρία] τοῖς — χωρίοις Reg. *ibid.* δὲ om. L. 15. οὐ πλέον
 om. L. *ibid.* Post τριακοσίων Lm inserit τῆς καπύης διέχει, καὶ.
ibid. δὲ om. L. 16. τούτους om. L. 18. καὶ τούτους] καὶ τι
 δὲ τοὺς (sic) L. καὶ τούτους δὲ τοὺς H. 19. ὄντας om. Hl.
ibid. Καπύῃ] καμπύῃ H. καπύῃ Hm.

enim factus Totilas Gotthorum exercitum oppugnaboni murorum Romae
 intendere, delecto equitatus Bore, nemine propositi conscio, in Campa-
 niam contendit, neque diem neque noctem intermittens. Nam cum eius
 provinciae oppida moenibus prorsus carerent, illic Totilas Senatum re-
 liquerat, ut improvise incursu illum recipere, ac sibi servare posset.
 Sub idem tempus, veritus Totilas, quod contigit, ne hostis facta irru-
 ptione captivos opprimeret, equitum copias in Campaniam misit: qui
 cum urbem Minturnas attigissent, cautius se facturos duxerunt, si par-
 tem maximam considerent, atque equos, multo vias labore fessos, cura-
 rent: aliquot vero turmas Capuam ac loca circumiecta exploratum mit-
 terent. Porro spatium intercedit stadiorum trecentorum non amplius.
 Eos autem exploratores destinarunt, qui equis corporisque viribus inte-
 grum utebantur. Casu quodam illa die evenit, ut eodem fere tempore
 Iovannis exercitus, et hi Barbari numero eo, Capuam ingroderentur,

τερον τῶν ἐναντίων πέρι ἀκούσαντας. καὶ μάχῃ μὲν ἐκ τοῦ αἰ-
φνιδίου ἰσχυρὰ γίνεται. ἅμα γὰρ τῇ ὄψει ἐς χεῖρας ἤλθον, νε-
κῶσι δὲ κατὰ κράτος Ῥωμαῖοι καὶ τοὺς πλείστους τῶν πολεμίων
P 527 εὐθὺς ἔκτειναν. ὀλίγοι τε τῶν βαρβάρων τινὲς φηγῶν ἴσχυσαν,
καὶ δρόμον ἔχοντες ἐς Μιντοῦρναν ἀφίκοντο. οὐσπερ ἡπεὶ οἱ 5
ἄλλοι εἶδον τοὺς μὲν αἵματι περιρρομένους, τοὺς δὲ καὶ τὰ βέλη
ἐν τοῖς σώμασιν ἔτι φέροντας, ἄλλους δὲ οὔτε τι φθειγμένους
οὔτε τι ἀπαγγέλλοντας τῶν συμπεσόντων, ἀλλ' ἔτι τῆς ὑπαγω-
γῆς ἰχομένους καὶ τὸ ἐν σφίσιν αὐτοῖς δέος ἐλέγχοντας, αὐτίκα ἐς
τοὺς ἵππους ἀναθορόντες ξὺν αὐτοῖς ἔφευγον. καὶ παρὰ Τωτί- 10
λαν ἔλθόντες πλῆθος ἀμείβετον εἶναι τῶν πολεμίων ἐσθγέλλον,
ταύτῃ δηλονότι τὴν ἐκ τῆς φηγῆς αἰσχύνην ἰώμενοι. ἐτίγχανον
δὲ στρατιῶται Ῥωμαῖοι οὐχ ἥσσαν ἢ ἰβδομήκοντα τῶν εἰς Γότ-
H 295 B θους ἡτομοληκότων τὸ πρότερον ἐς τὰ ἐπὶ Καμπανίας χωρία
ῖόντες, οἵππερ Ἰωάννῃ προσχωρεῖν ἔγνωσαν. Ἰωάννης δὲ ἄνδρας 15
μὲν τῶν ἐκ τῆς βουλῆς ὀλίγους τινὰς ἐνταῦθα εὔρε, γυναῖκας δὲ
σχεδὸν τι ἀπάσας. Ῥώμῃς γὰρ ἀλίσκομένης πολλοὶ μὲν ἄνδρες
φύγονσι τοῖς στρατιώταις ἐπισπόμενοι ἐς τὸν πόρτον ἀφίκοντο,
ταῖς δὲ γυναῖξι πάσαις ἁλῶναι ξυνέβη. Κλημεντίνος μὲντοι, πα-
τρικίος ἀνὴρ, καταφθγὼν ἐς τινα τῶν ἐκείνῃ νεῶν, τῷ Ῥωμαίων 20
στρατιῷ ἐπισθαι οὐδ' αὖτις ἔθιλεν, ἡπεὶ φρούριον, ὃ Νεαπόλεως
ἄγχιτά ἐστι, Τωτίλῃ τε καὶ Γότθοις ἐνδοξὸς πρότερον τὴν βα-

5. Μιντοῦρναν] μὲν τοῦρναν H. μὲν τοῦρνην L. *ibid.* οἱ om.
L. 7. ἄλλους δὲ] ἄλλους τε L. 9. ἐλέγχοντας] ἐνδεικνύοντας
Reg. 12. ἰώμενοι] οἰόμενοι L. 15. ἰόντες] ὄντες L. *ibid.*
δὲ ἄνδρας μὲν L. μὲν ἄνδρας τε P. 16. τῆς om. L.

cum neutri quidquam de alteris prius inaudissent. Certamen atrox re-
pente oritur: primo enim conspectu ad manus ventum. Vi vincunt Ro-
mani, ac statim plerisque mactant. Pauci Barbari effugium nacti, cursu
Minturnas evaserunt: quos ut videre caeteri, partim cruce respersos,
partim tela adhuc ferentes infixa corporibus, alios motos, nec quae sibi
accidissent enuntiantes, sed contenta adhuc fuga prodentes metum, il-
lico inscensis equis una evolarunt, reversaque ad Totilam, retulerunt
hostium multitudinem venisse innumerabilem, hoc utique mendacio tur-
pitudinis fugae medentes. Iam ante concesserant in Campaniam milites
non minus septuaginta ex eorum numero, qui ad Gothos defecerant.
Hi sese contulerunt ad Ioannem: qui paucos quidem Senatores, eorum
vero uxores ferme omnes ibi invenit. Etenim cepta Roma, plerique viri,
ex fuga secuti milites, Portum tenuerunt: universae feminae venerant in
manus hostium. Clementinus, Patricius, cum in quoddam regionis illius
templum perfugisset, Romanum exercitum sequi noluit, Augusti iram me-
rito veritus, quod antea Totilae et Gotthis castellum Neapoli proximum

σιλέως, ὡς τὸ εἰκὸς, ὀργὴν ἐδεδίει, Ὁρέστης τε, ὁ Ῥωμαίων
γεγονὼς ὑπατος, ἄγχιστα μὲν πη ἐνύγκανεν ὦν, ἔπιπιν δὲ ἀπο-
ρία ὡς ἥιστα ἐθέλων αὐτοῦ ἔμενε. τοὺς μὲν οὖν ἐκ τῆς συγκλή- C
του βουλῆς ξὺν τοῖς προσκεχωρηκόσι ἐβδομήκοντα στρατιώταις
5 ἔς Σικελίαν Ἰωάννης εὐθὺς ἔστειλε.

Τωτίλας δὲ ταῦτα ἀκούσας ἐν πένθει ἐποίητο μεγάλῳ καὶ
τίσασθαι Ἰωάννην τοῦ ἔργου τούτου ἠπέλγετο. διὸ δὴ ξὺν τῷ
πλείονι τοῦ στρατοῦ ἐπ' αὐτὸν ἤλυνε, τῶν οἱ ἐπομένων μοῖραν
τινα φρουρῶν ἕνεκα ἐνταῦθα ἀπολιπών. ἐνύγκανε δὲ Ἰωάννης
10 ξὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν, χιλοῖς ὁδῶν, ἐν Λευκανοῖς στρατόπεδον
ποιησάμενος κατασκόπους τε πρότερον πέμψας, οἳ δὴ ἀπάσας
διαιρυνώμενοι τὰς ὁδοὺς ἐφύλασσον μὴ πολέμιων στρατὸς κακουρ-
γῶν ἐπ' αὐτοὺς ἴοι. ἐν γὰρ τε τὸ τοιοῦτον ὁ Τωτίλας ἔχων,
οἷ δὴ οὐχ οἶδ' ἐστὶ κατασκόπων χωρὶς τοὺς ἀμφὶ τὸν Ἰωάννην D
15 ἐν τῷ στρατοπέδῳ καθῆσθαι, τὰς ξυμειθισμένας ὁδοὺς ἐκλιπών
διὰ τῶν ὁρῶν, ἄπειρ ἐνταῦθα πολλὰ χρημνῶδη τε καὶ ὑψηλά
λιαν ἀνέχει ἐπ' αὐτοὺς ἔλυνεν, ὅπῃ οἱ ἂν τις ἐποτοπάξιν
ἔσχηεν, ἐπεὶ καὶ ἄβυστοι τὰ ὄρη ταῦτα νομίζονται εἶναι. οἳ μὲντοι
ἐπὶ ταύτῃ δὴ τῇ κατασκοπῇ πρὸς τοῦ Ἰωάννου σταλέντις αἰσθό-
20 μνοι μὲν πολέμιων στρατὸν ἀμφὶ τὰ ἐκίνη χωρία γινέσθαι, οὐ-
δὲν δὲ τοῦτον δὴ ἕνεκα σαφεὲς πεπνυμένοι, ἀλλ', ὅπῃ ἐγένετο,
δίσσαντες ἔλυνον καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον. καὶ

5. Ἰωάννης εὐθὺς ἔστειλε] εὐθὺς ἔστειλεν ὁ Ἰωάννης L. 7. ἠπέ-
λγετο] ἤγετο Vat. L. 8. ἔλυνε Reg. ἔει P. 10. αὐτὸν] αὐ-
τῷ Reg. 12. διαιρυνώμενοι Reg. ἐμεινῶμενοι P. 13. ἴοι]
ἴη Reg. 15. ξυμειθισμένας] συνειθισμένας L.

tradidisset. Orestes, qui Consul Romanus fuerat, cum proxime abes-
set, equis non suppetentibus, illic invitatus restitit. Nec mora: Senato-
res cum dedititiis militibus septuaginta Iovannes in Siciliam misit.

Totilas dolore, quem his auditis maximum cepit, incensus, eo totus
incubuit, ut a Iovanne facti poenas repeteret. Quamobrem adversus il-
lum exercitus partem maktrem duxit, relictis ibi ad custodiam nonnullis
ex eorum numero, quos ipso ductabat. In Lucania Iovannes castra me-
tatus cum suis millo, exploratores praemisera: omniaque illi itinera a
se indagata insederant, ne hostiles copiae perniciem afferrent. Ac se-
cum reputans Totilas, fieri non posse, ut Iovannes in castris sederet,
quin haberet speculatores; itinera consueta deseruit, ac per montes, qui
multi in ea sunt regione, lique praecipites et valde editi, illo perrexit:
quod certe nemo suspicari posset, cum illi montes invii existimantur.
Qui illuc a Iovanne missi speculatum fuerant, hostilis exercitus in eas
partes adventu cognito, etsi nondum satis liquebat, tamen id, quod
consecutum est, veriti, ad Romana et ipsi castra se contulerunt: quo

ξυνηγέθη ὁμοῦ τοῖς βαρβάροις ἐνταῦθα γενέσθαι νύκτωρ. ὁρ-
 γῇ δὲ πολλῇ καὶ οὐ προμηθεὶ γνώμῃ ὁ Τωτίλας ἤδη ἐχόμενος τῆς
 P 528 ἐκ τοῦ θυμοῦ ἀβελτερίας ἀπώνατο. στρατεύμα γὰρ δεκαπλά-
 σιον ἢ τὸ τῶν ἐναντίων ἦν ξὺν αὐτῷ ἔχων. εὐθὺς γὰρ τε ὅν ὅτι
 δὴ τῷ στρατῷ χρειόσσοι ξέμφορόν ἐστιν ἐκ τοῦ ἔμφαντος διαμά-
 χεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο χρη μᾶλλον αὐτὸν ὄρθρου τοῖς πολεμίοις
 ἐς χεῖρας λέναι, ὥς μὴ ἐν σκότῳ διαλυθεῖν δυνατόι εἶεν, τοῦτο
 V 153 μὲν ὡς ἥκιστα ἐφνυλάξατο· ἡ γὰρ ἅπαντας σαγηνεύσας εὐθὺς ἂν
 τοῖς ἐναντίους εἶλεν· ἀλλὰ τῷ θυμῷ χαριζόμενος ἄνωρ τῶν νυ-
 κτιῶν ἐπέστη τῷ τῶν πολεμιῶν στρατῷ. καὶ αὐτῶν οὐδεὶς μὲν 10
 τὸ παρῶν ἐς ἀλλήν εἶδεν, ἐπεὶ καὶ οἱ πλείστοι εἰ ἐκάθευδον,
 οὐ μέντοι ἀνελκύν πολλοὺς δεδύνηται Γότθοι, ἀλλὰ ἀναστάντες
 B οἱ πλείστοι εἴτε ἐν σκότῳ διαλυθεῖν ἴσχυσαν. ἔξω δὲ τοῦ στρα-
 τοπέδου γενόμενοι ἐς τὰ ὄρη, ἅπερ ἄγχιστά πη πολλὰ ἀνέμει,
 ἀναδραμόντες ἐπώθησαν. ἐν τοῖς Ἰωάννης τε αὐτὸς ἦν καὶ Ἄρου- 15
 γος ὁ τῶν Ἑρούλων ἡγούμενος. ἀπέθανον δὲ Ῥωμαῖοι ἐς ἑκατὸν
 μάλιστα. ἦν δὲ τις ξὺν τῷ Ἰωάννῃ Γιλάκιος ὄνομα, Ἀρμένιος
 γένος, ὑλίων τινῶν Ἀρμενίων ἄρχων. οὗτος ὁ Γιλάκιος οὔτε
 ἑλληγίζεν ἡπίστατο οὔτε Λατίνην ἢ Γοτθικὴν ἢ ἄλλην τινὰ ἢ
 Ἀρμενίαν μόνην ἀφῆναι φωνήν. τούτῳ δὲ Γότθοι ἐντεχόντες 20
 τινὲς ἐπυνθάνοντο ὅστις ποτὲ εἴη. κτεῖναι γὰρ τὸν παρηπύπτοντα
 οὐδαμῇ ἤθελον, ὥς μὴ ἀλλήλους διαφθεῖρην ἐν νυκτομαχίᾳ, ὥς

3. ὀβριετίας] Vulgo ἀβελτερίας. 4. αὐτῷ] αὐτῷ L. 6. καὶ
 διὰ τοῦτο χρὴ] διὸν τε Reg. ibid. αὐτόν] αὐτῷ Reg. 8. ἡ
 L. ἡ P. ibid. ἂν in marg. habet L. 13. τοῦ om. L.
 15. τοῖς] οἷς L. 16. ὁ τῶν] ὁ om. L.

forte noctu pervenere cum Barbaris. Iam Totilas vehementi ira, non
 consilio ductus, stulti illius impetus animi fructum cepit. Cum enim
 exercitum decuplo maiorem hostico haberet, neque obscurum esset ex-
 pedire validioribus copis luce et palam pugnare, se proinde rem pauce-
 re ut hostes diluculo adoriretur, ne in tenebris latero possent: id ille
 minime observavit: alioqui videlicet hostes ad unum omnes cepisset in-
 dagiare: sed iracundise indulgens nocte intempesta illos invasit. Eorum
 nemo prorsus se intendit ad firmitatem: quippe quod plerosque adhuc
 somnus complecteretur. Nec tamen Gothi multam caedem fecerunt: at
 longe plurimos stratis exelto ita nox texit, ut egressi castris, in mon-
 tes, qui magno numero proxime se attolunt, cursu evaserint. In his
 fuisse Ioannes Erulorumque Dux Arufus: desiderati sunt Romani sum-
 mum centum. Erat cum Ioanne Gilacius, natione Armenius, popula-
 rium aliquot suorum ductor: qui nec Graeca, nec Latina, nec Gothica,
 nec alia quaspian lingua, nisi Armenia loqui sciebat. In eum quidam
 Gothi cum lucidissent, rogarunt, quis esset? Nam obvium quemque
 interficere volebant, ne, quod in nocturno certamine proclive erat, mu-

τὸ εἶδος, ἀναγκάζονται. ὁ δὲ αὐτοῖς ἄλλο οὐδὲν ἀποκρίνασθαι ἴσχυσε πλὴν γε δὴ ὅτι Γιλάκιος στρατηγὸς εἴη. τὸ γὰρ ἀξίωμα, C
ὃ δὴ πρὸς βυσιλείως λαβὼν ἔτνχε πολλάκις ἀκούσας ἐκμαθεῖν ἴσχυσε. ταύτῃ τοίνυν οἱ βάρβαροι αἰσθόμενοι ὅτι δὴ πολέμιος
5 εἴη, ἐν μὲν τῷ παρόντι ἐξώρησαν, οὐ πολλῶ δὲ ἔσπερον τὸν ἄν-
θρωπον διηρέσαντο. Ἰωάννης μὲν οὖν καὶ Ἀρνούτος ξὺν τοῖς
ἐπομένοις ἐκτιγόν τε πάσῃ δυνάμει καὶ ἐς τὸν Ἀρνούτην δρόμῳ
ἀγέκοντο, Γότθοι δὲ τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον λησιύμενοι ἀπε-
χώρησαν.

10 κζ'. Τὰ μὲν οὖν ἐν Ἰταλιώταις στρατόπεδα τῇδε ἐχώρη- D
σαν. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς στρατεύματα κήμπειν ἄλλο ἐπὶ
Γότθους καὶ Τωτίλαν ἔγνω, γράμμασι τοῖς Βελισαρίου ἡγήμενος,
ἐπεὶ αὐτὸς ἐς τοῦτο ἐνῆγε, τὰ παρόντα σῆσαι πολλάκις σημείνας.
πρῶτον μὲν οὖν Πακούριον τε τὸν Περαιῶν καὶ Σέργιον τὸν Σο-
15 λόμενος ἀπέλκυσεν ξὺν ἄλλοις τισὶν ἐπεμψεν. οἱ δὲ εἰς Ἰτα-
λίαν ἀφικόμενοι τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἀντίκα ξυνήμειζαν. μετὰ δὲ P 529
Βηρόν τε ξὺν Ἑροῖλοις τριακοσίοις σιέλλῃ καὶ Οὐαράζην Ἀρμε- H 296
νιον γένος ξὺν ὀκτακοσίοις στρατιώταις, Βαλεριανόν τε τὸν τῶν
Ἀρμενίων στρατηγὸν ἐνθύνει ἀναστήσας ξὺν τοῖς ἐπομένοις δο-
20 ρυφόροις τε καὶ ἱπασπισταῖς πλέον ἢ χίλις οὖσιν ἐς Ἰταλίαν
ἐκλινεν ἵκναι. Βήρος οὖν πρῶτος Ἀρνούτην προσχών καὶ τὰς

1. ἀναγκάζονται Reg. Vulgo ἀναγκάζονται. *ibid.* ἀποκρίνα-
σθαι L. Vulgo ἀποκρίνασθαι. 2. ἴσχυσε, πλὴν γε δὴ ὅτι]
ἴσχυσε, ὅτι μὴ Reg. 4. ἴσχυσε] ἴσχε L. 7. ἐκτιγόν] ἐκτι-
γον L. 10. ἐξώρησαν] ἐξέκοντο Reg. 14. Πακούριον] πα-
κούριον HL. Bacunius apud Vera. 17. σιέλλῃ post ὀκτακοσίοις
habet L. 18. ὀκτακοσίοις L. et Peis. Vulgo ὀγδοήκοντα.

tuis conficere se vulneribus cogerentur. Ille unum hoc ipsis respondere
potuit, esse se Gilsacium Ducem: scilicet didicerat auditum saepe nomen
dignitatis, quia ab Imperatore ornatus fuerat. Hinc Barbari eum hostem
esse intelligentes, tum quidem vivum ceperunt; at paulo post vita spo-
liarunt. Iohannes et Aradius contentissima fuga Hydruntem cum suis se
receperunt: Gotthi, direptis Romanorum castris, discesserunt.

27. Sic res militaris in Italia se habebat: Iustinianus vero Augu-
stus adversus Gotthos ac Totilam alias mittendi copias consilium cepe-
rat ex litteris Belisarii; qui ipsam ad hoc impulerat, rerum statim per-
saepe significato. Ac primum Pacurium Perani filium, et Sergium, Sa-
lomonis ex fratre nepotem, cum paucis misit: qui cum Italiam attigis-
sent, reliquo exercitui statim se miscuerunt. Deinde Verum cum Erulis
trecentis, et Varazem Armenium cum militibus octoginta, ipsamque adeo
Valerianum, Magistrum militum per Armenias, inde amotum cum Hasta-
tis Scutatisque Protectoribus suis plus millo, in Italiam proficisci iussit.
Verus Hydruntem primus appulit, ibique relictis navibus, in castris

ναῦς ἐνταῦθα ἀγρεῖς μένειν μὲν αὐτοῦ οὐδαμῇ ἤθειλεν, οὗ δὲ καὶ τὸ Ἰωάννου στρατοπέδον ἦν, ἰππεύων δὲ ζὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν πρόσθεν ἦν. ἦν γὰρ οὗτος ἀνὴρ οὐ κατεσπουδασμένος, ἀλλὰ μέθης νόσῳ ἀνιμένος ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον, καὶ ἀπ' αὐτοῦ θράσει ἀπερισκέπτως ἐς αἰε εἶχετο. ἐπεὶ δὲ ἄρχιστὰ πη πόλεως Βρεν-5
 B τισίον ἀφίκοντο, αὐτοῦ ἐνστρατοπεδευσάμενοι ἔμενον. ἄπερ ὁ Τωτίλας μαθὼν „Ὁ Βῆρος δυοῖν“ ἔφη „τὸ ἔτερον· ἡ δυνάμει μεγάλῃ χρῆται, ἡ ἀπονοίᾳ πολλῇ ἔχεται. ἴωμιν τοίνυν ἐπ' αὐτὸν ἀτίκα δὴ μάλα, ὅπως ἡ τῆς δυνάμεως ἀπόπειραν ποιησώμεθα τοῦ ἀνθρώπου, ἡ τῆς ἀνοίας ἐκείνου τῆς αὐτοῦ αἰσθη-10
 ται.“ ὁ μὲν οὖν Τωτίλας ταῦτα εἰπὼν στρατῷ πολλῷ ἐπ' αὐτὸν ἦν, Ἐρουλοὶ δὲ πυρόντας ἡδὴ κατιδόντες τοὺς πολεμίους κατέφρυγον ἐς ἕλην τινὰ ἐγγύς πη οἶσαν. κυκλώσαντες τε αὐτοὺς οἱ πόλεμοι πλεον μὲν ἢ διακοσίους διέφθειραν, ἔμελλον δὲ Βῆ-
 C ρόν τε αὐτὸν καὶ τοὺς λιπομένους ἐς τὰς ἀκύνδας χρυπτομένους 15
 χειρώσασθαι, ἀλλὰ τέχῃ τις αὐτοῖς ξυμβῆσα διεσώσατο ἐκ τοῦ παραδόξου. νῆες γὰρ, ἐν αἷς ὁ τε Οὐαράζης καὶ οἱ ζὺν αὐτῷ
 C Ἀρμένιοι ἔπλεον, ἄφνω ἐς τὴν ἐκείνῃ ἀκτὴν κατήσαν. ὅπερ ἐπεὶ ὁ Τωτίλας εἶδε, πλείονα ἤπερ ἦν ἐμποπάζων εἶναι τὸν τῶν πο-
 λιμῶν στρατὸν ἄρας ἀτίκα ἐνθὲνδε ἀπήλαυνεν, ἥ τε ἀμφοῖν τὸν 20
 V 154 Βῆρον ἄσμενοι ἐς τὰς ναῦς δρόμῳ ἀφίκοντο. ὁ τε Οὐαράζης
 πλεῖν μὲν ἐπέπροσθεν οὐκέτι ἔγνω, ἐς δὲ τὸν Τύραντα ζὺν αὐτοῖς

2. τὸ Ἰωάννου] τοῦ Ἰωάννου τὸ L. 8. ἀπονοίᾳ] ἀνοία Reg.

9. ἀπόπειραν ποιησώμεθα] ἀποπειρασώμεθα Reg. 10. τοῦ om.

L. 15. αὐτὸν] αὐτοῦ L a pr. m. 18. ἀφνω] ἀφω Him.

19. τὸν τῶν om. L.

Ioannis manere noluit: at cum suis equitans porro perrexit. Erat hic vir ingenio levi, maxime ebriosus, et ea re semper plenus inconsideratissime temeritatis. Cum proxime urbem Brundisium castra fixissent, hac de re certior factus Totilas, *Horum*, inquit, *altero praeditus sit* *Ferus* necesse est, vel magnis viribus, vel amentia singulari. Cum igitur actutum petamus: ut vel virium suorum faciamus periculum, vel amentiam ipse suam agnoscat. Sic fatus Totilas, validas contra illum copias ducit: quas ut iam adesse viderunt Eruli, in nemus vicinum confugerunt, Gotthi facta indagine, amplius ducentos conciderunt: iamque ipsum Verum ac reliquos in sentibus abditos capturi erant, cum salutem illis casus inopinatus attulit. Repente enim naves, quibus Varazes et qui cum ipso erant Armenii vehebantur, ad litus proximum appulsae sunt. Quo Totilas viso, maiorem, quam esset, exercitum adesse ratus, inde protinus abacessit. Tum qui Vero supererant, in naves cursu libenter se coniecerunt. Statuit Varazes non ultra tendere: at cum illis Ta-

ἦλθεν, οὐ δὴ καὶ Ἰωάννης ὁ Βιταλιανοῦ παντὶ τῷ στρατῷ ἀφί-
κετο οὐ πολλῷ ὕστερον. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε ἐχώρησε.

Βελισαρίῳ δὲ βασιλεὺς ἔγραψεν ὅτι δὴ πον πολλὴν αὐτῷ
στρατιὰν πέμψειν, οἷσπερ αὐτὸν δεῖ ἐν Καλαβρίᾳ ἐνιμίζοντα
5 τοῖς πολεμίοις ὁμοσεῖν. ἤδη δὲ καὶ Βυλεριανὸς ἄγχιστα κόλ-
πον τοῦ Ἰονίου ἤκων διαπορθεμένισθαι μὲν ὤφετό οἱ ἐν γε τῷ πα-
ρῶντι ἀξίμφορον εἶναι. στρατιώταις τε γὰρ καὶ ἵπποις ἐς ἐκεῖνο
τοῦ καιροῦ τὰ ἐπιτήδεια οὐκ ἂν ἐπαρκέσειν, ἐπεὶ ἀμφὶ τροπὰς
χειμερινὰς ἦν. τριακοσίους δὲ τῶν αὐτῷ ἐπομένων Ἰωάννη
10 πέμψας ὡμολόγησε διαχειμάσας ἅμῃ ἡρὶ ἀρχομένῳ καὶ αὐτὸς
ἦξειν. Βελισάριος οὖν, ἐπειδὴ τὰ βασιλέως ἀνελίζατο γράμματα,
ἐννικοσίους ἀριστίνδην ἀπολεξάμενος, ἵππεις μὲν ἐπτακοσίους,
πεζοὺς δὲ διυκοσίους, τοὺς τε λοιποὺς ἅπαντας ἐς φυλακὴν τῆς
ἐκείνῃ χώρας κατιστησάμενος, ἄρχοντά τε αὐτοῖς Κώνωνα ἐπι-
15 στήσας ἐπὶ Σικελίας ἀντίκα ἔφη πλεῖν. ἔνθεν τε ἀνήγετο, κα-
ταλθεῖν διανοοῦμενος ἐς τὸν Ταραντῖνον λιμένα, ἐν ἀριστερᾷ P 530
ἔχων τὸν Σκύλαιον κυλούμενον χῶρον, ἐφ' οὗ δὴ τὴν Σκύλλαν
οἱ ποιηταὶ γεγενησθαι φασιν, οὐχ ὅτι ταύτῃ πη τὸ Θηριώδες γέ-

3. πον om. L. 4. δεῖ] δεῖν L. 6. ἤκων] ἦκων L. *ibid.* δια-
πορθεμένισθαι] διαπορθευένισθαι L. 8. οὐκ] οὐδ' L. *ibid.*
ἐπαρκέσειν] ἐπαρκέσων L a pr. m. ἐπαρκέσειν H. 12. ἐννικο-
σίους] ἐνακοσίους L. *ibid.* ἀριστίνδην L. ἀριστίνδην P.
13. ἐς φυλακὴν] φυλακῇ Reg. 14. Κώνωνα] κώνωνα P.
15. ἔφη πλεῖν] ἔπλεε Reg. *ibid.* ἐνθεν τε ἀνήγετο] ἐνθενὸς
ἀνηγάγετο Reg. 16. Ταραντῖνον] ταραντινόν P. παρταντινών
(sic) L. 17. τὸν — χῶρον Reg. τὸ — χωρὶον Reg. *ibid.*
Σκύλλαν] σκύλαν L. Et sic fortasse Σκύλαιον pro Σκύλλαιον ab
librariis positum est.

rentum petiit: quo Ioannes Vitaliani nepos cum omnibus copiis paulo
post venit. Hacc ibi.

Imperator autem Belisario scripsit, missum a se numerosum exerci-
tum, cui ipsum adiungere se in Calabria, hostesque invadere oporteret.
Iam Valerianus, ad sinum Ionium progressus, alienum a suis rationibus
censuit tum trañicere: eo quod tali tempestate, nimirum circiter brumale
solstitium, nec equis commeatu suffocuri essent. E suis
trecentos ad Ioannem mittere satis habens, se quoque, postquam hi-
bernasset, primo vero venturum recepit. Belisarius, lectis Augusti li-
teris, e robore exercitus nongentos delegit sibi, equites videlicet octo.
ac cc. pedites: caeteris omnibus ad illius tractus custodiam relictis, Co-
nonem praefecit, seque in Siciliam navigare tunc dixit. Mox inde sol-
vit, in portum Tarentinum cogitans, praeterito a laeva Scylaeo, ut vo-
cant, oppido: ubi Poetae Scyllam fuisse perhibent: uon quod eo loci
nuller specie ferina, quemadmodum nuganter, extiterit, sed quia quon-

- ναιον, ὡς ἐκείνοι λέγουσιν, ἦν, ἀλλ' ὅτι σκυλάκων μέγα τι χοῦμα, οὕσπερ κυνίσκους ταῦν κυλοῦσιν, ἐνταῦθα τοῦ πορθιοῦ ἐκ παλαιοῦ τε καὶ ἐς ἐμὲ ξυμβαίνει εἶναι. τὰ γὰρ ὀνόματα τοῖς πρῶγμασιν ἀρχὴν μὲν εἰκότα ἐς αἰὶ γίνεται, ἣ δὲ γῆμη αὐτὰ περιωγαγοῦσα ἐς ἄλλους ἀνθρώπους τινὲς δόξας οὐκ ἄρθας ἀγνοίᾳ 5 τῶν ἀληθινῶν ἐνταῦθα ποιεῖται. καὶ προῖων ὁ χρόνος ὡς ἰσχυ-
- B ρὸς μὲν τις δημοτεργὸς ἀντίκα τοῦ μέθου καθίσταται, μάρτυρ-
 ρος δὲ τῶν οὐ γεγονότων τοὺς ποιητὰς ἐξουσία τῆς τέχνης, ὡς
 τὸ εἰκὸς, ἐταιρῆται. ταῦτά τοι ἐκ παλαιοῦ μὲν ὠνόμασαν ἐπι-
 χῶριοι κυνὸς μεγάλην ἄκραν τὴν μίαν Κερκίρας τῆς νήσον, ἣ 10
 πρὸς ἀνίσχοντα ἡλιὸν ἐστίν, ἄλλοι δὲ ἀπ' αὐτοῦ κυνοκεφάλους
 τινὰς εἶναι βοῦλονται τοὺς τῇδε ἀνθρώπους. ἀλλὰ καὶ λυκο-
 κρανίτας καλοῦσι τῶν Πισιδῶν τινας, οὐχ ὅτι λύκων κεφαλὰς
 ἔχουσιν, ἀλλ' ὅτι λύκου κράνος τὸ ὕψος ἐκλήθη, ὃ ταύτῃ ἀνέχει.
 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅπη ἐκάστῳ βουλομένῳ εἴη ταύτῃ δοκίτω τε καὶ 15
 λεγέσθω. ἐγὼ δὲ οὕτενπερ ἐξέβην ἐπ' αὐνίμῳ.
- C κή. Βελισάριος μὲν οὖν ἐνθὺ ἵκναι τοῦ Τάραντος ἐν
 σπουδῇ εἶχεν. ἔστι δὲ τις ἀκτὴ μηχανοειδὴς ἐνταῦθα, οὗ δὴ τῆς

1. ὡς ἐκείνοι λέγουσιν Reg. ὥσπερ λέγουσιν P. *ibid.* σκυλά-
 κων] ὁμοιώματα σκυλάκων Lm. *ibid.* μέγα τι χοῦμα] μεγάλων
 Reg. 2. οὕσπερ] ὥσπερ H. 4. εἰκότα ἐς αἰὶ] εἰκότως αἰὶ Reg.
 6. ὁ χρόνος] οὗτος ὁ χρόνος H. οὗτος L. *ibid.* ὡς om. L.
 7. καθίσταται P et Reg. καθόπτεται H. 9. τοι] τα L.
 11. δὲ om. L. 14. κράνος Reg. κράνα P. 15. ὅπη] ὅπως
 11. *ibid.* δοκίτω] δοκῆτω HP. 17. ἐνθὺ L corr. Vulgo
 ἐνθὺς. *ibid.* ἐν σπουδῇ] ἐμποδῶν H: illud Hm.

dam, hodieque in ea freti parte degit vis magna σκυλάκων seu canum, piscium, quos iam catulos appellant. Principio quidem consentanea rebus nomina imponi solent: sed fama, dum illa apud alios circumfert homines, in eorum animis, veri ignoratione, errores parit: atque ita procedens tempus continuo firmus fabulae evadit artifex; ac Poetas, testes rerum, quae nunquam fuerunt, pro licentia illorum arti concessa, sibi convenienter asciscit. Ad hunc modum, quia quondam Coreyrae insulae promontorium, quod ad orientem Solem spectat, Iudigenae Canis caput appellaverunt, contendunt alii illic homines degere, qui caput caninum habeant. Praeterca Pisidas quosdam nonnulli Lycoceranites ideo vocant, quia regionis illius mons λύκου κράνα, sive Lupi caput dicitur: minime vero quod sint incolis lupina capita. Sed de his arbitrato quisque suo et sentiat et loquatur: ego vero unde sum digressus, eo me refero.

28. Ergo Belisarius Tarentum quamprimum appellere satagebat. Est autem in illis partibus lunatum littus: cuius recessu, tanquam sinu,

ῥόνος ὑποχωρούσης ἢ θάλασσα ὥσπερ ἐν κόλπῳ ἐπὶ πλεῖστον τῆς γῆς ἀναβαίνει. καὶ ὁ μὲν τῆς ἀκτῆς διάπλους ἄπας ἐς χιλλόνους σταδίων διήκει, ἑκατέρωθεν δὲ παρὰ τοῦ ῥεύματος τὴν ἐκβολὴν H 297 καίτοι πολέματα δύο· θάτερον μὲν ὁ Κρότων πρὸς δρόντά που ἐτὸν ἥλιον, ὁ Τάρας δὲ πρὸς ἀνίσχοντα. κατὰ δὲ τῆς ῥόνος τὸ μέσον Θουρίων ἢ πόλις οἰκεῖται. τοῦ δὲ χειμῶνος ἀντιστατοῦντος καὶ τοῦ πνεύματος ξὺν πολλῷ ῥοθίῳ βιαζομένου, περαιτέρω D δὲ τὰς ναῦς λέναι οὐδαμῇ ἐγίεντος, τῷ Κροτωνιατῶν λιμένι προσέσχον. Βελισάριος οὖν, ἐπεὶ οὔτε τι ὀχύρωμα ἐνταῦθα εἶ- 10 ρειν οὔτε τοῖς στρατιώταις ὕδιν ἄν τὰ ἐπιτήδεια ἱσχομίζοντο εἶ- χεν, αὐτὸς μὲν ξέν τε τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς πεζοῖς αὐτοῦ ἔμεινεν, ὥπως ἐνθάδε μεταπέμπεσθαι τε καὶ διέπειν τὸ ξὺν τῷ Ἰωάννῃ στρατεύμα δύνηται. τοὺς δὲ ἱππεῖς ἄπαντας ἐπίηρσαν ἐκί- P 531 λειν. ὡς τὰς στρατοπεδεῖσθαι παρὰ τὰς τῆς χώρας εἰσόδους, 15 Φάζαν τε τὸν Ἰβηρα καὶ Βυρβατίωνα τὸν δορυφόρον αὐτοῖς ἐπι- στήσας. οὕτω γὰρ αὐτοῖς ἔῃστα ἔπειτο σφίσι μὲν καὶ ἵπποις τοῖς σφιτέρους τὰ ἐπιτήδεια πάντα πορῆσθαι, τοὺς δὲ πολέμους ἐν στενοχωρίᾳ, ὥς τὸ εἰκὸς, ἀποκρούεσθαι δυνατοῖς ἔισθαι. τὰ V 155 γὰρ Λευκανῶν ὄρη μέχρι ἐς Βρυτίους διήκοντα καὶ πρὸς ἄλληλα 20 ἐν στενῷ ξυνιόντα δύο μόνον εἰσόδους στενὰς μάλιστα ἐνταῦθα ποιῆται, ὧν ἑτέρα μὲν πέτρα αἵματος τῇ Λατίνων φωνῇ κέκλη-

1. ῥόνος] ῥιόνος L. 2. ἀκτῆς] ἀκτῆς ταύτης L. 5. τῆς ῥό-
 νος τὸ μέσον] τὸ μέσον τῆς ῥιόνος L. 9. οὔτε—οὔτε] οὐδέ—
 οὐδέ P. 10. ἱσχομίζοντο] ἱσχομίζετο L, οἱ a m. sec. 12. ἐν-
 θὰδε] ἐνθάδε Pm. 18. ἀποκρούεσθαι] ἀποκρούεσθαι Hm.
 19. Βρυτίους] Βριτίους P. Brutius Pera. 20. μόνον] μόνος L.

exceptum mare, longissime in continentem infunditur. Patet illius orae transmissio stadia mille. Extremis duobus, ubi insinuatio maris incipit desinitque, duo adjacent oppida: quarum alterum, Croto, ad Solem occidentem spectat; alterum, Tarentum, ad Orientem: Thuriorum urbs medium litus obtinet. Adversa in eo tractu tempestate, et venti cum fluctibus graviter luctantis vi represso navium cursu, ad Crotoniatarum portum applicuerunt. Ibi nec munitionem ullam, nec militis alendi copiam vactus Belisarius, ipse quidem eo loci substitit cum uxore et peditatu, ut eo evocare Iovannis exercitum, et ordinare posset: equites vero omnes procedere longius, et castra metari iussit ad regionis illius fauces, ductu Phazae Iberis, et Barbationis Protectoris. Sic enim factum iri putabat, ut sibi ac suis equis omnis generis commentus nullo negotio providerent, poscentque procul dubio hostem repellere in angustis. Etenim Lucaniae montes ad agrum usque Brutium porrecti, ita arcto in spatio coeunt, ut duos tantum aditus angustissimos illic praebeant: quorum alter Petra sanguinis Latine dicitur, alterum indigeuae Labulam

ται, Λαβούλλαν δὲ τὴν ἑτέραν καλεῖν οἱ ἐπιχώριοι νενομίκασιν. Β ἔνταῦθα μὲν παρὰ τὴν ἀκτὴν Ῥουσκία ἐστὶ τὸ Θουρίων ἐπίνειον, ὑπερθεῖν δὲ αὐτοῦ ὅσον ἀπὸ σταδίων ἐξήκοντα φρουρίον ἐχρωά-
τατον ἰδέμιαντο οἱ πύλαι Ῥωμαῖοι. ὅπερ Ἰωάννης οὐ πολλῶ
πρότερον καταλαβὼν ἔτυχε, φρουρὰν τε λόγου ἀξίαν ἐκείνη κα- 5
ταστησάμενος.

Οἱ μὲν οὖν Βελισαρίου στρατιῶται ἐνταῦθ' ἀπὸ τῶν πολ-
λεμίων στρατεύματι ἐντυγχάνουσιν. οὕτως δὲ Τωτίλως ἐπιμ-
ψεν, ἐφ' ᾧ ἀποπειράσονται τοῦ τῆδε φρουρίου. ἐς χεῖρας δὲ
αὐτοῖς αὐτίκα ἐλθόντες ἀριτῇ τε πόνοι οὐδενὶ ἔτριψαν, κίπερ 10
αὐτῶν τῷ πλήθει παρὰ πολὺ ἑλασσούμενοι, καὶ πλέον ἢ διακο-
σίους διέτριψαν. οἱ δὲ λοιποὶ φεύγοντες παρὰ Τωτίλῳ τε ἀφί-
κοντο καὶ τὰ ἐμπιστάμενα πάντα ἐσήγγελλον, οἳ τε Ῥωμαῖοι αὐ-
C τοῦ ἐνστρατοπεδευσάμενοι ἔμεινον. ἅτε δὲ ἀναρχοὶ καὶ νικηκό-
τες ἀδελφικῶς τῇ διαίτῃ ἐχρῶντο. οὔτε γὰρ ἀγγιζόμενοι ἑστ- 15
χαζόν οὔτε ἄγχινα τῆς στενοχωρίας ἐκαθεζόμενοι τὰς ἐσόδους
ἐγύλασσον, ἀλλ' ἐς ὀλιγορίας τραπούμενοι νύκτωρ μὲν ὡς ἀνω-
τάτω ἀλλήλων διασκηνημένοι ἐκάθευδον, ἐν δὲ δὴ τῇ ἡμέρᾳ τὰ
ἐπιτήδεια διεκρινόμενοι περιέτρεχοντο, οὔτε τινας ἐπὶ κατασκοπῇ
στείλαντες οὔτε ἄλλο ὅτιοῦν ἀσφαλείας πέρι βεβουλευμένοι. Τω- 20
τίλῳ οὖν, ἐπειδὴ ἐπύθετο ἅπαντα, ἐς τρισχιλοὺς ἡπείεε τοῦ

1. Λαβούλλαν] λαβούλλαν L. Lambulam Pera. 3. ἐχρωάτατον]
ὄχρυντατον Reg. 4 οὐ om. Hl. 5. καταλαβὼν] λαβὼν L.
10. πόνοι οὐδενὶ] οὐδενὶ πόνοι L. 11. αὐτῶν L. αὐτῶ P.
18. ἡμέρα] ἡμετέρα L. 19. οὔτε — οὔτε] οὐδέ — οὐδέ P.
20. πέρι βεβουλευμένοι L. περιβεβουλευμένοι P. 21. ἐπύθετο]
ἐκείθετο L.

vocare solent. Est in eo littore Ruscia, Thuriorum navale: ultra vero, stadiorum circiter lxx. interiecto spatio, Romani veteres castellum validissimum condiderunt: quo paulo ante potitus Iohannes, egregium illuc praesidium constituerat.

Ex provecti Belisarii milites, in hostiles copias inciderunt, quas Totilas miserat, ut castellum illud tentarent. Repente collata manu, quamvis numero longe essent inferiores, facile tamen virtute sua fuderunt Barbaros, et amplius ducentos interfecerunt. Reliqui ad Totilam fugae reduces, quae acciderant, pandunt ordine: Romani, castris ibi positis, stativa habent. Iam absentia Ducis, suaeque abusi victoria, saluti agere ceperunt. Neque enim collecti locum tenebant, neque ad montium fauces metati, illas servabant: at per summam negligentiam noctu in tentoriis rarissime sporis somnum capiebant; de die palabantur, perquirentes cibaria, nullis circa viciniam dimissis exploratoribus, neque ulla alia cautione adhibita. Quae cum Totilas plane comperisset,

παντὸς στρατοπέδου ἀπολεξόμενος ἐπὶ τοὺς πολέμιους ἦεν. καὶ αὐτοῖς ἀπροσδοκῆτως ἐπιπεσὼν οὐ ξυντεταγμένοις, ἀλλ' οὕτω D περιουσίην, ὥσπερ εἰρηται, κατέπληξέ τε καὶ ξυνετάραιεν ἅπαντας. ἐνταῦθα Φάζας (ἄγχιστα γὰρ πη ἰσκηνημένος ἐτύγγαν) 5 ἑνυπαντιάσας τοῖς πολέμοις ἔργα τε ἀρετῆς ἄξια ἐνδειξάμενος, τοῖς μὲν τοῦ διασφυγῖν αἰτίος γέγονεν, αὐτοὺς δὲ ξὺν τοῖς ἄμφ' αὐτὸν ἅπασιν θνήσκει. μέγα τε πάθος Ῥωμαίοις τοῦτο ξυνέβη, ἐπεὶ ἐς αὐτοὺς, αἵτε διαφύροντας τὰ πολέμια, τὴν ἑλπίδα ξέμπαντες 10 ἔχον. ὅσοι μὲντοι φυγῖν ἴσχυον, ὥς πη ἐκῆσται δυνατὰ γέγονε, διεσώθησαν. πρῶτός τε Βαρβατίων ὁ Βελισαρίου δορυφόρος ξὺν ἑτέροις δυοὶ φεύγων ἀνὰ κράτος ἐς τὸν Κρότωνα ἔλθει. καὶ τύχην τὴν παρούσαν ἀπαγγέλλων ἐπέπιν οἶσθαι αὐτίκα δὴ 15 μᾶλα καὶ τοὺς βαρβάρους παρέσσεσθαι. Βελισάριος δὲ ταῦτα P 532 ἀκούσας ἐν τε μεγάλῳ πένθει ἐγένετο καὶ ἐς τὰς ναῦς ἰσπερήδυσεν. 15 ἔνθεν τε ἄραντες καὶ πνεύματος ἐπιτευχόντες ἐκίνην τῇ ἡμέρᾳ τῇ τῆς Σικελίας Μισσηνῇ προσέσχον, ἣ τοῦ μὲν Κρότωνος ἐπταχοσίους σταδίων διέχει, Ῥηγίων δὲ καταντικρὺ καίται.

καθ'. Ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον Σκλαβηνῶν στράτευμα δια- B βάντες ποταμὸν Ἰστρον Ἰλλυριοὺς ἅπαντας ἄχρι Ἐπιδαμνίων 20 ἔδρυσαν ἀνέκιστα ἔργα, κτείνοντες καὶ ἀνδραποδίζοντες τοὺς ἐν ποσὶν ἡβηδὸν ἅπαντας καὶ τὰ χρήματα ληϊζόμενοι. ἤδη δὲ καὶ

2. ἀπροσδοκῆτως ἐπιπεσὼν] ἐπιπεσὼν ἀπροσδοκῆτως L. 3. περιουσίην] περιουσίην L. 4. γὰρ om. H: habet lhm. ibid. ἰσκηνημένος] ἰσκηνημένος L. 5. τοῖς L. a m. sec. 7. πάθος L. πένθος P. 10. ὁ om. L. 11. δυοὶ L. δυοῖν P. 13. καὶ τοὺς βαρβάρους om. L. 15. ἔνθεν τε] ἐνθὺν L. ibid. τῇ τῆς om. L. 16. Μισσηνῇ] μεσσην L. μεσσην L.

delectis ex universo exercitu tribus equitum millibus, in hostes tendit, eosque inordinatos, et ite, ut dictum est, palantes adortus ex improviso, perculit, turbevitiq; omnes. Tum Phazas e proximo, ubi tetendern, obvium se ferens hosti, et viro forti digna edens facinora, nonnullis evadendi spatium dedit: et cum omnibus, qui ipsum stipabant, occubuit. Magnum casus hic dsmum luctumque Romanis attulit, quorum communis spes in viris illis bellicosissimis residebat. Eorum, qui se subdixerunt, evasit quisque quocunque potuit. Primus Barbatio, Belisarii Protector, cum duobus aliis incitatissimo cursu Crotonem venit, quo res loco sint docet, ac sibi videri asserit Barbaros continuo affore. His Belisarius auditis, gravissimo dolens, classem propere conscendit. Inde cum solvisscut, secundo vento, eadem die Messenam appulerunt: quae urbs Siciliae contra Rhegium sita, stadiis occ. Crotonem distat.

29. Sub idem tempus, Sclavonorum copiae, traiecto Istro flumine, totum Illyricum, Epidamnium usque, foede vastarunt: obvios quosque sine ullo aetatis discrimine, partim mectantes morte, partim abducentes in servitutem, ac pecuniis spoliantes. Castella quoque regionis Illius

φρούρια ἑνταῦθα πολλά τε καὶ δοκοῦντα ἔχοντὰ τὰ πρότερα εἶναι
οὐδενὸς ἀμυνομένου ἐξελίξιν ἰσχυσαν, περιόντις ξύμπαντα κατ'
ἔξουσίαν καὶ διεριννύμενοι. οἱ δὲ τῶν Ἑλλενικῶν ἄρχοντες σιδή-
τευμα πιντακισχίλων τε καὶ μυρίων ἔχοντες εἶποντο, ἀγχιιστα
H 298 μέντοι τῶν πολέμων οὐδαμῇ ἐτόλμων εἶναι. τότε δὲ καὶ σι- 5
μοὶ πολλάκις χιμῶνος ὥρα σκληροὶ τε λίαν καὶ ὑπερφυεῖς ἦν τε
C Βυζαντίῳ καὶ χωρίοις ἄλλοις ἐγένοντο, νύκτωρ ἅπαντες. καὶ οἱ
μὲν ταύτῃ ψυχημένοι καταχωσθήσεσθαι ὑποτοπήσαντες ἐν δέμει
V 156 γάλλῳ ἐγένοντο, οὐδὲν μέντοι ἐνθ' ἐνδοὶ φλαῦρον αὐτοῖς ξυνηνέχθη
παθίῃν. τότε καὶ Νεῖλος ὁ ποταμὸς ὑπὲρ δεκάκαιδεκα ἡμέρας 10
ἀναβάς ἐπέκλυσε μὲν τὴν Αἴγυπτον καὶ ἤρθευσε πᾶσαν, ἀλλὰ ἐν
μὲν Θηβαΐδι τῇ ὑπερθεῖν οὔση ἐφ' ἵκνουντά τε καὶ ἐπορρέοντα τοῖς
καθ' ἑκαστοὺς χρόνοις τὰ ὕδατα παρίειχε τοῖς τῇδε ψυχημένοις,
σπείρειν τε τὴν γῆν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖσθαι ἥπερ εἰώθει.
χωρὰς δὲ τῆς ἑνερθεῖν ἐπιειδὴ πρῶτον ἐπεπόλασεν, οὐκέτι δὲ βῆ, 15
ἀλλ' ἐνοχλῶν αὐτοῦ ξύμπαντα διαγέγονε τὸν τοῦ σπείρειν καιρὸν,
D οὐ ξυμπεσὸν τοῦτο γε πρότερον ἐκ τοῦ παντός χρόνου, ἔστι δὲ
οὗ καὶ ἀπολωφῆσαν τὸ ὕδωρ ἐπέκλυσεν αὖθις οὐ πολλῷ ὕστερον.
ταύτῃ τε ἅπαντα ἐσεισῆκει τὰ σπέρματα, ὅσα δὴ μεταξὺ κατα-
βεβλημένα ἐς τὴν γῆν ἔτυχε. καὶ οἱ μὲν ἄνθρωποι τῷ παραλόγῳ 20

1. ἐνταῦθα πολλά τε L. πολλά τε ἑνταῦθα P. 2. περιόντις] καὶ περιόντις H. καὶ περιήρχοντο Reg. *ibid.* ξύμπαντα] ἔξα-
παν Reg. 3. καὶ om. L. 5. τότε δὲ] τότε δὲ Hm.
8. ψυχημένοι] ψυχημένοι Reg. *ibid.* καταχωσθήσεσθαι] Vulgo
καταχωσθήσεσθαι. καταχωσθήσεσθαι L. 11. καὶ ἤρθευσε πᾶσαν]
οὐκ ἤρθευσε δὲ πᾶσαν H: illud Hm. *ibid.* ἀλλὰ] ἀλλὰ καὶ H.
12. ἐπορρέοντα] ἀποχωροῦντα Reg. 14. τῶν ἄλλων] τὰ ἄλλα L.
17. ξυμπεσὸν] ξυμπεσὶν H. ξυμπεσὸν Hm. *ibid.* τοῦ παντός
χρόνου] παντός αἰῶνος Reg.

plurima, quae firma prius videbantur, ceperunt, nemine resistente, ita
ut circumcursando impune quovis penetrarent: cum Illyrici Duces, col-
lecto ad xv. m. exercitu sic sequerentur, ut propius ad illos accedere
non suderent. Anni huius hiems erebris, itaque vehementissimis et ma-
xima horribilibus terrae motibus infesta fuit: qui omnes Byzantii aliiquo
in locis noctu contigerunt, et incolis, obrutum iri se arbitrantibus,
gravem attulerunt metum, sine ulla perniciē. Eodem anno inundavit
quidem Aegyptum fluvius Nilus, ac totam irrigavit, auctus cubitis am-
plius xviii. At cum in superiori Thebalde aquae subesset, et stato
tempore intra ripas revocatae, tractus illius incolis dedisset spatium
sementem faciendi, et alia curandi ex more; in partibus inferioribus non
se collegit effusus annis: verum ibi infesta mora tempus omne sationis
assumpsit: quod post homines natos nunquam contigerat. Alicubi rece-
pta in alveum aqua haud multo post iterum restagnavit, itaque omnia
corrupta semina, quae terrae commissa fuerant per illam temporis inter-

τῆς ξυμπορεῖς ἀμνηχανία πολλῇ εἶχοντο, τῶν δὲ ἄλλων ζώων ἀπο-
ρίῃ τροφῆς τὰ πλείεσσι ἐφθάρη.

Τότε καὶ τὸ κῆτος, ὃ δὴ Βυζάντιοι πορφυρίωνα ἐκάλουν,
ἐάλω. τοῦτό τε τὸ κῆτος πλέον μὲν ἢ ἐς πεντήκοντα ἱνιαυτοῖς
5 τὸ τε Βυζάντιον καὶ τὰ ἄμφ' αὐτὸ χωρία ἡνώγλει, οἷα ἐγεῖξ
μύντοι, ἀλλὰ διαλείπον, ἃν οὕτω τίχοι, πολὺν τινα μεταξὺ P 533
χρόνον. καὶ πολλὰ μὲν κατέδρασε πλοῖα, πολλῶν δὲ τοῖς ἐπιβά-
τας ξυνταράττον τε καὶ βιαζόμενον ὥς ἀπαυτίτω ἀπήνγκεν. ἐπι-
μιλὲς μὲν οὖν Ἰουστινιανῷ βασιλεὶ ἐγγόνει τὸ θάριον τοῦτο χει-
10 ρώσασθαι, ἐπιτελέσαι δὲ τὸ βούλημα οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἴσχεν.
ὅπως δὲ τανῶν αὐτὸ ἁλῶναι ξυνέτισεν, ἐγὼ δηλώσω. ἐτύγγανε
μὲν γαλῆνι τὴν θάλασσαν πολλὴ ἔχουσα, διελθόντων δὲ πόμπολύ
τι πληθὺς ἄγχιστά πη τοῦ στόματος πόντου τοῦ Εὐξείνου ξυνίρ-
ρουν. οἷσιρ ἐκ τοῦ αἰθινίδου τὸ κῆτος ἰδόντες ἔφρυγον ὥς πη
15 ἐλάσσω δυνάτῃ γέγονεν, οἱ δὲ πλείεστοι ἀμφὶ τοῦ Σαγγάριδος τὰς
ἐκβολὰς ἔλθον. τινὰς μὲν οὖν αὐτῶν καταλυβὸν τὸ κῆτος κα-
ταπιῦν ἐθέλεις ἴσχουσιν. εἴτε δὲ πείνη εἴτε σιλονεικία ἔτι ἐχόμε- B
νον οὐδέν τι ἴσσαν ἐδίωκιν, ἕως δὴ αὐτὸ ἄγχιστά πη τῆς γῆς
ἐκπιοδὸν ἔλθειν. ἐνταῦθα τε ἡλὲ βαθεῖα κομιδῇ ἐντευχὸν ἐβιά-
20 ζιο μὲν καὶ πάντα ἐκίρει, ὅπως δὴ ἐνθάδε εἶ τάχιστα ἀπαλ-
λάσσοιτο, διαφρυγὴν δὲ τὸ τέναγος τοῦτο οὐδεμιᾷ εἶχεν, ἀλλ'

3. πορφυρίωνα] πορφυρίον L. porfirium Pers. 4. τε om. L.
6. τύχοι] τύχη L. 8. ἀπήνγκεν Reg. ἐπήνγκεν P. 10. βού-
λημα] βούλευμα L. 11. τανῶν αὐτὸ] αὐτῶ τανῶν L. αὐτὸ
τανῶν Hm. 13. ξυνέριρε Reg. ξυνέριρεν L. ξυνέριρεν P.
14. ἔφρυγον] ἐφρυγον L. 19. τε om. L.

capedinem. Quo inopinata calamitas magnis difficultatibus affecit homi-
nes: aliorumque animalium maxima pars interit, inopia pabuli.

Tunc etiam cetus, quem Porphyriionem appellabant Byzantii, ca-
ptus est. Cetus hic plus quinquaginta annos Byzantium ac vicinas oras
infestavit, haud continenter quidem, sed longa (si fors ita ferret) per
intervals. Naves multas submergebat; multarum vectores violento im-
petu contorbans longissimo dissipabat. Nec Iustinianus Augustus oīa
arto exequi poterat, quod urgebat, belluae huius capiendae consilium.
Quo tandem modo comprehensa iam fuerit dicam. Erat mare tranqui-
lissimum, cum ad os Ponti Euxini ingens delphinum grex confluxit.
Viso repente ceto, quo cuique licuit dilapsi sunt. Ad Sangaris ostia
venere plurimi: quorum etiam nonnullos corripuit cetus, ac statim glutiit,
nihilominus cacteros persequi institit, seu famo, seu vincendi studio sti-
mulante, donec ipsum imprudentem sous impetus propius terrae impigit:
ubi limon nactus altissimum, vim adhibuit, ac nihil non egit, quo se
quasuprimo inde expeditret. Verum adeo non ex illo tenaci coeno eva-

ἐπὶ τῷ πληρῷ ἔτι μάλλον ἐγένετο. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐς τοὺς περιοί-
κους ἅπαντας ἦλθε, δρόμῳ εὐθὺς ἐπ' αὐτὸ ἦσαν, ἀξίνας τε
πανταχόθεν ἐνδελειχίστατα κόψαντες οὐδαμῶς ἔκτειναν, ἀλλὰ
σχοίνοις ἄδραϊς τισιν εἰλον. ταῖς τε ἁμιάξαις ἐνθάδε μιν εὐρι-
σκον μῆκος μὲν πηχῶν μάλιστα τριάκοντα ὄν, εὖρος δὲ δέκα. 5
ἐνταῦθά τε κατὰ ξυμμορίας τινὰς διασπασόμενοι οἱ μὲν τινες
C αὐτοῦ ἐν τῷ παρόντι ἐγένεσαντο, οἱ δὲ καὶ μοῖραν ταριχεῦσαι
τὴν ἐπιβάλλουσαν σφίσι ἐγνώσαν. Βυζάντιοι δὲ, ἐπιδη τοῦ τε
σεισμοῦ ἦσθοντο καὶ τὰ ξυμπεσόντα ἀμφὶ τε τῷ Νείλῳ καὶ τῷ
κῆτι τούτῳ ἐγνώσαν, προὔλεγον αὐτίκα ξυμβήσεσθαι ὅσα δὴ 10
αὐτῶν ἐκάστῳ ἤρρεκε. γιλοῦσι γὰρ ἄνθρωποι τοῖς παροῦσι δια-
ποροῦμενοι τὰ ῥέοντα τερατεύεσθαι, καὶ τοῖς ἐνοχλοῦσιν ἀπο-
κνιδόμενοι τὰ ξυμβησόμενα λόγῳ οὐδενὶ τεκμηριοῦσθαι. ἐγὼ δὲ
μαντείαις τε καὶ τεράτων δηλώσεις ἄλλοις ἀγαίς ἐκίετο ἐν οἷδα,
ὥς ἡ μὲν τοῦ Νείλου ἐπὶ τῆς χώρας διατριβὴ μεγάλων αἰτίαι ἐν γε 15
τῷ παρόντι ξυμφορῶν γέγονε, τὸ δὲ κῆτος ἀφανισθὲν πολλῶν
ἀπαλλαγὴ κακῶν διαδίδκνυται ὅσα. τινὲς δὲ φασιν οὐ τὸ κῆτος
D τοῦτο, οὐπερ ἐμνήσθην, ἀλλ' ἕτερον εἶναι, ὃ δὴ ἄλῳναι ξυνέ-
πισεν. ἐγὼ δὲ ὅθεν τὴν ἐκβολὴν τοῦ λόγου ἐποιήσαμην ἐπάνεμι.
Τωτίλας οὖν ταῦτα διαπηρεγμένος, ἃ προεδήλωται, ἐπεὶ 20
'Ρωμαίους τοὺς ἐν τῷ ἐπὶ 'Ρουσσίας προερέη τῶν ἀναγκαίων ἐπι-

2. ἐπ' αὐτὸ] ἐς αὐτὸ Reg. 4. ταῖς τε] ἐν τε Reg. 6. ξυμ-
μορίας] συμμορίας L. 8. τοῦ τε σεισμοῦ] τῶν τε σεισμῶν Reg.
et Hm. τὸν τε σεισμόν L. 16. ξυμφορῶν] συμφορῶν L.
18. οὐπερ] ἥπερ H. οὐπερ Hm. 21. ἐν τῷ om. L. ibid.
'Ρουσσίας] ρουσιανῆς Hl.

ait, ut sese magis immiserit. Exciti omnes rei fama accollae, confestim
accurrent; sine mora ac requie bellum ondiq̃ue contundunt ascis; ac
ne ita quidem occisum, crassia funibus in terram subducunt. Cum eam
in plaustra imposuissent, longam triginta fere cubitos, latam decem de-
prehenderunt. Tum sectam atque inter se distribotam, nonnulli maudo-
carunt continuo: alii partem, quae ipsis obtigerat, condierunt sale.
Clives autem Byzantii, cum terrae motum sensissent, et quae Nilo ceto-
que hoic acciderant, cognovissent, eventurum statim praedixerunt, quod
cuique allubescerat. Homines enim circumventi difficultatibus futura
comminisci monstrifice, et molestias, quibus angontor, vanis prognosticiis
levare gaudent. Ego vero divinationes ac portentorum interpretationes
relinquens aliis, id probe scio, Nilum terrae diotius innatendo gravia
peperisse incommoda, et sublata mala fuisse plurima, ceti interitu.
Sont qui cetom alium captum affirmant, non eum, cuius mentionem feci.
Sed illuc iam oratio redeat, unde deflexit.

Totilas rebus, quas ante narraui, gestis, certior factus Romanos in
Rusciano castello cibariis egere, seque illos brevi expognaturum ratus,

σπανλιν ἐλύθετο, ἔξαιρήσειν αὐτοὺς οἰόμενος ὅτι τάχιστα, ἢ μὴ τε ἰσχομίζεσθαι τῶν ἐπιτηδείων οἷοι τε ὄσιν, ἰστροποιδεύ-
σατό τε ὡς ἀγχοτάτω καὶ ἐγκαθεζόμενος ἐς πολιορκίαν καθίστατο.
καὶ ὁ χειμὼν ἔληγε, καὶ τρισκαιδέκατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ
5 τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνέγραψε.

λ'. Βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς πιζὸν στρατιώτας οὐχ ἡσ- P 534
σον ἢ διαχιλίους ἐς Σικελίαν ναυσὶν ἐπέμψε καὶ Βαλεριανὸν οὐδε- V 157
μὴ μελλήσει παρὰ Βελισάριον ἐκτελεν ἵεναι, καὶ ὃς διαπορθ- H 299
μεσόμενος ἐς τὸν Ἀρσούντα κατέπλευσιν, οὗ δὴ καὶ Βελισάριον
10 ξὺν τῇ γυναικὶ εὔρεν. ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον Ἀντωνίνα μὲν ἢ
Βελισαρίου γυνὴ ἐς Βυζάντιον στέλλεται, τῆς βυσιλλίδος δεησο-
μένη μίλτονι παρασκευῇ τὸν πόλεμον τότε ἔξαρτέσθαι. ἡ δὲ
βασίλις Θεοδώρα νοσήσασα ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο, ἱναιουδς B
ἔνα τε καὶ εἴκοσι τῇ βασιλείᾳ ἐπιβιώσασα καὶ μῆνας τρεῖς. ἐν
15 τούτῳ δὲ οἱ ἐν τῷ Ῥουσκιανῷ φρουρίῳ πολιορκούμενοι πιεζόμενοι
τῶν ἀναγκαιῶν τῇ ἀπορίᾳ ἐς λόγους τοῖς πολέμοις ξυνίσιν, ὡμο-
λόγησάν τε μισοσύνης μάλιστα τῆς τοῦ Θέρονος ὥρας τὸ φρούριον
ἐνδῶσιν, ἢν μὴ τις ἐπιγένηται μεταξὺ βοήθεια σφίσιν, ἐφ' ᾗ
μέντοι ἀπαθεῖς κακῶν ἅπαντες μένωσιν. ἦσαν δὲ Ἰταλῶν μὲν
20 ἐν τῷ φρουρίῳ τούτῳ πολλοὶ τε καὶ λόγμοι, καὶ Διοφύρων ὁ
Τουλλιανοῦ ἀδελφός, τοῦ δὲ Ῥωμαίων στρατοῦ ἱππεῖς μὲν C

1. ἐλύθετο] ἐπεύθετο L a pr. m. 2. ἰστροποιδεύσατο] ἰστροπο-
ιδεύσαντο L. 3. ἐγκαθεζόμενος] ἐγκαθεζόμενους L, i a m.

sec. ibid. καθίστατο] καθίστατο L, v a m. sec. 7. ἡ δια-
χιλούς om. L. 12. τότε om. L. 14. ἐπιβιώσασα] ἐπιβιού-
σα L. 15. Ῥουσκιανῷ om. L. 20. Διοφύρων] Διοφύρων L.
Διοφύρων H. 21. Τουλλιανῷ] τουλλιανῷ H.

ai commestibus omnino intercluderentur, castra proxime metatus est, et
statarum inchoavit obsidionem. Exacta hiema annum terminat decimum
tertium bulus belli, quod Procopius litteris prodidit.

30. Justinianus Augustus militum haud minus duo millia peditum
in Siciliam navibus transportari iussit, mandavitque Valeriano, ut abie-
cta omni cuactione Belisarium conveniret. Ille traiecto sinu, Hydrun-
tem appulit, ibique Belisarium cum ipsius uxore offendit. Subinde Au-
tonina, Belisarii coniux, Byzantium proficiat, maiorem ad hoc bel-
lum apparatus rogata Augustam. Verum Theodora Aug. iam morbo
obierat, exacta in principatu annis xxi, ac mensibus tribus. Interea,
qui in Rusciano castello obsidebantur, rei cibariae penuria pressi, in-
stituto cum hostibus colloquio, promiserunt se, ea lege, ut incolomitatem
cuncti retinerent, tradituros castellum media fere aestate; nisi quid sub-
sidii hoc interim spatium acciperent. Erant ex Italia in eo castello cum
alii multi nobiles, tum frater Tulliani Desuperon; ex Romano exercitu
Procopius II.

Ἄλλεριοι τριπλόσιοι, οὗσπερ Ἰωάννης καταστησάμενος ἐνταῦθα ἔνυχαι, Χαλαζαρι αὐτοῖς τὸν δορυφόρον ἐπιστήσας, Μασσαγλίτην γένος, διαφερότως ἀγαθὸν τὰ πολέμια, καὶ Γουδίλαν Θρηῆκα, καὶ περὶ ἑκατὸν πρὸς Βελισαρίου ἐπὶ τῇ φυλακῇ τοῦ φρουρίου σταλέντας. τότε καὶ ὅσοι στρατιῶται πρὸς Βελισαρίου ἐπὶ 5 τῇ Ῥώμης φρουρᾷ ἐτετάχτο τὸν σφῶν ἄρχοντα Κώνωνα κτείνουσιν, ἔμποριαν αὐτῷ τοῦ τε σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων D ἐπὶ ποτηρῶ τῷ σφετέρῳ ἐπειγκάνεις. πρῶσβεις τε τῶν ἱερῶν τιναὶ πῆμπουσιν, ἀπισχυριζόμενοι ὥς, ἣν μὴ βασιλεῖς τοῦτου δὴ τοῦ ἐγκλήματος ἀμνηστίαν σφίσι διδοίη χρόνου τε ῥητοῦ τὰς 10 ξεντιάξεις ἐκτίσσοι ὅσας δὴ αὐτοῖς τὸ δημόσιον ὤφειλε, Τωτίλῃ τε καὶ Γότθοις οὐδὲν μολλήσωντας προσχωρήσουσι. βασιλεῖς τε αὐτοῖς τὴν δέξιν ἐπιτελῇ ἐποίει.

Βελισάριος δὲ τὸν Ἰωάννην ἐς τὸν Ἀρσούντα μεταπεμφί-
μενος ξὺν τε αὐτῷ καὶ Βυλεριανῷ καὶ ἄλλοις ἄρχουσι στόλον πο-
P 535 λὸν ἀγείρας ἐνθὺ Ῥουσκίας κατὰ τάχος ἔπλει, τοῖς ἐκεῖ πολιορ-
κούμενοις ἀμύνειν ἐν σπουδῇ ἔχων. οἱ τε ἐν τῷ φρουρίῳ τὸν
στόλον τοῦτον αἰετὰ ἀπ' ἱψηλοῦ κατιδόντες ἐνέλιπιδες τε γινόμενοι
οὐκέτι τοῖς πολεμίοις προσχωρεῖν ἔγνωσαν, καίπερ ἐνσταμένης
ἤδη τῆς σφίσι ξυγκιμένης ἡμέρας. καὶ τὰ μὲν πρῶτα χειμῶνος 20

1. Ἄλλεριοι] Ἄλλεριοι Reg. *ibid.* καταστησάμενος ἐνταῦθα] ἐνταῦθα καταστησάμενος Hm. 2. Χαλαζαρι] χαλαζάρ τε L.
3. Γουδίλαν] Γουδίλαν P. γόδιλαν L. γοδίλαν H. Godilam Pers. sed Gudilam p. 535 d. 6. Κώνωνα H. κώνωνα HmP. 7. αὐ-
τῷ] αὐτῶν L. αὐτὸν H. 8. ποτηρῶ] ποτήρῳ P. 9. ἣν] εἰ L.
11. ξεντιάξεις ἐκτίσσοι] συντάξεις ἐκτίσσει L. 16. Ῥου-
σκίας] ρουσκιανῆς Hl. *ibid.* ἐκεῖ om. L. 17. ἀμύνειν] ἐπα-
μύνειν L.

equites Illyrii ecc. quos ibi Ioannes collocaverat, sub Chalazare Praetoriano, natione Massageta, viro bellicosissimo, et Gudila Thrace: ad-
erant et pedites centum, a Belisario missi ad castelli custodiam. Eodem
tempore milites, quos in praesidio Romae Belisarius constituerat, Co-
nonem Praefectum suum trucidant, insimulantes, quod damno suo mer-
caturarum frumentique caeteraeque annonae faceret. Mox quosdam e Sacer-
dotibus Legatos mittunt, denuntiantque, nisi criminis huius amnestiam,
ac certi temporis stipendia ex aerario sibi debita ab Imperatore acci-
piant, se ad Totilam et Gotthos nulla interposita mora transiituros.
Eorum petitioni Imperator concessit.

Belisarius, Ioanne Hydruntum accito, cum ipso et Valeriano caete-
risque Ducibus, magna classe collecta, recta Rusciam navigare maturat,
illic obsessis afferre opem contendens. Qui in castello erant, ea classe
ex edito prospecta, in spem optimam ingressi, deditionis faciendae con-
siliū abierunt, quamvis iam dicta dies adesset. Ac primo orta tem-

ἔξαισίου ἐπιπεσόντος, ἄλλως τε καὶ τῆς ἐκείνῃ ἀκτῆς ἀλμίνων παντάπασιν οὔσης, τὰς ναῦς ἀπάσας ὡς ἀπωτάτω ἀλλήλων ξυν-
 ηνέχθη διασκειδάνυσθαι· ταύτῃ τε χρόνον μῆκος σφίσι τριβῆναι
 ξυνέβη. αὐθις τε ἀγγεγερμένοι ἐν τῷ Κροτωνιατῶν λιμένι ἐπὶ
 5 Ῥουσκίῳ ἀνέστηντο. οὕσπερ ἐπεὶ οἱ βάρβαροι εἶδον, ἐπὶ τοὺς Β
 ἵππους ἀναθορόντες ἀμφὶ τὴν ῥόνα ἐγένοντο τὴν ἀπόβασιν τοῖς
 πολέμοις ἀνασιέλλειν διανοούμενοι. Τωτίλλας τε τοὺς αὐτοῦ ἐπὶ
 πλείστον τῆς ἀκτῆς ἀνιμετιώπους ἔστησε ταῖς τῶν νηῶν πρύμναις,
 τοὺς μὲν δόρυα ἔχοντας, τοὺς δὲ τὰ τόξα ἐντεινυμένους. ὅπερ
 10 ἐπεὶ Ῥωμίῳι εἶδον, κατωρρώδησάν τε καὶ ἄγχιστα οὐδαμῇ ἐτόλ-
 μων ἵναι, ἀλλὰ χρόνον μὲν τινα τὰς ναῦς ἐκαστάτω ἀνακωχέ-
 σαντες ἥσυχῇ ἔμεινον, ὕστερον δὲ ἀπογρόντες τὴν ἀπόβασιν πρί-
 μναν τε πάντες ἐκρούοντο καὶ ἀναχθέντες τῷ Κροτωνιατῶν αὐθις
 λιμένι προσέσχον. οὗ δὲ ἐπὶ κοινῇς βουλευσαμένοις ἔδοξε σφίσιν
 15 ἄριστα διοικησάσθαι καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἱσχομίζεσθαι, Ἰωάννην C
 δὲ καὶ Βυλεριμνὸν τοὺς τε ἄνδρας ἐς γῆν καὶ τοὺς ἵππους ἀποβι-
 βάσαντας ὁδῷ τε πορευομένους ἐς Πικηνοὺς ἵναι, ξυνταράσσον-
 τας τῶν πολέμων τοὺς τὰ ἐκείνῃ πολιορκοῦντας πόλεις. οὗ-
 20 τω γὰρ ἂν αὐτοῖς Τωτίλῃν διωλύσαντα τὴν προσεδρεῖν ἐπισπᾶ-
 σθαι ἑλπίδα εἶχον. Ἰωάννης μὲν οὖν ζὺν τοῖς ἐπομένοις χιλίοις
 οὖσι κατὰ ταῦτα ἐποίη· Βυλεριμνὸς δὲ τὸν κίνδυνον δέσας ταῖς

2. τὰς ναῦς ἀπάσας] ταῖς ναυσὶν ἀπάσαις Reg. 6. ῥόνα] ῥιό-
 να L. 7. τοὺς αὐτοῦ] αὐτοὺς Hl. illud Hml. 15. τὰ
 ταύτῃ τε] τὰ τε L, qui in marg. ἐκείνῃ. 16. ἱσχομίζεσθαι]
 ἱσχομίσασθαι L. 17. δὲ καὶ] Vulgo τε καὶ. 18. ἐς Πικη-
 νους P. ἐς πικηνοὺς H. ἐπισκήνους L sed in marg. ἐς πικη-
 νους.

peestas violentissima naves omnes toto aequore disiecit eo facilis, quod
 litus illud omnino importuosum est; itaque multum temporis inutiliter
 fluxit. Deinde in Crotonis portum collecti, solverunt, intento ad Rus-
 cism cursu. Quos ut videre Barbari, conscensis equis, eo consilio ad
 litus convolant, ut hostem prohibeant exscensu. Hic suos longa serie
 Totilas constituit adversos navium proris, ac partim hostis, partim ar-
 cubus tentis instructos Quo Romani spectaculo attoniti, neque auden-
 tes accedere, aliquandiu steterē procul in anchoria. Post, desperata
 exscensione, retro omnes cessarunt, et profecti ad Crotonis portum
 iterum applicuerunt: ubi consilio habito, satius fore visum est, si Beli-
 sarius Romae rebus optime provisum iret, eoque commentus invehere-
 dum Iosannes ac Valerianus, viris et equis in terram expositis, iter in
 Picenum facerent, lacesituri hostes, qui regionis illius oppida obside-
 bant. Quo factum iri sperabant, ut Totilas ab obsidione retraheretur.
 Ao Iosannes quidem cum suis, numero mille, executus est consulta: Va-

ναυοὶ κόλπον περιῶν τὸν Ἰόνιον ἔπλει τοῦ Ἀγκῶνος εὐθὺς. ταύτη γὰρ ἐν Πικηνῶς τε γενήσεσθαι ζὺν τῷ ἀσφαλεῖ ὤρετο καὶ τῷ Ἰωάννῃ ξυμμιζαί. ἀλλὰ Τωτίλας διαλύσαι τὴν προσεδρείαν οὐδ' ὥς ἤθελεν, ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἐνταῦθα καθῆστο, δισχιλοῦς δὲ ἱππεῖς τοῦ στρατοπέδου ἀπολεξάμενος ἐς Πικηνοὺς στέλλει, ἐφ' ᾧ τοῖς 5

D ἐνταῦθα βαρβάρους ξυμμιζαντες τοὺς ἀμφὶ τὴν Ἰωάννην καὶ Βαλεριανὸν ἀποκρούσονται.

H 300

Οἱ δὲ πολιορκούμενοι ἐν τῷ ἐπὶ Ρουσκίας φρουρίῳ, ἐπεὶ σφῶς τά τε ἀναγκαῖα ἤδη παντάπασιν ἐπελειόλει καὶ οὐδεὶς μὲν ἔτι ἀπὸ Ῥωμαίων ἐπικουρίας ἐλπίδα εἶχον, Γουδίλαν τε τὸν δο-10 ρυφόρον καὶ Διοσφόρον τὸν Ἰταλιώτην παρὰ Τωτίλαν πέμψαντες ἐπρεσβεύοντο ἀμφὶ τῇ σωτηρίᾳ, δίδόμενοι σφίοις αὐτοῖς τῶν πεπραγμένων ξυγγνώμονα εἶναι. ὁ δὲ Τωτίλας ἐς ἄλλον οὐδένα ὅτι μὴ ἐς τὸν Χαλάζαρα ἐπιτελέσειν τὴν κόλασιν ἐπηγγέλλετο, ἅτε τὰ πρόσθεν ξυγκείμενα ἐλογηκότα, τοῖς δὲ ἄλλοις τὸ ἐγκλημα 15 ἐπιχωρεῖν πᾶσιν. οὕτω τοίνυν αὐτὸς τὸ φρούριον ἐδέξατο. καὶ

P 536

τὸν μὲν Χαλάζαρα ἄμωγ τε τὴν χεῖρι ἀποτεμῶν καὶ τὰ αἰδοῖα εὐθὺς ἔκτεινε, τῶν δὲ στρατιωτῶν τοῖς μὲν βουλομένους μένειν ἐκέλευε τὰ σφέτερα αἰνῶν ἔχοντας, ἐφ' ᾧ τὸ λοιπὸν ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοῖα Γότθοις ξυνιάζονται· ὅτι καὶ τοῖς ἄλλοις ὀχυρώμασι 20

2. πικηνῶς LHm. Πικήνους P. πικηνῶς H. 4. καθῆστο] καθίστη L. 5. πικηνοὺς L. Πικήνους P. πικηνῶς H. 6. βαρβάρους] πολεμίοις H: illud Hm. 7. ἀποκρούσονται] ἀποκρούσονται L a pr. m. 8. Ῥουσκίας] ρουσκιανῆς Reg. ρουσκιανῶς H. 10. ἀπὸ Ῥωμαίων] ἐπὶ Ῥωμαίους Reg.: quod ferri potest. 14. Χαλάζαρα] χαλαζάρ Reg. χαλάζαρον H. Eadem varietas infra. Chalazarum dicit Pers. ibid. ἐπηγγέλλετο] ἐπηγγέλλετο Reg. 16. αὐτὸς] αὐτῷ L. 20. καὶ τοῖς] αὐτοῖς L.

lerianus vero, periculum veritus, et classe circum sinum vectus Ionium, Ancouam recta navigavit. Hac enim via se ad Picentem tuto perventurum, et Ioanni iuncturum vires putabat. Totilas autem obsidionem solvere noluit: sed ibi consistens, delectos ex copulis bis mille equites, in agrum Picenum misit, ut conluncto cum Barbaris, qui illic degebant, Ioannem et Valerianum propellerent.

Iam in castello Rusciano obsessi, cum eos annonae spesque mittendi a Rousonis auxilli penitus defecissent, Gudilam Praetorianum, et Deopherontem Italum ad Totilam legunt, pacturos pro vita, et actorum veniam petitorios. Spopondit Totilas, se in neminem animadversurum, praeterquam in Chalazarem, utpote pactae fidei violatorem; caeteris omnibus facturum se delicti gratiam. Castello igitur ita capto, statim Chalazarem, ambabus manibus ac verendis truncatum, vita etiam spoliavit: milites, si qui manere vellent, rebus suis gaudere iussit, ea lege, ut Gotthorum signa pari cum ipsis conditione sequerentur: quod in aliis

τοῖς ἀλίσκομένοις πρᾶσσειν εἰσθαι. οἷς δὲ τὰ μένιν ἐν ἡδονῇ ὡς
 ἤκιστα ἦν, τούτους δὴ γυμνῶς ἐπὶ βούλοινο ἐκλίενεν ἀπαλλάσ-
 σεσθαι, τοῦ μὴ τινὰ οἱ τῶν πάντων ἀνθρώπων ἀκούσιον ἔυστρα-
 τεύεσθαι. ὀδοῦκοντα μὲν οὖν τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ τῶν χρη-
 5 μάτων ἀπολειμμένοι ἐς τὸν Κρότωνά ἤλθον, οἱ δὲ ἄλλοι ἐν
 τοῖς χρήμασιν αὐτοῦ ἔμειναν. τῶν μέντοι Ἰταλῶν τὰ μὲν χρή-
 ματα πάντα ἀφείλετο, τὰ δὲ γε σώματα κακῶν παντάπασιν ἀπα-
 10 θῆ εἶασεν. Ἀρτανίνα δὲ ἡ Βελισαρίου γυνὴ τῆς βασιλίδος ἀπο-
 γενομένης ἐς Βυζάντιον ἀφικομένη ἔχρηξε βασιλῆως μετὰπιπτόν
 20 οἱ τὸν ἄνδρα ἐνταῦθα ἐλθεῖν. ῥῆστία τε διεπράξατο τοῦτο. ἥδη
 γὰρ καὶ ὁ Μηδικὸς πόλεμος ἐπικείμενος ἰσχυρότατα βασιλεῖα Ἰου-
 στινιανὸν ἐς τοῦτο ἐνήγεν.

κα'. Ἐν τούτῳ δὲ τινες ἐπίθουσιν ἐπὶ βασιλεῖα Ἰουστινιανὸν C
 ἐβουλεύσαντο. οἵπερ ὅπως τε ἐς τὸ βούλευμα τοῦτο κατέστησαν
 15 καὶ τρόπον δὴ οἷον ἀποκρουσθέντες ἀνταμιῇ ἐς τὸ ἔργον ἀφίκοντο,
 ἀντίκα δηλώσω. Ἀρταβάνῃ Γύνθαριν καθελόντι τὸν τύραννον,
 ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, ἔχαισα τις ἐπιθυ-
 μία γένητο Πρεΐκταν τὴν βασιλῆως ἀδελφιδῆν, ἣν εἶχεν ἐγγυη-
 20 τήν, γυναικα ποιήσασθαι. ὕπερ καὶ αὐτῇ βουλομένη ὡς μάλι-
 ὁστα ἦν, οὐκ ἔρωσι τοῦ ἀνθρώπου ἐνταῦθα ἡγμένη, ἀλλ' ὅτι οἱ
 χάριτας ὡμολόγει πολλὰς, ὥτε τισυμένῳ μὲν τὸν Ἀρεοβίνδου τοῦ

1. ἐν om. L. 2. δὴ] δι L. 3. τοῦ Reg. τῷ P. *ibid.*
 πάντων] πάντων L. 5. ἀπολειμμένοι] ἀπολειμμένων L.
 8. εἶασεν P et Scaliger. ἔσιν HL. *ibid.* Βελισαρίου] τοῦ βε-
 λισαρίου L. 9. ἐχρηξε] ἐδύετο Reg. 17. ὥσπερ] ὡς Reg.
ibid. ἐρρήθη] ἐρρήθη L. u. pr. m. 18. Πρεΐκταν] πρεΐκταν Reg.
 Et infra. *ibid.* ἣν εἶχεν om. Reg. 21. τισυμένῳ] αἰτησαμ-
 ἐν L. τισυμένῳ Scaliger. τιμησαμένῳ H.

a se captis munitionibus factitaverant: quibus manere non collibitum es-
 set, edixit, abirent nudi quocunque animus ferret: quod invitum quem-
 quam habere nollet armorum socium. Tum Romani milites lxxx. exuti
 pecunias, Crotonem se contulerunt: reliqui rebus salvis ibi mansere: Ita-
 liorum opibus omnibus ablati, corporibus plane temperatum est. Inter ea
 Belisarii coniux Antonina, cum Byzantium post Augustae obitum per-
 venisset, Imperatorem rogavit, ut eo virum revocaret: quod facillime
 impetravit, cum ad hoc Iustinianum Augustum impelleret bellum Persi-
 cum, quo iam is gravissime urgebatur.

31. Inter haec, in Iustinianum Augustum conspirarunt nonnulli: qui
 quo id modo consilium ceperint, eoque difflato nihil effecerint, iamiam
 narrabo. Cum Artabanes Gontharin tyrannum sustulisset e medio, ut
 in superioribus libris memoravi, desponsam sibi Prelectam, Imperatoris
 ex sorore neptem, uxorem ducere vehementissime cupiebat. Quod ipsa
 quoque optabat maxime, non ex amore in hominem, sed quod plurimum

- D ἀνδρὸς φόνον, αἰτὴν δὲ ἀσώσασμένῳ καὶ ἀναρπάσαντι, αἰχμάλωτόν τε οὖσαν καὶ οὐκ ἐς μακρὰν τῷ τυραννῷ Γονθάριδι μῆ-
 V 159 λουσαν οὐ τι ἱκανοίαν ἐς εἰνὴν ξυνελθῖν. περὶ τε ἄμφω ταῦτα ἤρρισκε, Πρῆϊεξαν μὲν Ἀρταβάνης βασιλεὺ ἐπιμνην, αὐτὸς δὲ, καίπερ Λιβύης ὅλης στρατηγὸς καταστάς, ἔχρηξε βασιλέως, 5 ἀναπλάσας τινὰς οὐχ ὑγιεῖς στήθεις, ὅπως αὐτὸν ἐς Βυζάντιον μεταπέμποιτο. ἐνῆγε δὲ ἐς τοῦτο αὐτὸν ἢ τοῦ γάμου ἔλπις, ἄλλα τε πολλὰ ἐνθὲνδε ἀγαθὰ ὑποσφαίνουσα καὶ τῆς βασιλείας οὐ πόρ-
 P 537 ρω αὐτὸν τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι. οἱ γὰρ ἄνθρωποι εὐήμεροίς ἐκ τοῦ παραλόγου ἐπιλαβόμενοι οὐ δύνανται τὴν διάνοιαν ἐνταῦθα ἱσθῆ- 10 ναι, ἀλλὰ καρυδοκοῦσι τὰ πρόσω, καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐπιπρῶσθεν ἀεὶ χωροῦσιν, ἕως καὶ τῆς οὐ δέον ὑπαρξάσης αὐτοῖς εὐδαιμονίας στέρησονται. βασιλεὺς τοίνυν τὴν δέησιν ἐπιτελῆ ἐποίησιν. καὶ τὴν Ἀρταβάνην ἐς Βυζάντιον μετεπέμπετο, ἕτερον ἀντικαταστή-
 15 σας Λιβύης στρατηγὸν, ἥπερ μοι διδιήχεται. γενόμενον δὲ τὸν 15 Ἀρταβάνην ἐν Βυζαντίῳ ὃ μὲν δῆμος τῶν πεπραγμένων ἐθαύμαζε καὶ ἄλλως ἡγάπη. ἦν γὰρ εὐμήκης τε τὸ σῶμα καὶ καλὸς, τό τε ἦθος ἐλευθέριος καὶ ὀλίγου ἅπαντα φθιγγόμενος. βασιλεὺς
 B δὲ αὐτὸν ἐν τοῖς μάλιστα ἐτιμιᾷκει. στρατηγὸν τε γὰρ τῶν ἐν Βυζαντίῳ στρατιωτῶν καὶ ἄρχοντα φειδεράτων καταστησάμενος 20 ἐς τῶν ὑπᾶτων ἀνεγράψατο τὸ ἀξίωμα. τῇ μὲντοι Πρῆϊεξαν

7. δὲ ἐς] γὰρ ἐς L. 10. ἐπιλαβόμενοι] ἐπιβαλλόμενοι L: illud Lm. ibid. ἱσθῆναι Reg. Vulgo ἱσθῆναι. 13. τοίνυν] μίντοι Reg. 15. Λιβύης L. Vulgo Λιβύη. 16. τῶν] τῶν μὲν L. 18. βασιλεὺς δὲ] βασιλεὺς τε L. 21. Πρῆϊεξαν] πρῆϊεξα L, et infra.

deberet illi: utpote qui Areobindl mariti necem ultus esset, ipsamque captivam, et ad Gontharis tyranni torum brevi rapiendam, vindicasset in libertatem. Promisso invicem lubentibus animis matrimonio, Preiectam quidem Artabanes ad Imperatorem misit; ipse vero, quamvis universae Africae Comes creatus esset, conflictis luvibus causis, Imperatorem rogevīt, ut se Byzantium revocaret. Eo trahebatur nuptiarum spe, quae cum alia plurima inde ventura bona, tum propinquum deinceps Imperium ipsi ostentabat. Etenim sic sunt homines: in parta praeter opinionem felicitate animum tenere nequeunt, sed ulteriora cupide expectant, neque abstant spem extendere, donec ipsam, quam adepti sunt, felicitatem male amiserint. Annuens igitur Imporator, Artabanem revocavit Byzantium, alio in eius locum suffecto Africae Comite, ut alibi dixi. Postquam Byzantium Artabanes advenit, cum admirationem rebus gestis, tum vero maxime grotium popularem collegit proceri dignitate corporis, indolis liberalitate, et breviloquentiae studio. Eundem eximie ornavit Imperator: creatum enim Magistrum militum in praesenti, et Foederatorum Ducem, adscripsit Consulibus honorariis: sed non potuit

ξυνοικίεσθαι οὐδομῇ ἰσχύσεν. ἦν γὰρ αὐτῷ γυνὴ πρότερον ξυ-
 γηνῆς τε καὶ ὁμόφυλος οὖσα καὶ ἐκ παιδὸς αὐτῷ ἐς γάμιον ἐλθοῦ-
 σα. ἦν δὲ πολλῶν ἔμπροσθεν ἀποσιναύμενος αὐτὸς ἔνιχε τῶν τι-
 νος ἴσως παραπετωκυίας αἰτίας, Ἵδν δὲ ἔνικα γυναικας ἀνδράσι
 5 προσκροῦναι ξυμβαίνει. αὕτη τε, ἴως μὲν τῷ Ἀρταβάνῃ οὐκ εὖ
 καθιστῆκε τὰ πράγματα, οἴκοι καθῆστο ἐν πάσῃ ἀπραγμοσύνῃ,
 τὰ παρόντα σιωπῇ φέρονσα· ἐπεὶ δὲ Ἀρταβάνης ἤδη λαμπρὸς
 τε τοῖς ἔργοις καὶ μέγας ἐγγόνι ταῖς τύχαις, οὐκ ἐνιγκούσα ἢ
 10 γυνὴ ἔτι τὴν ἀτίμιαν ἐς Βυζάντιον ἤλθεν. ἰκέτις τε γενομένη τῆς
 βασιλίδος ἀπολαβεῖν τὸν ἄνδρα ἤξιον. ἡ δὲ βασιλὶς (ἐπεφύκει
 γὰρ αἰεὶ δυστυχοῦσις γυναιξὶ βοηθεῖν) προσχωρῆσαι τε ἀκουσάτω
 αὐτὴν τῷ Ἀρταβάνῃ ὡς μάλιστα καὶ ξυνοικεῖν κατηνύγκασε, τὴν
 τε Πρεϊέκταν Ἰωάννης ὁ Πομπηίου τοῦ Ὑπαίου γυναικα γαμίζην
 ἐποίησατο. ταύτην Ἀρταβάνης τὴν ξυμφορὰν οὐκ ἤνεγκε πρῶτος,
 15 ἀλλ' ἡρρωμένητό τε καὶ ἀγαθὰ ἐργασμένην Ῥωμαίοις ἔλεγε τόσα
 γυναικα μὲν τὴν οἱ αὐτῷ κατηγγυημένην ἐκόντα ἐκπέσαι ἀγαγέ-
 σθαι οὐδεὶς ἐφῆ, τῇ δὲ πάντων αὐτῷ δυσμενιστῇ ὄσῃ πλη-
 σιάζειν ἀνγκάζεται τὸν ἅπαντα χρόνον· ὃ δὲ μάλιστα ἀνθρώ-
 20 πον ψυχὴν ἀνιᾶν πέφυκεν. ὥστε ἀμέλει οὐ πολλῷ ἔσται, ἐπειδὴ
 τῷ μάλιστα ἡ βασιλὶς ἐξ ἀνθρώπων ἡφάνιστο, ταύτην ἀσμένως ἀπε-

2. καὶ ὁμόφυλος om. L.

5. αὕτη — πράγματα] ἄρτι τε τῷ

ἀρταβάνῃ οὐκ εὖ καθιστημένος τοῦ πράγματος ll. *ibid.* τε,
 ἴως] τίως L. in textu. 11. γυναιξὶ — ἀκουσάτω] γυναιξὶν προσ-

χωρῶν ἀκουσάτω L. 12. κατηνύγκασε] ἔγνω Reg. 14. ξυμ-
 φορὰν] συμφορὰν L. 15. καὶ ἀγαθὰ — τόσα] καὶ διὰ

ἐπειροῦ εἰ αὐτὸν τοὺς Ῥωμαίους πολλὰ δὴ ἀγαθὰ ἐργασμένην
 Scaliger. *ibid.* ἐργασμένην] ἐργασμένην L. *ibid.* ἔλεγε-τόσα
 om. L. 16. κατηγγυημένην] κατεσκευασμένην Reg. 18. ἀν-

θρώπου] ἀνθρώπων Lm.

cum Preiecta inungere matrimonio, vivente adhuc uxore, ipsius populari
 et contribuli; quam ille a pueritia ductam multis iam abhinc annis repu-
 diaverat, culpa forte intercedente ex earum numero aliqua, quibus uxores
 a se maritos abalienant. Ac tandem quidem illa se domi tenuit, ni-
 hil movens, et statum, in quo erat, obscure ferens; quandiu non bono
 fuere loco res Artabanis: iam vero ubi hic factis ineluctis, ac multum
 fortuna crevit, impatiens ignominiae femina Byzantium venit, supplex
 adit Augustam, ac virom repetit. Augusta, cui hoc natura iussum erat,
 ut afflictarum mulierum semper susciperet patrocinium, eam Artabanis
 invitissimo obtulit, ac iussit esse consortem thalami: Preiectam autem
 Iohannes filius Pompeii, qui frater fuit Hypatii, uxorem duxit. Rem hanc
 adversam non ferens modice Artabanes, exacerbato animo dictitabat,
 sibi tam bene de Romanis merito permissum a nemine, ut sibi despon-
 sum violentem volens uxorem duceret: quam vero odisset omnium maxi-
 me, ac ad illius perpetuam consuetudinem cogi. Hominis mentem id gra-
 vissime urebat: ita ut coniugi illi repudium iterum lubens remisit paulo

πέμψατο τὴν γυναῖκα εὐθείς. ἐτύγχανε δὲ βασιλεῖ τὸν Γερμανὸν ἀνεψιὸν ὄντα Βοραΐδην ἀδελφὸν ἔχειν. οὗτος μὲν Βοραΐδης ὁ Γερμανοῦ ἀδελφὸς ἑναγχος ἐτετελευτήκει, τῶν χρημάτων τὰ πλεῖστα τῷ τε ἀδελφῷ καὶ παισὶ τοῖς ἐκείνου ἀπολιπών. οὗσης δὲ αὐτῷ γυναικὸς τε καὶ παιδὸς μιῆς, τοσαῦτα τὴν παιδα ἐκέλευεν ἔχειν ὅσα ὁ νόμος ἡνύγκαζε. διὸ δὴ βασιλεὺς τῇ παιδί μᾶλλον ἀμύνειν ἤϊζιου. ὕπερ ἐν τοῖς μάλιστα Γερμανὸν ἔδρακε.

P 538
V 160

λβ'. Βασιλεῖ μὲν οὖν τὰ τε ἀμφὶ Ἀρταβάνῃ καὶ Γερμανῷ ταύτῃ πη εἶχεν. ἦν δὲ τις Ἀρσάκης ὄνομα ἐν Βυζαντίῳ, Ἀρμένιος γένος, Ἀρσακίδης, ἀνὴρ τῷ Ἀρταβάνῃ κατὰ γένος προσήκων. ὃς δὴ κακουργῶν ἐς τὴν πολιτείαν οὐ πολλῷ ἔμπροσθεν ἐφωρόθη καὶ προδοσίας διαφανοῦς ἐάλω, ἅτε δὴ ἐς Χοσρόην, τὸν Περσῶν βασιλῆα, πρύγματα ἐπὶ Ῥωμαίοις νεώτερα πρᾶσσαν. βασιλεὺς τε αὐτὸν ἄλλο μὲν εἰργάσατο οὐδὲν ἄχαρι, ξάνυας δὲ οἱ πολλὰς κατὰ νότον διεξέμενον ἐπόμπησε καμήλῳ ἀνὰ τὴν πόλιν ὀχοῦμενον, οὐδὲν μέντοι αὐτὸν οὔτε τοῦ σώματος οὔτε τῆς οὐσίας ἀφείλετο, οὐ μὴν οὐδὲ θυγῇ ἐξημίωσε. δυσφοροῦμενος δὲ ὅμως τοῖς ξυμπεπτωκόσιν Ἀρσάκης δόλους ἐπὶ τε Ἰουστινιανῷ καὶ τῇ πολιτείᾳ ἐπινοεῖν ἤρξατο. ἐπειδὴ τε οἱ ξυναχθό-

1. τὸν Γερμανόν] ταύτη καὶ γερμανόν L: αἰτία καὶ πρὸς γερμανόν α m. sec. 2. ὄντα] ὄντα τοιαῦτε L. *ibid.* Βοραΐδην — οὗτος μὲν om. L. 4. παῖσι Maltretus. Libri πάσι. 6. βασιλεὺς] βασιλεῖ L α m. pr. 7. ἀμύνειν] ἀμύνην L. 14. αὐτόν] αὐτῷ H. *ibid.* „ξάνυας] Ita corredi, cum legerem ξάνας. Sic in Anecd. p. 10 c. dicitur Theodora ξάναςα κατὰ τὰ τῶν ἁμῶν καὶ τοῦ νότον πολλάς. et lib. I. Pers. p. 79 a. ξαίνοντες κατὰ τοῦ νότου πολλάς.“ MALT. Ad ξάνας nihil diversitatis eutatum ex L. 15. δέ οἱ Lm. Vulgo δὲ οὐ. *ibid.* διεξέμενον om. L. 16. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδέ — οὐδέ. 18. δόλους] δουλώσεις L. βουλεύσεις Lm. 19. οἱ ξυναχθόμενον] ξυναχθόμενον οἱ L.

post, simul ac naturae cessit Augusta. Germanus, Imperatoris ex fratre nepos, fratrem habuit Boraidem. Hic Boraides Germani frater, non ita pridem obierat, fortunarum suarum parte maxima relicta fratri eiusque filiiis. Cum autem Boraide et uxor esset, et unica filia; hanc ex huius tantum habere iussit, quantum legis necessitas posceret. Quocirca Imperator filiae favere maluit: quod Germanum maxime pupugit.

32. Ita cum Artabane et Germano res Imperator constitutas habebat. Byzantii quidam erat Armenius, Arsaces nomine, ex Arsacitarum sanguine et Artabanis propinquus. Hic non ita pridem, dum aliquid adversus Remp. moveret, deprehensus fuerat, et aperte convictus proditiouis: nimirum res novas in Romanos euderat cum Rege Persarum Chosroë. In reum nihil gravius Imperator statuerat: dorso tantum leviter caeso, cum per urbem traduci iusserat, camelo vectum: non corporis mutilatione, non multa, non exilio multaverat. Nihilominus Arsaces imposita, poena exasperatus, delos in Iustinianum ac Rempublicam coe-

μινον τὸν Ἀρταβάνην, ὥτε ξυγγενῇ, εἶδιν; ἔτι μᾶλλον ἡρώδιζε
 τε καὶ λόγων ἐνέδραις τὸν ἄνθρωπον καταλαβὼν ἐκάκιζεν, οὔτε
 νύκτα οὔτε ἡμέραν τινα ἀνιῖς, ἀνδρεῖδόν τε καὶ ἀνδρόβυνον ἀπὸ C
 καιροῦ γεγονότα ὠνείδιζεν. ἐπὶ μὲν γὰρ κακοῖς ἀλλοτρίοις γιν-
 5 ναῖόν τι καὶ τῆς τυραννίδος διαλύτην αὐτὸν γιγνέσθαι, φθίον τε
 ὄντα καὶ ἐστιάτορα Γόνθαριν ἀνέχοντα λαβόντα κτείνειν οὐδὲν
 λόγῳ. ἐν δὲ γι τῷ παρόντι ἀποδειλιάσαντα οὕτως ἀνάνδρως ἐν-
 ταῦθα καθῆσθαι, τῆς μὲν πατρίδος οἱ φρουρουμένης τε ἐνδελε-
 χέστατα καὶ δασμοῖς ἐκτετηκυίας ἀήθισι, τοῦ δὲ πατρὸς ἀνρη-
 10 μένου ἐπὶ ξυνθηκῶν τε καὶ ξυμβάσεως λόγῳ, παντὸς δὲ τοῦ ξυγ- D
 γινοῦς δεδουλωμένου τε καὶ σκιδαννυμένου αἰὶ πανταχόσε τῆς
 Ῥωμαίων ἀρχῆς. ἀλλὰ τούτων τοιούτων ὄντων αὐτῷ Ἀρταβά-
 νης ἀποχερῇ οἷται, εἰ στρατηγὸς τι Ῥωμαίων εἴη καὶ ὑπατος
 καλοῖτο μόνον „Καὶ σὺ μὲν“ ἔφη „ξυγγενεῖ τέ μοι ὄντι καὶ πε-
 15 πονήτοι ἀνήκιστα ἔργα οὐδαμῇ ξυναλγίης· ἐγὼ δὲ σι οἰκτείρω
 τῆς ἐπ’ ἀμφοῖν ταῖν γυναικοῖν, ὧ βέλτιστι, τίχη; ἥς τε οὐ
 δέον ἐστέρησαι καὶ ἥ ξυνοικεῖν ἡναγκάσθης. καίτοι οὐδένα ἐλ-
 κὸς, ὅτῳ φρονήματος καὶ κατὰ βραχὺ τινος μέτεστι, τὸν Ἰου-
 στινιανοῦ ἀναδέεσθαι φόνον οὔτε δυνήσῃ οὔτε ὀρθωδία τινὶ, ὅς
 20 δὴ κάθηται ἀφύλακτος ἐς αἰὶ ἐπὶ λίσχης τινὸς ἀωρὶ νυκτῶν, P 539

3. ἀνδρεῖδον] ἀνάνδρως Reg. 5. αὐτὸν om. L. 6. ἀνέχοντα]
 ἀνέχοντα L. αὐτοχειρὶ Pm. 10. ξυμβάσεως] ξυμβάσεως L.
 13. στρατηγὸς τε] τε om. L. 16. ταῖν om. L. *ibid.* ἥς] οἷς
 L. 17. ξυνοικεῖν L. συνοικεῖν P. 19. φόνον] φόρον H.
ibid. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδὲ. 20. νυκτῶν P, ex
 Vat. ut videtur. νυχτὸς Reg. et L corr. νυκτῶ H et L a pr. m.

pit animo coquere. Atque nbi vicem suam Artabanem, utpoto propin-
 quum, dolere animadvertit, magis se magis eum incendere; verborum
 insidiis circumvenire; diu noctu, sine ulla intermissione carpere. Gene-
 rositatem illi ac molitiam exprobrabat, utramque intempestivam: ut
 aliena damna depelleret, forti ipsum animo sustulisse tyrannidem, et
 correpto Gonthari, ab re vitam sua manu ademisse, cum is amicus es-
 set et convivor: iam vero tam ignavo metu torpere; cum patriam as-
 siduis praesidiis occupatam vectigalia insueta absumpsissent; cum pater
 pactionis faciendae specie caesus fuisset; cum universa propinquitas per
 totum Orbem Romanum dissipata misere serviret: ne tali in statu rerum
 contentum esse Artabanem Romanae militiae Magisterio, et inani nomine
 Consulatus. Tu quidem, inquit, me propinquum tuum dira passum, mi-
 nime commiseraris; ego vero tuum, o procllare, in utraque sponas infor-
 tunium doleo; quod tibi altera per iniuriam erepta, altera per vim ob-
 trusa sit. At nemo, in quo aliquantum rationis insit, vel ignavia vel metu
 refugere debet a eadem Iustiniani; qui sine custodibus in Museo cum
 grandaevis Sacerdotibus ad multam noctem desidero soleat, indefesso stu-

διοῦ τοῖς τῶν ἱερῶν ἰσχυροτέρουσιν ἀνακνυκτεῖν τὰ Χριστιανῶν λόγια σπουδῆν ἔχων. ἀλλὰ γὰρ (ἔφη) οὐδέ τις οἱ ἀντιστήσεται τῶν Ἰουστινιανοῦ ξιγγενῶν. ὁ μέντοι γε πάντων δυνατώτατος Γερμανὸς, οἶμαι, ξυλλήψεται σοι προθυμονμένῳ ξὺν τοῖς παισὶ τοῖς αὐτοῦ, νεανίας τε οἷοι καὶ τῇ τε ἡλικίᾳ καὶ τῷ θυμῷ 5 ἐπ' αὐτὸν ζέουσιν, οὓς γε καὶ τὴν πρῶξιν αὐτοματίσιν ἐλπίδα ἔχω. ἡδικομένοι γὰρ πρὸς ἐκείνου τεχνάνουσιν ἥδη ὅσα οὔτε ἡμεῖς οὔτε τις ἄλλος Ἀρμενίων οὐδαίς. τοιούτοις Ἀρσάκης αἰὲ καταγοιτεύων τὸν Ἀρταβάνην, ἐπειδὴ αὐτὸν ποτε ἐνδόντια εἶδεν, B ἐπὶ τινα Περσαρμένιον ἔειπεν, Χαναράγγην ὄνομα, τὸ πρῶγμα 10 ἐνῆγεν. ἦν δὲ οὗτος ὁ Χαναράγγης νεανίας μὲν, καλὸς δὲ τὸ σῶμα, οὐ μέντοι κατεσπονδασμένος, ἀλλ' ἐπὶ πλείστον παιδαριώδης.

Ἐπεὶ οὖν Ἀρσάκης αὐτὸν τε καὶ Ἀρταβάνην τὰ τε ἐς τὴν γνώμην καὶ ἐς τοὺς λόγους ξυνέμιξεν, ἀπηλλάσσετο ἐπαγγελιάμα- 15 νος Γερμανὸν τε καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ὁμογενώμονας ἐς τὸ ἔργον θάξασθαι σφίσι. καὶ ἦν γὰρ Ἰουστίνος ὁ πρεσβύτερος τῶν Γερμανοῦ παίδων, νεανίας μὲν καὶ πρῶτος ὑπηγῆτης, δραστήριος δὲ καὶ ἐς τὰς πράξεις ὀξύτερος. ὅς καὶ ἐς τῶν ὑπᾶτων τὸν δι- V 161 φρον οὐ πολλῷ ἔμπροσθεν ἀναβέβηκε. ἀφικόμενός τε παρ' αὐ- 20 C τὸν ὁ Ἀρσάκης ἔμυσκέν οἱ λάθρα ἐν ἱερῷ τινι ἐντυχεῖν βούλεσθαι.

1. ἰσχυροτέρουσιν L. γίρουσιν ἄσχετον P. 4. προθυμονμένῳ] προθυμονόμινος L. 7. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδέ — οὐδέf. 9. αὐτὸν ποτε] ποτε αὐτὸν L. 11. ἐνῆγεν] ἦγεν L. ibid. νεανίας] νεανίσκος L. 17. Ἰουστίνος] Ἰουστινιανὸς Hl. 18. πρῶτος Reg. πρῶτον L. πρῶτα P. 19. ὅς] ὥς Hl. ibid. τῶν] τὸν L. 20. οὐ om. L. ibid. τε et ὁ om. L.

dio sacros Christianorum codices volvens. Tum pergens, Nec tibi, ait, propinquorum Iustiniani quisquam sese opponet. Immo vero Germanus omnium potentissimus te lubens, ut equidem arbitror, iuvabit cum filiis suis, iam adolescentibus, et in eum cum fervore actatis, tum ira succensis: qui rem sponte, nisi me spes fallit, suscipient; tanta iam ab ipso affecti iniuria, quanta nec nobis, nec alii cuiquam Armeniorum illata fuit. Talibus Artabanem praestigiis tentare non cessans Arsaces, ubi tandem pervictum vidit, alium quemdam Persarmenium, cui nomen Chanaranges, participem fecit consilii. Erat Chanaranges praestanti corpore adolescens; sed levi admodum ac puerili ingenio.

Postquam cum illo et Artabane consilium sermonemque Arsaces contulit, abscessit, pollicitus se in partes tracturum suas Germanum eiusque filios: quorum erat maior natus Iustinus; primae lanuginis adolescens, strenuus ac manu promptus, et super ad sellam Consularem evectus. Eum ubi convenit Arsaces, velle se dixit cum ipso clanculum agere in

ἐπεὶ τε ἐν τῷ ναυῷ ἐγένεσθην ἄμφω, ἤξιον πρῶτον Ἀρσάκης τὸν
 'Ιουστινόν δι' ὅρκων ἰσχυρίσασθαι μὴ ποτε τοὺς λόγους ἐς τινα
 τῶν πάντων ἀνθρώπων ὅτι μὴ ἐς τὸν πατέρα μόνον ἔξοισιν.
 ταῦτά τε δημομοκότε τῷ ἀνδρὶ ὠνιδίζεν εἰ βασιλεῖ ξυγγενὴς πλη-
 5 σαιάτατα ὦν ἀγοραίους μὲν καὶ ἀγελαιούς ἐν θρώπους τινὰς, ἔχον-
 τας οὐδὲν αὐτοῖς προσήκον ὅρων τὰς τῆς πολιτείας ἀρχὰς, αὐ-
 τὸς δὲ τηλίκος ὦν ἀνέχοιτο πρὸς ἰδιωτῶν διοικεῖσθαι τὰ πρά-
 γματα. προσετίθει τε ὥς οὐκ αὐτὸν μόνον περιορῶν βασιλεὺς
 φαίνεται, ἀλλὰ καὶ τὸν πατέρα τὸν αὐτοῦ, καίπερ ἐπ' ἄκρον
 10 ἀρετῆς ἔκοντα, καὶ τὸν ἀδελφὸν 'Ιουστινιανὸν ἐν ἰδιώτου μοίρῃ D
 ἐπὶ καθήμενος τὸν πάντα αἰῶνα, καὶ οὐδ' ἐς τοῦ θείου τὴν οὐ-
 σίαν αὐτὸν εἰσίνειν ξυμβῆ, ἥς δὴ κληρονόμος τῷ γε ὅσον βιβου-
 λῆσθαι Βοραϊδῇ αὐτὸς γιγνώσκων, εἴτα οὐ δέον ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖ-
 στον ἀφ' ἡρήται. καίτοι πολλῷ ἔτι μᾶλλον αὐτοῖς περιορῶν θεί-
 15 σθαι ἐκὸς αὐτίκα δὴ μῦθα, ἐπειδὴν τάχιστα Βελισάριος ἐξ 'Ιτα-
 λίας ἀφίκεται. ἤγγελλετο γὰρ ὦν ἐν Ἰλλυριοῖς ἤδη πον μέσοις.
 τοσαῦτα ἐπιειπὼν Ἀρσάκης ἐς τὴν βασιλείῃς ἐπιβουλήν τὸν νεο-
 τήν ὥρμα, τὰ τέ οἱ αὐτῷ καὶ Ἀρταβάζῃ ξυγκείμενα καὶ τῷ
 Χαναράγγῃ ἀμφὶ τῷ ἔργῳ τοῦτω ἀποκαλύψας. ταῦτα 'Ιουστι-
 20 νος ἀκούσας ξυνευεράχθη τε καὶ ἡγηγιάσας ἀντικρὺς πρὸς τὸν P 540

2. τινα] τινας H: illud Hm. 4. τῷ ἀνδρὶ] τὴν τὴν ἀν (sic) L.
 τὴν τ' ἀνανδρίαν Lm. ibid. πλησιαίτατα] πλησιαίτατος Reg.
 7. ὦν ἀνέχοιτο πρὸς ἰδιωτῶν] ὦν ἤδη πρὸς αὐτοῦ εἶναι L.
 8. προσετίθει τε om. L. ibid. ὥς οὐ] οὐ κατ' L. 9. φαίνε-
 ται om. L. ibid. τὸν αὐτοῦ om. L. 11. ἐπ' om. L. ibid.
 οὐδ' ἐς τοῦ] οὐδὲ τοῦ L. 12. τῷ γε ὅσον] τὰ γε ὅσα L.
 17. ἐς τὴν βασιλείῃς] ἐς βασιλεία L. 19. τῷ ἔργῳ τούτῳ] τὸ
 ἔργον τούτου L. 20. πρὸς τὸν L a m. sec. Aberat πρός.

temple quodam. Ut illuc ambo ingressi sunt, ante omnia Iustinum Ar-
 saces rogat, iurato confirmet, se quae audierit, mortallum omnium ne-
 mini unquam enunciatum, praeterquam patri. Iureiurando devinctum
 increpat, quod cum proxime contingat Imperatorem, plebeios ac grega-
 rios homines publicis honoribus immerito uti videat, et cum tantus sit,
 ab iis, qui sanguine alieni sint a regia, administrari res patiat. Ad-
 dit non ipsum modo videri esse contemptui Imperatori, sed ipsius etiam
 patrem, quamvis summa viri praeditum, et fratrem Iustinianum ab
 eodem relinqui semper in privatorum iacentes numero: commemorat aver-
 sa patris bona; quorum ipse, quantum in Boraidis voluntate erat, cum
 esset haeres institutus, parte maxima spoliatus inique fuerit: nec du-
 bium esse, quin ab illo multo magis spernantur, cum primum ex Italia
 redierit Belisarius; quem in medio iam esso Illyrico fama nuntiat. His
 Arsaces dictis, ad exitum Imperatori struendum impellit adolescentem,
 patefactis quae sibi ad eam rem cum Artabane et Chanarange constituta
 fuissent. Quibus auditis, conturbatus Iustinus, et quasi vertigine cor-

Ἀρσάκην ἀπέπει μήτ' ἂν οἱ αὐτῷ μήτε Γερμανῷ τῷ πατρὶ ταῦτά ποτε ποιητέα εἶναι.

Καὶ ὁ μὲν Ἀρσάκης τὰ ξυμπιπτόντα τῷ Ἀρταβάνῃ ἀπήγγελλεν, ὁ δὲ Ἰουστίνος ἐς τὸν πατέρα τὸν πάντα λόγον ἀνέγγεικεν. καὶ ὁς Μαρκελλῶ κοινολογησάμενος, ὁς τῶν ἐν παλατίῳ φυλάκων ἤρχεν, ἀμφὶ τῷ πράγματι συμβουλήν ἐποιεῖτο, εἶπερ σφίσι ταῦτα ἐς βασιλεία ἐξευγεγκῆν ἐξέμφορον εἶη. ἦν δὲ οὗτος ὁ Μύρκελλος ἐμβριθέστατός τε τὸ ἥθος καὶ τῇ σιωπῇ τὰ πολλὰ νέμων, οὔτε χρημάτων τι ἐνεκα πρῶσσω οὔτε λόγων ἢ πράξεων γέλωτοποιῶν ἀνεχόμενος οὔτε ἄλλως ἀνεμένη διαίτη χάρων, ἀλλὰ βίον 10 Β σκληρόν τε τινα ἐς αἰεὶ καὶ ἡδονῆς ἀλλότριον ἔχων, τοῦ μέντοι δικαίου ἐπιμελητῆς ἀκριβὲς καὶ τοῦ ἀληθοῦς διαπυρρώτατος ἱραστής. ὁς δὴ τότε οὐκ εἶα τὸν λόγον ἐς βασιλεία φέρεσθαι. „Σὲ μὲν γὰρ τούτου“ ἔφη „μηνυτὴν γενέσθαι ἀξέμφορον. ἦν γάρ τι λάθρα ἐρεῖν βασιλεῖ βούλοιο, ὑποτοπήσουσι τε εὐθὺς οἱ ἀμφὶ 15 Ἀρταβάνην αὐτὸ μνηνύσθαι, καὶ ἦν που Ἀρσάκης διαφρυγὼν λαθεῖν δύνηται, ἀνεξέλεγκτον τὸ ἔγκλημα μενεῖ. ἐγὼ δὲ τι μὴ ἴαν ἀκριβολογησάμενος ἢ πιστεύειν αὐτὸς ἢ βασιλεῖ ἐσαγγέλλειν οὐδαμῇ εἴωθα. βούλομαι τοίνυν ἢ τῶν λόγων ἀντήκοος γενέσθαι ἢ τῶν οἱ ἐπιτηδείων τινὰ ἐκ παρασκευῆς ὑμετέρας ἀκοῦσαι 20 τοῦ ἀνθρώπου λέγοντός τι ὑπὲρ τούτων διαφανές.“ ταῦτα ὁ C Γερμανὸς ἀκούσας Ἰουστίνον τὸν παῖδα ἐκλείπει πρῶσσειν ὅπως ἢ

3. ἀπήγγελλεν] ἀπήγγειλεν L.

6. τῷ πράγματι] τὸ πρᾶγμα L.

11. ἐς αἰεὶ post ἀλλότριον Hm.

13. ἐς βασιλεία] ἐς βασιλείας L.

ibid. Σ2] ἐμὲ L. 22. τὸν om. L.

reptus, clare tamen et praecise negat Arsaci, a se unquam vel Germano patre committendum id facinus.

Haec uti se habuerant Arsaces Artabani renuntiat: Iustinus patri rem pandit ordine: hic cum Marcello, custodiis Palatinis Praefecto communicat, consultatque, sibi expediat indicare Imperatori. Erat hic Marcellus vir moribus gravissimis, ac silentii tenacissimus. Nihil agebat pecuniae causa: dicta factaque ridicula aversabat: nec soluto vivendi genere, sed aspero et a deliciis alieno semper gaudebat: nequi idem servantissimus, atque amantissimus veri. Tunc Germanum tenuit, quominus Augusto molitionem ederet. Neque enim, inquit, te eius indicem esse convenit. Nom si quid Principi remotis arbitris volueris dicere, statim delationem suspicabitur Artabanes; ac si Arsaces elapsus fuga latuerit, scelus incompertum manebit? Ego vero rem leviter exploratam nec mihi persuadere, neque ad Imperatorem deferre soleo. Itaque placet vel auribus illud meis accipere, vel familiarium meorum quicquid a vobis itu disponi, ut cum de conspiratione aliquid dicentem audiat. Tum Iustino filio Germanus imperat, operam det, ut Marcelli mandatum fiat. Verum

Μαρκέλλου ἐπίταξις ἐπιτελὴς εἴη. ὁ δὲ Ἀρσάκης ὑπὲρ τούτου
 εἰπεῖν οὐκ εἶχε, ἐπὶ ἄντικρυς αὐτῷ, ὥσπερ μοι ἱερήθη,
 ἀπειπὼν ἔντευ. τοῦ δὲ Χαναράγγου ἀνενανθάνετο ἡ Ἀρταβάν-
 του γνώμη ἐναγχός Ἀρσάκης παρ' αὐτὸν ἦκοι. „Εγὼ μὲν γὰρ
 5 οὐκ ἂν ποτε“ ἔφη „τῶν τι ἀπορρήτων ἰθάροισα ἐπ' ἐκείνῳ
 τοιῷδε ὄντι καταλιπεῖν. ἀλλ' εἴ μοι βοῦλοιοῖ τι αὐτὸς τῶν προὔρ-
 γου εἰπεῖν, ἐπὶ κοινῆς βουλευσάμενοι τάχα ἂν τι καὶ ἀγαθὸν πρά- H 303
 ξαιμεν.“ ὑπὲρ τούτων ὁ Χαναράγγης τῷ Ἀρταβάνῳ κοινολογη-
 σάμενος ἄπαντα ἐς τὸν Ἰουστίνον ἐξήνεγκιν, ὅσα δὴ πρότερον
 10 Ἀρσάκης αὐτῷ εἰπὼν ἔντευ.

Ἐπὶ δὲ Ἰουστίνος αὐτὸς τε ἅπαντα ἐπιτελέσκειν καὶ τὸν πα-
 τέρα ὁμολόγει ὁμογενωμονεῖντα παρξίσθαι, ἰδοὺ τῷ Γερμανῷ D
 τὸν Χαναράγγην ἐς λόγους ξυμμίξαι, τακτὴ τε ἡμέρα τῷ δια-
 λόγῳ ξυνέκειτο. ταῦτα ὁ Γερμανὸς Μαρκέλλῳ σημῆνας ἑξῆς
 15 τῶν τινά οἱ ἐπιτηδείων παρέχισθαι σφίσιν, αὐτίχοον τοῦ Χα-
 ναράγγου λόγων ἰσόμενον. ὁ δὲ Λεόντιον παρέχεται, τὸν Ἀθα-
 νασίου γυμβρὸν, ἄνδρα λόγου τε τοῦ δικαίου μεταποιούμενον
 καὶ ἀληθεύοντα ἐξεπιστάμενον μάλιστα. ὅν δὴ ὁ Γερμανὸς ἐς
 τὴν οἰκίαν ἰσαγαγὼν ἐν δωματίῳ ἐκάθισεν, ἵνα δὴ ἀπεκρήματό
 20 τις παχὺ αἰσῶν παραπέτομα τῆς στιβάδος οὔσα, ἐφ' ἧς V 162
 ἰστίασθαι ἐβόη. ταύτης τε τῆς αἰσῶνος τὸν μὲν Λεόντιον
 ἐντὸς ἔκρυπεν, αὐτὸς δὲ ξένῳ Ἰουστίνῳ τῷ παιδί ἑκτὸς ἔμενεν.
 ἐνταῦθα τοῦ Χαναράγγου ἀμικομένου ἤκουσε σαφῶς ὁ Λεόντιος P 541

1. τούτου] τοῦτο L. 2. ἐπὶ] ἐπειδὴ H: illud Ilm. 7. κοι-
 νῆς L. κοινῇ P. 11. ἅπαντα ἐπιτελέσκειν] ἅπαν ὑποτελέσκειν
 Reg. 12. Vulgo ὁμογενωμονεῖντα. 18. ἐξεπιστάμενον Reg.
 ἐπιστάμενον P.

Arsaces repulsam, ut dixi, aperte passus, adduci non potuit, ut ea de
 re loqueretur. Quare ex Chanarango Iustinus quærit, num se adierit
 Arsaces de Artabanis sententia? Nam ego, inquit, nullum areanum eius-
 modi homini ausim credere. At si quid eorum, quæ facere sit operæ
 pretium, ipse mihi exponere vellet. fortasse de communi consilio praeclarum
 aliquid efficeremus. De his Chausranges collocutus cum Artabane,
 Iustinum nihil eorum celavit, quæ Arsaces ipsi iam ante dixerat.

Pollicito Iustino nec suam ulla in parte operam, nec patris consen-
 sum deforce, Germanus cum Chanarango agendum censuit, ac dies collo-
 quio constituta est. Quæ cum Germanus Marcello significasset, roga-
 vit ex amicis aliquem mitteret, auritum testem verborum Chanarangis
 futurum. Leontium ille destinavit, Athanasii generum, qui linguam æqui-
 tati veritatique addictissimam habebat. Cum Germanus domum introdu-
 ctum, locavit in cubiculo; ubi crassius pendebat linteum, obtentum toro,
 in quo epulari consueverat. Leontio intra hoc linteum addito, ipse ex-
 tra cum Iustino filio constitit. Huc admissa Chanarango, clare ex illius

ἅπαντα λέγοντος, ἅπερ αὐτῷ τε καὶ Ἀρταβάνῃ καὶ τῷ Ἀρσάκῃ ἐν βουλῇ ἐγγόνει. ἐν τοῖς καὶ τότε ἐς τὸν λόγον ἤλθεν, ὥς, ἣν βασιλεία κτείνωσι, Βελισαρίον ἔτι ἐς Βυζάντιον ὁδῷ ἰόντος οἰδὲν ἂν τῶν βεβουλευμένων προχωρήσειε σφίσιν, εἴπερ αὐτοῖς μὲν βασιλεία Γερμανὸν καταστήσεισθαι βουλομένοις εἴη, Βελισάριον 5 δὲ πληθὺς στρατιῶς ἀθροίσειν εἰκὺς ἐκ τῶν ἐπὶ Θράκης χωρίων, οὕτω τε σφίσιν ἐπιόντα τὸν ἄνθρωπον οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἀπωθεῖσθαι ἱκανοὶ ἔσονται. δεήσει γοῦν ἐς μὲν τὴν Βελισαρίου παρουσίαν ἀποθέσθαι τὴν πρῶξιν, ἐπειδὴν δὲ ὁ ἀνὴρ τόχιστα ἐς Βυ-
 B ζάντιόν τε ἀφίκηται καὶ παρὰ βασιλείᾳ ἐν πυλατίῳ εἴη, τότε δὴ, 10 ἐσπέρας βαθείας πον οὔσης, ἐγχειρίδιμ φέροντας ἀπροσδοκήτως ἐνταῦθα γενέσθαι, καὶ Μάρκελλον τε καὶ Βελισάριον ἔξιν βασιλεῖ κτείνει. οὕτω γὰρ τὸ ἐνθένδε ἀδείσιτον ἢ βούλοιντο τὰ πράγματα διοικήσονται. ταῦτα Μάρκελλος πρὸς Λεοντίον μα-
 θὼν οὐδ' ὥς ἐς βασιλέα τὸν λόγον ἀνενγκεῖν ἔγνω, ἀλλ' ἔτι 15 ὁκνήσει πολλῇ ἄρχετο, τοῦ μὴ τὸν Ἀρταβάνην σπουδῇ πολλῇ κατεργάσασθαι ἀπερισκέπτως. ὁ μὲντοι Γερμανὸς ἅπαντα ἕς τε Βούζην καὶ Κωνσταντιανὸν ἔξήγγκε, δέισας, ὅπερ ἐγένετο, μὴ τινα ἐκ τῆς μελλήσεως ὑποψίαν λάβοι.

Ἡμέραις δὲ οὐ πολλαῖς ἔσπερον, ἐπειδὴ παρὼν Βελισάριος 20
 C ἄγχιστά πον ἦδη ἡγγέλλετο, Μάρκελλος μὲν ἐς βασιλέα τὸν πάν-
 τα λόγον ἀνένεγκεν, ὁ δὲ αὐτίκα ἐς τὴν εἰρκτὴν ἀπαχθῆναι τοὺς

2. ἐν τοῖς] ἐν οἷς L. 3. Βελισαρίον — ἰόντος] βελισαρίῳ — ἰόντι L. 10. δὴ om. L. 18. μὴ τινα] μὴ τι L. 19. ὑποψίαν λάβοι] ὑποψίαν τινα λάβῃ L.

ore excepit Leontius quaecumque ipsi cum Artabane et Arsace delib-
 rando perpensa fuerant. Inter quae hoc in sermone venit; si Impera-
 torem de medio prius tollerent, quam Belisarius Byzantium advenisset,
 nullam consilii partem sibi processuram: cum imperium quidem tradere
 Germano vellent, at verisimile esset Belisarium copias collecturum in
 Thracia, nec se impressioni illius repellendae pares futuros: itaque re-
 liciendam esse rem in adventum Belisarii: simul autem Byzantium in-
 gressus, cum Augusto in Pelatio agere cepisset, eo tunc irrumpendum
 improvise cum pugionibus, sero crepusculo, et Marcellum ac Belisarium
 cum Imperatore confodendos; sic enim factum iri, ut liberius deinde
 res ex animi sententia compourent. Haec Marcellus cum ex Leontio
 dedicisset, ne sic quidem Imperatori coitionem prodere voluit; sed diu
 cunctatus est, ne nimia festinatione Artabanem temere perderet. At
 Germanus id, quod contigit, veritus, ne qua videlicet auspitione ob di-
 lationem aspergeretur, Buzi et Constantiano rem totam edidit.

Paucis post diebus, cum Belisarius adesse iam proxime nuntiaretur,
 Marcellus conspirationis seriem evoluit Imperatori. Hic atatim Artaba-

ἀμφὶ Ἀρταβάνην ἐκέλευε, τῶν τε ἀρχόντων τισὶ τὴν ἐπ' αὐτοῖς
ἐπέτριπε βύσανον. ἐπεὶ δὲ ἡ ἐπιβουλὴ ξύμπασα ἐς φῶς τε ᾗδῃ
ἐξεληλύθει καὶ διαρρηθὴν ἐν γραμμασιν ἦν, ἅπαντας βασιλεὺς
τοὺς ἐκ τῆς ξυγκλήτου βουλῆς ἐν παλατίῳ ἐκάθισεν, οἷπερ εἰώ-
15 θασι τὺς ἀμφὶ τοῖς ἀντιλεγόμενοις ποιῆσθαι γνώσεις. οἷπερ ἀνα-
λεξάμενοι ἅπαντα, ὅσα τοῖς εὐθυνομένοις δεδιηγῆσθαι τετέχη-
κεν, οὐδέν τι ἥσσον ἐς Γερμανόν τε καὶ Ἰουσιτῖνον τὸν αὐτοῦ
παῖδα τὸ ἐγκλημα ἤγον, ἕως ὃ Γερμανὸς Μαρκέλλου τε καὶ Λιον-
τίου τὴν μαρτυρίαν παρασχόμενος ἐκλύειν τὴν ὑπόψιν ἔσχεν.
10 αὐτοὶ τε γὰρ καὶ Κωνσταντιανὸς τε καὶ Βούτζης διώμοτοι ἰσχυρέ-
σαντο μὴδ' ὅτιοῦν σφῶς τούτων δὴ ἕνεκα τὸν Γερμανὸν ἀποκρύ- D
ψασθαι, ἀλλὰ ταύτῃ πάντα ξυνενεχθῆναι, ἥπερ μοι ἔναγχος
δεινύγεται. οἱ μὲν οὖν ἐκ τῆς ξυγκλήτου εὐθὺς αὐτοῦ τε καὶ
τοῦ παιδὸς ἀπεψηφίσαντο ἅπαντες, ὥτε οὐδέν ἐς τὴν πολιτείαν
15 ἡμαρτηκότων. ἐπεὶ δὲ εἰσω πάντες ἐν βασιλείᾳ ἐγένοντο, αὐ-
τὸς μὲν ὅξδ' θνυρωθεὶς βασιλεὺς ἡγανάκει τε καὶ ἐπεσφυνῶς ἐπὶ
τὸν Γερμανὸν ἡργιαινέτο τὴν βραδυτέτα τῆς δηλώσεως αἰτιώμε-
νος, τῶν τε ἀρχόντων δέο μὲν τινες θεραπεύοντες αὐτὸν ὁμο-
λόγουν τὴν γνώμην, καὶ ξὺν αὐτῷ δυσφορουμένοις ἐψέκσαν·
20 ταύτῃ τε τὸν βασιλεὺς θνυρὸν ἐπὶ μέγα ἐξῆρον, ἄλλοτρίως αὖ-
τὸν χαριεῖσθαι ξυμφορῶς ἐν σπουδῇ ἔχοντες. οἱ δὲ ἄλλοι κατε-
πιτηχότις σιωπῇ εἶχοντο, τῷ μὴ ἀντιστατῆν αὐτῷ βούλοιο ἰγχο-

H 304
P 542

2. ἐπέτριπε βύσανον] βύσανον ἐπέτριπε L. *ibid.*, ἐς L. εἰς P.
3. ἐξεληλύθει] ἐληλύθει L. 4. ξυγκλήτου] συγκλήτου L. 7. τε
καὶ] τε om. L. 11. ἀποκρύψασθαι P. ἀποκρύψεσθαι H. ἀπο-
κρύψασθαι Reg. 12. ταύτῃ] ταῦτα Reg. 13. ξυγκλήτου]
συγκλήτου L. 14. ἐς τὴν] εἰς τὴν L. 18. αὐτόν] αὐτῷ L.
21. ξυμφορῶς] συμφορῶς L.

nem cum administris in custodiam tradi iubet, et eorum subiliciendi illos
questioni nonnullis Magistratibus demandat. Jam in lucem prolata, et
clare litteris excepta machinatione Augusti iussa Senatus universus in
Palatio, ubi de litibus cognoscere solet, consedit, et perfecta, quae tor-
mentis expressa fuerat, confessione, nihilominus Germanum ac Iustinum
Ipsius filium in crimen vocavit; donec Germanus, producto Marcelli et
Leontii testimonio, suspicionem depulit. Nam et illi, et Constantianus
et Buzen iurati asseverarunt, nihil sibi a Germano suppressum, sed ita
omnia, ut proxime narraui, se habuisse. Quamobrem illico Senatus
omnis eum absolvit ac filium, ut qui nihil in Remp. deliquisset. Impe-
ratoriam aulam ingressis omnibus, animo Augustus percito fremebat, et
in Germanum vehementissime indignabatur, indicii tarditatem incusans.
Ac duo quidam Praefecti molli adulatione sententiam Ipsius probabant,
pariter iratis similes, nec parum iram acuebant studio gratificandi illi
aliena calamitate. Caeteri attoniti allebant, eius voluntati conniventes

ροῦντες αὐτῷ· Μάρκελλος δὲ μόνος ὀρθοστομήσας διασώσασθαι τὸν ἄνθρωπον ἵσχυσε. τὴν γὰρ αἰτίαν ἔφ' ἑαυτὸν ἔλκων τε καὶ βιαζόμενος δυνάμει τῇ πάσῃ Γερμανὸν μὲν οἱ ἐπικαιρότατα ἔφη τὰ πρᾶσσόμενα ἔχειπεν, αὐτὸν δὲ περιέργως ἀκριβολογούμενον σχολαιότερον αὐτὰ μεμνησκέναι. καὶ τὴν βασιλῆως ὁργὴν οὕτω 5 κατέπνυσε. μέγα τε ἀπ' αὐτοῦ κλέος οὗτος ὁ Μάρκελλος περιβάλλετο ἐς πάντας ἀνθρώπους, ὥτε ἀρετῆς ἐν τοῖς ἀναγκαίο-
 B τοις μεταποιούμενος. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς παρέλυσεν τὸν Ἀρταβάνην ἧς εἶχεν ἀρχῆς, ἄλλο δὲ αὐτὸν εἰργάσασθαι οὐδὲν ἄχαρι, οὐ μὴν οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδένα, πλὴν γε δὴ ὅτι ἄπνυτας οὐ ζῶν 10 ἀτιμία ἐν φυλακῇ ἔσχεν, ἐν παλατίῳ μέντοι, οὐκ ἐν τῷ δημοσίῳ οἰκῆματι.

C
 V 163 λγ'. Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦ πολέμου τοῦδε κύριοι τῆς ἑσπερίας οἱ βέρβαροι διαρρήδην ἐγένοντο πάσης. τοῖς τε Ῥω-
 μαίοις ὁ Γοτθικὸς πόλεμος, καίπερ τὰ πρῶτα κατὰ κράτος νενί- 15 κηκόσιν, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἴρηται, ἐς τοῦτο ἀπεκρίθη, ὥστε οὐχ ὅσον σφίσι χρήματα καὶ σώματα ἐπ' οὐδεμιᾷ ὀνήσει διεφθάρθαι πολλὰ, ἀλλὰ καὶ Ἰταλίαν προσαπολέσθαι, καὶ Ἰλλυριοῖς τε καὶ Θρᾷκας σχεδόν τι ξύμπαντας ἐπιθεῖν πρὸς τῶν βαρβάρων, ὥτε δμοίων ἤδη γεγεννημένων, δημομένους τε καὶ 20 διαφθειρομένους οὐδενὶ κόσμῳ. ἐγένετο δὲ ὧδε. Γαλλίας μὲν ὅλας τὰς σφίσι κατηκόους κατ' ἀρχὰς τοῦδε τοῦ πολέμου Γερμα-

2. ἑαυτὸν Reg. ἑαυτῷ P. ἔφ' ἑαυτὸν αἰτίαν Hm. 5. αὐτὸν Reg. αὐτὸν P. 9. αὐτὸν] αὐτῷ L. 13. τοῦδε] τόνδε H: τοῦδε Hm. 14. ἑσπερίας Reg. ἑσπέρας P. 15. ὁ Γοτθικός] ὁ om. L. 16. ἐν τοῖς om. L. 20. ἤδη om. L.

non resistendo. Unus admodum Marcellus libera voce rectaque oratione hominem servavit. Culpam enim in se convertens, ac pro parte virili instans, asseruit, Germanum eelerrime declarasse sibi, quid pararetur; se autem eviriusius inquirendo, longiorem ei moram ercasse; atque ita Imperatoris iram compescuit. Hinc apud omnes Marcelli nomen evasit celeberrimum; utpote viri, qui in rebus summe necessariis virtutem summam ostenderet. Artabanem Justinianus Augustus de gradu dignitatis defecit, nec in ipsam caeterosque acerbius quidquam statuit, satis habens attinere omnes honesta custodia; utique in Palatio, non in publico carcere.

33. Huius belli tempore, totius Occidentis imperio Barbari palam potiti sunt. Ac Bellum Gothicum, cuius primordia praeclaris victoriis Romani insignierant, quemadmodum supra narraui, eo recidit, ut non modo pecunias et corpora plurima absque ullo impenderint emolumento, sed Italiam quoque amiserint, et Illyricum Thraciamque fere universam a Barbaris, utpote iam finitimis, foede vastari viderint ac populari quod ita contigit. Belli huius initio, Gotthi, ut in libris dixi superioribus, tota Galliae parte sibi subdita Germanis cesserant, illis ac Ro-

νοῖς ἴδουσιν Γότθοι, οὐκ ἂν οἰόμενοι πρὸς ἑκατέρους ἀντιτάξασθαι οἱοί τε εἶναι, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθε λόγοις ἐρρήθη. ταύτην τε τὴν πρᾶξιν οὐχ ὅπως οὐ διευκολύνει Ῥωμαῖοι ἔσχον, ἀλλὰ καὶ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐπέρρωσε σφίσι, τοῦ μὴ τί οἱ ἐναντίασμα τούτων δὴ τῶν βαρβάρων ἐκπεπολιωμένων ὑπαντιάσαι. οὐ γάρ ποτε ὤοντο Γαλλίας ξὺν τῷ ἀσφαλεῖ κεκτῆσθαι Φράγγοι, μὴ τοῦ αὐτοκράτορος τὸ ἔργον ἐπισφραγίσαντος τοῦτό γε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἱ Γερμανῶν ἄρχοντες Μασσαλίαν τε τὴν Φωκαίῶν ἀποικίαν καὶ ξύμπαντα τὰ ἐπιθαλάσσια χωρία ἔσχον, θαλάσσης τε τῆς ἐκείνῃ ἐκράτησαν. καὶ νῦν κἀθύνται μὲν ἐν τῇ Ἀριελάτῳ τὸν ἱππικὸν ἀγῶνα θεώμενοι, νόμισμα δὲ χρυσοῦν ἐκ τῶν ἐν Ἰάλλοις μετάλλων πεποιήνται, οὐ τοῦ Ῥωμαίων αὐτοκράτορος, ἥπερ εἴδισται, χαρακτῆρα ἐνθάδε μὲν τῷ στατήρι τούτῳ, ἀλλὰ τὴν σφαιτέρῳ αὐτῶν εἰκόνα. καίτοι νόμισμα μὲν ἀργυροῦν
 15 ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἢ βούλοιτο ποιεῖν εἴωθε, χαρακτῆρα δὲ ἴδιον ἐμβαλέσθαι στατήρι χρυσῷ οὔτε τὸν αἰτίων ἄρχοντα θέμις οὔτε δὲ ἄλλον ὄντιναοῦν βασιλεῖα τῶν πάντων βαρβάρων, καὶ ταῦτα μᾶλλον ὄντα χρυσοῦ κύριον, ἐπεὶ οὐδὲ τοῖς ξυμβάλλουσι προεῖσθαι τὸ νόμισμα τοῦτο οἱοί τε εἰσιν, εἰ καὶ βαρβάρους τοὺς
 20 ξυμβάλλοντας εἶναι ξυμβαίη. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε Φράγγοις ἐχώρησεν.

Ἐπεὶ δὲ τὰ Γότθων τε καὶ Τωτίλα καθυπέρτερα τῷ πολέμῳ ἐγένετο, Φράγγοι Βενετῶν τὰ πλεῖστα σφίσι προσειποήσαντο

5. ὑπαντιάσαι PHm. ὑπαντιάσαι L. ὑπαντιάσθαι H. 10. νῦν om. L. 16. τῶν αὐτῶν ἄρχοντα Θίμις] τὸν αὐτὸν Θίμις L. 17. οὔτε δὲ] δὲ delendum. 20. ξυμβαίη] ξυμβαίνει L.

manis resistere se simul non posse rati. Quod ne fieret, adeo non impedire Romani potuerunt, ut Justinianus Augustus id confirmaverit; ne ab his Barbaris, si hostiles animas induerent, turbaretur. Nec vero Franci Galliarum possessionem sibi certam ac stabilem fore putabant, nisi illam Imperator suis literis comprobanisset. Ex eo tempore, Germanorum Reges Massiliam Phocensium coloniam, ac maritima loca omnia, adeoque illius maris imperium obtinuerunt. Iamque Arelate Circensibus praesident, et nummos eudunt ex auro Gallico, non Imperatoris, ut fieri solet, sed sua impressas effigie. Monetam quidem argenteam Persarum Rex arbitratu suo eudere consuevit: auream vero, neque ipsi, neque alii cuiquam Barbarorum Regi, quumvis auri domino, vultu proprio signare licet: quippe eiusmodi moneta commercio vel ipsorum Barbarorum excluditur. Ibi Francia res ita cesserat.

Iam Gotthis ac Totila bello superioribus, Franci maximam agri Veneti partem occuparunt nullo negotio; cum nec Romani illos arceret, nec

οὐδενὶ πόλει, οὔτε Ῥωμαίων δυναμένων ἔτι ἀμύνεσθαι οὔτε Γότ-
θων οὖον τε ὄντων τὸν πόλεμον πρὸς ἑκατέρους διενεγκεῖν. Γή-
παιδες δὲ πόλιν τε Σίρμιον καὶ Δακίας ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον ἀπά-
σας καταλαμβάνοντες ἔσχον. ἐπεὶ δὲ τάχιστα βασιλεὺς αὐτὰς Ἰου-
στινιανὸς ἀγέλλετο Ἰότιθους, ἐξηνδραπόδισιν τε τοὺς ταύτη Ῥω- 5
μαίους, ἔτι μέντοι ἐπίπροσθεν αἰὲ ὁδοῖ ἰόντες ἐληίζοντο βιαζό-
μενοι τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχήν. διὸ δὴ βασιλεὺς αὐτοῖς τὴν
C ζυγντάξεις οὐκ ἔτι ἐβόου, ὥσπερ εἰδιστο σφῶς ἀνέκαθεν πρὸς
Ῥωμαίων κομίζεσθαι. Λαγγοβάρδας δὲ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς
ἐδωρήσατο Νωρικῶν τε πόλιν καὶ τοῖς ἐπὶ Παννονίας ὀχυρώμασι 10
τε καὶ ἄλλοις χωρίοις πολλοῖς καὶ χρήμασι μεγάλοις ἄγαν. διὰ
τοῦτο ἐξ ἡθῶν τῶν πατρῶν Λαγγοβάρδαι ἐξαναστάτες ἐν-
θίνδε ποταμοῦ Τισρου ἰδρύσαντο, Γηπαίδων οὐ πολλῶ ἀποθεν.
καὶ αὐτοὶ Δαλμάτας μὲν καὶ Ἰλλυριοὺς μέχρι τῶν Ἐπιδάμων
ὁρίων ληισάμενοι ἡδραπόδισιν, ἐπειδὴ τε τῶν τινες αἰχμαλώ- 15
H 305 των ἐνθίνδε φηγόντες οἴκαδε ἀποκομίζεσθαι ἴσχυσαν, περιόντες
D τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν οἱ βάρβαροι οὗτοι, ἅτε Ῥωμαίοις ἐνσπον-
δοὶ ὄντες, ἦν τινος τῶν ἀποδράντων ἐπιγνοῖεν ἐνταῦθα, ὥσπερ
ἀνδραπόδιον οἰκίῳν δεδραπεινύκωτων ἐπελαμβάνοντο, τῶν τε
γονέων ἀγέλλοντες ἐς τὰ οἰκεία ξὺν αὐτοῖς ἐκομίζοντο, οὐδενὸς 20
σφίσις ἀντιστατοῦντος. καὶ ἄλλα μέντοι Δακίας χωρὶς δόντος

5. Ῥωμαίους — τὴν τῶν om. L. 8. ζυγντάξεις] συντάξεις L.
9. Λαγγοβάρδας] λαγγοβάρδους H: illud Hm. 14. Δαλμάτας
μὲν] ἐς δαλματίας μὲν H. μέντοι δαλματίας L et Reg. Dalmat-
ciam omnem Pers. 16. τὴν] τα τὴν L. 20. γονέων] γε-
νομένων HL. Correctum in marg. Quod expressit Pers. a paren-
tibus. „Forte γεναμένων, ut infra p. 571 c.“ MALT.

Gotthi utrisque arma inferre possent. Gepaedes, qui olim urbem Sir-
mium Daciaeque omnem obtinuerant, ut primum Iustinianus Augustus
ditioni Gothicæ regionem illam eripuit, agentes ibi Romanos abduxe-
runt in servitutem, et continenter progressi, vim vastitatemque Imperio
Romano attulerunt. Quare Imperator illis in posterum stipendia nega-
vit, quæ iam inde olim a Romanis accipere consueverant. Cum autem
urbem Noricum, et Pannoniæ munitiones, aliaque loca, ac pecuniam
insuper maximam Iustinianus Augustus Langobardia donasset, eam illi ob
causam patris aedibus relictis, in adversa lateri fluminis ripa consede-
rant, haud procul a Gepaedis. At ipsi quoque Dalmatiam et Myri-
cinum ad limitem usque Epidamni pervagando, praedas abigebant et ca-
ptivos: quorum nonnulla fuga elapsis, ac reversis domum, Romanum hi
Barbari Imperium obibant, tanquam Romania continui foedere, ibique
si quos eorum, qui evaserant, agnoscerent, perinde ac sua mancipia fu-
gitiva recipiebant, atque abstractos a parentum sinu domum reduce-
bant, nemine repugante. Alia quaedam Daciae loca Erulis Imperator

βασιλικῶς ἔρουλοι ἔαχον ἀμφὶ πόλιν Σιγγηδόνα, οὗ δὴ νῦν ἴδρυν- V 164
ται, Ἰλλυριοὶς τε καὶ τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία καταθρόνις καὶ λη-
ζόμενοι ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον. τινὲς δὲ αὐτῶν καὶ Ῥωμαίων στρα-
τιῶται γιγνέσθην ἐν τοῖς κοιδοιράτοις κυλουμένοις τατιόμενοι.
5 ἦνίκα οὖν Ἐρουλῶν ἐς Βυζάντιον πρέσβεις σταλεῖν, τούτων δὴ
τῶν ἀνδρῶν, οἳ τοὺς Ῥωμαίων κατηκόους ληζονται, τὰς ξυν-
τάξεις ἀπάσας πρὸς βασιλικῶς κεκομισμένοι πόνησιν οὐδενὶ ἀπαλ-
λάσσονται.

10 λδ'. Οὕτω μὲν οἱ βάρβαροι διεδάσαντο τὴν Ῥωμαίων ἀρ- P 544
χὴν. χρόνῳ δὲ ἑσπερον Γήπαιδὲς τε καὶ Λαγγοβάρδαι, αἵτε δὴ
ἐν γειτόνων πη ὥκημένοι ἄλλοις, διάφοροι γιγνέσθην ἐς τὰ
μάλιστα. πολυμυσίοντες τε προθυμίᾳ τῇ πάσῃ ἐς ἀλλήλους
ἐκότεροι ὥρουν τοῖς πολέμοις διὰ μάχης ἵναι, χρόνος τε τῇ
ξυμβολῇ-τακτὸς ὥριστο. Λαγγοβάρδαι δὲ οὐκ ὦν οἰόμενοι Γή-
15 παισιν ἀξιώμαχοι κατὰ μόνους αἰτοῖ ἐσσεσθαι (πλῆθει γὰρ αἰτοῖς
ἡλισσασθαι τῶν πολέμων ξυνέβαινε) Ῥωμαίους ἐγνωσαν ἐς
ξυμμαχίαν ἐπαγαγέσθαι. Ἰήπαιδὲς τε ὡς ἔσπονδοι ἢ ξυνάρ- B
σθαι Ῥωμαίους τοῦ ἀγῶνος αἰτοῖς δέον ἐγνωσαν διεθῆναι καὶ
τὸν πόλεμον ξυνδιενεγκεῖν ἀξιάσαι, ἢ ἀμφοτέροις ἐκποδὼν σιγῇ.

1. Σιγγηδόνα] Σιγγήδονα P. σιγγηδόνα H. σιγγιδόων Reg. Si-
gidonum urbem Pers. ibid. νῦν ἴδρυνται] ἴδρυνται νῦν L.
2. Θράκης] Θράκιη HL. Θράκης L. corr. et Hm. 3. στρα-
τιῶται] στρατιωτῶν H. Recte Hm. 5. δὴ] οὖν L. 6. ξυν-
τάξεις] συντάξεις L. Ad p. 544—547. lectiones codicis Reg.
(B) accuratius collati siffero: de quo dictum in praefat. vol. I. p. V.
10. Γήπαιδὲς τε καὶ Λαγγοβάρδαι] γήπειδὲς τε καὶ λαγοβάρδαι B.
Ἐκ αἰε infra γήπειδων, γήπεισι, γήπειδων. 11. ὥκημένοι] ὥκη-
μένοι B. ibid. διάφοροι] διαφοροῖς B. 13. τοῖς πολέμοις —
ἵναι om. B. 14. Λαγγοβάρδαι] λαγγοβάρδοι H: Illud Hm.
17. Γήπαιδὲς τε — προσβοηθεῖν om. B.

attribuit ad Singedonem; ubi nunc habitant, Illyricum Thraciamque cre-
bris populates incursionibus. Ex his aliquot Romanæ militiæ dede-
runt nomina, Foederatorum, ut vocant, scripti numero. Cum autem
Byzantium veniunt Erulorum Legati, omnia stipendia vel eorum, qui
ditioni Romanæ subditos expilant, ab Imperatore facillime consecuti,
redeunt.

34. Ita Barbari Romanum Imperium inter se partiti sunt. Deinde
maximo Gepaedes inter ac Langobardos invicem confines orto dissidio,
utrique, belli mutui vehementissima incensi cupidine, pruriebant in pu-
gnam: cui et certa dies praestituta est. Cum autem Langobardi se so-
los Gepaedibus impares fore intelligerent, utpote numero inferiores, Ro-
manos in societatem belli pertrahere decreverunt. Rursus Gepaedes a
Romanis pro iure foederis, quo iuncti cum ipsis erant, petere constitu-
erunt, ut vel una secum arma sumerent, bellumque inferrent, vel inte-

ναι καὶ μηδετέρῳ ἔδναι προσβοηθεῖν. πέμψαντες οὖν παρὰ βασιλέα Ἰουστινιανὸν πρέσβεις ἐκάτεροι τὴν ἐκείθεν ἑκαταδόκουν βοήθειαν. ἔρχε δὲ τότε Γηπαίδων μὲν Θορσίῳ ὄνομα, τῶν δὲ ἐτέρων Αὐδούν. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς λόγους μὲν τοῖς πρὸς ἀμφοτέρων ἀκούειν ἔγνω, οὐχ ἅμα μέντοι ξυνιόντων, ἀλλὰ καὶ χωρὶς παρ' αὐτὸν γινομένην. ἐν τούτοις πρῶτοι οὖν Λαγγο-
C βάρδαι βασιλεῖ ἐς ὅσπιν ἐλθόντες ἔλιξαν τοιαῦτα „Ἡμῖν μὲν, ὦ βασιλεῦ, καταπεπληχθαι τῇ Γηπαίδων ἀτοπῇ ξυμβάλει, οἳ γε τοσαυτά τε τὸ πλῆθος καὶ τοιαῦτα τὸ μέγεθος ἐς τὴν ἡμετέραν παρανινομήκότες ἀρχὴν νῦν καὶ τὴν μεγίστην τῶν ἔθρων ἡμῖν 10 κομιοῦντες ἐφ' ἡμῶς ἔχουσιν. οὗτοι γὰρ ἂν μόνοι τὰ ἔσχατα ἐς τοὺς πῆλας ἔβρυσκον, οἳ λίαν αὐτοὺς εὐπετεῖς εἰς τὸ ἔξαπατᾶσθαι οἴομενοι τῆς τῶν ἡδικημένων ἀπολαύσοντες εὐθερίας παρ' αὐτοὺς ἔχουσιν. ἡμῶς δὲ διασκοπεῖσθαι τοσοῦτον αἰτοῦμεν, ὅπῃ
D ποτὲ γνώμης τὰ ἐς ἡλίαν Γήπαισιν ἔχει. οὕτω γὰρ ἂν τὰ ξυνοί- 15 σοντα ὡς ἀσφαλίστατα ἐργάσασθαι τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ, ἔπει τοῖς αἰεὶ προγεγενημένοις τεκμηριοῦσθαι τὰ ἐσόμενα ξὺν τῷ ἀσφαλεῖ δύνανται ἄνθρωποι. εἰ μὲν οὖν ἐς ἐτέρους τινὰς τὴν ἀγνωμοσύνην ἐπιιδεῖσθαι μόνον τὸ Γηπαίδων ἔδνος ξυμβάλει, πολλοῦ λόγου τε ὅν ἡμῖν καὶ χρόνον καὶ τῆς ἔξωθεν μαρτυρίας ἐδέχσετο 20 διελέγχειν ἐπιμένειν τὸν τῶν ἀνδρῶν τρόπον· νῦν δὲ τὸ παρὰ-

2. πρέσβεις] ἐπὶ τῶν αὐτῶν δεησομένων addit B. Sic etiam L, nisi quod Lm ἐπὶ τούτων αὐτοῦ, quod ex Reg. affert Malt. et habet Hm. 3. Θορσίῳ] Chorissinus Pers. 4. Αὐδούν] Abdi-
 nus Pers. 6. τούτοις πρῶτοι Reg. Vulgo τοῖς πρώτοις.
 16. ἐργάσασθαι] Vulgo ἐργάσασθαι. ἐξεργασμένα B. ἐξεργασμέ-
 να Hm. 17. ἐσόμενα B. Vulgo ἐπόμενα.

gros servarent sese, et neutri genti faverent. Utrique igitur mlesis ad Iustinianum Augustum legationibus, ab illo auxilium magnopere expectabant. Tunc temporis Thorissinus imperabat Gepædibus, Audolus Langobardis. Utrosque audire statuit Iustinianus Augustus, non in unum coactos coetum, at seporate admissos. Præi ad Imperatoris coaspectum introducti Langobardi, ita sere disseruerunt. Vehementer miramur, Imperator, absurdam Gepædum insolentiam: qui post tot tantæque iniurias vestro illatas a se Imperio, nunc etiam dedecus gravissimum vobis impositori accedunt. Nam licentiam in vicinos extrema plenam indignitate si solum exerceant, qui illos arbitrati capti admodum faciles esse, eorumque bonitate, quos inique violaverunt, abusi, ipsos adveniunt. Iam unum id perpendatis rogamus, quo sint animo Gepædes in amicitia. Sic enim fiet, ut Romano optime consulatis Imperio: siquidem hominibus semper licet certam futuri coniecturam ex præterito facere. Ac si Gepædes perfidiam uni alii culpam genti exhibuissent; nobis eorum ingenium ac mores ostendere cupientibus, longa oratione, multo tempore, externisque testimonia opus esset: iam vero vos ipsi exemplum præbetis recens. Hæc enim con-

δειγμα ἐγγύειν παρ' ἡμῶν αὐτῶν λαβεῖν πάρεστι. σκέρψασθε
 γάρ, Γότθοι μὲν τὴν Λακῶν χώραν ἐς θύρου ἀπαγωγῇ τὰ πρό-
 τερα εἶχον, Γήπαιδες δὲ τοῦ Ἰστρου ἐπὶ θάτερα τὸ ἐξ ἀρχῆς
 ἔκκητο ἅπαντες, Γότθων μὲν οὕτω κατεπιτηχότες τὴν δύναμιν
 5 ὥστε τὸν ποταμὸν διαπορθμεύεσθαι οὐδὲ ὅσον ἀποπειράσασθαι P 545
 πώποτε ἰσχυσαν, ἔσπονδοι δὲ καὶ φίλοι Ῥωμαίοις τὰ μάλιστα
 ὄντες καὶ δῶρα πολλὰ τῷ τῆς φιλίας ὀνόματι κομιζόμενοι ἀνὰ
 πᾶν ἔτος πρὸς τῶν ἔμπροσθεν βεβυσιλευκότων, καὶ παρὰ σοῦ
 μέντοι οὐδὲν τι ἤσπον. ἡδέως ἂν οὖν πυθόμεθα τούτων δὴ
 10 τῶν ἀνδρῶν τί ποτε ἐπὲρ τούτων αὐτοὺς ἐς Ῥωμαίους ἀγαθῶν
 εἶργασται. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοιεν ἢ μικρὸν ἢ μέγα εἰπεῖν. ἔως μὲν
 οὖν οὐκ εἶχον ἐφ' οἷον ἂν ἡμῶς ἀδικοῖεν, οὐ γνώμη τι, ἀλλ'
 ἀπορία ἡνυγκασμένοι ἤσυχῃ ἔμενον. τοῦ μὲν γὰρ Ἰστρου ἐπέ-
 κεινα προσποιεῖσθαι ἡμεῖς οὐδὲν ἤξιοῦτε, τὸ δὲ ἐνθὲνδε τὸ ἐκ
 15 Γότθων αὐτοὺς ἀνισχύει δόλος. τίς δ' ἂν εἰγνωμοσύνῃν ποτὲ
 τὴν ἀδυναμίαν καλοίη; ποία δὲ φιλίας βεβυώσις ἐν τῇ τοῦ ἔξα- B
 μαρτάνειν ἀμηχανία γενήσεται; οὐκ ἔστιν, ὃ βασιλεῦ, ταῦτα, H 306
 οὐκ ἔστιν. δύναμις γὰρ ἀνθρώπου ἡσὶν ἔτι προαίρεισιν σπου-
 δαίαν ἢ φάυλῃν ἐνδείκνυται μόνῃ, ἐξάγουσα πάντως ἐν δημοσίῳ V 165
 20 τῇ τοῦ δρᾶν ἐξουσίᾳ τὸν τρόπον. ἰδοὺ γὰρ, ἐπειδὴ τάχιστα Γή-
 παιδες εἶδον Γότθους μὲν ἐκ Λακίας ἀπεληλαμένους ἀπάσης,

3. τὸ ἐξ] τὸ om. L.

6. τὰ μάλιστα] κατὰ μάλιστα B.

8. πρὸς

τοῦ] πρὸς τε τῶν L.

9. οὐδὲν τι B. Aberat τι.

ibid. ἂν

οὖν B. αὖν ἂν P.

ibid. πυθόμεθα] πυθέμεθα B.

ibid.

ταύτων B. οὕτω P.

10. ἀγαθῶν] ἀγαθόν L.

14. ἡξιοῦτε]

ἡξιοῦτε δόλος B.

16. ποία] ποίως B.

18. ἥται προαίρεισιν

σπουδαίαν ἢ φάυλῃν om. B.

19. μόνη, ἐξάγουσα πάντως] μό-

νην ἐξάγουσαν πύσαν B.

20. δρᾶν Phm. ἀνδρός H.

siderate. Ante hoc tempus, cum Gotthi vectigalem haberent Daciam, Gepædes trans Istrum, ubi olim sederant, tenebant se omnes, potentiam Gothicam adeo reformidantes, ut tractum fluvii nunquam tentarint. Tunc foederati et amicissimi Romanorum, amicitiae nomine cum ab Imperatoribus fato sanctis congiaria annis singulis plurima, tum a te aequè munifico acceperunt. Iam ex ipsis libenter quæsiocrimus, quid unquam boni pro his beneficiis in Romanos contulerint. Nihil certe nec leve nec magnum proferre possunt. Quandiu nihil fuit, quo vos laederent, tandiū impotentiam? et quæ stabilitas amicitiae in meo defectu virium ad pro-
 candum? Aliter, Imperator, aliter se res habet: quandoquidem naturam hominis, et mentem bene vel male affectam sola potestas ostendit, dum mores in lucem omnino profertur æque libertate. Ecce enim, ut primum Gepædes pulsos ex omni Dacia Gothos ac vos bello impeditos viderunt,

ἡμᾶς δὲ ἀσχολῆναι τῇ πρὸς τοὺς πολεμίους ἔχομένους, πανταχόθεν
 τῆς γῆς ἐπιβατεῖσθαι τῆς ἡμετέρας οἱ μισροὶ τιτολήκασιν. πῶς
 ἂν τις ἐφικέσθαι δύναιτο τῷ λόγῳ τῆς τοῦ πράγματος ἀτοπίας;
 οὐ κατεφρόνησαν τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς; οἳ ἐλυσαν σπονδῶν τε
 C καὶ ξυμμαχῶν θισμούς; οὐχ ὑβρίσαν εἰς οὓς ἦκισ' ἐχρῆν; οὐκ 5
 ἐβιάσαντο βασιλείαν, ἥς δοῦλοι ἂν εὐξαιντο εἶναι, ἣν τις σχολῇ
 ἡμῖν ἐπ' αὐτοῖς γένηται; Γῆραιδες, ὧ βασιλεῦ, Σέρμιον ἔχουσι
 καὶ Ῥωμαίους ἀνδραποδίζουσιν, ὅλην τε προσποιέσθαι Δακίαν
 ἀνχοῦσι. τίνα πόλεμον ἐπὶ ἡμῶν ποιεῖ ἢ ξὺν ἡμῖν ἢ πρὸς ἡμᾶς
 αὐτοὺς νικηκτότις; ἢ τίνας ἀγωνίας ἀθλα τῆν χώραν ταύτην 10
 πεποιημένοι; καὶ ταῦτα ἔμισθοι πρὸς ἡμῶν γιγονότις πολλάκις
 καὶ τὰ χρήματα, ὥσπερ εἴρηται, κικομισμένοι χρόνον οὐκ ἴσμεν
 ὁπόσον ἄνω. καίτοι τῆς παρούσης αὐτῶν πρσιβίας οὐ γέγονε
 πρᾶξις μιαιωτέρα ἐκ τοῦ παντὸς χρόνον. ἐπιδη γὰρ ἡμᾶς πο-
 λεμησησίου ἐπ' αὐτοῖς εἶδον, ἐς Βυζάντιόν τε θαρσοῦσιν ὑφ' 15
 χθαι καὶ βασιλεῖ ἐς τοσόνδε περιυβρισμένῳ ἐς ὅπην ἐλθεῖν. ἴσως
 D πον καὶ ἀναιδείας περιουσίᾳ καὶ περὶ ξυμμαχίας παρακαλῶσιν
 ἐφ' ἡμῖν τοῖς οὕτω κατεσπονδυσμένοις ἡμῖν. καὶ μὴν εἰ ἀποδω-
 σίοντις ἦκουσιν ὧν περ ἐπιβάτευσαν, οὐδὲν σῆσι προσῆκον,
 Λαγγοβάρδας αἰτιωτάτους τῆς ἐνθένδε μεταμειλείας λογιστέον 20

1. ἀσχολῆναι τῇ] ἀσχολῆας τῆς B. *ibid.* πανταχόθεν] πανταχόθι
 Reg. 2. τῆς ἡμετέρας] γῆς τῆς ἡμετέρας B. *ibid.* μιαιώται
 μιαιώτατοι B. 3. τῷ λόγῳ] τῷ αἰ. B. 4. οὐ] ὅ Lm.
ibid. σπονδῶν τε καὶ ξυμμαχῶν] θισμῶν τε καὶ σπασμῶν B.
 5. ἦκιστ' B. ἦκιστα P. 6. τις] τι B. 14. ἡμᾶς] ὑμᾶς L.
 16. ἐλθεῖν] ἦκειν B. 17. καὶ περὶ ξυμμαχίας] ἐς ξυμμαχίας B.
 18. εἰ om. B. 19. ἦκουσιν B. ἦκασιν P. 20. Λαγγοβάρδας]

Λαγγοβάρδους H. λαγοβάρδας L. *ibid.* μεταμειλείας] ἀμε-
 λείας L.

*ausi sunt scelesti undique ditionem vestram invadere: cuius rei indignita-
 tem quis posuit verbis consequi? An non Romanum Imperium spreverunt?
 an non foederis ac societatis leges violarunt? an non quos minime laedi
 oportebat, habuere ludibrio? nonne rebellarunt in Majestatem, cui ser-
 vire gloriarentur, si tantillum vacaret contra ipsos arma expedire? Nir-
 mium Gepaedes tenent, o Imperator, et Romanos abstrahunt in servitu-
 tem, seque unioersa Dacia potiri iactant; post cuius tandem belli pro vo-
 bis, aut aobiscum, vel in vos nunquam gesti aictoriam? In cuius pugnae
 praemium illis ea regio cecidit? idque postquam a vobis creda stipendia,
 et iam ante, a tempore nescimus quo, pecuniam, ut dictum est, accepe-
 runt. Hac porro ipsorum legatione nihil iniquius post homines natos susce-
 ptum est. Nam ubi in se bellum a nobis moveri intellexerunt, non dubi-
 tarunt acnire Byzantium, seque sistere tam indigne habito Imperatori.
 Ac forte per summam impudentiam vos ad bellicam societatem contra nos,
 acstria adeo rebus addictos, impellent. Quod si eo consilio venerunt, ut*

Ῥωμαίους, ὥνπερ τῷ δέει ἀναγκασθέντες τὴν ἀκοίσιον ἐγ-
 μούνην ὀψὲ τοῦ καιροῦ μεταμπέσχονται. τῷ γὰρ τὴν ἀνάγκην
 πεποιημένην τὴν χάριν ἐκώσως ὁ τῆς ἐνερgeticus τυχὼν εἴπεται.
 εἰ δέ γε μηδὲ νῦν ἐκστῆναι τῶν οὐ προσηκόντων βεβούληται, τίς
 5 ἂν εἴη ταύτης δὴ τῆς κακοτροπίας ὑπερβολή; ταῦτα μὲν οὖν
 ἀγγελίᾳ βαρβαρικῇ, λόγων σπανιζούσῃ, τῶν πραγμάτων οὐδαμῇ
 ἐπαξίως εἰρήσθω. σὺ δέ, ὦ βασιλεῦ, διασκοπούμενος ὅσα ἐν- P 546
 δεαστέρως ἢ κατὰ τὴν χρεῖαν ἡμῖν εἴρηται, τὰ Ῥωμαίους τε καὶ
 Λαγγοβάρδαις τοῖς σοῖς ξυνοίσοντα πρᾶσσει, τοῦτο πρὸς τοῖς
 10 ἄλλοις ἄνθρωποις ἐννοῶν, ὡς ἡμῖν μὲν ἀμγλὶ τῷ θιῶ ὁμογλωμονοῦσι
 τὸ ἐξ ὕρχης ξυντιτύζονται Ῥωμαῖοι δικαίως, τοῖς δὲ δὴ Ἀριαι-
 τοῖς οὖσι καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο ἀπ' ἐναντίας χωρίζονται.

Λαγγοβάρδαι μὲν τοσαῦτα εἶπον. γιγόμενοι δὲ τῇ ἔσπε-
 ραίᾳ παρὰ βασιλείᾳ καὶ οἱ Γηπαίδων πρέσβεις ἔλξαν ὧδε „Αἰ-
 15 κιοι, ὦ βασιλεῦ, τοὺς ἐπὶ ξυμμαχίας αἰτήσαι παρὰ τοὺς πῆλας
 ἀφικόμενους ἀναδιδύξαι πρῶτον, ὡς δίκαιά τε ἀναδιζόμενοι πά-
 ροις καὶ εὔφορα τοῖς ξυμμαχέουσιν, οὕτω τε τοῖς λόγοις, B
 ὥνπερ ἔνικα πρὸςβιέντοι, ποιῆσθαι. ὡς μὲν οὖν ἡδικήμεθα
 πρὸς Λαγγοβαρδῶν, αὐτόθεν δῆλον. δίκη γὰρ διαλέγειν τὰ διὰ-
 20 φορα ἐν σπονδῇ ἔχομεν. δικάζεσθαι δὲ οἷς ἂν σπονδαίηται

9. τοῦτο] τούτοις H: illud Hm. 11. τὸ ἐξ] τῷ ἐξ L. ibid.
 ξυντιτύζονται] συντάζονται L. ibid. δικαίως] δικαίω B.
 ibid. δὴ om. L. 13. γιγόμενοι] αἰτῶμενοι B. ἀντῶμενοι L.
 ἀφικόμενοι Lm. 15. ξυμμαχίας αἰτήσαι] ξυμμαχίαν αἰτήσιν
 Bl. ξομμαχίας αἰτήσιν Lm. 16. ἀναδιζόμενοι] διεπόμενοι L.
 17. τοῖς ξυμμαχέουσιν] τοὺς ξυμμαχίσοντας B. 20. σπονδά-
 η
 ζεται L. Vulgo σπονδαίηται.

iniuste occupata restituant; est profecto cur Romani praecipuum eiusmodi poenitentiae et sanioris consilii causam ascribant Langobardis; quorum metu illi compulsi, vero tandem, inuito licet, resipiscunt. Certe qui beneficium accepit, merito gratiam habet illi, qui benefaciendi necessitatem imposuit. Sin necdum animum induxerunt alieno cedere, quoniam est improbitatis huiusmodi cumulus? Haec simplicitate Barbarica, iciuma et indiscreta, non pro rei gravitate a nobis dicta sunt. Tu vero, Imperator, ea supplens animo ac perpendens, quae breviori, quam par est, orationi nostrae decunt, Romanorum et Langobardorum tuorum rationibus consul; adiuncta hac aliis omnibus cogitatione, Romanos iure coituros nobiscum, qui de Deo sentimus cum ipsis eadem, et Arianis vel eo nomine adversaturos.

Haec Langobardi. Postridie ad Imperatorem admissi Gepacum Legati, sic orsi sunt. Qui idcirco vicinos adeunt, Imperator, ut illos ad arma iungenda secum inoitent, eos in primis ostendere deceat, postulata ipsos offerre iusta, ac sociis futuris utilia; itaque de causa legationis agere. Ad primum iniuria nos a Langobardis affici per se patet, cum li-

βιάζεσθαι οὐδαμῇ πρόσεστιν. ὥς δὲ πολυανθρωπία τε καὶ ἀρετῇ
Γήπαιδες παρὰ πολὺ Λαγγοβαρδῶν κρείσσους τυγχάνουσιν ὄντες,
τί ἂν τις ἐν εἰδόσι μακρολογίῃ; τὸ δὲ ξὺν τοῖς καταδυστέροις
ἐς τὴν ἀγωνίαν καθιστάμενον ἐς κακὸν τι προὔπτον ἵκναι, παρὸν
τὴν νίκην ξὺν τοῖς δυνατωτέροις ταττόμενον ἀκίνδυνον ἔχειν, 5
οὐκ ἂν τίνα οὐόμεθα τῶν καὶ κατὰ βραχὺ σωφρονοῦντων ἐλίσθαι.
ὥστε καὶ ἡμῖν ἐφ' ἐτέρους τινὰς ἰοῦσι ξυντετάσσονται τὸ λοιπὸν

C Γήπαιδες, χάριν μὲν τῶν πεπραγμένων θειλοῦντες, δυνάμειος
δὲ περιουσία ξυμποριζόμενοι τὴν τῶν πολεμίων, ὥς τὸ εἰκός,
ἐπικράτησιν. καὶ μὴν καὶ τοῦτο λογίζεσθαι ἡμᾶς ἂν πρέπει, ὥς 10
Λαγγοβαρδαὶ μὲν ἐξ ὑπογνίου Ῥωμαίοις γεγέννηται φίλοι, Γή-
παιδες δὲ ἡμῖν ἐνσπόνδους τε τὸ ἀνέκαθεν καὶ γνωρίμους γεγενέ-
ναι ξυμβαίνει. φίλιον δὲ χρόνον μῆκει ξυμπλεκομένη τὴν διὰ-
λυσιν οὐκ εὐπετῇ ἔχει. ὥστε ξυμμάχους ἡμᾶς οὐ δυνατόους μό-
νον, ἀλλὰ καὶ βεβαίους προσῆκον κεκτῆσθαι. δικαίωματα μὲν 15
οὖν πρὸς ἡμᾶς ἐς τὴν ξυμμάχου ἐπιγαγὰ ταῦτά ἐστιν ἡμῖν.
Θεάσασθε δὲ ὅποιοι Λαγγοβαρδαὶ τοὺς τρόπους εἰσὶ. δίκην μὲν

D τὰ διάφορα λῦσαι, καίπερ πολλὰ προκαλουμένων ἡμῶν, οὐδαμῇ
ἔγνωσαν, Θράσει ἀλογίστῳ ἐχόμενοι· ἵπαι δὲ ὁ πόλεμος ἤδη που
H 307
V 166 ἐν χειρὶ γέγονεν, οἱ δὲ ὀπίσω τῶν πραγμάτων ἀναποδίζοντες τῷ 20

1. βιάζεσθαι — πολυανθρωπία τε om. B. 4. τὴν ἀγωνίαν Reg.
τὸν ἀγῶνα P. *ibid.* καθιστάμενον] καθιστάμενοι L. 5. τατ-
τόμενον] ταττομένοις B. 6. τίνα B. 7. ξυντετάσσον-
ται] ξυντάσσονται Reg. 8. δυνάμειος Reg. δυνάμειων P.
10. πρέπει B. πρέπει P. 14. ἡμᾶς om. L. 15. προσῆκον
om. L. 17. Θεάσασθε] Θεάσαθε B. 18. λῦσαι] διαλύσαι B.
20. οἱ δὲ] οἱ μὲν L.

tem iudicio dirimere studeamus; nec par sit adhiberi illis armorum vim, qui ad iudiciariam disputationem accedere velint. Deinde Gepacdes et numero et fortitudine Langobardis longe praestare, quid est cur pluribus quisquam verbis apud illos, quibus probe noti sumus, demonstret? Neminem autem vel mediocriter sanae mentis putamus esse, qui, si victoriam sine periculo possit consequi a valentioribus stando, malit in manifestam perniciem ruere, sequendo arma infirmiorum. **V**obis posthac Gepacdes in aliis bellis militarem navabunt operam, rei ipsorum causa gestae gratiam vobis debentes, maximisque copiis vos, ut par est, efficientes victoriae compotes. Id etiam attendere convenit, recentem esse Langobardorum amicitiam cum Romanis: Gepacdis societatem familiaritatemque vobiscum veterem intercedere. Amicitia demum illa non facile solvitur, cuius vinculum firmavit temporis diuturnitas. Quare ne dubitate, quin nos non potentes modo, sed constantes etiam socios habituri sitis. Atque ea sunt, quae vos merito ad societatem invitant. Iam quo ingenio sint Langobardi perspicite. Item iudicio componere, quamvis ad id saepe eos provocaverimus, recusarunt, inconsideratae pleni audaciae. Nunc autem

τὴν οἰκίαν ἀσθένειαν ξυνεπίστασθαι παρ' ἡμῶς ἤκουσιν, ἀξιοῦν-
 τες Ῥωμαίους ἀνελίσθαι τὸν ὑπὲρ αὐτῶν οὐ δέον ἀγῶνα. πάν-
 τως δὲ οἱ κλῶπις οὗτοι τό τε Σίρμιον καὶ ἄλλα ἐπὶ Δακίας ἅττα
 χωρία ὑπόθεσιν ἡμῖν τοῦ πολέμου προῖσχονται εἶναι. καίτοι
 5 πόλεων τε καὶ χώρας τοσοῦτον τῇ σῇ βασιλείᾳ περιέστιν ὥστε καὶ
 διερευνᾶσθαι τῶν ἀνθρώπων τινὰς, οἷς ἂν καὶ δοίης μοῖραν τινα
 πρὸς ἐνοίκησιν. Φράγγοις ἀμείλι καὶ τὸ Ἑρσύλων ἔθνος καὶ
 τούτους Λαγγοβάρδας τοσοῖτοις ἐδωρήσω πόλεων τε καὶ χώρας,
 ὧ βασιλεῦ, μέγροις, ὁπόσα οὐκ ἂν τις διαριθμήσατο. ἡμεῖς
 10 δὲ τῇ φίλᾳ τῇ σῇ τὸ θαρσεῖν ἔχοντες, τοῦτο, ὅπερ ἐβόλουν,
 διαπεπράγμεθα· ὃ δὲ τι προῖσθαι τῶν ὑπαρχόντων βεβούλευ- P 547
 μένος κρείσσω παρὰ πολὺ τοῦ πρὸς αὐτοῦ τετυχηκότος τῆς χάρι-
 τος τὸν προτερήσαντά τε καὶ γνώμῃ τὸ δῶρον αὐτοῦ μὲν ἐλόμενον
 οἶεται εἶναι, ἣν μὴ ἐς τὸν κεκτημένον ὑβρίζων, ἀλλὰ τῷ φίλῳ
 15 οἷ ἐς τὰ μάλιστα εἶναι θαρσῶν; τὴν τοῦ πράγματος ἀξίωσιν πε-
 ποιῆσθαι δοκεῖ, ὅπερ καὶ Γ' ἡπαισιν ἐς Ῥωμαίους τετυχῆκεν εἶ-
 παί. ὣν ἐνθυμομένους ἡμῶς μάλιστα μὲν κατὰ ξυμμαχικὸν αἰ-
 τοῦμεν ξὺν ἡμῖν ἐπὶ Λαγγοβάρδας εἶναι δυνάμει τῇ πάσῃ· εἰ δὲ
 μὴ, ἐκποδὼν ἀμφοτέροις στήναι. ταῦτα γὰρ βουλευόμενοι δι-
 20 καίᾳ τε ποιήσετε καὶ λαν ἐπιτηδεύεις τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ.

2. πάντως] πάντα B. πάντες L.

4. τοῦ om. L a m. pr.

5. πόλεων] πόλεως B, quae lectio ex L annotata est ad proximum
 πόλεων, ubi etiam H πόλεως.

13. αὐτονόμῳ] αὐτὸν ὁμοῖς B.

14. φίλος οἱ] φίλῳ σοι B.

18. ξὺν] σὺν L.

20. ποιήσετε]

ποιεῖτε HL, illud Scaliger et P.

cum est bellum in manibus, infirmitatis suae conscientia ob incepto re-
 tracti, vos adveniunt, idque agunt, ut pro ipsis Romani contra quam fas
 est, bellum suscipiant: cuius causam ex Sirmio aliisque nonnullis Daciae
 locis in nos conflatae fures hi proferunt. Atqui tot urbes adhuc totaque
 provinciae supersunt Imperio tuo, ut nationes quaecumque, quibus partem eius
 aliquam incolendam des. Profecto Francis, Krulis, hisque ipsis Lango-
 bardis tot urbes tantaeque regiones attribuidisti, Imperator, ut inire nume-
 rum nemo possit. Nos vero amicitia tua freti, quod fieri volebas, egimus.
 Qui autem in animo habet rerum suarum partem profundere, illum, qui
 anteverterit atque ultro praeceperit beneficium, eo, in quem gratiam ipse
 contulerit, multo meliorem iudicat: si modo ille praesumpsisse rem videa-
 tur, non possessoris contemptu, sed amicitiae singularis fiducia: quo modo
 ac Gepadae in Romanos gesserunt. Quae cum vestris animis subieceri-
 mus, rogamus ut pro sociali iure Langobardos nobiscum viribus omnibus
 invadatis: vel certe a neutra stetis parte. Quo suscepto consilio, rem ae-
 quam ac Romano Imperio convenientissimam facietis.

- B** Καὶ Γήπαιδες μὲν τσαῦτα εἶπον. βουλευσόμενος δὲ πολλὰ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς αὐτοῖς μὲν ἀποπέμψασθαι ἀπράκτους ἔγνω, ὁμαχίαν δὲ πρὸς Λαγγοβάρδας διώμοτον πεποιημένος πλέον αὐτοῖς ἢ ἐξ μυρίους ἱππεῖς ἐπέμψεν, ὧν δὴ Κωνσταντιανὸς τε καὶ Βορέτης καὶ Ἀράτιος ἦρχον. ξυνῆν δὲ αὐτοῖς καὶ Ἰωάν-5
νης, ὁ Βιτυλιανοῦ ἀδελφεοῦς, προρρηθὲν αὐτῷ ἐκ βασιλέως, ἐπειδὴν τάχιστα διαμαχήσωνται πρὸς τὸ Γηπαίδων ἔθνος, ἐν-
θένδε σπονδῇ ἐς τὴν Ἰταλίαν ξὺν τοῖς ἱπομέτοις λέναι. ἐτύγγανε
γὰρ ἐξ Ἰταλίας καὶ αὐτὸς ἦκων. ξύμμαχοι δὲ αὐτοῖς Ἑρουλοὶ
C πεντακῆσοι τε καὶ χίλιοι εἶποντο, ὧν ἄλλοι τε καὶ Φιλημυθὸς ἦρ-10
χον. οἱ γὰρ ἄλλοι ξύμπαυτες Ἑρουλοὶ ἐς τρισχιλίους ὄντες ξὺν
τοῖς Γήπαισιν ἐπειμάχοντο, ἐπεὶ Ῥωμαίων ἀποστάντες οὐ πολλῶ
ἔμπροσθεν ἔτιχον ἐξ αἰτίας ἧς μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐρρήθη.
μοῖρα δὲ Ῥωμαίων τῶν παρὰ Λαγγοβάρδας ἐπὶ ξυμμαχίαν λόν-
των Ἑροῖλων τισὶ ξὺν Ἀόρδω τῷ τοῦ ἄρχοντος ἀδελφῷ ἔξαπι-15
ναίως ἐντυγχάνουσι. μάχης τε καρτερᾶς γενομένης νικῶσι Ῥω-
μαῖοι, καὶ τὸν τε Ἀόρδον τῶν τε Ἑροῖλων πολλοὺς ἔκτειναν.
γινόντες δὲ Γήπαιδες ἄγχιστά πη εἶναι τὸν Ῥωμαίων στρατὸν, τὰ
διάφορα εὐθὺς Λαγγοβάρδαις διέλυσαν, ἵς τε σπονδὰς οἱ βάρ-
D ραοὶ οὗτοι ξυνέβησαν ἀλλήλοις, ἀκόντων Ῥωμαίων. ταῦτα 20
ἐπεὶ ὁ Ῥωμαίων στρατὸς ἔμαθεν, ἐν πολλῇ ἀμυχνῇ ἐγένοντο.
οὔτε γὰρ ἔτι ἰδύνατο πρόσω λέναι οὔτε ἀνυστρέφειν ὀπίσω εἶχον

4. αὐτοῖς] αὐτοῖς L a pr. m.

8. ἐς τὴν] ἐπ' L.

21. ὁ Ῥωμαίων] ὁ om. L.

Reg.

7. διαμαχήσωνται] διαμαχήσων-

16. ἐντυγχάνουσι] ἐπεντυγχάνου-

ibid. ἐγένοντο] ἐγένε-

to Reg.

Eiusmodi fuit Gepædum oratio: quos Iustinianus Augustus post longam deliberationem remisit irritos, ac iurato cum Langobardis foedere, his misit equitum plus decem millia, ducibus Constantiano, Buze, atque Aratio: quibus Ioannes Vitaliani ex sorore nepos sese adiunxit; cum Imperator huic praecepisset, ut facto cum Gepædibus praelio, statim cum suis inde in Italiam, unde venerat, proficisci maturaret. Eos sequebantur Eruli foederati millo quingenti, quibus praeter alios Philemuthus praeerat. Nam caeteri omnes Eruli, ad tria millia, cum Gepædibus coierant, a Romanis non ita pridem defectione seiuncti eam ob causam, quam supra commemoravi. Tunc pars Romanorum socia arma Langobardis fortitum, in Erulorum castram et Aordum Regis fratrem inopinato incidit. Fervido commisso certamine vincunt Romani, et cum Erulis multis Aordum ipsum conficiunt. Simul cognoverunt Gepædes Romanorum exercitum appropinquare, dirempta cum Langobardis controversia, pacem pepigerunt, invitia Romanis. Quorum exercitus, ea re intellecta, laborare plurimum coepit. Iam enim nec progredi poterant,

διειμάνοντες οἱ στρατηγοὶ μὴ Γήπαιδές τε καὶ Ἑρουλοὶ ξυνη καταθέοντες τὴν Ἰλλυριῶν ληίσωνται χώραν. αὐτοῦ γοῦν μείναντες ἐς βασιλέα τὰ παρόντα σφίσιν ἀνέγκαν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπρώσσειτο τῆδε. ἐγὼ δὲ ὅθεν τὴν ἐκβολὴν τοῦ λόγου ἐποιήσα-
5 μην ἐπάνειμι.

λε'. Βελισάριος μὲν τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον οὐδενὶ κόσμῳ P 548
ῥῆι, γῆς μὲν τῆς Ἰταλῶν πενταετὺς οὐδαμῇ ἀποβάς, οὐδὲ πη
ὁδῷ ἵνα ἐνταῦθα ἰσχύσας, ἀλλὰ φηγῇ κεκρυμμένη ἐχόμενος
πάντα τοῦτον τὸν χρόνον, ἐκ τοῦ θυρώματος αἰεὶ ἐπιθαλασσίον
10 τινὸς ἐς ἄλλο ἐπὶ τῆς παραλίας ὀχρῶμα διηνεκῶς ναυτιλλόμενος.
καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀδίστητον τοὺς πολέμιους τεύχῃσι Ῥώμην τε
αὐτὴν ἀνδραποδίσαι καὶ ἅλλα ὡς εἰπεῖν ἔπαινα. τότε δὲ καὶ
Περυσίαν πόλιν, ἥ πρώτη ἐν Τούσκοις οἶσα ἐνέγγαγε, πικρό-
τατα πολιορκουμένην ἀπέλιπε, ἥ περ αὐτοῦ ἔτι ὁδῷ ἴστος κατ' B
15 ἄκρας ἰάλω. ἐς Βυζάντιον δὲ ἀφικόμενος διατριβὴν τὸ λοιπὸν
ἐνταῦθα εἶχε, πλοῦτον μὲν ἔξουσίαν περιβεβλημένος πολλήν,
εὐτυχήμασι δὲ τοῖς ἔμπροσθεν αἰτῶ ἔνυμφεβηκόσιν ἀνύβλεπτος
ὢν, ὑπερ οἱ πρότερον ἢ ἐς Λιβύην ἐστράτευσε ξυμβόλῳ προ-
λιγέ τινα οὐκ ἀφανὶ τὸ δαμόνιον. ὁ δὲ ξύμβολος ἐγένετο ὧδε.
20 ἦν τις Βελισαρίῳ κληρὸς ἐν Βυζαντίῳ τῷ προαστείῳ, ὃ δὲ παν-
τείχιον μὲν ὀνομάζεται, καίτοι ἐν τῇ ἀντιπείρας ἡπείρῳ. ἐν- C

1. ξυνη om. BL. Fortasse ξυγκαταθέοντες. 2. ληίσωνται] ληίσονται L. δηλίσωνται H. 7. ῥῆι L. ῥῆι P. ibid. ἀποβάς L. quod expressit Pers. Vulgo ἐπιβάς. ibid. οὐδὲ πη] οὐδὲ γάρ πη H. 8. ἰσχύσας] ἰσχύσε H. 10. διηνεκῶς] διηνεκῆς L. 12. αὐτὴν om. L. 18. ἐστράτευσε L. ἐστρατεύσαι H. ἐστρατεύσαι P. 19. ἐγένετο] ἐλέγετο H: illud Hm. 20. προαστείῳ] προαστῖς L. ibid. παντείχιον] παντόχιον Reg.

nec regredi audebant Doees, veriti ne Gepaedes Erulique facta simul incursione, Illyricum populerentur. Quare ibi consistentes, Imperatori, quo loci res deducta esset, significarunt. Atque haec quidem illis sic acta suot: ego vero orationem eo revoco, vnde digressus est.

35. Belisarius Byzantium indecore profectus est: cum Italia quin-quennio sic fuisset exclusus, ut nequiquisset certis itineribus progredi; sed toto hoc tempore fugitans clanculum, et ab uno mariimo praesidio ad aliud navigans, oram continenter legisset: unde factum, ut liberios hostes Romam ipsam caeteraque omnia subegerint. Tunc et Perusiam, urbem Tusciae principem, dira obsidione clactam reliquit: quae, dum ille esset in via, vi capta est. Cum pervenisset Byzantium, ibi deinceps mansit, divitiis affluens, rebusque illustris antea feliciter gestis: cuius prosperitatis non obscurum a Deo omen acceperat, priusquam expeditionem Africanam susciperet. Sic autem contigit omen illud. In Byzantii suburbis habebat haeredium Belisarius: Panticium id vocant, si-

- H 308** ταῦθα ὀλίγω ἔμπροσθεν ἢ ἔμιλλε Βελισάριος ἐπὶ τῇ Γελλίμερα καὶ Λιβύῃν ἐξηγήσεσθαι τῷ Ῥωμαίων στρατῷ, ἰνδιλεχίστατα πλή-
θιν οἱ τὰς ἀμπέλους ξυνέβη. οἶνον τε ὃς ἐνθάδε γεγονὼς ἔτυχε
πίθων οἱ θεράποντες ἐμπλησάμενοι μέγα τι χρῆμα, καὶ αὐτῶν
τὰ μὲν ἐνερθιν κατορύξαντες, τὰ δὲ ὑπερθιν πληρῶς ἐς τὸ ἀκρι-
5 βές ἐπιβύσαντες, ἐν τῷ οἴνῳ κατέθεντο. μησὶ δὲ ὀκτῶ ὕστε-
ρον ἐν πίθοις τισὶν ἀναβράζων ὁ οἶνος διεσπάσατο μὲν τὸν πληρὸν
ὑπερ ἐπέφρακτο αὐτῶν ἕκαστος, ὑπερβλέσας δὲ καὶ ρεύσας πο-
D λὺς ἐς τοσόνδε γῆν τὴν ἐχομένην ἐπέκλυσεν ὥστε καὶ τέλμα ἐν
τούτῳ τῷ ἰθάκει ἐργάσασθαι μέγα. ὑπερ ἐπὶ οἱ θεράποντες εἰ- 10
δον, ἐν θάμβει μεγάλῳ γινόμενοι πολλοὺς μὲν ἐνθάδε ἀμφορέας
ἐμπλήσασθαι ἔσχον, αὐθις δὲ τούτους δὴ τοὺς πίθους τῷ πληρῷ
ἀποσφράζαντες τὰ παρόντα ἐν σιωπῇ εἶχον. ἐπὶ δὲ τοῦτο πολ-
λάκις ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον γεγονὼς εἶδον, αὐτοὶ μὲν ἐπὶ τὸν κε-
κτημένον τὸ πρῶμα ἦγον, ὃ δὲ τῶν ἐπιτηδείων πολλοὺς ἐνταῦθα 15
ἀγείρας ἐπέδειξε τὰ ποιούμενα· ὅπερ τῷ ξυμβόλῳ τεκμηριού-
μενοι ταύτῃ τῇ οἰκίᾳ μεγύλα προὔλγιον ἀγαθὰ ἔσσεσθαι.
- Ταῦτα μὲν οὖν τῇδε Βελισαρίῳ ἐχώρησε. Βηγίλιος δὲ, ὃ
τῆς Ῥώμης ἀρχιερεὺς, ξὺν Ἱταλοῖς τοῖς ἐνταῦθα τηνακάδε πα-
P 549 ρούσι, πολλοῖς τε καὶ λογιμωτάτοις ἐς ἄγαν οὖσιν, οὐκέτι ἀνίει, 20
ἀλλ' ἔχρηζε βασιλέως Ἱταλίας μεταποιεῖσθαι δυνάμει τῇ πύσρ.

2. ἐξηγήσεσθαι] ἐξηγήσασθαι L. 4. θεράποντες] θεραπείον-
τες Reg. 7. ἀναβράζων Reg. ἀναβράσων P. 16. ἐπιδέιξε]
ἐπιδείξε L. 17. καὶ ταύτῃ τῇ οἰκίᾳ] ἐς ταύτην δὴ τὴν οἰκίαν
L, quo anctore καὶ ante ταύτην lectum delevi. „ταύτῃ τῇ οἰκίᾳ]
Reg. ἐς ταύτην τὴν οἰκίαν.“ Μαιτ. 21. βασιλέως] βελισάριον
H: illud Hm.

tumque est in adversa continente. Hic, paulo ante quam Belisarius ad-
versus Gelimere[m] copias Romanas in Africam duceret, uvis exuberant
ipsius vites. Ac viso, quod hinc provenit, cum famuli cados quamplu-
rimos impleant, eas in cella reposuerunt, inferiori parte defossa humi,
superiori accuratissime obducta luto. Octo post mensibus, vinum in ca-
dis aliquot fervens, lutum, quo quisque munitus erat, convulsit, resta-
guansque ac large fluens, solum adiacens sic inundavit, ut in eo ma-
gnum lacum effecerit. Quo viso obstupefacti famuli, multas inde imple-
verunt amphoras, ac denno obturtis into iisdem dolis, nihil enuntia-
runt. Quod cum subinde aenp[er] factum vidissent, significarunt domino.
Is vero non paucis, quibus familiarius utebatur, eo convocatis, rem
ostendit: qui omen interpretantes, illi domui bona ingentia praedixerunt.

Ita quidem cesserunt haec Belisario. Vigilius vero Pontifex Roma-
nus, cum Italis, qui ibi tunc aderant et plurimi et nobilissimi, non ab-
sistebat Imperatorem urgere, ut viribus omnibus Italiam sibi vindicaret.

μάλιστα δὲ πάντων αὐτὸν Γόθιγος ἐνῆγε, πατρίκιος ἀνὴρ, ἐς
 τῶν ὑπάτων τὸν δίφρον ἀναβιβηκὼς πολλῶ πρότερον· ἐπεὶ καὶ
 αὐτὸς τούτων δὴ ἔνικεν ἐς Βυζάντιον ἀφικόμενος ἔτιυχεν ἱναγχοῦ.
 βασιλεὺς δὲ Ἰταλίας μὲν ἐπηγγέλλετο προνοήσῃν αὐτὸς, ἀμφὶ δὲ
 5 τὰ Χριστιανῶν δόγματα ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον διατριβὴν εἶχεν, εἴ
 διαθῆσθαι τὰ ἐν σφίσι ἀντιλεγόμενα σπουδάζων τε καὶ διατει-
 νόμενος μάλιστα. ταῦτα μὲν ἐν Βυζαντίῳ ἐπράσσειτο. ἐνέγ-
 χανε δὲ Ἰλδίγης Λαγγοβαρδὸς ἀνὴρ ἐς Γήπαιδας γείγων ἐξ αἰτίας
 τοιαύτης. ἥνικα Λαγγοβαρδῶν Οὐάκης ἔρχεν, ἣν τίς οἱ ἀνεψιὸς B
 10 Ῥισιοῦλφος ὄνομα, ὃν δὴ ὁ νόμος, ἐπειδὴ Οὐάκης τελευτήσῃν,
 ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν ἐκάλε. προνοήσας οὖν Οὐάκης ὅπως εἰς τὸν
 παῖδα τὸν αὐτοῦ ἡ ἀρχὴ ἄγοιτο, ἐγκλημα Ῥισιοῦλφου ἐπινεγκὼν
 αἰτίαν οὐκ ἔχων φυχῇ τὸν ἀνθρῶπον ἐζημίωσιν. ὅς δὴ ἐξ ἡθῶν
 15 ἀναστὰς τῶν πατρίων ξὺν ὀλίγοις τισὶν ἐς τοὺς Οὐάρονους ἀτίκα
 15 φεύγει, παίδων οἱ ἀπολειμμένων ἐνταῦθα θνοῖν. χρήμασι δὲ
 Οὐάκης τοὺς βαρβάρους τούτους ἀνέπεισε τὸν Ῥισιοῦλφον κτεί-
 ναι. τῶν δὲ Ῥισιοῦλφου παίδων ὁ μὲν εἰς ἐτελεύτησε νόσῳ, ὁ
 δὲ δὴ ἥτερος, Ἰλδίγης ὄνομα, ἐς Σκλαβηνοὺς φεύγει. οὐ πολλῶ
 μὲν οὖν ὕστερον ὁ μὲν Οὐάκης νοσήσας ἐξ ἀνθρώπων ἡγήνηστο,
 20 ἐς δὲ τὸν Οὐάλδαρον, τὸν Οὐάκου υἱόν, ἡ Λαγγοβαρδῶν ἔλ-

1. Γόθιγος L. καὶ Γόθιγος P. 8. Ἰλδίγης ex Pers. correxi.
 Ἰλδίγος P, quod om. Hl. *ibid.* Λαγγοβαρδὸς] λαγγοβαρδός H:
 illud Hm. Et sic infra saepius in his formis variatur. 9. Οὐά-
 κης] οὐάακης H hic et infra. *ibid.* οἱ om. L. 10. ἐπειδὴν]
 ἐπιβῆναι ἐπειδὴν H. ἐπιβῆναι ἂν L. *ibid.* Οὐάκης — οὖν
 om. L. 12. τὸν αὐτοῦ] τὸν om. L. 14. Οὐάρονους] οὐάφ-
 ρας Reg. οὐάρας L. 15. θνοῖν] θνεῖν L. 16. τὸν Ῥ.
 κτεῖναι om. L. 18. Ἰλδίγης Reg. et Pers. Ἰλδίγος P. λιγί-
 γος H. 20. τὸν om. L. *ibid.* Οὐάλδαρον L. Vulgo Οὐάλ-
 δαρον. Baldarum Pers.

In primis stimulabat ipsum Gothigus, Patricios ac iamdiu Consularis, qui nuper eius rei causa Byzantium venerat. At Imperator, se Italiam prospecturum pollicitus, in Christianorum dogmata maximam temporis partem conferebat, tollendis eorum controversiis intentissimus. Haec agebatur Byzantii, cum Ildisus natione Langobardos ad Gepasdes se recepit, ob eiusmodi causam. Quo tempore Langobardis Vacas imperabat, nepotem habebat, nomine Risiulfum, quem lex ad regnum vocabat, postquam ex vita Vacas migrasset. Vacas notem id provide curans, ut filio suo principatum relinqueret, Risiulfum, falsi criminis reum actum, exilio molavit. Statim ille ex patria ad Varnos cum paucis profugit, reflectis ibi duobus filiis. Hoc Barbaros pecunia Vacas ad Risiulfum caedem perpellit. Filiorum Risiulfi alter morbo extinguitur, alter, cui nomen Ildisus, ad Sclavenos evadit. Haec multo post morbo obijt Vacas, ac Langobardorum principatus Valdaro evenit, Vacas filio: cui

- C θεν ἀρχή. ᾧ δὴ παιδί κομιδῇ ὄντι ἐπίτροπος καταστάς Αὐδουὶν
τὴν ἀρχὴν διοικεῖτο. δυνάμει τε πολλῇ ἀπ' αὐτοῦ χρώμενος αὐ-
τὸς τὴν ἀρχὴν οὐκ ἐξ μακρὰν ἔσχε, τοῦ παιδὸς τούτου νόσφ' αὐ-
τίκα ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθέντος. ἤνικα τοίνυν Γήπυισι τε καὶ
Λαγγοβάρδαις ὁ πόλεμος κατέστη, ὥσπερ μοι εἴρηται, Ἰλδίγης 5
εὐθὺς Λαγγοβαρδῶν τοὺς οἱ ἐπισπομένους καὶ Σκλαβηγῶν πολ-
λοὺς ἐπαγόμενος ἐς Γήπυιδας ἦλθε, καὶ αὐτὸν Γήπυιδες κατὰ-
ξιν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐλπίδα εἶχον. γενομένων δὲ τῶν ἐν τῷ πα-
ρόντι πρὸς Λαγγοβάρδας σπονδῶν ὁ μὲν Αὐδουὶν τὸν Ἰλδίγην
εὐθὺς ἅτε πρὸς φίλων ἐξήτειτο Γηπαίδων, οἱ δὲ τὸν μὲν ἀνθρῶ- 10
D πον ἐκδοῦναι οὐδ' αὖτις ἔγνωσαν, ἐκέλευον δὲ αὐτὸν ἐνθ' ἐνδε ἀπαλ-
λαγέντα ὅποι βούλοιο διασωῆσθαι. καὶ ὃς μελλήσει μηδεμιᾷ
ξέν τε τοῖς ἐπομένοις καὶ Γηπαίδων τισὶν ἐθελουσίαις ἐς Σκλαβη-
νοὺς αὐθις ἀφίκετο. ἐνθεν τε ἀναστὰς παρὰ Τωτίλῳ τε καὶ
Γότθους ἦει, στρατεύμα οὐχ ἥσσαν ἢ ἐς ἐξακισχίλους ξὺν αὐτῷ 15
V 168 ἔχων, ἧς τε Βενετίας ἀφικόμενος Ῥωμαίοις τισὶν ὑπαντήσασιν, ὧν
Λάζαρος ἦγειτο, ἐς χεῖρας ἦλθε, τρεψάμενός τε αὐτοὺς πολλοὺς
ἔκτεινεν. οὐ μὲντοι Γότθοις ξυνέμιξεν, ἀλλ' Ἰστρὸν ποταμὸν
διαβὰς αὐθις ἐς Σκλαβηνοὺς ἀπεχώρησεν.

5. μοι om. L. *ibid.* Ἰλδίγης L. Vulgo Ἰλδίγορ. 7. αὐτόν]
αὐτῶν L. *ibid.* κατὰξιν] κατατάξιν Reg. κατὰ τάξιν L.
8. τῶν] αὐτῶν L. 9. Ἰλδίγην L. Ἰλδίγορ P. 12. διασω-
ῆσθαι] διασώσασθαι L. *ibid.* μηδεμιᾷ] οὐδ' αὖτις Hm.
13. Σκλαβηνοὺς] σκλαβίνους Reg. Sic etiam L. hic et alibi snepo.
14. ἐνθεν τε] ἐνθ' ἐνδε L. 15. ἦει] Vulgo ἔει. *ibid.* οὐχ]
οὐδὲν H. οὐχ Hm. 16. ὑπαντήσασιν] ὑπαντήσας Reg.

admodum puero tutor adhibitus Auduinus, regnum administrabat. Hinc multa auctus potentia, brevi ipse regnum obtinuit, cum puerum repente morbus oppressisset. Nato demum, ut dixi, bello Gepaedes inter ac Langebardos, protinus Ildigus cum Langobardis, qui se ipsi adiunxe-
rant, ac numerosa Sclavenorum manu ad Gepaedes se contulit. Ac sperabant Gepaedes fore ut illum in regnum iuducerent. Iam vero facta cum Langobardis pace, extemplo Auduinus a Gepaedibus, tanquam ami-
cis, Ildigum repetiit. Hi tradere nolentes hominem, hortati sunt, ut inde quocumque vellet evaderet. Nulla is interposita mora cum suis ac nonnullis Gepaedibus voluntariis, sese ad Sclavenos retulit. Hiuc pro-
fectus, Totilam Gotthosque adire instituit, armatorum non minus sex millia secum habens. Agrum lugressus Venetum, cum obvia Romanorum manu, quam Lazarus ducebat, conflixit, eaque in fugam acta, multos occidit. Nec tamen se admiscuit Gotthis; sed iterum transito Istro Bu-
mine, ad Sclavenos concessit.

Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐπράσσειτο τῆδε ἤπερ μοι εἴρηται, ἐν τούτῳ
 τῶν τις Βελισαρίου δορυφόρων, Ἰλαούφ ὄνομα, βάρβαρος γέ-
 νος, θυμοειδής τε καὶ δραστήριος, ὃς δὴ ἐν Ἰταλίᾳ λεηστὴς
 ἔτυχε, Τωτίλᾳ τε καὶ Γότθοις προσεχώρησεν οὐδενὶ λόγῳ. καὶ P 550
 5 αὐτὸν ὁ Τωτίλας εὐθὺς ξὺν στρατῷ πολλῷ καὶ ναυσὶν ἐπεμψεν
 εἰς τὰ ἐπὶ Δαλματίας χωρία. ὃς δὴ ἐν χωρίῳ Μονικούρω καλου-
 μένῳ γενόμενος, ὅπερ ἐπιθαλάσσιον ἀγχιστὴ πῃ Σαλώνων ἐστὶ,
 τὰ μὲν πρῶτα ξενέμιζε τοῖς ταύτῃ ἀνθρώποις, ἅτε Ῥωμαῖός τε
 ὦν καὶ Βελισαρίῳ προσήκων, ἔπειτα δὲ αὐτὸς τε τὸ ξίφος ἀρά-
 10 μινος καὶ τοῖς ἐπισπομένοις ἐγκατεσάμινος ἑξαπιναιῶς ἅπαντας
 ἔκτεινε. ληισάμενός τε τὰ χρήματα ἅπαντα ἐνθρόνδῃ μὲν ἀπὼν
 εἵχετο, ἐπέσκηψε δὲ καὶ ἄλλῳ ἐν τῇ παραλίᾳ κειμένῳ χωρίῳ,
 ὅπερ Λαυριάτην καλοῦσι Ῥωμαῖοι. οὗ δὴ ἐπιβὰς τοὺς παραπε- B
 τωκότας ἀνῆρει. ἄπερ ἐπεὶ Κλαυδιανὸς ἔγνω, ὅσπερ τότε Σα-
 15 λώνων ἦρχε, στρατεύμα διὰ τῶν καλουμένων δρομῶντων ἐπ' αὐ-
 τὸν ἐπεμψεν. οἱ δὴ ἐπεὶ ἐν Λαυριάτῃ ἐγένοντο, τοῖς πολέμοις
 εἰς χεῖρας ἤλθον. παρὰ πολὺ τε ἡσσηθέντες τῇ μάχῃ ἔφυγον ὅπῃ
 ἐκάστω δύνατ' ἔγχετο, τοὺς δρόμοντας ἐν τῷ λιμένι ἀπολιπόντες.
 οὗ δὴ καὶ τὰ ἄλλα πλοῖα ἔμπλεα σίτου τε καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτη-
 20 θείων ὄντα ἐτίγγαζεν. ἄπερ ἅπαντα Ἰλαούφ τε καὶ Γότθοι ἐλόν-
 τες κτείναντες τε τοὺς ἐν ποσὶν ἅπαντας καὶ τὰ χρήματα ληισά-
 μενοι παρὰ Τωτίλαν ἤλθον. καὶ ὁ χειμὼν ἔλτγι, καὶ τέταρτον

1. μοι om. L. 6. Μονικούρω] μοτηκούρω H: illud Hm.
 8. ξενέμιζε] ξενέμιζε Reg. 10. ἐπισπομένοις Reg. ἐπεπομέ-
 νοις P. 11. ἅπαντα] πάντα L. ibid. μὲν ἀπὼν om. L.
 13. ἐπιβὰς] ἀποβάς L. 15. διὰ] ἐπὶ Reg. ibid. αὐτὸν]
 αὐτῷ Reg. 21. κτείναντες] κτείνοντες L.

Dum haec ita fiunt, ut dixi, interea Ilusuf, armiger Bellisrii, ge-
 nere Barbarus, animosus vir atque impiger, qui in Italia captus reman-
 serat, ad Tutilam et Gothos temere descivit. Confestim ipsum Toti-
 las cum multis copiis navibusque in Dalmatiam misit. Ille Muicorum
 (locus est maritimus ac proximus Saloni) delatus, primum quidem ad
 incolas se applicuit, gerens se pro Romano ac domestico Bellasrii. Dein
 vero ense districto, hortatus socios, repente internecionem fecit, atque
 opibus direptis omnibus, illinc obscessit. Locum alium, quem Laurea-
 tam Romani vocant, in maris littore situm aggressus est, eoque facta
 exsecratione, quos habuit obvios de medio sustulit. De his certior fa-
 ctus, qui tunc Saloni praecerat, Claudianus, copias in dromones, quos
 appellant, impositas, adversus illum misit: quae Laurentam devectae,
 manum conseruerunt eum hostibus. Quibus claram adeptis pugna victo-
 riam, proripuit se quisque quo poterat, relictis in portu dromonibus: ubi
 et aliae naves erant frumento caeterisque cibariis plonae: quas omnes
 cum Ilusuf et Gotthi cepissent, obviiis quibusque coesis, ablataque pe-

καὶ δέκατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυλέγραψε.

- C λς'. Μετὰ δὲ Τωτίλας ἄπαν ἐπὶ Ῥώμην τὸ στράτευμα ἦγε, καὶ ἐγκαθεζόμενος ἐς πολιορκίαν καθίστατο. ἐτύγγανε δὲ Βελισάριος τρισχιλούς ἀριστίνδην ἀπολεξάμενος. οὕσπερ ἐπὶ τῷ 5 Ῥώμης φυλακτιρῷ καταστησάμενος Διογένην αὐτοῖς ἄρχοντα, τῶν δορυφόρων τῶν αὐτοῦ ἓνα, ἐπέστησεν, ἄνδρα ξυνετόν τε διαφερόντως καὶ ἀγαθὸν τὰ πολέμια. διὸ δὴ χρόνον μῆκος τῇ προσεδρεία ταύτῃ ἐτίμβετο. οἳ τε γὰρ πολιορκούμενοι ἀρετῆς περιουσίᾳ πρὸς ἅπαντα τὸν Γότθων στρατὸν ἀξιώμαχοι ὄντες 10
- D ἐφαίνοντο καὶ Διογένης ἕς τε τὸ ἀκριβὲς ἐχρῆτο τῇ φυλακῇ ὥς μὴ τις κακουρήσων ἐπὶ τὸ τεῖχος ἴοι καὶ πανταχόθι τῆς πόλεως σῖτον ἐντὸς τοῦ περιβόλου σπείρας ἐνδεῖν σφίσι τὰ ἐπιτήδεια ὥς ἥκιστα ἐποίει. πολλὰ κίς δὲ οἱ βάμβαροι τειχομαχεῖν ἐχειρήσαντες καὶ τοῦ περιβόλου ἀποπειράσασθαι ἀπεκρούσθησαν, ἀρετῇ 15 σφᾶς ἀπωσαμένων ἐνθ' ἐνδεῖ Ῥωμαίων. τοῦ μέντοι πόρτου κρατήσαντες Ῥώμην κατὰ κράτος ἐπολιόρκουν. ταῦτα μὲν οὕτως ἐφ' ἔ-
- P 551 ρετο τῇδε. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς ἐπειδὴ Βελισάριον ἐς Βυζάντιον ἦκοντα εἶδεν, ἄρχοντα πέμπειν ξὺν στρατῷ ἄλλον ἐπὶ Γότθους τε διανοεῖτο καὶ Τωτίλαν. καὶ εἰ μὲν ἐπιτελῇ ταύτην 20 δὴ ἐπεποιήκει τὴν ἔννοιαν, οἶμαι ἂν, Ῥώμης μὲν ἔτι ἐπ' αὐτῷ οὐσῆς, σεσωσμένων δὲ οἱ τῶν ἐνταῦθα στρατιωτῶν καὶ τοῖς ἐκ Βυζαντίου ἐπιβεβοηθηκόσιν ἀναμύγνυσθαι δυναμένων, περιέσει-

4. ἐς] εἰς L. 5. ἀριστίνδην] ἀρσιτείνδην H. Correctum in Hm. 11. ἐχρῆτο τῇ φυλακῇ] τῇ φυλακῇ ἐχρῆτο L. 12. τοι] Vulgo ἦν.

cunia, Totilas convenerunt. Exit hiems, unaque annus decimus quartus istius belli, quod Procopius scripsit.

36. Deinde copias omnes Romam Totilas duxit, castrisque positis obsidionem cepisset. Fortissimorum militum tria millia delegerat Belisarius, hisque commissa Romae custodia, Diogenem, e stipatoribus suis unum, virum prudentia ac bellica virtute praestantem, praefecerat. Quare longius obsidio protracta est: cum et obsessos ingens animus universo Gotthorum exercitui pares videretur efficere, et Diogenes acerrimis custodiis uteretur, ne quis ad moenia subiret infestus, satoque ubi-vis intra urbis muros frumento, annone penuriam prohiberet. Saepe Barbari, tentata murorum oppugnatione, cessere retro, Romanis inde illos arcentibus virtute sua. Capto tandem Portu, Roma vehementius urgeri coepit. Haec ibi fiebant, Iustinianus vero Augustus, ut Belisarium reducem Byzantium vidit, Ducem alium adversus Gotthos sc Totilam cum exercitu mittere constituit. Quod consilium si executus esset, bello, ut equidem sentio, vicisset hostem; enim adhuc Romam haberet in sua ditione, et ioculume illius urbis praesidium missis Byzantio auxiliis

σθαι τῶν ἐναντίων αὐτὸν τῷ πολέμῳ. νῦν δὲ τὰ μὲν πρῶτα Λιβέριον ἀπολιζόμενος, ἄνδρα τῶν ἐκ Ῥώμης πατρικίων, ἐν παρωσκενῇ ἐκέλευε γενέσθαι, μετὰ δὲ ἀσχολίας οἱ ἴσως ἐπιγενομένης ἑτέρας τινὸς τὴν προθυμίαν κατέπαυσε.

- 5 Χρόνον δὲ τῇ Ῥώμῃς πολιορκία τριβέντος πολλοῦ, τῶν τι- B
ναι Ἰσαύρων, οἱ ἀμφὶ πύλην, ἣ Παύλον τοῦ ἀποστόλου ἐπώνυ-
μός ἐστι, φυλακὴν εἶχον, (ἅμα μὲν ἐπικαλοῦντες ἐναντιῶν πολ-
λῶν οὐδὲν πρὸς βασιλείᾳ σφίσι διδόνθαι, ἔμμε δὲ καὶ Ἰσαύρους
ὁρῶντες τοὺς παραδόντας Ῥώμην τὰ πρότερα Γότθοις, κεκομ- V 169
10 ψενμένους ἐπὶ μεγάλων τινῶν χρημάτων ἔχον) Ῥωτίλᾳ λαθραίο-
τατα ἐς λόγους ἐλθόντες ὡμολόγησαν τὴν πόλιν ἐνδύσειν, τακτὴ
τε ξυνέκλειτο ἡμέρα τῇ πράξει. καὶ ἐπὶ παρῇ ἡ κυρία, Ῥωτί-
λας μηχανᾶται τοιοῦδε. ἐς ποταμὸν Τίβεριν ἐν τῇ πρώτῃ τῶν
νυκτῶν φυλακῇ δύο μικρὰ πλοῖα καθῆκεν, ἄνδρας ἐνταῦθα χρη-
15 σθαι ταῖς σάλπιγξιν ἐπισταμένους ἐνθάδε. οἷς δὲ ἐπέσειλλε
διὰ μὲν τοῦ Τιβέριδος ἐρέσοντας ἐπὶπροσθαι ἵναι, ἐπιιδὼν δὲ
τοῦ περιβόλου ἄγχιστα ἴκωνται, ταῖς σάλπιγξιν ἐνταῦθα ἡχεῖν
δυνάμει τῇ πόσῃ. αὐτὸς δὲ τὸν Γότθων στρατὸν ἄγχιστα πύ- C
λης τῆς ἐρημίνης, ἣ Παύλου τοῦ ἀποστόλου ἐπώνυμός ἐστι,
20 λανθάνων τοὺς πολεμίους ἐν παρωσκενῇ εἶχε. λογισάμενός τε ὥς
μή τινες τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ, αἵτε ἐν σκότῳ, διαλαθόντες ἐκ
τῆς πόλεως διαδραῖναν οἷοί τε ὦσιν ἐς Κεντουκέλλας, ἐπεὶ ὅχι- H 310
ρωμα ἕτερον τῶν τῇδε χωρίων οὐδαμῇ σφίσι ἐλλείπειτο, ἀνδρῶν

5. δὲ τῇ] δὲ οὐ τῶν L. δὲ οὕτω ἐν Lm. 6. οἷ om. L.
14. μικρὰ πλοῖα] πλοῖα μικρὰ L. 17. ἴκωνται] ἴκονται P.
ἴκωσι Hm. ἴκωσι L. 22. ἐς Κεντουκέλλας om. L.

misceri posset. Nunc autem dolecto primum Liberio Patricio Romano iniunxit, ut praesto esset: deinde, negotio forte soborto aliquo, egre-
giam voluntatem deposuit.

Obsidio Romae ducta longius fuerat, cum Issuri quidam, custodes portae, quos Pauli Apostoli nomine insignis est, expostulantes, nihil sibi per annos plures ab Imperatore datum, atque eodem videntes tempore Issuros, qui Romam Gotthis ante prodiderant, magna opibus gloriosos; Totilas in clandestino colloquio promittunt urbem se tradituros, ac tem-
poris rei peragenda constitutos. Cum dicta dies affuit, sle fraudem in-
atruxit Totilas. Prima noctis vigilia, in fluvium Tiberim navigiola duo indoxit, cum totidem tubicinibus; quibus praecepit, ut remis transmissu
Tiberi, sub moenibus quoad possent clangere. Ipse Gotthorum exer-
citus ad portam, quam Pauli Apostoli nomine insignem esse dixi, nihil hoste persentiente, disposuit: ac praescavens, ne qua pars Romani prae-
sidii noctis beneficio clam ex urbe se reciperet Centumcellas, euo in lo-
cia circumiacentibus alia nulla munio Romanis esset reliqua, viam,

Procopius II.

28

μαχίμων ἐνέδραις τισὶ προλοχέειν ἔγωγ τὴν ἐνταῦθα οὐδὲν φέρουσαν, οἷς δὴ ἐπήγγειλε τοὺς φεύγοντας διαχρήσασθαι. οἱ μὲν οὖν ἐν τοῖς πλοίοις ὄντες, ἐπεὶ τῆς πόλεως ἀγχοῦ ἐγένοντο, ἐχρῶντο ἤδη κατὰ τὰ σφίσιν ἐπηγγελμένα ταῖς σάλπινξι. Ῥωμαῖοι δὲ καταπλυγνέτες ἐς μέγα τε δέος καὶ θόρυβον καταστάν-
 D 5 τες ἔξαπινάως ἀπολιπόντες οὐδενὶ λόγῳ τὰ σφέτερα ἕκαστοι φυλακτήρια ἐβοήθουν ἐνταῦθα θρόμφῳ, τὴν ἐπιβουλὴν ἐς τὸ ἐκείνη τείχος εἶναι οἰόμενοι. μόνοι τε οἱ προδιόντες Ἰσαυροὶ ἐπὶ τῇ αὐτῶν φυλακῇ μένυντες τὰς τε πύλας κατ' ἔξουσίαν ἀνέφρον καὶ τῇ πόλει τοὺς πολέμιους ἐδέξαντο. καὶ πολλὸς μὲν ἐνταῦθα τῶν
 10 παραπεπτωκότων γέγνηται φόνος, πολλοὶ δὲ φεύγοντες δι' ἐτέρων πυλῶν ἔρχοντο, οἱ δὲ τὴν ἐπὶ Κεντουκίλλας ἰόντες ὑπὸ τε τοῖς ἐνεδρεύουσι γενομένοι διαφθάρησαν. ὀλίγοι μὲντοι αὐτῶν διέφυγον μόλις, ἐν οἷς καὶ Διογένην πληγνέντα φασὶ διασσωσθαι.
 Ἦν δὲ τις ἐν τῷ Ῥωμαίων στρατῷ Παῦλος μὲν ὄνομα, Κί-
 15 λῆς δὲ γένος, ὃς τὰ μὲν πρῶτα ἐφειστήκει τῇ Βελισαρίου οἰκίᾳ, ἵστωρον δὲ καταλόγου ἱππικοῦ ἄρχων ἔς τε Ἰταλίαν ἐστράτευσε καὶ ξὺν τῷ Διογέει ἐπὶ τῷ Ῥώμης φυλακτηρίῳ ἐτέτακτο. οὗτος ὁ Παῦλος, ἀλίσκομένης τότε τῆς πόλεως, ξὺν ἱππεὺσι τετρακοσίοις ἔς τε τὸν Ἀδριανοῦ τάγον ἀνέδραμε καὶ τὴν γέφυραν ἔσχε
 P 552 τὴν ἐς Πέτρου τοῦ ἀποστόλου τὸν νεὼν φέρουσαν. τοῦ δὲ Γότθων στρατοῦ, ὄρθρου τε ὄντος καὶ μέλλοντός τι ὑποφαίνειν ἡμέρας, τοῦτοις δὴ τοῖς ἀνδράσιν ἐς χεῖρας ἐλθόντος, ἐνταῦθα Ῥω-

2. οἷς] διὸ Reg. ibid. ἐπήγγειλε] ἐπήγγειλλε L. 3. ἀγχοῦ] ἄγχιστα L. 6. ἕκαστοι om. L. 8. τῇ — φυλακῇ] τῆς — φυλακῆς L. 10. ἐνταῦθα τῶν παρ.] τῶν παρ. ἐνταῦθα L. 14. οἷς καὶ Reg. τοῖς P. 21. τὸν νεὼν] τὸν om. L. 23. Ῥωμαῖοι om. L.

quae eo ducit, valida caetera insedit, iussa fugientes conficere. Ergo qui in sinibus orant, cum ad urbem accessissent, ex praescripto tubas inflarunt. Attoniti Romani trepidare metu ac tumultuari, temere do sua quiaque statione decedere, et accurrere illuc auxilio, eam tentari rati murorum partem. Soli Isauri proditores, in statione muentes, porta libere patefacta, in urbem hostes accipiunt. Obviorum ibi multa fit caedes: multi aliis portis diffugiunt; ac dum Centumcellas properant, in insidias dilapsi caeduntur. Hinc pauci vix evasere: inter quos Diogenes effugisse saucius dicitur.

Erat in turmis Romanis Paulus, natione Cilix, qui primum domui praefuerat Belisarii; deinde turmae equitum dux, expeditionem secutus Italicam, praesidio Romano praepositus cum Diogeno fuerat. Hic Paulus, tum capta urbe, cum equitibus co. cursu ad molem Adrian! sese recepit, et pontem, qui ad Potri Apostoli templum fert, occupavit. Mane, sub lucis ortum, aggressis hos viros Gothiis, Romani hostilem

μαῖοι ἰσχυρότατα τοῖς πολέμοις ὑφιστάμενοι τὸ πλὸν ἔχον·
 τῶν τε βαρβάρων, ἅτε πληθους τε μεγάλου καὶ στενοχωρίας ἐν
 αὐτοῖς οὐσης, πολλοὺς ἔκτειναν. ὅπερ ἐπεὶ ὁ Τωτίλας εἶδε, κα-
 τέπαυσε μὲν αὐτίκα τὴν μάχην, Γότθους δὲ τοῖς πολέμοις ἀντι-
 5 καθιζομένους ἡσυχάζειν ἐκέλευεν, οἰόμενος λιμῶ τοὺς ἄνδρας αἰ-
 ρήσειν. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν Παῦλός τε καὶ οἱ τετρα- B
 κόσιοι ἀπόστοι διαγεγόνασαι, τὴν τε νύκτα οὕτως ἡδύσαντο·
 τῇ δὲ ἐπιγενομένη ἔβουλεύσαντο μὲν σιτίζεσθαι τῶν ἱππῶν τισὶν,
 ὅκνησις δὲ αὐτοὺς τῷ τῆς ἰδωδῆς οὐ ξυνειθισμένῃ διεκροῦσθαι
 10 μέχρι ἐς δειλὴν ὀψίαν, καίπερ πιεζομένους τῷ λιμῶ ἐς τὰ μάλα-
 στα. τότε δὲ πολλὰ λογισάμενοι ἐν σφίσιν αὐτοῖς, καὶ ἀλλή-
 λους ἐς εὐτολμίαν παρακαλέσαντες, ἔβουλεύσαντο ἄμεινον σφί-
 σιν εἶναι εὐπρεπεῖ θανάτῳ αὐτίκα δὴ μάλα καταλῦσαι τὸν βίον.
 ὁρμηῆσαι μὲν γὰρ ἔγνωσαν ἐπὶ τοὺς πολέμους ἐκ τοῦ αἰφνιδίου,
 15 κτεῖναι δὲ αὐτῶν ὅσους ἂν ἐκάστῳ δυνατὰ εἴη, οὕτω τε ἀνδρείως
 τῆς τελευταῆς τυχεῖν ἅπαντας. ἀλλήλους τοίνυν ἑξαπινάλως περι-
 πλακέντες καὶ τῶν προσώπων καταφιλήσαντες τὴν ἐπὶ θανάτῳ C
 ἡσπάζοντο, ὥς ἀπολούμενοι εἰς θᾶδε ἅπαντες. ὅπερ κατανοήσας
 ὁ Τωτίλας ἔδειξε μὴ θανατῶντες ἄνθρωποι καὶ σωτηρίας πέρι
 20 ἑλπίδα οὐδεμίαν τὸ λοιπὸν ἔχοντες ἀνήκιστα ἔργα ἐς Γότθους
 δράσωσι. πέμψας δὲ παρ' αὐτοὺς δυοῖν προὔτειντο αὐτοῖς αἰ-
 ρεσιν, ὅπως ἡ τούς τε ἵππους ἀφέντες ἐνταῦθα καὶ τὰ ὄπλα κα-

4. ἀντικαθιζομένους] ἀντικαθεζομένους L. 7. οὕτως L. οὕτω
 P. 11. λογισάμενοι] ποιησάμενοι Reg. ibid. ἐν σφίσιν] ἐν
 om. H. 12. παρακαλέσαντες L. παρακαλέσαντες P. 20. ἐς
 Γότθους] ἐς om. L. 21. δὲ] οὖν L.

illic impetum validissime sustineutes, vicerunt, ac magna clade affecerunt Barbaros, utpote confertissimos in angustiis. Quod ubi Totilas animadvertit, pugnam statim diremit, Gotthosque in statione hostibus opposita manere iussit, non dubitans, quin eos fame ad deditionem perpelleret. Quare diem hunc Paulus et quadringenti impasti traduxerunt, immo et noctem. Postridie, cum equorum carnibus vesci consilium esset, cunctatio, quam cibi insolentia pariebat, illud ad vespertum extraxit, quamvis ipsos rabida fames urgeret. Tum longa inter se habita deliberatione, hortati se invicem ad audendum, sic statuerunt, satius esse illico honesta morte finire vitam. Cum igitur vellent facto in hostes subito impetu, eorum caedem quam maximam quisque posset, edere, itaque omnes occumbere fortiter, siue mora amplexati inter se, et ora exosculnti, supremum iter carpunt, tanquam continuo perituri ad unum omnes. Quo Totilas intellecto, veritus ne homines amore mortis et desperatione salutis acti, magnam stragem Gotthis afferrent, misit qui optionem darent, utrum mallet, equis illic dimissis, armisque depo-

ταθέμενοι, ἀπομόσαντες τε μηκέτι ἐπὶ Γότθους στρατεύεσθαι, κικλῶν ἀπαθείς ἐς Βυζάντιον ἀπαλλάσσονται, ἢ τὰ σφέτερά αὐτῶν ἔχοντες ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ Γότθοις τὸ λοιπὸν ξυστρατεύσονται. τοὺτους τοὺς λόγους Ῥωμαῖοι ἄσμενοι ἤκουσαν. καὶ τὰ μὲν πρῶτα τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον εἴλοντο ἅπαντες, ἔπειτα δὲ πε-
 D 301 μὲν ποιεῖσθαι καὶ ἄνθρωποι τὴν ἀναχώρησιν αἰσχυρόμενοι, δι-
 V 170 μαίνοντες δὲ μὴ τισιν ἐνέδρῃαι ἐν τῇ ἀποπορείᾳ περιπετωκότες διαφθαρεῖν, ἕμα δὲ καὶ μιμνῶμενοι, ὅτι δὴ σφίσι χρόνον τὰς ξυντόξεις πολλοῦ τὸ Ῥωμαίων δημόσιον ὤφειλεν, ἅπαντες ἐθελούσιοι τῷ Γότθῳ στρατῷ ἀνέμειγνυντο, πλήν γε δὴ οὗτοι Παῦλός 10 τε καὶ τῶν τριῶν Ἰσαύρων, Μίνδης ὄνομα, Τωτίλα ἐς ὅψιν ἐλθόντες ἐς Βυζάντιον σφᾶς ἐδέοντο στείλαι. παῖδάς τε γὰρ καὶ γυναῖκας σφίσι ἐν γῇ τῇ πατρῷᾳ ἔφασκον εἶναι, ὥντιν χωρὶς βιοτεῖν οὐχ οἶοι τε εἶναι. οὕςπερ ὁ Τωτίλας, εἰτε ἀληθευόμενος, ἀποδεξιόμενος, ἐφοδίοις τε δωρησάμενος καὶ παραπομπὰς ξυμ-
 P 553 πλέμψας ἀφῆκε. καὶ ἄλλοι μέντοι τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ, ὅσοι κἀπαρνηγόντες ἐς τὰ τῆς πόλεως ἱερὰ ἔτυχον, ἐς τριακοσίους ὄν-
 H 311 τες, τὰ πιστὰ λαβόντες τῷ Τωτίλᾳ προσεχώρησαν. Ῥώμην δὲ οὕτε κυθελὲν οὕτε ἀπολιπεῖν τὸ λοιπὸν Τωτίλας ἤθελεν, ἀλλὰ Γότθους τε καὶ Ῥωμαίους τοὺς τε ἐκ τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ 20 τοὺς ἄλλους ἅπαντας ξυνοικίζεν ἐνταῦθα ἔγνω ἐξ αἰτίας τοιαύτης.

1. στρατεύεσθαι L. στρατεύεσθαι P. 2. ἀπαλλάσσονται] ἀπαλλάσσονται L. 4. τοὺς λόγους Ῥωμαῖοι] Ῥωμαῖοι τοὺς λόγους L. 7. ἀποπορεία ed. Veneta. ἀποπορεῖα P et Hm. ἀπο-
 ρεία H et Reg. 8. χρόνον — πολλοῦ Reg. Vulgo χρόνων — πολλῶν. 9. τὸ Ῥωμαίων] τῶν Ῥωμαίων L. 17. τριακοσίους Reg. et Pers. Vulgo τετρακοσίους. 18. τῷ om. L. 20. τοὺς τε] τε om. L.

sitis, ac fide iureiurando obstricta, se in Gothos arma nunquam lato-
 ros, Byzantium adire incolumes, an suis retentis rebus pari in poste-
 rum iure et conditione cum Gothis militare. His Romani libenter an-
 didis, principio quidem cuncti Byzantium petere maluerunt; at postea
 pudore prohibiti quominus pedites at inermes redirent, veritique ne in
 via intercepti insidulis trucidarentur, ac praeterea conquerentes debita
 sibi ex aerario multorum annorum stipendia, ultra omnes ad Gothorum
 exercitum se aggregarunt, praeter Paulum et Mindem Isaurum, qui co-
 ram rogauerunt Totilam, ut se Byzantium mitteret; cum in patria liberos
 uxorisque habere se dicerent, sine quibus non possent vivere. His To-
 tilas verum proferentibus annuit, datoque viatico, et adiunctis dedecto-
 ribus, ipsos dimisit. Quadringenti alii Romani milites, qui in templa
 urbis confugerant, accepta fide, se Totilae permiserunt. Porro Totilas
 Romam nec delere, nec relinquere amplius voluit; sed Gothis ac Ro-
 manis cum Senatoril, tum alius cuiusque ordinis, frequentare decrevit,
 causa inductus, quam modo dicam.

λζ'. Τωτίλας οὐ πολλῷ πρότερον παρὰ τῶν Φράγγων τὸν Β
 ἄρχοντα πέμψας, τὴν παιδὰ οἱ γυναῖκα ἰδεῖτο γαμετὴν δοῦναι.
 ὁ δὲ τὴν αἰτησὶν ἀπεισέσαστο, Ἰταλίας αὐτὸν οὔτε εἶναι οὔτε ἵσ-
 σθαι πῦτε βασιλεὺς γένεσθαι, ὅς γε Ῥώμην ἔλθων ἔχεισθαι μὲν αὐ-
 5 τῆς οὐδαμῇ ἴσχυσε, μοῖραν δὲ αὐτῆς καθελὼν τοῖς πολέμοις
 μεθῆκεν αὐτοῖς. διὸ δὴ τὰ τε ἐπιτήδεια ἐν τῷ παρόντι ἐς αὐτὴν
 ἐσκομίζεσθαι διὰ σπουδῆς εἶχε καὶ ἀνοικοδομεῖσθαι ὅτι τάχιστα
 πάντα ἐκλείψειν, ὅσα καθελὼν τε καὶ πυρπολήσας αὐτὸς ἔντευχε,
 ἡνίκα Ῥώμην τὸ πρότερον εἶλε· τῶν τε Ῥωμαίων τοῖς τε ἐκ τῆς
 10 ξυγκλήτου βουλῆς καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας, οὗσπερ ἐπὶ Καμπαν- C
 νίᾳ ἐφύλασσε, μετεπέμπετο. ἐνταῦθ' αὖ τε ἀγῶνα τὸν ἱππικὸν
 θεασάμενος, τὴν στρατείαν ἡτοίμαζε πῦσαν, ὥς ἐπὶ Σικελίαν
 στρατεύσων. ἅμα δὲ καὶ πλοῖα μικρὰ τετρακόσια ὥς ἐς ναυ-
 μαχίαν ἐν παρυσκιῇ ἐποιεῖτο, καὶ στόλον νεῶν μεγάλων τε καὶ
 15 πολλῶν ἔχων, ὥσπερ ἐκ βασιλείας, ἐκ τῆς ἐφύας ἐνταῦθα σταλεί-
 σας, αὐτοῖς ἀνδράσι τε καὶ φορτίοις πάντι τοῦτον τὸν χρόνον
 ἔλθων ἔντευχε. Στίγανόν τε ἄνδρα Ῥωμαίων παρὰ βασιλεὺς πρεσ-
 βευτὴν ἐπέμψε, τὸν μὲν πόλεμον τόνδε καταλείναι αὐτῶν, ἐνσπόν-
 20 δους δὲ Γόιθους ποιεῖσθαι, ἐφ' ᾧ δὲ αὐτῷ ξυμμαχήσασιν ἐπὶ D
 τοὺς πολέμοις τοὺς ἄλλους ἰόντι. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς
 οὔτε τὸν πρεσβευτὴν οἱ ἐς ὕψιν ἔλθειν ξυνηχώρησεν οὔτε τινα

4. μὲν αὐτῆς] μὲν αὐτὴν L. 5. δὲ αὐτῆς] δὲ αὐτοῖς L.
 8. αὐτὸς] αὐτοῦ H: αὐτὸς Hm. 9. τοὺς τε] τε om. L.
 10. ξυγκλήτου] συγκλήτου L. 11. τὸν ἱππικόν] τῶν ἱππικῶν L.
 12. θεασάμενος] θίμενος L. 13. πλοῖα μικρὰ] τὰ μικρὰ πλοῖα
 L. 18. ἐνσπόνδους δὲ L. ἐνσπόνδους τε P. 19. ξυμμαχή-
 σασιν] ξυμμαχήσουσι L. ibid. ἐπὶ τοὺς] τοὺς om. L.
 21. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδέ.

37. Non ita prius Totilas, missa ad Francorum Regem legatione, eius filiam sibi petierat in matrimonium. Is vero abnueraat, negans illum Italicae Regem esse, vel futurum unquam, qui Romam captam retinere nescivisset, ac parte eius diruta, illam iterum permisisset hostium potestate. Quamobrem iam in urbem annonam invehere satagit Totilas, et prope instaurari iussit quicquid ipse, cum Romanum primum cepisset, ferro ac flamma corruperat. Romanos, non Senatores modo, sed alios etiam quoscunque in Campania asservabat, revocavit, eumque ludis equestribus interfuit, universum exercitum accinxit, bellum Siculum meditans. Eodem tempore plurima navigia quadringenta, veluti ad navale certamen expedit, ac numerosam classem maiorum navium, quas illuc ex Oriente ab Imperatore missas toto eo tempore cum viris et oneribus interceperat. Stephanum ortu Romanum ad Imperatorem legavit, petens ut hoc bellum dirimeret, ac foedere iungeret sibi Gotthos, sociis eorum armis iuvandus, cum alios hostes adoriretur. Verum Iustinianus Augustus nec Legatum ad conspectum suum admisit, nec dictis quidquam

- τῶν λεγομένων ἐντροπὴν τὸ παράπαν πεποιήται. ἄπερ ἐπὶ Τω-
τίλῃς ἤκουσιν, αὐθις ἐς τὸν πόλεμον ἐν παρασκευῇ ἐποιεῖτο.
ξέμφορον δὲ οἱ ἔδοξεν εἶναι, Κεντουκελλῶν ἀποπιρασμένην
πρότερον οὕτω δὴ ἐπὶ Σικελίας εἶναι. ἦρχε δὲ τότε τοῦ ἐνταῦθα
φυλακτηρίου Διογένης, ὁ Βελισσαρίου δορυφόρος, δύναμιν ἀξιό- 5
χρεων ξὺν αὐτῷ ἔχων. καὶ ὁ μὲν Γότθων στρατὸς, ἐπειδὴ ἐς
Κεντουκέλλας ἀφίκοιτο, ἄγχιστα τοῦ περιβόλου ἐνστρατοπεδεύ-
P 554 σάμενοι ἐς πολιορκίαν καθίσταντο. πρέσβεις δὲ πέμψας παρὰ
Διογένην ὁ Τωτίλας, αὐτόν τε προῦκαλεῖτο καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν
στρατιώτας. καὶ ἦν μὲν σφίσι βουλομένοις ἢ μάχῃ πρὸς αὐτοὺς 10
διακρίνεσθαι, ἔργον ἔχισθαι ἐντίκῃ δὴ μάλα. ἐν ἑλπίδι τε πα-
ρήναι μηδεμιᾶ ἔχειν, δύναμιν ἐτέραν τινὰ ἐκ βασιλείως σφίσι
ἀφῆξεσθαι. ἀδόνατον γὰρ Ἰουστινιανὸν τὸ λοιπὸν εἶκαι πόλε-
μον πρὸς Γότθους τόνδε διενεγκεῖν, εἴ τῃ ἱκανῇ τεκμηριώσα-
σθαι τὰ μετὰ χρόνον τοσοῦτον τὸ μῆκος ἐπὶ τῆς Ῥώμης ξυμ- 15
βάντα, εἰ δ' ὥς ἤκιστα σφίσι ἐν ἡδονῇ ἔστιν, αἴρεσιν προῦ-
τείνετο ἰλέσθαι ὁπότῃρα ἂν αὐτοὶ βούλοιντο, ἢ ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ
B ὁμοίᾳ τῷ Γότθων στρατῷ ἀναμίγνυσθαι, ἢ κακῶν ἀπαθίσιν ἐν-
V 171 θένδε ἀπαλλασσομένοις ἐπὶ Βυζαντίου κομίζεσθαι. Ῥωμαῖοι δὲ
καὶ Διογένης οὔτε μάχῃ διακρίνεσθαι βουλομένοις σφίσι αὐτοῖς 20
ἔφασκον εἶναι οὔτε μέντοι ἀναμίγνυσθαι τῷ Γότθων στρατῷ,

1. πεποιήται] πεποιεῖτο L. ^η *ibid.* ἄπερ — ἐποιεῖτο om. L.
4. Σικελίας] σικελίαν L. *ibid.* τότε om. L. 7. Κεντουκελλας]
κεντουκέλλαν H: —ας Hm. 8. δὲ] τε L. 10. καὶ ἦν] καὶ
om. L. *ibid.* ἦν μὲν] εἰ μὴ H. *ibid.* ἢ] εἴη HL: ποδ ἦν
μὲν — εἴη Hm. 14. τεκμηριώσασθαι] τεκμηριώσαι L.
15. χρόνον τοσοῦτον] χρόνον τοσοῦτον L. *ibid.* τὸ μῆκος
om. L. δὲ μῆκος H. 16. αἴρεσιν Reg. αἴρεσιν οὖν P. *ibid.*
προὔτείνετο] προὔτεινετο Reg. 17. ὁπότῃρα ἂν] ὁποτέραν L.

detulit. Quae cum Totilae renuntiata fuissent, apparatus bellicum red-
integravit. Ac prius expedire visum est Centumcellas tentare, itaque
demon Siciliae potere. Illius urbis praesidio tunc imperabat Belisarii
stipator Diogenes, idoneis succinetus copis. Gothorum vero exercitus,
simul Centumcellas pervenit, proxime muros castrametatus, inchoavit
obsidionem. Tum Totilas nonnullis ad Diogenem delegatis, ipsum eius-
que milites provocat: si velint secum armis decernere, rem quamprimum
aggrediantur: hortatur ut spem omnem abiciant accipiendi ab Impera-
tore subsidii: quippe quantum conici ex iis posset, quae Romae acci-
dissent post tam diuturnam expectationem; iam bello Gothico imparē
esse Iustinianum. Sin dimicare nollint, optionem facit, malintae aequali
sorte coniungi Gothorum copis, an Byzantium illine proficiaci incolu-
mes. Romani cum Diogene respondent, nolle se in certamen venire, ne-
que exercitui Gothorum inseri, eo quod sine liberis et uxoribus vita

ἐπὶ παίδων τε τῶν σφετέρων καὶ γυναικῶν χωρὶς βιοτεῖν οὐκ
 ἂν δύναιτο. πόλιν δέ, ἥσπερ φυλακὴν ἔχουσιν, ἐν μὲν τῷ
 παρόντι λόγῳ τιμὴν εὐπρεπεῖ ἐνδοῦναι οὐδαμῇ ἔχειν, ἐπὶ οὐδὲ τις
 σκῆψις αὐτοῖς, ἄλλως τε καὶ παρὰ βασιλέα στέλλεσθαι βουλο-
 5 μένοις, ταῦτ' ἀρεστὴν ἔς χρόνον δὲ ἀναβάλλεσθαι τινα τὴν
 πρῶξιν ἰδόντο, ἐφ' ᾧ βασιλεὺς μὲν ἐν τούτῳ τὰ σφίσι παρόντα
 σημαίνωσι, οὐδεμιᾷς δὲ μεταξὺ βοηθείας ἐκ βασιλείας ἐνταῦθα
 λοίσης οὕτω θῆ ἀπαλλάσσοιντο, Γούθοις μὲν τὴν πόλιν ἐνδόν- C
 τες, οὐκ ἀποφύγιστον δὲ αὐτοὶ τὴν ἀναχώρησιν ποιησάμενοι.
 10 ταῦτα ἐπὶ Τωτίλᾳ ἤρξατο, τακτὴ μὲν ἡμέρᾳ ξυνέκειτο, ἄνδρες
 δὲ κατὰ τριάκοντα ἑκατέρωθεν ἐν ὁμήρων λόγῳ ἐπὶ τῇ ὁμολογίᾳ
 δέδονται ταύτῃ καὶ Γούθοι τὴν προσεδρεύσαν διελύσαντες ἐπὶ Σι-
 κιλίας ἐχώρησαν. ἐπὶ δὲ ἀφίκοντο ἐς τὸ Ῥίγιον, οὐ πρότερον
 διέβησαν ἢ τῆδε πορθμὸν, ἕως φρουρίου τοῦ ἐν Ῥηγίῳ ἀπὸ
 15 περάσαντο. ἔρχον δὲ τοῦ ἐνταῦθα φυλακηρίου Θοριμούθ τε
 καὶ Ἰμέριος, οὗσπερ Βελισάριος ἐνταῦθα κατασιτησάμενος ἔτυ-
 χεν. οἵπερ ἐπὶ πολλοὺς τε καὶ ἀρίστους ξὺν αὐτοῖς εἶχον, τι-
 χουμαχοῦντίς τε ἀπεκρούσαντο τοὺς πολέμιους καὶ ἐπιελαθόντες
 τὸ πλὸν ἐν ξυμβυλῇ ἔρχον. ὕστερον μέντοι τῷ πλήθει τῶν πο-
 20 λέμιων παρὰ πολὺ ἱλασσόμενοι ἐντὸς τοῦ περιβόλου κατακλι- D
 σθέντες ἡσύχαζον. Τωτίλῃ δὲ μοῖραν μὲν τοῦ Γούθων σιμα-
 τοῦ αὐτοῦ εἶασε φρουρᾶς ἕνεκα, τῶν ἐπιτηδείων τῇ ἀπορίᾳ χρό-

1. τῶν σφετέρων L post γυναικῶν.

2. ἥσπερ] ἥς περὶ L.

5. ἀναβάλλεσθαι] ἀναβαλίσθαι Reg. 7. σημαίνουσι] σημαίνωσι Reg.

8. ἀπαλλάσσοιντε] ἀπαλλάσσονται L. 10. τακτὴ μὲν] μὲν em. L.

11. κατὰ em. L. 14. ἀπὸ περάσαντε] ἀποσι-

ράσασθαι Reg. 20. πολέμιων] ἐναντίων Reg. 21. τοῦ Γού-

θων] τῶν γούθων τοῦ L.

intolerabilis ipsis futura sit; urbem autem, fidei suse creditam, non posse iam honeste tradere, ob id praesertim, quod, cum adire velint Imperatorem, nihil habesent, quae deditionem excusent. Itaque postulant, differatur haec aliquandiu, donec quae res deducta sit, Imperatori significet; ut si ille interim spatio auxilii nihil ab eo venerit, urbe Getthis dedita, reditum purgare possint. His assensu Totila, certa dies convenit, eoque est huic pacti utriusque datis obsidibus triginta. Getthis, soluta obsidene, conversoque itinere in Siciliam, cum Reginum pervenissent, non prius fretum, quod illic est, traiecere, quam Rhegii castellum tentarunt. Parebat illius praesidium Thurimuthe atque Himorie, quos ibi Belisarius constituerat. Illi, cum et multes et fortissimos haberent secum milites, impressionem hostium repulerunt, factaque eruptione, ex pugna redierunt superiores. At deinde, illis longe cedentes numero, continerunt sese, inclusi moenibus. Tetilas vero exercitus Gotthici partem ibi, ut custodiam ageret, reliquit, spe maxima incen-

Η 312 νῶ ὕστερον ἐξαιρήσων καρδοκαῶν τοὺς ταύτῃ Ῥωμαίους, ἔς δὲ Ταραντίνους στρατεύματα πέμψας τὸ ἐκείνῃ φρουρίον παριστήσαςτο οὐδενὶ πόνῳ, καὶ Γότθοι δὲ, οὔσπερ ἔλλπετο ἐν Πικηνῶν τῇ χώρᾳ, πόλιν Ἀρμίνιον τῆνικαδὲ προδοσίᾳ ἔλθον.

Ταῦτα ἀκούσας Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς Γερμανὸν τὸν ἀνι-
ψιδόν τὸν αὐτοῦ αὐτοκράτορα ἐβούλευσε πολέμιον τοῦ πρὸς Γότ-
θους τε καὶ Τωτίλαν καταστήσασθαι, καὶ οἱ ἐν παρυσκενῇ ἐπέ-
στελλεν εἶναι· ἐπεὶ τε ὁ περὶ τοῦτου λόγος ἐς Ἰταλίαν ἦλθε, Γότ-
θοι μὲν ἐν φροντίδι μεγάλῃ ἐγένοντο. δι᾽ ἧν γάρ τις ἡ ἀμφὶ Γερ-
P 555 μαῶ δόξα ἐς πάντας ἀνθρώπους οὕσα ἐτύγχανεν. ἐὐέλπιδες δὲ 10
Ῥωμαῖοι τε γεγεννημένοι, εὐθὺς ἅπαντες καὶ οἱ τοῦ βασιλέως
στρατοῦ τῷ τε κινδύνῳ καὶ τῇ ταλαιπωρίᾳ πολλῶν ἔτι μᾶλλον ἀν-
τεῖχον. ἀλλὰ βασιλεὺς οὐκ οἶδα ὅ τι μεταμαθῶν Λιβέριον ἄν-
δρα Ῥωμαῖον, οὔπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐμνήσθην, ἐς τὸ
ἔργον καταστήσασθαι ἀντὶ Γερμανοῦ ἔγνω. καὶ ὁ μὲν παρ- 15
σκευασμένος ὡς τάχιστα, ὅτι δὴ αὐτίκα ξὶν στρατῷ ἀποπλεύσει,
ἐπίδοξος ἦν. ἀλλ' ἐπεὶ βασιλεὶ μετέμελεν αὐθις, ἥσυχῃ καὶ αὐ-
τὸς ἔμενε. τότε δὴ Βῆρος ξὺν ἀνδράσιν, οὓς ἀγέρας μαχιμω-
B τήτους ἀμφ' αὐτῷ ἔτιχε, Γότθοις τοῖς ἐν Πικηνῶν οὖσιν ἐς χεῖ-
ρας ἔλθων πόλειωσ' Ῥαβέννης οὐ πολλῶν ἄποθεν, τῶν τε ἐπομένων 20

1. ὕστερον] ὕστερον Reg. 2. Ταραντίνους] Vulgo Ταραντη-
νοὺς. ibid. στρατεύματα] στρατεύματα L. 3. Πικηνῶν P.
πικηνῶν H. πικηνῶν L. 9. Γερμανῶ] Γερμανὸν HmPm.
γερμανῶν L. 13. ὅ τι] ὅπως L. 15. παρσκευασμένος] πα-
ρασκευασάμενος Reg. 16. ἀποπλεύσει] ἀποπλεύσειν L. 18. ξὺν
ἀνδράσιν οὖς] ἀνδρας L. 19. αὐτῷ] αὐτόν L. ibid. Πικη-
νῶ P. πικηνῶ L. πικηνῶ H.

sus, fore postea ut Romanos illos cibariorum penuria domaret. Missis Tarentum copiis, situm illic castellum labore nullo in suam potestatem redegit, et Gotthi, quos in agro Piceno liquerat, tunc urbem Ariminum proditione ceperunt.

Iustinianus Augustus his auditis, Germano fratris sui filio bellum adversus Gotthos ac Totillam dare constituit, praecepitque ut accingeretur. Cuius rei nuntius in Italiam perlatus, Gotthis magnam iniecit sollicitudinem; quod apud omnes Germani nomen celebre esset. Continuo Romanos omnes ac Caesarianas copias ita spes erexit, ut iam periculis aerumnisque multo constantius resisterent. Sed enim Imperator, mente nescio quo pacto mutata, Liberium, civem Romanum, cuius mentio supra incidit, incepto praeficere decrevit, Germani loco. Atque is quidem statim paratus, propediem cum exercitu oram soluturus videbatur: verum neque ipse discessit, subeunte Imperatorem consilii poenitentia. Id temporis Verus cum bellatoribus optimis, quos sibi collegerat, Got-

πολλοὺς ἀποβάλλει καὶ αὐτὸς θνήσκει, ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐν τῷ πόνῳ
τούτῳ γινόμενος.

λη'. Ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον στρατήναιμα Σκλαβηνῶν οὐ
πλέον ἢ ἐς τρισχιλίους ἀγγιγμένον, ποταμὸν τε Ἰστρον, οὐδε C
5 νὸς σφίσιν ἀντιστατοῦντος, διέβησαν, καὶ πόνην οὐδενὶ ποταμὸν
Ἐύρον εὐθὺς διαβάντες δίχα ἐγένοντο. εἶχε δὲ αὐτῶν ἄτερα μὲν
ξυμμορία ὀκτακοσίους τε καὶ χιλίους, ἣ δὲ δὴ ἑτέρα τοῖς κατα-
λοίπους. ἑκατέρους μὲν οὖν καὶ παρ' ἀλλήλων ἀπολειμμένοις,
ὥσπερ ἐρηθῆθαι, ἐς χεῖρας ἔλθόντες οἱ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρ-
10 χοντες ἔν τε Ἰλλυριοῖς καὶ Θραξίν, ἡσθήθησιν τε ἐκ τοῦ ἀπροσ-
δοκίτου καὶ οἱ μὲν αὐτοῦ διεφθάρησαν, οἱ δὲ κόσμῳ οὐδενὶ δια-
φύγοντες ἐσώθησαν. ἐπεὶ δὲ οἱ στρατηγοὶ πάντες οὕτω παρ'
ἑκατέρων τῶν βαρβαρικῶν στρατοπέδων, καίπερ ἑλασσόνων πα-
ρὰ πολὺ ὄντων, ἀπύλλαζεν, Ἀσβάδῃ ἣ ἑτέρα τῶν πολιμίων
15 ξυμμορία ξυνέμιξεν. ἦν δὲ οὗτος ἀνὴρ βασιλέως μὲν Ἰουστινιανοῦ V 172
δορυφόρος, ἐπεὶ ἐς τοὺς Κανδιδάτους καλουμένους τελῶν ἔνυχε,
τῶν δὲ ἱππικῶν καταλόγων ἤρχεν, οἱ ἐν Τζουρουλῷ τῷ ἐν Θρά-
κῃ φρουρίῳ ἐκ παλαιοῦ ἴδρυνται, πολλοὶ τε καὶ ὕριστοι ὄντες.
καὶ αὐτοὺς οἱ Σκλαβηνοὶ τρεψάμενοι οὐδενὶ πόνῳ πλείστον μὲν
20 υἱοσχρότατα γένοντας ἔκτειναν, Ἀσβάδῃ δὲ καταλαβόντες ἐν
μὲν τῷ παραυτίκῃ ἐξώγησαν, ἑσπερον δὲ αὐτὸν ἐς πύρρος ἐμβε-
βλημένον φλόγα ἔκαυσαν, ἱμάντας πρότερον ἐκ τοῦ νώτου τοῦ

6. εὐρον H. Εύρον P. Εύρον L a m. sec. *ibid.* εὐθὺς] εὐθὺ
L. *ibid.* ἄτερα] ἑτέρα Reg. 7. ξυμμορία] συμμορία L.
9. ὥσπερ ἐρηθῆθαι om. L. 14. Ἀσβάδῃ] ἀσβάδωθ Reg. Ἀσβα-
dus Pers. 19. αὐτοὺς] αὐτόν H. αὐτοὺς Hm.

thes, qui in Piceno erant, adortus non procul ab urbe Ravenna, magna
suorum clade involutus interit, re fortiter gesta in eo praelio.

38. Sub idem tempus Sclavenorum exercitus, ex tribus solum con-
flatus virorum millibus, nemine prohibente, Istrum fluvium traiecit, ac
nullo negotio subinde transmissis Hebro flumine, bifariam discessit. Con-
stabat pars altera mille octingentis, altera reliquis. Utrosque, quamvis
invicem, ut dictum est, separatos aggressi in Illyrico Thraciaque exer-
citus Romani Duces, praeter opinionem victi sunt, ac partim ibi cecidi-
erunt, partim evaserunt, incomposite fugientes. Postquam ab utroque
Barbarico exercitu, quamvis numero longe inferiore, Romani Duces
omnes ita fusi fugatique sunt, cum Asbade pars hostium altera manum
conseruit. Erat hic vir Justiniani Augusti stipator, Candidatis, quos
appellant, ascriptus, et equitibus praeerat, veteribus stationariis Trzuli
Thraciae castelli, numero animoque pollentibus. His quoque Sclaveni
disiectis, quamplorimos turpissime fugientes interfecerunt, captumque
Asbadem tum quidem vivum servarunt; sed postea coniectum in flammam

ἀνθρώπου ἐκδείραντες. ταῦτα διαπεπραγμένοι τὰ χωρία ξύμ-
παντα, τὰ τε Θρακῶν καὶ Ἑλλυριῶν, ἀδειῶς ὕστερον ἐλθίζοντο,
P 556 καὶ φρουρία πολλὰ πολιορκία ἑκάτεροι εἶλον, οὐ τειχομαχῆσαν-
τες πρότερον, οὐδὲ ἐς τὸ πεδίον καταβῆναι τολμήσαντες, ἐπεὶ
οὐδὲ γῆν τὴν Ῥωμαίων καταθεῖν ἐγκειριθήκασιν πώποτε οἱ βάρβα-
ροι οὗτοι. οὐ μὴν οὐδὲ στρατῶ ποταμὸν Ἰστρον γαίνοντο δια-
βεβηκότις ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου, πλήν γε δὴ ἐξ ὅτου μοι ἔμπρο-
σθεν εἴρηται.

Οὗτοι δὲ οἱ τὸν Ἀσβάδην νενικηκότις μέχρι ἐς θάλασσαν
ληισάμενοι ἐξεῖξεν ἅπαντι καὶ πόλιν ἐπιθυμύσασιν τειχομαχῆ- 10
σαντες εἶλον, καίπερ στρατιωτῶν φρουρὰν ἔχουσαν, Τόπειρον
ὄνομα· ἡ πρώτη μὲν Θρακῶν τῶν παραλίῳν ἐστὶ, τοῦ δὲ Βυ-
B ζαντίου δέχει ὁδὸν ἡμερῶν δυοκαίδεκα. εἶλον δὲ αὐτὴν τρόπῳ
τοιῷδε. οἱ μὲν πλείστοι ἐν δυσχωρίαις πρὸ τοῦ περιβόλου σφῆς
αὐτοὺς ἔκρυψαν, ὀλίγοι δὲ τινες ἀμφὶ τὰς πύλας γενόμενοι, αὐ¹⁵
πρὸς ἀνίσχοντά εἰσιν ἦλιν, τοὺς ἐν ταῖς ἐπαύλεσι Ῥωμαίους
ἠνώχλουν. ὑποτοπήσαντες δὲ οἱ στρατιῶται, ὅσοι τὸ ἐνταῦθα
φυλακτήριον εἶχον, οὐ πλείους αὐτοὺς ἢ ὅσοι καθωρῶντο εἶναι,
ἀνελύμενοι ἀντίκα τὰ ὄπλα ἐξέλασιν ἐπ' αὐτοὺς ἅπαντες. οἱ δὲ
βάρβαροι ὀπίσω ἀνέστρεψον, δόκῃσιν παρεχόμενοι τοῖς ἐπιώσιν 20
ὅτι δὴ αὐτοὺς ἐς ἐπαγωγὴν κατωρρωθηκότις χωροῦσι· καὶ οἱ
Ῥωμαῖοι ἐς τὴν διώξιν ἐκπεπρωκότις πόρρω πον τοῦ περιβόλου

3. οὐ ταχ.] οὐδὲ ταχ. L.

5. πώποτε L. post οὗτοι.

9. Ἀσ-

βάδην] ἀσβάδω L.

11. Τόπειρον] τόπειρον H. τόπηρον L.

13. ὁδὸν] ὁδῶ L.

22. ἐς τὴν L. εἰς τὴν P.

combusserunt, desectis prius loris ex dorsi illius pelle. His peractis, Thraciam omnem atque Illyricum impune vastarunt, ac multa utriusque castella obsidione ceparunt, qui antea nec muros oppugnare, neque in campum descendere audebant. Enimvero ne tentaverant quidem unquam hi Barbari incursionem facere in Romanum Imperium. Immo vero ante illud tempus, quod supra dixi, nunquam cum exercitu fluvium Istrum videntur irascisse.

Qui Asbadem vicerant, ad mare usque continenter omnia populati, urbem maritimam, quamvis militari praesidio munitam, expugnaverunt. Toperus dicitur, urbiumque maritimarum Thraciae prima est, ac Byzantium dierum iter duodecim distat. Sic autem eam ceperunt. Cum eorum pars maxima sub moenibus in locis confragosis delituisse, exigua manus ad portam, quae Solem orientem spectat, Romanos, qui stabant ad plinas, lacerare coepit. Rati milites, quicumque hic agitant praesidium, haud plures esse quam qui coram aderant, captis extemplo armis, in eos concti erumpunt. Mox Barbari retro cedere, aggressoribus speciem praebentes fugientium meta. Romanis a muro proci insequendo prove-

γίνοντο. ἀναστάντες οὖν οἱ ἐκ τῶν ἐνιδρώων κατόπισθεν τε τῶν
 διωκόντων γινόμενοι λαιτητὰ σφίσιν ἐς τὴν πόλιν οὐκέτι ἵποδουν. C
 ἀναστρέψαντές τε καὶ οἱ φεύγειν δοκοῦντες ἀμφιβόλους ἤδη τοὺς H 313
 Ῥωμαίους πεποιήνται. οὗς δὲ ἅπαντας οἱ βάρβαροι διαφθει-
 ραντες τῷ περιβόλῳ προσέβαλλον. οἱ δὲ τῆς πόλεως οὐκίτορες
 τῶν στρατιωτῶν τῆς δυνάμειος ἱστιρημένοι, γίνονται μὲν ἐν ὁμη-
 χανίᾳ πολλῇ, καὶ ὥς δὲ τοὺς ἐπιόντας ἐκ τῶν παρόντων ἡμύ-
 νοντο. καὶ πρῶτα μὲν Ἰλιών τε καὶ πύσσαν ἐπὶ πλείστον θιρ-
 μήναντες τῶν τειχομαχούντων κατέχον, καὶ λίθων βολαῖς παν-
 10 θημεὶ ἐς αὐτοὺς χρώμενοι τοῦ ὀπιώσθαι τὸν κίνδυνον οὐ μακράν
 που γίνοντο. ἔπειτα δὲ αὐτοὺς πλήθει βελῶν οἱ βάρβαροι βια-
 σάμενοι ἐκλιπεῖν τε τὸς ἐπάλξεις ἠνάγκασαν καὶ κλίμακας τῷ πε-
 ριβόλῳ ῥεΐσαντες κατὰ κράτος τὴν πόλιν εἶλον. ἄνδρας μὲν οἷν
 ἐς πεντακισχιλίους τε καὶ μυρίους εἰθὺς ἅπαντας ἔκτειναν καὶ D
 15 πάντα τὰ χρήματα ἔλησαντο, πυῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἐν ἀνδρα-
 πόδων νεποήντην λόγῳ. καίτοι τὰ πρότερον οὐδὲμιῦς ἡλικίας
 ἐφείσαντο, ἀλλ' αὐτοὶ τε καὶ οἱ ξυμμορίας τῆς ἐτέρας, ἔξ ὅτου
 δὴ τῇ Ῥωμαίων ἐπέσκηψαν χώρα, τοὺς παραπλήνους ἅπαντας
 ἤβηδον ἔκτειναν. ὥστε γῆν ἄπυσαν, ἤπερ Ἰλλυριῶν τε καὶ
 20 Θρακῶν ἱστί, νικρῶν ἔμπλεων ἐπὶ πλείστον ἀτάσῃν γινέσθαι.
 ἔκτεινον δὲ τοὺς παραπλήνους οὔτε ἔσθην οὔτε δόρατι οὔτε τῷ
 ἄλλῳ εἰωθότι τρόπῳ, ἀλλὰ σκόλοπας ἐπὶ τῆς γῆς πηξάμενοι

3. ἀναστρέψαντες τε] ἀναστρέψαντες δὲ Hm. 5. προσέβαλλον]
 προσέβαλον L. 8. πρῶτα Reg. πρῶτον P. 10. οὐ μακράν]
 οὐ om. L. 11. ἔπειτα] ἐπὶ L. ibid. Post βελῶν L. a m.
 sec. ἐξέλεπον. ibid. οἱ] οἱ δὲ L. 17. οἱ ξυμμορίας τῆς ἐτέ-
 ρας] ἡ συμμορία ἡ ἐτέρα L. 18. τῇ — χώρα] τῇ — χώραν L.
 ibid. ἄπ. ἡβ.] ἡβ. ἄπ. L. 20. ἔμπλεων L. ἔμπλεω P.

ctis, illi ex insidiis consurgunt, et insequentibus imminentes a tergo,
 reditum in urbem praecludunt. Tum ora vertentes, qui fugere videban-
 tur, Romanos intercipiunt. His ad internecionem caesis, admovent se
 moenibus Barbari. Ism a militibus imparati cives, graviter aetnasre.
 Nihilominus pro re nata arcebant impetum: ac principio quidem serven-
 tissimo oleo et pioe oppugnatores rigabant; cumque omnis aetas lapides
 iaceret, nihil propius factum est, quam ut discrimen averterent. Post
 tandem Barbari ingenti telorum vi illos e pinnis deiocerunt, et scalis
 ad muros applicitis, urbem expugnaverunt. Nec mora: viris omnibus
 ad xv. m. contrucidatis, penitusque direptis opibus, pueros ac feminas
 servituti adducunt; cum ad eam diem nulli aetati pepercissent: verum et
 ipsi, et qui in altero erant exercitu, ex quo in fines Romanorum irru-
 perant, obvios quosque sine ullo aetatis discrimine de medio sustulis-
 sent: ita ut in Illyrico Thraciaque insepultis cadaveribus solum longe ac
 late constratum esset. Obvios autem non ense, non hasta, non alio

- ισχυρότατα, ὅξεϊς τε αὐτοὺς ἐς τὰ μάλιστα ποιησάμενοι, ἐπὶ
 τούτων ἔνν βία πολλῇ τοὺς δειλαίους ἐκάθιζον, τὴν σχολόπων
 ἀκμὴν γλουτῶν κατὰ τὸ μέσον ἐνέροντες ὠθοῦντές τε ἄχρι ἐς τῶν
 P 557 ἀνθρώπων τὰ ἔγκυατα, οὕτω δὲ αὐτοὺς διαχρήσασθαι ἤξιον.
 καὶ ξύλα δὲ παχέα τέτταρα ἐπὶ πλεῖστον ἐς γῆν κατορύξαντες οἱ 5
 βάρβαροι οὗτοι, ἐπ' αὐτῶν τε χεῖρας καὶ πόδας τῶν ἡλωκώτων
 δεσμεύοντες, εἴτα ῥοπάλοις αὐτοὺς κατὰ κόρρης ἐνδιελχέστατα
 παίοντες, ὥς δὴ κύνας ἢ ὄφεις ἢ ἄλλο τι θηρίον διέφθειρον.
 ἄλλους δὲ ξύν τε βουσί καὶ προβάτοις, ὅσα δὲ ἐπάγεσθαι ἐς τὰ
 πάτρια ἤθθ ὥς ἥκιστα εἶχον, ἐν τοῖς θωματίοις καθείρξαντες, 10
 οὐδεμιᾷ φειδοῖ ἐνεπίμπρασαν. οὕτω μὲν Σκλαβηνοὶ τοὺς ἐντυ-
 χόντας αἰὲ ἀνῆρουν. ἀλλὰ νῦν αὐτοὶ τε καὶ οἱ τῆς ἐτέρας ξυμ-
 B
 V 173 μορίας, ὥσπερ τῷ τῶν αἱμάτων μεθύνοντες πλήθει, ζωγρεῖν τὸ
 ἐνθέρδει ἤξιον τῶν παραπεπτωκότων τινάς, καὶ ἀπ' αὐτοῦ μυ-
 ριάδας αἰχμαλώτων ἐπαγέμενοι ἀριθμοῦ κρείσσους ἐπ' οἴκου ἀπε- 15
 κομίσθησαν ἅπαντες.
- C 19'. Ὑστερον δὲ Γότθοι τῷ Ῥηγίνων προσέβαλλον δρυ-
 ρώματι, οἱ δὲ πολιορκούμενοι καρτερώτατα σφᾶς ἀμυνόμενοι
 ἀπεκροῦντο, ἔργα τε ὁ Θεοριμούθ ἐπεδείκνυτο αἰὲ ἐς αὐτοὺς
 ἀρετῆς ἄξια. γνοὺς δὲ ὁ Τωτίλας ἐνδείν τοῖς πολιορκουμένοις 20
 τὰ ἐπιτήδεια, μοῖραν μὲν τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ εἵασε φνλακῆς ἔνε-
 κα, ὅπως δὲ οἱ πολέμιοι μηδὲν μὲν τοῦ λοιποῦ ἐσκομίζωνται,

2. τὴν σχολόπων] τὴν τε σχολόπων L. 12. ξυμορίας] συμ-
 μορίας L. 17. δὲ] μέντοι H: sed δὲ Hm. ibid. προσέβαλ-
 λον] προσέβαλον L. 19. Θεοριμούθ] Θεοριμούθ H.

quoquam usitato necis genere conficiebant, sed depactis valide in ter-
 ram sudibus praecutis, miserorum sedes multa vi impingebant, et infi-
 xas inter uates palorum cuspides adigentes ad usque viscera, illis vitam
 extorquebant. Praeterea defossis humi lignis quatuor crassioribus illiga-
 bant hi Barbari eorum, quos ceperant, manus ac pedes: deinde capita
 fustibus assidue tundendo, veluti caues, aut serpentes, aliudve ferae ge-
 nus mactabant. Alios cum bobus et ovibus, quas in patriam abducere
 non poterant, in tuguria compactos, immisericorditer cremabant. Ita
 Sclaveni illos, in quos incidebant, uenae erant soliti. Iam uterque eo-
 rum exercitus, quasi nimio sanguine ebrius ac satur esset, quos in po-
 stera caperet, illorum parti donare vitam statuit. Quo factum est, ut
 domum omnes reversi sint, cum captivorum innumeris myriadibus.

39. Postea, cum Rhegium castellum Gothi adorti essent, obsessi
 illos propulerunt, fortissime repugnantes: in primis Thurimuthus faci-
 nora generoso digna pectore semper edidit. Totilas vero, haud ignarus
 obsessos antea anguste uti, copiarum ibi partem reliquit, omnes aditus
 servare iussam; ut hostes comaeatibus penitus interclusi, reique ciba-

ἀπορία δὲ τῶν ἀναγκαίων σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὸ φρούριον Γότ-
θοις ἐνδύσουσιν· αὐτὸς δὲ τῇ ἄλλῃ στρατῷ ἐς Σικελίαν δια-
πορθμευσάμενος τῇ Μισσηνῶν προσέβαλλε τείχει. καὶ οἱ Δο-
μνεντιόλος ὁ Βούζου ἀδελφεῖδός, ὥσπερ τῶν τῆδε Ῥωμαίων ἤρ-
5 χεν, ὑπαντιάσας τε πρὸ τοῦ περιβόλου καὶ ἐς χεῖρας ἰλθὼν οὐκ
ἔλασσον ἔσχεν. αὐθις δὲ ἐν τῇ πόλει γενόμενος ψυλακῆς τε τῆς
ἐνταῦθα ἐπιμελούμενος ἡσυχίαν ἔηγε. Γότθοι δὲ, μηδεὶς σφί-
σιν ἐπιξιόντος, ἐλήσαντο Σικελίαν σχεδόν τι ὅλην. Ῥωμαῖοι δὲ
οἱ ἐν Ῥηγίῳ πολιορκούμενοι, ὧν δὴ Θοριμούθ τε καὶ Ἰμέριος
10 ἦρχον, ὥσπερ μοι εἴρηται, τὰ γὰρ ἀναγκαῖα σφᾶς παντάπασιν
ἀπελειλοῖται, αὐτοὺς τε καὶ τὸ φρούριον ὁμολογίᾳ τοῖς πολέμοις
ἐνέδοσαν.

Ἄπειρ ἐπεὶ βασιλεὺς ἤκουσε, στόλον τε ἀγέρας νηῶν καὶ
στράτευμα λόγον ἄξιον ἐκ καταλόγου πέλων ἐν τῷ στόλῳ τούτῳ
15 ἐνθάδε, ἄρχοντά τε Λιβέριον αὐτοῖς ἐπιστήσας, πλεῖν κατὰ
τάχος ἐπὶ Σικελίας ἐκέλευσε, καὶ τὴν νῆσον διασώσασθαι δυνά-
μει τῇ πάσῃ. ἀλλὰ οἱ ἄρχοντα τοῦ στόλου καταστησαμένην Λι- P 558
βέριον αὐτίκα δὴ μάλα μετέμεινεν. ἦν γὰρ ἑσχατογέρον τε ὁ
ἀνὴρ μάλιστα καὶ ἀμελέτηςτος πολέμιων ἔργων. Ἀρταβάνῃ τε
20 ἀφείξ τὰ ἐς αὐτὸν ἐγκλήματα πάντα καὶ στρατηγὸν καταλόγων
τῶν ἐπὶ Θορίκης καταστησάμενος ἐς Σικελίαν ἐθὺς ἐπέμψε,
στράτευμα μὲν οὐ πολὺ πωρασχόμενος, ἐπιστεῖλας δὲ τὸν ξὺν

3. Μισσηνῶν] μεσηνῶν P. *ibid.* προσέβαλλε] προσέβαλε L.
ibid. Δομνεντιόλος] δομνεντιόλος Reg. δομνεντιόλος H et Pers.
10. μοι om. L. 11. ἀπελειλοῖται] ἀπολειλοῖται L. *ibid.* αὐ-
τούς] αὐτός L. 14. καταλόγου] καταλόγων L.

riae penuria pressi, se ipsi et castellum Gotthis contraderent. Ipse, re-
liquo exercitu in Siciliam transportato, Messanae moros oppugnare in-
stituit. Occurrit, qui Romanis illic degentibus praeerat Domnentiolus,
Bozia ex sorore nepos, factoque pro moenibus praefectus non inferior, cum
in urbem se recepisset, illi custodiendae intentus, nihil amplius movit.
Tum Gotthi, nemine erumpente Siciliam fere totam vastarunt. Interca
Romani, qui Rhegii cum suis Ducibus Thorimutho atque Himerio, ut
dixi. obsidebantur, absumptis omnino cibariis, se et castellum hostibus
dederunt.

Quae cum Imperator audisset, collecta classe, et validis peditum
copiis in eam impositis, duce Liberio, illas in Siciliam eeleriter navigare
iussit, ac viribus omnibus insulam recuperare. At vix Liberium classi
praefecerat, cum ipsum poenituit consilii: eo quod vir esset Liberius
aetate defectus, ac belli rudis. Mox Artabanem in gratiam restitutum,
et militari ornatum Thraciae Magisterio, in Siciliam mittit, cum exiguis
quidem copiis, sed cum mandato adiungendae sibi classis, quae erat

τῷ Λιβερίῳ παραλαβεῖν στόλον, ἐπεὶ Λιβέριον ἐς Βυζάντιον με-
τεπέμπετο. αὐτοκράτορα δὲ τοῦ πρὸς Τιτίλαν τε καὶ Γότθους
πολέμου Γερμανὸν κατεστήσατο τὸν αὐτοῦ ἀνεψιόν. ὃ δὲ στρά-
H 314 τευμα μὲν οὐ πολὺ ἔδωκε, χρήματα δὲ λόγου ἄξια παρασχόμε-
B νος στρατιᾷν ἐπέστελλεν ἐκ Θρακῶν τε καὶ Ἰλλυριῶν ἀξιολογώτα- 5
την ἀγείραντα οὕτω δὲ στέλλεσθαι σπουδῇ ἐς τὴν Ἰταλίαν πολλῇ.
καὶ Φιλημούθ τε τὸν Ἑρούλων ἄρχοντα ξὺν τοῖς ἐπομένοις καὶ
Ἰωάννην τὸν αὐτοῦ μὲν Γερμανοῦ κηδεστήν, Βιτυλιανοῦ δὲ
ἀδελφιδεοῦν (στρατηγὸς γὰρ ὢν τῶν ἐν Ἰλλυριοῖς καταλόγων δια-
τριβὴν ἔνταῦθα εἶχε) ξὺν αὐτῷ ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀπαγαγέσθαι 10
ἐπήγγελλε.

Τότε δὲ Γερμανὸν φιλοτιμία πολλή τις ἔσχε, Γότθων τὴν
ἐπικράτησιν ἀναδήσασθαι, ὅπως οἱ Λιβύην τε καὶ Ἰταλίαν ἀνα-
σώσασθαι περιέσται τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ. Στότζα γὰρ τετυραν-
νηκότος ἐν γε Λιβύῃ τὰ πρότερα καὶ τὸ Λιβύης κράτος βεβαίω- 15
C τατα ἦδη ἔχοντος αὐτὸς ἐκ βασιλικῶς σταλὲς καὶ μάχῃ τοὺς στα-
σιώτας παρὰ δόξαν νικήσας τὴν τε τυραννίδα κατέπαυσε καὶ Λι-
βύην αὖθις ἀνισώσατο τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς
ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη. καὶ νῦν δὲ τῶν Ἰταλίας πραγμάτων
ἐς τοῦτο τύχης ἐλτλακώτων, ἐς ὃ μοι ἔναγχος δεδιήγεται, μέγα 20
δὲ ἐνθὺνδε περιβαλέσθαι κλέος ἐβούλετο, ἅτε δὴ καὶ αὐτὴν ἰσχύ-
σας βασιλεῖ ἀνασώσασθαι. καὶ πρῶτα μὲν (ἐτετελευτήκει γάρ

3. τὸν αὐτοῦ ἀνεψιόν] τὸν ἀνεψιὸν τὸν αὐτοῦ L. 4. παρα-
σχόμενος] παραχόμενος Reg. 5. ἐκ τῶν Θρακῶν L. 6. ἀγεί-
ραντα] ἀγείραντι L. *idid.* πολλῇ post σπουδῇ L. 7. καὶ οἱ
Φιλημούθ τε τὸν Ἑρούλων L. 12. πολλή om. L. 14. τῇ —
ἀρχῇ] τῇ — ἀρχῇ L. 16. τοὺς στ. παρὰ δόξαν L. Vulgo πα-
ραδόξως τοὺς στασιώτας. παρὰ δόξαν ex Reg. enotavit Malt.

cum Liberio, Byzantium redire iussu. Belli Imperium in Totilam et
Gothos Germano, fratris sui filio, dedit, modico adiuncto exercitu.
Verum ingenti appeditata pecunia, praecepit, ut coactis ex Thracia
atque Illyrico florentibus copiis, magnis itineribus contenderet in Italiam,
secumque duceret Philemuthum Erulorum Principem cum ipsius armis,
et Iohannem generum suum, Vitaliani ex sorore nepotem; qui Magister
factus militum per Illyricum, ibi tem morabatur.

Tunc ingens laudis amor Germanum impulit ad debellandos Gothos;
ut postmodum diceretur, non modo Africam, sed Italiam quoque Romano
Imperio recuperasse. Nam antea, cum Stozas tyrannidem exercens in
Africa, eius dominatum firmissime sibi asseruisset, eo missus ab Impe-
ratore Germanus, factionis praeter opulionem acie victis, tyrannidem sus-
tulerat, et in Romanam ditionem Africam revocaverat, ut in superiori-
bus libris narraui. Iam vero rebus Italiae ita, ut modo memorabam,
collapsis, magnam inde reportare gloriam volebat, et praedicari, quod
illam potestati Imperatoris restituere potuisset. Ac primum quidem, cum

οἱ πολλῶν πρότερον ἢ γυνὴ Πασσάρα ὄνομα) Ματασοῦνθαν ἐν V 174
 γυμειτῆς ἐποίησατο λόγῳ, τὴν Ἀμαλασοῦνθης τῆς Θεωδερίχου
 θυγατρὸς παιδᾶ, Οὐτιγίλδος ἤδη ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθέντος.
 ἤλπιζε γάρ, ἦν ἔξ ἐν αὐτῷ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἡ γυνὴ ἦν, ἀσχύν-
 5 νεισθαι, ὡς τὸ εἶκος, Γότθους ὅπλα ἐπ' αὐτὴν ἀνέλθουσι, ἀνα-
 μνησθέντας τῆς Θεωδερίχου τε καὶ Ἀταλαρίχου ἀρχῆς. ἔπειτα δὲ
 χρήματα μεγάλα τὰ μὲν ἐκ βασιλείας, τὰ δὲ πλείω οἴκοθεν οὐδε-
 μιᾷ φειδοῖ προΐειμιος στρατιῶν ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήσιον πολλὴν ἀν-
 10 δρῶν μαχημωτάτων ἀγέραι δι' ὀλίγον εὐπειτῶς ἴσχυσι. Ῥωμαῖοι
 τε γάρ, ἄνδρες ἀγαθοὶ τὰ πολέμια, τῶν ἀρχόντων πολλοὺς, ὧν
 δὴ δορυφόροι τε καὶ ὑπασπιστὰι ἦσαν, ἐν ὀλιγωρίᾳ πεποιημένοι,
 Γερμανῶν εἶποντο, ἔκ τε Βυζαντίου καὶ τῶν ἐπὶ Θράκης χωρίων
 καὶ Ἰλλυριῶν οὐδὲν τι ἤσσαν, Ἰουστίνου τε καὶ Ἰουστινιανοῦ,
 τῶν αὐτοῦ παίδων, πολλὴν ἐνδουζαμένων περὶ ταῦτα σπουδὴν, P 559
 15 ἐπεὶ καὶ αὐτοὺς ἐπαγαγόμενος ἀπὼν ὤχετο. τινὲς δὲ καὶ ἐκ κα-
 ταλόγων ἱππικῶν, οἳ ἐπὶ τῆς Θράκης ἴδρυντο, δόντος βασιλείας
 ξυνέλιξε. καὶ βάρβαροι πολλοὶ, οἵτις ἀμφὶ ποταμὸν Ἰστρὸν
 διατριβὴν εἶχον, κατὰ κλέος τοῦ Γερμανοῦ ἤκοντες καὶ χρήματα
 20 πολλὰ κεκομισμένοι ἀνιμύγνυντο τῷ Ῥωμαίων στρατῷ. ἄλλοι τε
 βάρβαροι ἐκ πύσης ὑγιρόμενοι ξενέριον γῆς. καὶ ὁ τῶν Λαγ-
 γοβαρδῶν ἡγούμενος ὀπλίτας χιλίους ἐν παρασκευῇ πεποιημένους
 αὐτίκῃ δὴ μύλα ὑπέσχετο πέμψειν.

1. Ματασοῦνθαν P. ματασοῦνθαν H. μετασοῦνθαν Reg.
 9. ἀγέραι ἀνδρῶν μαχ. L. 22. πέμψειν om. L.

viduus, mortua pridem coniuge Passara, natam ex Amalasuntha Theo-
 derici filia Matasuntham, post Vitigia obitum, uxorem duxisset, eam se-
 cum assumpsit. Sperabat enim fore ut, si uxorem in castris haberet,
 Gotthi, iusta prohibiti reverentia, in eam arma non tollerent, regni
 Theoderici atque Atalarici memores. Deinde praebitam ab Augusto pec-
 uniam, et ampliolem de suo liberalissime erogans, magnas praeter ex-
 pectationem copias virorum bellicosissimorum brevi tempore et labore
 nullo conscripsit. Nam qui inter Romanos erant bello egregii, contem-
 ptis multis Ducibus ac Praefectis, apud quos Protectorum munere fun-
 gebantur, ad Germanum ex urbe Byzantio pariterque ex Thracia atque
 Illyrico se conferebant, in id sedulo incumbentibus eius filius Iustino ac
 Iustiniano, quos secum ducebat. Nonnullos ex equestribus Thraciae
 numeris, permissu Imperatoris, collegit. Multi etiam Barbari, Istri flu-
 minis accolae, Germani illustri fama excitati, grandi accepta pecunia, ad
 Romanum exercitum se aggregarunt; et cum alii Barbari, concilii undique
 confluerunt, tum Langobardorum Rex milites cataphractos mille, quos
 paratos habebat, propediem se missurum recepit.

- B** Τούτων δὴ καὶ πλειοτέρων ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀγγελλομένων, οἷα δὴ ἐξεργάζεσθαι εἴωθεν ἐς τὰ ἀνθρώπεια προοῦσα ἡ γῆμη, Γότθοι τε ἅμα ἴδισαν, ἅμα τε ἐν ἀπὸρῳ ἐγένοντο, εἰ σφίσιν ἐς γένος τὸ Θεουδέρχου πολιμητρία εἴη. στρατιῶται δὲ Ῥωμαῖον, ὅσοι Γότθοις ἐνέγγχον ἀκούσιοι ἢ ἐθελούσιοι ζυστρατεύοντες, 5 ἄγγελον πέμψαντες Γερμανῶ σημναίνειν ἐκίλευον ὥς, ἐπειδὴν τάχιστα ἐν Ἰταλίᾳ γενόμενον Γερμανὸν ἴδοιεν, ἰνστρατοπεδούμενην τε τὴν αὐτοῦ στρατιάν, καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τι μελλήσαντες ζὺν ἐκίνοισ τετάσσονται πάντως. οἷς δὴ ἤπασι θαρσύναντες οἱ τοῦ βασιλέως στρατοῦ ἐν τῇ Ῥαβέννῃ καὶ εἴ ποιν ἄλλη πόλις σφί- 10
- C** σιν λελείφθαι τετύχηκεν, ἐλπίδες ἰσχυρότατα γεγενημένοι, τὰ χωρία βασιλεῖ ἐς τὸ ἀκριβὲς σφυλάσσειν ἤζισον. ἀλλὰ καὶ ὅσοι ζὺν τῷ Βήρῳ τὰ πρότερα ἢ ἄλλοις τισὶ τοῖς πολεμοῖς ἐς χεῖρας ἐλθόντες ἤσσημένοι τε τῶν ἐναντίων ἐν τῇ ξυμβολῇ διέφυγόν τε καὶ σκεδαννύμενοι περιήσαν, ὅπη ἐκάσιψ τετύχηκεν, ἐπειδὴ 15 ὁδῶ ἴναι Γερμανὸν ἤκουσαν, ἀθρόοι ἐν Ἰστρίᾳ γεγενημένοι, ἐν ταυθᾷ τε τὸ στράτευμα τοῦτο προσδεχόμενοι, ἤσυχῃ ἤμνον. τότε δὴ ὁ Τωτillas, ἡμέρου γὰρ ἡ ξυγκειμένη αὐτῷ τε καὶ Διογένηι ἐν Κεντουκίλλεις εἰστέκει, πέμψας πῦρ' αὐτὸν ἐκίλευν οἱ κατὰ τὰ ξυγκείμενα τὴν πόλιν ἰνδοῦναι. Διογένης δὲ τοῦτου δὴ 20 κέρσιος ἐθασκεν αὐτὸς οὐκέτι εἶναι. ἀκηκοέναι γὰρ αὐτοκράτορα
- D** τοῦδε τοῦ πολέμου τὸν Γερμανὸν καταστῆναι τε καὶ ζὺν τῷ στρατῷ οὐκ ἄποθαι εἶναι. τῶν δὲ ὁμήρων βουλευόμενον οἱ αὐ-

3. τε ἅμα] δὲ ἅμα τε L. *ibid.* τὴν ἐν L. Vulgo δὲ καλ. 7. ἐν Ἰταλίᾳ] ἐς Ἰταλίαν Reg. *ibid.* Γερμανόν] αὐτόν L. 10. πόλις om. L. 20. δὲ τοῦτου δὴ] μὲν τοῦτου L.

His aliisque amplioribus in Italia nuntiatis, qualia inter homines efficere fama solet, cundo crescens, Gotthi simul timere, simul ambigere, num sibi cum Theoderici stirpe bellandum esset. Romani vero milites, quicumque vel inviti vel sponte Gotthis militabant, misso nuntio iniungunt, Germano significet, statim ut ipsum Ingressum Italiam, elusque copias castrametatas viderint, se quoque ad unum omnes, nulla interiecta mora, cum illis arma iuncturos. His rebus omnibus freti Caesariani milites, Ravennae, ac si qua ipsa praeter ea urbs reliqua erat, spe firmissima tenebantur, et credita fidei suae loca diligenter Imperatori servabant. Quin illi, qui prius Verum Ducem vel alios secuti, commissio cum hostibus praeficio, victi fuerant, et in fugam acti dissipatique, qua sors quemque ferret, errabant, cognita Germani protectione, cum in laetis coissent, ibi illum exercitum opperientes, manebant. Quo tempore Totilas, postquam dies ipsi cum Diogene ad Centumcellas constituta affuit, misit qui imperarent, ut ex pacto et conventu urbem dederet. Id iam sibi integrum esse negavit Diogenes, ferente fama, Germanum, accepto belli huius imperio, non procul abesse cum exercitu: quod

τῷ εἶναι τοὺς μὲν σφετέρους ἀπολαβεῖν, τοὺς δὲ πρὸς Γότθων
σφίσι δεδομένους ἀποτινέναι. οὕτω τοὺς σταλέντας ἀποπε-
ψύμενος τοῦ τῆς πόλεως ὑνυακτηρίου ἐπιμελεῖτο, Γερμανόν τε H 315
καὶ τὸ ξὺν αὐτῷ στρατεύμα καραδοκῶν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπυράσ-
5 σαιτο τῇδε, καὶ ὁ χειμὼν ἔληγε, καὶ τὸ πέμπτον καὶ δέκατον ἔτος
ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ἔν Προκόπιος ξυνέγραψε.

μ'. Γερμανοῦ δὲ τὸ στρατεύμα ἐν Σαρδικῇ, τῇ Ἰλλυριῶν P 560
πόλει, ἀγέμενός τε καὶ διέποντος, ἅπαντά τε ἰσχυρότατα ἔμαρ- V 175
τυομένου τὰ ἐς τὴν τοῦ πολέμου παρυσκελῆν, Σκλαβηγῶν ὁμι-
10 λος ὅσος οὐπὼ πρότερον ἀφίκετο ἐς Ῥωμαίων τὴν γῆν. Ἴστρον
δὲ ποταμὸν διαβάντες ἄμφι Ναιῶν ἤλθον. ὣν δὲ ὀλίγους τινας
ἀποσκηδυσθέντας μὲν τοῦ στρατοπέδου, πλανωμένους δὲ καὶ κα-
τὰ μόνας περιούτους τὰ ἐκείνῃ χωρία, τῶν τινες Ῥωμαίων κατα-
λαβόντες τε καὶ ξυνδήσαντες ἀνεπνύοντο οἷον δὲ ἔνεκα οὗτος B
15 δὴ ὁ τῶν Σκλαβηγῶν στρατὸς καὶ ὁ τι κατεργασόμενοι διέβησαν
ποταμὸν Ἴστρον. οἱ δὲ ἰσχυρίσαντο ὡς Θεσσαλονίκην τε αὐτὴν
καὶ πόλεις τὰς ἄμφ' αὐτὴν πολιορκίᾳ ἐξαιρήσοντες ἔκοιεν. ἅπῃ
ἐπεὶ βασιλεὺς ἤκουσεν, ἄγαν τε ξυνιταράχθη καὶ πρὸς Γερμανὸν
ἐθέλῃς ἔρριψεν, ὁδὸν μὲν ἐν τῷ παρατείχεα τὴν ἐπὶ Ἰταλίαν ἀνα-
20 βαλίσσασθαι, Θεσσαλονίκη δὲ καὶ πόλεις ταῖς ἄλλαις ἀμύναι, καὶ
τὴν Σκλαβηγῶν ἔφοδον ὅση δέ τιμις ἀποκρούσασθαι. καὶ Γερ-
μανὸς μὲν ἄμφι ταῦτα διατριβὴν εἶχε. Σκλαβηγοὶ δὲ γνόντες C

2. οὕτω τοὺς] τοὺς τε L. 4. καραδοκῶν] ἀποτίναγμα L.
11. Ναιῶν] ναιῶν L. 15. ὃ τι Reg. τί P. 17. ἐξαιρήσαν-
τες ἔκοιεν] ἐξαιρήσεσθαι σχεῖεν H; illud Hm.

spectaret ad ebolides, velle se recipere suos, unaque datos a Gotthis reddere. Sic remissis qui venerant, in custodiam urbis incubuit, Germanum eiusque copias cupidissime expectans. His ita gestis, cum hieme finitur annus decimus quintus huius belli, quod Procopius litteris tradidit.

40. Sardicae, quae Illyrici urbs est, collectum exercitum instruebat Germanus, et omnia ad validissimum belli apparatus expediebat; cum Sclavenerum caeterae, quantae nunquam ante prodierant, ad Imperii Romani fines progressae, traiectione Istro flumini, Neisum venerunt. Eorum pauci abiuncti sunt se ab exercitu; cumque ita vicines agros pererrarent, ut singuli separate discurrerent, in Romanerum quorundam manus inciderunt: a quibus victi, interrogatique, cuius rei causa, et quid tandem acturus hic Sclavenerum exercitus Istrum fluvium transmississet? asseverarunt, eo se venire consilio, ut Thessalonicae urbesque illi circumiectas ebolidiene caperent. Cuius rei novitia valde commotus Imperator, statim Germano scribit, ut in praesens emissis in Italiam profectione, Thessalonicae caeterisque urbibus suppetitis ferre, ac totis viribus impetum Sclavenerum repellere maret. Dum in his Germanus ha-

Procopius II.

29

διαρρήδην πρὸς τῶν αἰχμάλωτων Γερμανὸν ἐν Σαρδικῇ εἶναι ἐξ
 δέος ἤλθον. μέγα γὰρ ὄραμα ἐς τούτους δὴ τοὺς βαρβάρους ὁ
 Γερμανὸς εἶχεν ἐξ αἰτίας τοιαύδε. ἥνικα Ἰουστινιανὸς ὁ Γερμα-
 νοῦ θεὸς τὴν βασιλείαν εἶχεν, Ἄνται, οἱ Σκλαβηνῶν ἀγχιστα-
 ῖσθονται, Ἰστρον ποταμὸν διαβάντες στρατῷ μεγάλῳ ἐσέβαλλον
 ἐς Ῥωμίων τὴν γῆν. ἐτύγχανε δὲ Γερμανὸν βασιλεὺς Θράκης
 D ὅλης στρατιῇ τὸν καταστησόμενος οὐ πολλῷ πρότερον. δς δὴ ἐς
 χεῖρας ἔλθων τῷ τῶν πολέμιων στρατῷ κατὰ κράτος τε μάχῃ νι-
 κήσας σχεδόν τε ἅπαντας ἔκτεινε, κλέος τε μέγα ἐκ τοῦ ἔργου
 τούτου ὁ Γερμανὸς ἐς πάντας ἀνθρώπους καὶ διαφερόντως ἐς 10
 τούτους δὴ τοὺς βαρβάρους περιβάλλετο. δειμαίνοντες οὖν αὐ-
 τὸν, ὥσπερ μοι εἴρηται, Σκλαβηνοὶ, ὅμα δὲ καὶ δύνανται ἀξιο-
 λογωτάτην αὐτὸν ἐπάγεσθαι οἰόμενοι, αἶτε πρὸς βασιλέως στελ-
 λόμενον ἐπὶ Ἰωτίλῳ τε καὶ Γότθους, ὁδοῦ μὲν εὐθὺς τῆς ἐπὶ
 Θεσσαλονίκῃν ἀπέσχοιτο, ἐς δὲ τὸ πεδίον καταβῆναι οὐκέτι ἐπὶ 15
 P 561 μιον, ἀλλὰ ἐξέμπαντα ὄρη τὰ Ἰλλυριῶν διαμείλυντες ἐν Αὐλμα-
 τία ἐγένοντο. ὧν δὴ ὁ Γερμανὸς ἀφροντιστήσας πάσῃ ἐπήγγελλε
 τῇ στρατιᾷ ἔσσκενάζεσθαι, ὥς ἡμέρῃν δυοῖν ὑστερον ὁδοῦ ἐν-
 θένδε τῆς ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἀρξόμενος. ἀλλὰ τις αὐτῷ ξυνέπεισε
 τύχῃ νοσήσαντι ἐξαπινάεως τὸν βίον διαμετρήσασθαι, εὐθὺς 20
 ρόν τε ὁ Γερμανὸς ἐξ ἀνθρώπων ἡγάνιστο, ἀπὴρ ἀνδρεὺς τε καὶ

1. Σαρδικῇ] σαρδηνῇ L. 2. ἤλθον] ἤλθε L. 3. Ἰουστινια-
 νός] ιουστινός L. 5. ἐσέβαλλον] ἐσέβαλον L. 11. περιβάλ-
 λετο] περιβάλλετο L. 17. ὁ om. L. 19. ἀρξόμενος] ἀρξά-
 μενος L. 20. εὐθυμρόν L. corr. Vulgo εὐθύμωρος. Vid. ad
 vol. I. p. 254, 11.

sitat; Sclaveni, ex captivis comperto Germani Sardicam adventu, tre-
 pidant. Erat enim apud hos Barbaros Germani nomen ex hoc admodum
 celebre. Quo tempore Iustinianus, Germani patruus, Imperium obtinuit,
 Antae Sclavenorum accolae, transito Istro, in Romanorum fines cum ma-
 gno exercitu irruerunt. Germanus, recens ab Imperatore creatus Ma-
 gister militum totius Thraciae, inito cum hostium copiis praello, vi illas
 profligavit, et fere ad internecionem cecidit: quo facto Germanus cum
 apud omnes clarissimus evasit, tum vero maxime apud hos Barbaros.
 Itaque Sclaveni, ipsum, ut a me dictum est, veriti, ac simul toti flo-
 rentissimo exercitu succinctum esse, utpote qui adversus Totilam et
 Gotthos ab Imp. mitteretur, coeptum Thessalonicam versus iter statim
 abruptunt, neque nisi amplius in campos degredi, omnibus Illyrici mon-
 tibus superatis, in Dalmatiam intrant. Securus iam esset illis Germanus,
 copias edicere omnibus, ut vasa colligant, tanquam inde biduo post in
 Italiam profecturus. At infelciter contigit, ut morbo correptus, repente
 vita cederet. Itaque Germanus subita morte interit, singulari vir for-

δραστήριος ἐς τὰ μάλιστα στρατηγός τε ἄριστος καὶ αὐτοεργός
 δεξιός, ἐν δὲ εἰρήνῃ καὶ ἀγαθοῖς πράγμασι τὰ τε νόμιμα καὶ τὸν
 τῆς πολιτείας κόσμον βεβαιότατα φυλάσσειν ἐξπιστάμενος, δι-
 κάσας μὲν ὀρθότατα πάντων μάλιστα, χρημάτων δὲ τοῖς διομέ-
 5 νοις ἅπασι διδανικῶς μεγάλα καὶ τόκον οὐδ' ὅσον λόγῳ κικρομι-
 σμένος πρὸς αὐτῶν πόποτε, ἐν παλατίῳ μὲν καὶ τῇ ἀγορᾷ ἐμ-
 βριθέστατός τε καὶ σοβαρὸς ἄγαν, ἐστιῳάτωρ δὲ καὶ ἡμέραν
 οἴκοι ἡδύς τε καὶ ἡλευθέριος καὶ ἐπὶ χαρῆς, οἷός τε ἐν παλατίῳ
 ἁμαρτάνεσθαι παρὰ τὰ ἐκωθότα ὅση δύναμις ξεγχωρῶν, οὐδὲ
 10 στασιώταις τοῖς ἐν Βοζυντίῳ τῆς βουλῆσις ἢ τῆς ὀμίλης μετα-
 λαχῶν ποτε, καί πορ καὶ τῶν ἐν δυνάμει πολλῶν ἐς τοῦτο ἀτο-
 πίας ἐκπλακότων. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε κεχώρηκε.

Βασιλεὺς δὲ τοῖς ἐμπιστοῦσι περιώδυνος γεγωνὸς Ἰωάννην V 176
 ἐκέλευε, τὸν Βιταλιανὸν μὲν ἀδελφιδοῦν, Γερμανοῦ δὲ γαρβρόν,
 15 ἔξ ἐν Ἰουστινιανῷ θατέρῳ τοῖν Γερμανοῦ παῖδων τῷ στρατῷ τού-
 τῳ ἐς τὴν Ἰταλίαν ἡγήσασθαι. καὶ οἱ μὲν τὴν ἐπὶ Σαλμυτίας C
 ἤρισαν, ὥς ἐν Σάλῳσι διαχειμάσοντες, ἐπὶ ἀδύνατῳ σφίσιν ἴσθιο
 εἶναι ἡγνικάδε τοῦ καιροῦ περινοῦσι τὴν τοῦ κόλπου περίοδον ἐς
 Ἰταλίαν κομιῆσθαι, διαπορθευμένεσθαι τε νηῶν σφίσιν οὐ πα-
 20 ρουστῶν ἀμήχανα ἦν. Αἰβίριος δὲ, οἷπῳ τι πεπνεμένος ὄντιν
 βασιλεὺς ἀμφὶ τῷ στόλῳ τούτῳ μετέμειλε, Συρακούσαις προσέσχε
 πολιορκουμέναις πρὸς τῶν πολυμίων. βιασάμενός τε τοῖς ταύτῃ

1. στρατηγός] ἐν μὲν τῷ κολίμῳ στρατηγός L. 2. πράγματα
 L. in marg. γράμμασι in textu. 11. πορ] πόποτε Reg.
 19. τε] γὰρ L. 20. ἀμήχανα L. ἀμήχανον P.

titudine praeditus ac strenuitate: dux idem optimus, et ad res per se
 agendas dexter: in pace secundisque temperibus legum institutorumque
 civilium servantissimus, causas omnium aequissime iudicabat: roganti
 cuilibet data mutuo pecunia quamvis magna, a nemine aurum ne verbo
 quidem nunquam exigebat. In Palatio ac fero gravissimus et maxime se-
 rius, demum quetilde convivor erat suavis, liberalis ac scitus. Ne quid
 in Palatio praeter sellum peccaretur, quoad peterat, ebatat. Et nulla
 consilium societas, nulla erat consuetudo cum Circi Byzantini factiosis,
 quamvis multi, qui honoribus utebantur, in absurda illa studia prela-
 bentur. Sed haec hactenus.

Hinc delens graviter Imperator, Iohanni, Vitaliani nepoti Germani-
 que genero mandavit, ut cum altero Germani filio Iustiniano exercitum
 in Italiam duceret. Illi Dalmatiam petierunt, ea mente ut biemem Salo-
 nis exigent, cum id anni tempestas non videretur ipsis permittere, ut
 sinum circumeundo in Italiam pervenirent, nec transmittere possent, a
 navibus Imperat. Liberius vere, nendum comperum habens mutasse
 Imperatores quod de classis praefectura constituerat, Syracusas ab ho-

- H** 316 βαρβάρους ἐς τε τὸν λιμένα κατήξει καὶ παντὶ τῷ στόλῳ ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐγένετο. καὶ Ἀρταβάνης δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον ἐν Κε-
D ραλωνίᾳ γενόμενος, ἐπειδὴ τοὺς ἄμφι Λιβέριον ἔδη ἐνθάνει ἀνα-
 χθίντας ἐπὶ Σικελίας κωχωρῆναι ἔγνω, ἄρως ἐνθάνει πλῆθος
 αὐτίκα τὸ Ἀδριατικὸν καλοῦμενον διέβη. ἐπεὶ δὲ Καλαβρῶν 5
 ἀγχοῦ ἐγένετο, χιμῶνός οἱ ἔξωσιόν ἐπιπιδόντος καὶ τοῦ πνεύμα-
 τος σκληροῦ τε ὑπεράγειν ὄντος καὶ ἀπ' ἐναντίας σφίσιν ἰόντος,
 οὕτως ἀπύσας διασχιδάννυσθαι τὰς ναῦς ξυνηγέθη, ὥς δοκεῖν
 εἶναι δὴ αἱ πολλαὶ ἐς τὴν Καλαβρίαν ἐξενεχθῆσαι ὑπὸ τοῖς πολε-
 μίοις ἐγένοντο. οὐκ ἦν δὲ οὕτως, ἀλλὰ πρὸς τοῦ πνεύματος ξέν 10
 βία πολλῇ διωδοῦναι ἀνίστρεφόν τε βιαζόμεναι ὑπερηνῶς καὶ
 αὐθις ἐν Πελοποννήσῳ ἐγένοντο. καὶ ταῖς ἄλλαις δὲ, ὅπη πα-
 ρατίχη, ἣ διεφθάρθαι ἢ διασεισῶσθαι τετίχηκε. ναῦς δὲ μία,
P 562 ἐν ἣ ἔπλει Ἀρταβάνης αὐτὸς, τοῦ ἱστοῦ οἱ ἐν τῷ σάλῳ τοῖσι
 ἀποκοπέντος, ἐς τοσόνδε κινδύνον ἔλθοῦσα, πρὸς τε τοῦ ῥοθίου 15
 στερομένη καὶ τῷ κλύδωνι ἐπισπομένη Μελίῃ προσέχε τῇ νή-
 σῳ. οὕτω μὲν Ἀρταβάνην διασεισῶσθαι ἐκ τοῦ ἀπροσδοκῆτου
 ξυνέπεισι.

Λιβέριος δὲ οὔτε τοῖς πολιορκοῦσιν ἐπιξίλει, ἣ μάχῃ πρὸς
 αὐτοὺς οὔς τε ὦν διακρίνεσθαι, καὶ τῶν ἐπιτηδείων σφίσιν, 20
 ἅτε πολλοῖς οὖσιν, ἐς πλείω χρόνον οὐδαμῇ διαρκούντων ἄρως
 ἐνθάνει ξὺν τοῖς ἐπομένοις καὶ τοῖς πολεμίοις λαθὼν ἐς Πάνορ-

2. κεφαλωνία Reg. et Pers. Vulgo Κεφαληνία. 6. ἐπιπιδόν-
 τος L. πιδόντος P. 8. ὥς δοκεῖν om. L. 13. ναῦς δὲ]
 ναῦς δὲ δὴ L. 15. τοσόνδε L. τοσοῦτον P. 16. ἐπισπο-
 μένη] ἐπισπομένη P. 19. ἐπιξίλει] ἐπιξίλει Reg.

atibus obsessus appulit, et Barbarorum qui illic erant, perrupta custo-
 dia, portum tenuit, urbemque universa cum classe ingressus est. Haud
 multo post Artabanes, in Cephaloniam delatus, simul profectum Iude
 Liberium in Siciliam navigasse cognovit, illinc et ipse solvens, mare,
 quod Adriaticum vocant, transmisit. Non procul aberat a Calabria, cum,
 orta horrida tempestate, vehementissimi ac resstantis venti vis naves
 omnes ita disiecit, ut esset opinio, multas in Calabriam abreptum iri,
 et in potestatem hostium venturas. Evenit aliter: vento violentissimo
 impulsae et foedissime lactatae retro cesserunt, et in Peloponnesum re-
 dierunt: caeterae, prout sors tulit, partim amissae, partim servatae
 sunt. Navis, qua Artabanes vehebatur, malo procella fracto, in sum-
 mum discrimen venit, et maris cursum fluctuumque impetum sequens,
 Melitam insulam contigit. Sic demum Artabanes praeter expectationem
 sospes evasit.

At Liberius, cum ad faciendam in obsessores eruptionem, inferen-
 dumque praelium haberet, neque annona in longius spati-
 um suppeditaret obsessis, utpote multis numero; inde cum suis solvit,

μον ἀνιχώρησαι. Τωτίλας δὲ καὶ Γότθοι σιχδόν τι ἅπαντα λη- B
σάμενοι τὰ ἐπὶ Σικελίας χωρία Ἱππων μὲν ἐπαγόμενοι καὶ ζώων
ἄλλων τι χρήμα μέγα, σιτόν τι καὶ τοὺς ἄλλους καρπὸς ἀπαγ-
τας ἐκ τῆς γῆσου μετινιχόντες καὶ πάντα τὰ χρήματα, κομιδῇ
5 μεγάλα ὄντι, ἐν τοῖς πλοίοις ἐνθάμενοι, τὴν τε νῆσον ἐξαπέ-
ταλως ἐξέλιπον καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀνέστρεφον, τρόπῳ ὁρμώμι-
νοι τοιῷδε. τῶν τινα Ῥωμαίων, Σπίνον ὄνομα, ἐκ Σπολητίου
ὁρμώμενόν οἱ αὐτῷ πάριδρον οὐ πολλῶ πρότερον καταστησάμενος
Τωτίλας ἔνιχεν. οὗτός ἀνὴρ ἐν πόλει Κατάρη, ἀτιχίστῳ οἴσῃ,
10 διατριβὴν εἶχε. τίχῃ τέ τις αὐτῷ ξυμβῇ ὑπὸ τοῖς πολεμίοις ἐν-
ταῦθα γενέσθαι. ὃν δὲ ῥέεσθαι ὁ Τωτίλας ἐπιγόμενος τῶν C
τινα ἐπισημῶν γυναικῶ, ἀχμάλωτον οἶσαν, ἀφίναί Ῥωμαίους
ἀντ' αὐτοῦ ἤθελε. γυναικᾶ δὲ Ῥωμαῖοι οὐδαμῇ ἰδικαίουν ἀν-
ταλλάσσασθαι ἀνδρὸς τὴν τοῦ κυλονμένου κοιᾶστωρος ἀρχὴν
15 ἔχοντος. δείσας οὖν ὁ ἀνὴρ μὴ παρὰ τοῖς πολεμίοις διαφθαρεῖτ,
ὡμολόγησε Ῥωμαίοις ἀντίκα Τωτίλαν ἀνυπέσιον Σικελίας μὲν
ἀπανίστασθαι, παντὶ δὲ τῷ Γότθων στρατῷ ἐς Ἰταλίαν διαπορθ-
μύσασθαι. καὶ οἱ μὲν ὄρκοις αὐτῶν σφίσιν ἀμφὶ ταύτῃ τῇ δημο-
λογίᾳ καταληφθέντα Γότθοις ἀπέδοσαν, ἀντ' αὐτοῦ τὴν γυναικᾶ
20 κικκομισμένοι. ὁ δὲ Τωτίλα ἐς ὕψιν ἔκων οὐκ ἐπὶ τῷ σφετέρῳ
ξυμφορῷ Γότθους ἔφασκε Σικελίαν λησασμένους σιχδόν τι ὅλην
ὀλέων τινῶν σφουρίων διατριβὴν ἐνταῦθα ἔχειν. ἔνυχος γάρ D

1. ἀνιχώρησαι] ἀνιχώρησαι Reg. 3. τι χρήμα μέγα] μέγα τι
χρήμα L. 4. κομιδῇ μ. ὄντα] μ. ὄντα κομιδῇ L. 7. Σπί-
νον] σπιόν H. ibid. Σπολητίου] σπολητίου HL.

et clam hostibus Panormum concessit. Tum Totilas et Gotthi, universa
fere vastata Sicilia, equorum aliarumque pecudum abacta ingenti vi,
frumento ac caeteris omnibus frugibus ex insula convectis, cunctis, de-
nique opibus, sane maximis, in naves impositis; insula excesserunt in-
opinato, atque Italiam repetierunt, hoc modo ad id impulsī. Non ita
pridem Totilas Romanum quemdam, Spinum nomine, orth Spoletinum,
Quaestorem suum creaverat. Hic vir, dum in urbe Catana, moenibus
exuta, moraretur, casu quodam in manus hostium venit. Liberandi illius
cupidiissimus Totilas, captivam nobilem feminam Romanis pro ipso ob-
tulit. Negarunt Romani virum, Quaestoris dignitate insignem, bene cum
femina commutari. Hinc veritus Spinus ne ab hostibus neci daretur,
Romanis promisit, se statim Totilae persuasurum, ut relicta Sicilia, uni-
versum Gotthorum exercitum traiceret in Italiam. Eum Romani iure-
iurando, quo promissum firmavit, sibi obstrictum, Gotthis reddiderunt,
recepta ipsius loco muliere. Ia ut primum Totilam reviait, dixit non
belle rebus consulere viis Gotthos, qui, Sicilia fere omni direpta, pau-
corum praesidorum cupiditate ibi tenerentur: affirmavitque se modo,

ισχυρίζετο ἀκηκοέναι, ἦνίκα παρὰ τοῖς πολεμίοις ἐτόγγανεν ὢν, Γερμανὸν μὲν τὸν βασιλέως ἀνεψιὸν ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι, Ἰωάννην δὲ τὸν αὐτοῦ κηδεστὴν καὶ Ἰουστινιανὸν τὸν αὐτοῦ παῖ-
δα παντὶ τῷ στρατῷ πρὸς Γερμανοῦ ἐλλειγέντι εἶναι μὲν ἤδη ἐν

- V 177 *Δαλματίας, εὐθὺ δὲ Λιγυρίας αὐτίκα δὴ μᾶλα ξυσκευαζομένους* 5
ἐνθ' ἐνδε χωρίζουσιν, ἐφ' ᾧ δὲ Γότθων ἐξ ἐπιδρομῆς παιδᾶς τε καὶ
γυναικας ἀνδραποδίσωσι καὶ χρήματα ληίσωνται πάντα, ὥστε
ἡμᾶς ἐπυντιάζουσιν ἄμεινον ἢ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ζῆν τοῖς οἰκείοις
διαχειμιάζοντας. ἦν γὰρ ἐκείνων περιεσώμεθα, Σικελίας αὖθις
ἅμα ἔρι ἀρχομένην παρέσται ἡμῖν ἀδελότερον ἐπιβήσεσθαι πολέ-
μιον οὐδὲν ἐν νῷ ἔχουσι. ταῦτη ὁ Τωτίλας τῇ ἐποθήκῃ ἀνα-
P 563 *πισθεὶς φρουρὰς μὲν ἐν ὀχυρώμασι τέτρασιν εἴσεν, αὐτὸς δὲ*
ἐμπέσας τὴν λίαν ἐπυγόμενος παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐς Ἰτα-
λίαν διεπορεύμενόςτο. ταῦτα μὲν οὖν ἐκράσσετο τῇδε.

Ἰωάννης δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς στρατὸς ἀφικόμενοι ἐς *Δαλμα-* 15
τίαν ἐν Σάλασι διαχειμιάζουσιν ἔγνωσαν, ἐνθ' ἐνδε μετὰ τὴν τοῦ χι-
μῶνος ὥραν εὐθὺς Ῥαβέννης ὁδῷ ἵναι διανοοῦμενοι. Σλαβη-
νοὶ δὲ, οἳ τε τὰ πρότερα ἐν γῇ τῇ βασιλέως γενόμενοι, ὥστε
μοι ἔναγχος δεδιήγεται, καὶ ἄλλοι οὐ πολλῷ ἕσπερον Ἰστίρον τε

- H 317 *ποταμὸν διαβάντες καὶ τοῖς προτέροις ἀναμιχθέντες, κατέθιον ἐν 20*

4. στρατῷ — ἐλλειγέντι] πρὸς γερμανῶν ἐλλειγέντι στρατῷ L.
7. ἀνδραποδίσωσι — ληίσωνται Reg. ἀνδραποδίσουσιν — ληίσον-
ται P. 12. φρουρὰς] φρουρὰς Reg. 15. ἀφικόμενοι] ἀφικ-
όμενος H: illud Hm. *ibid.* ἐν δαλματίας εἰς σάλανας L.
18. γῇ τῇ L. τῇ γῇ P.

cum inter hostes versaretur, audisse, Germanum, Imperatoris nepotem, migrasse ex vita, ac Ioannem illius generum, Iustinianumque eiusdem filium, cum exercitu, quem Germanus collegerat, esse iam in Dalmatia, et primo quoque tempore collectis sarcinis, inde recta petituros Liguriam, ut subito incursum Gotthorum liberos et coniuges caperent, opesque omnes praedarentur. Atqui, inquit, satius esset eorum consilio ire obviam, tuto cum nostris hiemantes. Nam si illos vicerimus, nobis ab hoste securis licet iterum incunte vere Siciliam invadere liberius. Commotione eiusmodi inductus Totila, in locis quatuor firmioribus praesidia reliquit, et cum omni praedia caeterisque copiis in Italiam transfretavit. Haec ibi acta.

Ioannes vero et Imperatoris exercitus, cum in Dalmatiam pervenis-
sent, Salonis hiemem traducere constituerunt, statim ab illius exitu Ra-
vennam recta ire habentes in animo. At Sciaveni, tum qui prius in
oras Imperatori subditas se intulerant, quemadmodum proxime commemo-
ravi, tum qui paulo post, trajecto amne Istro, illis se permiscerant,

πολλῇ ἔξουσίᾳ τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν. καὶ τινὲς μὲν ἐν ὑποψίᾳ
 εἶχον ὡς Τωτίλας τούτους δὴ τοὺς βαρβάρους χρήμασι πολλοῖς
 ἀναπέσας ἐπιπέμψει τοῖς ταύτῃ Ῥωμαίοις, ὅπως δὴ βασιλεὺς B
 ἀδύνατα εἶη τὸν πρὸς Γότθους πόλεμον ἀσχολίῃ τῇ ἐς τούτους
 5 δὴ τοὺς βαρβάρους εἰς διοικήσασθαι. εἴτε δὲ Τωτίλα χαρίζομε-
 νοι εἴτε ἄκλητοι Σκλαβηνοὶ ἐνταῦθα ἤλθον οὐκ ἔχω εἰπεῖν. ἐς
 τρία μέντοι τέλη σφᾶς αὐτοὺς διελόντες οἱ βάρβαροι οὗτοι ἀνή-
 κιστι ἐν Εὐρώπῃ τῇ ὅλῃ ἔργα ἐργάζαντο, οὐκ ἔξ ἐπιδρομῆς
 ληϊζόμενοι τὰ ἐκίνη χωρία, ἀλλ' ὥσπερ ἐν χώρῃ οἰκίᾳ διαχει-
 10 μάζοντες οὐδὲν τι δεδιότες πόλεμον. ὅστιρον δὲ βουσιλεὺς Ἰου-
 στινιανὸς στρατιὰν ἀξιολογωτάτην ἐπ' αὐτοὺς ἐπέμψεν, ἧς ἄλλοι
 τε καὶ Κισσαπινιανὸς καὶ Ἀράπιος καὶ Νυζάρης ἡγοῦντο καὶ Ἰου-
 στίνης ὁ Γερμανοῦ παῖς καὶ Ἰωάννης, ὅσπερ ἐπὶ κλήσιν ἐκάλουν C
 Φαγῶν. ἐπιστάτην δὲ Σχολαστικὸν ἐφ' ἅπασι κατεστήσατο, τῶν
 15 ἐν κυλιτικῇ ἐννούχων ἔνα. οὗτος ὁ στρατὸς μοῖραν τῶν βαρβά-
 ρων καταλαμβάνουσιν ἀμφὶ Ἀδριανοῦ πόλιν, ἥπερ ἐπὶ Θράκης
 ἐν μεσογίοις κεῖται, πέντε ἡμερῶν ὁδὸν Βυζαντίου διέχουσα, καὶ
 πρὸς αὐτὴν μὲν χωρεῖν οἱ βάρβαροι οὐκέτι εἶχον. λαίαν γὰρ ἐπήγοντο
 ἀνθρώπων τε καὶ ζῴων ἄλλων καὶ πάντων χρημάτων ἀφαιρέσου
 20 κρίσσαντα. μένοντες δὲ αὐτοῦ ἡπείγοντο τοῖς πολέμοις ἐς χεῖ-
 ρας ἰέναι, τούτοις δὲ αὐτοῖς αἰσθησιν ὡς ἥμισυ παρεχόμενοι.
 καὶ οἱ μὲν Σκλαβηνοὶ ἐστρατοπεδεύοντο ἐς τὸ ὕρος, ὃ ταύτῃ ἀνέ-

10. βῆσιλεὺς Ἰουστινιανὸς] ἰουστ. β. L.

11. ἐπ' L. ἐς P.

14. Σχολαστικὸν] σχολαστικὸν H: illud Hm.

17. διέχουσα]

διέχουσαν Reg.

impunissime Romanum Imperium incursarunt. Nec deerant qui suspice-
 rentur hos Barbaros multa pecunia pellectos immissosque a Totila in
 Romanos fuisse, ut ab illis districtus Imperator bellum Gotthicum bene
 administrare non posset. Sinto Totilae gratificati Sclaveni, au eo ve-
 neriat non vocati, olcere nequeo. Divinis tripartito copiis, toti Euro-
 pae damna gravissima intulerunt hi Barbari, non cursum populabundi;
 sed perinde ac si essent in suis finibus, sine ullo hostium metu hiber-
 uantes. In eos postmodum Imperator egregium destinavit exercitum:
 cuius cum alii Duces erant, tum Constantianus, Aratius, Nazares, Iu-
 stianus alter Germani filius, et Iovannes cognominis Helio. Porro Scho-
 lasticum praefecit omnibus, unum e numero Eunuchorum Palatii. Bar-
 barorum partem offendit hic exercitus ad Adrianopolin, urbem Thraciae
 mediterraneam, a diebus iter quinque Byzantio dissitam. Iam Barbari
 progredi non poterant. Etiam captivorum ac pecudum innumerabilem
 vim cum opibus cuiusquemodi abducebant. Quare eo loci haerentes, ad
 pugnam ita se expediebant, nihil ut hosti suboleret. Ac Sclaveni quidem

χει, Ῥωμαῖοι δὲ οὐ πολλῶ ἀποθιν ἐν τῷ πεδίῳ. χρόνον δὲ σφί-
 σιν ἐν ταύτῃ τῇ προσεδρεύῃ τριβομένον συγχοῦ ἔσχαλλόν τε οἱ
 D στρατιῶται καὶ δεινὰ ἐποιοῦντο, τοῖς στρατηγοῖς ἐπικαλοῦντες,
 διτι δὴ αὐτοὶ τὰ ἐπιτήδεια ξύμπαντα εὐπορα ἔχοντες, ἅτε τοῦ
 Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντες, τοὺς στρατιώτας περιορῶσι τῶν 5
 ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ πιεζομένους καὶ οὐ βούλονται τοῖς πολε-
 μίοις ἐς χεῖρας ἵεναι. οἷς δὲ οἱ στρατηγοὶ ἀναγκασθέντες τοῖς
 ἐναντίοις ξυνέριξαν. καὶ γίνεται μὲν καρτερὸ μάχη, ἡσσωνται
 δὲ κατὰ κράτος Ῥωμαῖοι. ἐνθα δὴ στρατιῶται μὲν πολλοὶ τε
 καὶ ἄριστοι θνήσκουσιν, οἱ δὲ στρατηγοὶ παρ' ὀλίγον ἐλθόντες 10
 ἐπὶ τοῖς πολεμίοις γενέσθαι ξὺν τοῖς καταλοίοις μόλις διαφυ-
 γόντες ἐσώθησαν, ὥς πη ἐκύστω δυτατὰ γέγονε. καὶ Κων-
 σταντιανοῦ δὲ τὸ σῆμεῖον οἱ βάρβαροι εἶλον, τοῦ τε Ῥωμαίων
 P 564 στρατοῦ ἐς ὀλιγωρίαν τρυπόμενοι πρόσω ἐχέουσαν. καὶ χώραν
 τὴν Ἀστικὴν καλονμένην ἐληξίζοντο κατ' ἐξουσίαν, ἀδῆστον ἐκ 15
 παλαιοῦ οὖσαν, καὶ ὑπ' αὐτοῦ λείαν αὐτοὺς πολλὴν τινα ἐνταῦ-
 θα εἶρεῖν ξυνηνέχθη· οὕτω δὲ χώραν πολλὴν ληϊζόμενοι ἄχρι ἐς
 τὰ μακρὰ τεῖχη ἀφικνόντο, ἅπερ ὀλίγῳ πλέον ἢ ἡμέρας ὁδὸν Βυ-
 V 178 ζαντίον δίχχει. οὐ πολλῶ δὲ ἔσπερον ὁ Ῥωμαίων στρατὸς τού-
 τοις δὴ ἐπισπόμενοι τοῖς βαρβάροις, μοῖρα τε αὐτῶν ἐντυχόντες 20
 τινὶ καὶ ἐξυπινάως ἐς χεῖρας ἐλθόντες ἐτρέψαντο. καὶ τῶν μὲν
 πολεμίων πολλοὺς ἔκτειναν, Ῥωμαίων δὲ τῶν ἀχμολῶτων μέγα
 τε διεσώσαντο χρήμα, τὸ τε Κωνσταντιανοῦ σῆμεῖον εὐρόντες

1. οὐ πολλῶ — πεδίῳ] ἐν τῷ πεδίῳ οὐ πολλῶ ἀποθιν L.
 2. προσεδρεύῃ] Vulgo προσεδρεῖα. 14. χώραν om. L. 18. ἡμέ-
 ρας ὁδὸν Reg. ὁδῶ ἡμέρας P.

in monte, qui illic eminet, Romani vero in planitie castra metati sunt. Diu sederant, cum victi impatientia milites, de Ducibus cum indignatione coepere queri, quod dum ipsi, utpote Romani Duces, cibaria omnibus abundarent, milites despicerentur victus inopia pressos, nec manum cum hostibus conferre vellent. His querellis adacti Duces cum hoste configunt. Fervet proelium: vi demum victis Romanis, milites multi, sique fortissimi, ibi cadunt: Duces, ab hostibus tantum non capti, vixque elapsi cum reliquis, evadunt quo cuique licet. Constantini vexillum cepere Barbari, ac spreto Romanorum exercitu ulterius progressi, Asticam, quam appellant, regionem vastarunt, iamdiu intactam: quasmobrem praedam ibi copiosissimam invenerunt. Late facta populatione, pervenerunt ad Muros longos, qui Byzantio diei itinere paulo amplius distant. Aliquanto post Romanus exercitus hos secutus Barbaros, partemque eorum nactus, repentino ipso fuderunt impetu, ac caesis plurimis, captivorum Romanorum ingentem receperunt numerum, et

ἀνέλκοντο. οἱ δὲ λοιποὶ βάρβαροι ξὺν τῇ ἄλλῃ λεία ἐν οἴκῳ ἀπεκομίσθσαν.

2. ἀπεικομίσθσαν] „In editt. Augustana liber hic supervacanea clauditur repetitione profectionis Germani, cuius obitum iam supra auctor narravit.“ MALT. Verba illa, quae etiam in L leguntur, haec sunt, Γερμανὸν δὲ τὸν ἀνεψιὸν βασιλέως (τὸν ἀνεψιὸν τὸν αὐτοῦ L) ἄνδρα πατριχίον ἐπὶ τατίαν (τοντίλλαν L, ut supra accuratissime) τε καὶ γόνθους ξὺν στρατῷ ἐπεμφεν, ἄλλους τε ἀφ' ἑαυτῶν ἐκείσθαι (ἐκείσθαι L) οἱ κελύσας καὶ τὸν βιταλιανῶ ἀδελφιδοῦν καὶ αὐτοῦ κηδεστὴν ἰωάννην.

inventum Constantiani vexillum retulerunt: reliqui Barbari cum reliqua praeda domum reversi sunt.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΗΣ Β' ΤΕΤΡΑΔΟΣ Η Δ'.

ΙΣΤΟΡΙΩΝ — Η Δ'.] ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΤΕΤΡΑΔΟΣ ΤΩΝ
ΚΑΤ' ΑΤΤΟΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛ. Δ'. F.

PROCOPII CAESARIENSIS
HISTORIARUM TETRADIS II.
LIBER IV.

ARGUMENTUM.

EX EDITIONE MALTRETI.

Argumentum libri huius proponit Auctor, et ad bellum Persicum prosequendum accingitur, suscepta Ponti Euxini descriptione. (Cap. 1.) Descriptio Ponti Euxini ab urbe Calchedone, ad Apsilios. (2.) Mons Caucasus, geminaeque eius Portae. Hunni Sabiri. Amazones. Abasgi Christiani. Hos Iustinianus Eunuchos fieri vetat. (3.) Bruehi. Zeechi. Sagidae. Sebastopolis et Pityus. Kulyisia. Gotthi Tetraxitae Episcopum a Iustiniano Aug. petunt. (4.) Uturguri Cuturgurique unde dicti. Antiquae Tetraxitarum sedes. Cerva fugiens vadum monstrat. Gotthorum migratio. Eorum sedes Cuturguri occupant. Tetraxitae in adversam continenter commigrant. Uturguri manent in patria. Taurica, ibique templum Dianae. Urbes Bosporus, Cherv, Cepi, Phanaguria. Istri fons et cursus. Mensura ambitus Ponti Euxini. (5.) Utrum Tanais Asiam ob Europa dividat, an Phasis? Unde oriatur Pontus Euxinus? Aristoteles ad Euripum haeret. Fretum Siculum. Duplex aquae cursus in Bosporo Thracio. (6.) Quid Choeroem Persarum Regem ad Colchicam expeditionem induxit. Urbs Dara ab eodem frustra tentata. (7.) Redit Auctor ad institutam Cap. 1. narrationem de Persarum in Colchidem irruptione, Choriane duce. Lazorum inconsulta ferocia. Gubasis, ipsorum Regis, oratio. Instruuntur acies. Lazorum fuga. Artabanis certamen. Confugunt acies. Choriane occiso, profligantur Persae. (8.) Dagisthacus a Lazis proditoris accusatus, in carcerem conicitur. Rezas, Magister militum per Armenias, destinatur in Laziam: cuius Reges a Romanis uro-

res sibi petere consueverant. *Abasgorum defectio. Trachea, locus.* Romani Abasgos adoriuntur et profligant. (9.) Tributum Apsitiae castellum occupant Persae; deinde caesi ob flagitium ducis. Choroës ab Anatozadæ filio offenditur. Natura valetudinarius, Tribunal Medicum, virum optimum, summe colit. Anatozadum rebellem foede plectit. (10.) Exeunt induciae. Mutuae legationes. Indigunae legati Persarum fastus, Braduonem interpretem occidit Choroës. Romani in Lazica Petram obsident. Suffodiunt murum. Eorum conatus irritus Sabiri partim Romanis, partim Persis additi. Arietem trevorem fabricantur novo invento. Admoventur machinae; quae Persae naphtha sive oleo Medae comburere solagent. Bessae Magistri militum grandaevo mira vis. Persae in turri lignea deflagrant. Urbem Romani capiunt. (11.) Persae, qui in Petrae arcem confugerant, ad deditionem invitati, arcis incendio perire malunt, quam se hosti permittere. Choroës in re cibaria Petrae coegerenda liberalitas, et in aqueductu extruendo solertia. Bessae captivos Byzantium mittit; muros Petrae diruit; ab Imperatore, adeoque ab omnibus commendatur. (12.) Mermeroës Persarum Dux Petram serius petit. Copias Archaeopolin ducit cum elephantibus. Sordida Bessae cupiditas. Nimia Iustiniani in Praefectos indulgentia. Scandiu et Sarapinis Lavrae castella. Rhodopolin evertunt Lazi. Romanorum in stationis agentium fuga. (13.) Archaeopolis situs. Nam Mermeroës obsidet. Romani oratione Ducem lacerari erumpunt, ac Persarum caedem efficiunt. Turbatus elephas furit. Illic Auctor ad Edessam digreditur, ubi compertum est turbati elephantis grunnitu suis. Ibidem visum prodigium. Persae obsidionem solvunt. Mermeroës in Muchirsin concedit, et Catatinum castellum reficit. (14.) A Persis quinquenales inducias turpiter emit Iustinianus Augustus. Procopii in scribendo libertas. Post vindeuonem rucemi alique fructus nascentur. (15.) Lazi Romanis effensi. Persae Echimerium castrum obtinent, opera Theophobii. Gubazes Lazorum Rex in montibus hiemat. Mermeroë per litteras hortante, ut a Romanis desiciat, in fide manet. (16.) Ex India Monachi dombycum ora deferunt, et conficiendi serici rationem Romanos docent. Inducii a Choroë confirmatis, nihilominus bellum adhuc in Lazica geritur. Rerum status in Africa. (17.) Gepaedes et Longobardi ad pugnam inter se incundam parati, terrore panico distrahuntur. Eorum Principes Thorisinus et Auduinus inducias pangunt. Gepaedes Cuturguros in Rom. Imperium immittunt. Iustinianus Uturguros in Cuturguros excitat. Eorum pugna. (18.) Romani apud Cuturguros captivi elabuntur. Cuturguri, audita suorum elade, cum Romanis pactionem faciunt. Sedes illis in Thracia Imperator attribuit. Haec de re per Legatos exposulat Sandil Uturgurorum Princeps. (19.) Farnorum sedes. Brittae insulae situs et populi. Hermegiselus Farnorum Rex sororem Theodeberti Francorum Regis ducit uxorem, et filium Radigrem ex priori coniuge susceptum despondet sorori Regis Anglorum. Hermegiselus mortis augur suae, infringit filii sponsalia, cumque maritum noverrae destinat. Offensa Regis Anglorum soror, bello Radigerem petit, profligat, capit. Brittae insulae pars muro divisa, ac vivis hominibus inhabitabilis, animas defunctorum accipere creditur, scaphis vectas opera remigum, Franciae Regibus subditorum. (20.) Redit Auctor ad bellum Gotthicum. Belisario impensus honos Byzantii. Ioannes Salonia hiemat. Cur Iustinianus bello Gotthico Narsetem praefecerit. Narsetes aliquandiu Philippopoli subsistit. Inde Italiam petit. (21.) Totilas Senatores nonnullos Romam revocat. Romanorum in conservandis urbis ornamentis diligentia. Descriptio navis Aeneae. De Calypso insula coniectura Procopii. Navis lapidea in Coryra loci Casio posita; et Dianae altera in Euboea. Sepulcrum Aeneidae. (22.) Anconam Gotthi terra marique obsident. Valerianus Ioannem per litteras hortatur, ut obsessis suppetias

secum ferat. Amba iunctis copiis Senogalliam appellant. Occurrunt Gotthi. Concionibus Ducum uterque exercitus excitatur. Praelium navale. Gotthorum elades et fuga. (23.) Artabanes rem Romanam bene in Sicilia gerit. Gotthi pacem frustra a Iustiniano petunt. Francorum in Italia progressus. Leontius Imperatoris Legatus ad Theodebaldum Theodeborti filium. Utriusque orationes. Gotthi Corsicam et Sardiniam occupant. In Corsica homines et equi statura minima (24.) Sclaveni Illyricum vastant. Imperator foedus cum Gepacibus pangit: deinde aduersus illos mittit auxilia Langobardis. Horum victoria. Eversae urbes terrae motibus. Maris inundatio. Gotthi Crotonem obsident. (25.) Appulsa Crotonem Romana classe, Gotthi obsidionem solvunt. Regnaris et Morrhos Gotthorum Duces deditionem meditantur. Narsetis bellicus apparatus et copiae. Franci in agro Veneto ei transitum negant. Totilae consilium. Narses Ravennam petit. (26.) Idigissus Langobardus, qui ad Imperatorem perfluxerat, Byzantio cum Goare Gottho aufugit. Adiunctis ribi popularibus. Cutergurus acie vincit in Thracia, et Romanos Duces in Illyria incautos occidit: tum ad Gepaedes se recipit. Ustrigotthus Gepesae in fidem confert Langobardorum. Idigissus et Ustrigotthus intereunt, fraude Regum, quorum fidei se commiserant. (27.) Udrilas, praevicii Ariminensis Praefectus, per litteras Romanos provocat. Narses cum exercitu Ariminum petit, ibique pontis transitu prohibetur. Udrila occiso, porro pergit. (28.) Totilas Teiam expectat. Audita caede Udrilae, ad Apeninum tendit. Eodem se confert Narses, et officii Totilam admonet. Ad Romanos ante diem dictum progressus Totilas, eos de colle deturbare saepe aggreditur frustra. Egregia Pauli Ausilaeque facinora. (29.) Conciones militares Narsetis ac Totilae. (30.) Utriusque aciei dispositio. Singulare certamen Totilas equitandi peritiam ostendit. (31.) Totilas campo cum exercitu excedit. Narsetis providentia. Redcunt Gotthi. Pugna committitur. Romanorum victoria. Totilae caedes. (32.) Narses Langobardos remittit. Valerianus frustra Veronam obsidet, renitentibus Francis. Teias Rex Gotthorum creatur. Narses Narniam, Spolegium ac Perusiam capit. Romam oppugnat, eaque facile potitur. (33.) Victoria Senatui populoque Romano luctuosa. Regnaris Gotthi fraus, crudelitas et elades. Teias Francorum opem frustra implorat. Cumas et Centumcellas Romani obsident. Teias et Narses cum suis copiis sese conferunt in Campaniam. (34.) Nonnulla in Vesuviano incendio fieri solita. Utriusque castra exercitus. Gotthi ad montem Laetarium se recipiunt. Romanos invadunt. Teias heroica fortitudo. Eo occiso, Gotthi pertinaciter pugnant. Tandem pacem petunt. Ioannis sententia, Pacis conventio. (35.)

α'. "Οσα μὲν ἄχρι τοῦδε μοι διδίδηται, τῇδε συγγράμπται
 ἤπειρ δυτατὰ ἐγγόνει ἐπὶ χωρίων ἐφ' ὧν δὴ ἔργα τὰ πολέμια
 ξυγινέχθη γενέσθαι διελόντι τε καὶ ἀρμολογούμενῳ τοὺς λόγους,
 ὥπειρ ἤδη ἔξινεχθέντις πανταχόθι διδίδλωται τῆς Ῥωμαίων ἀρ-
 5 χῆς. τὸ δὲ ἐνθίνδε οὐκέτι μοι τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ συγκαίεται.
 γράμμασι γὰρ τοῖς ἐς τὸ πᾶν διδελωμένοις οὐκέτι ἔχον τὰ ἐπιγι-
 νόμεινα ἐναρμόζεσθαι, ἀλλ' ὅσα κατὰ τοὺς πολέμους τοιοῦτε γε-
 γονέται ξυνέβη, ἔτι μέντοι καὶ ἐς τὸ Μείδων γένος, ἐπειδὴ τοῖς P 566
 ἔμπροσθεν λόγοις ἔξινεγκαι, ἐν τῷδε μοι τῷ λόγῳ πάντα γεγρα-
 10 ψευται, ἰστορίαν τε αὐτῶν ἐπάνταγκις ποικίλῃν συγκαίεσθαι. ἤδη
 μὲν οὖν ὅσα ξυνέβη ἄχρι ἐς τὸ τέταρτον ἔτος τῆς πενταετηρίδος
 ἐκχευόμενος, ἢ Ῥωμαίοις ἐγγόνει καὶ Πέρσαις, ἐν τοῖς ἔμπροσθέν
 μοι διδίδηται λόγοις· τῷ δὲ ἐπιγενομένῳ ἐνιαυτῷ Μηδικῆς
 στρατιᾶς πολλὸς ὁμιλος ἐς γῆν τὴν Κολχίδα ἐσέβαλλον. οἵσπερ
 15 ἐμειστήκει Πέρσης ἀνὴρ, Χοριάνης ὄνομα, πολέμων ἐς ἄγαν
 πολλῶν ἔμπειρος. καὶ αὐτῷ ξέμμαχοι βύρβαροι τοῦ Ἀλανῶν
 γένους πολλοὶ ἔπνοντο. οὗτος ὁ στρατὸς ἐπειδὴ ἀγέκοντο ἐς χώ-
 ραν τῆς Λαζικῆς, ἢ ἐπικυλιῖται Μονχίρησις, ἐν ἐπιτηδείῳ B
 στρατοπεδευόμενοι ἔμενον. ἥτι' δὲ πη ἐνταῦθα πατομὸς Ἰππῆς,
 20 οὗ μέγας οὐδὲ νανσίνορος, ἀλλὰ καὶ ἱππεῦσι καὶ ἀνδράσι πιζοῖς

1. μὲν] μὲν οὖν H. 6. ἐς om. H. 7. πολέμους] πολε-
 μίους H. 14. ἐσέβαλλον] ἐσέβαλον L. 15. Χοριάνης] χορ-
 σάνης H. 18. Μονχίρησις] μοχίρησις L. 19. Ἰππῆς] ἱπ-
 πης Reg. Ἰασπις H.

1. Ita composui, quidquid narraui hactenus, ut quoad eins fieri po-
 tuit, pro locorum ratione, ubi res bellicas geri contigit, diviserim atque
 ordinavim libris: qui in lucem editi, universo Orbi Romano iam no-
 tuerunt. Non cum deinceps tenebo scriptionis ordinem; quando vulgatis
 monumentis non est integrum intexere consequentia: sed quaecunque,
 etiam in Medos, horum tempore bellorum patrata sunt, ex quo priores
 libros emisi, omnia stylo proseguar in hoc libro: itaque varia sit haec
 historia necesse est. Ac libris quidem superioribus traduntur acta ad
 annum quartum indictionum quinquennalium, quas cum Persis Romani
 pepigerant. Anno autem proximo consecuto, ingens Persarum exercitus,
 Chorinne duce, et ipso Persa, viro rei militaris peritissimo, irrumpit in
 Colchidem, cum Alanorum Babarorum, sociam praebentium operam, ma-
 gno numero. Hic exercitus, cum in Lazicae regionem, quae Mnchiresis
 dicitur, pervanisset, loco idoneo stativa posuit. Tractum illum Hippis
 alioit amnis modicus, nec patiens navium; sed peditibus iuxta atque

ἑσβατὸς, οὗ δὴ ἐν δεξιᾷ τὸν χάρακα ἐποιήσαντο, οὗ παρὰ τὴν
 ὄχθην, ἀλλὰ κατὰ πολὺ ἄποθεν. ὅπως δὲ τοῖς τάδε ἀναλεγο-
 μένοις ἔκδηλα τὰ ἐπὶ Λαζικῆς χωρία ἔσται, ὅσα τε γένη ἀνθρώ-
 πων ἄμφ' αὐτὴν ὕδρυνται, καὶ μὴ ὑπὲρ τῶν ἀφανῶν στίβων
 ὥσπερ οἱ σκιαιμαχοῦντες διαλέγεσθαι ἀνυγκάζονται, οὗ μοι ἄπο
 καιροῦ ἔδοξεν εἶναι ἀναγράψασθαι ἐνταῦθα τοῦ λόγου ὅτινα δὴ
 τρόπον ἄνθρωποι οἰκοῦσι τὸν Εὐξείνιον καλούμενον πόντον, οὐκ
 C ἀγνοοῦντι μὲν ὥς καὶ τῶν παλαιότερων τισὶ γέγραπται ταῦτα,
 οἰομένῳ δὲ οὐκ ἐς τὸ ἀκριβὲς αὐτοῖς πάντα εἰρησθαι· ἂν γέ τι-
 νες ὁμόρους Λαζῶν Σάνους ἔφασαν, οἳ τανῦν Τζάνοι ἐπικαλοῦν- 10
 ται, ἢ Κόλχους εἶναι, Λαζοὺς ἐτέρους καλέσαντες, οἳ καὶ νῦν
 V 130 ἐπὶ τούτου προσαγορεύονται τοῦ ὀνόματος. καίτοι ἐστὶ τούτων
 οὐδέτερον. Τζάνοι μὲν γὰρ τῆς παραλλας ὥς ἀπωτάτω ὄντες
 προσοικοῦσι τοῖς Ἀρμενίοις ἐν τῇ μεσογείᾳ καὶ ὕρη πολλὰ μεταξὺ
 ἀποκρέμαται, λίαν τε ἄβατα καὶ ὅλως κρημνώδη. χώρα τε πολ- 15
 λὴ ἔρημος ἀνθρώπων ἐς αἰὶ οὗσα καὶ χαράδραι ἀνέκβατοι καὶ
 λόφοι ὑψώδεις καὶ σήραγγες ἀδιέξοδοι, οἷς δὴ ἅπασι μὴ ἐπιθα-
 λάσσιοι εἶναι διεργονται Τζάνοι. Κόλχους δὲ οἷόν τέ ἐστι μὴ
 D τοὺς Λαζοὺς εἶναι, ἐπεὶ παρὰ Φᾶσιν ποταμὸν ὥκηνται· τὸ δὲ
 ὄνομα μόνον οἱ Κόλχοι, ὥσπερ ἀνθρώπων ἔθνη καὶ πολλὰ ἔτι- 20
 ρα, τανῦν ἐς τὸ Λαζῶν μεταβέβληται. χωρὶς δὲ τούτων καὶ

2. ἄποθεν] ἄποθεν P. 8. τῶν παλαιότερων] τὸ παλαιότερον
 Reg. 9. ὡς LP. οἷς H. 10. Σάνους Maltretus coll. p. 44 D.
 Σουανούς P. τζάνους H. τινες τραπεζῶν ὁμόρους ἦσαν οὕς
 ἔφασαν L. 13. οὐδέτερον] οὐδέτερον L. 15. ἀποκρέμαται]
 ἀποκρέμανται H.

equitibus vadosus: ad cuius dexteram castra locarunt procui a ripa.
 Verum, ut Lazicam, gentesque omnes circumpositas Lectores noverint,
 nec de rebus sibi obscuris, pugnantibus cum umbra similes, cogantur
 disserere, non alienam esse iudico descriptionem, qua situs gentium,
 quae ad Pontum Euxinum habitant, subilicium oculis; baud ignarus, pro-
 dita quidem haec ab antiquioribus fuisse: at non omnia, ut eundem sen-
 tio, accurate tractarunt: cum eorum nonnulli Sanos, quos Tzanos voca-
 mus hodie, Lazis conterminos, vel eodem cum Colchis esse dixerint;
 ita ut Lazorum appellatione donarent alios, qui iam etiam ea gaudent.
 At utrumque falsum. Etenim Tzani a littore maris remotissimi, et Ar-
 meniorum accollae mediterranei sunt: Inaccessi ac praecipites montes in-
 tersunt plurimi, et vasta solitudo, et invil torrentium alvei, et colles
 sylvosi, et hiatus terrae insuperabiles: quae omnia Tzanos a mari dis-
 trahunt. Nec fieri potest, ut a Colchis Lazii diversi sint: quandoqui-
 dem ad Phasin fluvium sedes habent, uno Colchorum vocabulo, quod et
 multis aliis nationibus accidit, cum Lazorum nomine iam mutato. Prae-

μέγας αἰὼν μετὰ τοὺς ἐκεῖνα ἀναγραφαιμένους ἐπιγενόμενος ἀεὶ τε
 ξυννεωτερίζων τοῖς πράγμασι τὰ πολλὰ τῶν καθεστῶτων τὰ πρό-
 τερα νεοχμῶσαι ἔχουσεν, ἐθνῶν τε μεταστάσεις καὶ ἀρχόντων
 καὶ ὀνομάτων διαδοχαῖς. ἄπερ μοι διαμετρήσασθαι ἀναγκαί-
 5 ιατον ἔδοξεν εἶναι, οὐ τὰ μυθώδη περὶ αὐτῶν ἀπαγγέλλοντι ἢ
 ἄλλως ἀρχαῖα, οἳ δὲ ὅπη ποτὲ πόντου τοῦ Εὐξείνου διεῖναι τὸν
 Ἱερομηθέα λέγουσι ποιηταί· μύθον γὰρ ἱστορίαν παρὰ πολὺν κε- P 567
 χωρίσθαι οἶμαι· ἀλλ' ἐς τὸ ἀκριβὲς διεξιώντι τὰ τε ὀνόματα καὶ H 319
 τὰ πράγματα, ὅσα δὴ ταῦν ἐπιχωριάζει τῶν τόπων ἐκείνων
 10 ἐκάστω.

β'. Οὗτος τοίνυν ὁ πόντος ἄρχεται μὲν ἐκ Βυζαντίου καὶ
 Καλχηδόνης, τελευτᾷ δὲ ἐς Κόλχων τὴν γῆν. καὶ αὐτῶν ἐν δε-
 ξιᾷ ἱσπλόντι Βιθυνοὶ τε καὶ οἱ αὐτῶν ἐχόμενοι Ὀνωριάται καὶ
 Πισπλαγόνες ὥκηνται, οἳ δὲ ἄλλα τε χωρία καὶ Ἡράκλειάν τε
 15 καὶ Ἀμαστριν ἐπιθαλασσίας πόλεις ἔχουσι. καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ
 ποντικοὶ ἐπικαλούμενοι μέχρι ἐς Τραπεζοῦντα πόλιν καὶ τὰ ταύ- B
 της ὄρια. ἐνταῦθα πόλισματά τε ἄλλα ἐπιθαλασσίδι καὶ Σινώπη
 τε καὶ Ἀμισὺς οἰκεῖται, Ἀμισοῦ τε ἄγχιστα τό τε Θερμίσκρον κα-
 λούμενον καὶ Θερμῶδων ποταμός ἐστιν, οὗ δὲ τὸ τῶν Ἀμαζό-
 20 νων στρατόπεδον γεγενῆσθαι φασιν. ἀλλὰ περὶ μὲν Ἀμαζόνων
 γεγράφεται μοι οὐ πολλῶ ὅπισθεν. Τραπεζούντιον δὲ τὰ ὄρια
 διήκει ἐς τε κόμην Σουσουρμυιαν καὶ τὸ Ῥιζαῖον καλούμενον

2. συννεωτερίζων L. 3. νεοχμῶσαι] ἂν νεοχμῶν L. 7. ποιη-
 ται λέγουσι L. *ibid.* ἱστορίαν L. ἱστορία P. *ibid.* κερχωρίσθαι
 κερχωρίσται P. κερῳρίσται H. 8. οἶμαι] εἶναι L. 12. αὐτῶν
 αὐτὸν L. 18. ἄμινος — ἀμινσοῦ H. *ibid.* Θερμίσκρον
 Θερμισκούριον Reg. 22. σουσουρμυια L. *ibid.* Ῥιζαῖον] ῥίσιον H.

terea longinquitas temporis, ab eorum aetate elapsi, qui de illis scripserunt, rerum novitatem pro more iuvans, ex constitutis olim non pauca movit, qua migrationibus gentium, qua Principum nominumque successione. Ego vero maxime necessarium duco haec ita digerere, ut nec fabulosa, nec nimium vetusta referam; puta, qua in ora Ponti Euxini vinctum Prometheus poëtae memoret: longe enim historiam a fabula distare censeo: sed nomina ac res, quae in locis illis singulis vulgo iam usurpantur, accurate exponam.

2. Ergo Pontus, sumpto a Byzantio Calchedoneque initio, ad Colchidem desinit. Quo qui navigat, a dextra Bithynos habet, hisque continentes Honoristas, atque Paphlagonas: inter quorum urbes maritimas sunt Heraclea et Amastris. Succedunt Pontici ad urbem usque Trapezuntem eiusque limites. Qua in ora cum alia coluntur oppida, tum Sinope et Amisus. Amiso proximum est Themiscyrum, ac flumen Thermodon; ubi castra Amazonum, de quibus paulo post agam, fuisse perhibent. Trapezuntiorum fines ad vicum pertinent Susurmenam Rhizaeum-

χωρίον, ὅπερ Τραπεζουντίων δίεχιν δυοῖν ἡμίραιν ὁδὸν διὰ τῆς παραλάας ἐς Λαζικὴν ἰόντι. Τραπεζοῦντος δέ μοι ἐπιμνησθέντι
 C οὐδ' παρίεν τὸ πλείστω παραλόγῳ τῇδε ξυμβαῖον. τὸ γὰρ μέλει ἐν ἅπασιν τοῖς Τραπεζοῦντος χωρίοις πικρὸν γίνεταί, ἐνταῦθα μόνον στασιαζομένης τῆς ὕμφ' αὐτῷ δόξης. τούτων δὲ τῶν χω- 5 ρίων ἐν δεξιᾷ τὰ Τζανικῆς ὄρη πάντα ἀνέχει, ἐπέκεινά τε αὐτῶν Ἀρμένιοι Ῥωμαίων κατέχοσι ἰσχυρῶς. ἐκ τούτων δὲ τῶν Τζανικῶν ὄρων κάτωσεσι ποταμὸς Βόας ὄνομα, ὅς δὲ ἐς τε λόχμας παμπληθεῖς ἰὼν καὶ χώραν λοφώδη περιερχόμενος φέρεται μὲν ὄχρηστα τῶν Λαζικῆς χωρίων, ποιεῖται δὲ τὰς ἐκβολὰς ἐς τὸν 10 Εὐξείνιον καλοῦμενον πόντον, οὐ μέντοι Βόας καλοῦμενος. ἐπειδὴν γὰρ τῆς θαλάσσης ἐγγὺς ἵκηται, τὸ μὲν ὄνομα μετέλθῃσι τοῦτο, εἰτέρας δὲ τὸ ἐνθενδε προσσηγορίας μεταλαγχάνει, ἐκ τῶν οἱ ἐπι-
 D γινομένων ὄνομα κτῶμενος. Ἀκαμψιν γὰρ αὐτὸν τὸ λοιπὸν καλοῦσιν οἱ ἐπιχώριοι, τοῦτου δὲ ἔνικα, ὅτι δὴ κάμψαι αὐτὸν τῇ 15 θαλάσῃ ἀναμυχθῆντα ἀμύχανά ἐστιν, ἐπεὶ ξὺν ῥέμῃ τοσαύτῃ καὶ ὀξύτητι τοῦ ῥοῦ τὰς ἐκβολὰς ποιεῖται, ταρυχὴν πολλὴν τοῦ ῥοθίου ἐπίπροσθεν ἐργαζόμενος, ὥστε ὡς πορρωτάτω τῆς θαλάσσης ἰὼν ἄπορον ποιεῖται τὸν ταίτη διάπλουν· οἱ τε ναυτιλ-
 20 καὶ ἐνθενδε ἀπάραντες, οὐκέτι ἐξῆς διαπλεῖν δύνανται. κάμψαι γὰρ τοῦ ποταμοῦ τὸν ῥοῦν οὐδυμῇ ἔχουσιν, ἀλλὰ πορρωτάτω

1. ὁδὸν Reg. ὁδῶ P.	2. Τραπεζοῦντος] περὶ τραπεζοῦντα L.
9. λαφώδῃ] ὑλώδῃ H.	12. μετέλθῃσι L. μέτεσι P.
9. αὐτῇ Reg. τῇ αὐτῇ P.	17. τοῦ ῥοθίου πολλὴν L.
18. ὡς] αὐ L.	20. εὐθὺ] εὐθύς H.
22. γὰρ om. L.	21. κάμψαι] καλύψαι L.

quis oppidum; quo a Trapezunte iter est bidui, secundum littus maris, Lazicam versus. Et quando mentio de Trapezunte incidit, praetermittendum non est quod ibi fit, a communi intelligentia remotissimum. In omni agro Trapezuntino mel amarum apes conficiunt: ita ut communis de melle opinio a se ipsa dissident in hac una regione: ad cuius dexteram eminent omnes Tzanicae montes, quos Armenia Romanis subdita excipit. Ex his montibus Tzanicis delabitur amnis Boas, perque frequentia nemora ad regionem tumulosam errans, proxime Lazicam fertur, et in Puntum Euxinum influit, amisso Boae nomine, quo exiit vicinus mari, aliudque vocabulum ex eventu consequenti sortitur. Illum enim deinceps indigenae Acampsin [hoc est carentem flexu] ideu vocant, quia ubi in mare devolutus est, flecti nequit. Quippe eo impetu, tamque violento agmine sese exunerat, fluctus turbulentissimos parru agens, ut longissimu in mare procursu traiectum ibi abruptat. Quare qui in ea Ponti ora navigant, sive recta petentes Lazicam, sive inde profecti,

μὲν ἀναγόμενοι τοῦ λεινῆ πελάγους, ἐπὶ μέσσω δὲ πον-
του ἰόντες, οὕτω δὲ ἀπαλλύσασθαι τῆς τοῦ ποταμοῦ ἐκβολῆς
δύνανται. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ ποταμὸν Βόαν τοιαῦτά ἐστι.

Μετὰ δὲ τὸ Ῥιζαίων αὐτονόμων ἀνθρώπων ὄροι ἐκδέχον- P 568
5 ται, οἳ δὲ Ῥωμαίων τε καὶ Λαζῶν μεταξὺ ὤκνηται. καὶ κόμη V 181
τις, Ἀθῆναι ὄνομα, ἐνταῦθα οἰκεῖται, οὐχ ὅτι Ἀθηναίων ἄποι-
κοι, ὥσπερ τινὲς οἴονται, τῇδε ἰδρύναντο, ἀλλὰ γυνή τις Ἀθη-
ναία ὄνομα ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις κυρία γεγεμένη τῆς χώρας, ἥσπερ
ὁ τάφος ἐνταῦθα καὶ εἰς ἐμὲ ἐστι. μετὰ δὲ Ἀθήνας Ἀρχαβίς τε
10 οἰκεῖται καὶ Ἀψαρὺς, πόλις ἀρχαία, ἣ τοῦ Ῥιζαίου διέχει ὁδὸν
ἡμερῶν τριῶν μάλιστα. αὕτη Ἀψυρτος τὸ παλαιὸν ὠνομάζετο,
ὁμώνυμος τῷ ἀνθρώπῳ διὰ τὸ πάθος γεγεννημένη. ἐνταῦθα γάρ
φασιν οἱ ἐπιχώριοι εἰς ἐπιβουλῆς Μηδείας τε καὶ Ἰάσονος τὸν
Ἀψυρτον εἰς ἀνθρώπων ἀγανισθῆναι, καὶ δι' αὐτὸ τὴν ἐπωνυ-
15 μίαν τὸ χωρίον λαβεῖν. ὁ μὲν γὰρ ἐν λεινῇ ἀπέθνησκε, τὸ δὲ B
ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάζετο. ἀλλὰ πολλὸς ἄγαν μετὰ ταῦτα ἐπιρρεῦ-
σας ὁ χρόνος καὶ ἀνθρώπων ἀναρίθμοις διαδοχαῖς ἐνακμάσας
αὐτὸς διαφθεῖραι μὲν τὴν τῶν πραγμάτων ἐπιβολὴν ἴσχυσιν εἰς
ᾧ τὸ ὄνομα ζῇγkεται τοῦτο, εἰς δὲ τὸν νῦν φαινόμενον τρόπον
20 μεταρρυθμίσαι τὴν προσηγορίαν τῷ τόπῳ. τούτου δὲ τοῦ Ἀψύρ-
του καὶ τάφος ἐς τῆς πόλεως τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἑλιὼν ἐστιν.
αὕτη πόλις ἦν τὸ παλαιὸν πολυάνθρωπος, καὶ τεῖχος μὲν αὐτῇ

3. ποταμὸν Βόαν] ποταμοῦ βόα Reg. 4. Ῥιζαίων P. ῥιζίων L.
ῥιζιον H. 10. Ῥιζαίου] ῥιζίου H. ibid. ἐδόν] ὁδόν Reg.
13. Ἰάσονος] Ἰάωνος P. 18. ἐπιβολὴν] ἐπιβουλὴν Hm.
19. τὸν — τρόπον L. τὸ — τρόπῳ. 20. μεταρρυθμίσαι] με-
ταρρυθμίσαι L. corr. Vulgo μεταρρυθμῆσαι.

transmissu prohibentur: neque enim elicentem se fluvium possunt flo-
ctere: sed longo per pelagus illud ad medium fere Pontum circuitu ul-
tra fluminis ostia provehuntur. Hactenus de Boa fluvio.

Rhizaeo subiecti sunt fines gentis liberae, Romanos inter ac Lazos
interiectae. Hic Athenae vicus est, ita dictus, non quod Atheniensium
colonia, ut quidam existimant, ibi consederit, sed quia tractus illius
domina quondam fuit mulier quaedam, nomine Athenaea, cuius sepul-
crum etiamnum ibidem extat. Post Athenas incolitur Archabis, et urbs
antiqua Absarus, quae tridui fere Rhizaeo distat. Eam Absyrtum di-
xere veteres, ducta ab homine crudeliter habito appellatione. Nam illic
Medeae et Iasonis fraude Absyrtum interemptum, et inde datum loco
nomen indigenae referunt. Eo quidem loci Absyrtus obiit, ac nomen
reliquit suum: at aevum longinquum, quod ex illo fluxit, innumeris ho-
minum successionebus corroboratum, pristinam rerum constitutionem,
unde nomen hoc natum erat, delevit, et loco vocabulum, quale iam pro-
fertur, ascripsit. Certe visitur Absyrti tumulus ad exortum istus illius

περιέβαλε μέγα τι χρῆμα, θεύτρῳ δὲ καὶ ἵπποδρόμῳ ἐκαλλωπί-
ζιτο καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, οἷσπερ πόλειως μέγεθος δείκνυσθαι
εἴωθε. νῦν δὲ δὴ αὐτῶν ἄλλο οὐδὲν ἀπολλέιται, ὅτι μὴ τῆς
κατασκευῆς τὰ ἰδιόφυ.

- C Ὡστε εἰκότως θαυμάσιον ἂν τις τῶν Κόλχους φαρμάκων 3
Τραπεζουντίους ὀνόμας εἶναι. ταύτῃ μὲν γὰρ ἂν καὶ τὸ δέρας
H 320 ἦν τῇ Μηδείᾳ συλῆσας Ἰάσων οὐκ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰ πῆ-
τρια ἔθῃ φυχῶν φαίνοιτο, ἀλλ' ἔμπαλιν ἐπὶ Φῶσιν τε ποταμὸν
καὶ τοὺς ἰνδοτάτω βαρβάρους. λέγουσι μὲν οἷν ὥς κατὰ τοῖς
Τραϊανοῦ τοῦ Ῥωμαίων αυτοκράτορος χρόνους κατάλογοι Ῥω- 10
μαίων στρατιωτῶν ἐνταυθαί τε καὶ μέχρι ἐς Λαζοὺς καὶ Σαγίδας
ἴδρυντο. τὰ δὲ νῦν ἄνθρωποι ἐνταυθα οἰκοῦσιν οὔτε τοῦ Ῥω-
μαίων οὔτε τοῦ Λαζῶν βασιλέως κατήκοοι ὄντες, πλην γὰρ δὴ
ὅτι Χριστιανοὶς οὔσιν οἱ Λαζῶν ἐπισκοποὶ τοὺς ἱερεῖς καθίσταν-
ται σφίσι. καὶ αὐτοὶ ἑσπονδοὶ τε καὶ σῖλοι ἀμφοτέροις ἐθί- 15
D λουσιν εἶναι, τοὺς τε ἐξ ἑκατέρων παρὰ τοῖς ἑτέροις ἀεὶ στελλο-
μένους παραπέμψαι διηκτικῶς ὡμολόγησαν. ὃ δὲ γαίνονται καὶ
ἐς ἐμὲ δρῶντες. ἀκάτοις γὰρ ἰδίαις τοῖς παρ' ἑτέρου βασιλέως
ἐς τὸν ἕτερον στελλομένους ἀγγέλους ναυτιλλόμενοι παραπέμ-
πουσι. φόρον μόντοι ὑποτιλεῖς οὐδαμῇ γιγνέσθαι ἐς τὸδε τοῦ 20
χρόνου. τούτων δὲ τῶν χωρῶν ἐν δεξιᾷ ὄρη τε λίαν ἀπότομα
ἀποκρέμαται καὶ χώρα ἔρημος ἐπὶ πλεῖστον διήκει. καὶ αὐτῆς

3. ἀπολλέιται] ἀπολείπεται Reg. 6. τραπεζουντίων ἱσομό-
ρους H. ibid. δέρας L. δέφρας P. 7. τῇ L. αὐτῇ P.
11. Σαγίδας] σαννίτας H. 12. οὔτε — οὔτε] οὐδέ — οὐδέ P.
15. ἐθέλουσιν] ἐθέλοντες L. 22. ἀποκρέμαται] ἀποκρέμαν-
ται H.

urbis: quae olim civibus frequens, cinctaque moenibus maximis, thea-
trum ac Circum habuit, caetersque ornamenta omnia, quae urbis ampli-
tudinem probare solent: iam nihil eorum superest, nisi structurae ve-
stigia.

Eos igitur merito miretur quispiam, qui Colchos Trapezuntii con-
fines esse asseverant. Nam si ita se res haberet, Iason raptum cum Me-
dea vellere, non in Graeciam patriamque fugisse, sed ad Phasin et pe-
nitius repositos Barbaros rediisse videretur. Memoriae proditum est Ro-
mana illic praesidia sub Traiano Aug. ad Lazos usque et Segidas sta-
tiva habuisse. Iam huius regionis incolae nec Rom. Imperatori, nec Regi
Lazorum parent; solummodo, cum Christiani sint, Sacerdotes accipiunt
a Lazorum Episcopis. Utrisque iuncti foedere et amicitia, ultro citro-
que commensatum deductores fore se promiserunt: quod illos hac etiam
aetate praestare constat. Missos enim ab altero Principe ad alterum in-
ternuntios suis ipsi scaphis debehant deducuntque, neutri ad hanc diem
vectigiales. A parte eorum dextera montes admodum praerupti pendent,

δὴ ὑπερθεῖν οἱ Περσαρμένιοι καλούμενοι ὥκηται, καὶ Ἀρμένιοι οἱ Ῥωμαίων κατήκοοι εἰσι μέχρι ἐς τοὺς Ἰβηρίας ὄρους διήκοντες.

Ἐκ δὲ Ἀψαροῦντος πόλεως ἐς Πέτραν τε πόλιν καὶ τοὺς Λαζῶν ὄρους, οὗ δὴ τελευτᾷ ὁ Εὐξείνιος πόντος, μιᾷς ἔστιν P 569
5 ἡμέρας ὁδός. ἀπολήγων δὲ ὁ πόντος ἐνταῦθα μνηοειδῇ τίθεται τὴν ἀκτὴν. καὶ ὁ μὲν τοῦ μνηοειδοῦς τούτου διάπλους ἐς πεν-
τήκοντά τε καὶ πεντακοσίους μάλιστα σταδίους διήκει, τὰ δὲ
αὐτοῦ ὀπισθε ἑξήμπαντα Λαζική τέ ἐστι καὶ ὠνόμασται. μετὰ
δὲ αὐτοὺς κατὰ τὴν μεσόγειαν Σκυμνία τε καὶ Σουανία ἐστί.
10 ταῦτα δὲ τὰ ἔθνη Λαζῶν κατήκοα τυγχάνει ὄντα. καὶ ἄρχοντας
μὲν οἱ τῇδε ἄνθρωποι τῶν ὁμογενῶν τινες ἔχουσιν, ἐπειδὴν δὲ
τῶν ἀρχόντων τινὲς ἐπιγένηται ἢ τέλειος ἡμέρα τοῦ βίου, ἕτερον
αὐτοῖς ἀντικαθίστασθαι πρὸς τοῦ Λαζῶν βασιλέως ἐς αἰεὶ εἰδι-
σται. ταύτης δὲ τῆς χώρας ἐκ πλαγίου μὲν παρ' αὐτὴν μάλιστα
15 τὴν Ἰβηρίαν Μέσχοι Ἰβήρων ἐκ παλαιοῦ κατήκοοι ὥκηται, τὰ
οἰκία ἐν τοῖς ὕρεσιν ἔχοντες. ὄρη δὲ τὰ Μέσχων οὐ σκληρὰ οὐδὲ B
καρπῶν ἄφορά ἐστιν, ἀλλ' εὐθηνόουσιν ἀγαθοῖς ἄνυσιν, ἐπεὶ
καὶ οἱ Μέσχοι γεωργοὶ δεξιοὶ ἄλλως τε καὶ ἐς ἀμπελῶνας τυγχά-
νουσιν ὄντες. ταύτη δὲ τῇ χώρᾳ ὄρη ἐπικεῖνται ὕψαν τε ὑψηλὰ
20 καὶ ἀμφιλαφεῇ καὶ δεινῶς ἔσβατα. καὶ ταῦτα μὲν ἄχρι ἐς τὰ
Κανκασία ὄρη διήκει· ὀπισθεν δὲ αὐτῶν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον
Ἰβηρία ἐστί, μέχρι ἐς Περσαρμένιους διήκουσα. διὰ δὲ τῶν

1. δὴ om. L. 9. μεσογείαν P. Ibid. Σκυμν(α) σκυμ(α) Reg.
et H. 11. δὲ τῶν] δὴ τῶν L. 16. ἐν τοῖς] τοῖς om. L.
18. ἄλλως τε om. Vat. L. Ibid. ἐς om. Vat. L. Ibid. ἀμπε-
λωτες Vat. L. 19. ὄντες] ἐκείσε L.

ac longe porrigitur solitudo, ultra quam habitant Persarmenii, et qui ditioni Romanæ subsunt Armenii, ad fines usque Iberiæ.

Ab urbe Absarante ad urbem Petram et Lazorum fines, ubi Pontus Euxinus desinit, diei iter navius est. Naetus ibi terminum Pontus sic oram sinuat, ut curvi huius littoris traiectus etc. pateat stadia. Huic prætentia plaga omnis, quam late patet, est ac dicitur Lazica. Interiores sunt Scymnia atque Suania, itaque a Lazorum dominatu pendent, ut incolæ Principibus quibusdam popularibus suis pareant. Ubi Principum horum aliquis diem supremum obiit, Lazorum Rex alterum subrogare, et ipsis præficere consuevit. Hinc a latere, proxime Iberiam, Meschi, iam inde antiquitus Iberibus subditi, in montibus habitant, non asperis nec sterilibus, sed omni fructuum genere feracissimis, accedente Meschorum in colendis agris ac præsertim vineis dexteritate. Montes celsissimi, vestiti nemoribus, adituque difficillimi regioni huic imminet, et ad Cancasios montes excurrunt; ultra quos ab Oriente sita Iberia, evadit ad Persarmenios. Inter hos montes mest fluvius Phasis, natus e

ὁρῶν, ἃ ταύτῃ ἀνέχει, Φῶσις ποταμὸς κύπτεισιν, ἐκ τῶν Καν-
κασίων ἀρχόμενος καὶ κατὰ μέσον τὸ μηννοειδὲς τοῦ πόντου ἐκβάλλει.
ταύτῃ τε ἡπειρον ἐκατέραν αὐτὸν διορίζουσιν τινὲς οἰονταί.

C τὰ μὲν γὰρ ἐν ἀριστερῇ κατιόντος τοῦ ῥοῦ Ἀσία ἐστὶ, τὰ δὲ ἐν
V 182 δεξιᾷ Εὐρώπῃ ὠνόμασται. κατὰ μὲν οὖν τὴν τῆς Εὐρώπης μοῖ- 5
ραν ξέμπαντα Λαζῶν τὰ οἰκία ξυμβαίνει εἶναι, ἐπὶ θάτερα δὲ
οὔτε πόλισμά τι οὔτε ἄλλο τι δυχύρωμα οὔτε κώμην τινὰ λόγον
ἄξιαν Λαζοὶ ἔχουσι, πλὴν γε δὴ οὔτε Πέτραν Ῥωμαῖοι ἐνταῦθα
ἰδέμαντο πρότερον. κατὰ ταύτην δὲ τὴν Λαζικῆς μοῖραν ἀπέ-
κειτο, ὥσπερ οἱ ἐπιχώριοι λέγουσι, καὶ τὸ δέρας ἐκείνο, οὔπερ 10
ἐνεκα οἱ ποιηταὶ τὴν Ἀργὴν ἀποτετορνέυσθαι μυθολογοῦσι. λέ-
γουσι δὲ ταῦτα, ἐμὴν γνώμην, ἀληθιζόμενοι ἤκιστα. οὐ γὰρ
D ἂν οἶμαι λαθῶν τὸν Αἰήτην Ἰάσων ἐνθ' ἐνδεὲς ἀπηλλάσσειτο ξὺν τῇ
Μηδείᾳ τὸ δέρας ἔχων, εἰ μὴ τὰ τε βασίλεια καὶ τὰ ἄλλα τῶν
Κόλχων οἰκία διεύργετο Φάσιδι ποταμῷ, ἵνα δὴ τὸ δέρας ἐκείνο 15
κείσθαι ξυνέβαινεν, ὃ δὴ καὶ οἱ ποιηταὶ παραδηλοῦσιν οἱ τὰ
τοιαῦτα ἀνυγραψάμενοι. ὃ μὲν οὖν Φῶσις τῇδε φερόμενος,
ἥπερ μοι δεδιγγῆται, ἐς αὐτόν που λήγοντα ἐμβάλλει τὸν Εὐξεί-
νον πόντον. τοῦ δὲ μηννοειδοῦς κατὰ μὲν τὴν μίαν ἀρχὴν, ἣ τῆς
Ἀσίας ἐστὶ, Πέτρα ἡ πόλις ἐτέγγανεν οὖσιν, ἐν δὲ δὴ τῇ ἀντι- 20
πέρας ἀκτῇ κατὰ τὴν τῆς Εὐρώπης μοῖραν Ἀφυλίων ἡ χώρα ἐστὶ.
Λαζῶν δὲ κατήκοοι εἰσι καὶ Χριστιανοὶ γυγνύουσιν ἐκ παλαιού

1. ὁρῶν om. L. *ibid.* ἃ ταύτῃ] ἀπάρη L. 7. οὔτε — οὔτε —
οὔτε] οὐδὲ ter P. *ibid.* πόλισμά τι] τι om. L. 9. δὲ τὴν]
δέ που τὴν L. 10. δέρας L. δέρας P hic et infra. 15. οἰ-
κία] οἰκία Reg. *Idem* vitium hic et supra in L. 21. τὴν τῆς]
τῆς om. L.

Caucaso, seque in Pontum evolvit, lunatum eius littus medium secans. Unde fluxit eorum opinio, qui illo continentem utramque dividunt; et partes quidem a laeva annis positas, Asiam, eas vero, quae sunt a dextera, Europam vocant. In parte, quae Europae attribuitur, habent Lazii sua omnia domicilia; in altera nec oppidum ullum, nec praesidium, nec vicus illis est alicuius momenti: hic solum Petram Romanis antea aedificaverant. In hac parte Lazicae, si indigenas audimus, vellus illud asservabatur, cuius gratia constructam Argo fabulantur Poetae. At illi, meo quidem indico, falluntur. Neque enim Aetem, credo, latuisset Iasonis fuga, inde vellus cum Medea auferentis, nisi fluvius Phasis regiam ac caeteras Colchorum domos, ubi id vellus erat repositum, seclussisset: quod et Poetae, qui haec descripserunt, indicant. Profluens ita Phasis, ut declaravi, in extremum Pontum Euxinum irrupit. In parte demum Asiae, ubi littus in cornua Lunae curvari incipit, sita erat urbs Petra: littus, quod e regione est in parte Europae, obtinent Apsilli,

οἱ Ἀψίλιοι, ὥσπερ καὶ τὰλλα ξύμπαντα ἔθνη, ὥνπερ ἐπιμνή-
σθην ἐς τὸδε τοῦ λόγου.

γ'. Ταύτης δὲ τῆς χώρας καθύπερθεν ὄρος τὸ Καυκά- P 570
σίον ἐστι. τοῦτο δὲ τὸ ὄρος, ὃ Καύκασος, ἐς τοσούδε ὕψους
5 ἀνέχει, ὥστε δὴ αὐτοῦ τῶν μὲν ὑπερβολῶν οὔτε ὕμβρους οὔτε H 321
νιφετοὺς ἐπιψαίνει ποτέ. τῶν γὰρ νεφελῶν αὐτὰς ἀπασῶν κα-
θυπερίεως ἐνυμβαίνει εἶναι. τὰ δὲ μέσα μέχρι τῶν ἰσχυάτων χιό-
νων ἐμπλεῖ διηνεκῶς ἐστι. καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἱ πρόποδες ὑψηλοὶ
ἐς ἄγαν τεργχάνουσιν ὄντες, οὐδέν τι καταδέεστερον τῶν ἐν τοῖς
10 ὄρεσι τοῖς ἄλλοις σκυπῶν. τῶν δὲ τοῦ Καυκάσου ὄρους προ-
πόδων οἱ μὲν πρὸς τε βορρῶν ἄνεμον καὶ ἥλιον δύνοντα τετραμ- B
μένοι ἐς τε Πλευριόες καὶ Θρηάκας διήκουσιν, οἱ δὲ πρὸς ἀνί-
σχοντα ἥλιον καὶ ἄνεμον νότον ἐς τὰς δεξιόδους ἐξικνούνται αὐ-
τὰς, αἱ τὰ ἐξ ἑκκεμένα Οὐννικὰ ἔθνη ἐς γῆν τὴν τῶν Περσῶν
15 καὶ Ῥωμαίων ἀγοοσιν. ὥνπερ ἀτίερα μὲν Τζούρ ἐπικέκληται,
ἣ δὲ δὴ ἐτίερα πύλη ἐκ παλαιοῦ Κασπία ἐκλήθη. ταύτην δὲ τὴν
χώραν, ἣ ἐξ ὄρους τοῦ Καυκάσου ἄχρι ἐς τὰς Κασπίας κατα-
τείνει πύλας, Ἀλανοὶ ἔχουσιν, ἀπτόνομον ἔθνος, οἳ δὴ καὶ Πέρ-
σαις τὰ πολλὰ ξυμμαχοῦσιν, ἐπὶ τε Ῥωμαίους καὶ ἄλλους πολε-
20 μίους στρατεύουσι. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τῷ ὄρει τῷ Καυκάσῳ
ταύτῃ πη ἔχει.

Οὐννοὶ δὲ, οἱ καὶ Σάβιροι καλούμενοι, ἐνταῦθα ὥκην-
ται καὶ ἄλλ' ἅτα Οὐννικὰ ἔθνη. ἐνθενδε μὲν τὰς Ἀμαζόνας C

1. ἐπιμνήσθην] ἐμνήσθην Reg. 4. ὕψους] ὕψος Reg. 5. δὴ]
δι' L. 6. νεφελῶν] νεφῶν H. 8. διηνεκῶς] διηνεκῆς Reg.
12. πρὸς τε ἀνίσχοντα L. 17. ἐξ ὄρους] ἐξύδους Reg. 22. κα-
λούμενοι] ἐπικαλούμενοι Reg.

sub Lazorum dominatu a multo iam tempore Christiani, quemadmodum
aliae nationes omnes, quarum modo mentionem feci.

3. Est ultra regionem hanc Caucasus: qui mons in tantam altitu-
dinem surgit, ut nec pluvia, nec nix eius culmina contingant nunquam,
utpote quibusvis nubibus altiora. A medio ad imum plenus est assidua
nive: infimaeque ipsius partes non minus quam summi aliorum montium
scopuli sese attollunt: atque haec quidem Septentrioni Solique occidenti
obversae, ad Illyricum ad Thraciam procurrant: illae vero in Orientem
ac Meridiem vergentes, ad Portas evadunt, quae Hunnos vicinos in
Persarum ac Romanorum oras inducunt: Taur altera, altera veteri no-
mine Caspia dicitur. Tractum illud, qui a monte Caucaso ad portus
Caspiae pertingit, Alani tenent, nullius imperio subditi, Persarum ple-
rumque socii, et in Romanos caeterosque eorum hostes arma soliti ferre.
Hactenus de Caucaso.

Ibi Hunni, quos Sabiros appellavit, et aliae quaedam gentes Hun-
nicae habitant. Egressas inde Amazonas, et castra ad Thiomiscyrum,

ὀρητῆσθαι φασιν, ἀμφὶ δὲ τὸ Θερμόσκυρον καὶ ποταμὸν τὸν Θερ-
 μώδοντα ἐναστρατοπεδεύσασθαι, ἥπέρ μοι ἔναγχος εἶρηται, οὗ
 δὴ πόλις ἐν τῷ παρόντι Ἀμισός ἐστι. τανῦν δὲ οὐδαμῇ τῶν ἀμφὶ
 τὸ Καυκάσιον ὕψος χωρίων Ἀμαζόνων τις μνήμη ἢ ὄνομα δια-
 σκίζεται, καίτοι καὶ Σιράβρινοι καὶ ἄλλοις τισὶ λόγοις ἀμφ' αὐ- 5
 ταῖς πολλοὶ εἶρηνται. ἀλλὰ μοι δοκοῦσι μάλιστα πάντων τὰ γε
 κατὰ τὰς Ἀμαζόνας ξὺν τῷ ἀληθεῖ λόγῳ εἰπεῖν, ὅσοι ἔφασαν
 οὐ πώποτε γένος γυναικῶν ἀνδρεῖον γεγονέναι, οὐδὲ ὕρι μόνῳ
 τῷ Καυκάσιῳ τῇ τῶν ἀνθρώπων γένει θεσμῶν τῶν οἰκίων ἐξι-
 D σιῶσθαι, ἀλλὰ βαρβάρους ἐκ τῶνδε τῶν χωρίων στρατῶ μεγάλῳ 10
 ξὺν γυναιξὶ ταῖς αὐτῶν ἰδίαις ἐπὶ τὴν Ἀσίαν στρατεῦσαι, στρα-
 τόπεδόν τε ἀμφὶ ποταμὸν Θερμώδοντα ποιησαμένους ἐνταῦθα
 μὲν τὰς γυναικας ἀπολιπεῖν, αὐτοὺς δὲ γῆν τῆς Ἀσίας τὴν πολ-
 λὴν καταθρόντας, ἐπικτιυσάντων στίσι τῶν τῇδε ὥκτιμένων,
 ἅπαντας ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι, οὐδένα τε αὐτῶν τὸ παρά- 15
 παν ἐπανήκειν ἐς τῶν γυναικῶν τὸ χαράκωμα, καὶ τὸ λοιπὸν
 ταύτας δὴ τὰς γυναικας, δέι τε τῶν περιόικων καὶ ἀπορία τῶν
 ἀναγκαίων ἀναγκασθεῖσας, τὸ τε ἀρρενωπὸν ἀμφίσσασθαι οὗ τε
 V 183 ἐθελουσίας καὶ ἀνελομένας τὴν πρὸς τῶν ἀνδρῶν ἐν τῷ στρατο-
 P 571 πίδῳ ἀπολειμμένην τῶν ὅπλων σκευὴν, καὶ ταύτῃ ἐξωπλισμέ- 20
 νας ὡς ἄριστα ἔργα τὰ ἀνδρεῖα ξὺν ἀρετῇ ἐπιδείξασθαι, διω-
 θομένης ἐς τοῦτο αὐτὰς τῆς ἀνάγκης, ἕως δὴ ἐπ' αὐαῖς διασθα-
 ρῆναι ξυνέπεισι. ταῦτα δὲ ὥδε πῃ γεγονέναι καὶ ξὺν ταῖς ἀνδράσι

1. Θερμόσκυρον] Θερμόσκυρον Reg. ut p. 567 b. 3. Ἀμισός] Ἀμισός H. 8. ἀνδρεῖον] ἀνδρεῖον L. 10. στρατῶ] στρα-
 τεύματι Reg. 18. ἀναγκαίων] ἐπιτηδείων Reg. 20. ἐξω-
 πλισμένας L. ἐξοπλισμένας P.

fluviumque Thermodontem, ubi nunc est urbs Amisus, ut paulo ante
 dixi, metatas ferunt. Hodie in locis Caucasio circumiectis nec nomen
 restat Amazonum, nec memoria, quamvis multa de his Strabo aliique
 nonnulli commemorent. Eorum autem videtur mihi verisimillima de Ama-
 zonibus sententia, qui affirmarunt, virile mulierum genus nonquam exti-
 tisse, nec naturam hominum a suis descivisse legibus in uno monte
 Caucasio: sed ingentem Barbarorum exercitum cum uxoribus illinc pro-
 fectum expeditionem in Asiam suscepisse, et castris ad amnem Ther-
 modontem positis, relictisque ibi uxoribus, cum magnam Asiae partem
 percurrissent, ab incolis adversos se offerentibus, caecos ad internecio-
 nem, neque ad uxorem castra reversum quovisquam fuisse: haec deinde
 vicinae metu et victus penuria adactas, induisse virilem animum habi-
 tumque, repugnante licet ingenio; ac sumptis armis, quae in castris ma-
 riti reliquerant, optime instructas, virilia facinora forti pectore edidisse,
 eas ad id compellente necessitate, donec omnes interierunt. Haec ita

τὰς Ἀμαζόνας στρατεύσασθαι καὶ αὐτὸς οἶμαι, τεκμηριούμενος
οἷς δὴ καὶ χρόνῳ τῷ κατ' ἐμὲ ξυνηνέχθη γενέσθαι. τὰ γὰρ ἐπι-
τηδεύματα μέχρι ἐς τοὺς ἀπογόνους παραπεμπόμενα τῶν προγε-
γεννημένων τῆς φύσεως ἰνδαλμα γίνεται. Οὐγγῶν τοίνυν κατα-
5 δραμόντων πολλάκις τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν, τοῖς τε ὑπαντιάσασιν
ἐς χεῖρας ἐλθόντων, τινὰς μὲν αὐτῶν πεισὼν ἐνταῦθα τεύχεα,
μετὰ δὲ τῶν βαρβάρων τὴν ἀναχώρησιν Ῥωμαῖοι διερινώμενοι B
τῶν πεπωκότων τὰ σώματα καὶ γυναικας ἐν αὐτοῖς εὔρον. ἄλλο
μέντοι γυναικῶν στρατεύμα οὐδαμῇ τῆς Ἀσίας ἢ τῆς Εὐρώπης
10 ἐπιχωριάζον ἐβάνη. οὐ μὴν οὐδὲ τὰ Καυκάσια ὄρη ἀνδρῶν ἔρη-
μα γεγενῆσθαι πώποτε ἀκοῇ ἴσμεν. περὶ μὲν οὖν τῶν Ἀμαζόνων
τοσαῦτα εἰρήσθω.

Μετὰ δὲ Ἀψιλῶν τε καὶ τοῦ μηροειδοῦς τὴν ἐτέραν ἀρ-
χὴν ἐς τὴν παραλίαν Ἀβασγοὶ ᾤκηται, ἄχρι ἐς τὰ Καυκάσια
15 ὄρη διήκοντες. οἱ δὲ Ἀβασγοὶ Λαζῶν μὲν κατήκοοι ἐκ παλαιοῦ
ἦσαν, ἄρχοντας δὲ ὁμογενεῖς δύο ἐς αἰεὶ ἔχον. ὧν ἕτερος μὲν
ἐς τῆς χώρας τὰ πρὸς ἐσπέραν, ὁ δὲ δὴ ἕτερος ἐς τὰ πρὸς ἀνέ- C
σχοντα ἥλιον ἴδρυτο. οἱ δὲ βάρβαροι οὗτοι μέχρι μὲν καὶ ἐς ἐμὲ
ἄλση τε καὶ ἔλας ἐσέβοντο. θιοὺς γὰρ τὰ δένδρα βαρβάρῳ τινὶ
20 ἀγελείῃ ἐπαύπεινον εἶναι. πρὸς δὲ τῶν ἐν σφίσιν ἀρχόντων τὰ
δεινότερα διὰ φιλοχρηματίας μέγας ἐπάσχον. ἄμφω γὰρ αὐ-
τῶν οἱ βασιλεῖς, ὅσους ἂν παῖδας ἐν τοῖς τῷ ἔθνει ἀγαθοῦς τε

1. στρατεύσασθαι] στρατιεύσασθαι H.

2. τὰ γὰρ] τὰ δὲ H.

5. ἀρχὴν om. L.

7. τῶν βαρβάρων τὴν] τὴν τῶν βαρβάρων L.

17. τῆς χώρας τὰ] τὰς χώρας τὰς Reg.

18. ἴδρυτο L. ἴδρυν-

το P. ibid. καὶ om. L.

gesta, et Amazonas ad bellum viros secutas esse, ex illa conicio, quae contigerunt aetate mea: siquidem progenitorum natura in studiis atque artibus elucet ad nepotes transmissa. Saepe igitur accidit, ut cum Hunni per Imperium Romanum grassarentur, collata cum obviis manu pars eorum occumberet. Post Barbarorum discessum, Romani caesorum cadavera inspicientes, in his feminas reppererunt. Porro nec in Asia nec in Europa alius praeterea mulierum exercitus visus est, nec montes Caucasius viris unquam viduatos audivimus. Atque haec de Amazonibus dicta aucto.

Trans Apollis alterumque Iunni recessus caput, oram habent maritimam Abasgi, aduque Caucasum pertinentes. Olim Lazorum ditissime comprehendebantur, sub geminis Principibus popularibus suis: quorum alter occidentem regionis partem obtinebat, alter orientalem. Hi Barbari ad neam aetatem lucos et silvas coluerunt, barbara simplicitate arbores in Deorum ducentes numero. Summa autem suorum Principum avaritia importunissime vexabantur: cum ambo ipsorum Reges, quoscunque cer-

- τὴν ὕψιν καὶ τὸ σῶμα καλοὺς ἴδοιεν, τούτους δὲ δακρύσει οὐδε-
 μιᾷ ἐκ τῶν γεννημένων ἀφελκοντες εὐνούχους τε ἀπειργαζόμενοι
 ἀπεδίδοντο ἐς τῶν Ῥωμαίων τὴν γῆν τοῖς ἀνείσθαι βουλομένοις
 H 322 χρημάτων μεγάλων. τοὺς τε αὐτῶν πατέρας ἔκτεινον ἐθῆς, τοῦ
 D μὴ αὐτῶν τινας τίσασθαι ποτε τῆς ἐς τοὺς παῖδας ἀδικίας τῆς
 βασιλεῖα ἑγχυμένην, μηδὲ ἐνόπτιους αὐτοῖς τῶν κατηκόων τιτὰς
 ἐπιτάττει εἶναι. ἥ τε τῶν εἰκὼν εὐμορφία σφίσιν ἐς τὸν ὄλεθρον
 ἀπεκράντετο. διεφθείροντο γὰρ οἱ ταλαίπωροι, παίδων θανάσι-
 μον δεδοσινυχκότις ἐπέρκειαν. καὶ ἀπ' αὐτοῦ τῶν ἐν Ῥωμαίοις
 εὐνούχων οἱ πλείστοι καὶ οὐχ ἥμιστοι ἐν τῇ βασιλείᾳ σὺν ἡ γένος 10
 Ἀβασγοῖ ἐτήγγανον ὄντες. ἐπὶ τούτῳ δὲ Ἰουστινιανοῦ βασι-
 λεύοντος ἅπαντα Ἀβασγοῖς ἐπὶ τὸ ἡμερώτερον τιτίχκε μεταμπλ-
 σχεσθαι. τὰ τε γὰρ Χριστιανῶν δόγματα εἰλοντο καὶ αὐτοῖς
 Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τῶν τινα ἐκ παλαιῶν εὐνούχων στεῖλας,
 Ἀβασγὸν γένος, Εὐφραντιὰν ὕνομα, τοῖς αὐτῶν βασιλεῖσι διαρρή- 15
 P 572 θην ἐπέειπε μηδένα τὸ λοιπὸν ἐν τούτῳ τῷ ἔθει τὴν ἀρρινωπλίαν
 ἀποφυλοῦσθαι, σιδήρῳ βιαζομένης τῆς γένσεως. ὃ δὲ ἄσμενοι
 Ἀβασγοὶ ἔκουνσαν. καὶ τῇ τοῦ Ῥωμαίων βασιλείᾳ διατάξει θαρ-
 ροῦντες ἤδη τὸ ἔργον τοῦτο σθένει παντὶ διεκάλουν. ἰδιότῃ γὰρ
 αὐτῶν ἕκαστος μὴ ποτε παιδίου πατρὸς ἐπρεποῦς γέννηται. τότε 20
 δὲ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς καὶ ἱερὸν τῆς Θεοτόκου ἐν Ἀβασγοῖς
 οἰκοδομησάμενος, ἱερεῖς τε αὐτοῖς κατιστησάμενος, διεπράττει

4. τοὺς τε] τούτους τε L. *ibid.* [ἐκτεινον] ἔθων L. 8. θανα-
 σίμον L. θανασίμην P. 10. καὶ οὐχ L. Aberat καὶ.
 14. εὐνούχων] εὐνούχων L. 15. εὐφραντιάν Reg. εὐφράνταν L.
 εὐφραντάν HP. 18. διατάξει] ἐπιτάξει Reg.

nerent, in ea gente formoso vultu et corpore decenti pueros, nulla interposita mora ex complexu parentum eos abstraherent, et adempta virilitate, emere volentibus magno pretio venderent in Romano Imperio. Eorum patres de medio protinus tollebant: ne quorundam ex eo numero querelis permotus Imperator, factam ipsorum filiis iniuriam ulcisci egrederetur, nec subditorum quemquam apud se haberent suspectum. Itaque in eorum perniciem cedebat elegans filiorum forma, ac misere peribant, exitiali prolis pulchritudine infelices. Hinc fiebat, ut spadonum inter Romanos agentium plerumque, etiam in Aula Imperatoria, Abasgi nestlone essent. Nunc autem principe Iustiniano, omnia Abasgis in mitius meliusque conversa sunt. Nam et Christianam religionem amplexi sunt, et Iustinianus Augustus misso ad eos quodam ex Comuchis Palatii, Abasgo genere, nomineque Euphrata, ipsorum Regibus dierte edixit, ne cui posthac in ea gente virilitatem exciderent, naturam ferro violante. Quae lobentibus anis acceperunt Abasgi, ac iam freti mandato Imperatoris Romani, id ne fieret totis viribus obstituerunt. Timebat enim quisque ne formosi filii pater fieret. Tum quoque Iustinianus Augustus

ἅπαντα αὐτοὺς ἤθῃ τῶν Χριστιανῶν ἐκδιδώσκεισθαι, τοὺς τε βασιλεῖς ἄμφω Ἀβασγοὶ καθελόντες αὐτίκα ἐν ἐλευθερίᾳ βιοτεύειν ἐδόκουν. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε ἐχώρησε.

δ'. Μετὰ δὲ τοὺς Ἀβασγῶν ὄρους κατὰ μὲν τὸ ὄρος τὸ V 184
 5 Κανκάσιον Βροῦχοι ὤκνηται, Ἀβασγῶν τε καὶ Ἀλανῶν μεταξὺ ὄντες. κατὰ δὲ τὴν παραλλαν πόντου τοῦ Εὐξείνου Ζήκχοι ἴδρυνται. τοῖς δὲ δὴ Ζήκχοις τὸ μὲν παλαιὸν ὁ Ῥωμαίων αὐτοκράτωρ βουλία καθίστη, τὸ δὲ νῦν οὐδ' ὅτιοι Ῥωμαῖοις ἐπακούουσιν οἱ βύμβυροι οὗτοι. μετὰ δὲ αὐτοὺς Σαγίδαί μὲν
 10 οἰκοῦσι, μοῖραν δὲ αὐτῶν τῆς παραλλας Ῥωμαῖοι ἐκ παλαιῶν ἔσχον. φρούριά τε διμεύμενοι ἐπιθαλασσίῳ δύο, Σεβαστόπολιν τε καὶ Πιτυοῦντι, δυοῖν ἡμέραιν ὁδοῦ ἀλλήλων διέχοντι, φρουρὰν ἐνταῦθα στρατιωτῶν τὸ ἐξ ἀρχῆς κατεστήσαντο. τὰ C
 15 ἀκτῆς πάντα χωρὶς ἐκ τῶν Τραπεζοῦντος ὄρων ἄρχη ἐς τοὺς Σαγίδας εἶχον, ἥπερ μοι εἴρηται· νῦν δὲ μόνα τὰ δύο ταῦτα φρούρια ἐλλειπτο σφίσιν, οὗ δὴ τὰ τετρακτῆρια καὶ ἐς ἡμῶν εἶχον, ἐπειδὴ Χοσρόης, ὁ Περσῶν βασιλεὺς, Λαζῶν αὐτὸν ἐπαγαγομένων ἐς τὴν Πέτραν στρατεύμα Περσῶν ἐνταῦθα στείλλειν ἐν
 20 σπουδῇ ἔσχε, τοὺς τε τὰ φρούρια ταῦτα καθέξοντας καὶ καθιζησομένους ἐν τοῖς ἐνταῦθα τετρακτῆριοις. ἅπερ ἐπεὶ οἱ Ῥωμαίων στρατιῶται προμαθεῖν ἴσχυσαν, προτερήσαντες τὰς τε D

3. ἐχώρησε] ἐχώρησαν H. 5. Ἀλανῶν] Ἀλαμανῶν H. 6. Ζήκχοι — Ζήκχοις] Ζήχοι — Ζήχοις Reg. 7. δὴ addidit ex L. ibid. τὸ μὲν παλαιόν] μὲν τὸ παλαιόν P. κατὰ μὲν παλαιόν L. 9. Σαγίδαί] σαγίται H. σαγῆται L. 15. Σαγίδας] σαγίνης HL. 17. καὶ ἐς L. Aberat καὶ. 18. ἐπειδὴ δὲ P. δὲ om. L. ibid. αὐτῶν] αὐτῶν L. 19. ἐς om. L. 20. ἔσχε] εἶχε Reg. 22. προμαθεῖν] προσμαθεῖν L. ibid. τὰς τε] τε τὰς H.

Deiparne templum apud Abasgos condidit, ibique sacerdotibus constituta, effecit ut ritus omnes Christianorum edocerentur. Mox Abasgi sublatia Regibus, vitam agere liberam visi sunt. Haec ibi sic processere.

4. Trans Abasgorum fines, ad montem Caucasum, habitant Bruchi, inter Abasgos Alanosque interiecti. Ponti Euxiae littus Zecchi insederunt: quibus Regem olim dabat Romanus Imperator: nunc Romanis nulla in re parent hi Barbari. Ipsis ulterior est Sagidarum regio: cuius partem maximam occupant olim Romani, extructisque in littore castris geminis, Sebastopoli et Pityunte, bidui procul dissitis invicem, ibi militare praesidium ab initio constituerant. Quondam enim, ut dixi, oram omnem maritimam, a Trapezuntis limite ad Sagidas Romani milites tenebant. Ispis deinde nihil reliquum fuit, praeter illa duo castra: ubi praesidium habuerant ad nevum istud: quando Chosroes Persarum Rex a Lazis Petram deductus, contendit eo mittere copias Persicas, quae castra caperent, et stationarii munirent. At Romani milites, re praeco-

οἰκίας ἐνέπηρσαν καὶ τὰ τεῖχη ἐς τὸ ἔδαφος καθελόντες ἕς τε τὰς ἀκάτους μέλλῃσι οὐδεμιᾷ ἐσθάντες ἐς ἡπειρον εὐθὺς τὴν ἀντιπέρασιν καὶ Τραπεζοῦντα πόλιν ἐχώρησαν, ζημιώσαντες μὲν τῇ τῶν σπουδαίων διαφθορᾷ τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν, κέρδος δὲ αὐτοῖς πορισάμενοι μέγα, ὅτι δὴ τῆς χώρας ἐγκρατεῖς οὐ γέγονασιν οἱ πο-5 λέμιοι. ἄπρυκτοι γὰρ ἀπ' αὐτοῦ ἐς τὴν Πίεραν ἀνίστρεφον Πέρσαι. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε συνηχθη γενέσθαι.

Ὑπὲρ δὲ Σαγίδας Οὐντικὰ ἔθνη πολλὰ ἴδρυνται. τὸ δ' ἐντεῦθεν Εὐλυσία μὲν ἡ χώρα ὠνόμασται, βάρβαροι δὲ αὐτῆς P 573 ἄνθρωποι τὰ τε παράλια καὶ τὴν μεσόγειον ἔχουσι, μέχρι ἐς τὴν 10 Μαιώτιν καλουμένην λίμνην καὶ ποταμὸν Τάναϊν, ὅς δὴ ἐς τὴν λίμνην ἐσβάλλει. αὕτη δὲ ἡ λίμνη ἐς τὴν ἀκτὴν πόντου τοῦ Εὐξείνου τὰς ἐκβολὰς ποιεῖται. ἄνθρωποι δὲ, οἳ ταύτῃ ἴσκηνται, Κιμμέριοι μὲν τὸ πάλαιον ὠνομάζοντο, ταῖς δὲ Οὐνοίχοιροι καλοῦνται. καὶ αὐτῶν καθ' ἑπείθεον ἐς βορρᾶν ἄνιμον ἔθνη τὰ 15 Ἀντιῶν ὅμιτρα ἴδρυνται. παρὰ δὲ τὸν χώρον αὐτὸν, ἔθνη ἡ τῆς λίμνης ἐκβολὴ ἄρχεται, Γότθοι οἱ Τετραξίται καλοῖμενοι ἴσκηνται, οὐ πολλοὶ ὄντες, οἳ δὲ τὰ Χριστιανῶν νόμιμα σιβό- μνοι περιστέλλουσιν οὐδενὸς ἔχον. Τάναϊν δὲ καλοῦσιν οἱ ἐπιχώριοι καὶ τὴν ἐκβολὴν ταύτην, ἐκ λίμνης ἀρξάμενην τῆς 20 B Μαιώτιδος ἄχρι ἐς τὸν Εὐξείνου πόντον, ἔπειρ διήκει ἐς ὁδὸν ἡμερῶν, ὥς ἡμισί, εἰκοσί. ἀλλὰ καὶ τὸν ἄνιμον, ὅς ἐνθένδε

8. Τρίθ] ὑπερθεον Reg. ibid. Σαγίδας] σαγίδας HL. 16. Ἀν-
τιῶν] ἄντων H. 17. Τετραξίται] τραξιξίται H, et infra.
20. ἀρξάμενην] ἀρξάμενοι L.

gnita, ante earum adventum, incenderunt domos, ac sine mora conscen-
sis scaphis in adversam continentem Trapezuntemque urbem celeriter
evaserunt; castrorum lictura, quam Romanum Imperium fecit, magnum
hoc pensata lucrum, quod illa regio in potestatem hostium minime venit:
Persae enim re infecta inde Petrum reversi sunt. Atque haec ita se ha-
buerunt.

Ultra Sagidas, siti sunt varii Hunnorum populi. Regio sequitur,
quam appellant Eulysiam. Huius incolae Barbari qua maris lictus, qua
tractum mediterraneum obtinent, ad paludem usque Maeotium Tannicumque
fluvium exonerantem se in eam paludem. Palus autem in Ponti Euxini
littus evolvitur. Qui illic habitant, Cimmerici dicti olim, iam vocantur
Uturguri. Ulteriora ad Septentrionem habent Autarum populi infiniti.
Ubi se primum aperit alveus, quo palus effunditur, degunt Gutthi, Te-
traxitae cognomine, qui quamvis pauci numero, nihilominus Christiano-
rum leges et instituta religiose servant. Tansim etiam vocant indigenae
illum alveum, qui a palude Maeotide ad Pontum Euxinum pertinet, iti-
nere, ut aiunt, dierum viginti. Quia et ventum, qui inde spirat, Ta-

πνιτ, Ταναϊτην προσαγορεύουσιν. εἴτε δὲ τῆς Ἀρείου δόξης
 ἐγένοντό ποτε οἱ Γότθοι οὗτοι, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα Γότθικὰ H 323
 εἶδη, εἴτε καὶ ἄλλο τι ἀμφὶ τῇ δόξῃ αὐτοῖς ἦσκητο, οὐκ ἔχω
 εἰπεῖν. ἐπεὶ οὐδὲ αὐτοὶ ἴσασιν, ἀλλ' ἀφελεία τε ταυτὴν καὶ ἀπρα-
 5 γμοσύνη πολλῇ τιμῶσι τὴν δόξαν. οὗτοι ὁλγῶ πρότερον (λέγω
 δὲ, ἦνίκα πρῶτόν τε καὶ εἰκοστὸν ἔτος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς
 τὴν αὐτοκράτορα εἶχεν ἀρχὴν) πρέσβεις τέτταρας ἐς Βυζάντιον
 ἐπέμψαν, ἐπίσκοπον σφίσι τινὰ δειόμενοι δοῦναι. ἐπεὶ οὖσις μὲν
 10 αὐτοῖς ἱερεὺς ἦν, τετελευτήκει οὐ πολλῶ πρότερον, ἔγνωσαν δὲ
 Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐπιτιλῆ ποιήσας τὴν δέησιν ἀπεπέμψατο. C
 οἱ δὲ πρέσβεις οὗτοι δέει Οὐννων τῶν Οἰτουργοῦρων ἐς μὲν τὸ
 ἐμψανὲς, αὐτηκόων πολλῶν ὄντων, ἀποστοματίζοντες ὅτου δὴ
 15 ἔνεκα ἦκοιεν, ἄλλο οὐδὲν ὅτι μὴ τὰ ἀμφὶ τῷ ἱερεὶ βασιλεὶ ἦγγυ-
 λαν, ὡς λαθραϊοτάτα τε ξυγγενόμενοι ἅπαντα φερόμενοι, ὅσα V 185
 ξυνοίσιν τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ ἐμελλε, ξυγκρονομένων ἐς ἀλλήλους
 αἰ τῶν σφίσι προσοίκων βαρβάρων. ὅντινα δὲ τρόπον οἱ Τε-
 τραζίται καὶ ὅθιν ἀνασταίντες ἐσταῖθα ἰδρίσαντο, ἐρῶν ἔρχομαι.
 εἰ. Πύλοι μὲν Οὐννων, τῶν τότε Κιμμερίων καλονμέ- P 574
 20 νων, πολὺς τε ὁμιλος τὰ χωρία ταῦτα ἐνέμοντο, ὧν ἄρτι ἐμνή-
 σθην, βασιλεὺς τε εἰς ἅπασιν ἐμειστήκει. καὶ ποτέ τις αὐτῶν

3. ἦσκητο] ἦσκειτο Reg. et H. ἦσκητο Hm. 4. ἀλλ' ἀφελεία
 Plm. ἀλλὰ φίλῃ Hl. 7. αὐτοκράτορα εἶχεν ἀρχὴν Reg. αὐ-
 τοκρατορίαν εἶχε P. 10. πέμψει Reg. ἐπέμψει P. 12. οὐ-
 τογούρων L. 14. ἦγγυλαν] ἦνιγκαν L. 16. ξυνοίσιν] συ-
 νοίσιν L. 20. „πολύς τις] Fragmentum Pithoei πολὺς τις.“
 MALT. Sic L.

nitem appellant. An vero Arii sectam Gotthi isti, quemadmodum cae-
 terae gentes Gothicae, aliamve secuti unquam fuerint, affirmare ne-
 queo, quando nec ipsi id sciunt, sed iam pietate admodum credula sim-
 plicique religionem colunt. Haud pridem, vimirum anno vigesimo primo
 Imperii Iustiniani Augusti Legatos quatuor Byzantium miserunt, rogan-
 tes ut Antistite suo recens mortuo, aliquem sibi Episcopum daret. Au-
 dierant enim destinatum ab Imperatore fuisse Praesulem ad Abasgos.
 Eorum petitioni libentissime concedens Iustinianus Augustus ipsos remi-
 sit. Cum vero Hunnos Uturguros hi Legati metuerent, palam quidem
 ac multis audientibus, legationis causam exponentes, de Praesule tan-
 tum mentionem fecerant Imperatori: at in arcano intimoque colloquio
 utilitates omnes declaraverant, quas Imperium Romanum capturum esset,
 si discordia inter vicinos sibi Barbaros aleretur. Quo demum pacto
 atque onde profecti Tetraxitae sedes ibi fixerint, iam iam dicturus sum.

5. Quae loca proxime memoravi, ea colebat olim multitudo ingens
 Hunnorum, qui tunc Cimmerici vocabantur, unique omnes Regi pare-
 bant. Aliquando his quidam praefuit, cui duo erant filii; Uturgur alter

τὴν ἀρχὴν ἔσχιν, ὥς δὴ παῖδες ἐγένοντο δύο, ἄτερος μὲν Οὐτουρ-
γοῦρ ὄνομα, Κουτουργοῦρ δὲ ὁ ἕτερος. οἵπερ, ἐπειδὴ αὐτοῖν
ὁ πατὴρ τὸν βίον ξυνεμετρέησάτο, τὴν τε ἀρχὴν ἄμφω ἐν σφίσιν
αὐτοῖς διεδάσαντο καὶ τὴν ἐπωτιμίαν τοῖς ἀρχομένοις αὐτοῖς ἔδο-
σαν. οἱ μὲν γὰρ Οὐτουργοῦροι, οἱ δὲ Κουτουργοῦροι καὶ ἐς 5
B ἐμὲ δνομάζονται. οὗτοι μὲν ἄπαντες τῇδε ᾤκηγντο, κοινὰ μὲν τὰ
ἐπιτηδεύματα ξύμπαντα ἔχοντες, οἷα ἐπιμιγνύμενοι δὲ ἀνθρώ-
ποις, οἳ δὴ τῆς τε λίμνης καὶ τῆς ἐνθ' ἐνδεῆς ἐκροῆς ἐς τὰ ἐπὶ θά-
τερα ἴδρυντο· ἐπεὶ οὔτε διέβαινόν ποτε τὰ ὕδατα ταῦτα οὔτε
διαβατὰ εἶναι ἐνόησαν, πρὸς τὰ ἐυκολώτατα περίφοβοι ὄντες, 10
τῷ μηδὲ ἀποπειρώσασθαι αὐτῶν πώποτε, ἀλλ' ἀμελέτητοι τῆς
διαβάσεως παντάπυσιν εἶναι. λίμνην δὲ τὴν Μαιώτιν καὶ τὴν
ἐξ αὐτῆς ἐκβολὴν ὑπερβάντι ἐθ' οὐδὲ μὲν ἐς αὐτὴν ποῦ τὴν ταύτης
ἀκτὴν οἱ Τετράξιται κυλούμενοι Γότθοι τὸ παλαιὸν ᾤκηγντο, ὅν
C ἐπιμνήσθην ἀρίτως· πολλῶ δὲ ἄποθεν Γότθοι τε καὶ Οὐσιγότ- 15
θοι καὶ Βανδῆλοι καὶ τὰ ἄλλα Γότθικὰ γένη ξύμπαντα ἴδρυντο.
οἳ δὴ καὶ Σκίθαι ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἐπεκαλοῦντο, ἐπεὶ πάντα
τὰ ἔθνη, ἅπερ τὰ ἐκείνῃ χωρίῳ εἶχον, Σκυθικά μὲν ἐπὶ κοινῆς
ὀνομάζεται, ἔθνοι δὲ αὐτῶν Σαυρομάται ἢ Μελάγχλαινοι, ἢ ἄλλο
τι ἐπεκαλοῦντο. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου φασίν, ἔπειρ ὁ λόγος 20
ὑγιῆς ἐστί, τῶν μὲν Κιμμερίων νεανίας τινὰς ἐν πυρρηγεσίῳ δια-

1. Οὐτουργοῦρ] οὐτουγοῦρ L. οὔτιγοῦρ Pm. 2. Κουτουργοῦρ] κουτριγοῦρ L. *ibid.* αὐτοῖν Reg. αὐτοῖς P. 3. συνεμετρέη-
σατο L. *ibid.* ἐν σφίσιν Pl.m. ἐν om. H. ἐς σφίσιν L.
4. διεδάσαντο] διεδάσαντο H. 5. οὐτίγοιροι, οἳ δὲ κουτρίγοι-
ροι L. 6. ᾤκηγντο] ᾤκηγνται H. 9. ἴδρυντο] ἴδρυνται L.
15. πολλῶ] πολλοὶ H. *ibid.* δὲ αὐτῶν ἄποθεν L. 16. ἴδρυν-
το] ᾤκηγντο Reg.

nomine, alter Cuturgur. Patre mortuo, regnum inter se ambo partiti, de suo nomine dixere subditos: inde alii Uturguri etiamnum, alii Cuturguri appellantur. Ibi omnes degebant, hisdem plane institutis utentes, nihilque habentes commercii cum populis trans paludem eiusque fauces habitantibus; cum eas aquas nec traiecissent unquam, nec traieci posse existimarent, rem facillimam ideo reformidantes, quod ipsa esset hactenus intentata, neglecto penitus transitu. Ut quis paludem eiusque meatum superavit, in ipso statim littore antiquas intrat sedes Gothorum Tetraxitarum, de quibus modo memini. Hinc longius siti erant Gotthi, Visigotthi, Vandali, aliique omnes populi Gotthici: qui et Scythae quondam nominabantur, communi utique illarum partium gentibus appellatione: in quibus erant, qui Sauromatarum, vel Melanchlaenorum, aliunde quopiam peculiari cognomento gaudent. Procedente tempore, ferunt, (si vera est fama) adolescentes quosdam Cimmericos venationi deditos,

τριβὴν ἔχειν, ἔλαφον δὲ μίαν πρὸς αὐτῶν φεύγουσαν ἐς τὰ ὕδατα
 ἐσπιδῆσαι ταῦτα. τοὺς τε νεανίας, εἴτε φιλοτιμία εἴτε φιλονει- **D**
 κίᾳ τιμῇ λχομένους, ἣ καὶ τι αὐτοὺς δαμιόνιον κατηνάρκασε, τῇ
 ἐλάφῳ ἐπισπείσθαι ταύτῃ, μηχανῇ τε αὐτῆς μεθίσθαι οὐδεμιᾶ,
 5 ἵως ἕν ἂν αὐτῇ ἐς τὴν ἀντιπέρασ ἀκτὴν ἴκοντο. καὶ τὸ μὲν διακό-
 μενον ὁ τι ποτ' ἦν ἐϋθὺς ἀθανισθῆναι· (δοκεῖ γὰρ μοι ὥς
 οὐδὲ ἄλλου του ἕνεκα ἐνταῦθα ἐγάνη, ὅτι μὴ τοῦ γενέσθαι κα-
 κῶς τοῖς τῇδε ὤκημένοις βαρβάροις) τοὺς δὲ νεανίας τοῦ μὲν
 κυντηγισίου ἀποτιχεῖν, μάχης δὲ ἀφορμὴν καὶ λείας εὐρέσθαι.
 10 ἐς ἣθ' ἡ γὰρ τὰ πάτρια οἱ τάχιστα ἐπανήκοντες ἐκδῆλα πᾶσι Κιμ- **P 575**
 μερίοις πεποίηται ὅτι δὴ ταύτῃ βατὰ σφίσι τὰ ὕδατα εἴη. ἀνι-
 λόμενοι οὖν αὐτίκα τὰ ὄπλα πανδημεῖ τε διαβάντες ἐγένοντο μελ-
 λήσι οὐδεμιᾶ ἐν τῇ ἀντιπέρασ ἡπίερω, Βανδύλων μὲν ἤδη ἐν-
 θένδε ἀνασιάντων ἐπὶ τε Λιβύης ἰδρυσυμένιον, ἐν Ἰσπανίᾳ δὲ
 15 Οὐισιγιότθων οἰκησυσμένων. Ἰότθους οὖν τοῖς ἐς τὰ τῇδε ὤκη-
 μένοις πεδία ἐξαπινυίως ἐπιπεσόντες πολλοὺς μὲν ἔκτειναν, τοὺς
 δὲ λοιποὺς ἐτρέψαντο ἅπαντας. ὅσοι τε αὐτῶν διαφνεῖν ἴσχυ-
 σαν, ἕν παισί τε καὶ γυναιξίν ἐνθένδε ἀνασιάντας ἀπέλιπον μὲν
 τὰ πάτρια ἥθ' ἡ, διαπορθμευσάμενοι δὲ ποταμὸν Ἰστρον ἐν γῇ
 20 τῇ Ῥωμιοίων ἐγένοντο. καὶ πολλὰ μὲν τοὺς ταύτῃ ὤκημένους
 δεινὰ ἔδρασαν, μετὰ δὲ δύντος βασιλέως ὤκῃσαντο ἐς τὰ ἐπὶ **B**
 Θράκης χωρία, καὶ τὰ μὲν ζυγνιμάχον Ῥωμιοίσι, τὰς τε ζυν-

3. δαμιόνιον αὐτοὺς L. 4. μεθίσθαι αὐτῆς L. 5. αὐτῇ]
 αὐτοῖς L. 6. ὥς om. L. 7. „μὴ τοῦ Pith.“ MALT. Aberat
 τοῦ. 10. ἐκδῆλα Reg. ἐνδῆλα P. 15. γότθων οὖν τῶν ἐς
 τὰ τῇδε ὤκημένων Reg. 17. αὐτῶν] αὐτοὺς Pith. et L.
 20. τοὺς — ὤκημένους] τοῖς — ὤκημένοις H. 21. ὤκῃσαντο
 Reg. ὤκῃσαν P. 22. Θράκης] τρακίης H. *ibid.* ζυντάξις]
 συντάξις L.

cum cerva, quam agitabant, in aquas illis insiluisse, eam secutos esse,
 sive laudis ac victoriae studio, sive divino quodam instinctu: nec desti-
 tisse, donec ad litus oppositum cum illa pervenissent: atque id quidem
 quodcumque demum fuerit quod insectabantur, repente evanuisse, eo
 tantum, credo, obiectum oculis, ut positus ibi Barbaris oriretur calamitas:
 adolescentes vero venationis consilio fraudatos, pugnae praedaeque
 opportunitatem nactos esse. Mox enim reversi in patriam, Cimmericis
 omnibus significarunt, illic aquas vado transiri posse. Itaque sumptis
 confestim armis, cum omnibus copiis transgressi in adversam continen-
 tem evaserunt, cum inde egressi Vandali in Africa, et Visigothi in Hi-
 spania iam habitarent. Tum Gothos, qui regionis illius campos incol-
 ebant, adorti inopinato, multis caesis, reliquos omnes in fugam agunt.
 Quicumque elapsi sunt, inde cum liberis et uxoribus migrantes, liquerunt
 patriam, traiectoque Istro flumine, in Romanorum fines se intulere. Ubi
 cum graviter incolas vexarent, sedes in Thracia ab Imperatore sibi

- Η 324 τάξεις ὥσπερ οἱ ἄλλοι στρατιῶται πρὸς βασιλέως κομιζόμενοι ἀνὰ πᾶν ἔτος καὶ φοιδεῖσθαι ἐπικληθέντες· (οὕτω γὰρ αὐτοὺς τῇ
 V 186 Λατίνων φωνῇ ἐκάλεσαν Ῥωμαῖοι, ἐκεῖνο, ὁμαι, παραδηλοῦν-
 τες, ὅτι δὴ οὐχ ἡσσημένοι αὐτῶν τῷ πολέμῳ Γότθοι, ἀλλ' ἐπὶ
 ξυνθήκαις τισὶν ἔνσπονδοι ἐγένοντο σφίσι. φοῖδερα γὰρ Λατί- 5
 νοὶ τὰς ἐν πολέμῳ καλοῦσι ξυνθήκας, ἥπερ μοι ἐν τοῖς ἔμφο-
 ρθεν δεδήλωται λόγοις) τὰ δὲ καὶ πόλεμον πρὸς αὐτοὺς διέφερον
 C οὐδενὶ λόγῳ, ἕως ὥχοντο ἀπύοντες ἐς Ἰταλίαν, Θεωδερίχου ἡγου-
 μένου σφίσι. τὰ μὲν οὖν τῶν Γότθων τῇδε κεχώρηκεν.
 Οἰννοὶ δὲ αὐτῶν τοὺς μὲν κτείναντες, τοὺς δὲ, ὥσπερ ἐρ- 10
 ρήθη, ἔξαναστήσαντες τὴν χώραν ἔσχον. καὶ αὐτῶν Κουτούρ-
 γουροὶ μὲν παῖδάς τε καὶ γυναῖκας μεταπιμπάμενοι ἐνταῦθα
 ἰδρύναντο, οὐ δὴ καὶ ἐς ἐμὲ ὥκηνται. καὶ δῶρα μὲν πολλὰ πρὸς
 βασιλέως ἀνὰ πᾶν ἔτος κομίζονται, καὶ ὥς δὴ διαβαίνοντες ποτα-
 μὸν Ἰστρον καταθέουσιν ἐς αἰὲ τὴν βασιλέως χώραν, ἔνσπονδοί 15
 τε καὶ πολέμιοι Ῥωμαίοις ὄντες. Οὐτούργουροὶ δὲ ξὺν τῷ ἡγου-
 μένῳ ἐπ' οἴκον ἀπεκομίζοντο, μόνοι τὸ λοιπὸν ἐνταῦθα καθιζή-
 D σόμενοι. οἵπερ ἐπειδὴ λίμνης τῆς Μαιώτιδος ἀγχοῦ ἐγένοντο,
 Γότθοις ἐνταῦθα τοῖς Τετραξίταις καλουμένοις ἐνέτυχον. καὶ
 τὰ πρῶτα φραξιμένοι ταῖς ἀσπίσι οἱ Γότθοι ἀντικρὺ τοῖς ἐπιού- 20
 σιν ὡς ἀμυνόμενοι ἔστισαν, σθένει τε τῷ σφετέρῳ καὶ χωρίῳ

2. τῇ Λατίνων] τότε λατίνων L. 10. ὥσπερ] ὅπερ Reg.
 ibid. ἐρρήθη Reg. ἐρρέθη P. 11. Κουτούργουροι] κουτρίγου-
 ροὶ III. 14. κομίζονται] κομίζουσι Reg. ibid. ὥς δὴ om. L.
 16. Οὐτούργουροι] οὐτίγουροι L., quod ex Pith. assert. Malt.

concessas occupaverunt. Ac partim quidem sociis inabant armis Romanos, annua, sicut caeteri milites, ab Imperatore accipientes stipendia, ac donati nomine Foederatorum. (Hoc enim Latino vocabulo affecerunt illos Romani; id, opinor, innuentes, non bello a se domitos Gothos, at certis pactionibus assumptos in societatem fuisse: siquidem pactiones, quae in bello fiunt, appellant Latini Foedera, ut in Libris superioribus dixi.) Alii vero bellum ipsis inferebant, nulla iniuria lacerati, donec in Italiam commigrarant, Theoderico duce. Hunc cursum habnere Gotthorum res.

Illis partim vita, partim patria expulsis, ut dictum est, regio in potestate Hunnorum fuit, atque illic Cuturguri, accitis liberis et exoribus, conseruerunt: ubi etiamnum habitant, et quamvis multa singulis annis ab Imperatore dono accipiant, haud tamen abstant eius provincias, transito Istro flumine, incursare, Romanorum simul socii, simul hostes. Uturguri cum suo Principe revertentes in patriam, ut eam deinceps tenerent soli, cum ad paludem Maeotidem accessissent, in Gotthos Tetraxitas inciderunt. Ac primo quidem Gotthi, muniti clypeis, stetere contra, ut impetum prohiberent, cum suis viribus tam loci firmitate

λαχῆν θαρσοῦντες· αὐτοὶ γὰρ ἀλκιμώτατοί εἰσι τῶν τῆδε βαρβάρων. καὶ ἡ πρώτη τῆς Μαιώτιδος ἐκροή, οὗ δὴ τότε οἱ Τετραζῖται Γότθοι ἴδρυντο, ἐν κόλπῳ ξυνοῦσα μηχανιδεῖ, περιβαλοῦσά τε αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον, μίαν ἐπ' αὐτοὺς εἰσο-
 5 δον οὐ λίαν ἐρεῖαν τοῖς ἐπιούσαι παρείχετο. ἕστερον δὲ (οὗτε γὰρ Οἶννοι χρόνον τινὰ τρέβασθαι σφίσιν ἐνταῦθα ἤθελον, οἱ τε Γότθοι τῷ τῶν πολεμίων ὁμίλῳ ἐπὶ πολὺ ἀνθέξεν οὐδαμῇ ἥλπι- P 576
 ζον) ἐς λόγους ἀλλήλοις ξυνέειπον, ἔφ' ᾧ ἀναμιχθέντες κοινήν ποιεῖσονται τὴν διάβασιν, καὶ οἱ Γότθοι ἰδρύνονται μὲν ἐν τῇ
 10 ἀντιπέρασ ἡπείρῳ παρ' αὐτὴν τῆς ἐκβολῆς μάλιστα τὴν ἀκτὴν, ἵνα δὴ καὶ τανῦν ἴδρυνται, φῖλοι δὲ καὶ ξίμμαχοι τὸ λοιπὸν Οὐτουργούροις ὄντες ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ σφίσιν ἐνταῦθα βιώ-
 σονται τὸν πάντα αἰῶνα. οὕτω μὲν οἷν οἶδε οἱ Γότθοι τῆδε ἰδρύναντο καὶ τῶν Κουτουργούρων, ὥσπερ μοι εἴρηται, ἀπολε-
 15 λειμνίων ἐν τῇ γῇ ἐπὶ θάλασσαν τῆς λίμνης οὕσῃ μόνον Οὐτούργουροι τὴν χώραν ἔσχον, πρῶτα Ῥωμαίοις ὡς ἔκτισται παρε- B
 χόμενοι, ἐπὶ οὐδὲ αὐτῶν ὥχιστα ὥχνηται, ἀλλ' ἐθνεσι πολ-
 λοις διαιργόμενοι μεταξὺ οὖσιν ἀκουσίῳ ἀπράγμυσίνῃ ἐς αὐτοὺς ἔχονται.
 20 Ὑπερβάντι δὲ λίμνην τε τὴν Μαιώτιδα καὶ ποταμὸν Τά-
 ραιν ἐπὶ πλεῖστον μὲν τῶν τῆδε πεδίων Κουτούργουροι Οἶννοι, ἥπερ μοι ἐρρήθη, ὥκίσαντο· μετὰ δὲ αὐτοὺς Σχύθαι τε καὶ

1. εἰσι] ἀπάντων εἰσι Reg. ibid. τῆδε om. Reg. 3. ἴδρυν-
 το] ἴδρυνται Reg. 7. τῷ om. L. 12. οὐτίγονοις Reg.
 14. κουτρίγουρων HL. 15. οὐτίγονοι HL. 21. κουτρίγου-
 ροι Reg.

freti. Nam et Barbarorum, qui in illis partibus degunt, ipsi fortissimi sunt; et Maeotis, ubi in Pontum illabi incipit, quo in loco agebant tunc Tetraxitae, lunatum sinum efficiens, ac fere undique eos ambiens, eo venientibus unum, eumque haud adeo latum aditum dabat. Dein tamen, cum nequo Hunni tempus ibi terere vellent, nequo hostium multitudinai se restitutes Gotthi sperarent, colloquio habito, convenit, ut permixti una traicerent, et Gotthi fixis in opposita continente sedibus ad litus alvei quo palus lussit, ubi bodieque habitant, amici in posterum sociique Uturgurorum, pari cum ipsis iuro semper viverent. Sic igitur Gotthi isti domicilia ibi collocarunt, et Cuturguri, ut dixi, trans paludem relictis, soli Uturguri oras patrias retinuerunt, Romanis nihil negotii facessentes. Cum enim non sint eorum accolae, sed multis interpositis gentibus discludantur, inviti vim ab illis abstinent.

Ultra paludem Maeotidem fluviumque Tanaim, Hunni Cuturguri camporum aequora, ut modo dicebam, longo ac lato insederunt. Post a Scythia et Tauris tenetur omnis illa regio, cuius para etiamnum Tau-

Ταῦροι ξύμπασαν ἔχουσι τὴν αὐτὴν χώραν, ἥσπερ μοῖρά τις Ταυρικὴ καὶ νῦν ἐπικαλεῖται, ἵνα δὴ καὶ τῆς Ἀγαμέμνονος Ἰφιγένεια προὔσῃ. καίτοι Ἀρμένιοι ἐν τῇ παρ' αὐτοῖς Ἀχιλσηγῇ καλον-
C μένῃ χώρα τὸν νεὼν τοῦτον γεγονέναι φασὶ καὶ Σκύθας τῆν-5
 κάδ' ἐξυμπαντας καλεῖσθαι τοὺς ἐνταῦθα ἀνθρώπους, τεκμηριού-
 μνοι τοῖς ὑμῖν τε Ὁρέστῃ καὶ πόλει Κομάνῃ δεδιγνημένοις μοι
 ἔς ἐκείνο τοῦ λόγου. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων λεγέτω ἔκαστος ὡς
 πῃ αὐτῷ βουλομένῳ ἔστί· πολλὰ γὰρ τῶν ἐτέρωθι γεγεννημένων,
 ἴσως δὲ καὶ οὐδαμῇ ξυμπεπωκότων, ἄνθρωποι προσποιῶνται 10
 φιλοῦσιν ἐς πάτρια ἥθη, ἀγνυκτοῦντες, ἢν μὴ τῇ δοκῇσι τῇ
 αὐτῶν ἅπαντες ἔπωνται. μετὰ δὲ τὰ ἔθνη ταῦτα πόλις Θυλασ-
 σία οἰκεῖται, Βόσπορος ὄνομα καὶ Ῥωμαίων κατήκουσ γενομένη
 οὐ πολλῷ πρότερον. ἐκ δὲ Βοσπόρου πόλειος ἐς πόλιν Χερσῶνα
 ἴοντι, ἣ καίτοι μὲν ἐν τῇ παραλίᾳ, Ῥωμαίων δὲ καὶ αὐτὴ κατή- 15
D κοος ἐκ παλαιοῦ ἔστι, βάρβαροι, Οὐννικὰ ἔθνη, τὰ μεταξὺ
 ἅπαντα ἔχουσι. καὶ ἄλλα δὲ πολισμάτα δύο ἀγχοῦ Χερσῶνος,
 Κῆποι τε καὶ Φανάγουρις κυλούμενα, Ῥωμαίων κατήκοα ἐκ πα-
 λαιοῦ τε καὶ ἐς ἐμὲ ἦν. ὑπερ οὐ πολλῷ ἔμπροσθεν βαρβάρων
V 187 τῶν πλησιοχώρων ἐλθόντες τινὲς ἐς ἰδαφος καθεῖλον. ἐκ δὲ 20

1. ἥσπερ μοῖρά τις] ἥπερ μοῖρά τις H. ἥσπερ σπειρά τις L.
 ἥσπερ σπειρά τις Lm. 3. φασὶν] φασὶν L. *ibid.* οὐπερ] ἡ-
 περ L. 4. Ἀχιλσηγῇ] καλσηγῇ H. Ἐκλσηγῇ scribitur vol. I.
 p. 83. 84. In L. verba Ἀρμένιοι — καλονμένη exciderunt. 5. χώ-
 ρα] σκύθας τε τῇ χώρᾳ L. *ibid.* καὶ Σκύθας] σκύθας τε L.
 11. ἐς πάτρια] ὡς πάτρια Lm. 12. ἔπωνται] ἔπονται L.
 13. καὶ om. L. 18. Φανάγουρις] φανούγουρις H. 20. ἐλθόν-
 τες L. ἰλόντες P.

rica dicitur: ubi Dianae templum fuisse perhibent, cui quondam Iphige-
 nia Agamemnonis filia praefuit. Et si Armenii Acilisinae suae (regionis
 id nomen est) fanum illud vendicant: ac praeterquam quod Scytharum
 appellationem omnibus earum partium incolis communem olim fuisse con-
 tendunt, praeterea conjecturam iis firmant, quae de Oreste et urbe Co-
 mana memoravi, cum eo loci me deduxit historia. At de his arbitrato
 quisque suo pronuntiet. Etenim sic sunt homines: multa, quae alibi,
 vel forte etiam usquam contigerunt, arrogare patriae suae gaudent,
 graviter fereutes, nisi sententiam ipsorum omnes sequantur. Post eas
 gentes, urbs est maritima Bosphorus, quae ante aliquot annos ad Roma-
 num ditionem accessit. Ab urbe Bosphoro ad urbem Chersonem, vitam
 in maris littore, et Romanis iam inde olim subditam, habent Barbari,
 utique Hunni, quidquid interiacet. Chersoni vicina sunt duo oppida,
 Cepi atque Phansguris; quae cum ab longinquo sevo ad nostram memo-
 riam Romanis paruiscent, non ita pridem a finitimis Barbaris capta, ac

Χερσῶνος πόλειος ἐς τὰς ἐκβολὰς ποταμοῦ Ἰστρου, ὃν καὶ Λα-
 νούβιον καλοῦσιν, ὁδὸς μὲν ἐστὶν ἡμερῶν δέκα, βάρβαροι δὲ H 325
 τὰ ἐκείνη ξέμπαντα ἔχουσιν. Ἰστρος δὲ ποταμὸς ἐξ ὁρέων μὲν
 τῶν Κελτικῶν ῥεῖ, περιῶν δὲ τὰς τῆς Ἰταλίας ἰσχατιὰς, φερό-
 5 μενός τε ἐπὶ τὰ Λακῶν καὶ Ἰλλυριῶν καὶ τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία,
 ἐκβάλλει ἐς τὸν Εὐξείνιον πόντον. τὰ δὲ ἐνθὲνδε ἅπαντα μέχρι P 577
 ἐς Βυζάντιον τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως τεγγάνει ὄντα. ἡ μὲν οὖν
 τοῦ Εὐξείνου πόντου περίοδος ἐκ Καλχηδόνης μέχρι ἐς Βυζάντιον
 ταύτῃ πη ἔχει. ἐς ὅσον δὲ ἡ περίοδος ἦδε δέικει, ἅπαν μὲν ἐς
 10 τὸ ἀκριβὲς οὐκ ἔχω εἰπεῖν, βαρβάρων, ὥσπερ μοι ἐρρήθη, ψη-
 μένων ἐνταῦθα τισούτων τὸ πλῆθος, ἐπιμίσχας τε Ῥωμαίοις παρ'
 αὐτῶν τινος, ὅτι μὴ ὅσα κατὰ πρᾶξιν, ἴσως οὐδεμιᾶς οὔσης.
 ἐπεὶ οὐδὲ τοῖς πρότερον ταῦτα ἐγκειρηκόσι διαμετρήσασθαι ἐς
 τὸ ἀκριβὲς τι ξυμβαίνει εἰρησθαι. ἐκείνο μέντοι διαφανὲς ἐστίν,
 15 ὡς πόντου τοῦ Εὐξείνου τὰ ἐν δεξιᾷ εἴη ἂν ἐκ Καλχηδόνης ἐς πο-
 ταμὸν Φάσιν δυοῖν καὶ πεντήκοντα ὁδὸς ἡμερῶν ἐνζώνῳ ἀνδρὶ.
 ὧ δὴ οὐκ ἄπο τρόπου τεκμηριούμενος φαίη ἂν τις καὶ τὴν ἑτέραν
 τοῦ πόντου μοῖραν μέτρον τοῦδε εἶναι οὐ πολλῶ ἀποθῆναι.

ς'. Ἐπειδὴ δὲ ἀφικόμεθα ἐνταῦθα τοῦ λόγον, ἀναγρά- C
 20 ψασθαι οὐ μοι ἄπο καιροῦ ἔδοξεν εἶναι ὅσα δὲ ἀμφὶ τοῖς ὁρίοις
 τῆς τε Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης διαμάχονται πρὸς ἀλλήλους οἱ
 περὶ ταῦτα δεινοί. λέγουσι μὲν γάρ τινες αὐτῶν τὰ ἡπείρω ταῦτα

1. δανούβιον L. Λάνονβιν P. 3. ὁρίων] ὁρίων Reg. 4. τῆς
 om. L. 5. τὰ — χωρία] τῶν — χωρίων L. 9. ἅπαν] ἅπαν-
 τα Hui. 10. μοι om. L. 11. τισούτων L. τισούτων P.
 12. τινος] τινός L. 13. ἐπεὶ habent HL: om. P et Reg.
 16. δυοῖν] δυοῖν L. 17. ὧ] ὧ Reg. 19. Ἐπειδὴ] ἐπεὶ L.
 22. περὶ om. L.

nolo aequata sunt. Ab urbe Chersone ad ostia fluminia Iatri. quem Da-
 nubium etiam vocant, iter est dierum decem, tractumque illum omnem
 Barbari tenent. Porro Ister e montibus Celticia labitur, extremam ra-
 dit oram Italiae, Daciam, Illyricum Thraciamque praeterfluit, et in
 Pontum Euxinum sese immittit. Ora hinc tota ad Byzantium Imperatori
 Romano subest. Hic demum est Ponti Euxini a Calchedone ad Byzan-
 tium ambitus, cuius mensuram certam assignare nequeo: quando illum
 tot gentes Barbarae, ut dixi, circumcolunt, quae nullum, nisi forte per
 Legatos, cum Romanis commercium habent: neque accuratum quidquam
 ab illa accepimus, qui illa apatia committeri prius aggressi sunt. Id sane
 liquet, in dextero Ponti Euxini littore a Calchedone ad fluvium Phasin
 dierum LX. iter esse expedito viro. Unde quispiam non male coniectans
 dixerit, partem alteram Ponti non abesse multum ab hac mensura.

6. Quandoquidem huc oratio delapsa est, ineptum non esse iudico
 ea referre, quae de Asiae atque Europae finibus inter se disputant ha-
 rum rerum periti. Alii quidem fluvio Tanai utramque continentem dis-

Procopius II.

διορίζειν ποταμὸν Τάναϊν, ἀπισχυρίζόμενοι μὲν χρῆναι τὰς το-
μὰς φυσικὰς εἶναι, τεκμηριούμενοι δὲ ὡς ἡ μὲν Θάλασσα προϊού-
σα ἐκ τῶν ἐσπερίων ἐπὶ τὴν ἑῴαν φέρεται μοῖραν, ποταμὸς δὲ
Τάναϊς ἐκ τῶν ἀρκτικῶν φερόμενος ἐς ἄνεμον νότον μεταξὺ ταῖν
ἡπείρων χωρεῖ· ἔμπυλιν δὲ τὸν Αἰγύπτιον Νεῖλον ἐκ μεσημβρίας
D ἰόντα πρὸς βορρᾶν ἄνεμον Ἀσίας τε καὶ Αἰβύης μεταξὺ φέρε-
σθαι. ἄλλοι δὲ ἀπ' ἐναντίας αὐτοῖς ἰόντες οἱ χ' ὑγιὰ τὸν λόγον
ἰσχυρίζονται εἶναι. λέγουσι γὰρ ὡς τὰ μὲν ἡπείρω ταῦτα τὸ ἐξ
ἀρχῆς ὅτε ἐν Γυδιέροις διορίζει πορθμὸς ἀπ' ὠκεανοῦ ἔξιόν καὶ
ἡ προϊούσα ἐνθ' ἐνδε Θάλασσα, καὶ τὰ μὲν τοῦ πορθμοῦ καὶ τῆς 10
Θαλάσσης ἐν δεξιᾷ Αἰβύη τε καὶ Ἀσία ὠνόμασται, τὰ δὲ ἐν ἀρι-
στερᾷ πάντα Εὐρώπῃ ἐκλήθη μέχρι που ἐς λήγοντα τὸν Εὐξείνιον
καλούμενον πόντον. τούτων δὲ δὴ τοιούτων ὄντων ὁ μὲν Τά-
ναϊς ποταμὸς ἐν γῇ τῆς Εὐρώπης τικτόμενος ἐκβάλλει ἐς λίμνην
τὴν Μαιώτιδα, ἡ δὲ λίμνη ἐς τὸν Εὐξείνιον πόντον τὰς ἐκβολὰς 15
ποιεῖται οὔτε λήγοντα οὔτε μὴν κατὰ μέσον, ἀλλ' ἔτι πρόσω.
τὰ δὲ εὐώνυμα τούτου δὴ τοῦ πόντου τῇ τῆς Ἀσίας λογίζεται
μοῖρα, χωρὶς δὲ τούτων ποταμὸς Τάναϊς ἐξ ὁρέων τῶν Ῥιπαίων
P 578 καλουμένων ἔξιειν, ἅπερ ἐν γῇ τῇ Εὐρώπῃ ἐστίν, ὥσπερ καὶ
αὐτοὶ οἱ ταῦτα ἐκ παλαιοῦ ἀναγραφόμενοι ὁμολογοῦσι. τούτων 20
δὲ τῶν Ῥιπαίων ὁρῶν τὸν ὠκεανὸν ὡς ἀπωτάτω ξυμβαίνει εἶναι.
τὰ τοίνυν αὐτῶν τε καὶ Ταταΐδος ποταμοῦ ἡπισθεν ξύμπαντα
Εὐρώπῃν ἐφ' ἑκάτερα ἐπάναγκες εἶναι. πόθεν οὖν ἄρα ποτὶ ἄρ-

3. φέρεται] στίλλεσθαι H. 5. χωρεῖ] χωρεῖν H. 14. 19. Ma-
lim τῇ Εὐρώπῃ. 18. ὁρέων Reg. ὁρῶν P. 20. οἱ L.
καὶ οἱ P. 23. Εὐρώπῃν] εὐρωπαϊα Reg.

terminant, naturam in ea divisione sequendam esse asseverantes, eaque
nisi ratione, quod mare ab Occasu ad Ortum se inferat: Tanais fluvius
a Septentrione ad Austrum geminam continentem intermeet: ex adverso
Nilus Aegyptius a Meridie ad Aquilonem inter Asiam labatur et Afri-
cam. Alii vero his refragantes, sententiam eorum falsam esse contem-
dunt. Alunt enim his continentes primum freto Gaditano, quod Oceanus
efficit, et mari, inde porro se insinuante, distrahi: ac partem qui-
dem, quae a dextera freto atque mari praetenditur, Africanam et Asiam
appellari: quicquid autem a sinistra obiacet, Europae nomine compre-
hendi, ad extremam usque oram Ponti Euxini. Itaque fluvium Tanain
in Europa natum, prorumpere in paludem Maeotidem; hanc effundere se
in Pontum, non extremum, nec medium, sed ultra; Asiaeque attribui
regiones, quae ad Ponti laevam sitae sunt. Praeterea, cum flumen Ta-
nais ex Riphacis montibus oriatur, in Europa utique positus, ut constat
veterum, qui de his scripserunt, confessione, cumque Oceanus longissime
ab his absit Riphacis montibus, statuunt necesse esse, quaecumque post
eos montes Tanniquae summota sunt, ad Europam utrique pertinere,

χεται ἡπειρον ἐκατέραν διορίζειν ὁ Τάναϊς οὐ ῥάδιον εἶναι εἰπεῖν.
 ἦν δέ τινα ποταμὸν διορίζειν ἄμφω τὰ ἡπείρω λεκτίον, οὗτος δὲ
 ἱκεῖνος ὁ Φάσις ἂν εἴη. καταντικρὺ γὰρ πορθμοῦ τοῦ ἐν Γα-
 δείροις φερόμενος ταῖν ἡπείροιν κατὰ μέσον χωρεῖ, ἐπεὶ ὁ μὲν
 5 πορθμὸς ἐξ ὠκεανοῦ ἐξῶν θάλασσαν τήνδε ἀπεργαζόμενος τὰ B
 ἡπείρω ταῦτα ἐφ' ἐκότερα ἔχει, ὁ δὲ Φάσις κατ' αὐτόν που
 λήγοντα μάλιστα ἰὼν τὸν Εὐξείνιον πόντον ἐς τοῦ μηχανισμοῦ τὰ V 188
 μέσα ἐκβάλλει, τὴν τῆς γῆς ἱστορίαν ἀπὸ τῆς θυλάσσης διαφα-
 νῶς ἐκδεχόμενος. ταῦτα μὲν οὖν ἐκατέροι προκεινόμενοι διαμά-
 10 χονται. ὡς δὲ οὐ μόνος ὁ πρότερος λόγος, ἀλλὰ καὶ οὗτος,
 ὃν περ ἀρτίως ἐλέγομεν, μήκει τε χρόνου κεκόμψενται καὶ ἀνδρῶν
 τινῶν πωλωσιῶν δόξῃ, ἐγὼ δηλώσω, ἱκεῖνο εἰδὼς ὡς ἐκ τοῦ
 ἐπὶ πλείστον ἀνθρώποι ἅπαντες, ἦν τιος φθάσῃ λόγον ἀρ- C
 χαίον πεποιημένοι τὴν μάθησιν, οὐκέτι ἐθέλουσι τῇ τῆς ἀλη-
 15 θείας ζητήσεϊ ἐμφιλοχωροῦντες ταλαιπωρεῖν, οὐδὲ νεωτέρων τινῶ
 μεταμαθεῖν ἄμφ' αὐτῶ δόξαν, ἀλλ' αἰεὶ αἰτοῦς τὸ μὲν πωλω-
 τερον ἐγίγες τε δοκεῖ καὶ ἐντιμιον εἶναι, τὸ δὲ κατ' αὐτοὺς εὐκα-
 ταφρόνητον εἶναι νομίζεται καὶ ἐπὶ τὸ γελοιῶδες χωρεῖ. πρὸς δὲ
 20 τούτοις ταῦν οὐ περὶ νοερῶν ἢ νοητῶν τιος ἢ ἀφανῶν ἄλλως
 γίνεταί ἑτί τοις, ἀλλ' ἐπὲρ ποταμοῦ τε καὶ χώρας· ἀπερ ὁ χρό-
 νος οὕτε ἀμείβειν οὕτε πη ἀποκρύψασθαι ἴσχυσεν. ἦ τε γὰρ πέ- H 326

1. εἶναι] οἶμαι Hoeschellius. 4. φερόμενος] φαινόμενος H.
 ibid. χωρεῖ] ἐξάγει L. 5. τήνδε L. δὲ τήνδε P. 8. ἱστο-
 ρίαν L. ἱστορίαν P. 12. δόξῃ cm. L. 13. εἰ τιος φθάσαν-
 τες L. ἐφθασαν Lm. 14. πεποιημένων L. 18. νομίζεται
 εἶναι L. ibid. χωρεῖ] δοκεῖ H. 20. ἑτί τοις] ἦ περὶ L.

ac negant designari facile posse, uide Tanais utramque continentem di-
 rimere incipiat: si quis autem sit amnis, cui conveniat eiusmodi munus
 discernendi partes Orbis terrarum, eam certe esse Phasim, cum e re-
 gione freti Gaditani labens, continentes interfloant. Quippe fretum, quod
 ex Oceano prorumpit, et mare istud infundit, hinc inde continentibus
 his ambitur, et Phasis prono ad extremum Pontum Euxinum cussu, ex-
 onerat se per medium litus, quod in Lunae cornua sinuatur; ita ut mari
 factam terrae divisionem manifeste ille excipiat ac prosequatur. His freti
 rationibus utrique inter se pugnant. Nec solum priorem illam senten-
 tiam, sed quam etiam proxime retuli, longinquitate aevi Scriptorumque
 antiquissimorum auctoritate commendari ostendim, haud ignarus plerum-
 que omnes recepta olim opinione quaspiam semel imbutos, in quaerendo
 accurate vero ingenium torquere nolle, nec sententiam recentiorum dis-
 cere; at semper certum reverenterque amplectendum illis videri quid-
 quid remotior vetustas tradidit: quod autem profert ipsorum aetas, nullo
 habendum numero, et ridiculis ascribendum. Accedit quod non rem ali-
 quam a materisae concretione selunctam, vel in sola positam intelligen-
 tia, admodumve obscuram investigamus, sed fluvium et regionem, quae

D ρα ἔγγυς καὶ ἡ ὕψις ἐς μαρτυρίαν ἰκανωτάτη, οὐδὲν τε παρεμπο-
 δισθήσεσθαι οἷμαι τοῖς τὸ ὀληθὲς εὐρεῖσθαι ἐν σπουδῇ ἔχουσιν.
 ὁ τοίνυν Ἀλικαρνασεὺς Ἡρόδοτος ἐν τῇ τῶν ἱστοριῶν τετάρτῃ
 φησὶ μίαν μὲν εἶναι τὴν γῆν ἐξέμψασαν, νομίζεσθαι δὲ εἰς μοίρας
 τε καὶ προσηγορίας τρεῖς διηρῆσθαι, Λιβύην τε καὶ Ἀσίαν καὶ
 Εὐρώπην γῆμί. καὶ αὐτῶν Λιβύης μὲν καὶ τῆς Ἀσίας Νεῖλον
 τὸν Αἰγύπτιον ποταμὸν μεταξὺ γέρεσθαι, τὴν δὲ δὴ Ἀσίαν τε
 καὶ Εὐρώπην διορίζεσθαι τὸν Κολχὸν Ὠάσιν. εἰδὼς δὲ τινὰς
 ἀμφὶ Ταναΐδι ποταμῷ ταῦτα οἶεσθαι, καὶ τοῦτο ἐν ὑστέρῳ ἐπε-
 P 579 πε. καὶ μοι οὐκ ἄπο καιροῦ ἔδοξεν εἶναι αὐτὰ τοῦ Ἡροδότου 10
 τὰ γράμματα τῷ λόγῳ ἐνδεῖναι ὥδε πη ἔχοντα „Οὐδὲ ἔχω συμ-
 βαλέσθαι ἀπὸ τοῦ μὴ λούση γῇ ὀνόματα τριφάσια κέυται, ἐνω-
 νομίην ἔχοντα γυναικῶν, καὶ ὀρίσματα αὐτῇ Νεῖλός τε ὁ Αἰ-
 γύπτιος ποταμὸς ἐτέθη καὶ Ὠάσις ὁ Κολχός. οἱ δὲ Ταναῖν πο-
 ταμὸν καὶ Μαιωτὴν καὶ πορθμῖα τὰ Κυμμέρια λέγουσιν.“ ἀλλὰ 15
 καὶ ὁ τραγωδοποιὸς Αἰσχύλος ἐν Προμηθεὶ τῷ λυομένῳ εὐδὺς
 ἀρχόμενος τῆς τραγῳδίας τὸν ποταμὸν Ὠάσιν τέρμονα καλεῖ γῆς
 τε τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης.

B Κύκειντο δὲ μοι ἐν τῷ παρόντι εἰρήσεται, ὥς τούτων δὴ τῶν
 τὰ τοιαῦτα σοφῶν οἱ μὲν τὴν Μαιωτὴν οἰοῦνται λίμνην ἀπεργά- 20

1. παρεμποδισθήσεσθαι Reg. παρεμποδιοθήσεσθαι P. 3. τε-
 τάρτῃ] Cap. 45. 5. διηρῆσθαι] διαιρεῖσθαι Reg. *ibid.* Ἀσίαν]
 εἰσὶν L. 6. γῆμί om. L. 8. διορίζεσθαι] διορίζειν Reg.
ibid. Κολχόν] κολχικόν H. 9. ταναΐδι ποταμῷ Reg. Ταναῖν
 ποταμὸν P. 10. αὐτὰ Reg. αὐτοῦ P. 11. συμβαλέσθαι
 Reg. συμβαλλέσθαι P. 15. καὶ Μαιωτῶν] τὸν μαιωτῶν L.
 16. τραγωδιοποιός H: illud Hm.

tempus nec mutare, nec recondere potuit: experimentum in promptu est;
 oculorum testimonio, omnium locupletissimo uti licet; neque impeditenti
 quidquam fore arbitror reperire verum satagentibus. Itaque Herodotus
 Halicarnassensis in libro iv. Historiarum unum quidem esse dicit terra-
 rum Orbem universum, in tres vero divisum partes, totidem nominibus
 distinctas, Africam videlicet, Asiam et Europam: Nilum Aegypti fluvium
 Africam atque Asiam intercurrere: Asiam Europamque Phasi, amne Col-
 chidia, separari. Cum autem sciret quosdam hoc ipsum opinari de Ta-
 nai, sententiam eorum subiecit. Ac mihi videtur postulare locum, ut He-
 rodoti ipsius hic verba inseram, quae sic habent. Nec possum assequi
 coniectura, cur, cum una terra sit, tria nomina, a feminis deducta, ac-
 ceperit, eiusque partes Nilo Aegypti fluvio ac Phasi Colcho discretas fue-
 rint. Sunt qui omnem Tanain, Maeotidem, et fretum Cimmericum assi-
 gnant. Aeschylus quoque Tragicus in Promethei soluti ipso statim exor-
 dō, fluvium Phasin Asiae et Europae terminum vocat.

Neque illud modo omitтам, eorum, qui huius disciplinae consulti
 sunt, censere quosdam, a palude Maeotide oriri Pontum Euxiaum, et

ζεσθαι τὸν Εὐξείνιον πόντον, καὶ αὐτοῦ τὸ μὲν ἐν ἀριστερῇ, τὸ δὲ ἐν δεξιᾷ τῆς λίμνης χωρεῖν, μητέρα δὲ διὰ τοῦτο τοῦ πόντου καλεῖσθαι τὴν λίμνην. ταῦτά τε φασὶ τεκμηριούμενοι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ καλουμένου Ἰεροῦ ἢ τούτου δὴ τοῦ πόντου ἔκροθ' ἐπὶ Βυζαντίον καθάπερ τις ποταμὸς κᾶτισι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ πέρας εἶναι τοῦτο τοῦ πόντου οἶονται. οἱ δὲ τοῦ λόγου κατηγοροῦντες ἀποφαίνουσιν οἱ δὲ μία τις ἐξ ὠκεανοῦ ξέμπασα ἢ θάλασσα οὕσα καὶ οἰδαμῇ ἐτέρωθεν ἀπολήγουσα ἐς γῆν τὴν Λαζῶν κατατείνει, πλήν γε εἰ μή τις, φασί, τὸ ἐν τοῖς ὀνόμασι διαλλάσσειν ἐτι- C
10 ρόττητα εἶπῃ, ὅτι δὴ τὸ ἐνθ' ἐνδεῖ ἢ θάλασσα πόντος ὀνόμασται. εἰ δὲ τὰ ρεύματα ἐκ τοῦ Ἰεροῦ καλουμένου κᾶτισιν ἐς Βυζάντιον, οἰδὲν τοῦτο πρᾶγμα. τὰ γὰρ ἐν πορθμοῖς ἅπασι ξυμπίπτοντα πάθῃ οἰδὲν λόγῳ φαίνεται εἰκόντα, οὐδὲ τις αὐτὰ φράσαι πόποτε ἰκανὸς γέγονεν. ἀλλὰ καὶ ὁ Σιαγουρίτης Ἀριστοτέλης, σοφὸς
15 ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα, ἐν Χαλκίδι τῇ τῆς Εὐβοίας τούτου δὴ ἐνέκα γεγωνὼς, κατανοῆσαι τὸν ταύτῃ πορθμὸν, ὅπερ Εὐριπον ὀνομάζουσι, καὶ λόγον τὸν φυσικὸν ἐς τὸ ἀκριβὲς διερευνᾶσθαι βουλόμενος, ὅπως δὴ καὶ ὅτινα τρόπον ἐνίοτε μὲν τὰ τοῦ πορθμοῦ τούτου ρεύματα ἐκ δυσιῶν φέρεται, ἐνίοτε δὲ ἐξ ἡλίου ἀνατο- D
20 λῶν, καὶ κατὰ ταῦτα πλεῖν τὰ πλοῖα ξέμπαντα ἐνταῦθα ξυμβᾶναι, ἣν δὲ ποτε τοῦ ῥοῦ ἐξ ἀνισοχοντος ἡλίου λόντος, ἀρξαμέ-

8. ἐτέρωθεν] ἐτρώθι L. 9. τὸ ἐν] τὴν ἐν H. *ibid.* διαλλάσσειν om. H. *ibid.* ἐτιρόττητα] ἐτιρώτατον L. 11. κᾶτισιν] κατίσιν H. ἐξίσιν Reg. 13. φαίνεται] φαίνονται H. 15. Χαλκίδι τῆς P. σχολῇ ἐπὶ H. χαλκίδι τῇ τῆς L. 16. κατανοῆσαι] κατανοῶν τε Reg.

partim ad laevam, partim ad dexteram fluere; eamque esse causam cur Ponti mater appelletur palus. Id conjectura hac fulciunt, quod Pontus, amnis instar, ab Hiero Byzantium versus decurrat: ideoque Ponti finem hic statuunt. Alii sententiam hanc refellentes, demonstrant, mare, quod unum est, totumque ab Oceano infunditur, ad Laxicam usque evadere, neque alibi postremum habere finitem: nisi quis forte, inquit, ex nominum dissimilitudine diversitatem rerum arguat: quod nempe mare hinc deinceps Pontus vocetur. Neque obstat illius ab Hiero Byzantium cursus. Nam quae in omnibus fretis accidunt, non videntur cadere in nostram intelligentiam, neque ea quisquam explicare aliquando potuit. Certe ipse Aristoteles Stagiritēs, singulari sapientia ac doctrina vir, cum huius rei gratia in Chalcidem Kuboene se contulisset, fretum, quod ibi est atque Euripus dicitur, contemplari volens, et causam naturalem diligenter scrutari, cur et quomodo freti illius fluentia iam ab Occasu, iam ab ortu Solis ferantur, navesque omnes eiusmodi sequantur lapsum: ac si quando aquis ab Oriente meantibus, et nautis de more vehi coeptis eorum secundo agmine, adversi fluctus occurrerint, quod illic saepe

- V 189 νῶν τε τῶν ναυτιῶν ἐνθάδε ἔξεν τῇ τοῦ ῥοθίου ἐπιφορῇ ναυτίλλεσθαι, ἥπερ εἰώθει, ἀπ' ἐναντίας τὸ ῥεῦμα ἦν, ὅπερ ἐνταῦθα πολλάκις γιγνέσθαι, ἀναστρέφειν μὲν τὰ πλοῖα ταῦτα εἰθὺς ἐνθεν ὁρμηγῆται, τὰ δὲ ἄλλα ἐκ δυσμῶν ἐπὶ θάτερα πλεῖν, καίπερ αὐτοῖς τῶν ἀνέμων τινὸς ὡς ἥμισυ ἐπιπνεύσαντος, ἀλλὰ 5 γαλήνης τε βαθείας τινὸς καὶ νηγεμίας ἐνταῦθα οὔσης· ταῦτα δὲ Σταγειρίτης ἐννοῶν τε καὶ ἀναγκηλῶν ἐπὶ χρόνον μῆκος, δεσφανατῶν ἐπὶ ξυννοῖα ἦν ἐς τὸ μέτρον τοῦ βίου. οἱ μὲν ἄλλα κὰν τῇ τὴν Ἰταλίαν τε καὶ Σικελίαν διερχογῆται πορθμῷ πολλὰ τῷ
- P 580 παραλόγῳ γίνεσθαι πέφυκε. δοκεῖ γάρ ἐκ τοῦ Ἀδριατικοῦ κα-10 λουμένου πελάγους τὸ ῥεῦμα ἐκταῖς ἵναι. καίτοι ἐξ ὠκεανοῦ καὶ Γαδιέρων ἢ τῆς θαλάσσης πρόσδος γίνεται. ἀλλὰ καὶ ἰληγοὶ ἔξαπινάως ἐνταῦθα σιγχοὶ ἀπ' οὐδεμιᾶς ἡμῖν φαινομένης αἰτίας τὰς ταῦς διαχωρῶνται. καὶ διὰ ταῦτα οἱ ποιηταὶ λέγουσι πρὸς τῆς Χαρεύδους ῥοφείσθαι τὰ πλοῖα, ὅσα ἂν τήχῃ τηλικάδε ὄντα 15 ἐν τῷ πορθμῷ τοῦτω. οἷτοι δὲ ταῦτα πάντα οἶονται, τὰ πλείστω παραλόγῳ ἐν αὐτοῖς συμβαίνοντα τοῖς πορθμοῖς, ἐκ τῆς ἄγχις οὔσης ἐκατέρωθεν ἡπείρου συμβαίνειν. βιαζόμενοι γάρ B φασὶ τῇ στενοχωρίᾳ τὸ ῥόθιον ἐς ἀτόπους τινὰς καὶ λόγον οὐκ ἔχουσας ἀνάγκας χωρεῖν. ὥστε εἰ καὶ ὁ ῥοῦς ἐκ τοῦ Ἰεροῦ κα-20 λουμένου ἐς Βυζάντιον δοκεῖ γέρεσθαι, οὐκ ἂν τις τὴν τε θά-

2. τὸ ῥεῦμα] αὐτὸ (αὐτοῦ H.) τὸ ῥεῦμα Reg. 3. κολλάκις ἐνταῦθα L. ibid. ἀναστρέφειν — πλεῖν] ἀναστρέφει — πλεῖ L. 4. ἐνθεν Reg. Vulgo ἐνθάδε. 8. ἐπὶ ξυννοῖα ἦν] σοφίας αἰφύκετο Reg. ibid. οὐ μὲν ἄλλα] ἐπὶ Reg. 10. παραλόγῳ] παραπλήσια addit Scaliger. 15. ῥοφείσθαι Reg. ῥοφᾶσθαι P. ibid. τήχῃ] τήχου L. 16. δὴ ταῦτα πάντα] δὲ ταῦτα δὴ ἀπαντα Reg. ibid. τὰ πλείστα παραλόγως ἔμψαι L. 20. χωρεῖν] χωρεῖ Reg.

fit; tum repente hae naves eo redeant, unde profectae sunt; aliae vero ob Occasum in diversum tendant, quamvis nullo otantur vento; sed ibi tranquillitas somma sit atque malacia. In his considerandia ac mente volvendis cum temporis plurimum contrivisset Stagiritēs. moerore animi confectus obiit. Praeterea in freto, quod ab Italia Siciliam disiongit, multa praeter opinionem fieri solent. Nam eo videtur aqua afflueret ex mari Adriatico, licet ex Oceano Gadibusque mare procedat: ac frequentes eo loci repentini vortices, quorum causam non latet, naves hauriunt. Quamobrem si quae sorte navigia fretum illud intraverint, ea poëtae a Charybdi sorberi perhibent. Harum autem omoiom causam, quae in omnibus fretis longe praeter opinionem contingunt, illi, quorum sententiam trado, in viciniam refondunt geminae hinc inde continentis. Aiunt enim fluentem, iniquo coactum spatio, id difficultates addoci abhorrentes a communi sensu et inexplicabiles. Quare licet aqua ab Hiero Byzantium ferri videatur, non est tamen, cur hic mare Pontumque Euxinum

λασσαν καὶ τὸν Εὐξείνιον πόντον ἀπολήγειν ἰσχυράμετο ἐνταῦθα
 ἐκότως. οὐ γὰρ ἐπὶ στεροῦς τινος ὁ λόγος ὅδε φέρεται ἵστηναι,
 ἀλλ' ἡ στενοχωρία κἀνταῦθα νικάτω. οὐ μὲν οὐδὲ παντάπασιν
 τὸ τοιοῦτον ταῦτη πη ἔχει. λέγουσι γὰρ οἱ ἀσπυλαῖς τῶν τῆδε
 5 χωρίων ὡς οὐχ ὅλος δὴ ἐξ ἑαυτοῦ τοῦ Βυζαντίου ὁ ῥοὺς καίτισιν, ἀλλ'
 αὐτοῦ τὰ μὲν ἄνω, ὑπερ ἡμῶν διαφανῆ ἔστι, κατὰ ταῦτα ξυμ- H 327
 βαίνει λέναι, τὰ δὲ τι ἐνερθεῖν, ἵνα δὴ ἄβυσσός ἐστί τε καὶ ὠνό- C
 μυσται, τὴν ἐναντίαν τοῖς ὕνω διαρρήδην χωρεῖν, ἔμπυλν τε
 τοῦ φαινομένου ἐς αἰὶ φέρεσθαι. ταῦτά τοι, ἐπειδὴν ἄγρων με-
 10 τιώντες ἰχθύων τὰ λῖνα ἐνταῦθά πη ἀπορρήψωσι, ταῦτα δὲ αἰὶ
 τῷ ῥεῖμντι βιαζόμενα τὴν ἐπὶ τὸ Ἰερὸν φέρεται. ἐν δὲ Λαζικῇ
 πανταχόθεν ἡ γῆ τῆς θυλάσσης ἀποκροῖει τὴν πρόδοον, ἀνα-
 χαίττοσα τὸν αἰτῆς δρόμον, πρῶτόν τε καὶ μόνον ἀπολήγειν
 αὐτὴν ἐνταῦθα ποιεῖ, τοῦ δημιουργοῦ δηλονότι τὰ ὅρια σῆσι
 15 τῆδε θιμένον. ἀπομένη γὰρ ἡ θύλασσα τῆς ταύτης ἥτορος οὔτε
 πρόσω χωρεῖ οὔτε πη ἐς ἔψος ἐπαίρεται μῆζον, καίπερ παντα-
 χόθεν αἰὶ περιρρομένη ποταμῶν ἐκβολαῖς ἀναρίθμων τε καὶ D
 ὑπερφυῶν ὤζαν, ἀλλ' ἀνυποδίξουσα ὀπίσω ἐπ' αἰὶ ἀνίσκει καὶ
 μέτρον διαριθμονμένη τὸ ταύτης ἴδιον, διασώζει τὸν ἐαυτῆς ὕρον,
 20 ὥσπερ τινὰ δειμαίνουσα νόμον, ἀνάγκη τε τῇ ἀπ' αὐτοῦ ἐς τὸ
 ἀκριβὲς σφίγγομένη καὶ φυλισσομένη μὴ τι τῶν ξυγκειμένων ἐκ-
 βῶσα φανῇ. τὺς γὰρ ἄλλας ὑπύσας τῆς θυλάσσης ἀκτὺς οὔκ

5. καίτισιν] ἄπεισιν Reg. 7. ἰέναι ξυμβαίνει L. ibid. τὰ
 δὲ τι ἐνερθεῖν, ἵνα] τὰ μέντοι, ἵνα L. 8. χωρεῖν] χωρεῖ L.
 12. ἀποκροῖει] ἀποκροῦμένη HL. ἀπακροῖει μὲν Scaliger.
 15. ἀπομένη] ἀπομίνει Reg. 19. διαριθμονμένη] δὴ ἀριθ-
 μουμένη L. ibid. ἐαυτῆς] ἐξ αὐτῆς L.

finiri quisquam asserat: neque enim firma ratione nititur haec sententia:
 sed hic quoque augustine luci praevalere necesse est. At neque ita
 omnino, ut alii existimant, se res habet. Nam constat testimonio pisco-
 torum istius orae, non totum undarum agmen recta Byzantium petere:
 verum eas quae superficiem obtinent nobisque apparent, illum habere
 cursam; quae vero sunt infra, ubi est quae dicitur abyssus, lapsu,
 aquis superioribus manifeste contrario, subire et mare semper adver-
 sum aequoris faciem. Itaque, cum intenti capiendis piscibus, ibi lineas
 miserint, haec semper Hierum versus abripiuntur subterlabentis aquae vi.
 Tota demum Lazica ora mare a progressu arceat, ipsius cursum repri-
 mens, efficitque ut ibi primum ac solum sistat, a summo utique rerum
 opifice illic positus ipsi finibus. Ktenim mare, ubi litus id attigit, nec
 porro funditur, nec tollitur altius; quamvis innumeros maximosque flu-
 vios undique se exonerantes accipiat, sed retro labitur; ac modum sibi
 praescriptum servans, intra fines suos se continet, quasi legem reveren-
 tar quamdam, cuius necessitate rite coercitum caveat ne quid ex con-

ἀπ' ἐναντίας αὐτῇ, ὅλλ' ἐκ πλαγίου ξυμβαίνει καὶσθαι. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων γνωσκέτω τε καὶ λεγέτω ἕκαστος ὅπῃ αὐτῷ φίλον.

- P 581 ζ'. "Οτου δὲ ὁ Χοσρόης ἔνεκα Λαζικῆς μεταποιῆσθαι διὰ σπουδῆς εἶχεν ἤδη μὲν πρόσθεν μοι ἐρρήθη· ὃ δὲ δὴ αὐτὸν τι 5 καὶ Πέρσας μάλιστα πάντων ἐς τοῦτο ἤνεγκεν, ἐνταῦθα δηλώσω, ὅτι δὴ καὶ χώραν τήνδε περιγησάμενος ἔξιμασαν σαφεῖ τὸν περὶ τούτου πεποίηκα λόγον. πολλὰκις οἱ βάρβαροι οὗτοι, Χοσρόου σφίσις ἰγουμεῖνον, στρατῷ μεγάλῳ ἐμβαλόντες ἐς Ῥωμαίων τὴν γῆν οὐκ ἐδοιγῆντα μὲν τοῖς πολέμοις ἐπήνεγκαν πάθη, ὥστε 10
V 190 μοι ἐν τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν λόγοις ἐρρήθη, αὐτοῖς δὲ ὄφελος οὐδ' B ὅτιοῦν ἀπενεγκάμενοις ἐνθὶνδε τοῖς τε χρήμασι καὶ τοῖς σώμασι πρόσθεν κεκακωμένοις ξυνέπαι. πολλοὺς γὰρ ἀποβεβληκότες αἱ ἀπῆλλάσσοντο ἐκ Ῥωμαίων τῆς γῆς. διὸ δὴ ἐς ἤθη ἐπαινόν- 15 τες τὰ πάτρια Χοσρόῃ ὡς λαθραιότατοι ἰλοιδوروῦντο καὶ δια- φθορέα τοῦ Περσῶν γένους αὐτὸν ἀπικάλουν. καὶ ποτε καὶ ἐκ Λαζικῆς ἐπατήκοντες, ἐπειδὴ ἐνταῦθα πάθεισιν ἔτεχον ὠμοληκό- 20 τες ἀνηκίστοις τισι, ξυστήσισθαι τε ἐκ τοῦ ἔμθανοῦς ἐπ' αὐτὸν ἔμλλον καὶ διαχρήσισθαι θανάτῳ οἰκτίστῳ, εἰ μὴ προμαθῶν C ἐφυλάξατο θωπεία πολλῇ τοὺς ἐν σφίσι λογιμωτάτους περιελθῶν. 20 καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀπολογεῖσθαι τὴν κατηγορίαν ἐθέλων μέγα τι ὄφε-

2. ὅπῃ Reg. ὅπως P.

9. ἐμβαλόντες] ἐμβάλλοντες H.

10. ὥστε] ὥπερ L.

13. πρόσθεν LHm. πρὸς δὲ HP.

ibid. κεκακωμένοις Hm. κεκακῶσθαι HP.

14. ἤθη] ἔθη L.

15. χοσρόῃ L. Vulgo Χοσρόην.

19. διαχρήσασθαι L.

stitutis violare videntur. Nec vero ullum aliud littus adversum est mari: sed illi omnia obliqua sunt. Porro de his sentiat quisque et pronuntiet prout ipsi libuerit.

7. Cuius rei causa Lazicam Chosroës in ditionem suam subiungere contenderit, iam supra dixi: quid vero maxime illum Persasque ad id moverit, hic declarabo commode, quando lucem praeferet enarratio, qua totam illam regionem paulo ante descripsi. Saepe quidem hi Barbari, duce Chosroë, Romanum Imperium ingressi cum magnis copiis, hostem calamitatibus infandis affecerant, quas in libris ea de re scriptis recensui. At ipsi non modo nullum inde lucrum retulerant, sed iacturam etiam fecerant pecuniarum et corporum. Semper enim ex finibus Romanorum excesserant, multis suorum desideratis. Quare in patriam reversi, clam Chosroi maledicebant, eumque gentis Persicae extinctorem vocabant. Aliquando ex Lazica reduces, cum ibi dira perpassi essent, aperta conspiratione ipsum crudeliter de medio tollere pararunt: fecissentque, nisi ille praemonitus periculum avertisset, multis blanditiis optimates delinens. Atque ut reprehensionem elevaret, studium contu-

λος Περσῶν τῇ ἀρχῇ ἐκπορεύεσθαι διὰ σπονδῆς εἶχε. πόλει γοῦν Δάρας αὐτίκα ἐγκειχυρηκῶς ἀπικρούσθη ἐνθ' ἐνδε, ὥσπερ μοι εἴρηται, ἐς ἀπόγνωσιν τε τῆς τοῦ χωρίου ἐπικρατήσεως παντάπασιν ἦλθεν. οὐδὲ γὰρ αὐτὸ εἰς ἐπιδρομῆς ἐξαιρήσειν τὸ λοιπὸν εἶχεν, οὕτω φηλασσομένων τῶν ἐκείνῃ φρουρῶν, οὐ μὴν οἱδὲ πολιορκῶν μηχανῇ τινι περιέσεσθαι αὐτῶν ἤλιπε. τὰ τε γὰρ ἄλλα τῶν ἐπιτηδεύον ἐς αἶν ἐν πόλει Δάρας διαρκῶς ἐξεπλήθηδες ἐπικείμενά ἐστιν, ὅπως δὴ ἐς μέγα τι χρόνον διαρκέσει μῆκος, καὶ πηγὴ ἀγχιστὰ πη φεομένη ἐν χώρᾳ κρημνώδει ποταμὸν ἀπερ- 10 γύζεται, μέγαν, ὅσπερ τῆς πόλεως ἐνθ' ἔλκεται, οὐ δυνάμενων τῶν ἐπιβουλεύειν ἐπιμένων ἐτέρωσέ πη αὐτὸν ἀποτρέπειν ἢ τρόπῳ τῷ ἄλλῳ διὰ τὴν δυσχωρίαν βιάζεσθαι. ἐπειδὰν δὲ τοῦ περιβόλου ἐντὸς γίνηται, τὴν τε πόλιν περικύων ξέμπασαν καὶ τὰς ταύτῃ δεξαμενὰς ἐμπλησάμενος εἴτα ἔξουσιν, ὥς ἀγχοτάτω τε τοῦ 15 περιβόλου ἐς χάος ἐμπεσὼν ἀφανίζεται. καὶ ὅπη ποτὲ τὸ ἐνθ' ἐνδε ἐκθίψωσιν οὐδενὶ γέγονε φανερὸν ἐς τούδε τοῦ χρόνου. τοῦτο δὲ τὸ χάος οὐκ ἐπὶ παλαιῷ γεγὸς ἐτυχεν, ἀλλὰ χρόνῳ πολλῷ ὕστερον ἢ τὴν πόλιν Ἀναστάσιος βασιλεὺς ἐδίδματο ταύτην, ἣ γίσις αὐτοῦ τοῦ χωρίου ἀπαντοματίσασα ἔθετο; καὶ δι' αὐτὸ ξυμβαί- 20 νει τοῖς προσεδρεύειν ἐθελούσιν ἀμφὶ πόλιν Δάρας πύξεσθαι ὕδατος ἀπορία πολλῇ.

Ταύτης οὖν, ὥσπερ μοι εἴρηται, ἀποτυχὼν ὁ Χοσρόης τῆς πείρας ἐς ἔννοιαν ἦλθεν ὥς, ἦν καὶ πόλιν οἱ Ῥωμαίων ἐτί-

2. ὥσπερ] ἦπερ Reg.

7. διαρκῶς] διηνεκῶς H.

8. ἐστὶν

ἐξεκ. διακείμενα L.

13. ἐντὸς] ἐνθ' L.

19. δι' αὐτό] διὰ

τοῦτο Reg. 22. ὥσπερ μοι] ὅπερ L.

lit ad Persarum dititionem loculenta aliqua accessione augendam. Itaque protinus urbem Daram aggressus est: at inde, ut dixi, repulsus, expugnandi loci spem omnem abiecit. Nam nec subito impetu illum capere deinde poterat, stationariis munitum intentissimis; nec si obsideret, ullo modo eos se subacturum sperabat. Quippe urbs Dara consulto repositam semper habet cibariorum cuiusquemodī copiam, quae in multum tempus sufficiat, et fons in vicino praecipitio scatens magnum flumen efficit, quod recta ad urbem habitur; ita ut infesta nulla vi alio detorqueri, neque ullo pacto inhiberi possit, repugnante loci iniquitate. Intra muros admissus, postquam urbem totam pererravit, eiusque implevit receptacula, exit, ac sub moenibus voragine haustus sic latet, ut quo postea erumpat, nondum cuiquam compertum sit. Nec vetus est vorsago illa; sed sponte eius opifex fuit natura loci, multis post annis, quam Anastasius Augustus urbem illam condidit. Quo fit ut qui urbem Daram obsidione cingunt, aquae penuria plurimum laborent.

Hoc igitur frustra, ut dicebam, conatus Chosroës, id secum reputavit, licet aliam forte quampiam Romanae dititionis urbem caperet, nun-

ραν τινὰ παραστήσασθαι δυνατὰ εἶη, ἀλλὰ καθίξασθαι οὐ μὴ ποτε οἷός τε εἶη ἐν μέσῳ Ῥωμαίων, ὁχτωρομήτων τοῖς πολέμοις ἀπολειμμένων ὁπίσω πολλῶν. καὶ Ἀντιόχειαν γὰρ τούτου δὴ ἕνεκα ἐς ἔδαφος καθελὼν ἀπηλλάγη ἐκ Ῥωμαίων τῆς γῆς. διὸ
 B δὴ μετωρισθεὶς τὴν διάνοιαν ἐπὶ μακροτέρως ἱππίδος ὤχετο, 5
 διαφεννόμενος ἐμύχνα ἔργα. ἀκοῇ γὰρ ἔχων ὅτινα τρόπον οἱ
 H 328 ἐπ' ἀριστεῖαν πόντιον τοῦ Εὐξείνου, οὔτοι δὴ βάρβυροι, ἀμφὶ
 τὴν Μαιώτιν ὥκηται λίμνην καὶ ἀδεῶς κατατρέχουσι Ῥωμαίων
 τὴν γῆν, οὕτω καὶ Πέρσαις Αὐζικὴν ἔχουσι πόρῃ οὐδενὶ δυνατὰ
 ἔσεσθαι ἔλεγεν, ἥνικα ἂν βονλομένοις ἦ, εἰθὺς Βυζαντίου ἵναι, 10
 οἰδαμὴ διαπορθμεομένοις τὴν θάλασσαν, ὥς καὶ τὰ ἄλλα βαρ-
 βαρικὰ ἔθνη, ἃ ταύτῃ ἴδονται, ἐς αἰὲ δρωσι. διὰ ταῦτα μὲν
 Αὐζικῆς Πέρσαις μεταποιεῖνται. ἰγὼ δὲ ὄθεν τὴν ἐκβολὴν τοῦ
 λόγου ἐποιήσαμην ἐλάνειμι.

C ἦ. Χωριάτης μὲν οὖν καὶ ὁ Μήδων στρατὸς ἰστροτοπε- 15
 δεύσαντο ἀμφὶ τὸν ποταμὸν Ἰππιν. ἐπειδὴ δὲ ταῦτα Γουβάζης
 τε, ὁ Κόλχιον βασιλεὺς, ἔμαθε καὶ Δαγισθαῖος, ὅσπερ ἤγειτο
 τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ, ἐς πάγκοινον βουλευσάμενοι ἦγον ἐπὶ
 τοὺς πολέμους τὸ Ῥωμαίων τε καὶ Αὐζῶν στρατεύμα. γενόμε-
 νοι τε Ἰππίδος τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ θάτερα καὶ αὐτοῦ ἰστροτοπε- 20
 δευσάμενοι τὰ παρόντα ἐν βουλῇ ἔχον, πότερα μένουσι τε αὐτοῖς
 V 191 D καὶ διχομένοις ἐπιόντας τοὺς ἐναντίους ἔννοισι μάλλον ἢ ἐπὶ

1. δυνατὰ Reg. δυνατόν P. 4. ἕνεκα] ἰδνεκα H. ibid. κα-
 θελῶν] ἥνικα ἐξείλεν add. H. 10. ἔλεγεν om. L. 11. οὐδα-
 μῇ Reg. οὐδαμοῦ P. ibid. ὥς] ὥσπερ L. 12. εἰ om. L. in
 textu. ibid. ἴδονται] ἴδονται Hm. 16. τὸν om. L.
 17. δαγισθαῖος L. 18. ἐς πάγκοινον] ἐπὶ κόινον Reg. 22. ἐναν-
 τίους] πολέμους Reg.

quam tamen inter Romanos acdem sibi stabilem fore, si multa illi a tergo praeiudia retinerent: quae causa fuerat, cur Antiochiam everteret, pedemque ex Romano solo efferret. Quare animo arduorumque facinorum cupiditate elatus, spem longius extendit. Etenim fama edoctus, uti Barbari, qui a saeva Ponti Euxini paludem Maeotidem accolunt, Imperium Romanum libere incursant, ita Persis liberum ac promptum fore dicebat, occupata nemel Lazica, Byzantium ire recta, quoties vellent, non traiecto mari, ut facere solent caeterae gentes Barbarae, quae in illis partibus habitant. Haec porro sunt, quae Persas ad Lazicam obtinendam inducunt: nunc unde deflexit oratio, illuc redeat.

8. Ergo Chorianes et Medorum exercitus castra ad fluvium Hippin metati sunt. Quia de re certiores facti Gubazes Colchorum Rex, ac Dagisthaeus exercitus Romani Dux, collatis consiliis, Romanorum Lazorumque copias in hostem ducunt. Ultra nemem Hippin progressi, castris ibi positis, cum re praesenti idelberant, antinane ait presso pede

τοὺς πολεμίους σφίσιν ἰτίον, ὅπως δὲ θάρσους τοῦ σφετέρου ποιησάμενοι ἐπίδειξιν Πέρσαις, ἔνδηλά τε τοῖς ἐναντίοις καταστησάμενοι ὥς καταφρονήματι ἐπ' αὐτοὺς ἴωσι, τῆς τε ξυμβολῆς αὐτοὶ ἄρξονται καὶ δουλώσαι τῶν ἀντισταμένων τὸ φρόνημα 5 ἱκανοὶ εἶεν. ἐπειδὴ τε ἡ γνώμη ἐνέκα τῶν ἐπὶ τοῖς πολεμίους παρκαλούντων, ὥρμητο ἐπ' αὐτοῖς ἐθὶς ἅπαντες. ἐνταῦθα Λαζοὶ Ῥωμαίοις ξυντάσσεσθαι οὐκ εἴει ἤξλου, προτινόμενοι ὅτι P 583 δὴ Ῥωμαῖοι μὲν οὔτε πατρίδος οὔτε τῶν ἀναγκαιοτάτων προκινδυνεύοντες ἐς τὸν ἀγῶνα καθίστανται, αὐτοῖς δὲ ἐπὶ τε παῖδων 10 καὶ γυναικῶν καὶ γῆς τῆς πατρίδας ὁ κίνδυνός ἐστιν. ὥστε καὶ γυναικας τῆς σφετέρας ἐνθυμίζεν, εἰ σφίσι πρὸς τῶν ἐναντίων κρατεῖσθαι ξυμβαίη. ταύτη δὲ τῇ ἀνάγκῃ τὴν οὐκ οὔσαν αὐτοῖς ἀρετὴν αὐτοσχιδιάσκειν ἐπώπτεον. πρῶτοι δὲ αὐτοὶ κατὰ μόνας ὄρῳ τῶν πολεμίους ὁμοσε ἵεσθαι, ὅπως αὐτοῖς μὴ ξυνταράξω- 15 σιν ἐν τῇ ἔργῳ Ῥωμαῖοι, οὐχ ὁμοίως σφίσι ἐς τὸν κίνδυνον προθυμοίμενοι. ταῦτα νειανισαμένων Λαζῶν περιχαρὴς ὁ Γουβάζης γενόμενος μικρὸν τε ἄποθεν Ῥωμαίων αὐτοῖς ξυγκάλε- B σας τοιάδε παρεκλείεσθαι, „Παραίνεσιν μὲν ἐς εὐτυχίαν ὀρμῶσαν οὐκ οἶδα εἴ τινα δεῖ πρὸς ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, ποιῆσθαι. οἷς 20 γὰρ ἡ τῶν πραγμάτων ἀνάγκη τὴν προθυμίαν ἀνίστησι, παρεκλείσεως ἂν οὐδεμιᾶς προσδεῖν οἶμαι, ὅπερ καὶ ἡμῖν ἐν γε τῷ πα-

1. ὅπως] ὅπερ H. 3. τῆς τε] τε om. Reg. 4. αὐτῆς ἄρξον-
τες δουλώσαι Reg. 8. ἀναγκαιοτάτων Hm. ἀναγκαιῶν P.
12. κρατεῖσθαι ξυβαίη (ξυμβαίνει Reg.) ξυμβαίνει κρατεῖν L.
ibid. δὴ] γὰρ L. 15. ὁμοίως] ὁμοία L. 17. μικρὸν τε] μι-
κρὸν δὲ L. 21. ὅπερ καὶ L. ὥστε καὶ P. ibid. ἡμῖν] ὑμῖν
Hm. omisso καὶ.

hostem opperiri, eiusque impetum excipere, quam ipsam iuvare: ut Persis exhibentes speciem praesentis animi, ac generosum in petendis illis contemptum prae se ferentes, praelium incessant, itaque animos adversariorum consternunt. Eorum, qui in hostes impellebant, vincente sententia, illicet cuncti adversum illos proficiuntur. Tum recusare Lazicem cum Romanis unam componere, causam hanc afferentes, quod Martis nesciam non subirent Romani pro patria ac summa sibi necessitudine coniunctis: ipsi vero pro liberis, uxoribus, ac focis dimicarent: ita ut conspectum vererentur coniugum, si ab hoste victi discederent. Quoniam necessitate factum iri putabant, ut fortis animus, quo carebant, adesset. Quocirca impatienter optabant, primi hostem seorsum aggredi, ne iam re agenda a Romanis perturbarentur, haud pari secum ardore discrimen praelii advenitibus. Hac Laxorum ferocia laetus Gubazes, illos non procul a Romanis convocatos eiusmodi oratione hortatus est. Nescio, Firi, num apud vos verba opus sit ad excitandos animos comparatis. Nulla enim hortatione egere illos existimo, quos animas accenditque

ρόντι τετύχκειν. ὑπὲρ γυναικῶν γὰρ καὶ παίδων καὶ γῆς τῆς πατριῶας καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὑπὲρ τῶν ὅλων ὁ κίνδυνός ἐστιν, ὑπὲρ ὧν ἡμῖν ἐπιλασι Πέρσαι. τοῖς δὲ τι ἀφαιρεῖσθαι τῶν ὑπαρχόντων βιαζομένοις οὐδεὶς τῶν πάντων παραχωρεῖ, ἐπιμάχισθαι τῶν προσηκόντων ἀναγκαζούσης τῆς φύσεως. οὐκ ἀγνοεῖτε δὲ ὡς 5
C Πέρσαι τὴν πλειονέξιν οὐδὲν ἴστησιν, ἐν ἔξουσίᾳ γεγονόσι τοῦ δένασθαι, οὐδὲ ἄρξουσι μόνον ἡμῶν ἢ τάξουσι φόρους ἢ τᾶλλα κατηκόους ποιήσονται, εἴ τι μὴ ἐπιελήσμεθα ὧν ὁ Χοσρόης ἐγκειρήκειν ἐφ' ἡμῖν οὐ πολλῷ πρότερον, ἣν νῦν περιέσονται ἡμῶν τῷ πολέμῳ. ἀλλὰ μὴδὲ ἄχρει τοῦ λόγου προῖτω μοι τὰ 10
τῆς Περσῶν πείρας, μὴδὲ διαλιπέτω τὸ Λαζῶν ὄνομα. οὐ χαλεπὸς δὲ, ὧ ἄνδρες, ἡμῖν ὁ πρὸς Μήδους ἀγὼν, πολλάκις αὐτοῖς καὶ ἐς χεῖρας ἐλθοῦσι καὶ ὑπερβαλλομένοις τῇ μάχῃ. τῷ γὰρ ξυνειδισμένῳ τὸ δύσκολον οὐδαμῇ πύριστι, προδαπανηθείσης τῆς τοῦ ἔργου ταλαιπωρίας μελέτῃ καὶ πείρᾳ. ὥστε διὰ 15
τοῦτο καὶ κατασφρονεῖν τῶν πολέμων, ἥτε νενικημένων ἐν ξυμ-
D βολαῖς καὶ οὐχ ὡς ὁμοίως θρασυνομένων ἡμᾶς δεήσει. φρόνημα γὰρ δουλιωθέν ἅπας παλινδρομεῖν ἥκιστα εἴωθε. ταῦτα τοίνυν ἐκλογιζόμενοι μετὰ τῆς ἀγαθῆς ἐλπίδος τοῖς ἐναντιοῖς ὁμοίε χωρεῖτε.“ 20

1. γῆς addidi ex L.	3. ἡμῖν] ὑμῖν L.	5. δὲ add. L.
6. Πέρσαις] περσῶν L.	ibid. γεγονόσι om. L.	8. ὁ om. L.
9. ἐφ' ἡμῖν] ἐφ' ὑμῖν Hm.	ibid. ἣν νῦν] ἣ οὖν L.	ibid.
περιέσονται L. περιέσονται P.	10. ἡμῶν] ὑμῶν L.	11. δια-
λιπέτω L.	12. ἡμῖν] ὑμῖν L.	13. ὑπερβαλλομένους L.
14. ξυνειδισμένῳ Reg.	17. ὡς om. L.	ibid. ἡμᾶς] ἡμῶν L.
ἡμῖν Scaliger.		

rerum necessitas, qualis modo nobis incidit. Siquidem in hoc proelio, de agoribus, liberis, patria, uno verbo, de summa rerum agitur, cuius gratia Persae nobis arma inferunt. At nemo omnium unus est, qui donorum suorum partem aliquam vi auferentibus cedat, tueri quae ad ipsum pertinent eogente natura. Nec vos latet effraenem et impotentem esse cupiditatem Persarum, ubi semel potestatem naeta est. Profecto si nos iam debellabunt, haud contenti dominatione, vectigalia imponent, ac caetera in subditos exercebunt, sat cognita; nisi quid forte eorum, quae in nos Chosroes non ita pridem suscepit, obliti sumus. Agite vero, ne verbis tenuis se mihi prodat vestra in adorandis Persis alacritas, neque ignaviae notam subeat Lazorum nomen. Nec nobis grave sit pugnare cum Medis, postquam multa cum illis proelia secunda fecimus. Abest enim a consuetudine difficultas, sublata iam laboris molestia, exercitatione et usu. Est igitur cur hostem ideo contemnatis, quia saepe acie victus, vobis animo concedit. Nec vero redire solet animus, cum semel abcessit constrietus metu. Eiusmodi cogitationibus ac spe dona pleni hostem invadite.

Τοιαῦτα Γουβάζης εἰπὼν ἐξῆγε τὸ Λαῶν στρατεύμα, καὶ ἐτάξαντο ὧδε. πρῶτοι μὲν οἱ Λαῶν ἵππεις τειχόμενοι ἀπ' ἐναντίας ἦσαν, ὅπισθεν δὲ οὐκ ἄγχισιά πη, ἀλλ' ὡς ἀπωστάτω, ἡ Ῥωμαίων ἵππος αὐτοῖς εἶπετο. τούτων δὲ δὴ τῶν Ῥωμαίων 5 ἤγχοῦντο Φιλέγγαγός τε, Γήπαις γένος, δραστήριος ἀνὴρ, καὶ Ἰωάννης Ἀρμένιος, διαφερόντως ἀγαθὸς τὰ πολέμια, Θωμᾶ εἶδος, ὅνπερ ἐπὶ κλησιν ἐκάλουν Γούζην, οἳ δὴ κἄν τοῖς ἔμπρο- 10 θεν λόγοις ἐμνήσθην. ἐν ὑστέρω δὲ Γουβάζης τε ὁ Λαῶν βα- P 584 σιλεύς καὶ Λαγισθαῖος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς ξὺν τοῖς ἀμφοτέ- 10 ρων πεζοῖς ἦσαντο, λογισάμενοι ὥς, εἰ τοῖς ἵππεσιν τραπήναι ξυμβαίη, ἔς αὐτοὺς ῥῆσθαι σωθήσονται. Ῥωμαῖοι μὲν οὖν καὶ Λαῶι τῷ τρόπῳ τοῦτ' ἐτάξαντο, Χωριάνης δὲ ἄνδρας μὲν χι- 15 λους τῶν οἱ ἐπομένων ἀπολεξάμενος τιθωρακισμένους τε καὶ τᾶλλα ἐξωπλισμένους ὡς ἄριστα, πρόσω ἐπὶ κατασκοπῇ ἐπι- 15 ψεν, αὐτὸς δὲ παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατιῷ ὅπισθεν ἦν, φυλακί- H 329 ριον ὀλίγων τινῶν ἐν στρατοπέδῳ ἀπολιπών. προτιρήσασα δὲ ἡ Λαῶν ἵππος ἀτιμάζει τὰς ἐπαγγελίας οἷς ἔδρασεν, ἐπὶ τῶν ἔρ- 20 γων διαβαλοῦσα τὰς πρόσθεν ἐλπίδας. τοῖς γὰρ τῶν πολεμίων B 20 τῶν ὕψιν, στρέφαντες ἀντίκα τοὺς ἵππους, κόσμῳ οὐδενὶ ὀπίσω ἀνέστρεφον, τοῖς τε Ῥωμαίοις ἐπειγόμενοι ἀνιμίγνυντο, ἔς αὐ- 20 τοὺς οὐκ ἀπαξιοῦντες καταφυγεῖν, οἷς δὴ ξυντάσσεισθαι τὰ πρό- 20 τερα ὤκνον. ἐπειδὴ δὲ ἀμφοτέροι ἀλλήλων ἄγχιστα ἴκοντο,

7. Γούζην] γουζην H. 8. τε ὁ L. τε καὶ ὁ P. 11. ξυμβαίη] ξυμβαίνει Reg. 20. στρέφαντες] τρέφαντες Reg. 21. ἐπειγο- 20 μνοι] ἐπιγινόμενοι Reg.

Haec locutus Gubazes, Lazorum copias eduxit. Sic autem acies instructa erat, ut primi adversum hostes lucederent Lazorum equites. Pone longo intervallo sequebatur equitatus Romanus: cuius ductores erant Phillegagus, natione Gepaes, vir strenuus, et Ioannes, Armenius bellicosissimus, Thomas filius, cognomine Guzes, cuius mentionem feci in superioribus libris. Postremum locum obtinebant Gubazes Lazorum Rex, Romanorumque Dux Dagistheus cum utriusque gentis peditatu, eo consilio, ut si forte equites terga verterent, ad hunc facile se reciperent. Ita quidem Romani Lazique se ordinaverunt. Chorianes vero loriceatos caeterisque armis egregie munitos viros mille, quos e suis delegerat, exploratum praemisit, et cum reliquo exercitu subsequens est, paucis ad castrorum custodiam relictis. At praevius Lazorum equitatus promissa factis contrariis turpiter fallit, spem pristinam damna atque evortens re secus gesta. Nam cum in hostium praecursores repente incidisset, eorum conspectum non sustinens, illico flexis equis in composito rediit, ac propere se Romanis admiscuit, non dubitans ad eos perferre, quibuscum antea iungere aciem recusaverat. Postquam ad se in-

χειρῶν μὲν τὰ πρῶτα οὐδέτεροι ἤρχον οὐδὲ ξυνέμισγον, ἀλλὰ τῶν ἐναντίων ἑκάτεροι ἐπιόντων μὲν ἀνεπὸδιζον, ἐποχωροῦντων δὲ ἐπιβάτευσον, ἕς τε ἐπαγωγὰς καὶ παλιώξεις καὶ ἀγχιιστρόφους C μεταβολὰς πολὺν τινα κατέτριψαν χρόνον.

Ἦν δὲ τις Ἀρταβάνης ἄνομα ἐν τούτῳ τῷ Ῥωμαίων στρα- 5 τῷ, Περσαρμένιος γένος, ὅσπερ ἐς Ἀρμενίους τοὺς Ῥωμαίων κατηκόους πολλῷ πρότερον ἀπηυτομοληκὼς ἔειχεν, οὐχ ἀπλῶς, ἀλλὰ φόνῳ Περσῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀνδρῶν μαχίμων, Ῥωμαίοις τὴν ἐς αὐτοὺς πίστιν πεποιημένος ἐχέγγυον. Βαλεριανῷ γὰρ τότε στρατηγοῦντι ἐν Ἀρμενίοις ἐς ὅψιν ἐλθὼν ἄνδρας πεν- 10 τήκοντα τῶν παρὰ Ῥωμαίοις οἱ αὐτῷ διδύμει ἐδεῖτο. τυχὼν τε ὧνπερ ἐβούλετο, ἐς φρουρίον ἐν Περσαρμένιοις κείμενον ἦεν. οὗ δὴ ἑκατὸν τε καὶ εἴκοσι Περσῶν φυλακτῆριον ὑπὸ τῷ φρουρίῳ αὐτὸν ξὺν τοῖς ἐπομένοισι ἐδεξάντο, οὕτω ἐνδηλον ὄντα ὅτι δὴ D μεταπορευθεὶς τὴν πολιτείαν ἰωτερεῖται. ὁ δὲ τοῖς τε εἴκοσι καὶ 15 ἑκατὸν κτείνας καὶ ζύμπαντα ληισάμενος τὰ ἐν τῷ φρουρίῳ χρήματα, μεγάλα ὑπερβῶς ὄντα, παρὰ Βαλεριανὸν καὶ τὸ Ῥωμαίων στρατεύμα ἦεν, πιστός τε σφίσις ἀπ' αὐτοῦ φανὴς Ῥωμαίοις τὸ λοιπὸν ξυνιστράτειν. οὗτος Ἀρταβάνης ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ δύο ξὺν αὐτῷ τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν ἐπαγόμενος ἐν με- 20 ταίχῳ ἐγένετο, οὗ δὴ ἀφίκοντο καὶ τῶν πυλμίων τινές· ἐφ'

3. παλιώξεις] παλινδιώξεις Reg. 9. αὐτοὺς] αὐτόν L.
10. πενήκοντα Ῥωμαίους οἱ L. Ῥωμαίους etiam ex Reg. asser-
tur. 12. ἐν Περσ. L. Aberat ἐν. „Videtur addenda praepositi-
tiu ἐν.“ MALT.

vicem accesserunt utrique, principio neutra acies in pugnam coorta est, nec signa contulit, utraque sic alteroante, ut modo cederet irrudentibus adversariis, modo recedentibus iustaret. In huiusmodi cursibus recursibusque et reciprocis impressionibus multum temporis contritum est.

Quidam erat in Romano exercitu Persarmenius, Artabanes nomine: qui ad Armenios Romanis subditos multo ante transfugerat, non simpliciter modo, at Persarum bellatorum cxx. caede suam in Romanos fidem testatus. Cum enim Valerianum adisset, tunc temporis Magistrum militum per Armenias, ab eo viros quinquaginta Romanae ditionis petierat, ac voti compos, contulerat sese in Persarmeniae castellum: quo a Persis praesidiarii loci cxx. admissus cuos comitatu, antequam constaret eum ad aliam Rempublicam transgressum nova tentare; illis cxx. caesis, ac direptis omnibus castelli opibus, saepe magnis, ad Valerianum Romanumque exercitum venerat: ex illo perspecta ipsius fide, eum Romani militis suae ascriptum deinceps habuerant. Hic Artabanes, cum ad istud certamen ventum esset, assumptis duobus Romanis militibus, inter utramque aciem stetit, eoque ex hostibus quidam progressi sunt. In

οὗς Ἀρταβάνης ὁρμήσας, τῶν Περσῶν ἔνα, ψυχῆς τε ἀρείῃ καὶ
 σώματος ἀλκῇ ἐπιεικῶς μέγαν, τῷ δόρουτι εὐθὺς ἐκτείνειν, ἐκ τε
 τοῦ ἵππου ρίψας προσσυνδίδει χαμᾶι. τῶν δέ τις βαρβάρων παρὰ P. 585
 τῷ πεπιτωκῶτι ἰστώως ἕξει κατὰ κύρρης ἐπάταξε τὸν Ἀρταβάνην
 5 οὐ κυρίαν πληγὴν. ἑτερός τε τῶν τῷ Ἀρταβάνῃ ἐπισπομένων,
 Γότθος γένος, τοῦτον δὴ τὸν ἄνδρα, τὴν χεῖρα ἔτι ἐν τῇ τοῦ
 Ἀρταβάνου κεφαλῇ ἔχοντι, κατὰ λαγύνα ἐπιτυχὼν τὴν ἐώνυ-
 μον διαχρήσαστο. καὶ οἱ χίλιοι τοῖς ξυμπεπιτωκόσιν ἐκπεπληγμέ-
 νοι ὁπίω ἐχώρουν, τὸν τε Χωριάτην ξὺν τῷ ἄλλῳ Περσῶν
 10 τε καὶ Ἀλανῶν στρατῷ ἔμεινον καὶ οὐκ ἐς μακρὰν ἀνιμῆνντο
 σφίσιν.

Ἦδη δὲ καὶ οἱ ἀμφὶ Γουβάτην καὶ Λαγισθαῖον πεζοὶ ἐς ἵπ-
 πεις τοὺς σφείτρους ἀφίκοντο καὶ ἡ μάχη ἐν χερσὶν ἀμφοτέρωθεν B
 ἦν. τότε δὲ Φιλήγγος τε καὶ Ἰωάννης, ἐλάσσους εἶναι ἢ ἐνε-
 15 κτὴν ἐπισῶσαν τὴν τῶν βαρβάρων ἵππων οἰόμενοι, μάλιστα ἐπεὶ
 ἐπέγνωσαν τὴν Λαζῶν δύναμιν, ἀπὸ τῶν ἵππων ἀποθορόντες
 ταῦτά ποιεῖν ἀναγκάζονσι Ῥωμαίους τε καὶ Λαζοὺς ἅπαντας. ἐς
 φάλαγγά τε ὡς βυθυτάτην ταξάμενοι πεζοὶ μετωπηδὼν ἀντίοι
 τοῖς πολέμοις ἴσκησαν ἅπαντες, τὰ δόρυτα ἐπανατινόμενοι σφί-
 20 σιν. οἱ δὲ βάρβαροι οὐκ ἔχοντες ὅ τι γίνωνται (οὔτε γὰρ ἐπι-
 δραμεῖν πεζοῖς γε οἷσι τοῖς ἐναντίοις ἡδύναντο οὔτε αὐτῶν ξυν-
 ταράξαι τὴν φάλαγγα οἷοί τε ἦσαν) ἐπεὶ αὐτοῖς οἱ ἵπποι ταῖς τε
 τῶν δοράτων αἰχμαῖς καὶ τῷ τῶν ἀσπίδων πατύρῳ ἀχθόμενοι

2. ἱα — χαμᾶι] Suidas s. v. προσσυνδίδει.

4. τῷ πεπιτωκῶτι]

τὸν πεπιτωκῶτα Reg.

5. τῶν om. L.

ibid. ἐπισπομένων]

ἐπισπόμενος L.

9. ξὺν] σὺν L.

16. ἐπίγνωσαν] ἀπίγνω-

σαν L. 17. ταῦτά] ταὐτὸν L.

quos irruens Artabanus, Persam, animo et corpore valentissimum, hasta protinus conficit, atque equo delectum humi sternit. Tum lapso astans unus e Barbaris, vulnus quidem ense infligit Artabanis capiti, at non letale. Manum hic nondum ab Artabanis capite retraxerat, cum ipsi vitam eripuit, a laeva confodiens illa, alter comitum Artabanis. His attoniti praecursores mille, et retrogressi, Chorianem cum cæteris Persarum Alanorumque coplis expectarunt, ac brevi illis se adiunxerunt.

Iam vero et pedites, quibus Gubazes ac Dugiathæus erant succincti, ad equitatum suum se admovent, et conseruntur utrinque manus. Tum Philegagus et Ioannes, quoniam se impares sustinendæ equitatus Barbarici impressioni iudicabant, praesertim facto iam periculo virium Lazorum, desilierunt ex equis, et Romanos Lazosque omnes perpulerunt idem ut facerent. Altissima acie compositi, obversique hosti omnes pedibus stetero, intentis hastis. Hic haerere Barbari. Nam neque incur-sibus agitare adversarios, utpote pedites, neque eorum aciem turbare poterant, cum et hastarum cuspidibus, et clypeorum crepitu externati

C ἀνεχάτιζον, ἐπὶ τὰ τόξα ἔβλεπον ἅπαντες, ἐλπίδι θαρροῦντες
 ὥς πλῆθει βελῶν ῥῆστα τοὺς πολέμιους ἐς φυγὴν τρέφονται. καὶ
 Ῥωμαῖοι ξὺν Λαζοῖς ἅπασι ταῖς τοῦτο ἐποίουν. ἐκατέρωθεν
 τε συχνὰ ἐς ἀλλήλους τοξεύματα ἦι, ἔκ τε ἀμφοτέρων πολλοὶ
 ἔπιπτον. Πέρασαι μὲν οὖν καὶ Ἄλανοι μάλιστα ξυνεχῇ τὰ βέλη 5
 πολλῶ ἔτι μᾶλλον ἢ οἱ ἐναντιοὶ ἤφισαν. ἀλλ' αὐτῶν τὰ πολλὰ
 ἐς τὰς ἀσπίδας ξυνέβαινεν ἀποκροῦσθαι. ἐν τούτῳ δὲ τῷ πο-
 λέμῳ Χωριάη τῷ Περσῶν ἄρχοντι βεβλήσθαι ξυνέβη. ἐφ'
 οὗτου μέντοι οὗτος ἀνὴρ βληθείη, θανερὸν οὐδενὶ γέγονεν, ἐπεὶ
 οὕτω πως ἐκ τοῦ ὁμίλου ἰὼν ὁ ἄτρακτος ἐς τε τοῦ ἀνθρώπου τὸν 10
 ἀνχένα παγίς εὐθυωρὸν αὐτὸν διεχρήσατο, ἐνός τε θανάτῳ
 H 330 ἀνδρός ἢ τε μάχῃ ἐλύθη καὶ πρὸς Ῥωμαίους ἡ νίκη ἔχρωει. ὁ
 D μὲν γὰρ ἐκ τοῦ ἵππου ἐς τὸ ἔδαφος ἐπὶ στόμα πεσὼν ἔκειτο, δρό-
 V 193 μῳ δὲ πολλῶ ἐπὶ τὸ χαράκωμα οἱ βάρβαροι ἦσαν, οἳ τε Ῥω-
 μαῖοι ξὺν τοῖς Λαζοῖς ἐπισπόμενοι πολλοὺς ἔκτειναν, ἐλπίδα 15
 ἔχοντες αἰρήσειν αὐτοβοῇ τὸ τῶν ἐναντίων στρατόπεδον. ἀλλὰ
 τις τῶν Ἀλανῶν ἐς εὐψυχίαν σώματος ἰσχυρὴ ἦκων, τοξεύειν
 τε συχνὰ ἐφ' ἐκάτερα διαφερόντως ἐξεπιστάμενος, ἐς τοῦ χάρα-
 κος τὴν εἰσοδὸν στενοτάτην οὖσαν εἰσῆκει, ἐμπόδιός τε τοῖς
 ἐπιούσι παρὰ δόξαν ἐπὶ πλείστον ἐγίνετο. Ἰωάννης δὲ, ὁ τοῦ 20
 Θωμᾶ παῖς, μόνος ὥς ἀγχοτάτω παρ' αὐτὸν ἦκων ἐξυπναιῶς

1. θαρροῦντες L. 4. συχνὰ } συχνῶς H: συχνὰ Hm. 5. ξυνε-
 χῇ] συνιχῇ L. 6. ἤφισαν] ἀφίεσαν Reg. ibid. τὰ πολλὰ]
 τὰ om. L. 7. δὲ om. L. 9. γέγονεν] γέγονε L. ibid. ἐπεὶ
 οὕτω πως] τύχῃ γὰρ τινι L. 12. ἐλύθη P. ἐκλύθη HL. „Is.
 ἐλύθη“ Hm. ibid. πρὸς τοὺς Ῥωμαίους L. 15. ἔκτειναν]
 ἔκτεινον L. 17. ἐς εὐψυχίαν — ἰσχυρὴ] εὐψυχίας πέρι — ἰσχυρός
 L. Quo recepto εὐ ἦκων scribendum. 19. στενοτάτην] στενω-
 τάτην L. 21. αὐτόν L. αὐτῷ P.

equi sese efferrent. Ad arcus demum cuncti respiciunt, ea spe, fore ut sagittarum ingenti numero hostem facillime in fugam vertant. Idem Romani cum Laxiis omnibus faciunt. Denso hinc inde telorum ingruente nimbo, multi in utraque acie cadunt. Crebriores quidem sagittas missitabant Persae, et Alani, quam adversarii; sed pleraeq;e scutis repellebantur. In hoc praelio Chorienes vulnus accepit, cuius auctor nescitur. Nam veniens ex conferta multitudine sagitta, ac cervici viri infixa, eum illico peremit. Unius caede dirempto certamine, Romanis cessit victoria. Nam simul ex equo ille in terram pronus volutus est, castra Barbari effuso cursu repetierunt. Instare cum Laxiis Romani, et stragem edere, spe incensa, fore ut primo impetu castra hostium caperent. Verum Alanus quidam, forti animo et valenti corpore praeditus, ac peritissimus crebras impellendi sagittas utroque versus, castrorum aditu, qui erat angustissimus, occupato, diu praeter opinionem invadentibus restitit. Denique Ioannes, Thomae filius, proxime solus accedens, hasta de-

τὸν ἄνθρωπον δόρατι ἔκτεινεν, οὕτω τε Ῥωμαῖοι καὶ Λαῖοι τοῦ στρατοπέδου τῶν πολεμίων ἐκράτησαν. καὶ τῶν βαρβάρων πλείστοι μὲν αὐτοῦ διεφθάρησαν, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπικομίσθησαν ἐς τὰ P 586 πατρία ἤθη, ὥς ἐκάστῳ δυνατὰ γέγονεν. αὕτη μὲν οὖν ἡ Περσῶν ἐσβολὴ ἐς γῆν τὴν Κολχίδα γενομένη ἐς τοῦτο ἐτελεύτα. καὶ ἄλλη δὲ Περσῶν στρατιὰ τοὺς ἐν Πείρᾳ φρουροὺς τῷ τε τῶν ἐπιτηδείων πλήθει καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἐπιφρώσαντες ἀνεχώρησαν.

9'. Ἐν τούτῳ δὲ τάδε ξυνηνέχθη γενέσθαι. Λαῖοι Λα- B
10 γισθαῖον ἐς βασιλεία διέβαλον, ἐς Βυζάντιον ἤκοντες, προδοσίαν
τε καὶ μηδισμὸν ἐπιτέροντες. Πέρσαις γὰρ αὐτὸν ἰσχυρῶντο
ἀναπεισθίνα οὐ βιβουλῆσθαι καταπεπτωκότος τοῦ Πείρας πε-
ριβόλου ἐπιβατεῦσαι, τοὺς τε πολέμιους θυλάκους μεταξὺ ψάμ-
μον ἐμπλησμένους καὶ αὐτῶν τὰς ἐπιβολὰς ἀντὶ λίθων ποιησα-
15 μένους τοῦ περιβόλου ὅσα καταπεπτώκει κρατίνασθαι ταύτην.
ἐλεγόν τε ὡς Λαγισθαῖος, εἴτε χρήμασιν εἴτε δολιχῶς ἐς τοῦτο
ἡγμένος, τὴν ἐπίθειν ἐς ἑτέρον τινα χρόνον ἀπέθετο, καὶ τοῦ
καιροῦ τὴν ἀμῆν ἐν τῷ παραντίκῳ μεθῆκεν, ἥς γε οὐκέτι ἀντι- C
λαβέσθαι οἷός τε ἐγγόνει. αὐτὸν οὖν βασιλεὺς ἐν τῷ οἰκῷ κατὰ
20 καθεύδων ἐτίθει. Βέσσαν δὲ, ἐξ Ἰταλίας οὐ πολλῶν ἐμπροσθεν
ἤκοντα, στρατηγὸν Ἀρμενίων καταστισάμενος ἐς Λαζικήν πέμ-

2. τῶν πολεμίων em. L. 4. μὲν οὖν HJ. οὖν μὲν P. 6. ἄλ-
λη δὲ] ἄλλη δὲ L. 10. διέβαλλον L. ibid. ἤκοντες] ἤκοντα
Reg. 11. μηδισμὸν] ὠνειδισμὸν L. 12. τοῦ — περιβόλου Reg.
τῷ — περιβόλῳ P. 15. ταύτην κρατίνασθαι L. 18. ἀντιλα-
βεσθαι] λαβέσθαι Reg. Vulgatum habet Suidas s. v. ἀμῆν.
19. ἐγγόνει Reg. et Suidas. ἐγένετο P.

repente confecit hominem: itaque Romani et Lazi castris hostilibus potiti sunt. Ibi caesis Barbarorum quamplurimis, reliqui, prout cuique licuit, in patriam remigrarunt. Cum habuit exitum haec in Colehidem irruptio Persarum: quorum alter etiam exercitus abscessit, cum Petrae praesidium uberi annonae caeterisque rebus omnibus firmasset.

9. Interea Lazi, qui Byzantium venerant, Dagisthaei nomen de proditione, et cum Media consensione ad Imperatorem detulerant, asseverantes illum, Persarum suasu, Petrae muros laeae pervios noluisse invadere, spatiumque hostibus dedisse ruinas omnes muniendi, congestis lapidum vico culeis arena plenis. Dicebant Dagisthaeum, sive pecunia ad id inductum, sive negligentia, aggressionem reiecissee in aliud tempus, et rei bene gerendae opportunitatem tunc omisissee, quam postea recuperare non potuisset. Propterea Imperator ipsum custodia attineri iussit, et Bessam, qui ex Italia non ita pridem redierat, ornatum Magisterio militum per Armenias, misit in Lazicam, ut agenti in illis parti-

πει, ἄρχην ἐπαγγείλας τοῦ ἐνταῦθα Ῥωμαίων στρατοῦ. οὐ δὲ καὶ Βενδός, ὁ Βούζων ἀδελφός, ζὺν στρατῷ ἤδη σταλὲς ἔτυχε καὶ Ὀδόναχος τε καὶ Βάβας ἐκ Θράκης καὶ Οὐλίγαγος Ἑρουλος γένος. ὃ τε Ναβίδης ἐσβαλὼν ἐς Λαζικὴν στρατῷ ἄλλο μὲν τι D λόγον ἄξιον οὐδὲν ἔδρασεν, Ἀβασγοῖς δὲ ἀποστᾶσιν ἀπὸ τοῦ Ῥω-5 μαίων καὶ Λαζῶν ἐπιχωριάσας τῇ στρατιῇ ταύτῃ, παῖδας τῶν ἐν σφίσι λογίμων ἐξήκοντα ἐν ὁμήρων λόγῳ πρὸς αὐτῶν ἔλαβε. τότε δὲ ποιούμενος ὁ Ναβίδης ὁδοῦ πάρεργον, καὶ Θεοδώραν Ὀψίτην ξυνοικήσασαν (ὅς ἐγγόνει Γουβόζων μὲν θείος, Λαζῶν δὲ βασιλεὺς) εὐρὼν ἐν Ἀψιλλοῖς εἶλεν, ἧς τε τὰ Περσῶν ἤθη 10 ἀπήνεγκε. Ῥωμαῖα δὲ γένος ἡ γυνὴ ἐτίγχανεν οὔσα, ἐπεὶ ἐκ παλαιοῦ οἱ Λαζῶν βασιλεῖς ἐς Βυζάντιον πέμποντες βασιλέως τε γνώμῃ ξυνιόντες ἐς κῆδός τισι τῶν ἀπὸ τῆς ξυγκλήτου βουλῆς γυναικας ἐνθὲνδε γαμετὰς ἐκομίζοντο. καὶ Γουβάζης ἀμὲν Ῥω- P 587 μαίας γυναικὸς ἐγγόνει γένος. ὅτου δὲ ἔνεκα οἱ Ἀβασγοὶ οὗτοι 15 ἐς ἀπόστασιν εἶδον, ἐγὼ δηλώσω.

Ἐπειδὴ βασιλεῖς τοὺς σφετέρους καθέπλον, ἥπερ μοι ἔναγ-
χος διειδήγεται, στρατιῶται Ῥωμαίων πρὸς βασιλέως στελλόμε-
νοι, ἐπιχωριάζον τε αὐτοῖς ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον καὶ προσποιε-
σθαι τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ τὴν χώραν ἡξίουσαν, καὶ αὐτοῖς ἄττα 20
ἐπέταττον. οἷσπερ Ἀβασγοὶ βιωσιτέροις οὖσιν ἀτεχνῶς ἀπήχθοντο.
δεῖσαντες οὖν μὴ Ῥωμαίων δοῦλοι τὰ λοιπὸν ἔσονται, τοὺς ἄρχον-

3. Βάβας] ὁ βάβας HL. ibid. Οὐλίγαγος H. 13. συγγλῆ-
τον L. 15. γόνος] γένος L. 17. μοι om. L. 18. βασιλέως
Maltretus. Vuigo βασιλέων. 21. ἀπήχθοντο] ἤχθοντο Reg.

bus exercitui Romano praecesset. Eodem cum copiis iam missi fuerant Buzis frater Benilus, Odonachos, Bebass natione Thrax, et Uligagus Erulus. Lazicam ingressus Nabedes cum exercitu, nihil, quod esset operae pretium, fecit: tantum inter Abasgos, qui a Romanis Lazisque desciverant, versatus cum suis copiis, accepit obseques sexaginta filios Procerum illius gentis. Tum quoque Nabedes Theodoram, uxorem Opsitis, qui Gubazis patreus Lazorumque Rex fuerat, in Apsillis nactus, eam obiter ac praeter itineris institutum captam, abduxit in Persidem. Erat haec genere Romana mulier. Quippe iam inde olim Lazorum Reges per Legatos Byzantium missos affinitatem cum aliquibus Senatoribus de sententia Imperatoris iungebant, atque hinc ducebant uxores. Certe Gubazes Romanae erat feminae filius. Iam quae causa defectionis Abasgorum extiterit, declarabo.

Cum Reges suos, uti paulo ante narraui, de medio sustulissent, inter eos versati iamdiu milites, qui ab Rom. Imperatore missi fuerant, Romano Imperio regionem illam vendicare aggressi sunt, ac nova quaedam tributa Irrogarunt. Inquiorem vim gravissime ferentes Abasgi, veritūque ne Romanis postmodum servirent, iterum sibi erocarunt regulos,

τας αὐτῆς κατεστήσαντο σφίσιν, Ὀψίτην μὲν ὄνομα ἐς τῆς χά-
 ρας τὰ πρὸς ἀνέλκοντα ἤλιον, Σκεπαρνᾶν δὲ ἐς τὰ πρὸς ἐσπέραν. V 194
 ἐς ἀγαθῶν γὰρ ἐκπετιωκότες ἀπύγνωσιν τὰ πρότερον δόξαντα
 σφίσι μοχθηρὰ εἶναι τῶν ἐπιγενομένων, ἅτε πονηροτέρων ὄντων, B
 5 ὥς τὸ εἰκὸς, ἀντηλλάσσοντο, δύνανται τε ἀπ' αὐτοῦ τὴν Ῥωμαίων
 δειμαίνοντες Πέρσαις ὡς λαθραιότατα προσεχώρησαν. ὅπερ ἐπεὶ
 βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἤκουσε, Βέσσαν ἐκέλευε στρατεύμα λόγου
 ἄξιον ἐπαγόμενον ἐπ' αὐτοὺς ἵναι. ὁ δὲ πολλοὺς ἀπολεξέμενος
 τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ, ἄρχοντάς τε ἐπιστήσας αὐτοῖς Οὐλίγα-
 10 γόν τε καὶ Ἰωάννην τὸν Θιμῶν υἱόν, αὐτίκα ἐπὶ τοὺς Ἀβασγοὺς ἤγου-
 μένων, Σκεπαρνᾶς ὄνομα, ἐν Πέρσαις τινὰ διατριβὴν ἔχων. με-
 τάπεμπτος γὰρ ὀλίγω πρότερον παρὰ Χοσρόην ἀφίκτο. ὁ δὲ δὴ
 15 ἕτερος, τὴν Ῥωμαίων μαθὼν ἔφοδον, τοὺς τε Ἀβασγοὺς ἀπαν- C
 15 τας ἤγειρε καὶ ὑπαντιάζειν διὰ σπουδῆς εἰχε. H 331

Ἔστι δὲ χῶρος μετὰ τοὺς Ἀψιλλίων ὄρους ἐν τῇ ἐς τὴν
 Ἀβασγίαν εἰσόδῳ τοιούδε· ὄρος ὑψηλὸν ἐκ τῶν Κανκουσίων ἀρ-
 χόμενον καὶ κατὰ βραχὺ ἐλασσούμενόν τε καὶ ὑπολήγον ὥσπερ τις
 κλίμαξ κατατείνει καὶ τελευτᾷ ἐς τὸν Εὐξείνιον πόντον. καὶ φρου-
 20 ριον μὲν ἐχυρώτατον καὶ μεγέθους πλεῖ ἀξιολογώτατον ἐκ πα-
 λαιοῦ οἱ Ἀβασγοὶ ἐν τῇ ὑπαρξίᾳ τοῦ ὄρους τούτου ἰδεύοντο.
 οὗ δὲ κατευφύγοντες ἐκκρούουσιν αἰεὶ τὰς τῶν πολέμιων ἐφόδους,

5. ἀντηλλάσσοντο L. ἀπὸλλάσσοντο P. ibid. ἀπ'] ἀντ' L.
 6. ὅπερ] ἅπερ Reg. 8. ἀπολεξέμενος Reg. 9. Οὐλίγαγον H.
 Et sic infra. 11. ναυσὶν ἐπιμψεν] ἤνι H. ibid. ἀφίκτο] Lo-
 gebatur ἀφίκετο. 16. Ἀψιλλίων] ἀψιλλίας Reg. 20. ἐχυρώτα-
 τον] ὀχυρώτατον Reg. ἐχυρώτατόν τε L.

Opsitem in parte exortiva, et Sceparniam ad Occidentem. Nimirum in desperationem deiapsi, quae prius gravia iudicaverant, consequentibus gravioribus non immerito praeoptarunt, ac Romanae potentiae metu impuisti, in Persarum fidem occultissime se contulerunt. Qua de re factus certior Justinianus Augustus Bessae mandavit ut validas in eos copias duceret. Ille multis e Romano iectis exercitu, Viigagum et Iohannem Thomae filium duces praeposuit, et mari in Abasgiam celeriter misit. Ac Principum quidem Abasgorum alter, Sceparnas nomine, tunc temporis in Perside morabatur, a Chosroë paulo ante accitus. Alter vero, Romanorum adventu cognito, Abasgos omnes coëgit, seque ad occursum expedit.

Trans Apsillorum fines, in Abasgiae aditu, locus est istiusmodi situ. Mons exceleus, et a Caucasiis propagatus, paulatim decrescit, ac scalarum instar inelians dorsum, pertingit desinitque ad Pontum Euxinum. In ima parte eiusce montis olim Abasgi enstrum validissimum amplissimumque coudiderunt. Eo confugere solent, et prohibere incursum ho-

οὐδαμῇ ἔχόντων τὴν δισχωρίαν βιάζοθαι. μὴ δὲ εἰσοδός ἐστιν
 εἰσάγουσαι ἐς τε τὸ φρούριον τοῦτο καὶ ἐς τὴν ἄλλην Ἀβασγῶν
 χώραν, ἥπερ ἀνδράσι ξένδον ἐρχομένοις ἀπόρριπτος τυγχάνει
 D οὐσα. μηχανῇ γὰρ σὶδεμιμῇ ἐσιν ὅτι μὴ καὶ ἄνδρα καὶ μόλις
 πεζεύοντα ἐνθ' ἐνδεῖ ἵκναι. τῆς τε ἀτρυποῦ ταύτης ὑπέρκειται θά- 5
 ραξ ἐς ἄγαν σκληρὰ ἐκ τοῦ φρουρίου διήκουσα μέχρι ἐς τὴν θά-
 λασσαν. γέμεται δὲ καὶ προσηγορίαν τῆς θάρρυγος ἄξιον ὁ χῶ-
 ρος, ἐπεὶ αὐτὸν ἑλληνίζοντες οἱ τῆδε ἄνθρωποι τὰ Τραχέων κα-
 λοῦσιν. ὁ μὲν οὖν Ῥωμαίων σιόλος μεταξὺ ὁρίων τῶν τὰ Ἀβασ-
 γῶν καὶ Ἀψιλίων κατέπλευσεν, Ἰωάννης δὲ καὶ Οὐλήγατος ἐς τὴν 10
 γῆν τοὺς στρυτιώτας ἀποβιβάζουσιν περὶ ἑχώρου, οἳ τε ναῦται
 ταῖς ἀκάτοις ἀπ' αὐτοῖς παρὰ τὴν ἥβονα τῶν στρατιῶν εἰποντο. ἐπειθὲ
 P 588 δὲ τῶν Τραχέων ὡς ἀγχοτάτω ἐγένοντο, ἔξωπλισμένους τε ὁρῶ-
 σιν Ἀβασγοὺς ἅπαντας καὶ τῆς ἀτρυποῦ ὑπερθεῖν, ἧς ἄρτι ἐμνή-
 σθην, κατὰ τὴν θάρρυγα ὅλην ἐν τῷ ἐκείνῳ ἐκείνῳ, ἀμειψαντάς τε 15
 πολλὰ εἶποντο ὅπη θίσθαι τὰ σφίσι παρόντα οὐδαμῇ ἔχοντες,
 ἔως ἐν αὐτῷ πολλὰ λογιζόμενος Ἰωάννης ἄκασιν τινα τοῖς κακοῦ
 εὔρετο. τὸν γὰρ Οὐλήγατον ξὺν τῷ ἡμίσει τοῦ στρυτοῦ ἐνταῦθα
 εἰσας αὐτὸς τοὺς ἄλλους ἐπυρόμενος τὰς ἀκάτους ἐπλήρου. ἐρίσ-
 σοντες τε χῶρον τὸν τῶν Τραχέων περιῆλθόν τε καὶ διέβησαν 20
 ὅλον καὶ κατὰ νώτον τῶν πολεμίων ταύτη ἐγένοντο. ἄρυντες
 οὖν τὰ σημεῖα ἐς αὐτοὺς ἤσαν. Ἀβασγοὶ δὲ τοὺς πολεμίους

2. εἰσάγουσαι ἐστιν L.

3. ξένδον] ξονδόν P. συνδόν L.

9. τῶν τε] τε τῶν H.

10. δὲ καὶ L. τε καὶ P.

16. ὅπη

om. L.

18. εὔρετο Reg. εὔρετο P.

atium, difficultate loci insuperabili. Unus est ad castrum hoc et reli-
 quam Abasgiam aditus, itaque angustior, quam ut virorum par capias
 aequis frontibus incedentium. Nam illac nuntii singuli, et quidem pe-
 dibus, vix ire possunt. Subiacet ea semita convalli asperissima, quae a
 castro ad mare usque evadit, et sibi conveniens dat loco nomen: eum
 enim Graeco vocabulo Thrackea [id est Aspera] appellant. Ergo Ro-
 mana classe inter Abasgorum et Apsiliorum fines appulsa, Ioannes atque
 Uligagus, cum militibus in terram expositis iter agebant: nautae cum
 scaphis omnibus litus legentes exercitum sequebantur. Cum proxime
 Thrackea ventum est, apparent Abasgi omnes armati, ac supra tramitem,
 cuius modo memini, in tota convalle stantes, instructa acie. Haesere
 diu, ignari quid consilii pro re caperent: donec Ioannes, attente secum
 meditatus, malo remedium invenit. Relicto enim ibi cum dimidia parte
 copiarum Uligago, ipse cum altera conscendit scaphas. Remigando fle-
 ctunt, ac praetervehuntur Thrackea, itaque a tergo hostium subeuntes,
 adversum illos sublatiis vexillis tendunt. Abasgi ingruentem utrinque ho-

σφίσι· ἐκατέρωθεν ἐγκειμένους ὁρῶντες ἐς ἀλλήν μὲν οὐκ ἐτί ἐβλε- B
πον, οὐδὲ τὴν τάξιν ἐφύλασσον, ἐς ὑπαγωγὴν δὲ ζῆν πολλῇ ἀκο-
σμία τραπομένοι πρόσω ἐχώρουν, οὕτω τῷ δέει καὶ τῇ ἀπ' αὐτοῦ
ἀμηχανίᾳ συμποδιζόμενοι ὥστε οὔτε τὴν πατροφίαν σφίσι δυσχω-
5 ρίαν ἐτι διαγινώσκειν ἐδύναντο οὔτε πῃ εὐπετώως ἐνθύνειν ἵεναι.
Ῥωμαῖοι δὲ αὐτοῖς ἐκατέρωθεν ἐπισπόμενοι τε καὶ καταλαβόντες
πολλοὺς ἔκτειναν. δρόμῳ τε ζῆν τοῖς φεύγουσιν ἐς τὸ φροῦριον
ἀσπικόμενοι ἀνακεκλιμένης ἐτι ἐπιτηγύνουσι τῆς ταύτης πυλίδος.
οἱ γὰρ φύλακες ἐπιθεῖναι τὰς θύρας οὐδαμοῦ ἴσχον, ἀλλὰ τοὺς
10 φεύγοντας ἐτι ἐδίχοντο. τῶν τε φεύγοντων τοῖς διώκουσιν ἀνα-
μιχθέντων ἐπὶ τὰς πύλας ἵενται ἅπαντες, οἱ μὲν ἐπιθυμία τοῦ
σώζεσθαι, οἱ δὲ τοῦ τὸ φροῦριον ἐξελεῖν. ἀνακεκλιμένας οὖν C
τὰς πύλας ὁρῶντες ξυμεισέβαλλον ἐς ταύτας ἀλλήλοις. οἱ γὰρ
πυλωροὶ οἷτε διακρίναι ἀπὸ τῶν πολέμιων τοὺς Ἀβασγοὺς εἶχον
15 οὔτε τὰς πύλας ἐπερβιαζομένου τοῦ ὀμίλου ἐπιτιθέμεναι. καὶ οἱ
μὲν Ἀβασγοὶ ἄσμενοι ἐντὸς τοῦ περιβόλου γενόμενοι ζῆν τῷ
φρουρίῳ ἡλίσκοντο, Ῥωμαῖοι δὲ τῶν ἐναντίων κεκρατημένοι οἴο-
μενοι πότῃ δυσκολωτέρῳ ἐσταῦθα ὀμίλουν. τῶν γὰρ οἰκτιρῶν
συχῶν τε οἰσῶν καὶ οὐ λίαν διεχουσῶν ἀλλήλων, ἀλλὰ καὶ τρό-
20 πον τέλχος πανταχῶθεν ζυμπεφραγμένων, Ἀβασγοὶ ἐς αὐτὰς
ἀναβάντες καὶ σθένει παντὶ ἀμυνόμενοι, τοὺς πολέμιους κατὰ V 195

1. ὁρῶντες] ἰδόντες Reg. 3. πρόσω ἐχώρουν, οὕτω] προσ-
χώρουν, οὕτως L. 4. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδέ — οὐδὲ.

9. ἴσχον] εἶχον Reg. 11. ἵενται] Vulgo ἵενται. ἵενται L.
ἵοντο Hm. 13. εὐρόντες συνμεισέβαλον L. 20. ζυμπεφραγμέ-
ων L.

stem conspicat], omisso resistendi consilio, turbare ordines, et fuga in-
composita loco cedere, ita metu districti, ut nec soli patrii salebras visu
discernere, nec se illinc expedire facile possent. Romani hinc inde in-
stant, multosque assecuti interimunt. Cursu ad castrum usque progressi
cum fugientibus, patentem adhuc eius portam offendunt. Neque enim
ut fures obderent, adduci custodes poterant, fusa suorum agmina adhuc
expectantes. Fugientes insequentibus permisti erant; et cuncti ad por-
tam enitebantur, alios evadendi, alios occupandi castrī extimulante stu-
dio. Itaque portam videntes patefactam, irruerunt promiscue; cum ne-
quirent custodes, nec ab hostibus Abasgos secernere, nec valvas clau-
dere prae impetu multitudinis. Abasgi, quamvis libenter suis moenibus
se commiserant, tenebantur tamen cum castris. Romanis vero, qui de-
bellatum esse cum hostibus rebantur, maior ibi labor se obtulit. Cum
enim domorum inter se parum distantium densa series undique muro-
rum instar munita esset; Abasgi illas ingressi, ac totis viribus obsisten-
tes, in hostes tela desuper mittebant, metu hinc et terrore, illinc uxo-

κορυφῆς ἔβαλλον, δέει καὶ φόβῳ καὶ τῷ ἐς παῖδάς τε καὶ γυναῖ-
D κας ἰλέω καὶ τῇ ἐνθύνῃ ἀπορία ἰχόμενοι, ἕως Ῥωμαίοις ἐμπρη-
 σαι τὰς οἰκίας ἐς ἔννοιαν ἤλθε. πῦρ τοίνυν πανταχόθεν αὐταῖς
 ἀνάψαντες τοῦ ἀγῶνος παντάπασι τοῦτου ἐκράτησαν. Ὀψίτης
 μὲν οὖν, ὃ τῶν Ἀβασσιῶν ἄρχων, ξὺν ὀλίγοις τισὶ σφγιὶν ἰσχυ- 5
 σεν, ἔς τε Οὐννοὺς τοὺς πλησιοχώρους καὶ ὄρος τὸ Κανκάσιον
 ἀνεχώρησε. τοῖς δὲ δὴ ἄλλοις ἢ ξὺν ταῖς οἰκίαις ἐξηθρακομέ-
 ναις τετεφρῶσθαι ξυνέβη, ἢ πρὸς ταῖς τῶν πολέμιων γεγονέναι
 χερσίν. Ἐξήγησαν δὲ Ῥωμαῖοι καὶ τὰς τῶν ἀρχόντων γυναῖκας
 ξὺν γόνυ παντὶ, τοῦ τε φρουρίου τὸν περιβόλον ἐς ἕδαφος κα- 10
 θεῖλον καὶ τὴν χώραν ἔρημον κατεστήσαντο ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον.
 Ἀβασσοῖς μὲν οὖν τὰ τῆς ἀποστάσεως ἐς τοῦτο ἐτελεύτη, ἐν δὲ
 Ἀψιλίῳς γίνετο τάδε.

P 589
H 332

ί. Ἀψίλιοι μὲν ἐκ παλαιοῦ κατέκοιτο Λαζῶν τυγχάνουσιν
 ὄντες. ἔστι δὲ τι φρούριον ἐν ταύτῃ τῇ χώρῃ ἰχυρὸν μάλιστα, 15
 Τζιβίλδον αὐτὸ καλοῦσιν οἱ ἐπιχώριοι. τῶν δὲ τις ἐν Λαζοῖς λο-
 γιμῶν, Τερδέτης ὄνομα, ὅσπερ εἶχε τὴν τοῦ καλουμένου Μαγρί-
 στρου ἀρχὴν ἐν τούτῳ τῷ ἔθνει, Γουβάζῃ τῷ τῶν Λαζῶν βασι-
 λεῖ προσεκρουκῶς τε καὶ χαλεπῶς ἔχων, Πέρσαις ὠμολόγησε
 λάθρα τοῦτο δὴ ἐνδύσειν τὸ φρούριον, στρατεύμα τε Περσῶν 20
 ἐπαγόμενος ἐπὶ ταύτῃ τῇ πράξει ἐς Ἀψιλίους ἔει. καὶ ἐπεὶ ἀγ-
B χιστα τοῦ φρουρίου γίνοντο, προτιρήσας αὐτὸς ξὺν τοῖς ἐπομέ-
 νοις οἱ Λαζοῖς ἐντὸς τοῦ περιβόλου γίνετο, ἐπεὶ οἱ τὸ φυλα-

1. κορυφῆς] κορυφῆν L. *ibid.* δέει] πένη L. 3. αὐταῖς
 πανταχόθεν L. 9. τὰς τῶν] τὰς om. L. 11. κατεστήσαντο L.
 21. Ἀψιλίους] ἀψιλίαν Reg. 22. γίνοντο Reg. γίνετο P.
ibid. ἐπομένοις οἱ L. οἱ ἐπομένοις P.

rum se liberorum miseratione permoti, redactique in summas angustias:
 donec Romanis in montem venit domos incendere. Illis igitur igne un-
 dique subdito, plenam huius pugnae victoriam adepti sunt. Opsites Ab-
 asgorum Princeps cum paucis elabendi copiam nactus, ad Hunnos fugiti-
 mos et Caucasium montem concessit: caeteri vel cum tectis deflagranti-
 bus in cinerem abiēre, vel in manus venerē hostium. Principum quoque
 uxores cum omni prole Romanī ceperunt, et solo acquatis castrī incul-
 bus, regionem late desolarunt. Atque is fuit defectionis Abasgorum exi-
 tus: haec vero contigerunt apud Apsillia.

10. In Apsillia, iam Lazis ab aëro subdita, castellum est munitissi-
 mum, quod indigenae Tzibilum vocant. Terdetes autem, nobilis Lazus,
 et Magistri, ut appellant, dignitate insignis in sua gente, cum Gubazem
 Lazorum Regem graviter offendisset, Persis clam pollicitus traditurum
 se castellum illud, assumpto ad hoc Persico agmine, in Apsilliam sese
 contulit. Proximo castellum, cum Lazorum comitatu anteit, introque
 acceptus est. Quippe Lazorum Praefecto, de quo nulla erat suspicio,

κτῆριον ταύτῃ ἔχοντες ἀπιστεῖν τῷ Λαζῶν ἄρχοντι οὐδαμῇ εἶχον, οὐδεμιᾷ ἐς αὐτὸν ὑποψία ἔχόμενοι. οὕτω τε ὑφικόμενον τὸ Περσῶν στρατεύμα τῷ φρουρῷ ὁ Τερδέτης ἐδέξατο. καὶ ἀπ' αὐτοῦ Μῆδοι οὐ Λαζικὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ Ἀψιλίους ἔχειν πρὸς 5 αὐτῶν τότε ᾤοντο. οὔτε δὲ Λαζοὶ οὔτε Ῥωμαῖοι ἀσχαλία τῇ ἀμφὶ Πέτρων τε καὶ τῷ Μῆδων στρατῷ πιεζόμενοι Ἀψιλίᾳ ἐπαμένειν ἔσχον. ἦν δὲ τις γυνὴ τῷ ἄρχοντι τοῦ ἐνταῦθα φυλάκτῃριον Ἀψιλία γένος, τὴν ὤψιν εὐπρεπὲς μάλιστα. ταύτης δὲ τῆς γυναικὸς ἐκίθπως ἔρασθεὶς ἑξαπιναιῶς ὁ τοῦ Περσῶν στρα- 10 τεύματος ἄρχων τὰ μὲν πρῶτα πυρρῶν ἤρξατο, ἔπειτα δὲ, ἐπεὶ οἱ πρὸς τῆς γυναικὸς οὐδὲν προύχῳρει, βιάζεσθαι μελλήσει αὐτὴν οὐδεμιᾷ ἐνεγέλησεν. οἷς δὲ ὅξυ θυμῳθεὶς ὁ τῆς γυναικὸς ἀνὴρ, αὐτὸν τε νύκτωρ καὶ τοὺς ξένον αὐτῷ ἐς τὸ φρούριον ἐληλυθότας ἀπαντας ἔκτεινε, παρανάλωμα τῆς τοῦ ἄρχοντος ἐπιθυμίας γε- 15 γενημένους, καὶ τὸ φρούριον ἔσχεν αὐτός. Ἀψιλιοὶ τε Κόλκων διὰ τοῦτο ἀπέστησαν, ἐπικαλοῦντες ὅτι δὴ σφῶς πρὸς Περσῶν D κακομένους οὐδαμῇ ἤμυνον. ἀλλὰ Γουβάξης Ῥωμαίων χίλους καὶ Ἰωάννην τὸν Θωμᾶ υἱόν, οὗπερ ἑναγχος ἐπεμνήσθην, ἐπ' αὐτοὺς ἔλεμψεν· ὅπερ αὐτοὺς πολλὰ τιθασεῶν ἐπαγαγέσθαι 20 ἀμαχητὶ ἔσχε καὶ Λαζῶν κατηκόνους κατεστήσατο αὐθις. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τῇ Ἀψιλίᾳ καὶ Τζιβιλῷ τῷ φρουρῷ τῇδε ἐκώρῃσεν.

4. Ἀψιλίους] ἀψιλίαν Reg. 'ibid. πρὸς αὐτῶν τότε] τότε πρὸς αὐτὸν L. 6. Πέτρων] πέτρα Reg. 'ibid. τῷ — στρατῷ Reg. τὸν — στρατὸν P. 'ibid. Ἀψιλία] ἀψιλίοις Reg. 8. ταύτης δὲ L. ταύτης δὲ P. 9. ἔρασθεὶς] ὑπερασθεὶς H. 13. ἐληλυθότας] εἰσληλυθότας Reg. 15. τὸ φρούριον] τὸ οἰκ. L. 17. οὐδαμῇ ἤμυνον] προσποιεῖσθαι οὐδαμῇ ἡθελον. 19. τιθασεῶν L. τιθασσεῶν P.

praesidiarii diffidere non poterant. Simul affuit Persarum agmen, id Terdetes in castellum admisit: eoque factum est, ut Medi non solum Lazica, sed Apsilia etiam potiri se tunc temporis existimaverint. Lazos autem et Romanos Persarum exercitus ad Petram ita distinxit, ut Apsiliae ferre opem neutri valuerint. Qui castelli illius praesidio praeparat, uxorem habebat, Apsiliam genere, formosissimam: cuius insano amore repente captus Persarum Dux, primo tentavit eam illecebris, deinde, cum nihil proficeret, vi subita comprimere aggressus est. Hinc ira ardens maritus feminae, eum, et quotquot in castellum cum ipso venerant, noctu interfecit; eorum caede, tanquam auctario, poenam libidinis illius cumulans. Tum ipse castellum obtinuit, et a Colehis desercent Apsilii, eos insimulantes, quod se a Persis male habitos non adiuvisent. Verum illuc a Gubaze cum Romanis mille missus Thomae filius Ioannes, cuius mentio proxime incidit, Apsilios citra pugnam, multis videlicet blanditiis, subegit, et ad Lazorum obsequium revocavit. Haec de Apsilia et Tzibilo castello dicere habui.

ὑπὸ τοῦτον δὲ τὸν χρόνον Χοσρόη ξυνέβη μηδὲ τὸν γόνον
 τῇ ἀνθρωπιά τῇ αὐτοῦ ἀνέπατον μῆναι. τῶν γὰρ οἱ παῖδων
 P 590 ὁ πρσιβύτατος Ἀνατωζάδος ὄνομα (δένεται δὲ τοῦτο τῇ Περ-
 σῶν φωνῇ ἀθανατίζων) προσκεκρουκὸς αὐτῷ ἔτευχεν, ἄλλα τε
 πολλὰ τῇ ἐς τὴν δαίταν παρανομίᾳ ἑξαμιαιῶν καὶ ταῖς γυναιξί 5
 τοῦ πατρὸς ἐκνήσει οὐδεμιᾷ ἐς εὐνὴν ξυνιών. τὰ μὲν οὖν πρῶτα
 γυνῇ τὸν παῖδα τοῦτον ὁ Χοσρόης ἐξημίωσεν. ἔστι δὲ τις ἐν
 Πέρσις Οὐζαῖτην χώρα, ἀγαθὴ μάστις, οὗ δὲ πόλις Βηλα-
 πατῶν καλουμένη οἰκεῖται, ἐπὶ ἡμερῶν ὁδῷ Κιτσιαφῶντος διέ-
 χουσα. ἐνταῦθα τοῦ πατρὸς ἀπυγγελαντος Ἀνατωζάδος οὗτος 10
 V 196 διατριβὴν εἶχε. τότε δὲ τῷ Χοσρόη χυλεπώτατα νοσήσαι ξυνέ-
 βη, ὥστε καὶ ἐλέχθη ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι· νοσώδης γὰρ
 ἦν ὁ Χοσρόης φύσει. ἀμείλει καὶ τοὺς λατροὺς παταχόθεν πολ-
 B λάκις ἀμφ' αὐτὸν ἔγειρεν, ἐν οἷς καὶ Τριβοῦνος ὁ λατρὸς ἦν,
 Παλαιστίνος γένος. ὁ δὲ Τριβοῦνος οὗτος λόγιος μὲν ἦν καὶ τὰ 15
 ἐς τέχην τὴν λατρικὴν οὐδενὸς ἥσσω, ἄλλως τε σώφρων τε καὶ
 θεοφιλὴς καὶ τῆς ἐπιχειρίας ἐς ἄκρον ἔκων. καὶ ποτε Χοσρόην
 κακῶς τοῦ σώματος ἔχοντι ἰασάμενος ἀπηλλάγη ἐκ τῆς Περσῶν
 χώρας, δῶρα πολλὰ τε καὶ λόγον ἄξια πρὸς τοῦ ἀνθρώπου κεκο-
 μισμένος. ἦνίκα τοίνυν ἡ ταύτη προτέρᾳ ἐκχειρίῳ ἐγένετο, Ἰου-20

1. μηδὲ τῶν γόνων τῇ ἀνθρωπιά L.	2. μῆναι Reg. εἶναι P.
3. Ἀνατωζάδος] ἀνασώζαδος Reg.	6. ξυνιών] συνών L.
8. Βηλαπατῶν Reg. Λαπατῶ P.	10. Ἀνατωζάδος] ἀνασώζα-
δος L.
12. νοσώδης — φύσει Reg.	νοσώδους — φύσεως P.
14. οἷς Reg. τοῖς P.	ibid. Τριβοῦνος] Locom de Tribuno ci-
tat Suidas s. h. v.
15. Παλαιστίνος Suidas. Παλαιστινός P.	παλαιστηνός L.
ibid. λόγιος] λόγιμος H.	13. τῆς περσῶν L
et Soidas. Vulgo τῆς τῶν Περσῶν.
20. ταύτης L a pr. m.
ibid. πρότερα om. L.	

Sub idem tempus contigit ut Chosrois inhumanitatem vel ipsa eius proles experiretur. Fillorum illius natu maximus, Anatozadus nomine, quod Persice idem est ac *Donans immortalitatem*, ipsum offenderat, praeter alia multa licentissimae vitae flagitia, non veritus cum uxoribus patris concumbere. Ac primo Chosroës filium hunc multavit exilio. Est Vazaine Persidis regio imprimis fertilis, et in ea urbs Lapato, a Ctesiphonte dierum septem itinere dissita. Hic iosso patris debebat Anatozadus. Interea Chosroës morbum adeo gravem contraxit, ut ipsius oblitum fama nuntisret. Erat enim natura valetudinarius Chosroës. Profecto medicos saepe undique cogebat: quo in numero fuit Tribunus, genere Palaestinus, vir eruditus, nec cuiquam secundus artis Medicinae peritia, singulari idem moderatione, pietate in Deum egregia, summaque mansuetudine praeditus. Aliquando, cum Chosroës male se habentem sanasset, e Perside rediit, multis ac magnificis donis ab ipso auctus. Quando autem hae priores induciae pactae sunt, a Iustiniano Au-

στινιανδὸν βασιλέα Χοσρόης τὸν λατρὸν τοῦτον ξυνδιαιτησόμενον αὐτῷ ἐς ἐνιαυτὸν ἤτιθεε δοῦναι. τῆς γέ οἱ ξυνδιαιτήσεως ἐπιτελέσθαισης, ὥσπερ μοι ἔμπροσθεν εἴρηται, ἐκέλευε τὸν Τριβοῦνον ὁ Χοσρόης αἰτεῖσθαι οἷον ἂν δέηται. ὁ δὲ ἄλλο οὐδὲν ἤτει τῶν C
 5 πάντων χρημάτων ἢ ὥστε οἱ Ῥωμαίων τῶν αἰχμαλώτων τιναὶ Χοσρόην ἀγείναι. ὁ δὲ οἱ ἄλλους τε τριχιλούς ἀγῆκε καὶ ἑσους πρὸς ὄνομι ἐξήγησατο ἐν τοῖς αἰχμυλώτοις λογίμους ὄντας, κλῆος τε μέγα ἐκ τοῦ ἔργου τοῦτου ἐς πάντας ἀνθρώπους ὁ Τριβοῦνος ἔσχε. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε ξυνηγέθη γενέσθαι.
 10 Ἐπειδὴ δὲ Ἀνατοζάδος τὰ Χοσρόη τῷ πατρὶ ἀμφὶ τῇ νόσῳ ἔμπροσθεν ἔγνω, τῆς βασιλείας ἐπιβυτεύων, νεώτερον πράγματι ἔπρασε. τοῦ τε πατρὸς οἱ ῥαῖσαντος, οὐδὲν τι ἔσπον τῇ τε πόλει αὐτὸς ἀποστήσας καὶ ὅπλα ἀντάρας ἐς τὸν πόλεμον ἀκμάζων ἦν. ταῦτα ὁ Χοσρόης ἀκούσας στρατιάν τε καὶ στρα- H 333
 15 τηγὸν Φάβριον ἐπ' αὐτὸν ἐπέμψε. νικήσας οὖν τῇ μάχῃ ὁ Φάβριος ὑποχίριόν τε τὸν Ἀνατοζάδον πεποιημένος παρὰ Χοσρόην οὐ πολλῷ ἔσπερον ἔνιγκε. καὶ ὅς τοις τοῦ παιδὸς ὀφθαλμοὺς ἐλωβήσατο, οὐ τὰς ὕψις ἀγελόμενος, ἀλλὰ τὰ βλεφάρα τὰ τε ἄνω καὶ τὰ κάτω ἀκοσμήσας πολλῇ ἀντιστρέψας. περὶ τὴν γὰρ σι-
 20 δηρὰν πνευματώσας τινὰ καὶ ταύτῃ μόνον τοῖν τοῦ παιδὸς ὀφθαλμοῖν ἔξω χρίσας, οὕτω δὲ τῶν βλεφάρων τὸν κόσμον λωβήσασθαι ἔσχε. ταῦτα δὲ Χοσρόης τοῦτου δὲ ἐνικῇ ἰποίει μό-

1. συνδιαιτησόμενον L et Suidas. 2. ξυνδιαιτήσεως] αἰτήσεως Suidas. 3. ἐκέλευε] ἐκέλευε L et Suidas. 5. τιναὶ H. 6. ἄλλους τε Suidas. Aberat τε. 7. λογίμους] λογίους Suidas. 10. Ἀνατοζάδος] ἀνασώζαδος L. 12. οἱ om. L. 16. Ἀνατοζάδον] ἀνασώσανδον Reg. hic et p. 591 a. 21. λωβήσασθαι] βιάσασθαι L.

gusto Chosroës postulavit, ut medicum hunc apud se anno uno manere sineret. Elapso illi domesticæ consuetudinis spatio, uti supra diximus, iussit Tribuno Chosroës, ut quidquid opus haberet posceret. Ille pro umal pecunia nihil aliud petiit, nisi captivorum Romanorum aliquot libertatem. Dimisit ei Chosroës non modo ex nobilitate bello capta quoscumque nominatim petierat, sed alios ad tria millia: unde apud omnes magnam Tribunus gloriam est consecutus. Hæc hactenus.

Ubi Chosroëm patrem suum teneri morbo audiit Anatozadus, potestatem sibi regiam arrogans, res novas moliri coepit. Deinde confirmata patris valetudine, nihilo la minus urbem ad defectionem induxit, sumptisque armis, bellum iuvenili ardore ferox suscepit. His Chosroës auditis, in eum copias misit, Phabrizo duce: qui victum acie Anatozadum cepit, nec multo post ad Chosroëm duxit. Ille oculos filii mutilavit, non illata coecitate, sed palpebris supra infraque foedissime inversis. Nempe clausis ipsius oculis candentem acum ferream forinsecus admovens, pal-

νον, ὅπως ἂν τῷ παιδί ἀναστέλληται ἢ ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ ἔλθῃς. ἄνδρα γὰρ λῶβῃ ἐχόμενον οἶκέτι ὁ νόμος ἐφίξει βασιλείᾳ καθέστασθαι Πέρσῃς, ὥσπερ μοι κἂν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐφ' ῥήθῃ.

- P 591 **ια'.** Τῷ μὲν οὖν Ἀνατωζάδῳ τὰ τε τῆς τύχης καὶ τὰ τοῦ 5
τρόπου ἐς τοῦτο ἐτελεύτα· τὸ δὲ πέμπτον ἔτος τῆς ἐκχειρίας
διήρτιστο. καὶ Πέτρον μὲν ἄνδρα πατρικίον, τὴν τοῦ μεγίστου
ἀρχὴν ἔχοντα, παρὰ Χοσρόην Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἔστειλεν,
ἐφ' ᾧ τὰς σποιδῆς ἀμφὶ τῇ ἐφ' ἡμῶν παντάπασιν διοικίσεται. ὁ δὲ
αὐτὸν ἀπεπέμψατο, ἔφησθαι οἱ ἄνδρα οὐκ ἐς μακρὰν ἐπιοσχόμε- 10
νος τὸν ταῦτα διαθησόμενον, ὅπῃ ἐκατέρους ξυνοίσιν μέλει.
Ἰσδιγούναν τε αἰθὶς οὐ πολλῶ ἔσπερον ἔπειψεν, ὀφρυνάζοντά τε
B καὶ ἀλαζονείᾳ τινὶ ἀμειδίτῳ ἐχόμενον, οὗ δὲ τὸ τυφὸς καὶ τὸ
γέσθημα φορητὸν εἶναι Ῥωμαίων οὐδενὶ ἔδοξεν. ἐπύργετο δὲ τὴν
τε γυναικα καὶ τοὺς παῖδας καὶ τὸν ἀδελφόν, ἐπομένῳν τε Θερα- 15
πόντιον πάμπαν πληθὺς. εἶκασεν ἂν τις ἐς παράταξιν τοὺς
ἄνδρας λέναι. εἶποντο δὲ αὐτῷ καὶ δύο τῶν ἐν Πέρσῃς λογι-
μωτάτων, οἳ δὲ καὶ διαδήματα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν χροσῶ ἐφό-
V 197 ρουν. ἔδακνέ τε τοὺς ἐν Βυζαντίῳ ἀνθρώπους, ὅτι δὴ αὐτὸν
C Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς οὐ κατὰ πρεσβυτετὴν, ἀλλὰ πολλῶ ἔτι 20
μᾶλλον φιλοφροσύνης τε καὶ μεγαλοπρεπείας ἤξιωσε. Βραδον-

1. ὅπως] ὅπως H. *ibid.* ἐπὶ τῇ Hl. τῇ om. P. 3. μοι om. L.
5. Τῷ] Legebatur Tā. 9. διοικίσεται] διοικησονται L.
12. Ἰσδιγούναν] Ἰσδιγούσαν Reg. Ἰσδιγούσαν H. *ibid.* ὀφρυνά-
ζοντα] Suidas s. v. ὀφρυνάζω. 14. ἔδοξεν L. ἔδοξεν εἶναι P.
15. τοὺς παῖδας] τὰς παῖδας L. 16. ἐς] εἰς L. 21. Βρα-
δονίων] βαδίκιος Reg. βραδίκιος H.

pebris decus abstulit. Quod eo solum animo fecit Chosroës, ut filio regnandi spem eriperet. Nam regnum Persicum lex mutilo deferri vetat; quemadmodum in superioribus libris commemoravi.

11. Huc fortuna atque indoles Anatozadi eruperunt, exitque annus induciarum quintus. Tunc Petrum Patricium, eundemque Magistrum Officiorum, ad Chosroëm Iustinianus Augustus legavit, ut de pace Orientis omnino constitueret. At ille hunc remisit, pollicitus, subsecuturum virum, qui rem componeret, prout rationibus conducere utriusque gentis. Nec multo post, destinavit iterum Isdigunam, grandi virum supercilio, et arrogantia, supra quam dici potest, elatum: cuius fastus ac tumor Romanis omnibus intolerabilis videbatur. Uxorem, liberos et fratrem ducebat secum, comitante famulorum ingenti agmine: dixisses illos instructa acie ad proelium progredi. Aderant ei comites duo e primaria Persidis nobilitate, aurea diademata capitibus gestantes. Id vero Byzantios maxime urebat, quod multo benignius ac magnificentius quam pro Legatî conditione Iustinianus Augustus ipsum haberet. Non iterum

κίων μέντοι ζῆν αὐτῷ οὐκέτι ἐς Βυζάντιον ἔλθειν, ἐπεὶ Χωσρόην
 φασὶν αὐτὸν ἐξ ἀνθρώπων ἀφανίσαι, ἄλλο οὐδὲν τῷ ἀνθρώπῳ
 ἐπενεγκόντα, πλην γε δὴ ὅτι ὁμοτράπεζος τῷ Ῥωμαίων βασιλεῖ
 γέγονεν. οὐ γὰρ ἄν, ἔφη, ἐρμηνεύς γε ὢν ἐς τοῦτο ἀξιωματός
 5 πρὸς βασιλείῳ ἀφίκετο, εἰ μὴ καταπροδοὺς ἔτιχι τὰ Περσῶν
 πράγματα. τινὲς δὲ τὸν Ἰσθιοῦναν αὐτὸν διαβαλεῖν φασιν, ὡς D
 λάθρα Ῥωμαίοις ἐς λόγους ἔλθοι. τὰ δὲ πρῶτα ὁ πρεσβευτῆς
 αὐτός βασιλεῖ ἐντυχὼν οὐ μικρὸν ἀμφὶ τῇ εἰρήνῃ, οὐ μέγα εἶπεν,
 ἀλλ' ἦτιατο Ῥωμαίους ἐς τὴν ἐκχειρίαν ἡδικοκύναι, Ἀρέθαν τε
 10 καὶ Σαρακηνοὺς τοῖς Ῥωμαίων ἐσποίνδους Ἀλαμονδάρῳ ἐν
 σπονδαῖς λυμῆνασθαι γάσκων, ἄλλα τε οὐκ ἀξιώλογα φέρων ἐγ-
 κλήματα, ὧν ἐρ μοι ἐπιμνησθῆναι οὐ τοι ἀναγκαῖον ἔδοξεν εἶναι.

Ἐν μὲν οὖν Βυζαντίῳ ταῦτα ἐπράσπειτο. Βέσσης δὲ παντὶ P 592
 τῷ Ῥωμαίων στρατῷ Πέτρας ἐς πολιορκίαν καθίστατο. Ῥω-
 15 μαῖοί τε ἀμφὶ τὸ τεῖχος διώρισσον, ἵνα δὴ καὶ Λαγισθαῖος τὰ
 πρῶτερα τὴν διώρυγα πεποιημένος τὸν περιβόλον ταύτῃ καθέλειεν.
 ὅτου δὲ δὴ ἵνεκα ἐς τὸν αὐτὸν χῦρον ὄρεσσον, ἐγὼ δηλώσω. οἱ
 τὴν πόλιν τὸ ἐξ ἀρχῆς ταύτην διεμάμενοι, ἐπὶ Πέτρας μὲν ἔθεντο
 ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον τὰ τοῦ περιβύλου θεμέλια, ἐνιαγῇ δὲ καὶ
 20 ὑπὲρ χώματος αὐτὰ ξυνέβαινε κτισθαι. ἦν δὲ τις τοῦ τεύχους
 μοῦρα ἐς τῆς πόλεως τὰ πρὸς ἐσπέραν οὐ λίαν εὐρεῖα, ἥς δὴ ἐκα- B
 τέρωθεν ἐπὶ Πέτρας τινὸς σκληρῆς τε καὶ ἀμυχάνου τοῦ περιβό-

1. ἐς βυζάντιον οὐκέτι L.

6. Ἰσθιοῦναν] Ἰσδιοῦσαν Reg.

ibid. διαβαλεῖν] διαβάλλειν L.

13. Βέσσης] βίσσης H, et infra.

14. Ῥωμαῖοί τε] Ῥωμαῖοι μὲν οὖν L.

18. ταύτην] ταύτη L.

22. ἀμυχάνου] ἀμυχάνου ὀρίσασθαι (h. e. ὀρύσασθαι) L.

cum eo Byzantium Braduelo venit: quem ferunt interfectum a Chosroë, hinc tantummodo reum arguente, quod eum Imperator Rom. mensae participem suae fecisset. Neque enim, aiebat, honore tanto Interpret affectus esset a Caesare, nisi rem Persicam prodidisset. Sunt qui eius nomen de clandestino cum Romanis colloquio ab Isdiguna delatum dicant. Cum primum Legatus hic in congressum et colloquium venit Imperatoris, de pace nec paucis nec multis egit: tantum questus est violatas a Romanis inducias; quarum tempore nondum exacto, Arethas et Saraceni, Romanorum socii, Alamundarum vexassent. Alia quaedam leviora obiecit, silentio, ut equidem censeo, praeternittenda.

Dum haec aguntur Byzantiâ, Bessas cum omnibus Romanorum copiis Petram obsidet. Ac moenia quidem Romani suffoderunt in ea parte, qua prius excavata a Dagisthaeo, murus eo loci collapsus fuerat: cur autem ibi cuniculum egerint, modo dicam. Qui primi hanc urbem aedificaverunt, minorum fundamenta fere omnia locarunt in rupe: alicubi aggeri superposuerunt. Quos spectat urbs Occidentem, erat pars quaedam muri non admodum lata, ad cuius latera silex aspera ferroque impenetrabilis fun-

λου τὰ θεμέλια ἐτεκτῆναιτο. ταύτην τοίνυν τὴν μοῖραν Λαγισθαῖος τε τὰ πρότερα καὶ τανῦν Βέσσας διώρυσσον ὁμοίως, οὐκ ἐφιείσθης τῆς τοῦ χωρίου φήσεως σφίσι περαιτέρω ἵναι, ἀλλὰ τὸ τῆς διώρυχος μῆκος ξιμμετρούσης τε αὐτοῖς καὶ πρυτανευούσης εἰκότως. ἦν γὰρ οὖν Πέρσαι μετὰ τὴν Λαγισθαίων ἐπαγωγὴν τὸ 5 καταπεπτωκὸς τοῦ τείχους ἀνοικοδομήσασθαι ἤθελον, οὐ κατὰ τὰ πρότερα τὴν οἰκοδομίαν πεποιήνται, ἀλλὰ τρόπῳ τοιῷδε. κάχλικος τὸν κενωθέντα ἐμπλησάμενοι χώρον δοκοὺς παχείας αὐτοῦ ὑπερθεῖν ἔθεντο, ὥσπερ ἐνδελεχέστατα ξύσαντες ὁμαλὰς τε παντάπασιν κατατησάμενοι ἔξενξαν μὲν ἐς ἀλλήλας ἐς μέγα τι 10 C εὖρος, κρηπίδας δὲ αὐτὰς ἀντὶ θεμελίων ποιησάμενοι τοῦ περιβόλου καθέπερθεν αὐτῶν ἐτεκτῆναιτο τὴν οἰκοδομίαν ἐμπεύρωσ. ὅπερ οὐ ξυνιέντες Ῥωμαῖοι ἔνερθεν τῶν θεμελίων ποιῆσθαι τὴν H 334 διώρυγα ᾤοντο. καὶ τὸν χώρον κενώσαντες ὅλον ἐκ τῶν δοκῶν, ὥνπερ ἐπεμνήσθην ἁρίτως, ἐπὶ πλεῖστον τῆς γῆς τὸν μὲν περί-15 βολον κατασῆσαι κατὰ πολλὰ ἴσχνσαν, μοῖρὰ τε αὐτοῦ ἔξαπναιώς καταπεπτώκει, οὐ μέντοι οὔτε πῃ ἐπὶ θύτερον τὸ πεπτωκὸς τοῦτο ἐκλίθη οὔτε τις αὐτῶ τῶν λίθων ἐπιβολὴ ξυνεταράχθη, ἀλλ' ἀκραιφνὲς ὦλον εὐθείᾳ τινὶ καταβάσει, ὥσπερ ἐκ μηχανῆς, ἐς τὸν κενωθέντα χώρον καταβὰν ἔστη, καὶ τὴν οἰκίαν ἐγέλασσε 20 χώραν, οὐκ ἐς ἔψος ὅσον τὰ πρότερα, ἀλλ' ἔτι ἥσσον. κενω-

3. ἐφείσθης Suidas s. v. πρυτανευούσης. ἀφείσθης Reg. Vulgo ἐν-
 δειδούσης. 4. συμμετρούσης L. ibid. αὐτοῖς] αὐτῆς Reg.
 αὐτὸ H. 5. ἐπαγωγὴν] ἀπαγωγὴν H. 7. πρότερα] πρότε-
 ρον L. ibid. ἀλλὰ om. L. 12. οἰκοδομίαν Reg. οἰκοδομήν P.
 13. ξυνιέντες] ξυνέντες L. 16. πολλὰ] πολὺ L. ibid. αὐτοῦ]
 αὐτῶν L. 17. οὔτε — οὔτε] οὐδέ — οὐδέ P. 19. εὐθείᾳ
 τινὶ] εὐθὺς Reg. 20. χώρον] τόπον Reg.

damenta muri sustinebat. Eam igitur partem ut Dagisthaeus antea, sic Bessas modo subegit lignis, non sinente eos ulterius progredi natura loci, sed commetiente et idoneis terminis definiente cuniculi longitudinem. Cum autem Dagisthaeus obsidionem solvisset, ruinas muri instaurare volentes Persae, non pristinum servarant structurae modum; ad hunc luerant. Spatio, quod inanitus fuerat, oppleto glare, crassas trabes imposuerant, ac dolatas optime et complanatas inter se ita vinxerant, ut latissima earum esset compages. Hac basi pro fundamento posita, murum apte superstruxerant. Id cum nescirent Romani, se fundamenta suffodere existimabant. E spatio, quod trabibus, quarum modo memini, suberat, egesta magna terrae vi, murum quidem late quassarunt, ac repente eius pars ancidit; neutro tamen procubuit ruina, nec series lapidum confusa est; verum integra ad perpendicularum defluens, et, tanquam ex machina, in sedem vacuum demissa stetit, summumque locum tenuit, non iam aequae ac prius edita, sed humilior. Itaque trabes, substracto puni-

θέντος οὖν παντὸς τοῦ τῶν δοκῶν ἐνεργεῖ χώρου ἐπιζῆναι αὐτὰς D
ἐνταῦθα ζῆν τῇ ὑπὲρ αὐτὰς οἰκοδομίᾳ πάσῃ ξυνέβη. τοῖς δὲ
Ῥωμαίοις οὐδ' ὥς ἱσθατὸν ἐγγίνοι τοὺς τοίχους. ὁ γὰρ τῶν Περ-
σῶν ὄμιλος, ἡνίκα πολὺς ζῆν τῷ Μερμερόῃ ἐνταῦθα ἦλθε, μέγα
5 τὸ χρεῖμα τῇ πρόσθιν οἰκοδομίᾳ ἐνθίμεινοι ὑψηλὸν ἐς ἄγαν τὸν
περίβολον ἐκτείναντο. Ῥωμαῖοι μὲν οὖν, ἐπειδὴ τοῦ περιβό-
λου τὸ κατασκευῆν αὐτοῖς ἐστὶν εἶδον, διηποροῦντό τε καὶ
ἀμηχανίᾳ πολλῇ εἶχοντο. οὔτε γὰρ διορίσασιν ἔτι ἠδύναντο, ἐς
τοῦτο ἀποκεκρυμμένης τῆς κατώρυχος στήσι, κρηφὴν τε χρῆσθαι
10 οὐδ' αὖτ' εἶχον, ἐπεὶ ἐν τῷ ἀνάντι ἐπιχωράουσιν. ἡ δὲ μηχανὴ
αὕτη ἐκτελεσθαι οὐχ οἷα τέ ἐστιν οἱ μὴ ἐν χωρίῳ ὁμιλῶν τε καὶ
λλαν ὑπὲρ.

Τέχνη δὲ τινὶ ξυγκρίσειν ἐν τούτῳ τῷ Ῥωμαίων στρατῷ P 593
εἶναι βαρβάρων τῶν Σαβείρων ὁλόγους τινὰς ἐξ αἰτίας τοιαύτης.
15 οἱ Σάβειροι, ἔθνος μὲν ἐστὶν Οὐγκιόν, ὠκνηταὶ δὲ ἀμφὶ τὰ
Κανκάσια ὄρη, πάμπαν πλῆθος μὲν ἐς ἄγαν ὄντες, ἐς ἀρχὰς V 198
δὲ πολλὰς ἐπιεικῶς διηρημένοι. τούτων δὲ τῶν ἀρχόντων οἱ μὲν
τινὲς εἰσι τῷ Ῥωμαίων αὐτοκράτορι, οἱ δὲ τῷ Περσῶν βασιλεῖ
ἐκ παλαιῶν γνῶριμοι. τοῖν τε βασιλεῶν ἐκάτερος χρυσοῖν ἐδώκε
20 τακτὸν τοῖς αὐτοῦ ἐνσπένδοις προΐεσθαι, οὐκ ἐπείτιον μέντοι,
ἀλλ' ἡνίκα ἂν ἐς τοῦτο αὐτὸν ἡ χρεια ἐνάγοι. τότε οὖν Ἰουστι-
νιανὸς βασιλεὺς τῶν Σαβείρων τοὺς οἱ ἐπιτηδεύουσιν ἐς τὴν ὁμαι-

2. ζῆν τῇ om. L. 7. τὸ κατασκευῆν] τοῦ κατασκευῆντος καὶ
θεμίνον Reg. 9. χρῆσθαι κρηφὴν τε H. 10. ἐν τῷ] ἐν μὲν
τῷ L. 14. Σαβείρων] σαβήρων Reg. 15. Σάβειροι] σαβή-
ροι L. 21. ἐς τοῦτο] εἰς τοῦτο L. ibid. ἐνάγοι] ἀνα-
γοι Reg.

tus solo, cui incumbabant, cum structura omni sibi imposita, inibi sub-
sederunt. Ac ne id quidem Romanis ascensum ad murum praebuit. Ex-
enim Persae magno illuc numero antea secuti Mermeroem, non mediocri
accessione moenia extulerant. Romani, ubi convulsam muri partem stare
de integro viderunt, ignari quo se verterent, aestuabant. Nam nec sub-
ducere terram amplius poterant, cuniculo ita obruto; nec uti ariete, cum
in acclivi murum oppugnarent: illa autem machina trahi nequiret, nisi
in loco plano ac molliter iacenti.

Casu quodam contigit ut in hoc Romanorum exercitu nonnulli Bar-
bari Sabiri agerent, ista de causa. Sabiri, gens Hunnica, ad Cauca-
sum habitant, frequentissimi, et in multos principatus rite divisi. Prin-
cipum alii cum Imperatore Romano, alii cum Persarum Rege amicitia
veteri coniuncti sunt. Ac solet uterque Rex certum auri modum sociis
largiri suis, non quotannis, sed quando ad id necessitate compellitur.
Tunc igitur Iustinianus Augustus Sabiros sibi amicos ad socianda secum

- B** χιλίαν παρακαλῶν ἵσχυιλέ τινα τὸν τὰ χρήματα παρ' αὐτοὺς κομιοῦντα. ὁ δὲ (πολεμίων γὰρ μεταξὺ ὄντων, ἐς ὅρη τὰ Κανκάσια ἵναι ξὶν τῷ ἀσφαλεῖ ἄλλως τε καὶ χρήματα ἐπαγόμενος οὐδαμῇ εἶχεν) ἀφικνεῖται μὲν παρὰ τε Βίσσαν καὶ τὸ Ῥωμαίων στρατιῶν, ὅπερ ἐς τὴν Πέτρας πολιορκίαν καθίστατο, παρὰ 5 δὲ τοὺς Σαβείρους πέμπας ἐκλενοσιν αὐτῶν τινες ὅτι τάχιστα τοὺς τὰ χρήματα ληψομένους παρ' αὐτὸν ἦκιν, οἳ τε βάρβαροι τρεῖς ἀπολεξάμενοι τῶν ἐν σφίσιν ἀρχόντων, ξὺν δλόγοις τισὶν ἐς Λαζικήν εὐθὺς ἐπεμψαν· οἳ δὲ ἐνταῦθα γενόμενοι ξὺν τῷ Ῥω-
C μαίων στρατῷ ἐς τὴνδε τὴν τοιχομαχίαν κατεστήσαντο. οὗτοι 10 γὰρ ἐπειδὴ Ῥωμαίους εἶδον ἀπογνόντας, ἐς τοιχομαχίαν κατέστησαν ἑαυτοῖς. καὶ Ῥωμαίων ἀπορουμένων καὶ μὴ ἔχόντων εὖ αὐτοῖς τὸ παρὸν θάσθαι, Σάβειροι μηχανὴν τινα ἐπετεχνήσαντο, οἷα οὔτε Περσῶν οὔτε Ῥωμαίων τινι, ἐξ οὗ γέγονασι ἄνθρωποι, ἐς ἔννοιαν ἤλθε, καίτοι τεχνιτῶν μὲν πολλὸς ὄμιλος ἐν ἑκατέρᾳ 15 πολιτείᾳ γέγονε τε αὐ καὶ τανῦν ἔστιν. ἐς χρεῖαν δὲ πολλάκις ἐς τὸν πάντα αἰῶνα κατέστησαν τῆς μηχανῆς ἑκάτεροι ταύτης, ἐς ἐρύματά τε, τοιχομαχοῦντες ἐν χοιρίοις σκληροῖς καὶ δυσβάτοις τισι, κείμενα· ἀλλ' αὐτῶν οὐδενὶ τὸ ἐνθύμημα τοῦτο γένη-
D ται, ὥσπερ τοῖς δὴ τοῖς βαρβάροις τανῦν γέγονεν· οὕτως αἰ 20 προΐοντι τῷ χρόνῳ ξυννωτερίζειν τῶν πραγμάτων τὰς ἐπιβολὰς

4. Βίσσαν] βίσαν H. τὸν βίσσαν L. 5. Πέτρας] πέτραν I.
 6. Σαβείρους] σαβήρους L. 10. κατεστήσαντο] κατορθώσαν Reg.
 et II. κατεστήσαντο Hm. 11. γὰρ om. L. ibid. ἀπογνόν-
 τας — μηχανήν] ἀπογνόντας τε καὶ ἀπορουμένους τὸ παρὸν θά-
 σθαι μηχανήν Reg. 14. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ P.
 15. τεχνιτῶν L. τεχνιτῶν P. 20. ὥσπερ] ὅπερ L. 21. συν-
 νωτερίζειν L.

arma invitans, ad eos quemdam, qui pecuniam deferret, misit. Is vero, non valens tuto ad Caucasum, praesertim cum pecunia, penetrare, eo quod hostes regionem interpositam obtinerent, postquam ad Bessam, et Romanae copias Petram obsidentes parvenit, per nuntium Sabiris significavit, ut quamprimum ad se venirent ipsorum quidam, accepturi pecuniam. Ex templo Barbari delectos tres e Proceribus suls in Lazicam destinant cum nonnullis: qui post suum illuc adventum, Romanis permisti copias, murorum oppugnationi manum admovent. Ad id autem operam contulerunt animadversa Romanorum desperatione. Hic certe haerentibus, et quo pacto sibi in praesenti consulere ignorantibus, Sabiri machinam fabricati sunt, qualis post hominum memoriam nec Persarum, nec Romanorum cuiquam in mentem venit: quamvis in utroque impario nunquam defuerit, nec iam desit ingens opificum numerus, et saepe in omni aetate eiusmodi machina utrique opus habuerint ad verberandas munitiones in locis asperis et aditu difficilibus positas. At eorum nemo inventum hoc unquam peperit, sicut iam isti Barbari. Is

φιλεῖ τῶν ἀνθρώπων ἢ γένεσι. κρινὸν γὰρ αὐτῶν σχεδιδίδαναι οἱ Σάβειροι οὗτοι, οὐκ ἔπειρ εἰσάγει, ἀλλὰ καινουργήσαντες ἐτέρῳ τῷ τρόπῳ. οὐ γὰρ δοκοῦς ἐς τὴν μηχανὴν ταύτην, οὐκ ὁρθὰς, οὐκ ἐγκυρσίας ἐμβέβληται, ἀλλὰ ῥάβδους παχείας τινὰς ἐς ἀλ-
 5 λήλας ξυνδέοντες, καὶ αὐτὰς ἐντὶ τῶν δοκῶν πανταχόθι ἐναρ-
 μοσύμμενοι, βύρσαις τε τὴν μηχανὴν κατέψαντες ὅλην τὸ τοῦ
 κριοῦ διεσώσαντο σχῆμα, μίαν δοκὸν μόνην, ἔπειρ εἰδίσται,
 κατὰ μίσην τὴν μηχανὴν ἀλύσειν ἀναρτήσαντες χαλαραῖς τισιν,
 ἔπειρ τὸ ἄκρον ὅζῳ γεγεννημένον καὶ σιδήρον περικαλυφθὲν ὥσπερ
 10 βέλους ἀκίς ἐμιλλε σιγὰ κατὰ τοῦ περιβόλου ἐμβάλλεσθαι. οὕτω P 594
 δὲ κοίτην τὴν μηχανὴν ἀπειργάσαντο, ὥστε οὐκέτι αὐτὴν πρὸς
 ἀνδρῶν τῶν ἔκδοι ὄντων ἐφελκεσθαι ἢ διωθεῖσθαι ἀναγκαῖον ἐγί-
 νετο, ἀλλ' ἀνδρες τεσσαράκοντα, οἳ καὶ τὴν δοκὸν ἀνασύρειν τε
 καὶ κατὰ τοῦ περιβόλου ἐμβάλλεσθαι ἐμιλλον, ξίδον τῆς μηχαν-
 15 ῆς ὄντες καὶ ὑπὸ τῶν βυρσῶν καλυπτόμενοι ἔφερον τὸν κρινὸν
 ἐπὶ τῶν ὤμων οὐδενὶ πόνη. τρεῖς μὲν οὖν οὗτοι οἱ βάρβυροι H 335
 μηχανὰς τοιαύτας εἰργάσαντο, τὰς δοκοῦς ἔν τῳ σιδήρῳ ἐκ τῶν
 κριῶν ἀφελόμενοι, οὓς δὴ Ῥωμαῖοι ἐν παρασκευῇ ἔχοντες αἰχ-
 οῖοι τε ἦσαν ἐς τὸ τεῖχος ἐφέλκεν· ἐποδύντες δὲ αὐτῶν ἐκάστην B
 20 οὐκ ἤσσαντες ἢ κατὰ τεσσαράκοντα στρατιώται Ῥωμαῖοι ἀριστί-
 δην ἀπολεχθέντες ὡς ἀγχοτάτω τοῦ τεύχους ἔθεντο. ἐκατέρω-
 θεν δὲ μηχανῆς ἐκάστης ἔτεροι ἴσταντο, τεθωρακισμένοι τε καὶ

2. Σάβειροι] σάβηροι L. *ibid.* ἔπειρ L. ὥσπερ P. 11. ἀπη-
 γάσαντο L. ἀπειργάσαντο Lm. 20. ἀριστίνδην L. ἀριστίν-
 δην P.

nempe est humani mos ingenii, ut pariter cum tempore ad novas rerum inventiones semper progrediatur. Ex tempore Sabiri isti arietem excitarunt, non consueto, sed novo quodam alio modo. Neque enim rectis transversisque trabibus compegerunt hanc machinam, verum crassioribus virgis inter se nexis. et in omni latere sptatis trabium loco, totam machinam coriis ita circumtexerunt, ut speciem arietis retinuerint, una admodum trabe in medio catenis laxis, ut assolet, suspensa; cuius caput in mucrone desinens, et ferro circummunitum, non secus ac telli cuspis, muros crebro impulsu verberaturum erat. Porro adeo levem fecere hanc machinam, ut eam a viris intus dispositis trahi agere necesse non esset; sed viri quadraginta, qui trabem retracturi et in murum impulsuri erant, arietariam machinam humeris expeditissime gestarent, intus protecti coriis. Tres igitur hi Barbari machinas eiusmodi struxerunt, trabibus cum suo ferro detractis ex arietibus, quos Romani, a se comparatos, nequibant ad moenia trahere: tum earum quamque ingressi milites Romani minimum quadraginta ex fortissimis delecti, illos muro admoverunt. Ad machinae cuiusque latera stabant alii, loriceis galeisque egregie muniti,

κράνσι τὰς κεφαλὰς ἐς τὸ ἀκριβὲς κεκαλυμμένοι καὶ κοντοὺς ἔχοντες, ὥνπερ τὰ ἄκρα σιδηρίοις ἀγκιστροειδέσιν ἐρρήριστο, τοῦτου δὴ παρισκευασμένων αὐτοῖς ἔντεκα, ὅπως, ἐπειδὴν ἡ τοῦ κριοῦ ἐς τὸν περίβολον ἐμβολὴ ξυγχέῃ τὰς τῶν λίθων ἐμβολὰς, τοῦτοις δὴ τοῖς κοντοῖς περιαιρεῖν τε τοὺς ξυγχεομένους τῶν λί- 5 θων καὶ ἀπορριπτεῖν δυνατοὶ εἴεν. Ῥωμαῖοι μὲν οὖν ἔργον τι- χοντο καὶ τὸ τιχὸς ἤδη σιγναῖς ταῖς ἐμβολαῖς κατεσείετο, οἱ δὲ τῶν μηχανῶν ἐφ' ἑκάτερα ὄντες τοῖς ἀγκιστροειδέσι κοντοῖς τῶν

C λίθων τοῖς ξινταρασσομένους ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν οἰκοδομίαν ξυ- θήκης ἐρρίπτουν, ἀλώσεσθαι τε ἡ πύλις αἰτίκα δὴ μάλᾳ ἐπίδο- 10 ζος ἦν. οἱ δὲ Πέρσαι ἐπινόουν τάδε. ξέλινον πύργον, ὅσπερ

V 199 αὐτοῖς ἐκ παλαιῶν παρῆσκείαστο, καθύπερθεν τοῦ περιβόλου ἐτίθεντο, ἀνδρῶν ἔμπλεων τῶν ἐν σφίσι μαχηωτάτων, ἥλοις τε σιδηροῖς καὶ θώραξι τὰς τε κεφαλὰς καὶ τὸ ἄλλο σῶμα περιβυλ- λόντων. ἀγγεῖα δὲ θείου τε καὶ ἀσφάλτου ἐμπλησάμενοι καὶ 15 φαρμάκων, ὅπερ Μῆδοι μὲν νάφθαν καλοῦσιν, Ἕλληνες δὲ Μη- δείας ἔλαιον, πρὶν τε ταῦτα ἐφάψαντες ἐπὶ τὰς μηχανὰς τῶν κριοῦν ἔβαλλον, ὥσπερ ὀλίγον ἐμπιπράναι πύους ἰδέησεν. ἀλλ'

D οἱ περὶ ταῦτας, ὥσπερ μοι ἐρρήθη, ἐσιώτες, τοῖς κοντοῖς, ὥν- περ ἐπεμνήσθην ἀρτίως, ἐνδελιχέστατα περιαιροῦντες τὰ βαλλό- 20 μενα καὶ περικαθαίροντες, ἄπαντα ἐς τὸ ἔδαφος ἐκ τῶν μηχανῶν εἰθὺς ἐρρίπτουν. οὐκ ἐπὶ πολὺ δὲ πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο ἀνθέξεν

3. τούτου] τούτων Reg. *ibid.* ἔντεκα] ἤντηκαν L. 6. ἀπορ- ρίπτειν L. 16. νάφθαν] Suidas s. h. v. et s. φάρμακον. 18. ὥσπερ] ὡς παρ' L. corr. *ibid.* ὀλίγον L. ὀλίγω P. 19. περὶ ταύτας] παρὰ ταῦτα L. 21. καὶ περικαθαίροντες τὰ βαλλόμενα L.

atque instructi contis, quorum cuspides uncis ferreis praefixae erant, eo consilio, ut cum arietis caput, muro impactum, structuram eius convul- sisset, lapides confusos dimovere bis contis ac proficere possent. Ergo rem aggressis Romanis, iam murus crebris impressionibus quantiebatur, et qui hinc iude astabant machinia, lapides aedibus suis emotes excutie- bant contis, eratque opinio urbem continuo expugnatum iri. At Persae ietud excogitarunt. Turrim ligneam, iamdiu paratam, moenibus im- posuerunt, ac viris complerunt pugnacissimis, qui pectoribus loricas, ca- pitibus ac reliquo corpori tegmina iaduerant clavis ferreis borrida. Vas- cula sulphure, bitumine et veneno, quod Medi Napbthan, Graeci Me- deae oleum vocant, plena, atque igni concepto ardentia, in arietarias machinas mittebant; sic ut cunctae tantum non conflagraverint. Sed enim qui illis, uti dixi, astabant, contis, quorum modo memini, depelleutes ac repurgantes quae iacta fuerant, e machinia omnia confestim humi de- voluebant: quanquam haud diu labori buie afflicturos se et restituros

ἐπίσπενον. τὸ γὰρ πῦρ οὐ προσψάνουσιν ἐνέπριπτα αὐτίκα, εἰ μὴ εὐθυωρὸν ἀποβληθείη. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράσσειτο τῇδε.

Βέσσας δὲ αὐτὸς τεθωρακισμένος καὶ ἅπαν ἑξοπλίσας τὸ στρατεῖμα κλίμακας πολλὰς ἐς τὸ πεπτωκὸς τοῦ τείχους προῆγε. 5 καὶ λόγῳ τοσαῦτα παραθαρύνας, ὅσα μὴ ἀμβλύναι τοῦ καιροῦ τὴν ἀκμὴν, ἔργοις τῆς παρακλιεύσεως τὸ λοιπὸν ἐνιμνεν. ἀνὴρ γὰρ πλεον ἢ ἐβδομήκοντα γεγονῶς ἔτη καὶ παντάπασιν ἔξωρος ὢν ἤδη πρῶτος ἐπέβη τῆς κλίμακος. ἐνταῦθα μάχῃ καὶ ἀρετῇ ἐπεί- P 595
δειξεις γίνεται Ῥωμαίοις τε καὶ Πέρσαις ὅαν ἔργοις κατὰ τοῦτον 10 τὸν χρόνον οὐδαμῇ ὀλμαι ξυνεγχεσθῆναι. τὸ μὲν γὰρ βαρβάρων πληθὺς εἰς διαχιλίους καὶ τριακοσίους ξυνῆμι, Ῥωμαῖοι δὲ ἐς ἑξα- κισχιλίους ἐτέγγονον ὄντες. καὶ αὐτῶν ἑκατέρωθεν ὅσοι οὐ δι- σθάρησαν τραυματαῖσι σχεδόν τι γιγόνυσιν ἅπαντες, ὀλίγους τε λίαν ἐπ' ἀθροῖς τοῖς σώμασι περιτῖναι ξυνέβη. Ῥωμαῖοι μὲν οὖν 15 τῇ ἀνάβασιν ἐβιάζοντο δυνάμει τῇ πάσῃ, Πέρσαι δὲ αὐτοὺς πόνῳ πολλῷ ἀπεκροῦντο. ἀμφοτέρωθεν δὲ κτεινομένων πολ- λῶν οὐ μακρὰν πού ἐγένοντο τοῦ ἀπιῶσθαι τὸν κίνδυνον Πέρσαι. ὠθισμοῦ γὰρ πολλοῦ ἐν τῇ τῶν κλιμάκων ἐπιεβολῇ γεγινημένου ἄλλοι τε Ῥωμαίων σὺνχοι, ἅτε πολέμοις καθ' ἐπερθεῖν οἶσι μα- B
20 χόμενοι, ἴθνησκον καὶ Βέσσας δὲ στρατηγὸς ἐς τὸ ἴδιον ἐκπι-

3. Βέσσας] βέσας H, et infra saepius. 4. τοῦ L. τοῦτο τοῦ P.

ibid. προῆγς L. 5. τοσαῦτα — ὅσα] τοσοῦτον — ὅσον L.
ibid. παραθαρύνας Reg. παραθαρύνας P. 6. τὸ λοιπὸν]
τὰ λοιπὰ Reg. 7. ἔτη] ἐτῶν L. 8. μάχῃ] μίχῃ L.
10. γὰρ om. L. 13. γιγόναι πάντες L. 20. ἐκπισῶν] πε-
σῶν L.

putabant. Nam quidquid ignis contingeret, nisi eodem puncto temporis excuteretur, id protinus absumebat. Ita quidem haec agebantur.

Bessas vero ipse loricated, armatis omnibus copiis, ad muri partem collapsam scalas applicuit, et cum suis verbis eatenus animasset, ut hebescere non sineret occasionis vim, exhortationis reliquum impendit factis. Vir enim annis maior septuaginta, ac plane iam exoletus, scallas primus ascendit. Tum Persae et Romani in pugnam coorti sunt cum ea significatione virtutis, cui parem, mea quidem sententia, aetas haec nusquam vidit. Siquidem collectis Barbaris ad duo millia et trecentos, Romanis ad sex millia, ex utrisque, qui non interierunt, vulnerati sunt fere omnes, nec nisi oppido pauci illaeso corpore superfuerunt. Itaque ascensum Romani totis viribus tentabant: eos Persae labore multo repellebant. Cadentibus utrinque plurimis, nihil propius factum est, quam ut Persae periculum amolirentur. Nam cum in summis scallis magna vi sese invicem truderent, et Romani cum hoste superiorem locum tenente pugnarent, magno his numero pereuntibus, Bessas Magister militum de- Procopius II.

σὼν ἔκειτο. καὶ τότε δὴ κρανητῆς ἔξαισίας πρὸς ἀμφοτέρων γι-
 γνημένης οἱ μὲν βάρβαροι πανταχόθεν ξυρρέοντες ἐπ' αὐτὸν
 ἔβαλον, οἱ δὲ δορυφόροι ξυνέστησάν τε σπουδῇ ὕμφ' αὐτὸν καὶ
 κράνη μὲν ἐν ταῖς κεφαλαῖς ἔχοντες, θώρακας δὲ ἀμπεχόμενοι
 πάντες, ἔτι μέντοι καθ' ἑπερθεῖν ταῖς ἀσπίσι γραζόμενοι καὶ ἐν 5
 χρῶ ξυνιόντες ἀλλήλοις, ὁμοφῆς αὐτῷ σχῆμα ἐποίουν καὶ τὸν τε
 στρατηγὸν ὡς ἀσφαλίστατα ἔκρυψαν καὶ τὰ βαλλόμενα παντὶ
 σθένει ἀπεκροίοντο. καὶ πάταγος μὲν τῶν αἰετοειδῶν πεμπομένων τε
 καὶ ταῖς ἀσπίσιν ἢ τοῖς ἄλλοις ὅπλοις ἀποκαυλιζομένων βελῶν
 C πολὺς ἐγεγόνει, κρανητῇ δὲ καὶ ὤσθμυτι καὶ ταιλαιπωρίᾳ ἕκαστος 10
 εἶχετο. Ῥωμαῖοί τε ἅπαντες τῷ στρατηγῷ ἀμύνειν ἐν σπουδῇ
 ἔχοντες ἔβαλλον ἐς τὸ τεῖχος, οὐδένα ἀνιόντες καιρὸν, καὶ ταύτῃ
 τοὺς πολεμίους ἀνέστελλον. τότε δὴ ὁ Βέσσαις (οὐδὲ γὰρ ἐξανί-
 σταςθαι εἶχε, τῆς ὀπίσσεως ἀντιστατούσης, ἄλλως τε καὶ τοῦ
 σώματός οἱ οὐκ εὐσταλοῦς ὄντος, ἦν γὰρ οὗτος ἀνὴρ εὐσαρκὺς 15
 τε καὶ, ἔπερ ἐρρήθη, ἐσχατοτέρων) οὐκ ἐς ἀμυχανίαν ἐξέπεισε,
 καίπερ ἐς τοσοῦτον κινδύνου ἦκων, ἀλλὰ βουλευέται τι ἐκ τοῦ
 αἰφνιδίου, ὅπερ αὐτὸν τε καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα διασώσα-
 σθαι ἔσχεν. τοῖς γὰρ δορυφόροις ἐπέστελλε σύρειν τε αὐτὸν ἐκ
 ποδὸς καὶ ὡς ἀπωτάτω τοῦ τείχους ἐφέλκειν. οἱ δὲ κατὰ ταῦτα 20
 D ἐποίουν. καὶ αὐτὸν οἱ μὲν ἔσυρον, οἱ δὲ ζὺν αὐτῷ ὑπεχώρουν,
 τὰς μὲν ἀσπίδας ὑπερθεῖν ἐπ' ἀλλήλους ἔχοντες, τοσαύτην δὲ

3. ἔβαλλον L. 4. θώρακα L. 6. ξυνιόντες] ξυνιόντες Vat.
 ibid. καὶ τὸν τε] τε καὶ τὸν Hm. 9. καὶ ταῖς] καὶ ταῖς HL.
 12. ἔβαλον L. ibid. καὶ ταύτῃ] καὶ om. L. 13. ὥπερ] ὅπερ
 Reg. 19. αὐτὸν] αὐτῶν L. 21. οἱ δὲ ζὺν] καὶ αὐτοὶ δὲ
 ζὺν H.

lectus humi concidit. Utrunque tunc sublato clamore ingenti, confluen-
 tes undique Barbari, in eum tela coniecere. Circumfusi mox Protecto-
 res, galea omnes ac loriceis induti, obtentis desuper acutis, iunctisque
 inter se lateribus, testudine tauquam tecto Magistrum militum occulta-
 bant tutissime, et missilia omni ope prohibebant. Magnus erat telorum
 crepitus; cum usque et usque ingruentia, clypeis aliiave armis defringe-
 rentur. Clamore quisque, sublimi anhelitu et labore se conficiebat.
 Rursus Romani omnes Magistrum militiae tueri satagentes, inactis in mu-
 ros sine ulla intermissione telis hostem reprimebant. Tum Bessas, prae-
 gravato armis corpore per se parum agili ob nimiam obesitatem, et quam
 extremam fuisse dixi senectutem, non valens surgere; quamvis in tan-
 tum discrimen adductus esset, nihilominus mente constitit, atque ex tem-
 pore consilium cepit, quo se ipse remque Romanam servavit. Etenim
 Protectoribus imperavit, ut se e vestigio raptarent, et procul a moeni-
 bus traherent. Illi dicto audientes partim eum trahebant, alii cum ipso
 recedebant, sublatis continuatisque inter se scutis, et in gressu modum

ποιούμενοι βάδισιν, ὅσον ἐκεῖνος ἐσύρετο, ὥς μὴ ἀπαρακάλυ- H 336
 πτος γεγονὼς πρὸς τῶν πολεμίων βληθεῖη. ἐπειδὴ δὲ ὁ Βέσσαις
 ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἐγεγόνει, ἐξανίστατό τε καὶ παρακινεσάμενος ἐπὶ
 τὸ τεῖχος ἦι, τῆς τε κλίμακος ἐπιβατεύσας αὐθις ἐπὶ τὴν ἀνά-
 5 βασιν ὤρμητο. ἐπισπόμενοι δὲ Ῥωμαῖοι ἅπαντες ἔργα ἐς τοὺς
 πολεμίους ἐπιδείκνυντο ἀρετῆς ἄξια. περίφοβοι τε γινόμενοι
 Πέρσαις καιρὸν σφίσι τινὰ τοὺς ἐναντίους διδόναι ἤτουν, ὅπως
 ἔνσικενασάμενοι ἀπαλλάσσωνται τὴν πόλιν ἐνδόντες. Βέσσαις δὲ
 δολώσεως αὐτοὺς ἐπιτεχνᾶσθαι ὑποτοπάζων, ὅπως μεταξὺ κραι- P 596
 10 τύνωνται τὸ τοῦ περιβόλου ὀχύρωμα, τὴν μὲν ἔμβολὴν κατα- V 200
 παίνειν ἐγὼ οὐκ οἶός τε εἶναι, τοὺς δὲ ἀμφὶ τῇ ὁμολογίᾳ βουλο-
 μένους αὐτῷ ἐγγενέσθαι, τῶν στρατοπέδων μαχομένων, οὐδὲν
 τι ἤσσουν εἰς ἑτέραν τινὰ ζῆν αὐτῷ λέναι τοῦ τεύχους μοῖραν, δει-
 15 ξας τὸ χωρίον αὐτοῖς. τῶν δὲ οὐκ ἐνδεχομένων τὸν λόγον γίνε-
 15 ται μὲν αὐθις καρτερά τις μάχη καὶ ὠθισμὸς πολὺς, ἔτι δὲ ἀγ-
 χωμάλου τῆς ἐμβολῆς οὐσης ἐνηνέχθη τὸ τεῖχος ἐτέρωθι, οὐ-
 περ διορθεύσαντες Ῥωμαῖοι πρότερον ἔτυχον, ἐξαπινάως καταπε-
 σείν. ἐνταῦθα οὖν πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἐνέριον. καὶ Ῥω-
 20 μαῖοι μὲν πλῆθει τοὺς πολεμίους παρὰ πολὺ ὑπεραίροντες, καί- B
 20 περ δίχα διρηγμένοι, πολλῷ ἔτι μᾶλλον βάλλοντες τε καὶ ὠθοῦν-
 τες καρτερώτατα τοῖς ἐναντίοις ἐνέκιντο. Πέρσαις δὲ οὐκ ἐτι
 ὁμοίως ἀντεῖχον, ἑκατέρωθι βιαζόμενοι, ἀλλὰ διαμετρίτιστα ἢ

5. ἅπαντες] πάντας Hm. 8. συσκενασάμενοι L. *ibid.* δὲ]
 τε L. 9. ἐπιτεχνᾶσθαι Reg. ὑποτεχνᾶσθαι H. 12. αὐτῷ]
 αὐτοῖς H. 15. τις] ἡ H. *ibid.* ἀγχωμάλου] ἀγχομάχου Reg.
 16. οὐπερ δὴ ὀρθεύαντες L.

servabant aequalem ei, quo ille trahebatur; ne, si pateret, ab hostibus feriretur. Receptus in tutum Bessas surgit, astantesque hortatus, ad muros vadit, et pede scalis imposito, ascensum iterum ardentem molitur. Romani sequuntur omnes, ac facinora in hostes edunt viris fortibus digna. Conterriti Persae, nonnihil petant spatii ad convasandum, ut dedita urbe discedant. At Bessas, haec ab illis dolose fingi conciliens, ut hoc interim spatio muros firmarent, se quidem impressionem abruptum non posse dixit: illa autem, qui de compositione secum agere vellet, quamvis pugna ferretur, licere nihilominus ad aliam secum ire murorum partem, quam indicabat. Illis dicta respuentibus, certamen redintegratum crudescit, aeque acriter utrique tradunt. Adhuc Marte pugnabatur ancipiti, cum alia pars muri, quam prius Romani suffoderant, repente corrui. Utriusque eo multi confluere. Ac Romani quidem hostibus longe numero superiores, quamvis bipartito divisi, magis ac magis torquendo iacula trudendoque, validissime adversariis instabant. Persae vero hinc atque illinc appetiti, non ita iam repugnabant: sed eorum apparebat

ὀλιγανθρωπία ἐς ἄμω τὰ μέρη διαφανὲς ἦν. οὕτω δὲ πονο-
 μένων ἀμφοτέρων ἔτι τῶν στρατευμάτων καὶ οὔτε Περσῶν ἀπο-
 κρούεσθαι δυναμένων ἐγκειμένους σφίσι τοὺς πολεμίους οὔτε Ῥω-
 μαίων βιάζεσθαι παντάπασιν τὴν εἴσοδον οἷον τε ὄντων, νεανίας
 ἀνὴρ, Ἀρμένιος γένος, Ἰωάννης ὄνομα, Θωμᾶ υἱός, ὅνπερ ἐπὶ 5
 κλησιν ἐκάλουν Γούζην, τὰ μὲν καταπεπτωκότα τοῦ περιβάλου
 C καὶ τοὺς ἐνταῦθα ὠδισμοὺς εἶπεν, Ἀρμενίων δὲ τῶν οἱ ἐπομέ-
 των ἐπαγαγόμενος ὀλίγους τινὰς διὰ τοῦ κρημνώδους, ἥπερ
 ἄπαντες τὴν πόλιν ἀνύλωτον εἶναι ὑπόπτενον, βιασάμενος ἀνέβη
 τοὺς ταύτῃ φρουρούς. κατὰ τε τὰς ἐπάλξεις γινόμενος ἔνα Περ- 10
 σῶν τῶν τῇδε ἀμυνομένων, ὅσπερ μαχημώτατος ἐδόκει εἶναι, δό-
 ρατι ἐκτείνεν. ἑσβατά τε Ῥωμαίοις ξυνηνέχθη τὰ τῇδε.
 Πέρσαι δὲ, οἳ ἐν πύργῳ τῷ ξυλίῳ εἰστέκησαν, μέγα τι
 χρῆμα τῶν πυροφόρων ἀγγείων ὑψῆσαν, ὅπως τῶν βαλλομένων
 τῷ περιόντι καταφλέξαι αὐτοῖς ἀνδράσι τὰς μηχανὰς οἶοι τε 15
 ὥσιν, οὐ δυναμένων τῶν ἀμυνομένων ἅπαντα τοῖς κοντοῖς δω-
 D θεῖσθαι. πνεῦμα δὲ νότου σκληρόν τε καὶ ὑπερφυὲς ἄγαν ἐξα-
 πινάτως ἐξ ἐναντίας αὐτοῖς ξὺν πολλῷ κατὰ γῶ ἐπιπεσὼν, τῶν
 τοῦ πύργου σανίδων ἀμνηγέη μιᾶς ἤψατο. οὐ ξυνιέντων δὲ
 αὐτίκα τῶν ἐνταῦθα Περσῶν* (πόνω γὰρ καὶ θορόβῳ καὶ δέει 20
 καὶ ταραχῇ ἀμέτρῳ εἶχοντο ἅπαντες, ἥ τε ἀνάγκη αὐτοῖς παρη-

1. πονομένων] πεινυμένων H. 2. οὔτε — οὔτε] εὐδὲ — εὐδὲ
 P. 3. ἐγκειμένων σφίσι τῶν πολεμίων L. 6. Γούζην] γερόβ-
 ζην H: illud Hm. 8. ἐπαγαγόμενος Reg. ἐπαγόμενος P. ibid.
 ἥπερ L. οὐπερ P. 12. ἑσβατά] ἑσβατέν Reg. ibid. τὰ τῇδε]
 τρόπον τοιόδε Reg. 21. παρηγεῖτο] παρηγείτο H.

paucitas, cepis bifariam distributis. Dum utrique ita confignant, ut nec Persae imminetent sibi hostem repellere, nec Romani aditum prorsus perrumpere valeant; Ioannes, adolescens Armenius, idemque Thomae filius cognomento Guzes, a muri labe et ille, qui invicem ibi se prepollebant, digreditur, assumptaque ex Armeniis, quorum Dux erat, exigua manu, cum ea subito per praecipitum, qua urbem non posse capi omnes existimabant. Custodibus illis dispositis illata vi, ascendit; cumque ad murum pinnae evasisset, Persani, unum ex numero propugnatorum illius partis, qui bellicosissimus videbatur, occidit hasta, et eo Romanis aditum fecit.

Interea Persae, qui in turri lignea stabant, ignifera vasa quamplurima accenderunt, ut missilium eiusmodi maiori cepia machinas cum viris comburent, non sufficientibus, propugnatoribus omnia contis avertere. Subito Auster vehementissimus magno cum murmure illis ex adverso ingruens, turris asserem igni corruptit. Persis non statim animum advertentibus, cum omnes labore, tumultu, formidine, et nimia perturbatione essent impliciti, ac sensum ipsis necessitas auferret, convalescens pau-

ρεῖτο τὴν αἰσθησιν) ἡ γλῶσς κατὰ βραχὺ αἰσθημένη τῷ τε τῆς Μηδείας ἐπωνύμῳ ἑλαίῳ καὶ οἷσπιρ ἄλλοις ἐξήρτυτο τὸν πύργον ὅλον καὶ Πέρσας τοὺς ἐνταῦθα ἐνέπρησεν. ἐξηνθρακωμένοι τε ἅπαντες ἔπισον, οἱ μὲν ἐντὸς τοῦ περιβόλου, οἱ δὲ που ἐκτὸς, εἴνα δὴ αἶ τε μηχαναὶ καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὰς Ῥωμαῖοι εἰστήκεισαν· οὕτω δὲ καὶ οἱ ἄλλοι Ῥωμαῖοι, ὅσοι δὴ ἐς τοῦ περιβόλου τὰ κα- P 597
ταπεινωκότι ἐμάχοντο, ἐνδιδόντων σφίσι τῶν πολεμίων ἐς τε ὀλιγωρίαν ἐμπεπωκότων, ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐγένοντο, καὶ κατ' ἄκρας ἡ Πέτρα ἐάλω. τῶν μὲν οὖν Περσῶν ἐς πεντακο-
10 σίους ἐς τὴν ἀκρόπολιν ἀναθραμνόντες καὶ τὸ ἐκείνη καταλαμβάνοντες ὀχύρωμα ἤσυχῃ ἔμεινον, τοὺς δὲ ἄλλους Ῥωμαῖοι, ὅσους οὐκ ἔκτειναν ἐν τῇ ξυμβολῇ, ἐξώγησαν ἅπαντας ἐς τριάκοντα καὶ ἑπτακοσίους μάλιστα ὄντας. καὶ αὐτῶν ὀκτὼ μὲν καὶ δέκα ἀκραι-
φιεῖς εἶρον, οἱ δὲ λοιποὶ ἅπαντες τραυματίαι ὄντες ἐτόγχανον.
15 ἔπισον δὲ καὶ Ῥωμαίων πολλοὶ τε καὶ ἄριστοι, καὶ Ἰωάννης ὁ Θωμᾶ υἱὸς, λίθῳ τὴν κεφαλὴν ἐν τῇ ἐς τὴν πόλιν εἰσόδῳ πρὸς B
του τῶν βαρβάρων βληθεὶς ἔργα τε θανυμῶσά ἐς τοὺς πολεμίους ἐπιειξάμενος.

ιβ'. Τῇ δὲ ἐπιγενομένη ἡμέρᾳ οἱ Ῥωμαῖοι τῶν βαρβάρων C
20 τοὺς τὴν ἀκρόπολιν καταλαμβάνοντας πολιορκοῦντες λόγους προὔτε-
ρον, τὴν τε σωτηρίαν αὐτοῖς προτεινόμενοι καὶ τὰ πιστὰ δώσειν
ὑπὲρ τούτων ὁμολογοῦντες, ταύτῃ Πέρσας παραδοκοῦντες σφᾶς
αὐτοὺς ἐγχαρμῇ σφίσιν. οἱ δὲ αὐτῶν οὐκ ἐνδεχόμενοι τοὺς λό-
C
V 201

2. ἐξήρτυτο L. ἐξηρτύετο P. 4. δὲ που] δὲ τούτου Reg.
6. ἐς] ἐκ H. ibid. τὰ om. L. 15. Ῥωμαίων] ῥωμαῖοι Reg.
19. οἱ om. L. 20. τοὺς ἐς τὴν ἀκρ. καταλαμβάνοντας Reg.

latim flamma, oleo, quod a Medea nomen habet, et aliis, quae vires ipsi dabant, turrim totam ac Persas in ea collocatos cremavit. Combusti omnes ceciderunt, partim intra moenia, partim extra, ubi machinae et Romani circa illas positi stabant. Sic demum Romani caeteri, qui ad muri labem pugnabant, cedentibus et ardorem remittentibus adversariis, moenia penetrarunt, et Petra vi capta est. Persae quingenti ad urbis arcem intento cursu, eiusque munitioibus occupatis, illic se tenuerunt. Reliquos Romani, quos congressu non sustulerant, vivos omnes ceperunt, numero summum dcccxx. Horum integros xviii, iuvenuerunt: caeteri erant saucii. E Romanis multi lique fortissimi occubuerunt: inter quos fuit Iohannes Thomae filius, qui in hostes miris facinoribus editis, in capite a Barbaro quodam vulneratus est lapide, dum urbem ingrederetur.

12. Postridie Romani obsessis Barbaris, qui arcem occupaverant, in eam sententiam verba fecerunt, ut illis incolomitatem obtulerint, ac promiserint fidem publicam, summa spe incensi fore ut Persas ad deditionem ea via pellicerent. At illi a sermone se avertentes, ad vim specta-

γους ἐς ἀντίστασιν εἶδον, καίπερ οὐκ ἐπὶ πολὺ ἀνθ' ἔξιν τῇ τα-
λαιπωρίᾳ οἰόμενοι, ἀλλὰ δι' ἀρετὴν θανατῶντες. Βέσσας δὲ
αὐτοὺς ἀποσεῖσαι τῆς γνώμης ἐθέλων ἀντικαταστήσαι τε ἐς τὴν
τῆς σωτηρίας ἐπιθυμίαν, τῶν τινα Ῥωμαίων στρατιωτῶν ὡς
πλησιαιτάτα αὐτοῖς διαίνει κελύει, παραίνεσίν τέ τινα ἐς τοὺς 5

D ἀνθρώπους ποιήσασθαι, δηλώσας ὅσα δὴ ἐς αὐτοὺς εἰπεῖν βοῦ-
λοίτο. καὶ ὃς ἀγχοτάτω γενόμενος ἔλιξε τοιαῦτα, „Τί πεπονθότες

H 337 ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς, ὃ βέλτιστοι Πέρσαι, τὸν ὅλεθρον διατείνεσθε
τοῦτον, ἐπιτηδεύοντες τὰ θανάσιμα σπουδῇ ἀλογίστῳ καὶ τῆς
ἀρετῆς τὰ ἐπιτηδεύματα διαφανῶς ἀτιμάζοντες; οὐ γάρ ἐστιν 10
ἀνδρεῖον τὸ τοῖς ἀμυχάνοις ἀνιστατεῖν, οὐδὲ ξυνετὸν τὸ μὴ βοῦ-
λεισθαι τοῖς κεκρατηκόσιν ὑπεῖκιν· οὐδὲ μὲν ἄδοξον τὸ τύχῃ τῇ
παρουσίᾳ ἐπομένους βιώναι. ἀνάγκη γὰρ οὐδὲ ἀγαθῆς τιος ἐλ-
πίδος τυχοῦσα τὴν ἀτιμίαν ἐκφεύγει δικαίως, ἣν καὶ τῶν ἔργων
ἐπιβάλλεται τὰ αἰσχροτάτα. κακῶ γὰρ τῷ ἀμυχάνῳ τὸ σύγγω- 15

P 598 μὸν ἔπασθαι πέφυκε. μὴ τοῖνυν τὴν ἀπόνοιαν ἐν προὔπτῳ ζηλοῦτε
κινδύνῳ, μηδὲ τῆς σωτηρίας τὴν ἀλαζονείαν ἀλλάξασθε, ἀλλ'
ἐνθυμιῶσθε ὡς ἀναβιώσεσθαι μὲν τοὺς τετελευτηκότας ἄδύνατον,
οἱ δὲ περιόντες καὶ χρόνῳ διαθήσονται σφῶς αὐτοὺς ὕστερον, ἣν
γε τοῦτο κρεῖσσον εἶναι δοκῇ. βουλευσάσθε οὖν τὴν ὑστάτην 20
βουλὴν καὶ περισκοπεῖσθε τὰ ξύμφορα, ἐκείνο εἰδότες, ὡς ταῦτα

1. ἐπὶ πολὺ] ἔτι πῶ Reg.	3. ἀποσεῖσαι] ἀποσεῖναι L.
5. πλησιαιτάτα αὐτοῖς εἶναι L.	7. ὃς] ὡς L.
11. ἀνδρεῖον] ἀνδρείων L.	13. ἐπομένους L.
15. ἐπιβάλλεται] περιβάλλεται Reg.	17. ἀλλάξασθε H.
21. εἰ-
δότες] εἰδόντες L.	

bant: quamvis labori haud diu se restituros putarent: verum enimvero fortiter mori cupiebant. Tum Bessas in animo habens a proposito illos abducere, et ad vitae amorem revocare, militi cuidam Romano imperat, ut e proximo illos hortetur, ac profert quae ipsis referri velit. Is, cum proxime accessisset, ita disseruit: Quid tantum mali vobis accidit, praecleari Persae, ut contendatis ad interitum, causam eius parantes temeritate praecipiti, et manifesto contemptu studii virtutis bellicae. Neque enim fortiter facit, qui contra vim ineluctabilem obfirmat sese; nec sapienter, qui victoribus cedere renuit. At neo turpe est, in vitae cursu praesentem fortunam sequi. Necessitas enim, quae donae spei nihil habet, merito infamiam effugit; licet res, cacteroquin indignissimas, admittat: quippe malum inevitabile veniam secum afferre solet. Nolite igitur in evidenti discrimine stulta certare pertinacia, nec saluti praeposuite vanam animi ostentationem: sed cogitate, non posse mortuos restituere se in vitam: superstitibus autem integrum fore postea pro reditu suo paeisci, si id satius esse videbitur. Itaque postremum deliberate, ad utilitates vestras intenti, et memores optima esse illa consilia, quae qui ceperint,

ἂν τῶν βουλευμάτων τὰ βέλτιστα εἴη ἐν οἷς τὸ μεταμελῆν τοῖς
 βουλευσαμένοις ἐν ἔξουσίᾳ ἔσται. ὥς ἡμεῖς ὑμᾶς γε καὶ ζυγομα-
 χήσας οἰκτιρομεν καὶ θανατῶντων φειδόμεθα καὶ πρὸς τὸν
 βίον ἐνδιαφρονημένους τε καὶ βλακύνοντας ἐλευθ' ἀξιοῦμεν, ἥ
 5 Ῥωμαίοις Χριστιανοῖς νόμος. ἄλλο τε ὑμῖν περιοῦσι προσέσται B
 οὐδέν, πλὴν γε δὴ ὅτι τὴν πολιτείαν ἐπὶ τὰ βελτίω μεταβαλόντες
 Ἰουστινιανὸν ἀντὶ Χοσροῦ κήριον ἔξετε· ὑπὲρ γὰρ τούτων ὑμῖν
 καὶ τὰ πιστὰ δῶσιν ὁμολογοῦμεν. μὴ τοίνυν ὑμᾶς αὐτοὺς δια-
 χρήσησθε, παρὸν σώζεσθαι. οὐ γὰρ εὐτυχὲς ἐμφιλοχωρεῖν τοῖς
 10 δεινοῖς ἐπ' οὐδεμιᾷ τὸ παράπαν ὄνῃσι, ἐπεὶ οἶκ' ἀνδραγαθίε-
 σθαι, ἀλλὰ θανατῶν τοῦτό γε. γενναῖος δὲ ὅς ἂν ἐγκριτερεῇ τὰ
 δεινότερα, ἥνικα τι προσδοκᾷ ἀπ' αὐτοῦ χρῆσιμον. οὐ γὰρ
 ἐπαινοῦσι τὴν ἐκούσιον τελευτὴν ἄνθρωποι, ἐνθα δὴ τις ἐπίκει-
 ται κρείσσω τῷ κατ' αὐτὴν κινδύνῳ ἑλλίς, ἀλλὰ βλαῖος μὲν κα- C
 15 ταστροφῇ ἄχρηστος καὶ ἄνομι προπετής, τὸ δὲ εἰς θάνατον
 θράσος ἀνόητον τοῦ δραστηρίου πρόσχημα οἶκ' εὐπρεπὲς τοῖς γε
 σώφροσιν εἶναι δοκεῖ. καίτοι καὶ τοῦτο ἐκλογίσεσθαι χρὴ, μὴ
 τε δόξητε καὶ εἰς τὸ θεῖον ἀγνωμονεῖν. εἰ γὰρ ἀπολεῖν ἐβού-
 λητο, ὧ ἄνδρες, ὑμᾶς οὐκ ἂν, οἶμαι, παραδιδῶκε τοῖς δια-
 20 σώζειν ἐπιμέμοις. τὰ μὲν οὖν παρ' ἡμῶν τοιαῦτά ἐστι. βου-

2. ὑμᾶς γε] γε ὑμᾶς L.

4. ἥ Reg. ὥς P.

5. περιοῦσι om.

Reg. 8. διαχρήσεσθε H. διαχρήσεσθαι L. διαχρήσεσθε P.
 9. εὐτυχὲς] ευχόν H. 11. θανατῶν L. θανατοῦν P. 14. κατ'
 αὐτὴν Reg. κατὰ ταύτην P. ⁶ibid. βλαῖος] βίον Reg. 15. καὶ
 ἄνομι] καὶ om. L. 16. ἀνόητον θράσος L. 18. ἀπολεῖν]
 ἀπόλλειν H: illud Hm. 20. μὲν οὖν om. L. ⁷ibid. βουλευ-
 σεσθαι Reg. βουλευσεσθε P. βουλευσεσθε H.

emendare possunt poenitentia. Sic vero vos, quamvis refractarios, mis-
 ramur, sic optantibus mori parcimus, sic vitam habentibus ludibrio ac lu-
 cem contemnentibus benigne facimus, ut Romanorum Christianorum insti-
 tuta scrunt. Porro datam vobis incolumitatem unum et consequetur, ut
 ad Remp. meliorem traducti, Iustinianum pro Chosroe dominum habeatis:
 quae vos fide publica vobis confirmaturos recipimus. Quare, cum vobis li-
 ceat esse salvis, nolite vos ipsi perdere. Neque enim praeclarum est, in
 asperis, quae nihil omnino prosint, alacriter versari: cum id non genero-
 sum facinus, sed mera moriendi libido sit. Fortis est, qui dura, unde
 aliquem expectat fructum, constanter subit ac tolerat. Nec laudant ho-
 mines mortem voluntariam, quando periculo, cuius causa appetitur, spes
 maior est: at violentus interitus inutilis et praeceptis amentia iudicatur. Iu-
 sana demum ad mortem ultro obeundam audacia nihil aliud sapientibus
 videtur esse, nisi foedu quaedam larva strenuitatis. Illud etiam reputan-
 dum cavendumque, ne quid ingrati animi vitio peccare in Deum videamini.
 Nam si vobis decrevisset exitium, o viri, nequaquam vos, ut equidem

λεύσεσθε δὲ ἑμεῖς δηλονότι, ἄνπερ ζῆν ἄξιοις ὑμῖν συμβαίνει εἶναι.“

Ἡ μὲν παραίνεσις ταύτῃ πη εἶχε. Πέρσαι δὲ τοὺς λόγους οὐδὲ ὅσον ἀκόῃ δέχεσθαι ἤθελον, ἀλλ' ἐθιλοκοφούντες ὅτι δὴ
 V 202 οὐκ ἐπαίτειεν προσεποιούντο. καὶ τότε, τοῦ στρατηγοῦ ἐγκέλευ- 5
 D σαμένον, Ῥωμαῖοι πῦρ τῇ ἀκροπόλει ἐμβέβληνται, τῷ τρόπῳ
 τούτῳ ἐνδύσειν τὰ σώματα σφίσι τοὺς πολέμιους οἰόμενοι. τῆς
 δὲ φλογὸς ἐπὶ μέγα χωρούσης οἱ βάρβαροι, τοῦ πάθους αὐτοῖς
 ἐν θογαλμοῖς ὄντος, ἐξεπιστάμενοι ὅτι δὴ σφίσι αὐτίκα δὴ μάλα
 τετεφρωσθαι συμβήσεται, ἐλπίδα οὐδεμίαν ἔχοντες, οὐδὲ εἰδότες 10
 καθ' ὃ τι σωθήσονται ἀμνόμενοι, οὐδ' ὥς ἐποχείριοι τοῖς πο-
 λεμίοις γενέσθαι ἤθελον, ἀλλὰ ἔξιν τῇ ἀκροπόλει εὐθὺς ἅπαντες,
 θανμάζοντες τὰ ποιούμενα τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ, καταφλεγό-
 μενοι διεφθάρησαν. δι' ὅσης τε σπουδῆς ὁ Χοσρόης Λαζικήν
 ἤγε, τηρικᾶν φανερὸν γέγονεν· ὅς γε στρατιώτας μὲν τοὺς πάν- 15
 P 599 των λογιμωτάτους ἀπολεξάμενος ἐν τῷ τῆς Πέτρας κατεστήσατο
 φυλακτηρίῳ, ὅπλα δὲ κατέθετο ἐνταῦθα τὸ πλεῖστον,
 ὥστε ληισαμένων αὐτὰ Ῥωμαίων στρατιωτῶν ἑκάστῳ πέντε ἀνδρῶν
 ἐπιβαλεῖν σκευὴν, καίτοι κἂν τῇ ἀκροπόλει πολλὰ κανθῆναι ξυν-
 ἔβη. εὐρηται δὲ καὶ σίτον καὶ τεταρخیμενων κρεῶν μέγα τι 20
 χρῆμα καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, ὅσα δὴ ἔμελλε πενταετὲς τοῖς
 πολιορκουμένοις ἅπασιν ἐπαρκέσειν. οἶνον δὲ οὐκ ἔτυχον ἐνταῦθα

1. ἄνπερ] ὥνπερ Reg. ibid. ζῆν om. Reg. ibid. συμβαίνει L.

6. Ῥωμαίοις — ἐμβέβληται L. 10. εἰδότες L. εἰδόντες HP.

17. κατέθετο Reg. ibid. ἐνταῦθα om. L. 19. ξυνέβη καν-

θῆναι L. 22. ἅπασιν] πᾶσιν L.

co, iis tradidisset, qui servare vos cuperent. Ille noster est in vos animus: iam inter vos consulite, et num vita digni sitis videte.

Ita quidem hortator ille disseruit. Persae vero monita ne auribus quidem accipere voiverunt: sed pervicacia obsurdescentes, nihil audire se simularunt. Tum Romani, lussu Magistri militum, ignes arci inficere, hoc modo hostem ad deditionem perpulsum iri existimantes. Crescento admodum flamma, Barbari mortem prae oculis habebant, nec dubitabant, quin mox abituri essent in cineres: nulla spes erat reliqua, nec sciebant quo defensionis genere saluti consulerent: nihilominus in manus hostium venire recusarunt, et mirante Romano exercitu, omnes puncto temporis cum arce incendio deleti sunt. Tunc apparuit, quam cordi esset Lazica Chosroi, qui milites legisset omnium praestantissimos, et in Petrae praesidio collocasset: ibique tantam repulsisset armorum vim, ut, cum in praedam Romanis ea cessissent, cuique militi virorum quinque armatura obtigerit: quamvis multa in arce conflagrarent. Praeterea magna inventus est fragmenti numerus, et carniū sale conditarum caeteraeque rei cibariae copia, quae omnibus quinquennio obsessis sufficisset. Vinum

καταθέμενοι Πέρσαι, πλὴν γε ὅτι τὸν τε ὀξίνην καὶ διαρκῆ κύα-
μον. ἔπει δὲ καὶ ὕδωρ ἐκ τοῦ ὀχετοῦ ἐπιρρέον ἐνταῦθα Ῥωμαῖοι
εὔρον, ἐν θαύματι μεγάλῳ γενόμενοι διηποροῦντο, ἕως τὸν πάν-
τα λόγον ἀμφὶ τοῖς κρυφίοις ὀχετοῖς ἔμυθον. ὅ τι δὲ τοῦτ' ἔστιν B
5 αὐτίκα δηλώσω.

Ἡνίκα Πέτραν ὁ Χοσρόης ἔλων τῇδε τὸ φυλακτήριον κατε-
στήσατο, εὐ εἰδὼς ὡς Ῥωμαῖοι προσεδρεύουσιν αὐτῇ μηχανῇ
πίσῃ, εὐθείς τε διελεῖν τὴν ὀχεταγωγίαν μελλήσει οὐδέμιᾳ ἔγκρι-
ρήσουσιν, ἑπείνοι τοιάδε. τοῦτο δὲ τὸ ὕδωρ, ὅπερ ἐς τὴν πό-
10 λιν εἰσάγεται, ἐς τρεῖς διελὼν μοίρας κατέρυχά τε βαθεῖαν κο-
μιθῇ ποιησάμενος, ὀχετοὺς ἐκτετήκατο τρεῖς, τὸν μὲν ἕνα κάτω
ἐς τῆς κατέρυχος ταύτης τὰ ἔσχατα, κόπρῳ δὲ αὐτὸν καὶ λίθοις
καλύψας ἄχρι ἐς τὰ τῆς κατέρυχος μέσα· κἀνταῦθα κατακρύ- H 338
ψας τὸν δεύτερον, ὑπερθε τὸν τρίτον ἰδέματα, ὑπὲρ γῆς τε ὄντα C
16 καὶ ὀρατὸν πᾶσιν· ὥστε τριώροφον ἐγκερυμμένως τὸν ὀχετὸν
εἶναι. ὅπερ οὐ ξυνιέντες κατ' ἀρχὰς τῆς πολιορκίας Ῥωμαῖοι
τοῦτον δὴ τὸν διαφανῆ ὀχετὸν διελόντες, ἐπίπροσθεν τε οὐκ ἐπιξ-
αγαγόντες τὸν ἐπὶ διώρυχα πόνον, ἀλλὰ τὸ ἔργον πρὸ τῆς ἐν-
θίνδε ἀπωλείας ἀποπανσάμενοι, ὥοντο ἰνδεῖν τοῖς πολιορκουμέ-
20 νοις τὸ ὕδωρ, σφαλλούσης αὐτοῖς τὴν διάνοιαν τῆς περὶ τὸ πο-

1. ὀξίνην] ὀξύνην H. *ibid.* κύαμον om. L. 4. τοῦτ'] τοῦ-
το L. 7. προσεδρεύουσιν μὲν L. 8. ὀχεταγωγίαν Vat. et L.
ὀχετηγίαν P. 12. δὲ αὐτόν om. L. 13. ἐνταῦθα τε κρύψας
Reg. 14. τὸν δεύτερον om. L. *ibid.* ὑπερθεν L. 15. ἐγ-
κερυμμένως] κερυμμένους L. 16. ὥπερ οὐ ξυνιέντες L.
18. διώρυχα] διώρυχος Reg. *ibid.* τὸ ἔργον] τοῦ ἔργου L.
19. ἀποπανσάμενοι L. 20. σφαλλούσης] Valgo σφαλούσης.
σφαλίσαι Reg. *ibid.* περὶ] παρὰ Reg.

sibi non providerant Persae; sed tantum acetum, et satis siliquae, [ex qua vinum conficerent.] Ubi aquam Romani in urbe ex canali structili manantem viderunt, vehementi admiratione defixi haesere, donec ars occultis canalibus adhibita patuit: quod quid rei sit, modo dicam.

Quando Chosroës Petram a se expugnatam praesidio manit, pro certo habens Romanos eam viribus omnibus obsessuros, statimque admo-
turos mœnum intercicendo propere aquaeductui, haec excogitavit. Aquam,
quae in urbem inducebatur, tripertito divisit, ductaque fossa altissima,
canales construxit tres: unum quidem in ima fossa: quem cum ad me-
diam usque fossam coeno lapidibusque texisset, ibidem alterum abdidit.
Tertium vero isti imposuit ab humo extantem, subiectumque oculis
omnium: ita ut aquaeductus triplici concameratione distinctus occulte
esset. Cuius rei inscili Romani, obsidionis initio, rupto canali illo, qui
apparebat, fossam altius non subegerunt: sed prius abeuntes incepto,
quam opus penitus destruxissent, sibi persuaserunt aqua iam carere ob-

νεῖσθαι ὀλιγωρίας. τῆς δὲ προσεδρείας μηχανομένης, τῶν τε-
ρας πολεμίων λαβόντες Ῥωμαῖοι ἔμαθον ἐκ τοῦ ὀχετοῦ τοὺς πο-
λιορκουμένους ὑδρεύεσθαι. κατορύξαντες τοίνυν τὸν χῶρον ἐνέρι-
σκουσι τὸν δεύτερον ὀχετὸν ἐν ταῦθ' ἃ πη ὄντα, καὶ τοῦτον διελόν-

- D τις αὐτίκα ᾤοντο ταύτῃ πᾶσαν κάτειργάσθαι τῶν πολεμίων τὴν 5
δύναμιν, οὐδὲ τοῖς δευτέροις ἐν τῇ ἀπ' αὐτῶν διδασκαλίᾳ παι-
δευθέντες τὰ πρότερα. ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν πόλιν ἐλόντες ἐπιρρέον,
ὥσπερ μοι ἐρρήθη, ἐκ τοῦ ὀχετοῦ τὸ ὕδωρ εἶδον, ἐθαύμαζόν τε
καὶ ἀπορίᾳ πολλῇ εἶχοντο. τὸ δὲ γεγονός παρὰ τῶν αἰχμαλώτων
ἀκούσαντες, τῆς τε τῶν πολεμίων ἐς τὰ ἔργα ἐπιμελείας καὶ τῆς 10
σφετέρας παρὰ τοὺς πόρους ὀλιγωρίας ὀπίσω τῶν πραγμάτων
ῥιπθάνοντο. τοὺς μὲν οὖν αἰχμαλώτους ἅπαντας ὁ Βέσσας ἐθ-
ρῆς βασιλεὶ ἔπεμψε, τὸν δὲ Πέτρας περίβολον ἐς ἔδαφος καθεῖ-
λεν, ὥς μὴ πράγματα οἱ πολέμιοι σφίσιν αὐθις παρέχωνται. καὶ
P 600 αὐτὸν βασιλεὺς ἀποδεξάμενος τῆς ἀρετῆς ἐπήνεσεν ἐς τὰ μάλιστα 15
καὶ τῆς εὐβουλίας, ὅτι δὴ ὅλον καθεῖλε τὸ τεῖχος. γέγονεν οὖν
ὁ Βέσσας αὐθις οἷς τε ἐνήμερησεν οἷς τε ἀρετῆς πεποιήται δῆλω-
σιν ἀπόβλεπτος ἐς πάντας ἀνθρώπους. ἦν ἴκα μὲν γὰρ ἐπὶ τῇ
Ῥώμῃ φυλακτηρίῳ ἐτέτακτο, ἐλπὶδα Ῥωμαῖοι πολλὴν ἐπ' αὐτῷ
εἶχον, ἅτε ἀνδρειότατα διαγεγονότι τὰ πρότερα. ἐπεὶ δὲ αὐτῷ 20
ἐν ταῦθ' ἃ δεδυστυχηκέναι ξυνέπει, Ῥώμῃς τε οὕτω τοῖς Γότθοις
ἀλούσης, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, καὶ δι-
V 203 φθαρμένον ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον Ῥωμαίων τοῦ γένους, βασιλεὺς

14. παρέχονται L corr. παρέχονται P. 15. ἀποδεξάμενος] ἀποδεγόμενος Reg. 18. τῷ Ῥώμῃς] τῆς Ῥώμης Hm. 21. δε-
δυστυχηκέναι] διαδεδυστυχηκέναι L.

sessos, inertī incuria falsam illis offerente opinionem. Dum protrahitur obsidio, Romani, nonnullis hostium captis, ab ipsis rescivunt, obsessos ex aquaeductu haurire. Quamobrem locum aggressi fodere, suppositum canalem alterum offendunt, eoque inciso, de hostibus actum existimant, nullum a prioribus ad consequentia documentum trahentes. Postea potiti urbe, ut manantem, quemadmodum dixi, ex canali aquam viderunt, obstupuerunt, suspensi ignorance causae. Quam a captivis edocti, hostium in operibus molientibus diligentiam, suamque in suscepto labore negligentiam, re iam peracta cognoverunt. Protinus Bessas captivos omnes ad Imperatorem misit, ac Petrae moenia diruit, ne Persae negotium de-
nuo facesserent. Assensus Imperator, mirifice virtutem eius laudavit, et sapientiam, quod muros funditus evertisset. Sic Bessas, re feliciter ac fortiter gesta, quem amiserat splendorem nominis ubique recupera-
vit. Is certe, cum Romae praesidio praefectus esset, Romanis pristina fortitudine magnam de se spem concitaverat. Ibi vero male bello admi-
nistrato, itaque, ut in superioribus libris narravi, capta a Gothis Roma,

μὲν Ἰουστινιανὸς οὕτω δὴ ἐς Βυζάντιον ἀναστρέφοντα στρατηγὸν B
κατεστήσατο ἐπὶ Πέρσας αὐτόν. δίδουρόν τε τὴν προῦξιν ὡς ἐ-
πεὶν ἅπαντες καὶ τὰ βασιλεῖ βεβουλευμένα ἐχλεύαζον, εἰ τῷ Βέ-
σα τούτῳ, Ἰότιθων τε ἤσσηθέντι κατὰ κράτος καὶ τυμβογέροντι
5 γεγεννημένῳ, πόλεμον τὸν Μηδικὸν ἐγχειρίσειεν ἐπὶ δυσμαῖς βίον.
ἀλλὰ τούτων σχεδόν τι ἄπασι δεδογμένων, εὐτυχία τε καὶ ἀρετῇ
τοιγῶδε τῷ στρατηγῷ τῷδε ξυνηνέχθη χρῆσθαι. οὕτως ἄρα οὐχ
ἤπερ τοῖς ἀνθρώποις δοκεῖ, ἀλλὰ τῇ ἐκ τοῦ Θεοῦ ῥοπῇ πρυτα-
νεύεται τὰ ἀνθρώπεια, ὃ δὴ τύχην εἰώθασι καλεῖν οἱ ἀνθρώποι,
10 οὐκ εἰδότες ὅτου δὴ ἔνεκα ταύτῃ πρόεισι τὰ ξυμβαίνοντα, ἤπερ
αἰ τοῖς ἐνδθλα γίνεται. τῷ γὰρ παραλόγῳ δοκοῦντι εἶναι φιλεῖ C
τὸ τῆς τύχης προσχωρεῖν ὄνομα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡς πῇ ἐκά-
στω φίλον, ταύτῃ δοκεῖτω.

γ'. Περιμερόης δὲ, δεισας μὴ τι Πέρσῃ τε καὶ Πέρσαις D
15 τοῖς τῇδε ἀπολλελεμμένοις γλαῦρον διὰ χρόνον μῆκος ξυμβαίη,
ἄρας παντὶ τῷ στρατῷ ἐνταῦθα ἦι, ἐπεὶ αὐτὸν ὁ καιρὸς μετὰ
τὴν τοῦ χειμῶνος ὥραν ἐς τοῦτο ἐνῆγε. μεταξὺ δὲ τὰ ξυμπε-
σόντα μαθὼν ἅπαντα τῆς μὲν ὁδοῦ ταύτης τὸ παράπαν ἀπέ-
σχετο, εὖ εἰδὼς ὅτι δὴ ἐκτὸς ποταμοῦ Φάσιδος ἄλλο τι χωρίον

2. τε τῇ] δὲ τῇ Hm. 6. δεδογμένων] δεδομένων L.
8. ἤπερ] ὅσα H. *ibid.* τοῦ Θεοῦ] τοῦ om. L et Suidas s. v.
τύχη. 9. ἀνθρώπεια L et Suidas. ἀνθρώπινα P. *ibid.* κα-
λεῖν εἰώθασιν Suidas. *ibid.* οἱ om. L et Suidas. 10. τού-
τῃ] τῷ Suidas. *ibid.* ἤπερ] εἴπερ L et Suidas. 11. ἐνδθλα]
οὐκ ἐνδθλα Suidas. *ibid.* παραλόγῳ] αἰόλῳ Suidas. 12. ὄνο-
μα προσχωρεῖν L et Suidas, nisi quod Suidas προσχωρεῖν.
17. τῇ] om. L. *ibid.* ἐς] εἰς L. 19. ὅτι δὴ] om. L.

et extincta parte maxima civium, cum Byzantium rediisset, nihilominus Iustinianus Augustus ipsi in Persas belli imperium esse iussit. Nemo fere erat quin id culparet, rideretque Imperatoris consilium, quod Besae, a Gothis foede victo ac seni capulari, iam sub occasum vitae, bellum Persicum dedisset. Haec erat communis fere opinio, cum se feliciter animosum Magister ille militum praebuit. Nimirum res mortaliū, non pro ipsorum sensu, sed Dei vultu ac providentia administrantur: quod homines ideo Fortunam vocare solent, quia causam ignorant cursus, quem in eventis vident: nam vulgo Fortuitum dicitur, quod praeter opinionem videtur accidere. Verum de his ad arbitrium quisque suum sentiat.

13. Interea veritus Mermeroēs, ne quid mali longa dies afferret Petrae Persique in ea urbe relictis, moverat cum omnibus copiis, eo-
que contendebat, anni tempestate, quae biemi successerat, invitatus. At per id tempus plane cognitis, quae Petrae configerant, institutum iter abruptit, baud iguarus, trans fluvium Pbasium nullum esse locum,

Λαζοῖς οὐκ μὴ τὸ ἐν Πέτρᾳ οὐκ ἦν. ἀναστρέψας δὲ καὶ κατυλα-
 βὼν τὰς ἐξ Ἰβηρίας ἐπὶ γῆν τὴν Κολχίδι εἰσόδους, ἵνα δὴ ὁ Φά-
 σις διαβατός ἴσταιν, αὐτὸν τε περὶ διαιμείψας καὶ οὐκ ἥκιστα πο-
 ταμόν, Ῥέοντα ὄνομα, οὐδὲ αὐτὸν ἐκὶ ναυσίπορον ὄντα, τοῦ
 τε Φάσιδος ἐν δεξιᾷ ταύτῃ γενόμενος ἐπὶ πόλιν Ἀρχαιοπόλιν ὄνο-
 5 μα, ἣ πρώτη τε καὶ μεγίστη ἐν Λαζοῖς ἴσταιν, ἐπῆγε τὸ στρα-
 τευμα ξύμπαν μάλιστα. ἦσαν δὲ ὀλέγων χωρὶς ἱππεῖς ἅπαντες,
 καὶ αὐτοῖς ἐλέφαντες ὀκτώ εἰποντο. ἐφ' ὧν δὴ ἐμύλλον ἐπιστά-
 μενοι Πέρσαι τοὺς πολεμίους ὥσπερ ἐκ πύργων κατὰ κορυφῆς ἐν-
 10 θένδε βάλλειν. ὥστε εἰκότως ἂν τις Περσῶν τὴν ἐς τοὺς πόρους 10
 ταλαιπωρίαν τε καὶ ἐπιτέλῃσιν ἀγασθείη, οἳ γε τὴν ἐξ Ἰβηρίας
 ἐς τὴν Κολχίδι ὁδὸν φέρουσιν, κρημνώδεσιν τε τάπαις καὶ δυσ-
 χωραῖς λοχμῶδεσι πανταχόθι συνεχομένην, ὕλαις τε οὕτως ἀμ-
 φιλαφεία καλυπτομένην, ὥς καὶ ἀνδρὶ εὐζῶνι δοκεῖν ἀπόρευτον
 τὰ πρότερα εἶναι, οὕτως ὁμαλὴν κατεστήσαντο ὥστε οὐχ ὅσον 15
 Β αὐτῶν τὴν ἵππον ὅλην πόνη οὐδὲν ἐνθένδε εἶναι, ἀλλὰ καὶ τῶν
 ἐλεφάντων ὅσους βούλονται ἐπαγομένους ταύτῃ στρατεύειν. ἤλ-
 θον δὲ αὐτοῖς καὶ ξύμμαχοι Οὐννοὶ ἐκ τῶν Σαβείρων καλουμένων
 διαχιλίοι τε καὶ μύριοι. ἀλλὰ δέισας ὁ Μερμερόης μὴ ἐς πληθος
 Η 339 τοσοῦτον ὄντες οἱ βάρβαροι οὗτοι μήτε τι αὐτῷ ὑπακούειν ἐπαγ- 20
 γέλλοιεν ἐθέλῃσωσιν, ἀλλὰ καὶ τι ἀνίκηστον ἐς τὸ Περσῶν στρα-
 τευμα δράσωσι, τετραχιλίοις μὲν ξυστρατεύεσθαι σφίσιν εἴα-

1. οὐκ ἦν] οὐκ εἶ L. εἶναι Lm. 4. ἐκτὶ] ἐκείνον L. 7. ξύμ-
 παν μάλιστα om. L. 8. ἐπιστάμενοι] ἱστάμενοι L. 9. κορυ-
 φῆς Reg. κορυφῆν P. 15. ὁμαλῇ] ὁμαλῇ L. 16. τὴν ἵπ-
 πον αὐτῶν L. 18. σύμμαχοι L. 22. δράσωσι L. δράσων-
 σι P. *ibid.* μὲν om. L.

quem Lazi incoherent, nisi Petram. In reditu, occupatis fascibus, quae
 ex Iberia in Colchidem ducunt, ubi Phasis vadus est, huius vadum
 transiit, itemque fluvii, qui Rheon dicitur, et ipse navibus ibi impar
 ferendis. Itaque cum esset a dextra Phasidis, universum exercitum Ar-
 chaeopolin duxit; quae urbs primaria est ac maxima Lazicae. Equites
 praefecit omnes, paucis exceptis, eosque elephantum octo sequebantur: qui-
 bus instructi Persae, tela inde, tanquam e turribus, in hostem suppositum
 missuri erant. Quare merito quis miretur laboriosam Persarum in-
 dustriam; qui viam ex Iberia ad Colchos, ubique deruptis saltibus et
 fruticosis salebris implicitam, silvisque adeo densis obtectam prius, ut
 viro expedito videretur insuperabilis, ita complanarint, ut non modo
 equestres eorum copiae inde omnes facillime veniant, sed elephantos
 etiam, quotquot volunt, ad bellum agant. Ipsis etiam aderant socii, ex
 Hunnis Saboris ad duodecim millia. At timens Mermeroes, ne tot nu-
 mero Barbari detrectarent imperium, ac Persarum exercitum ingenti
 malo afficerent, retentis quatuor eorum millibus, caeteros luculento sti-

σε, τοὺς δὲ λοιποὺς χρήμασι πολλοῖς δωρησάμενος ἐς τὰ πάτρια
 ἤθη ἀφῆκεν ἰέναι· ὁ δὲ Ῥωμαίων στρατὸς διαχίλιοι μὲν καὶ μέ-
 ροι ἦσαν, οὐ μὴν ἀγῆγερμένοι ἐς ταυτὸ ἅπαντες, ἀλλ' ἐν μὲν
 τῷ ἐν Ἀρχαιοπόλει φυλακτιρῷ τρισχίλιοι ἦσαν, ὡν Ὀδύναχος τε C
 5 καὶ Βάβας ἦρχον, ἅμῃ αὖθις τὰ πολέμια· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι ἐν-
 τὸς τῶν ἐκβολῶν ποταμοῦ Φάσιδος ἐνστρατοπεδευσάμενοι ἕμενον,
 ἐκεῖνο διανοοῦμενοι, ὥστε ἦν πη ἐπισκῆψῃ ὁ τῶν πολεμίων στρα-
 τὸς, αὐτοὶ ἐνθένδε ἔξανιστάμενοι βοηθοῖεν δυνάμει τῇ πάσῃ.
 ἦρχον δὲ αὐτῶν Βενίλος τε καὶ Οὐλίγαγος. ξυντῆν δὲ αὐτοῖς καὶ
 10 Οὐαράζης ὁ Περσαρμένιος, ἄρτι ἐξ Ἰταλίας ἤκων. ὧ δὴ Τζά- V 204
 νοι ὀκτακόσιοι εἶποντο. Βέσσας γάρ, ἐπειδὴ τέχιστα τὴν Πέ-
 τραν εἶλε, πονεῖν μὲν ἔτι οὐδαμῇ ἤθελεν, ἐς δὲ Ποντικούς τε
 καὶ Ἀρμενίους ἀποχωρήσας ἐπεμελεῖτο ὥς ἐνι μάλιστα τῶν ἀπὸ
 τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ πόρων, ταύτῃ τε τῇ σμικρολογίᾳ τὰ Ῥωμαίων D
 15 αὐθις πράγματα ἔσηλεν. εἰ γὰρ εὐθὺς τότε νενικηκώς, ἥπερ
 μοι εἴρηται, καὶ τὴν Πέτραν ἐλὼν ἐς τὰ Λαζῶν τε καὶ Ἰβήρων
 ὄρια ἤλθε καὶ τὰς ἐκεῖνη δυσχωρίας ἐφράζετο, οὐκ ἂν μοι δοκεῖ
 ἔτι Περσῶν στρατεύματα ἐς Λαζικὴν ἦν. πῦν δὲ ὁ στρατηγὸς οὐ-
 20 ζικὴν αὐτοχειρὶ παρέδωκε, τῆς ἐκ βασιλείως ὀργῆς ὀλγα φροντί-
 σας. εἰσθεὶ γὰρ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐπιχωρεῖν τὰ πολλὰ τοῖς
 ἄρχουσιν ἁμαρτάνουσι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔς τε τὴν δάιταν καὶ τὴν
 πολιτείαν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον παρανομοῦντες ἡλόσκοντο.

9. Οὐλίγαγος | οὐλίγαγος H. οὐλίγαγός Hm.
 ῥία H. ibid. παραδέδωκε Reg.

20. αὐτοχει-

pendio donatos remisit in patriam. Constabat Romanus exercitus duo-
 decim milibus: sic tamen ut non unum in locum omnes coacti essent:
 sed tria millia Archaeopoli praesidium agitarent, Odouacho et Baba du-
 cubus, viria bello egregiis; reliqui celsa ostia fluvii Phasidis stativa habe-
 rent, eo consilio, ut si quo hostis iret infestus, ipsi inde moverent ca-
 stra, ac totis viribus suppetias ferrent. His Benilos et Uligagos impe-
 rabant, aderatque Varazes Persarmeniensis, ex Italia recens, qui secum
 Tzanes mille ducebat. Bessas autem, statim ut Petram cepit, dimissis
 laboribus bellicis, Poutum et Armenias obiens, in colligendis provinci-
 rum suarum vectigalibus operam posuit: qua sordida cupiditate rem Ro-
 manam iterum accidit. Nam si continuo post victoriam, de qua dixi, et
 Petrae expugnationem, ad Lazorum Iberumque confusa se contullasset,
 ac munisset eorum angustias, non amplius, mea quidem sententia, Per-
 sarum exercitus in Lazicam penetrasset. Iam vero hic Magister militum
 dum in ea parte laborare negligit, propemodum manu sua Lazicam hosti
 tradidit, irae Imperatoris admodum securus. Solebat enim Iustinianus
 Augustus Praefectorum peccatis multum indulgere: quo fiebat, ut sae-
 pius contra vitae institutum et in Remp. palam delinquerent.

Ἦν δὲ Λαζῶν φρούρια δύο πρὸς αὐτοῖς μάλιστα τοῖς Ἰβη-
 ρίας ὁρίοις, Σκάνδα τε καὶ Σαραπανίς. ἅπερ ἐν δυσχωραῖς
 P 602 κείμενα χαλεπαῖς τισι καὶ ὕλως δυσκόλοις δυσπρόσοδα ὑπερφυνῶς
 ὄντα ἐτύγχανε. ταῦτα Λαζοὶ μὲν τὸ παλαιὸν πόνῳ πολλῷ ἐφρου-
 ρουν, ἐπεὶ ἐνταῦθα τῶν ἐδωδύμων τὸ παράπαν οὐδὲν φύεται, 5
 ἀλλὰ φέροντες ἄνθρωποι ἐπὶ τῶν ὤμων τὰ ἐπιτήδεια ἐσκομίζον-
 ται. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς κατ' ἀρχὰς τοῦδε τοῦ πολέμου
 Λαζοὺς ἀνωστήσας ἐνθένδε Ῥωμαίων φρουρὰν στρατιωτῶν κατε-
 στήσαιο. οἱ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον, πιεζόμενοι τῶν ἀναγκαίων
 τῇ ἀπορίᾳ, τὰ φρούρια ταῦτα ἐξέλιπον, ἐπεὶ αὐτοὶ μὲν ἐλήμιοι 10
 ἀποζῆν ὥσπερ οἱ Κόλχοι ἐς πλείονα χρόνον, οὐκ ἐλωθὸς σφίσιν,
 ὥς ἤκιστα εἶχον, Λαζοὶ δὲ αὐτοῖς μακρὰν ὁδὸν πορευόμενοι φέ-
 B ροντίς τε τὰ ἐπιτήδεια πάντα οὐκέτι ἀντεῖχον. Πέρσαι δὲ αὐτὰ
 καταλαβόντες ἔσχον, ἐν τε ταῖς σπονδαῖς αὐτὰ Ῥωμαῖοι ἀπέλα-
 βον τὰς ἀντιδόσεις Βώλον τε τοῦ φρουρίου καὶ τοῦ Φαραγγίου 15
 πεποιημένοι, ὥσπερ μοι ταῦτα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις πάντα
 ἐρρήθη. Λαζοὶ μὲν οὖν ταῦτα τὰ φρούρια ἐς ἔδαφος καθεῖλον,
 ὥς μὴ αὐτὰ Πέρσαι ἐπιτεχνίσματα κατὰ σφῶν ἔχοιεν. Πέρσαι
 δὲ αὐτοῖν θάτερον, ὅπερ Σκάνδα καλοῦσιν, αὐτῶν οἰκοδομη-
 σάμενοι ἔσχον, ὃ τε Μερμερόης ἐμπροσθεν ἦγε τὸν Μήδων 20
 στρατόν.

2. Σαραπανίς] σαραπανίς H. 6. ἐπὶ τῶν ὤμων] ἀνὰ τὸν ὤμον
 H. ibid. ἐσκομίζονται] ἐσκομίζοντο Reg. 7. τοῦδε om. L.
 11. πλείονα] πλείω Reg. 15. Βόλον τε τὸ φρούριον καὶ τὸ
 φράγγιον L.

Ad Iberiae fines habebant Lazi castella duo, Scaodam et Sarapa-
 nin: quae in montium faucibus asperis ac plane confragosis sita, difficil-
 limos habebant aditus. Ea quondam Lazi custodiebant labore multo,
 ob soli malignitatem, ex quo nihil vescom nascitur: verum homines eo
 cibaria comportant humeris. Belli huius initio Iustinianus Augustus,
 amotis inde praesidiis Lazicis, Romana substituerat: quae postmodum,
 urgente victus penuria, his castella excesserunt: cum nec panico, cui
 minime assueverant, vitam tolerare diutius possent, ut Colchi; nec iam
 Lazi cibariis omnibus per longa itinera ferendis sufficerent. Eadem a
 Persis occupata, Romani facta pace receperant, restitutis vicissim Bolo
 castello Pharangioque, ut in superioribus libris plenius commemoravi.
 Lazi igitur castellum utrumque exciderunt, ne inde a Persis oppugna-
 rentur. Persae vero eorum alterum, quod Scandam vocant, reaedifica-
 runt occuparuntque praesidio, ac Mermeroëis Medorum exercitum ulte-
 rius duxit.

Ἦν δὲ πόλις ἐν τῷ πεδίῳ, Ῥοδόπολις ὄνομα, ἥπερ ὑπαν-
 τιάζει πρώτη τοῖς ἐς τὴν Κολχίδα ἐξ Ἰβηρίας ἰσχυρότατον, εὐέ-
 γος τε καὶ ἐπιμαχωτάτη ἐς τὰ μάλιστα. διὰ δὲ αὐτὴν οὐ C
 πολλῷ πρότερον δέσαντες Λαζοὶ τὴν Περσῶν ἱσχύον ἐς ἔδα-
 5 φος καθύλον. ὅπῃ ἐπεὶ οἱ Πέρσαι ἤμαθον, εὐθὺς Ἀρχαιοπό-
 λειως ἤσαν. γνοὺς δὲ ὁ Μερμερόης τοὺς πολεμίους ἀμφὶ τὰς
 ἐκβολὰς ἰσχυροποιεῖν ποταμοῦ Φάσιδος ἐπ' αὐτοὺς ἤλα-
 νεν. ἄμεινον γὰρ οἱ ἔδοξεν εἶναι τούτους πρότερον ἐξελόντι οὕτω
 δὴ ἐς τῆς Ἀρχαιοπόλεως τὴν πολιορκίαν καθίστασθαι, ὥς μὴ
 10 ὅπισθεν αὐτοὶ ἰόντες κακουργήσωσι τὸ Περσῶν στρατεύμα. ὡς
 ἀγχοτάτω δὲ τοῦ Ἀρχαιοπόλεως περιβόλον γινόμενος ἡσπάσατο
 ἐρσυχλῶν τε τοὺς ταύτῃ Ῥωμαίους, καὶτοι νεανεισώμενος ὡς
 αὐτίκα δὴ μάλα ὑπανάξει σφίσι. βουλομένη γάρ οἱ αὐτῷ ἔφα-
 σκεν εἶναι Ῥωμαίους τοὺς ἄλλους προσιπεῖν πρότερον, οἳ δὲ
 15 ἰσχυροποιεῖν αὐτοὺς ἀμφὶ ποταμὸν Φάσιν. οἳ δὲ ἀποκρινάμενοι D
 λέγει μὲν αὐτὸν ἐκέλευον ὅπῃ βούλοιο, ἰσχυροῦντο μέντοι ὡς,
 ἦν τοῖς ἐκείνῃ Ῥωμαίοις ἐντύχη, οὐ μὴ ποτε αὐτοῖς ὑπανάξει.
 ταῦτα ἐπεὶ οἱ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἔρχοντες ἤμαθον, κατωρ-
 ρώθησάν τε καὶ ἥσσους οἰόμενοι εἶναι ἢ φέρειν τῶν ἐπιόντων τὴν
 20 δύναμιν ἐς τὰς σφίσι παρεσκευασμένους ἀκάτους ἐμβάντες ποτα-
 μὸν Φάσιν διεπορθμύσαντο ἅπαντες, τῶν σφίσι παρόντων ἐπι-
 τηδεῖων, ὅσα μὲν διακομίζων οἳοί τε ἦσαν, ἐν ταῖς ἀκάτοις ἐν-

1. ὑπαντιάζει] ὑπαντίζε L. 2. ἐς τὴν Κολχίδα] ἐν τῇ κολ-
 χίδι Reg. 3. οὐ om. L. 13. μάλα] μάλλον L. 18. στρα-
 τοῦ ἔρχοντες] ἔρχοντες τοῦ στρατοῦ L. 19. τε καὶ] καὶ
 om. L.

Rhodopolis, urbs in planitie sita, primaque obvia irrumpentibus ex
 Iberia in Colchidem, aditu captuque valde facilis erat. Quamobrem
 Laz illam solo nuper aequaverant, Persarum adventum veriti. Quo
 Persae audito, recta Archaeopolis iter intenderunt. Mermereus vero,
 ubi accepit castra hostes metatos esse ad fluvii Phasidis ostia, eo pro-
 gredi constituit: quippe satius videbatur hos prius profligare, itaque
 demum Archaeopolis obsidionem capessere; ne ipsi a tergo subeuntes,
 Persarum copiis detrimenti aliquid importarent. Propter Archaeopolis
 moenia transiens, Romanos urbis incolas salutatit cavillans, et iactanter
 denuntiavit, actutum eo se rediturum: velle se prius alloqui Romanos,
 qui ad fluvium Phasin stativa haberent. Tum illi suo responso ire ipsum
 iubent quocunque volet: caeterum affirmant nunquam ad se reversurum,
 si in Romanos illos inciderit. De his certiores facti exercitus Romani
 Duces, corroboraverunt, seque impares rati sustinendae aggressorum im-
 pressionis, scaphis, quae praesto erant, consensu, fluvium Phasin tra-
 fecere omnes, cum quidquid annonae sibi comparatae avehere poterant,

Θέμενοι, τὸ δὲ ἄλλα ἐς τὸν ποταμὸν ἐμβεβλημένοι, ὅπως μὴ αὐτοῖς οἱ πολέμιοι .τρυφᾶν δύνωνται. γενόμενος οὖν ἐνταῦθα
H 340 παντὶ τῷ στρατῷ ὁ Μερμερόης οὐ πολλῶ ὕστερον, ἔρημόν τε παντάπυσιν ἰδὼν τὸ τῶν πολιμίων στρατόπεδον ἥσυχάλλε τε καὶ
P 603 ἀπορούμενος ἐδυσφορεῖτο. καύσας τε τὸ Ῥωμαίων χαράκιωμα 5 καὶ τῷ θυμῷ ζέων ἀνέστρεφέ τε αὐτίκα καὶ τὸ στρατεύμα ἐπὶ τὴν Ἀρχαιοπόλιν ἤγε.
B
V 205 ἰδ'. Κεῖται δὲ Ἀρχαιοπόλις ἐπὶ λόφου τινὸς σκληροῦ ἐς ἄγαν, καὶ ποταμὸς αὐτὴν παραρρεῖ ἐξ ὕρῶν κατιῶν, ἅπερ τῆς πόλεως καθ' ὑπερθίν ἐστι. πύλαι δὲ αὐτῇ αἱ μὲν κάτω εἰσὶ, πρὸ- 10 ρουσαι παρὰ τοῦ λόφου τὴν ὑπώριαν, οὐκ ἀπρόσοδοι μέντοι, ἀλλ' ὅσον ἄνοδον ἐκ τοῦ πεδίου τινὰ ἐς αὐτὰς οὐχ ὁμαλὴν εἶναι· αἱ δὲ ἄνω ἐς τὸ κρημνῶδες ἐξάγουσαι αὐτὰς δυσπρόσοδοι ἐς ἄγαν. χῶροι γὰρ λοχυμῶδεις πρὸ τούτων τῶν πυλῶν εἰσιν, ἐπὶ πλείστον διήκοντες. ἐπεὶ τε ὕδατος ἄλλου τοῖς τῇδε ὀψκήμενοις οὐδαμῇ 15 μέεσσι, τείχῃ δὲ ἐνθ' ἐνδεοὶ οἱ τὴν πόλιν δειμύμενοι ἄχρι ἐς τὸν
C ποταμὸν ἐτεκτῆναντο, ὅπως ἂν σφίσιν ἐν τῷ ἀσφαλεῖ τὸ τοῦ ποταμοῦ ὕδωρ ἀρύεσθαι δυνατὰ εἴη, Μερμερόης οὖν παντὶ σθένει τειχομαχεῖν ἐνταῦθα σπουδάζων τε καὶ διατινόμενος ἐποίησεν τάδε. πρῶτα μὲν τοῖς Σαβίροις ἐπήγγειλε κριοὺς παρ- 20 πληθεῖς ἐργάζεσθαι, οἷους ἂν φέρειν ἀνθρώποι ἐπὶ τῶν ὤμων δυνατοὶ εἴεν, ἐπεὶ μηχανὰς μὲν τὰς ζυνειδισμένους τρόπῳ οὐδενὶ

6. ἀνέστρεψε τε] ἀνέστρεφεν L. 10. αἱ μὲν] αὐτὰς μὲν Reg. ibid. φέρουσαι] φέρουσι Reg. 12. ὁμαλὴν] ὁμαλῇ L. a pr. m. 20. Σαβίροις] σαβήροις Reg. Et sic L. pene constanter. ibid. ἐπήγγειλε] ἐπήγγειλε L.

imposuissent in scaphas, caeteris in flumen proiectis, ne hostes illis gauderent. Quo cum omnes copias paulo post duxisset Mermeroës, atque hostium castra vidisset penitus vacua, rem inique tulit, secum dolens ac pendens animi. Subinde Romanorum castris flamma deletis, ira ardens rediit, et copias Archaeopolin duxit.

14. Sita est Archaeopolis in colle asperissimo, eamque fluvius alluit, qui ex montibus urbi imminuentibus labitur. Eius portae inferiores ad collis radices ducunt, haud inaccessae: via solum, qua ex campo ad eas itur, non plana est. Superiores portae exitus habent praecipites, atque aditus difficillimos: quippe latissima fruteta obiacent. Et quoniam incolis nihil aquae, nisi fluvialis, suppetit, urbis conditores gemium murum ad flumen usque extraxerunt, ut ex eo lympa sine periculo haeriat. Hanc partem totis oppugnare viribus decrevit Mermeroës, et consilium urgens, haec egit. Primo quidem Sabiris curam demandavit, arietes fabricandi quamplurimos, quibus portandis hominum humeri sufficerent; eo quod ad murum imo in monte positum consuetas machinas nullo modo

ἐς Ἀρχαιοπόλειος τὸν περίβολον ἐπάγεσθαι εἶχε, κατὰ τὸν ὄρου
 πρόποδα κείμενον. ἤκηκόη δὲ ὅσα τοῖς Ῥωμαίων ἐνσπόνδοις
 Σαβείοις ἀμφὶ τὸ Πέτρας τεῖχος ἐργασθεῖη οὐ πολλῶ ἔμπρο-
 σθιν, καὶ τοῖς ἐπινεσημένοις ἐπόμενος τὴν ἐκ τῆς πύρας ὡφέ-
 5 λειαν μετῆει. οἱ δὲ τὰ ἐπαγγελλόμενα ἐποιοῦν. κριούς τε αὐ-
 τήκα συγχρούς ἐτεκτήναντο, ἥπέρ μοι ἔναγχος Ῥωμαίοις ἐργάσθαι D
 Σαβείρους ἐρρήθη. ἔπειτα δὲ τοὺς μὲν Δολομίτας καλουμένους
 κατὰ τῆς πόλεως τὰ κρημνώδη στέλλει ἐνοχλεῖν ἐπιστείλας τοὺς
 ταύτῃ πολεμίους δυνάμει τῇ πάσῃ. οἱ δὲ Δολομίται οὗτοι βάρ-
 10 βαροι μὲν εἰσιν, ὤκημένοι ἐν Πέρσαις μέσοις, οὐ μὴν κατήκοι
 γέγονασιν βασιλῆως τοῦ Περσῶν πώποτε. ἰδρύνονται γὰρ ἐν ὄρε-
 σιν ἀποτόμοις τε καὶ ὄλως ἀβάτοις αὐτόνομοι ὄντες ἐκ παλαιοῦ
 διαγεγόναν ἐς τόδε τοῦ χρόνου· μισθαροῦντες δὲ αἰεὶ ξυστρα-
 τεύουσι Πέρσαις ἐπὶ πολεμίους τοὺς σφετέρους ἰούσι. καὶ πε-
 15 ζοὶ μὲν εἰσιν ἅπαντες, ξίφος τε καὶ ἀσπίδα φέρων ἕκαστος καὶ
 ἀκόντια ἐν ταῖς χερσὶ τρία. θιῖν δὲ λίαν ἐν τε τοῖς κρημνοῖς P 604
 καὶ τῶν ὁρῶν ταῖς ὑπερβολαῖς ἐξεπίστανται, ὥσπερ ἐν πεδίῳ ὑπ-
 τίῳ. καὶ διὰ τοῦτο Μιρμερόης αὐτοδὺς τῇδε τοιχομαχεῖν ἔταξεν,
 αὐτὸς δὲ παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐπὶ πύλῃς τὰς κύτω τούς τε
 20 κριούς καὶ τοὺς ἐλέφαντας ἐπαγόμενος ἦεν. οἱ μὲν οὖν Πέρσαι
 ζῶν τοῖς Σαβείοις ἐς τὸ τεῖχος συχνὰ βάλλοντες, τοῖς τε τοξυύ-
 μασιν καλύψαντες τὸν ταύτῃ αἶρα, οὐ μακρὰν πον ἐγένοντο
 ἀναγκάσαι τοὺς ἐνταῦθα Ῥωμαίους ἐκλιπεῖν τὰς ἐνώλες. οἱ δὲ

7.9. Δολομίτας et Δολομίται H. 10. ὤκημένοι] ὠμισμένοι Reg.
 13. συστρατεύουσι L. 16. δὲ] τε L. 17. ὑπερβολαῖς] ἐπιβο-
 λαῖς H.

quiret appellere, et auditis quae Sabiri Romanorum socii paulo ante fe-
 cissent ad Petrae moenia, recentibus inventis studens, eorum nam iuvare
 vellet. Illi dicto audientes, protinus multos arietes iis similes moliti
 sunt, quos, ut diximus, Sabiri Romanis excitaverant. Dein vero Dolo-
 mitas ad urbis latus praecipitiis impendens mittit, iubetque hostes totis
 ibi viribus fatigare. Barbari sunt hi Dolomitae, et quasvis in Perside
 habitent, nunquam tamen Regi Persarum fuere subditi. Cum enim mon-
 tes abruptos penitusque invios colant, ab omni vetustate ad hunc diem
 suis vixere legibus, nec nisi mercede conducti, Persis in hostes ipso-
 rum militant. Omnes pedibus merent: gladium quisque et scutum ge-
 stat, ternaeque in manibus iacula, nec minus expedite currunt in confra-
 gosis et verticibus montium, quam in camporum aequore. Quamobrem
 Mermereus oppugnandam his partem illam assignavit: ipse cum reliquis
 copiis arietes et elefantos ad portas inferiores promovit. Ergo Persae
 et Sabiri, cum tela in muros tam crebra mitterent, ut sagittarum nubo
 coelum illic obducerent, Romanos eius partis propugnatores tantum non

Δολομίται τὰ δοράτια ἐκ τῶν κρημνῶν ἐκτὸς τοῦ περιβόλου ἱσ-
κοντίζοντες πολλῶ ἔτι μᾶλλον τοὺς κατ' αὐτοὺς πολέμιους ἐλά-
B πουν. πανταχόθι τε Ῥωμαίοις τὰ πράγματα πονηρά τε καὶ
κινδύνων ἔμπλεα ἐγγόνει, ἔσχατα ἑσχατίων κακὰ πάσχουσι.

Τότε δὲ Ὀδονάχος τε καὶ Βάβας, εἴτε ἀρετὴν ἐνδεικνύ- 5
μενοι εἴτε τῶν στρατιωτῶν ἀποπειρᾶσθαι βουλόμενοι, ἥ καὶ τι
αἰτοῦς θεῖον ἐκίνησεν, εἰσasan μὲν τῶν στρατιωτῶν ὀλίγους τι-
νὰς, οἷς δὲ ἐπέστειλλον ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων τοὺς τοιχομαχοῦντας
ἀμύνεσθαι, τοὺς πλείστοις δὲ ἑνγκαλέσαντες βραχεῖαν τινα
παρακίλευσιν ἐποιήσαντο καὶ ἔλιξαν τοιάδε, „Τὸν μὲν παρόντα 10
κίνδυνον, ἄνδρες ἑσστρατιῶται, καὶ τὴν περιλαβοῦσαν ἡμᾶς
ἀνάγκην ὁρᾶτε. δεῖ δὲ ἡμᾶς τούτοις δὴ τοῖς κακοῖς ὡς ἥκιστα
εἶκναι. τοὺς γὰρ ἐς ἀπὸγνῶσιν σωτηρίας ἐλθόντας τοῦτο ἂν δια-
σώσασθαι δύναιτο μόνον, τὸ μὴ τῆς σωτηρίας ἐλθίσθαι· ἐπεὶ
τῷ φιλοψύχῳ τὸ διασφύριεσθαι ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον ἵππεσθαι πέ- 15
C γνυκε. καὶ τότε δὲ ἡμᾶς ἐννοεῖν ἐν τοῖς παροῦσι δεινοῖς δεήσει,
ὡς ἐκ τῶν ἐπάλξεων τῶνδε ἀμυνομένων τοῖς πολέμοις οὐκ ἐν
V 206 βεβαιοῦν τὰ τῆς σωτηρίας ἡμῖν κείσεται, ἣν καὶ τὴν ἀγωνίαν ὡς
προθυμότερα διενέγκωμεν. μάχη γὰρ ἐκ διεστηκίτων ἑνιστα-
μένη ἀνδραγαθίσθαι οὐδενὶ ἑνγχωρεῖ, ἀλλ' ἐς τὸ τῆς τύχης 20
ὡς τὰ πολλὰ περιίσταται κράτος. ἣν μέντοι ἡ ἑμβολὴ ἑυστα-
δὸν γένηται, τὰ τε τῆς προθυμίας ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον κρατήσει
καὶ μετὰ τῆς ἀνδρείας ἡ νίκη χωρήσει. ἄνευ δὲ τούτων εὐημε-

9. ἀμύνεσθαι] ἀμύνεσθαι L. 10. τοιάδε] τάδε Reg. 11. συ-
στρατιῶται L. ibid. παραλαβοῦσαν L. ibid. ἡμᾶς L. ἡμᾶς P.
13. ἐς] εἰς L. 14. δύναιτο L. δύναται P. 16. ἡμᾶς] ἡμᾶς L.
20. „τύχης] Ita correxi, cum scriptum esset ψυχῆς. MALT. In
τύχης consentire videtur L. 21. ἑυσταδὸν] ἑυσταδὸν L.

coegerunt pinnas deserere: Dolomitae vero ex aspretis, quae sunt extra
moenia, iacula torquentes, oppositos sibi hostes multo acrius infesta-
bant. Pessimo ubique loco atque in praecipiti erant res Romanorum
extrema iam patientium.

Tunc Odonachus et Babas, sive ostendendae virtutis propriae, sive
militis probandi gratia, seu divino quodam instinctu, paucia ad pinnas
relictis militibus, iussisque oppugnatores inde propellere, maximam par-
tem convocarunt, brevique hortatione hac usi sunt. *Videtur, Commili-
tones, quo iam discriminis ac necessitatis redacti simus: quibus malis
cedere vos minime decet. Saluti desperantibus una salus est nullam sa-
lutem optare: siquidem vitae amorem exitium plerumque sequitur. Id
quoque his in angustiis cogitandum vobis est; quandiu hinc e pinnis
hosti repugnabimus, quamvis animosissime certemus, in dubio tandiu sa-
lutem fore. Etenim pugna eminens inrita, nemini copiam exerendae cir-
cutis facit, utpote saepius in arbitrio Fortunae sita. Cum autem collato*

ρῆσαντες μὲν ἐν τῇ ξυμβολῇ οἱ ἀπὸ τοῦ περιβάλου μαχόμενοι H 341
οὐδὲν ἄν τι τῆς εὐημερίας ἀπόναιτο μέγα, ἐπεὶ ἐν μὲν τῷ πα-
ραυτίκα τοὺς πολεμίους σφλοῖν ἐπιῶσθαι ξυμβαίνει, ἐς δὲ τὴν
ὑστεραίαν ὁ κίνδυνος αὐθις ἐν ἀκμῇ γίνεται, καὶ κατὰ μικρὸν σφα-
5 λύντες αὐτοῖς, ὥς τὸ εἰκὸς, συνδιαφθείρονται τοῖς δυχρώμασιν. D
ἐκ χειρὸς δὲ τοὺς ἐναντίους νενικηκότις ἐν τῷ ἀσφαλεῖ τὴν σωτη-
ρίαν τὸ λοιπὸν ἔξουσιν. ὧν ἐνδυμηθέντες ἴωμεν ἐπὶ τοὺς πολε-
μίους προθυμῶ τῇ πάσῃ, τὴν ἄνωθεν ἐπικουρίαν ἐπαγαγόμενοι,
ἐνέλπιδές τι τῇ προσιεσοίῃ τανῦν ἀπογνώσει γεγεννημένοι. τοὺς
10 γὰρ ἐλπίδα σωτηρίας τινὸς ἐν σφλοῖν αὐτοῖς οἰδαμὴ ἔχοντας τὸ
θεῖον ἀεὶ διασιῶσθαι μάλιστα εἴωθε.“

Τοσαῦτα Ὀδοναχὸς τε καὶ Βάβας παρακλευσάμενοι τὰς
τε πύλας ἀνέωγον καὶ τὸ στράτευμα δρόμῳ ἐξῆγον, ὀλίγων ἀπο-
λειμμένων ἐνταῦθα τινων ἐξ αἰτίας τοιαύτης. τῶν τις Λαζῶν
15 τῇ προτεραίᾳ, λόγιμος μὲν ὧν ἐν τοίτῳ τῷ ἔθνῃ, ἐν Ἀρχαιο-
πόλει δὲ ὥκημένος, ἔπρασε πρὸς Μερμερόην ἐπὶ τῇ πατρίδι
προδοσίας πέρι. ὁ δὲ οἱ ἄλλο οὐδὲν ἐπήγγελλε χαρίζεσθαι Πέρ- P 605
σαις, πλὴν γε δὴ ὅπως, ἥνίκα ἐς τειχομαχίαν καθιστᾶνται, τὰ
οἰκία ἐμπρήσῃ λάθρα, οἷς δὴ δ τε σῖτος καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐπιτη-
20 δείων ἀπέκλειτο. ἐπέστελλε δὲ ταῦτα, δοῖν γενήσεσθαι τὸ ἔτι-
ρον λογισάμενος· ἥ γὰρ Ῥωμαίους περὶ τὸ πῦρ τοῦτο σφαδέ-
ζοντάς τε καὶ διατριβὴν ποιουμένους ἐνδῶσειν σφίσσεται ἔξου-
σίαν ἐπιβατεύειν τοῦ περιβάλου, ἢ τειχομαχοῦντας ἀποκρούεσθαι

3. ἐπιῶσθαι] ἐκαιωρεῖσθαι Reg. 5. συνδιαφθείρονται L. 8. τὴν
ἄνωθεν] τὴν om. L. 15. ὧν om. L. 19. ἐμπρήσαι H.
ibid. οἷς δὴ] ἦν δὲ L. 20. ἀπέκλειτο om. L.

pede configitur, praevalet erectus animus, et generositatem victoria com-
mitatur. Praeterea, qui rem feliciter gerunt dimicantes e moenibus,
levem ii fructum ex prospero successu referunt. Nam hoste tum repulso,
postridie recrudescit conflictus, ac paulatim sublapsi, cum suis munitio-
nibus certo pereunt: qui si hostem vicissent cominus, certa in posterum
incolumitate fruerentur. Quibus recte expensis, toto animo in hostes
erumpimus, dicina freti ope, et hoc ipso deplorato rerum nostrarum
statu confisi. Enimvero qui spem salutis nullam in se repositam habent,
eos maxime Deus servare solet.

Ita suos hortati Odonachus et Babas, reclusis portis, copias citato
cursum educunt, paucis intus relictis, istam ob causam. Prædie, nobilis
quidem Lazus, cui erat Archæopolis domicilium, de prodenda patria ege-
rat cum Mermero. Hic autem ipsi mandaverat, unam hanc iniret a
Persis gratiam, ut cum muros oppugnari coeptos videret, clam ignem
inferret horreis, in quibus frumentum caeteraque annonæ asservabatur.
Quod quidem praescripsit, horum alterum putans effectum iri, aut ut Ro-
mani circa incendium solliciti occupatique, spatium Persis darent supe-

βουλομένους Πέρσας ταῦτα δὴ τὰ οἰκία ἐν ὀλεωρίᾳ ποιήσασθαι·
 καιομένων δὲ τῷ τρόπῳ τούτῳ τοῦ τε σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπι-
 τηδείων πόνῳ σφᾶς οὐδενὶ πολιορκίᾳ ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ Ἀρχαιο-
 B πολιν ἔξαιρέσθαι. τοιαύτη μὲν γνώμη ὁ Ἀλεξανδρῆς τούτῳ
 δὴ τῷ Λαζῷ ταῦτα ἐπέστελλεν· ὁ δὲ οἱ τὴν ἐπίταξιν ὡμολόγει 5
 ἐπιτελῆ δρᾶσθαι. ἤνκα γοῦν τὴν τοιχομαχίαν ἀμύνουσιν εἶδε,
 πῦρ ὡς λαθραῖα τοῖς θωματίοις τούτοις ἐνήψι. αἰρομένην
 δὲ τὴν φλόγα ἐξαπινάκως Ῥωμαῖοι ἰδόντες ὄλγοι μὲν τινες ἐβοή-
 θουν ἐνταῦθα, καὶ πόνῳ πολλῷ τὸ πῦρ ἔσβεσαν ἀμνη/κη λυ-
 μηνύμενον, οἱ δὲ λοιποὶ ἅπαντες, ὥσπερ ἐρρήθη, ἐπὶ τοὺς 10
 πολεμίους ἐχώρησαν. ἐμπεσόντες δὲ αὐτοῖς ἐκ τοῦ αἰθνιδίου
 καὶ τῷ ἀπροσδοκίῳ ἐκπλήξαντες πολλοὺς ἐκτενον, οὔτε ἀμν-
 C νομένους οὔτε χεῖρας αὐτοῖς ἀνταίρειν τολμῶντας. Πέρσαι γὰρ
 ὀλίγους κομιδῇ τοὺς πολεμίους ὄντας ἐπεξίνειμι σφίσιν ἐν ἐλπίδι
 οὐδὲμιζ ἔχοντες ἀλλήλων διεστηκότις ὡς ἐς τοιχομαχίαν ἐτετά- 15
 χато ἔξιν τῇ ἀκοσμίᾳ. καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τῶν ὤμων τοὺς κριοὺς φέ-
 ροντες ἄνθρωποι τε καὶ τὰ ἐς μάχην ἀπαράσκευοι, ὡς τὸ εἰκὸς,
 ἦσαν, οἱ δὲ δὴ ἄλλοι τὰ τόξα ἐντεταμένα ἐν χερσὶν ἔχοντες ξυ-
 σταδὸν ἐγκείμενους τοὺς πολεμίους ἀμύνεσθαι μηχανῇ οὐδὲμιζ
 εἶχον. οὕτω δὴ κόπτοντες Ῥωμαῖοι ἐπιστροφάδην αὐτοὺς δι- 20
 χρώντο. ζυνέβη δὲ τότε καὶ τῶν ἐλεφάντων ἕνα πληγέντα, ὡς

1. ποιήσασθαι L. 4. ἐξαιρέσειν L. 6. γοῦν om. L. *ibid.*
 11. αὐτοῖς] αὐτοῦς L.
 12. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ P. 13. ξυσταδόν] συσταδόν L.
 21. πληγέντα] πληγῆται H.

randi muri; aut Persarum impressioni prohibendae intenti, curam hor-
 rorum deponerent, itaque frumento ac caeteris comestibus igne cor-
 ruptis, obsessam Archaeopolin brevi tempore et nullo negotio in suam
 Persae ditionem redigerent. Eo spectabant mandata, quae Lazo Mer-
 meroēs dedit, et recepit ille se confecturum. Simul igitur oppugnatio-
 nem fervere vidit, ignem furtim subdidit horrels. A Romanis depre-
 hensa repente flamma iam subvolante, illuc nonnulli cucurrere subsidio,
 et ignem lato grassantem difficillime restinxerunt: caeteri omnes effude-
 runt se in hostes, ut dictum est, factoque subito impetu, ac terrore vi
 improvisa incusso, multos occiderunt nec resistentes, neque arma au-
 dentes tollere. Etiam Persae, cum non sperarent fore ut hostes, quo-
 rum numerus admodum exiguus esset, erumperent, dispersi incompositi-
 que se ad murum invadendum perabant. Atque hi quidem arietarias
 machinas gestantes humeris, inermes et proinde ad pugnam imparati
 erant. Alii vero intentos arcus in manibus habentes, instantem pede
 collato hostem propellere nequibant. Itaque Romani nunc hos nunc illos
 caedere et leto sternere. Tum forte elephantum unus, accepto, ut

ἔνοι φασιν, ἢ ἀπὸ ταῦτομάτου ξυνταραχθέντα, περιστρέφεισθαι τε καὶ οὐδενὶ κόσμῳ ἀναχαιτίζειν, καὶ τοὺς μὲν ἐπιβάτας ῥίπτειν, τῶν δὲ δὴ ἄλλων τὴν τάξιν ἐκλύειν. καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἱ μὲν D
 βάρβαροι ἀνεπρόδιζον, Ῥωμαῖοι δὲ ἀδελότερον τοὺς ἐν ποσὶν αἰὶ
 5 διεχωρῶντο. Θανατάσμι δ' ἄν τις ἐνταῦθα δικαίως, εἰ Ῥωμαῖοι
 μὲν, ἐξεισιστάμενοι καὶ ὅ τε χρὴ ἀποκρούσασθαι τῶν πολεμίων
 τὴν διὰ τῶν ἐλεφάντων ἐπίθισιν, τῶν δεόντων οὐδὲν ἔδρασαν,
 τοῖς παροῦσι δηλονότι ξυνταραχθέντες, ἀπὸ ταῦτομάτου δὲ τὸ
 τοιοῦτον σφίσι ξυνηγέσθῃ γενέσθαι. ὅ τε δὲ τοῦτ' ἔστιν, αὐτίκα
 10 ἐγὼ δηλώσω.

Ἦνίκα Χοσρόης τε καὶ ὁ Μήδων στρατὸς ἐτιχομάχουν
 ἀμφὶ τὸν Ἑδέσσης περίβολον, τῶν τις ἐλεφάντων, ἐπιβεβηκό- V 207
 'τος οἱ ὁμίλου πολλοῦ τῶν ἐν Πέρσαις μαχηματώτων, ἀγχοῦ τοῦ
 περιβόλου γεγόμενος ἐπίδοξος ἦν ὅτι δὴ δι' ἐλλείπου βιασάμενος P 606
 15 τοὺς ἀπὸ τοῦ ἐκείνη πύργου ἀμυνομένους, ἅτε κατὰ κορυφὴν
 συχνὰ βαλλομένους, τὴν πόλιν αἰρήσει. ἐδόκει γάρ τις μηχανὴ
 τὸ τοιοῦτον ἐλέπολις εἶναι. ἀλλὰ Ῥωμαῖοι χοῖρον αὐτίκα ἐκ τοῦ
 πύργου ἐπικρεμάσαντες τὸν κίνδυνον τοῦτον διέφυγον. κραυ-
 γμὸν γάρ τινα, ὦν, ὡς τὸ εἰκὸς, ἡρτημένος, ἐνθ' ἐνδεὶς ὁ χοῖρος
 20 ἦφεί, ὅνπερ ὁ ἐλέφας ἀχθόμενος ἀνεκαίτιζέ τε καὶ κατὰ βραχὺ

1. ἀπὸ ταῦτομάτου L. ἀπ' αὐτομάτου P. 2. καὶ οὐδενὶ κόσ-
 μῳ] οὐδενὶ κόσμῳ καὶ L. *ibid.* ῥίπτειν] ῥίπτειν L. 3. οἱ
 μὲν] μὲν οἱ H. 9. τοιοῦτον] τοσοῦτον ex Reg. affert. Malt.:
 nisi Hoeschellum potius dicere voluit, cuius in ed. τοσοῦτον scrip-
 tum, τοιοῦτον autem in margine positum est. 10. ἐγὼ om. L.
 12. Ἑδέσσης] Ἑδέσσης P hic et infra. 17. αὐτίκα om. L.
 18. κραυγμὸν γάρ τινα] καὶ κραυγῆς γάρ τις Vat. et L.
 19. ὦν — ἡρτημένος] καὶ ὦν (κάλων Lm) ὡς εἰκὸς ἡρτημένων L.
ibid. ὁ χοῖρος ἐνθ' ἐνδεὶς L. 20. ὅνπερ om. L. *ibid.* ἀνεκαίτιζέ
 τε] ἀναχαιτίζων L.

nounulli referunt, vulnere, vel sponte efferatus, circumegit sese, et cum maxima perturbatione retractans, excensis scissoribus, caeterorum ordines rupit. Ex eo Barbari referre pedem: Romani impunitus obvices quoque conficere. Illic merito miretur quispiam Romanos, qui cum artem callenter repellendi impetus ab hoste dati cum elephantis, quod illa praescribebat prorsus omiserint, turbati utique praesenti motu, idque ultro ipsis acciderit quod quid sit, mox exponam.

Quo tempore Chosroës Medorumque exercitus Edessae muros aggressi sunt, admotus illis elephas quidam, complures vehens Persas pugnatore egregius, speciemque exhibens machinae, quam Helepolin vocant, videbatur brevi urbem expugnaturus, iis, qui ex turri illic posita resistebant, coactis se subducere venientium desuper telorum grandini. At statim Romani suspensio e turri porco, discrimina evaserunt. Suspensus enim porcus grunnitum, ut fit, edidit acutiorē: quo efferatus

ἀναποδίζων ὀπίσω ἰχώρει. ἰκεῖνο μὲν οὖν ταύτῃ ἰχώρησε. εὖν
 δὲ τὸ παρειμένον τῇ Ῥωμαίων ὀλιγορκίᾳ ἢ τύχῃ ἐπλήρου. ἀλλ'
 ἐπειδὴ Ἐδέσσης ἐμνήσθην, οὐ σιωπήσομαι τὸ ἰκεῖν τέρως πρὸ
 B τοῦδε τοῦ πολέμου ξυνενεχθέν. ἦν γὰρ ὁ Χοσρόης λύνει
 H 342 ἔμιλλε τὰς ἀπεράντους καλουμένας σπονδάς, γυνή τις ἐν πόλει
 βρέφος ἔκει· τὰ μὲν ἄλλα ἐπιεικῶς ἀνθρωπόμορφον, δύο δὲ τοι
 κεφαλὰς ἔχον. ὃ δὲ φανερὸν τοῖς ἀποβεβηκόσι γέγονεν. Ἐδεσ-
 σά τε γὰρ καὶ ἡ ἑῷα σχεδὸν τι πᾶσα καὶ πρὸς ἡ πολλὴ Ῥωμαίων
 ἀρχὴ βασιλεῦσαι περιμάχτος δυοῖν γέγονε. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε
 ξυνέτισεν. ἰγὼ δὲ ὁθιπερ ἐξέβην ἐπάνειμι. 10

Τῆς δὲ ταραχῆς οὕτως ἐπιεισοίσσης τῷ Μήδων στρατῷ,
 ὅσοι δὴ αὐτῶν ὀπισθεν ἑταράχато, τὴν μὲν ταραχὴν τῶν ἔμ-
 C προσθεν ὄντων θιγόμενοι, τὸ δὲ ξυμβιβηκὸς οὐδαμῇ πεπυσμένοι,
 κατωρρώδησαν, ἔς τε ὑπαγωγὴν ξὺν πολλῇ ἀκοσμίᾳ ἐτράποντο.
 ταῦτ' οὖν τοῦτο καὶ οἱ Δολομίται παθόντες (ἐξ ὑπερδείξιων γὰρ 15
 τὰ ποιούμενα πάντα ἐώρων) αἰσχροῦ τινα φυχὴν ἐφειγον, ἥ τε
 τροπὴ λαμπρὰ ἐγεγύνη. καὶ τετρακισχίλιοι μὲν τῶν βαρβάρων
 αὐτοῦ ἔπεσον, ἐν τοῖς καὶ τῶν ἀρχόντων τρεῖς τετύχηκεν εἶναι,
 τέσσαρα δὲ τῶν Περσικῶν σημείων Ῥωμαῖοι εἶλον, ἅπερ εὐθὺς
 ἐς Βυζάντιον βασιλεῖ ἐπεμψαν. ἵππους δὲ φασιν αὐτῶν οὐχ 20
 ἥσσους ἢ ἐς δισμυρίους ἀπολωλέναι, οὐ βληθέντας οὐδὲ πλη-
 γέντας πρὸς τῶν πολεμίων, ἀλλὰ μακρὰν μὲν ὁδὸν πορευθέντας,

3. ἐπειδὴ] ἐπεὶ δὲ L.

7. τοῖς ἀποβεβηκόσι φανερὸν L.

9. δυοῖν] δυεῖν L. δὴ Lm.

11. τῷ — στρατῷ] τῶν — στρα-

τῶν L. στρατιωτῶν Lm.

18. ἐν τοῖς] ἐν οἷς L.

elephas restitit; tum pedem sensim referens excessit. Ita quidem hoc
 ibi contigit: iam vero quod Romanorum negligentia praetermissum fue-
 rat, fortuna supplevit. Et quando mentio Edessae lucidit, prodigium,
 quod in ea urbe ante bellum hoc accidit, silentio non praeteribo. Paulo
 prius quam pacem Chosroës perpetuam solveret, mulier quaedam foetum
 enixa est, humana quidem forma caetera praeditum, sed bicipitem: quo
 quid portenderetur, eventus docuit. Non modo enim Edessa ac totus
 propemodum Oriens, at magna etiam Imperii Romani pars, in conten-
 tionem Principum duorum veuit. Haec ibi: ego vero ad propositum
 redeo.

Dom sic miscentur Medorum agmina, quicumque a tergo locati
 erant, animadversa antecedentium conturbatione, necdum cognita ipsius
 causa, pavore consternati iucospositissime retrocedunt. Eodem modo
 territi, qui ex edito spectabant haec omnia Dolomitae, iu pedes tur-
 piter se coniecerunt. Effusa iam palam fuga, ceciderunt Barbarorum
 quatuor millia, iu quibus Duces fuere tres. Romani signa Persica ce-
 pere quatuor, et Byzantium protinus miserunt Imperatori. Ferunt eo-
 rum equos ad viginti minimum millia perisse; non telis fixos, nec vul-

κόπων δὲ ὠμιληκότας ἐν ταύτῃ πολλῶν, τροφῶν δὲ, ἐπεὶ ἐν Λαζικῇ ἐγένοντο, ὥς ἥκιστα ἐς κόρον ἐλθόντας, οὕτω τε λιμῶν καὶ ἀσθενείᾳ πιεζομένους πολλῇ διαφθάρθαι.

Ταύτης δὲ τῆς πείρας ὁ Μερμερόδης ἀποτυχὼν παντὶ τῷ στρατῷ ἐς Μουχείρην ἀπεχώρησεν, ἐπεὶ καὶ Ἀρχαιοπόλεως ἀποτυχόντες, Λαζικῆς τῆς ἄλλης τὴν ἐπικράτησιν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον οἱ Πέρσαι εἶχον. Ἀρχαιοπόλεως δὲ ἡ Μουχείρῃσι μᾶς ἡμέρας ὁδῷ ἀπέχει, πολλὰς καὶ πολυανθρώπους κώμας ἔχουσα. καὶ γῆς τῆς Κολχίδος αὕτη μάλιστα ἡ ἀρόστη ἐστίν· 10 ἐπεὶ καὶ ὄνος ἐνταῦθα καὶ οἱ ἄλλοι καρποὶ ἀγαθοὶ φέονται, καίτοι τὰ γε ἄλλα τῆς Λαζικῆς οὐ ταύτῃ ἔχει. ταύτην παραρ- P 607 ρεῖ τὴν χώραν ποταμὸς, Ῥέων ὄνομα, οὗ δὴ τὸ θεοῦριον ὠκοδόμησαν ἐκ παλαιοῦ Κόλχοι, ὅτι περ ὕστερον αὐτοὶ τὸ πλεῖστον ἐς Ἰδαφος καθέλκον, ἐπεὶ ἐν πεδίῳ κείμενον ἐς ἄγαν ὑπὲρ εἰς 15 ποδὸν σφίσι ἐδοξεν εἶναι. Κοτυάειον δὲ τότε τὸ θεοῦριον ὠνομάζετο τῇ Ἑλλήνων φωνῇ, νῦν μὲντοι Κουτατίσιον αὐτὸ καλοῦσι Λαῖοι τῇ τῆς φωνῆς ἀγνοίᾳ τὴν τοῦ ὀνόματος διαφθερόντες ἀρμόνιαν. ταῦτα μὲν Ἀρριανὸς οὕτως ἰστορήσεν. Ἔτιροι δὲ φασὶ πόλιν τε γεγονέναι ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις τὸ χωρίον καὶ 20 Κυταίαν καλεῖσθαι· ἐνθ' ἐνδεὶ τὸν Αἰήτην ὠρμησθαι, καὶ ἀν'

5. *μουχείρην* Reg. *hic et infra*. 8. *ἡμέρας μᾶς* L. 12. *δὴ τὸ* δὴ καὶ L. 15. *κοτυάειον* H. *Κοταίειον* P. *ibid.* τὸ om. L. 16. *Κουτατίσιον*] *κοταίην* Reg. *κουτατουσίην* H. *Apud Agathiam* p. 105, 8 *ἐς Κοταίσις*, p. 150, 22. *ἐκ Κοταίσιον*. 20. *Κυταίαν*] *κοταίον* H. *κυταίαν* Hm. *ibid.* *Αἰήτην*] *ἀείτιον* L: *illud* Lm. *ibid.* *ὠρμησθαι* Reg. *ὀρμησθαι* P.

neratos ab hostibus, sed quoniam ex quo in Lazicam labore gravissimo longinquae viae exhausti, pervenerant, minus pabuli quam par erat habuerant; hinc factum ut eos fames imbecillitasque summa oppreserint.

Post conatum hunc irritum, Mermeroës cum omnibus copiis Muchiresin petiit, adhuc Persis in ditione sua partem maximam Lazicae retinentibus, opera quamvis perditia ad Archaeopolin: unde Muchiresia diei iter unus abest, multos habens ac frequentes incolis vicos. Est hic ager felleissimus Colchidis: quippe vinum ac varia mitium genera fructuum progignit: quod nusquam alibi in Lazica videre est. Regionem hanc alluit fluvius Rheon: ubi Colchi veteres castellum condiderant, cuius partem maximam idcirco ipsorum posteri diruerunt, quod cum in campo planissimo aitum esset, illud aditu captoque facile iudicarent. Cotyaium quondam voce Graeca castellum id appellabatur: nunc idem Lazi Cotatisium vocant, ignoratione linguae rectam nominis pronunciationem depravantes. Ita quidem haec Arrianus memoriae prodidit: alii vero olim ibi fuisse memorant urbem Cytaiam, Aetiae patriam, eoque

αὐτοῦ τοὺς ποιητὰς αὐτόν τε Κυταΐδα καὶ γῆν τὴν Κολχίδα Κυ-
ταΐδα καλεῖν. τοῦτο Μερμερόης τανῶν οἰκοδομήσασθαι ἐν
B σπουδῇ ἔχων, ἐπεὶ οὐδεμίαν παρασκευὴν τοῦ ἔργου εἶχεν, ἅμα
δὲ καὶ ὁ χιμίων ἤδη ἐνέκυτο, ξύλινα τοῦ φρουρίου ὅσα κατε-
πεπτώκει ὡς τάχιστα ποιησάμενος αὐτοῦ ἔμενε. τοῦ δὲ Κοντα-
5 τισίου ἄγχιστα φρούριον δχυρώτατόν ἐστιν, Οὐχιμέριον ὄνομα·
ἐν ᾧ δὴ φυλακτῆριον ἐς τὸ ἀκριβὲς οἱ Λαῖοι εἶχον. μετῴχον
δὲ σφίσι τῆς τοῦ φρουρίου φυλακῆς καὶ Ῥωμαῖοι στρατιῶται
ὀλίγοι τινές. ὁ μὲν οὖν Μερμερόης τῇ παντὶ στρατῷ ἐνταῦθα
V 208 καθῆστο, γῆς τε τῆς Κολχίδος τὰ κάλλιστα ἔχων, ἐμπόδιός τε 10
τοῖς ἐναντιοῖς γενόμενος ἐς τὸ Οὐχιμέριον φρούριον τῶν ἐπιτη-
C δειῶν τε ἰσχυρίζεσθαι, ἣ ἐς χώραν τὴν τε Σουανίαν καὶ τὴν
Σακμνίαν καλουμένην ἵκναι, καίπερ σφίσι αὐτῆς κατηκόου οὐ-
σης. πολέμιον γὰρ ἐν Μουχειρήσει διόντων, Λαῖοις τε καὶ
Ῥωμαίοις ὁδοῦ ἀποκλεισθαι τῆς ἐς τὰ ταῖτη χωρία ξυμβαίνει. 15
τὰ μὲν οὖν στρατόπεδα ἐπὶ Λαζικῆς ἐφίετο τῇδε.
D α'. Ἐν δὲ Βυζαντίῳ ὁ Χοσρόδον πρεσβυτέλης Ἰσδιγούνας
ἀμφὶ τῇ εἰρήνῃ ἐς λόγους Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ ξενίων πολὺ τε
χρόνον κατέτριψε μῆκος. πολλὰ τε διαφιλονεικίσαντες ἐν

1. Κυταΐδα] κοιτά Reg. κοίτην H. *ibid.* τὴν om. L. *ibid.*
Κυταΐδα] κοιταΐδα Reg. κοιταΐτιδα H. 5. Κοντατισίον] κό-
δος
ταις L. 6ος a. rec. 6. ἐχυρώτατον L. *ibid.* Οὐχιμέριον] οὐ-
χιμέριος Reg. Et sic paullo post. 11. γενόμενος] γενόμενος L.
13. αὐτοῖς κατηκόοις οὐσι L. 14. Μουχειρήσει] Μουχειρήσιδι P.
μουχειρήσει Reg. μουχειρήσι L. μουχειρίσι H. Conf. supra p. 566 b.
Apud Agath. p. 105, 8, 171, 17. ἐς Μουχειρίσιν. p. 150, 22. ἐν
Μουχειρίσιδος. *ibid.* διόντων L. 17. ἰσδιγούνας L. ἰσδια-
γούνας H. 18. ἐς] εἰς L.

factum ut et hunc poëtas Cytaiensem, et Colchidem Cythaidem deno-
minaverint. Ad locum hunc instaurandum modo animum appellens Mer-
meroës, cum ab operis materia esset impræparatus, iamquo hiems appete-
ret, quamprimum castelli ruinas omnes ligneis obstruxit munimentis, se-
que inibi tenuit. Cutatisio proximum est Uchimerium, castellum vali-
dissimum, in quo Lazi sedulam agebant custodiam cum exigua Romano-
rum militum manu. Itaque illic Mermeroës cum universo exercitu stativa
habebat, obtinens partem optimam Colchidis, atque hostes sic interclu-
dens, ut nec Uchimerium commentus ullos inferre, neque in Suaniam
Scymniamque ditionis suae provincias, ire possent. Quoties enim ha-
beant hostes Muchiresin, Lazi ac Romanis praeclusum est iter in ea
loca. Is erat in Lazica rei bellicae status.

15. Byzantii Chorois Legatus Isdigunas sermones de pace cum
Iustiniano Augusto diutissime contulit. Post multum disceptationem
tandem convenit, ut iudiciis utrumque regnum quinquennio gauderet,

ἐσάτω ἐντέβησαν, ἐφ' ᾧ πενταετῇ μὲν τὴν ἐκχειρίαν ἐν τῇ
ἐκατέρῳ βασιλῆως ἐπικρατεῖα εἶναι, φοιτῶντας δὲ παρ' ἀλλή-
λους ἐκατέρωθεν καὶ ὁδῶς ἐπικηρυκευομένους ἐν τούτῳ τῷ
χρόνῳ, τὰ τε ὑμῖν Λαζικῇ καὶ Σαρακηνοῖς διάφορα διοικήσα-
5 σθαι. Ἐνέλειτο δὲ Πέρσαις πρὸς Ῥωμαίων λαβεῖν ὑπὲρ μὲν τῆς
ἐκχειρίας τῶν πέντε τούτων ἐνιαυτῶν κεντηνάρια χρυσοῦ εἰκοσὶν,
ὑπὲρ δὲ μηνῶν ὀκτωκαίδεκα, οὓς δὲ μετὰ τὴν προτέραν ἐκχει- P 608
ρίαν ἐς ταύτην διαδραμεῖν μεταξὺ εὐχην, ἕως ἑκάτεροι παρ'
ἀλλήλους ἐπρόσβενον, ἑτέρα κεντηνάρια ἔξ. ἐπὶ τούτῳ γὰρ
10 ἔφησκον Πέρσαι καὶ τοὺς ὑπὲρ τῶν σπονδῶν λόγους ξυγκιχωρη-
κέναι γενέσθαι. ταῦτα δὲ τὰ εἰκοσι κεντηνάρια Ἰσθιγόντας μὲν
αὐτόθιν ἤξιον κομῆζεσθαι, βασιλεὺς δὲ ἤθελεν ἑαστον ἔτος
τίσσερα δοῦναι, τούτου δὲ ἵνεκα, τοῦ μὴ παραβῆναι τὰς ξυ-
θήκας Χοσρόην ἐνέχρον ἔχεν. Ὡς τὶς μὲντοι τὸ ξυγκείμενον
15 ὕπαν χρυσίον Ῥωμαῖοι Πέρσαις ἐνθὺς ἔδωσαν, τοῦ μὴ δοκεῖν H 343
δασμοὺς ἀπὸ πᾶν ἔτος αὐτοῖς ἀποφέρειν. τὰ γὰρ αἰσχαρὰ ὀνό-
ματα, οὐ τὰ πράγματα, εἰώθασιν ἄνθρωποι ἐκ τοῦ ἐπὶ πλει-
στον αἰσχύνεσθαι. ἦν δὲ τις ἐν Πέρσαις Βερσαδοῦς ὄνομα, B
λόγιμός τε διαφερόντως καὶ Χοσρόῃ βασιλεῖ ἐς τὰ μάλιστα φί-
20 λος. Ὡς ποτὲ Βαλεριανὸς ἐν Ἀρμενίοις παραπεπτωκότα ἐν
ἔνυμολῃ δοριάλωτον εἶλεν, ἐς τε Βυζάντιον αὐτίκα βασιλεῖ ἐπεμ-
ψε. καὶ αὐτῷ χρόνος πολὺς πελατιομένην ἐνταῦθα ἐτρίβη. βου-

1. πενταετῇ] πεντάετες L. 4. τὰς τε — διαφορὰς H. τὰ τε —
διάφορα Hm. 5. Πέρσαις] Πέρσαις L. 11. ἰσθιγόντας Reg.
12. ἑαστον] ἐς ἑαστον L. 13. τίσσερα] τέτταρα L. 18. „Βερ-
σαδοῦς] βερσαδοῦς H. βερσαβᾶς Reg. Malt. Immo βερσαδοῦς
H. βερσαβᾶς Hmet L. 21. δοριάλωτον] δορυάλωτον P. 22. φυ-
λασσομένην L.

roque interim spatio Oratores ultro citroque libere commentantes, con-
troversiam, quae de Lazica esset ac Saracenis, componerent. Haec au-
tem accessit conditio, ut pro his induciis quinquennialibus Persae a Ro-
manis auri centenaria xx. acciperent, itemque alia sex, pro xviii. men-
sibus, qui inter prioras inducias atque istas intercurrissent; quod tem-
pus mutuis imposum esset legationibus: neque enim gratis a se per-
missa dicebant Persas colloquia pacificatoria. Porro illud Isidignus ur-
gebat, ut xx. centenaria iam tum asportaret: quatuor dare singulis an-
nis Imperator volebat, ut haberet pignus, quo teneretur Chosrois in
pactione servanda fides. Deinde tamen Romani abiecta omni cuncta-
tione integram pacti summam auri solverunt, ne tributum annum ipsis
pendere viderentur; sic ferente hominum more, ut indignis plerumque
erubescant vocabulis, non rebus ipsis. Persa quidam erat, nomine Ber-
sathus, summo vir loco notus, Chosroique carissimus, quem olim Va-
lerianus in Armenia victum acie ceperat, ac Byzantium extemplo miserat

λομένῳ τε ἦν τῷ Χοσρόῳ χρημάτων ὑπὲρ αὐτοῦ προΐσθαι πλη-
θος, ὥπως τὸν Βερσαδοῦν ἐπανάκοντα ἴδῃ ἐς τὰ Περσῶν ἤδη.
ἀλλὰ νῦν ἐξαίτησάμενον αὐτὸν Ἰσδιγοῖνα Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς
τὸν ἄνδρα ἀφῆκεν. ἐπηγγέλλετο γὰρ βασιλεῖ ὁ πρεσβυτὴς οὗ-
τος ἀναπέσειν Χοσρόην, ἐκ τῆς Λαζικῆς ἀναστῆσαι τὸ Περ- 5
σῶν στράτευμα. γίνετο δὲ ἡ ἐκχειρία ἦδε Ῥωμαίοις τε καὶ
C Πέρσαις, πέμπτον τε καὶ εἰκοστὸν ἐνιαυτὸν Ἰουστινιανοῦ βασι-
λέως τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος. ταύταις δὲ ταῖς σπον-
δαῖς Ῥωμαίων οἱ πλείστοι ἐπικικῶς ἤχθοντο. καὶ εἰ μὲν δικαίαν
τινὰ ἢ ἀλόγιστον ἐποιοῦντο τὴν μίμψιν, οὐδ' αὖτε τὰ τῶν ἀρχομέ- 10
νων, οὐκ ἔχω εἰπεῖν.

Ἐλεγον δὲ ὅτι δὴ Λαζικῆς βεβαίωτα πρὸς Περσῶν ἀρχο-
μένης αἱ ξυνθῆκαι αὐταὶ γεγονάσιν, ὥς μή τις πενταετής αὐτοῖς
ἐνοχλήσῃ, ἀλλ' ἀδείστερόν τε καὶ ἀπονώτερον γῆς τῆς Κολχίδος
τὰ κάλλιστα πάντα τοῦτον τὸν χρόνον ἐνοικεῖν δύνωνται. ὅθιν 15
αὐτοὺς τὸ λοιπὸν ἐξελάσαι οὐδεμιᾷ Ῥωμαῖοι ἐς ἅπαντα τὸν αἰῶ-
να μηχανῇ ἔξουσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ Βυζάντιον ἐνθ' ἐνδε Πέρσαις
D εὐέροδον τὸ λοιπὸν ἔσται. ταῦτ' οἷν ἀποσκοποῦντες οἱ πολλοὶ
ἤσχαλλον καὶ δυσφοροῦμενοι διηποροῦντο. καὶ ὅτι Πέρσαις
μὲν τὸ ἐκ παλαιοῦ σφίσιν ἐν σπονδῇ γεγονὸς, δόξαν τε οὔτε πο- 20
λέμῳ κρατεῖν οὔτε τῷ ἄλλῳ τρόπῳ δυνατὸν ἔσθαι, λέγω δέ,
ὥπως ἐς δυσμοῦ ἀπαγωγὴν ὑπόφοροι αὐτῶν Ῥωμαῖοι ἔσονται,

2. Βερσαδοῦν] βερσαβᾶν L. βαρσαβᾶν Hm. 3. ἰσογούνα L.
ἰσδιγοῖνα Hm. 4. ἄνδρα] ἄνθρωπον Reg. 13. πενταετής]
πεντάετις L. 14. ἐνοχλήσῃ] ἐνοχλήσει Reg. 16. οὐδεμιᾷ —
μηχανῇ] οὐδεμίαν — μηχανῇ Reg. 18. ταῦτ'] ταῦτα L.

Imperatorī. Ism illum diu hic asservatum, cum vellet Chosroēs magno redimere pretio, ut in patriam videret reducem, petente indigna Iustinianus Augustus dimisit. Etenim Legatus hic affirmabat, Inductum iri Chosroēm illius suasu, ut Persarum exercitum revocaret ex Lazica. Annum vero xxv. Imperii agebat Iustinianus Augustus, cum Romani et Persae has inducias popigerunt, plerisque iuvisas Romanis: qui num eas recte culpaverint, an secus pro more subditorum, non habeo dicere.

Haec autem vulgo iactabantur; firmato iam Persarum dominatu in Lazica, factam hanc esse pactionem, ne quis eos quinquennio interpelleret; sed toto illo tempore optima quaeque Colchidis loca liberius atque otiosius incolerent: unde postea a Romanis nullo unquam modo eiici possent: quin etiam ipsis Byzantium aditu facile deinceps foret. Multos eiusmodi consideratio torquebat distringebatque indignabundos. Fremebant etiam, quod rem ad quam Persae iam inde oim aspiraverant, nec bello aliave quapiam ratione consequi se posse duxerant, nimirum ut Romanos vectigales haberent, firmissime iam induciarum no-

λαχυρόεσσι ἐν τῷ παρόντι τῷ τῆς ἐκχειρίας ὀνόματι ἐκρυπ-
 ναντο. τάξας γὰρ ὁ Χοσρόης Ῥωμαίοις κεντηναρίων ἐπέτειον
 τεσσάρων δασμῶν, οὐπερ γλιχόμενος ἐξ ἀρχῆς διαφανῶς ἦν, ἐς V 209
 ἑνδεκα ἔτη ταῦν καὶ μῆνας ἑξ ὑπέρπειτ λόγῳ, ἐξ καὶ τεσσαρά-
 5 κοντα κεντηνάρια τῇ τῆς ἐκχειρίας κειρόμισται σκῆψι, ὄνομα
 τῷ δασμῷ τὰς σπονδὰς θέμενος, καὶ περ ἐπὶ Λαζικῆς βιωζόμε-
 νός τε καὶ πολεμῶν, ἥπερ ἐρρήθη. οὐπερ Ῥωμαῖοι σφᾶς αὐ- P 609
 τοὺς ῥέττειν ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον ἐπὶ τὰ τοιαῦτα οὐδεμίαν
 εἶχον, ἀλλὰ φόρου ὑποτελεῖς Πέρσαις ἤσθοντο οὐ κεκρυμμένως
 10 γεγεννημένοι. ταῦτα μὲν οὖν ταύτῃ ἐπέπρακτο. Ἰσδιγούνας
 χρήματά τε περιβαλλόμενος, ὅσα οὐδεὶς πρὸς βίαν πώποτε, καὶ
 πάντων, οἶμαι, πλουσιώτατος Περσῶν γεγονὼς ἐπ' οἴκου ἀπε-
 κομίσθη, ἐπεὶ αὐτὸν βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐτιμῆκε τε ἐν τοῖς
 μάλιστα καὶ χρήμασι μεγάλοις δωρησάμενος ἀπεπέμψατο. μόνος B
 15 δὲ πρὸς βίαν ἀπάντων οὗτος ἐς πείραν φυλακῆς οὐδεμιᾶς ἤλθεν,
 ἀλλ' αὐτός τε καὶ ὅσοι αὐτῷ βάρβαροι εἶποντο πολλοὶ ἐς ἄγαν
 ὄντες ἐν πολλῇ ἐξουσίᾳ ἐγένοντο, ἐπὶ χρόνου μῆκος ἐν τευχάνειν
 τε καὶ ξυγγίνεσθαι οἷς ἂν βοῦλοιντο, καὶ τῆς πόλεως πανταχόσε
 περιπάτους ποιῆσθαι, ὠνεῖσθαι τε καὶ ἀποδίδοσθαι ὅσα ἦν βου-
 20 λομένοις σφίσι, καὶ ξυμβόλαια ποιῆσθαι πάντα ἐργασίᾳ τε τῇ
 περὶ ταῦτα ἐνδιατρίβειν ἕν ᾧ πάσῃ ἀδείᾳ, καθάπερ ἐν πόλει αὐ-

3. ἐξ ἀρχῆς] τὸ ἐξ ἀρχῆς L. 7. οὐπερ] ὥνπερ L. 10. Ἰσδι-
 γούνας] Ἰσδιγούνας L. 12. Περσῶν om. L. 13. Ἰουστινι-
 ανὸς βασιλεὺς L. *ibid.* ἐτιμῆκε] τιμῆκε Reg. 19. περιπά-
 τους ποιῆσθαι Reg. Vulgo περιποιεῖν, quod περιμέντες dici de-
 buisse monet Malt.

mine sibi asservissent. Etenim Chosroës, quod aperte antea concupi-
 verat, annuo centenariorum quatuor tributo Romanis irrogato, ism spa-
 tio annorum xi. et mensium sex, centenaria xlvi. specioso Induciarum
 obtentu accepit, tributo nomen imponens pacificae compositionis; quam-
 vis in Lazica vim exerceret, ac bellum gereret, ut dictum est. Romani
 igitur spe deposita fore unquam ut onus illud excuterent, eo se redactos
 intelligebant, ut palam Persarum essent stipendiarii. His ita transactis,
 Isdigunas tanta pecunia septus, quantam nullus usquam Legatus habuit,
 atque omnium, ut equidem reor, Persarum ditissimus, domum rediit.
 Ipsum enim Iustinianus Augustus honore effecit maximo, et ingenti do-
 natum auro, remisit. Legatorum omnium nemini, praeterquam huic,
 custodiarum experti esse licuit. Nam cum ipse, tum quotquot eum co-
 mitabantur, plurimi sane numero Barbari, summam habuere per diu li-
 bertatem coeundi agendique quibuscum vellent. Per omnes itabant re-
 giones urbis: emebant vendebantque quidquid esset collibitum; nullo ex-
 clusi commercio, cum omni securitate, ut in urbe sua, negotiabantur;

C τῶν ἰδέα, Ῥωμαίων αὐτοῖς οὐθενὸς ἐπομένον, ἢ ξυνόντος ὅλως ἢ τηρεῖν ἀξιοῦντος, ἥπερ εἰώθει.

Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τετήχηκέ τι τῶν οὐπω πρότερον, ὅσα γε ἡμῶς εἰδέναι, γεγονότων ξυνηχθῆναι. τοῦ μὲν γὰρ ἔτους μετόπωρον ἦν, ἀχμὸς δὲ καὶ πνιγμὸς ὥσπερ θέρους μέσον ἐγεί-5 νετο θυμαμιστὸν ὅσον· ὥστε ἀμείλει φόδων μὲν πλῆθος, αἵτε ἥρος ὕντος, ἐφύη, τῶν εἰωθότων οὐδενὶ τὸ παράπαν διαλλασόντων. καρποδὲ τὰ δένδρα σχεδόν τι ἅπαντα νέους τινὰς αὐθις ἤνεγκε, κὰν ταῖς ἀμπέλαις οὐδὲν τι ἥσσαν ἐγένοντο βύ- D τρες, καίπερ τοῦ τρυγητοῦ γεγενημένου ἡμέραις ἤδη οὐ πολ- λαῖς ἔμπροσθεν. οἷς δὲ οἱ ταῦτα δεινοὶ τεκμηριοῦμενοι προϋλε- γον ἀπροσδόκητον μέγα τι ἔσεσθαι, οἱ μὲν ἀγαθόν, οἱ δὲ τοῦν- ακτίον. ἐγὼ δὲ ταῦτα μὲν κατὰ τι ξυμβεβηκὸς γεγονέναι οἶμαι, νότων ἐπὶ πλείστον ἀνέμων, ἥπερ εἰώθει, ἐπιπτόσιντων καὶ θέρ- μης ἐνθὺνδε παρὰ τὰ ξυνειδισμένα πολλῆς τε καὶ οὐ κατὰ φύσιν 15 τῆς ὥρας ἐπιγενομένης τῇ χώρᾳ. εἰ δέ τι, ὥσπερ οὗτοί φασι, καὶ σημαίνει παρὰ δόξαν ἐσόμενον, βεβαιότατα ἐκ τῶν ἀποβη- σομένων εἰσόμεθι.

P 610 ις'. Ἐν ᾧ δὲ τάδε ἀμφὶ ταῖς σπονδαῖς Ῥωμαίοις τε καὶ Πέρσαις ἐν Βυζαντίῳ ἐπράσσετο, ἐν τούτῳ ἐπὶ Λαζικῆς τάδε 20 H 344 ξυνηχθῆναι γενέσθαι. Γουβάζης μὲν ὁ Λαζῶν βασιλεὺς Ῥω- μαίοις εὐνοϊκῶς ἔσχεν, ἐπεὶ οἱ Χοσρόην, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμ-

7. ἐφύη L. ἐφύει P. 10. πολλαῖς] πολλῶ L. 11. „ταῦτα] ταύτη Reg. MALT. Immo ταύτη H, ταῦτα Hm. ex Reg. 15. πα- ρὰ L. περὶ P. 16. φασι L. φασιν P. 20. Λαζικῆς] λαζι- κῇ L. 21. Γουβάζης] βυβάζης L. *ibid.* μὲν om. L.

nemine Romanorum, ut mos erat, adiacente comite; nemine in eorum consuetudinem inuissio, qui ipsos observaret.

Id temporis res nunquam antea, quod equidem sciam, visa, acci- dit. Autumnus, perinde atque aestas adulta, mirum in modum aestuoso calore ferbuit: sic sane ut, non secus ac vere, passim rosae natae sint, consuetis omnia similes. Novos fructus arbores fere omnes protulere iterum; et quamvis iam vindemia paucis ante diebus collecta esset, nihilominus uvae in vitibus provenere. Quae coniectura interpretantes eiusmodi rerum periti, eventurum magnum aliquid nec opinatum, hi lac- tum, illi adversum, praedicebant. Ego vero id forte inde factum exi- stimo, quod Auster, ut fit, diutius spirans, terram magis solito ac supra modum, quem tempestatis illius natura postulat, tepfecerit. Si quid autem, ut isti dicunt, inopinatum portenditur, id nos optime do- cebit exitus.

16. Cum ita Romani ac Persae inter se inducias Byzantii pango- rent, hic erat rerum status in Lazica. Gubazes quidem Lazorum Rex Romanis studebat, ex quo vitae suae insidias a Chosroë paratas, ut in

προσθιν λόγοις ἐρρήθη, ἐπιβουλεύειν θάνατον ᾗσθετο. τῶν δὲ ἄλλων Λαζῶν οἱ πλείστοι ἀνήκεστα πρὸς τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν θεινὰ πάσχοντες καὶ διαφερόντως τοῖς ἄρχουσι τοῦ στρατοῦ ἀχθόμενοι ἐμῆδιζον ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον, οὐ τὰ Περσῶν ὡς ἀσπαζόμενοι, ἀλλ' αὐτοὺς ἀπαλλαξίοντες τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς B καὶ τῶν δυσχερῶν τὰ τέως μὴ παρόντα αἰρούμενοι. ἦν δέ τις ἐν Λαζοῖς οὐκ ἀφανὴς ἀνὴρ Θεοφόβιος ὄνομα, ὅσπερ τῷ Μερμερόῳ λαθραίοτατα ἐς λόγους ξυμμιζας φρουρίον οἱ ἐνδύσειν τὸ Οὐχιμέριον ὡμολόγησεν. ὁ δὲ αὐτὸν ἱλπίσι μεγάλαις ἐπάρως ἐς 10 τὴν πρᾶξιν ὥρμησε ταύτην, φθλον μὲν αὐτὸν ἐν τοῖς μάλιστα Χοσρόῃ βυσιλεῖ ἐκ τοῦ ἔργου τούτου ἰσχυρισάμενος ἴσισθαι, Πέρσαις δὲ ἀνάγκαιον ἐπ' εὐεργεσίᾳ ἐς τὸν πάντα αἰῶνα, καὶ V 210 ἀπ' αὐτοῦ δόξῃ τε καὶ πλούτῳ καὶ δυνάμει γενήσεσθαι μέγαν. C οἷς δὴ ὁ Θεοφόβιος ἐπαρθείς πολλῷ ἔτι μᾶλλον εἰς τὸ ἔργον ἤπει- 15 γετο. καὶ ἦν γὰρ οὐδέμινα ἐπιμιζέτω Ῥωμαίοις τε καὶ Λαζοῖς τότε, ἀλλ' οἱ μὲν Πέρσαις πολλῇ ἔξουσίᾳ πανταχόσε περιήρχοντο τῶν ταύτῃ χωρίων, Ῥωμαίων δὲ καὶ Λαζῶν οἱ μὲν πυρὰ ποταμὸν Φῶσιν ἐλάνθανον, οἱ δὲ Ἀρχαιοπόλιν ἢ ἄλλο τι τῶν ἐκείνῃ ὁχρωματίων κυτλαβόντες ἐκρύπτοντο· καὶ Γουβύλῃς αὐτοὺς, 20 ὁ Λαζῶν βασιλεὺς, ἐς τῶν ὁρίων τὰς ὑπερβολὰς ἤσυχῃ ἔμενε. πότῳ γοῦν ὁ Θεοφόβιος οὐδενὶ ἴσχυσε τὴν ὑπόσχεσιν τῷ Μερμερόῳ ἐπιτελέσαι. ἐν γὰρ τῷ φρουρίῳ γινόμενος ἔφρασκε Λαζοῖς D

4. ἐμῆδιζον] ἐγγύγγιον Reg.

5. αὐτοὺς om. L.

8. οἱ om. L.

9. Οὐχιμέριον] οὐχίμερος L.

11. Χοσρόῃ βασιλεῖ] χοσρόῃν βα-
σιλέα L.

13. γενήσεσθαι] αὐτὸν γενήσεσθαι L.

14. ὁ om. L.

21. γοῦν om. L.

22. ἐπιτελέσαι] ὑποτελέσαι Reg.

superioribus libris narravi, detexerat. Caeterorum autem Lazorum bona pars a Romanis militibus male habita, ac praesertim exercitus Ducibus offensa, iamdiu inclinabat ad Persas, non propensa in eos voluntate, sed eo animo, ut a Romano dominatu se vindicaret, praesentibus malis futura praecoptans. Theophobius, vir inter Lazos non obscuro genere, Mermeroi, in clandestino colloquio, Uchimerium castellum se traditurum promisit. Quo ille ipsum impulit, spe magna eius animum efferens, affirmansque id eo facto consecuturum, ut in intimis esset Chosrois, et Persarum monumentis beneficii nomine ascriberetur ad sempiternam memoriam: unde ipsi gloriam, opes, potentique ingens accederet. Elatus his Theophobius, multo acrius coepo institit. Tunc temporis nullum Romani ac Lazi commercium inter se habebant: at Persa impenetrabilis qualibet vagante, alii ad fluvium Phasin, alii Archaeopoli, vel si quem praeterea occupaverant munitum regionis illius locum, latebant, ipseque indeo Gubazes Lazorum Rex tenebat sese in verticibus montium. Quare nihil habuit negotii Theophobius in persolvenda Mermeroi promissi fide. Cum ad castellum se contulisset, Laxis ac Romanis illic praesidium agi-

τε καὶ Ῥωμαίοις, οἳ τὸ ἐνταῦθα φυλακτήριον εἶχον, ὡς ἄπας
 μὲν ὁ Ῥωμαίων στρατὸς ἀπολώλει, Γουβάζῃ δὲ βασιλεῖ καὶ Λα-
 ζοῖς τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἄπασι διασφαρεῖν τὰ πρῶγματα, Κολχίς
 δὲ ξύμπασα πρὸς Περσῶν ἔχοιτο, καὶ οὐδέ τις ἐλπίς ἐς Ῥω-
 μαίους ποτὲ ἢ τὸν Γουβάζην ἀνασωθῆσθαι τῆς χώρας τὸ κρά- 5
 τος. τὰ μὲν γὰρ πρότερα κατὰ μόνας ταῦτα τὸν Μερμερόην
 διαπεπρᾶχθαι, μυριάδας τε πλέον ἐπὶ τὰ ἐπαγόμενον Περσῶν μα-
 χίμων ἀνδρῶν καὶ βυρβάρους Σαβίρους παμπληθεῖς· νῦν δὲ
 P 611 καὶ βυσιλία Χοσρόην στρατιῇ ἀμυθίτῃ ἐνθάδε ἔχοντα ἔξαπι-
 ναίως αὐτοῖς ἀναμιγρῆθαι καὶ οὐκ ἂν τὸ λοιπὸν οὐδὲ αὐτὴν Κόλ- 10
 χων τῇ στρατιῇ ταύτῃ τὴν γῆν ἐπαρκέσειν. ταῦτα τερατευσά-
 μενος Θεοσόβιος, ἐς δέος μέγα καὶ ἀμηχανίαν κατεστῆσθαι τοὺς
 ἐνταῦθα φρουροὺς. καὶ αὐτὸν ἐλπίζοντα πρὸς Θεοῦ τοῦ πα-
 τρώου ἰκετεύοντες τὰ παρόντα ὁση δίναμις εὖ θέσθαι σφίσιν.
 καὶ ὅς αὐτοῖς ὡμολόγηε πρὸς τοῦ Χοσρόου ἀμφὶ τῇ σωτηρίᾳ τὰ 15
 πιστὰ οἶσιν, ἐφ' ᾧ τὸ φρούριον ἐνδώσουσι Πέρσαις. ἐπεὶ τε
 τοὺς ἀνθρώπους ταῦτα ἤρκεσιν, αὐτίκα ἐνθένδε ἀπαλλαγείς αὐ-
 θίς τε τῷ Μερμερόῃ ἐς ὅσιν ἦκον ἅπαντα ἔφραζεν. ὁ δὲ Περ-
 σῶν τοὺς δοκιμωτάτους ἅπαντας ἀπολεξάμενος ξὺν αὐτῷ ἐς τὸ
 B Οὐχίμεριον ἐπιμψε, τὰ τε πιστὰ παρεξιμένους ἀμφὶ τε τοῖς 20
 χρήμασι καὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῖς τῷδε φρουροῖς καὶ τὸ φρούριον
 τοῦτο καθέξοντας. οὕτω μὲν Πέρσαι τὸ Οὐχίμεριον φρούριον

4. ἐς Ῥ. — Γουβάζην] Ῥωμαίοις ποτὲ ἢ τῷ γουβάζῃ Reg. 8. ἀν-
 δρῶν om. L. ibid. σαβήρους L. 15. καὶ ὅς αὐτοῖς] καὶ αὐ-
 τοῖς Reg. 19. τοὺς δοκιμωτάτους ἅπαντας] ἄνδρας τοὺς δοκι-
 μωτάτους Reg. 20. Οὐχίμεριον] οὐχίμεριος L. hic et infra.

tantibus asseveravit, Romanum omnem exercitum interiisse; Regis Gu-
 bazis et Lazorum ipsum sequentium res aciebus incere; a Persis totam
 teneri Colchidem, nec sperandum fore ut in Romanorum vel Gubazis
 potestatem rediret unquam; rem hactenus gessisse Mermeroem separate,
 ducentem secum septuaginta amplius millia Persarum bello praestantium,
 Barbarorumque Sabirorum ingentem numerum; iam ipsum quoque Re-
 gem Chosroem advenisse cum exercitu innumerabili, seque illis repente
 adiacuisse, nec solum Colchicum tot copias postmodum suffecturum.
 Hoc prodigioso mendacio Theophobius castelli custodes in gravem me-
 tum summasque angustias coniecit; sic ut ipsum obsecraverint per Deum
 patrium, iam pro virili parte res suas loco optimo collocaret. Spontan-
 dit ille, fidem se publicam ipsis a Chosroë impetraturum, si modo Per-
 als castellum dederent: et ab iis probata conditione, inde continuo di-
 gressus, iterumque ad Mermerois admissus conspectum, rem pandit or-
 dine. Is omnium delectu habito, qui inter Persas eminebatur, illos cum
 ipso Uchimerio misit, ut fidem darent praesidiariis, salvas cum vita
 fortunas fore, et castellum occuparent. Ita Persae Uchimerio potiti,

ἔσχον καὶ Λαζικῆς τὴν ἐπικράτησιν ἰσχυρότατα ἐκρατύναντο. οὐ μόνον δὲ Λαζικὴν ταύτην ὑποχειρίαν πεποιήγεται Πέρσαι, ἀλλὰ καὶ Σκυμνίαν τε καὶ Σουανίαν, ἐκ δὲ Μουχιμερήσιδος ἄχρι ἐς Ἰβηρίαν ἄβυτα Ῥωμαίοις τε καὶ τῷ Λαζῶν βασιλεῖ ἑμπαντα τὰ 5 ἐκείνην χωρὶα τῷ τρόπῳ τούτῳ ἐγένετο. ἀμύνεσθαι τε τοὺς πολεμίους οὕτε Ῥωμαῖοι οὕτε Λαῖοι εἶχον, ἐπεὶ οὐδὲ καταβαίνειν ἐκ τῶν ὕρῶν ἢ ἐκ τῶν ὀχυρωμάτων ἐτόλμων οὐδέ πη τοῖς πολέμοις ἐπιζέσθαι.

Μερμερόης δὲ τῆς τοῦ χειμῶνος ἐγκειμένης ὥρας ἔβλινον C
10 μὲν τεῖχος ἐν Κουτασιῳ ἐκτετήναι, φρουράν τε Περσῶν τῶν μαχίμων οὐχ ἦσσαν ἢ τρισχιλίων ἐνταῦθα καταστησάμενος, ἐν τε τῷ Οὐχιμερήϊ ἄνδρας ἀντάρκης ἀπολιπών. οἰκοδομησάμενος δὲ καὶ τὸ ἄλλο Λαζῶν φρούριον, ὃ δὴ κυλοῦσι Σαράπανιν, πρὸς αὐτοῖς μάλιστα τοῖς ἰσχύτοις ὅροις Λαζικῆς κείμενον, αὐ-
15 τοῦ ἔμεινεν. ἔπειτα δὲ Ῥωμαίους τε καὶ Λαζοὺς ἀγείρεσθαι τε μαθὼν καὶ ἀμφὶ τὰς ἐκβολὰς ἐνστρατοπεδεύεσθαι ποταμοῦ Φάσιδος, παντὶ τῷ στρατῷ ἐπ' αὐτοὺς ἦν. ὅπῃ ἐπὶ Γουβάζης τε καὶ οἱ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντες ἔμαθον, οὐχ ὑπο-
20 σιάντες τῶν πολεμίων τὴν ἐγδοδὸν διελύθησάν τε καὶ διεσώζοντο
20 ὥς πη ἐκάστω δυνάτῃ γέγονεν. ὃ τε Γουβάζης ἀνδραμὼν ἐς D
τῶν ὕρῶν τὰς ἐπιβεβολὰς διεχίμαζε ξύν τε τοῖς παισὶ καὶ τῇ γυν- H 345
νακὶ καὶ τοῖς ἐς τὰ μάλιστα ἐπιτηθείοις, τῇ μὲν ἀμνηχανῇ τῶν

2. μόνον] μόνην L. *ibid.* ταύτην] ταύτη H. *ibid.* οἱ Πέρσαι ὑποχ. πεπ. L. 3. μουχιμερήσιδος L. 5. τε τοὺς] δὲ τοὺς L. 7. ἢ ἐκ τῶν] ἢ τῶν L. *ibid.* ὀχυρωμάτων Reg. ἰχυρωμάτων P. *ibid.* ἐτόλμων L. ἐτόλμων P. *ibid.* οὐδ' ἐπὶ τοὺς πολέμους L. οὐδ' ἐπὶ ex Reg. affert Malt. 10. Κουτασιῳ] κόταϊ Reg. σκόταις H. 12. τε τῷ Οὐχιμερήϊ] τε οὐχιμέρης L. τε τῷ ουχιμέρης H. 13. Σαράπανιν] σαράπαλιν L. 19. διεσώζοντο] διεσώθησαν L.

suam in Lazica ditionem firmissime stabilierunt: nec Lazicam tantum eo modo sibi subdidere, sed aditum etiam Romanis ac Lazorum Regi praecluserunt in Scymniam et Suaniam, regionemque omnem, quae a Mucibriside ad Iberiam usque pertinet. Porro hostem arceere nec Romani nec Laxi poterant; cum ne degressi quidem e montibus, vel e munitis locis in eum erumpere auderent.

Μερμερόης, ἰσχυρῇ χειμῶνος, τοῦ τοῦ Λαζικῆς ἐπικράτησιν ἰσχυρότατα ἐκρατύναντο. οὐ μόνον δὲ Λαζικὴν ταύτην ὑποχειρίαν πεποιήγεται Πέρσαι, ἀλλὰ καὶ Σκυμνίαν τε καὶ Σουανίαν, ἐκ δὲ Μουχιμερήσιδος ἄχρι ἐς Ἰβηρίαν ἄβυτα Ῥωμαίοις τε καὶ τῷ Λαζῶν βασιλεῖ ἑμπαντα τὰ 5 ἐκείνην χωρὶα τῷ τρόπῳ τούτῳ ἐγένετο. ἀμύνεσθαι τε τοὺς πολεμίους οὕτε Ῥωμαῖοι οὕτε Λαῖοι εἶχον, ἐπεὶ οὐδὲ καταβαίνειν ἐκ τῶν ὕρῶν ἢ ἐκ τῶν ὀχυρωμάτων ἐτόλμων οὐδέ πη τοῖς πολέμοις ἐπιζέσθαι.

παρόντων κακῶν διαμαχόμενος πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς ὥρας ἀνάγκην, ἐλπίδι δὲ τῇ ἐκ τοῦ Βυζαντίου ἐς τὸν μέλλοντα χρόνον θαρσῶν, ταύτῃ τε τὴν τέχην παρηγορῶν τὴν τότε παροῦσαν, οἷά γε τὰ ἀνθρώπεια, καὶ καταδοκῶν τὰ βέλτιω. καὶ οἱ ἄλλοι δὲ Ἄαλοι τῇ πρὸς βασιλεῖα Γουβάζην αἰδοῖ τὴν τοῦ χειμῶνος ὥραν οὐδὲν 5 τι ἔσσαν ἐν τοῖς σκοπέλοις κατέτριβον, δύσκολον μὲν ἐνταῦθα οὐδὲν πρὸς τῶν πολεμίων διαιμῶντες, ἐπεὶ τοῖς ἐπιβουλευού-
V 211 σιν, ἄλλως τε καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα, ταῦτα τὰ ὄρη ἀμείχανά
P 612 τε καὶ ὅλως ἀπρόσοδα ξυμβαίνει εἶναι, λιμῶ δὲ καὶ ψύχει καὶ τῇ ἄλλῃ κακοπαθεῖα θνσθανατώντες. ὁ δὲ Μερμερόης οἰκία τε 10 πολλὰ κατ' ἐξουσίαν ὠκοδομήσατο ἐν ταῖς κατὰ τὴν Μουχίρη-σιν κώμαις καὶ τὰ ἐπιτήδεια πανταχόθι καταστησάμενος τῶν τῇδε χωρίων, τῶν τε αὐτομόλων περιπέμπων τινὰς ἐς τῶν ῥῶν τὰς ἀκρωρείας καὶ τὰ πιστὰ παρεχόμενος ἐπαγαγέσθαι πολλοὺς ἔσχυσιν· οἷς δὴ καὶ τῶν ἀναγκαίων ἀπορουμένοις ἐχορήγει συχνὰ 15 καὶ ὥς οἰκίων ἐπεμελεῖτο, τὴν τε ἄλλα διοικεῖτο ἔξ' ἑαυτοῦ πολλῶ, ἅτε τῆς χώρας γιγνῶνς κύριος. καὶ πρὸς Γουβάζην ἔγραψε τά-
B δε „Ἄνὸ ταῦτα ῥυθμίζω τοῖς ἀνθρώποις βίον, δύναμις τε καὶ φρόνησις. οἱ μὲν γὰρ τῷ δυνατῷ περιόντες τῶν πλείας αὐτοὶ τε βιοτεύουσι κατ' ἐξουσίαν καὶ ὅπῃ βούλονται τοὺς καταδεστέρους 20 ἐς αὐτὴν ἄγουσιν, οἱ δὲ διὰ τὴν ἀσθένειαν δεδουλωμένοι τοῖς κρείττοις, τῷ ἑννετῷ τὴν ἀδυναμίαν λώμενοι, θωπεῖα τοὺς κρα-

2. τῇ ἐκ om. L. 4. ἀνθρώπεια L. ἀνθρώπινα P. 8. καὶ κατὰ] καὶ τοῖς κατὰ L. 10. κακοπαθεῖα L. ibid. θνσθανατώντες L. θνσθανατώντας P. 11. μοχίρησιν B. 19. γὰρ om. L. 20. βιωτεύουσι H.

tium occupatis, cum liberis, uxore et maxime familiaribus, non modo inopise, qua circumventus erat, sed tempestati etiam incommodissimae resistebat, et spe venturi Byzantio auxilii subnixus, ac praesentem levans calamitatem humorum casuum comparatione, meliora ardentissime expectabat. Caeteri Lazl, Regem Gubazem reveriti, haud minus constanter hiemem agebant in scopulis, adversi illic nihil ab hostibus ideo timeantes, quoniam vim asferre voleantibus, praesertim hieme, hi montes insuperabiles sunt ac positus inaccessiblei verum enimvero fame, frigore aerumnisque omnibus vita in extremum adducebatur. Tum Mermeroēs in vicis Muchiridis domos multas extruxit libere, locisque illis omnibus provisa annona, ac per quosdam transfugas, circa montium iuga dimissos, data fide publica, ad se multos pellexit: quibus re cibaria defectis, prospexit affatium, ac tanquam suis curam impendit. Pro suo in totam illeam regionem imperio, libero compositis rebus caeteris, ad Gubazem in hanc sententiam acripuit. Potentia prudentiaque res duae sunt, quae praeclare constituent hominum vitam. Nam qui sunt finitimis potentiores, suum ad arbitrium vivunt, et quocumque volunt, semper ad-

τοῦντας μετίωσι καὶ οὐδέν τι ἤσσουν ἐν τοῖς οἰκείοις βιοῦν δύνανται, πάντων ἀπολαύοντες τῇ κολακείᾳ, ὥνπερ αὐτοῖς διὰ τὴν ἀσθένειαν στερεῖσθαι ξυμβαίνει. καὶ ταῦτα οὐ παρὰ μὲν τῶν ἰθύνων τισι σίσει γέρεται οὕτως, παρὰ δὲ τοῖς ἄλλοις οὐ ταύτῃ 5 πη ἔχει, ἀλλ' ἀνθρώποις ὥς εἰπεῖν ἔπασσι. πανταχόθι γὰρ τῆς οἰκουμένης ὥσπερ ἄλλο τι ἐμπέπηγε ψέσει. καὶ σὺ τοῖνυν, ὦ φίλε Γουβάζη, ἦν μὲν οἷη περιέσεσθαι Περσῶν τῷ πολέμῳ, μὴ δὲ μέλλε μηδὲ σοι ἐμπόδιον γινέσθω μηδέν. εὐρήσεις γὰρ ἡμᾶς τῆς Λαζικῆς ἔνθα ἂν βούλοιο ὑφιστάμενους τε τὴν σὴν ἔξοδον 10 καὶ ἀντιπαυρατατομένους ὑπὲρ χώρας τῆσδε ὕψι δύναιμι· ὥστε παρέσται σοι διαγωνιζομένῳ ἀνδραγαθίζεσθαι πρὸς ἡμᾶς. ὥς μὲν γὰρ ἀδύνατος εἰ Περσῶν τῇ δυνάμει ἀντιτάσσισθαι καὶ αὐτὸς οἶδας. σὺ δέ, ὦ ἀγαθὲ, τὸ δεύτερον διαχειρίζε, τὸ γυνώθι σαντὸν, καὶ προσκίνει τὸν σαντιοῦ δεσπότην Χοσρόην, 15 ἅτε βασιλεῖα καὶ νενικηκότα καὶ κίριον. αἶτι τέ σοι τῶν πεπραγμένων ἱλιῶν εἶναι, ὅπως ἂν τὸ λοιπὸν δυνατὸς εἴης τῶν ἐνοχλούντων ἀπηλλάχθαι κακῶν. ὥς ἔγωγε ἀναδέχομαι τε βασιλεῦ Χοσρόην ἱλιῶν τέ σοι γενήσεσθαι καὶ τὰ πιστὰ δώσωιν, καὶ ὁμήρους σοι παρέχομαι παῖδας τῶν ἐν Πέρσῃσι λαγίμων ἀρ- 20 χύντων, ὥς τί τε ἄλλα καὶ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν βυσιλείαν τὴν σὴν τὸν πάντα αἰῶνα ἐν ἀσφαλείᾳ ἔξεις. εἰ δέ σοι τούτων οὐδέ-

3. οὐ παρὰ Reg. οὐ περὶ P. *ibid.* μὲν om. L. 4. τισι] τι L. *ibid.* οὕτως] ὅντα L. 5. τῆς om. L. 7. οἷη L. οἷει P. 9. ἐνθα] ἐνθαδς Reg. *ibid.* βούλοιο P *cum* Reg. βούλει H. 12. ὡς μὲν γὰρ ἀδύνατος εἰ] εἰ μέντοι ἀδύνατος ὢν Reg. 18. τί σοι] τί σοι H. 19. παρέχομαι] παρεχόμενος L.

*ducunt opibus minoribus praeditos. Quos autem sua tenuitas valentioribus obnoxios facit, sapientia medentes imbecillitati, eos, qui rerum potentiuntur, obsequio sibi conciliant, nec vetat quidquam ipsos apud se vivere, blanda observantia in integrum restitutos, unde infirmitate deiectioni sunt. Neque haec uni cuidam conveniunt populo, neque apud alios aliter, sed apud omnes omnino eodem se modo habent: cum ubique terrarum, appendicis instar, adiuncta naturae sint. At tu, care Gubazes, si te bello Persarum victurum putas, rumpe moras, nec te quidquam teneat. Nos enim quacumque voles in parte Lazicae offendas ad impetum tuum excipendum paratos, et solum, quod tenemus, adversa acie pro viribus tuentes: itaque facultas erit, nobiscum fortiter dimicandi. Verum resistere te non posse Persarum viribus satis ipse intelligis. Quare alterum arripe, praeclare vir, et pertractans celebre illud, Nosce te ipsum, Chosroem adora subditus, et Regem, victorem, dominumque agnosce. Praeceptorum veniam pete, ut posthac vitam traducas, aerumnis, quibus premeris, liberam. Ego vero tibi Regem Chosroem placatum iri, ac fidem daturum recipio: et Ducum inter Persas praestant-
Procopius II.*

- τερον βοηλομένην ἔσθιν, ἀλλὰ σὲ ἕς τινα ἑτέραν ἀπὸ τῶν χώρων
 ὁδὸς τοῖς διὰ τὴν σὴν ἀβουλίαν ταλαιπωροῖς γενομένοις Λαζοῖς
 ἀναπνεῦσαι ποτε καὶ ἀπὸ δυσκόλων τῶν αὐτοῖς ἔγκειμένων ἀνε-
 γκαῖν, μηδὲ αὐτοῖς ἀπέραντον ὄλεθρον τόνδε προστρέβεισθαι
 βούλου ἐπὶ σφαλερᾷ τῆς ἐλπίδος ὀχοῦμενος· λέγω δὲ τῆς Ῥω- 5
 μαίων ἐπικουρίας. οὐ γὰρ σοι τιμωρεῖν ποτε δυνατοὶ ἔσονται,
 ὥσπερ οὐδὲ ἄλλοι ἕς τὴν ἡμέραν διδένηται τῇνδε. Μερμερότης
 P 613 μὲν ταῦτα ἔγραψεν. Γουβάζην δὲ οὐδ' ὥς ἔπειθεν, ἀλλ' ἐν
 τοῖς ὁρῶν κολωνοῖς ἔμεινε, παραδοκῶν τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπικου-
 ρίαν καὶ τῷ ἕς τὸν Χοσρόην ἔχθρῃ ὥς ἥκιστα ἕς τὴν Ῥωμαίων 10
 ἀπόγωνσιν ἐγκλίειν ἐθέλων. οἱ γὰρ ἄνθρωποι τὴν διάνοιαν ἐκ
 τοῦ ἐπὶ πλεῖστον πρὸς τὴν τοῦ βουλῆματος ἀρμόζονται χρεῖαν,
 καὶ λόγῳ μὲν τῷ ἀρέσκοντι αὐτοῦς ἀπὸ προσχωροῦσι, καὶ προσ-
 λένται τὰ ἕξ αὐτοῦ πάντα, οὐ διασκοπούμενοι μὴ ψευδὲς εἶη,
 τῷ δὲ λυποῦντι χαλεπῶς ἔχοντες ἀπιστοῦσιν, οὐ διερευνώμενοι 15
 μὴ ἀληθὲς εἶη.
 B ιζ'. Ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον τῶν τινες μοναχῶν ἕξ Ἰν-
 V 212 δῶν ἦγοντες, γόνοντες τε αἱ Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ διὰ σπουδῆς
 εἶη μηκέτι πρὸς Περσῶν τὴν μέταξαν ὦνείσθαι Ῥωμαίους, ἕς
 βασιλεία γεγένηται οὕτω δὴ τὰ ἀμφὶ τῇ μετὰ τὴν διοικήσεσθαι 20
 ὁμολόγον, ὥς μηκέτι Ῥωμαῖοι ἐκ Περσῶν τῶν σφίσι πολεμίων

1. ἕς τινα] ἕς τὴν H. 3. ποτε] τότε L. 9. ἐν τοῖς κολωνοῖς L.
 ibid. τῶν] ἐκ Reg. 11. ἐγκλίειν] ἐκκλίειν L. 13. προσίεται]
 προσίεται Hm. 14. ψευδὲς] ψευδὲς H: ψευδὲς Hm. 17. τού-
 των τῶν χρόνων L. 19. ἐς βασιλείαν] ἐκ βασιλείας L.

tium liberos offero huius obides conditionis, fore ut vita ac regno tuo
 rebusque caeteris tuto semper fruare. Si nentrum vis, alio facere, et
 Lazos, inconsiderantia tua miseros, aliquando tandem respirare, neque
 ab instantibus malis expedire sine, neque ipsos calamitate hac perpetua
 attere, spe vana inductus mittendi a Romanis subsidii. Nam ut non-
 dum, sic nunquam tibi subvenire poterunt. His Mermerois litteris e
 sententia minime dimotus Gubazes, in montium iugis magna tenebatur
 expectatione Romani auxilii; atque odio, quo Chosroem prosequabatur,
 spem, quam posuerat in Romanis, alebat. Cumvero plerumque homines
 rationem voluntati accommodant et servire cogunt: ac si qua placet
 opinio, ad eam accedunt semper, et quicquid offert sequuntur, non at-
 tendentes an subest error. Rursus si qua molesta est, illam inique fe-
 runt, eique fidem abrogant, omittentes quaerere, num vera sit.

17. Sub idem tempus, venerunt ex India quidam Monachi, et cum
 Iustinianum Augustum satagere intellexissent, ne sericum a Persis Ro-
 mani amplius mercarentur, convento Imperatori promiserunt, rei seri-
 cariae ita se provisuros, ut nunquam Romani a Persis hostibus suis

ἢ ἄλλον του ἔθρους τὸ ἐμπόλημα τοῦτο ποιήσονται· χρόνον H 346
 γὰρ κατατρεῖσθαι μῆκος ἐν χώρᾳ, ἥτις Ἰνδῶν ἔθρη τὰ πολλά εἰ-
 σιν, ἥτις Σηρίνδα ὀνομάζεται, ταύτη τε ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐκμε-
 μαθηκέναι ὅποις ποτὲ μηχανῇ γίνεσθαι τὴν μέταξιν ἐν γῇ τῇ
 5 Ῥωμαίων δυνατὰ εἶη. ἐνδελεχέστατα δὲ διεφενωμένῳ βασιλεῖ C
 καὶ ἀναπνεύσαντι εἰ δὲ λόγος ὑγιὲς εἶη ἔφασκον οἱ μοναχοὶ
 σκώληκας τινὰς τῆς μετὰξιν δημιουργοὺς εἶναι, τῆς φύσεως
 αὐτοῖς διδασκάλου τε οὔσης καὶ διηλεκτικῶς ἀναγκαζούσης ἐργά-
 ζεσθαι. ἀλλὰ τοὺς μὲν σκώληκας ἐνθάδε ζῶντας διακομίζειν
 10 ἀμήχανα εἶναι, τὴν δὲ αὐτῶν γονὴν εὐπορὸν τε καὶ ῥᾶδιον ὄλως.
 εἶναι δὲ τῶνδε τῶν γονῶν ψᾶ ἐκάστου ἀνάρηθμα. ταῦτα δὲ τὰ
 ἐν χρόνῳ πολλῷ τῆς γονῆς ὕστερον κόπρῳ καλύψαντες ἄνθρω-
 ποι, ταύτη τε διαρκῇ θερμύαντες χρόνον ζῆα ποιοῦσι. ταῦτα D
 εἰπόντας ὁ βασιλεὺς μεγάλοις τοὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς δωρήσασθαι
 15 ὁμολογῆσας τῷ ἔργῳ πείθει ἐπιρρῶσαι τὸν λόγον. οἱ δὲ γενόμε-
 νοι ἐν Ἰνδία αἰθῖς τὰ τε ψᾶ μετήνεγκαν ἐς Βυζάντιον, ἐς σκώ-
 ληκας τε αὐτὰ τρὸς ὥπερ ἐρρήθη μεταπεμφκέναι διαπραξάμε-
 νοι τρέφουσιν τε συκαμίνου φέλλοις, καὶ ἀπ' αὐτοῦ γίνεσθαι με-
 ταξιν τὸ λοιπὸν κατεστήσαντο ἐν Ῥωμαίων τῇ γῇ. τότε μὲν
 20 οὐκ ἐν τὰ τε κατὰ τὸν πόλεμον πράγματα Ῥωμαίοις τε καὶ Πέρσαις P 614
 καὶ τὰ ἀμφὶ μετόξῃ ταύτῃ πῃ ἔσχον.

1. ποιήσονται L. 2. ἥτις] ὑπὲρ L. *ibid.* εἰσιν] οὐδὲν L.
 3. Σηρίνδα] ἡρίνδα H. 5. διεφενωμένῳ Vat. διεφενώωντι P.
 13. διαρκῇ — χρόνον] διαρκῶς — χρόνῳ H. διαρκῶς etiam Lm.
 16. Ἰνδία] σηρίνδη Reg. 17. αὐτὰ L. αὐτοὺς P. *ibid.* φασκε]
 ὥσπερ L.

aliave quapiam gente eiusmodi mercimonium peterent: diu se in Serinda, quam vocant, regione Indorum populis frequenti, moratos esse, et conficiendi in orbe Romano serici rationem ibi perdidicisse. Crebris autem interrogationibus percontanti Imperatori, itane se res haberet? dixere Monachi, quosdam esse vermes serici opifices, natura magistra in opus semper incumbere subigente: deferri quidem huc viros non posse vermes, sed expedite et facile generari: singulorum partium ova esse innumera: haec homines multo post tempore, quam sunt edita, integere fimo, et quandiu satis est tepefacta sic fovere, ut animalia progignant. Quae cum illi enuntiassent, liberalibus Imperatoris promissis inducti ut re verba firmarent, Indiam repetierunt. Unde cum ova asportassent Byzantium, servata, de qua dictum est, ratione, ea novo ortu mutarunt in vermes, quos mori foliis alunt. Hinc coepta ars conficiendi postea serici in Romano Imperio. Tum quidem Romani ac Persae rem bellicam eo, quo dixi, perduxerunt, seque ita habuit, quod ad sericum spectat.

Μετὰ δὲ τὴν τοῦ χειμῶνος ὥραν ἀγικόμενος παρὰ Χοσρόην
 ξὶν τοῖς χρήμασιν Ἰσδιγοῦσας τὰ ξυγκείμενα σφίσιν ἐσήγγειλε.
 καὶ ὅς τὰ μὲν χρήματα κεκομισμένος τὴν ἐκχειρίαν μελλήσει
 οὐδαμῇ ἐπισφράγιζε, Λαζικῆς δὲ μεθίσθαι οὐδαμῇ ἤθελεν.
 ἀλλὰ καὶ τοῖς χρήμασι τοῖτοις Οὐννων τῶν Σαβέρων ἑταιρισά- 5
 μινος μέγα τι χρήμα ξὶν Πέρσαις τισὶ τῷ Μερμερόῃ εἰθὺς
 ἐπεμψεν. ὃ δὲ ἐπέστελλεν ἔργον ἔχεισθαι δυνάμει τῇ πάσῃ,
 καὶ μὴν καὶ ἐλέφαντάς οἱ πολλοὺς ἔστυλε. Μερμερόης δὲ παντὶ
 B τῷ Περσῶν τε καὶ Οὐννων στρατῷ ἐκ Μονχειρίσιδος ἀναστὰς
 ἐπὶ τὰ Λαζῶν ὀχυρώματα ἦει, τοὺς ἐλέφαντας ἐπαγόμενος. 10
 Ῥωμαῖοι δὲ οὐδαμῇ ὑπηγνίσκον, ἀλλ' ἀμφὶ τὰς ἐκβολὰς Φάσι-
 δος ποταμοῦ, Μαρτίου ἡγουμένου σφίσι, χωρίον ἰσχύ' σφᾶς
 αὐτοὺς ἀσφαλέστατα κρατυνόμενοι ἡσυχῇ ἔμεινον. ξυνῆν δὲ αὐ-
 τοῖς καὶ Γουβάζης ὁ Λαζῶν βασιλεὺς. οὗτος δὲ ὁ Μήδων στρα-
 τὸς, τύχης αὐτῷ ξυμβάσης τινός, οὐδὲν ἄχαρι οὔτε Ῥωμαῖων 15
 οὔτε Λαζῶν τινα ἔδρασε. τὰ μὲν γὰρ πρῶτα ὁ Μερμερόης ἐν
 φρουρίῳ τῷ μαδῶν τὴν Γουβάζου ἀδελφὴν εἶναι, ἐπ' αὐτῷ
 C ἐπέχετο τὸ στρατεύμα ὡς ἐξαίρεσιν μηχανῇ πάσῃ. καρτερώτατα
 δὲ ἀμυνομένων τῶν ταύτῃ φρουρῶν καὶ χωρίον σφίσι ξυλλαμβαν-
 ούσης τῆς φύσεως ἄπρακτοι ἐνθάδε ἀποκρουσθέντες οἱ βάρβα- 20
 ροὶ ἀνεχώρησαν· ἔπειτα ἐπὶ Ἀβασγοὺς σπουδῇ ἔντο. Ῥωμαῖοι

2. ξὶν] sὸν L. ibid. Ἰσδιγοῦσας L. ibid. ἐσήγγειλε L. 4 ἐπε-
 σφράγιζε L. 5. σαβέρων L. 9. τῷ om. L. ibid. μο-
 χειρίσιδος L. 16. τινα L. τισὶ P. ibid. ταῦτα μὲν πρῶ-
 τα L. 17. τῷ Reg. τινὶ P. 19. χωρίον] χωρίων H. 20. τῆς
 φύσεως] ὀχυρώματι add. HL. ibid. ἀποκρουσθέντες] ἀποικι-
 σθέντες H. 21. ἀβασγοὺς H. Ἀβασγοὺς P. ibid. σπουδῇ] σπεύ-
 δειν H. ibid. ἔντο] Vulgo ἔντο. ἰόντο L.

Acta autem hieme, Isdigunas reversus ad Chosroem cum pecunia, pacta conventa exposuit. Ille accepto auro, siue mora confirmavit iuducias: Lazica tamen decedere noluit: sed eadem illa pecunia allectis Hunnorum Sabitorum numerosis auxiliis, ea cum nonnullis Persarum copiis Mermerol exemplo misit, mandavitque ut pro viribus coepta urget: elephantos etiam multos adiecit. Mermeroes autem cum universo Persarum Hunnorumque exercitu movit ex Muchirisdæ, et secum elephantos ducens, firmiora petiit Lazorum loca. Romani nusquam obvii, ad fluvii Phasis ostia, Martino duce, se continebant, situ loci valido optime muniti: una aderat Gubazes Lazorum Rex. Porro hic Medorum exercitus, casu quodam, uihil damni nec Romano nec Lazo cuiquam intulit. Ac primo quidem certior factus Mermeroes, Gubazis sororem in quodam castello agere, illic eo duxit animo copias, ut id machinis omnibus expugnaret. Verum fortissime repugnantibus praesidiis, eosque adjuvante loci natura, repulsi inde Barbari, infecta re abierunt. Deinde in Abasgiam contendentibus, Romani, qui Tixibili prae-

δὲ οἱ ἐν Τριβιλῷ φρουρὰν ἔχοντες τὴν δίοδον καταλαμβάνοντες στενωτάτην τε καὶ κρημνώδη οὖσαν, ἥπερ μοι ἔμπροσθεν εἰρη-
ται, τὸ πυράπαν τε ἀδιέξοδον, ἐμπόδιοι σήσιν ἐγένοντο. διὸ
δὴ οὐκ ἔχων ὁ Μερμερόης καθ' ὃ τὶ τοὺς ἀνθισταμένους βιάση-
5 ται, ὑπῆγεν ὀπίσω τὸ στράτευμα, ἐπὶ τε Ἀρχαιοπόλιν ὡς πο-
λιορκήσων αὐτίκα ἦν. τοῦ τε περιβόλου ἀποπειρασάμενος, ἐπεὶ
οὐδὲν προὐχώρει, ἀνέστρεφεν αὐθις. Ῥωμαῖοι δὲ ἀναχωροῦσιν V 213
ἐπισπόμενοι τοῖς πολεμίοις ἐν δυσχωρίᾳ πολλοὺς ἔκτεινον, ἐν
τοῖς καὶ τῶν Σαβείων τὸν ἄρχοντα ξυνηνέχθη πεισῖν. μάχης D
10 τε καρτερῶς ἀμφὶ τὸν νεκρὸν γενομένης ὕστερον Πέρσαι περὶ λό-
χων ἀγῶς βιασάμενοι τοὺς ἐναντίους ἐτρέφαντο, ἐπὶ τε Κοντα-
τίσιον καὶ Μουχίρησιν ἀπεχώρησαν. ταῦτα μὲν οὖν Ῥωμαῖοις
τε καὶ Πέρσαις ἐπέπρακτο τῇδε.

Τὰ μέντοι ἐπὶ Λιβύης ἅπαντα Ῥωμαίοις εὖ τε καὶ καλῶς
15 καθειστόκει. τῷ γὰρ Ἰωάννῃ, ὅνπερ ἐνταῦθα Ἰουστινιανὸς
βασιλεὺς στρατηγὸν κατεστήσατο, εὐτυχίματι λόγον τε καὶ
ἀκοῆς κρείσσω ξυνηνέχθη γενέσθαι. ὥς δὴ ἔνα τῶν ἐν Μавру-
σίοις ἀρχόντων ἐταιρισάμενος, Κοντζίναν ὄνομα, τὰ τε πρότερα
μάχῃ τοὺς ἄλλους ἐνίκησε καὶ οὐ πολλῶ ὕστερον Ἀντάλαν τε καὶ
20 Ἰάβδαν, οἳ Μавρουσίων τῶν ἐν Βυζακίῳ τε καὶ Νοумιδίᾳ τὸ P 615
κράτος εἶχον, ὑποχωρίους πεποίηται, εἰποντό τε αὐτῷ ἐν ἀνδρα-

1. Τριβιλῷ] τριβούλη Reg. τριβίλη H. 2. στενωτάτην] Vulgo
στενωτάτην. 4. βιάσεται] βιάζεται Reg. 8. ἐν τοῖς] ἐν οἷς
Reg. 9. σαβείων L. 10. τὸν νεκρὸν] τῷ νεκρῷ L. 11. Κον-
τατίσιον] κούταις Reg. κούταις H. 12. Μουχίρησιν] μοχίρη-
σιν L. 16. βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς L. 17. Μавρουσίοις] νο-
μηδίοις H: illud Hm. 19. ἀντάλλαν L. 20. Ἰάβδαν] ἰα-
βάν H.

sidium agitant, sese opposuerunt, occupato aditu, quem, ut supra dixi, summae angustiae et praecipitia efficiunt insuperabilem. Quare non valens Mermeroë resistentes depellere, retro egit exercitum, atque e vestigio Archaeopolin sese contulit, obsidioneum illius meditans. At frustra tentatis moenibus, maturavit reditum. Romani abscedentibus instantes hostibus, in angustiis cecidere non paucos; inter quos Dux Sabirorum occubuit. Circa huius cadaver acriter dimicatum est: demum Persae sub serotinum crepusculum, hoste vi in fugam acto, Cutatisium et Muchireshu repetiere. Sed de his hactenus, quae Romani ac Persae inter se gesserunt.

In Africa vero omnia Romani praeclare constituta habebant. Siquidem Iohanni, cui Iustinianus Augustus illarum partium Magisterium militare detulerat, successus contigerunt maiores fama et audientium fide. Is socio Cutzina, uno ex Maurorum principibus, primum caeteros acie vicit; nec multo post, Antalam et Iabdam, qui Mauris Byzacenae ac Numidis praeebant, ita sibi subdidit, ut ipsum tanquam mancipia as-

πόδων λόγῳ. καὶ ἀπ' αὐτοῦ πολέμιον Ῥωμαίους οὐδὲν ὑπὸ τοῦ-
τον τὸν χρόνον ἔν γε Λιβύῃ γίνετο. τοῖς μέντοι φθάσαισι πο-
λέμοις τε καὶ στάσεσιν ἔρημος ἀνθρώπων ἡ χώρα ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεί-
στον οὕσα διέμεινεν.

- B ἡ'. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐπράσσειτο τῇδε, ἐν τούτῳ τάδε ξυν- 5
τνήθη ἐν Εὐρώπῃ γενέσθαι. Γῆπαῖδες μὲν, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς
ἐμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, τὰς σπονδὰς θέμεινοι πρὸς Λαγγο-
βάρδας, τοὺς σφίσι πολέμους ὄντας, ἐτίγγανον. παντάπασι
H 347 δὲ οὐχ οἶοί τε ὄντες τὰ διάφορα πρὸς αὐτοὺς διαλῦσαι πολεμητῆα
σφίσιν οὐ πολλῷ ὕστερον ὦντο εἶναι. Γῆπαῖδες μὲν οὖν καὶ 10
Λαγγοβάρδαι πανδημεὶ ἐπ' ἀλλήλους τῷ πολέμῳ ἀκμάζοντες ἦ-
σαν. ἤγειτο δὲ τῶν μὲν Γηπαίδων Θορσίον, τῶν δὲ Λαγγο-
βαρδῶν Αὐδουὶν ὄνομα. καὶ αὐτῶν ἐκείνων ἀνδρῶν μυριάδες
πολλὰι εἶποντο. ἤδη μὲν οὖν ἄγχιστά πη ἀμφότεροι ἤλθον,
C οὐπω δὲ τὰ στρατόπεδα πρὸς ἀλλήλων καθιερῶντο. δέσματα 15
δὲ τὰ πανικὰ καλούμενα ἑξαπινάτως ἐκατέροις ἐπιπεσόντα γέ-
γοντας ἀπ' αἰτίας οὐδεμιᾶς ἅπαντας ὀπίσω ἀπήνεγκε, μόνων
τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ ἀπολειμμένων ξὺν ὀλίγοις τισίν. οἵπερ
αὐτοὺς ἀνθελκνεν τε καὶ τῆς ὑπαγωγῆς ἀναχαίττειν ἀποπειρασά-
μενοι οὐδὲν ἤνων οὔτε θωπείαις οἰκτραῖς οὔτε ἀπειλαῖς φοβεραῖς 20
χρῶμενοι. περιδείξ ὅν γε γινώσκων Αὐδουὶν οἷς οἱ περὶ τε αὐτῷ
διασκευαζόμενοι ἀκόσμως ἦσαν οὕτως (οὐ γὰρ ἦδαι τοὺς πο-
λέμους τὴν ὁμοίαν κεκληρώσθαι τύχην) τῶν οἱ ἐπομένων τινὸς

7. Λαγγοβάρδας L hic et infra.

12. Θορσίον] Θορσίον H. Et

sic infra.

15. καθιερῶντο] καθιερῶντο H.

17. ἀπή-

νεγκε] ἀπήνεγκαν Reg.

20. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδέ P.

21. οἷς — οὕτως] ὁρῶν διασκευαζομένους ἀκόσμως Reg.

sectareotur. Quo fiebat, ut id temporis fruerentur otio Romani in Afri-
ca, praeteritis bellis et seditionibus adhuc late desolata.

18. Dum illa agerentur in his partibus, interea haec in Europa
contigerunt. Pacem quidem, de qua dixi in superioribus libris, Gepae-
des cum Langobardis hostibus suis fecerant. Quoniam tamen ortam in-
ter se litem nequabant omnino discernere, arma haut multo post reso-
menda existimarunt. Itaque Gepaedes et Langobardi, bello accenso,
cum omnibus copiis adversi vadunt, imperante Thorisino Gepaedibus,
Anduino Langobardis: utrumque multae virorum myriades sequebantur.
Ism erant in propinquo acies, non tamen in conspectu, cum terror pa-
nicus, quem appellant, derepente ipsis iniectus, omnes temere retro fu-
gere compulsi, solis Principibus cum paucis admodum remanentibus: qui
illos retrahere, et qua blanditiis commissis, qua minis terribilibus a fuga
revocare conati, nihil profecerunt. Attonitus Anduinus eiusmodi suorum
consternatione, necdum compertum habens idem hostibus accidisse, quos-

ἐπὶ πρεσβείᾳ παρὰ τοὺς ἐναντίους ἐνθάδε ἔπαυσε τὴν εἰρήνην αἰ-
 τησομένους. ὥπερ, ἐπεὶ παρὰ τὸν ἄρχοντα τῶν Γηπαίδων Θο-
 ρισίῳ ἀγρικόμενοι τὰ πρασσόμενα εἶδον, ἔκ τε τῶν ἐν σφίσιν αὐ- D
 τοῖς τετυχηκότων κατενόησαν τὰ τοῖς πολέμοις ξυνεγχεζόμενα καὶ
 5 τῷ Θοροσίῳ ἐς ὅψιν ἐλθόντες ἀνιπυρθάνοντο αὐτοῦ ὅπη ποτὲ οἱ
 γῆς τῶν ἀρχομένων τὸ πλῆθος εἴη. καὶ ὅς τῶν ξυμπεπιτωκότων
 οὐδὲν ἀρηθρεῖς, „Πεφεύγασιν οὐδενὸς διώκοντος αὐτοὺς“ ἔφη.
 οἱ δὲ ὑπολαβόντες „Ταῦτ' οὗτο“ φασὶ „καὶ Λαγγοβάρδαι
 10 ἡμετέρων ἀποκρυψόμεθα. οὐκοῦν ἐπειδὴ τὰ γένη ταῦτα διολω-
 λέναι ὡς ἥκιστα βουλομένῳ τῷ θεῷ ἐστί καὶ ἀπ' αὐτοῦ διέλυσε
 τὴν παρτάξιν, σωτήριον ἀμφοτέροις ἐπιβαλὼν δόλος, γέρε δὴ
 καὶ ἡμεῖς ἐπιχωρήσωμεν τῇ τοῦ θεοῦ γνώμῃ, τὸν πόλεμον κατα- P 616
 λύνοντες.“ „Ἔστω, γινέσθω ταῦτα“ ὁ Θοροσίῳ ἔφη. δνοῖν
 15 τε οὕτως ἐνιαυτοῖν ἐκχειρίαν πεποιήνται, ὥπως μεταξὺ ἐπικη-
 ρυκευόμενοι τε καὶ παρ' ἀλλήλους ἀεὶ φοιτῶντες ἅπαντα ἐς τὸ
 ἀκριβὲς τὰ διάφορα διαλίσωσι. τότε μὲν οὖν οὕτως ἐκάτεροι
 ἀνεχώρησαν.

Ἐν δὲ τῇ ἐκχειρίᾳ ταύτῃ οἷχ οἶοι τε γεγενημένοι ἐς τῶν V 214
 20 ἀντιλεγόμενων τὴν διάλυσιν ἀλλήλοις ξυμβῆναι, αὐθις ἐπὶ τὰ
 πολέμια ἔργα χωρεῖν ἔμελλον. δειμαίνοντίς τε Γήπαιδες τὴν
 Ῥωμαίων ἀρχὴν (ἐπιδόξοι γὰρ ἦσαν ὡς Λαγγοβάρδαις ξυντάξον- B

4. καὶ τῷ] τῷ om. L. 6. εἴη L. ἦει P. 7. Πεφεύγασιν] φεύγουσιν L. *ibid.* αὐτοὺς om. L. 13. ἐπιχωρήσωμεν] ἐπι-
 χειρήσωμεν Reg. 16. τὸ ἀκριβὲς] τὰκριβὲς L. 21. πολέ-
 μια L. πολημεία P.

des et suis assecis illico ad eos legat, pacem petitorios: qui cum per-
 venissent ad Thorisium Gopaedum principem, quo res loco essent vi-
 derunt, suoque ex casu enim, quem hostes paterentur, intellexere. Tum
 coram quaerunt ex Thorisino, ubi tandem terrarum sit subditorum mul-
 titudo? Is nihil eorum, quae contigissent, inficiens, Fugerunt, inquit,
 nemi persequente. Mox illi, Idem, sicut, passi sunt Langobardi. Tibi
 enim Rex, vera fatenti, plane enuntiabimus quae ad nos attinent. Cum
 igitur salvas Deus has gentes velit, easque in procinctu stantes dissipave-
 rit, salutari ipsis incusso metu; age, et nos in divinam sententiam conde-
 damus, bellum dirimentes. Tum Thorisius, Esto, inquit, sic fiat. Ita-
 que annorum duorum induciae factae sunt; ut interea loci, legationibus
 reciprocis, litem omnem accurate componerent. Sic utrique tunc reces-
 serunt.

Harum induciarum tempore, quoniam controversias inter se tollere
 minime poterant, ad bellum instaurandum se compararunt. Cum autem
 esset opinio laturos opem Langobardi Romanos, ab his timentes sibi

ται) τῶν τινες Οὐννων ἐς τὴν ὁμαιχμίαν ἐπαγαγίσθαι δι-
νοοῦντο. ἐπέμψαν οὖν παρὰ τῶν Κουτουργούρων τοὺς ἄρχον-
τας, οἳ δὴ ἐνθάδε ὤκηται λμνης τῆς Μαιώτιδος, καὶ αὐτῶν
ἰδόντο πόλεμον τὸν πρὸς Λαγγοβάρδας ξυνδιενγκεῖν σφίσιν.
οἳ δὲ αὐτοῖς διαχίλους τε καὶ μυρίους ἐθῆς ἐπέμψαν, ὧν ἄλλοις
τε ἤγοῦντο καὶ Χινιάλος, ἀνὴρ διαφερόντως ἀγαθὸς τὰ πόλῃμα.
Γῆπαιδες δὲ τούτων δὴ τῶν βαρβάρων τῇ παρουσίᾳ ἐν τῷ πα-
ρόντι ἀχθόμενοι, ἐπὶ οὕτῳ τῆς μάχης ἐνιστήκει καιρὸς, ἀλλ’
ἐνιαντὸς ταῖς ξυνθήκαις ἔτι ἔλλειπτο, πείθουσιν αὐτοὺς κατα-

C θιν μεταξὺ τὴν βασιλεύς γῆν, πύρινον τῆς σφετέρας ἀκαιρίας 10
πιποτημένοι τὴν ἐς Ῥωμαίους ἐπιβουλήν. ἐπὶ δὲ Ῥωμαῖοι τὴν
διάβασιν ποταμοῦ Ἰστρου ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐν τῇ Ἰλλυριοῖς καὶ τοῖς
ἐπὶ Θράκης χωρίοις ἐφρούρου, αὐτοὶ τούτους δὴ τοὺς Οὐννους
ἐν χώρᾳ τῇ κατ’ αὐτοὺς διαπορθμύσαντες ποταμὸν Ἰστρου ἐς
τὰ Ῥωμαίων ἔθῃ ἀφίσταν. καὶ οἳ μὲν πάντα σχεδὸν τι ἐλήσαν 15
το τὰ ἐκτὴν χωρία, βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς ἐπὶ τοῖς τάδε. πέμ-
ψας παρὰ Οὐννων τῶν Οὐτουργούρων τοὺς ἄρχοντας, οἳ δὴ
ἐπὶ ταῖς λμνης ὤκηται τῆς Μαιώτιδος, ἐμμέμειτό τε καὶ ᾤδε-
D κον αὐτῶν ἐπικάλει τὴν ἐς Κουτουργούρους ἀπαραμυστήν, εἰ-

1. ἐπαγαγίσθαι L. ἐπάγισθαι P. 2. Κουτουργούρων] κουτρι-
γούρων L. 4. ξυνδιενγκεῖν Reg. ξυνεργεῖν P. 6. χινια-
λῶν H. χινιαλῶν L. 9. ἐπὶ] ἤδη H. 10. τὴν — γῆν]
τῆς — γῆς Reg. 12. Ἰλλυριοῖς] Vulgo Ἰλλυριοίς. 14. δια-
πορθμύσαντες H et Reg. διαπορθμύσαντας P. διεπόρθμευσάν
τε L. *ibid.* ἐς τὰ] Vulgo ἐς τε τὰ. ἐς τε — ἀφίσταν om. L.
15. οἳ μὲν om. L. 17. Οὐτουργούρων] οὐτιγούρων Reg.
19. Κουτουργούρους] κουτριγούρους Reg. cum Suida s. v. ἀπρα-
μυστήν. Et sic liber ille infra quoque constanter.

Gepaedes, Hunnorum aliquos in societatem sibi associare statuerunt. Quamobrem legatione missa ad Principes Cuturgurorum, qui cis paludem Maeotidem habitant, eos rogarunt, ut arma secum in Langobardos caperent. Confestim illi armatorum miserunt duodecim milia, quibus praeter alios imperabat Chinialus, vir bellica laude clarissimus. Gepaedes, horum barbarorum praecipitem adventum graviter ferentes, quod certaminis tempus nondum appeteret, sed annus adhuc superesset pactis induciis, persuaserunt, ut hoc interim spatio oras incursarent ditionis Imperatoriae, essetque intempestivae ipsorum operae diverticulum illa in Romanos suscepta via. Et quoniam acerbis Romanorum custodiis in Illyricum et Thraciam claudabatur Istri fluminis transitus, illi qua oram oppositam spectant, hos Hunnos Istro amne transmissos, in Romanorum sedes induxerunt. Ab ista loca omnia fere omnia vastata sunt: quando Iustinianus Augustus hoc consilium inivit. Ad Principes Hunnorum Uturgurorum trans paludem Maeotidem habitantium, legatione missa, queritur, eoque incusat, quod nihil in Cuturguros moveant, desidia capti in-

περ τὸ τοὺς θῆλους διαφθειρομένους περιορᾶν τοῖς τῶν ἔργων ἀδικωτάτοις καταλέγειν δεῖται. αὐτῶν γὰρ Κουτούργουροι, ἔφη, πλησιόχωροι ὄντες ἀφροντισθήσαντες, καὶ ταῦτα ἐκ Βυζαντίου χρημάτων μεγάλα κομιζόμενοι ἀνὰ πᾶν ἔτος, τρόπῳ οὐδενὶ τῆς ἐς 5 Ῥωμαίους ἀδικίας οὐ θέλοσιν ἀποπαύεσθαι, ἀλλ' ὀσημέραι κατὰ θέουσί τε καὶ ληίζονται αὐτοὺς οὐδενὶ λόγῳ. τούτων δὲ οὗτοι οὐδὲν τὸ μέρος κερδαίνοντες, οὐδὲ τῆς λεύας Κουτουργούροις διαλαγχάνοντες, οὐ. προσποιῶνται κεκακωμένους Ῥωμαίους, καίπερ αὐτοῖς θῆλοι ἐκ παλαιῶν ἐς τὰ μάλιστα ὄντες. ταῦτα 10 σσημήνας τοῖς Οὐτουργούροις Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς καὶ χρεῖμασι μὲν αὐτοὺς δωρησάμενος, ὑπομνήσας δὲ ὅσων δώρων καὶ πρό- P 617 τερον πολλάκις πρὸς αὐτοῦ ἔτυχον, ἀναπεῖθε σφῶς ἔξοδον αὐτίκα ἐς τῶν Κουτουργούρων τοὺς ὑπολειμμένους ποιήσασθαι. οἱ δὲ Γότθων τῶν σφίσι προσοίκων, οἳ δὴ Τετραξίται καλοῦν- 15 ται, δισχίλους ἐς ξυμμαχίαν ἐπαγόμενοι διέβησαν πανδημεὶ ποταμῶν Τάναϊν. ἦρχε δὲ αὐτῶν Σανδὶλ, ἀγὴρ ξυνετώτατος μὲν καὶ πολέμων πολλῶν ἔμπειρος, ἐς ἀλήνην δὲ καὶ ἀνδρείαν ἱκανῶς πετηκός. ἐπεὶ δὲ τοῦ ποταμοῦ τὴν διάβασιν ἐποίησαντο, τῶν Κουτουργούρων πολλοὺς ὑπαντιάσασιν ἐς χεῖρας ἤλθον. ὧν περ 20 ἰσχυρότατα τοὺς ἐπιόντας ἀμυνομένων ἐπὶ μακρότατον μὲν ἦ B

1. περιορᾶν] περιορῶν H. 4. ἀνὰ πᾶν ἔτος χρ. μ. κομ. L.
 8. κεκακωμένους Reg. κακωμένους P. 9. αὐτοῖς] οἱ αὐτοὶ H.
 10. Οὐτουργούροις] κουτριγούροις L. ibid. καὶ om. L. ibid.
 χρημάτων μὲν αὐτοῖς L. χρεῖμασι μὲν αὐτοῖς H. 11. δώρων] δωρεῶν Reg.
 14. Τετραξίται] τραπέξίται H. 15. συμμαχίαν L. 16. Σανδὶλ] ξανδὴλ H. 17. δὲ καὶ om. L. ibid.
 ἱκανῶς L. corr. ἱκανός LP. ἱκανήν, quod ex Reg. affert Malt., legitur in H. 18. ἐπεὶ] ἐπειδὴ L.

iusta; siquidem facinoribus iniquissimis annumeranda eorum est negligentia, qui amicos perire sinunt. Ostendit, Cuturguros vicinos soperbo efferrī contempto, et quomvis Byzantio grandem pecuniam quotannis accipiant, nolle tamen a Romanis scelestam vim abstinere; sed eos infestare quotidianis incursibus, ne sine caesa diripere: Uturguros autem nihil inde loci capere, et cum in praedae partem non vocentur a Cuturguris, Romanis deesse male habitis, quiboscom veteri, eoque arcissimo amicitiae vinculo iuncti sunt. Cum haec Iustinianos Augustus Uturguris significasset, ac donando pecuniam revocasset in mentem quot quantisque ipsos antea effecisset muneribus, demum pervicit, ut Cuturguros residuos bello protinus peterent. Si vero, Gothorum Tetraxitarum, quorum fines contingunt, adiunctis sibi duobus millibus, fluvium Tanaim cum omnibus copiis traicere. Ipsa praeerat Sandil, singulari prudentia vir, longo exercitus hellorum usu, et animo fortitudineque insigni praeditus. Transmisso flumine, cum Cuturguris, magno numero occurrentibus, manus conseront. Illis impetum fortissime sustinentibus,

μάχη ἐγγόνει, μετὰ δὲ Οὐτοόργουροι τρεψάμενοι τοῖς ἐναντίους πολλοὺς ἔκτειναν. ὀλῆγοι δὲ τινες φεύγοντες, ὅπη αὐτῶν ἐκάστω δυνατὰ γέγονε, διεσώθησαν. καὶ αὐτῶν οἱ πολλοὶ παῖδας τε καὶ γυναῖκας ἀνδραποδίσαντες ἐπ' οἶκον ἀπεκομίσθησαν.

- C 19'. Τούτων δὲ τῶν βαρβάρων τότε πρὸς ἀλλήλους δια-
μαχομένων ἤπερ μοι εἴρηται, τοῦ τε κινδύνου σφίσι κατὰ τὴν
ἀγωνίαν ἀκμάζοντος, εὐτυχίᾳ χρῆσθαι Ῥωμαίοις ξυνηρέχθη πολ-
λῇ. ὅσοι γὰρ αὐτῶν ὑπὸ Κουτουργούρους ἐν αἰχμαλώτων λόγῳ
V 215 ὄντες ἐτύγχανον, ἐς μυριάδας, ὥς φασι, ξυνιόντες πολλὰς, ἐν
τῷ πότῳ τούτῳ διαλαθόντες, ἐνθ' ἐνδε τε κατὰ τάχος Ξεναστάν- 10
τες καὶ οὐδενὸς σφίσι ἐπισπομένον ἐς τὰ πατρία ἤθη ἀφίκοντο,
καὶ νίκης ἀλλοτριᾶς ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις ἀπώσαντο. βασι-
λεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς Ἀράτιον στρεπτηγὸν στείλεις παρὰ τε Χινιά-
λον καὶ Οὐννους τοὺς ἄλλους, ἀγγεῖλαι μὲν ἐκβλεῖν τὰ σφίσι ἐν
D γῇ τῇ σφετέρᾳ αὐτῶν ξυνηρεχθέντα, χρήματα δὲ αὐτοῖς προΐε- 15
μενον πείσαι ἀπαλλάσσεσθαι διι τάχιστι ἐκ Ῥωμαίων τῆς γῆς.
οἱ δὲ τῶν τε Οὐτοοργούρων τὴν ἔξοδον γνόντες καὶ χρήματα με-
γάλα πρὸς τοῦ Ἀρατίου κεκομισμένοι ξυνέβησαν μῆτε φόνον ἔτι
ἐργάσεσθαι μῆτε ἀνδραποδιῆν μηδὲνα μῆτε τι ἄλλο ἄχαρι δρά-
σειν, ἀλλὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτε διὰ φίλων ποιήσεσθαι τῶν τῇδε 20
ἀνθρώπων. ξυνέκειτο δὲ καὶ τοῖτο, ὥστε, εἰ μὲν δυνατοὶ εἴεν

1. Οὐτοόργουροι] κουτουργουροι H. οὐτίγουροι Hm. οὐτίγου-
ροι L. *ibid.* τρεψάμενος] στρεψάμενος L. 5. ὅη] δὲ L.
10. διαλαθόντες] διαλυθέντες H. 11. καὶ οὐδενὸς] καὶ om. L.
17. Οὐτοοργούρων] οὐτεργούρων L. οὐτεργούρων Hm. 18. 19. μήτε
ter] μὴ δὲ ter P. 20. ποιήσεσθαι L. ποιήσανθαι P. 21. καὶ
om. L. *ibid.* εἴεν L. εἶναι P.

diutissime pugnatum est. Tandem Uturguri, versis in fugam hostibus, ingentem fecere stragem; paucis, qua cuique sors effugium dedit, elapsis: quorum captis uxoribus liberisque, domum redierunt.

19. His tunc Barbaris inter se, ut dixi, depugnantibus, praeliique ingravescente periculo, Romanis fortuna mirifice favit. Eorum enim quicumque a Cuturguris in servitutem abstracti fuerant, quorum numerus ad multas myriadas evasisse fertur, eius pugnae beneficio latentes, inde fuga celeri in patriam redierunt, nemine insequente, fructumque ex aliena victoria cepere maximum. Iustinianus vero Augustus Aratio Duci ad Chinialum Hunnosque caeteros misso mandavit, ut illis res in ipsorum patria gestas ederet, promptumque ex Romanorum finibus discessum profuso auro persuaderet. Illi, cognita Uturgurorum irruptione, multa-
que ab Aratio accepta pecunia, pacti sunt, nullam se posthac facturos caedem, neminem abducturos captivum, neque aliud quidquam detri-
menti importaturos; sed abscuturos ita, ut se regionis illius incolis amici-
cos praestarent. Convenit etiam, ut si hi Barbari post suum reditum

οἱ βάρβαροι οὗτοι ἐν γῇ τῇ πατρίᾳ ἐπανιόντες ἰδρίεσθαι, μένειν τε αὐτοῦ καὶ πίστει τῆς ἐς Ῥωμαίους τὸ λοιπὸν ἔχεισθαι· ἦν δέ γε αὐτοῖς ἐνταῦθα μένειν ἀδύνατα ἦ, ἐπανέναι μὲν αὐθις αὐτοὺς ἐς γῆν τὴν Ῥωμαίων, βασιλέα δὲ σφᾶς δωρῆσασθαι τισι 5 τῶν ἐπὶ τῆς Θράκης χωρίων, ἐφ' ᾧ ἐνταῦθα ἐνοικησάμενοι ἐν- P 618 σπονδοί τε τὸν πάντα αἰῶνα Ῥωμαίοις ἔσονται καὶ τὴν χώραν ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐνμυυλάξουσιν ἐκ πάντων βαρβάρων.

Ἦδη δὲ καὶ Οὐγγῶν τῶν ἡσσημένων ἐν τῇ ἐμβολῇ καὶ δια-
 γνύντων τοὺς Οὐτουργοίρους δισχιλιοὶ ἤλθον ἐς Ῥωμαίων τὴν
 10 γῆν, παῖδάς τε καὶ γυναῖκας ἐπαγόμενοι. ἤγουντο δὲ αὐτῶν
 ἄλλοι τε καὶ Σινίων, ὅπερ ἔξεν Βελισαρίῳ πολλῷ πρότερον ἐπὶ
 τε Γέλμερα καὶ Βανδίλους ἐστράτευσεν, γίνονται τε Ἰουστινια-
 νοῦ βασιλέως ἰκέται. καὶ ὃς αὐτοὺς ἐπέβλεπτο προθυμία τῇ
 πίσσῃ, ἐν τε χωρίοις ἰδρίεσθαι τοῖς ἐπὶ Θράκης ἐκέλευσεν. B
 15 ἄπερ ἐπεὶ Σανδὶλ, ὁ τῶν Οὐτουργούρων βασιλεὺς, ἔμαθε,
 παρωξυσμένος καὶ περιωργισμένος, εἰ αὐτὸς μὲν Κουτουργού-
 ρους ὁμογενεῖς ὕψις ἀδικίας τῆς αἰς Ῥωμαίους τιννίμενος ἐξ
 ἡθῶν ἀναστήσειεν αὐτοὺς τῶν πατρίων, οἱ δὲ βασιλέως σφᾶς ἐν-
 δεξυμένον ἐνοικησάμενοι ἐν Ῥωμαίων τῇ γῇ πολλῶ ἄμεινον βιο-
 20 τεύουσιν, ἐπέμψεν πρέσβεις ἐς βασιλέα τὰ πεπραγμένα ὀνειδιούν-
 τας, οὐκ ἐπιστολὴν αὐτοῖς τίνα ἔχειρίσας, ἐπεὶ γραμμάτων

3. ἐνταῦθα] ἐν ταύτῃ Reg.

4. τὴν] Vulgo τῶν.

5. ἐνοικησά-
 μενοι Reg. οἰκησάμενοι P.

9. οὐτιγούρους L. οὐτιγούρους Hm.

Kt sic infra. 11. Σινίων] σινίων L. σισίων H. 12. ἐστρά-
 τευσεν Reg. ἐστράτευσεν P.

13. ἰκέται L. οἰκέται P.

14. τοῖς] τῆς L.

15. Σανδὶλ] σανδὶλ H: illud Hm.

16. Κουτουργού-
 ρους] κουτρυγούρους L.

19. βιοτεύουσιν] βιωτεύουσιν L.Hm.

βιοτεύουσιν H. 20. ἐπέμψεν οὗτ Hm.

21. τίνα ἔχειρίσας αὐτοῖς L.

sedes patrias tenere possent, manerent illic, ac datam Romanis fidem usque servarent: sin ibi nequissent consistere, ad Romanos reverterentur, ipsisque attribueret Imperator agros in Thracia, ubi positis domiciliis, perpetuo devincti Romanis foedere, cum illis regionem sedulo defenderent a quibuslibet Barbaria.

Iam vero Hunnorum, qui acie victi Uturguros evaserant, duo milia cum liberis atque uxoribus ad Romanos se receperunt. Unus erat eorum Ducibus Sinnio; is qui iampridem in Africa Belisario adversus Gelimerem et Vandalos militaverat. Ipsos Iustinianus Augustus supplices famulareque offerentes operam, benignissime accepit, et in Thracia considere iussit. Huius rei nuntio exacerbatus Uturgurorum Rex Sandil, iraque incensus, quod ipse quidem Cuturguros, eiusdem secum generis homines, sedibus patriis exegisset, admissam in Romanos iniuriam ulciscendo: illi vero ab Imperatore excepti, iamque soli Romani incolae, multo suavius viverent: ad Imperatorem Legatos misit, acta

παντάμωσιν Οὐννοὶ ἀνήκοσι τε καὶ ἀμελέητοι ἐς τόδε εἶσι καὶ οὔτε γραμματικὴν τινα ἔχουσιν οὔτε τίς περὶ τὰ γράμματα πόνη ξυναύξεται αὐτοῖς τὰ παιδία, βαρβαρικοῦτερον δὲ ἅπαντα ἀπο-
 C στομοῦντας, ὅσα δὴ αὐτοὺς ἐπέστελλε σφίσι. ἀφικόμενοι οὖν οἱ πρόσβεις ἐς ὅην Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ λέγειν οἱ ἔκυσαν δι' αὐ- 5 τῶν ὡς ἐν ἐπιστολῇ τῷδε βασιλεῖ Σανδῖλ. „Παρομίαν τινὰ ἐκ παιδὸς ἀκηκοὺς οἶδα, καὶ εἴ τι μὴ αὐτῆς ἐπιλέλῃσμαι, τοιαύτη τις ἡ παρομία τιγγάνει ὅσα. τὸ θηρίον ὁ λύκος τῆς μὲν τρι-
 χος, φασίν, ἴσως ἂν τι καὶ παραλλάξῃ οὐκ ἀδύνατος εἴη, τὴν μόντοι γνώμην οὐ μετατρέψῃ, οὐκ ἀφίσεως αὐτῷ μεθορμουσα- 10 μένω τῆς φήσεως. οὕτως ὁ Σανδῖλ τῶν προσβυτέρων ἀκήκου, πλαγίῳ τινὶ παραδελούντων τὰ ἀνθρώπινα λόγῳ. οἶδα δὲ τι καὶ ἀπὸ τῆς πέρας μαθὼν, οἷα εἰκὸς ἦν ἀγροικιζόμενον βάρβα-
 D ρον ἱκμαθεῖν, τοὺς κύνες οἱ ποιμένες ἐπιτιθόντες ὄντας ἀναι- 15 τοῖς σιτίζουσι ζῆον ὁ κύων καὶ τὰ ἐς χάριν μνημοτικώτατος. πρῶσσειται οὖν ταῦτα τοῖς ποιμαίνουσιν τούτου δὴ ἔνεκα, τοῦ τῶν λύ-
 κων ἐπιόντων ποτὲ διακρούσσεσθαι τὰς ἐκείνων ἐγρόδους τοὺς κί-
 H 349 νας παριστάτας τε καὶ σωτῆρας τοῖς προβατοῖς καθισταμένους.

2. οὔτε — οὔτε] οὐδέ — οὐδέ P. 3. ἀποστομοῦνται L.
 4. ἐπέστελλε] ἐπιστέλλει L. 6. ὡς om. L. *ibid.* βασιλεῖα]
 βασιλεὺς L. *ibid.* Σανδῖλ] σανδῆλ H. 7. καὶ εἴ τι] ἄρε H.
 9. φασίν] φησὶν Reg. *ibid.* ἂν τι καὶ om. L. 10. μετατρέ-
 ψῃ] μεταστρέψῃ Reg. μεταστρέψῃ L. *ibid.* σὺν ἅφρω
 αὐτὸ μεθορμουσάμενον φησὶν ὁ σανδῆλ H: sed correctum in Hm.
 12. λόγῳ παρ. τὰ αὐ. L. 13. ἀγροικιζόμενον βαρβάρων L.
 14. ἐπιτιθόντες] ἐπιτηδεύουσιν H. 15. ἐνυγρόουσιν Reg. τρέ-
 φουσιν P. *ibid.* ἐγγνώμαν L. corr. ἐγγνώμων P. 16. μνη-
 μονικώτατον L. 17. πρῶσσεσθαι L. 19. παρσαστάτας Reg.
ibid. καθιστάτας L.

exprobratores, nulla ipsis data epistola. Quippe Hunni etiamnum rudes plane sunt litterarum, quas ne auribus quidem admittunt, neque eorum pueri in labore litterario adolascunt. Quare omnia Regis sui mandata more Barbarico relaturi erant memoriter Legati illi: qui ubi in conspectum venerunt Iustiniani Augusti, ei dixerunt, sio ore suo, veluti epistola, Regem Sandilem loqui. Olim puer proverbium didici, quod iactari audiebam, idque eiusmodi est, si bene memini. Pilum quidem, aint, lupus ferum animal mulare fortasse poterit; ingenium vero nunquam mutabit, abnuente natura emendationem. Id ego Sandil accepi a senioribus, oblique inuenticibus, quae hominibus convenirent. Ea quoque teneo edoctus usu, quae me Barbarum ruri degentem discere oportuit. Iacientes catulos assumunt pastores, ac domi diligenter nutriunt. Altoribus autem gratum se canis exhibet, et accepti beneficii unice memorem. Haec eo consilio pastores agunt, ut si quando lupi ingruerint, eorum impetum canes repellant, adiutores custodesque oviculis additi: id quod ubique terra-

καὶ ταῦτα ἐν γῇ τῇ πάσῃ γίνεσθαι οἶμαι, τεθίεται γὰρ τῶν πάντων οὐδεὶς οὔτε ποίμνη κύνας ἐπιβουλεύσαντας οὔτε λύκους ἀμυνομένους αὐτοῖς πόποτι, ἀλλ' ὥσπερ τινὰ τοῦτον ἡ φύσις θεσμὸν κεῖται τε καὶ προβάτοις καὶ λύκοις νομοθετήσασα ἔθετο. 5 οἶμαι δὲ καὶ τῇ βασιλείᾳ τῇ σῇ, εἰ καὶ πραγμάτων ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον ἀπέντων, τάχα δὲ πού καὶ τῶν ἀμυχάνων περιουσίαν ἔμβυαίνει εἶναι, παράλλαξιν τούτων τινὸς οὐδαμῇ γήγνεσθαι. ἡ οὖν τοῖς πρέσβεσι τοῖς ἑμοῖς δεῖξαι ὅπως ἂν τι καὶ τῶν οὐκ εἰωθότων ἐπὶ γῆρας οὐδὲν μάθομεν· εἰ δὲ ἀραρότως ταῦτα P 619

10 πανταχῇ πέφυκεν, οὐ καλὸν σοὶ ἔστι Κοντουργούρων τὸ γένος ἐναγεῖσθαι, οἶμαι, τεθολωμένον ἐπαγαγομένῳ γειτόνημα, καὶ οἷς ὅντας ἐπερορίους οὐκ ἔνεγκας, τούτους ἐνδύμους πεποιημένῳ. αὐτοὶ γὰρ τρόπον ἔς Ῥωμαίους τὸν οἰκεῖον ἐνδιέξονται οὐ V 216

15 φθείρων τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν, ἐκπιδί τοῦ ἡσσηθείς ἀμείνων ἵσσεσθαι παρὰ σοί, οὔτε φῖλος περιέσται Ῥωμαίοις, ἐμπέδιός ποτε τοῖς καταθίονσι γῆν τὴν ἐμμέτρην ἐσθμινος, δέει τοῦ μὴ, B

ἐκπιδὼν φέρεται παρὰ τῆς τύχης τὰ κράτισται, τοὺς ἡσσημένους ἐκπιδὼν ἐπιφανέστερον αὐτοὺς παρ' ἑμὶν πρῶσσοντας, εἰ γὰρ ἡμεῖς

1. ταῦτα] ταύτη L. *ibid.* οἶμαι L. 2. κύνας] λύκους L. a m. sec. 3. αὐτοῖς πόποτι] αὐτὴν πάντοτε L. 5. οἶμαι] οἶ L. ὥδε Lm. *ibid.* εἰ καὶ] οὐ δὲ L. 7. γίνεσθαι L. 8. ἡ οὖν] Vulgo ἡγουν. 10. καλῶς L. *ibid.* σοὶ ἐς κοντουρούων L et Hm, nisi quod Hm ἐς τὸ. 11. ἐπαγαγομένῳ Reg. ἐπαγομένῳ P. *ibid.* γειτόνημα] Imitatur locum Platonici Leg. IV. p. 705 a. 12. τούτους] τανῦν Reg. *ibid.* πεποιημένος L. 13. αὐτοὶ γε γὰρ L. Fort. αὐτοὶ τε γὰρ. 15. τῶν om. L. *ibid.* ἡσσηθείς L. ἡσσησθαι P. 19. ἐκπιδὼν ἐπιφανέστερον H, et ἐπιφανώτερον L a pr. m.

rum fieri arbitror. Nam gregi nec insidiari canes, nec lupos unquam optulari quisquam vidit, quasi lex ea quaedam esset, a natura canibus, ovibus et lupis posita. Neque in tuo Imperio, quamois rebus cuiusque fere generis, et forte a communi intelligentia remotissimis abundet, aliter haec se habere existimo. Si fallor, meis Legatis ostendite, ut in ipso senectutis limine discamus aliquid inusitatum. Sin autem ea ubique recte a natura comparata sunt, te, meo quidem iudicio, minime decet, hospitio Cuturguros excipere, foedam asciscendo vicinitatem, et illis de habitatione aecommodando, quos externos ac procul positos non tulisti. At illi indolem suam Romanis brevi probabunt. Praeterea, si hostis erit Cuturgurus, in perniciem Romani Imperii semper incumbet, spe adductus fore ut vel victus meliorem apud te locum obtineat: neque ita Romanos amabit, ut provincias vestras incursantibus sese unquam opponat, veritus, ne ubi rem felicissime gesserit, splendidius a vobis tractari illos videat, quos domo-

μὲν ἐν χώρᾳ ἐρήμῳ τε καὶ ἄλλως ἀγόνῳ τὰ διαιτητήρια ἔχομεν, τοῖς δὲ Κουτουργούροις σιτωνεῖν τε καὶ τοῖς οἰνώσι κατακραυαλᾶν ἐν ἔξουσίᾳ ἐστὶ καὶ παροψίδας αἰρεῖσθαι πάσας. πάντως δὲ πῃ καὶ βαλανείων αὐτοῖς μέτεστι. καὶ χρυσοφοροῦσιν οἱ πλανῆται καὶ ἱματίων οὐκ ἀμοιροῦσι λεπτῶν τε καὶ πεποικιλμένων 5 καὶ κατακεκαλυμμένων χρυσῷ. καίτοι Κουτούργοι μὲν Ῥωμαίων ἀνύριθμα πλήθῃ ἐξηνδραποδικότες τὰ πρότερα μετήνεγκαν ἐς γῆν τὴν σφετέραν. οἷς δὲ τὰ ἀνδραποδώδη πάντα ἐπέχριν οὐ πάρεργον τοῖς καταράτοις ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ μάλιστα οὐχ ἡμαρτηκόσιν ἐντεῖναι καὶ θανατοῦν ἴσως πρόχυρον ἦν, καὶ 10 ὅσα ἄλλα διεσπόη βαρβάρῳ ὃ τε τρόπος καὶ ἡ ἔξουσία ἐγρήσιν. ἡμεῖς δὲ πόνοις τε ἡμετέροις καὶ κινδύνοις ἐς ψυχὴν γέρουσι τέχης αὐτοὺς ἀπαλλάξαντες τῆς τότε κρατούσης τοῖς γεγαμένοις ἀπὸδομεν, διαπονήματα ἡμῖν τοῦ πολέμου γεγεννημένους. ὦν δὲ 15 D τὰς ἀμοιβὰς πρὸς ἑμῶν ἀπ' ἐναντίας ἐκύτεροι κεκομισμένα, εἴ γε ἡμεῖς μὲν ἀπολαύομεν ἐτι τῶν πατρίων κακῶν, οἱ δὲ τοῖς δι' ἀρετὴν ἡμετέραν ἀποστυγοῦσι τὴν αὐτῶν δούλωσιν χώρας τῆς ἐκείνων ἰσομοιροῦντες διωλαγχόνοισι." τοσαῦτα μὲν Οὔτουργοῦρων οἱ πρέσβεις εἶπον. βασιλεὺς δὲ αὐτοῖς πολλὰ τιθασεύσας καὶ δώρων πλήθει παρηγορήσας οὐκ ἐς μακρὰν ἀπέπεμψατο. 20 ταῦτα μὲν οὖν τῇδε ξυνηγῆθαι γενέσθαι.

1. ἀγόνῳ] ἀγῶνος H

2. τοῖς δὲ] τοῖς γὰρ H.

6. κατακεκαλυμμένων]

κατακλεισμένων L. κατακλειμένων Lm. 9. τοῖς καταράτοις P cum Vat. τοῖς καταράτοις Hl. τῆς κατακρατήσεως Scaliger 15. ἑμῶν] ἡμῶν L. 16. τοῖς] τῇ H. 18. οὐτιγοῦρων L. 19. τιθασεύσας] τιθασεύσας P.

rit. Siquidem nos in sterili solitudine degimus, dum Cuturguris annonam curare licet, et in cellis vino expleri, et patinas deligere, quascumque lubet: nec balneis excluduntur: quin etiam auro radiant erronei illi, nec vestibus carent tenuibus atque auro illis: postquam in patriam traduxerunt innumerabiles Romanorum captivorum catervas: a quibus omnia principiorum munia non leviter exigebant ecclesi; at eos, cum nihil deliquissent, verberibus, immo etiam morte facile multabant, et quidquid Barbaro domino ingemum ac licentia suggerunt, exercebant. Nos autem laboribus nostris cum extremo coniunctis discrimine, eos calamitate, qua tunc premebantur, exemimus, parentibusque reddidimus, exantlatis ipsorum causa belli acrumnis. Talibus utrorumque meritis vices reddiditis plane contrarias. Siquidem nos in miseria patriae veramur adhuc: Cuturguros vero aequaliter participes agrorum suorum habent illi ipsi, qui eorum iugum coarserunt virtute nostra. Haec cum dixissent Uturgurorum Legati, eos multis Imperator blanditiis donisque amplissimis delinitos, haud molto post remisit. Sed haec hactenus.

κ'. Κατὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον τῷ τε Ουάρωνι ἔθναι καὶ P 620
στρατιώταις νησιώταις, οἳ δὴ ἐν νήσῳ τῇ Βρειτίᾳ καλουμένῃ
ῶκηται, πόλεμος καὶ μάχη ἐγένετο ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Οὐα-
ροι μὲν ἐπὲρ Ἰστρον ποταμὸν ἴδρυνται, διήκουσι δὲ ὤχρι τε ἐς
ὠκεανὸν τὸν ἄρκτυον καὶ ποταμὸν Ῥήνον, δσπερ αὐτοῖς τε διο-
ρίζει καὶ Φρώγγους καὶ τᾶλλα ἔθνη, ἃ ταύτῃ ἴδρυνται. οὗτοι
ἅπαντες, ὅσοι τὸ παλαιὸν ἀμφὶ Ῥήνον ἐκατέρωθεν ποταμὸν
ῶκητο, ἰδὼν μὲν τινος ὀνόματος ἔκαστοι μετελάχωνον, ὧν δὴ
ἔθνος ἐν Γερμανοῖς ὀνομάζονται, ἐπὶ κοιτῆς δὲ Γερμανοὶ ἐκα- B
10 λούντο ἅπαντες. Βρειτίᾳ δὲ ἡ νῆσος ἐπὶ τούτῳ μὲν τοῦ ὠκε-
νοῦ κεῖται, τῆς γῆς οὐ πολλῶ ἀποθιν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ στα-
δίων διακοσίων καταντικρὺ τῶν τοῦ Ῥήνου ἐκβολῶν μάλιστα,
Βρετανίας δὲ καὶ Θούλης τῆς νήσου μεταξὺ ἐστίν. ἐπεὶ Βρει-
τανία μὲν πρὸς δόοντιον πευ κεῖται ἥλιον κατὰ τῆς Ἰσπανίῳν τὰ
15 ἔσχατα χώρας, ἀμφὶ σταδίων οὐχ ἴσσοις ἢ ἐς τετρακισχιλίων
τῆς ἡπείρου διέχουσα, Βρειτία δ' ἐς τῆς Γαλλίας τὰ ὀπισθεν,
ἃ δὴ πρὸς ὠκεανὸν τετραμμένα, Ἰσπανίας δηλονότι καὶ Βρεττα-
νίας πρὸς βορρᾶν ἄνεμον. Θούλη δὲ, ὅσα γε ἀνθρώπους εἰδέ- C
ται, ἐς ὠκεανοῦ τοῦ πρὸς τῇ ἄρκτῳ τὰ ἔσχατα κεῖται. ἀλλὰ τὰ
20 μὲν ἀμφὶ Βρειτανίᾳ καὶ Θούλῃ ἐν τοῖς ἐμπροσθέν μοι λόγοις ἐρ-
ρήθη· Βρειτίαν δὲ τὴν νῆσον ἔθνη τρία πολυανθρωπότατα

2. Βρειτία] βρετία H. 3. Οὐαροι] οὔαροι H. 4. διήκου-
σιν ἄχρι ἐς L. 5. καὶ ποταμόν] ποταμόν τε L. 7. ἅπαντες]
πάντες Hm. 8. ῶκητο] ῶκηται Reg. *ibid.* ὧν — ἅπαντες]
ὧ δὴ ἔθνος γερμανοὶ ὀνομάζονται ἐπίκοιρον εἰληχτές τὸ ὄνομα
Reg. 10. μὲν τοῦ] τοῦ om. L. 12. διακοσίων] τριακοσίων L.
13. Βρετανίας] βρετανίας L. Et *infra.* *ibid.* Βρετανία]
βρετανία L. 16. δ' L. δὲ P. 20. βρετανία καὶ θούλη
Reg. Βρετανίαν καὶ Θούλην P.

20. Per id tempus milites, qui Britanniam insulam colunt, dimica-
runt cum Varis, ex ea causa, quam hic subiiciam, exorto bello. Trans
fluvium Istrum habitant Varui, pertinentque ad Oceanum usque Bore-
lem, et Rhenum annem, qui ipsos ac Francos, aliasque vicinas gentes
diaterminat. Quicumque olim utramque Rheni ripam accolebant, propriis
singulis gaudebant nominibus. Earum nationum una nominatur Germa-
norum vocabulo, omnibus quondam communi. Brittia autem insula in
hoc Oceano sita est, haud amplius cc. stadiis procul a littore, contra
ipsa Rheni ostia, inter Britanniam ac Thulen insulam. Etenim Brittan-
nia ad Solem occidentem posita, qua extremam Hispaniam spectat, a
continente stadia circiter quatuor millia distat. Brittia ultimis obiacet
Galliae partibus, quae ad Oceanum verguat, a latere scilicet Aquilonari
Hispaniae Britanniaeque. Thule, quantum mortales compertum habent,
ad extremum Oceanum Septentrionalem summota est. Sed de Britannia
ac Thule in superioribus libris disserui. Porro Brittiā insulam natio-

- ἔχουσι, βασιλεὺς τε εἰς αὐτῶν ἐκάστην ἐφίστηκαν. ὀνόματα δὲ
 V 217 καί ται τοῖς ἔθνεσι τούτοις Ἀγγίλοι τε καὶ Φρίσσορες καὶ οἱ τῇ νή-
 σω ὁμιόνυμοι Βριττωνες. τοσαύτη δὲ ἡ τῶνδε τῶν ἔθνων πα-
 λαιανθραυπία φαίνεται ὅσα ὥστε ἀνὰ πᾶν ἔτος κατὰ πολλοὺς ἐκ-
 D θένδε μετανιστάμενοι ξὺν γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐς Φράγγους χωροῦ-5
 σιν. οἱ δὲ αὐτοὺς ἐνοικίζουσιν ἐς γῆς τῆς σφετέρας τὴν ἐρημοτέ-
 ραν δοκοῦσαν εἶναι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὴν νῆσον προσποιεῖσθαι
 H 350 φασιν. ὥστε ἀμέλει οὐ πολλῶ πρότερον ὁ Φράγγων βασιλεὺς
 ἐπὶ πριαβμία τῶν οἱ ἐπιτηδείων τινὰς παρὰ βασιλεῖα Ἰουστινιανὸν
 P 621 ἐς Βυζάντιον στείλας ἄνδρας αὐτοῖς ἐκ τῶν Ἀγγίλων ξυνέπεμψε, 40
 φιλοτιμούμενος ὥς καὶ ἡ νῆσος ἦδε πρὸς αὐτοῦ ἄρχειται. τὰ
 μὲν οὖν κατὰ τὴν Βριττίαν καλουμένην νῆσον τοιαυτὰ ἐστίν.
 Τῶν δὲ Οὐάρων ἀνὴρ τις οὐ πολλῶ πρότερον, Ἑρμεγί-
 σκλος ὄνομα, ἔρχιν. ὅπερ τὴν βασιλείαν κρατίνασθαι διὰ
 σπουδῆς ἔχων, τὴν Θεοδιβέριου ἀδελφὴν τοῦ Φράγγων ἄρχον- 15
 τος γυναικὰ γαμήτην ἐποίησατο. ἐτεταλευτήκει γὰρ αὐτῷ ἔναγ-
 χος ἡ πρότερον ξυνοικοῦσα γυνή, παιδὸς ἐνὸς γενομένη μήτηρ,
 ὃν καὶ ἀπέλιπε τῷ πατρὶ Ῥαδίγερα ὄνομα, ᾧ δὲ ὁ πατὴρ περθεύ-
 νον κόρης, γένους Βριττίας, ἐμνήστευσε γάμον, ἥσπερ ἀδελφὸς
 βασιλεὺς ἦν τότε Ἀγγίλων τοῦ ἔθνους, χρήμια μεγάλα τῷ τῆς 20
 B μνηστείας αὐτῇ δεδοκῶς λόγῳ. οὗτος ἀνὴρ ξὺν Οὐάρων τοῖς

1. ἐφίστηκε. καὶ ὄνομα L.	2. Φρίσσορες] φρίξσορες H.
3. Βριττανες] βριττονες L.	10. Ἀγγίλων] ἀγγίλων Reg.
13. Οὐάρων] οὐάρων Reg.	ibid. Ἑρμεγίσκλος H. μέγισκλος L.
16. ἐτεταλευτήκει L.	18. ἀπέλιπε L. ibid. Ῥαδίγερα] ραδίγι L. ραδίειν H.
20. Ἀγγίλων] ἀγγίλων L.	

nes tres numerosissimae, suo quaeque sub Rege, habitant: Angli, Frisones, cognominesque insulae Brittones. Tanta est hominum multitudo, ut inde singulis annis non pauci cum uxoribus liberisque migrant ad Francos, qui in suae ditionis solo, quod desertius videtur, sedes illis ascribunt: ex quo fieri dicitur, ut sibi quoddam ius in insulam arrogant. Certe Francorum Rex non ita pridem, cum nonnullis ex intimis Byzantinum Legatos ad Iustinianum Augustum mitteret, Anglos illis adinnoxerat, ambitiose ostendens, se huic etiam insulae dominari. Hacenus de insula Brittia.

Haud multo ante Varnis imperaverat Hermegisclus. Is regnum firmare satagens, Theodeberti Francorum Regis sororem matrimonio sibi innoxerat, recens mortua priori conlige, unici parente filii, cui nomen Radiger. Hunc pater sibi relictum despexit puellae virgini, natione Brittae, cuius frater tunc temporis Rex Anglorum erat, et sponsaliorum nomine gaudem ei pecuniam dedit. Aliquando cum Varnorum pri-

λογιμωτάτοις ἐν χωρίῳ τῷ ἱππευόμενος ὄρνιν τινὰ ἐπὶ δένδρου τε καὶ θημένην εἶδε καὶ πολλὰ κρώζουσαν. εἴτε δὲ τῆς ὄρνιθος τῆς φωνῆς ξυνεῖς εἴτε ἄλλο μὲν τι ἐξεπιστάμενος, ξυνεῖναι δὲ τῆς ὄρνιθος μυντεωμένης τερατευσόμενος, τοῖς παροῦσιν ἐδῶς ἔφα-
 * 5 σκεν ὥς τεθνήξεται τεσσαράκοντα ἡμέραις ὕστερον. τοῦτο γὰρ αὐτῷ τὴν τῆς ὄρνιθος δηλοῦν πρόβρησιν. „Ἐγὼ μὲν οὖν προο-
 ρώμενος“ ἔφη „ὅπως δὴ ὥς ἀσφαλέστατα ξὺν τῇ ἀπραγμο-
 σύνῃ βιώσαιοθι, τοῖς τε Φράγγοις ἐς κῆδος ξινηλθον, γυναῖκα
 ἐνθύνδε τὴν ἐμοὶ ξυνοικοῦσαν ἐπαγαγόμενος, καὶ τῷ παιδί τῷ
 10 ἐμῷ περιβέβλημαι τὴν Βριττίαν μητρίην. ἀλλὰ νῦν, ἐπεὶ ἐγὼ
 μὲν γε τεθνήξομαι ὑποτοπάζω αὐτίκα μάλα, ἐμὶ δὲ ἄπαις ἄρ- C
 σενός τε καὶ θήλειος γόνου, ὅσα γε τὰ ἐκ γυναικὸς τῆσδε, πρὸς
 δὲ καὶ ὁ παῖς ἀνυμναίως τε καὶ ἄνυμφος ἔτι νῦν ἔστι, φέρι ἐμῶν
 ἐπικοινωνῶμαι τὴν ἐμὴν διάνοιαν, καὶ εἴ τι ἐμῶν οὐκ ἀξέμφορον
 15 δόξωεν εἶναι, ὑμῖς δὲ αὐτὴν, ἐπειδὴν ἀφίκωμαι τάχιστα ἐς τὸ
 μέτρον τοῦ βίου, τέχῃ ἀγαθῇ κατακυροῦντες διαπεραινεῖτε. οἴ-
 μαι τοίνυν Οὐάρονοι ξυνοίσειν τὴν κηδεῖαν ἐς Φράγγους μᾶλλον
 ἢ ἐς τοὺς νησιώτας ποιῆσθαι. Βριττίοι μὲν γὰρ οὐδὲ ὅσον ἐπι-
 μήνυσθαι ὑμῖν οἷοί εἰσιν, ὅτι μὴ ὀψέ τε καὶ μόλις· Οὐαρνοί
 20 δὲ καὶ Φράγγοι τουτὶ μόνον τοῦ Ῥήνου τὸ ὕδωρ μεταξὺ ἔχουσιν,
 ὥστε καὶ αὐτοὺς ἐν γειτόνων μὲν ὥς πλησιαίτατα ὄντας ἡμῶν, ἐς

2. καθήμενος Reg. *ibid.* κρώζουσαν] κράζοντα Reg. 2. 3. 6.
 τῆς ὄρνιθος] τοῦ ὄρνιθος Reg. 4. μυντεωμένης] μαντεω-
 μένου Reg. 5. ἡμέραις] ἡμέρας L. 8. βιώσαιοθι] Vulgo
 βιώσαιοθι. *ibid.* ξινηλθον L. 9. ἐπαγόμενος L. 11. μὲν
 γε] μὲν γε μὲν L. Scrib. μὲν ἐμῇ. *ibid.* μάλα] δὴ μάλα L.
 12. ἐκ om. L. 14. ἐπικοινωνῶμαι] ἐπικοινωνώομαι P. ἐπικοι-
 νώομαι L. *ibid.* εἴ τι] οὕτοι L. *ibid.* ἀξέμφορον L.
 21. ἡμῶν] ὑμῶν L.

moribus in agro equitans, volucrem quamdam arbori insidentem, et im-
 portunius crocitantem vidit. Tum sive cantum alitis intelligeret, sive
 alius cuiuspiam rei apprime conscius, avis omen sibi cognitum mentire-
 tur, illico dixit astantibus, se quadragesimo post die facto cessurum: id
 enim sibi avis augurio significari: dein haec subdit. Equidem providen-
 tiam eo contuli, ut in otio tutissimo viveretis: ideoque cum Francis affini-
 tatem contraxi, petita mihi ductaque inde uxore, et filio meo sponsam
 Britanniam dedi. Iam vero, quando me breui moriturum intelligo, nec viri-
 lem aut semineam prolem ullam suscepi ex ista coniuge, necdum etiam nu-
 ptia alligatus est filius meus; agite, quod impertio vobis consilium, au-
 dite, ac si utile iudicabitis, vos, simul ac de vita decensero, feliciter id
 confirmate atque perficite. Censeo igitur Variorum rationibus magis con-
 ducere Francorum quam insulanorum affinitatem. commercium enim
 vobiscum Britanni inire nequeunt, nisi sero ac difficulter: at Varos inter
 et Francos nihil nisi fluvius hic Rhenus interest. Quare cum in proximo
 Procopius II.

δυνάμειος δὲ κεχωρηκότας μέγα τι χρήμα ἐν προχείρῳ ἔχειν εὖ ποιεῖν τε ὑμῶς καὶ λυμαινεσθαι, ἥνικα ἂν αὐτοῖς βουλομένοις
 D εἴη. λυμανοῦνται δὲ πάντως, ἣν μὴ τὸ κῆδος αὐτοῖς ἐμποδίσ-
 ῃται. βαρεῖα γὰρ φύσει τοῖς ἀνθρώποις ὑπερβάλλουσα αὐτοῦς
 τῶν πλησιοχώρων δύναμις γίνεται καὶ πρὸς ἀδικίαν ἐτοιμοτάτη, 5
 ἐπεὶ γέλτοιν δυνατῶ ῥάδιον ἐπὶ τοῖς πτελας οὐδὲν ἀδικοῦντας ἐκ-
 πορῆσθαι πόλεμον αἰτίας. ὅτε τοίνυν ταῦτα οὕτως ἔχει, παρεί-
 σθω μὲν ὑμῖν τοῦ παιδὸς τοῦδε νησιῶτις μνηστὴ χρήματα πάντα,
 ὅσα παρ' ἡμῶν κεκομισμένη τούτου δὴ ἔνεκα ἔτuche, τῆς ὕβρειος
 ἀπενεγκαμένη μισθόν, ἥ νόμος ἀνθρώπων ὁ κοινὸς βοῦλεται· 10
 'Ραδίγερο δὲ ὁ παῖς ξυνοικιζέσθω τῇ μητρὶ καὶ τὸ λοιπὸν τῇ αὐτοῦ,
 καθάπερ ὁ πάτριος ἡμῖν ἐφίησι νόμος."

P 622 'Ο μὲν ταῦτα εἰπὼν τῇ τεσσαρακοστῇ ἀπὸ τῆς προορρήσεως
 ἡμέρᾳ νοσήσας τὴν πεπωμένην ἀνέπλησεν. ὁ δὲ τοῦ Ἑρμεγί-
 σκλου υἱὸς, Οὐάρων τὴν βασιλείαν παραλαβὼν, γνώμῃ τῶν ἐν 15
 βαρβάρους τοῖσδε λογίων ἀνδρῶν ἐπιτελῇ ἐποίει τὴν τοῦ τετε-
 λευτηκότος βουλὴν καὶ τὸν γάμον αὐτίκα τῇ μνηστῇ ἀπέπει· καὶ
 τῇ μητρὶ ξυνοικιζέται. ἐπειδὴ δὲ ταῦτα ἡ τοῦ 'Ραδίγερος μνη-
 στὴ ἔμαθεν, οὐκ ἐνιγκοῦσα τὴν τοῦ πράγματος ξυμφορὰν, τί-
 σασθαι αὐτὸν τῆς ἐς αὐτὴν ὕβρειος ὥρμητο. τίμιον γὰρ οὕτω 20
 τοῖς ἐκείνῃ βαρβάρους σωφροσύνη νομιζέται εἶναι ὥστε δὴ μόνου

2. ὑμῶς L. ἡμῶς P. 7. ὅτε] ὅτι P. *ibid.* παρείσθω μὲν] παριστῶ-
 μεν Hm. παρίστω μὲν L. 11. ραδίγης Reg. 14. ἐρμισίσκλου L.
 15. Οὐάρων] οὐράων L. 16. λογίων] ἐλλογίων L.
 17. ἀπειπὼν τῇ Reg. 18. 'Ραδίγερος] ῥάβγιος L. ραδίγε-
 ρος H. 19. συμφορὰν L. *ibid.* τίσασθαι] τίθισθαι L. n
 m. pr. 20. ἐς αὐτὴν] ἐαυτῆς H. εἰς αὐτὴν Hm. 21. σω-
 φροσύνην νομιζεσθαι H.

sint, ac plurimum polleant, illis promptum est, bene nobis ac male facere quando volent. Omnino autem infesti erunt, nisi ipsos teneant coniunctio necessitudinis. Nam ita comparata est hominum natura, ut graviter fe-
 rant finitimorum potentiam maiorem suam, eoque sit ad iniuriam inferen-
 dam paratissimi; quippe vicinus opibus valens belli causam facile praebere
 potest confinibus innocentibus. Quae cum ita sint, insularum filii mei
 sponsae remittite nuntium, et quidquid pecuniae a nobis sponsaliorum no-
 mine illa accepit, servare sinite, idque habere sibi ignominiae praefi-
 prout communis lex hominum iubet. Radiger autem filium novercam suam,
 quemadmodum nobis lex patria permittit, uxorem ducat.

Haec loentus, quadragesimo post praedictionem die morbo obijt.
 Hermegiaci filius, rego Varnorum suscepto, de sententia Procerum
 gentis illius Barbarae, consilium demortui exequitur, ac statim repu-
 diata sponsa, cum noverca connubium init. Quae cum accepisset sponsa
 Radigeris, neo ferens rei indignitatem, od dedecoris ulciendi cupiditatem
 exarsit. Tanti enim pudicitiam faciunt illi Barbari, ut eam pro-

παρ' αὐτοῖς ξυντετυχηκότος ὀνόματος γάμον, μὴ ἐπιγενομένου
 τοῦ ἔργου, δοκεῖ πεπορνέσθαι γυνή. τὰ μὲν οὖν πρῶτα πέλ-
 ψασα πρὸς αὐτὸν ἐπὶ πρεσβείᾳ τῶν οἱ ἐπιτηδείων τινὰς ἀνεπύ-
 θάνετο οἷον δὴ ὑβρίσειεν ἐς αὐτὴν ἔνεκα, οὔτε πεπορνεμένην V 218
 5 οὔτε τι ἄλλο ἐργασμένην εἰς αὐτὸν ἄχαρι. ἐπεὶ δὲ ἀντίειν οὐδὲν B
 ταύτῃ ἐδίνατο, τὸ ἀρρενωπὸν ἀνιλομένη ἐπὶ τὰ πολέμια ἔργα
 ἐχώρει. ναῦς οὖν αὐτίκα τετρακοσίους ἀγείρουσα, στρατεύμα' τε
 αὐταῖς ἐνθεμένη οὐχ ἥσσον ἢ μυριάδων δέκα μαχίμων ἀνδρῶν,
 αὐτὴ ἐξηγείτο ἐπὶ τοὺς Οὐράνους τῇ στρατιᾷ ταύτῃ. ἐπήγυτο
 10 δὲ καὶ τῶν ἀδελφῶν τῶν ἑαυτῆς ἔνα, ξυνδιοικησέμενον αὐτῇ
 τὰ πάροντι, οὐχ ὥς μέντοι τὴν βασιλείαν ἔχειν, ἀλλ' ἔτι ἐν
 ἰδιώτου τελούντι μοίρῃ. ἄλκιμοι δὲ εἰσι πάντων μάλιστα βαρ-
 βάρων ὧν ἡμεῖς ἴσμεν οἱ νησιῶται οὗτοι, ἐς τε τὰς ξυμβολὰς
 πεῖροι ἴσιν. οὐ γὰρ ὅσον εἰσὶ τοῦ ἱππεύεσθαι ἀμιλλήτοι, ἀλλ'
 15 οὐδὲ ἵππον ὃ τι ποτὶ ἐστὶν ἐπίστασθαι σφίσι ξυμβαίνει, ἐπεὶ H 351
 ἵππον ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ οὐδ' ὅσον κατ' εἰκόνα τεθέλονται. οὐ C
 γὰρ ποτε τὸ ζῆρον τοῦτο ἐν γῇ Βριττία γεγονὸς φαίνεται. εἰ δὲ
 ποτε αὐτῶν τισιν ἐπὶ πρεσβείᾳ ἢ ἄλλον του ἔνεκα Ῥωμαίοις ἢ
 Φράγκοις ἢ ἄλλῳ τῷ ἵππους ἔχοντι ἐπιχωριάσαι ξυμβαίῃ, ἐνταῦ-
 20 θά τε ἵπποις ὑχέσθαι αὐτοῖς ἐπάναγκες εἴη, ἀναθρῶσκιν μὲν
 ἐπ' αὐτοὺς οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἔχουσιν, ἔτεροι δὲ αὐτοὺς μετεωρί-
 ζοντες ἄνθρωποι ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβιβάζουσιν, ἀπαλλάσσει-

1. ὀνόματος om. L. 5. εἰς αὐτὸν L. αὐτῷ P. *ibid.* ἀνέ-
 τειν] Vulgo ἀντίειν. *ibid.* οὐδὲν ταύτῃ] ταῦτα οὐδαμῶς Reg.
 6. ἐπὶ τὰ L. τὰ om. P. 7. στρατεύμα L. στρατεύματα P.
 9. Οὐράνους] οὐράνους L. *ibid.* ἐπήγυτο] ἐπήγυτο L.
 10. ἑαυτῆς] αὐτῆς L. 11. ὥς L. ὅς P. *ibid.* ἔχειν L. εἴ-
 ζεν P. *ibid.* ἀλλ' ἔτι Reg. ἀλλὰ γῇ τὸν P. 16. τεθέλονται]
 θεῶνται Reg. 19. ἐπιχωριάσαι] ἐπιχωριάσασθαι L.

stultisse videatur femina, cui solum nomen pacti coniugii, non res ipsa contigerit. Ac primo per quosdam ex familiaribus suis, quos ad ipsam legavit, causam quaesivit, cur foede abdicaretur, quae nec passa stuprum esset, nec sponsum ulla re violasset. Qua via cum nihil proficeret, virilem induens animum, bellum parat. Mox igitur coactis navibus ecce. et in eas impositis bellatorum minimum centum milibus, exercitum hunc duxit ipsa in Varnos, assumpto ad res secum administrandas fratrum suorum uno, non Rege illo, sed privato. Sunt autem insulani isti Barbarorum omnium, quos novimus, fortissimi. Pedibus praeliantur, non solum equitandi rudes, sed ignari etiam quid rei tandem sit equus: cuius ne imaginem quidem in ea insula viderunt. Hoc enim animal in Britia nunquam conspicitur; ac si quando legationis vel cuiusquam alterius rei gratia cum Romanis aut Francis, aliove quopiam habente equos versentur, et necesse tum habeant equitare, in equos insilire nesciunt,

σθαί τε βουλομένους ἐντεῦθεν αὐθις αἶροντες ἐπὶ τῆς γῆς κατατίθενται. οὐ μὴν οὐδὲ Οὐάρνοι ἱπποὶται εἶσιν, ἀλλὰ πεζοὶ καὶ αὐτοὶ ἅπαντες. οὗτοι μὲν οὖν οἱ βάρβαροι τοιοῦδε εἰσὶ. περὶ νῆως δὲ οὐκ ἔν ἐν τούτῳ τῷ στόλῳ, ἀλλὰ ἀντὶ πάντων. οὐδὲ ἰστία τούτοις δὴ τοῖς νησιώταις τυγχάνει ὄντα, ἀλλ' ἐρέσσοντες 5 αἰ ναντὶλλονται μόνον.

- D Ἐπειδὴ δὲ κατέπλευσαν εἰς τὴν ἡπειρον, παρθένος μὲν, ἥπειρ αὐτῶν ἔρχε, χάρακα ἐχρὸν πηξυμένη παρ' αὐτὴν μάλιστα τὴν ἐκβολὴν ποταμοῦ Ῥήνου ζὺν ὀλίγοις τισὶν αὐτοῦ ἔμεινε, παντὶ δὲ τῷ ἄλλῳ στρατῷ τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ τοὺς πολέμους ἐξηγεῖσθαι 10 κελεύει. ἰστροποπεδεύοντο δὲ Οὐάρνοι τότε τῆς τε ὠκεανοῦ ῥέοντος καὶ Ῥήνου ἐκβολῆς οὐ πολλῶ ἄποθεν. οὐ δὲ ἀπικομένων κατὰ τάχος Ἀγγέλων ζυνέμιζαν μὲν ἀμφοτέροις εἰς χεῖρας ἀλλή-
λοις, ἡσσῶνται δὲ κατὰ κράτος Οὐάρνοι. καὶ αὐτῶν πίπτουσι μὲν πολλοὶ ἐν τούτῳ τῷ πότῳ, οἱ λοιποὶ δὲ ζὺν τῷ βασιλεῖ εἰς 15 ἐπαγωγὴν τρέπονται ἅπαντες, οἳ τε Ἀγγελοὶ τὴν δίοξιν ἐπ' αὐτοῖς δι' ὀλίγου πεποιτμένοι, ἢ θίμεις πεζοῖς, εἰς τὸ στρατόπεδον
P 623 ἀπεχώρησαν. οὐσπερ ἐκάκιζεν ἐπανήκοντας εἰς αὐτὴν ἡ παρθένος, τῷ τε ἀδελφῷ ἰλοδορεῖτο πικρότατα, οὐδὲν τῇ στρατιᾷ λόγον ἄξιον ἰσχυριζομένη πεπεῤῥχθαι, ἐπεὶ μὴ ἀγάγοιεν αὐτῇ ζῶντα 20 Ῥαδίγερα. καὶ αὐτῶν ἀπολεξαμένη τοὺς μάλιστα μαχηνοτάτους εὐθὺς ἔστειλεν, ἀπαγγεῖλασθαι δοριάλωτον ἀγαγεῖν τὸν ἄνδρα μηχανῇ πάσῃ. οἱ δὲ τὴν αὐτῆς ἐπιτελοῦντες ἐπίταξιν περιήρχοντο

8. χάρακα] χαράκωμα L. 9. ἔμεινε Reg. ἀπέμεινε P. ἔμεινε L.
12. ῥέοντος] ῥιόντος L. 13. Ἀγγέλων] ἀγγέλων L. 16. αὐτοῖς]
αὐτοῖς L. 21. Ῥαδίγερα] ραδίγειν L. 22. δοριάλωτον] δο-
ριάλων P. 23. ἐπιτελοῦντες] ὑποτελοῦντες L.

sed in eos ab aliis sustolluntur, et cum degressi volunt, iterum sublati reponuntur humi. Idem Varni non equites sunt; sed pedites omnes. At tales quidem sunt isti Barbari. Remiges erant cuncti in ea classe, nulla servitia nautica. Neque hi velis insulani, sed remis tantum quo-
vis tempore navigant.

Posteaquam appulere in continentem, dux virgo ad ipsa Rheni ostia ducto et communito vallo, ibi sese cum paucis tenuit, eamque dedit fratri provinciam, ut caeteras omnes copias in hostem educeret. Tum castra Varni metati erant non procul Oceani littore atque ostiis Rheni: quo cum Angli celeriter pervenissent, conserto proelio, Varni magna vi profligantur, multisque pugnando amissis, reliqui omnes cum Rege fugiunt. Angli non longius, ut ferebat conditio peditum, eos insecuti, in castra se receperunt. Virgo ad se reduces asperere accipit, convitiisque acerbissimis fratrem proscindit, affirmans ab exercitu nihil actum quod esset operae pretium, cum sibi non adduxissent vivum Radigerem. Bellicosissimorum defectu habito, confestim eos mittit, iubetque nihil non

διερευνώμενοι ξύμπαντα ἐς τὸ ἀκριβὲς τὰ ἱκεῖνη χωρία, ἕως ἐν
 εἰλῇ ἀμφιλαφεῖ κρυπτόμενον Ῥαδίγερα εἶρον· δῖσαντές τε αὐτὸν
 τῇ παιδί ἀπεκόμισαν. καὶ ὁ μὲν αὐτῆς ἐν ὀφθαλμοῖς εἰστήκει,
 τρέμων τε καὶ τεθνήξασθαι αὐτίκα δὴ μάλα ἵποτοπῶν θανάτῳ B
 5 οἰκτίστω· ἣ δὲ αὐτὸν ἐκ τοῦ παραδόξου οὔτε ἀπέκτεινεν οὔτε τι
 ἄλλο ἄχαρι ἔδρασεν, ἀλλὰ καὶ θνείδισασα τὴν ἐς αὐτὴν ὕβριν
 ἀνεπυνθάνετο τοῦ ἀνθρώπου ὅτου δὴ ἔνεκα ἡλογηκὼς τὰ ξυγκεί-
 μενα ἑτέρα γυναικὶ ἐς εὐνὴν ξυνελθοί, καὶ ταῦτα οὐ πεπορευ-
 μένης αὐτῷ τῆς μηνσιτῆς. καὶ ὅς τὴν αἰτίαν ἀπολογούμενος τὰς
 10 τοῦ πατρὸς ἐντολὰς καὶ τὴν τῶν ἀρχόντων σπουδὴν προὔφερον,
 ἱκεσίους τε προὔτεινετο λόγους καὶ λιταῖς ἀνέμισγε τὴν ἀπολογίαν
 πολλαῖς, ἐς τὴν ἀνάγκην ἀναστρέφων τὸ ἔγκλημα. βουλομένη τε
 αὐτῇ ξυνοικισθῆσθαι ὡμολόγη καὶ τὸ οὐκ ἐν δίκῃ τὸ πρότερόν
 οἱ αὐτῷ πεπραγμένα τοῖς ἐπιγινόμενοις ἰῶσασθαι. ἐπεὶ τε τὴν C
 15 παῖδα ταῦτα ἤρεσκε, καὶ τῶν τε δεισμῶν ἀφεῖτο Ῥαδίγερ τῆς τε
 ἄλλης φιλοφροσύνης ἤξιωτο, ἀπολέμπεται μὲν τὴν Θεοδιβέρτου
 εἰς τοῦ ἀδελφῆν, τὴν τε Βριττίαν ἐγγάματο. ταῦτα μὲν τῆδε κε-
 χώρηκεν.

Ἐν ταύτῃ δὴ τῇ Βριττίᾳ νήσῳ τεῖχος ἐδείμαντο μακρὸν οἱ
 20 πάλαι ἄνθρωποι, δίχα τέμονον αὐτῆς πολλὴν τινα μοῖραν, ὅτι ἡ
 γῆ καὶ ὁ ἀῆρ καὶ τᾶλλα πάντα οἴχ' ὁμοίως ἐφ' ἑκάτερά ἐστι. τὰ

2. Ῥαδίγερα] ῥάδιγιν L. 3. αὐτῆς] αὐτοῖς L. 6. ἀλλὰ καὶ]
 καὶ om. L. 7. ἡλογηκὼς L. ἡλογικῶς P. 10. ἀρχόντων]
 ἀρχομένων L. 13. ξυνοικισθῆσθαι Vat. L. ξυνοικίεσθαι P.
 14. ἐπιγεννησμένοις ἰάσασθαι L. *ibid.* τε] δὲ L. a m. sec.
 15. καὶ om. L. *ibid.* Ῥαδίγερ] ῥάδιγιν L. 16. Θεοδιβέρτου L.

movere, ut hominem captum adducant. Illi dicto audientes, regionem
 sedulo lustrare omnem, donec in denso nemore latentem Radigerum de-
 prehenderunt, vinculumque obtulerunt puellae: ante cuius oculos stetit
 ille tremens expectatione imminantis mortis miserrimae. At ipsa praeter
 spem nec supplicio capitali in eum animadvertit, nec durius quidquam
 statuit; sed factam sibi iniuriam exprobrare satias habens, illum interro-
 gat, quid causae fuerit, cur solutis sponsalibus, feminam alteram toro
 sociaverit, idque cum sponsa vacaret probro? Ille factum excusans,
 patris mandatum, Procerumque instantiam causatur; enixe supplicat; ac
 defensionis obsecrationes plurimas inserit, culpam ascribens necessitati:
 maritum eius, si modo velit, fore se pollicetur, et priora delicta conse-
 quentibus officiis emendaturum. Assensa his puella, exiit vinclis Ra-
 diger, humanissimeque habetur. Mox remissa Theodeberti sorore, Brit-
 tiam sibi copulat matrimonio. Hunc res exitum habuit.

In ea insula Brittia murum longum veteres aedificaverunt, qui partem
 eius magnam ab altera dividit; eo quod soli caelique affectiones cete-
 raque omnia utrobique diversa sint. Etiam plaga, quae a muro ad

μὲν γὰρ τοῦ τείχους πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον εὐεξία τε ἀέριον ἔστι
 V 219 ξυμμεταβαλλομένη ταῖς ὥραις, θέρους μὲν μετρίως ἀλιανή, ψυ-
 χρινή δὲ χειμῶνος. καὶ ἄνθρωποι μὲν πολλοὶ ὥκηνται κατὰ
 D ταῦτά βιοτεύοντες τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, τὰ τε δένδρα καρποῖς
 ἐν ἐπιτηδεῖω γινομένοις ὥραϊον ἀνθεῖ, τὰ τε λήια τῶν ἄλλων οὐ- 5
 δὲν καταδεέστερον τέθῃλιν. ἀλλὰ καὶ ὕδασιν ἡ χώρα ἐμβροτο-
 μένῃ διαρκῶς φαίνεται. πρὸς δόντια δὲ πᾶν τοῦναντίον, ὥστε
 ἀμείλει ἀνθρώπῳ μὲν οὐδὲ ἡμιώριον δυνατὸν ἔστιν ἐνταῦθα βιω-
 ναι, ἔχῃς δὲ καὶ ὕφεις ἀναρίθμητοι καὶ ἄλλων θηρίων παντοδου-
 πῶν γένη διακεκλήρωται τὸν χώρον ἐκείνον. καὶ, τὸ δὴ παρα- 10
 λογώτατον, οἱ ἐπιχώριοι λέγουσιν ὥς, εἴ τις ἄνθρωπος τὸ τεῖχος
 ἀμείψας ἐπὶ θάτερα ῥοι, εὐθυωρὸν θνήσκει, τὸ λοιμῶδες τῶν
 ἐκείνῃ ἀέριον ὥς ἥκιστα γέρον, τοῖς τε θηρίοις ἐνθάδε τοῖσιν
 P 624 ὁ θάνατος ἐνθὺς ὑπαντιάζων ἐκδέχεται. ἐνταῦθα δὲ μοι γινο-
 μένω τῆς ἱστορίας ἐπάναγκές ἐστι λόγον μυθολογία ἡμπεριεστά- 15
 του ἐπιμνησθῆναι, ὅς δὲ μοι οὔτε πιστὸς τὸ παράπαν ἔδοξεν εἶ-
 ναι, καίπερ αἰεὶ πρὸς ἀνδρῶν ἐκγερόμενος ἀναρίθμων, οἳ δὲ τῶν
 μὲν πρᾶσσομένων αὐτουργοί, τῶν δὲ λόγων αὐτήκοοι ἰσχυρίζοντο
 γηγόνειν, οὔτε παριτέος παντάπασιν, ὥς μὴ τὰ γε ἀμφὶ Βριτ-

2. συμμετα— L. ibid. ψυχρινῶνος L. ψυχρά δὲ χειμῶνος
 Scaliger. 3. πολλοὶ ὥκηνται] πολυώρηται L. 4. βιωτεύον-
 τες H: βιοτεύοντες Hm. ibid. τὰ τε] καὶ τὰ τε L. 8. ἀν-
 θρώπῳ μὲν L. μὲν ἀνθρώπῳ P. 9. δὲ καὶ] ἐπὶ καὶ H.
 ibid. ἀναρίθμητοι] ἀναρίθμοι Reg. ibid. παντοδου-
 12. λοι] ἡ: i. 16. πιστὸς Reg. ἐπὶ P. ibid. ἔδοξεν Reg.
 ἀληθὲς ἔδοξεν P. 19. παριτέος Reg. παριτίον P. παραιτη-
 τὸς H.

solem orientem porrigitur, caeli salubritate iustis anni vicibus inducta
 gaudet: aestate, temperate calida est; hieme, frigida: abundat iucolis,
 qui vitam iidem ut caeteri mortales agunt. Arborea fructibus in tem-
 pore nascentibus praeclare nitent, et laetae segetes aequae ut alibi ve-
 niunt: aquarum etiam ubertate ea regio gloriatur. Ad Occidentem vero
 contrarium plane accidit: ita ut homini ne semihoram quidem ibi vivere
 liceat. Tractum illum viperarum serpentesque innumerabiles, ac ferae ve-
 nenatae cuiusque generis obtinent: et, quod a communi acusu remotissi-
 mum est, perhibent indigenae, si homo quispiam superato muro illic
 transeat, eodem temporis puncto expirare, oppressum aora pestilenti.
 Animantes quoque eo transgredientes illico mors obvia excipit. Et
 quando in hanc historiae partem delapsus sum, rem simillimam fabulae
 commemorare necesse est: quam nec veram omnino iudico, quamvis ab
 innumeris prodatur viris, qui se in eorum quae fierent partem venisse,
 et quae dicerentur audisse asseverant: nec prorsus praetermittendam

τίμῃ τῇ γήσῳ ἀναγραφόμενος ἀγνοίας τινὸς τῶν τῆδε ξυμβαινόντων διηγετικῶς ἀπειτέγκαιμι δόξαν.

Λέγουσιν οὖν τὰς τῶν ἀποβιούντων ἀνθρώπων ψυχὰς ἐς H 352 τοῦτο αἰεὶ διακομιζέσθαι τὸ χωρίον. ὅντινα δὲ τρέπον, αὐτίκα 5 δηλώσω, σπουδαιότατα μὲν ἀπαγγελλόντων ἀκροῶς πολλάκις B τῶν τῆδε ἀνθρώπων, ἐς ἠνιρώδῃ δὲ τινα δύναμιν ἀποκεκρίσθαι νινομικῶς τὰ θρυλούμενα. παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς κατὰ τὴν Βριτ- 10 τταν τοῦ ὠκεανοῦ νήσου κώμας παμπληθεῖς ξυμβαίνει εἶναι. οἰκοῦσι δὲ αὐτὰς ἄνθρωποι σωτηνεόντες τε καὶ γῆν γεωργοῦντες καὶ ἐπ' 10 ἐμπορίαν ναυτιλλόμενοι ἐς τήνδε τὴν νῆσον, τὰ μὲν ἄλλα Φράγ- γων κατέκοι οὐντες, φόβου μέντοι ἀπαγωγῇ οὐδεπώποτε παρα- σχόμενοι, ὑφαιμένοι αὐτοῖς ἐκ παλαιοῦ τοῦδε τοῦ ἄχθους, ὑπορ- 15 γίας τινός, ὥς φασιν, ἔνεκα, ἣ μοι ἐν τῇ παρόντι λελέξεται. λέγουσιν οἱ ταύτῃ ἄνθρωποι ἐκ περιτροπῆς ἐπικεῖσθαι τὰς τῶν 15 ψυχῶν παραπομπὰς σφίσιν. ὅσους οὖν τῇ ἐπιγενησομένην γικτι C ἐς τὸ λοιπόμενα τοῦτο τῇ τῆς ὑποργίας διαδοχῇ ἰτέον ἔσθιν, οὗτοι δὲ ἐπειδὴν τάχιστα ξυσκοτάξῃ, ἐς τὰς οἰκίας τὰς αὐτῶν ἀναχωροῦντες καθιέδουσι, προσδιχόμενοι τὸν ξυναγωγέα τοῦ 20 πράγματος. ἄωρὶ δὲ νύκτωρ τῶν μὲν θυρῶν σφίσιν ἀφασσομέ- 20 νων αἰσθάνονται, φωνῆς δὲ τινος ἀφανοῦς λαλοῦσιν ἐπὶ τὸ ἔρ- γον αὐτοὺς ξυγκαλοῦσας. αὐτοὶ τε ὀκνήσαι οὐδεμίᾳ ἐκ τῶν σιρω-

1. ἀγνοίας] ἀγνοίαν L. 2. ἀπειτέγκαιμι] ἀπειτέγκαιμι H.
3. Λέγουσιν] Hanc narrationem excerpait Tzet. ad Lycophr. 1204.
6. ἠνιρώδῃ] ἐνίρων δὲ Reg. 7. θρυλούμενα] θρυλλοῦμε-
να P. ibid. ἀκτὴν τοῦ κατὰ τὴν βριττίαν ὠκεανοῦ L. 8. νῆ-
σον Hm. νῆσον P. 10. ἐμπορίαν] ἐμπορία L. 11. οὐδεπώ-
ποτε] οὔτε πώποτε P. οὐ πώποτε L. 17. ξυσκοτάξῃ] ξυσκο-
τάξῃ P. ξυσκοτάξῃ L. corr. 18. συναγωγία L. 19. νύ-
κτωρ] τῶν νυκτῶν L. 20. ἀφανοῦς] διαφανῶς Reg.

reor; ne in rebus insulae Britannie describendis, earum aliquam ignorasse videar.

Ferunt igitur mortuorum hominum animas eo loci deportari consue-
visse: quod quo modo fiat, mox declarabo, prout saepe ipse audiui ab
illarum partium incolis ea valde serius referentibus; quae vulgo licet iac-
tate, in facultatem aliquam somnificam refundenda existimo. Littus re-
gionis, quae Britannie Oceani Insulae respondet, plurimal praetexerunt
vici; in quibus habitant piscatores, agricolae, et alii, qui in eam Insu-
lam commercii gratia navigant, Francorum quidem Regibus cetera sub-
diti, at semper vacul tributo; hoc onere levati iam inde olim, cuius-
dam, ut aiunt, ministerii gratia, de quo nunc dicam. Narrant indige-
nae, se id habere munus, ut in orbem sua quisque vice deducat animas.
Quare, qui ad id praestandum sequenti nocte se conferre debent, offi-
cii vice sibi tradita, ii primis tenebris in suas reverat aedes, dant se
somno, rei praesidem expectantes. Intempesta nocte pulsari fores, se-

μάτων ἔξανιστάμενοι ἐπὶ τὴν ἡύρα βαδίζουσιν, οὐ ξυνιέντες μὲν
 ὁποία ποτὲ ἀνάγκη αὐτοὺς ἐς τοῦτο ἐνάγει, ἀλλ' ὅμως ἀναγκα-
 ζόμενοι. ἔνταίθα δὲ ἀκάτους παρισκενασμένους ὁρῶσιν ἐρήμους
 τὸ παράπαν ἀνθρώπων, οὐ τὰς σφετέρους μέντοι, ἀλλ' ἐτίρας
 D τινὰς, ἐς ἃς δὴ ἰσθάντες τῶν κωπῶν ἤπτονται. καὶ τῶν βά- 5
 ρειων αἰσθάνονται ἀχθομένων μὲν ἐπιβατῶν πλήθει, ἄχρη δὲ ἐς
 σανίδος τε ἄκρας καὶ τῶν κωπῶν τὴν χώραν τῷ ῥοθίῳ βεβαπτι-
 σμένων, ἀποδεουσῶν τε τοῦ ὕδατος ὅσον οὐδὲ δάκτυλον ἕνα,
 αὐτοὶ μέντοι οὐδένα θιῶνται, ἀλλὰ καὶ μίαν ἐρέσσοντες ὥραν ἐς
 τὴν Βριττίαν καταίρουσι. καίτοι ταῖς ἀκάτοις ἡνίκα ταῖς αὐτῶν 10
 ἰδίαις ναυτιλλονται, οὐχ ἰστίοις χρώμενοι, ἀλλ' ἐρέσσοντες ἐς
 νύκτα τε καὶ ἡμέραν, μύλις ἐνταῦθα διαπορθμεύονται· ἐς τὴν
 νῆσον δὲ καταπλείσαντες ἀπογορτιζόμενοι ἀπαλλάσσονται ἀντίκα
 δὴ μάλα, τῶν βάρειν σφίσι κούφων τε γινομένων ἐκ τοῦ αἰφνι-
 δίου κάκ τοῦ ῥοθίου ἐπαιρομένων ἔν τε τῷ ὕδατι καταδυομένων 15
 οὐδέν τι ἄλλο, πλην γε ὅσα ἐς τὴν τρέπιν αὐτῇν. καὶ αὐτοὶ μὲν
 ἀνθρώπων οὐδένα ὁρῶσιν οὔτε ξυμπλέοντα οὔτε ἀπαλλασσόμενον
 P 625 τῆς νηὸς, φωνῆς δὲ ἀκούειν τινὸς ἐνθὲνδε φασὶ τοῖς ὑποδεχομέ-
 νοις ἀπαγγέλλειν δοκούσης πρὸς ὄνομα τῶν ξυμπιπλευκότων αὐ-
 τοῖς ἕκαστον, τὰ τε ἀξιώματα ἐπιλεγούσης οἷς πρώην ἐχρῶντο 20
 καὶ πατρόθεν αὐτοὺς ἀνακαλούσης. ἦν δὲ καὶ γυναῖκες ξυνδια-
 πορθμευσάμεναι αὐτοῖς τύχῳσι, τῶν ἀνδρῶν ἀποστοματίζουσι
 τὰ δυνάματα οἷσπερ ξυνοικοῦσαι ἐβίων. ταῦτα μὲν οὖν οἱ τῆδε

1. ἡύρα] ἡύρα P. 5. καὶ τῶν] τῶν om. L. 7. σανίδος] 20. οἷς] ἡς L.
 σανίδος L. ibid. τῷ ῥοθίῳ L. Aberat τῷ. 19. συμ— L.

que ad opus obscura voce acciri audiunt. Abiecta omni cunctatione cor-
 ripiunt sese e stratis, et ad iittus vadunt, ignari quidem qua tandem
 ad id vi impellantur, sed tamen coacti. Paratas ibi acaphas vident, ho-
 minibus penitus vacuas, non suas, verum alias quasdam: quibus con-
 scensis, apprehendunt remos, et naves sentiunt vectoribus tot onustas,
 ut ad summam usque tabulam et columbaria immerae, supra aquam vix
 digito extent. Neminem ipsi conspiciunt, neque hora plus remigando
 appellant in Brittiā: quamvis, cum navigiis vehantur suis, nec velis
 utantur, sed remis, vix eo traiciant noctis unius ac diei spatio. Delati
 in iusuism, simul factam exscensionem intelligunt, discedunt, exoneratis
 repente navibus, itaque emersa, ut in aquam nonnisi carina tenuis de-
 pressae sint. Nullum hominem vident, nec navigantem secum, nec navi
 egredientem: solum asserunt audire se inde vocem, quae vectorum sin-
 gulorum nomina tradere excipientibus, et dignitates pristinas recensere,
 patrisque addito nomine ipsos compellare videatur. Si quae feminae
 una transfretaverint, viros, quibuscum matrimonio iunctae vixerint, no-

ἄνθρωποι ξυμβαίνειν φασίν. ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὸν πρότερον λόγον ἐπάνειμι.

- κα'. Οὕτω μὲν οὖν τὰ κατὰ τοὺς πολέμους ἐν χώρᾳ ἐκά- V 220
στη ξυνηχθήθῃ γενέσθαι. ὁ δὲ Γοτθικὸς πόλεμος ἐφάρτετο ὥδε. B
5 Βελισάριον μὲν ἐς Βυζάντιον μεταπεμψάμενος βασιλεὺς, ἤπερ
μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, διὰ τιμῆς ἔγχε, καὶ οὐδὲ
Γερμανοῦ τετελευτηκότος πέμπειν αὐτὸν διανοεῖτο ἐς τὴν Ἰταλίαν,
ἀλλὰ καὶ στρατηγὸν τῆς ἐφ' ἑαυτοῦ ὄντα, τῶν βασιλικῶν σωματοφυ-
λάκων ἄρχοντα καταστησάμενος, αὐτοῦ κατεῖχεν. ἦν δὲ τῷ
10 ἀξιόματι πρῶτος ὁ Βελισάριος Ῥωμαίων ἀπάντων, καίτοι τινὲς
αὐτῶν πρότεροι ἀνάγραπτοι τε ἐς πατρικίους γεγόνασι καὶ ἐς αὐ- C
τὸν ἀναβεβήκεισαν τῶν ἐπάτων τὸν δίσκρον. ἀλλὰ καὶ ὥς αὐτῷ
τῶν πρωτείων ἐξίσταντο πάντες, ἀσχυρόμενοι κατὰ τῆς ἀρετῆς
τῷ νόμῳ χρῆσθαι καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ δικαίωμα περιβάλλεσθαι.
15 ταῦτ' αὖτε βασιλεὺς κομιδῇ ἔρεσκεν. Ἰωάννης δὲ ὁ Βιταλιανοῦ
διεχέμαζεν ἐν Σάλωσι. προσδιχόμενοι τε αὐτὸν ἐν Ἰταλίᾳ τοῦ-
τον δὴ τὸν χρόνον οἱ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντες ἄπρακτοι
ἔμενον. καὶ ὁ χειμὼν ἔλθε, καὶ τὸ ἑκαυδέκατον ἔτος ἐτελεύτα
τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνέγραψε.
20 Τῷ δὲ ἐπιγενομένῳ ἔτι Ἰωάννης μὲν διανοεῖτο ἐκ Σαλαόνων D
τε ἐξανίστασθαι καὶ τῷ στρατῷ ἐξηγεῖσθαι ὅτι τάχιστα ἐπὶ Τω-

3. Οὕτω] τὰ L. *ibid.* τὰ om. L. 5. μεταπεμψάμενος] παρα-
πεμψάμενος H. 7. ἐς τὴν Ἰτ. διανοεῖτο L. 11. αὐτῶν] αὐ-
τοῖ L. 18. ἑκαυδέκατον] ἑπτακαυδέκατον Reg. 19. τοῖ πο-
λέμῳ om. L. 20. ἔτι] ἐν αὐτῷ Reg. 21. Τατίλαν] τουτίλ-
λαν L.

minatim inclamant. Haec ibi indigenae fieri produnt: ego vero ad res
libri proxime superioris revertor.

21. Is quidem erat in regionibus singulis, quas recensui, rei bel-
licae status: bellum vero Gothicum sic procedebat. Cum, ut antea
dixi, Belisarius Imperator Byzantinum revocasset, eum habuit honori-
fice; haud tamen statuit in Italiam mittere post obitum Germani; sed
ipsum, iam Magistrum militum Orientis, corporis custodibus sui praepo-
suit, tenuitque apud se. Dignitate praestabat Romanis omnibus Bel-
sarius; etsi inter eos non deerant, qui ante ipsum ascripti fuissent Pa-
triciis, et ad sellam Consularem evecti. Nihilominus primas illi conce-
debant omnes, prohibiti virtutis reverentia, quo minus legis beneficio
uterentur, summique ius retinerent; id quod valde Imperatori placebat.
Ioannes autem, Vitaliani ex sorore nepos, Salonis hiemabat; cuius ex-
pectatione hoc anno suspensi in Italia exercitus Romani Duces, cessa-
runt. Porro hiemis exitus annum clausit decimum sextum huius belli,
cuius historiam Procopius scripsit.

Anno sequenti, cum esset Ioannis consilium Salonis movere, et si-
ne mora adversus Totilam Gothosque educere copias, vetuit Impera-

τῆσαν τε καὶ Γότιθους. βασιλεὺς δὲ αὐτὸν διεκάλειν, αὐτοῦ τε
 μένειν ἐπέσειπεν, ἵως Ναρσῆς ὁ εἰνοῖχος ἀφίκηται. αὐτὸν
 γὰρ τοῦδε αὐτοκράτορα καταστήσασθαι τοῦ πολέμου ἐβούλευσεν.
 οὗτον δὲ δὴ ἔνεκα ταῦτα βουλομένῳ βασιλεῖ εἴη διαρρηθῆναι μὲν
 τῶν πάντων οὐδενὶ φανερόν γέγονε· βασιλέως γὰρ βούλημα 5
 ἔκπυστον ὅτι μὴ αὐτοῦ ἐθελουσίῳ ἀμήχανά ἐστι γενέσθαι· ἃ
 H 353 δὲ ὑποπτεύοντες ἄνθρωποι ἔλεγον, ἐγὼ δὲ πλῶσσω. ἔννοια Του-
 P 626 στινιανῶ βασιλεῖ γέγονεν ὥς οἱ ἄλλοι τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρ-
 χοντες Ἰωάννῃ ὑπακούειν ὥς ἥκιστα ἐθελήσουσιν, οὐκ ἀξιοῦντες
 καταδείξετόν τι αὐτοῖς τὸ ἀξίωμα εἶναι. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔδεισε 10
 μὴ διχοστατοῦντες τῇ γνώμῃ ἢ ἐθελοκακοῦντες τῷ φθόνῳ συγ-
 χέωσι τὰ πρασσόμενα. ἤκουσα δὲ ποτε καὶ τότε τὸν λόγον
 ἀπαγγέλλοντος Ῥωμαίου ἀνδρός, ἥνικα ἐπὶ Ῥώμῃς διατριβὴν
 εἶχον· ἦν δὲ οὗτος ἀνὴρ τῶν ἀπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς. ἔλεγεν
 ὅτι ὁ Ῥωμαῖος οὗτος ὡς ἄρχοι μὲν Ἰταλίας ποτὶ Ἀταλάριχος ὁ 15
 Θεωδερῖχου θυγατρίδοις, βοῶν δὲ τις ἀγέλη ἐς Ῥώμην ὑπὸ
 B τοῦτον τὸν χρόνον ἀμφὶ διεῖλην ὁμίαν ἐξ ἀγορῆς ἦκει διὰ τῆς ἀγο-
 ρῆς, ἦν φέρον Εἰρήνης καλοῦσι Ῥωμαῖοι. ἐνταῦθα γὰρ πῃ ὁ
 τῆς Εἰρήνης κινῶς κεραυνόβλητος γενόμενός ἐκ παλαιῶν κείται.
 ἔστι δὲ τις ἀρχαία πρὸ ταύτης δὴ τῆς ἀγορᾶς κρήνη, καὶ βοῦς 20
 ἐπὶ ταύτης χαλκοῦς ἕστηκε, Φιδίου, ὀλμιαί, τοῦ Ἀθηναίου ἢ
 Λυσίππου ἔργον. ἀγάλματα γὰρ ἐν χώρῳ τούτῳ πολλὰ τοῦτοι

9. Ἰωάννῃ ὑπακούειν Reg. Ἰωάννου ὑπακούειν P. 10. ἀπὸ τοῦς]
 αὐτοῦ Reg. 12. ποτὶ οὐκ L. 14. συγκλήτου L. 15. ἔρ-
 χοι] ἀρχαίαν H. 16. τις ἀγέλη] τινὰ ἀγέλην Reg. 17. ἦκει]
 ἦκειν Reg. 22. γὰρ ἐν] δ' ἐν H.

ter, iussitque Narsetis Eunuchi adventum ibi expectare, in animo ha-
 bens huic bello praeficere: quae cur ipsi constituta sic fuerint, nemo
 liquido novit. Nam Imperatoris consilium emanare nequit in vulgus, ni-
 si ipsi velit. Vulgares tantum suspiciones hic referam. Videbat, sicut,
 Iustinianus Augustus Ioannis imperium detrectaturos exercitus Romani
 caeteros Duces, honore illi cedere recusantes. Propterea verebatur, ne
 vel in studia scissi contraria, vel per invidiam remissius agentes, omnia
 miscerent. Istud etiam aliquando, cum Romae degerem, a Senatore
 Romano accipi. Narrabat, regnante in Italia Atalarico, qui matrem
 habuit filiam Theoderici, die quodam, vesperi, armentum boum ex
 agro Romam abductum, transisse per forum Pacis, sic a Romanis di-
 ctum, quod in eo sit Pacis templum, olim de caelo tactum. Pro foro
 illo vetus quidam est fons, cui bos aeneus insistit, Phidiae, credo,
 Atheniensis vel Lysippi opus. Nam factae utriusque manus statuae vi-
 dentur multae eo loci: ubi et alterum Phidiae opus extat, testante au-

δὴ τοῖν ἀνδροῖν ποιήματά ἐστιν. οὗ δὴ καὶ Φωιδίου ἔργον ἔτε-
ρον· τοῦτο γὰρ λέγει τὰ ἐν τῷ ἀγάλματι γράμματα. ἐνταῦθα
καὶ τὸ τοῦ Μύρωνος βοῖδιον. ἐπιμελὲς γὰρ ἐγγόνει τοῖς πύλαι
Ῥωμαίοις τῆς Ἑλλάδος τὰ κύλλιστα πάντα ἐγκαλλωπίσματα Ῥώ-
5 μης ποιήσασθαι. ἔνα δὲ ταῦρον ἔφη τῶν τηρικᾶδε πυριόντων
εὐνοῦχον τῆς τε ἀγέλης ἀπολειπόμενον καὶ ταύτης δὴ τῆς κρήνης C
ἐπιβατεύσαντα καθύπερθε βοὸς τοῦ χαλκοῦ στήναι. τύχη δὲ
τινι παριόντα τινὰ, Τοῦσκον γένος, κομιδῇ ἄγροικον δόξαντα
εἶναι, ξυμβάλλοντα τὸ ποιοῦμενον θάνατι (οἱσι γὰρ μαγτικοὶ καὶ
10 ἰς ἐμὲ Τοῦσκοι) ὥς εὐνοῦχος ποτε καταλύσει τὸν ἄρχοντα Ῥώμης.
καὶ τηρικαῦτα μὲν ὅ τε Τοῦσκος ἐκείνος καὶ ὁ πυρὶ αὐτοῦ λόγος
γέλῳτα ὤφλει. πρὸ γὰρ τῆς πείρας αἱ ἄνθρωποι τὰς προρρή-
σεις γιλοῖσι χλευάζειν, οὐκ ἀναχαιτίζοντος αὐτοῦ τοῦ ἐλλέχου,
τῷ μῆτε ἀποβεβηκέναι τὰ πράγματα μῆτε τὸν περὶ αὐτῶν λόγον V 221
15 εἶναι πιστὸν, ἀλλὰ μύθῳ τινὶ γελιῶδει ἐμφερῇ φαίνεσθαι. νῦν
δὲ δὴ ἅπαντες τὸ ξύμβολον τοῦτο τοῖς ἀποβεβηκόσιν ὑποχωροῦν-
τες θαυμάζουσι. καὶ διὰ τοῦτο ἴσως ἐπὶ Τωτίλῳ ἱστρατήγῃ D
Ναρσῆς, ἡ στοχαζομένης τοῦ ἐσομένου τῆς βασιλείας γνώμης,
ἡ πρωτανευούσης τὸ δέον τῆς τύχης. ὁ μὲν οὖν Ναρσῆς στρά-
20 τευμά τε λόγον ἄξιον καὶ χρήματα μεγάλα πρὸς βασιλείας κεκο-
μισμένος ἐστέλλετο. ἐπειδὴ δὲ ζὸν τοῖς ἐπαμένους ἐν μέσῃ Θράκῃ
ἐγένετο, χρόνον τινὰ ἐν Φιλίππου πόλει ἀποκεκλιμένος τῆς ὁδοῦ

1. ποιήματα] πεποιημένοι H. *ibid.* ἔργον ἔτερον] ἐτέρων ἔρ-
γων L. 3. βοῖδιον] βοῖδιον P. 6. εὐνοῦχον] εὐνοῦχων Vat.
7. καθύπερθε L. 9. καὶ ἐς ἐμὲ] οἶμαι H. 11. τηρικᾶτα]
τηρικᾶδε Reg. 13. αὐτοῦς] αὐτοῖς H. 14. αὐτῶν] αὐτοῦ H.
15. μύθῳ] μύθων Hm. 16. δὲ δὴ] δὲ om. L. 17. τουτὶ-
λαν L. 22. φιλίππου πόλει L.

ctorem inscriptione statuæ ibidem est Myronis bucula. Nimirum prisci Romani id diligenter curarunt, ut excellentissima quæque ornamenta Græciæ Roma possideret. Addebat Senator ille, taurum castratum, qui unus erat ex numero tunc prætereuntium, relicto armento, insecan-
soque fonte, supra bovem stetiisse aenem: illuc forte præterierisse quemdam, natione Tuscum, et apæcie valde agrestem: mox rem conle-
ctando (ut sunt Tusci etismum dediti divinationibus) dixisse, tempus fore, cum Eunuchus Romæ dominum profligaret. Tum quidem de Tusco illo eiusque verbis risus hominum fuit, qui prædictiones ante
eventa vulgo solent explodere, contrario nullo argumento revicti, eo quod res nondum venerit, nec ærmo fide dignus, sed ridiculae fabulae similia esse videntur. Hodie vero omen illud mirantur omnes, exitu convicti. Atque ideo forte Narseti bellum in Totilam datum est; sive futurum Imperator conjectura colligeret, sive fortuna quod erat opus facto decerneret. Ergo Narses, cum et florentem exercitum, et multam pecuniam ab Augusto accepisset, profectus est. In mediam Thraciam

ἔμεινε. στρατεύματα γὰρ Οὐννικὸν ἐπισκῆψαν τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ
 ἅπαντα ἡγόν τε καὶ ἔγερρον, οὐδενὸς σφίσι ἀνδιστατοῦντος.
 Ἐπειδὴ δὲ αὐτῶν οἱ μὲν τινες ἐπὶ Θεσσαλονίκῃν, οἱ δὲ τὴν ἐπὶ
 τὸ Βυζάντιον ἦσαν, μάλιστα ἐνθάδε ἀπαλλαγείς ἐπίπροσθεν ἦει.
 P 627 κβ'. Ἐν ᾧ δὲ ὁ μὲν Ἰωάννης ἐπὶ Σαλῶνων Ναρσῆν ἔμεινε, 5
 Ναρσῆς δὲ Οὐννων τῇ ἐφόδῳ ἔνυμποδιζόμενος σχολαίτερον ἦει,
 ἐν τούτῳ ὁ Τωτίλας προσδεχόμενος τὴν Ναρσοῦ στρατιὰν ἐποίει
 τάδε. ἄλλους τε Ῥωμαίους καὶ τινὰς τῶν ἀπὸ τῆς συγκλήτου
 βουλῆς ἐν Ῥώμῃ καθίστη, τοὺς λοιποὺς ἐπὶ Καμπανίας ἐάσας.
 καὶ αὐτοὺς ἐκέλευεν ὅση δύναμις ἐπιμελεῖσθαι τῆς πόλεως, ἐν- 10
 δεικνύμενος ὅτι δὴ αὐτῷ μεταμελεῖ τῶν οἱ ἐς Ῥώμην ἐργασμέ-
 νων τὰ πρότερα, ἐπεὶ ἐμπρήσας αὐτῆς πολλὰ ἔτιχεν, ἄλλως τε
 καὶ ἐπὲρ Τίβεριν ποταμόν. οἱ δὲ καθιστώτες ἐν αἰχμαλώτων
 B λόγῳ καὶ περιηρημένοι χρήματα πάντα, μὴ ὅτι τῶν κοινῶν, ἀλλ'
 οὐδὲ τῶν ἰδίῃ σφίσι προσηκόντων μεταποιεῖσθαι δυνατοὶ ἦσαν. 15
 καίτοι ἀνθρώπων μάλιστα πάντων ὧν ἡμεῖς ἴσμεν ἡλιπολόιδες
 Ῥωμαῖοι τυγχάνουσι ὄντες, περιστέλλειν τε τὰ πάτρια πάντα
 καὶ διασώζεσθαι ἐν σπονδῇ ἔχουσιν, ὅπως δὴ μηδὲν ἀφανίζηται
 Ῥώμῃ τοῦ παλαιοῦ κόσμου. οἳ γε καὶ πολὺν τινα βεβαρβαρω-
 μένοι αἰῶνα τὰς τε πόλεως διεσώσαντο οἰκοδομίας καὶ τῶν ἐν- 20
 καλλωπισμάτων τὰ πλεῖστα, ὅσα οἷον τε ἦν, χρόνῳ τε τοσοῦ-

2. ἡγία καὶ ἔγερρον Reg. 6. ἐνυμποδιζόμενος L. 7. τουρί-
 λας L. 8. συγκλήτου L. 9. καθίστη) καθίστησι Reg. 11. τῶν
 οἱ] οἱ om. L. 13. καὶ οἱ ἐπὶ L. *ibid.* οἱ δὲ om. L. 15. θν-
 νατοὶ ἦσαν μεταποιεῖσθαι L. 17. πάντα) πάντη L. 19. κό-
 σμον τοῦ παλαιοῦ κόσμου L. *ibid.* οἳ γε καὶ — ταύτῃ *ἔχει* (628 c)
 om. L.

cum suis progressus, aliquando Philippopoli substitit, intercluso itinere
 turmis Hunnorum, qui facta in Romanum Imperium irruptione, agobant
 ferebantque omnia, nemine repugnante. At ubi partim Thessalonicam,
 partim Byzantium discesserunt, aegre illinc expeditus, porro perroxit.

22. Dum Ioannes Narsetem opperitur Salonicis, et Narses, Hunno-
 rum grassationem impeditus, lentius iter facit; interea haec agit Totilas,
 copias Narsetus expectans. Cum Romanos alios, tum Senatores nonnul-
 los Romam revocat, relicti caeteris in Campania, atque urbem pro vi-
 rili parte curare iubet, prae se ferens poenitentiam violatio tum Romae,
 cum eius partem non exiguam, praesortim trans fluvium Tiberim, flamma
 delevisset. Illi mancipiorum loco rituque habiti, et fortunae exanti omni-
 bus, nullam rei nec publicae, nec privatae partem recuperaro poterant;
 tametsi supra omnes, quos equidem novimus, urbis studiosi anno Roma-
 ni, res omnes patriae rutinero et conservaro satagunt, ne quid antiqui
 decoris Romae deperat. Et quamvis diu dominationem Barbaricam
 passi sint, urbis tamen aedificia servarunt, et quamplurima, quoad eius

τῇ τὸ μῆκος καὶ τῷ ἀγῆμελῖσθαι δι' ἀρετὴν τῶν πεπονημένων
ἀντίχει. ἔτι μέντοι καὶ ὅσα μνημεῖα τοῦ γένους ἐλλείπτο ἔτι, C
ἐν τοῖς καὶ ἡ ναῦς Αἰνείου, τοῦ τῆς πόλεως οἰκιστοῦ, καὶ εἰς
τόδε κεῖται, θάλασσα παντιλῶς ἄπιστον. νεώσοικον γὰρ ποιησά-
5 μνοι ἐν μέσῃ τῇ πόλει, παρὰ τὴν τοῦ Τιβέριδος ὁχθρὴν, ἐν-
ταυθά τε αὐτὴν καταθέμνοι, ἔξ ἐκείνου τηροῦσιν. ἥπερ ὁποῖα
ποιεῖ ἑστὼς αὐτὸς θρασυμένος ἐρῶν ἔρχομαι. μονήρης δὲ ἡ ταῦς
7 δε καὶ περιμήκης ἄγαν τυγχάνει οὐσα, μῆκος μὲν ποδῶν εἴκοσι H 854
καὶ ἑκατὸν, εὖρος δὲ πέντε καὶ εἴκοσι, τὸ δέ γε ὕψος τοσαύτη
10 ἑστὶν ὅσον αὐτὴν ἐρέσεισθαι μὴ ἀδύνατα εἶναι. ξύλων δὲ κύλ- D
λημα οὐδὲ ἐν τῷ παράπῳ ἐνταυθά ἑστὶν οὐδὲ σιδήρων ἄλλῃ τιπὶ
μηχανῇ τὰ ξύλα τοῦ πλοῦς εἰς ἄλληλά πη ἐφ' ἑρμίσται, ἀλλὰ μο-
νοειδῇ ξύμπαντά ἑστί λόγον τε καὶ ἀκοῆς κρείσσω καὶ μόνῳ γε-
γονότα, ὅσα γι' ἡμῶς εἰδέναι, ἐν τῷδε τῷ πλοῖ. ἡ τε γὰρ τρέ-
15 πῖς μονοφθῆς οὐσα ἐκ πρύμνης ἄκρας ἄχρι ἐς τὴν πρῶσαν διήκει,
κατὰ βραχὺ μὲν θανμασίως ἐπὶ τὸ κοῖλον ὑποχωροῦσα, καὶ αὐ-
τῷ ἐνθὲνδε κατὰ λόγον εὐ μάλα ἐπὶ τὸ ὀρθόν τε καὶ διατετα- P 628
μένον ἱκανοῦσα. τὰ τε πυχία ξύμπαντα ξύλα ἐς τὴν τρέπῃν
ἐναρμοσθέντα (ἥπερ οἱ μὲν ποιητὰι θρυλόχους καλοῦσιν, ἕτεροι
20 δὲ νομίας) ἐκ τοίχων μὲν ἔκαστον θατέρου ἄχρι ἐς τῆς νῆος διή-
κει τὸν ἕτερον τοίχον. ὑφ' ἱζάνοντα δὲ καὶ αὐτὰ ἔξ ἑκατέρας
ἄκρας καμπὴν ποιεῖται διαφερόντως εὐπρόσωπον, ὅπως ἂν τὴν V 222

14. τρέπῃς] τροπίς P, et infra τροπίν. 15. πρῶσαν] πρῶσαν P.
19. θρυλόχους Maltretus. Librí διόχους.

fieri potuit, ornamenta: quibus eam firmitatem industria artificum dedit, ut nec tanta aevi longinquitate, nec curae intermissione detrita fuerint. Immo vero stant adhuc, relicta posteris monumenta, quibus gentis origo proditur. In his navis Aeneae, conditoris urbis, etiamnum extat; opinione omnino maius spectaculum. Eam habet navale media in urbe ad Tiberis ripam constructam: iam quae sit ipsius forma, ego testis oculatus exponam. Agebatur uno remorum ordine navis illa, saepe ingens: pedes longa centum viginti, lata viginti quinque, alta eatenus, ut remis impelli possit. Lignis constat, quorum nullum coagmentatum est e duobus, nec partibus inter se ferro nexis compactum: at sunt omnia simplicia; quod cum famam, tum audientium opinionem excedit, neque alibi, quod equidem sciam, quam in hoc navigio visitar. Carina, unius truncus arboris, ab extrema poppi ad proram usque pertinet, molli flexu alveum mifrice subiens, et inde rursus aptissime subrigens sese ad planum. Costae vero omnes, seu ligna crassiora carinae inserta, quae Poetae Graeci θρυλόχους, caeteri νομίες appellant, eiusmodi sunt, ut singulae ab uno navis latere pervadant ad alterum: et ipsae ab utroque margine subsidentes, concinnam admodum curvaturam efficiant, pro ambitu quem habet alveus navis: sive natura ad id quod erat opus suam

νῆα κοίλῃν ἀποτετορνεῦσθαι ξυμβαίῃ, εἴτε τῆς φύσεως κατὰ τὴν τῆς χρείας ἀνάγκην τὰ τε ξύλα διακοψάσης καὶ ξυναρμοσμένης τὰ πρότερα τὸ κύρωμα τοῦτο εἴτε χειροποιήτῳ τέχνῃ τε καὶ μηχανῇ ἄλλῃ τῆς τῶν νομίων ἀνωμαλίας ἐν ἐπιτηδείῳ γαγῇ B νημένης. σάνις τε πρὸς ἐπὶ τούτοις ἐκάστη ἐκ πρύμνης ἄκρας 5 ἐς τῆς νῆος ἐξικνεῖται τὴν ἐτέραν ἀρχὴν, μονοειδῆς οὖσα καὶ κέντρα σιδηρᾷ τοῦτου ἑκατα προσλαβοῦσα μόνον, ὅπως δὴ ταῖς δοκοῖς ἐναρμοσθεῖσα τὸν τοίχον ποιῇ. οὕτω μὲν ἡ ναῦς ἤδε πεποιημένη κρίσσω παρέχεται τοῦ λόγου τὴν ὕψιν, ἐπεὶ τῶν ἔργων τὰ πλείστα παραλόγῳ ξυμβαίνοντα οὐκ εὐδιόγητα τίθεται 10 τοῖς ἀνθρώποις αἰ τῶν πραγμάτων ἡ φύσις, ἀλλὰ ταῖς ἐπινοαῖς τὰ ξυνειδυμένα νικῶσα καὶ τοῦ λόγου κρατεῖ. τούτων δὲ δὴ τῶν ξύλων οὐδὲν οὔτε σόσηπεν οὔτε τι ὑποφαίνει ὥς συμπρὸν εἶη, ἀλλ' ἀκραφνῆς πανταχόθι οὖσα ἡ ναῦς, ὥσπερ ὑπόγυιον τῷ C τεχνίτῃ τῷ αὐτῆς, ὅστις ποτὲ ἦν, νευαπηγμένη, ἔρρωται καὶ 15 ἐς ἐμὲ θανμαστὸν ὄσον. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τῇ τοῦ Αἰνείου νηὶ ταύτῃ ἔχει.

Τοῦτίλας δὲ πλοῖα μακρὰ ἐς τριακόσια Γότιθων πληρώσους ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐκτελεῖν ἔναι, ληΐσθαι τε τοὺς παραπίπτοντας ἐπιστελλας δυνάμει τῇ πάσῃ. οὗτος δὲ ὁ στόλος ἄχρι ἐς τὴν 20 Φαιάκων χώραν, ἣ νῦν Κέρκυρα ἐπικυλεῖται, οὐδὲν ἄχαρι ἐργάζεσθαι ἔσχε. νῆσον γὰρ οὐδεμίαν ἐν τῷδε τῷ διάπλῳ οἰκου-

5. „πρὸς ἐπὶ τούτοις] Idem praepositionis pleonasmus alibi, de quo in Notis ad Siracidem.“ Holscher. Vid. indicem s. v. πρὸς. 18. Τοῦτίλας — μακρὰ] καὶ πλοῖα μακρὰ τουτίλλας L. ibid. δὲ] δὴ L. 22. τῷδε om. L.

operam accommodans, ligna illa reciderit, itaque antea sinuarit: sive artis manus et instrumenta aptam illam obliquitatem statuminibus dederint. Praeterea unaquaeque tabula ab extrema puppi ad alteram navigii extremitatem pertingit, ex uno desecta caudice, eoque solum clavos ferreos admisit, ut costis affixa, latus componat. Ea navis huius structura spectaculum praebet inenarrabile. Et vero sic rerum natura fert, ut nunquam possint homines plane verbis exprimere maximam partem operum, quae a communi ratione remota sunt; at cum ea superat, quae cogitare consuevimus, dicendi quoque facultatem excedit. Illorum autem lignorum nullum est putre, nullum cariem sensit: tota navis perinde integra, ac si modo ab artifice suo, quicumque ille fuerit, fabricata prodiret, stat adhuc mirum valde in modum. Hactenus de navi Aeneae.

Toitilas vero, cum longas naves trecentas Gotthis impleset, misit eos in Graeciam, et obvia quibusque vastitatem, quoad possent, inferre iussit. Ea classis ad Phaeaciam usque (Corcyram hodie vocant) nihil nocere potuit. Nam in traiectu a freto, cuius latus Charybdis obtinet,

μένην ξυμβαίνει εἶναι ἐκ τοῦ κατὰ τὴν χάρυβδι πορθμοῦ μέχρι
 ἐς τὴν Κίρκην, ὥστε πολλάκις ἐγὼ ἐνταῦθα γινόμενος διηπο-
 ρούμενην δὴ ποτὲ ἄρα τῆς Καλυψοῦς ἢ νῆσος εἶη. ταύτης γὰρ
 τῆς θαλάσσης οὐδαμῇ νῆσον τιθέμεναι, ὅτι μὴ τρεῖς, οὐ πολλῶν D
 5 ἄποθεν τῆς Φαιακίδος, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ σταδίων τριακοσίων ἄγ-
 χιστά πη ἀλλήλων οὖσας, βραχείας κομιδῇ καὶ οὐδὲ ἀνθρώπων
 ἔχουσας οἰκία οὔτε ζώων οὔτε ἄλλων τὸ παράπαν οὐδέν. Ὅσοι
 οἱ δὲ καλοῦνται ταυτὶν αἱ νῆσοι αὗται. καὶ φαίη ἂν τις τὴν
 Καλυψὺ ἐνταῦθα γενέσθαι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὸν Ὀδυσσεύ γῆς
 10 τῆς Φαιακίδος ὄντι οὐ πολλῶν ἄποθεν ἢ σχεδίᾳ, ὥς φησιν Ὀμη-
 ρος, ἢ ἄλλῃ τῷ τρόπῳ νηὶς τινος χωρὶς ἐνθένδε διαπορθμύ-
 σασθαι. ἀλλὰ ταῦτα ἡμῖν ὅσον τεκμηριούσθαι εἰρήσθω. τοῖς
 γὰρ παλαιστοτάτοις ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐναρμόσασθαι τὸν ἀληθῆ λόγον P 629
 οὐ ῥέδιον, ἐπεὶ ὁ πολὺς χρόνος τί τε τῶν χωρίων δνόματα καὶ
 15 τὴν ἀμφ' αὐτοῖς δόξαν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον μεταβάλλειν φιλεῖ.
 τὸ πλοῖον ἐμέλει, ὅπερ ἐν γῇ τῇ Φαιακίδι ἐκ λίθου λευκοῦ πε-
 ποιημένον παρὰ τὴν ταύτην ἀκτὴν ἔστηκεν, ἐκείνην τινὲς εἶναι
 τὴν ναῦν οἰοῦνται, ἣ τὸν Ὀδυσσεύ ἐς τὴν Ἰθάκην ἐκόμισεν, ἥν-
 κα ξεναγείσθαι αὐτὸν ἐνταῦθα ξυμβέη. καίτοι οὐ μονοειδὲς τὸ
 20 πλοῖον τοῦτ' ἐστίν, ἀλλὰ ἐκ λίθων ὅτι μάλιστα πολλῶν ξύγκει-
 ται. καὶ γράμματα ἐν αὐτῷ ἐγκέκολλανται καὶ διαρρηδὴν βοᾷ

7. οἰκία ἐχούσας L. *ibid.* οὔτε — οὔτε] οὐδέ — οὐδέ P.
 9. ἐνταῦθα] ἐντεῦθεν H. 10. Ὀμηρος] Odys. x. 33. 11. νηὶς]
 νηὶς P. νηὶς H. νηὶς Hw. 12. ἡμῖν] μὲν H. 15. αὐτοῖς]
 αὐτῇς L. 16. Φαιακίδι] Φαιάκων Reg. 17. παρὰ τὴν ναύ-
 της ἀκτὴν ἐκείνη τινὲς οἰοῦνται εἶναι, ὃ τὸν Ὀδυσσεύ Reg.
 20. τοῦτ'] τοῦτο L.

ad Coreyam, nulla est insula, quae ab hominibus incolatur. Quare mihi saepe illac pervecto haerere contigit, cum insulam Calypsus quaererem. In eo certe mari tres solum vidi insulas, stadiis non amplius trecentis dissitas a Phaeacide, inter se proximas, ac perexiguas: quae et hominum et pecudum culta, rebus denique omnibus vacant: Othonos insulas iam eas appellant: atque hic forte habitasse Calypsum quispiam dixerit, eamque fuisse causam, cur Ulysses non procul a terra Phaeacide positus, Schedia, ut ait Homerus, aliove quopiam modo, sine navis inde transmisserit. Haec a nobis, quantum coniectura assequi possumus, dicta sunt. Neque enim facile est de rebus vetustissimis tam vere loqui, ut omnia bene cohaerent; cum longa dies non modo vocabula, sed notitiam quoque locorum mutare plurimum solet. Sunt qui existiment, navim ex lapide condido, quae in Phaeaciae littore visitur, eam esse, quae Ulyssem vexit in Ithacam, cum illic exceptus fuisset hospitio. Attamen navigium illud non est omnimodi; sed multis lapidibus constat, ac notas incisas habet, quae diserte testantur, id ollum positum

τῶν τινα ἐμπόρων ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἰδρῦσασθαι τὸ ἀνύθημα
 B τοῦτο Διὶ τῇ Κασίῳ. Ἀλλὰ γὰρ Κάσιον ἐτίμων ποτὶ οἱ τῇδε
 ἄνθρωποι, ἐπεὶ καὶ ἡ πόλις, ἐν ᾗ τὸ πλοῖον τοῦτο ἔστηκεν, ἐς
 τόνδε τὸν χρόνον Κασώπῃ ἐπικυλιῖται. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον
 ἐκ λήθων πολλῶν καὶ ἡ ναῦς λείνη πεπολεῖται, ἣν Ἀγαμέμνων 5
 ὁ τοῦ Ἀτρέως τῆς Εὐβοίας ἐν Γεραισιῷ ἀνέθηκε τῇ Ἀρτέμιδι,
 ἀφοσιούμενος κἂν τοῦτω τὴν ἐς αὐτὴν ὕβριν, ἥνικα διὰ τὸ τῆς
 H 355 Ἰφίγινεας πύθος τὸν ἀπόπλουν ἡ Ἀρτεμις ξυνεχώρει τοῖς Ἑλλη-
 σιν. ἃ δὲ γράμματα ἐν πλοίῳ τοῦτω ἦ τηνικάδε ἡ ὕστερον ξυ-
 σθέντα δηλοῖ ἐν ἑξαμέτρῳ. ὣν τὰ μὲν πλείστα ἔξιτλα χρόνῳ 10
 C τῷ μακρῷ γέγονε, τὰ δὲ πρῶτα καὶ ἐς τὸδε διαφαιίνεται λέ-
 γοντα ὧδε

Νῆα μέλαιναν ἰδρύσατο τῇδ' Ἀγαμέμνων,
 Ἑλλήνων στρατιῆς σῆμα πλοῖτομένης.

καὶ ἐν ἀρχῇ ἔχει „Τύννιχος ἰποῖν Ἀρτέμιδι Βολοσίᾳ.“ οὕτω 15
 V 223 γὰρ τὴν Ἑλλείθνιαν ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἐκάλουν, ἐπεὶ καὶ βο-
 λὰς τὰς ὠδῖνας ὠνόμαζον. ἡμοὶ δὲ αἰθῖς ὅθεν περ ἐξέβην ἱέον.

Ἐπειδὴ ἐς τὴν Κέρκυραν οὗτος ὁ Γότθων στόλος ἀφίκετο,
 αὐτὴν τε ἤγον καὶ ἔφερον ἐξ ἐπιδρομῆς καὶ ὅσαι ἄλλαι αὐτῇ νῆ-
 σοι ἐπικύπτει, αἱ Συβόται καλοῦνται· διαβάντες δὲ καὶ ἐς τὴν 20
 ἤπειρον ἐξαπινυλῶς ἅπαντα ἐληίζοντο τὰ ἀμφὶ Λωδώνην χωρία

4. Κασώπῃ] Κασιώπῃ Scaliger. *ibid.* τοῦτον δὲ — ἡμοὶ δὲ αἰ-
 θῖς om. L. 6. Γεραισιῷ] Scribebatur Γεραισιῷ. 15. ἐν ἀρχῇ
 PHm. ἐν ἀρχῇς H. *ibid.* Τύννιχος Welcker. Syll. epigr. p. 226.
 Vulgo Τήνιχος. *ibid.* Βολοσίᾳ] Βολοσίᾳ Etym. M. p. 205, 25.
 17. ὠνόμαζον Etym. M. Legebatur ἐνόμαζον. 20. Συβόται]
 συμβότῃ Reg. σύνται H. *ibid.* ἐς] εἰς L.

ab institore quodam, et Iovi Casio consecratum. Quippe Iovem Casium
 illius orae incolae quondam venerabantur; ex quo nomen etiamnum ma-
 net urbi Cassiopae, ubi stat ea navis. Similiter ex multis lapidibus
 compacta est illa, quam Atrei filius Agamemnon Geraesti in Euboea Dia-
 nae dicavit, expiare pergens factam ipsi iniuriam: quo tempore Diana,
 placata casu Iphigeniae, liberam Graecis navigationem concessit. Rem
 declarat inscriptio huic navi vel tunc vel postea insculpta, constansque
 hexametro, cuius partem maximam vetustas delevit: duo primi versus
 adhuc extant in haec verba: Navem nigram posuit hic Agamemnon
 Monumentum navigantis Graccorum exercitus. Quibus ista praefixa
 sunt: Tenichus faciebat Dianae Boloisae. Sic olim appellabant Luciam:
 eo quod dolores partus βολάς, sive Deae iactus, esse ducerent. Sed
 unde sum digressus, eo nunc redeundum.

Gotthi, appulsi in Corcyram classe, eam cursim caeterasque omnes
 insulas adiacentes, quas appellant Sybotas, vastarunt, transvectique in

καὶ διαφερόντως Νικόπολιν τε καὶ Ἀγχισον, οὗ δὲ Ἀγχισήν, τὸν D
 Αἰεΐλου πατέρα, ἐξ Ἰλίου ἀλούσης ξὺν τῷ παιδί πλείοντά φασιν
 οἱ ἐπικώριοι ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι καὶ τὴν ἐπωνυμίαν τῷ
 χωρίῳ δοῦναι. περιόντες δὲ τὴν παραλλαν ὅλην καὶ ναυσὶν
 5 Ἑλλήνων ἐντυχόντες πολλαῖς αὐτοῖς φορτίοις ἀπάσας εἶλον. ἐν
 ταῖς εἶναι ξυνέβη καὶ τῶν νηῶν τινας, αἱ τῇ Ναρσοῦ στρατιᾷ
 ἐκ τῆς Ἑλλάδος τὰ ἐπιτήδεια ἔφερον. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε ξυν-
 ηνέχθη γίνεσθαι.

κγ'. Τωτίλας δὲ πολλῶ πρότερον Γότθων στράτευμα ἐς P 630

10 Πικηνοὺς ἐνύγκανε πέμψας, ἐφ' ᾧ δὲ τὸν Ἀγκῶνα ἐξελοῦσιν·
 οἷς δὲ ἄρχοντας τοὺς ἐν Γότθοις ἅπασι δοκιμωτάτους ἐπέστησε,
 Σκιπούαρ τε καὶ Γίβλαν καὶ Γουνδοῦλφ, ὅσπερ Βελισαρίου δο-
 ρωφόρος ἐγγίγναι ποτέ. τινὲς δὲ αὐτὸν Ἰνδοῦλφ ἐκάλουν. οἷς
 δὲ καὶ πλοῖα μακρὰ ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα ἔδωκεν, ὅπως τὸ
 15 φρούριον κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν πολιορκοῦντες ῥᾶόν τε καὶ
 ἀπονώτερον τὴν αὐτοῦ ἐπικράτειαν θήσονται. χρόνου δὲ ταύτῃ B
 τῇ προσεδρεύει τριβέντος συχνοῦ, ξυνέβαινε τοὺς πολιορκομε-
 νους τῇ τῶν ἀναγκαίων ἀπορίᾳ πιεῖσθαι. ἅπερ ἐπὶ Βαλερια-
 νὸς ἔμαθεν, ἐπὶ Ῥαβέννης διατριβὴν ἔχων, ἀμύνειν τε κατὰ
 20 μόνας τοῖς ἐν τῷ Ἀγκῶνι Ῥωμαίοις οὐχ οἷός τε ὢν, πέμψας πρὸς
 Ἰωάννην τὸν Βιταλιανοῦ ἀδελφιδοῦν ἐπὶ Σαλάνων ὄντα ἔγραψε
 τάδε, "Οτι μόνος ἡμῶν ὁ Ἀγκῶν τοῦ κόλπου ἐντὸς ἀπολλέλειται,

1. Ἀγχισον] ἀγκισλον HL. 2. πλείοντα] πλείοντας L. 4. ναυ-
 οὶ Ῥωμαίων Reg. 6. ταῖς] αἷς Reg. 9. τουτίλλας L. 10. πι-
 κηνοὺς Hm. Πικήνους P. πικηνοὺς H. 12. Γίβλαν] γίβαι Reg.
 ibid. Γουνδοῦλφ] γουνδοῦλ H. σουνδοῦλ L. 13. Ἰνδοῦλφ]
 Ἰνδοῦλ HL. 16. αὐτοῦ] ἑαυτοῦ L. 17. συνέβαινε L. 22. μό-
 νος ὁ ἀγκῶν ἡμῶν L. ibid. ἐντὸς] τοῦ ἐντὸς L.

continentem, circumiecta Dodonae loca populati sunt subito vi, quam praecipue senserunt Nicopolis et Anchisus; ubi Anchisen Aeneae patrem, capto ex Ilio cum filio navigantem, vivere desisse, et loco dedisse nomen indigenae memorant. Oram omnem maritimam legentes, in Graecorum naves inciderunt non paucas, et omnes cum oneribus ceperunt. In eo snere numero naves aliquot, quae cibaria Narsetis copiis e Graecia advehebant. Haec ibi ita se habuerunt.

23. Iam multo ante Totilas in Picentes Gotthorum exercitum miserat, Anconam expugnare insum, eique Dnces praefecerat Gotthorum omnium spectatissimos, Scipuarem, Giblam atque Gandulphum, sive, ut quidam appellabant, Indulfum, qui olim Protector fuerat Belisarii. Hi naves etiam longas xlvii. a Totilla acceperant, ut castellum terra marique obsessum, eo facilius ac minori negotio caperent. Iam longe obsidio protracta fuerat, cum ea cinctos urgere coepit cibarium penuria. Qua de re certior factus Valerianus, qui Ravennae tunc mora-

Procopius II. 37

καὶ αὐτὸς ὁδοῦ, εἴπερ ἔτι μὴν ἀπολείπεται. οὕτω γὰρ τοῖς
 ἐν τούτῳ Ῥωμαίοις πικρότατα πολιορκουμένοις τὰ πράγματα ἔχει
 C ὥστε δίδουκα μὴ βοηθοῦντες ἔξωροι ὤμειν, ὁπίσω τοῦ καιροῦ
 τὴν σπουδὴν ἔχοντες, ἔωλόν τε τὴν ἐπὶ αὐτοῦ προθυμίαν
 ποιοῦμενοι. ἀλλὰ παύσομαι. ἡ γὰρ τῶν πολιορκουμένων ἀνάγ- 6
 κη μακροτέραν τὴν ἐπιστολὴν οὐκ ἐβ' γίνεσθαι τὸν χρόνον ἐφ'
 ἑαυτὴν ἀκριβῶς σφίγγουσα· καὶ ὁ κίνδυνος δευτέραν τοῦ λόγου
 τὴν ἐπικουρίαν ζητῶν. ταύτην Ἰωάννης ἀνυλεξάμενος τὴν
 ἐπιστολὴν, καίπερ αὐτῷ πρὸς βασιλέως ἀπορρηθὲν, αὐτοκτείν-
 στος ἐτόλμα ἵνα, τῶν οἱ πρὸς αὐτοκράτορος ἐπηγγελμένων 10
 D προτέραιότεραν τὴν ἀπὸ τῆς τύχης στενοχωρίαν πεποιημένους.
 ἄνδρας τε ἀπολεξάμενος, οἷς πάντων μάλιστα ἀγαθοῦς τὰ πο-
 λέμια ᾤετο εἶναι, καὶ αὐτῶν ὅκτω καὶ τριάκοντα πλοῖα μακρὰ
 ἐμπλησάμενος πλείοντά τε ὥς τάχιστι καὶ πρὸς πόλεμον τὸν ἐν
 θαλάσῃ ὥς ἄριστα πεποιημένα, ἑνὶ τε αὐτοῖς τῶν ἐπιτηδεύων 15
 ἐνθήμερος, ἄρας ἐκ Σαλῶνων τῷ Σκαρδῶνι προσέσχε. οὗ δ' ἡ
 καὶ Βαλεριανὸς ξὺν ναυσὶ δώδεκα οὐκ ἐς μακρὰν ἤλθεν.
 Ἐπειδὴ δὲ ἀλλήλοις ξυνέμιξαν, κοινολογησάμενοι τε καὶ
 τὰ σῆσις ξίμφορα δόξαντι εἶναι βεβουλευμένοι, ἐνθ' ἔνδε μὲν

1. καὶ] Legebatur ὡς. *ibid.* μὴν] δὴν HL. *ibid.* γὰρ] γοῦν H.
 τοὺς ἐν τῷ ῥωμαίοις — πολιορκουμένους L a pr. m. 3. βο-
 ηθοῦντες] φοβηθέντες L. *ibid.* ὁπίσω] ἰπίσω L. 4. ἔωλον —
 ζητῶν om. L. 9. αὐτοκτείντος L. 12. μάλιστα πάντων L.
 16. „Σκαρδῶνι] σρόλφ Reg. Fortasse legendum Πόλη, cuius est
 supra facta mentio p. 488 b.“ MALT. ἀγκῶνι H. 19. βεβουλη-
 μένοι L.

batur, cum opem Romanis, qui Anconae erant, afferre per se solus non
 posset, ad Iuannem Vitaliani nepotem, Saloniis agentem, litteras misit
 in hanc sententiam scriptas. Scis ipse citra sinum Ionium nihil nobis
 reliquum esse praeter Anconam; si tamen haec adhuc restat. Romano-
 rum enim, qui illic arctissime obsidentur, res eo loci deductae sunt, ut
 eoraeat, ne intempestivum offeramus auxilium, et collata serius opera
 studium frustretur nostrum. Ille desino: longiorem enim epistolam scri-
 bere vetat obessorum necessitas, sibi tempus totum arripens, et pericu-
 lum opem postulans dicto promptiorem. Ioannes, lecta hac epistola,
 sponte sua, contra quam Imperator vetuerat, proficisci non dubitavit;
 angustiarum, in quas fortuna rem adduxisset, habendam potius rationem
 ducens, quam mandatorum Principis. Virorum delectu habito, quos
 omnium bellicosissimos iudicabat, his naves longas implevit xxxviii. ex-
 peditissimas, et ad proelium maritimum optime factas: cumque nonnihil
 annonae in eas imposuisset, Salenis profectus, Scardonem appulit: quo
 Valerianus cum navibus xii. paulo post venit.

Postquam vires linoxere, colloquio inter se inito, quid opus facto
 esset deliberarunt. Inde digressi, ad continentis adversae oppidum ap-

ἀποπλέονσιν, ἐς δὲ ἤπειρον τὴν ἀντιπέραν κατέραντες ἐς χωρίον P 631
 ὁρμίζονται, ὃ δὴ Σενογαλλίαν Ῥωμαῖοι καλοῦσι, τοῦ Ἀγκῶνος
 οὐ πολλῶ ἀποθεν. ὅπῃ ἐπεὶ οἱ Ἰότιθων στρατηγοὶ ἔμαθον,
 πλεῖστα μακρὰ καὶ αὐτοὶ τὰ σφίσι παρόντα, ἐπὶ καὶ τισσαρά-
 5 κοντα ὄντα, Ἰότιθων τῶν λογίμων ἀντίκα ἐπλήρουν. τὸ δὲ
 ἄλλο στράτευμα ἐπὶ τῇ προσεδρεία τοῦ φρουρίου ἀπολιπόντες V 224
 εὐθὺ τῶν πολέμων ἐχώρουν. ἤγειτο δὲ τῶν μὲν ἐπὶ τῇ πολιορ-
 κίᾳ μεμενηκότων ὁ Σκιπούρ, τῶν δὲ δὴ ἐν ταῖς ναυσὶν ὄντων
 Γίβλας τε καὶ Ἰνδοῦλφ. ἐπειδὴ τε ἄρχιστα ἀλλήλων ἐγένοντο,
 10 τὰς τε ναῦς ἐκάτεροι ἀνεκώχεον καὶ ξυναγαγόντες αὐτὰς ἐς ὀλί-
 γον παραίνεσιν ἐς τοὺς στρατιώτας ἐποιούτῃ τινα. πρῶτοί
 τε Ἰωάννης καὶ Βαλεριανὸς ἔλεξαν τοιαύτη „Ἠλθίς ἐμῶν, ὦ B
 ξυστρατιῶται, ἔπῃ τοῦ Ἀγκῶνος τοῦτον μόνον καὶ τῶν ἐν
 αὐτῇ πολιορκουμένων Ῥωμαίων ἀγωνισθῆαι ταυτὴν ὀλίθω, μη-
 15 δὲ ἄρῃ τοῦδε ἀποκριθῆσθαι ἡμῖν τὰ τῆς ξυμβολῆς τῆσδε, H 356
 ἀλλὰ ξύμπαν, ὥς συνελόντες ἰλεῖν, τὸ τοῦ πολέμου κεφάλαιον
 ἐνταῦθα ἐσιάναι, ἔνθα τε ἂν ἀποκλῖναι ξυμβαλὴ τὴν μάχην,
 ξυγκυροῦσθαι αὐτῇ καὶ τῆς τυχῆς τὸ πέρας. οὕτω γὰρ περὶ
 τῶν παρόντων σκοπεῖται· πολλή τις ἐπὶ ταῖς δαπάναις ἀπόκειται
 20 τοῦ πολέμου ῥοπή, τοὺς τε τῶν ἐπιτεθειμένων σπανίζοντας ἡττά-
 σθαι τῶν πολέμων ἐπάναικας. λιμῶ γὰρ οὐκ οἶδεν ἢ ἀρετῇ
 ξυνοικίεσθαι, πεινῇ τε καὶ ἐνδραγαθίσθαι οὐκ ἀνιχομένης

2. ὃ δὴ Σενογαλλίαν P cum Scaligero. 3. δευτέρων οἱ ἐκ γαλίας H.
 9. Γίβλας] γιβλά L. ibid. Ἰνδοῦλφ] Ἰνδοῦλφ H. γονδοῦλφ L.
 11. πρῶτοί] πρῶτον Reg. 13. μόνον τούτου L. 14. ταυτὴν]
 τονὴν H: illud Hm. 15. τὰ τῆς ξυμβολῆς τῆσδε] τὴν ξυμβολὴν
 τῆσδε Reg. 16. συνελόντας L. 18. ξυγκυροῦσθαι Reg. συγ-
 κυροῦσθαι L. ξυγκληροῦσθαι P. 19. παρόντων σκοπεῖται ἢ
 τοῦ πολέμου ῥοπή H. ibid. σκοπεῖσθε Reg. σκοπεῖτε P.

plicant, quod a Romanis dicitur Semogallia, nec procul Ancona distat.
 Gotthorum Duces, eorum adventu cognito, mox naves et ipsi longas,
 quae praesto erant, numero xlvii. Gotthorum flore complent, caeteris-
 que copiis ad castrorum obsidionem relictis, ad hostem recta tendunt.
 Eorum, qui ad obsidionem remanserant, dux erat Scipuar: navigantium,
 Giblas atque Indulphus. Cum ad se invicem accessissent, utrique na-
 vium cursu inhibito, et conacta classe. concionem ad milites habuerunt:
 ac priores sic orsi sunt Iohannes et Valerianus. Nemo vestrum, Commi-
 litones, pro Ancona solum et obsessis ibi Romanis dimicaturum ac modo
 putet, eoque duntaxat spectare hoc proelium; sed ut omnia uno verbo
 complectamur, belli summam in illo positam esse, et ad quos pugnae
 victoria inclinaverit, eos pariter fortunae metam assecuturos. Hanc
 enim de re praesenti cogitationem suscipite. Ad bellum gerendum mo-
 menti plurimum habet sumptuum copia, et qui penuria victus laborant,

τῆς φύσεως. τούτων δὲ τοιούτων ὄντων ἄλλο μὲν οὐδὲν ὀχύ-
 C ρωμῖα ἡμῖν ἐκ τοῦ Ἀρτουίντος ἐς Ἴβηνναν ἀπολείπεται, ὅπῃ
 ἂν τὰ ἐδώδεκα ἡμῖν τε καὶ ἵπποις ἑμετέροις ἀποκεῖσθαι δεή-
 σει, οὕτω τε οἱ πολέμιοι κρατοῦσι τῆς χώρας ὥστε φιλιον οὐδὲν
 μεμνήκεν ἡμῖν ἐνταῦθα χωρίον, ὅθεν ἂν καὶ κατὰ βραχὺ τῶν 5
 τι ἐπιτηδεῶν ἐκπορίζεσθαι χρή. ἐς δὲ τὸν Ἀγκῶνα ἡμῖν ἡ
 προσδοκία μεμνήκε νῆασι, τοῦ καὶ τοῖς ἐξ ἡπείρου τῆς ἀντιπέ-
 ρας καταίρουσιν ἐνταῦθα προσχεῖν δυνατοῖς εἶναι καὶ ἀσφάλειαν
 ἔχειν. οἰκοῦν ἐντημερήσουσιντες ἐν τῇ ξυμβολῇ, σήμερον καὶ βασι-
 λεῖ τὸν Ἀγκῶνα, ὡς τὸ εἰκός, κρατυνόμενοι τάχα ἂν καὶ τᾶλλα 10
 τοῦ πρὸς Ἰούθους πολέμου ἐν ἑλλήσιν ἀγαθαῖς τὸ λοιπὸν ἔξομεν.
 D ἀσφαλύντες δὲ ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, ἄλλο μέντοι πικρὸν οὐκ ἂν εἴ-
 πομεν, ἀλλὰ δοίη τὴν Ἰταλίας ἐπικράτησιν ὁ θεὸς Ῥωμαίοις
 διηνεκῇ εἶναι. κακεῖνο δὲ ἡμῖν λογιζέσθαι ἄξιον, ὡς κακοῖς ἐν
 τῷ ἔργῳ γινόμενοις ἡμῖν οὐδὲ ἀποφεύγειν ἔξόν. οὔτε γὰρ τὴν 15
 γῆν ἔξετε πρὸς τῶν ἐναντίων κατελημμένην οὔτε τὴν θάλασσαν
 πλώμιον, οὕτω θαλασσοκρατούντων τῶν πολεμίων, ἀλλὰ πέ-
 ρεσθηκεν ἡμῖν ἡ τῆς σωτηρίας ἐλπίς ἐν ταῖς χερσὶν οὐσα καὶ
 ξυμμεταβαλλομένη τοῖς κατὰ τὴν ἀγώνισιν ἔργοις. ἀνδραγαθή-
 ζεσθε τοίνυν ὅση δύναμις, τοῦτο ἐκεῖνο ἐκλογιζόμενοι, ὡς ἥσση- 20
 θέντες μὲν ἐν τῷ παρόντι τὴν ὑστάτην ἤτταν κληρώσεσθε, νε-

1. οὐδὲν om. L. 3. τοῖς ἵπποις P. τοῖς om. L. *ibid.* ἵπποις
 om. H: habet Hm. 7. τοῦ] ὅπου L. 8. καὶ ἀσφάλειαν] ἐν
 ἀσφαλει L. 9. [ἔχειν] ἔχει L. corr. *ibid.* σήμερον] τήμερον L.
 10. κρατυνόμενοι L. *ibid.* τὰ ἄλλα L. 13. ὁμοαῖαν διηνε-
 κῆς L. 14. κακεῖνο λογιζέσθαι ἡμῖν L. *ibid.* ἡμῖν] ἡμῖν L.
 15. ἡμῖν] ἡμῖν L. 21. κληρωθήσεσθε Reg.

ab hoste vincantur necesse est. Neque enim contubernales sunt fames ac
 vis bellica; non sinente natura, ut vir exhaustus inedin se foret, prae-
 deat. Haec ita se habent: nos vero ab Hydrunte ad Harennam nullum
 alium iam reliquum habemus munitum locum, ubi reponendi sint nobis
 equisque nostris comineantur; itaque hostis in ditione sua has oras tenet,
 ut ne vicus quidem supersit amicis nobis, unde rei cibariae aliquantulum
 suppetat. Sustinet Ancona quidquid est spei, fore ut, ex opposita
 continente delati, possimus huc applicare et in tutum recipi. Quare si
 nobis hodierna pugna feliciter cesserit, Ancona sub Augusti imperio, ut
 par est, stabilita, non temere posthac sperabimus plenam victoriam belli
 Gothici. Sin victi discesserimus ex hoc certamine, hoc tantum (ne quid
 praeterea dicamus gravius) facit Deus, dominatu Italiae non caruam
 aeternum Romani. Id quoque reputare convenit, re sequitur gesto, nul-
 lum fore vobis effugium. Nam nec riam terra praebuit, ab hostibus
 occupata, nec navigabile erit mare, in quo iidem sic dominantur. In
 manibus residet salutis spes, secutura vices rerum, quae edentur in proe-
 lio. Ergo quantum in vobis est animi viriumque, expromite; et cogi-

νικηκότις δὲ μετὰ τῶν ἄγαν εὐδαιμόνων ζῆν τῇ εὐκλείᾳ τετά-
ξεσθε.

Ἰωάννης μὲν καὶ Βαλεριανὸς τοσαῦτα εἶπον. καὶ οἱ Γότ- P 632
θων δὲ ἄρχοντες τοιάνδε τὴν παράκλησιν ἰποῖσαντο „Ἐπειδὴ
5 πάσης ἀπεληλαμένοι τῆς Ἰταλίας καὶ πολὺν τινα χρόνον οὐκ ἴσμεν
ἐν ὁποίοις ποτὲ μυχοῖς ἦσαν οἱ κατάρτοι γῆς ἢ τῆς θαλάσσης
διαλαθόντες, τανῦν ἡμῖν τιτολήκασιν ἐς χεῖρας ἵναί, καὶ ὥς
ἀναμαχόμενοι ἐφ’ ἡμῶς ἤκουσιν, ἐπάναγκας αὐτοῖς τὸ ἐκ τῆς
ἀβουλίας ἐγγενόμενον θράσος ἀναγκαιτίζειν προθυμία τῇ πάσῃ,
10 ἃς μὴ ἐνδιδόντων ἡμῶν τὰ τῆς ἀπονοίας αὐτοῖς ἐς μέγα χωροῖη.
ἀμαθία γὰρ οὐ κατ’ ἀρχὰς ἀναστελλομένη ἀναβαίνει μὲν ἐπ’
ἔπειρον τόλμην, ἐς ἀντήκιστους δὲ τῶν παραπιπτόντων τελευτᾷ
ξημφοράς. διῶσατε τοίνυν αὐτοῖς ὅτι τάχιστα ὥς Γραικοὶ τε
εἰσι καὶ ἄνθρωποι γένει καὶ ἡσσημένοι θρασύνονται, μηδὲ ξυγ- B
15 χωρήσῃτε τὴν διάπειραν αὐτοῖς πρόσω ἵναί. ἀνδρῶν γὰρ
καταφροντήσιν ἐπὶ παρησίαν ἐξάγεται μέγιστο, ἐπεὶ τῷ προῖ-
ται τὸ θράσος ἄοκνον γίνεται. ἐπὶ πολὺ δὲ ἀνθίσιν αὐτοῖς
ἀνδραγαθίζομένοις ἡμῖν μηδαμῶς οἶσθε. σφόνδημα γὰρ τῇ δυ-
νάμει τῶν αὐτῶν χρησμένων μὴ ξυμμετρούμενον πρὸ μὲν τοῦ ἐρ-
20 γον ἐπαιρούμενον ἐν ἀκμῇ φαίνεται, ἀρξαμένης δὲ τῆς ξυμβολῆς
καταρρεῖν εἴωθεν. ὅτε τοίνυν ταῦτα οὕτως ἔχει, ἀναμνήσθητε
μὲν ὅτινα τρόπον οἱ πολλοὶ πολλὰκις ἀποπειρασάμενοι τῆς

6. ἦσαν] οἶδε (sic) L. ibid. γῆς] τῆς γῆς L. 8. ἀναμαχού-
μενοι L. ibid. ἤκουσιν L. ἤκασιν P. 13. συμφορὰς L.
17. θράσος] θόρος L. 19. συμμετρούμενον L.

tate, si cladem iam accipietis, eam ultimam fore; siu victoriam refer-
tis, eximiam vos felicitatem et gloriam adepturos.

Haec Iohannes et Valerianus. Gotthorum vero Duces hortatione hac
usi sunt. Quandoquidem ecclesti illi, qui ex omni Italia pulsi, et in
maris terraeque ignotos nobis recessus contrusi, per diu latuerant, iam au-
dent nobiscum conferre manum, seque certamini offerunt; inconsultam
eorum auduciam omni ope reprimamus necesse est; ne ipsorum temeritas
indulgentia nostra plurimum crescat. Nam nisi praecepto insolentia prin-
cipio correcatur, in audaciam infinitam eoadit, neque alium habet exi-
tum, quam eorum, in quos incurrit, extremam calamitatem. Quamprimum
igitur efficitur, ut noveriat se esse Graeculos, natura effeminatos,
qui victi ferociant; nec sinite conatum ipsorum longius progredi. Si-
quidem ignavia, cui per negligentiam parcitur, in maiorem licentiam
erumpit, et insolens confidentia processu ipso eoadit impigra. Nec diu
restituros vobis animose certantibus existimate. Spiritus enim, cui vi-
res eorum, in quibus inest, parum respondent, elatus quidem ante, quam
res geratur, speciem vigoris promit; inito autem conflictu, dilabi solet.
Quae cum ita sint, tenete memoria, uti hostes damno saepe suo virtu-

ἀρετῆς τῆς ὑμετέρας ἀπῆλλαξαν, ἐκλογίσεσθαι δὲ ὥς οὐκ ἀμεί-
νους ἐκ τοῦ αἰφνιδίου γεγεννημένοι ἐφ' ἡμᾶς ὤρμηται, ἀλλὰ τὰ
Ο παραπλήσια τοῖς προλαβοῦσι τετολμηκότες, τὴν ὁμοίαν καὶ νῦν
κληρώσονται τύχην.“

- V 225 Τοσαῦτα καὶ οἱ τῶν Γότθων ἄρχοντες παρακλειυσάμενοι⁵
καὶ τοῖς πολέμοις ὑπαντιάσαντες μελλήσει οὐδεμιᾷ ἐς χεῖρας ἡλ-
θον. ἦν δὲ ἡ ναυμαχία ἐς ἄγαν ἰσχυρά, πεζομαχία ἐμπεριῆς
οὐσα. τῆς τε γὰρ ναὺς μειωπηδὸν ἀντιπρώρους ταῖς τῶν ἐναν-
τίων ἑκάτεροι στήσαντες τὰ τοξεύματα ἐς ἀλλήλους ἀφίσταν', καὶ
αὐτῶν ὅσοι ἀρετῆς τι μετεποιοῦντο, ἄγχιστά πη ἀλλήλων γινό-¹⁰
μενοι ἐν χερσὶν τε ξυνιόντες ἀπὸ τῶν καταστροφμάτων ξυνέμυσγον,
ξίφεσι τε καὶ δόρασιν, ὥσπερ ἐν πεδίῳ, μαχόμενοι. καὶ τὰ προσεί-
μια τοῦ ἀγῶνος τοῦδε τοιαῦτα ἐγγίνε. ὕστερον δὲ οἱ βάρβα-
ροι ἀπειρία τοῦ ναυμαχεῖν ξὺν πολλῇ ἀταξίᾳ τὴν ξυμβολὴν τήνδε
D διέφερον· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν οὕτως ἀπ' ἀλλήλων δίσταντο ὥστε¹⁵
διδόναι τοῖς πολέμοις αὐτοὺς κατὰ μύνας ἐμβάλλειν, οἱ δὲ συ-
χνοὶ ἐς ταὐτὸ ξυνιόντες πρὸς ἀλλήλων αἰεὶ τῇ τῶν πλοίων στενο-
H 357 χωρίᾳ ξυνηποδίζοντο. εἴκασεν ἄν τις φορητὴν αὐτοῖς τὰ τῶν
πλοίων ἱκρία ξυγκεῖσθαι. καὶ οἱδὲ τοξεύειν ἐς τῶν ἐναντίων
τοῖς διεστώτας ἰδύναντο, ὅτι μὴ ὀψέ τε καὶ μόλις, οἱδὲ ξίφε-²⁰
σιν ἢ δόρασι χρῆσθαι, ἤνίκα ἂν σφίσιν ἐγκειμένους αὐτοὺς ἰδοίεν,

1. ὑμετέρας] ἡμετέρας L. 2. ἡμᾶς] ὑμᾶς L. 5. παρακλειυ-
σάμενοι om. L. 7. ἦν τε L. *ibid.* πεζομαχία ἐμπεριῆς
PHm. πεζομαχίας ἰσχυροτέρα H. 10. αὐτῶν] αὐτῶν L. 11. χερσὶ
τε] τε om. L. 12. καὶ τὰ] τὰ μὲν L. 14. ἀπειρία] ἀπορία Reg.
15. διέφερον] ἔφερον L.: *ibid.* αὐτῶν οὕτως] αὐτῶ
τούτῳ H. 16. ἐμβάλλειν] ἐκβάλλειν Reg. 20. ἰδύναντο] ἡδύ-
ναντο L.

*tem experti vestram adocesserint; et pro certo habete eos non auctos re-
pente maiori animo huc venisse; at simile practeritis hoc eorum ausum,
pari iam exitu mulctatum iri.*

Rta suos hortati classis Gothicae Ductores, occurrunt hosti, nulla-
que interposita mors congregiuntur. Erat navale certamen acerrimum,
ac pedestri simile. Nam utrique, adversis inter se prorsis ac frontibus
stantes, sese invicem sagittis petebant. Animosissimi quique cominus e
foris miscebant proelium; et collato pede, non secus atque in campo,
ensibus atque hastis pugnabant. Principium hoc certaminis fuit. Deinde
Barbari, cum essent naumachiae rudes, incompotissime dimicant.
Nam alii tanto intervallo distabant inter se, ut singulos seorsum inva-
dere liceret hosti: rursus alii conferti, in spatium iniquius redactis na-
vibus, mutuo sibi erant impedimento. Dixisses tegetum instar compactos
intextosque navium malos. Nec nisi aegre tardeque admodum in hostes
disauros sagittas expedire Barbari, nec gladiis hastisque uti poterant,

ἀλλὰ κραυγῇ τε καὶ ὤθισμῳ ἐν σφίσιν αὐτοῖς διηνεκῶς εἶχοντο, ξυγκρούοντές τε αἰεὶ ἐς ἀλλήλους καὶ τοῖς κοντοῖς αὖθις διωθόμενοι οὐδενὶ κόσμῳ, καὶ πῇ μὲν ξυμφέροντες τῇ στενοχωρίᾳ τὸ μέτωπον, πῇ δὲ ἀποφοιτῶντες πολλῷ ἀποθεν ἐπὶ πονηρῷ τῷ P 633 5 σφετέρῳ ἐκάτεροι. τὰς τε παρακλεύσους αὐτῶν ἕκαστος ἐς τοῖς ἄγχιστα ὄντας ξὺν ὁλοκληγῇ πολλῇ ἐποιούντο, οἷκ ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ἀλλ' ὅπως τὰς διαστάσεις αὐτοὶ ἀπ' ἀλλήλων ἐργάζονται. ἡσυχολημένοι τε τῇ ἐς ἀλλήλους ἄμνηχινίᾳ τῆς κατὰ σφῶν νίκης αἰτιώτατοι τοῖς πολεμίοις ἐγίνοντο. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀνδρείως μὲν 10 τὰ ἐς τὴν ξυμβολήν, ἐμπείρως δὲ τὰ ἐς τὴν ναυμαχίαν διαχειρίζοντες, τὰ τε πλοῦα μειωπηδὸν στήσαντες, καὶ οὔτε κατὰ πολὺ διασπῶντες ἀλλήλων οὔτε μὴν ἄγχιστα ξυνιόντες περαιτέρῳ τῆς χρείας, ἀλλὰ ξυμμέτρους αἰεὶ τὰς τε ξυνόδους καὶ διαστάσεις ποιοῦνται, ἣν μὲν ναὺν πολεμίαν ἀποσκειδαννέμενην τῶν ἄλλων B 15 ἐθιῶντο, κατέδυνον ἐμβάλλοντες οὐδενὶ πόρῳ, εἰ δὲ που ζήγῃ χυσιν ἐς τῶν πολεμίων τινὰς ἴδοιεν, ἐσταῖθα τὰ τε τοξέματα συγχὰ ἐπιμπον καὶ ἥνικα σφίσιν ἐπιπέσοιεν, ἀτάκτοις οὖσι καὶ ξυντριβέσι γιγνέμενοις τῷ τῆς ἀτοξίας καμᾶν ἐκ χειρὸς αὐτοῦς 20 ἐναντιώματα αὐτὰς κατὰ τὴν μάχην ἀμαρτάδας ξυμπεπιτωκίας, οὐκ εἶχον καθ' ὃ τι μαχέσονται, οὐδὲ ναυμαχοῦντες, οὐ μέντοι οὐδὲ καθ' ἅπερ ἐν πεζομαχίᾳ ἐπὶ τῶν καταστροφιάτων ἐστῶ-

2. τοῖς κοντοῖς] τοὺς κοντοὺς L: illud Lm. 3. ξυμφέροντες L.
4. πονηρῷ] ποτήρῳ P. 5. ἐκάτεροι L. ἐκάτερον P. ἐκάτερον H.
7. αὐτοῖς L. 13. συμμέτρους L. ibid. συνόδους L.
16. τὰ τε L. Aberat τὰ. 18. συντριβέσι L. 21. μαχέσονται]
μαχέσονται Reg.

cum propius iacentes cernerent: sed vociferantes trudebant usque alteros alteri, collidentes se invicem, et contis repellentes perturbatissime: modo in arcem cogebant frontem, modo hinc illucque procul discedebant cum detrimento. Singuli vicinos magno eiulatu cohortabantur, non utique in hostem, verum ut aptis spatiis abiuugerentur. Denique mutua districti imperitia, hostibus suis praecipuum victoriae cunus praebuerunt. At Romani, cum et arma viriliter, et artem naumachiarum, scite tractarent, navium prorsus obversis hosti, nec longius distracti, nec propius quam opus erat coeuntes, verum idoneis intervallis iam colligentes navigia, iam diducetes, si quam hostium navem avulsam a caeteris cernerent, facto impetu facile submergebant. Si ubi confusos viderent Barbaros, eo sagittarum nimbum mittebant: propiusque adorti inordinatos ac perturbatione laborantes, cominus interimebant. Adversa fortuna, et iis, quae pugnando deliquerant, fracti Barbari, nesciebant quo pacto proelium sustinerent. Non iam naumachiam edebant; non stabant in foris tanquam si terra pugnarent; sed dimisso certamine, in periculo

τες, ἀλλὰ ῥίψαντες τὴν ἀγώνισιν ἐπικινδύνως ἡτρήμizon, ἐπὶ τῇ τύχῃ καταλιπόντες. διὸ δὴ ἐς ὑπάγωγὴν οἱ Γότθοι αἰσχυρὰν C ζὺν πολλῇ ἀκοσμίᾳ ἐτράποντο, καὶ οὔτε ἀλλοτῆς οὔτε φυγῆς τινοῦς² εὐπρεποῦς οὔτε του μεμνημένοι ἄλλου μεταξὺ πλοίων τῶν πολεμίων ὡς τὰ πολλὰ σκεδαννύμενοι διηποροῦντο. καὶ αὐτῶν τι-5 νες ναυσὶν ἔνδεκα διέφυγον τε καὶ διαλαθόντες ἐσώθησαν, οἱ δὲ λοιποὶ ἅπαντες ὑπὸ τοῖς πολεμίοις ἐγένοντο. ὣν δὴ Ῥωμαῖοι πολλοὺς μὲν αὐτοχειρὶ διέφθειραν, πολλοὺς δὲ αὐταῖς ναυσὶ καταθύοντες ἔκτεινον· τῶν δὲ στρατηγῶν Ἰνδοῦλφ μὲν ζὺν ταῖς ἔνδεκα ναυσὶ διαλαθὼν ἔφυγε, τὸν δὲ δὴ ἕτερον ἐζώρησαν Ῥω-10 μαῖοι. καίπειτα οἱ ἐν ταῖς ἔνδεκα ναυσὶν ἐς τὴν γῆν ἀποβάντες τὰ μὲν πλοῖα εὐθὺς ἔκυσαν, ὡς μὴ ὑπὸ τῶν πολεμίων ταῖς χερσὶ γένοιται, αὐτοὶ δὲ περὶ ἐς τὸ στρατόπεδον ἐκομίσθησαν, D ὃ τοὺς ἐν Ἀγκῶνι ἐπολιόρκει. φράσαντές τε αὐτοῖς τὰ συμπε- σόντα εὐθυωρὸν ζὺν αὐτοῖς τὴν ἀναχώρησιν ἐποίησαντο, τὸ 15 στρατόπεδον τοῖς πολεμίοις ἀπολιπόντες, καὶ δρόμῳ τε καὶ θορύβῳ πολλῷ ἐς Αὔξιμον πόλιν ἐγγύς πη οὖσαν ἀνέδραμον. Ῥω- μαῖοι δὲ ἀγικόμενοι ἐς τὸν Ἀγκῶνα οὐ πολλῷ ἔσπερον τό τε στρα- τόπεδον τῶν πολεμίων ἀνδρῶν ὡς ἔρημον αἰροῦσι καὶ τὰ ἐπιτή- δεα τοῖς ἐν τῷ φρουρίῳ ἐσκομίσαντες ἀπέπλευσαν ἐνθ' ἐνδε. καὶ 20 Βαλεριανὸς μὲν ἐπὶ Ῥαβέννης ἐχώρησεν, Ἰωάννης δὲ ἐς Σάλω-

² 2. καταλιπόντες Reg. καταφυγόντες P. 3. οὔτε — οὔτε] οὐ-
δὲ — οὐδὲ P. 4. μεμνημένοι om. L. 6. τι om. L. *ibid.*
διαλαθόντες HL. 8. πολλοὺς μὲν αὐτοχειρὶ Ῥωμαῖοι διέφθει-
ραν L: unde διέφθειραν sumpsit pro vulgato διέφθειρον. *ibid.*
αὐτοχειρὶ] αὐτοχειρίᾳ H. 9. Ἰνδοῦλφ] Ἰλδοῦφ H. γουνδούλ L.
10. διαλαθῶν] λαθῶν L. *ibid.* τοὺς δὲ δὴ ἑτέρους Reg. 11. καί-
πειτα] καὶ ἔπειτα L. 13. περὶ] περὶ Reg. 14. δ] ὃ L.
ibid. [ἐπολιόρκει] ἐπολιόρκουν L.

torpebant, fortunae fidei se committentes. Deinde nullo servato ordine, cum terga turpiter vortarent, virtutis honestique discessus et cuiusvis rei praeclarae immemores, inter hostium naves dispersi magnam partem haeserunt. Nonnulli clam evasere, cum navigiis olapsi undoclam, reliqui omnes in potestatem hostium venerunt. Horum multos Romani suis confecerunt manibus; complures cum navibus mersos aquis extinxere: Ducum alterum cepere vivum: Indulfus furtim excessit, cum illis undecim navibus: quas qui agebant, subinde facta exscensione, ipsas illico corrumpere igni, ne venirent in manus hostium: tum pedibus ad copias, quae Anconam obsidebant, se contulerunt, et narrata clade, extemplo cum illis migrarunt, castris hosti relictis, seque in urbem vicinam Auximum effuso cursu ac tumultuose receperunt. Haud multo post Romani Anconam pervecti, vacua hostium castra occupant, et commentibus in castellum illatis, inde solvunt: ac Valerianus quidem Ravennas, Iuan-

νας ἀνέστρεψεν. αὕτη διαφερόντως ἡ μάχη τό τε φρόνημα καὶ τὴν δύναμιν Τωτίλα τε καὶ Γότθων κατέλυσεν.

κδ'. Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τῇδε Ῥωμαίοις ἐν Σικελίᾳ V 226 τὰ πρᾶγματα εἶχε. Λιβέριος μὲν ἐνθ' ἐνδεῖ βασιλεῖ ἐς Βυζάντιον P 634 μεταπέμπτως ἦλθεν, Ἀρταβάνης δὲ, τοῦτο βασιλεῖ διδογμένον, παντὸς ἤρχε τοῦ ἐν Σικελίᾳ Ῥωμαίων στρατοῦ. ὃς δὲ Γότθους ἐν τοῖς ἱκελῇ φρουροῖς ἀπολειμμένους, ὀλίγους κομῶν ὄντας, πολιορκῶν, μάχῃ τε αὐτῶν τοὺς ἐπιξιόντας νικῆσας ἐς πᾶσαν τε ἀπορίαν τῶν ἀναγκαίων καταστησάμενος ἑσπερον ὁμολογίᾳ 10 ξυμπαντας εἶλεν. οἷς οἱ Γότθοι περίφοβοι τε γεγενημένοι καὶ τοῖς κατὰ τὴν ναυμαχίαν ξυμπεπιτωκόσι περιαλοῦντες τὸν πόλε- B μόν ἀπεγίνωσκον, ἤδη δυσέλπιδες τὸ παράπαν γεγενημένοι, λογιζόμενοι τε ὡς ἐν τῷ παρόντι δὴ ἀσχερῶς ἥσσημένοι τῶν πολεμίων καὶ παντάπασι διεφθαρμένοι, ἦν τις Ῥωμαίοις βοήθεια 15 καὶ κατὰ βραχυὸν ἐπιγένηται, τρόπῳ οὐδενὶ ἀντίχυν αἰτοῦς οὐδὲ χρόνον ῥοπήν τινα ἱκανοὶ ἔσονται, ἢ ἐπὶ τῆς Ἰταλίας ἐστίξουν. οὐ μὲν οὐδὲ κατὰ πεισθείαν διαπράξασθαι τι ἐκ βασιλείως ἐν ἑλπίδι εἶχον. πολλάκις γὰρ ἐς αὐτὸν πρίσβεις ὁ Τωτίλας ἐτύγχανε πέμψας. οἱ, ἐπεὶ ἐς ὅσον Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ ἦλθον, ἀνεδί- H 358 20 δαξαν μὲν ὡς τῆς Ἰταλίας τὰ μὲν πλείστα κατέκλυβον Φράγγοι, C ἢ δὲ λοιπὴ ἔρημος ἀνθρώπων τῷ πολέμῳ ἐπὶ πλείστον γιγνέσθαι, Σικελίας δὲ καὶ Δαλματίας, αἵπερ ἀκρασφενῆς ἔτι δέμειναν μό-

4. τὰ πρᾶγματα εἶχεν ἐν σικελίᾳ L. 6. τοῦ ἐν σικελίᾳ om. L.
13. ἐν om. L. 14. Ῥωμαίοις] ῥωμαίων H. 15. αὐτοῦς] αὐ-
τοῖς L. corr. 18. τουτίλλας L. 19. ἐπεὶ om. L. 20. πλεῖ-
στα] πολλά Reg.

ues vero Salonas rediit. Haec demum pugna spiritus et vires cum Totilae, tum Gotthorum, maxime contudit.

24. Eodem intervallo Romana res hunc in Sicilia successum habuit. Cum Liberium inde revocasset Byzantium Imperator, Romanis copiis omnibus, quae erant in Sicilia, Artabanem praefecit. Is Gotthos in praesidiis Insulae relictos, oppido paucos, obsedit, et certamine victis, qui erumpere ausi sunt, omnes fame extrema ad deditionem compulsi. Territi his Gotthi, et dolore afflicti, quem accepta proelio navali clades attulerat, ad bellum nihil habebant animi, iam plane desperantes, ac reputantes secum, si modo, cum ipsi foede victi prosligatique essent, Romanis novum illi subsidii mitteretur, fieri non posse, ut vel temporis punctum obsisterent, vel in Italia manerent. Nec spes erat, fore ut Augustum ad pactionem aliquam legatione pertraherent. Saepe enim ad eum destinati a Totila Oratores, cum ad ipsius conspectum admissi fuissent, demonstraverant, maximam partem Italiae a Francis teneri; reliquam ferè totam bello desolatam esse; Sicilia ac Dalmatia, quae so-

ναι, Ῥωμαίοις ἐξίστανται Γότθοι, δασμοὺς τε καὶ φόρους ὑπὲρ
 τῆς ἐρήμου ἀποφέρειν εἰς ἡμετέρας ἀνὰ πᾶν ἔτος καὶ ἑνυμα-
 χήσιν ἐφ' οὓς ἂν βασιλεὺς βούλοιο καὶ ἄλλα κατήκοι αὐτῷ
 εἶσθαι. ἀλλὰ βασιλεὺς μάθῃσιν οὐδεμίαν τῶν λεγομένων
 ποιούμενος τοὺς πρέσβεις ἅπαντας ἀπεπέμπετο, πρὸς τὸ Γότθων
 171 D ὄνομα χαλεπῶς ἔχων, ἄρδην τε αὐτοὺς τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ἔξε-
 λάσαι διανοούμενος. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε ξυνηνέχθη γενέσθαι.
 Θεοδόβριτος δὲ, ὁ Φράγγων ἀρχηγός, οὐ πολλῷ ἔμπερο-
 σθιν ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο νόσῳ, Λιγουρίας τε χωρία ἅττα
 καὶ Ἀλπίας Κοντίας καὶ Βενετῶν τὰ πολλὰ οὐδενὶ πότῳ ἐς ἅπα- 10
 γωγὴν φόρου ὑποτέλῃ ποιησόμενος. τὴν γὰρ ἀσχολίαν τῶν μα-
 χομένων οἰκίαν οἱ Φράγγοι εὐκλείαν πεποιημένοι τοῖς ἐκείνων
 περιμαχέτοις αὐτοὶ ἀκινδύνως ἐπλούτουν. καὶ Γότθοις μὲν πο-
 18 P 635 λίσματι ὀλίγα ἐν Βενεταῖς δίδμειν. τὰ μὲν γὰρ ἐπιθυλασσίδια
 χωρία Ῥωμαῖοι, τὰ δὲ ἄλλα ὑποχέρια σῖσιν ἅπαντα πεποίητο 15
 Φράγγοι. Ῥωμαίων τε καὶ Γότθων πόλεμον τόνδε ἤπερ μοι
 εἴρηται πρὸς ἀλλήλους διαφερόντων καὶ πολέμιους οὐ δυναμέ-
 νων ἐκικτῆσθαι καινός, Γότθοι τε καὶ Φράγγοι ἐς λόγους ἀλ-
 λήλοις ξυνίασιν, καὶ ξυνέκυτο, μέχρι μὲν ἂν Γότθοι πρὸς Ῥω-
 μαίους τὸν πόλεμον διαφέρουσιν, ἑκατέρους ὧν περιεγίνοντο ἐγ- 20
 κρατεῖς ἡσυχῇ μένειν, μηδὲν τε σῖσιν πρὸς ἀλλήλους πολέμιον

1. ἐξίσταντο L. 2. ἀποφέρειν Reg. *ibid* συναμαχήσιν ἐφ'
 ἧς L. 6. αὐτοῦς] αὐτό L. 8. ἀρχηγός] βασιλεὺς Reg. 10. Κον-
 τίας] σκουτίας H. 12. εὐκλείαν] εὐκροίαν L. *ibid*. ἐκείνων]
 ἐκείνη L. corr. 13. γότθους L. 14. Βενεταῖς] βενεταῖς L.
ibid. τὰ μὲν] Legebatur τὰ τε. 15. πεποίητο] Legebatur πεποιήνται.
 16. Γότθων] τῶν γότθων L. 20. ἑκατέρους] ἔχοντας ἑκατέ-
 ρους L. *ibid*. ὧν περιεγίνοντο] ὥσπερ ἐγίνοντο Reg.

lae restarent integrae, Romanis Gotthos cedere: pro relicta sibi soluti-
 diae tributum annuum ac vectigal obtulerant: et in quoscunque vellet
 Imperator, se belli socios planeque subditos promiserant. At Imperator
 dicta respuens, Legatos omnes remisit, Gotthorum nomen perosus, et
 in animo habens illos ex Romano Imperio prorsus exterminare. Ibi re-
 rum hic status erat.

Paulo ante, Francorum Rex Theodebertus morbo pberat, cum sibi
 nullo negotio tributaria fecisset nonnulla Liguriae loca, Alpes Cottias,
 agrique Veneti partem maximam. Etenim Franci, arrepta belli, quo
 Romani Gothique erant impliciti, opportunitate, sine discrimine ditio-
 nem suam his locis auxerant, de quibus illi pugabant. Venetorum pscua
 oppida Gotthis supererant: nam Romani maritima, Franci caetera occu-
 parant. Dum hoc bellum ut dixi, Romani Gothique inter se gerent,
 nec novus hostes in se auderent excire, colloquio Gotthos inter ac Fran-
 cos Instituto convenerat, ut quae haberent utrique, his quiete potiren-
 tur, nec se invicem armis lacerarent, quamdiu Romanis Gotthi bellum

εἶναι. ἦν δέ γε βασιλέως ποτὲ Ἰουστινιανοῦ περιέσεσθαι Τωτί-
 λαν τῷ πολέμῳ συμβαίῃ, τηλικαύδε Γότθους τε καὶ Φράγγους
 διοικήσασθαι ταῦτα, ὅπη ἂν ξυνοῖσιν ἐκατέροις δοκῇ. ἀλλὰ
 ταῦτα μὲν τῇδε ξυνέκτετο. τὴν δὲ Θεοδιβέρτου ἀρχὴν διεδέξατο
 5 Θεοδίβαλδος ὁ παῖς. βασιλεύς τε Ἰουστινιανὸς Λεόντιον, τὸν Β
 Ἀθανασίου γαμβρὸν, ἄνδρα ἐκ βουλῆς, πρεσβευτὴν παρ' αὐτὸν
 ἱπεμψεν ἔς τε ὁμαιχιμὺν πᾶρακαλῶν ἐπὶ Τωτίλαν τε καὶ Γότθους
 καὶ χωρίων ἐκστῆναι τῶν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας αἰτούμενος, ὥσπερ
 Θεοδιβέρτος οὐ δέον ἐπιβατεῖσαι διὰ σπονδῆς ἔσχε.
 10 Λεόντιος δὲ, ἐπειδὴ παρὰ Θεοδίβαλδον ἀφίκετο, ἐλεξεν
 ὧδε „Ἵσως μὲν τι καὶ ἄλλοις παρὰ τὰς ἐλπίδας τισὶ τετυχηκέναι
 ξυνέπειν, ὅποιον δὲ Ῥωμαίοις παντὶ πρὸς ἱμῶν γερονέναι ξυνέ-
 βη, οὐδενὶ οἶμαι ξυνενεχθῆναι ποτε τῶν πάντων ἀνθρώπων. βα- V 227
 σιλεὺς μὲν γὰρ Ἰουστινιανὸς οὐ πρότερον κατέστη ἐς πόλεμον τόν-
 15 δε, οὐδὲ Γότθους πολεμῆσειν ἐνδηλος γέγονεν, ἕως αὐτῷ Φράγ-
 γοι φίλιας τε καὶ ξυμμαχίας ὀνόματι χρήματα μεγάλα πεκομισμέ- C
 νοι τὴν ἀγωνίαν ἐνλλήψεσθαι ὡμολόγησαν. οἱ δὲ οὐχ ὅπως τι
 δρᾶν τῶν ὡμολογημένων ἤξιωσαν, ἀλλὰ καὶ προσηδικήκασιν Ῥω-
 μαίους τοιαῦτα οἶα οὐδ' ἂν τις ὑποπτεῦσαι ῥύδιον ἔσχειν. ὁ γὰρ
 20 πατὴρ ὁ σὸς Θεοδιβέρτος χώρας ἐπιβατεῖσαι ἐπέστη, οὐδὲν αὐτῷ
 προσῆκον, ἥσπερ βασιλεὺς πύνῳ τε πολλῷ καὶ κινδύνοις πολέ-

1. Τωτίλαν] τουτίλαν L, hic et infra saepe. 2. συμβαίῃ L.
 3. ξυνήσιν — δοκῇ L. 3 4. Θεοδιβέρτου — Θεοδίβαρτος L.
 7. ἔς L. εἰς P. 9. ἐπιβατεῖσαι διὰ σπονδῆς L et Suidas s. v.
 ἐπιβῆναι et οὐ δέον. Vulgo ἐπιβατεῖσας (sic P et Vat.: ἐπιστρα-
 τεῖσας H) ἐν σπονδαῖς. 11. ἄλλοις] ἄλλο H. 13. ξυνενέχθη
 πόποτε πάντων Reg. 15. αὐτῷ] αὐτό L. 16. τε καὶ ξυμ-
 μαχίας om. L. 21. τε om. L.

inferrent: ac si bello vinceret Iustinianum Augustum Totilas; tam Got-
 thi et Franci transigerent, prout e re esse communi videretur. Haec
 erant pacta conventa. Postquam vero in Regnum Theodeberti succes-
 sit Theodebaldus filius, ad eum Iustinianus Augustus Legatum misit
 Leontium, Athanasii generum ac Senatorem, postulans, ut arma secum
 adversus Totilam et Gothos iungeret, cederetque locis, quae Theode-
 bertus in Italia contra ius foederis occupasset.

Ubi ad Theodebaldum venit Leontius, ita disseruit / Sunt forte,
 quibus aliquid contra expectationem acciderit; qualia vero a vobis in Ro-
 manos admissa sunt nemini praeterea contigisse unquam crediderim. Ete-
 nim Iustinianus Augustus non ante ad bellum istud adiecit animum, nec
 se arma in Gothos movere prius ostendit, quam Franci auxilia promissi-
 sent, amicitiae et societatis nomine accepta ingenti pecunia. At illi, adeo
 non promissi partem implere aliquam, ut Romanis iniuriam tantam in-
 tulerint, quantum vel suspicari nemo facile possit. Neque enim dubitavit
 pater tuus Theodebertus in provincias contra ius fasque involare, quas Im-

μον, καὶ ταῦτα Φράγγων ἐκποδὼν ἱσταμένω, κύριος γέγονε. διόπερ τανῦν ἐς ἡμᾶς ἦκω, οὐχ ὅπως μέμψομαι ἢ αἰτιάσομαι, ἀλλ' αἰτησόμενός τε καὶ παραινέσων ὅσα ξυνοίσιν ἡμῖν αὐτοῖς μᾶλλον. λέγω δέ, ὅπως βεβαιότατά μιν διασώζητε τὴν ἐπάρχουσαν ἡμῖν ἐπικράτειαν, συγχωρήσετε δὲ Ῥωμαίοις ἔχον τὰ αὐτῶν 5
 D ἰδία. τοὺς γὰρ δύνανται περιβιβημένους μεγάλῃ καὶ βραχείῃ τινῶν οὐχ ὅσα κιτῆσι ἀφαιρεῖσθαι πολλάκις τὰ παρόντα αὐτοῖς ἰσχυρεῖν, ἐπεὶ τὸ εἶδαιμον τῷ ἀδίκῳ ἐς ταῦτό ξυνίεναι οὐδαμῇ εἴωθε. καὶ μὴν καὶ ὅπως ἡμῖν τὸν πρὸς Γωτίαν ξυνδιενέκητε πόλεμον, τὴν τοῦ πατρὸς ὑποτελοῦντες ὁμολογίαν. τοῦτο γὰρ 10
 ἂν πρόπον γνησίοις παισὶ πάντων μάλιστα, ἐπαγορευθὲν μὲν, εἴ τι τοῖς γιναμένους ἡμαρτῆσθαι συμβαίνει, περιστέλλειν δὲ καὶ κρατύνεσθαι ὅσα δὴ αὐτοῖς ἄριστα εἴρησται. ἐπεὶ καὶ τῶν ἀνθρώπων ταῦτα διαφερόντως εὐκτα τοῖς ξυνετιωτάτοις ἂν εἴη, ὅπως δὴ αὐτῶν τὰ μὲν τῶν ἐπιτηδευμάτων ἄριστα οἱ παῖδες ζή- 15
 λοῖεν, εἰ δὲ τι αὐτοῖς οὐκ ὀρθῶς πέπρακται, μὴ ἐπ' ἄλλον του
 P 636 τὸ τοιοῦτον ἢ ἐπὶ τῶν παιδῶν ἄμεινον εἶσθαι. καίτοι ἐχρήν
 H 359 ἡμᾶς ἀκλήτους Ῥωμαίοις πόλεμον τότε ξυνάρασθαι. πρὸς Γότ-
 θους γὰρ ἡμῖν ὁ ἄγων ἐστίν, οἳ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐχθροὶ τε καὶ δλω-
 ῖστοι γιγνόμενοι Φράγγους, ὑσποδᾶ τε αὐτοῖς καὶ ἀκήρυκτα 20
 πολέμοιντες τὸν ἀπᾶντα αἰῶνα. οἳ δὴ νῦν μὲν δέει τῷ ἐξ ἡμῶν

2. μέμψομαι ἢ αἰτιάσομαι L. 4. βεβαιότατην L. 5. συ-
 γχωρήσετε L. 7. αὐτοῖς ἰσχυρεῖν] αὐτοῖς ἐκ παλαιῶν ἀγαθῶν
 ἰσχυρεῖν L. 8. ταῦτό] ταῦτόν L. 10. ὁμολογίαν ὑποτελοῦν-
 τας L. 11. πάντων] τῶν πάντων L. 12. γιναμένοις] γι-
 νομένοις L. 13. τῶν om. L. 14. συνετιωτάτοις L. 16. του
 om. L. 21. ἀπαντα] πάντα L.

perator labore multo bellicisque periculis, idque sine Francorum ope, in ditionem suam subiunxerat. Quare huc modo veni, ut, omnis querelis et criminationibus, ea petam ac moneam, quae vobis ipsi profutura sint: nimirum ut vestram stabilitatis optime felicitatem, et Romanos sinatis habere sua. Certe potentissimos evertit saepe fortunae omnibus iniusta reculas alienius possessio. Nec vero dives prosperitas cum iniquitate coire solet. Praeterea postulo, ut socia nobiscum arma feras in Totilam, itaque fidem paternam liberes. Quippe veros iustosque liberos maxime deceat, si quid parentes peccaverint, id corrigere; firmare autem et rata facere, quidquid praeclare constituerint. Hoc in primis optandum sapientissimis viris, ut studiorum, quibus dediti cum laude fuerint, imitatores relinquunt filios: ac rursum, si quid perperam egerint, id emendet nemo, praeterquam ipsorum liberi. Quin etiam vos, non invitatos, inire cum Romanis oportuit societatem huius belli, quo Gothos petimus, veteres Francorum hostes, et omnino ipsis infidos, ac bellum impetrato atque inexpiabili odio inferre solitos. Nunc quidem impulsi metu, quem incutimus, adulari vobis non re-

οὐκ ἀπαξιοῦσι κολαχικοὶ ἐς ἡμᾶς εἶναι· εἰ δέ ποτε ἡμῶν ἀπαλλαγίην, οὐκ ἐς μακρὰν τὴν ἐς Φράγγους ἐνδείζονται γνώμην. πονηροὶ γὰρ ἄνθρωποι τὸν αὐτῶν τρόπον ἀμείβειν μὲν οὐκ εὐτοχοῦντες, οὐ πρόσσοντες κακῶς δύνανται, ἀποκρύπτειν δὲ αὐτῶν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον ἐν κακοπαθείαις εἰώθουσιν, ἄλλως τε ἦν καὶ B τῶν πέλαι πινὸς δέωνται, τῆς χρείας αὐτοὺς συγκαλύπτειν ἀναγκαζοίσης τὴν μοχθηρίαν. ὣν ἐνθυμηθέντες ἀνανεοῦτε μὲν τὴν ἐς βασιλέα φίλαν, ἀμύνεσθε δὲ τοὺς ἄνωθεν ὑμῖν δυσμενεῖς δυνάμει τῇ πάσῃ.

10 Λεόντιος μὲν τοσαῦτα εἶπε. Θεοδύβαλδος δὲ ἀμείβεται ὥδε „Ξυμμάχος μὲν ἐπὶ Γότθους ἡμᾶς οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ τὰ δίκαια ποιοῦντες καλεῖτε. φίλοι γὰρ ἡμῖν ταῦν Γότθοι τυγχάνουσιν ὄντες. εἰ ἀβέβαιοι Φράγγοι ἐς αὐτοὺς εἶναι, οὐδὲ ὑμῖν ποτε πιστοὶ ἔσονται. γνώμη γὰρ ἡμᾶς μοχθηρὰ ἐς τοὺς φίλους 15 ὀφθεῖται ἐκτρέπεσθαι τῆς δικαίας ὁδοῦ ἐς αἰὶ πύκναι. ὣν μέντοι ἐπιμνήσθητε χωρίων ἔνικα, τοσαῦτα ἐροῦμεν, ὥς ὁ πατήρ οὐμὸς Θεοδύβετος οὔτε βιάσασθαι πώποτε τῶν ὁμόρων τιὰ ἐν σπονδῇ ἔσχεν οὔτε κτήμασιν ἀλλοτρίοις ἐπιπηδῶν. τεκμήριον C δέ· οὐ γὰρ εἰμι πλούσιος. οὐ τοίνυν οὐδὲ τὰ χωρία ταῦτα Ῥωμαιοῖς ἀφελόμενος, ἀλλὰ Τωτίλα ἔχοντας ἤδη αὐτὰ καὶ διαρρηδην ἐνδιδόντος καταλαβὼν ἔσχεν, ἐφ' ᾧ ἐχρῆν μάλιστα βασιλέα Ἰουστινιανὸν ξυνίδεσθαι Φράγγοις. ὁ γὰρ τοὺς τι ἀφελόμενους

2. ἐνδείζονται] δείζονται L. 4. οὐ πρόσσοντες] καὶ πρόσσοντες L. 6. συγκαλύπτειν L. 11. ὥδε] τῷδε Suidas s. v. Θεοδύβαλδος; sed ὥδε s. v. ἀμείβεσθαι. — ibid. συμμάχος L. 17. οὐμὸς] ὁ ἐμὸς Reg. ibid. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ P. 21. ἐχρῆν] χρῆν Reg. 22. συνήδεσθαι L.

nunt; at si quando a nobis se expedierint, quo in Francos animo sint, brevi ostendent. Enimvero homines improbi nec in prospera, nec in adversa fortuna ingenium mutare valent; licet duris in rebus occultare maxime consueverint; praesertim si finitimorum opera indigent; quo tempore perversitatem tegere necessitas cogit. His perpensis, cum Imperatore amicitiam renovare, ac totis viribus ultum ite veterem hostem.

Haec Leonitius: cui Theodebaldus ita respondit. Ad societatem belli in Gothos nec recte, nec iure nos invitatis: iam enim nobis amicitia coniuncti sunt: quibus si fidem Franci sefellerint, nec vobis unquam praestabunt. Deprehensus enim semel animus in prava adversus amicos fraude, semper deflectere de recto solet. Quod ad loca attinet, quorum mentionem fecisti, satis habeo dicere, nunquam eo patrem meum Theodebertum spectasse, ut finitimorum cuiquam afferret vim, aut in alienas possessiones involarct. Id ex eo conice, quod mihi non magnas opes reliquit. Neque ille ea loca Romanis eripuit; sed a Totila, qui iam illa obtinuerat, palam tradita occupavit: quo nomine Francis maxime gratulari Iustinianum

τῶν αὐτοῦ κτημάτων ἰδίων, ὅφ' ἐτέρων τινῶν βιασθέντας δρῶν, εὐκότως ἂν χαίροι, τὴν δίκην ἐκτετικέναι δρθῶς καὶ δικαίως τοὺς αὐτὸν ἡδικηκότας οὐόμενος, ἦν μὲν ἐς τοὺς βιασμένους αὐτὸς φθονερὸς γένηται, ἐπὶ τῷ προσποιεῖσθαι τὰ τῶν ἰχθρῶν δικαιώματα, οἷς ἐς φθόνον ὥς τὰ πολλὰ περιστάσθαι εἰώθασιν ἄν-5
D θρώποι. δικασταῖς μέντοι ἐπιτρέπειν οἱοί τε ἔσμεν τὴν περὶ τοῦτου διάγνωσιν. ὥστε εἴ τι Ῥωμαίους ἀφελέσθαι τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν φανερὸν γένηται, τοῦτο ἡμῶς ἀποτινύναι μελλήσει οὐδεμιᾷ ἐπ'ἀνάγκης εἶη. ὑπὲρ τε τούτων πρέσβεις ἐς Βυζάντιον στείλονται παρ' ἡμῶν οὐ πολλῷ ἴσπερον. 10
 τῶν τε Λεόντιον ἀπεπέμψατο καὶ πρεσβευτὴν Αἰδάρδον, ἄνδρα Φράγγον, τέταρτον αὐτὸν παρὰ βασιλεῖα Ἰουστινιανὸν ἔστειλε. καὶ οἱ μὲν ἐς Βυζάντιον ἀφικόμενοι ἔφρασσον οὐ ἔνεκα ἡλθον. 1

V 228 Τωτίλας δὲ νήσους τὰς Λιβιῇ προσηκούσας καταλαβεῖν 15
 διὰ σπουδῆς εἶχε. στόλον οὖν αὐτίκα νηῶν ἀγέρας καὶ στρα-
 τευμα τούτοις ἐνθάδεμένος ἀξιόχρεων ἐς τε Κουρσικὴν καὶ Σαρδῶν
 στέλλει. οἱ δὲ τὰ μὲν πρῶτα ἐς Κουρσικὴν ἀποπλεύσαντες, οὐ-
P 637 δυνὸς αὐτοῖς ἀμυνομένου, τὴν νῆσον ἔσχον, μετὰ δὲ καὶ Σαρδῶν
 κατέλαβον. ἄμφω δὲ τὰ νήσω ὁ Τωτίλας ὑποτελεῖς ἐς ἀπαγα- 20
 γὴν φόρον πεποιήται. ὅπερ Ἰωάννης μαθὼν, ὃς τοῦ ἐν Λιβιῇ
 Ῥωμαίων στρατοῦ ἦρχε, στόλον τε νηῶν καὶ στρατιωτῶν πλῆ-

3. αὐτὸς om. L. 4. ἐπὶ τῷ ἐπὶ τὸ Reg. 6. μέντοι] γὰρ H.
 7. τούτου] τούτου Reg. 8. ἡμῶς] ὑμῶς H. 20. τὰ νήσω
 Reg. τὰς νήσους L. ibid. ἐς] ἐν H.

Augustum decuit. Nam qui rerum raptores marum ab aliis spoliatos videt, is meritam factae sibi iniuriae poenam ipso luisse arbitratus, iure laetatur, nisi forte vindicibus ipse invidet, amplectendo potius quae pro se hostes allegare possint, eo comparata, ut in animis hominum plerumque invidiam excitent. Caeterum iudicibus discreptionem rei permittere utrique possumus: ut si quid patrem meum Romanis abstulisse constiterit, sine mora cogamur id restituere. Sed de his Legatos Byzantium mittimus brevi. His dictis, remisit Leontium; et Leudardum, genere Francum, ad Iustinianum Augustum legavit cum tribus aliis. Atque illi cum pervenissent Byzantium, rem, cuius gratia venerant, ex sententia conferunt.

Totilas vero, cum adinnotas ditioni Africæ insulas affectaret, statim classem collegit, impositoque isto exercitu, in Corsicam et Sardiniam misit. Ille in Corsicam primum expositus, nemine prohibente, insulam occupavit, ac deinde Sardiniam: tum utramque insulam Totilas vectigalem fecit. Quod ubi accepit Ioannes, militiae Magister in Africa,

9ος ἐς Σαρδὼ ἔπεμψεν. ὅπερ ἐπειδὴ Καρνάλειος πόλειος ἄγχι-
 σια ἴκοντο, ἐστρατοπεδευσάμενοι ἐς πολιορκίαν καθίστασθαι
 διανοοῦντο. τειχομαχίαν γὰρ οὐκ ᾔφοντο οἷοί τι εἶναι, ἐπὶ Γότ-
 θοι ἐνταῦθα φηλακτῆριον διαρκές εἶχον. ἐπειδὴ δὲ ταῦτα οἱ
 5 βάρβαροι ἔγνωσαν, ἐπιξιλόγοντες ἐκ τῆς πόλεως καὶ τοῖς πολε-
 μίοις ἔξαπινυαίως ἐπιπισδόντες τρεψόμενοι τι αὐτοὺς οὐδενὶ πόνῳ
 πολλοὺς ἔκτειναν. οἱ δὲ λοιποὶ γεύγοντες, ἐν μὲν τῷ παρατείκα
 ἐς τὰς ναῦς διεσώθησαν, ὁλίγῳ δὲ ὑστερον ἐνθάδε ἀπάραντες
 ἐς Καρχηδόνα παντὶ τῷ στόλῳ ἀφίκοντο. ἐνταῦθα τι διαχι- B
 10 μάσαντες ἔμενον, ἐφ' ᾧ δὲ ἅμα ἔρι ἀρχομένην παρυσκενῇ πλείονι
 ἐπὶ τι Κουρσικὴν καὶ Σαρδὼ αὐθις στρατεύσασιν. ταύτην δὲ
 τὴν Σαρδὼ ταυτὴν Σαρδινίαν καλοῦσιν. ἐνταῦθα γένεσθαι ξυμ-
 βαίνει πόναν ἥς δὴ ἀπογεγομένους ἀνθρώποις αὐτίκα σπασμὸς
 θανάσιμος ἐπιγίνεται, ἀφ' οὗ δὲ τελετωσιν οὐ πολλῷ ὑστερον,
 15 γέλωτα γελᾶν ἐπὶ τοῦ σπασμοῦ δοκοῦντές τινα, ὅνπερ ὁμιονύ-
 μως τῇ χώρᾳ Σαρδώνιον καλοῦσι. τὴν δὲ Κουρσικὴν οἱ πάλαι
 ἄνθρωποι Κέρνον ἑκάλουν. ἐνταῦθα ὥσπερ ἄνθρωποι νάνοι
 γίνονται, οἷτω δὲ τινων ἵππων ἀγέλαι ἰσοὶ τῶν προβάτων ὁλίγῳ
 μειζόνων. ταῦτ' οὖν τοιαῦτά ἐστι.
 20 κ'. Σκληρηνῶν δὲ πολλὸς ὅμιλος Ἰλλυριοῖς ἐπισκήψαντες C
 πάθῃ ἐνταῦθα οὐκ ἐνδιήγητα διειργάσαντο. βασιλεὺς δὲ Ἴον-

1. Καρνάλειος] καρνάλειος Reg. 3. οἷοι] οἷον Reg. 12. Σαρ-
 δινίαν] σαρδανίαν Reg. σαρδηνίαν H. Σαρδηνίαν P. 14. ἀφ'
 οὗ] οὗ L. 16. Σαρδώνιον] σαρδανίαν H: illud Hm. 17. νάν-
 οισι] „γγ. πικρᾶσαι et πύθκεις“ Hm. πύθκεις L, πύθκει L corr.
 18. προβάτων] προβατίων Reg. 19. μειζόνων Reg. μειζόνες P.
 ibid. παῦρ'] ταῦτα μὲν L. 21. διειργάσαντο] εἰργάσαντο L.

classem in Sardiniam cum copiis destinant: quae cum ad urbem Calarim
 accessissent, castris positis, obsidionem meditabantur, impares se oppu-
 gnandis moenibus iudicantes, eo quod ibi praesidium Gotthi satis val-
 dum haberent. Re Barbari cognita, ex urbe erumpunt, subitoque impetu
 hostibus facile in fugam versis, multos conficiunt: caeteri ad naves tuas
 evasere: nec multo post inde profecti cum omni classe pervenerunt Car-
 thaginem, ibique biemarunt, primo vero bellum iterum in Corsicam et
 Sardiniam portaturi maiori cum apparatu. Olim Sardo, nunc Sardinia
 oppellatur haec insula: ubi herba nascitur, quam qui degustant, conti-
 nuo ietiferam patiuntur convulsionem, cuius subinde vi sic intereunt, ut
 ridere videantur; convulsione risum efficiente eiusmodi, quem de insulae
 nomino Sardonium dicunt. Corsicam vero vocarunt veteres Cyraum: hic
 ut sunt homines nani, sic armenta quaedam equorum, paulo grandiorum
 ovibus, videre est. Haec haecenus.

25. Cum Sclavenorum ingens multitudo, facta in Illyricum irru-
 ptione, infanda perpetraret, in eos Iustinianus Augustus misit exerci-

στινιανὸς στρατεύμα ἐπ' αὐτοὺς ἐπεμψεν, οὗ δὲ ἄλλοι τε καὶ οἱ
Γερμανοῦ παῖδες ἤγοντο. ὅπερ τῷ πλήθει τῶν πολεμίων παρὰ
πολὺ ἑλασσούμενοι χωρήσαι μὲν αὐτοῖς ὁμόσε οὐδαμῇ ἴσχυσαν,
ὑπισθῆν δὲ αἰ μένοντες τῶν βαρβάρων τοὺς ἀπολειπομένους ἐσι-
D νοντο. καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἔκτεινον, τινὰς δὲ καὶ ζωγρή- 5
H 360 σαντες βασιλεῖ ἐπεμψαν. οὐδὲν μέντοι ἦσσαν οἱ βάρβαροι οὗτοι
τὰ δεινὰ ἔδρασαν. ἐν ταύτῃ τε τῇ λεηλασίᾳ χρόνου τι μέγα κα-
τατρέψαντες μήκος τὰς μὲν ὁδοὺς νεκρῶν ἐπλησαν ἀπάσας, ἐξαν-
δραποδίσαντες δὲ ἀνάριθμα πλήθη καὶ ληισάμενοι ξύμπαντα,
οὐδεὶς σφίσιν ἀντιστατοῦντος, ἐπ' οἶκον ἀπεκομισθῆσάν ξὺν 10
πάσῃ τῇ λείᾳ. οὐδὲ γὰρ διαπορθμευομένους ποταμὸν Ἰστρον
P 638 ἴσχυσαν σῆς ἐνεδρεῦσαι Ῥωμαῖοι ἢ ἄλλῃ τῷ βιάσασθαι τρόπῳ,
ἐπεὶ Γήπαιδες αὐτοὺς μισθαρήσαντες ὑπέδξαντο καὶ διεπόρθ-
μυσαν οὐ μικρόμισθοι γεγενημένοι. ἐπὶ κεφαλῇ γὰρ ἐκάστη
κατὰ στατήρα χρυσοῦν ἢ μίσθωσις ἦν. διόπερ βασιλεὺς ἰδὺς- 15
φορεῖτο, οὐκ ἔχων τὸ λοιπὸν ὅπῃ ποτὲ αὐτοὺς ἀναστῆλῃ δια-
βαίνοντας ποταμὸν Ἰστρον, ἐφ' ᾧ λήσονται τὴν Ῥωμαίων ἀρ-
χὴν καὶ αἰφνιδίαν τὴν ἀποπορίαν ποιομένους ἐνθ' ἐνδεῖ, ἥθειλέ
τε τούτων δὴ ἔνεκα Γηπαίδων τῷ ἔθνει εἰς συνθήκας καταστή-
ναι τινας.

20

Ἐν τούτῳ δὲ Γήπαιδες τε καὶ Λαγγοβάρδοι αὐθις πολέμη-
B σάμεντες ἐπ' ἀλλήλους ἤσαν. Γήπαιδες τε δένταμιν τὴν τῶν Ῥω-

1. οὗ] οἷς H. 3. ὁμόσε L. ἀντίον P. 8. [ἐπλησαν] ἀνέ-
πλησαν Reg. 10. ξὺν] σὺν L. 14. οὐ om. H et Reg.
ibid. μακρόμισθοι Reg. μικρομισθίους γεγενημένους H. 18. καὶ
om. L. ibid. τῇ] ὡς τὴν HL. 22. τῶν om. L.

tum, cui, praeter alios, Germani filii praeerant. Hi numero longe ho-
stibus inferiores, obviam illis obsistere non poterant; sic autem subibi-
bant a tergo, ut postremos carperent. Multis caesis, nonnullos cepere
vivos, et ad Imperatorem miserunt. Nihil tamen minus grassabantur
hi Barbari. Fuit haec populatio impendio diuturnior; ita ut cadaveri-
bus vias omnes constraverint, et cum infinita captivorum multitudine
praedaeque omni, quam cuncta vastando collegerant, domum redierint,
nemine prohibente. Neque enim ad Istri fluminis traiectionem illis insidias
Romani struere, nec vim ullam afferre poterant: propterea quod a Ge-
paedibus excepti transvehebantur, pacto transmissionis pretio non exi-
guo: quippe aureum staterem unum pendebant in capita. Ex eo anxius
Imperator, quod iam illos inhibere non posset, sive fluvium Istrum
transirent, Romanum direpturi Imperium, sive hinc repente excederent;
hac de causa pacisci cum Gepaedis cupiebat.

Interea loci Gepaedes et Langobardi inter se bellum reparabant.
Tum Gepaedes, nondum accepto nuntio iurati ab Augusto cum Langob-

μαίων διμαίνοντες (ἀνήκοι γὰρ οὐδαμῇ ἦσαν ὡς Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ὁμαιχμίαν ἰνωμότως πρὸς Λαγγοβάρδας πεποιῆται) φίλοι καὶ ξέμμαχοι Ῥωμαίοις γενέσθαι ἐν σπουδῇ ἔσχον. πρῆσβις οὖν ἐς Βυζάντιον εὐθὺς πέμπονσι, βασιλέα καὶ αὐτὸν ἐς 5 τὴν ὁμαιχμίαν παρακαλοῦντες. καὶ ὃς αὐτοῖς μελλήσει στέμναι ἐπὶ τῇ ξυμμαχίᾳ τὰ πιστὰ ἔδωκε. δεηθέντων δὲ τῶν πρέσβειων V 229 τῶνδε καὶ τῶν ἀπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς ἄνδρες δυοκαίδεκα ἔθρ- κια δόντες, ταύτας αὐτοῖς τὰς ξυνθήκας ἐπέρρωσαν. οὐ πολλῶ δὲ ὕστερον Λαγγοβάρδαις κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν διομένοις στρα- 10 τιῶν εἰς ξυμμαχίαν ἐπὶ Γήπαιδας Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐπιμψεν, ἐπενεγκὼν Γήπαισι Σκλαβηνῶν τινὰς ἐπὶ ποντηρῶν Ῥωμαίων μετὰ C τὰς ξυνθήκας διαβιβάσαι ποταμὸν Ἰστρον. ἡγοῦντο δὲ τῆς στρατιᾶς ταύτης Ἰουστινὸς τε καὶ Ἰουστινιανὸς οἱ Γερμανοῦ παῖ- δες καὶ Ἀράτιος τε καὶ Σουαρτοῦς, ὃς πρὸς Ἰουστινιανοῦ μὲν 15 ἄρχειν Ἐροῦλοις κατέστη πρότερον, ἐπαναστάτων δὲ οἱ τῶν ἀπὸ Θούλης τῆς νήσου ἡκόντων, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, ἐς βασιλέα τε ἀτίκετο φεύγων καὶ Ῥωμαίοις στρατηγὸς τῶν ἐν Βυζαντίῳ καταλόγων εὐθὺς γέγονε, καὶ Ἀμα- λαφρίδος, Γότθος ἀνὴρ, Ἀμαλαφρίδης μὲν Θυγατριδοῦς, τῆς 20 Θυατριδοῦ τοῦ Γότθων βασιλέως ἀδελφῆς, Ἐρμενεφρίδου δὲ υἱὸς τοῦ Θεορήγων ἡγησαμένον. ὕπερ Βελισάριος μὲν ξὺν Οἰτ- D τήγιδι ἐς Βυζάντιον ἤγαγε, βασιλεὺς δὲ Ῥωμαίων ἄρχοντα κατε-

2. λαγγοβάρδους H. *ibid.* πεποιῆται] πεποίησε Reg. 4. Βυ-
ζάντιον] βυζαντίους Reg. *ibid.* αὐτὸν L. αὐτοὶ P. 8. ταύτη
οἱ αὐτῆς τῆς ξυνθήκης L. 11. ποντηρῶν P. 14. Σουαρτοῦς]
σουαρτοῦσιν HL. *ibid.* πρὸς] πρὸ Hm. 19. Ἀμαλαφρίδος]
ἀμαλαφρίδης HL. 20. Ἐρμενεφρίδου] ἐρμενεφρίδου HL.
21. Ουιτίγιδι] Ιουτίγιδι H. Ιουβιτόριδι L.

bardis foederis, Romanorum vires veriti, ad eorum amicitiam et socie-
tatem aspirabant enixe. Quamobrem missa confestim Byzantium lega-
tione, rogatus Imperator ut cum ipsis quoque foedus pangeret, extem-
plo data fide illud percussit, idemque Senatores duodecim iurjurando
firmarunt petentibus Legatis. Haud multo post, quae adversum Gepae-
des Langobardi sociali iure postulabant, misit auxilia Iustinianus Augus-
tus, Gepaedes insinulans, quod in Romanorum perniciem, post foedus
ictum, Sclavonorum agmen Istrum fluvium transportassent. Copias illas
ducebat Iustinus ac Iustinianus Germani filii, Aratius et Saurtus, cui
quidem antea Iustinianus principatum Krulorum decreverat: is vero, ut
in superioribus libris narravi, eorum, qui ex insula Thule venerant, re-
bellione pulsus, ad Imperatorem confugerat, ac subinde creatus fuerat
Magister militum in praesenti. E numero Ducum erat Amalafridus, vir
Gotthus, ex filia nepos Amalafridae sororis Theoderici Gotthorum Re-
gis, et filius Hermenefridi Regis Thoringorum. Hunc Amalafridum cum
Vittige Byzantium deportatum a Belisario, Romanorum Ducem Impera-
Procopius II.

στήσατο, καὶ τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν Αὐδουὴν τῷ Λαγγοβάρδων ἄρ-
 χοντι κατηγγέησε. τοῦ δὲ στρατοῦ τούτου οὐδεὶς παρὰ Λαγγο-
 βάρδας ἀφίκετο, ὅτι μὴ οὗτος Ἀμαλαφρίδος ξὺν τοῖς ἐπομένοις.
 οἱ γὰρ ἄλλοι ἐν Ἰλλυριοῖς ἀμφὶ πόλιν Οὐλπιανὰν βασιλέως ἐπαγ-
 γιλαντος διατριβὴν ἔσχον, σιύσειως ἐνταῦθα πρὸς τῶν οἰκητό-5
 ρων γεγεννημένης, ὧν περ ἔνεκα σφίσιν αὐτοῖς οἱ Χριστιανοὶ δια-
 μάχονται, ἥ περ μοι ἐν λόγοις τοῖς ὑπὲρ τούτων γεγράφεται. οἱ
 μὲν οὖν Λαγγοβάρδας πανδημίᾳ ξὺν τῷ Ἀμαλαφρίδῳ ἐς τὰ Γη-
 παιδων ἤθῃ ἀφίκοντο, ὑπαντιασάντων δὲ τῶν Γηπαιδων σφίσι
 καὶ μάχης καρτερεῶς γενομένης ἡσώσωνται Γηπαιδες, καὶ αὐτῶν 10
 P 639 παμπληθεῖς φασιν ἐν τῷ πόρῳ τούτῳ ἀποθανεῖν. Αὐδουὴν τε,
 ὃ τῶν Λαγγοβαρδῶν βασιλεὺς, τῶν οἱ ἐπομένων τινὰς ἐς Βυ-
 ζάντιον πέμψας εὐαγγέλιον μὲν Ἰουστινιανῷ βασιλεὶ ἐδήλουν, νετι-
 κημένων τῶν πολέμιων, ἐμήμετο δὲ οὐ παραγεῖσθαι οἱ κατὰ
 τὸ ξυμμαχικὸν τὸν τοῦ βασιλέως στρατὸν, κείνῳ Λαγγοβαρδῶν 15
 τοσοῦτων τὸ πλῆθος ἔναγχος ἐσταυμέτων ἐφ' ᾧ Νυρσῇ ξυστρα-
 τεύσωσιν ἐπὶ Τωτίλῳ τε καὶ Γότθοις. ταῦτα μὲν οὖν ἐγέ-
 ρετο τῇδε.

Ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ σισμοὶ κατὰ τὴν Ἑλλάδα ἐπιτε-
 σόντες ἑξαίσιοι τὴν τε Βοιωτίαν καὶ Ἀχαΐαν καὶ τὰ περὶ κόλπον 20
 τὸν Κρισαῖον κατέσπισαν. καὶ χωρὶς μὲν ἀνέριθμα, πύλεις δὲ
 ὀκτὶ ἐς ἑξαφός καθεῖλον, ἐν ταῖς Χαιρώνειά τε καὶ Κορώνεια

3. Ἀμαλαφρίδος] ἀμαλαφρίδας HL.

8. Ἀμαλαφρίδῳ] ἀμαλα-

φρίδῳ H ἀμαλαφρίδῃ L. 13. ἐδήλουν] ἐδήλουν L. 16. ἐστα-
 μένων] ἐπαρμένων L. 21. Κρισαῖον] κρησαῖον H. 22. κο-
 ρώνῃ ἢ καὶ πάτρα III.

tor creavit, et a. rorem eis Auduino Langobardorum Regi collocavit.
 Illius exercitus nemo ad Langobardos pervenit, nisi Amalafridus cum
 suis. Nam ceteri in illyrico ad urbem Ulpianam Imperatoris inasum
 constituerunt, ob incolarum seditionem, ortam ex Christianorum contro-
 versis de Religione, ut referam in libris, quos de illis conscribam. Ergo
 Langobardi cum omnibus copiis et Amalafrido Gepaedum fines ingressi,
 factos sibi obvios acerrimo fundunt praelio, eorumque, ut perhibent,
 partem maximam caedunt. Tunc Auduinus, Langobardorum Rex, quos-
 dam e suis assectis Byzantium destinat, laetum cladis hostilia nuntium
 Iustiniano Aug. allatures; eum simul incusans, quod non ex pacto foe-
 deris affuissent ipsius copiae; quamvis nuper tot numero Langobardi
 profecti essent, Narseti in Totilam et Gothos militarem operam nava-
 turi. Haec ibi acta.

Per id tempus extitere in Graecia maximi terrae motus, et Boeo-
 tiam, Achaiam, circumiectasque sinui Crisaeo ora sic concusserunt, ut
 vicos innumeros atque urbes octo solo adaequaverint; in his fuere Chae-

καὶ Πάτραι καὶ Ναύπακτος ὅλη, ἔνθα δὴ καὶ φόρος γέγονεν ἀν- B
 θρώπων πολὺς. καὶ χάος δὲ τῆς γῆς πολλὰ καὶ ἀποσχισθείσης γε-
 γήνηται. τὰ δὲ διαιρεθέντα ἔνια σχίσματα μὲν αὐθις ἐς ταῦτό
 ξυνιόντα τὸ πρότερον τῇ γῇ σχημά τε καὶ εἶδος ἀπέδωκεν, ἔστι
 5 δὲ οὗ καὶ διεστηκότα μεμνηκέν· ὥστε οὐδὲ ἀλλήλοις ἐπιμίγνυ-
 σθαι οἱ τῇδε ἄνθρωποι εἰσι δυνατόι ὅτι μὴ περιόδοις πολλαῖς
 χρώμενοι. ἐν δὲ γι τῷ πορθμῷ, ὅνπερ μεταξὺ Θισσαλίας τε
 καὶ Βοιωτίας ξυμβαίνει εἶναι, γέγονέ τις ἐκ τοῦ αἰφνιδίου τῆς
 θαλάσσης ἐπιρροὴ ἀμφὶ τε πόλιν τὴν Ἐχινναῖον καλουμένην καὶ
 10 τὴν ἐν Βοιωτοῖς Σκάφειαν. πόρθω τε τῆς ἡπείρου ἀναβῆσα H 361
 καὶ κατακλίσασα τὰ ἐκείνη χωρία ἐς ἰθαφός καθέλει ἐνθάδε.
 χρόνος τε πολὺς ἐπιχωριαζούσῃ τῇ ἡπείρῳ ἐτρέβη, ὥστε τοῖς ἀν- C
 θρώποις περὶ τοῦ βατὰς ἐπὶ πλείστον γενέσθαι τὰς νήσους, αἷ-
 περ ἔνδοθεν τοῦ πορθμοῦ τούτου τυγχάνουσιν οὔσαι, τοῦ τῆς
 15 θαλάσσης δηλονότι ῥοθίου ἐκλείποντος μὲν τὴν αὐτοῦ χώραν,
 ἐπιπολάζοντος δὲ παρὰ δόξαν τῇ γῇ ἄχρι ἐς τὰ ὕρη, ἃ ταύτῃ
 ἀνέχει. ἔνθα δὲ τῇ θαλάσσῃ ἐς τὰ οἰκίῃ ἐπανίεναι ξυνέπειεν,
 ἰχθύες ἐν τῇ γῇ ἀπικείμενοι, ὥνπερ ἡ ὕψις ἀήθης παντάπασιν
 οὔσα τοῖς τῇδε ἀνθρώποις τερατώδης τις ἔδοξεν εἶναι. οὗς δὲ
 20 ἐδωδόμενοι εἶναι υἱόμενοι ἀπείλοντο μὲν ὡς ἐψήσαντες, θέρμης
 δὲ αὐτῶν τῆς ἐκ τοῦ πυρὸς ἀψαμένης ἐς ἰχωρὰς τε καὶ σπηιδό-
 νους οὐ φορητὰς τὸ σῶμα ὅλον ἀποκυκλίσθαι ξυνέπειεν. ἀμφὶ

2. πολλὰ καὶ] πολλάκις L a pr. m. 3. σχίσματα L corr. σχίσμα
 L a pr. m. σχῆμα P. 6. πολλαῖς] πολλάκις H. 7. Θισσα-
 λίας] μεσαλίας H. μεγαλίας L a pr. m. 9. Ἐχινναίων] ἐχι-
 νναίων L. 10. Σκάφειαν] Vulgo Σκάφειαν. 13. περὶ] πε-
 ρὶ τοῖς Reg. ibid. αἷπερ] καίπερ L et Pm. 14. ἐνδοθεν] ἐν-
 τεύθεν HL. ἐνθ' ἐνθ' Pm. 16. ἐς τὰ] εἰς τὰ L. 18. ἀπικεί-
 μενοι L. ἀπικείμενοι P.

ronia, Coronia, Patrae, et Naupactus, quae tota corrui. Ingens peritit
 hominum numerus: discessit multis in locis terra, et alicubi iterum
 eodem, pristinam faciem recepit. Est ubi adhuc hiatus extet, ita ut in-
 colae, nisi longo utantur circuitu, commercio misceri nequeant. Mare
 in recessu, quem Thessaliam inter ac Boeotiam efficit, repente circa ur-
 bem Echinaeum et Scraphinam Boeotiae longe se effudit in continentem,
 et late restagnans aedificia momento sedibus eruit. Diu campos sic in-
 undavit, ut insulae, quae sunt in eo sinu, pedibus adiri potuerunt, de-
 flexo utique maris cursu e loco suo, praeterque opinionem super terram
 effuso ad montes usque, qui prope eminent. Cum aquas mare revoca-
 vit, restiterunt in agris pisces, quorum conspectum plane inusitatum
 portentum loco habuerunt indigenae. Eosdem rati edules esse, capiebant
 quos eoque velent: ut ubi calor ignis ipsos afflaverat, deliquescebant,
 et in saniem abibant toti intolerabilem. Qua in parte terra nomen scis-

δὲ τὰ ἐκείνη χιόρρα, οὗ δὴ σχίσμα ὠνόμασται καὶ σεισμός ὑπερ-
 μεγέθης ἐπιπείων πλείω φόνον ἀνθρώπων ἢ ἐν πάσῃ τῇ ἄλλῃ
 D Ἑλλάδι ἐργάσατο, μάλιστα δὲ ἐπὶ τινι ἐορτῇ. πανηγυρίζον-
 V 230 τες γὰρ ἔτυχον ἐκ πάσης τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα τότε τοῦτον δὴ
 ἔνικα ξυνειλεγμένοι πολλοί. ἐν δὲ Ἰταλίᾳ τότε ξυνέπισι. Κρο- 5
 τωνιάται καὶ στρατιῶται οἱ τὸ φυλακτήριον ταύτῃ ἔχοντες, ὡν
 Παλλάδιος ἦρχε, πικρότατα πρὸς Ἰότθων πολιορκούμενοι καὶ
 πιεζόμενοι τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ, πολλάκις μὲν λαθόντες
 τοὺς πολέμιους, ἐπιμψαν ἐν Σικελίᾳ, μαρτυρόμενοι τοὺς ἐνταῦθα
 τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντας καὶ διαφερόντας τὸν Ἀρταβάν- 10
 νην, ὡς εἰ μὴ βοηθοῖεν διὰ τάχιστα σφίσι, οὗτοι ἐθελονσίως
 σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν οὐ πολλῷ ἔσπερον τοῖς πολέμοις
 ἐνδύσουσιν. οὐδεὶς δὲ αὐτοῖς ἐπικουρήσων ἐνθάδε ἦλθε. καὶ
 ὁ χιμὼν ἔληγε, καὶ τὸ ἐπτακαίδεκατον ἔτος ἐτελείετο τῷ πολέμῳ
 τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνέγραψε.

15

P 640 κς'. Βασιλεὺς δὲ μαθὼν τὰ ἐν Κρότωνι πρασσόμενα πέμ-
 ψας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκτίλει τοὺς ἐν Θερμοπύλαις φρουροὺς ἔς
 τε τὴν Ἰταλίαν πλεῖν κατὰ τάχος καὶ τοῖς ἐν Κρότωνι πολιορκου-
 μένοις βοηθεῖν δυνάμει τῇ πάσῃ. οἱ δὲ κατὰ ταῦτα ἐποιοῦν.
 ἄρα ντες δὲ σπουδῇ πολλῇ καὶ πνεύματος ἐπιφόρον ἐπιτυχόντες 20
 ἀπροσδόκητοι τῷ Κροτωνιατῶν λιμένι προσέλαχον. οἱ τε βάρβα-
 ροὶ ἑξαπινάως τὸν στόλον ἰδόντες αὐτίκα δὴ μύλα ἐς ὅλος μύγα
 ἐμπεπτωκότες θορήβῳ πολλῷ τὴν πολιορκίαν διέλυσαν. καὶ αἱ-

1. σχίσμα] σχῆμα Reg. 4 γὰρ ἔτυχον] ἔτυχον γὰρ H. 5. ξυν-
 ειλεγμένοι] ξυνηγεγμένοι L. 6. οὗ παλάδιος HL. 9. μαρτυ-
 ρούμενοι L. 14. ἐπτακαίδεκατον] ὀκτωκαίδεκατον Reg.
 20. ἄρα ντες] ὁράμενοι Reg.

surae servat, horribilis motus maiorem edidit stragem hominum, quam
 in omni reliqua Graecia, praesertim die festo, cuius celebrandi causa
 ex universa Graecia multi convenerant. Haec autem in Italia contige-
 runt. Crotoniatae cum suo militari praesidio, cui Palladius praecerat,
 dira a Gotthis obsidione et cibariolorum inopia pressi, insciente hoste mi-
 serunt saepe in Siciliam denuntantium exercitus Romani Ducibus, in pri-
 mis Artabanis, si suppeties oculus ferrent, se, quamvis leviter, cum urbe
 in fidem potestatemque hostium brevi concessuros: at inde nullus auxi-
 lio venit. Interea abiit hiems, quae annum clausit decimum septimum
 huius belli a Procopio scripti.

26. Certior factus Imperator quid Crotone ageretur, mittit in Grae-
 ciam, qui praesidium ad Thermopylas agitantibus edicant suo nomine,
 ut in Italiam actutum navigent, et Crotone obsessis omni opae succur-
 rant. Illi dicto audientes, quam maturissime profecti, ac vento secundo
 usi, Crotoneis portum appulerunt inopinato. Barbari, visa repente classe,
 gravi metu correpti, protinus obsidionem cum magna perturbatione sol-

τῶν οἱ μὲν τινες ναυσὶν ἐς τὸν Ταραντίνων λιμένα διέφυγον, οἱ
 δὲ πλεῖστ' ἰόντες ἐς ἕρος τὸ Σκύλαων ἀνιχώρησαν· ἃ δὲ ξυνεν- B
 χθέντια πολλῶν ἔτι μᾶλλον ἐδοῦλωσε Γότθων τὸ φρόνημα. καὶ
 ἀπ' αὐτοῦ Ῥάγναρις τε, Γότθος ἀνὴρ δόκιμος μάλιστα, ὃς
 5 τοῦ ἐν Ταράντοις φυλακτηρίου ἔρχετο, καὶ Μόρρας, ὁπότερ ἐφει-
 στήκει τοῖς ἐν Ἀχεροντίᾳ φροτοῖς, Πακουρήν τῷ τοῦ Περανίου
 τῶν ἐν Ἀρουῶντι Ῥωμαίων ἄρχοντι, γνώμη τῶν σφίσιν ἐπομέ-
 νων, ἐς λόγους ἤλθον, ἐφ' ᾧ δὴ ἀμφὶ τῇ σωτηρίᾳ τὰ πιστὰ
 πρὸς Ἰουστινιανοῦ βασιλέως λυβόντες Ῥωμαίοις σφᾶς τε αὐτοῖς
 10 ἐγχειρίσουσι ξὺν τοῖς ἐπομένοις καὶ τὰ ὄχρωμάτα, ὥνπερ ἐπὶ
 τῇ φιλικῇ καταστάσει ἐτίγγανον. ἐπὶ ταύτῃ μὲν οὖν τῇ ὁμο- C
 λογίᾳ Πυκοῦριος ἐπὶ Βυζαντίου κομίζεται.

Ναρσῆς δὲ ἐκ Σιλωίων ἄρας ἐπὶ Τωτίλῳ τε καὶ Γότθους
 ἦεν παντὶ τῷ Ῥωμαίων στρατῷ, μεγάλῳ ὑπερβῶντι. χρῆ-
 15 ματι γὰρ κικωμισμένος ἐπικικῶς μεγάλη πρὸς βασιλέως ἐτίγγα-
 νεν. ὅφ' ὧν δὴ ἐμελλε στρατιῶν τε ἀξιολογιστάτην ἀγέτω καὶ
 ταῖς μὲν ἄλλαις ἐπερχέσθαι τοῦ πολέμου ἀνάγκαις, τοῖς δὲ δὴ
 ἐπὶ τῆς Ἰταλίας στρατιώταις ἐκλῦσαι τὰ πρόσθεν ὀφλήματα πάν-
 20 γόνοι, οὗ κομίζομένοις ἐκ τοῦ θημυσίου, ἥπερ εἰδίσται, τὰς D
 σφίσι τεταγμένας ξυντάξεις· ἔτι μέντοι καὶ αὐτῶν βιάσασθαι

2. δὲ πλεῖστ' ἰόντες P cum Vat. δ' Πλεξιόντες HL. 3. ἐδοῦλωσε] legebatur ἰδοῦλινσαι. ἰδοῦλῶσαν L. 4. Ῥάγναρις] γατθάρης Reg. 5. Ταράντοις] ταράντης L. Fort. Ταραντι. ibid. Μόρρας] μόρρι L. 6. σὺν Πακουρίῳ Hueschelins. ibid. τῷ περανίῳ τῷ ἐν L. 10. ἐγχειρίσουσι] ἐγχειρίζουσι Reg. 12. Βυζαντίου] βυζάντιον Reg. 13. Τωτίλῳ L. 17. τοῖς — στρατιώταις] τοῖς — στρατιώταις Suidas s. v. ὑπερβῶντος. 19. βασιλεὺς] βασιλεῖ H. βασιλέως Hm.

verunt. Pars navibus in portum Tarentinum, alii pedibus ad montem Scyllaeum se receperunt. Qui casus consternationem Gothorum auxit: eoque factum est, ut Ragnaris, natione Gothus, vir spectatissimus, qui praesidio Tarentino praeerat, ac Morras praefectus praesidio Acherontiae, cum Pacurio Peranii filio, Romanorum Hydrunte morantium Duce, de suorum sententia collocti, promiserint, si a Iustiniano Augusto salutis fidem acciperent, se suosque Romanis deditionem facturos, ac sibi commissas tradituros munitiones, cuius compositionis causa Pacurius Byzantium petiit.

Narses vero Salonis profectus, adversus Totilum et Gothos universum ducebat exercitum, sane maximum. Grandem enim acceperat ab Imperatore pecuniam, qua copia colligeret florentissimus, omnes belli necessitates expediret, et agentī in Italia militi vetera persolveret delicta, quae longe ultra tempus legitimum Imperator distulerat, cum decreta stimulia ex aerario non procederent, ut mos erat. Habebat etiam,

- τῶν παρὰ Τοντίλων ἀπηντομοληκόντων τὰς γνώμας, ὥστε δὴ αὐ-
τοὺς τοῖς χορήμασι τούτοις χιροθήθεις γιγνημένους τὴν ἐπὶ τῇ πο-
λετείᾳ μεταγνῶναι προαίρεισιν. ἅλιν γὰρ τὰ πρότερα πόλεμον
τόνδε ἀπημελημένως διαφέρων Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἀξιολογο-
τάτην αὐτοῦ πεποιεῖται τὴν κυρασκευὴν ἐν ὑστάτῳ. ἐπειδὴ γὰρ 5
αὐτόν οἱ ὁ Ναρσῆς ἐγκείμενον εἶδεν, ἐφ' ᾧ ἐς Ἰταλίαν στρατεύοι,
P 641 φιλοτιμίαν ἐνδίδεικται στρατηγῶ πρόπουσαν, οὐκ ἄλλως βασιλεὶ
ἀπαγγέλλονται ἐπηρητήσιν ὁμολογήσας, ἣν μὴ τὰς δυνάμεις ἀξιο-
μάχους ἐπάγεισθαι μέλλῃ. χορήματά τε οὖν καὶ σώματα καὶ ὅπλα
H 362 τῷ τρόπῳ τοῦτον ἐπαξίως πρὸς τοῦ βασιλέως κεκόμηνται τῆς Ῥω-10
μαίων ἀρχῆς, καὶ προθυμίαν αὐτὸς ἀκονοτάτην ἐπιδειξάμενος
ἀξιοχρεῶν στρατιῶν ἐξήγειρεν. ἔκ τε Βυζαντίου ἐπηγάγτο Ῥω-
μαίων στρατιωτῶν μέγα τι χορῆμα καὶ τῶν ἐπὶ Θράκης χωρίων
ἐκ τε Ἰλλυριῶν πολλοὺς ἤθροισι. καὶ Ἰωάννης δὲ ξὺν τε τῷ οἰ-
V 231 κείῳ στρατεύματι καὶ τῷ πρὸς Γερμανοῦ τοῦ κρείστος ἀπολε-15
λειμένῳ ξὺν αὐτῷ ἦν. καὶ Ἀνδοῦν, ὁ Λαγγοβαρδῶν ἡγού-
B μενος, χορήμασι πολλοῖς ἀναπεισθεὶς Ἰουστινιανῷ βασιλεὶ καὶ τῇ
τῆς ὁμαιχμίας ξυνθήκῃ, πεντακοσίους τε καὶ δισχιλίους τῶν οἱ
ἐπομένων ἀπολεξάμενος ἄνδρας ἀγαθοὺς τὰ πολέμια ἐς ξυμμα-
χίαν αὐτῷ ἐπεμψεν, οἷς καὶ θεραπείαν μαχίμων ἀνδρῶν ἔδωκε 20
πλέον ἢ τρισχιλίον. εἶποντο δὲ αὐτῷ καὶ τοῦ Ἑρούλων ἔδρους
πλέον ἢ τρισχιλιοι, ἱππεῖς ἅπαντες, ὧν ἄλλοι τε καὶ Φιλμοῦθ
ἔρχον, καὶ Οὐννοὶ τε παμπληθεῖς καὶ Λαγισθαῖος ξὺν τοῖς ἐπο-

1. τωτίλλαν L. 12. ἐξήγειρον] ἐξήγειρον H: illud Hm.
20. ἐπεμψεν] ἐπεμψαν L. ibid. οἷς] οὖν οἷς Hoeschelii.
21. Post τρισχιλίον in L signum lacunae.

quo sibi eorum animos, qui ad Totilam transfugerant, ita conciliaret, ut auro delinicti, ad Rempub studia referrent sua. Negligentius quidem antea Iustinianus Augustus in hoc bellum incubuerat: postmodum vero ad id omnia praeclarissime instruxit, cum Narses ab eo se plurimum impelli videns ad expeditionem Italicam, ambitionem prae se tulit dignam belli Imperatore, aperte professus morem se non gesturum mandanti talia Augusto, nisi copias bello gerendo pares ducturus esset. Quo pacto pecuniam, viros et arma ab Imperatore pro Imperii Romani dignitate consecutus, summa navitate et diligentia iustum exercitum conscripserat. Romanorum militum vim magnam ex urbe Byzantio Thraciaque asciverat: multos coëgerat ex Illyrico. Aderat Iovannes cum suis copiis, et cum illis, quas Germanus ipsius socer reliquerat. Auduinus Langobardorum Rex, a Iustiniano Augusto multa pecunia et foederis sanctione inductus, delecto suorum habito, bis mille ducentes belliciores egregios auxilio miserat, hisque in famulatum addiderat amplius tria pugnatorum millia. Equitum quoque Erulorum plus tria millia sequebantur, duce cum nonnullis aliis Philemutho; et Hunni quamplurimi, et Dagisthaeus

μῆνους ἐκ τοῦ διοικωτηρίου διὰ τοῦτο ἀπαλλαγῆς, καὶ Κυβάρης,
 Πέρσας ἔχων αὐτομόλους πολλοὺς, ὁ Ζάμιον μὲν υἱὸς, Καβά-
 δον δὲ τοῦ Περσῶν βασιλέως υἱωνὸς, ὅπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν
 λόγοις ἠμνήσθην, αἵτε δὴ Χυναράγγου σπουδῇ διαφυγόντος τε C
 5 Χασρόγγ τὸν θεῖον καὶ πολλῶν πρῆτερον ἀφικομένου ἐς τὰ Ῥω-
 μαίων ἤθη· καὶ Ἀσβαδος, νεανίας τις, Γήπαις γένος, δια-
 φερντίως δραστήριος, ὁμογενεῖς τετρακοσίους ἔξιν αὐτῷ ἔχων,
 ἄνδρας ἀγαθοὺς τὰ πόλῳ καὶ Ἄρουθ, Ἐρσλος μὲν τὸ γένος,
 ἐκ παιδὸς δὲ Ῥωμαίων τὴν δόλιαν σέβξας καὶ τὴν παῖδα Μαν-
 10 ρικίου τοῦ Μουένδου γυναικὶ γυμετὴν ποιησάμενος, αὐτὸς τε μα-
 χιμώτατος ὢν καὶ πολλοὺς τοῦ Ἐρσλου ἔθρους ἐπομένους ἔχων
 ἐν πόλεμον κινδύνους ὡς μάλιστα δοκιμωτάτους· Ἰωάννης τε, ὁ
 φαγᾶς τὴν ἐπὶ κλησιν, ὅπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἠμνήσθην,
 Ῥωμαίων ἐπαγόμενος ἑμίλον ἀνδρῶν μαχίμων. ἦν δὲ μεγαλο-
 15 δωρότατος ὁ Ναρσῆς καὶ πρὸς τὸ ἐν ποιεῖν τοῖς δεομένοις δξὺς D
 ἐς ἄγαν, δένομιν τε πολλὴν περιβιβλημένος ἐκ βασιλέως ἀδεί-
 στερον ἐς τὰ σπουδαζόμενα ἐχρῆτο τῇ γυμνῇ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ
 πολλοὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἀρχοντεῖς τε καὶ στρατιῶται
 εὐεργέτου αὐτοῦ ἔτχον. ἑπεὶ οὖν ἀπεδέδωκε στρατηγὸς ἐπὶ
 20 Τωτίλῳ τε καὶ Γότθοις, ὡς ἀσμενίσταται ἔκαστοι στρατιώσθαι
 ὑπ' αὐτῷ ἤθελον, οἱ μὲν ἐκτίνειν οἱ ἐθέλοντες παλαιὰς χάριτας,
 οἱ δὲ καρδοκοῦντες, ὡς τὸ εἰλὸς, μεγάλων ἀγαθῶν παρ' αὐτοῦ

4. Χαναρόγγον] χυναράγγον L. 5. ἀφικομένων L. 6. Ἀσβα-
 δος] Vulgo Ἀσβάδος. 8. Ἄρουθ] ἄρουος Reg. 9. παῖδα em. L.
 20. τωτίλλαν L. 21. ἐκτίνειν L. corr. ἐκτίνειν P.

enim auiā, eius rei gratia dimissus e carcere. Persas multos transfugas
 dncebat Cabaden, Zamis filius, et Cabadia Pernaarum Regia nepos, quē
 ut in libria superioribus retuli, exitium sibi a Choaroe patruo decretum
 effugerat Chanarangiis opera, seque ad Romanos multo ante receperat.
 Asbadus quoque, Gepas adolescens strenuissimus, populares suos co-
 viros bello praestantes habebat secum. Una ibat plurimorum dux Eru-
 lorum, quorum virtus in belli pericula enituerat, vir fortissimus Aru-
 thus, et ipse Erulus, qui a puero Romanorum vivendi rationem amaver-
 rat, et filiam Mauritiū, qui patrem habuit Mundum, uxorem duxerat.
 Iohannes etiam cognomine Heluo, cuius mentio supra incidit, agmen Ro-
 manorum, virorum fortium, agebat. Porro Naraca munificentissimus
 erat, et ad levandos indigentes promptissimus: cumque ab Imperatore
 septuā magna fuisset opibus, ea, quae ipsi erant in studio, pleniori
 arbitrio exercebat. Et quoniam multi, Duces iuxta ac milites, liberali-
 tatem eius iam ante experti fuerant, simul expeditionis in Totilam et
 Gothos dux est auiemus renuntiatus, certatim singuli ad militandum sub
 ipso paratissimos se usteuderunt; partim studio pensandi pristina be-

τεύξεσθαι. μάλιστα δὲ αὐτῷ Ἑρηνολοί τε καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι ἐνοικῶς εἶχον, διαφερόντως πρὸς τοῦ ἀνθρώπου εὖ πεποιηθέντες.

- P 642 Ἐπειδὴ δὲ Βενετῶν ὡς ἀγχοτάτω γένητο, παρὰ τῶν Φράγγων τοὺς ἡγεμόνας, οἱ τῶν λεινῆ φυλακτηρίων ἔρχοντο, ἄγγελον στείλας ῥητεῖο τὴν δίοδον σφίσιν ἄτε σφίσι οὐσι παρέχσθαι. οἱ δὲ τοῦτο Ναρσῇ ἐπιτρέψιν οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἔφασαν, ἐς μὲν τὸ ἐμφανὲς τὴν αἰτίαν οὐκ ἐξηγούντες, ἀλλ', ὡς ἐν μάλιστα, τοῦ Φράγγων ἔνεκα ξυμφόρον, ἢ τῆς ἐς Γότθους εὐνοίας τὴν καλύμην ποιῆσθαι, σκῆψιν δὲ τινα οὐ λαν εὐπρόσωπον δόξασαν εἶναι προβεβλημένοι, ὅτι δὴ Λαγγοβάρδους τοὺς σφίσι πολεμιωτάτους οἶτος ἐπαγόμενος ἦκει. ἐπὶ τούτοις διαπορουμένῳ τὴν ἀρχὴν τῷ Ναρσῇ καὶ Ἰταλῶν τῶν οἱ παρόντων B ἀμφὶ τῷ πρακτικῷ πυνθανομένῳ ἐπηγγελλόν τινες ὡς εἰ καὶ Φράγγοι παρήσουσι σφᾶς τήνδε τὴν δίοδον ποιῆσθαι, ἀλλ' ἐς Ῥά-15 βεννυον ἐνθὲνδε κομίζεσθαι οὐδαμῇ ἔξουσιν, οὐδὲ τὴν πορείαν ταύτην ποιῆσθαι ὅτι μὴ ἄχρι ἐς πόλιν Βερώνην. Τωτῖαν γὰρ ἀπολεξόμενον εἴ τι δόκιμον ἦν ἐν τῷ Γότθων στρατῷ, στρατηγόν τε αὐτοῖς καταστησάμενον Τέϊαν τὸν Γότθον, ἄνδρα διαφερόντως ἀγαθὸν τὰ πολέμια, στείλαι ἐς πόλιν Βερώνην Γότ-20 θων κατήκοον οὖσαν, ἐφ' ᾗ Ῥωμαίων τῷ στρατῷ διακωλύοι

4. γένητο] γίνοντο L. *ibid.* παρὰ] περί L: παρὰ Lm.
8. μὲν τὸ] μέντοι τὸ L. 11. δόξασαν] δόξαν L. 14. ἐπηγγελλον] ἐπηγγειλον P et Hm. ἐσηγγελλον H. 16. οὐδαμῇ] οὐδαμῶς L. 17. Βερώνην L. Βερώνην P. Et sic infra. *ibid.*
τωτῖαν L. 21. Ῥωμαίων τῷ] τῷ Ῥωμαίων L. *ibid.* διακωλύοι] διακωλύσοι Reg.

neficia; partim spe, procul dubio, inducti, ab ipso magna consequendi. In primis Erulos caeterosque Barbaros sibi ille devinxerat singulari munificentia.

Cum proxime agrum venisset Venetum, misso nuntio ad Francorum Duces, qui loca illa tenebant praesidia, postulavit, ut sibi, tanquam amicis, transitum darent. Illi Narseti se nullo id pacto permitturos respondendū; nullaque facta mentione utilitatis Francorum, vel suse in Gotthos benevolentiae, quae vera erat causa cur se, quoad possent, opponerent; praetextum hunc parum speciosum confingunt, quod secum Narses Langobardos duceret, capitales Francorum hostes. Dubitanti initio Narseti, atque ex astantibus Italia, quid opus facto esset, quaerenti, dixere quidam, quamvis transitum Franci permitterent, non posse tamen exercitum inde Ravennam tendere, nec longius ea via, quam ad urbem Veronam progredi, eo quod Totilae delectum exercitus Gotthici fforem, duce Teia, Gottho bellicosissimo, Veronam, Gotthicae dittonia urbem, misisset, ut pro viribus transitum Romanis copiis intercluderet.

τὴν πάροδον, ὅσα γε δυνατά. καὶ ἦν δὲ οὕτως. ἐπειδὴ τε ὁ
 Τείας ἐγένετο ἐν πόλει Βερώνη, τὴν ἐκείνη δίοδον τοῖς πολέμοις
 ἀπέφραξε πᾶσαν, ἀδιέξοδόν τε καὶ ὅλως ἄπορα πανταχόσε ἀμφὶ
 ποταμὸν Πύδον τὰ χωρία εἶναι ἀνάγκη χειροποιήτῳ σκευωρησά-
 5 μινος, καὶ πῇ μὲν λόχμας τε καὶ τάφρους καὶ θάραγγας τεκτε- C
 νάμενος, πῇ δὲ τέλμινάς τε ὡς βαθυτάτας καὶ χώρους τεναγώ-
 δεις τινὰς αὐτὸς τῷ Γότθων στρατῷ ἐρύλασεν ἐς τὸ ἀκριβές,
 ὡς ὁμοίᾳ χωρῆσαι Ῥωμαίοις, ἦν τι ἀποπειρῶνται τῆς ἐνθ' ἐνδε
 ὁδοῦ. ταῦτα δὲ Τωτίλας ἐμηχανᾷτο, οἰόμενος διὰ μὲν τῆς πα-
 10 ραυλίας κόλπου τοῦ Ἰονίου Ῥωμαίοις μήποτε δυνατὰ ἔσσεσθαι τὴν H 363
 πορείαν ποιῆσθαι, ἐπεὶ νηυσίποροι ποταμοὶ παμπληθεῖς ἐνταῦθα
 ἐκβολὰς ἔχοντες ἀπόρρευτα παντάπασιν παρέχονται εἶναι τὰ ἐκείνη
 χωρίῳ· ναῖς δὲ αὐτοὺς τοσαύτας τὸ πλεῖθος ὡς ἥκιστα ἔχειν, V 232
 ὥστε δὴ ἀθρόους παντὶ τῷ στρατῷ διαπορθεμένεσθαι τὸν Ἰόνιον
 15 κόλπον, ἦν δέ γε κατ' ὀλίγους ναυιλλωνται, αὐτὸς ἂν τῷ κα-
 ταλοήπῳ στρατῷ τῶν Γότθων τοὺς ἐκύστωτε ἀποβυῖνοντας πόνη
 οὐδενὶ ἀναστειλαίη. τοιαύτη μὲν οὖν γνῶμη ὁ τε Τωτίλας ἐπήγ- D
 γαλλε ταῦτα καὶ ὁ Τείας ἐποίει. Ναρσῆ δὲ λίαν ἀμηχανοῦντι
 Ἰωάννης ὁ Βιταλιανὸς, τῶν τῆδε χωρίων ἐμπείρους ἔχων, πα-
 20 ρήνει παντὶ τῷ στρατῷ μὲν κατὰ τὴν παραυλίαν εἶναι, κατηκόων
 σφίσιν ὄντων, ὡς προδιδήλωται, τῶν τῆδε ἀνθρώπων, παρα-
 κολουσθῆν δὲ τῶν νηῶν τινὰς καὶ ἀκάτους πολλὰς. ἐπειδὴν γὰρ
 ὁ στρατὸς ἐπὶ ταῖς τῶν ποταμῶν ἐκβολαῖς γένωνται, γέφυραν ἐκ
 τῶν ἀκάτων τούτων τῷ τοῦ ποταμοῦ ῥοθίῳ ἐναρμυσάμενοι, ῥῆον

9. τωτίλας L.

14. ἀθρόους L. corr. et Hm. Vulgo ἀθρόον.

17. τωτίλας ἐπήγγειλε L.

22. ἐπειδὴν] ἐπεὶ μὲν L.

Sic res erat. Ac Teias quidem, ubi Veronam attigit, aditus omnes il-
 lius tractus obstruxit hosti, et loca omnia fluvio Pado circuminscentia
 plane invia reddidit artis vii hic aggressit arbores, fossas duxit, et
 praecipitiis abruptis solum: illic altas lacunas fecit ac coenosas vor-
 gines. Tum eo diligenter intendit cum Gotthorum exercitu, ut cum Romania
 confingeret, si viam illac tentarent. Haec Totilas Idcirco moliebatur,
 quia sibi persuadebat non posse Romanos iter facere secundum littus si-
 nus Ionii, ubi multorum fluminum navigabilium ostis viam prorsus ab-
 noerent; neque illos tot habere navigia, ut simul copias omnes sinuum
 Ionium transirent: si pauci simul navigarent, se facile cum reliquis
 Gotthorum copiis turmas singulas exscensu prohibiturum. Eo spectabat
 Totilas, cum ea dedit mandata, quae Teias executus est. Narses au-
 tem in summas adducto angustias, Ioannes Vitaliani nepos, locorum pe-
 ritus, auctor fuit, ut cum universo exercitu per oram maritimam, Ro-
 manis adhuc, ut supra dictum est, subditam, iter haberent: sequerentur
 naves aliquot, et scaphae plurimae: quo fieret, ut cum ad fluvium

ἂν καὶ ἀποιώτερον ποιήσαιντο τὴν διάβασιν. ὁ μὲν Ἰωάννης ταῦτα παρήναι, πείθεται δὲ Ναρσῆς, καὶ τῷ τρόπῳ τοῦτω παντὶ τῷ στρατῷ ἐπὶ Ῥαβέννης κομίζεται.

P 643

κ'. Ἐν ᾗ δὲ ταῦτα ἐπράσσειτο τῇδε, ἐν τοῦτω τότῃ ξυγκλήθη γενέσθαι. Ἰλδigiσᾶλ Αὐγγοβάρδης ἀνὴρ, οὗπερ ἐν τοῖς 5 ἔμπροσθεν λόγοις ἐμνήσθην, αὐτῷ τοῦ Ἀέδουιν ὄντος ἐχθροῦ, ὃς τούτων δὴ τῶν βυρβάρων ἡγεῖτο (αὐτῷ γὰρ τὴν ἀρχὴν κατὰ γένος προσέκουσαν Ἀέδουιν βιασάμενος ἔσχευ) ἐξ ἡθῶν ἀποδράς τῶν πατρίων ἐπὶ Βυζαντίου κομίζεται. οὗ δὲ αὐτὸν ἀγικόμενον Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐν ταῖς μάλιστα φιλοπροσέτης 10 ἡξίωσεν, ἄρχοντά τε κατεστήσατο ἐνὸς τῶν ἐπὶ τοῦ παλατίου φυλακῆς τεταγμένων λόγων, οὗσπερ σχολὰς ὀνομάζουσιν. ἔ-
B πομπον δὲ αὐτῷ τοῦ Αὐγγοβαρδῶν ἔθρους ἄνδρες ἀγαθοὶ τὰ πολέμια οὐχ ἥσσονος ἢ τριακόσιοι, οἳ δὲ μίαν πρώτον ἐπὶ Θρήκης δίκαιαν εἶχον. τὸν Ἰλδigiσᾶλ οὖν Ἀέδουιν μὲν πρὸς βασιλείᾳς 15 Ἰουστινιανοῦ ἔξηγεῖτο, ὅτι φίλος τε Ῥωμαίοις καὶ ξίμμαχος ὢν, μισθὸν τῆς φιλίας τὴν προδοσίαν αὐτῷ τοῦ ἱκέτου εἰσπραττόμενος. ὁ δὲ τρόπῳ οὐδενὶ ἐδίδον. χρόνῳ δὲ ὑστερον Ἰλδigiσᾶλ, ἐνδείεστερον ἢ κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ καὶ τὴν Ῥωμαίων δόξαν ἐπικαλῶν οἱ αὐτῷ τὴν τε τιμὴν καὶ τὰ ἐπιτήδεια εἶλαι, δυσσο- 20
C ρομένῳ ἐπὶ πλείστον ἐώκει· ὃ δὲ Γόαρ κατενόησε, Γότθος ἀνὴρ, πάλαι τε δορυμέλειος ἐν τῇδε τῷ πολέμῳ ἐκ Σαλματίας

1. ποιήσαιντο] ἐποιήσαντο Hm. 5 Ἰλδigiσᾶλ] Ἰνδigiσᾶλ HL hic et infra. 6. λόγοις οἱ L. 8. ἀποδράς om. L. 11. παλατίου] ποταμίου L. 12. οὗπερ σχολῆς L. 17. ἱκέτου] οἰκέτου HL. 20. τὴν τε] τε om. L. 22. δορυμέλειος P.

ostia pervenisset exercitus. facto ex scaphis ponte fluvium inngerent, et facilius expeditisquo transirent. Haec fuit Ioannis sententia; quum amplexus Narces, cum omnibus copiis Ravennam eo modo contendit.

27. Dum ibi sic ea fierent, interea haec contigerunt. Ildigissal. vir Langobardus, cuius antea nemini, inimicitias habens cum Barbarorum, popularium suorum, Rege Anduino, qui Regnum ipsi iure hereditario debitum vi occuparat; patria profugus, Byzantium se contulerat. Eo cum pervenisset, humanissime illum acceperat Imperator, ac Ducem creaverat unius Scholae: sic vocant caeteras militum ad Palatii custodiam destinatas Langobardos ducebat minimum trecentos. bellica virtute praeditus; qui una prius commorati in Thracia fuerant. Ab Imperatore Iustiniano petierat Anduinus, ut sibi, utpote Romanorum amico et socio, traderetur Ildigissal: et clientis proditionem exegerat in praemium amicitiae: verum Augustus abnuerat. Postea queri Ildigissal coepit, quod infra meritum suum ac Romanorum splendorem stipendia et honore afficeretur: ita ut graviter offensum prae se animum ferret. id animadvertit Goar, homo Gotthus; qui ollum bellum cum Romanis gerente Vittige,

ἐνταῦθα ἦκων, ἥνίκα τὸν πόλεμον Οὐτίγεις ὁ Γότθων βασιλεὺς
 πρὸς Ῥωμαίους διέφερε. θυμοειδὴς δὲ ὢν καὶ δραστήριος ὕψαν
 πρὸς τύχην τὴν παροῦσαν ζυγομυχῶν διαγέγονεν. ἐπειδὴ δὲ Γότ-
 5 θοι μετὰ τὴν Οὐτίγιδος ἐπικράτησιν ἐς ἀπίστωσιν εἶδον, βασι-
 λεῖ οἱ πύλαι ἀντάραντες, κακουργῶν ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ διαφανῶς
 ἦλω. φηγῇ δὲ ζημιωθεὶς τῆς Αἰγύπτου ἐς ταῦτόν κομίζεται, καὶ
 χρόνος αὐτῷ πολὺς ἐν τῇ ποινῇ ταύτῃ ἐτρέβη. ἀλλ' ὕστερον D
 οἰκισάμενος βασιλεὺς κατήγαγεν ἐς Βυζάντιον· οὗτος ὁ Γόαρ
 τὸν Ἰλδιγισαὺ ἰδὼν ἀσχύλλοντα, ἡμέρ μοι εἴρηται, ἐνδολεχέ-
 10 στατα τουθεῖον ἀναπείθει δρασμῶ χρήσασθαι, ζὲν αὐτῷ ὁμο-
 λογήσας ἐκ Βυζαντίου ἀπαλλαγῆσθαι. ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς ἡ
 βουλὴ ἤρξε, φεύγονσι μὲν ἐξαμινάως ζὲν ὀλίγοις τισίν, ἐς δὲ
 Ἄπρων ἀφικόμενοι τὴν Θρακῶν πόλιν ἀνυμίνυνται Λαγγοβάρ- P 644
 δαις τοῖς τῇδε οὔσι. τοῖς τε βασιλικοῖς ἰπποφορβίοις κατυ-
 15 χόντες μέγα τι χρεῖμα ἵππων ἐνθένδε ἐπαγόμενοι πρόσω ἐχώρουν.
 ὥνπερ ἐπειδὴ βασιλεὺς ᾔσθετο, ἐς τε Θράκην ὅλην καὶ Ἰλλυ-
 ριοὺς στελλας ἄρχονσι τε πᾶσι καὶ στρατιώταις ἐπέστειλε τοῖς V 233
 δραπεταῖς τούτοις σθένει παντὶ ἐπυντιῶσαι. καὶ πρῶτα μὲν
 Οὔννων τῶν Κουτουργοῶρων καλομένων ὀλίγοι τινές (οἱ δὲ ἐξ
 20 ἡθῶν τῶν πατρίων ἐξανυστάντες, ἡπέρ μοι οὐ πολλῶ ἐμπροσθεν
 δεδιγῆνται, δόντος βασιλέως ἐπὶ τῆς Θράκης ἰδρύναντο) τοῖς

1. Οὐτίγεις Hm. Ιουίγεις L. 3. Γότθοι μετὰ] γότθων
 κατὰ Hm. κατὰ etiam L. 4. Οὐτίγιδος P. Ιουτίγιδος L.
 ibid. ἐπικράτειαν L. ibid. βασιλεῖ] βασιλέων L. 9. Ἰλδιγι-
 σαῦ] Ἰλδιγισαὺ L. 11. ἐς βυζάντιον L a pr. m. 16. Ἰλλυ-
 ριοὺς] Ἰλλυριοὺς L. 19. Οὔννων] οὐν Reg. ibid. κουτ-
 ροῶρων Reg.

captivus huc abductus fuerat e Dalmatia. Utque erat animo vir fervido
 acerrimoque, praesentem fortunam impatienter ferebat. Post debellatum
 Vittigem, cum Gotthi, qui prius arma contra Imperatorem tulerant, de-
 fectionem moliti essent, convictus et ipse fuerat initae in Rempublicam
 machinationis, multatusque exilio in Aegyptum una migraverat. Haec
 in poena diu relictum miseratus postmodum Imperator, Byzantium revo-
 caverat. Iste igitur Goar Ildigisalem, ut dixi, dolore percitum animad-
 vertens, assiduis urget monita, ac fugam suadet, se una Byzantio ex-
 cessurum pollicitus. Probato consilio, repente cum nonnullis elapsi, ut
 Apros urbem Thraciae attigere, Langobardis illic degentibus aduiscunt
 sese, et Caesarem equis nacti, inde magna equorum vi abacta, porro
 pergunt. Simul haec Imperator cognovit, per Thraciam totam atque Il-
 lyricum dimittit nuntios, Ducibusque omnibus ac militibus iniungit, ut
 pro virili parte fugitivis istis occurrant. Ac primo quidem exigua manus
 Hunnorum Cutargurorum, qui relicta patria, ut paulo ante narraui, in
 Thracia condescenderat, imperatoris permisit; cum his fugitivis congressa,

γενέουσι τοῖτοις ἐς χεῖρας ἦλθον. ἤσσηθέντις δὲ μάχῃ τινὲς
 B μὲν πίπτουσιν, οἱ δὲ λοιποὶ τραπόμενοι οὐκέτι ἰδίωνον, ἀλλ'
 αὐτοῦ ἔμινον. οὕτω τε Θράκην ὅλην διηληλύθασιν Ἰλδигισὰλ
 τε καὶ Γόαρ ἔξιν τοῖς ἐπομένοις, οὐδενὸς ἐνοχλοῦντος. ἐν Ἰλλυ-
 ροῖς δὲ γινόμενοι Ῥωμαίων στρατὸν εἶρον ἐπὶ τῷ σφῶν πονηρῷ 5
 ἔξιν ἐπιμειλῆα ξυνιλεγμένον. τοῦ δὲ στρατοῦ τούτου ἄλλοι τέ-
 τινες καὶ Ἀράτιός τε καὶ Ῥικίθαγγορ καὶ Λιωνιανὸς καὶ Ἀριμουθ
 ἤρχον, οἳ δὴ ἐνέγκανον τὴν ἡμέραν ἰππεύσαντες ὅλην. ἐς τε
 χῶρον ἐλώδη ἀγκυρόμενοι περὶ λέγχων ἀγὰς ἵστησαν, ὥς αὐλι-
 σόμενοι τε καὶ διανυκτερεύοντες ἐνταῦθα τὴν νύκτα ἐκείνην. 10
 H 364 ἄλλα καὶ ἴσπων τῶν σφετέρων ἐπιμειλῆσθαι καὶ παρὰ τὸν ταύτην
 C ῥέοντα ποταμὸν αὐτοὺς ἀναψύχην, παρηγοροῦντας τὸν τῆς ὁδοῦ
 κόπον. αὐτοὶ τε κατὰ τρεῖς ἢ τέτταρας ἑκαστος δορυφόρους ἐπα-
 γόμενοι ἀποκεκρημένως τοῦ ποταμοῦ ἔπινον· δύνει γάρ, ὥς τὸ 15
 εἰκὸς, χαλεπὴ εἴχοντο. οἱ δὲ ἀμφὶ Γόαρ καὶ Ἰλδигισὰλ ἀγχοῦ
 πον ὄντες καὶ σκοποὺς πέμπαντες ταῦτα ἔγνωσαν. ἀπροσδόκη-
 τοὶ τε πίνουσι αὐτοῖς ἐπιστάντες ἅπαντας ἐκτείναν, καὶ τὸ λοι-
 πὸν ἀδείστερον σφίσι αὐτοῖς τὰ ἐς τὴν πορείαν ἥτις ἐβούλντο
 διακῆσαντο. ἀναρχοὶ γὰρ οἱ στρατιῶται γινόμενοι διηποροῦντό 20
 τε καὶ παντάπασιν ἀμηχανοῦντες ὁπίσω ἀπῆλθον. Γόαρ μὲν
 οὖν καὶ Ἰλδигισὰλ οὕτω διαγενόντες ἐς Γήπαιδας ἦλθον.

2. οἱ λοιποὶ δὲ L. 3. Ἰδигисὰλ HL. 4. Ἰλλυριοῖς] Ἰλλυριοῖ
 Reg 5. πονηρῷ] πονήρῳ P. 7. ρικίθαγγορ καὶ λιωνιανὸς
 καὶ ἀριμουθ L. 12. παρὰ] περὶ Reg. 13. αὐτοῖς] αὐ-
 τοῦ L. 16. Ἰλδигисὰλ] Ἰνδигисαλον Hm. Ἰνδигисκλον L.
 19. ἔπερ om. L. ἢ Lm. 22. Ἰλδигисὰλ] Ἰνδигисὰλ LHM.

acile vincitur: caesis nonnullis, fusi caeteri, insectandi consilium abii-
 ciunt, ibique manent. Itaque Ildigisal et Goar cum sociis totam Thra-
 ciam pervaserunt, obsistente nemine, et Illyricum ingressi, Romanum
 exercitum offenderunt, accurate collectum in suam ipsius perniciem. Co-
 pias illas cum alii ducebant, tum Aratius, Rhecithangus, Leonianus et
 Arimuthus. Diem totam equitaverant: cumque in locum silvosum primis
 tenebris venissent, ibi constiterunt, ut noctem illam quieti traducerent.
 Ac militibus quidem hi Duces, praeter alia, id quoque mandarunt, ut
 suos curarent equos, aeque in fluvio illac perfluente refrigerantes, leva-
 rent laborem viae. Ipsorum vero quisque tribus quatuorve assumptis
 Protectoribus, seorsum, loco in abdito, fluminis aquam bibebat: gravem
 enim, ut res forebat, sitim collegerant. Ut id Goar atque Ildigisal,
 qui prope aderant, per exploratores cognoverunt, bibentes adorti de in-
 proviso, omnes occidunt, eoque facto reliquam viam sibi plane expedi-
 unt. Milites enim, amissis Ducibus, anxii, consiliique omnino inopes,
 retro commearunt; atque ita cum Goare elapsus Ildigisal ad Gepaecas
 pervenit.

Ἐνύχανι δὲ καὶ τις ἐκ Γηπαίδων, Οὐστρήγοτος ὄνομα, ἐς Λαγγοβάρδας πυνὼν τρόπῳ τοιῷδε. Ἐλεμοῦνδος μὲν ὁ Γη- D
παίδων γιγνὼς βασιλεὺς οὐ πολλῷ ἔμπροσθεν ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο νόσῳ, τοίτου δὴ οἱ μόνου τοῦ Οὐστρήγοτου ἀπολε-
6 λημμένον παιδὸς, ὅνπερ ὁ Θεορίσιν βιασάμενος (μειράκιον γὰρ ἦν ἔτι) τὴν ἀρχὴν ἔσχε. διὸ δὴ ὁ παῖς οὐκ ἔχων τὸν ἡδικοῦτα καθ' ὃ τι ἀμύνεται, ἐξ ἡθῶν ἀναστὰς τῶν πατρίων ἐς Λαγγο-
βάρδας Γήπαισι πολεμίους ὄντας ἀπιὼν ᾤχετο. ἐγένοντο δὲ
10 Λαγγοβαρδῶν ἔθνος διαλλαγαί, ὁρκίοις τε ἀλλήλους δευνοτά-
τοις κατέλαβον ἢ μὴν τὸ λοιπὸν φιλίαν τὴν ἐς ἀλλήλους ἀπέραν- P 645
τον διασώσασθαι. ἐπειδὴ τε αὐτοῖς τὰ ἐς τὰς διαλλαγὰς βε-
βαιότατα ξυντελέσθη, βασιλεὺς τε Ἰουστινιανὸς καὶ Αὐδουὶν ὁ
τῶν Λαγγοβαρδῶν ἡγοούμενος παρὰ Θεορίσιν τὸν Γηπαίδων ἄρ-
15 χοντα πέμψαντες τὸν Ἰλδιγισάλ, ἅτε κοινὸν ἐχθρὸν, ἐξήτοιγτο,
τὴν ἐς τὸν ἰκέτην τὸν αὐτοῦ προδοσίαν δέομενοι δήλωσιν τῆς ἐς
αὐτοὺς φιλίας ποιήσασθαι πρώτῃν. καὶ ὅς τοις Γηπαίδων λο-
γίοις κοινολογησάμενος τὰ παρόντα σπουδῇ ἀνεπνυθάνετο εἰ
ποιητέα οἱ τὰ πρὸς τοῖν βασιλείοις αἰτούμενα εἴη. οἱ δὲ ἀντικρυς
20 μὴ ποιήσιν ἀπέειπον, κρεῖσσον ἀπισχυρισάμενοι εἶναι Γηπαίδων
τῷ ἔθνεϊ αὐταῖς τε γυναιξὶ καὶ γόνῳ παντὶ δίολωλέναι ἀντίκα δὴ B
μῦλα ἢ ἀντοσίους ἐπ' ἀσιβήματι γενέσθαι τοιοῦτόν. ταῦτα ἀκού-

2. Ἐλεμοῦνδος] οὐελεμοῦντος HL. 4. τοῦτον] τοῦτων L. 9. πρὸς
τε βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ καὶ τῷ λαγγοβαρδῶν ἔθνεϊ Reg. 13. τε]
δὲ L. δὴ Lm. 15. Ἰλδιγισάλ] ἰλδιγισάλ L. 18. κοινολογη-
σάμενος] ἐπικοινωνήσας Reg. 22. ἀκροαίως L.

Tum etiam quidam, cui nomen Ustrigothus, ad Langobardos ex Gepædibus profugus se receperat: quod ita contigit. Elenundus Gepædum Rex morbo paulo ante extinctus, unigenam filium reliquerat hunc Ustrigothum: quo facile exturbato (adhuc enim erat adolescentulus) regnum Thorisnus obtinuit. Ille, cum auctore iniuriæ ulcisci non posset, e patria ad Langobardos Gepædes hostes concessit. Haud multo post pepigere pacem Gepædes cum Iustiniano Augusto et Langobardis, sanctissime iurata utrinque perpetua ancilicia. Postquam inter eos gratia firmissimo foedere coit, Iustinianus Augustus et Auduinus Langobardorum Rex ad Thorisnum Gepædum Regem miserant, qui Ildigisalem, communem hostem, deposcerent, ut amici erga se animi primum esset indicium proditio supplicis. Is vero, cum Gepædum proceribus communicato consilio, intente quaesivit, annuendum esset necne utriusque Principia postulata? Aperte illi tum intercedere, satius esse asseverantes, momento interire Gepædes cum uxoribus omnique sobole, quam tali pisculo inquinari. His Thorisnus auditis, aestuabat dubitatione. Nam nec rem exequi invitis subditis poterat; nec bellum, labore

σας ὁ Θωροσὶν ἐς ἀμηχανίαν ἐξέπιπτεν. οὔτε γὰρ ἀκουσίῳ
 τῶν ἀρχομένων ἐπιτελέσαι τὸ ἔργον εἶχεν οὔτε ἀνακυκλεῖν πόλε-
 μον, πότῳ τε καὶ χρόνῳ πεπαισμένον πολλῷ, πρὶς τε Ῥωμαίους
 καὶ Λαυγοβάρδας ἔτι ἤθελεν. ἔσπερον μέντοι ἐπενόει τάδε.
 πέμψας παρὰ τὸν Αὐδοῖν ἐξηγεῖτο τὸν Ἐλεμούνδου υἱὸν Οὐ-
 στρήγοτον, ἐπὶ τὴν ὁμοίαν αὐτοῦ ἀμυρτάδῃ ὁρμῶν, τῶν τε
 ἰκτιῶν ἀνταλλάσσεσθαι τὴν προδοσίαν παρακαλῶν. τῇ γὰρ τῆς
 C ἡμερῶς ἀτοπίως ὁκνήσει τὴν ἐπίταξιν ἐντῶν ἀναχυτρίσιν εἶχεν,
 ἀλλ' Αὐδοῖν αὐτὸν μηδεμιᾷ μελλήσει τῇ παρανομίᾳ καὶ ὁμολο-
 γίᾳ λήψασθαι. τούτων τε αὐτοῖς δεδογμένων ἐξεπιστάμενοι ὥς 10
 V 234 οὔτε Λαυγοβάρδαι οὔτε Γήπαιδες ἐθελουσι τοῦ μιάσματος μει-
 λαχεῖν σφίσιν, ἐς μὲν τὸ ἐμφανὲς οὐδὲν ἔδρασαν, ἐκείτερος δὲ
 δούλῳ τὸν θατίερου ἐχθρὸν ἔκτεινεν. ὅντινα μέντοι τρόπον,
 ἀφίημι λέγειν. οὐ γὰρ ὁμολογοῦσιν ἀλλήλοις οἱ ἀμφ' αὐτῶν λό-
 γοι, ἀλλὰ κατὰ πολὺ διαλλάσσουσιν ὅα γὰρ τῶν πρυγμαμάτων τὰ 15
 λαθροῖατάτα. τὰ μὲν οὖν κατὰ Ἰλδιγισὰλ καὶ Οὐστρήγοτον
 ἐς τοῦτο ἐτελέετα.
 D κή'. Τοῖς δὲ ἀμφὶ Ναρσῆν ἀγχομένοις ἐς Ῥάβενναν πό-
 λιν ἀνιμίγνυντο Βαλεριανὸς καὶ Ἰουστίνος οἱ στρατηγοί, καὶ εἴ
 τι ἄλλο σιγᾶντα Ῥωμαίων ταύτῃ ἐλλέλιπτο. ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς 20
 ἐννέα ἡμερῶν χρόνος ἐς Ῥάβενναν ἐτέτριπτο, Οὐσδρῖλῆς, Γ' ὅτι-

4. τάδε] τοιαῦτα Reg. 7. οἰκτιῶν ἀπαλλάσσεσθαι H. ἀπαλλάσ-
 σεσθαι etiam L a pr. m., qui te ἰκτιῶν om. 10. τούτων τε] τού-
 των δὲ H. *ibid.* ἐξεπιστάμενος L. 11. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ —
 οὐδὲ P. 12. σφίσιν] σφισίν L: illud Lm. *ibid.* μὲν] μὲν οὖν L.
 14. ἀλλήλοις] ἀλλήλων Reg. *ibid.* ἀπ' αὐτῶν L. 16. Ἰλ-
 διγισὰλ] Ἰλδιγισὰλ L. Ἰλδιγισὰλ Hm.

multo diuturnoque extinctum, in Romanos ac Langobardos volebat re-
 parare. Deinde rationem hanc iniiit. Missa ad Auduinum legatione,
 Ustrigotthum Klemundi filium repeliit, ad scelus par impellens, hortans-
 que ut sibi invicem proderent quos accopissent in suam fidem. Quo
 pacto id consecutus est, ut Langobardorum petitionem retunderet ob-
 iecta difficultate similis indignitatis, statimque Auduinum ipsum iniqua
 conventionem implicaret. Qua facta, cum probe scirent, nec Langobar-
 dos nec Gepedes piaculi participes esse velle, nihil quidem egerunt
 palam, sed alter alterius inimicum dolo sustulit. Cordis peractae mo-
 dum omitto scribere, non consentientibus qui illum referunt, sed inter
 se plurimum discrepantibus; ut fit, cum de rebus agitur occultissimis.
 Hos demum exitus habuerunt Ildigisal et Ustrigotthus.

28. Postquam cum exercitu Ravennam advenit Narses, ei se ad-
 ionxerunt Valerianus ac Iustinus Magistri militum, et quicumque Ro-
 mani milites ibi supererant. Ea in urbe dies manserant novem; cum
 Udrilas, natione Gotthus, vir bellica laude clarissimus, idemque Prae-

·θος ἀνὴρ, διαφερόντως ἀγαθὸς τὰ πολέμια, τοῦ ἐν Ἀρμίνην
 φυλακτηρίου ἄρχων, πρὸς Βαλεριανὸν ἔγραψε τάδε „Πάντα ταῖς P 646
 φήμαις καταλαβόντες, τοῖς τε φάσμασιν ἤδη ξέμπυσαν Ἰταλίων
 συσχόντες καὶ ὀφρουάσαντες οὐχ ὅσα γε τὰ ἀνθρώπεια, ταύτῃ τε
 5 Γόιθους, ὥσπερ οἴσθε, διειδιζάμενοι, εἴτα κάθησθε νῦν ἐν
 Ῥαβέννῃ· ὥστε τῷ μὲν ἀποικιρῆσθαι ὡς ἤκιστα τοῖς πολεμίοις
 ἐνδηλοὶ εἶναι ξυμφοροῦντες ἐπὶ τὸ πρόηγμα τοῦτο, βαρβύρων
 δὲ παμμίκτω ὁμίλῳ τὴν οὐδαμῶθεν προσήκουσαν ἐμὴν κατατρε-
 βόντες χεῖραν. ἀλλ' ἀνάσχετε ὅτι τάχιστα καὶ πολεμίων ἔργων
 10 τὸ λοιπὸν ἀπίσθε, δεῖξατέ τε ἑμῶς αὐτοὺς Γόιθοις, μηδὲ ἀν-
 ατίσχετε μακροτέρως ἑλλοισιν ἡμᾶς, προσδεχομένους ἐκ πα-
 λαιοῦ τὸ θέμμι.“ ἡ μὲν γραφὴ τοσαῦτα εἰδήλον. ἐπειδὴ δὲ B
 ταῦτα Ναρσῆς ἀπειρηθέντα εἶδε, Γόιθων τῆς ἀλαζονείας κατα- H 365
 γελᾶσας, καθίστατο εὐθὺς πανὶ τῷ στρατῷ ἐς τὴν ἔξοδον, φρου-
 15 ρὸν ζῦν Ἰουστίνῳ ἐν Ῥαβέννῃ ἀπολιπὼν. γινόμενοι τε πόλειος
 Ἀρμίνιον ἄχιστα, ἔφρον οὐκ εὐπειτῇ σφίσι τὸ ἐνθίνδε τὴν δίο-
 δον εὔσαν, Γόιθων περιρηγούτων τὴν ἐκείνη γέφυραν οὐ πολλῷ
 πρότερον. ὁ γὰρ ποταμὸς ὃ τὴν Ἀρμίνιον παρυρρέων ἀνδρὶ
 μὲν ἀόπλῳ ἐπὶ περὶ λόντι μύλις διαβατὸς γίνεται διὰ τῆς γεφύρας
 20 πότῳ τε καὶ ταλαιπωρίᾳ πολλῇ, καὶ ταῦτα μηθένος ἐνοχλοῦντος
 ἢ τὴν δίοδον ἀναστρέλλοντος· πλήθει δὲ ἀνθρώπων καὶ διαφε-
 ρόντως ἑξαπλισμένων, ἄλλως τε καὶ πολεμίων ἀντιστατούντων,

4. ὀφρουάσαντες Reg. 6. ὥστε om. HL. *ibid.* τῷ] τὸ L.
ibid. ὡς] ὥστε Scaliger. 7. ἐνδηλοὶ P et Scaliger. ἐνδηλον HL.
ibid. ξυμφοροῦντες] ξυμφορῶντες Reg. 12. ἐπειδὴ] ἐπεὶ Hw.
 13. καταγελᾶσας L. corr. et P. γελᾶσας HL. 19. περὶ] περὶ
 Reg. 21. ἀνθρώπων] ἀνδρῶν Reg. 22. ἀντιστατούντων] ἐν-
 στρατηγούντων Reg.

fectus praesidii Ariminensis, ad Valerianum scripsit in hanc sententiam. Postquam omnia occupastis rumoribus, totamque Italiam ingentis poten-
 tiae spectris complexi, ac fastu humanam supra conditionem elati,
 Gotthos, ut creditis, concussistis terrore; nunc Ravennae residetis. Certe
 ita latendo, ostenditis hostibus, vestros illos spiritus iam conuulsos, et
 confusa Barbarorum multitudine regionem atteritis, in quam nullum ha-
 betis ius. Agitedum; actutum moveate; exerceat nunc bellum; subite
 Gotthorum oculos, nec nos spe longiori suspendite iamdiu cupidus vi-
 dendī vestri. Haec significabat epistola; quam Narses oblatam sibi cum
 perlegisset, Gotthorum vaniloquentiam ridens, statim se in viam dedit
 cum omnibus copiis, relicto Ravennae praesidio cum Iustino. Proxime
 urbem Ariminum, transitum difficilem offendunt, utroque pontis latere
 a Gotthis paulo ante acciso. Iam sane pontem fluvii, qui Ariminum
 alluit, vix labore multo uivus pedes inermis transgreditur, licet nemo
 obturbet, aditus prohibeat: hominum autem turbae, in primis armato-

- C τρόπῳ ὁτιοῦν ἐνταῦθα διαπορθεύσασθαι ἀδύνατά ἐστι. διό-
 περ ὁ Ναρσῆς ἐν τῷ γιγνέμενῳ χώρῳ γινόμενος ζῆν ὀλίγους τισὶν
 ἀπορούμενος ἐπὶ πλείστον δισκοπεῖτο ὁπόθεν ἂν ποτε πόρον τινα
 τῷ πρῶγματι εἶροι. οὐ δὲ καὶ Οὐδρίλλας τινὰς ἐπαγαγόμενος
 ἱππέων ἤλθε, μή τι τῶν πρᾶσσομένων αὐτὸν διαλύθοι. τῶν δὲ 5
 τις Ναρσῆϊ ληισπομένων τὸ τόξον ἐντινύας ἐπ' αὐτοὺς ἔβαλλεν,
 ἐνὶ τε τῶν ὤμων καταινυχῶν εὐθὺς ἔκτεινεν. οἳ τε ἀμφὶ τὸν
 Οὐδρίλλαν τότε μὲν ἐνθιέντε κατὰ τύχος ἀπαλλαγέντις ἐντὸς τοῦ
 περιβόλου ἐγένοντο, αὐτίκα δὲ καὶ ἄλλους ἐπαγαγόμενοι τῶν σφίσι
 μαχημωτάτων διὰ πύλης εἰσέρας ἐπ' αὐτοὺς ἦντο, ὥς ἀπροσδό- 10
 κητοί τε αὐτοῖς ἐπιπεσόντις καὶ τὸν Ναρσῆν διαχρησόμενοι ἀντί-
 D κα δὴ μῦθα. ἐπὶ θάτερα γὰρ τοῦ ποιημοῦ διερευνώμενος τῇ
 στρατιᾷ τὴν διὰβαιον ἤδη ἀγέκτο. ἀλλὰ τῶν τινες Ἑρουλίων
 τ' ἐχθρὸν αὐτοῖς τι ἐνταῦθα ἐπαντιτάσαντες κτείνουσι τε τὸν Οὐδρί-
 λαν, καὶ ὅστις ποτὲ ἦν ἐπιγνωσθέντα παρὰ Ῥωμαίων ἀνδρὸς τὴν 15
 κεφαλὴν ἀμειρούμενοι, ἐς τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον ἤλθον,
 καὶ Ναρσῆϊ ἐπιδείξαντες τῇ προθυμίᾳ ἐπέρωσαν πάντας. τεκμη-
 ριστούμενος τῷ ξυμβεβηκότι τὰ ἐκ τοῦ θείου Γότθοις πολέμια εἶ-
 ναι· οἳ γε τῶν πολεμίων τῷ στρατηγῷ ἐνεδρεύσαντες αὐτοὶ οὐκ
 ἐξ ἐπιβουλῆς ἢ προνοίας τινὸς τὸν ἄρχοντα σφῶν ἔξαπινυάλως 20
 ἀφῆρηντο. Ναρσῆς δὲ, καίπερ Οὐδρίλλα πεπιτωκότος, ὅς τοῦ
 ἐν Ἀρμιῆνῳ φυλακτηρίου ἦρχε, πρόσσω ἤπειγε τὸ στρατεύμα.

4. Οὐδρίλλας] οὐδρίλλας L. ibid. ἐπαγόμενος L. 5. αὐτόν] αὐτῷ L. 7. εὐθὺς] εὐθὺ H: εὐθὺς Hm. 8. Οὐδρίλλαν] οὐδρίλλαν L. 9. ἐπαγόμενοι L. 10. ἦντο] ἦντο P. 14. αὐτοῖς] αὐτοῖς Hl.: αὐτοῖς Hm. 15. παρὰ] παρὶ L. a pr. m. 16. ἐς] εἰς L. 22. ἤπειγε τὸ] ἤγχετο L. ἀπῆγε τὸ vel ἐπῆγε τὸ om.

rum, iter est omnino insuperabile; maxime si hostes obstant. Quo-
 circa Narses ad pontem cum paucis progressus, harsit diu, viam quaere-
 rens, qua consilium explicaret. Eo quoque Usdrilas manum equitum
 eduxit, ne quid eorum, quae agerentur, ipsum interet. Tum quidam
 Narsesis aesseda, intento arcu, in illos sagittam impulit, qua confixus
 equorum unus illico occubuit. Max Usdrilas eiusque comites digressi
 inde, commiserunt se urbi, et sine mora accitis aliis e numero fortissi-
 morum, porta altera se in Romanos elecerunt, quasi primo, eoque im-
 proviso impetu oppressuri Narsetem essent. Iam enim is ad partem al-
 teram fluvii se contulerat, quaerens traiectum coplis. At Eruli quidam
 illis forte obviam facti, Usdrilam interemerunt, et cum a Romano agni-
 tum obtruncassent, ad Romanum exercitum reversi, ostensis Narseti ca-
 pite, erexere omnium animos. ex eo casu intelligentium Gotthis Deum
 insensum esse: qui cum insidiarentur summo hostium Duci, suum ipsi
 Ducem subito amisissent, non ex insidiis, neque ex destinato occisum.
 Narses vero, etai de medio sublatus erat praesidiū Ariminensis Prae-

οὐδὲ γὰρ Ἀρήμηνον ἢ ἄλλο τι χωρίον πρὸς τῶν πολεμίων ἐχόμε- P 64
 νον ἐνοχλεῖν ἤθελεν, ὥς μή τις αὐτῷ τρέβοιτο χρόνος, μηδὲ τῷ V 235
 παρέργῳ τῆς χρείας ἢ σπουδαιοτάτῃ διεργοίτο πρῶξις. τῶν δὲ
 πολεμίων, αἵτε πεπτωκότες σφίσι τοῦ ἔρχοντος, ἥσυχάζοντων
 5 τε καὶ οὐκέτι ἐμποδίων κυθισταμένων ὁ Ναρσῆς ἀδεέστερον γε-
 γῆρα τὸν ποταμὸν ζεύξας διεβίβουσε πόνῳ οὐδενὶ τὸν στρατὸν
 ἄπαντα. ἰδοῦ δὲ τῆς Φλαμηνίας ἐνθρόνδε ἀφίεμενος ἐν ἀρσιτερεῇ
 ἦεν. Πέτρας γὰρ τῆς περτοῦσης κυλονμένης, ἥς πέρι μοι ἐν
 τοῖς ἔμπροσθεν δεδιήγῃται λόγοις, τὸ τοῦ ὑπερνώματος καρτερόν
 10 χωρίον γέσσει, κατελημμένον τοῖς ἐναντίοις πολλῶν πρότερον, B
 ἀπόρρευτα Ῥωμαίοις καὶ παντάπασιν ἀδιέξοδα, ὅσα γε κατὰ τὴν
 Φλαμηνίαν ὕδον, ὅντι ἐνύχθαιεν. ὕδον οὖν ὁ Ναρσῆς διὰ
 ταῦτα τὴν ἐπιτομωτέραν ἀφείκε τὴν βύσμιον ἦεν.

κθ'. Τῷ μὲν οὖν Ῥωμαίων στρατῷ τὰ γε ἀμὰ τῇ πο- C
 15 ρείᾳ ταύτῃ πῃ εἶχε. Τωτίλας δὲ πεπνυμένος ἦδη τὰ ἐν Βενε-
 τίας ξυνενιχθέντι Τίτῳ μὲν τὰ πρῶτα καὶ τὴν ξὺν αὐτῷ στρα-
 τῶν προσδεχόμενος ἐν τοῖς ἐπὶ Ῥώμης χωρίοις ἥσυχῃ ἔμενεν.
 ἐπειδὴ δὲ πυρῆσαν, μόνοι τε δισχίλιοι ἱππεῖς ἐλείποντο ἔτι, τού-
 τος δὴ οὐκ ἀναμείνας ὁ Τωτίλας, ἀλλὰ παντὶ ἄρας τῷ ἄλλῳ
 20 στρατῷ ὡς τοῖς πολεμίοις ἐν ἐπιτηδείῳ ἑπαντιύσων ἦεν. ἐν δὲ
 τῇ ὁδῷ ταύτῃ τὰ τε τῷ Οὐσδρίλῳ ξημπεπτωκότες καὶ Ἀρήμηνον
 τοῖς πόλεμίοις διαβεβηκέναι μυθῶν, ὤλην μὲν Τουσκιαν ἀμεί-

8. ἡσπερ μοι L. *ibid.* ἐν — λόγοις om. L. 10. χωρίον — πρό-
 τερον om. L. 11. ἀπόρρευτά τε Hoeschelius. 14. τῇ πορείᾳ]
 τὴν πορείαν Reg. 15. τουτίλας L. 19. τουτίλας L. 21. τὰ
 τε] τὰδε H: τὰ τε Hm.

fectus Usdrilas, nihil tamen minus processit. Neque enim consilium erat, Ariminum aliumve quempiam locum aggredi incessum ab hostibus, ne quid temporis tereretur, neu quod maxime urgendum erat opus, id rei levioris accessio impediret. Dum Praefecto orbatu hostes se oppido tenent, nec moram obliciunt, impune Narses ponte fluvium iungit, ac nullo negotio totum traducit exercitum, omissaque via Flaminia ad laevam tendit. Cum enim Petra pertusa, ut vocant, quae in superiori-
 bus libris descripsi, locus natura munitissimus, ab hoste pridem teneretur, via Flaminia Romanis plane oclusa erat. Quare Narses, relicto breviari itinere, id, quo transitus patebat, ingressus est.

29. Its quidem Romanus exercitus procedebat: Totilas vero, auditis iam quae contigerant in agro Veneto, primum ad Romam constitit, Teiam copiasque eius opperieus. Deinde, ut advenissent, praeter equitum duo milia, quae nondum edersunt, his Totilas minime expectatis, eo consilio cum reliquo omni exercitu profectus est, ut hostibus opportune occurreret. Cum autem eos, caeso Usdrila, transisset Ariminum cognovisset in via, totamque emensus Tusciam, montem Apenninum at-

ψας, ἐν ὅρμῃ δὲ τῷ Ἀπεννίνῳ καλαυμένῳ γινόμενος, αὐτοῦ ἐν-
στρατοπεδευσάμενος, ἔμειναν ἄγχιστα κώμης, ἥ περ οἱ ἐπαχί-
ριοι Ταγίνας καλοῦσιν. ἥ τε Ῥωμαίων στρατιὰ Ναρσέως ἤγου-
D μένου οὐ πολλῶν ἕστερον ἐν τῷ ὅρμῃ καὶ αὐτοὶ τῷ Ἀπεννίνῳ ἐν-
στρατοπεδευσάμενοι ἔμεινον, σταδίους ἑκατὸν μάλιστα τοῦ τῶν 5
ἐναντίων στρατοπέδου δέχοντες, ἐν χωρίῳ ὁμαλῷ μὲν, ἄγχιστα
δὲ πη τάσους περιβεβλημένων πολλοῦς, ἵνα δὴ στρατηγούντιά
ποτε Ῥωμαίων Κάμιλλον τῶν Γάλλων ὅμιλον διαφθεῖραι μάχῃ
νενικηκότι φασί. φέροι δὲ καὶ εἰς ἐμὲ μαρτύριον τοῦ ἔργου τὴν
προσηγορίαν ὃ ὥρος καὶ διασώζει τῇ μνήμῃ τῶν Γάλλων τὸ πά- 10
θος, βοῦστα Γαλλῶρων καλούμενος. βοῦστα γὰρ Λατῖνοι τὰ
ἐκ τῆς πυρῆς καλοῦσι λείψανα. τύμβοι τε τῇδε γυμνοῖσι τῶν
νεκρῶν ἐκείνων παμπληθεῖς εἰσιν, αὐτίκα δὲ στιβίας ἐνθάδε
P 648 Ναρσῆς τῶν οἱ ἐπιτηδείων τινὰς παραίνεσιν ἐπήγγιλι ποιῆσθαι
H 366 τῷ Τωτίλῃ καταθῆσθαι μὲν τὰ πολέμια, βουλευέσθαι δ' ἐρη- 15
καίᾳ ποτε, διαριθμοῦντα ὅτι δὴ αὐτὸς, ἀνθρώπων ἄρχων ὀλέ-
γων τέ τινων καὶ ἐξ ὑπογυίου νόμῳ οὐδενὶ ξυμπελεγμένον, πάσῃ
τῇ Ῥωμαίων ἀρετῇ ἐπὶ πλείστον διαμάχεσθαι οὐκ ἂν δύναιτο.
ἔφη δὲ αὐτοῖς καὶ τοῦτο, ὥστε δὴ αὐτὸν, εἰ πολυησιόοντα
ἴδοιεν, μελλήσει οὐδεμιᾷ ἐγκαλεῖσθαι ταύτῃ διορίσαι τινὰ 20
ἡμέραν τῇ μάχῃ. ἐπειδὴ γοῦν οἱ πρόσβεις οἴτοι τῷ Τωτίλῃ ἐς

2. ἔμεινεν] ἔμεινον L. 4. αὐ πολλῶ] οὐ om. L. 6. δέχοντες
addidi ex L. 7. δέ om. HL. ibid. τάσους om. HL; habet l.m.
8. Κάμιλλον] κάμιλον L: illud l.m. 11. γαλλῶρων L. Γαλλῶ-
ρων P. 12. τύμβοι] τύμβοις L. τύμβοι L corr. ibid. τῇδε]
τῇ HL. οἱ L corr. 15. Τωτίλῃ] τεντίλλῃ HL. ibid. δ'
om. L. 16. διαριθμοῦντα] διαριθμῶν HL. 17. καὶ ἐξ ὑπο-
γυίου] καὶ ὑπόγειον L: illud l.m. 21. Τωτίλῃ] τεντίλλῃ HL.

tigisset, castris proximo vicum, quem indigenae Taginas appellant, po-
nitis, ibi conedit. Nec multo post Romanus quoque exercitus, Nar-
sete duce, castra in monte Apennino metatus est, centum ad summum
stadia procul a castris hostium, plano quidem in locu, sed multis cincto
tumulis prope extantibus: ubi quondam a Camillo, Romani duce exerci-
tus, victas acie et caesas ferunt Gallorum copias: id quod suo locus no-
mine etiamnum testatur, et memoriam cladis Gallorum servat, Busta
Gallorum dictus. Busta anim Latini vocant rogi reliquias, et plurimae
visuntur hic mortuorum illorum tumuli, terra aggesta editi. Inde mox
Narses quosdam e suis familiaribus destinat, iubetque hortari Totilam,
ut, armis depositis, aliquando tandem consilia pacis agitet, cum animo
reputans, se, recentibus ac temere contractis copiis succinctum, non
posse diu resistere Romano Imperio universo. Hoc etiam mandatum ad-
iecit, si ipsum belli libidine teneri animadvertarent, statim inuberent
diem proelii constitnere. Praescripta accurarunt Legati, ad conspectum
admissi Totilae: cumque is feroeiter ac superbe denuntiasset, omnia

ὄψιν ἦλθον, τὰ ἐπιτεταγμένα ἱποῖουν. καὶ ὁ μὲν νεανισόμενος
 λομφεύετο ὡς τρόφι αἰτοῖς παντὶ πολεμητίον εἶη, οἱ δὲ ὑπο-
 λαβόντες „Ἄλλ’ ὦ γενναῖε“ ἔφασαν „τόν τινα καιρὸν τῇ ξυμ- B
 βολῇ τίθει“. καὶ ὅς „Ἀντίκου ὀκτὼ ἡμῶν ξυμμάχουμεν.“ οἱ
 5 μὲν ὅν πρόσβεις παρὰ τὸν Ναρσῆν ἐπανήκοντες τὰ ξυγκείμενα
 σφίοιν ἐπήγγιλλον, ὁ δὲ Τωτίλαν δολώσεως ὑποτοπάζων ἐπι-
 τοῖν παρειαυάζετο ὡς τῇ ἑσπερίᾳ μαχόμενος. καὶ ἔνυχ’ γε
 τῆς τῶν πολεμίων ἐννοίας. ἡμέρα γὰρ τῇ ἐπιγενομένη αὐτῶν γε-
 λος κυντὶ τῷ στρατῷ πυρὴν ὁ Τωτίλας. ἤδη δὲ ἀλλήλοις ἐκά-
 10 ιεροὶ ἀντεκάθηρτο, οὐ πλέον ἢ δυοῖν δίχοντες τοξενμάτων
 βολῶν.

Ἦν γέ τι γυῖλον ἐνταῦθα βραχὺ, ὃ δὴ καταλαβεῖν
 ἀμφοτέρω διὰ σπουδῆς εἶχον, ἐν ἐπιτηδείᾳ σφίσιν οἰόμενοι κα- V 236
 σθαι, ὅπως τε βάλλειν τοὺς ἐναντίους ἐξ ἐπερδιξίων ἔχοιεν καὶ C
 15 ὅτι χώροι λοφώδεις, ἥπερ μοι διδήλωται, ἐνταῦθ’ αὖ πη ἦσαν,
 ταύτῃ τοι κυκλώσασθαι τινὰς τῶν Ῥωμαίων στρατοπέδον κατὰ
 νώτου ἰόντας ἀμήχανον ἦν, ὅτι μὴ διὰ μιᾶς τινος ἀτραποῦ, ἢ
 παρὰ τὸ γυῖλον ἐτίγχανεν οἶσα. διὸ δὴ περὶ πλείονος αὐτὸ
 ποιεῖσθαι ἀμφοτέροις ἐπ’ ἀνάγκης ἦν, Γότθοις μὲν, ὅπως ἐν τῇ
 20 ξυμβολῇ κυκλωσάμενοι τοὺς πολεμίους ἐν ἐπιβόλῃ ποιήσονται,
 Ῥωμαίοις δὲ, ὅπως δὴ ταῦτα μὴ πάθουσι. ἀλλὰ προτιρήσας
 Ναρσῆς πεντήκοντα ἐκ καταλόγου πεζοὺς ἀπολέξας ἠὲ περὶ
 ὡς καταληψομένους τε καὶ καθέξοντας αὐτοὺς ἔστηλε. καὶ οἱ

4. τίθει L. τίθει P. 6. ἐπήγγιλλον L. a pr. m. et H. *ibid.*
 τουτίλλαν HL. 9. τουτίλλας HL. 12. τῇ τοι HL. 19. γυ-
 θοις μὲν L. Aberat μὲν. 20. ποιήσονται L. corr.

ipsis pugnandum esse, subiecere continuo: *Agendum, praeclare vir:*
quodnam certamini tempus praestituit? At ille, *Statim*, inquit, ut octi-
 dum effluxerit, *praelicetur*. Reversus ad Narsensem Legati, pacta re-
 nuntiant. Hic structam a Totila fraudem suspicans, perinde se accinxit,
 ac si pugnam inurus esset postridie: neque ab hostium consilio aber-
 ravit. Etenim sequenti die Totilas, adventus famam sui provertens,
 effudit eum omni exercitu: utrique tum constiteret adversi, neque disieci
 longius duplici sagittae iactu.

Ibi collis erat modicus, quem occupare utrique vehementer opta-
 bant: tum quod commodus videbatur feriendis ex edito hostibus, tum
 quis, cum eger, ut dixi, tumulosus esset, a tergo circumveniri non po-
 terat Romanus exercitus, nisi per tramitem subiectum colli. Quare erat
 cur utrique multum in eo ponerent; Gotthi quidem, ut inter pugnandum
 circumventis hostibus, eos telis hinc inde peterent; Romani vero, ne id
 paterentur. Et Narses pedites quinquaginta ex cohorte delectas, in-
 tempesta nocte mittere occupat, locumque obtinere ac tueri iubet. Ad
 quem illi cum evasisent, nemine hostium prohibente, ibi quieverunt.

D μὲν οὐδενὸς σῆσαι τῶν πολιμίων ἐμποδίων ἵσταμένον ἐνταῦθα γινόμενοι ἡσυχῇ ἤμενον. ἔστι δέ τις χειμάρρους τοῦ γεωλόφου ἐπὶπροσθεν, παρὰ μὲν τὴν ἀτραπὸν, ἧς ἄρτι ἐμνήσθην, τοῦ δὲ χώρου κατάντικρυ οὗ ἑστρατοπεδεύσαντο Γότθοι, οὗ θῆ οἱ πεντήκοντα ἔστησαν, ἐν χρῶ μὲν ξυνιόντες ἀλλήλοις, ἐς φάλαγ-6 γα δὲ ὡς ἐν στενοχωρίᾳ ξυντεταγμένοι. μεθ' ἡμέραν δὲ τὸ γε- γονὸς ἰδὼν Τωτίλας ἀπίσασθαι αὐτοὺς ἐν σπουδῇ εἶχεν. Ἰλην τε ἱππέων εὐθὺς ἐπ' αὐτοὺς ἐπεμψεν, ἐξελεῖν οἷ τιχίστα ἐνθίνδε αὐτοὺς ἀποσιτίλλας. οἱ μὲν οὖν ἱππεῖς θορόεβω τε πολλῶ καὶ κραυγῇ ἐπ' αὐτοὺς ἔντο, ὡς αὐτοβοεῖ ἐξαίρῃσυντες, οἱ δὲ ἐς 10 ὀλίγον ξυντεταγμένοι καὶ ταῖς ἀσπίσι φραζάμενοι ἔστησαν. εἰτα P 649 οἱ μὲν Γότθοι σπουδῇ ἐπιόντες ξυνταράξαντες αὐτοὺς ἤλανον. οἱ δὲ πεντήκοντα, τῶν τε ἀσπίδων τῷ ὠθισμῷ καὶ τῶν δορα- τῶν τῇ ἐπιβολῇ πυκνοτάτῃ οὔσῃ καὶ οὐδαμῇ ξυγκεχυμένη ὡς καρτερώτατα τοὺς ἐπιόντας ἡμύνοντο, ἐξεπέτηδός τε πάταγον 15 ταῖς ἀσπίσιν ἱποῦν, ταῖτῃ μὲν τοὺς ἵππους αἰεὶ δεδιδοσόμενοι, τοὺς δὲ ἄνδρας ταῖς τῶν δορατίων αἰχμαῖς. καὶ οἷ τε ἵπποι ἀνιχνιτίζοντο τῇ τε δυσχωρίᾳ καὶ τῶν ἀσπίδων τῷ παταγῷ λίαν ἀχθόμενοι καὶ διεξοδὸν οὐκ ἔχοντες, οἷ τε ἄνδρες ἡπορούντο, ἀνθρώποις τε οὕτω ξυμφραξυμένοις μαχόμενοι καὶ τρέποντες οὐδενὶ 20 εἰκουσι, καὶ ἵπποις ἐγκιλευμένοις ὡς ἥμισυ λαῶνουσιν. ἀπο- B κρουσθέντες τε τὴν πρώτην ὀπίσω ἑχώρουν. καὶ αὐθις ἀποπει-

4. οὗ ἱστφ. HL. οὗ om. L. 7. τουτίλας HL. 8. ἐνθίνδε] ἐνθίνδεν P. 10. ἔντο] ἔντο P. 19. οὐκ ἔχοντες] οὐκ om. L. *ibid.* ἡπορούντο] ἀπεκρούοντο HL. 21. ἐγκιλευμένοις] ἐκκε- λυόμενοι H.

Colli praelacet torrens, praetextus tramite, cuius mentionem proxime feci. Krant autem Gotthorum castra loco opposita, in quo stabant quinquageni IIII, adeo densi, ut se coningerent, scieque compositi, quantum per angustias loci licebat. Simul Totilae id lux aperuit, omne eo studium contulit, ut inde illos deliceret. Itaque turmam equitum confestim mittit, iubetque eos quamprimum deturbare. Tum equites multo cum fremitu et clamore iuvebi, quasi ipsos primo impetu eversuri es- sent. Hi vero densatis ordinibus, protecti clypeis stabant, cum Gotthi, admixtis equis, confuso impressionem fecerunt. At illam quinquageni viri, scuta collidendo, crebroque et apposite vibrando hastas, validissime exceperunt; sic, ut equos, de industria concupnatum clypeorum asiduo sonitu, et viros intentalum cuspidibus bastarum terrerent. Retro equi cedebant, loci iniquitate at scutorum crepitu efferati, penitus- que exclusi transitu: equites quo se verterent nesciebant, cum homini- bus adeo munitis minimeque cedentibus pugnantes, frustraue imperi- tantes equeis contumacibus. Haec prima repulsi conflictione, viam con-

ρασάμεινοι καὶ ταὐτὰ πάσχοντες ἀνιπόδιζον. πολλὰκις τε οὕτως
 ἀπαλλάξαντες οὐκέτι ἡνόχλουν, ἀλλ' ἑτέρων ἰλην Τωτίλως. δὴ
 εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἀντικαθίστη. ὧν περ ὁμοίως τοῖς προτέροις
 ἀπαλλαγέντων ἕτεροι εἰς τὴν πρῶξιν καθίσταντο. πολλὰκις τε ἰλας
 5 ὁ Τωτίλως οὕτως ἀμείψας ἐπὶ πάσις τε ἀπρακτοῖς γεγονῶς εἰτα
 ἀπαῖπεν. οἱ μὲν οὖν πεντήκοντα κλέος ἱπὲρ ἀρετῆς ἐπήνικαν
 μέγα, δύο δὲ αὐτοῖν διαφερόντως ἐν τῷ πόνῳ τυτῶν ἡρίστει-
 σον, Παῦλός τε καὶ Αὔσιλος, οἱ δὲ ἐκπεπληθεύοντες τῆς θύ-
 λαγγος δόλῳσιν ἀρετῆς μάλιστα πάντων πεποίηται. τοὺς μὲν
 10 γὰρ ἀνιάκας σπασάμενοι κατέθεντο εἰς τὸ ἔδαφος, τὰ δὲ τόξα
 ἐντεινόμενοι ἔβαλον ἐπικαιριώτατα στοχαζόμενοι τῶν πολεμίων. C
 καὶ πολλοὺς μὲν ἄνδρας, πολλοὺς δὲ ἵππους διεχρήσαντο, ἕως
 εἰς εἶχον τοῖς ἀτράκτους αὐτοῖς αἱ φαρέτραι. ἐπειδὴ δὲ ἄνῃτα
 αὐτοὺς τὰ βέλη ἤδη ἐπελελοίπει, αἱ δὲ τὰ τε ξίφη ἀνελόμενοι
 15 καὶ τὰς ἀσπίδας προβεβλημένοι κατὰ μόνους τοὺς ἐπιόντας ἡμι-
 νοντο. ἐπειδὴν τε ἱππεύόμενοι τῶν ἐναντίων τινὲς ἦν τοῖς δό-
 ρασιν ἐπ' αὐτοὺς ἵκιν, οἱ δὲ τοῖς ξίφεσι παίοντες ἀπεκαύλizon
 τῶν δοράτων ἐθὺς τὰς αἰχμὰς. πολλὰκις δὲ αὐτῶν οὕτω δὴ
 ἀναστελλόντων τὸς τῶν πολεμίων ἐπιδρομὰς ξυνητήχθη τὸ θα-
 20 τέρον ξίφος (ἦν δὲ οὕτως ἀνὴρ Παῦλος ἡνόμενι) συγκαμάθει
 τῇ εἰς τὰ ξίλα ξυνηχέτομῃ καὶ τὸ παράπαν ἀχρίον εἶναι. D
 ὧν περ ἀντίκα μὲν προσοιόζει χυμαί, χερσὶ δὲ ἀμφοτέραις ἡνιλα- H 367

2 ἡνόχλουν Reg. ἐνόχλουν P. *ibid.* τωτίλλας Hl. hic et infra.
ibid. δὴ om. P, habet L. δὲ H. 3. ἀντικαθίστη Scaliger. Le-
 gebatur ἀντικαθίστη. 18. τὰς αἰχμὰς] ταῖς αἰχμαῖς L u pr. m.
 et H. 21. συνηχέτ L.

vertunt. Adorti iterum, eodemque modo excepti, pedem iterum refe-
 runt. Ita saepe digressi irrunt, abistunt eos laceessere. In idem ansum
 submissi a Totila altero agmine, et similiter pulso, tertium subit. Sic
 Totilas, multis per vices successis turnis, operaque a cunctis perditis,
 tandem coepit abire. Hinc quinquaginta illi magnam retulere fortitudi-
 nis laudem: sed rem melius caeteris in hoc certamine gesserunt duo,
 Paulus et Ausilas: qui ex seclē progressi, virtutis significatione supra
 omnes se commendarunt. Cum enim districtos acieaces humi deposu-
 issent, intentis arcibus in hostes acutissime collimando, sagittas sic emit-
 tebant, ut viros equosque multos confecerint, quosdam sagittas habuere
 in pharetris. His omnino exhaustis, eduxere gladios, et securum soli
 obiectis clypeis impetum sustinuerunt. Si qui equitum in eos cum ha-
 stis se lavecabant, statim illi ensibus coridebant earum cuspides. Ho-
 stium crebrus incursus dum ita reprimunt, secandis usque lignis retusus
 est Pauli gladius, ac prorsus inutilis evasit. Hoc ille protinus abiecto
 humi, hastas amabatur manibus apprehensus, aggressoribus extorquebat.

βόμενος τῶν δοράτων ἀγέρητο τοὺς ἐπιόντας. τέτταρά τε δόρατα στίω τοὺς πολεμίους διαφανῶς ἀφελόμενος αἰσιώτατος γέγονε τοῦ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦς ἀπογνῶναι. διὸ δὴ αὐτὸν καὶ ὑπασιστήν αὐτοῦ ἴδιον ἀπὸ τοῦ ἔργου τοῦτου Ναρσῆς τὸ λοιπὸν κατεστήσατο.

5

- V 237 λ'. Ταῦτα μὲν οὖν εἶδε κειώρηκεν. ἑκάτεροι δὲ παμ-
P 650 σκευάζοντο εἰς παράταξιν. καὶ Ναρσῆς τὸ στρατεύμα ἐν χώρῳ
ὀλίγῳ ξυναγαγὼν τοιάδε παρεκλείσατο „Τοῖς μὲν ἐξ ἀντιπάλου
τῆς δυνάμεως ἐς ἀγωνίαν τοῖς πολεμοῖς καθισταμένοις παρακι-
λεύσειώς τε ἂν ἴσως δέησαι πολλῆς καὶ παραινέσεως τὴν προθυ- 10
μίαν ὑρμώσης, ὅπως δὴ ταύτῃ τῶν ἐναντίων πλεονεκτοῦντες
κατὰ νοῦν μάλιστα τῆς παρατάξεως ἀπαλλάξουσιν· ὑμῖν δὲ, ὦ
ἄνδρες, οἷς καὶ τῇ ὕφετῇ καὶ τῷ πλήθει καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ
πάσῃ πολλῶ τῷ διαλλάσσουσι πρὸς καταδεστέρους ἐστὶν ἡ μάχη.
B οὐδὲν ἄλλο προσδεῖν οἴομαι ἢ τῷ Θεῷ Ἰλεῶ ἐς ξυμβολὴν τήνδε 15
καθίστασθαι. εὐχῇ τοίνυν αὐτὸν ἐνδελεχέστατα ἐς ξυμμαχίαν
ἐπαγόμενοι πολλῶ τῷ καταφρονήματι ἐπὶ τούτων δὴ τῶν ληστῶν
τὴν ἐπικράτησιν ἴεσθε, εἴ γε δοῦλοι βασιλέως τοῦ μεγάλου τὸ
ἐξ ἀρχῆς ὄντες καὶ δραπεταὶ γεγενημένοι τύραννόν τε αὐτοῖς ἀγε-
λαιόν τινα ἐκ τοῦ σαρκετοῦ προστησάμενοι ἐπικλοπώτερον στυ- 20
καράζει τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐπὶ καιροῦ τινος ἵσχεσαν. καίτοι
τούτους γε ἡμῖν οὐδὲ ἀντικατατάσσασθαι νῦν τὰ εἰκότα λογιζομέ-
νους ὑπώπτευσεν ἂν τις. οἱ δὲ θράσει θαναιῶντες ἀλογίστω

18. ἴεσθε] ἴεσθε HmP. ἴεσθαι HL. 23. ἀλογίστω] ἀλογίστως II.

Quo modo, cum palam hastas quatuor eripuisset hostibus, praecipua causa extitit, cur incepto desperanter abisterent. Facinoris illius ergo cum Narses in Scutatorum suorum numero deinceps habuit.

30. His ita gestis, utrique ad pugnam se accinxerunt: tum Nar- ses coactas in angustum copias, his fere verbis hortatus est. Qui ad dimicandum accedunt cum hoste viribus pari, eos forte verbis hortari pluribus et accendere necesse fuerit, ut adversariis hac saltem parte in- structiores, ex sententia proelio defungantur. Fobis autem, o viri, quandoquidem cum hominibus, virtute, numero, et belli apparatu longe inferioribus certandum est, id unum iudicio necessarium, ut pugnam hanc incoatis, Deo propitio. Huius ope enixis precibus insperata, con- temptu clati generosissimo, aggredimini profligare latrones istos: qui, postquam magno Imperatori, cui iam inde olim servierant, elapsi fuga se subdiderunt, assumpto ex plebe tyranno quodam gregario, Romanum Imperium turbant aliquandiu, impunius latrocinando. Certe merito quaeprimam existimaret, eos, si quid scirent, nobis nunquam se oblatu- ros instructa acie. Verum illi inconsulta audacia perire volunt, et fu- riosa abrepti palam temeritate certam amplecti mortem non dubitant.

τινὶ καὶ μανιώδῃ προπέτῃαν ἐνδεικνύμενοι προὔπτον· αὐτοῖς δ' ὁ C
 νατον ἀναιρεῖσθαι τολμῶσιν, οὐ προβλημένοι τὴν ἀγαθὴν ἐλ-
 πίδα, οὐδὲ τί ἐπιγνήσκειται σφίσι· αὐτοῖς ἐκ τοῦ παραλόγου καὶ
 τοῦ παραδόξου καρδοκοῦντες, ἀλλὰ πρὸς τοῦ θεοῦ διαρρήδην
 5 ἐπὶ τὰς ποινὰς τῶν πεπολιτευμένων ἀγόμενοι. ὣν γὰρ ἀναδέν-
 τι κατεγνώσθη παθεῖν, χοροῦσιν ἐπὶ τὰς τιμωρίας αὐτόματοι.
 χωρὶς δὲ τούτων ἡμεῖς μὲν πολιτείας εἰνόμον προκινδυνεύοντες
 καθίστασθαι εἰς ἑμβολὴν τήνδε, οἱ δὲ νεωτερίζουσιν ἐπὶ τοῖς τύ-
 μοις ζυγυμαχοῦντες, οὐ παραπίμπνυν τι τῶν ὑπαρχόντων ἐς δια-
 10 δόχους προσδοκῶντίς τινας, ἀλλ' ἐθ' εἰδότις ὡς συναπολείται D
 αὐτοῖς ἅπαντα καὶ μετ' ἐφημέριον βιοτεύουσι τῆς ἡλπίδος. ὥστε
 καταφρονεῖσθαι τὰ μάλιστα εἰσιν ἄξιαι. τῶν γὰρ οἱ νόμιμ καὶ
 ἀγαθῇ πολιτείᾳ ζευσταμένων ἀπολείπεται μὲν ἀρετὴ πᾶσα,
 διακέκριται δὲ, ὡς τὸ εἰκὸς, ἡ νίκη, οὐκ ἐλωθεῖται ταῖς ἀρεταῖς
 15 ἀντιτάσσασθαι. τοιαύτην μὲν ὁ Ναρσῆς τὴν παρακλίεισιν
 ἐποιήσατο. καὶ Τωτίλας δὲ τεθιπότυς τὴν Ῥωμαίων στρατιὰν
 τοὺς οἱ ἐπομένους ὁρῶν ζυγκυλίσας καὶ αὐτὸς ἅπαντας ἐλεξε τυθεῖ.

Ἡ ὕστατην ἡμῖν πυραίνεσιν ποιησόμενος ἐπαῦθα ἡμᾶς,
 ἄνδρες ἐυστρατιῶται, ζενήγαγον. ἄλλης γὰρ, οἶμαι, παρ-
 20 κλειεύσας μετὰ τήνδε τὴν ἑμβολὴν οὐκ ἔτι δεῖσει, ἀλλὰ τὸν
 πόλεμον ἐς ἡμέραν μίαν ἀποκεκρίσθαι ἑμβήσεται πάντως. οὕτω
 γὰρ ἡμᾶς τε καὶ βασιλεῦ Ἰουστινιανὸν ἐκνενεύσασθαι τετέλιχε P 651
 καὶ περιρρῆσθαι δυνάμεις ἀπάσας, πόνοις τε καὶ μάχαις καὶ τα-
 λαπωρίαις ὠμοληκότας ἐπὶ χρόνον πεμμιγέθεις μῆκος, ἀπειρη-
 25 κέναι τε πρὸς τὰς τοῦ πολέμου ἀνάγκας, ὥστε, ἦν τῇ ἑμβολῇ

Nec vero spe tanta freti sunt, ut sibi extraordinarium quidquam et com-
 muni opinione maius eventurum expectent: sed ipso Deo ad poenas
 antea vitae debitas aperte ducit. Nam quibus divina sententia sup-
 plicium aliquod decretum est, id sponte ipsimet adveniunt. Præterea eos
 pro bene morata et constituta Repub. in certaminis aleam venitis: illi
 in iugum legum se efficientes, novitati student: nec se futurarum sua-
 rum partem aliquam heredibus ullis transmissuros sperant: at probe in-
 telligentes omnia secum peritura, sic vivunt, ut spem non ultra diem
 producant. Quare contemptu maximo digni sunt. Etenim qui nec leges
 nec laudabili instituto coeunt, eos virtus omnis deserit: proinde ad ipsas
 victoria procul abest; quippe quæ virtutibus repugnare non solet.
 Hæc Narses. Totilas vero suos exercitus Romani admiratione defixos
 videns, advocata concione, sic verba fecit.

Huc vos collegi, Commilitones, extremum hortaturus. Nam post
 hoc proelium, nulla amplius, ut equidem censeo, militari concione opus
 erit: sed bello dies hic finem afferet. Et vero nos Iustinianumque Au-
 gustum debilitarunt atque exhausserunt viribus labores, certamina, oc-
 rumnae, in quibus diutissime versati sumus; itaque taedet difficultatem

τῇ γὰρ τῶν ἐναντίων περισσώμεθα, οὐδαμῶς ἀναμαχέσασθαι
 λειψήμεται Γότθοις, ἀλλὰ τὴν ἥσσαν ἐκατέρους σπῆλιν ἐς τὴν
 ἡσυχίαν εἰσπρόσωπον διαρκῶς ἔξομεν. ἀπολέγοντες γὰρ ἄνθρω-
 ποι πρὸς τῶν πραγμάτων τὰ πονηρότατα ἐς αὐτὰ ἐπαίναται οὐκ ἐτι
 τολμῶσιν, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἴσως διωθουμένης αὐτοῖς ἐπὶ ταῦτα 5
 τῆς χρείας ταῖς γνώμαις ἀναγκασίζονται, διδισσομένης αὐτοῖς
 τὰς ψυχὰς τῆς τῶν κακῶν μνήμης. τοσαῦτα, ὦ ἄνδρες, ἀκη-

B κοῦτες ἀνδραγαθίζετε μὲν τῷ παντὶ σθένει, μηδεμίαν ἐς ἄλλον
 τινὰ χρόνον ἀποτιθέμενοι τῆς ψυχῆς ἀρετὴν, ταλαιπωρεῖσθε δὲ
 ἀνάγκῃ τῇ πάσῃ, μηδὲ τὸ σώμα ταμιευόμενοι ἐς κίνδυνον ἄλλον. 10
 ὅπλων δὲ ἑμῖν γινέσθω καὶ ἵππων οὐδεμία φειδῶ, ὥς οὐκ ἐτι χρη-
 σίμων ἐσομένων ἑμῖν. ἅπαντα γὰρ προκατατρέψωσα τὰ ἄλλα ἢ
 τύχῃ, μόνῃ τῆς ἐλπίδος τὴν κεφαλὴν ἐς τὴν ἡμέραν ἐφίλαξε
 ταύτην. τὴν εὐψυχίαν τοίνυν ἀσκαίει καὶ πρὸς εἰτολίμιαν παρμ-

V 238 σκευάζεσθε. οἷς γὰρ ἡ ἐπὶ τριχὸς ἐλπίς, ὥσπερ τανὺν ἑμῖν, 15
 ἔσται, οὐδὲ χρόνου τινὰ βραχυτάτην ῥοπὴν ἀναπνεύσκειναι
 ἔξουσι. παρεληλυθέντας γὰρ τῆς ἀμικῆς τοῦ κοιροῦ ἀνόνητος
 τὸ λοιπὸν ἡ σπουδὴ γίνεται, καὶ διαφιδρόντως ἐπὶ ῥήγματος ἢ, οἷα

C ἐνδεχομένης τῶν πραγμάτων τῆς φύσεως ἀρετὴν ἔωλον, ἐπὶ
 H 368 παρελθούσης τῆς χρείας ἔξωρα καὶ τὰ ἐπιγινόμενα ἐπάνωκας εἰ- 20
 ναι. οἷμαι τοίνυν προσήκειν ἑμᾶς ἐπικαιριώτετα ἐν ἔργῳ λαβεῖν
 τὴν ἀγωνισιν, ὥς ἂν δυνήσῃσθε καὶ τοῖς ἀπ' αὐτῆς ἀγαθοῖς

5. αὐτοῖς L. corr. et P. αὐτῆς H.
 21. ἑμᾶς] ἡμᾶς L.

13. ἐς τὴν Pm. Aberat ἐς.

belli, ut si ex hoste reportemus victoriam hodierno proelio, nullum aliud
 Gothi facturi sint; utrisque speciosissimam quietis causam praebente
 clade. Nam homines in eos casus, quibus pessime iactati sunt, non au-
 dent iterum se dimittere: at si forte necessitate illuc vehementius impel-
 lantur, inde refugiunt eorum animi, memoria territi praeteritae calamita-
 tatis. His auditis, o viri, rem viriliter gerite, promentes totam pecto-
 ris vim; nec partem ullam fortitudinis reponite in tempus aliud. Quid-
 quid difficultatis occurret, constanter subite, nec corpus in discrimen
 alterum reservate. Nolite armis equivoce parcere, nulli posthac futuri
 usui. Siquidem Fortuna, protritulis rebus omnibus, spei summam, in
 hunc diem unum adductam, servavit. Ergo generositatem exercete,
 vosque ad pugnandum animose accingite. Nam quorum spes, ut iam
 vestra, in pilo stat, illis vel momento brevissimo residere non expedit.
 Ubi enim effluxit occasio, frustra est operae contentio, quamvis maxi-
 ma, abdicante rerum natura animositatem praeposteram: quippe elapsa
 semel opportunitate, intempestiva sint, quae consequuntur, necesse est.
 Haec eo vos incumbere debere arbitror, ut momenta ad bene pugnan-
 dum, quae se offerent, dextere arripiatis; quo possitis bona inde pro-

χρησθαι. ἐξελπίσασθαι τε ὡς ἐν τῷ παρόντι ἀξιόλεθρος μά-
 στω ἢ φνυγὴ γίνεται. γαίγονται γὰρ ἄνθρωποι οἱ λαίηοντες τὴν
 τῶν οὐκ ἄλλον του ἔνεκα τῆ ὁπῶς βιάσονται· ἦν δὲ θάνατον ἢ
 φνυγὴ προῖπον ἐπάγεσθαι μάλῃ, ὅ τὸν κίνδυνον ὑποστὰς τοῦ
 5 φνυγόντος πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἐν ἀσφαλεῖ ἔσται. τοῦ δὲ τῶν πολε-
 μίων ὁμίλου κατασφραγεῖν ὕψιον, ἐξ ἐθνῶν ζυνελε;μένων ὅτι μάλ-
 λιστα πλείστων. ζυμμάχῳ γὰρ πολλαχόθεν ἐραυσθεῖσα οὔτε
 τὴν πλάσιν οὔτε τὴν δύναμιν ἀσφαλῆ φέρεται, ἀλλὰ σχιζομένη D
 τοῖς γένεσι μερῶν καὶ ταῖς γνώμαις εἰκότως. μηδὲ γὰρ οἶσθε
 10 Οὐννοὺς τε καὶ Λαγγοβάρβους καὶ Ἑρούλους ποτὲ, χρημάτων
 αὐτοῖς μεμισθωμένους οἶκ οἶδα ὁπόσων, προκινδυνεύσειν αἰ-
 τῶν ἄχρι ἐς θάνατον. οὐ γὰρ οὕτως αὐτοῖς ἡ ψυχὴ ἀτιμῶς
 ὥστε καὶ ἀργυρίου τὰ διευτερεῖα παρ' αὐτοῖς φέρεσθαι, ἀλλ' ἐν
 οἷδμ ὡς μάχεσθαι τὰ ἐς τὴν ὕψιν ποιοίμενοι ἐπιλοκακῆσουσιν
 15 αὐτίκα δὴ μάλα, τῇ κεκομισμένοι τὴν μίσθωσιν, ἢ τὴν ἐλπίσιν
 ὑποτετελεσκότις τῶν ἐν σφίσιν ἀρχόντων. τοῖς γὰρ ἀνθρώποις
 καὶ τῶν πραγμάτων τὰ τερπνότεα δοκοῖναι εἶναι μὴ οἶτι πολέμῳ,
 ἢν μὴ κατὰ γνώμην αὐτοῖς πράσσηται, ἀλλὰ βιασθεῖσιν ἢ με-
 σταρνήσασιν ἢ ἄλλῃ τῇ ἀναγκασθεῖσιν, οὐκ ἐπὶ αὐτοῖς ἐπὶ τὸ κα-
 20 ταθύμιον ἀποκεκρίσθαι ξυμβήσεται, ἀλλὰ τῷ ἀναγκαίῳ μο- P 652
 χθρὰ φαίνεται. ὧν ἐνθυμηθέντες προθυμίᾳ τῇ πάσῃ ὁμοῖοι
 τοῖς πολέμοις χωρήσωμεν."

12. ἄτιμος] ἄτιμον L a pr. m. et H. *ibid.* ἐφνυχ(αν) ἐφνυχ(αν) H.
 ἐφνυχ(αν) Hoeschel. in annot. ex Pers. 13. αὐτοῖς] αὐτοῦς L
 a pr. m.

fectura percipere. Illud etiam apprimo teneatis velim, nihil iam esse perniciosis fuga. Qui suum deserentes ordinem terga dant, nihil aliud, nisi viam salutis, quaerunt. At si fugam certam consequatur exitum, qui pugnam sustinet, nae is longe tutior est quam qui fugit. Quod ad hostium multitudinem ex gentibus quamplurimis coactam attinet, ea vobis temnenda est: cum ex multis pretio conflata societas nec fidem, nec vires habeat stabiles: idque natura ferat, ut quanta gentium, tanta consiliorum diversitas in ea sit. Nec putate Hunnos, Langobardos, Krulosque pecunia infinita conductos, pro ipsis ad extremum spiritum dimicaturus. Neque enim vitam adeo vilem habent, ut eam argenteo postferant: nec dubito quin servata pugnantium specie, de industria remisse agant, sive quia mercedem iam acceperunt, sive ut arcenis Ducum suorum mandatis obtemperent. Enimvero non solum hostilia, sed illa etiam, quae vulgo habentur suavissima, si ab hominibus, vi, pretio, aliove quopiam adactis modo, non autem sponte exerceantur, ipsis displicent, atque intolerabilia videntur ob adiunctam necessitatem. His imbuti cogitationibus, toto animi impetu hostem adoriāmur.

λαί. Τυπωῦτα μὲν καὶ ὁ Τωτίλας εἶπε. τὰ δὲ στρατεύ-
ματα ἐς μάχην ἔντηται καὶ ἐτάξαντο ὧδε. μετωπηδὸν μὲν ἀμφο-
τέρωθεν ἄπαντες ἕστησαν, ὡς βαδύτατόν τε καὶ περίφημος τῆς
φάλαγγος τὸ μέτωπον ποιησόμενοι. τῶν δὲ Ῥωμαίων κέρας μὲν
τὸ ἀριστερόν Ναρσῆς τε καὶ Ἰωάννης ἀμφὶ τὸ γεώλοπον εἶχον 5
καὶ ξὺν αὐτοῖς εἴ τι ἄριστόν ἐν τῶν Ῥωμαίων στρατῷ εὐύγχανεν
ἦν. ἐκατέρω γὰρ τῶν ἄλλων χωρὶς τῶν στρατιωτῶν, δορυφέ-
ρων τε καὶ ὑπασπιστῶν καὶ βαρβάρων Οὐννων, εἶπετο πλήθος
ἀριστίνδην συνειλεγμένων. κατὰ δεξιὸν Βαλεριανός τε καὶ
Ἰωάννης ὁ φυγῆς ξὺν τῇ Λυγισθαίῳ καὶ οἱ κατέλοιποι Ῥω- 10
B μαῖοι ἐτάξαντο πάντες. πεζοὶς μὲντοι τοξότας ἐκ τῶν καταλό-
γου στρατιωτῶν ὀκτακοσίλους μάλιστα ἕστησαν κατ' ἄμφω τὰ
καὶ τάδε. κατὰ μέσα τῆς φάλαγγος τοὺς τε Λυγγοβάρδας καὶ
τὸ Ἑροίλων ἔθνος καὶ πάντας τοὺς ἄλλους βαρβάρους ὁ Ναρ-
σῆς ἔταξεν, ἐκ τε τῶν ἵππων ἀποβιβάσας καὶ πεζοὺς εἶναι κατα- 15
στησάμενος, ὅπως ἂν μὴ κακοὶ ἐν τῇ ἔργῳ γινόμενοι ἢ ἐθελόκα-
κοῦντες, ἂν οὕτω τύχη, ἐς ὑπαιγωγὴν ὀξύτεροι εἶεν. τὸ μόνον
πέρας κέρας τοῦ ἐνωτέρου τῶν Ῥωμαίων μετώπου Ναρσῆς ἐγ-
γώνιον κατεστήσατο, πεντακοσίους τε καὶ χίλους ἱππεῖς ἐν-
C ταῦθα στήσας. προέλητο δὲ τοῖς μὲν πεντακοσίοις, ἐπειδὴν 20
τάχιστα τῶν Ῥωμαίων τοῖς τραπῆναι ἔμβαλε, ἐπιβοηθεῖν αὐ-
τοῖς ἐν σπουδῇ, τοῖς δὲ χίλοις, ὅπηνίκα οἱ τῶν πολεμίων πεζοὶ
ἔργα ἄρχωνται, κατόπισθεν τε αὐτῶν αὐτίκα γενέσθαι καὶ ἀμ-

3. ἕστησαν κατ' PL ἕστησαν. καὶ H. 13. τάδε. κατὰ Maltretus.
τάδε τὰ HL. ibid. μέσα Hm P. μέσα H. 17. ὑπαιγωγὴν]
ὑποταγὴν HL. 18. ἐγγώνιον] ἐγγόνιον HL. ἐγγώνιον Hm.

31. Secundum hanc Tutilas orationem, uterque exercitus ad pugnam collit, sic dispositus. Ita omnes adversae frontibus stabant, ut aciei frons utriusque altissima esset atque oblonga. Laetum cerni Romanorum ad collum tenebant Narses ac Ioannes cum Romani fure exercitua. Uterque enim, praeter caeteros milites, hastatis scutatisque castellibus plurimis, magnisque Hunnorum vi lectissimorum atipatus erat. Habebant corou dexterum Valerianus, Ioannes Heluo, Dagistaeus ac reliqui Romani, peditum sagittariorum octo fere milibus ad utrumque latua locatis. Media in acie Langubardos, Erulos, caeterosque omnes Barbaros constituit Narses, iussitque ad pedes degressi, ne si mori, vel forte perfidia ardorem pugnae remitterent, ad fugam essent expeditiores. Siuatri Romanorum cornu extremitatem, quae erat in fronte aciei, produxit Narses in angulum, equitibus ibi peditis mille quingentis; ac quingentis quidem edixit, ut, si quod Romanorum agmen vertetur in fugam, statim illi succurrerent; alia vero millo, ut simul hostilis peditatus pugnare coepisset, a iurgo subirent, quo interceptus

φιβόλους ποιήσασθαι. καὶ ὁ Τωτίλως δὲ τρέπων τῷ αὐτῷ τοῖς
πολεμίοις ἐναντίαν τὴν στρατιὰν ξέμπυσαν ἔστησε. καὶ περιὼν
τὴν οὐκείαν πυράταξιν τοὺς στρατιώτας περιθάρονσεν τε καὶ πα-
ρεκάλει ἐς εἰσιολίαν προσοίῃ καὶ λόγῳ. καὶ ὁ Ναρσῆς δὲ
5 ταῦτό τοῦτο ἐποίει, ψελλιά τε καὶ στρεπτοὺς καὶ χαλινοὺς χρυ-
σοῦς ἐπ' αὐτῶν μετασφύσας καὶ ἄλλα αἶτα τῆς ἐς τὸν κίνδυνον D
προθυμίας ἐπεκαίματα ἐνδεικνύμενος. χρόνον δὲ τινα μάχης V 239
οὐδέτεροι ἤρχον, ἀλλ' ἡσυχῇ ἀμφότεροι ἕμενον, προσδεχόμενοι
τὴν τῶν ἐναντίων ἐπίθεσιν.

10 Μετὰ δὲ εἰς τοῦ Γότθων στρατοῦ, Κόκας ὄνομα, δύξαν
ἐπὶ τῷ δρυστηρίῳ διαρκῶς ἔχων, τὸν ἵππον ἐξελάσας, ἦλθεν
ἄγχι τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ, προὐκαλεῖτό τε, εἴ τις βούλοισα,
πρὸς μονομαχίαν ἐπιξέναι. ὁ δὲ Κόκας οἶτος, εἰς τῶν Ῥω- P 653
μαίων στρατιωτῶν ἐτύγχανεν ὧν τῶν παρὰ Τωτίλῳ ἀπηντι-
15 μοιολόγων τὰ πρότερον. καὶ οἱ αὐτίκα τῶν τις Ναρσοῦ δορυ-
φόρων ἀντίος ἦλθε, γένος Ἀρμένιος, Ἀνζαλῆς ὄνομα, καὶ αὐ-
τὸς ἵππῳ ὀχούμενος. ὁ μὲν οὖν Κόκας ὀρμήσας πρῶτος ὡς τῷ
δόρυτι πύσσειν ἐπὶ τὸν πολέμιον ἔτε, καταστοχαζόμενος τῆς
ἐκείνου γαστροῦς. ὁ δὲ Ἀνζαλῆς ἔξαπναιῶς τὸν ἵππον ἐκκλίνας
20 ἀνόνητον αὐτὸν κατεστήσατο γενέσθαι τῆς οὐκείας ὀρμῆς. ταύτῃ
τε αὐτὸς ἐκ πλαγίῳ τοῦ πολέμιου γενόμενος ἐς πλευρὰν αὐτοῦ
τὴν ἀριστεράν τὸ δόρυ ᾤσε. καὶ ὁ μὲν ἐκ τοῦ ἵππου πύσων B
ἐς τὸ ἔδαφος νεκρὸς ἔκειτο· κραυγὴ δὲ ἀπὸ τοῦ Ῥωμαίων στρα- H 369

3. παρεθρόσων L. 5. ψέλια] Vulgo ψέλλια. 6. μετασφύσας
H L. 10. Κόκας] Λόκας Pers. 18. πολέμιον] πόλεμον H.
ibid. τετο] Vulgo τετο. 19. Ἀνζαλῆς] ἀνζαλεῖς L. ἀνζαλεῖς H.

utrinque oppugnaretur. Eodem dispositas modo copias omnes obiecit
hostibus Totilas: tum aciem suam circumvolvans, militibus subdebat ani-
mos, eosque vultu ac voce ad evadendum excitabat. Idem agebat Nar-
ses, armillis, torques, fraena aurea, et alia quaedam pectoribus ad
proelium accendendis idonea ostendens, hastilibus elata. Ab ineunda
pugna aliquandiu utrique se cohibuerunt, et adversarium impressionem
expectantes, pede pressu steterunt.

Deinde Cocas, vir strenuitatis laude clarissimus, ex acie Gothica
protractus equo, ad Rom. exercitum accessit, unum aliquem posceus,
qui secum vellet singulari certamine congreri. Erat Cocas ex Romanor-
um numero militum, qui ad Totilam ante desciverant. Mox unus ex
Narsensis stipulatoribus, Anzalas nomine, natione Armenus, sese adver-
sum obtulit, equo et ipse vinctus. Prior Cocas, capto impetu, in ho-
stem irruit, ipsam hasta ferire meditans, in ventrem intentum. Equus
Anzalas repente flexo declinat ictum, impetumque frustratus. Hac
arte hosti oblique innidens, in latus eius sinistram hostem adigit: ille
excutus equo, exanimis humi sternitur. Ex acie Romana tollitur in-

τοῦ ὑπερφυῆς ἔρθη, οὐδ' ὥς μέντοι μάχης τινὸς οὐδέτεροι ἔρ-
 ζαν. Τωτίλως δὲ μόνος ἐν μεταχειμῶ ἐγένετο, οὐ μονομαχή-
 σων, ἀλλὰ τὸν καιρὸν τοῖς ἐναντίοις ἐκκρούσων. Γότθων γὰρ
 τοὺς ἀπολελειμμένους δισχίλους ἄγχιστα προσίειν μαθὼν ἀπε-
 τίθετο ἐς τὴν αὐτῶν παρουσίαν τὴν ἑμβολὴν, ἐποίει δὲ τάδε.⁵
 πρῶτον μὲν οὖν ἡΐλου τοῖς πολεμίοις ἐνδείκνυσθαι ὅστις ποτὲ εἴη.
 τὴν τε γὰρ τῶν ὀπλων σκευὴν κατακόρως τῷ χρόστῳ κατελημμέ-
 C νην ἡμιπλάσχετο καὶ τῶν οἱ φυλάρων κόσμιος ἕκ τε τοῦ πύλου καὶ
 τοῦ δόρυτος ἀλουργός τε καὶ ἄλλως βασιλεῖ πρέπων ἐκρέματο
 θανμαστός ὅσος. καὶ αὐτὸς ὑπερφηεῖ ὀχούμενος ἦπην παιδιὰν¹⁰
 ἐν μεταχειμῶ ἔπαιζε τὴν ἐνόπλιον ἐπιστιμμένως. τὸν τε γὰρ ἦπ-
 πον ἐν κύκλῳ περιέλισσων, ἐπὶ θάτερᾳ τε ἀνυστρέφων ἀθθις
 κυκλοτερεῖς πεποίητο δρόμους. καὶ ἡπνευόμενος μεθίει ταῖς αἵ-
 ραις τὸ δόρυ, ἀπ' αὐτῶν τε κραδαινόμενον ἀρπύσας μέσον εἴτα
 ἐκ χειρὸς ἐς χεῖρα παραπέμπων συχνὰ ἐφ' ἑκάτερον, καὶ μεταβι-¹⁵
 D βύζων ἡμιπέρως, ἐφιλοτιμεῖτο τῇ ἐς τὰ τοιαῦτα μελέτῃ, ὑπτιά-
 ζων καὶ ἰσχυάζων καὶ πρὸς ἑκάτερον ἐγκλινόμενος, ὥσπερ ἐκ παι-
 δὸς ἀκριβῶς τὰ ἐς τὴν ὀρχήστραν δεδιδασγμένος. ταυτὰ τε
 ποιῶν πᾶσαν καιέεργε τὴν δειλὴν πρῶτον. ἐπὶ πλεῖστον δὲ τὴν
 τῆς μάχης ἀναβολὴν μηχανεῖν ἐθέλων ἔπεμψεν εἰς τὸ Ῥωμαίων²⁰
 στρατόπεδον, φάσκων ἐθέλειν αὐτοῖς ἐς λόγους ἑμμεῖσαι. Ναρ-

3. τοῖς ἐναντίοις addidi ex Sulda s. v. ἐκκρούόμενος. τοὺς ἐναν-
 τίους τοῦτων ἐκκρούσων ex Reg. offert Hoeschel. *ibid.* ἐκκρού-
 σων] ἐκκρούόμενος Suidas. 10. παιδιάν P. παιδίαν H.
 11. τόν — ἦππον] τοῦ — ἦππον HL: illud Hm. 14. κραδαινό-
 μινος L a pr. m. *ibid.* μέσον P cum Scaligero. μένος HL.
 21. ἐθέλειν] ἐθέλων HL: illud Hm. *ibid.* ἐς λόγους P cum Sca-
 ligero. εὐλόγως HL.

gens in caelum clamor: neutri tamen coorientur ad pugnam. Unus ad-
 modum Totilas inter aciem utramque prodit, non ad singulare certamen;
 sed docendi eximendique temporis gratia. Cum enim his mille Gotthos,
 quos desiderabat, in proximo esse audiret, proellum in eorum adventum
 extrahens, haec palam egit. Primum hostibus ostendere voluit, qui vir
 esset. Armis auro plurimo ilitis indutus erat. Ex eius pilo atque ha-
 sta pendebant phaleræ, purpura adeo ardenti insignes, ut Regi plane
 conveneret mirificus hic ornatus. Ipse equo eximio vectus, inter gemi-
 nas acies armorum ludum scite ludebat. Equum enim circumagens ac
 reflectens utroqueversum, orbis orbibus impediēbat: sic equitans ha-
 statam in auras iaculabatur, eamque, cum tremula relabaretur, arripiebat
 mediam, et ex altera manu in alteram saepe traieciens ac dextero mu-
 tans, operam huic arti feliciter navatam ostentabat: resupinabat sese,
 et flexu multiplici nunc hoc nunc illic ita inclinabat, ut appareret dili-
 genter ipsum a pueritia didicisse saltare. In hac ludera exarcitatione
 tempus omne matutinum contrivit, habensque in animo longius pagnam

σῆς δὲ φανακίζειν αὐτὸν λαχρῶν, εἴ γε πολυμησίῳ τὰ πρό-
τερον, ἤνικα τοῦ προτινέσθαι λόγους ἔξουσία εἴη, νῦν ἐν με-
ταιχμῷ γινόμετος ἐς τοὺς διαλόγους χωροῖται.

λβ'. Ἐν τούτῳ δὲ Γότθοις καὶ οἱ διασχίλιοι ἔχον· οὕσπερ P 654
5 ἐς τὸ χαράκωμα Τωτίλας ἀφικέσθαι μαθὼν, ἐπιπλὴ καὶ ὁ και-
ρὸς ἐς ἄριστον ἦγεν, αὐτὸς τε ἐς ἀσπληνὴν τὴν οὐκίαν ἐχώρησε καὶ
Γότθοι διαλύσαντες τὴν παράταξιν ὀπίσω ἀνέστρεφον. ἐν δὲ
τῇ καυαλίᾳ τῇ αὐτοῖ γεγωνῶς Τωτίλας τοὺς διασχίλιους ἤδη πα-
ρόντας εἶρε. τὸ τε ἄριστον πάντας αἰρεῖσθαι κελεύσας καὶ τὴν
10 τῶν ὕψλων σκευὴν μεταμφιεσόμενος ἄπνυχας ἔξωπλίστατο μὲν ἐς
τὸ ἀκριβὲς ἐν στρατιωτῶν λόγῳ, εὐθὺς δὲ τὴν στρατιάν ἐπὶ
τοὺς πολέμιους ἐξῆγεν, ἀπροσδόκητος αὐτοῖς ἐπιπαισῖσθαι οὐό-
μενος καὶ τωτῇ αἰρήσειν. ἀλλ' οὐδ' ὥς ὑπαρασκευόντες Γω- B
μαιοὺς εἶρε. δεισας γὰρ ὁ Ναρσῆς, ὅπερ ἐγένετο, μὴ στίσειν
15 ἀπροσδοκίτοις ἐπιπύουσι οἱ πολέμιοι, ἀπειπὲν ἅπασι μῆτε ἄρι- V 240
στον αἰρεῖσθαι μῆτε ἀποδαρθεῖν μῆτε μὴν ἀποθωρακίσασθαι
τῶν πάντων μηδένα μῆτε τοῦ χαλινοῦ μεθεῖναι τὸν ἵππον. οὐ
μέντοι οἷδ' ἀποστίτους τὸ παρῶπαν αὐτοὺς εἴασιν, ἀλλ' ἐν τῇ
τάξῃ καὶ τῇ τῶν ὕψλων σκευῇ ἀκρατισυμένους ἐκείνους διηγεκίς
20 οὕτως ἀποσκοποῦντας καταδοκεῖν τῶν πολέμιων τὴν ἵσθον.
τρώπῳ μέντοι τῷ αὐτῷ οὐκέτι εἰάζοντο, ἀλλὰ Γωμαιοὺς μὲν C
τὰ κέρει, ἐν οἷς καὶ τετρακισχιλίους οἱ πεζοὶ τοξόται εἰσῆκτι-
σαν, ἐπὶ τὸ μηχανοειδὲς τοῦ Ναρσοῦ γνώμῃ ἐτράπετο. Γότθοι
δὲ οἱ πεζοὶ ἅπαντες ὑπιοθεν τῶν ἐπὶ τῶν ἀθρόοι ἴσταντο, ἐφ' ᾧ,

proferre, misit ad Romanum exercitum, et sermonem velle se conferre significavit. Abnuvit Narses, nugarī ipsemasserens ac dare verba, qui prius bellandi fuisset cupidus, cum offerri colloquium posset, ounc autem id peteret in medio certaminis campo.

32. Hoc interim spatio advenere Gotthis duo millia bellatorum: quos ubi Totilas in castris esse audiit, appetente hora prandii, in tabernaculum suum concessit, et Gotthi, soluta acie, retro commearunt. Ad suum reversus Totilas diversorium, illa duo millia adesse iam videt, totumque exercitum prandere iubet. Mox armis iodutis, sumisque adhibita cura, ut cuncti militariter armati essent, copias in hostes edocit, incautos aggressurum se et oppressurum ratus: at imparatos non offendit Romanos. Veritus enim Narses quod contigit, ne hostis inopinato ingruarēt, edixit, ne quis praaderet, nec meridiaretur, neu lorica m axueret, neu detruheret frenum equo. Nec tamen omnino impastos manere sivit: sed ipsius mandato, armati, ut erant, stantesque in ordinibus, ientarunt, iutentis semper oculis snimisque expectantes adventum hostium. Alio deinde modo ordinatae sunt acies: ac Romanse quidem cornua, in quibus peditum sagittariorum quatuor millia stabant, iubente Narsete, frontem lunarunt. Gotthis vera pudicitatus omnis post

ἦν τοῖς ἱππεῦσι τρυπῆναι ξυμβῆ, ἀναστρέφοντες μὲν ἐπ' αὐτοὺς οἱ φεύγοντες σῶζονται, ἐπίκοινα δὲ ἀμφοτέρω εὐθὺς χωρίζονται. προείρητο δὲ Γότθους ἅπασιν μῆτε τοξεύματι μῆτε ἄλλῳ ὅτε ποῦν ἐς συμβολῆν τίνδε ὅτι μὴ τοῖς δόρασι χρῆσθαι. διὸ δὴ Τωτίλαν πρὸς τῆς ἀβουλίας κατασπαραττηθῆναι τῆς αὐτοῦ ξυνηγέ- 6
 χθη· ὅς γε καθιστάμενος ἐς τήνδε τὴν μάχην οἷα οἶδα ὅτε
 D ἀνυπαισθείς παρίειτο τοῖς ἐναντίοις τὴν αὐτοῦ στρατιάν οὔτε τῇ ὀπλίῃσι ἀντίστοιχον οὔτε τῷ ἄλλῳ ἀντίπαλον, ἐπεὶ Ῥωμαῖοι μὲν ἐκάστοις ὡς ἐπικαιρότατα ἦν ἐν τῷ ἔργῳ ἐχρῶντο, ἢ τοξεύον- 10
 τες, ἢ δόρατι ὠθοῦντες, ἢ ξίφει διαχωρίζοντες, ἢ ἄλλῳ τι 10
 ἐτεροῦντις τῶν σφίσι προχείρων κἂν τῷ παρόντι ἐπιτηδείων, οἱ μὲν ἱππεύοντες, οἱ δὲ καὶ πεζοὶ ἐς τὴν παράταξιν καθιστάμενοι, κατὰ τὸ τῇ χρήμῃ ξυνοῦσαν, καὶ πῇ μὲν κύκλωσιν τῶν πολεμίων διαφρασσόμενοι, πῇ δὲ προσιόντας δεχόμενοι καὶ ταῖς ἀσπίσιν ἀποκρουόμενοι τὴν ἐπίθεσιν. οἱ δὲ τῶν Γότθων ἱππεῖς, τῶν 15
 πεζῶν σφίσιν ἀπολαλεμμένων ὑπὸ τῷ, μόνοις θωροῦντες τοῖς
 P 655 δόρασιν ὁρμῇ ἀντεπισκέπτῳ ἐπῆσαν, ἐν τε τῷ πόνῳ γινόμενοι τῆς σφετέρως ἀβουλίας ἀπώναντο. ἐπὶ μέσους γὰρ τοῖς πολεμίοις ὁρμίσαντες ἔλαθον σφῶς αὐτοὺς ἐν μέσῳ πεζῶν τῶν ὀκτακισχιλίων γινόμενοι, τοῖς τε τοξεύμασι πρὸς αὐτῶν βαλλόμενοι 20
 ἐκατέρωθεν ἀπείπον εὐθὺς, ἐπεὶ οἱ τοξόται ἄμωα τοῦ μετώπου τὰ κέρα ἐπὶ τὸ μηχανοειδὲς κατὰ βραχὺ ἔτρεπον, ἥπέρ μοι ἔμπροσθεν εἶρηται. πολλοὺς μὲν οὖν ἄνδρας, πολλὴν δὲ ἵππον ἐν τῷ

2. ἐπίκοινα L. a pr. m. et P. ἐπίκοινοι: HL. 3. μῆτε — μήτε] μῆθι — μῆθι P. 7. οὔτε — οὔτε] οὐδέ — οὐδέ P. 23. πολλὴν δὲ ἵππον] πολλοὶ δὲ ἵπποι: H.

equites confertim stetit, ut si hi forte inclinarentur, ad eum refugerent, iunctisque viribus hostem invaderent e vestigio. Id vero Gotthis praeceptum commune erat, ne sagittis, aliove quopiam telo, nisi ianctis, in hac proelio uterentur. Hic certe sua Totilas imprudentia deceptus est: qui in pugna hac ineunda, nescio qua ratione inductus, copias suas obiect hosti, armis rebusque caeteris impares: cum Romani singulis perapposite uterentur in dimicando, sive sagittas mitterent, sive hastas impellerent, sive gladios, aliudve quippiam, quod ad manum et ex usu esset, traherent: partim equis, partim pedibus pro re nata pugnarent: iamque hostes circumvenirent, iam exciperent irruentes, et impetum sentis propellerent. At Gotthorum equites, relictis a tergo pedibus, solis confisi lanceis, coeoque impetu abrepti, ubi coepta est pugna, temeritatis suae fructum ceperunt. Nam facto in hostes medius impetu, se ab octo millibus peditum interceptos non adverterunt. Statim autem contraxere animum, sagittis hinc atque hinc appetiti: cum sagittarii, ut supra dixi, frontis cornua sensim laniassent. Hac impressione multos viros equosque Gotthi prius ami-

πόνῳ τούτῳ Γότθοι ἀπέβυλον, οὐπω τοῖς ἐναντίοις ξυμμάχοντες, H 370
 πολλῶν τε ἀνηκίστων κυκίων ἐς πείραν ἰλθόντες ἐπὶ τε καὶ μόλις
 ἐς τῶν πολεμίων ἀφίκοντο τὴν παράταξιν. ἰνταῦθα τῶν Ῥω-
 μαίων τινὰς ἢ τῶν σήλοισι ξυμμάχων βαρβάρων μᾶλλον τῶν ἄλλων
 5 θαναμάζειν οὐκ ἔχω. μία γὰρ ἀνάντων προθυμία τε καὶ ἀρετὴ B
 ἐναγώνιος ἦν, ἕκαστοι τε τῶν ἐναντίων ἐπιόντων σφίσιν ὡς καρ-
 τερώτατα δεξάμενοι τὴν ἐπιδρομὴν ἀπεώσαντο. ἤδη δὲ ἀμφὶ τὰ
 πρὸς ἐσπέρην ἦν καὶ τὰ στρατόπεδα ἑξαπιναικίως ἐκινίθη ἐκείτρα,
 Γότθων μὲν ἐς ὑπαγωγὴν, Ῥωμαίων δὲ ἐς τὴν δίωξιν. ὥριμη-
 10 μίνοι γὰρ ἐς αὐτοὺς Γότθοι οὐκ ἀντεῖχον τοῖς πολεμίοις, ἀλλ'
 ἐνεδίδουσιν ἐπιόντων αὐτῶν καὶ τροπάδην ἀνέστρεφον, καταπι-
 πληγμένοι αὐτῶν τῷ τε ὁμίλῳ καὶ τῇ διακοσμίᾳ. ἐς ἀλκὴν τε
 οὐδαμῇ ἔβλεπον, ὥσπερ θάσματι ἐπιπεσόντα σήλοισι δειμαίνον-
 15 τες, ἢ ἐξ οὐρανοῦ πολεμοῦμενοι. δι' ὀλίγον δὲ εἰς πεζοὺς αὐ-
 τοῖς τοῖς σφετέρους ἀφικομένοις πολλῶν ἔτι μᾶλλον τὸ κυκὸν ἤρε- C
 το καὶ πρόσω ἐχώρει. οὐ γὰρ ἐν κόσμῳ τὴν ἀναχώρησιν ποιη-
 σάμενοι ἐς αὐτοὺς ἤλθον, ὡς ἀτυπνεύσοντες τε καὶ ξέν ἐν αὐτοῖς
 ἀναμαχοῦμενοι, ἢ παλῶξιν ἐγχειρίσοντες, ἢ ἄλλην τινὲν πολέμου
 ἰδέαν, ἀλλ' οὕτως ἀτάκτως ὥστε αὐτῶν τισι καὶ διεσθάρθαι
 20 τῆς ἵππου ἐπιπυσούσης ξενίησι. διόπερ αὐτοὺς οἱ πεζοὶ οὔτε
 διωσάντες ἰδέξαντο οὔτε διωσώμενοι ἔστησαν, ἀλλὰ ξέν αὐ-
 τοῖς προτροπάδην ἄπαντες ἔγενον, ἐνθα δὴ καὶ ἀλλήλους ὥσπερ

7. ἀμφὶ τὰ] ἀμφὶ τῶν Hl. ἀμφὶ τὰ Hoesch. lu annot. 15. ἀφι-
 κομένοις L. ἀφικμένοις HP. 17. αὐτοὺς] αὐτοῖς Hl: αὐ-
 τοὺς Hm.

sorunt quam cum hastibus manum consererent, pessimeque accepti vix
 tandem ad eorum aciem pertenerunt. Hic nescio quos prae caeteris mi-
 rer, Romanos quosdam, an Barbaros eorum socios. Nam in omnibus
 par alacritas animi et virtus aemula emicabat. Adversariorum assultum
 excipiebant singuli validissime et repellebant. Iam dies declinabat in
 vespertum, cum utraque acies se loco repente movit; sed ita, ut Got-
 thica referrat pedem, Romana instarat. Hanc enim adorti Gothi non
 restiterunt: at cessera contra ruentibus, effusaque recurrerunt, eorum
 ingenti numero atque apta dispositione attoniti. De exerendia viribus
 minime cogitabant, tanquam si ad spectrorum occursum paverent, vel
 caelitus oppugnarentur. Brevis ad peditatum suum reversis, incravit ac
 multo longius processit malum. Neque enim eo se retulerunt compositae,
 ut recepta animae, inanisque viribus pugnam redintegrarent, vel fugam
 inilecerent persequentibus, aliudve certandi genus capesserent, verum
 adeo inordinati erant, ut eorum nonnulli equitatus Romani impetu occu-
 buerint. Quocirca ipsa peditatus Gathicus non accepit diducta acie,
 nec pars illis saluta substitit: at una fugarunt citato carae: tum, quasi
 in tenebris digladiarentur, ita sese invicem concidebant. Romanae co-

ἐν νυκτομαχίᾳ διέφθειρον. ὁ τε τῶν Ῥωμαίων στρατὸς, τῆς
 ἐκείνων ἀπολαύοντες ὑβρωδίας, ῥυαδοὶ σὺν δειμῖα τοὺς ἐν ποσὶν ἐκεί
 D ἔκτεινον, οὔτε ἀμνησμένους οὔτε ἀντιβλέπειν τολμῶντας, ἀλλὰ
 σφᾶς αὐτοὺς τοῖς πολέμοις παρεχόμενους ὁ τε βούλοντο χρη-
 σθαι, οὔτε δὴ αὐτοῖς τὰ τε δέματι ἐπεκάθειξε καὶ ὁ φόβος ἐκρά- 5
 τε. καὶ αὐτῶν ἑξακισχίλιοι μὲν ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ἀπέθανον,
 πολλοὶ δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἐνχειρίσιν τοῖς ἐναντίοις. οἱ δὲ αὐτοὺς
 V 241 ἐν μὲν τῷ παρόντι ἐζώλησαν, οὐ πολλὰ δὲ ὕστερον ἔκτειναν.
 οὐ μόνον δὲ Γότθοι ἀνέφοντο, ἀλλὰ καὶ τῶν πάλαι Ῥωμαίων
 στρατιωτῶν πλείστοι, τῶν τὸ πρότερον μὲν ἀποταξιασμένων τῇ 10
 Ῥωμαίων στρατιᾷ, ἀπηντομοληκότων δὲ, ἥπλε μοι ἐν τοῖς ἔμ-
 προσθεν λόγοις ἐρρήθη, παρὰ Τωτίλαν τε καὶ Γύτθους. δοῖς
 P 656 δὲ δὴ τοῦ Γότθων στρατοῦ μήτε ἀπολωλέναι μήτε τῶν πολιτῶν
 ταῖς χερσὶ ξυνηνέσθῃ γενέσθαι, οὔτοι διαλαθεῖν τε καὶ περθεῖν
 ἴσχυσαν, ὥς αὐτῶν ἑκαστος ἦππον ἢ ποδῶν ἢ τέχης ἔσχεν ἢ καί- 15
 ροῦ ἢ χώρου φέροντος ἐς τοῦτο ἐπειχεῖν.

Ἴδῃ μὲν οἷν ἡ μάχη ἐς τοῦτο ἐτελεύτη καὶ ξυνεσκόταξε
 παντάπασιν ἥδη. Τωτίλαν δὲ γένοντα ἐν σκότῃ σὺν ἀνδράσιν
 οὐ πλέον ἢ πέντε οἷσιν, ὥνπερ ὁ Σκιπούρ ἐς ἐπύχυνεν ὢν,
 τῶν τετρες Ῥωμαίων ἐδίωκον, οὐκ εἰδότες ὥς Τωτίλας εἴη· ἐν 20
 τοῖς καὶ Ἀσβυδὸν τὸν Γήπαιδα ξυνίβανεν εἶναι. ὅσπερ ἐπεὶ
 B Τωτίλα ἀγχοτάτιο ἐγένετο, ὥς τῷ θόρυβῳ αὐτὸν κατὰ τῶν νώτων
 πνέων ἐπῆλθε. Γοιθικὸν δὲ τι μεράκιον, ἐκ τῆς Τωτίλα οικίας

3. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ P.

14. ταῖς] τοῖς HLP.

17. ξυνεσκόταξε L. ξυνεσκότασε P.

piac, arrepta, quam illorum consternatio dabat, opportunitate, obvios
 quosque immisericorditer mactabant, cum illi non oculos in hostem, ne-
 dum armu, audentes tollere, eius arbitrio se permitterent. Nec, ut re-
 mittebat ipsorum pavor: quin magis ac magis animos occupabat. Con-
 gressu illo ceciderunt sex Gotthorum millia: multi dedidere se hostibus:
 qui tunc quidem ipsos cepere vivos; subinde vero interfecerunt. Nec
 solum Gotthi caesi sunt, sed pars etiam maxima Romanorum olim mili-
 tum, qui prius a Romano militum, ut in superioribus libris narravi, ad
 Totilam et Gotthos defecerant. Demum Gotthis, qui mortem hostiles-
 que manus vitarent, lutere et elabi licuit, prout cuique vel equi, vel
 pedum celeritas comitante fortuna favit, pro temporis ac loci opportu-
 nitate.

Im proelium hunc habuerat exitum, tenebatque nox terras; adhuc
 Totilam fugientem in tenebris cum viris non amplius quinque, quo ex
 numero erat Scipuar, Romani aliquot insectabantur, nescientes Totilam
 cum esse. In his erat Asbodus Gepae. Hic a tergo Totilae imminens,
 eiusque humeros lancea ferire destinans, irruerat, cum Gotthus adole-
 scentulus, domesticus Totilae, fugae domini comes, easum tunc oblatum

μείγοντι τῷ δεσπότῃ ἐπόμενον, τέχνην τε ἀπαξιοῦν τὴν τότε πα-
 ροῦσαν, ἀνέκραγε μέγα „ Τί τοῦτο, ὦ κύων, τὸν δεσπότην τὸν
 σουτοῦ πληξῶν ὤρηκας; “ ὁ μὲν οὖν Ἀσβάδος ἐπὶ Τωτίλῳ τὸ
 δόρυ σθένει παντὶ ὤσιν, αὐτὸς δὲ πρὸς τοῦ Σκιπούρου τὸν πόδα
 5 πληγείς αὐτοῦ ἔμεινε. καὶ αὐτὸς δὲ Σκιπούρῳ πρὸς τοὺς τῶν διω-
 κόντων πληγείς ἔστη, οἳ τε ξὺν Ἀσβάδῳ πεποιθμένοι τὴν δίωξιν,
 τέτταρες ὄντες, ὅπως αὐτὸν διασώσωσιντο, οὐκέτι ἰδίῳ κόν, ἀλλὰ
 ξὺν αὐτῷ ὀπίσω ἀνέστρεφον. οἳ δὲ Τωτίλῃ ἐπισπόμενοι, διώ-
 κειν σφᾶς ἔτι τοὺς πολεμίους οἰόμενοι, οὐδὲν τι ἥσσαν προσήλαν- C
 10 ρον, καίπερ αὐτὸν καιρίαν πληγέντα καὶ λιποψυχοῦντα ἐπαγόμε-
 νοι, πρὸς τὴν αὐτοῦ τῆς ἀνάγκης τὸν βίαιον δρόμον.
 σταδίους δὲ ἀνύσαντες τέσσαράς τε καὶ ὀγδοήκοντα ἐς χωρίον
 ἀφίκοντο Κύπρις ὄνομα. οὗ δὲ τὸ λοιπὸν ἡσυχάζοντες Τω-
 τίλῃ τὴν πληγὴν ἐθεράπευον, ὅσπερ οὐ πολλῶ ἔσθιον τὸν βίον
 15 ἐξέμετρησιν. ἐνταῦθά τε αὐτὸν οἱ ἐπισπόμενοι κρύψαντες τῇ
 γῇ ἀνιχώρησαν. αὕτη γέγονε Τωτίλῃ τῆς τε ἀρχῆς καὶ τοῦ βίου
 κατὰστροφῇ, ἔτη ἑνδεκά Γότθων ἄρξαντι, οὐκ ἐπαξίως ἐπιγενο-
 μένῃ τῶν ἐμπροσθὶν αὐτῷ πεπραγμένων, ἐπεὶ καὶ τὰ πράγματα
 πρότερον τῷ ἀνθρώπῳ ἐχώρησε, καὶ τοῖς ἔργοις οὐ κατὰ λόγον
 20 ἢ τελειυτὴ ἐπεγένετο. ἀλλὰ καὶ τῶν ἢ τέχῃ ὠραιομένην τε δια- D
 γανές καὶ διασφύρουσαι τὰ ἀνθρώπεια τό τε παράλογον τὸ αὐτῆς
 ἴδιον καὶ τὸ τοῦ βουλῆματος ἀπροφάσιστον ἐπιδέδεικται, Τωτίλῃ
 μὲν τὴν εὐδαιμονίαν ἐξ αἰτίας οὐδεμιᾶς ἐπὶ χρόνον μῆκος αὐτο-

9. ἔτι] ἐπὶ L.

19. λόγον L. λόγου P.

indignans, contenta voce, *Quid agis, inquit, o canis, cur ictu petis do-
 minum tuum?* Asbadus vero intente totis viribus lancea Totilam perfo-
 dit: mox ipse, inflicto pedi a Scipure vulnere, in eo loco haerere co-
 gitur: haeret una Scipura a persequentium quodam sauciatus. Illi etiam
 quatuor, qui cum Asbado hostes agitaverant, his omisiss, ut eum ser-
 varent, cum ipso regressi sunt: dum Totilae comites, ab illis adhuc se
 premi rati, nihil lentius procherentur, quamvis eum letaliter saucium,
 et linquente animo collabentem deducere: nempe cursum violentum ipsis
 necessitas imperabat. Emensi stadia LXXXIV. Capras perveniunt: id loco
 nomen: ubi intermissa fuga, curarunt vulnus Totilae: quem paulo post
 mortuum ibi comites mandarunt humo, et abacesserunt. Annos unde-
 cim Gotthis Totilas imperaverat, cum hunc regni ac vitae finem habuit,
 indignum rebus, quas ante gesserat. Cum enim priura incepta bene
 illi processissent, actis non respondit exitus vitae: sed tunc etiam For-
 tuna sese palam ostentans, et humana obtinens, prodidit suam inopinato
 agendi vim, potestatemque decernendi indicta causa: siquidem abs re
 diuturnam Totilae largita ultro felicitatem, morti adeo miserae ipsam au-
 ctoritate sua addixit, nulla causa tunc apparente. Quae, meo quidem

Proeopius II.

40

- H 371 **ματίσασα**, δειλὴν δὲ οὕτω τῷ ἀνθρώπῳ κατιστροφὴν ἀπαυθαρ-
δισαμένην ἔξ οὗ προσηκόντων ἐν τῷ παρόντι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν
ἀνθρώπῳ, οἴμαι, καταληπτὰ οὔτε γέγονε πόποιε οὔτε μήποτε
ἔσπερον ἔστιν· λέγεται δὲ αἰεὶ καὶ δοξάζεται διαψευθεῖσθαι ἐς
τὸν πάντα αἰῶνα, ὥσπερ ἐκάστω φίλον, λόγῳ τῷ εἰκότι δοκοῦντι 5
εἶναι παρηγοροῦντι τὴν ἀγνοίαν. ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὸν πρότερον λόγον
ἐπάνειμι.
- P 657 **Τωπίαν** γοῦν Ῥωμαῖοι οὕτως ἔξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι
οὐκ ἔγνωσαν, ἕως αὐτοῖς γενῇ μία, Γούθῳ γένος, ἔγραψέ τε
καὶ τὸν τάσιν ἐπέδειξεν. οἱ τε ἀκηκοότες, οὐκ ἔγιντο τὸν λόγον 10
εἶναι οἰόμενοι ἐν τῷ χωρίῳ ἐγένοντο, καὶ τὴν θήκην ὀκνήσει οὐ-
δεμιᾷ διορύξαντες ἔξήνεγκαν μὲν **Τωπίαν** ἐνθάδε νεκρὸν, ἐπι-
γνόντες δὲ αὐτὸν, ὥς φασι, καὶ τοῦτον δὴ τοῦ θεάματος ἐμ-
πλησάμενοι τὴν σφετέρην ἐπιθυμίαν αὐτοῖς αὐτὸν τῇ γῇ ἐκρυψαν,
ἕς τε **Ναρσὴν** τὸν πάντα αὐτίκα ἀνήνεγκαν λόγον. τινὲς δὲ οὐχ 15
οὕτω τὰ γε κατὰ **Τωπίαν** καὶ τήνδε τὴν μάχην ξυμβῆναι, ἀλλὰ
τρόπῳ τῷ ἐτέρῳ φασίν· ὅνπερ μοι ἀναγράψασθαι οὐ τοι ἄπο
B τρόπου ἔδοξεν εἶναι. λέγουσι γὰρ οὐκ ἀπροφάσιστον οὐδὲ πα-
ράλογον τὴν ὑπαγωγὴν ξυνεγεῖσθαι τῷ Γούθῳ στρατῷ, ἀλλὰ
Ῥωμαίων ἀκροβολιζομένων τινῶν βέλος ἐκ τοξέματος τῷ **Τω-** 20
πίᾳ ἐξαπινάτως ἐπιπεσεῖν, οὐκ ἐκ προνοίας τοῦ πέμψαντος· ἐπεὶ
V 242 **Τωπίας** ἐν στρατιωτῶν λόγῳ ὠπλισμένος τε καὶ παρατεταγμέ-
νος ὅπου δὴ τῆς μάχης ἀπημελημένης εἰστήκει, οὐ βουλόμε-
νος τοῖς πολέμοις ἐνδελος εἶναι, οὐδέ πη αὐτὸν ἐς ἐμβουλήν

1. δειλὴν] δειλὴν HL. 8. γοῦν] γὰρ HL. γοῦν HmP. *ibid.*
οὕτως] οὕτω P.

iudicio sunt eiusmodi, ut nondum potuerint, nec possint unquam humana capi intelligentia. De his, nullo non tempore decantatis, sentire quisque et loqui solet ad libitum, oratione, quae videtur probabilis, ignorantiam suam consolans. Ego vero ad propositum redeo.

Romani Totilam ita extinctum nescierunt; donec femina quaedam Gottha rem ipsa aperuit, ac tumulum indicavit. Mendacium suspicantes qui haec audierunt, veniunt in rem praesentem, atque effosso protinus loculo, educunt cadaver Totilae: quod cum, ut ferunt, agnovissent, ad satietatem spectatum reddiderunt sepulcro, ac rem totam Narseti e vestigio renuntiaverunt. Quidam aliter casum Totilae et hoc proelium narrant: id quod mandare literis non alienum iudico. Aliant Gothici exercitus fugam non sine causa nec temere contigisse: sed quodam Romanorum sanguine velitante, confixum esse sagitta Totilam ex improviso, ac praeter propositum sagittarii; cum Totilas militis ritu armatus atque instructus, temere et sine ullo delectu loci staret in acie, note-

παριχόμενος, ἀλλὰ τῆς τύχης ταῦτα σκηνωρομένης ἰνὸς καὶ
 θενάσσης ἐπὶ τὸ τοῦ ἀνθρώπου σῶμα τὸν αἰρακτον· καὶ αὐτὸν
 μὲν καιρίαν βληθέντι, ὥς ἐν μάλιστα, περιώδυνον γεγενημένον C
 ἔξω γενέσθαι τῆς φάλαγγος ξέν τε ὀλίγοις κατὰ βραχὺ ὑπίσω ἴε-
 5 ναι. καὶ μέχρι μὲν ἐς Κύπρου τὸν ἵππον ἔλαν, ἐνταῦθα δὲ οὐκ
 ἀντέχοντα τῇ ταλαιπωρίᾳ λιποψυχίσαντα τὸ λοιπὸν εἶναι τὴν
 πληγὴν θεραπεύσαντι, οὐ πολλὰ τε ἵπσιρον αὐτῷ ἐπιγενέσθαι τὴν
 τέλειον ἡμέραν τοῦ βίου. τὴν δὲ Γούθμον στρατιὰν οὔτε ἄλλως
 ἀξιόμαχον τοῖς ἐναντίοις οἶσαν, ἀλλὰ καὶ ἀπομάχον σήσι παρὰ
 10 δόξαν γεγενημένον τοῦ ἄρχοντος, ἐν θάμβει γενέσθαι, εἰ μόνος
 αὐτὸς οὐκ ἔξ ἐπιβολῆς τῶν πολέμιων ὁ Γωίλις καιρίαν βλη-
 θεῖη, καὶ ἀπ' αὐτοῦ περιήσθοντες τε καὶ ἀθίμους γεγενημένους ἐς
 τε ὀρρωδίων ἕρον οὐκ ἔχοντας καὶ ἑπαγωγὴν οὕτως αἰσχροὺς ἐμ-
 πεπιτωκέναι. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων λεγέτω ἔκυστος ὅπη αὐτῷ
 15 ἦλλον ἔσται.

λγ'. Νυρσῆς δὲ περιχαρὴς τοῖς συμπεπιτωκόσι γεγόμενος D
 ἐπαναγίρων οὐκ ἀνίει ἐς τὸν θιὸν ἕπαιτα, ὅπερ καὶ ὁ ἀληθὴς
 λόγος ἐγίνετο, τὰ τε ἐν ποσὶ διοικεῖτο. καὶ πρῶτον μὲν τῶν οἱ
 ἐπισπομένων Λαγγοβάρδων ἀλλαξίων τὰς ἀτοπίας (οἷ γε πρὸς P 658
 20 γῇ ἄλλῃ ἐς τὴν δάμειαν παρανομίαν τὰς τε οἰκοδομίας, αἷς ἂν ἐν-
 τέχοιεν, ἐντελέμπευσαν καὶ γυναιξὶ ταῖς εἰς τὰ ἱερὰ καταστειγού-

7. θεραπεύσαντι L. 10. Ante τοῦ ἄρχοντος in L. signum lacu-
 nae. 11. αὐτὸς] αὐτῆς H Reg. αὐτὸς Hm. 13. οὕτως]
 οὕτω P. 19. ἀλλαξίων] ἀλλάξας L. ibid. τὰς ἀτοπίας Sca-
 liger. Libri τῆς ἀτοπίας. 21. ἐντελέμπευσαν] Vulgo ἐντελί-
 πρσαν.

scere volens hostibus, nec se praecipue petendum offerens: verum haec
 agente fortuna, et in ipsius corpus sagittam dirigente, plagam eum le-
 tiferam accepisse; victumque acerbissimo doloris sensu, excessisse acie,
 et pedetentim eum paucis retro commensasse: cum autem Capras venisset
 iuventus equo, ac dolore ibi praevalente, coepisset animo liaqui, haud
 multo post adhibitum vulnere medicamentum, supremum diem obiisse:
 Gotthorum vero exercitum, qui iam hosti longe impar viribus erat, ut
 suum etiam Principem ad pugnam invalidum vidit, obstupuisse, quod
 quamvis hostes non petiissent prae caeteris Totilam, unus tamen ipse
 letali plaga affectus esset: hinc factum, ut metu exanimati, ultra mo-
 dum horruerint, seque in fugam coniecerint adeo turpem. Sed de his
 ad suum quisque arbitrium disserat.

33 Narses successu laetus, ad Deum omnia, verum utique aucto-
 rem, referebat perpetuo, atque instantia digerebat. Ac primum redi-
 mere pretio voluit indignam licentiam Langobardorum, quos secum du-
 xerat: cum praeter alia iniquitissimae vitae scelera, obvisa domus de-
 lerent igni, et feminis, quae sacris aedibus se commiserant, turpem vi-

σαις βιαζόμενοι ἐπλησίωζαν) χρήμασι μεγάλοις αὐτοὺς δεξιωσά-
μενος ἐς τὰ πάτρια ἤθη ἀγῆκεν ἵναι, Βαλεριανὸν τε καὶ Λα-
μιναν, τὸν αὐτοῦ ἀδελφεοῦν, ἔν τοις ἐπομένοις ἐξηγεῖσθαι
τῆς ὁδοῦ ἕχρι ἐς τὰ Ῥωμαίων ὄρη σῆσι κελύσας, ὅπως μηδὲν
ἐν τῇ ἀποπορείᾳ λυμήνῃται. Ἐπειδὴ δὲ Λαγγοβάρδαι ἀπὸ γλῶ- 5
γῃσαν ἐκ Ῥωμίων τῆς γῆς, Βαλεριανὸς ἰστρατοπεδεύσατο ἄμφι
πόλιν Βερῶναν, ὡς πολιορκήσων τε καὶ παραστήσόμενος αὐτὴν
βασίλει. δίδωσάντες τε οἱ τὸ φελακτίριον ταύτῃ ἔχοντες Βαλεριανῷ
B ἐς λόγους ἦλθον, ὡς πᾶς τε αὐτοῖς καὶ τὴν πόλιν ὁμολογίᾳ ἐν-
δώσαντες. ἃ δὲ Φράγγοι μαθόντες, ὅσοι φρονεῖν ἐς τὰ ἐπὶ 10
Βεντίας χωρίῳ εἶχον, διεκώλυνον προθυμίᾳ τῇ πάσῃ τῆς χώρας,
ἅτε αὐτοῖς προσηκούσης, ἄξιοῦντες μεταποιῆσθαι. καὶ ἀπ'
αὐτοῦ ἀπρακτοὺς ἐνθύνει παντὶ τῷ στρατεύματι Βαλεριανὸς ἀνι-
χώρησι. Γότθοι δὲ, ὅσοι ἀποφυγόντες ἐκ τῆς ξυμβολῆς διωσά-
θησαν, διαβάντες ποταμὸν Πάδον, πόλιν τε Τίκινον καὶ τὰ 15
ἐκείνη χωρία ἔσχον, ἄρχοντά τε τὸν Τείαν κατεστήσαντο σῆσιν.
ὅς δὴ τὰ χρήματα εἰρῶν ἄπαντι, ὅσα Τωτίλας ἔτυχεν ἐν Τικί-
νῃ καταθέμενος, Φράγγους ἐς ξυμμαχίαν ἐπαγαγέσθαι διανοεῖτο.
Γότθους δὲ ὡς ἐκ τῶν παρόντων διεπέτε καὶ διεκόμει, ξυλλέ-
C γων σπουδῇ ἄμφ' αὐτὸν ἅπαντας. ταῦτα δ' Ἐνρσῆς ἀκούσας 20
Βαλεριανὸν μὲν ἐκέλευσε πῶσι τοῖς ἐπομένοις ἄμφι Πάδον ποτα-

5. ἀποπορίᾳ] ἀπορίᾳ L. 7. Βερῶναν] Vulgo Βερῶναν.
15. Τίκινον P. τικίνον Lm. πικηνῶν Reg. πικηνῶν H. τῇ
κηπῶν L. 17. Τωτίλας] τωτίλλας L. ibid. Τικίνα Plm. τῇ
κηπῶν L. πικηνῶν H. 18. διανοεῖτο] διεκοπέτο Reg.
19. Γότθους δὲ] γότθους τε L. ibid. συλλέγων L. 20. ἐν
σπουδῇ HL. ibid. ὁ om. L. 21. ἐκέλευε L. ibid. ἐπομέ-
νοις] πολέμοις L.

asserrent. Quare magna pecunia donatos remisit in patriam, Valeriano ac Damiano eius nepoti eorumque copiis demandata cora, eoa ad Ro-
mani Imperii limitem deducendi, ut in via ab iniuria et maleficio tem-
perarent. Postquam Langobardi ex Romano solo pedem extulerunt, co-
stra Valerianus ad urbem Veronam posuit. ut eam obsidiooe Imperatori
subligeret. Qui in urbis praesidio locati erant, de illa secum tradenda
cum Valeriano sunt collocti, urgente metu. Hoc nuntio exciti Franci
in agro Veneto stationarii, omni id studio prohibuere, regioem sibi
vindictantes, ut suam: quocirca Valerianus inde cum omnibus copiis, re
infecta, abcessit. Gotthi vero, qui ex proelio evaserant, trajecto Pa-
do, urbem Ticinum circumiectaque loca occuparunt, ac sibi Regem crea-
runt Teian: qui inventa omni pecunia, quam Ticini Totilas reposuerat,
Francos ad belli societatem pellicere statuit, et Gotthos pro tempore et
re composuit iastruxitque, circa se omnes propere colligens. His Nar-
ses auditis, Valeriano mandavit, ut cum suis omnibus ad fluvium Padum

μόν φυλακὴν ἔχειν, ὅπως μὴ Γότθοι ἀδιέσπερον ξυστήσασθαι
 δυνατοὶ εἶναι, αὐτὸς δὲ παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐπὶ Ῥώμην ἦι.
 ἐν Τούσκῳις τε γενόμενος τὴν Ναρνίαν μὲν ὁμολογία εἶλε, καὶ H 372
 Σπολιτινοῖς ἀτυχιστοῖς οὖσι φρουρὰν ἔλιπεν, ἀνοικοδομήσασθαι
 5 οἷ τάχιστα ἐπιστελλας ὅσα τοῦ περιβόλου καθελόντες ἐτύγγανον
 Γότθοι. ἐπεμψε δὲ καὶ τινας ἀποπειμασμένους τοῦ ἐν Περυσίᾳ
 φυλακτηρίου. ἤγουντο δὲ τῶν ἐν Περυσίᾳ φρουρῶν αὐτόμολοι
 γεγονότες Ῥωμαῖοι δύο, Μελιγίδιος τε καὶ Οὐλίφος, ὅσπερ Κυ-
 10 πριανοῦ δορυφόρος γεγονὼς πρότερον, Τωτίλᾳ πολλὰ οἱ ἐπαγ- D
 γειλαμένῳ ἀναπεισθεὶς Κυπριανὸν τότε ἄρχοντα τοῦ ἐνταῦθα φυ-
 λακτηρίου δόλῳ ἔκτεινεν. ὁ μὲν οὖν Μελιγίδιος λόγους τοῦ Ναρ-
 σοῦ ἐνδεξάμενος ἐβουλεύετο ξὺν τοῖς οἱ ἐπομένοις Ῥωμαίοις τὴν V 243
 πόλιν ἐκδοῦναι. οἱ δὲ ἀμφοῖν τὸν Οὐλίφον τῶν πρᾶσσομένων αἰ-
 σθόμενοι ξυνίσταντο ἐπ' αὐτοῖς ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς. καὶ Οὐλίφος
 15 μὲν ξὺν τοῖς οἱ ὁμογνῶμονοῦσιν αὐτοῦ διεφάρη, Μελιγίδιος δὲ
 παρὶδωκε Περυσίαν Ῥωμαίοις ἀντίκα. τῷ μέντοι Οὐλίφῳ ξυνέβη
 τις τίσις ἐκ τοῦ θιοῦ δηλονότι ἐπιεισεῦσαι, ἐν αὐτῷ μάλιστα δι-
 20 φεῖσθαι τῷ χώρῳ, ἵνα δὴ αὐτὸς τὸν Κυπριανὸν διεκρήσατο.
 ταῦτα μὲν δὴ οὕτω κεχώρηκε.
 Γότθοι δὲ οἱ ἐν Ῥώμῃ φυλακὴν ἔχοντες ἐπειδὴ Ναρσὴν τε P 659
 καὶ τὸν Ῥωμαίων στρατὸν ἐπὶ σφᾶς ἰόντας ἄγχιστά πη ἐπέδοντο

1. Γότθοι] γότθων L. 3. τὴν om. L. 4. Σπολιτινοῖς] σπό-
 λιταν οἷς L. ibid. ἔλιπεν L. 7. δὲ τῶν] δὲ καὶ τῶν L.
 8. Ῥωμαῖοι] ἐκ Ῥωμαίων Reg. ibid. μελιγίδιος L. Et infra.
 ibid. Οὐλίφος PL. οὐλίθος H hic et infra. 12. τὴν πόλιν Ῥω-
 μαίοις Hm. 13. ἐκδοῦναι] ἐπδοῦναι H. εὐδοῦναι P.

agitaret custodiam, ne Gotthi liberius coirent: ipse cum reliquo exercitu Romam contendit. In Tuscia Narniam deditione cepit, ac Spoletinis, qui moenibus exuti erant, praesidium reliquit, iussitque reaedificari confestim murum, ubicumque dirutus a Gotthis fuerat. Misit etiam, qui praesidium Perusinum tentarent, cui praeerant transfugae Romani duo, Meligedius atque Uliphus. Hic antea, cum Cypriani Protector esset, iudectus amplis pollicitationibus Totilae, eundem Cyprianum dolo occiderat, tunc Praefectum loci praesidio. Narseti assentiens Meligedius, urbis Romanis dedendae consilium cum suis iniit. Quo cognito, in eos aperte Uliphus ipsiusque milites conspirarunt. Ibi demum caeso Ulipho cum eiusdem propositi sociis, statim Perusiam Meligedius Romanis tradidit. Caeterum in hoc eluxit divinus ultio, quod ubi Cyprianum Uliphus interemerat, eodem loci ipse perierit. Ita res in illis partibus procedebant.

Gotthi vero, qui praesidio Romam tenebant, ut adversum se tenere, iamque appropinquare Narsetem Romanumque exercitum intellexe-

εἶναι, παρισκευάζοντο ὡς τὰ δυνατὰ σφίσειν ὑπαντιάσσοντες. ἐτύγχανε δὲ Τωτίλας πολλὰς μὲν ἐμπρησάμενος τῆς πόλεως οἰκοδομίας, ἥνικα δὲ αὐτὴν τὸ πρῶτον ἐξεῖλεν. ἐν ὑστάτῳ δὲ λογισάμενος, ὡς ἐς ὀλίγους ἀποκεκριμένοι οὐχ οἷοι τέ εἰσι τὸ λοιπὸν Γότθοι ἅπαντα τὸν περίβολον Ῥώμης διαφυλάξαι, τειχίσματι 5 βραχεῖ ὀλίγην τινὰ τῆς πόλεως μοῖραν ἀμγὶ τὸν Ἀδριανοῦ περιβυλὼν τάφον καὶ αὐτὸ τῷ προτέρῳ τείχει ἐνάψας φρουρίου κατε-
B στήσατο σχῆμα. ἐνταυθα τε τὰ σφίσειν αὐτοῖς τιμιώτατα κατα-
 θέμενοι Γότθοι ἐς μὲν τὸ ἀκριβεὲς τὸ φρούριον τοῦτο ἐφύλασσον, τὸ δὲ ἄλλο τῆς πόλεως τεῖχος ἀπημελημένον ὑπεριώρων. φρου- 10
 ροὺς τοίνυν σφῶν ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ τηκικάδε ἀπολιπόντες ὀλί-
 γους τινὰς οἱ λοιποὶ ἅπαντες ἀμγὶ τὰς ἐπάλξεις τοῦ τῆς πόλεως
 γινόμενοι τεῖχους τῶν πολεμικῶν ἀποπειράσασθαι τειχομαχούντων
 ἐν σπονδῇ εἶχον. ὅλον μὲν οὖν τὸν Ῥώμης περίβολον διὰ μεγέ-
 θους ὑπερβολὴν οὕτε Ῥωμαῖοι ἐπιόντες περιβάλλεσθαι εἶχον οὕτε 15
 Γότθοι φρουρεῖν. διασκεδαγνύμενοι δὲ οἱ μὲν ὅπη παρατίχοι
 προσέβαλλον, οἱ δὲ ὡς ἐκ τῶν παρόντων ἡμύοντο. καὶ Ναρ-
 σῆς μὲν τοξοτῶν ἐπαγόμενος μέγα τι χρήμα ἐς μοῖραν τινὰ τοῦ
C περιβόλου ἐπισκηπτεν, ἐτέρῳ δὲ Ἰωάννης ὁ Βιτυλιανοῦ ξὺν
 τοῖς οἱ ἐπομένοις προσέβαλλε. Φίλημου δὲ καὶ οἱ Ἑρουλοὶ κατ' 20
 ἄλλο τι μέρος ἠνώχλουν, ἐκαστάτῳ τε αὐτῶν οἱ λοιποὶ εἶποντο.
 λειχομάχουν δὲ ἅπαντες ὡς ἀπωτάτῳ ἀλλήλων ὄντες. καὶ κατ'

2. πολλὰς om. H: habet Hm.

4. ἐς ὀλίγους] ἐν ὀλίγοις Reg.

5. Ῥώμης τὸν περίβολον L.

7. ἐνάψας] ἀνάψας Reg.

11. χω-

ρίῳ] φρουρίῳ H.

13. ἀποπειράσασθαι] ἀποπειράσαντες Hl.

17. προσέβαλλον] προέβαλλον L.

20. προσέβαλλε] προσέβαλε L.

21. ἐκαστάτῳ] ἐκάστοις Reg.

22. δὲ] τε L.

ibid. ἀπωτά-
 τῳ om. L.

runt, sese ad occurrendum totis viribus compararunt. Multa urbis aedificia Totilas igni corruerat, cum eam primum cepisset: deinde secum reputans Gotthos, ad modicum redactus numerum, non sufficere custodiendis muris omnibus Romae, partem urbis exiguam, circa Adriani molem, parvo muro cinxerat, coque veteribus annexo moenibus, castelli speciem loco deerat. Ibi Gotthi rebus, quae pretiosissimas ducebant, repositis, castellum hoc sedulo custodiebant; reliquos urbis muros per indiligentiam negligebant. Tunc autem relictis eo loci paucis custodibus, caeteros omnes ad pinnas murorum urbis tulit impetus animi, periculum facturos oppugnatorem. At cum amplior murorum ambitus obstaret, quo minus totum circumcluderent aggressores Romani, et Gotthi defenderent; dispersi, impressionem illi, ut se dabat occasio, faciebant; bi pro re nata repellebant. Narses ingenti sagittariorum numero succinctus, muri partem adoriebatur; alteram Ioannes Vitaliani nepos cum suis; Philemuthus cum Krulis tertiam, sequentibus caeteris longo inter-

αὐτοὺς οἱ βάρβαροι ξυνιστάμενοι ἐδέχοντο τὴν ἐπίθεσιν. τὰ
 μέντοι ἄλλα τοῦ περιβόλου, ἵνα δὴ Ῥωμαίων οὐκ ἐγένετο προσ-
 βολή, ἀνδρῶν ἔρημα παντάπασιν ἦν, Γότθων ἀπάντων, ὅπῃ ἂν
 οἱ πολέμιοι ἐπισκέψαιεν, ἀγειρομένων, ἥπερ μοι εἴρηται. ἐν
 5 τούτῳ δὲ γνώμη Ναρσού ὁ Δαγισθαῖος στρατιώτας τε παμπλη-
 θεῖς ἔχων καὶ τὸ τε Ναρσοῦ καὶ τὸ Ἰωάννον σημειῶν καὶ κλίμα-
 κας πολλὰς ἐπαγόμενος μοῖρα τινὶ τοῦ περιβόλου ἐξακινυάως ἐπέ-
 σκηψε, φρουρῶν τὸ παράπαν ἐρήμῳ οὔσῃ. τὰς τε κλίμακας D
 εὐθὺς ἀπάσας οὐδενὸς ἀμυνομένου τῷ τείχει ἐρείδους οὐδενὶ πόρῳ
 10 ἔξεν τοῖς ἐπομένοις ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐγένετο, τὰς τε πύλας
 κατ' ἐξουσίαν ἀνέωγεν. ὥνπερ αὐτίκα Γότθοι αἰσθόμενοι οἰκείῃ
 ἐς ἀλκὴν ἔβλεπον, ἀλλ' ἔφρουγον ἅπαντες ὅπῃ αὐτῶν ἐκάστῳ δυ-
 νατὰ ἐγένοι. καὶ οἱ μὲν εἰς τὸ φρούριον εἰσεπήδησαν, οἱ δὲ
 δὴ ἐς τὸν πόρτον ἐχώρησαν δρόμῳ. ἐνταῦθά μοι τοῦ λόγον ἐν-
 15 νοια γέγονεν ὅτινα ἡ τύχη διαχλευάζει τὰ ἀνθρώπεια τρόπον,
 οὐκ αἰετὰ κατὰ ταῦτά παρα τοὺς ἀνθρώπους ἰούσα οὐδὲ ἴσοις αὐ-
 τοῖς ὑφθαλμοῖς βλέπουσα, ἀλλὰ συμμεταβαλλομένη χρόνῳ καὶ
 τόπῳ, καὶ παιζεῖ ἐς αὐτοὺς παιδίον τινα παρα τὸν καιρὸν ἢ τὸν P 660
 χῶρον ἢ τὸν τρόπον διαλλάσσοῦσα τὴν τῶν ταλαιπωρῶν ἄξιαν,
 20 εἴ γε ὁ Ῥώμην μὲν ἀπολωλεκὸς τὰ πρότερα Βέσσης οὐ πολλῶ
 ἥστερον ἀνείσωστο Ῥωμαίους τὴν τῆς Λαζικῆς Πέτραν, ἔμπα-

4. ἐπισκέψαιεν] διασκέψαιεν H. ibid. μοι om. L. 8. φρου-
 ρῶν Reg. φρουρῶς P. 9. πόρῳ οὐδενὶ L. 10. ἐγένετο]
 ἐγένοντο L. 11. ἀνέωγεν] ἀνέωγον L. 12. ὅπῃ] ὅποι L.
 13. εἰσεπήδησαν Reg. 15. διαχλευάζει] διασκενιάζει Reg.
 ibid. ἀνθρώπεια] ἀνθρώπινα L. 17. συμμεταβαλλομένη L.
 18. τόπῳ] τρέπῳ L. ibid. παιδεῖαν L. 19. τρόπον] τόπον H.
 20. ὁ om. L. ibid. μὲν] ἤμην L. 21. τὴν om. L. ibid. τῆς
 Λαζικῆς] λαζικὴν H.

vallo. Nec minus inter se distabant oppugnatores, quorum impetum oppositi Barbari sustinebant. Vacabant prorsus reliquae muri partes, a quibus abstinebant Romani vim, coactis, ut dixi, Gotthis omnibus, ubicumque hostes ingredebant. Interea, Narsetis iussu, Dagisthacus, magno septus militum globo, et cum ipsis Narsetis tum Iohannis vexillum secum habens, scallisque instructus plurimis, repente quamdam muri partem invadit, defensoribus omnino vacuam. Confestim scallis omnibus, nemine prohibente, applicitis, sine ullo negotio cum suis urbem ingres-
 sus, portas ad libitum recludit. His Gotthi statim animadversis, obicere resistendi propositum, et cuncti, quo cuique licet, evadere. Alii conil-
 cere se in castellum; alii Portum cursu petere. Haec me narrantem cogitatio subit, quo pacto Fortuna res humanas irrideat, non aequabili motu mortales adiens, neque iisdem contuens oculis; at se pro tempore et loco vertens. Ludum quendam inter ipsos ludit, vel tempore, vel loco, vel modo mutans miserorum conditionem. Certe Bessas, qui Ro-

- λιν δὲ ὁ Λαγισθαῖος Πέτρην τοῖς πολεμίοις μεθεῖς ἀνεκτίσματο
 H 373 ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ βασιλεῖ Ῥώμην. ἀλλὰ ταῦτα μὲν γέγονέ τε τὸ
 ἐξ ἀρχῆς καὶ αἰεὶ ἔσται, ὥς ἂν ἡ αὐτὴ τέχνη ἀνθρώποις ᾖ. Να-
 ρσῆς δὲ τότε παντὶ τῷ στρατῷ ἐπὶ τὸ φρούριον πολεμίων ἤκει. κα-
 τορθωσάντες τε οἱ βάρβαροι καὶ τὰ πιστὰ ὑπὲρ τῶν σωμάτων 5
 κεκομισμένοι σφᾶς τε αἰτοῦς καὶ τὸ φρούριόν οἱ αὐτίκα δὴ μάλισ-
 B παρέδωκαν, ἔκτον τε καὶ εἰκοστὸν ἔτος Ἰουστινιανοῦ βασιλείας
 τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος. οὕτω τε Ῥώμῃ ἐπὶ τούτου
 V 244 βασιλεύοντος τὸ πέμπτον ἔαλον, ἥσπερ εἰθὺς ὁ Ναρσῆς τῶν πνυ-
 λῶν τὰς κλεῖς βασιλεῖ ἔπεμψε. 10
 C λδ'. Τότε δὴ τοῖς ἀνθρώποις διαφανέστατα ἐπιδέδεικται
 ὥς ἄπασιν, ὅσπερ ἔδει γενέσθαι κακῶς, καὶ τὰ εὐτυχήματα δο-
 κοῦντα εἶναι εἰς ὅλεθρον ἀποκρίεται, κατὰ τοῦν τε ἀπαλλάξαν-
 τες ἴσως τῇ τοιαύτῃ ἐνημερίᾳ ξυνδιαφθείρονται. Ῥωμαίων γὰρ
 τῇ τε ξυγκλήτῳ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τὴν νίκην τήνδε πολλῷ ἔτι 15
 μᾶλλον θρόνον αἰεὶ ξυνηγέσθαι γενέσθαι τρώει τοιῷδε. Γότ-
 θοι μὲν γένοντες καὶ τῆς Ἰταλίας τὴν ἐπικράτησιν ἀπογόντες,
 ὁδοῦ ποιοῦμενοι πάρεργον, τοὺς παρατυχόντας σφίσι Ῥωμαίους
 οὐδεμιᾷ διηκρῶντο σκιδόει. οἱ δὲ βάρβαροι τοῦ Ῥωμαίων στρα-
 τοῦ ὡς πολεμίοις ἰχρῶντο πῦσιν, οἷς ἂν ἐντέχον ἐν τῇ ἐς τὴν 20
 D πόλιν εἰσόδῳ. πρὸς δὲ καὶ τότε αὐτοῖς ξυνηγέσθαι γενέσθαι.
 πολλοὶ τῶν ἀπὸ τῆς ξυγκλήτου βουλῆς, τοῦτο Τωτίλλᾳ δεδογμέ-

1. μεθεῖς] προσθεῖς L.

8. τούτου] τοῦ L. a pr. m.

14. ἐνη-

μερίᾳ] ἐνδομεία H.

ibid. συνεδί- L.

15. συγκλήτῳ L.

16. φθόρου] φθόνου Reg. φθόνων L.

17. εἴν L. a m. sec.

19. τοῦ] τῶν L.

20. ἐν addidi ex L.

22. συγκλήτου L.

nam prius perdidit, haud multo post Romanis Potram Lazicae re-
 peravit. Rursus Dagisthaeus, qui Petram pene hostibus ereptam dimi-
 serat, momento Romam Imperatoris ditioni restituit. Verum eiusmodi
 vices ab orbe condito extiterunt, eruntque semper, quamdiu eadem For-
 tuna hominibus dominabitur. Tum vero Narses intento infestoquo omni
 exercitu ad castellam accessit. Territi Barbari, accepta salutis fide,
 eodem temporis puncto, se et castellam dederunt, annam Imperii xxi.
 agente Iustiniano Augusto. Sic Roma quintum capta est illo Principe:
 ad quem claves portarum urbis Narses protinus misit.

34. Id temporis, humano generi apertissime probatum est, quomodo
 Deus perderet statuit, illis ea ipsa, quae prospera videntur, in
 perniciem vertere, ipsosque, rebus ex animi sententia gestis, cum sua
 illa felicitate extingui. Siquidem haec victoria Senatui populoque Ro-
 mano gravius exitium attulit: quod ita contigit. Fugientes Gotthi, spe
 deposita obtinendo Italiae, obiter Romanos, in quos incidebant, macta-
 bant, parcentes nemini. Barbari, in Romano militante exercitu, obvios
 quosquo ad urbis aditus hostiliter accipiebant; quibus malis ietud acce-

ρον, τὰ πρότερον ἔμεινον ἐς τὰ ἐπὶ τῆς Καμπανίας χωρία. ὧν-
 πέρ τινες, ἐπεὶ Ῥώμην ἔχουσιν πρὸς τοῦ βασιλέως στρατοῦ ἔγνω-
 σαν, ἐκ Καμπανίας ἐξαναστάντες ἐς αὐτὴν ἦσαν. ὁ δὲ Γότ-
 θοι μαθόντες, ὅσοι ἐν τοῖς ταύτῃ ὀχυρώμασιν ἐτύγγατον ὄντες,
 5 ἅπαντα διεφενώμενοι τὰ ἐκείνῃ χωρία τοὺς πατρικίους ἅπαντας
 ἔκτειναν. ἐν τοῖς καὶ Μάξιμος ἦν, ὅσπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν
 λόγοις ἐμνήσθην. ἐτίγγαν δὲ καὶ Τωτίλως, ἥλικα Ναρσῆ ἔπαν-
 τιύσων ἐνθάδε ἦν, τῶν ἐκ πόλεως ἐκείτης δοκίμων Ῥωμαίων
 τοὺς παῖδας ἀγέρας καὶ αὐτῶν ἐς τριακοσίους ἀπολιξάμενος, P 661
 10 ὅσπερ μάλιστα τὸ σῶμα καλοῦς ᾔετο εἶναι, τοῖς μὲν γυναιμένοις
 οὕτως δὲ αὐτῷ συνδιαίτησονται ἐπειπὼν, ὁμήρους δὲ οἱ οἱ λόγῳ τῷ
 ἀληθεῖ ἰσομήνους. καὶ αὐτοὺς Τωτίλως μὲν τότε ἐπὶ ποταμὸν
 Πάδον ἐκένειν εἶναι, Τέτας δὲ τανῦν ἐνταῦθα εὐρὼν ἅπαντας
 ἔκτεινε.
 15 Ῥάγναρις τε, Γότθος ἀνὴρ, ὅσπερ ἡγήτο τοῦ ἐν Ταραν-
 τίνις θυλακιστοῦ, καίπερ τὰ πιστὰ γνώμῃ βασιλέως πρὸς τοῦ
 Πακουρίου κεκομισμένος, Ῥωμαίοις τε προσχωρήσειν ὁμολογή-
 σαι, ἥπερ μοι ἔμπροσθεν εἴρηται, παρασχόμενος δὲ καὶ Γότ-
 θους ἔξ ἐν ὁμήρων λόγῳ ἐπὶ ταύτῃ δὲ τῇ ὁμολογίᾳ Ῥωμαίοις,
 20 ἐπειδὴ Τέταν ἔκρινε βασιλεὺς καταστάντα Γότθοις, τοῖς τε
 Φράγγουσι ἐς ἐπικουρίαν ἐπαγαγεσθαι καὶ παντὶ τῷ στρατῷ τοῖς B
 πολεμίοις ἐθελειν ὁμοσε εἶναι, μεταπορευθεὶς τὴν βουλὴν ἐπιτε-

1. τῆς om. L. 3. ἦσαν] ἦσαν L. 13. Πάδον ποταμὸν L.
 ibid. εἶναι] εἶναι HL. 17. Πακουρίου] βακουρίου HL. Et in-
 fra. 18. μοι om. L. ibid. παρασχόμενος δὲ Reg. παρασχών
 τε P. 22. ἐκτελεῖν] τελεῖν L.

sit. Antea, iussu Totilas, debebant in Campania Romani Senatores multi. Horum quidam, allato nuotio potitum Romae Caesarianum exerci-
 tum, eo migrarunt ex Campania. Quod ubi Gotthis, munita tenentibus
 regionis illius loca, compertum fuit, in tota provincia conquiescere Patri-
 cios, omnesque interfecere: in his fuit Maximus ille, cuius memini in
 superioribus libris. Praeterea, cum inde Narseti iret obviam Totilas,
 ex urbibus singulis nobilium Romanorum filios collegerat, lectisque ex
 eorum numero trecentis, quos forma ac specie egregios iudicabat, pa-
 rentibus quidem dixerat, suos fore illos domesticos; re autem vera ha-
 bere volebat obsides. Tum ipse Totilas trans fluvium Padum miserat:
 iam vero Teias eodem ibi nactus, ad unum omnes occidit.

Ragnaris, genere Gotthos, praesidii Tarentini Praefectus, etsi de
 sententia Imperatoris a Pacurio fidem acceperat, seque, ut supra dixi,
 ad Romanos accessurum pollicitus, sponsionis huius obsides Romanis de-
 derat Gotthos sex; ubi tamen Teiam Gotthorum Regem factum, Fran-
 corum auxilia accire, et eum hoste copiis omnibus decernere velle au-

λαῖν τὰ ὁμολογημένα οὐδαμῇ ἤθελε, σφραδίζων δὲ καὶ διατινόμενος τοὺς ὁμήρους ἀπολαβεῖν ἐπενόει τάδε. πέμψας παρὰ τὸν Πακοῖριον ἤτις σταλῆναι οἱ τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν ὄλγους τινάς, ἡρ' ὅς ἔξιν τῷ ἀσφαλῆ ἕς τε τὸν Ἀρνοῦντι σήσιον εἶναι δυνατὰ εἶη ἐνθάδε τε διαπορθμευσάμενους τὸν Ἰόνιον κόλπον ἐπὶ 5 Βυζαντίου κομίσσασθαι. ὁ μὲν οὖν Πακοῖριος μακρὰν ὑπολειμμένης τῶν τῷ ἀνθρώπῳ βεβηλευμένων τῶν οἱ ἐμπλείων πεντήκοντα σιέλλει. ὁ δὲ αὐτοὺς τῷ φρουρῷ δεξιόμοις κυθεύρξεν εὐθὺς, τῷ τε Πακουργῷ ἐσήμυνεν ὥς, ἵπερ αὐτῷ τοὺς στρατιώτας βουλομένῳ εἶη τοὺς αὐτοῦ ἔρεσθαι, ἀποδιδόμην δεήσει 10 τοὺς Γόιθους ὁμήρους. ταῦτα ἀκούσας ὁ Πακοῖριος ὄλγους μὲν τινὰς ἐπὶ τῇ τοῦ Ἀρνοῦντος γαλαξῇ εἴασε, πλεῖν δὲ τῷ ἄλλῳ στρατεύματι ἐπὶ τοὺς πολέμους ἀτίκναι ἤναι. Ῥάγνυρις δὲ τοὺς μὲν πεντήκοντα μελλήσει οὐδαμῇ ἔλαινεν, ὥς ἐπαντιῶσων δὲ τοῖς πολέμοις ἐκ τοῦ Τύραντος τοὺς Γόιθους ἐξήγειν. ἐπειδὴ τε 15 ἀλλήλους ἐνέμιζαν, ἡσώσονται Γόιθοι. Ῥάγνυρις τε αὐτῶν ἀποβαλὼν πλείστον ἐξόν τοῖς κατωλοῖσι δρασμῶν εἴχεν. ἐς μέντοι τὸν Τάραντι ἐσελθεῖν οὐδαμῇ ἴσχυσε, παντιχόθιν αὐτὸν περιβεβλημένων Ῥωμαίων, ἀλλ' ἐς Ἀχεροντίδα ἡθῶν ἔμεινε. ταῦτα μὲν οὖν τοιαῦτα ἔγγινε. Ῥωμαῖοι δὲ οὐ πολλὰ ὕστερον τὸν τε 20

V 245 πόρτιον πολιορκήσαντες ὁμολογίῃ εἶλον καὶ φρούριον ἐν Τού-

1. ὁμολογημένα] ὁμολογούμενα Hm. *ibid.* σφραδίζων] σφραδίζων Reg. 2. ὁμήρους] ὁμοῖους L. 4. Ἀρνοῦντα] ἑδροῦντα Reg. *ibid.* εἶναι σφίσιον L. 5. ἐνθάδε τῷ Reg. καὶ P. 6. Βυζαντίου] βιζαντίους Reg. 8. αὐτοῦς] αὐτὸς L. 11. ὁ om. L. 12. τῇ om. L. 13. στρατεύματα Reg. στρατῶ P. 16. αὐτῶν] αὐτοῦ H. 18. αὐτὸν] αὐτοῦ L. 20. τοιαῦτα] ταῦτα L. Fort. ταύτη.

dūt, mutato consilio, promissis manere noluit. Ad dolo convertens animus, eoque intendens, ut reciperet obsides, haec machinatur. Destinatus, qui suo nomine Pacurium regent, ut Romanos aliquot milites ad se mitteret, quo tutius Hydruntem cum suis eat, tralectoque sinu Ionio Byzantium proficiscatur. Nihil minus cogitans Pacurius, quam quod ille meditabatur, ex suorum numero quinquaginta mittit. Hos Ragnaris in castellum admissos, illico in custodiam tradit, et Pacurio significat, si milites recipere suos velit, necesse esse remittat Gotthorum obsides. Quo Pacurius audito, paucos Hydrunte praesidarios relinquit, et cum caeteris copiis ad hostes properat. Ragnaris, abiecta omni cunctatione, quinquagenos illos perimit, et obviam iturus hosti, Tarento Gotthos educit. Commissa pugna, vincuntur Gotthi, et Ragnaris, amissa parte suorum maxima, cum reliquis aufugit. Septo undique a Romanis Tarento exclusus, Acherontidem sese confert, ibique manet. Sed haec haecenus. Haud multo post, cum Romani Portum obsedissent, iuxta compositionem

σκοις, ὃ δὴ Νέπα καλοῦσι, καὶ τὸ ἐν Πείρᾳ ἐπὶ περτοῦσιν ὄνομα- H 374
μαζομένην ὀχύρωμα.

Τείας δὲ (οὐ γὰρ ἀξιωμαχὸς τῷ Ῥωμαίων στρατιῷ Γού-
θους κατὰ μόνους ᾤετο εἶναι) παρὰ Θεοδίδβαλδον τὸν Φράγγων
5 ἄρχοντα ἐπεμψε, χρήματα πολλὰ προτινόμενος, ἐπὶ τε ξυμμα-
χίαν παρακαλῶν. ἀλλὰ Φράγγοι, τὰ ξύμφορα, οἶμαι, βεβον-
λευμένοι, οὔτε ὑπὲρ τῆς Γούθων οὔτε ὑπὲρ τῆς τῶν Ῥωμαίων
ὠφελείας ἐβούλοντο θνήσκειν, ἀλλὰ σφίσιν αὐτοῖς προσποιεῖν
Ἰταλίαν ἐν σπονδῇ εἶχον, καὶ τούτου δι' ἕνεκα τοὺς ἐν πολέμῳ P 662
10 κινδύνους ἐγίστασθαι μόνον. **Τίχιν** δὲ Τίτσιλως ἐντα μὲν τῶν
χρημάτων ἐν Τικίνῳ καταθήμενος, ἥπερ μοι ἔμπροσθεν εἴρηται,
τὰ δὲ πλεῖστα ἐν φρουρίῳ ἐχυρῷ μάλιστα, ὅπερ ἐν Κέμῃ τῇ ἐπὶ
Καμπανίᾳ ξυμβαίνει εἶναι, καὶ φρουροὺς ἐνταῦθα καταστησά-
μενος, ἄρχοντά τε αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν τὸν αὐτοῦ ξὺν Ἡρωδιανῷ
15 ἐπιστῆσας. τοίτους δὲ βουλόμενος ὁ Ναρσῆς ἐξελεῖν ἐς Κέμην
τινὰς τοῖς τὸ φρούριον πολιορκήσοντας ἐπεμψεν, αὐτοὺς δὲ
Ῥώμην διακοσμῶν αὐτοῦ ἔμεινε. καὶ ἄλλους στείλας ἐκέλευε
Κεντουκέλλας πολιορκεῖν. Τείας δὲ ἀμφὶ τοῖς ἐν Κέμῃ φρουροῖς B
τε καὶ χρήμυσιν δείσας, ἀπογνοῖς τε τὴν ἀπὸ τῶν Φράγγων ἐλ-
20 πίδα, τοὺς οἱ ἐπομένους δέειπσεν ὥς τοῖς πολεμίοις ὁμοίσε χω-

1. ὀνομαζομένη Hm. Vulgo ὀνομαζόμενον. 3. τῷ] τῶν L.
7. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ P. 8. ὠφελείας] ἐλευθερίας Reg.
10. μόνος] μόνους L. 11. Τικίνῳ Lm et Maltretus. πεικνηῶ
H. τῇ κηρῶν L. 12. τῇ om. L. 13. φρουροῦς] φρουράς L.
14. τὸν om. L. *ibid.* ξὺν] σὺν L. 18. τοῖς Reg. τοὺς HP.
ibid. φρουροῖς τε καὶ L. φρουροῖς καὶ Hm. φρουροὺς καὶ HP.
19. χρήμασι Hm. τὰ χρήματα HP.

ceperunt; item in Tuscia castellum, cui nomen Nepa, ac Petrae pertusae munitionem.

Telas vero, Gothos infirmiores iudicans, quam ut soli pugnare possent cum Romano exercitu, legatione missa ad Francorum Regem Theodobaldum, ad belli societatem ingentis pecuniae pollicitationibus eum invitavit. At Franci, auls, opinor, rationibus servientes, nec Gothicae, nec Romanae rei causa volebant vitam profundere; sed Italiam sibi subdere, eiusque rei gratia bellum gerere cupiebant nulla impliciti societate Ticini quidem, uti antea diximus, partem aliquam gazae Totilas reposuerat; maximam vero commiserat castello munitissimo, quod Cumis est in Campania, locatoque ibi praesidio fratrem suum cum Herodiano praefecerat. Hos Narses expugnare constitutum habens, mittit Cumas, qui castellum obsideant; moratur ipse Romae, constituendis rebus urbis intentus: Centumcellarum quoque obsidionem alia eo missis demandat. Tum Teias Cumano praesidio gazaeque timens, et a Francis desperans, ita suos instruxit, ut pugnandi cum hoste consilium prae se ferret. Quo

ρήσων. ὤνπερ αἰσθόμενος ὁ Ναρσῆς Ἰωάννην τε τὸν Βιταλιανοῦ ἀδελφιδεὸν καὶ Φιλημούθ' ἔξεν τῷ οἰκείῳ στρατεύματι ἐς τὰ ἐπὶ Τουσκίας χωρία ἵλναι κεινέμ, ἐνταῦθα τε καθιζομένους καὶ τοῖς ἐναντίοις ἀναχαιτίζοντας τὴν ἐπὶ Καμπανίας ὁδόν, ὅπως οἱ Κύμην πολιορκοῦντες ὑδρείστερον αὐτὴν ἢ βίη ἢ ὁμολογία ἐξιλεῖν δύναιτο. ἀλλὰ Τείας ὁδοὺς ἐν δεξιᾷ τὰς ἐπιτομωτάτας ἐπὶ τὸ πλείστον ἀγείς περιόδους τε πολλὰς καὶ μακροτάτας περιβαλλόμενος, διὰ τε τῆς παραλλίας κόλπου τοῦ Ἰονίου ἡν, ἐς Καμπανίαν ἀγίκετο, τοὺς πολέμιους λυθὼν ἅπαντας. ὅπερ ἐπὶ Ναρσῆς ἔμαθε, τοὺς τε ἀμφὶ τὸν Ἰωάννην καὶ Φιλημούθ' μετεπείμ-
C 10 πειτο, οἳ τὴν ὁδὸν ἐν Τούσχοις ἐφρούρουσαν, καὶ Βαλεριανὸν ἄρτι Πέτρων ἐξαφροῦντα τὴν περτοῦσαν καλουμένην μετεκάλει ἔξεν τοὺς ἐπομένους, τὰς τε δυνάμεις ἐννήγηρε, παντὶ τε καὶ αὐτὸς τῷ στρατῷ ὡς ἐς μάχην ξυνεταγμένος ἐς Καμπανίους ἦει.

D
V 246 λ'. Ἔστι δέ τι ὄρος ἐπὶ Καμπανίας ὁ Βέβριος, ὅπερ ἐν 15 τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐμνήσθην, ὅτι δὴ πολλάκις ἀφρήσιν ἤχον μυκηθμῷ ἐμφερέῃ. καὶ ἐπειδὴν αὐτῷ τὸ τοιοῦτον ξυμβαίη, ὁ δὲ καὶ κόνιως ἐπὶ τούτῳ ζεύσεως τι χρῆμα μέγα ἐρεγγεται. ταῦτα μὲν ἐς ἐκείνῳ μοι τοῦ λόγου ἐρρήθη. ἐπὶ τούτῳ δὲ τοῦ ὄρους, ἥπερ καὶ τῆς κατὰ τὴν Σικελίαν Αἴτης, κενὰ τὰ ἐν μέσῳ ἐκ τῶν 20 ἐσχάτων ἄχρι ἐς τὴν ὑπερβολὴν ἀπὸ ταυτοματεύου τετέχνηκεν εἶναι,

2. Φιλημούθ] φιλημούθ HL. 3. καθισομένους — ἀναχαιτίζον-
τας Reg. 4. καμπανίαν L. 6. ὁδοὺς μὲν L. ibid. ἐπιτο-
μωτάτας Reg. 9. τοὺς δὲ πολέμιους L. 10. Φιλημούθ] φι-
λιμούθ HL. 17. τὸ τοιοῦτον ξυμβαίη Reg. τοῦτο ξυμβαίνει L.
18. τούτῳ] τοῦτο L. 20. τῆς om. L.

Narses cognito, Iohannem Vitaliani nepotem ac Philemuthum in Tusciam proprio cum exercitu destinavit, stativa illic habere iussos, hostiumque protectionem in Campaniam impedire; quo liberius Cumas vel caperent vi, vel ad deditionem perPELLERENT obsessores. Verum Teies, ubique fere relictis a dextera brevissimis itineribus, per multos longissimosque anfractus, ac per oram sinus Ionii, in Campaniam pervenit, nemine hostium advertente. Qua de re factus certior Narses, Iohannem et Philemuthum, qui in Tascia transitum custodiebant, accersit, ac Valerianum, Petra pertusa recens potitum, cum ipsius copiis revocat: tum collectis viribus, in Campaniam cum universo exercitu ad proelium instructus contendit.

35. Est in Campania mons Vesuvius, de quo antea commemoravi, ex eo saepe sonum erumpere mugitui similem: cumque id accidit, subinde ipsum ardentis favillae vim magnam eructare. Haec ibi dixi. Porro, ut Aetnae in Sicilia, sic montis huius viscera ab imo pede ad verticem hlati spontaneo patent, intus ardente igni perpetuo. Tam alta

οὐ δὲ ἐνεργεῖν διηγεῖς τὸ πῦρ καίεται. ἐς τόσον δὲ βύθος τοῦτο
 δὴ τὸ κενὸν διήκειν συμβαίνει ὥστε δὴ ἀεθροῖα ἐν τῇ ἀκρωρείᾳ
 ἐστῶσι ὑπερκύπτειν τε τολμῶντι ἐνθ' ἐνδεὶς οὐ ῥηδύως ἢ φλόξ ὁρατὴ P 663
 γίνεται. ὀληνίκαι δὲ ξυνερχομένη ἐν τῷ ὄρει τῷδε τὴν κόνην, ἥπερ
 5 μοι ἐρρήθη, ἐρεγγεσθαι, καὶ πέτρας ἀποτιμωμένη ἀπὸ τῶν τοῦ
 Βεβλίου ἰσχυίων ἢ φλόξ ὑπὲρ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τοῦτου με-
 τωρεῖται, τὰς μὲν βραχείας, τὰς δὲ καὶ μεγάλας κομιδῇ οὖσας,
 ἐνθ' ἐνδεὶς τε αὐτὰς ἀποτιμωμένη ὅση παρατέχοι διασκοιδάνησι.
 ῥέει δὲ καὶ ῥύαξ ἐνταῦθα πυρὸς ἐκ τῆς ἀκρωρείας κατατεινών
 10 ἄχρι ἐς τοῦ ὄρους τὸν πρόποδα καὶ ἔτι πρόσω, ἄνω ἄπαντα καὶ
 κατὰ τὴν Αἰνὴν γίνεσθαι πλεονεκτεῖν. ὄχθας δὲ ποιεῖται ὑψηλὰς
 ἐκτερωθεν ὁ τοῦ πυρὸς ῥύαξ, τὰ ἐνεργεῖν τέμνων. καὶ φερό-
 μένη μὲν ἐπὶ τοῦ ῥύακος τὰ πρῶτα ἢ φλόξ καιομένη ἐκδέχεται B
 ὕδατος ἐκροῇ· ἐπεὶ δὲ αὐτῇ ἀποσβεσθῆναι συμβαίη, ἀναστέλλ-
 15 λεται μὲν τῷ ῥύακι ὁ δρόμος εὐθύς, ἐπληροσθέν τε ὁ ῥοὺς σέ-
 δυμιῇ πρόοισι, τὸ δὲ ὑψιζάνον τοῦτου δὴ τοῦ πυρὸς πηλὸς φαί-
 νεται σποδιᾷ ἐμφερέης.

Κατὰ τοῦτον δὲ τοῦ Βεβλίου τὸν πρόποδα ὕδατος πηγὰι
 ποτίζον εἰσὶ. καὶ ποταμὸς ἀπ' αὐτῶν πρόοισι Ἀράκων ὄνομα,
 20 ὃς δὲ ἄγχιστίᾳ πη τῆς Νουκιερίας πίλως φέρεται. τοῦτου τοῦ
 ποταμοῦ ἐκτερωθεν ἰσχυροπεδυνόσαντο ἀμφοτέρωι τότε. ἔστι H 375
 δὲ ὁ Ἀράκων τὸ μὲν ῥέμα βρυχὲς, οὐ μέντοι ἰσχυρὸς οὔτε ἰπ-
 πεύσιν οὔτε πεζοῖς, ἐπεὶ ἐν στενῷ ξυτάγων τὸν ῥοὺν τὴν τε γῆν

1. τόσον] τοσόνδ' L. 2. Alterum δὲ om. L. 4. ἐν om. L.
 7. τὰς δὲ καὶ L. Aberat καὶ. 10. τὸν πρόποδα] τοὺς πρό-
 ποδας L. 14. ἐπὶ L. ἐπειδὴν P. ibid. συμβαίη L. ξυν-
 βαίη P. 16. τοῦτον δὲ] τοῦτον δὲ L. 19. 22. Ἀράκων]
 Σάργος Maltretus. 20. τῆς om. L. ibid. τοῦ om. L.

est illa inankas, ut si quis in culmine stans, audeat inde despicere,
 flammam negro admodum deprehendat. Quoties autem contingit eruptio
 cineris, de qua dixi, etiam saxa ab imo flamma avellens, supra montis
 hulus verticem ea tollit, partim exigua, partim grandia, atque illic
 emittens, quovis temere spargit. ibidem rivus igneus a caecumine ad
 radiceas, immo et longius profluit: quae omnia in Aetna quoque fieri so-
 lent. Ripas utrinque altas rivus ille igneus efficit, altum excavans.
 Flamma, quae principio fertur in rivo, ardentis aquae effluvio similis
 est. Extincta flamma, cursum rivus illico suppressit, nec ulterius ma-
 nat: quod autem ex igni subsidit, id limum favillae similem diceret.

Ad radices Vesuvii sunt fontes aquae dulcis, et aptae potui, amnis-
 que ab his ortus, nomine Draco, proxime urbem Nuceriam labitur: tunc
 autem utraque eius ripa sedem praebuit utriusque castris exercitus. huius
 aquae non abundat Draco, transitum tamen equitibus pariter ac pediti-
 Procopius II.

ἀποτιμνόμενος ὡς βαρύντατα ἐκατέρωθεν ὥσπερ ἀποκρημί-
 C νας ποιεῖται τὺς ὄχθας. πότερα δὲ τῆς γῆς ἢ τοῦ ὕδατος φέρε-
 ται τὴν αἰτίαν ἢ φέσις οὐκ ἔγωγ εἰδέναι. καταλαβόντες δὲ τοῦ
 ποταμοῦ τὴν γέφυραν Γότθοι, ἐπεὶ αὐτῆς ἐστρατοπεδεύσαντο
 ἄγχιστα, πύργους τε ἐκλίνους κατέστη ἐνθήμενοι μηχανάς τε ἄλλας 5
 καὶ τὺς βυλλίστρας καλουμένας ἐνταῦθα πεπολεῖνται, ὅπως ἐν-
 θένδε κατὰ καρτερὴν τῶν πολέμιων ἐνοχλοῦντες δύνωνται βύλ-
 λισθαι. ἐκ χειρὸς μὲν οὖν γίνεσθαι τινα ἐνυβολὴν ἀμήχανα ἦν,
 τοῦ ποταμοῦ, ἥπερ μοι εἴρηται, μεταξὺ ὄντος· ἀμφότεροι δὲ
 ὡς ἀγχοτάτω τῆς κατ' αὐτὸν ὄχθης γενομένοι τοξέμασι τὰ πολλὰ 10
 ἐς ἀλλήλους ἐχρῶντο. ἐγίνοντο δὲ καὶ μορομαχίαι τινεῖς, Γότ-
 θου ἀνδρὸς, ἃν οὕτω τίχοι, ἐκ προκλήσεως τὴν γέφυραν δια-
 D βαινόντος. χρόνος τε μηνῶν δυοῖν τοῖν στρατοπέδοις ἐς τοῦτο
 ἐτέβη. ἔως μὲν οὖν ἐδυλασσοκράτουρ ἐνταῦθα οἱ Γότθοι,
 ἱσχυομένης τὰ ἐπιτήδεια νηπιὴν ἀνείχον, ἐπεὶ τῆς θύλασσης 15
 ἐστρατοπεδεύοντο οὐ πολλῷ ἄποθεν. ἑσπερον δὲ Ῥωμαῖοι τὰ τε
 πλοῖα τῶν πολέμιων προδοσίῃ Γότθου ἀνδρὸς εἶλον, ὃς δὴ ταῖς
 ναυσὶν ἐχειρίστηναι πύσσεις, καὶ αὐτοῖς νῆας ἀνάριθμοι ἤλθον ἐκ τε
 Σικελίας καὶ τῆς ἄλλης ἡρῆς. ἅμα δὲ καὶ ὁ Νυροῦς πύργους
 ἐκλίνους ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τῇ ὄχθῃ κατιστησάμενος δουλώσας 20
 τῶν ἐναντίων τὸ φρόνημα παντελῶς ἰσχυσεν. οἷς δὲ οἱ Γότθοι
 περίεργοι γεγενημένοι καὶ πεζόμενοι τῶν ἀνιγκυῶν τῇ ἀπορίῃ ἐς
 ὄρος ἄγχιστα ὃν καταφείγουσιν, ὅπερ Ῥωμαῖοι γάλακτος ἥρος τῇ

3 ἢ φέσις L. Aberat ἢ. 5. τα om. L. 8. ἀμήχανον] ἀμή-
 χαιον Reg. 12. τύχοι] τόχη L. 13. τοῖν στρατοπέδοις] τοῖς
 στρατιώταις Reg. 14. ἔως] καὶ τέως Reg. 15. τὰ] τε τὰ L.
 22. γεγενημένοι] γεόμενοι Reg.

bus negat: eo quod in angustum se contrahens, humumque cavum altis-
 sime, praeruptas utrinque ripas efficiat. Id unde fiat, ex natura soli,
 an aquae, nescio. Gothi, occupato fluminis ponte, cui castra applicue-
 rant, ligneisque turribus eidem impositis, balistas, quas vocant, atque
 alias machinas illic statuerunt, ut e sublimi hostes lacessere et ferire
 possent. Pugnare quidem cominus prohibebantur, interfecto, ut dixi,
 flumine: sed propter eius ripas utrique stantes, sagittis plerumque se
 invicem petebant: nunquam singulorum certamina edebantur; si forte
 unus aliquis Gothus ex provocatione pontem transiret. Sic menses duos
 uterque consumpsit exercitus, et quandiu Gothi in illis partibus impo-
 rio maris gavisii sunt, tandiu resisterunt, commentus importunita navi-
 giis, cum vicina mari castra haberent. Deia Romanis universam bu-
 stium classeni Gothi, qui illi praecerat, prodidit, et innomatae naves
 ex Sicilia aliisque Imperii partibus advenierunt. Simul etiam Narces in
 fluvii ripa locatis terribus lignis, Barbarorum animos percussit. Illis igitur
 territi, relique cibariae penuria pressi, confugiant in montem proximi

Αυτῶν καλοῦσι φωνῇ· οὐδ' δὴ αὐτοῖς Ῥωμαῖοι ἐπισπένθαι οὐ-
 δαμῇ εἶχον, τῆς δυσχωρίας ἀντιστατούσης. ἀλλὰ τοῖς βαρβά- P 664
 ροῖς αὐτίκῃ ἐνταῦθα ἀναβιβηκόσι μετέμειν, ἐπὶ τῶν ἐπιτηδείων
 πολλῶν ἔτι μᾶλλον ἐσπένον, σφίσι τε αὐτοῖς καὶ τοῖς ἵπποις ἐκ- V 247
 5 πορῆσθαι αὐτὰ οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἔχοντες. διὸ δὴ τὴν ἐν ξυμ-
 βολῇ τοῦ βίου καταστροφὴν μίριμνότεραν τῆς πρὸς τοῦ λιμοῦ εἶ-
 ναι οἰόμενοι ὁμοῖα τοῖς πολεμίοις παρὰ δόξαν ἐχούρου, ἀπροσ-
 δόκητοί τε αὐτοῖς ἐξαπναικῶς ἐπέπυσον. Ῥωμαῖοι δὲ αὐτοὺς ὥς
 ἐκ τῶν παρόντων ἀμυνόμενοι ἕστησαν, οὐ κατὰ τοὺς ἄρχοντας ἢ
 10 λόχους ἢ καταλόγους τὴν τάξιν καταστησάμενοι, οὐδὲ τρόπῳ τῷ
 ἄλλῳ διακεκριμένοι ἀλλήλων, οἳ δὲ τῶν σφίσι παραγγελλομένων B
 ἐν τῇ ξυμβολῇ ἀκούσαντες, ἀλλ' ἄλκῃ τῇ πάσῃ, ὅπη ποτὶ πα-
 ρατῆρος, τοῖς πολεμίοις ἀντιταξόμενοι. Γόιθοι μὲν οἷν τοὺς
 ἵππους ἀφέντες πρῶτοι πεζῇ μετωπηδὸν ἐς βυθίδων φάλμαγγα
 15 ἕστησαν ἅπαντες, καὶ Ῥωμαῖοι δὲ ταῦτα ἰδόντες τοὺς ἵππους
 ἀφῆκαν, καὶ τρόπῳ τῷ αὐτῷ ἐτάξαντο πάντες.

Ἐνταῦθ' αὖ μοι μάχη τε πολλοῦ λόγου ἄξιον καὶ ἀνδρὸς ἀρετῇ
 οὐδὲ τῶν τιμῶν λεγομένων ἡρώων, οἶμαι, καταδιστέρα γεγρα-
 ψεται, ἥς δὴ ὁ Τέλας δῆλωσεν ἐν τῷ παρόντι πεποιήται. Ἰὺτι-
 20 θους μὲν ἐς ἐντολμῖν ἢ τῶν παρόντων ἀπόγνωσις ὥρμα, Ῥω-
 μαῖοι δὲ αὐτοὺς, καίπερ ἀπονενοημένους ὀρώντας, ὕφισταντο C
 δυνάμει τῇ πάσῃ, τοῖς καταδιστέροις ἐρυθριῶντες ὑποχωρεῖν,
 ἀμφοτέροί τε θυμῷ ἐπὶ τοὺς πέλους πολλῶν ἔεντο, οἳ μὲν θανα-

5. ἔχοντες] ἔχουσι H. 10. λόχους] λοχαγοὺς H. 12. παρα-
 τῆροι L. παρατῆρη P. 13. ἀντιταξόμενοι L. ἀντιταξάμενοι P.
 14. τῶν ἵππων ἀφέντες Reg. 23. ἀμφοτέροι — ἔεντο] Suidas
 s. v. ἀρετῶ. ibid. ἔεντο] ἔεντο P.

nom, quem Romani Lactis montem Latine vocant. Eos Romanus exer-
 citus illuc sequi non potuit, repugnante loci iniquitate. Verum Barba-
 ros continuo poenituit eo ascendisse, ita crescente comestus inopia, ut
 unde se equosque alerent non haberent. Quare satius esse rati mori in
 acie, quam fame absumi, hostem nihil tale opinantem adoriuntur, et im-
 provisal repente impetum faciunt. Illos pro re ac tempore propulantes
 Romani stant, non contributa in Duces, classes ac numeros acie, nec
 dispositis ordinibus iuter se distincti, nec quae dabantur in acie man-
 data audientes; sed prout sors ferebat, hosti opposcentes se totis viri-
 bus. Ac primum Gotthi, dimissis equis, conversisque ad hostem frontibus,
 pedites metere omnes, sic, ut alta esset eorum acies. Tum Ro-
 mani, id conspicati, ipsi quoque amotis equis, eodem omnes modo in
 acie se composuerunt.

Proelium hic describimus memorabile, in quo se Heroum nemini vir-
 tute bellica secundum probavit Teias illustrissimo argumento. Gotthis
 animos dabat praesentis fortunae desperatio: Romani, quamvis despera-
 tos viderent, viribus tamen omnibus sustinebant, inferioribus cedere oru-

τιῶντες, οἱ δὲ ἀρετῶντες. καὶ ἡ μὲν μάχη πρῶτῃ ἤρξατο, Τείας δὲ πῦσιν ἔνδηλος γεγενημένος καὶ τὴν μὲν ἀσπίδα προβεβλημένος, ἐπανατεινόμενος δὲ τὸ δόρυ, πρῶτος ἔξιν ὀλίγους τιὰς πρὸ τῆς ἡύλαγος ἔστη. Ῥωμαῖοι δὲ αὐτὸν ἰδόντες, οἰόμενοι τε, ἦν αὐτὸς πέση, διαλυθήσεσθαι τὴν ξυμβολὴν σφίσιν αὐτίκα δὴ μύλα, 5 ξυνίσταντο ἐπ' αὐτὸν ὅσοι ἀρετῆς μετεποιῶντο, συμπληθεῖς ἔν- τις, καὶ τὰ δόρυα ἐς αὐτὸν ἅπαντες οἱ μὲν ὤθουν, οἱ δὲ ἐσηκύν- D τιζον. αὐτὸς δὲ ὑπὸ τῇ ἀσπίδι κεκαλυμμένος ταύτῃ μὲν τὰ δό- ρυα ἐδέχετο πάντα, ἐμπέπτον δὲ ἐκ τοῦ αἰγινιδίου πολλοὺς δι- αχρῆτο. καὶ ὀπηνίκα οἱ τὴν ἀσπίδα ἐμπλεῖον οἶσαν πιπηγότων 10 δοράτων θεῶντο, τῶν τινι ὑπασπιστῶν ταύτην παραδιδούς ἐτί- ραν ἤρειτο. οὕτω μαχόμενος ἐς τῆς ἡμέρας τὸ τριτημόριον δια- γύγονε, καὶ τότε δὴ δώδεκα μὲν αὐτῷ δόρυα ἐμπιπηγότα τῇ ἀσπίδι εἶχε, κινεῖν δὲ αὐτὴν ὅπη βούλοιο καὶ ἀποκροῖσθαι τοὺς H 376 ἐπιόντας οὐκέτι ἴσχυε. τῶν δὲ τινι ὑπασπιστῶν μετὰ κίλιν σπον- 15 δῆν, οὐ τὴν τάξιν λιπὼν οὐδὲ ὅσον ἄχρι ἐς δάκτυλον ἓνα οἱ δὲ ἀναποδίσας, ἢ τοὺς πολέμιους ἐπὶ τὰ πρόσω ἐπαγαγόμενος, οὐδὲ ἐπιστραφεὶς, οὐδὲ τὰ νῶτα τῇ ἀσπίδι ἐρείσας, οὐ μὲν οὐδὲ πλά- γως γιγνόνως, ἀλλ' ὥσπερ τῷ ἰδάσθαι ἰρημισμένος αὐτοῦ μετὰ P 665 τῆς ἀσπίδος εἰστήκει, κτείνων δὲ τῇ δεξιᾷ χειρὶ καὶ ἀποκροῖόμε- 20 νος τῇ λαίᾳ καὶ ἀνακαλὼν τὸ τοῦ ὑπασπιστοῦ ὄνομα. καὶ ὁ μὲν

7. ἐς αὐτόν] ἐπ' αὐτόν L. 9. ἐδέχετο] ἐπεδέχετο L. *ibid.*
 δὲ αὐτοὺς (fort. αὐτοῖς) ἐκ L. 10. ἐμπέπτον L. ἐμπέπον P.
 11. τινι om. L. 15. ἴσχυε] ἴσχυος L.

bescentes: utrique sibi proximos impetebant animosissime: cum hi mor- tem, illi fortitudinis laudem quaererent. Inita mane pugna, Teias cunctis conspicuus, protectus clypeo, hastamque intendens, primus ante aciem cum paucis stetit. Quem ut Romani conspexerunt, protinus di- remsit iri certamen rati, si is caderet, in ipsum conspirarunt quicum- que valebant animo: quorum magnus erat numerus. Cuncti in eum has- tas partim impellebant, partim iaculabantur: quos omnes ipse clypeo, quo tegebatur, excipiens, subito impetu multos de medio tollebat. Son- tum infixis plenum hastilibus animadvertens, illo scutisiorum cuidam tra- dito, alterum arripiebat. Cum sic decertans partem diei tertiam exe- gisset, accidit ut onustum haerentibus duodecim hastilibus clypeum haud movere posset ad libitum: neque aggressores eo repellere. Tum unus e Scentariis contente evocat, ne transversum quidem digitum se loco mo- vens, nec referens pedem, neque hostem progredi sinens. Immo nec se coarverit, nec acuto tergum applicuit, nec se flexit in latus; sed tan- quam si affixus solo esset, sic in vestigiis haerebat cum clypeo, hostium enedem afficiens dextra, impetum sinistra reprimens, et nomine incitans armigerum. Qui ubi recentem clypeum attulit, hoc ille statim mutavit

αὐτῶ μετὰ τῆς ἀσπίδος παρῆν, ὃ δὲ ταύτην εἰς θύς τῆς βυρρηνο-
 μέντης τοῖς δόρασιν ἀντηλλάσσετο. ἐν τούτῳ δὲ οἱ χρόνου τινὰ
 βραχεῖαν σιγὴν γυμνῶ γενέσθαι τὰ σιέρεα ξυνέβη, τήχῃ τὲ οἱ
 ξυνέπτεσε τότε ἀκοντὶν βεβλήσθαι καὶ ἀπ' αὐτοῦ εὐθυωρὸν θνή-
 5 σκει. καὶ αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ κοντοῦ μετεωρίσαντες τῶν Ῥω-
 μαίων τινὲς στρατιᾷ ἐκυτέρῳ περιμόντες ἰδεῖν τον, Ῥωμαίοις μὲν,
 ὅπως δὴ θαρσύνωσι μῦλλον, Γότθοις δὲ, ὅπως ἀπογρόντες τὸν
 πόλεμον καταλέσωσιν. οὐ μὴν οἱδ' ὥς τὴν ξυμβολὴν κατέπαν-
 σαν Γότθοι, ἀλλ' ἄχρι ἐς νύκτα ἐμάχοντο, καίπερ ἐξεπιστάμε-
 10 νοι τὸν βασιλεῖα τεθνάναι σφίσιν. ἐπειδὴ δὲ ξυνεσκόταζεν, αὐ-
 τοῦ ἑκάτεροι διαλυθέντες ἐν τῇ τῶν ὁπλῶν σκευῇ ἐνκυτέρουνσαν.
 ἡμέρῃ δὲ τῇ ἐπεγενομένῃ ἀναστάντες ὕρθρον τρόπον τῇ αὐτῷ αὐ-
 θις ἐτάξαντο καὶ μέχρι ἐς νύκτα ἐμάχοντο, καὶ οὔτε ἐπεχώρουν B
 ἀλλήλοις οὔτε πῃ ἐτρέποντο ἢ ἀνιπύδον, καίπερ ὁμοτρίκωθεν
 15 κτεινομένων πολλῶν, ἀλλ' ἀπηγριωμένοι τῷ ἐς ἀλλήλους ἀπρητὶ
 ἔργον εἶχοντο, Γότθοι μὲν ἐν εἰδότις ὅτι δὴ τὴν ἐσιάντην διαφύ-
 ρουσι μάχην, Ῥωμαῖοι δὲ αὐτῶν ἐλασσοῦσθαι ἀπαξιούντες. ἐν
 ὑστάτῃ δὲ οἱ βάρεθροι παρὰ τὸν Ναρσὴν πέμψαντες τῶν λογί- V 248
 μων τινὰς μιμαθτεχνίαι μὲν ἔλγον ὥς πρὸς τὴν θιὸν σφίσιν ὃ
 20 ἀγὼν γένοιτο· αἰσθάνεσθαι γὰρ τὴν ἀντιπαρθεῖσαν αὐτοῖς δέτα- C
 μιν· καὶ τοῖς ξυμπισοῦσι ξυμβάλλοντες τὴν τῶν πραγμάτων

1. αὐτῶ] αὐτοῦ H. 2. ἀνταλλάσσεσθαι Reg. 3. γυμνῶ Reg.
 γυμνὰ P. 4. εὐθυωρὸν L. corr. εὐθυωρὸς P. 8. κατέπανσαν
 Reg. κατέβησαν P. 10. τεθνάναι] τεθνήναι P. 12. αὐθις]
 εὐθύς Reg. 13. οὔτε — οὔτε] οὐδέ — οὐδέ P. 16. ἔργον
 um. L. 17. ἐλασσοῦσθαι] ἀπαλλάσσεσθαι Reg. 18. λογίμων]
 λογίων Reg. 21. ξυμβάλλοντες P. ξυμβάλλοντες H et Reg.

alterum hastilibus gravem. Interea puncto temporis patuit illius pectus:
 tum forte iaculo confixus, momento efflavit animam. Ipsius caput contra
 impositum elatumque circumferentes Romani quidam, utrique exercitui
 ostendebant, Romano, ut contra iret audentior; Gotthico, ut omni spe
 deposita, arma componeret. Ac ne ita quidem certamini finem imposue-
 runt Gotthi; sed ad noctem id produxerunt; quamvis Regem suum ob-
 fuisse iam probe scirent. Cum nox praelium diremisset, ibidem eam utri-
 que traduxerunt armati. Postridie, luce prima consurgunt, ac similiter
 instructa acie, ad noctem dimicant, obstinati non cedere invicem, nec
 terga vterque, vel retroire, multis licet utrinque caecis: sed aspero esse-
 rat inter se odio coemptum urgent. Nimirum videbant Gotthi se postre-
 mum configere: Romani illis concedere renuebant. Denique Barbari,
 missis Procerum nonnullis, Narseti significarunt, se iam intelligere, sibi
 bellum esse cum Deo: sentire se vim adversam, ductaque ex iis, quae
 acciderant, conjectura, rei veritatem tenero: velle in posterum ab ar-

ἀλλήθιαι γνῶσιμαχίῃ τὸ λοιπὸν θούλεισθαι καὶ ἀπολιπεῖν
 τὴν ἀγώνισιν, οὐ μὲντοι βασιλεῖ ἑπακούσαντες, ἀλλὰ ξὺν τῶν
 ἄλλων βαρβάρων τισὶν αὐτόνομοι βιοτεύσαντες, ἰδόντό τε εἰρη-
 ναίην σῆσι τὴν ἀνυχώρησιν ἐνδοῦται Ῥωμαίους, οὐ φθονοῦντας
 αὐτοῖς λογισμοῦ σώφρονος, ἀλλὰ καὶ χρήμασι τοῖς αὐτῶν ὥσπερ 5
 ἐφοδοῖς αὐτοὺς δημοσιεύοντας, ὅσα δὴ ἐν τοῖς ἐν τῆς Ἰταλίας
 φρονήσις αὐτῶν ἑκαπτος ἐκαποθέμενος ἔνχε πρότερον. ταῦτα
 ὁ μὲν Ναρσῆς ἐν βουλῇ ποιεῖτο. Ἰωάννης δὲ ὁ Βιταλιανοῦ πα-
 ρῆναι δέησιν ἐνδύχεσθαι τήνδε, καὶ μὴ περιτρίβω θανάτων ἀν-
 D θρώποις διὰ μάχης ἵνα, μηδὲ ἀπαπειρώσασθαι τόλμης ἐν ἀπο- 10
 γνώσει φρομένης τοῦ βίου, ἥ καὶ τοῖς ἐν τῇ ἐχομένοις καὶ τοῖς
 ὑπαντιάζουσι χυλεπὴ γίνεται. ἀρκεῖ γάρ, ἔφη, τοῖς γε σώφροσι
 τὸ τικᾶν, τὸ δὲ ὑπεράγειν ἰσθλεῖν ἴσως ἂν καὶ ἐς τὸ ἀξέμφορον
 τρέποιτο. πείθεται τῇ ἐποθήκῃ Ναρσῆς, καὶ ξυνέβησαν ἐφ' ὃ
 τῶν βαρβάρων οἱ ἀπολιλειμμένοι χρήματα κικομισμένοι τὰ αὐτῶν 15
 ἴδια ἐκ πάσης ἀπαλλάσσονται Ἰταλίας ἐθῆς, πόλεμόν τε μηχανῇ
 σὺνδεμνῇ πρὸς Ῥωμαίους διοίσουσιν ἔτι. Γότθοι μὲν οὖν μεταξὺ
 χιλοὶ τοῦ στρατοπέδου ἐξαναστάντες ἐς Τίκινόν τε πόλιν καὶ χι-
 P 666 ρία τὰ ὑπὲρ ποταμὸν Πάδον ἐχώρησαν, ὧν ἄλλοι τε ἡγνύντο
 καὶ Ἰνδοῦλφ, ὅσπερ πρότερον ἐπιμενέσθην. οἱ δὲ λοιποὶ ἀπαν- 20

1. γνῶσιμον σχεῖν. τὸ λοιπὸν P. γνῶσιμαχίῃ (δὲ add. L. et Hm)
 τὸ λοιπὸν Reg. *ibid.* καὶ L. μὲν P. μὲν καὶ H. 2. ἀγώνισιν]
 ἀπόγνωσιν H. *ibid.* οὐ μὲντοι] οὐκ ἐφ' ὃ δὲ H. *ibid.* ἑπα-
 κούσαντες HL. *ἑπακούσαντες* P. 3. βιοτεύσαντες] βιωτεύσαν-
 τας P. βιωτεύσαντες HL. 12. τοῖς γε] τοῖς τε L. 13. ἴσως
 ἂν] ἴσως αὐτῶν L. ἴσως αὐτὸ Hm. 15. ἀπολιλειμμένοι]
 ἀπολιλειμμένοι Reg. 16. ἀπαλλάσσονται] ἀπαλλάσσονται H.
 18. Τίκινον P. τικῖνον Lm. πικηνῶν H. τηκηνόν L. 20. Ἰν-
 δοῦλφ] Ἰλδοῦφ HL. *ibid.* πρότερον] ἐμπροσθεν Reg.

nis cessare; non tamen ita, ut Imperatori servirent, sed cum alia qui-
 bosdam Barbaris suis legibus viverent. Rogarunt, ne discessum Romani
 suos turbarent, ne secum benigne agere gravarentur, sed vlatci loco
 donarent pecunias, quas antea quisque in Italiae praesidiis reposuisset.
 Qua de re deliberanti Narseti, Iohannes Vitaliani nepos auctor fuit, ut
 annuere postularet: cum hominibus perire volentibus pugnare desineret,
 nec periclitaretur audaciam, in ipsa natam vitae desperatione, non iis
 modo quos incharet, sed obvia etiam funesta. Nam, inquit, vincere
 satis habent viri prudentia ac moderatione praediti: ambitionior autem
 cupiditas utique in perniciem vertit. Sententia hanc amplexo Narsete,
 pacto convenit, ut qui supererant Barbari, cum rebus suis omni Italia
 confestim excederent, neque ulla ratione cum Romanis bellum aspi-
 gerent. Hoc interim spatio Gotthi mille, castris egressi, u. b. m. Iste-
 num ac regionem Transpadanam petierunt, cum alios Duces, tum Indul-

τες ὅρκα δόντες τὰ ξυγκείμενα πάντα ἐπέθρωσαν. οὕτω τε καὶ
Κύμην καὶ τὰ λοιπὰ πάντα ἐξεῖλον Ῥωμαῖοι, καὶ τὸ δακτωκαίδε-
κτον ἔτος ξυντελείυει τῷ Γ' οὐθικῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκό-
πιος ξυγγράψεν.

phum secuti, de quo mentio supra incidit: caeteri omnes, interposito
iureiurando, omnia pacta conventa firmarunt. Itaque Mothani Cumas ac
religqua omnia cepere praesidia, et annus exiit xviii. belli huius Got-
thici, cuius historiam Procopius scripsit.

LIPSIÆ TYPIS B. G. TEUBNERI.

463,911

NA 7202252

